

Dan Simmons

Drood

Dan Simmons

Drood

ISBN 978-80-904369-8-5



9 788090 436985



PLEJADA



Dan Simmons

(*1948, USA, Illinois) patří k těm výjimečným autorům, kteří svou tvorbou obsáhli hned několik žánrů – fantasy, sci-fi, horor, thriller, historický román i detektivku. Psaní na plný úvazek se věnuje od roku 1987 a má na kontě již šestadvacet knih, z toho čtyři povídkové sbírky. Za svou tvorbu získal například prestižní Cenu Brahama Stokera či Cenu Hugo. Má oddaný okruh fanoušků a příznivců, kteří s napětím očekávají každé jeho nové dílo.

Jeho knihy vyšly v takřka třiceti zemích světa, včetně České republiky (např. *Píseň Káli*, *Hyperion*, *Ilion* či *Terror* o arktické výpravě sira Johna Franklina). Simmonsové dílu vzdal poctu i samotný Stephen King.

Ve svém zatím posledním románu, *Drood*, podobně jako například v *Terroru*, Simmons mistrně splétá historická fakta s fikcí. To vše umocňuje skvěle zvládnutou psychologii postav a vytváří tak pozoruhodné dílo, které nás svou atmosférou zcela pohltí a které se i přes značnou rozsáhlost velice dobře čte.

Dan Simmons vystudoval angličtinu a pedagogiku a v současné době žije spolu s manželkou v americkém státě Colorado ve městě Longmont.

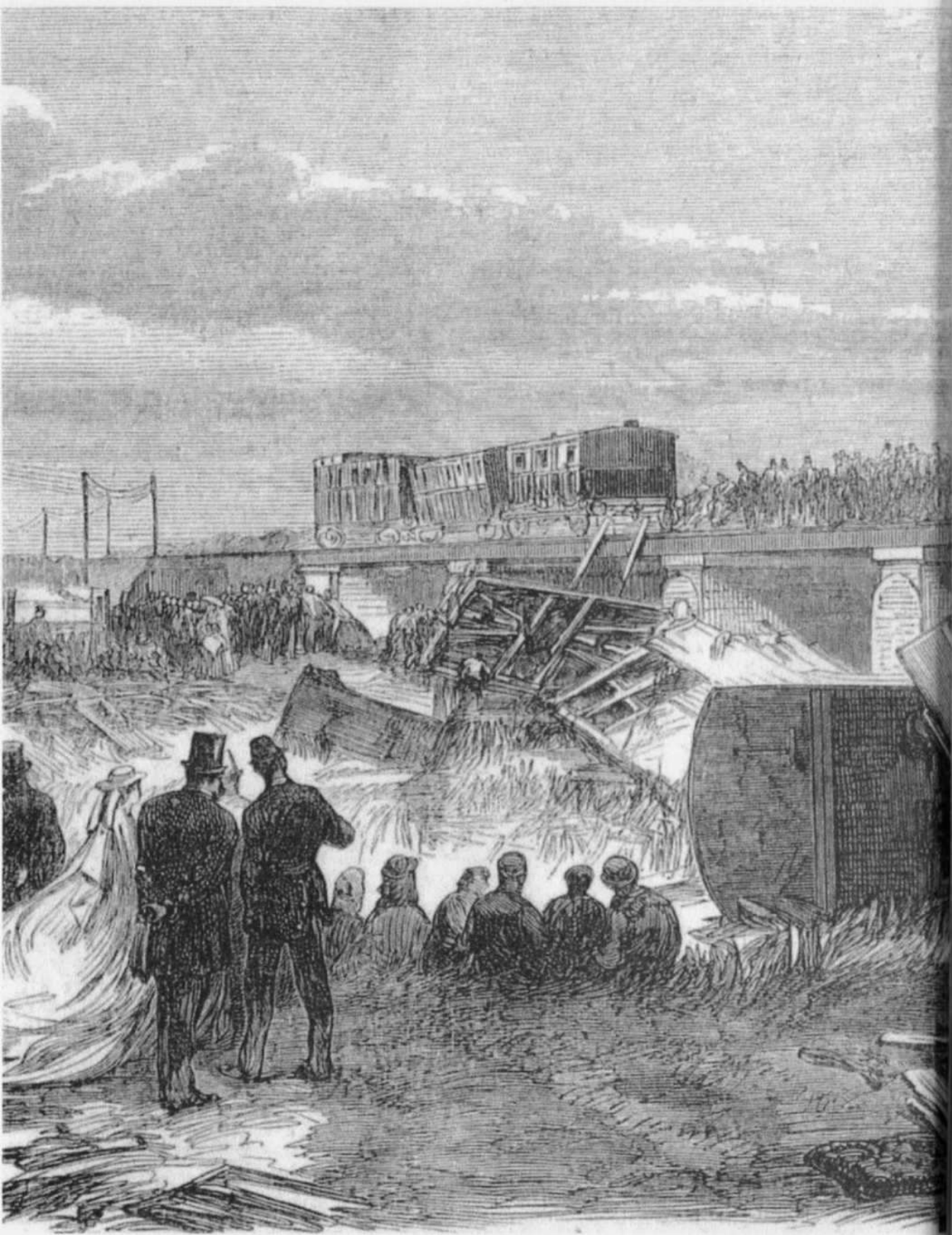
V červnu roku 1865 se většina vagonů vlaku, v němž cestoval spisovatel Charles Dickens se svou milenkou a její matkou do Londýna, zřítíla z železničního mostu. Jejich vůz zkáze unikl. Slavný spisovatel začal ihned pomáhat raněným. Tady se poprvé setkal s tajuplnou a děsivou bytostí, která si říkala Drood. Měla hrozivý umrlčí zjev, byla oděna v dlouhém černém plášti, mluvila nepřírozeným hlasem, připomínajícím syčení hada. Navíc se zdá, jako by se spíše vznášela, než kráčela po zemi. Dickens se rozhodl, že musí za každou cenu odhalit jeho tajemství.

Vypravěčem příběhu není Dickens sám, ale jeho přítel a spolupracovník Wilkie Collins, kterého Dickens požádá, aby mu asistoval při pátrání po podivném Droodovi. Collins je však rovněž gambler, který se potýká se závislostí na opiu. Vydejme se s nimi nejen do těch nejtemnějších a nejnebezpečnějších londýnských čtvrtí, kam je honba za tajemnem opředěným Droodem zavede, ale rovněž do chmurných zákoutí lidské mysli. Zjistíme, co z jeho paměti je skutečnost a co výplod fantazie.

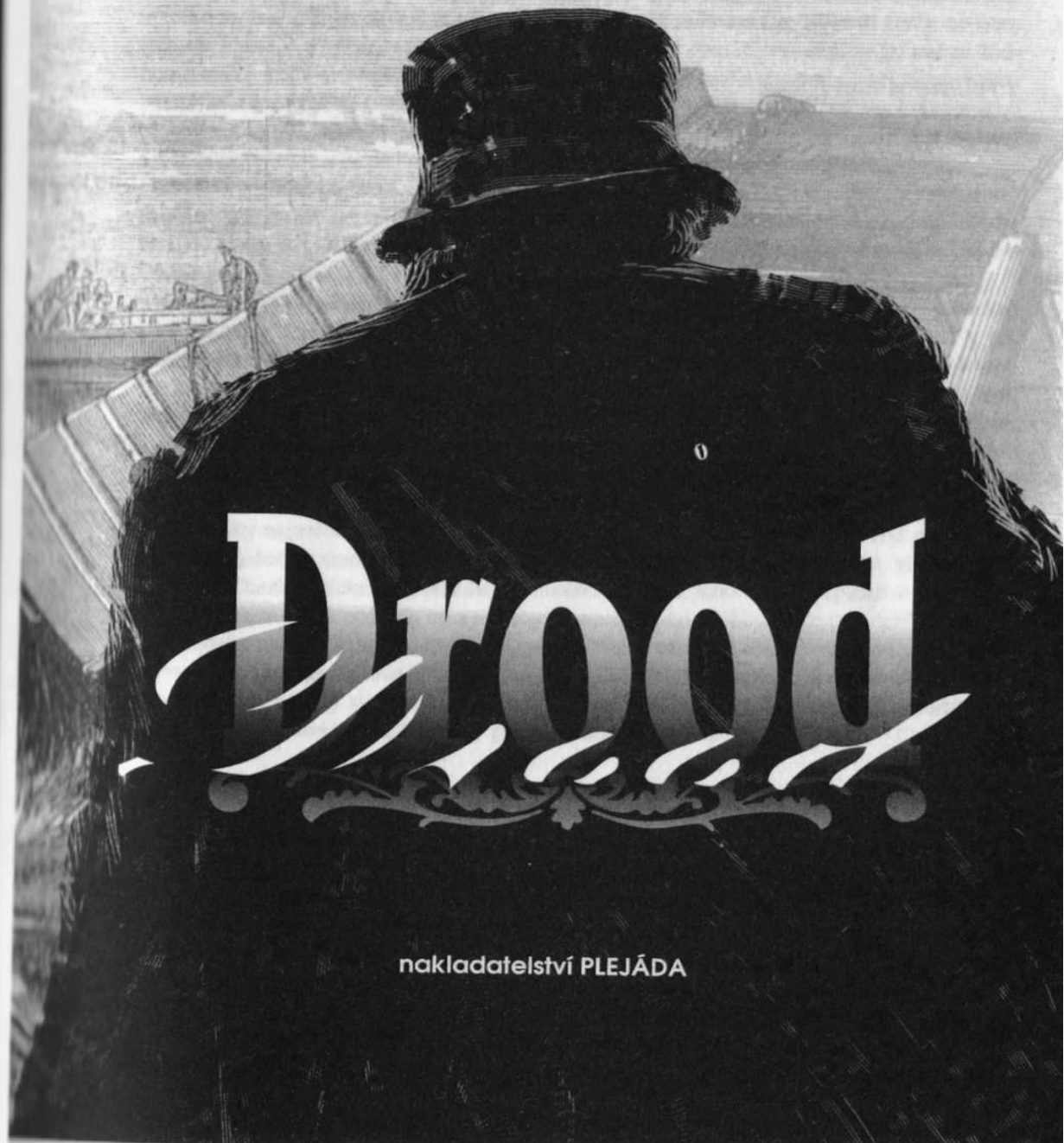
Don Simmonds Dread



PLE
JAD
A



Dan Simmons



nakladatelství PLEJÁDA

Název originálu:
Drood

Přeložil: Adam Růžek

*„Jápak že Wilkieho génius
přestal vzkvétat?
Démon zašeptal mu:
,Dej se na záchranu světa.’“*

A. C. Swinburne
Fortnightly Review, listopad 1889

Copyright © 2009 by Dan Simmons
Copyright © 2009 for the Translation by Adam Růžek
Copyright © 2009 Plejáda publishing, s. r. o.

ISBN 978-80-904369-8-5

KAPITOLA PRVNÍ

Jmenuji se Wilkie Collins a jelikož mám v plánu odložit vydání tohoto rukopisu nejméně o století a čtvrt po své smrti, domnívám se, že mě neznáte. Někteří tvrdí, že jsem hazardní hráč, a mají pravdu, tak se tedy s tebou, milý čtenáři, vsadím, že jsi nečetl žádnou z mých knih, ani neviděl mé hry. Možná vy Američané a Britové, kteří žijete ve sto pětadvacet let vzdálené budoucnosti, už ani nemluvíte anglicky. Možná se oblékáte jako nějací hotentoti, žijete v jeskyních osvětlených plynovými lampami, cestujete balony a dorozumíváte se pomocí myšlenek bez potřeby mluvené či psané řeči.

Stejně tak bych se s vámi ale vsadil o veškerý majetek, který mi náleží, a o všechny tantiémy ze svých her a románů, budou-li vůbec nějaké, že si rozhodně vzpomenete na jméno, knihy, hry a smyšlené postavy mého přítele a bývalého spolupracovníka, jistého Charlese Dickense.

Tento pravdivý příběh bude tedy o mém příteli (nebo alespoň bývalém příteli) Charlesi Dickensovi a o neštěstí ve Staplehurstu, které ho připravilo o duševní klid, zdraví a, jak někteří šeptem tvrdili, i o rozum. Tento pravdivý příběh bude o posledních pěti letech Dickensova života a jeho vzrůstající posedlosti člověkem jménem Drood, pokud to tedy člověk vůbec byl, stejně jako o jeho posedlosti vraždou, smrtí, mrtvolami, kryptami, hypnózou, opiem, duchy i ulicemi a uličkami v těch nejzapadlejších a nejšpinavějších částech Londýna, kterým vždycky přezdíval „můj Babylon“ nebo „Velká pec“. V tomto rukopise (který, jak už jsem vysvětlil, chci z důvodů právních i z důvodů cti skrýt před všemi zraky nejméně po století a čtvrt po své i jeho smrti) poskytnu odpověď na otázku, která by žádného smrtelníka z mé doby ani nenapadla: Plánoval slavný, zbožňovaný a vážený Charles Dickens zavraždit nevinného člověka, jeho maso rozpustit v jámě s páleným vápnem a pak pohřbít, co z něj zbylo, pouhé kosti a lebku, v kryptě staré katedrály, jež představovala důležitou součást Dickensova dětství? A chtěl potom naházet brýle, prsteny, jehlice, manžetové knoflíčky a kapesní hodinky nebohé oběti do Temže? Jestliže ano, nebo jestliže by si něco takového být jen představoval, jakou roli hrál v tomto nastupujícím šílenství velmi skutečný přízrak jménem Drood?

* * *

Datum Dickensova neštěstí připadlo na 9. června roku 1865. Vlak, v němž se vezl jeho úspěch, duševní klid, rukopis a milenka, uháněl k mezeře v kolejišti, což mělo následky doslova katastrofální.

Nevím, zda si, milý čtenáři, který žiješ v tak vzdálené budoucnosti, ještě zaznamenáváš či pamatuješ dějiny (možná jste zavrhlí Hérodota i Thukydidu a dlíte stále v roce nula). Pokud nicméně v tvých časech existuje alespoň minimální povědomí

o historii, musí ti být známy důležité události roku označovaného jako rok 1865 n. l. Některé z těchto událostí, jako například konec občanské války ve Spojených státech, považovali mnozí v Anglii za značně dramatické a nebývale pozoruhodné, nikoli ovšem Dickens. O Ameriku jako takovou se sice značně zajímal, ale nějaká válka mezi dalekým Severem a ještě vzdálenějším Jihem mu byla zcela lhostejná. Spojené státy dokonce i sám navštívil, psal o nich ve svých knihách, byť nepříliš lichotivě, a také se tam usilovně snažil získat alespoň nějakou kompenzaci za padělání svých děl v tom chaosu, který v bývalých koloniích panoval ohledně autorských práv. Avšak v roce 1865, kdy došlo k neštěstí ve Staplehurstu, měl Dickens mnoho důvodů být spokojený sám se sebou.

Byl nejpobláznějším romanopiscem v Anglii a možná i na celém světě. Mnoho lidí v Anglii a Americe považovalo mého přítele za největšího spisovatele, který kdy žil, snad s výjimkou Shakespeara a možná Chaucera a Keatse.

Já jsem samozřejmě dobře věděl, že je to nesmysl, ale sláva, jak se říká (nebo jak jsem řekl já), plodí ještě více slávy. Kdysi jsem Dickense viděl nacpaného v jedné venkovské kadibudce bez dveří, kalhoty měl stažené ke kotníkům a jako ztracená ovce zoufale bečel a hledal nějaký papír, kterým by si mohl vytrít zadek. Musíte mi odpustit, pokud mi tento výjev připadá mnohem přiléhavější než „největší spisovatel, který kdy žil“.

Nicméně toho červnového dne měl Dickens mnoho důvodů k samolibosti.

Před sedmi lety odešel od své ženy Catherine, která ho očividně během dvaadvacetiletého manželství urazila tím, že mu zcela odevzdaně porodila deset dětí a několikrát potratila, zatímco po celou dobu trpělivě snášela všechny jeho stížnosti a vyhověla každému jeho rozmaru. A za to všechno měl svou ženu tak rád, že mi roku 1857, během jedné z našich procházek na venkově, během níž jsme ochutnali několik lahví místního vína, popsal svou drahou Catherine takto: „Velmi drahá, Wilkie, je mi velmi drahá. Ale když se to vezme kolem a kolem, je spíš tupá než okouzlující, spíš těžkopádná než obdařená ženskými půvaby... Je jako nějaký bezbarvý chemický roztok, obsahující hloupost, věčnou neschopnost, liknavost a lenost, jako hustá kaše, kterou míchá pouze vařečka její neutuchající sebelítosti.“

Pochybuji, zda si můj přítel pamatuje, že se o tyto věty se mnou vůbec podělil, ale já jsem na to nezapomněl.

Catherine vlastně, abych tak řekl, doplatila na jedno nedorozumění. Dickens zřejmě (no, ono vůbec ne „zřejmě“, vždyť jsem byl u toho, když tu zatracenou věc pořizoval) po naší inscenaci *Mrazivých hlubin* koupil herečce Ellen Ternanové drahý náramek a ten tupec klenotník jej doručil k Dickensovi domů do Tavistock House namísto do bytu slečny Ternanové. V důsledku této doručovatelské chybičky pak Catherine strávila několik týdnů hlasitým pláčem, jenž připomínal kravské bučení. Odmítala uvěřit, že onen šperk je pouhým nevinným vyjádřením úcty k herečce, která podala tak skvělý (ovšem podle mě stěží průměrný) výkon v roli Clary Burnhamové, hrdinově milé, v naší – ne, v mé – hře o neopětované lásce na severním pólu.

Je pravda, jak roku 1858 své hluboce raněné ženě nadále vysvětloval, že měl ve zvyku obšťastňovat spoluherce a účastníky na svých amatérských divadelních představeních drahými dary. Po uvedení *Mrazivých hlubin* těm, co se na realizaci hry

podíleli, daroval náramky, přívěšky, hodinky a sadu tří modře smaltovaných manžetových knoflíčků.

Ale do těchto lidí nebyl zamilovaný, zato do mladé Ellen Ternanové zamilovaný *byl*. Věděl jsem to. Catherine Dickensová to věděla. Ovšem nikdo si nemůže být jistý, zda to věděl Charles Dickens. Tento člověk byl natolik schopný opájet se svými představami a sebeklamy a připadal mi jako ten nejhorší licoměrník, co se kdy procházel po povrchu zemském, že jsem musel pochybovat o jeho schopnosti brát na vědomí své vlastní niterné podněty, leda snad pouze ty, co jsou čisté jako voda ve studánce.

Tentokrát to byl Dickens, kdo dostal záchvat hněvu, řval a křičel na svou ženu tak, že byla brzy vystrašená jako bezmocné telátko – omlouvám se za to opětovné kraví přirovnání. Její obvinění (vůči mladé herečce) byla prý skvrnou na křišťálově čisté a naprosto bezchybné osobnosti Ellen Ternanové. Dickensovy citové, romantické a troufám si říci, že i *erotické* fantazie se vždy točily kolem zbožné rytířské oddanosti k nějaké vysněné mladé a nevinné bohyni, o jejíž cudnosti nemohlo být nejmenších pochyb. Ale Dickens nejspíš zapomněl, že naše nešťastná Catherine, jejíž naděje na spokojený rodinný život se zcela rozplynuly, zhlédla „Strýčka Johna“, frašku, kterou jsme hráli po *Mrazivých hlubinách* (abyste rozuměli, v našem století jsme měli ve zvyku sehrát zároveň s vážným dramatickým kusem i nějakou frašku). Dickens (věk 46 let) hrál postaršího pána a Ellen Ternanová (18 let) jeho světenkyni. Strýček John se samozřejmě do dívky, která je víc jak o polovinu mladší než on, bezhlavě zamiluje. Catherine také určitě věděla, že zatímco já jsem odvedl hlavní práci na dramatu *Mrazivé hlubiny*, pojednávající o pátrání po ztracené Franklinově expedici, onu romantickou frašku napsal a obsadil její manžel poté, co potkal Ellen Ternanovou.

Nejenže se strýček John do té mladé dívky, již měl chránit, zamiluje, ale navíc ji ještě zaplaví, a tady prosím cituji přímo ze scénických poznámek, „úžasnými dárky – perlovým náhrdelníkem a diamantovými náušnicemi.“

A tak se vůbec není čemu divit, že když byl drahý náramek určený pro Ellen doručen k Dickensovým domů, vytrhlo to Catherine, která zrovna nedávno porodila, z oné tuposti a těžkopádnosti a začala bučet jako dojnice, kterou zrovna nějaký velšský mlékař vztekle bodá do slabin.

Dickens reagoval stejně jako kterýkoli jiný provinilý manžel. Jenže on byl náhodou ještě navíc nejoblíbenějším spisovatelem v Anglii a celém anglicky mluvícím světě a možná tím největším spisovatelem, který kdy žil.

Nejdřív trval na tom, aby Catherine podnikla zdvořilostní návštěvu u Ellen Ternanové a její matky, aby tak všem dokázala, že nemá ani stín podezření a vůbec nežárlí. V podstatě Dickens požadoval, aby se manželka jeho milence veřejně omluvila – nebo tedy spíš ženě, ze které brzy svou milenkou učinil, hned poté, co shromáždil dost odvahy k tomu, aby podnikl veškerá nutná opatření. Nebohá Catherine, celá uplakaná, nakonec poslechla. Velmi se ponížila tím, že navštívila Ellen a paní Ternanovou.

Dickensův hněv se tím ale zdaleka neutišil. Vykázal matku svých deseti dětí z domu.

Svého nejstaršího syna Charlieho poslal bydlet s Catherine. Zbývající děti si nechal u sebe v Tavistock House a později pak v Gad's Hillu. (Neušlo mi, že Dickense jeho

ratolesti vždy omrzely ve chvíli, kdy začaly myslet samy za sebe, jinými slovy, až se přestaly chovat jako malá Nell nebo Paul Dombey nebo některý jiný z otcových fiktivních výtvorů. Samostatné děti ho ale velmi rychle začaly k smrti nudit.)

Tento skandál měl však samozřejmě ještě dalekosáhlejší následky – protesty rodičů Catherine, kteří pak museli své výroky pod tlakem Dickense a jeho právníků veřejně odvolat, výhrůžná a zavádějící autorova prohlášení, všelijaké právní tahanice, mnoho zcela nežádoucí publicity, až byla nakonec na jeho ženu uvalena soudní odluka. Odmítal s ní jakkoli komunikovat, dokonce ani o tom, jak se daří dětem.

Toto všechno vzešlo od muže, který nejen pro Anglii, ale i pro celý svět představoval obrázek „šťastného domova“.

Samozřejmě že Dickens stále ženskou ruku v domě potřeboval. Zaměstnával mnoho sloužících. Svými devíti dětmi si nepřál být obtěžován, ledaže snad měl zrovna náladu si s nimi hrát nebo si vzít některé z nich na klín kvůli společné fotografii. Měl společenské závazky. Na vyřízení čekalo spoustu jídelních lístků, nákupních seznamů a objednávek v květinářství. Bylo třeba dohlížet na organizaci úklidu a vůbec celého chodu domácnosti. Charles Dickens potřeboval mít od takovýchto detailů pokoj. Vždyť nesmíte zapomínat, že šlo o největšího spisovatele na světě.

Dickens tedy udělal to, co považoval za nejlepší řešení, i když vám nebo mně se zrovna nejlepší zdát nemusí. (Možná že v dalekém dvacátém nebo jedenadvacátém století, až vyjdou tyto paměti, to bude nejlepší řešení. Možná jste, pokud máte skutečně rozum, tu zastaralou a pitomou instituci manželství úplně zavrhl. Jak ještě uvidíte, já jsem se sňatku po celý život vyhýbal. Rozhodl jsem se žít s jednou ženou, zatímco dítě jsem měl s jinou. Někteří mě za to k mé velké radosti nazývali ničemou a nemravou. Ale to odbíhám.)

Takže Dickens zvolil nejlepší řešení. Povýšil Catherininu sestru, starou pannu, do rolí své náhradní manželky, paní domu, vychovatelky svých dětí a hostitelky na mnoha jím pořádaných večírcích a opulentních večerích. Nad kuchařem a ostatními sloužícími vládla tvrdou rukou vojenského velitele.

Klepy a fámy na sebe samozřejmě nenechaly dlouho čekat. Byly zaměřené spíše na Georginu než na Ellen Ternanovou, která se vytratila, dá se říct, zpod světla plynových lamp do stínu. Aby učinil zlým jazykům přítrž, pozval Dickens do Tavistock House doktora, kterému poručil Georginu vyšetřit, a pak vydat oficiální prohlášení, které každého nade vší pochybnost přesvědčilo o tom, že panenství slečny Georginy Hogarthové je skutečně nedotčené.

A mají po legraci, domníval se Dickens.

Jeho nejmladší dcera se mi později svěřila anebo alespoň v mé blízkosti řekla: „Můj otec se choval jako šílenec. Tahle aféra vynesla na povrch všechny jeho slabiny, jeho nejhorší stránky. Ani za mák se nestaral, jak to s námi dopadne. Neštěstí a utrpení u nás doma bylo nepopsatelné.“

Pokud si Dickens jejich utrpení uvědomoval nebo pokud mu na tom nějak záleželo, nedal to nijak najevo. Ani mně, ani jiným přátelům.

A nemýlil se v předpokladu, že krize odezní, aniž by ho čtenáři kvůli tomuto poklesku opustili. Pokud o jeho domácích nesrovnalostech věděli, očividně mu odpustili. Byl to přece anglický prorok šťastné rodiny a největší spisovatel na světě. Prostě je nutné trochu přivřít oči.

Naši kolegové spisovatelé a přátelé také prominuli a zapomněli, až na Thackerayho, ale to je zase jiný příběh. Musím přiznat, že někteří z nich, někteří z nás, ať už mlčky či soukromě, Dickense obdivovali, že ze sebe setřásl své rodinné závazky a osvobodil se od ošklivé kotvy, která ho stahovala stále hlouběji ke dnu. Jeho odloučení poskytlo alespoň střípek naděje i těm nejzatrpklejším ženáčům a nás staré mládence pobavilo myšlenkou, že přece jen je možné vrátit se z oné neznámé země jménem manželství, o níž se říkalo, že z ní není návratu.

Ale prosím tě, milý čtenáři, nezapomeň, že mluvíme o muži, který mi před nějakým časem, těsně před seznámením s Ellen Ternanovou, při jedné z našich exkurzí po divadlech, kde jsme hledali „výjimečné květiny“, jak jsme přezdívali mladičkým a nezvykle pěkným herečkám, kterými jsme byli oba okouzleni, řekl: „Wilkie, jestli tě napadá nějaký úžasný způsob, jak strávit dnešní noc, nenechávej si to pro sebe. Odhazuji, jen pro tu dnešní noc, všechny zábrany! Pokud může mysl přijít s něčím, co alespoň připomíná starořímské požitkářství v době jeho vrcholného rozkvětu, rád se přidám.“

A v takových chvílích jsem se k němu rád přidával.

* * *

Na 9. červen roku 1865, opravdový začátek laviny neuvěřitelných událostí, se dá zapomenout jen těžko.

Dickens vysvětlil svým přátelům, že se cítí přepracovaný a že ho trápí cosi, čemu už od poloviny zimy říkal „promrzlá chodidla“. Rozhodl se tedy, že si před dokončením románu *Náš vzájemný přítel* vyjede na týdenní dovolenou do Paříže. Nevím, jestli tam s ním jela i Ellen Ternanová a její matka. Každopádně však vím, že se s ním vrátily.

Jedna dáma, se kterou jsem se nikdy nesetkal a ani o to příliš nestojím, jakási paní William Clara Pitt Byrneová (slyšel jsem, že byla přítelkyní Charlese Westona, přírodovědce a průzkumníka, který se svými dobrodružstvími seznámil celý svět, ale sám zahynul na následky nešťastného pádu ve svém sídle Walton Hall jen jedenáct dní před neštěstím ve Staplehurstu a později v domě údajně strašil jeho duch v podobě velké šedé volavky) velmi ráda do *Timesů* posílala všelijaké jedovaté klípky. Tenhle zlovorný článku, v němž se dozvídáme o tom, že můj přítel byl 9. července spatřen na převozní lodi z Boulogne do Folkestone, se objevil několik měsíců po Dickensově nehodě:

„Cestovala s ním jakási dáma, jež nebyla ani jeho manželka, ani švagrová, ale on si to přesto štrádoval po palubě s výrazem člověka přetékajícího nadutostí, každickým rysem svého obličej a každickým pohybem končetin jakoby namyšleně říkal: ‚Jen se na mě podívejte, využijte této jedinečné příležitosti, to já jsem ten úžasný, nenahraditelný Charles Dickens, kterýžto fakt ospravedlňuje vše, co se mi zamane.‘“

Dozvěděl jsem se, že paní Byrneová je známá především díky knize *Vlámské interiéry*, kterou vydala před několika lety. Dle mého skromného názoru měla svým šířavým perem i nadále psát raději o divanech a tapetách. Lidské bytosti zcela nepochybně patří za rámeček jejího chápání.

Poté, co vystoupili ve Folkestone, nasedli Dickens, Ellen a paní Ternanová do přístavního vlaku směr Londýn, odjíždějícího ve 2.38. Když se blížili ke Staplehurstu, byli jedinými cestujícími ve svém voze, jednom ze sedmi vagonů první třídy.

Když ve tři hodiny a jedenáct minut míjeli Headcorn, jel strojvůdce plnou rychlostí, tedy přibližně osmdesát kilometrů za hodinu. V tom okamžiku se blížili k železničnímu viaduktu poblíž Staplehurstu, i když „viadukt“, název, pod kterým stavbu najdete v oficiálním železničním průvodci, je pro spleť nosníků podpírajících dřevěné trámy nad mělkou říčkou Beult poněkud nadnesený.

Na tomto úseku trati zrovna prováděli dělníci rutinní výměnu starých trámů. Z pozdějšího vyšetřování vyplynulo, jak jsem se dočetl z protokolu, že předák se špatně podíval do jízdního řádu a vlak očekával až za dvě hodiny. (Jak se zdá, my obyčejní cestující nejsme jediní, koho britské jízdní řády matou všemi těmi hvězdičkami a závorkami označujícími svátky, víkendy a špičky.)

Železniční předpisy a anglické zákony určovaly, že devět set metrů před místem, kde se provádějí opravné práce, musí stát železniční dozorce. Na mostě byly již odstraněny a následně položeny vedle trati dva kusy kolejnic, ale onen dozorce s červenou vlajkou stál z nějakého důvodu jen asi pět set metrů od vzniklé mezery. Proto tedy neměl vlak, který se řítí tak rychle jako přístavní rychlík Folkestone-Londýn, žádnou šanci zastavit včas.

Když strojvůdce spatřil, jak hlídač liknavě mává červenou vlajkou a následně spatřil mezeru v kolejišti na mostě, což byl dle mého názoru ještě mnohem více nervy drásající pohled, snažil se, seč mohl. Ve tvých časech, milý čtenáři, mají možná všechny vlaky brzdy, které se ovládají centrálně z lokomotivy. Ovšem nikoli v roce 1865. Každý vagon bylo nutno zabrzdit zvlášť, a to pouze na pokyn strojvůdce. Mocně zahvízdal na dozorce ve vagonech, aby začali brzdit. Jenže to takřka vůbec nepomohlo.

Dle zprávy jel vlak stále rychlostí takřka padesát kilometrů za hodinu, když dorazil k rozmontované kolejnici. Lokomotiva jako zázrakem přeskočila téměř třináct metrů širokou mezeru a přistála na druhém konci propasti. Ze sedmi vagonů první třídy se všechny kromě jednoho utrhly a spadly do bahnité říčky, kde na ně čekala zkáza.

Jediný vagon první třídy, který vydržel, byl ten, v němž cestoval Dickens, jeho milénka a její matka.

Oddíl pro dozorce, umístěný ihned za lokomotivou, byl odmrštěn na vedlejší kolej a strhl s sebou také další vagon, vůz druhé třídy. Ihned za ním se nacházel Dickensův vůz, který částečně přepadl přes most pod tíhou zbývajících šesti vagonů, které popadaly do řeky. Dickensův vagon nakonec doslova visel při okraji mostu a před pádem ho chránil pouze fakt, že byl připojený k jinému vozu druhé třídy. Pouze zcela zadní část vlaku zůstala na kolejích. Zbývající vagony první třídy se zřítily, převrátily se, zlomily se a dole v bažinaté říčce z nich nezůstalo o moc víc než hromádka dříví a třísek.

Dickens později o těchto krušných chvílích napsal svým přátelům, ale vždycky nesmírně diskrétně, dbal na to, aby nikomu, kromě několika nejbližších, neprozradil jména nebo identity svých dvou spolucestujících. Jsem přesvědčen, že jsem jediným člověkem, jemuž ten svůj příběh sdělil v úplnosti.

„Najednou,“ stálo v rozšířenější písemné verzi Dickensova popisu oněch nešťastných událostí, „jsme se octli mimo trať a mířili kamsi do neznáma, skoro jako

koš napůl vyfouklého balonu. Jedna postarší dáma...“, zde si musíme dosadit paní Ternanovou, „vykřikla: ‚Můj Bože!‘ Mladá dáma, jež cestovala s ní“ (samozřejmě Ellen Ternanová), „zaječela.

Obě jsem je chytil... a řekl: ‚Nezbývá nám nic jiného než být zticha a v klidu. Prosím nekřičte!‘

Stará paní ihned zvolala: ‚Děkuji. Spolehněte se na mě. Přísahám, že už nevydám ani hlásku.‘ Všichni jsme se krčili v koutě nakloněného vagonu, až jsme nakonec zastavili.“

Vagon byl skutečně prudce nahnutý dolů a doleva. Veškerá zavazadla a předměty popadaly a pak sjely rovněž doleva. Po celý zbytek života pak Dickense sužovaly záchvaty, při kterých pociťoval, jako kdyby „vše, celé mé tělo, bylo nahnuté, padalo dolů a pak mířilo doleva.“

Dickens pokračuje ve svém vyprávění:

„Řekl jsem oněm dvěma dámám: ‚Můžete si být jisté, že nic horšího se již stát nemůže. Naše nebezpečí už jistě pominulo. Zůstaňte prosím zde, nehýbejte se, já se zatím pokusím vylézt ven oknem.‘“

Dickens byl stále ve věku padesáti tří let docela mrštný, i přes svá „namrzlá chodidla“ (jelikož již dlouho trpím dnou, musím užívat opiovou tinkturu, takže dnu snadno poznám, když uslyším o jejích symptomech, a Dickensova „namrzlá chodidla“ měla docela jistě na svědomí dna). Vylezl ven a provedl riskantní seskok ze schodu vagonu do kolejového lože a uvedl, že spatřil dva dozorce, kteří očividně velmi zmateně pobíhali sem a tam.

Dickens píše, že chňapl jednoho z nich, zastavil ho a pak k němu takto promluvil: „Podívejte se na mě. Okamžitě se uklidněte, podívejte se na mě a řekněte mi, zda mě poznáváte.“

„Známe vás velmi dobře, pane Dickens,“ odpověděl briskně dozorce.

„Tak tedy, můj milý příteli,“ zvolal Dickens, takřka vesele (jelikož ho poznali i v tak vypjatém okamžiku, poznamenala by určitě nějaká malicherná osoba jako třeba Clara Pitt Byrneová), „dejte mi pro všechno na světě svůj klíč a pošlete sem jednoho z těch dělníků, a já vyklidím tento vagon.“

A potom, jak psal v dopisech svým přátelům, udělali dozorci to, co dostali nakázáno, dělníci přiložili k vagonu prkna a Dickens vyšplhal zpět do nakloněného vozu a potom se po celé jeho délce doplazil pro svůj cylindr a láhev brandy.

Na tomto místě bych měl vyprávění našeho vzájemného přítele na chvíli přerušit, abych dodal, že jsem později na základě jmen uvedených v oficiální železniční zprávě o neštěstí vystopoval toho dozorce, z něhož Dickens učinil tak užitečného pomocníka. Ten dozorce, jakýsi Lester Smyth, si ty události vybavoval poněkud jinak.

„Snažili jsme se proniknout ke zraněným a umírajícím, když tu najednou přiběhne ke mně a Paddymu Bealovi tenhleten milostpán, kterej vyšplhal z rozviklaného vagonu první třídy. Měl vytrěštěný voči, v obličejí bledej jako stěna a křičel: ‚Znáš mě, člověče? Znáš mě? Víš, kdo já jsem?‘

Přiznávám, že jsem odpověděl: ‚Je mi to úplně fuk, i kdybyste byl třeba princ Albert, kamaráde. Klid'te se mi z cesty.‘ Za normálních okolností bych takhle s váženým pánem nikdy nemluvil, ale tenkrát prostě nebyl žádněj vobyčejnej den.“

Nicméně pravda je, že Dickens řídil práci několika dělníků, aby pomohli se záchranou Ellen a paní Ternanové. Také se doplazil do zadní části vagonu, kde popadl cylindr a placatci brandy. Předtím, než sestoupil po strmém svahu, naplnil cylindr vodou. Všichni svědkové se shodli na tom, že Dickens okamžitě začal dole pomáhat vyprošťovat umírající a mrtvé.

* * *

Ve zbývajících pěti letech svého života po neštěstí ve Staplehurstu popisoval Dickens to, co v korytě řeky spatřil, pouze jako „nepředstavitelné“ a to, co tam slyšel, jako „nesrozumitelné“. To je prosím na spisovatele, o němž se prohlašovalo, že má nejbarvitější fantazii hned po Walteru Scottovi, trochu málo. A od spisovatele, jehož příběhy jsou, když už nic jiného, bez výjimky neobyčejně srozumitelné.

To „nepředstavitelné“ nejspíše začalo, když sestupoval po příkrém svahu. Najednou se vedle něj objevil vysoký hubený muž oděný v masivním černém plášti, který by se hodil spíše na večerní představení opery než na odpolední cestu do Londýna přístavním vlakem. Oba muži drželi své klobouky v jedné ruce, zatímco volnou rukou se přidržovali náspu, aby lépe udrželi rovnováhu. Tato postava byla, jak mi několik dnů po nehodě, kdy už „nepoznával svůj vlastní hlas“, hrdelním šepetem popsal, vychrtlá jako kostlivec, takřka děsivě bledá a zírala na spisovatele temnými očima, usazenými pod světlým vysokým obočím, nad nímž se rozpínalo holé temeno hlavy. Vzhled obličeje připomínal svou ponurostí i tvarem umrlčí lebku, děsivý dojem umocňovaly svazky šedivých vlasů trčící po stranách lysé hlavy. Toto mrtvolné vzezření ještě dále podtrhoval fakt, jak Dickens později popsal, že ten člověk měl nebývale plochý nos: „spíše pouhé temné díry, zející v nepřírozeně bílé tváři, prostě to vůbec nepřipomínalo lidský nos“. To stvoření mělo také „malé ostré zuby nepravidelných tvarů, značně od sebe vzdálené, zasazené do dásní tak bledých, že byly bělejší než samotné zuby.“

Také si všiml, že tomu muži chyběly dva prsty, nebo spíše skoro chyběly – na pravé ruce to byl malíček a prsteníček, na levé pak prostředníček. Dickensonu pozornost také obzvláště upoutal fakt, že prsty nebyly useknuty v místě kloubu, jak se často stává při zranění ruky či následné operaci, ale v polovině kosti mezi klouby.

„Jako dvě svíce z bílého vosku, jež se částečně rozpustily,“ upřesnil později.

Dickens byl značně zmatený, když spolu s tou postavou v černém plášti sestupoval po příkrém svahu a přidržoval se keřů a kamenů.

„Já jsem Charles Dickens,“ vyrazil ze sebe můj přítel.

„Sssamozřejmě,“ odpověděl ten bledý muž a sykavky protlačoval malinkatými zuby. „Vím.“

To překvapilo Dickense ještě více. „Vaše jméno, pane?“ zeptal se, když se společně klouzali po náspu plném kamení.

„Drood,“ představil se muž. Dickens se alespoň domnívá, že slyšel právě toto. Mluva té osoby byla nezřetelná a obsahovala náznak něčeho, co snad mohlo představovat cizí přízvuk. Vyslovil své jméno spíše jako „Dread“ (*hrůza*).

„Vy jste cestoval ve vlaku do Londýna?“ vyzvídal Dickens, když dorazili k úpatí strmého kopce.

„Můj cíl je Limehouse,“ zasyčelo to neohrabané stvoření v černém plášti. „Whitechapel. Ratcliff Cross. Gin Alley. Three Foxesss Court. Butcher Row a Commercial Road. The Mint a jiné brlohy.“

Dickens se této zvláštní promluvě notně podivil, jelikož jejich vlak měl namířeno do středu Londýna, a nikoli k oněm nejzapadlejším uličkám východního Londýna, kde se nacházely ty nejhorší brlohy ve městě. Ale to už oba dorazili na úpatí kopce a Drood se bez jediného dalšího slova otočil a zdálo se, jako by splynul se stíny pod železničním mostem. Za několik málo vteřin se postava v černém plášti úplně ztratila v temnotě.

„Abys rozuměl,“ pošeptal mi později Dickens, „nikdy mě ani na chvíli nenapadlo, že ten prapodivný zjev by mohla být Smrt, jež si přišla pro to, co jí náleží. Ani žádný jiný démon, zpodobňující nastalou tragédii. To by bylo příliš ošřepané i pro mé skromné romány, jež vytvářím.“

„Napadlo mě ale, Wilkie,“ přiznal později, „že to mohl být obstaravatel pohřbů ze Staplehurstu nebo jiné vesnice někde poblíž.“

Dickens, nyní již o samotě, zaměřil svou pozornost na děsivý masakr, který se naskytl jeho očím.

To, co leželo na dně řeky a přilehlých březích, už železniční vagony ani zdaleka nepřipomínalo, tedy snad až na železné nápravy a kola, trčící občas v různých nemožných úhlech z vody. Takřka se zdálo, jako by se tudy prohnal nějaký americký cyklon, který s sebou přinesl dřevěné sruby, jež pak popadaly z nebe na zem a roztrhly se na kusy. A ty kusy vypadaly tak, jako by je nějaká síla rozdrtila ještě i podruhé.

Dickens se domníval, že takový náraz a akt zkázy musel všechny zahubit, ale nárek přeživších (počet raněných značně převyšoval mrtvé), který se začal rozléhat říčním údolím, ho přesvědčil o opaku. V tu chvíli se mu zdálo, že to nejsou lidské zvuky. Z nějakého důvodu zněly mnohem hůř než lkaní a nářky, které slyšel při svých návštěvách přelidněných nemocnic, například východolondýnské dětské nemocnice na Ratcliff Cross (kterézto místo Drood před chvílí zmínil), kde umírali chudí a opuštění. Ne, tento jakýs zněl, jako by se ozýval přímo z hlubin samotného pekla, jehož brány někdo otevřel, aby zatracení mohli ještě naposled zakřičet do světa smrtelníků.

Dickens zíral na člověka, který se k němu potácel, ruce roztažené, jako by chtěl někoho obejmout na uvítanou. Vršek lebky měl odtržen takovým způsobem, jako když ráno někdo lžící rozbije skořápku u vajíčka k snídani. Dickens jasně viděl, jak ve výduti rozbité lebky září šedorůžová kašovitá hmota. Tvář toho člověka byla pokryta krví, bílé oční bulvy hleděly skrze karmínové pramínky.

Dickense nenapadlo nic lepšího než mu nabídnout trochu brandy ze své lahve. Její hrdlo se od krve raněného zbarvilo do ruda. Dickens mu pomohl ulehnout na trávu a potom mu vodou z cylindru umyl obličej. „Jak se jmenujete, pane?“ zeptal se Dickens.

Ten muž ze sebe vypravil pouze: „Je konec,“ a zemřel. Zakrvavenýma očima stále upřeně zíral na oblohu.

Najednou se kolem nich mihl stín. Dickens se prudce otočil, jelikož nepochyboval o tom, jak mi později prozradil, že to byl Drood v černém plášti připomínajícím roztažená havraní křídla. Šlo však o pouhý mrak, plující mezi sluncem a údolím.

Dickens znova naplnil cylindr vodou z řeky a zamířil k dámě, které také po šedivě zbarvené tváři stékala krev. Byla takřka nahá, z jejích šatů zůstalo pouze několik útržků

krvavé látky, jež jí z potrahaného masa visely jako staříčké obvazy. Chybělo jí levé ňadro. Odmítla se zastavit, aby ji mohl spisovatel ošetřit, a zřejmě ani neslyšela jeho výzvy, aby se posadila a čekala na pomoc. Rychle prošla kolem Dickense a zmizela mezi stromy, jež rostly podél pobřeží.

Pomohl dvěma šokovaným dozorcům z poničeného vagonu vytáhnout rozdrčené tělo další ženy. Jemně je položili na písčité břeh. Jakýsi muž se brodil řekou a volal: „Moje žena, moje žena!“ Dickens ho zavedl k mrtvole. Muž zaječel, vyhodil ruce nad hlavu a jako šílený vběhl do bahnitého pole poblíž řeky, kde bezcílně poletoval sem a tam a vydával při tom zvuky, jež podle Dickense připomínaly „syčení a smrtelné nářky kance, jemuž několik kulek těžkého kalibru provrtalo plíce.“ Poté onen muž omdlel a sesunul se do bahna, jako někdo, koho střelili spíš do srdce než do plic.

Dickens se vrátil zpět k vagonům a objevil ženu, opírající se o strom. Na tváři měla trochu krve, možná od drobné tržné rány, ale jinak se zdála v pořádku.

„Přinesu vám trochu vody, madam,“ nabídl.

„To byste byl velmi laskav, pane,“ odpověděla. Usmála se a Dickens její úsměv opětoval. Přišla o všechny zuby.

Prešel zpět k řece a ohlédl se. Uviděl muže, kterého považoval za Drooda – nikdo jiný by si přece v teplém červnovém dni neoblékl těžký černý operní plášť. Starostlivě se nakláněl nad onou ženou. Když se Dickens o několik vteřin později vrátil s kloboukem plným vody, muž byl pryč a žena mrtvá, rozdrásaná a krvavě dásně měla roztaženy tak, že to připomínalo děsivý úsměv na rozloučenou.

Vrátil se k roztržitým vagonům. V sutinách jednoho z nich slabě naříkal mladý muž. Další záchranáři sjížděli dolů po svahu. Dickens doběhl pro několik silných dozorců, aby pomohli mladíka osvobodit zpod rozbitého skla, potrahaného červeného sametu, těžkého železa a propadlé dřevěné podlahy kupé. Zatímco dozorců za notného hekání vytahovali těžké okenní rámy a kusy podlahy, jež se nyní proměnily v propadlou střechu, Dickens stiskl mládencovu ruku a řekl: „Dovedu vás do bezpečí, můj synu.“

„Děkuji vám,“ zalapal mladý raněný po dechu. Očividně cestoval v jednom z vozů první třídy. „Jste velice laskav.“

„Jak se jmenujete?“ zeptal se náš romanopisec, když odnášeli mladého muže na břeh do bezpečí.

„Dickenson,“ odpověděl mladík.

Charles Dickens se ujistil, že pana Dickensona odnesli k železniční trati, kam dorazila většina záchranářů, a potom se obrátil zpět k troskám. Pobíhal od jednoho raněného člověka k druhému, nadzdvíhoval je, utěšoval, tišil jejich žízeň, povzbuzoval je a někdy zakrýval jejich nahá těla jakýmkoli kusem hadru, který měl zrovna při ruce, důkladně kontroloval všechna ostatní okolo ležící těla, aby zjistil, zda přece jen neprojevují známky života.

Pár záchranářů a spolucestujících bylo stejně bdělých jako náš spisovatel, ale mnoho z nich, jak mi Dickens později sdělil, tam pouze stálo a s hrůzou v očích se dívalo kolem sebe. Ti dva, kteří během toho hrozného červnového odpoledne mezi sutinami a nářky podnikli nejvíce, byli Dickens a ta podivná bytost, jež si říkala Drood, i když se zdálo, že onen muž v černém plášti byl vždy z doslechu, vždy se takřka okamžitě vytratil před očima a mezi poničenými vagony se spíš vznášel, než kráčel.

Dickens došel k rozložitě ženě, jejíž prosté rolnické oblečení prozrazovalo, že cestovala v jednom z vagonů nižší třídy. Tvář ležela v bažině, ruce měla pod tělem. Otočil ji, aby si byl naprosto jist, že je již mrtvá, když v tu ránu se jí zničehonic v tváři od bahna otevřely oči.

„Zachránila jsem ji,“ vydechla. „Zachránila jsem ji pro něj.“

Dickensovi pár chvil trvalo, než si všiml malého dítěte, které tlustá žena pevně držela v oběch rukou. Hlavu mělo vtisknutou hluboko do jejích povislých prsou. Děťátko bylo mrtvé, buďto se utopilo v mělké bažině, anebo se pod matčinou váhou zadusilo.

Dickens uslyšel, jak za ním někdo syčí, a uviděl bledou postavu Drooda, jak mu kyne ze změti stínů pod rozbitým mostem, a rozhodl se ho následovat. Nejdříve se však zastavil u zpřevráceného vagonu, kde ze zbytků okna trčela obnažená, ale vlnadná ruka mladé ženy. Pohybovala prsty, jako by Dickense zvala blíž.

Dickens se skrčil a uchopil jemné prsty do svých vlastních rukou. „Jsem zde, drahá,“ promluvil do temnoty za drobným otvorem, který byl ještě před patnácti minutami oknem. Stiskl jí ruku a ona stiskla jeho, jako by chtěla poděkovat za vysvobození.

Dickens se skrčil, ale kromě potrhaného čalounění, temných tvarů a chmurných stínů v malé trojúhelníkovité hromadě trosek, připomínající jeskyni, nic neviděl. Bylo tam tak málo místa, že dovnitř neprotáhl ani ramena. Horní okenní rám byl takřka přitisknutý k bahnité zemi. Slyšel pouze rychlé vyděšené dýchání zraněné ženy, jež takřka splývalo se zurčením říčky. Aniž by přemýšlel o tom, zda je to vhodné, položil ruku na ženinu odhalenou paži a zajel tak hluboko, jak to jen sutiny dovolovaly. Předloktí jí pokrývaly jemné nazrzelé chloupky, které v odpoledním světle zářily jako měděný prach.

„Vidím přicházet dozorce a možná i doktora,“ promluvil Dickens do otvůrku, zatímco jí po celou dobu tiskl ruku. Nevěděl jistě, zda je pán v hnědém obleku s koženou taškou v ruce skutečně doktor, pevně v to ale doufal. Čtyři dozorcí, nesoucí kovové sochory, kráčeli vepředu a onen pán ve společenském obleku se pořádně zadýchal, aby je dohonil.

„Tady! Tady!“ zavolal na ně Dickens. Stiskl ženě ruku a ona svými bledými prsty stisk oplátila, neustále při tom pohybovala palcem, chvíli sevřela, pak zas povolila, potom palec opět ohnula a sevřela, skoro jako novorozeně, které instinktivně, ale váhavě chytí otcovu ruku. Neříkala nic, ale Dickens slyšel, jak tam ve stínech vzdychá. Znělo to takřka jako zvuk vyjadřující spokojenost. Držel ji za ruku a modlil se, aby nebyla vážně zraněná.

„Tady, tak pospěšte si proboha!“ již netrpělivě volal Dickens. Muži se shromáždili kolem. Zavalitý pán v obleku se představil jako doktor Morris. Dickens se nechtěl vzdálit od zříceného okna a pustit ženinu ruku, ani když čtyři dozorcí začali zvedat okenní rám a rozmetané dřevo a železo nahoru a pak do strany, čímž zvětšili stísněné místo, které po celou dobu představovalo pro tu ženu jakýsi podivný úkryt a spásu.

„A nyní opatrně!“ upozorňoval Dickens dozorce. „Jen a pouze s tou nejvyšší možnou opatrností! Ať nic nespadne. Pozor tam na ty tyče!“ Skrčil se, aby mohl promluvit do temného otvoru, chytil ženu za ruku a zašeptal: „Brzy vás osvobodíme, má drahá. Už jen minutku! Buďte statečná!“

Dáma mu ještě jednou stiskla ruku, aby dala najevo, že rozumí. Dickens v tom doteku vycítil vděk.

„Musíte na chvílku odstoupit, pane,“ upozornil ho doktor Morris. „Ustupte jen na momentíček, zatímco hoši budou nadzvedávat to haraburdí a já nakouknu, jak je na tom dáma se zraněními, zda se může vůbec pohnout. Jen na chvíli, pane. Jste moc hodný.“

Dickens poplácal mladou dámu na dlani, očividně se mu nechtělo ji pustit. Ucítil poslední ujišťující stisk jejích tenkých bledých, perfektně pěstěných prstů. Snažil se ve své mysli potlačit velmi reálnou, ačkoli naprosto nepatřičnou myšlenku, že tak intimní kontakt s ženou, o které nic nevěděl a jejíž tvář ještě ani neviděl, by v sobě mohl skrývat něco fyzicky vzrušujícího. Řekl: „Za chvílku z toho budete venku, tady u nás v bezpečí, má drahá.“ Potom se po všech čtyřech doplazil zpátky, aby dělníkům uvolnil cestu, a cítil, jak mu vlhkost močálu zamokřila kolena u kalhot.

„Ted!“ zavolal doktor, který zrovna klečel na místě, kde se ještě před chvílí nacházel Dickens. „Opřete se do toho vši silou, hoši!“

Čtyři statní dozorcí ho vzali za slovo, nejdříve využili svých sochorů jako pák a potom se zády opřeli o drsnou stěnu utvořenou z propadlých podlah, jež nyní připomínaly těžkou dřevěnou pyramidu. Zalapali po dechu, jak se snažili udržet sutiny nad zemí, a pak jeden z mužů zachroptěl.

„Ach bože!“ zvolal někdo.

Doktor odskočil, jako by se dotkl drátu pod napětím. Dickens se připlazil blíž, aby nabídl pomoc, a nahlédl do vzniklého prostoru.

Nebyla tam žádná žena, žádná dívka. V malinkém kruhu mezi troskami ležela pouze obnažená ruka oddělená od těla těsně pod ramenem. Její kloub se ve slábnoucím odpoledním světle zdál velmi bílý.

Všichni vykřikli. Dorazili další muži. Zopakovaly se instrukce. Dozorci sekerami a kovovými tyčemi začali rozbíjet trosky, nejdříve velmi opatrně a pak s děsivou, takřka svéhlavou destruktivní nevázaností. Zbytku těla mladé ženy se ale nedohledali. V této hromadě trosek se žádná celá těla nenacházela, jen nejrůznější útržky oblečení a všelijaké kusy masa a zlámaných kostí. Nebyl zde ani ten nejmenší kousíček látky, o němž by se dalo s určitostí prohlásit, že patřil k jejím šatům. Ležela tam pouze ona bledá ruka, zakončená bezkrevnými, pevně zaťatými a nyní již nehybnými prsty.

Doktor Morris se bez jediného slova otočil a odešel, aby se přidal ke kolegům záchranářům, kteří se věnovali ostatním obětem.

Dickens se postavil, zamrkal, olízl si rty a sáhl pro brandy. Chutnala jako měď. Uvědomil si, že placatice je prázdná a on měl na jazyku pouze krev některé z obětí, které dal předtím napít. Rozhlédl se kolem, kde nechal svůj cylindr, ale potom si uvědomil, že jej má na hlavě. Voda z řeky mu zmáčela vlasy a stékala po límcí.

Přijížděli další záchranáři i zvědavci. Dickens usoudil, že zde již asi nebude příliš nápomocen. Pomalu a neohrabaně se vyškrábal po strmém říčním břehu k trati. Vagony, které zůstaly po nehodě vcelku, byly nyní již prázdné.

Ellen a paní Ternanová seděly ve stínu na hromadě dřevěných desek a v klidu popíjely vodu z čajových šálků, které jim někdo přinesl.

Dickens chtěl vzít Ellen za ruku, ale nakonec to neudělal. Místo toho se zeptal: „Jak se vám daří, má drahá?“

Ellen se usmála, ale v očích se jí leskly slzy. Dotkla se levé paže, místa těsně pod ramenem a pak nad levým nadrem. „Trochu pohmožděná, řekla bych, ale jinak jsem v pořádku. Děkuji, pane Dickensi.“

Spisovatel nepřítomně pokýval hlavou, ale jeho zrak směřoval jinam. Potom se otočil, přešel k okraji rozbitého mostu, hbitě skočil na schůdek kymácejícího se vagonu první třídy, rozbitým oknem vlezl dovnitř s takovou lehkostí, jako by to byly dveře, a začal se plazit přes řady sedaček, které mu sloužily jako příčle, jelikož podlaha v nakloněném vagonu nyní vlastně tvořila jeho boční stěnu. Celý vůz, který se stále kýval nebezpečně vysoko nad dnem údolí a který byl k vagonu druhé třídy, stojícímu pevně na trati, připojen pouze jediným spřahadlem, se zakymácel jako chvějící se kyvadlo rozbitých stojacích hodin.

Dokonce ještě předtím, než zachránil Ellen a paní Ternanovou, vynesl z vlaku rukopis šestnácté části svého románu *Náš vzájemný přítel*, na němž pracoval ve Francii. Nyní si ale vzpomněl, že poslední dvě kapitoly nechal v kabátě, který stále ještě ležel složený ve skříňce nad jejich sedadly. Postavil se na opěradla poslední řady sedaček v rozvrzaném kymácivém vagonu a řeka devět metrů pod ním dovnitř skrze rozbitá okna vrhala šípky odraženého skotačivého světla. Sáhl pro kabát, vytáhl rukopis, sice trochu ušpiněný, ale jinak neporušený, a potom jej schoval zpátky do kapsy. Celou dobu přitom balancoval na opěradle sedadla.

Dickens se potom náhodou podíval rovnou dolů skrze rozbité sklo ve dveřích na konci vozu. Tam v hlubinách, zrovna pod vagonem, stála osoba, jež si říkala Drood, a jakýsi optický klam způsobil, že se zdálo, jakoby stál *na* řece, a nikoli v ní a vůbec mu nevadilo, že se nad ním pohupují tuny dřeva a oceli. Hlavu měl zakloněnou hluboko dozadu, aby dohlédl na Dickense. Zdálo se, že bledé oči onoho stvoření, usazené v propadlých důlcích, nemají víčka.

Rty té bytosti se od sebe vzdálily, ústa se otevřela a pohnula, zpod drobných zubů vyrazil masitý jazyk a ozvaly se syčivé zvuky, ale Dickens nerozpoznal žádná srozumitelná slova, jelikož se ztratila mezi kovovým vrzáním vratkého vagonu a neutuchajících nářků zraněných dole v údolí. „Nesrozumitelné,“ zamumlal Dickens. „Nepochopitelné.“

Vůz první třídy se zničehonic zhoupł a nahnul, jako by měl každou chvíli spadnout. Dickens se pohotově chytil skříňky na zavazadla, aby udržel rovnováhu. Když houpání ustalo a Dickens znova pohlédl dolů, nebylo už po Droodovi ani stopy. Spisovatel si přehodil kabát s rukopisem přes rameno a vydrápal se zpět na světlo.

KAPITOLA DRUHÁ

Když se přihodilo to strašlivé neštěstí ve Staplehurstu, jehož součástí byl i můj přítel, nacházel jsem se zrovna mimo město, a tak jsem se o Dickensově blížkém setkání se smrtí dozvěděl až o tři dny později od mého staršího bratra Charlese, který se oženil s Dickensovou nejstarší dcerou Kate. Ihned jsem se proto vydal do Gad's Hill Place.

Předpokládám, milý čtenáři, který přebýváš v tak nesmírně vzdálené době po mé smrti, že si Gad's Hill vybavíš v souvislosti se Shakespearovým *Jindřichem IV.* I kdyby se všichni ostatní spisovatelé ztratili v mlze dějin, na Shakespeara jste určitě nezapomněli, vidíte? V Gad's Hillu totiž Falstaff plánuje loupež, ale jeho plány překazí princ Jindra a jeho přítel, kteří se přestrojí za lupiče, co chtějí toho druhého lupiče oloupit. Zaválitý pan Jan uprchne a vypravuje pak svou verzi příběhu, ve které se z Jindry a jeho společníka stali čtyři loupežníci, následně osm, potom šestnáct a tak dále. Velmi blízko Dickensova domu je i Falstaffův hostinec a jsem přesvědčen, že autor se z onoho shakespearovského spojení, jímž je jeho dům poctěn, těšil stejně jako z piva, které si v té hospůdce dával po svých dlouhých procházkách.

Jak jsem v kočáře mířil k tomu domu, vzpomněl jsem si, že Gad's Hill Place má ještě jednu pro Dickense velmi osobní vazbu. Ta značně předchází koupi onoho místa o deset let později v roce 1855. Gad's Hill se nacházel v Chathamu, vesnička, která pozvolna splývala s katedrálním městem Rochester zhruba čtyřicet kilometrů od Londýna, oblasti, kde autor strávil nejšťastnější období svého dětství a kam se často a rád vracel i v dospělosti a potuloval se tam jako nějaký neklidný duch, který hledá nejvhodnější místo, kde by mohl strašit. Na samotný dům, Gad's Hill Place, upozornil tenkrát sedmi nebo osmiletého Dickense jeho otec na jedné z mnoha společných procházek. John Dickens pronesl něco ve smyslu: „Budeš-li jednoho dne dostatečně tvrdě pracovat, můj chlapče, a pořádně se snažit, může ti takové sídlo jednoho dne patřit.“ Později, když ten chlapec v únoru roku 1855 oslavoval čtyřicáté třetí narozeniny, pozval některé z přátel do Chathamu na jedno ze svých pravidelných sentimentálních vzpomínání a ke svému nemalému překvapení zjistil, že to nedostupné sídlo jeho mládí je na prodej.

Byl to Dickens, který poprvé přiznal, že Gad's Hill Place není ani tak sídlo jako spíš středně pohodlná vilka. Popravdě řečeno jeho bývalý dům Tavistock House byl mnohem impozantnější. Spisovatel nechal hned po nákupu Gad's Hill Place za nemalý obnos zrenovovat, zmodernizovat, nazdobit, osázet stromy a rozšířit. Nejdříve plánoval, že by ten dům, jenž pro otce zpodobňoval blahobyť, pronajímal, potom na něj začal pomýšlet jako na občasné letní sídlo, ale poté, co ho naplnilo rozladění způsobené odchodem od Catherine, učinil z Gad's Hill Place svou hlavní rezidenci. (Měl nicméně ve zvyku ponechat si v Londýně několik míst, kde by mohl čas od času tajně přebývat, mezi tato místa patřily i pokoje nad redakcí našeho časopisu *All the Year Round*.)

Když Gad's Hill Place zakoupil, prozradil svému příteli Willsovi: „Když jsem byl malé udivené dítě, vnímal jsem to místo jako úžasné sídlo (což bohužel není). Už tenkrát mi hlavou probíhaly první stíny budoucích knih.“

Když moje drožka zabočila u Gravestone Road a vydala se po klikaté cestě směrem k onomu třípatrovému domu z červených cihel, přemýšlel jsem nad tím, jak se tyto představy pro stovky tisíců čtenářů zhmotnily a jak Dickens našel útočiště mezi bytelnými stěnami, jež jeho nenapravitelný otec, který zklamal jak v oblasti rodinné, tak finanční, považoval za nejvyšší možné ocenění rodinného i pracovního snažení.

* * *

Uvedla mě služka a Georgina Hogarthová, Dickensova švagrová a nyní paní domu, mne pozdravila.

„Jak se daří Nenapodobitelnému?“ zeptal jsem se a použil jsem při tom autorovu oblíbenou přezdívku.

„Je velmi otřesený, pane Collinsi, velmi otřesený,“ zašeptala Georgina a přiložila si prst na rty. Dickensova pracovna se nacházela hned na pravé straně od vchodu. Dveře byly zavřené, ale po mnoha svých návštěvách a pobytech v Gad's Hillu jsem již věděl, že mistrovny dveře jsou zavřené vždy, ať už pracuje, nebo ne. „Ta nehoda jím tak otrásla, že musel strávit první noc ve svém bytě v Londýně a pan Wills spal hned za dveřmi,“ pokračovala ve svém teatrálním šepotu. „V případě, že by bylo potřeba jeho pomoci.“

Pokýval jsem hlavou. Dickens si nesmírně praktického a suchopárného Williama Henryho Willse, který v mnoha ohledech představoval pravý opak temperamentního spisovatele, najal jako asistenta pro svůj časopis *Household Words* a následně se tento muž stal jedním z jeho nejlepších přátel a důvěrníků, a dokonce zatlačil do pozadí i starší známé, jako například Johna Forstera.

„Dnes nepracuje,“ zašeptala Georgina. „Zjistím, zda ho můžeme vyrušit.“ Přistoupila ke dveřím do pracovny a značně se přitom chvěla.

„Kdo to je?“ ozval se hlas z pracovny poté, co Georgina tiše zaklepalá.

Mluvím o „hlase“, jelikož to nebyl hlas Charlese Dickense. Spisovatelův hlas, tak, jak si ho vybavovali ti, jež ho dlouho znali, byl tichý, rychlý a mírně zastřený, což mnozí mylně považovali za šišlání. Spisovatel proto, aby to nějakým způsobem vykompenzoval, dával na výslovnost samohlásek a souhlásek přehnaný důraz, a tak tento rychlý, ale velmi důkladný a upjatý hlasový projev zněl mnohdy těm, co ho neznali, velmi nabubřele.

Tento hlas byl ovšem úplně jiný. Připomínal spíše skřehotavý roztřesený hlas starce.

„Je zde pan Collins,“ zavolala Georgina do dubových dveří.

„Řekněte mu, ať se vrátí do pokoje pro nemocné,“ vyštěkl zevnitř hlas starého muže.

Zmateně jsem zamrkal. Od té doby, co se můj mladší bratr Charles před pěti lety oženil s Kate Dickensovou, trpěl nepříjemnými žaludečními záchvaty a občasnou churavostí. Byl jsem si tenkrát jistý, že se nejedná o nic vážného. Dickens na to měl ale jiný názor. S manželstvím nesouhlasil a měl pocit, že dcera se provdala za Charlese, bývalého ilustrátora jeho knih, jen z trucu a očividně přesvědčil sám sebe, že můj bratr umírá. Nedávno jsem se ze spolehlivých zdrojů dozvěděl, že Dickens řekl Willsovi, že zdravotní stav mého bratra „ho učinil naprosto neschopného v tomto životě cokoli vykonávat“. I kdyby to byla pravda, což zcela určitě nebyla, jednalo se o velmi necitlivý výrok.

„Ne, je to pan Wilkie,“ upřesnila Georgina skrz dveře a úzkostlivě se ohlížela přes rameno, jako by doufala, že jsem to neslyšel.

„Aha,“ ozval se starcův třaslavý hlas, „proč jen jste to k čertu neřekla hned?“

Uslyšel jsem jakési tlumené škrabání a šoupání a nakonec zvuk klíče otáčejícího se v zámku, což bylo velmi neobvyklé, jelikož Dickens měl vždy podivný zvyk zamykat pracovnu, když v ní *nebyl*, ale nikdy, když se nacházel *uvnitř*. Potom se dveře rozletěly.

„Můj drahý Wilkie, můj drahý Wilkie,“ přivítal mě Dickens tím podivným skřípavým tónem, rozpřáhl se, levou rukou mě krátce poklepal po rameni a nakonec ji přiložil k pravé ruce, která tak nadšeně třásla tou mou. Všiml jsem si, že s sebou přinesl také hodinky na řetízku. „Děkuji vám, Georgino,“ dodal nepřítomně, když za námi zavíral dveře. Tentokrát ale nezamkl. Vedl mě do temné pracovny.

A to byla další neobvyklost. Už jsem navštívil Dickense v jeho nejsvětější svatyni mnohokrát, ale ještě nikdy jsem neviděl, že by měl přes den u obloukových oken zatažené závěsy. Nyní tomu tak bylo. Jediné světlo pocházelo z lampy na stole ve středu místnosti. Na psacím stole, umístěném v malém výklenku naproti třem oknům, žádná lampa nestála. Jen několik z nás mělo tu čest spatřit Dickense přímo při aktu tvorby v pracovně, ale my všichni, kteří jsme to štěstí měli, jsme museli uznat, že je určitá ironie v tom, jak Dickens vždy seděl naproti oknům s výhledem do zahrady a dál na Gravesend Road, ale nikdy z toho výjevu nic *neviděl*, když vzhledl od pera a papíru. Spisovatel byl tak ponořen do světa své představitivosti, že byl při práci víceméně slepý, snad kromě chvil, kdy se díval do blízkého zrcadla a předváděl všelijaké grimasy, škleby, obličeje, překvapené výrazy a jiné takřka zvířecí reakce svých postav.

Dickens mě zatahl dál do potměšilé místnosti a ukázal na židli poblíž svého stolu. Až na zatažené záclony to zde vypadalo jako vždycky – všechno uklizené a uspořádané s téměř notorickou pečlivostí (a bez známek prachu, přestože Dickens nikdy služebným nedovolil, aby v jeho místnosti uklízely či vytíraly prach). Stál tam pracovní stůl, jehož psací deska byla nakloněná, a vedle ní se nacházela řada pečlivě urovnaných pomůcek, vždy v perfektním stavu, uspořádaných jako nějaké talismany. Patřil mezi ně kalendář, kalamář, brka, tužka a vedle ní pryžová guma, která vypadala zcela nepoužitá, jehelníček, bronzová soška dvou zápolících ropuch, nůž na papír, položený trošku nakřivo, a zlatý list se stylizovaným králíkem. To byly jeho symboly štěstí, „příslušenství“, jak jim Dickens říkával, něco, jak mě kdysi informoval, „na čem může spočinout mé oko v kratičkých pauzách při psaní“. Kdyby je neměl, bylo by to totéž, jako by mu chyběla husí brka – nedokázal by napsat ani řádku.

Takřka celá pracovna byla lemována knihami. Nacházely se zde i poličky na falešné knihy, z nichž většina měla ironické názvy, s nimiž přišel sám Dickens. Vyrobil je ještě pro Tavistock House a nyní byly umístěny vzadu u dveří. Linii vestavěných polic na opravdové knihy přerušovala pouze okna a pěkný modrobílý krb ozdobený dvaceti keramickými kachlíky.

Dickens se v tomto červnovém odpoledni zdál takřka hrozivě stár. Potvrzovala to nastupující pleš, vpadlé oči a vrásky ve tváři, ještě zdůrazněné tvrdým světlem plynové lampy na stole za námi. Stále hleděl na své zavřené hodinky.

„Jsi moc laskavý, že jsi přišel, můj drahý Wilkie,“ zaskřehotal Dickens.

„Kdepak, kdepak,“ odpověděl jsem. „Dorazil bych mnohem dříve, kdybych zrovna nebyl mimo město, jak tě můj bratr doufám informoval. Tvůj hlas zní velmi zajímavě, Charlesi.“

„Zajímavě?“ opáčil Dickens a na tváři se mu objevil náznak úsměvu.

„Zajímavě.“

Zachechtal se. Skutečně se stávalo jen málokdy, aby se Charles Dickens při rozhovoru nezasmál. Nikdy jsem nepotkal člověka, jenž by byl smíchu tak odevzdaný.

Skoro žádnou chvíli ani příležitost nepovažoval za tak vážnou, aby v ní nenašel něco úsměvného, což jsme na vlastní kůži k našim nemalým rozpakům zažili při pohřbech.

„Zajímavě, nebo spíš cize je poněkud vhodnější výraz, dovolím si tvrdit,“ řekl Dickens svým stařeckým hlasem. „Určitě jsem si z onoho strašlivého neštěstí ve Staplehurstu odnesl hlas někoho jiného. Velmi bych ocenil, kdyby mi ona osoba vrátila můj hlas a vzala si zpět svůj vlastní... Vůbec se mi tento stařecký tón připomínající pana Micawbera nelíbí. Připadá mi, jako by mi někdo přejížděl smírkovým papírem po hlasívkách. A podle toho také zní mé samohlásky.“

„A jinak tě nic netrápí, příteli?“ zeptal jsem se a naklonil se blíž ke světlu lampy.

Dickens nad mou otázkou mávl rukou a opět soustředil pozornost na zlaté hodinky v rukou. „Můj drahý Wilkie, minulou noc jsem měl ten nejpodivnější sen.“

„Skutečně?“ opáčil jsem soucitně. Předpokládal jsem, že uslyším popis jeho nočních můr o neštěstí ve Staplehurstu.

„Připadalo mi to skoro jako bych četl knihu, kterou jsem napsal v budoucnosti,“ vysvětloval potichu a hodinky stále převracel v dlaních. Od zlatého povrchu se odrazilo světlo lampy. „Naprosto hrozná věc... Bylo to celé o člověku, který zhypnotizoval sám sebe, aby mohl on sám nebo jeho druhé já, vytvořené během těchto hypnotických sugescí, páchat strašlivé skutky, nevyslovitelné činy. Sobecké, vilné, zničující věci, které by ten člověk, jehož jsem ve snu z nějakého důvodu pojmenoval ‚Jasper‘, v bdělém stavu nikdy neudělal. A do toho všeho bylo nějak zapleteno ještě jedno... stvoření.“

„Zhypnotizovat sám sebe,“ zamumlal jsem. „Ale to je vyloučeno, ne? Zde bych dal asi spíše na tvé slovo, víš toho o umění hypnózy přece jen víc než já, milý Charlesi.“

„Netuším. Nikdy jsem neslyšel o tom, že by to někdo udělal, ale to ještě neznamená, že to není možné.“ Podíval se na mě. „Byl jsi někdy zhypnotizován, Wilkie?“

„Ne,“ odpověděl jsem a tiše se zasmál. „Ale několik mých přátel ano.“ Ani jsem nepokládal za nutné dodat, že profesoru Johnu Elliotsonovi, jehož původním působištěm byla nemocnice University College Hospital a který byl Dickensovým osobním instruktorem v umění hypnózy, se nikdy nepodařilo tyto metody uplatnit na mně. Měl jsem prostě příliš silnou vůli.

„Tak to zkusme,“ navrhl Dickens a začal přitom houpat svými hodinkami na řetízku tak, že připomínaly kyvadlo.

„Charlesi,“ ohradil jsem se a uchechtnul se, příliš pobavený jsem ale nebyl, „proč, proboha? Přišel jsem, abych si vyslechl podrobnosti o tom hrozném neštěstí, a ne se účastnil nějakých pouťových her s hodinkami a...“

„Vyhov mi prosím, můj milý Wilkie,“ naléhal tiše Dickens. „Víš přece, že jsem při hypnotizování jiných dosáhl jistých úspěchů. Věřím, že jsem se ti zmiňoval o své dlouhé a vcelku zdařilé hypnotické terapii na kontinentě s ubohou Madame de la Rue.“

Pouze jsem vyhýbavě zabručel. Dickens vyprávěl všem svým přátelům a známým o svých dlouhých a intenzivních terapeutických sezeních s „nebohou“ Madame de la Rue. Zatajil nám ale fakt, který byl nicméně jeho blízkým docela dobře znám. Totiž tato sezení s vdanou a nepochybně šílenou dámou, ke kterým se uchýlovali i v těch nejnemožnějších nočních i denních hodinách, způsobila, že Dickensova manželka

nejspíše poprvé ve svém manželském životě žárčila tak, že Dickensovi nařídila, aby s nimi přestal.

„Nespouštěj prosím oči z hodinek,“ požádal mě Dickens, když zlatými hodinkami v mdlém světle pohupoval sem a tam.

„To nepůjde, můj drahý Charlesi.“

„Cítíš se velmi ospalý, Wilkie... velmi ospalý... je pro tebe nesmírně těžké udržet oči otevřené. Chce se ti spát tak, jako by sis právě vzal několik kapek opiové tinktury.“

Div že jsem se při tomhle nerozesmál. Vzal jsem si několik kapek opiové tinktury, než jsem vyrazil do Gad's Hillu, stejně jako jsem to dělal každé ráno. A nyní jsem si měl už dávno dát další dávku ze své stříbrné lahvičky.

„Jsi stále víc ospalý... velmi... ospalý...“ pronášel Dickens monotónně.

Na pár vteřin jsem se snažil uposlechnout, ale to jen proto, abych vyhověl Nenapodobitelnému. Bylo zcela jasné, že se chce nějak odreagovat od těch hrůz, které zažil během nedávného neštěstí. Soustředil jsem se na kývající se hodinky. Poslouchal jsem Dickensův jednotvárný hlas. Abych se přiznal, těžké horko zavřené místnosti, utlumená světla, jediný zlatavý záblesk, který mi kmital před očima sem a tam, ale především množství opiové tinktury, kterou jsem toho rána užil, ve mně vybudily, byť jen na kratičkou chvíli, stav lehké malátnosti.

Kdybych se poddal, možná bych i usnul a dostal se do hypnotického stavu, který by ve mně Dickens tak rád navodil.

Místo toho jsem ale tu malátnost ze sebe setřásl, než se mě mohla plně zmocnit, a úsečně jsem řekl: „Je mi líto, Charlesi. Na mě to prostě nepůsobí. Mám příliš silnou vůli.“

Dickens si vzdychl a odložil hodinky. Potom přešel k oknu a trochu poodhrnul závěsy. Ve slunečním světle jsme přivřeli oči. „Je to pravda,“ zamyslel se Dickens. „Vůle opravdových spisovatelů je příliš silná na to, aby se poddala vlivu hypnózy.“

Zasmál jsem se. „Tak by ses měl ujistit, že ten tvůj Jasper, jestliže se o něm někdy rozhodneš napsat knihu, má jiné než spisovatelské povolání.“

Dickens se ochable usmál. „Také to tak udělám, můj drahý Wilkie.“ Vrátil se do křesla.

„Jak se daří slečně Ternanové a její matce?“ zeptal jsem se.

Dickens se zamračil. I když tu nejtajnější a nejosobnější část svého života probíral se mnou, a to ještě ve velmi omezené míře, připadal si velmi neklidný, přestože cítil, že si o tom s někým promluvit potřebuje. „Matka slečny Ternanové unikla jakýmkoli vážným zraněním, ač se taková událost samozřejmě na osobě jejího věku nepříznivě podepíše,“ zaskřehotal Dickens, „ale sama slečna Ternanová utrpěla poměrně vážné pohmožděnin a něco, co doktor popsal jako drobná cervikální zlomenina či vykloubení v dolní části krku. Nyní cítí při pohybu hlavou bolesti.“

„To je mi moc líto,“ řekl jsem.

Dickens už se k tomu dále nijak nevyjádřil. Tiše se zeptal: „Chceš slyšet něco o podrobnostech nehody a jejích následcích, Wilkie?“

„Samozřejmě, drahý Charlesi. Samozřejmě.“

„Uvědomuješ si, že budeš jediným člověkem, jemuž prozradím všechny detaily o této události?“

„Beru to jako velikou čest,“ přiznal jsem. „A můžeš se na mě spolehnout, že to tajemství si s sebou navždy vezmu do hrobu.“

Nyní se Dickens usmál – takovým nenadálým, sebevědomým, rozpustilým a poněkud klukovským úsměvem, při němž odhalil skvrnité zuby, schovávající se v houští jeho vousů, které si nechal před osmi lety narůst kvůli mé hře *Mrazivé hlubiny* a od té doby si je neholil. „Tvého či mého hrobu, Wilkie?“ zeptal se.

Rozpačitě a zmateně jsem zamrkal. „Nás obou, ujišťuji tě,“ dodal jsem nakonec.

Dickens pokýval hlavou a svým skřípavým hlasem se pustil do vyprávění příběhu o neštěstí ve Staplehurstu.

* * *

„Dobrotivý bože,“ zašeptal jsem, když zhruba za čtyřicet minut skončil. A pak znova: „Dobrý bože.“

„Přesně tak,“ potvrdil.

„Ti nebožáci,“ pronesl jsem hlasem takřka stejně zchváceným, jako byl ten Dickensův. „Ti nebožáci.“

„Nepředstavitelné,“ zopakoval Dickens. Nikdy předtím jsem neslyšel, že by toto slovo vyřkl, ale nyní je při svém vyprávění užil nejméně dvanáctkrát. „Zmínil jsem se ti také o tom nešťastném muži, jehož jsme museli vyprostit z jedné vskutku neobvyklé hromady temných trosek? Byl tam uvězněný hlavou dolů a krvácel z očí, uší, nosu a úst, zatímco jsme se zoufale snažili najít jeho ženu. Zdá se, že jen několik minut před nehodou si vyměnil místo s Francouzem, kterému se nelíbilo sedět u otevřeného okna. Toho Francouze jsme našli mrtvého. Stejně jako manželku toho krvácejícího muže.“

„Dobrý bože,“ řekl jsem zas.

Dickens si přejel rukou přes oči, jako by je chránil před světlem. Když se na mě znovu podíval, musel jsem přísahat, že tak odhodlaný pohled jsem ještě u žádného jiného člověka neviděl. Jak ještě v mém pravdivém vyprávění uvidíš, milý čtenáři, vůle Charlese Dickense nebude podlomena.

„Co soudíš o mém popisu oné postavy, jež si říkala Drood?“ Dickens tuto otázku položil roztřeseným hlasem, bylo v ní však patrné velké odhodlání.

„Naprosto neuvěřitelné,“ odpověděl jsem.

„Znamená to, že nevěříš v jeho existenci či mému popisu tohoto stvoření, můj drahý Wilkie?“

„Ne, ne, tak jsem to nemyslel,“ řekl jsem rychle. „Jsem si jist, že jeho chování a vzhled přesně odpovídají tvému popisu, Charlesi... vždyť jsi přece ten nejnadanější pozorovatel osobnostních rysů člověka, žádný jiný spisovatel, ať už žijící, nebo se všemi poctami pochovaný ve Westminsterském opatství, se ti nemůže rovnat, můj příteli, ale pan Drood je... neuvěřitelný.“

„Přesně tak,“ dosvědčil Dickens. „A nyní bude naší povinností, můj drahý Wilkie, tvou a mou, abychom ho našli.“

„Našli?“ zopakoval jsem neomaleně. „Proč jen bychom to měli proboha dělat?“

„K panu Droodovi se pojí příběh, který musíme odhalit,“ zašeptal Dickens. „Odpusť tu přehnanou vážnost, s jakou jsem tuto větu pronesl. Co ten člověk, pokud to

tedy člověk vůbec byl, dělal v té době na palubě přístavního vlaku? Proč mi, když jsem ho vyzpovídal, řekl, že má namiřeno do Whitechapelu a brlohů v East Endu? Jaké byly vlastně jeho záměry mezi všemi těmi mrtvými a umírajícími?“

Nechápal jsem. „Jaké záměry by jen mohl mít?“ zeptal jsem se. „Jiné než ty tvoje, a to poskytovat útěchu a pomoc přeživším a hledat mrtvé?“

Dickens se znova zasmál, ale tentokrát bez náznaku vlídnosti či chlapeckosti. „Něco zlověstného tam viselo ve vzduchu, můj drahý Wilkie. Jsem si tím jist. Jak jsem ti popsal, několikrát jsem toho Drooda, jestli se tedy tak opravdu jmenuje, spatřil, jak se vznáší nad raněnými. Když jsem se k nim později vrátil, byli mrtví.“

„Ale také jsi popsal, že i lidé, kterým ses věnoval ty, Charlesi, rovněž zemřeli, když ses k nim později znovu vrátil, abys jim pomohl.“

„Ano,“ zaskřehotal Dickens tím cizím hlasem a brada mu poklesla ke krku. „Ale já jsem jim rozhodně nepomohl na *onen svět*.“

Překvapeně jsem sebou v křesle trhl. „Dobrý bože, Charlesi! Snad nechceš naznačit, že ta osoba v operním plášti, jež vyhlížela, jako by trpěla leprou, ony nebohé oběti železničního neštěstí zavraždila?“

„Domnívám se, že tam došlo i na jakousi formu kanibalismu, drahý Wilkie.“

„Kanibalismu?“ Poprvé jsem začal uvažovat o tom, zda to neštěstí nezanechalo následky i na duševním zdraví mého slavného přítele. Je pravda, že během Dickensova líčení oněch hrozných událostí jsem velmi vážně pochyboval o popisu i vlastní existenci toho „Drooda“. Připadal mi spíš jako postava z nějakého mizerného šestákového románu než skutečná bytost, kterou byste mohli potkat v přístavním vlaku z Folkestone. Připisoval jsem nicméně tuto možnou halucinaci šoku a dezorientaci, jež Dickense připravily o hlas. Pokud se ale Dickens ve své mysli zaobíral kanibalismem, je docela možné, že ho ony události připravily nejen o hlas, ale i o rozum.

Usmíval se na mě a upřel na mě svůj pověstný pronikavý pohled, který způsoboval, že lidé, kteří se s ním setkali poprvé, věřili, že dovede číst jejich myšlenky. „Ne, můj drahý Wilkie, *nejsem* šílený,“ pronesl tiše. „Pan Drood byl stejně hmotný jako ty nebo já, ale bylo na něm něco tak podivného, že to nedokážu přesně vyjádřit. Pokud bych z něj někdy učinil postavu v některém ze svých románů, nepopsal bych ho tak, jak jsem ho ve skutečnosti poznal. Pro svět fikce je příliš podivný, hrozivý, příliš fyzicky zdeformovaný, můj drahý Wilkie. Ale ve skutečném světě, jak dobře víš, takové přízračné bytosti *existují*. Potkáváme je na ulici. Při nočních procházkách Whitechapelem či jinými částmi Londýna. A jejich příběhy jsou mnohdy tak podivné, že by je pouhý romanopisec nevymyslel.“

Tentokrát byla řada na mně, abych se usmál. Jen málo lidí zažilo, že by Nenapodobitelný sám sebe nazýval „pouhým romanopiscem“ a nepochyboval jsem, že to neudělal ani teď. Měl na mysli *jiné* „pouhé romanopisce“. Možná mě. Zeptal jsem se: „Co bychom tedy měli podle tebe podniknout, abychom ho našli?“

„Vzpomínáš si, jak jsme pátrali v tom strašidelném domě?“ zeptal se.

Samozřejmě že ano. Před několika lety se Dickens jako šéfredaktor svého nového časopisu *All the Year Round*, který nahradil jeho dřívější periodikum *Household Words* kvůli neshodě s vydavateli, zapletl do debat s různými spiritisty. Padesátá léta byla velmi bohatá na levitující stoly, duchařské seance či hypnózu a jiné neviditelné síly. Dickens některým těmto jevům nejen věřil, ale dokonce je sám s velkým nadšením

praktikoval. Přestože Dickens na hypnózu a s ní spojený mesmerismus, jemuž se někdy rovněž říkalo živočišný magnetismus, věřil a spoléhal se na něj a přes svou neoddiskutovatelnou pověrčivost (skutečně například věřil, že pátek je jeho šťastný den) se rozhodl, že (jako redaktor svého nového časopisu) vstoupí do rozepře s různými spiritisty. Když jeden z jeho protivníků v debatě, spiritista William Howitt, sděloval podrobnosti o strašidelném domě v Cheshuntu poblíž Londýna, aby podpořil své argumenty, Dickens okamžitě rozhodl, že my, redaktoři a správci časopisu *All the Year Round*, musíme utvořit expedici a vydat se ony strašidelné jevy vyšetřit.

W. H. Wills a já jsme se vydali napřed v kočáře, ale Dickens s jedním z našich přispěvatelů Johnem Hollingsheadem se rozhodli do té pětadvacet kilometrů vzdálené vesnice dojet pěšky. Onen údajný strašidelný dům se nám nakonec podařilo najít jen s určitými obtížemi (naštěstí nám Dickens poskytl na cestu čerstvé ryby, jelikož místnímu jídlu nedůvěřoval). Následně jsme pak po zbytek odpoledne a celý večer zpovídali sousedy, obchodníky z blízkého okolí, a dokonce i nahodilé kolemjdoucí, ale nakonec jsme došli k závěru, že Howittovi „duchové“ nejsou nic jiného než krysy a sluha jménem Frank, který měl při svých nočních pytláckých taženích spadeno na králíky.

Při této výpravě Dickensovi odvaha nechyběla, proběhla totiž ještě za světla a měl při ní s sebou tři společníky. Slyšel jsem ale, že během jiné honby za duchy, konané jednou v noci poblíž Gad's Hill Place, si přivedl mužskou část svého služebnictva a vzal si také nabitou brokovnici. Podle nejmladšího syna byl otec značně nervózní a oznámil: „... jestliže si tady někdo se mnou jen tak zahrává a má hlavu, tak mu ji ustřelím.“ A skutečně uslyšeli nárek a sténání, jež rozhodně nepocházely z tohoto světa, „hrozivé zvuky – lidské zvuky – a přesto nadpozemské.“

Ukázalo se, že to byla dýchavičná ovce. Dickens se udržel a hlavu jí neodstřelil. Když se vrátili domů, pohostil všechny, sloužící i děti, prostě každého, rumem s vodou.

„Ale my jsme věděli, kde se ten strašidelný dům nachází,“ upozornil jsem Dickense toho červnového dne v jeho ztemnělé pracovně. „Jak najdeme pana Drooda? Kde hledat, Charlesi?“

Najednou se Dickensův výraz a držení těla změnily. Tvář jako by se mu protáhla a skrčila a ještě více zestárla. Oči se rozšířily, až se nakonec zdálo, že jim chybí víčka. Bělma se ve světle lampy mdle leskla. Jeho póza nyní připomínala shrbeného starce, číhajícího hrobníka či káně. Hlas, stále skřehotavý, byl vyšší a ostrý, doprovázený syčením, zatímco dlouhé bledé prsty, které by klidně mohly patřit černokněžníkovi, bodaly do vzduchu.

„Můj cíl je Limehouse,“ zasyčel, jak napodoboval Drooda ze svého vyprávění. „Whitechapel. Three Foxesss Court. Butcher Row a Commercial Road. The Mint a jiné brlohy.“

Příznávám, že mi hrůzou vstávaly vlasy na hlavě. Charles Dickens byl už jako chlapec, dokonce ještě než začal psát, tak znamenitý mim, že ho otec brával do hospod, aby tam napodoboval všelijaké místní typy, které potkali na svých procházkách. V tuto chvíli jsem začínal věřit, že existuje stvoření jako Drood.

„Kdy?“ zeptal jsem se.

„Časssně,“ zasyčel Dickens, ale nyní už se usmíval, byl sám sebou. „Do Babylonu jsme podnikli již tolik výprav, drahý Wilkie. Zažili jsme Velkou pec v noci.“

To je pravda. Vždycky ho fascinovala odvrácená tvář našeho města. A „Babylon“ a „Velká pec“ byly autorovy láskyplné přezdívky pro ty nejhorší londýnské brlohy. Některé výjevy z našich společných nočních procházek po těchto temných uličkách mezi barabiznami mě kdysi strašily ve spaní.

„Můžeš se mnou počítat, můj drahý Dickensi,“ souhlasil jsem nadšeně. „Ohlásím se do služby zítra večer, pokud tě to potěší.“

Potřásl hlavou. „Musím nejdříve uzdravit svůj hlas, můj drahý Wilkie. Navíc jsem pozadu s prací na posledních dílech *Našeho vzájemného přítele*. V nadcházejících dnech je třeba zařídit nemálo věcí, a to nepočítám své zotavení. Zůstáváš zde přes noc? Tvůj pokoj je připraven, jako vždy.“

„Bohužel nemohu,“ odmítl jsem. „Musím se odpoledne vrátit do města. Je třeba, abych vyřídil nějaké obchodní záležitosti.“ Zatajil jsem před Dickensem, že za těmito „obchodními záležitostmi“ se skrývá nákup opiové tinktury, látky, bez které jsem se už tenkrát roku 1865 nedokázal obejít déle než den.

„Tak tedy dobrá,“ řekl a postavil se. „Mohl bys mi prokázat velkou laskavost, můj drahý Wilkie?“

„Cokoli na světě, můj drahý Dickensi,“ odpověděl jsem. „Čekám na rozkazy, příteli.“

Dickens pohlédl na hodinky. „Je už příliš pozdě, abys stihl další vlak z Gravesandu, ale pokud Charley přichystá dvojkolku, dopravíme tě včas do Highamu na rychlík do stanice Charing Cross.“

„Pojeďu do Charing Cross?“

„Ano, můj drahý Wilkie,“ odpověděl a pevně mi sevřel rameno, když jsme vycházeli z přitímní pracovny směrem k prosvětlenější chodbě. „Během cesty na nádraží, kam tě doprovodím, ti vysvětlím proč.“

* * *

Georgina nás nevyprovodila, ale ujal se nás Nenapodobitelného nejstarší syn Charlie, který přijel, aby pár dní pobyl s otcem. Připravil nám malou dvojkolku. Předzahrádka v Gad's Hillu působila stejně uspořádaným dojmem jako všechno ostatní, co bylo pod Dickensovým dohledem. Jeho oblíbené květiny, červené muškáty, byly nasázeny v přesně nalinkovaných řádcích, dva obrovské libanonské cedry rostly za úhledně posečeným trávníkem a vrhaly stíny na východ podél cesty.

Něco mě na těch řádcích muškátů, mezi nimiž jsme kráčeli směrem k dvoukolce, znepokojovalo. Abych to upřesnil, srdce se mi z nich rozbušilo a naskočila husí kůže. Uvědomil jsem si, že ke mně Dickens hovoří.

„... po té nehodě jsme společně nasedli do mimořádného vlaku, jedoucího přímo do Charing Cross,“ vysvětloval. „Zaplatil jsem dvě ošetřovatelky, aby nebyl sám, ve dne ani v noci. Byl bych ti velmi vděčný, kdyby ses za ním mohl dnes večer podívat, můj drahý Wilkie, vyřídit mu mé přání rychlého uzdravení a oznámit mu, že jakmile se mi naskytne příležitost jet do města, což bude nejspíš zítra, zastavím se za ním sám. Pokud by ti ošetřovatelky sdělily, že se jeho stav jakkoli zhoršil, nesmírně bych si vážil toho,

kdybys zařídil, aby poslíček doručil tyto zprávy do Gad's Hillu, jak rychle to jen půjde.“

„Samozřejmě, Charlesi,“ ujistil jsem ho. Matně jsem si vzpomněl, že musí hovořit o tom mladém muži, kterého pomohl vyprostit z trosek ve Staplehurstu a pak ho osobně ubytoval v hotelu na Charing Cross. Mladý muž jménem Dickenson. Edmond nebo Edward Dickenson, pokud si vzpomínám správně. Poměrně neobvyklá náhoda, když se to tak vezme.

Když jsme kráčeli po cestě pryč od muškátů, podivuhodný pocit úzkosti odezněl tak rychle, jako se dostavil.

Dvoukolka byla neveliká, nicméně Dickens trval na tom, že se tam chce spolu se mnou a Charleym vmáčknout. Mladík pobídl koně a vyjeli jsme směrem ke Gravesandu, potom k Rochester Road a nakonec k nádraží v Highamu. Měli jsme dost času.

Zprvu byl Dickens klidný a probíral se mnou drobné vydavatelské detaily ohledně časopisu *All the Year Round*, ale jakmile dvoukolka nabrala na rychlosti a mýjela kočáry na cestě, již jen kousek od nádraží v Highamu, všiml jsem si, že spisovatelova tvář, stále ještě opálená po pobytu ve Francii, nejdříve zbledla a potom nabrala olověný nádech. Na lících a spáncích mu vyrašily krůpěje potu.

„Prosím, zpomal trochu, Charlie. A přestaň kočárem houpat ze strany na stranu. Je to velmi zneklidňující.“

„Ano, otče.“ Dvoukolka zpomalila a koník přestal klusat.

Viděl jsem, jak se Dickensovy rty zužují stále víc a víc, až se z nich nakonec stala pouze bezkrevná rýha. „Pomaleji, Charley. Proboha, uber na rychlosti.“

„Ano, otče.“ Charley, jemuž bylo tak kolem pětadvaceti, vypadal vystrašeně jako malý chlapec, když pohlédl na svého otce, který se nyní oběma rukama přidržel okraje dvoukolky a bezdůvodně se nakláněl doprava.

„Pomaleji, prosím,“ volal Dickens. Dvoukolka se nyní pohybovala rychlostí šouravé chůze: Rozhodně nejela tempem šest kilometrů za hodinu, kterým byl Dickens při svých dlouhých krocích schopen jít a ušel tak klidně devatenáct, pětadvacet či dvaatřicet kilometrů v jediném dni.

„Takhle to nestihneme,“ upozornil Charley, zadíval se na vzdálené obrysy nádražní budovy a potom na hodinky.

„Zastav! Nech mě vystoupit,“ zavelel Dickens. Tvář měl nyní šedivou jako ocas koníka, který nás táhl. Vypotácel se z dvoukolky a rychle mi potřásl rukou. „Vrátím se zpátky pěšky. Je den jako stvořený na procházku. Šťastně dojeď, a pokud bude mladý pan Dickenson něco potřebovat, postarej se prosím, abych se o tom dnes večer dozvěděl.“

„Samozřejmě, Charlesi. Brzy se opět uvidíme.“

Když jsem se za Dickensem ještě naposledy ohlédl, připadal mi mnohem starší. Nepohyboval se jistým krokem a neobyčejnou rychlostí jako obvykle, ale takřka se při okraji cesty vlekl a ztěžka se při svém návratu do Gad's Hillu opíral o hůl.

KAPITOLA TŘETÍ

Kanibalismus.

Když jsem seděl ve vlaku do Charing Cross, přemýšlel jsem o tom podivném barbarském slovu, kanibalismus, a jeho vztahu k realitě i o tom, jak již ovlivnilo život Charlese Dickense. (Ani jsem netušil, jak brzy ovlivní i ten můj.)

V Dickensově nitru se vždy nacházelo něco, co na ideu kanibalismu a vůbec na představu, jak je někdo konzumován, reagovalo velmi silně. Během doby, kdy byl veřejně odloučen od Catherine, a při skandálu, na jehož zviditelnění a rozšíření se nejvíce zasloužil on sám, ač si to nikdy nechtěl přiznat, se mi svěřil: „Požírají mě zaživa, Wilkie. Mí nepřátelé, Hogarthovi, a špatně informovaná veřejnost, která chce věřit jen tomu nejhoršímu a pozřít mě část po části.“

Dickens mě v minulosti nejednou pozval, abych se k němu přidal na jeho výletech do londýnské zoologické zahrady, na místo, jež mu vždy přinášelo nemalé potěšení. Ač měl opravdu velmi rád rodinu hrochů i lví doupe, nejdůležitější důvod jeho návštěvy představoval pavilon plazů v době krmení. Dickens o tuto podívanou nechtěl přijít a vždy mě značně popoháněl, abychom náhodou nepřišli pozdě. Krmili tam plazy, konkrétně hady, myši a krysami. Zdálo se, že tento výjev Dickense doslova hypnotizuje (sám byl hypnotizér, který by se ale od nikoho zhypnotizovat nenechal). Nehybně tam stál. Dickens mi několikrát, ať už jsme někam společně jeli, čekali, až začne divadelní představení, nebo dokonce posedávali v jeho obývacím pokoji, vyprávěl o tom, že jakmile had začne požírat krysu, vypadá to tak, že dokud hlava, ocas a zadek toho hlodavce nezmizí v hadím chřtánu, je zmítající se krysa stále naživu, zadníma a předníma nohama škuje ve vzduchu, dokonce i když ji obepínají mocné hadí čelisti.

Jen pár měsíců před nehodou ve Staplehurstu se mi Dickens svěřil, že viděl nábytek ve svém domě – nožky u vany, půlkruhový stůl a nohy u židle – jako hady, kteří pomalu stravují desku stolu, závěsy a vanu. „Když se nedívám, Wilkie, dům požírá sám sebe,“ pověděl mi jednou při sklenici punče. Rovněž mi líčil, nejčastěji během nějakého banketu, většinou pořádaného na jeho počest, že když se podívá okolo dlouhého stolu a vidí, jak si jeho známí, přátelé a kolegové plní pusy telecím, skopovým či drůbežím masem, na chvíli, na docela kratičkou vteřinu se mu zdá, že ty příbory, jež si přibližují k ústům, jsou krouťící se vnitřnosti. Ne myši či krysy, ale lidské. Tvrdil, že tuto častou vidinu považuje za velmi znepokojující.

Ale byl to skutečný kanibalismus, anebo alespoň zvěsti o něm, co před jedenácti lety změnilo běh Dickensova života.

V říjnu roku 1854 byli všichni v Anglii v šoku, když si přečetli zprávu doktora Johna Rae o tom, co objevil během svého pátrání po zmizelé Franklinově expedici.

Jestliže jsi, milý čtenáři z nastávajících století, o této výpravě nikdy neslyšel, postačí, když ti prozradím, že se jednalo o pokus sira Johna Franklina a sto dvaceti devíti mužů prozkoumat oblast okolo severní Arktidy ve dvou lodích královského loďstva, Erebus a Terror. Vypluli v květnu roku 1845. Jejich hlavním cílem bylo s

konečnou platností vyřešit otázku Severozápadního průjezdu, spojujícího Atlantik a Pacifik severně od naší kolonie v Kanadě. Anglie totiž vždy snila o nové a kratší obchodní trase na Dálný východ a Franklin, v té době již postarší muž, byl zkušený průzkumník. On a jeho lidé měli spoustu důvodů věřit v úspěch. Jejich dvě lodě byly naposledy spatřeny v Baffinově zálivu v pozdním létě roku 1845. Poté, co se po dobu tří, čtyř let neozvaly od výpravy žádné zprávy, znepokojilo to i královské loďstvo, které uspořádalo různé záchranné výpravy. Ale ony dvě lodě se do dnešního dne stále nenašly.

Parlament i lady Franklinová nabídly značné odměny. Pátrací čtyry, nejen z Británie, ale i z Ameriky a jiných zemí, křižovaly Arktidu a hledaly Franklina a jeho muže. Anebo alespoň nějaké stopy, jež by něco napověděly o jejich osudu. Lady Franklinová stále pevně věřila, že její manžel a posádka jsou naživu a jen málo členů vlády či námořnictva jí chtělo odporovat, přestože se už tolik Angličanů vzdalo jakékoli naděje.

Doktor John Rae, který pracoval pro Společnost Hudsonského zálivu, se vydal na sever po souši a strávil značnou dobu průzkumem vzdálených severních ostrovů (jež podle něj nejsou ničím víc než zmrzlým pískem, ztrácejícím se pod věčně padajícím sněhem) a rozlehlých ploch oceánského ledu, kde Erebus a Terror zmizely. Na rozdíl od královského námořnictva či většiny průzkumníků žil Rae s různými eskymáckými domorodci v dané oblasti, naučil se jejich primitivní jazyk a ve své zprávě pak citoval svědectví mnoha z nich. Rovněž se do Anglie navrátil s různými předměty, jež patřily Franklinovi a jeho mužům. Jednalo se o mosazné knoflíky, nádoby, na němž byla stále patrná pečeť sira Johna, či psací potřeby. Nakonec Rae našel lidské ostatky, jak v mělkých hrobech, tak i nad zemí. Ve dvou případech kostry stále seděly v jednom z lodních člunů, který byl přivázán k saním.

Co ale Anglii kromě strašlivého důkazu pravděpodobného osudu Franklinovy výpravy šokovalo ještě více, bylo prohlášení některých Eskymáků, které Rae vyzpovídal, že Franklin a jeho muži nejenom zahynuli, ale také se během svých posledních dnů uchýlili ke kanibalismu. Domorodci Raeovi sdělili, že když objevili tábor bělochů, našli tam ohlodané kosti, hromady useknutých končetin, a dokonce vysoké boty, v nichž se ještě ukrývala chodidla a část stehenní kosti.

Tento nález lady Franklinovou naprosto zděsil a odmítla této zprávě uvěřit. Dokonce se rozhodla, že ze svých stále nuznějších finančních prostředků najme další loď, aby pokračovala v hledání jejího manžela. Dickensem tato zpráva rovněž otrásla, ale zároveň ho její obsah fascinoval.

Začal o této tragédii publikovat články ve svém časopise *Household Words* a také v jiných periodících. Nejdříve prostě jen pochyboval a uvedl, že ona zpráva byla „poněkud unáhlená, co se týče prohlášení, že snědli mrtvá těla svých společníků.“ Dickens napsal, že hledal informace v „celé džungli knih“, ač žádné konkrétní zdroje necitoval, aby dokázal, „že vše nasvědčuje tomu, že Franklinova nebohá posádka by na pozření těl svých společníků ani nepomyslela.“

Zatímco zbytek národa se rozhodl buďto uvěřit Raeově zprávě (ten se domáhal vládní odměny za poskytnutí konečného důkazu o Franklinově osudu), nebo zapomenout, Dickensovo počáteční odmítání se změnilo ve veliký hněv. V *Household Words* zahájil zdrcující útok na „divochy“, jeho označení pro všechny nebělochy, ale v tomto případě pro vypočítavé, prolhané a nedůvěryhodné Eskymáky, se kterými John

Rae žil a hovořil s nimi. Dickens byl samozřejmě v našich časech považován za radikálního liberála, i když jeho prohlášení o divoších, jež velmi dobře rezonovalo s názorem většiny Angličanů, tomu příliš nenasvědčovalo: „... věříme, že každý divoch je ve svém nitru chamtivý, zrádný a krutý.“ Bylo zcela nemožné, tvrdil, že by si kterýkoli z Franklinových mužů „prodloužil život způsobem tak hrozným, jako je pozření těl mrtvých společníků.“

Potom se náš přítel rozhodl svůj závěr podložit velmi neobvykle. Z oné „džungle knih“, které prostudoval, aby získal argumenty pro své názory, zvolil *Pohádky tisíce a jedné noci*, což byla, jak mi několikrát říkal, jedna z nejdůležitějších knih jeho dětství. Souhrnně napsal: „V celém rozsáhlém cyklu *Pohádek* jsou to Ghoulové, obrovití černoši s jedním okem, monstra připomínající věže ohromné výšky a děsivého tvaru, špinavá zvířata číhající na pobřeží, kteří se uchylují k požírání lidského masa či kanibalismu.“

Tak a máte to. Konečný důkaz.

* * *

Roku 1865 přenesl Dickens svou kampaň proti údajnému kanibalismu mezi úctyhodnými muži sira Johna Franklina na novou úroveň, jejíž součástí jsem se měl přímo stát i já.

Když jsme společně pobývali ve Francii – Dickens mě vždy na takovýchto plavbách označoval za „zvrhlého přítele“ a čas strávený v Paříži jako „naši nebezpečnou výpravu“ (přestože si užíval nočního života a občasné konverzace s mladými herečkami, nikdy nevyužil služeb lehkých děv tak jako já) – přišel s myšlenkou, abych napsal hru, která by se předváděla u Dickense doma v Tavistock House. Konkrétně to měla být hra o ztracené arktické expedici podobné té Franklinově, při níž by Angličané prokázali odvahu a chrabrost. Vysvětlil rovněž, že by to měl být příběh o lásce a obětování.

„Proč ji nenapišeš ty, Charlesi?“ položil jsem očekávatelnou otázku.

Prostě nemohl. Zrovna začínal pracovat na *Malé Doritce*, pořádal veřejná čtení, vydával časopis... Prostě jsem ji měl napsat já. Navrhl název *Mrazivé hlubiny*, jelikož hra neměla pojednávat pouze o nehostinných krajinách severu, ale i o tajemných hloubkách lidského srdce a duše. Dickens slíbil, že mi pomůže s kostrou příběhu a „provede tu otravnou redakční úpravu“, z čehož jsem vyrozuměl, že si hru hodlá přivlastnit, zatímco já budu jen strojem, který poskládá slova na papír.

Souhlasil jsem.

Začali jsme se psaním v Paříži, nebo spíše já jsem začal, zatímco Dickens jen sem tam přiložil ruku k dílu, když si vyhradil volnou chvíli mezi večery s přáteli, bankety a ostatními společenskými událostmi. Na konci toho horkého léta roku 1856 jsme už byli zpět v jeho londýnském domě. Naše návyky, a to nejen spisovatelské, se ne vždy shodovaly. Ve Francii jsem velmi rád až do brzkých ranních hodin pobýval v kasinu a Dickens trval na snídani mezi osmou a devátou hodinou. Někdy se mi stávalo, že jsem musel někdy kolem poledne snídat husí paštiku sám. V Tavistock House a také později v Gad's Hillu Dickens pracoval od deváté hodiny ranní do dvou či tří hodin

odpoledne a od všech v domě, rodiny i hostů, se očekávalo, že ani oni nebudou během té doby zahálet. Viděl jsem, jak Dickensovy dcery nebo Georgina předstírají, že pročítají obtahy, zatímco Dickens byl zavřený ve své pracovně. V té době, ještě předtím, než dorazil druhý Wilkie Collins a začal bojovat o můj pracovní stůl a psací potřeby, jsem raději pracoval v pozdních nočních hodinách, takže jsem si často musel najít nějaký nenápadný koutek v Dickensově knihovně, kde bych si mohl přes den v soukromí odpočinout a zakouřit si. A víc než párkrát se stalo, že se Dickens nečekaně vynořil z pracovny, vytáhnul mě z mého úkrytu a poručil mi, abych se vrátil zpět do práce.

Má práce – naše práce – na té hře pokračovala i během podzimu toho roku. Měl jsem již představu o hlavní postavě (kterou samozřejmě bude hrát Dickens) jménem Richard Wardour, inspirované nepokořitelným sirem Johnem Franklinem a jeho podvelitelem, víceméně obyčejným irským chlapíkem jménem Francis Crozier. Postavu Wardoura jsem chtěl vykreslit jako starší, možná ne příliš schopnou (koneckonců všichni muži z Franklinovy expedice patrně zahynuli) a poněkud pomatenou. Možná i tak trochu jako zloducha.

Dickens tuto postavu ale kompletně přepsal a Richarda Wardoura proměnil v mladého, inteligentního, složitého, rozzlobeného muže, který je ale na konci schopen naprostého sebeobětování. „Člověk, jenž stále hledá, ale nikdy nenalézá pravou lásku“. Tento popis patřil mezi obrovské množství poznámek, jež Dickens k přetvoření této postavy napsal. Spoustu monologů pro tuto postavu napsal sám a nechal si je pro sebe až do našich závěrečných zkoušek (ano, já jsem byl rovněž jedním z herců v této amatérské produkci). Když jsem navštívil jeho dům nebo jsem v něm přebýval, často jsem spatřil, jak Dickens právě vyráží nebo se vrací ze své třicetikilometrové procházky po polích ve Finchley a Neasden a bouřlivým hlasem si nacvičuje monology své postavy: „Je mladá, má líbeznou smutnou tvář, milé laskavé oči, jemný libý hlas. Mladá, milující a milosrdná. Její obraz chovám ve své mysli, na nic jiného tam místo není. Dokud ji nenajdu, musím putovat, putovat a putovat – beze spánku, bez domova, pln neklidu!“

Když se nad tím zpětně zamyslím, je jednoduché spatřit pravdu za těmito pocity, které Charlese Dickense naplňovaly onoho roku, kdy mu manželství (z jeho vlastního rozhodnutí) končilo. Spisovatel strávil celičký život čekáním a hledáním té pěkné smutné tváře s milýma, laskavýma očima a jemným libým hlasem. Pro Dickense byla vždy jeho představivost skutečnější než každodenní realita a již od mládí snil o věrné, panenské, pozorné, mladé, krásné (a milosrdné) ženě.

Má hra měla premiéru u Dickense v Tavistock House 6. ledna roku 1857 na Tři krále. Na tento den připadala i oslava Charleyho narozenin (toho roku již dvacátých) a Dickens si vždy připravil nějaký zvláštní program. Vynasnažil se, aby představení působilo pokud možno co nejprofesionálněji. Pozval si truhláře, aby přeměnili učebnu v domě na divadelní sál, v němž se mohlo pohodlně usadit víc než padesát lidí. Malé podium, které se tam již nacházelo, vytrhli a místo něj nainstalovali k arkýřovým oknům nové, mnohem větší. Nechal si rovněž pro hru zkomponovat hudební doprovod a najal si orchestr, který jej měl reprodukovat. Zaplatil profesionály, aby navrhli a namalovali propracované kulisy, nešetřil ani na kostýmech, dokonce se později vytahoval, že my „polární průzkumníci“ bychom se mohli v našem autentickém

polárním oblečení, které jsme měli na sobě, vydat z Londýna rovnou na severní pól. Nakonec osobně dohlížel na divadelní nasvícení a navrhl sofistikované světelné efekty, jež napodobovaly každíčkou hodinu podivného polárního dne, večera i arktické noci.

Sám Dickens vnesl do své převážně melodramatické role podivný, intenzivní, nenápadný, a přesto velmi mocný realismus. V jedné scéně, při níž se několik z nás pokouší zabránit „Wardourovi“, aby ve strachu utekl z pódia, nás autor varoval, že má v úmyslu „skutečně bojovat“ a že bychom museli využít všechny své prostředky, abychom mu v tom zabránili. Jak se ukázalo, nevyjádřil se dostatečně přesně. Mnoho z nás utrpělo modřiny i jiná zranění ještě před koncem zkoušek. Jeho syn Charley později mému bratrovi napsal: „Po nějaké chvíli se do toho pustil s takovou vervou, že jsme skutečně museli bojovat jako zápasníci. Já jsem byl vůdcem nepřátelské strany, a tedy cílem nejintenzivnějšího útoku. Házeli se mnou do všech stran a nejmíň dvakrát nebo třikrát předtím, než se konala premiéra, jsem si vysloužil pořádné modřiny.“

Večer na samotné premiéře přečetl náš vzájemný přítel John Forster prolog, který Dickens napsal na poslední chvíli a snažil se, stejně jako ve svých knihách, aby mu porozuměli všichni. Porovnával v něm skryté hlubiny lidského srdce s hrozivými a mrazivými hlubinami severní Arktidy:

*„tajemství hluboko v našem nitru ukrytá
prozkoumat může tajemná ruka,
probádá duši, již zapadal sních,
a průchod hledá na jejím pólu severním,
snad zmírní hrůzy jejich hloubek studených
a rozpustí ledy těch „Hlubin mrazivých““*

* * *

Když vlak dorazil do Londýna, nevydal jsem se hned na Charing Cross. Kletba mého života byla, je a bude revmatická dna. Někdy mi sužuje nohu. Ale ještě častěji vystupuje do hlavy, kde se mnohdy usadí za levým okem jako horký železný bodec. Vyrovnávám se s touto neustálou bolestí (zdůrazňuji neustálou) skrze sílu své osobnosti. A také s pomocí opiové tinktury, zvané laudánium.

Toho dne, ještě než jsem se vydal vyřídit záležitost, jíž mne Dickens pověřil, vzal jsem si od nádraží drožku, jelikož se mi nechťelo jít dál po svých, a nechal se odvézt do malé lékárny jen nedaleko od svého domu. Tamější lékárník (stejně jako několik dalších ve městě) věděl o mé urputné bitvě s bolestí a prodával mi zklidňující léčiva v takovém množství, které je většinou vyhrazeno pouze pro lékaře. Abych byl přesný, prodával mi laudánium po džbáncích.

Dovolím si hádat, milý čtenáři, že laudánium se stále používá i ve vašich časech (pokud tedy lékařská věda nepřišla s nějakým jiným prostředkem, který je ještě účinnější), ale pokud tomu tak není, dovolte mi, abych vám tento lék přiblížil.

Laudánium je prostě opium rozpuštěné v alkoholu. Ještě než jsem si je začal kupovat ve velkém, řídil jsem se radou svého přítele a lékaře Franka Bearda a prostě jsem vždycky nakapal čtyři kapky laudána do plné nebo zpolá naplněné sklenice červeného

vína. Pak se počet kapek zvýšil na osm. Potom na osm či deset dvakrát denně s vínem. Později jsem objevil, že jen samotné laudánium, již dále neředěné, v podstatě alkohol i opium zároveň, je na takto nezdolnou bolest mnohem účinnější. Během několika právě uplynulých měsíců jsem začal požívat čisté laudánium ze sklenice či přímo ze džbánku, z čehož se stal můj celoživotní návyk. Přiznávám, že když jsem jednou takhle vypil celou skleničku doma před zraky slavného lékaře sira Williama Fergussona, člověka, o němž bych se domníval, že mne v tomto jednání pochopí, tak onen doktor zvolal, že taková dávka by dozajista usmrtila každého u stolu. (Tenkrát bylo mezi hosty osm mužů a jedna žena). Po této příhodě jsem již udržoval množství, které si dopřávám, v tajnosti, nikoli ovšem fakt, že onen požehnaný lék užívám.

Prosím pochop, milý čtenáři z budoucnosti, že v mé době užíval laudánium každý. Nebo skoro každý. Můj otec, jenž choval k lékům všeobecnou nedůvěru, užíval během svých posledních dní ohromné dávky Battleyho kapek, velmi silného opiátu. (A jsem si jistý, že má bolest, způsobená revmatickou dnou, je přinejmenším stejná, ne-li horší než ta jeho na smrtelné posteli). Vzpomínám si, jak básník Coleridge, blízký přítel mých rodičů, u nás doma kvůli své závislosti na opiu plakal, a také si vzpomínám na varování, jež mu má matka udělovala. Rovněž jsem ale přátelům, kteří si dovolili mi konzumaci opia vyčítat, připomněl, že i sir Walter Scott užíval značné dávky této látky, když psal *Nevěstu z Lammermooru*, a že náš blízký přítel Bulwer Lytton a de Quincey rovněž holdovali opiu mnohem víc než já.

Toho odpoledne jsem se vrátil domů (měl jsem tehdy dva domy) na Melcombe Place, číslo popisné devět, poblíž náměstí Dorset Square. Věděl jsem, že Caroline i její dcera Harriet budou pryč, a tak jsem mohl svůj džbánek opia bezpečně schovat, ještě předtím jsem ale vypil dvě plné sklenice.

Během několika minut jsem si už opět připadal sám sebou, anebo jsem měl k tomuto stavu alespoň velmi blízko, jelikož bolest z revmatické dny stále dorážela a škrábala na dveře mé tělesné schránky. Nicméně opiát ji potlačil do takové míry, že jsem byl znovu schopen soustředění.

Vzal jsem si drožku do Charing Cross.

* * *

Mrazivé hlubiny se setkaly s ohromným úspěchem.

První akt byl zasazen do Devonu, kde je nádherná Clara Burnhamová, kterou hrála jedna z pohlednějších Dickensových dcer, Mamie, sužována strachem o svého šviháckého snoubence Franka Alderslyho (jehož jsem hrál já v době, kdy můj vous ještě nedosahoval nynějších proporcí). Aldersly je členem výpravy vyslané k pólu, která má, podobně jako skutečná Franklinova expedice, najít Severozápadní průjezd. Ovšem jejich dvě lodě, Wanderer a Sea-mew, již po dvě léta nikdo nespatriil. Clara ví, že Frankův velitel na oné výpravě je kapitán Richard Wardour, jehož nabídku k sňatku Clara odmítla. Wardourovi není identita rivala, jenž mu vyfoukl Clarinu lásku, známa, přísahal ale, že kdyby se jeho jméno dozvěděl, ihned by toho muže sprovodil ze světa. Moje postava Franka Alderslyho naopak o lásce Richarda Wardoura ke své vyvolené nic neví.

Clara si je vědoma toho, že obě lodě pravděpodobně někde uvízly v arktickém ledu a prožívá nepopsatelné obavy z toho, že oba dva její milenci by se o sobě mohli nějakou nešťastnou náhodou dozvědět. Takže ubohou Claru skličuje hrůza nejen kvůli tomu, co všechno může jejímu drahému způsobit strašlivé arktické počasí, zvířena a divoši, ale ještě větším strachem ji naplňuje představa, co všechno by mohl Richard Wardour Frankovi provést, kdyby se dozvěděl pravdu.

Clarity obavy ještě vzrostou poté, co se s ní její ošetřovatelka Esther, již se dostalo daru jasnozřivosti, podělí o své krvavé vidění v nachovém devonském západu slunce. (Jak již jsem se dříve zmínil, Dickens si dal skutečně záležet, aby ve svém malém divadle, vytvořeném v Tavistock House z učebny, realisticky napodobil sluneční svit ve všech denních dobách.)

„Vidím beránka, jehož v drápech drží lev,“ zalapala ošetřovatelka Esther po dechu v záchvatu jasnozřivosti. „Tvůj nádherný ptáček je o samotě s jestřábem... Vidím, jak křičíš, stejně jako všichni okolo tebe. Krev! Jsi od ní zamazaná... Ach dítě, mé dítě, jsi zamazaná od krve!“

* * *

Ten mladík se jmenoval *Edmond Dickenson*.

Dickens řekl, že tomu zraněnému zaplatil pokoj v hotelu Charing Cross, ale popravdě řečeno šlo spíše o obrovské apartmá. Postarší, nepříliš pohledná ošetřovatelka, jejíž stanoviště se nacházelo ve vnějším obývacím pokoji, mě zavedla k pacientovi.

Podle Dickensova popisu obtížného procesu vyprošťování mladého Dickensona z trosek a melodramatických zmínek o krvi, potrhaném oblečení a mladíkovy potřeby lékařského dozoru jsem očekával, že v pokoji uvidím polomrtvého člověka zamotaného do obvazů, znehybněného dlahami a sádkou, jehož končetiny budou nadzdvíženy lany a závažími. Nicméně mladý Dickenson, oděn v pyžamu a županu, seděl v posteli a četl si. Komoda a noční stolky byly zaplněny květinami, včetně vázy červených muškátů, které částečně přinesly zpět onu úzkost, již jsem pociťoval na zahrádce u Gad's Hill Place.

Dickenson byl mladý muž s mírnými rysy, tak kolem dvaceti či jedenadvaceti let, měl kulatý obličej, růžové tváře, prořídle tmavě žluté vlasy, které již začínaly ustupovat z narůžovělého čela, modré oči a uši tak jemné a drobné jako mušličky. Jeho pyžamo bylo nejspíše z hedvábí.

Představil jsem se a vysvětlil, že mě pan Dickens poslal, abych se zeptal na mladíkův zdravotní stav a byl jsem docela překvapený, když Dickenson vyhrkl: „Ó, pane Collins! Jsem ze srdce poctěn, že mne navštívil tak slavný spisovatel! Velmi se mi líbil váš román *Žena v bílém*, který vycházel na pokračování v časopise *All the Year Round* hned poté, co skončil *Příběh dvou měst* od pana Dickense.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl jsem a div jsem se při tom komplimentu nezačal červenat. Je pravda, že *Žena v bílém* slavila veliký úspěch a pomohla zvýšit prodej časopisu víc než většina Dickensových příspěvků. „Jsem velmi potěšen, že se vám mé skromné dílo líbilo,“ dodal jsem.

„Ó, ano, bylo to skvělé,“ vychvaloval mladý Dickenson. „Máte skutečně štěstí, že vaším rádcem a redaktorem je zrovna pan Dickens.“

Dlouze jsem na mladíka zíral, ale on se nad mým ledovým tichem ani nepozastavil, jelikož spustil o neštěstí ve Staplehurstu, o tom, kolik hrůzy tam zažili, a pak o neuvěřitelné odvaze a ochotě pana Dickense. „Jsem si zcela jistý, že kdyby mi pan Dickens nepřispěchal na pomoc, nenacházel bych se dnes již mezi živými. Vždyť jsem byl v těch troskách uvězněn hlavou dolů a nemohl jsem dýchat, pane Collins! A on se mnou zůstal tak dlouho, dokud nepovolali dozorce, aby mě z těch děsivých trosek vytáhli, a potom dohlédl na to, aby mě odnesli k trati, kde byli ranění připravováni na odvoz. Pan Dickens zůstal po mém boku i toho odpoledne během cesty do Londýna ve zvláštním vlaku a, jak sám vidíte, trval na tom, abych byl ubytován v tomto nádherném pokoji a dostávalo se mi lékařského dozoru, dokud se zcela nezotavím.“

„Vy nejste vážně raněn?“ zeptal jsem se naprosto nezaujatým tónem.

„Ne, vůbec ne! Spíš jen pár modřin a otlaků na nohách a bocích, na levé ruce, na hrudi a na zádech. Tři dny po nehodě jsem nemohl chodit, ale dnes mi sestra pomohla na toaletu a zpět a byla to naprosto úspěšná výprava!“

„To moc rád slyším,“ ujistil jsem ho.

„Počítám, že zítra pojedu domů,“ zašvitořil mladík. „Nikdy nebudu moci oplatit panu Dickensovi jeho štědrost. Vskutku mi zachránil život! A také mě pozval, abych na Nový rok přijel k němu do Gad's Hillu!“

Bylo dvanáctého června. „Jak úžasné,“ zvolal jsem. „Jsem si naprosto jist, že Charles si je vědom hodnoty života, který pomohl zachránit. Říkáte, že se zítra vracíte domů, pane Dickensone... Mohu se zeptat, kde bydlíte?“

Dickenson pokračoval ve svém povídání dál. Zdálo se, že byl sirotek, pro Charlese velmi oblíbený druh člověka, tedy alespoň soudě podle jeho románů *Oliver Twist*, *David Copperfield* či *Ponurý dům* a nejmíň tuctu dalších příběhů. Po velmi komplikovaném dědickém řízení, jež by se mohlo rovnat s případem Jarndyce a Jarndyce, získal finanční hotovost a byl mu přidělen postarší opatrovník, který žil v northamptonshirském sídle, jež by docela dobře mohlo sloužit jako předobraz pro Chesney Wold. Mladý Dickenson nicméně dával přednost životu ve skromném pronajatém bytě v Londýně, který obýval sám. Měl velmi málo přátel, pokud vůbec nějaké, čas od času se snažil přiučit nějakému řemeslu, vystřídal řadu povolání, ale v žádném z nich se nikdy pořádně nezdokonalil, ani u nich nevydržel. Úroky z jeho dědictví mu umožňovaly nakoupit jídlo, knihy, lístky do divadla i občasnou dovolenou u moře. Byl prostě pánem svého času.

Hovořili jsme spolu o divadle a literatuře. Vyšlo najevo, že mladý pan Dickenson měl předplacen Dickensův předchozí časopis *Household Words* stejně jako současný *All the Year Round*. Četl mou povídku „Nesmírně zvláštní postel“, která tam vyšla.

„Dobrá nebesa, člověče,“ zvolal jsem. „Vždyť jsem ji napsal už před patnácti lety! Tenkrát vám mohlo být tak pět!“

Mladému Dickensonovi zrudly nejdříve uši ve tvaru mušlíček, pak se mu červeně rychle přelila do tváří a jako růžový popínavý břečťan pokračovala ke klenbě spánků a dlouhé zátočině bledého čela. Spatřil jsem také, jak se mu červeně šíří i pod řídnoucími vlasy slámové barvy. „Bylo mi tenkrát sedm, pane,“ upřesnil sirotek. „Ale knihovna mého opatrovníka pana Watsona, velmi liberálního člena parlamentu, obsahovala i v

kůži vázané výtisky *Punche* a takových časopisů jako *Household Words*. Má současná oddanost psanému slovu má svůj prapůvod právě tam.“

„Skutečně?“ opáčil jsem. „Jak pozoruhodné.“

Když jsem se před patnácti lety stal přispěvatelem časopisu *Household Words*, znamenalo to pro mě dalších pět liber týdně. Zdálo se, že pro toho mladíka znamenal náš časopis mnohem víc. Takřka dokázal z paměti odříkat mou knihu *Po setmění*. Vyjádřil zdvořilý údiv, když jsem mu prozradil, že jednotlivé příběhy, jež tvoří onen svazek, byly do značné míry inspirovány deníky mé matky a také jedním poněkud formálnějším rukopisem, v němž vzpomínala na to, jaké to je, být ženou slavného malíře.

Ukázalo se, že mladý třináctiletý Edmond Dickenson jel 21. srpna 1857 do Manchesteru, aby tam spolu se svým opatrovníkem v obrovských prostorách nového obecního domu zhlédl hru *Mrazivé hlubiny*.

* * *

Druhé jednání hry *Mrazivé hlubiny* se odehrává v arktické oblasti, kde Dickensův Wardour a jeho zástupce, korvetní kapitán Crayford, probírají své mizivé šance na přežití tváří v tvář chladu a nedostatku potravin.

„Nikdy se nevzdávejte svému žaludku a žaludek se nakonec vzdá vám,“ vysvětluje ostřílený průzkumník Crayfordovi. Takové odhodlání, vůle, jež by se nikomu nepoddala, pocházela nejen z Dickensova pera, ale i z jeho duše.

Wardour nadále vysvětluje, že má arktické pustiny rád zrovna proto, „že zde nejsou žádné ženy“. Ve stejném jednání pak zvolá: „Tvrdá práce, těžkosti a nebezpečí jsou jako hradby, jež mě ochraňují před vlastním žalem, a proto je ochotně přijímám...“ A nakonec: „... to beznadějně utrpení v tomto světě, to utrpení, jaké mají na svědomí ženy.“

Jednalo se však převážně o mou hru. Byl jsem jako autor uveden v programu (stejně jako herec), ale takřka všechny promluvy Richarda Wardoura napsal nebo přepsal Charles Dickens. A nevyjadřovaly pocity někoho, kdo zažil šťastné manželství.

Na konci druhého jednání jsou vysláni dva muži, aby přešli led, což představuje poslední naději posádky na záchranu. Tito muži musí po zamrzlých hlubinách přejít tisíc mil. Jedná se samozřejmě o Richarda Wardoura a jeho úspěšnějšího soupeře v boji o lásku Clary Burnhamové Franka Alderslyho. (Možná jsem se již zmínil, že Dickens i já jsme si nechali pro své role narůst vousy.)

Druhé jednání končí tak, že Wardour zjistí, že zraněný, vyhladovělý a zesláblý Aldersly je jeho největší nepřítel, muž, jehož se zavázal zabít.

* * *

„Nezhlédl jste náhodou na místě neštěstí pána jménem Drood?“ zeptal jsem se Edmonda Dickensona, když konečně přestal hovořit a ošetřovatelka odešla z pokoje.

„Pána jménem Drood? Abych se přiznal, nejsem si jist. Pomáhalo mi tam tolik pánů a kromě úžasného pana Dickense znám jen velmi málo z nich jménem.“

„Ten pán měl nejspíše velmi pozoruhodný zjev,“ vysvětlil jsem a seznámil ho s některými podrobnostmi Dickensova popisu našeho přízračného hypnotizéra – černý hedvábný plášť a cylindr, chybějící prsty a víčka, zúžený nos. Až na pár roztřepených vlasů zcela plešatý, obdařený hrozivým pohledem, podivným způsobem chůze, jenž má blíže spíš k levitaci, výrazným sykotem a cizím přízvukem, patrným v jeho hlase.

„Dobrotivý bože, ne,“ zvolal Dickenson. „Nemůže být pochyb o tom, že bych si určitě pamatoval, kdybych spatřil takového muže.“ Pak odvrátil zraky kamsi do neznáma jako několikrát i Dickens ve své pracovně. „I přes všechny ty děsivé výjevy a zvuky, které mě toho dne obklopovaly,“ dodal tiše.

„Ano, o tom není pochyb,“ dodal jsem a odolal nutkání poplácat přikrývku nad jeho zhmožděnou nohou jako nenápadné znamení soucitu. „Takže jste jméno Drood nikdy neslyšel, ani jste nezaregistroval, že by je zmínil někdo jiný, třeba ve vlaku?“

„Pokud je mi známo, tak ne, pane Collinsi,“ odpověděl mladík. „Pokládá pan Dickens za důležité toho muže najít? Chtěl bych panu Dickensovi pomoci, budu-li moci.“

„O tom nepochybuji, pane Dickensone,“ ujistil jsem ho. Tentokrát jsem ho již poplácal po koleni, skrytém pod dekou. „Pan Dickens mi obzvláště kladl na srdce, abych zjistil, zda ještě něco nepotřebujete,“ řekl jsem mu, když jsem se díval na hodinky. „Něco, co vám chybí, co byste potřeboval, nějaká bolístka, kterou by mohla sestra či náš vzájemný přítel napravit?“

„Vůbec nic,“ odvětil Dickenson. „Již zítra se má chůze zotaví natolik, že budu moci opustit tento hotel a opět začít samostatně žít. Mám kočku, víte?“ Tiše se zasmál. „Anebo spíš ona má mne. Ale jak už to s těmito zvířaty bývá, přichází a odchází, kdy se jí zachce, sama si obstará potravu, a proto ji má nepřítomnost jistě nezaskočí.“ Pak se opět zdálo, že se jeho pohled stáčí kamsi do neznáma, jako by zíral na mrtvé a umírající před třemi dny ve Staplehurstu. „Vlastně si myslím, že by Micce vůbec nevadilo, kdybych toho dne zemřel. Nikomu bych nescházel.“

„A co vašemu opatrovníkovi?“ naznačil jsem nenápadně, abych u něj nespustil lavinu sebelítosti.

Dickenson se uvolněně zasmál. „Můj současný opatrovník, právník, jenž znal mého dědečka, by určitě smutnil nad mým odchodem, náš vztah je však spíše obchodního charakteru. Kromě Micky jiného přítele v Londýně ani jinde nemám.“

Briskně jsem pokýval hlavou. „Ráno se za vámi přijdu zase podívat, pane Dickensone.“

„Ale to vůbec není zapotřebí.“

„Náš vzájemný přítel Charles Dickens to vidí jinak,“ vysvětlil jsem rychle. „A pokud mu to zdraví dovolí, sám vás zítra navštíví, aby zjistil, jak se vám vede.“

Hoch se znovu začervenal. Nepůsobilo to nemístně, ale vypadal tak v tom pozdním červnovém odpoledním slunci, jež pronikalo dovnitř i skrze zatažené závěsy, ještě křehčeji a naivněji.

Přikývl jsem, sáhl po své holi a mladého Edmonda Dickensona opustil. Vyšel jsem z pokoje a prošel kolem tiché ošetřovatelky.

* * *

Třetí jednání *Mrazivých hlubin* začíná tím, jak Clara Burnhamová cestuje do Newfoundlandu, aby zjistila nějaké zprávy (podobně jako skutečná lady Franklinová, jež si najala loď a spolu se svou neteří Sophií Cracroftovou se vydala hledat nezvěstného manžela, sira Johna). Do vzdálené ledové jeskyně u pobřeží se dobelhá vyhladovělý a vyčerpaný muž, jenž právě unikl ze zajetí zamrzlého moře. Clara v něm pozná Wardoura a hystericky ho obviní, že zavraždil, a možná i snědl (napadne publikum), jejího milence Franka Alderslyho. Wardour aneb Dickens vyběhne ven a vrátí se spolu s Alderslym, kterého jsem hrál já, v šatech tak potrhaných, že jsem si v nich připadal spíš nahý než oblečený. Nese mne živého v náručí a vydechne: „Často, když jsem Alderslymu pomáhal skrze vánice a přes ledové kry, hlodalo mě pokušení nechat ho spát navěky.“

Poté, co vysloví tuto repliku, Dickens padne. Nakonec ho tedy skolilo vypětí, hlad a únava z toho, jak se snažil udržet svého soka v krajině ledu živého. Wardour ještě stačí říct: „Má sestro, Claro! Polib mne, sestro, polib mne, než zemřu!“ Potom umírá v Clařině náručí. Ta ho políbí na tvář, po které již stékají její slzy.

Při generální zkoušce jsem se málem pozvracel na jevišti. Ale během našich čtyř představení v Tavistock House jsem ke svému překvapení každou noc plakal a slyšel jsem se, jak šeptám: „To je hrozná věc.“ Můžeš si to, milý čtenáři, vyložit jak chceš.

Dickensův výkon byl působivý a... zvláštní. William Makepeace Thackeray, jenž rovněž patřil mezi hosty na našem prvním představení, o Dickensovi poznamenal: „Kdyby se ten člověk rozhodl pro divadelní dráhu, vydělával by si dvacet tisíc liber ročně.“

To bylo na rok 1857 značně přehnané tvrzení, ale v době neštěstí ve Staplehurstu si Dickens takřka tolik vydělával při svých „hereckých výkonech“ na šňůře veřejných čtení ve Spojených státech a Anglii.

Během představení *Mrazivých hlubin* diváci v Tavistock House plakali jako malé děti. Odborní recenzenti, které si Dickens pozval, přiznali, že byli Dickensovým výkonem a tím, jak se do role Richarda Wardoura nevidaně vžil, nadmíru ohromeni. A skutečně, nejvíce si všichni všímali právě té nebývalé síly, kterou autor do role vložil a která strhávala všechny posluchače a diváky jako vír.

Po posledním přestavení *Mrazivých hlubin* na Dickense dolehla trudnomyslnost. Napsal mi o „přesmutných zvucích“, jež se ozývají, když dělníci „bourají a rozmetávají“ jeho malé divadlo v učebně.

Všichni volali po tom, aby Dickens uspořádal více představení mé hry a mnozí mu za to nabízeli finanční odměnu. Dokonce se proslýchalo, že by představení chtěla zhlédnout i sama královna. Ale Dickens takovým nabídkám vzdoroval. Nikdo z našeho amatérského divadla se nechtěl stát pouhým námezdním hercem. Ale v červnu toho osudného roku 1857, kdy se Dickensův rodinný život navždy změnil, dostal otřesnou zprávu, že nás vzájemný přítel, Douglas Jerrold, zemřel.

Dickens se mi svěřil, že jen pár dní před Jerroldovou smrtí se mu zdálo, že od něj dostal k redakční úpravě jedno dílo, ale nevěděl, o čem pojednává – smysl slov mu zcela unikl. Nenadálé zhroucení významu jazyka, jenž nás spojuje, je noční můrou každého autora, nicméně Dickensovi přišlo nesmírně zvláštní, že tento sen přišel zrovna v době, kdy Jerrold ležel na smrtelné posteli, aniž by o tom kdokoli z nás věděl.

Bylo mu jasné, že se Jerroldova rodina ocitne ve vážných finančních nesnázích (Douglas platil za ještě radikálnějšího reformního liberála než Dickens), a tak přišel s nápadem na sérii dobročinných představení: T. P. Cooke hrál v znovuoživených představeních Jerroldových dvou her *Černooká Susan* a *Den, kdy se platí nájem*, Thackeray a Russel dávali přednášky a sám Dickens přispěl odpoledními a večerními autorskými čteními.

A samozřejmě návratem *Mrazivých hlubin*.

Za cíl si Dickens vytyčil vydělat dva tisíce liber pro Jerroldovu rodinu.

Na sérii představení jsme si pronajali Královskou galerii ilustrací na Regent Street. Královna, která si jinak vždy dávala pozor, aby nebyla spojována s žádnou konkrétní charitou, podpořila tentokrát naše úsilí nejen svým jménem, ale dokonce poslala Dickensovi zprávu, že se nesmírně těší, až *Mrazivé hlubiny* zhlédne, a doporučila mu, aby využil některý ze sálů v Buckinghamském paláci, kde by uspořádal soukromé představení pro královnu a její hosty.

Dickens odmítl. Důvody uvedl zcela jasně: jeho dcery, jež se ve hře objevovaly, ještě nebyly nikdy na královském dvoře představeny, a Dickens nechtěl, aby se hned při první návštěvě u královny uvedly jako herečky. Navrhl, aby Její Výsost přijela na soukromé představení do Galerie, které se bude konat týden před tím oficiálním, a přivedla si s sebou vlastní hosty. Královně nezbylo, než Dickensově železně vůli ustoupit a souhlasila.

Královna zhlédla naše představení čtvrtého července roku 1857. Mezi jejími hosty byli princ Albert, belgický král a pruský princ. Dickens nechal na princovu počest ozdobit vstupní halu a schody květinami. Musím přiznat, že někteří z nás se obávali, že královské publikum nebude reagovat tak vřele jako ti diváci, kteří zhlédli naše představení v Tavistock House, ale Dickens nás ujistil, že královna a její hosté se budou u vtipných pasáží smát, u těch smutných plakat, dojímat se a popotahovat stejně jako naše prostší publikum a, během frašky zvané *Strýček John*, již jsme hráli po *Mrazivých hlubinách*, budou určitě někteří z přítomných urozených hýkat smíchy jako osli. Jako obvykle měl ve všem pravdu.

Po představení dobře naladěná královna Dickense pozvala, aby před ní předstoupil a přijal její poděkování.

Odmítl.

Důvod, který tentokrát na svou obhajobu uvedl, zněl takto: „Nemohu se přece před Její Výsostí objevit unavený, zpocený a s tváří od divadelního líčidla.“

Nicméně za tímto odmítnutím se skrývalo něco víc než jen líčidlo, které by mu nedovolovalo se před královnou a jejími hosty objevit. Abyste chápali, po naší romantické frašce s názvem *Strýček John* zůstal Dickens oblečen v kostýmu strýčka Johna, měl na sobě plandavý župan, směšnou paruku a na nose červeň. V takovém odění by přece muž, který patřil mezi nejlicoměrnější a nejpyšnější lidi všech dob, nemohl před královnu předstoupit.

A královně znova nezbylo nic jiného, než se zdvořile podvolit.

Potom jsme předvedli *Mrazivé hlubiny* v Galerii ilustrací ještě jednou. Hra se sice opět setkala s velmi nadšeným přijetím a oslavnými recenzemi od každého, kdo se zúčastnil, a příjmy z ní tvořily převážnou část celkového množství peněz získaných pro Jerroldovu rodinu, nicméně se nám stále nedařilo dosáhnout cíle dvou tisíc liber.

John Dean, ředitel Velké manchesterské výstavy umění, Dickense přemlouval, aby předvedl *Mrazivé hlubiny* v nové výstavní hale, a protože byl Dickens pevně rozhodnut potřebných dva tisíce liber získat, ihned se vydal do Manchesteru, aby tam uspořádal veřejné čtení z *Vánoční koledy* a prohlédl si onu halu, do níž se bez problémů vešly dva tisíce lidí.

Okamžitě rozhodl, že toto místo je pro představení naprosto skvělé, nicméně pro nutné herecké talenty jeho dcer a švagrové Georginy, jimž připadaly ústřední role, poněkud veliké. (Samotnému Dickensovi ale nikdy nepřišlo na mysl, že třeba ani jeho herecké schopnosti nejsou tak dobré, aby vyhovovaly nárokům tak obrovského sálu a tak početného publika. Ze zkušenosti totiž věděl, že se svým takřka uhrančivým vlivem by zvládl i třítisícové publikum.)

Musel tedy najmout nějaké profesionální herečky a dohlédnout na jejich přípravu. (Mark Lemon, Dickensův syn Charlie a já jsme zůstali součástí ansámblu, ale Nenapodobitelný nás nutil nacvičovat tak, jako bychom v tom představení měli hrát poprvé.)

Alfred Wigan, ředitel divadla Olympic Theatre, navrhl Dickensovi dvě mladé slibné herečky, které nedávno přijal, Fanny a Mariu Ternanovou. Dickens tento návrh rychle přijal (společně jsme totiž tyto dívky Ternanovy již viděli hrát spolu s jejich mladší sestrou i jejich matkou, ostrýlenou herečkou) a Wigans se na ně obrátil s dotazem, zda by měly o spolupráci zájem.

Rovněž Dickensovi navrhl, že by mohl také zvážit angažmá matky těch mladých žen, Frances Eleanor Ternanové, stejně jako nejméně nadané členky této herecké rodiny, jistě Ellen Lawless Ternanové, které bylo teprve osmnáct let.

A tak se život Charlese Dickense navždy změnil.

* * *

Část cesty domů z Charing Cross jsem urazil v drožce, část po svých. Zastavil jsem se na večeri v klubu, jehož členem jsem sice nebyl, ale měl jsem tam jako host zvláštní privilegia.

Pociťoval jsem vztek. Průpovědky tohoto neomaleného mladého Dickensonsona, jako „Máte skutečně štěstí, že vaším rádcem a redaktorem je zrovna pan Dickens“, mi přivodily špatnou náladu.

Když se před pěti roky v létě roku 1860, hned poté, co skončil Dickensův *Příběh dvou měst*, začal v časopise *All the Year Round* objevovat můj román *Žena v bílém*, (a zde bych ti měl prozradit, milý čtenáři, že Dickensova postava Richarda Sydneyho Cartonova byla velmi volně inspirována mou nezištnou a obětavou postavou Richarda Wardoura z *Mrazivých hlubin*; Dickens se nechal slyšet, že Cartonova postava a myšlenka *Příběhu dvou měst* ho napadly, když během posledního představení *Mrazivých hlubin* ležel na prknech s Mariou Ternanovou, novou Clarou Burnhamovou, v náručí a po tváři, vousech a potrhaném oblečení mu stékaly skutečné slzy, což dokonce způsobilo, že jí zašeptal: „Uklidněte se má drahá, za dvě minuty již přijde konec!“) ...

Kde jsem to skončil?

Ano, už vím. Když se začala *Žena v bílém* objevovat v Dickensově novém týdeníku v podobě na pokračování, trvající osm měsíců – a skromně dodávám, že sklídila nemalý úspěch a uznání –, začaly se vést plané řeči a objevilo se i pár písemných komentářů, že já, Wilkie Collins, jsem se své řemeslo naučil od Charlese Dickense a své schopnosti zdokonalil pod jeho vedením, a dokonce si od něj vypůjčil vypravěčské styly. Říkalo se také, že má díla postrádají hloubku těch Dickensových, a šeptalo se, že nejsem schopen „drobnokresby postav“.

To je samozřejmě naprostý nesmysl.

Sám Dickens mi poté, co si můj rukopis poprvé přečetl, napsal: „Jedná se o velký pokrok oproti tvým předchozím dílům, a to převážně co se týče prokreslenosti... Ostatní by to nezvládli ani z poloviny tak dobře. V každé kapitole jsem se zastavil, abych ocenil nějaký případ obzvláštního mistrovství či nějakou nebývale zdařilou pasáž.“

Ale nakonec, jak už to u něj bývá, všechno pokazil dodatkem: „Musím ale jako vždy zpochybňovat tvou tendenci nedůvěřovat vlastním čtenářům, což s sebou nutně přináší to, že jim vnucuješ body, na které se mají soustředit.“

Někdo by mohl namítnout, že Dickens jim možná důvěřuje až příliš moc a jeho bezuzdné výlevy neproniknutelné fantazie a nadměrné rafinovanosti způsobují, že mnoho běžných čtenářů se v hustém lese Dickensovy prózy ztratí.

Abych k tobě byl upřímný, milý čtenáři, který žiješ a dýcháš v budoucnosti tak daleké, že má upřímnost o Charlesi Dickensovi již neurazí nikoho, kdo ho miloval, musím říct, že jsem, byl a docela určitě vždycky budu alespoň desetkrát lepší konstruktér zápletky než Charles Dickens. Pro něj je zápleтка pouze něčím, co se může náhodou vyvinout mezi zástupy jeho bizarních postav, spíše loutek na provázku. A když mu náhodou začala klesat prodejnost, tak prostě jen vykouznil další směšné postavy, které se před námi promenují a předvádějí, a to stejně jednoduše, jako vyslal nebohého Martina Chuzzlewita do Spojených států, jen aby si rozšířil okruh čtenářstva.

Mé zápletky jsou rafinované takovým způsobem, že to Charles Dickens nikdy nebude schopen vnímat, natožpak něčeho takového sám docílit ve svých (pro pozorného čtenáře) klikatých cestách zcela nahodilého děje a nestředních odboček.

Hanební a nevědomí lidé jako třeba ten osiřelý fracek Edmond Dickenson vždy tvrdili, že „se od Dickense učím“, pravda je nicméně přesně opačná. Dickens sám přiznal, jak již jsem se výše zmiňoval, že jeho obětavý Sydney Carton z *Příběhu dvou měst* byl inspirován mou postavou Richarda Wardoura z *Mrazivých hlubin*. A není snad jeho „stará dáma v bílém“ z *Nadějných vyhlídek*, ta tolik vychvalovaná slečna Havershamová, pouhou krádeží mé ústřední postavy z *Ženy v bílém*?

* * *

O samotě jsem usedl ke svému jídlu. Velmi rád jsem do tohoto klubu chodil, jelikož jsem obzvlášť oceňoval, jak místní šéfkuchař připravuje skřívání pudink, jež jsem považoval za jeden ze čtyř největších vynálezů, které má doba vyplodila. Dnes jsem se rozhodl povečeřet jen lehce a objednal si dva druhy paštiky, polévku, sladké humry,

láhev suchého šampaňského, skopovou kýtu plněnou ústřicemi a sekanou cibulí, dvě porce chřestu, trochu dušeného hovězího, kousek kraba v omáče a míchaná vejce.

Zatímco jsem si pochutnával na této skromné krmi, vybavil jsem si, že jedna z mála věcí, kterou jsem kdy na Dickensově manželce oceňoval, bylo její vaření, anebo alespoň vaření, na něž v Tavistock House dohlížela, jelikož jsem ji nikdy neviděl, že by se chopila vařečky či zvedla naběračku. Před lety Catherine Dickensová (pod jménem lady Maria Clutterbucková) vydala pod názvem *Co budeme mít k večeři?* knihu receptů, sepsaných podle toho, co pravidelně podávala u nich doma na Devonshire Terrace. Většina z jejího výběru se mi zamlouvala a mnoho z toho také nyní leželo dnes večer přede mnou na stole, i když ne v takovém množství a bez tak úžasných omáček (většinu pokrmů považuji jen za předeheru k omáčkám). Měla také velmi ráda humry, obří kýty, pořádné kusy hovězího a pracné moučníky. Catherinina sbírka receptů obsahovala tolik různých obměn opékaného sýra, že jeden z recenzentů poznamenal, že „žádný člověk na světě by nepřežil tak častou konzumaci opékaného sýra.“

Ale Dickens ji přežil. A za celá léta nikdy nepřibral ani kilo. Je samozřejmě pravda, že se za tím může skrývat jeho zvyk každý den se vydávat na mnohakilometrové procházky.

Já jsem ve srovnání s ním spíše nepohyblivý typ. Mé založení, stejně jako má vleklá nemoc, mě poutají ke stolu, sedačce a posteli. Chodím po svých, jen když musím, ale zato kdykoli mohu, tak odpočívám. (Když jsem přebýval v Tavistock House nebo v Gad's Hill Place, měl jsem ve zvyku schovávat se v knihovně nebo nějakém prázdném pokoji pro hosty, dokud neodbila druhá nebo třetí hodina odpolední. To Dickens již přestal psát a vydal se ulovit někoho, kdo by ho i nedobrovolně doprovodil na jeho proklatých túrách. Samozřejmě že patřilo mezi jeho zvyky vyhledat mne, většinou mě vystopoval podle tabákového kouře, jak si nyní vybavuji. Často jsem tedy s Dickensem ušel alespoň tak dva tři kilometry, tedy vzdálenost, již byl on sám schopen svým nedostižně rychlým krokem zvládnout ani ne za dvacet minut.

Toho večera jsem se nemohl rozhodnout mezi dvěma zákusky, a tak jsem šalamounsky vybral jak skřivánčí pudink, tak i dobře provařený pudink jablečný. A láhev portského. A několik šálků kávy.

Když jsem dojídal pudink, všiml jsem si, že se na druhém konci místnosti zvedá ze židle vysoký, aristokraticky vyhlížející, ale velmi starý muž a na chvíli mi přišlo na mysl, že by to mohl být Thackeray. Pak jsem si ale uvědomil, že Thackeray zemřel na Štědrý den roku 1863, takřka před rokem a půl.

Zrovna v tomto klubu jsem byl Dickensovým hostem, když se se starým spisovatelem po mnoha letech ledového mlčení usmířili. Tato rozluka nastala v době, kdy vrcholilo šílenství obklopující Dickensův odchod od Catherine a kdy byl nejvíce zranitelný. Někdo v klubu Garrick se zmínil, že Dickens má aféru se svou švagrovou a Thackeray, zřejmě zcela bezmyšlenkovitě poznamenal něco jako: „Ne, s nějakou herečkou“.

Dickens se o tom samozřejmě dozvěděl, tak jako vždy o všem. Následně mladý novinář, Dickensův přítel a člen jeho „čety“, jak se tenkrát říkalo, jistý Edmund Yates (vždycky se mi zdálo, že vypadá vyzábě a hladově, podobně jako Jago) publikoval vskutku nepříznivý a pohrdavý Thackerayho portrét. Starého spisovatele se to samozřejmě hluboce dotklo. Všiml si, že jak on, tak Yates jsou členy klubu Garrick a

požádal proto vedení, aby mladého muže vyloučilo na základě toho, že napsal článek, který „je ve slušné společnosti naprosto neomluvitelný“.

Dickens se ke svému starému příteli Thackeraymu zachoval nanejvýš necitlivě, když se ve sporu přidal na stranu toho mladého muže a sám z klubu Garrick vystoupil poté, co členská komise odsouhlasila novinářovo vyloučení.

A až o mnoho let později, právě tady v klubu Athenaeum, se jizva na jejich přátelství konečně zahojila. Slyšel jsem, jak Dickens popisuje své usmíření s Thackeraym Willsovi. „Byl jsem v klubu Athenaeum a odkládal zrovna klobouk na věšák,“ vyprávěl, „když v tu jsem vzhlédl a spatřil Thackerayho ztrhanou tvář. Ten člověk vypadal jako duch, Willsi. Vypadal mrtvě jako Marley, jen řetězy mu chyběly. Tak mu povídám: ‚Thackerayi, jste po nemoci?‘ Načež jsme se dali po všech těch letech ticha do řeči, podali si ruce a všechno bylo zase jako dřív.“

Jak dojemné. Ale není na tom ani zbla pravdy.

Náhodou jsem se zrovna tu noc v klubu Athenaeum nacházel a Dickens i já jsme viděli, jak se Thackeray snaží nasoukat do kabátu. Hovořil s jinými dvěma členy klubu. Dickens prošel kolem starého spisovatele, aniž by se na něj podíval. Odkládal jsem zrovna hůl a klobouk a Dickens mezitím prošel kolem Thackerayho a už už pokládal nohu na schod, když se starší ze spisovatelů rozběhl za Dickensem a dohnal ho na schodišti. Slyšel jsem, že Thackeray promluvil jako první a teprve potom natáhl k Dickensovi ruku a potřásl si.

Potom odešel Dickens do jídelny a já pozoroval Thackerayho, jak se vrací ke svému společníkovi, myslím, že to byl sir Theodore Martin, a říká mu: „Jsem rád, že jsem to udělal.“

Charles Dickens byl člověk laskavý a velmi často citlivý, ale nepatřil mezi ty, kteří se po hádce usmíří jako první. Což je fakt, o němž jsem se velmi brzy přesvědčil.

* * *

Když jsem se vracel drožkou domů, přemýšlel jsem o Dickensově podivném plánu najít ten přízrak jménem Drood.

Dopoledne při poslechu Dickensova vyprávění o neštěstí ve Staplehurstu se mé názory na existenci „pana Drooda“ průběžně měnily. Charles Dickens se nadal označit za lháře. Byl ale vždy přesvědčen o správnosti a pravdivosti jakéhokoli postoje, který k určité věci zastával, ať už ústně, ale hlavně písemně, a vždy přesvědčoval sám sebe o tom, že alespoň něco pravdy na tom bude jen proto, že to říká, ač tomu tak třeba vůbec nebylo. Jeho nejruznější otevřené dopisy, ve kterých obviňoval svou ženu Catherine z odluky před osmi lety, odluky, jež vzešla z jeho popudu a byla jeho potřebou a nápadem, tento jev velmi dobře dokazují.

Proč by si ale vymýšlel postavu jako Drood?

Ale zase, proč by měl Dickens všude vykládat, že se s Thackeraym smířil z vlastní iniciativy, když první krok učinil ten starší ze spisovatelů?

Rozdíl tkví v tom, že Dickensovy lži a přehnaná tvrzení, ač možná nejsou pronášena záměrně (i já jsem spisovatel a vím, že někteří příslušníci naší profese žijí ve svých představách stejně často a možná častěji než v tom, co ostatní nazývají

„skutečným světem“), byla vždy rozšiřována proto, aby se Dickens v jejich světle zdál lepší.

Podle všech objektivních výpovědí, včetně toho malého podsaditého homunkula Edmonda Dickensona (ať mu jen modřiny jitří, hnisají a promění se na vředy), byl Dickens hrdinou železničního neštěstí ve Staplehurstu. To, že do vyprávění zahrnul přízrak jako Drood, nijak nezvyšuje míru jeho hrdinství. Spíš naopak, Dickensův očividný strach, který ho při popisu podivného, takřka nelidského stvoření jímá, jeho aureolu hrdiny spíše narušuje.

Takže co to mělo všechno znamenat?

Nezbylo mi než předpokládat, že se na místě neštěstí opravdu vyskytla velmi zvláštní bytost jménem Drood, mezi níž a Dickensem během jejich kratičkého rozhovoru a podivného působení došlo k něčemu velmi neobvyklému.

Ale proč se jen pokoušet toho muže hledat? Je pravda, že k takové kuriózní postavě se váže určitá míra tajemna, ale Londýn a Anglie, a dokonce i naše dráhy přímo přetékały různými kuriózními postavami. (Dokonce i onen protivný nicka, mladý pan Dickenson, jako by vypadl z nějakého Dickensova románu; má bohatého poručníka a zděděné peníze, je neklidný, žije bez jakýchkoli cílů a oddává se jen čtení a lelkování. Existuje tedy snad nějaký zvláštní důvod, proč věřit v „pana Drooda“, který vypadá jako mrtvola, chybí mu prsty i víčka a šišlá?)

Když jsem dorazil do své ulice, znova jsem se ptal sám sebe, proč bychom se měli pokoušet toho muže najít.

Charles Dickens patřil mezi lidi, kteří rádi plánují a vše si pečlivě promýšlí, nicméně uměl také jednat velmi zkratovitě. Během svého turné po Spojených státech si většinu publika a takřka všechny americké noviny odcizil tím, že trval na ustanovení mezinárodního autorského práva. Fakt, že Dickensova díla, stejně jako díla všech anglických autorů, byla prostě ukradena a publikována v Americe, aniž by autor dostal nějaké vyrovnání, se zdál v pořádku a bez problémů snad jen povýšeneckým Američanům, a tak byl Dickensův hněv opodstatněný. Ale když turné skončilo a Dickensovi se úspěšně podařilo namíchnout tamější publikum, ztratil o otázku autorského práva zcela zájem. Jinými slovy, dal by se charakterizovat jako opatrný muž, který měl neopatrné vrtochy.

V Gad's Hill Place anebo v jeho předcházejících domovech, na kterékoli plavbě či kterémkoli výletě, to byl Charles Dickens, kdo rozhodoval o tom, kam se pojedě a kde se bude pořádat piknik. Rozhodoval o hrách, které se budou hrát, kdo se při nich stane rozhodčím. Byl tím, kdo takřka pokaždé zaznamenával bodový stav, oznamoval vítěze a uděloval ceny. Nejbližší vesnice u Gad's Hill Place se k němu chovala jako k nějakému šlechtici, jelikož její obyvatelé byli nepochybně poctěni, že tak slavný spisovatel může na různých tamějších soutěžích a výstavách předávat ceny.

Dickens byl vždy hoch, který při hře ostatní hochy vedl. Nikdy nepochyboval o tom, že to bude i jeho role v životě, a tak se jí nevzdal ani jako dospělý.

Ale jaká hra by následovala, kdybychom se vydali hledat onoho pana Drooda? Jaký jiný důvod by zde mohl existovat než uspokojení dalšího z Dickensových klukovských vrtochů? A jakým nebezpečím bychom se vystavili? Čtvrti, o kterých se Drood údajně Dickensovi zmínil, když scházeli po svahu dolů k troskám, rozhodně nepatřily k bezpečným oblastem Londýna. Skutečně byly, jak Dickens říkával, Velkou pecí.

Když jsem dorazil domů, velmi mne trápila bolest, kterou mi způsobovala revmatická dna. Světlo z pouličních plynových lamp mne pálilo do očí. Cítil jsem své vlastní kroky až v mozku, jako by to byly úderý kladivem. Z rachotu z projíždějícího povozu se mi celé tělo zkroutilo bolestí. Třásl jsem se. Najednou mi ústa zaplnila hořká chuť kávy, byla ale nepříjemná, ne jako ta, kterou jsem si dával k moučníku. Cítil jsem v hlavě ohromný zmatek a celým tělem se mi začal rychle šířit pocit nevolnosti.

Náš nový dům se nacházel na Melcombe Place, kam jsme se před rokem nastěhovali z Harley Street, zčásti také díky příjmu a lepšímu postavení v literárním světě, které mi přinesla *Žena v bílém*. (Za svůj další román, *Bezejmenné*, jsem obdržel víc jak tři tisíce liber a k tomu mi ještě připlatí, pokud dílo v Anglii či v Americe vyjde v podobě na pokračování).

Říkám-li „náš“ nebo „můj“, mám na mysli ženu, se kterou již nějaký čas žiji, jistou Caroline G., a její čtrnáctiletou dceru Harriet, již často říkáme Carrie. (Šířily se zvěsti, že Caroline byla mým předobrazem pro *Ženu v bílém*, a je pravda, že jsem se s ní setkal poblíž vilky v Regent's Parku, kde utíkala před jedním darebákem. Vyrazil jsem za ní a později ji zachránil před životem na ulici podobně, jako tomu bylo u postavy v mém románu, nicméně nápad na *Ženu v bílém* jsem dostal už dlouho předtím, než jsem Caroline potkal.)

Ale Caroline i Harriet tento týden odjely na návštěvu k sestřenici do Doveru a i naše opravdová služka byla dnes večer pryč (přiznávám se, že jsem Carolininu dceru do roční daňové listiny zanášel jako „služebnou“), a tak jsem měl celý dům pro sebe. Také je pravda, že několik kilometrů odtud se nachází jiný dům, jejž obývá jistá žena, Marta R., bývalá pokojská v hotelu v Yarmouthu, která byla nyní poprvé na návštěvě v Londýně a s níž jsem rovněž do budoucna plánoval spokojeně žít ve společné domácnosti. Ale dnes v noci ani v dohledné době jsem o tom, že bych ji navštívil, neuvažoval. Příliš mne trápila bolest.

Dům byl temný. Ze zamčené skříňky, kde jsem jej předtím schoval, jsem vzal džbánec s opiovou tinkturou a dvě skleničky vypil. Pak jsem si na několik minut v kuchyni sedl ke stolu pro sloužící a čekal jsem, až ta nejhorší bolest přejde.

Lék velmi brzy splnil svůj účel. Cítil jsem se jako znovuzrozený a plný síly. Rozhodl jsem se, že půjdu nahoru do pracovny, kde budu ještě hodinku nebo dvě psát, než se vydám na kutě. Zamířil jsem k nejbližšímu schodišti.

Zadní schodiště, určené služebnictvu, bylo velmi strmé a navíc se takřka ztrácelo v temnotě, jelikož plynové osvětlení v přízemí fungovalo jen velmi špatně a vrhalo pouze malý kruh mdlého světla.

Něco se ve tmě nade mnou pohnulo.

„Caroline?“ zavolal jsem, ač jsem věděl, že ona to nemohla být. Ani služebná. Její otec dostal zápal plic, a tak za ním odjela do Kentu.

„Caroline?“ zavolal jsem znova a čekal, že uslyším nějakou odpověď. Žádná ovšem nepřišla.

Nyní byl ten zvuk ještě patrnější, zněl jako šustění hedvábných šatů a přibližoval se po temném schodišti směrem od půdy. Slyšel jsem, jak někdo v temnotě došlapuje malýma bosýma nohama.

Zahýbal jsem světlem na stěně, ovšem drobný plamínek se vzpamatoval jen na krátkou chvíli a pak začal opět vyhasínat, až se nakonec vrátil ke slabému poblikávání.

Vstoupila do ustupujícího a přelévajícího se světla, snad jen tři schody přede mnou. Vypadala jako vždycky, měla na sobě stařícké zelené sametové šaty s vysokým živůtkem. Temně zelený samet pokrývaly drobné zlaté květy lilie, jež tvořily různé vzory a sestupovaly jí až k pasu, ovázanému černým páskem.

Vlasy měla stažené do drdolu tak, jak se to kdysi nosívalo. Její kůže měla zelenou barvu, tak zelenou jako velmi starý sýr nebo mrtvola ve středním stadiu rozkladu. Oči připomínaly zamrzlé loužičky černého inkoustu, jež se ve světle lampy vlhce leskly. Když otevřela ústa, jako by mě chtěla pozdravit, odhalila dlouhé žluté zuby, zatočené jako kly.

Neměl jsem ani potuchy, co na schodech pohledává. Snad mě chtěla chňapnout a shodit dolů. Sestoupila o další dva schody, aby mi byla blíž, a její ústa plná žlutých zubů se roztáhla do ještě širšího úsměvu.

Rychle, ale ne bleskově, jsem začal ustupovat, aniž bych dal najevo strach, otevřel jsem dveře pro sloužící na odpočívadle, vlezl jsem dovnitř a zamkl za sebou. Dýchat jsem ji neslyšel, ona totiž nedýchala, ale rozeznal jsem tiché zvuky připomínající škrabání na dřevo. Dveřní knoflík se mírně pootočil a pak se vrátil do původní polohy.

Rozsvítil jsem světla na odpočívadle. Nikde nikdo.

Zhluboka jsem se nadechl, odložil svou ozdobnou jehlici a límeček a vydal se do pracovny, abych se pustil do psaní.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Uplynuly tři týdny a podle mého bratra Charleyho, který spolu s manželkou Kate, Dickensovou dcerou, přebývali v Gad's Hill Place, se Dickens ze svého strašlivého zážitku pomalu zotavoval. Každý den pracoval na *Našem vzájemném příteli*, večerel s hosty, často se někam vytratil, zcela určitě proto, aby navštívil Ellen Ternanovou, a dokonce pro vybrané publikum pořádal veřejná čtení. Když Dickens předčítal, dělával tak vždycky s neobvyklou vervou, jak jsem se i sám přesvědčil, a to, že se na něco takového vůbec cítil, i když po skočení představení často zkolaboval, jak mi Charley prozradil, nepochybně dokazovalo, že tomu muži zbývá ještě ohromná zásoba energie. Stále mu vadilo jezdit vlakem, ale Dickens se, věrný své nátuře, přinutil k tomu, aby právě z tohoto důvodu jel do města takřka každý den po železnici. Charley mi také prozradil, že kdykoli se vagon byt' jen sebestímněji zatřásl, Dickensův obličej zešedl jako flanel, na čele a zbrázděných lících mu vyrašily obrovské krůpěje potu a chytil se sedadla před sebou, ale po doušku brandy se vzmužil a další známky vnitřního neklidu již nedal najevo. Byl jsem si jist, že Nenapodobitelný na Drooda úplně zapomněl.

Ale potom, v červenci, hon za přízrakem skutečně začal.

Nastalo to největší vedro, ten nejhorečnatější čas horkého a dusného léta. Exkrementy, jež vyprodukovaly tři miliony Londýňanů, v pozemních kanálech nesnesitelně páchly, a především v tom největším z nich (navzdory letošní snaze otevřít důmyslnou síť podzemních kanálů), řece Temži. Desítky tisíc Londýňanů spaly na verandách či balkonech a čekaly na déšť. Ale když konečně přišel, připomínal spíše koupel pod horoucí sprchou a prostě do toho vedra pouze zanesl vlhkost. Červenec tohoto léta Londýn zakryl jako těžká mokrá deka.

Z páchnoucích ulic se každý den posbíralo na dvacet tisíc tun koňského trusu a ty se pak odhazovaly na něco, čemu jsme eufemisticky říkali „prašné hromady“, obrovské kupy výkalů, které se při ústí řeky Temže tyčily jako nějaké anglické Himaláje.

Přeplněné londýnské hřbitovy rovněž páchly k nevydržení. Hrobníci museli po nových mrtvolách dupat a často přitom až po boky zapadli do hnijícího masa, jen aby vzpírající se nové „nájemníky“ zatlačili do jejich mělkých hrobů, až se nakonec tyto nové mrtvoly přidaly k bytelné prsti složené z přeplněných vrstev rozkládajících se těl. V červenci bylo možné blízkost hřbitova pocítit na vzdálenost šesti městských bloků – nesnesitelný zápach vyháněl lidi z přilehlých domů a bytů. A těch hřbitovů tu nebylo málo. Měli jsme mrtvé pod nohama i v nose.

V těch nejchudších částech oné Velké pece zůstávalo mnoho mrtvých těl prostě ležet na zemi, hned vedle hnijících odpadků, které se také nikdy neuklízely. Nejen stružky a pramínky, ale přímo mohutné řeky surových splašků proudily těmito ulicemi podél hromad odpadků a mrtvých těl i skrze ně. Někdy otekly do kanálu, ale mnohem častěji se slily v louže a jezírka, rozprostírající se na dlážděných cestách. Tato hnědá voda vtékala do základů, hromadila se ve sklepech, znečišťovala studny a nakonec dříve nebo později skončila v Temži.

Obchody a továrny dennodenně vyhazovaly tuny kůží, vařených kostí, koňského masa, strun ze střev, kravích kopyt, hlav a vnitřností, stejně jako jiných organických zbytků. To všechno putovalo do Temže nebo se podél říčních břehů hromadilo do obřích kup, které čekaly, až je spláchně voda. Chodci museli kráčet s navoněným kapesníkem před nosem a ústy. Ale nepomáhalo to. Dokonce i tažní koně, z nichž mnozí v tomto horku rychle pošli, čímž se celý problém ještě zhoršoval, doháněl tento zápach ke zvracení.

Vzduch byl této parné červencové noci takřka zelený od horkých výparů z exkrementů, pocházejících od tří milionů lidí, a hrozného zápachu, šířícího se z těchto městských a průmyslových jatek, jež představovaly punc naší doby. Milý čtenáři, možná je to ve tvých časech ještě horší, ale nedovedu si představit jak.

Dickens mi poslal noticku, že se sejdeme v osm hodin večer u hospody Blue Posts na Cork Street, kam mě pozve na jídlo. Také ve svém vzkazu zmínil, abych si na „tuto pozdně noční výpravu za naším přítelem panem D. obul pevné boty“.

Ač jsem se přes den necítil příliš dobře, jelikož v takovém vedru mě dna často trápila ještě úporněji, dorazil jsem na smlouvené místo včas. Dickens mne u vchodu do hospody přátelsky objal a zvolal: „Drahý Wilkie, jsem tak rád, že tě vidím! Byl jsem teď během uplynulých týdnů doslova zavalen prací a tvá společnost mi velmi scházela!“ Večeře byla opulentní a vynikající a spolu s dobrým vínem a pivem jsme si ji patřičně vychutnali. Při jídle hovořil samozřejmě převážně Dickens svým obvyklým vzrušeným tónem a mlel páté přes deváté, jak to ostatně mívával ve zvyku. Řekl mi, že by

chtěl *Našeho vzájemného přítele* dokončit do začátku září a že je pevně přesvědčen, že jeho poslední pokračování jistě zvýší prodejnost časopisu *All the Year Round*.

Po večeri jsme si vzali drožku k policejní stanici v Leman Street.

„Vzpomínáš si ještě na policejního inspektora Charlese Fredericka Fielda?“ zeptal se Dickens, když naše drožka drkotala směrem k policejní stanici.

„Samozřejmě,“ odpověděl jsem. „Field působil v detektivním oddělení Scotland Yardu. Strávil jsi s ním nějaký čas, když jsi před rokem prováděl výzkum pro *Household Words*. Zavedl na nás do... ehm... těch méně příjemných částí Whitechapelu.“ Nezmínil jsem se o své domněnce, že inspektor Field posloužil jako předobraz pro inspektora Bucketa z *Ponurého domu*. Přehnaně jistý hlas a pocit jasné nadřazenosti nad lehkými ženami, kriminálníky a lupiči, kteří nám oné dlouhé noci ve Whitechapelu překročili cestu, a to ani nehovořím o jeho schopnosti chytit vás za rameno tak pevně, že bylo naprosto nemožné uniknout, a vést vás do míst, kam jste vůbec neměli v plánu jít... Popis „inspektora Bucketa“ a jeho poněkud neurvalých způsobů na inspektora Fielda skvěle seděl.

Řekl jsem: „Detektiv Field byl naším strážným andělem, když jsme sestupovali do podsvětí.“

„Přesně tak, můj drahý Wilkie,“ potvrdil Dickens, když jsme na Leman Street před budovou policejní stanice vystupovali z drožky. „A protože inspektor Field odešel na odpočinek, aby se věnoval jiným věcem, je mým nefalšovaným potěšením představit ti našeho nového anděla strážného.“

Ten muž, který tam na nás u lampy před policejní stanicí čekal, připomínal spíš hradby než člověka. I přes to vedro na sobě měl kabát, docela volný a dlouhý, ne nepodobný těm, v jakých jsou mnohdy vyobrazováni američtí či austrálští kovbojové, kteří často vystupují v otřesných šestákových románech. Na masivní hlavě mu spočíval cylindr, jež byl pevně nasazen na chumáči hrubých vlnitých vlasů. Tělo toho muže bylo neuvěřitelně široké a připomínalo jakýsi kvádr se zaoblenými hranami, který jako by tvořil žulový podstavec pro čtvercový kamenný blok jeho hlavy a tváře. Oči měl malé, nos vypadal jako protáhlý ovál, který jako by byl vytesán ze stejného kamene jako obličej, a ústa se zdála pouze jako uzounká čára, vyrytá do tváře. Krk měl takřka stejně široký jako krepku klobouku a ruce nejmíň třikrát větší než moje.

Charles Dickens měřil metr sedmdesát pět, já o několik centimetrů méně. Ten neuvěřitelný hranatý obr v kovbojském kabátě mohl Dickense převyšovat tak o dvacet centimetrů, ne-li o víc.

„Wilkie, je mi potěšením představit ti bývalého detektivního inspektora Hibberta Aloysiuse Hatcheryho,“ řekl Dickens a pod vousy se na nás usmíval. „Detektive Hatchery, toto je prosím můj nejdražší společník a nadaný kolega spisovatel, který mi bude dnes v noci pomáhat pátrat po Droodovi, pan Wilkie Collins.“

„Velmi rád vás poznávám, pane,“ odvětila ta ohromná masa, jež nad námi čněla. „Můžete mi říkat Hib, pokud vás to potěší, pane Collinsi.“

„Hib,“ zopakoval jsem nahloupě. Ten obr si našťestí na znamení pozdravu jen poklepal na klobouk. Z představy, že by jeho obrovská ruka tiskla mou a rozmačkala by mi v ní všechny kosti, jsem pocítil slabost v kolenou.

„Můj otec, moudřej, ale nikterak vzdělanej muž, pokud mi rozumíte, pane,“ řekl detektiv Hatchery, „si byl jistej, že jméno Hibbert je zmíněný v bibli. Ale běda, nebylo tomu tak. Ani jako místo odpočinku pro Hebrejce v divočině.“

„Detektiv Hatchery po několik let zastával hodnost seržanta u metropolitní policie, ale v současné době je... ehm... na dlouhodobé dovolené a v detektivních službách je nyní zaměstnán *soukromě*,“ vysvětloval Dickens. „Do detektivního oddělení Scotland Yardu se plánuje vrátit zhruba za rok.“

„Soukromě zaměstnaný detektiv,“ zamumlal jsem. Ten nápad v sobě skrýval úžasné možnosti. Uchoval jsem si tuto myšlenku v hlavě a později ji přetransformoval – jak možná, milý čtenáři z budoucnosti, pokud si to vůbec mohu dovolit tvrdit, víš – do svého románu *Měsíční kámen*. Zeptal jsem se: „Jste tedy na dovolené, detektive Hatchery? Něco jako policejní studijní volno?“

„Dá se to tak říct, pane,“ zahlaholil obr. „Požádali mě, abych si vzal rok volno, jelikož jsem při plnění svých povinností během nakládání s jedním ničemným lotrem nepostupoval podle protokolu. Tisk mi to dal pořádně sežrat. A tak kapitána napadlo, že by bylo pro mě i pro naše oddělení lepší, kdybych si vzal na nějaký čas pracovní volno a věnoval se raději soukromé činnosti.“

„Nepostupoval podle protokolu?“

Dickens mě poplácával po zádech. „Detektiv Hatchery při zatýkání již zmíněného darebáka, drzého lupiče, který řádl i ve dne a zaměřoval se na postarší dámy tady ve Whitechapelu, tomu lumpovi nedopatřením zlomil krk. Kupodivu to ten lupič přežil, ale nyní ho rodina musí všude nosit v koši. Inspektor Field i jeho kolegové mne ujišťovali, že něco takového se prostě při výkonu jejich práce stává, a navíc to tomu lotrovi možná i patřilo, ale některé citlivky z časopisu *Punch*, a o bulváru ani nemluvě, kolem toho udělaly hrozný povyk. A tak máme velké štěstí, že má detektiv Hatchery volno a může nás dnes v noci doprovodit do Velké pece.“

Hatchery zpod kabátu vyňal svítilnu, která se v jeho obří ruce zdála maličká jako kapesní hodinky. „Půjdu za vámi, pánové, ale pokusím se, aby mě nikdo neslyšel ani neviděl, dokud mne nezavoláte nebo mě nebudete potřebovat.“

* * *

Když jsme s Dickensem večeřeli, zrovna přšelo, ale zdálo se, že horký noční vzduch po dešti jen ztěžkl. Nenapodobitelný nás vedl a kráčel při tom svou obvyklou nemožnou rychlostí, nikdy méně než šest a půl kilometru za hodinu, kterou dokázal udržet po velmi dlouhou dobu, jak jsem se měl mnohokrát možnost přesvědčit, a i nyní jsem se pořádně zadýchal, abych mu stačil. Detektiv Hatchery se deset kroků za námi vznášel jako obrovská hradba ztuhlé mlhy.

Opustili jsme širší silnice a ulice a Dickens nás zavedl do bludiště stále temnějších a užších vedlejších cestiček a ulic. Ani na chvíli nezaváhal, dobře totiž tato místa ze svých nočních putování znal. Věděl jsem pouze, že se nacházíme někde poblíž Falcon Square. Na tyto čtvrti jsem si matně vzpomínal z našich předchozích výprav do útrob Londýna – Whitechapelu, Shadwellu, Wappingu, které patří mezi ty části města, kam se žádný slušný pán nevydá, ledaže by snad chtěl využít služeb prodejných žen. Zdálo se,

že směřujeme k přístavu. Zápach vycházející z Temže se s každou zšeřelou a úzkou uličkou, kterou jsme při naší cestě tímto krysím bludištěm prošli, zvyšoval. Budovy všude kolem vypadaly, jako by patřily do středověkých dob, kdy byl Londýn za vysokými hradbami zahalen do temnoty a sužován epidemiemi. A tyto stařícké budovy, po obou stranách nevydlážděné, hradby skutečně připomínaly, měly vystupující střechy, které takřka zakrývaly noční oblohu.

„Máme nějaký cíl?“ zašeptal jsem Dickensovi. V uličce, již jsme zrovna procházeli, se nenacházeli žádní lidé, ale doslova jsem cítil, jak nás odněkud z temnoty, zavřených oken a špinavých uliček na druhé straně sleduje mnoho očí. Nechtěl jsem, aby nás někdo slyšel, i když jsem věděl, že i šepot se bude v této ztichlé noci a těžkém vzduchu ozývat jako výkřik.

„Bluegate Fields,“ oznámil mi Dickens. Při každém třetím kroku udeřil o popraskanou zem mosazí okovaný koneček jeho hole, kterou si, jak jsem si povšiml, brával pouze na své noční sestupy do útrob svého Babylonu.

„My tomu tam někdy říkáme Tygří zátoka, pane,“ ozval se hlas z temnoty za námi.

Přiznávám, že jsem se polekal. Takřka jsem zapomněl, že detektiv Hatchery jde s námi.

Nyní jsme procházeli širší ulicí. Myslím, že se jmenovala Brunswick Street, nebyla ovšem o mnoho čistější nebo osvětlenější než úděsné brlohy, jež ji lemovaly. A za chvíli jsme byli opět zpátky v uzounkém labyrintu plném barabizen s přečnávajícími střechami. Vysoké budovy zde byly namačkány na sobě a několik z nich se již proměnilo v naprosté ruiny, pouhé hromady kamenů a dřeva. A i v těchto zhroutených a shořelých kdysi snad domech jsem cítil přítomnost temných stínů, které se neklidně pohybovaly a sledovaly nás. Pod Dickensovým vedením jsme přešli úzký nahnílý můstek, který se klenul nad jedním ze smrdutých přítoků Temže. (Měl bych podotknout, milý čtenáři, že princ z Walesu letos otočil kohoutem, který otevřel hlavní odvodný systém v Crossness, představující první důležitý krok hlavního architekta Josepha Bazalgetta v jeho pokusu vybudovat v Londýně moderní kanalizaci. Této ceremonie se zúčastnili nejváženější představitelé anglické šlechty i vysocí církevní hodnostáři. Ale také bych měl připomenout, že hlavní odvodný systém stejně jako všechny budoucí kanálové komplexy i nespočet přítoků a staříckých kanálů stále odváděl do Temže, a teď mi promiňte ten výraz, nepročištěné sračky.)

Čím nuznější byly ulice a čtvrti, kterými jsme procházeli, tím přelidněnější se nám zdály. Na rozích ulic, ve dveřích, u neobydlených domů jsme rozeznávali skupinky lidí, nebo spíše pouze jejich stíny. Dickens si to rázoval dál a snažil se držet u kraje rozbitých cest, aby lépe viděl a vyhnul se páchnoucím kalužím špinavé vody, jeho pánská hůl při tom klepala o dlažební kameny. Zdálo se, že si nevšímal mumlání a zlostných kleteb, jež lidé, které jsme míjeli, pronášeli.

Nakonec se jedna skupina roztrepených stínů vydělila z temnoty neosvětlené budovy a zastoupila nám cestu. Dickens nezaváhal a kráčel směrem k nim, jako by to byly děti, které ho přišly požádat o autogram. Nicméně jsem si povšiml, že svoji hůl nyní uchopil tak, že její těžké mosazné držadlo, které mělo myslím tvar ptačího zobáku, směřovalo dopředu.

Srdce mi tlouklo jako o závod a jak mne Dickens vedl k té temné hradbě hrubiánů, takřka jsem omdlel. Potom kolem mne rychle prošla jiná hradba, šedivá s cylindrem

navrchu, a dohnala Dickense. Ozval se tichý Hatcheryho hlas: „Odprejskněte hoši. Vraťte se zpátky do těch svých děr. *Ted' hned!* Nechte tyhle pány projít a opovažte se na ně být jen zle podívat.“

Zastřená svítlna soukromého detektiva vydávala právě tolik světla, že jsem spatřil, jak Hatchery pravou ruku vsunuje pod plandavý kabát. Co tam jen nesl? Pistoli? To asi ne. Takřka určitě to byla olovená hůl. Možná pouta. Ty pochybné existence před námi, za námi a po stranách ulice to určitě věděly.

Skupinka mužů odkvačila pryč stejně rychle, jako se utvořila. Očekával jsem, že na nás na protest začnou házet těžké kameny anebo alespoň hroudy hlíny, nicméně až na pár kleteb na nás nic nepřistálo. Detektiv Hatchery se ztratil v temnotě za námi a Dickens pokračoval v pochodu, dle mého odhadu směrem na jih. Jeho hůl klepala o zem.

Potom jsme vstoupili do oblasti, které kralovaly prostitutky a jejich majitelé.

Vzpomínám si, že jsem sem zavítal ve svých studentských letech. Tato ulice měla popravdě řečeno mnohem uhlazenější vzhled než většina z těch, jimiž jsme během poslední půlhodiny prošli. Skrže zatažené rolety v horních oknech prosvítala záře lamp. Lidé neznalí skutečných poměrů by si snad mohli pomyslet, že ty domy patří těžce pracujícím továrním dělníkům nebo mechanikům. Ale ten poklid byl příliš tísnivý. Na schodech, balkonech a rozpukaných kamenných deskách, jež sloužily jako chodník, postávaly skupinky mladých žen. Ozařovalo je světlo lamp, jež vycházelo z nezatažených spodních oken. Většině z nich nemohlo být víc než osmnáct, některé však vypadaly na čtrnáct a možná i méně.

Místo toho, aby se před detektivem Hatcherym rozprchly, zavolaly na něj tichým, výsměšným hlasem, pro tyto dívky tak typickým: „Hej, Hibberte, přinášíš nám práci, co?“ nebo „Jen pojď dál a uvolni se trochu, Hibe, ty starej rajcovník.“ Nebo: „Ne, ne, nemáme zavřino, inspektore H., dveře našich pokojů sou otevřeny!“

Hatchery se ležérně zasmál. „Tvé dveře nejsou nikdy zavřeny, Mary, i když by bejt měly. Dávejte si pozor na své chování, holky. Tihle pánové nemaj o vaše služby v této parné noci zájem.“

To nebyla zas až tak úplně pravda. Dickens a já jsme se zastavili u jedné z mladých žen, tak asi sedmnáctileté, která se opírala o zábradlí a v mdlém světle si nás pozorně prohlížela. Viděl jsem, že měla silnější postavu, sukni vysoko a šněrovačku nízko.

Povšimla si Dickensova zájmu a zeširoka se na něj usmála. Chyběla jí spousta zubů. „Sháníš žváro, drahouši?“ zeptala se spisovatele.

„Žváro?“ opáčil Dickens a potutelně se na mě podíval. „Ne, proč myslíte, má drahá? Proč myslíte, že sháním tabák?“

„Protože jestli jo, tak ho mám,“ odpověděla dívka. „Spousty a spousty kil tabáku, a doutníky, různý druhy, na který si jen vzpomenete, a taky si k nim můžete přibrat mě, pokud chcete. Stačí jen vejít.“

Dickensův úsměv poněkud ochabl. Obě dvě ruce položil na svou hůl. „Slečinko,“ oslovil ji tiše, „přemýšlela jste někdy o možnosti skutečně změnit svůj život? Že byste se vzdala...“ Jeho bílá rukavice prosvítala temnotou, jak gestikuloval k ztichlým budovám, nehučným skupinkám dívek, rozbité ulici, a dokonce vzdálené frontě drsných mužů, kteří jako smečka lesních vlků čekali za kruhem bledého světla. „Že byste se tohoto života vzdala?“

Dívka se skrze rozbité a zkažené zuby zasmála, ale nepřipomínalo to dívčí smích, znělo to spíše jako chechot nemocné babizny, která se z ní jednoho dne dozajista stane. „Vzdát se svýho života, cukroušku? A proč to neuděláš ty, co? Stačí, abys nakráčel támhle na konec ulice, kde čeká Ronnie a ostatní hoši.“

„Váš nemá žádnou budoucnost, žádnou naději,“ řekl Dickens. „Existují domovy pro padlé ženy. Já sám jsem pomáhal zakládat a spravovat jeden v Broadstairs, kde...“

„Já nepadnu,“ odsekla. „Leda tak na záda, když mi dobře zaplatíte.“

Dívka se otočila ke mně. „A co ty, trpajzlíku? Vypadá to, že v tobě ještě něco života zbejvá. Chceš jít dovnitř a trochu si zabafat, než se nám tady starej Hatchery rozhodne překazit legraci?“

Odkášlal jsem si. Abych se přiznal, milý čtenáři, i přes horko a zápach, které prosycovaly dnešní noc, i přes vyčítavé pohledy svých společníků, a dokonce i přes její odpudivý úsměv a omezenou mluvu, jsem v té dívčině spatřoval jisté půvaby.

„Pojď,“ pobídl mne Dickens, otočil se a vyrazil do noci. „Tady jen marníme čas, Wilkie.“

„Dickensi,“ oslovil jsem ho, když jsme přecházeli další úzký rozvrzaný most přes další smrdutý, odpudivý tok a před sebou jsme měli stíněné uličky a temné budovy, jež se zdály ještě starší než ty, které jsme doposud viděli, „musím se zeptat, jestli má tato... výprava... s Droodem vůbec něco společného.“

Zastavil se a opřel o hůl. „Ale dozajista, můj drahý Wilkie. Měl jsem se ti o tom zmínit už při večeři. Pan Hatchery pro nás udělal více, než jen že se dnes v noci zastal role našeho doprovodu v těchto... nedůstojných čtvrtích. Již nějaký čas je mým zaměstnancem a velmi dobře využil svých detektivních schopností.“ Otočil hlavu k obrovské mase, která za námi kráčela. „Detektive Hatchery, byl byste tak laskav a seznámil tady pana Collinse s vašimi dosavadními objevy?“

„Zajisté, pane,“ odpověděl rozložitý detektiv. Sundal si cylindr, poškrabal se na hlavě pokryté chumáči pevných vlnitých vlasů a narazil si jej zase zpět. „Pane,“ začal a tentokrát mluvil ke mně, „během uplynulejch deseti dní jsem prováděl jistý vyšetřování u nádražních vrátných ve Folkestone a jinech možnejch zastávkách na trati, ač přístavní expres nikde nezastavoval a jel přímo, stejně jako jsem nenápadně prověřil ostatní cestující, dozorce, průvodčí a jiný osoby, kerý se v tom vlaku tenkrát odpoledne nacházely. A musím povědět, pane Collins, že nikdo ménem Drood, ani člověk alespoň vzdáleně podobnej tomu podivnému popisu pana Drooda, o kerej se pan Dickens se mnou podělil, neměl zakoupenou jízdenku, ani se v době nehody nenacházel ve vozech pro pasažéry.“

Podíval jsem se ve slabém světle na Dickense. „Takže buďto byl ten tvůj Drood místní, anebo vůbec neexistoval,“ vyvodil jsem.

Dickens pouze zavrtěl hlavou a pokynul Hatcherymu, aby pokračoval dál.

„Ale ve druhým poštovním voze,“ spustil detektiv, „se nacházely tři rakve, kerý měly bejt dopravený do Londýna. Dvě z nich naložili ve Folkestone a třetí z nich pocházela ze stejný převozní lodi, ve který připlul pan Dickens a jeho... doprovod. Z drážní dokumentace jsem se dověděl, že tato třetí rakev, která toho dne dorazila z Francie – odkud přesně tam nestálo – měla bejt v Londýně předána panu Droodovi. Jeho křestní jméno tam uvedený nebylo.“

Na chvíli jsem se nad tím zamyslel. Daleko za námi, směrem od vykřičených domů, se ozývaly tlumené výkřiky. Nakonec jsem řekl: „Ty se domníváš, že Drood byl *uvnitř jedné* z těch rakví?“ Když jsem pokládal tuto otázku, upřel jsem své zraky na Dickense.

Autor se zasmál, takřka radostně, zdálo se mi. „Ale samozřejmě, můj drahý Wilkie. Jak se ukázalo, ten druhý poštovní vagon vykolejil a všechny balíky, tašky a... ano, rakve se z něj vysypaly ven. Neskončily však dole v rokli. Tím se vysvětluje, proč se mnou o pár minut později Drood scházel dolů ze svahu.“

Zavrtěl jsem hlavou. „Proč by ale chtěl cestovat... Proboha... v rakvi? To by ho stálo víc než jízdenka do první třídy.“

„O něco míň, o něco míň,“ vložil se do toho Hatchery. „Ověřil jsem si to. Nákladový sazby za převoz mrtvech jsou o něco menší než cena lístku do první třídy, pane. Ne o moc, dělá to jen pár šilinků.“

Stále mi to nedávalo žádný smysl. „Ale dozajista nechceš, Charlesi, naznačit,“ začal jsem tiše, „že ten podivně vyhlížející pan Drood byl... co vlastně? Duch? Nějaký démon? Oživlá mrtvola?“

Dickens se opět zasmál, tentokrát ještě dětinštěji než před chvílí. „Můj drahý Wilkie. *Nech toho*. Kdybys byl zločinec, Wilkie, kterého zná přístavní policie i policie londýnská, jaký by pro tebe byl nejlepší a nejbezpečnější způsob, jak se dostat z Francie zpět do Londýna?“

Tentokrát přišla řada na mě, abych se zasmál, ale mohu vám říci, že ne nijak potěšeně. „Rozhodně ne v *rakvi*,“ namítl jsem. „Celou cestu až z Francie? Naprosto nepředstavitelné.“

„Ale kdepak, můj drahý příteli,“ oponoval mi Dickens. „Jen pár hodin nepohodlí. Abych se přiznal, určitě při takovém cestování člověk nezažije víc nepohodlí než při přepravě lodí a vlakem běžným způsobem. A proč by se někdo měl zdržovat s kontrolou rakve, ve které se ukrývá již týden stará hniјící mrtvola?“

„Byla snad jeho mrtvola týden stará?“ zeptal jsem se.

Dickens na mě pouze zamával prsty v bílé rukavici, jako bych jen žertoval.

„Tak proč máme tedy dnes večer namířeno k přístavu?“ vyzvídal jsem. „Má snad detektiv Hatchery nějaké informace o tom, že by tam proplula rakev pana Drooda?“

„Věc se má tak, pane,“ dal se Hatchery do vysvětlování, „když sem pátral v této části města, narazil sem na pár lidí, keří říkají, že Drooda znaj. Nebo znali. Anebo s ním obchodovali. A právě k nim máme namířeno.“

„Tak tedy vpřed,“ zavelel Dickens.

Hatchery pozvedl obrovskou ruku, jako by chtěl zastavit dopravu na Strandu. „Nyní pokládám za vhodný poznamenat, pánové, že vcházíme do vlastní oblasti Bluegate Fields. Může se až skoro zdát, že oficiálně ani neexistuje, jelikož do většiny plánů města není ani zanesená, stejně jako New Court, kam máme namířeno. Velmi nebezpečný místo pro slušný lidi, pánové. Tam, kam dem, se najdou chlapi, keří by neváhali zabít vás na potkání.“

Dickens se zasmál. „Předpokládám, že to bude podobná sorta jako ti hrubiáni, které jsme potkali jen před malou chvílí,“ řekl. „Nebo je snad situace v Bluegate Fields něčím odlišná, můj drahý Hatchery?“

„Ten rozdíl, šéfe, je, že ti, kerý jsme potkali před chvílí, vám seberou peněženku a nechaj vás u cesty ležet zbitýho do bezvědomí nebo možná až na samej pokraj smrti.“

Ale ti tam, kam jdeme teď, vám, pane, podříznou krk, jenom aby si ověřili, zda mají čepel stále dost vostrou.“

Podíval jsem se na Dickense.

„Malajci, Indové, Bengálci, spousta Číňanů,“ pokračoval Hatchery. „Taky Irové, Němci a jiná verbež, a to ani nemluvím o těch zpropadenejch námořnících, kteří zrovna nemají do čeho píchnout a chodí za ženskéjma a do opiovejch doupat. Ale nejvíce byste se měli v Bluegate Fields bát samotnejch Angličanů, pánové. Číňani a jiní cizinci skoro nejdí, nespí, moc toho nenamluví, žijou jen kvůli opiu... ale tamější Angličani, to jsou neskutečně drsní chlapíci, pane Dickens. Neskutečně drsní.“

Dickens se znova zasmál. Znělo to skoro jako by se předtím pořádně opil, ale já dobře věděl, že si u večere dal jen trochu portského. Spíš to připomínalo bezstarostný smích dítěte. „Takže nám tedy nezbude nic jiného než naši bezpečnost opět svěřit do vašich rukou, inspektore Hatchery.“

Postřehl jsem, že Dickens právě soukromému detektivovi udělil vyšší šarži, a z toho, jak ten ohromný muž stydlivě přešlapoval na místě, jsem usoudil, že ani jemu to neuniklo.

„Ano, pane,“ zaburácel detektiv. „A nyní, esli dovolíte, vás povedu já. A bylo by dobrý, pánové, kdybyste se drželi v mý těsný blízkosti.“

* * *

Většina z ulic, kterými jsme již prošli, nebyla nijak označená a bludiště s názvem Bluegate Fields vypadalo ještě méně přehledně, zdálo se však, že Hatchery přesně ví, kam jdeme. Dokonce i Dickens, který krácel po boku vzrostlého detektiva, měl zřejmě o našem cíli alespoň ponětí. Když jsem se šeptem detektiva zeptal, kam směřujeme, normálním tónem mi vyjmenoval některá místa, která jsme již minuli i která nás teprve čekají. Kostel svatého Jiří na východě (který jsem si nevybavoval), George Street, Rosemary Lane, Cable Street, Knock Fergus. Black Lane, New Road a Royal Mint Street. Žádné z těchto názvů jsem nikde po cestě nezaznamenal.

V New Court jsme vyšli ze smrduté ulice a vstoupili do ztemnělého nádvoří, které osvětlovala pouze zář Hatcheryho lucerny. Dále jsme pokračovali jakýmsi otvorem, jenž připomínal spíše díru ve zdi než skutečný vchod do další spleti temných prostranství. Budovy se zdály opuštěné, ale dle mého názoru tento dojem vyvolávaly pouze proto, že měly okna zavřená těžkými okenicemi. Když jsme sestoupili z chodníku, mlaskalo nám pod nohama bahno z řeky či prosakující odpadní voda.

Dickens se zastavil u čehosi, co kdysi bývalo širokým oknem, ze kterého nyní ovšem bez skleněné výplně zůstal pouze parapet a zející černá díra na odvrácené straně potměšilé budovy.

„Hatchery,“ zavolal. „Vaši lampu.“

Kužel světla ze svítelný ozářil tři bledé, bělavé, nevýrazné chuchvalce, ležící na rozbité okenní římse. Na chvíli se mi zdálo, že to jsou tři králíci stažení z kůže, které tam někdo nechal. Přistoupil jsem blíž, potom jsem ale hned rychle odskočil a před nos a ústa si přiložil kapesníček.

„Novorozenci,“ šeptl Hatchery. „Řek bych, že ten uprostřed se narodil mrtvej a ti zbejvající dva zemřeli krátce po porodu. Nejsou to trojčata. Podle červů, krysích kousanců a jinejch znaků se narodili a zemřeli v různý dny.“

„Dobrý bože,“ vydechl jsem skrze kapesníček. Cítil jsem, jak se mi zvedá žaludek. „Ale proč... je nechávat tady?“

„Tohle místo je k tomu stejně dobrý jako kerýkoli jiný,“ odpověděl detektiv. „Některý matky se je snažej aspoň pohřbít. Voblíct je do kusu hadru, pokud nějakej maj. Nasadit jim na hlavu malý čepičky, než ty malý ubožátka hoděj do Temže nebo je zahrabou tady někde ve dvoře. Většině z nich jsou ale úplně ukradený. Musej rychle zpátky do práce.“

Dickens se otočil ke mně. „Stále ještě tě to táhne k té děvě, která tě chtěla pozvat dovnitř na ‚žváro‘, Wilkie?“

Neodpověděl jsem. Ustoupil jsem o další krok a snažil se, abych se nepozvracel.

„Já už jsem něco takového viděl, Hatchery,“ přiznal Dickens tónem až podivně nevýrazným, klidným a konverzačním. „Nejenom tady při procházkách po Velké peci, ale i jako malé dítě.“

„Opravdu, pane?“ opáčil detektiv.

„Ano, mnohokrát. Když jsem byl ještě velmi mlád, než jsme se přestěhovali z Rochesteru do Londýna, měli jsme služebnou jménem Mary Wellerová, která mě s sebou často brávala k porodům. Má malá třesoucí se ručka tiskla tu její, velikou a mozolnatou. Akt zrození jsem tenkrát zhlédl tolikrát, až se mi z toho jednou prohnalo hlavou, zda jsem se neminul povoláním a neměl se raději stát porodníkem. Ve většině případů ovšem novorozenátka zemřela, Hatchery. Vzpomínám si na jeden obzvláště děsivý několikanásobný porod, při němž vzešlo na svět pět mrtvých novorozenat a nepřežila jej ani matka. Možná se narodila jenom čtyři, nejsem si jist, přece jenom už tomu je tak dávno. Ležela na čistém pruhu látky rozvinutém na komodě. Víte, co mi tenkrát ve věku čtyř nebo pěti let přišlo na mysl. Hatchery?“

„Co, pane?“

„Ten výjev mi připomněl prasečí nožky, úhledně naaranžované za řeznickou výlohou,“ odpověděl Dickens. „Je těžké při takovém pohledu nepomyslet na hroznou Thyestovu hostinu.“

„To nepochybně, pane,“ souhlasil Hatchery. Byl jsem si jist, že Hatcherymu Dickensův odkaz na klasickou mytologii nic neříkal. Ale mně ano. Zvratky a žluč mi opět vystoupily až do krku a div jsem je nevyprskl kolem sebe.

„Wilkie,“ oslovil mě Dickens rázně. „Poprosil bych o tvůj kapesník.“

Po chvíli jsem mu jej podal.

Poté vytáhl svůj větší a dražší hedvábný kapesník a opatrně jím spolu s tím mým přikryl ona rozkládající se a částečně ohlodaná dětská tělíčka. Na cípy kapesníků položil jako zátěž uvolněné cihly z okenní římsy.

„Detektive Hatchery,“ promluvil, když se obracel zpět k nám a jeho hůl klepala o kameny, „postaráte se o jejich odnos?“

„Ještě před rozbřeskem, pane. Můžete s tím počítat.“

„O tom nepochybuj,“ přitakal Dickens, a když jsme dalším z temných otvorů procházeli do ještě temnějšího, menšího a odpornějšího nádvoří, sklonil hlavu a přidržel si klobouk. „Pojď, Wilkie, drž se u světla.“

Když jsme konečně dorazili k otevřeným dveřím, zdály se stejně zanedbané jako kterýkoli z onoho tuctu ztemnělých vchodů, které jsme již minuli. Vevnitř se hned vzadu ve výklenku skrývala malá modrá svítlna, již nebylo zvenku vidět. Detektiv Hatchery zafrněl a vedl nás po ponurém úzkém schodišti.

Odpočívadlo v prvním patře zahalovala tma. Další schodiště bylo užší než to první, ale ne tak temné, jelikož jej osvětlovala mdlá záře, která vycházela z jediné plápolající svíčky, umístěné hned nad námi na dalším odpočívadle. Vzduch tu byl tak těžký, vedro tak velké a zápach tak nesnesitelný, že jsem přemýšlel, jak je možné, že svíčka stále ještě hoří.

Hatchery otevřel dveře a my vstoupili za ním.

Nacházeli jsme se v první a největší z několika místnosti. Na všechny jsme od vchodu dobře viděli. V prvním pokoji leželi dva Malajci a jakási stařena na vypérované posteli, která vypadala, jako by ji někdo zaházela vybledlými hadry. Některé z těch hadrů se pohnuly a já si uvědomil, že na posteli jsou ještě i další lidé. Celý výjev ozařovalo několik dohasínajících svíček a lucerna s červenými skly, jejíž světlo vše okolo halilo do krvavého odstínu. Všiml jsem si, že tu na podlaze a v rozích místnosti leží ještě další těla – Číňané, Evropané, Malajci. Jejich oči se na nás zpod cářů, jimiž byli zakryti, pokradmu dívaly. Když na ně dopadlo prudké světlo z naší svítilny, snažili se odplazit jako švábi. Stará babizna hned před námi zapískala na jakousi písťalu, vyrobenou ze starého laciného kalamáře. Na nohách postele, v níž ležela, bylo vyřezáno nespočetně nápisů a symbolů, jež tam za ta léta zákazníci zanechali, a prostěradla z ní visela jako zpuchřelé umrlčí hadry. Z hustého kouře a pronikavého kořeněného zápachu, promíšeného s puchem, který sem i přes stažené rolety pronikal z toho obřího kanálu jménem Temže, se mi opět zvedl dnou sužovaný žaludek. Zalitoval jsem, že jsem si před dnešní noční výpravou nedal i druhou sklenici opiové tinktury.

Hatchery do stařeny dloubl dřevěnou policejní holí, již měl předtím schovanou za pasem. „No tak, no tak, stará Sal,“ spustil na ni nesmlouvavým hlasem. „Vstaň a mluv s námi. Tihle pánové by ti rádi položili několik otázek a já dohlídnu na to, abys jim uspokojivě odpověděla.“

Sal byla snad starší než sám Metuzalém, celá scvrklá, líce a rty měla úplně vybledlé a z malých vodnatých očí jí vyzařovala zhýralost, což byl snad jediný povahový rys, který jsem si při pohledu na ni dokázal odvodit. Otočila se k Hatcherymu a potom k nám. „Hibe,“ zaskřehotala, když ho i přes všudypřítomný opar poznala, „jsi zase zpátky u chlupatejch? Musím ti zaplatit?“

„Přišel jsem pro odpovědi,“ vysvětlil Hatchery a znovu holí rýpl do cářů, příkrývajících její vpadlou hrud'. „A neodejdem, dokud nám je nedáš.“

„Jen se ptej,“ vyzvala ho stařena. „Ale nejdřív buď tak hodnej a dovol mi nacpat dýmku starýmu Yaheemu.“

Až nyní jsem si poprvé všiml něčeho, co připomínalo letitou mumii, opřenou o polštáře v rohu za velkou postelí.

Uprostřed místnosti trůnila nádoba postavená na japonském tácu. Byla z poloviny naplněná čímsi mazlavým. Stařena trochu nabrala na paličku a odnesla ji k mumii v rohu. Když se otočil ke světlu, všiml jsem si, že starý Yahee má v ústech zastrčenou trubičku, jíž proudí opiové výpary. Muselo tomu tak být už od chvíle, kdy jsme přišli. Aniž by zcela otevřel oči, vzal tu mazlavou hmotu mezi zežloutlé prsty s dlouhými

nehty a tak dlouho ji převaloval, až se přetvořila v malou kuličku, stěží větší než hrášek, kterou pak nacpal do své dýmky, ze které se již kouřilo. Pak se ta stará mumie, jejíž bosé nohy byly celé zkroucené, odvrátila od světla a znova zavřela oči.

„Ták, a hned mám ve své skromný pokladniče o čtyři pence navíc,“ kráknula Sal, když se vracela zpět do kruhu červeného světla. „Yahee, jak asi víš, Hibe, je už víc jak vosmdesát let starej a opium už kouří přes šedesát roků. Je pravda, že nespí, ale je parádně zdravěj a čistej. Ráno, po prokouřený noci, si sám koupí rýži, ryby a zeleninu, ale nejdřív pěkně vypucuje svůj barák i sám sebe. Šedesát let s opiem a ani jedinkrát nemarodil. Starej Yahee se prokouřil skrze čtyři londýnský epidemie, zatímco všichni kolem něj hasli jako jepice a...“

„Dost,“ zavelel Hatchery, aby tu babu umlčel. „Tady pánové se tě chtějí zeptat na pár věcí, Sal... Jestli ti je tahle díra, kerá je ti domovem a zároveň i kšeftem, aspoň trochu drahá, a nechceš, abych ti to tady před těma tvejma žabíma vočkama zavřel, tak bys měla hezky rychle a podle pravdy odpovídat.“

Zašilhala naším směrem.

„Madam,“ spustil Dickens a snažil se znít tak uvolněně a srdečně, jako by zrovna oslovoval nějakou dámskou návštěvu u sebe v salonu, „hledáme jednu osobu jménem Drood. Víme, že navštěvoval... ehm... váš podnik. Mohla byste nám prosím prozradit, kde bychom jej nyní mohli najít?“

Postřehl jsem, jak opiem omámená žena ihned nasadila vyděšený výraz a vystřízlivěla, jako by ji Dickens polil kbelíkem studené vody. Na pár vteřin doširoka otevřela oči, pak je opět přivřela a vrhla na nás ještě podezřívavější pohled než před chvílí. „Drood? Neznám žádnýho Drooda...“

Hatchery se usmál a strčil do ní svou dřevěnou holí o něco silněji. „To ti nespoknem, Sal. Dobře víme, že patřil mezi tvý zákazníky.“

„A kdes to slyšel?“ zasyčela babice zrovna ve chvíli, kdy na podlaze začala syčet i dohasínající svíčka.

Hatchery se znova zasmál, ale také do ní opět dloubl. Hůl ji tlačila do kostnaté ruky.

„Matka Abadallah a Booboo mi oba řekli, že tady kdysi viděli muže, kerýhos oslovovala Drood. Běloch, chybí mu prsty, má zvláštní přízvuk. Prej patřil k tvejmu stálejmu zákazníkům. Vod matky Abdallah jsem se dověděl, že je cejtit po zkaženým mase,“ řekl detektiv.

Sal se pokusila o smích, ozval se ale jen chrčivý rachot. „Matka Abdallah je bláznivá kráva. Booboo je prolhanej Číňan.“

„To je možný,“ uznal Hatchery, „ale ne šílenější nebo prolhanější než ty, moje makovicová princezničko. Někdo jménem Drood tady byl a ty to víš a hezky nám o tom povíš.“ Stále se usmíval a koncem své zatížené hole ji klepl přes artritidou zkroucené prsty.

Zaúpěla. Dvě kopy cárů v rohu se začaly i se svými fajfkami plnými opia plazit do vedlejší místnosti, kde tyto hrozné vražedné zvuky nebudou narušovat jejich snění.

Dickens vytáhl z kapsy několik šilinků a zacinkal jimi v dlani. „Pokud nám řeknete vše, co víte o Droodovi, madam, mohla byste z toho mít určitý prospěch.“

„A pokud nám to *neřekneš*, tak si pěknějch pár nocí, možná i tejdnu, pobudeš nejen v policejní cele u mě na stanici, ale taky v tý nejvlhčí kobce vězení Newgate.“

Ta slova mne zasáhla tak, jak by Dickense zasáhnout nemohla. Zkusil jsem si představit pár nocí, natožpak *týdnů* bez své opiové tinktury. Tahle žena určitě požívala mnohem víc čistého opia než já. Kosti mě začaly bolet jen při pouhém pomyšlení na to, že bych byl na tak dlouhou dobu odloučen od svého léku.

V očích makovicové princezničky se objevily nefalšované slzy. „Dobře, dobře, nech už toho bití a vyhrožování, Hibe. Vždyť jsem s tebou vždycky jednala na rovinu, ne? Zaplatila sem dycky včas, ne snad? Dycky...“

„Pověz těmhle pánům o Droodovi a všechno ostatní si nechej pro sebe,“ nakázal jí Hatchery tím nejtišším a nejvýhrůžnějším tónem. Hůl jí položil na chvějící se paži.

„Kdy jste toho Drooda viděla naposledy?“ zeptal se Dickens.

„Asi tak před rokem,“ vydechla makovicová princeznička. „Už sem nechodí.“

„Kde bydlí, madam?“

„To ti nepovím, panáčku. Přisahám, že to nevím. Chow Chee John Potter sem toho Drooda poprvý přived tak před osmi... možná devíti roky. Vykouřili spolu neuvěřitelný množství opia, to teda jo. Drood vždycky platil zlatejma sovereignama, ten panečku platil jenom zlatem a předplatil si tady u mě sladkou budoucnost. Nikdy nezpíval ani nekřičel jako ti vostatní, však je zrovna z vedlejšího pokoje slyšíte, dycinky jen seděl, pobafával a koukal se na mě. I na ty druhý vokolo něj. Někdy vošel jako první, dlouho před vostatníma, někdy zas až jako poslední.“

„Kdo je Chow Chee John Potter?“ vyzvídal Dickens.

„Jack je po smrti,“ odpověděla. „Byl to starej kuchař na čínský lodi, kerej měl i křestní méno, jelikož byl pokřtěnej... ale, abych tak řekla, nikdy to neměl v hlavě v pořádku, pane. Choval se jako sladounký děťátko, ale když se napil rumu, stal se z něj zlej protiva. Ale kouření mu nic nedělalo, to ne.“

„Tenhle Chow Chee byl Droodův přítel?“ zeptal se Dickens.

Stará Sal se znova rachotivě zasmála. Skoro to znělo, jako by jí kouř a tubera, nebo obojí skoro zlikvidovalo plíce.

„Drood, esli se teda tak vážně menoval, žádný kamarády neměl, pane. Každěj z něj měl nahnáno. Dokonce i Chow Chee.“

„Ale když sem přišel poprvé, bylo to ve společnosti Chow Cheeho, že?“

„Tak, tak, pane, přišel s ním, ale řekla bych, že na něj někde náhodou po cestě narazil a požádal toho starýho hodnýho hlupáka, aby ho zavedl do nejbližšího opiovýho doupěte. Jack by to udělal jen za laskavý slovo, natožpak kdybyste mu nabídli nějakej ten šilink.“

„Žije Drood tady někde poblíž?“ zeptal se Dickens.

Sal se dala znova do smíchu a potom se rozkašlala. Tenhle hrozivý zvuk trval snad nekonečně dlouho. Nakonec zalapala po dechu a vyhrkla: „Esli žije tady poblíž? Někde kolem New Courtu nebo Bluegate Fields či snad whitechapelskýho přístaviště? Ne, ne, panáčku. To určitě ne.“

„Jak to že ne?“ vyzvídal Dickens.

„To bysme věděli, šéfe,“ zaskřehotala ta baba. „Takovej zjev jako Drood by vyděsil každičkýho chlapa, ženskou i děcko, ve Whitechaplu, Shadwellu i v celým Londýně. Všichni bysme před ním utekli.“

„Proč?“ zeptal se Dickens.

„Kvůli jeho příběhu,“ zasyčela. „Jeho pravdivýmu a hrozivýmu příběhu.“

„Tak nám jej povězte,“ vyzval ji Dickens.

Zaváhala.

Hatchery jí přejel koncem své hole po ruce a slabě s ní poklepal na její kostnatý loket.

Poté, co Sal přestala kvílet, pověděla nám ten příběh, jak jej slyšela od nebožtíka Chowa Chee Johna Pottera, prodejce opia jménem Yahee a ještě od jednoho požívače, který se jmenoval Lascar Emma.

„Drood tady v těchhle končinách není žádnéj nováček, říká se, že tady straší už čtyřicet roků, možná i víc...“

Přerušil jsem ji, abych se zeptal: „Jaké je křestní jméno pana Drooda?“

Hatchery a Dickens se na mě nasupeně podívali. Zamrkal jsem a o několik kroků ustoupil. To byla jediná otázka, kterou jsem makovicové princezničce té noci položil.

Sal po mně rovněž zlobně zašilhala. „Křestní méno? Drood žádný křestní méno nemá. Není to žádnéj křesťan, nikdy nebyl. Prostě jen *Drood*. To je taky součást jeho příběhu. Chcete snad, abych vám ho pověděla, ne?“

Pokýval jsem hlavou a cítil jsem, jak se mi po kůži mezi dolní obroučkou brýlí a začátkem vousů rozlévá červeň.

„Drood je prostě Drood,“ zopakovala stará Sal. „Lascar Emma povídal, že Drood byl kdysi námořník. Yahee, kerej je starší než Matka Abdallah a všechny mrtvolky na hřbitově dohromady, zase vykládal, že to žádnéj námořník nebyl, jenom pasažér na jedný plachetnici, kerá sem kdysi dávno připlula. Tak před šedesáti roky, možná před sty... Ale všichni se shodli na jednom, a to že Drood pocházel z Egypta...“

Viděl jsem, jak si Dickens a Hatchery mezi sebou vyměnili pohledy, jako by to, co babizna právě řekla, potvrdilo to, co už věděli nebo tušili.

„Byl to Egyptan, kůži měl celou tmavou stejně jako všichni vostatní, co patří k tý zatracený Mohammedově rase,“ pokračovala Sal. „Taky se povíдалo, že tenkrát měl ještě vlasy, černý jako uhel. Taky sem slyšela, že to prej byl fešák. Ale dycky ho to táhlo k opiu. Hned jak prej vstoupil na anglickou půdu, tak začal bafat ze svý modrý dýmky.“

Nejprv za to utratil šecinky peníze, co měl, tisíce liber, pokud sou teda ty povídačky o něm pravdivý. Musel tam asi v Egyptě patřit k nějaký šlechtě. Anebo byl prostě jen bohatej. Nebo k těm penězům prostě nějak *přišel*, třebas i nečistým způsobem. Čchin Čchin, kerej prodává opium ve West Endu, Drooda pěkně vošulil, účtoval mu desetkrát, dvacetkrát i padesátkrát víc než vostatním zákazníkům. A když Drood utratil všechny svý peníze, tak se rozhodl pracovat, aby si nějaký vydělal – zametal ulice, předváděl různý kouzelnický triky pro pány a dámy na Falcon Square, ale za takhle poctivě vydělaný prachy si toho moc nekoupil. A tak se z něj stal chmaták a hrdlořez, kerej v okolí přístavu zabíjel a vokrádal námořníky. Zůstal tedy u Čchin Čchina váženým zákazníkem a dostávalo se mu tam toho nejvybranějšího kuřiva, kerý Čchin nakupoval v podniku Johna Čchanga poblíž Ratcliff Higway.

Drood tam s sebou vodil i vostatní zákazníky, některý z nich byli taky Egyptani, jiný pocházeli z Malajsie, našli se mezi nima i Indové, potom pár černochů, kerým se podařilo uprchnout z lodí, několik špinavejch Irů a protivnejch Němců, ale hlavně Egyptanů, jak už sem říkala. Mají takový svý náboženství, kerý praktikovali ve starým Podměstí, kde taky žili.“

Nerozuměl jsem, ale protože jsem jí nechtěl znova skákat do řeči, obrátil jsem se nejdříve na Dickense a pak na Hatcheryho. Oba muži zakroutili hlavou a pokrčili rameny.

„Jednoho dne, anebo to možná bylo v noci,“ pokračovala Sal, „si šel Drood počíhat na jednoho námořníka, prej se menoval Finn, kerýho pak chtěl bácnout po hlavě. Tenhleten Finn ale nebyl tak napitej, jak se zdálo, a nepředstavoval ani tak snadnou kořist, jak si Drood myslel. Tenhle egyptskej Drood používal při svý špinavý prácičce nůž na stahování kůží, anebo to možná byl vykost'ovací nůž, co já vim, takovej, kerej vždycky v ruce držej řezníci ve Whitechapelu a volaj: ‚libový a fajnový kotlety na zejtra k večeři, za levnej peníz a úplně bez kostí‘. A taky že jo, pánové a konstáble Hibe, když Drood s těma nebohýma námořníkama skoncoval, tak si napěchoval kapsu jejich penězma, aby měl na kuřivo, potom svý oběti vykostil a hodil jejich vokradený mrtvoly do Temže, jako by to byly nějaký rybí vnitřnosti.“

Z jednoho z přilehlých pokojů se ozvalo tiché sténání. Cítil jsem, jak mi hrůzou vstávají vlasy na hlavě, ale toto přízračné úpění našťestí nemělo co dočinění s příběhem staré Sal. Byl to jenom zákazník, který potřeboval další kuřivo do své dýmky. Babizna si těch zvuků vůbec nevšimla a ani její tříčlenné publikum, které jí doslova viselo na rtech.

„Tý noci před dvaceti roky tomu ale bylo jinak,“ dala se znova do vyprávění. „Finn, jestli se tak opravdu menoval, nebyl pro Droodovu čepel tak snadnou vobětí. Chňapnul Drooda za rameno, ještě než mu moh ublížit, potom mu sebral ten stahovací nebo vykost'ovací nůž, to je fuk, a ufikl mu s ním nos. A potom toho chlapíka, kerej ho chtěl právě zavraždit, rozříznul vod rozkroku až po krk. Jo, starej Finn se po tolika letech na moři uměl nožem pořádně vohánět, říkával starej Lascar Emma. Drood, celej rozpáranej, ale pořád naživu, volal ne, ne, slitování, ale Finn tomu darebákovi vyříznul jazyk. Potom tomu pohanovi ušmíknul mužství a že prej mu ho strčí tam, kde měl ještě před chvílí jazyk. A jak řek, tak udělal.“

Uvědomil jsem si, že velmi rychle pomrkávám a zatajuje se mi dech. Ještě nikdy jsem neslyšel takhle mluvit ženu. Jediný pohled na Dickense mi prozradil, že i on je příběhem a jeho vypravěčkou rovněž otřesen.

„A nakonec,“ pokračuje Sal, „tenhleten Finn, nebo prostě námořník, kerej to uměl s nožem, vyříznul Droodovi srdce z těla a v přístavu jen asi kilometr vodsad' hodil jeho mrtvý tělo do řeky. Bůh nás chraň, pánové.“

„No ale počkejte,“ přerušil ji Dickens. „Tohle se odehrálo před víc jak dvaceti lety. Před nějakou chvílí jste přece říkala, že Drood byl vaším zákazníkem před sedmi nebo osmi roky. To vám to opium tak omámilo mozek, že si neuvědomujete vlastní lži?“

Makovicová princeznička na Dickense vrhla zlostný pohled, pozvedla drápotivé prsty, protáhla svá ohnutá záda, rozcuchané vlasy jí neuspořádaně trčely z hlavy, až jsem si na chvílí myslel, že se proměňuje v kočku, která se na nás každou chvílí vrhne, poškrábe nás a poprská.

Namísto toho ale zasyčela: „Drood je mrtvej, vždyť vám to povídám. Mrtvej od tý doby, co ho ten námořník před dvaceti lety vykuchal a hodil do Temže. Ale jeho banda, jeho následovníci, co vyznávají stejnou víru, všichni ti Egypt'ani, Malajci, Irové, Němci a Indové ho vylovili a svejma pohanskejma rituálama přivedli zpět k životu. Lascar Emma říká, že se tak stalo ve starým Podměstí, kde prej taky Drood dodnes žije. Starej

Yahee, kerej Drooda znal, když ještě žil, zase tvrdí, že tohle voživení provedli tam za řekou, mezi hromadama koňskejch a lidskejch sraček, kerým vy slušní pánové říkáte ‚prašný hromady‘. Ale ať už to udělali kdekoli a jakkoli, přivedli Drooda zpět mezi živý.“

Podíval jsem se na Dickense. V jeho očích jsem spatřil vzrušení i rozpustilost. Možná že jsem se už zmiňoval o tom, že Dickens nepatřil mezi ty lidi, vedle kterých byste chtěli stát na pohřbu, jelikož ten dětinský duch, jenž v něm stále dřímá, prostě nedokázal odolat úsměvu, výmluvnému pohledu či rozpustilému mrknutí ani v ten nejméně vhodný okamžik. Někdy mi připadalo, že Dickens by se dokázal smát všemu, posvátnému i světskému. Obával jsem se, že nyní vypukne v smích. Říkám, že jsem se obával, že vypukne v smích nejen proto, že by to v nastalé situaci působilo zcela nevhodně, ale také proto, že jsem si byl v tu chvíli takřka skálopevně jist, že celé opiové doupě okolo nás, všechna ta ubohá stvoření zahrabaná v hadrech a rozesetá a poschovávaná ve všech čtyřech rozích, schoulená pod dekami a rozvalená na polštářích ve všech třech špinavých ztemnělých místnostech nás poslouchala tak pozorně, jak jim to jen jejich omámená mysl dovoľovala.

Obával jsem se, že pokud by se Dickens začal smát, tak tyto bytosti, a stará Sal v podobě obrovské kočky jako první, by se na nás vrhly a úd po údu by nás roztrhaly. A dokonce ani Hatchery, jak jsem byl v té chvíli nepopsatelného strachu zcela přesvědčen, by nás nedokázal zachránit, pokud by se to skutečně stalo.

Namísto smíchu ale Dickens stařeně předal tři zlaté sovereigny, úhledně jí je naskládal do špinavé zažloutlé dlaně a pak zatlačil na její křivé zkroucené prsty, až se jí dlaň zavřela. Tiše řekl: „Kde najdeme Drooda, dobrotivá paní?“

„V Podměstí,“ zašeptala a oběma rukama tiskla mince. „Tam dole v nejhlubších částech Podměstí. Tam, kde Číňan, kerýmu se říká král Lazar, zásobuje Drooda a další tím nejčistším, nejvybranějším opiem na světě. Tam dole v Podměstí, v místě mrtvejch.“

Dickens nám pokynul a my jsme ho následovali pryč z kouřem naplněné místnosti k úzkému temnému odpočívadlu.

„Detektive Hatchery,“ řekl spisovatel, „slyšel jste někdy o tomto podzemním čínském prodáváči opia, známém pod jménem král Lazar?“

„Ano, pane.“

„A je vám známo něco o tom Podměstí, o němž ta stařena hovořila s takovým strachem?“

„Ano, pane.“

„Dá se tam odsud dojít pěšky?“

„Ke vchodu ano, pane.“

„Vezmete nás tam?“

„Ke vchodu ano, pane.“

„A půjdete s námi i dovnitř do toho... Podměstí... a budete nám, putujícím Dantům, i nadále Vergiliem?“

„Chcete po mně snad, abych vás vzal do Podměstí, pane Dickensi?“

„To ano, inspektore,“ potvrdil Dickens takřka rozverně. „To ano. Samozřejmě vám za to zaplatím dvojnásobnou taxu, jelikož půjde o *dvakrát takové* dobrodružství.“

„Ne, pane, to neudělám.“

Spatřil jsem, jak Dickens překvapeně mrká. Pozvedl hůl a jejím bronzovým držadlem ve tvaru ptačího zobáku obra jemně poklepal po hrudi. „Ale no tak, no tak, detektive Hatchery. Žerty stranou. Nabídnou-li vám *trojnásobnou* sumu, provedete pana Collinse a mne tím tajemným Podměstím? K Lazarovi a Droodovi?“

„Ne, pane, neudělám to,“ odmítl Hatchery. Jeho hlas zněl chraplavě, jako by se na něm podepsal kouř z opia. „Do Podměstí za žádnéh okolností nevstoupím. To je můj poslední slovo, pane. A jestli si aspoň trochu považujete svého duševního zdraví, tak vás snažně prosím, abyste tam nechodili.“

Dickens pokýval hlavou, jako by zvažoval radu, kterou dostal. „Ale zavedete nás k... Jak jen tomu říkáte... Ke *vchodu* do Podměstí?“

„Ano, pane,“ souhlasil Hatchery. Jeho tichá slova zněla, jako by někdo trhal tlustý papír. „Zavedu vás tam... Ale jen velice nerad.“

„To stačí, detektive,“ řekl Dickens a vedl nás dolů po temném schodišti. „To je dobré a více než postačující. Máme po půlnoci, ale noc je ještě mladá. Wilkie a já se vydáme na tuto výpravu sami.“

Obrovský detektiv hlučně sestupoval po schodišti za Dickensem. Trvalo mi takřka minutu, než jsem je dohnal. Hustý opiový kouř v zavřené místnosti pravděpodobně musel způsobit, že mi ochably svaly či nervy pod pasem, jelikož mi vlastní nohy připadaly těžké a netečné, jako by byly z olova. Jaksi jsem se nemohl přinutit, abych položil chodidla na první schod přede mnou.

Až po nějaké chvíli jsem byl schopen udělat první krok, ale v noze, která proti vůli svého pána upadla v spánek, jsem cítil mrazení a bolest. Musel jsem se opírat o hůl, abych nespádl.

„Tak kde jsi, Wilkie?“ zavolal na mne někde vzadu na potměšlém schodišti Dickens poněkud rozrušeným hlasem.

„Hned jsem dole,“ zavolal jsem dolů a tiše dodal, *zatracená tma*. „Chvíli vydrž, Dickensi.“

KAPITOLA PÁTÁ

Zde musím své vyprávění, milý čtenáři, na chvíli přerušit, abych vysvětlil, jak a proč jsem se rozhodl následovat Charlese Dickense při různých absurdních a nebezpečných výpravách již v minulosti. Jednou jsem například spolu s ním vystupoval na Vesuv. A ještě vypjatější časy nastaly v Cumberlandu, kde mě skoro zabil na vrcholu Carrick Fell.

Vesuv představoval pouze jedno z mnoha malých dobrodružství, která jsme roku 1853 při našem výletu do Evropy, na němž nás doprovázel i malíř Augustus Egg, zažili. Já i on jsme byli staří mládenci a mladší než Nenapodobitelný, který se ale tenkrát během našeho podzimního a zimního putování Evropou choval stejně bezstarostně a chlapecky jako kterýkoli starý mládenec, jenž má většinu života a slibnou kariéru před sebou. Poté, co jsme navštívili většinu Dickensových oblíbených míst, vydali jsme se do Lausanne, kde autorův starý excentrický přítel reverend Chauncey Hare Townsend zrovna přednášel o duších, drahokamech a o Dickensově zvlášť oblíbeném tématu,

hypnóze. Potom jsme pokračovali dále do Chamonix a vystoupali na Mer de Glace, odkud jsme měli krásný výhled na ledovcové pukliny hluboké na tři sta metrů. V Neapoli, kde jsem doufal, že si od všech těch dobrodružství odpočineme, začal Dickens okamžitě trvat na tom, že musíme zdolat Vesuv.

Byl zklamaný, hluboce zklamaný, dovolil bych si říct, jelikož ze sopky nesálal oheň. Větší výbuch z roku 1850 pravděpodobně vulkánu ubral na síle. Ano, z jeho vrcholu stoupal dým, ale nešlehaly žádné plameny. Tvrdit, že z toho byl Dickens schlíplý, ani dostatečně jeho tehdejší rozpoložení nevystihuje. Nicméně dal rychle dohromady horolezeckou partu, do které se přidal i archeolog a diplomat Austen Henry Layard, a společně jsme se pustili do zdolávání kouřící sopky.

Sešm let před naším výstupem, v noci 21. ledna 1845, si Dickens užil tolika vesuvského ohně a síry, kolik si jen člověk, pro nějž je každé nebezpečí zanedbatelné, mohl žádat.

Byl to první Nenapodobitelného výlet do Neapole a sopka se tenkrát skutečně činila. Dickens se k ní vydal ve společnosti své ženy Catherine a švagrové Georginy, šesti osedlaných koní, ozbrojeného vojáka jako strážce a, protože počasí bylo velmi nepříznivé a sopka nadmíru zrádná, také víc než dvaadvaceti průvodců. Jejich výstup začal zhruba kolem čtvrté hodiny odpolední. Ženy jej absolvovaly na nosítkách a Dickens šel spolu s průvodci vepředu. Hůl, kterou si tenkrát vzal s sebou, byla větší a silnější než ta s držadlem ve tvaru zobáku, která klepala o dlažební kameny tento večer v Shadwellu. Nepochybuji o tom, že i během svého prvního výstupu na Vesuv kráčel stejně rychle jako dnes v noci, kdy jsme šli pěkně po rovině. Nejspíš tomu ale dokonce bylo tak, jak jsem měl několikrát k vlastní nelibosti možnost se přesvědčit, že Dickens v reakci na prudký svah tempo své již tak omamně rychlé chůze ještě zdvojnásobil.

Na samý vrchol Vesuvu, popelový kužel, se odvážil jen Dickens a jeden průvodce. Hora zrovna soptila. Plameny vystřelovaly desítky metrů vysoko k nebi a síra, uhlíky a kouř vystupovaly z každické průrvy na sněhem zapadaných skaliskách. Autorův přítel Roche, jenž vyšplhal do vzdálenosti asi stovky metrů od kráteru, ale blíž k pekelné zkáze před ním se již neopovážil, zakřičel, že Dickens i jeho průvodce jistojistě zahynou, pokud se přiblíží byť jen o krok dál.

Dickens trval na tom, že musí vyšplhat až k okraji kráteru, na návětrné a nejnebezpečnější straně. Bylo dobře známo, že už jen samotné výpary zabily spoustu lidí o kilometry níže, než se nyní nacházel Dickens, který později o svém zážitku napsal: „Pohlédl jsem dolů do samotného kráteru... do sálajících útrob hory... Byl to ten nejúžasnější výjev, ohromil mne ještě víc než Niagara...“ Ještě před výstupem na Vesuv to byly právě tyto americké vodopády, jež pro něj představovaly úctyhodný doklad toho, jak je matička příroda dokonalá a nedostižitelná. Tak jako „oheň a voda“, napsal.

Všichni ostatní členové výpravy, včetně vydešené a vyčerpané Catherine a Georginy, která výstup zdolala na koňském hřbetě, vypověděli, že když se Dickens z ohnivého vrcholku vrátil, tak „byl popálený od hlavy až k patě a skoro na šesti místech po těle plápolal“. Z cárů oblečení, jež spisovateli zůstaly, se po celou dobu dlouhého nočního sestupu, který byl rovněž velmi náročný, kouřilo. Na nekonečném a nechráněném ledovém svahu se museli někteří členové výpravy z bezpečnostních důvodů připoutat a průvodci zarazili do ledu stupátka. Jeden z nich přitom uklouzl a za

hrozného křiku se zřítíl kamsi do temnoty. Jen asi o minutu později ho následoval jeden z Angličanů, kteří se k nám předtím přidali. Dickens a ostatní pokračovali v nočním sestupu dál, aniž by věděli, co se právě stalo. Později mi prozradil, že ten Angličan přežil, ale o tom, jak dopadl onen průvodce, se nikdy nic nedozvěděl.

Třináct let před naší londýnskou honbou za Droodem vytáhl Dickens na Vesuv Egga a mě, ale sopka byla naštěstí docela klidná, takže se jednalo o mnohem bezpečnější a méně náročnou výpravu. Dickens a Layard se hnali vepředu, díky čemuž jsme si mohli s Eggem nepozorovaně odpočinout, kdykoli jsme potřebovali. Musím říct, že bylo skutečně překrásné, když jsme z naší vyhlídky poblíž jícnu kráteru pozorovali, jak nad Sorrentem a ostrovem Capri zapadá slunce, jež jako obrovská krvavě žhnoucí koule prosvěcovalo bledý kouř a výpary z Vesuvu. Zpáteční cestu jsme za svitu pochodní a vycházejícího úplňku absolvovali snadno a zpívali jsme si při ní anglické a italské písně.

Bylo to naprosté nic ve srovnání s naším, tedy alespoň pro mě takřka osudovým dobrodružstvím na Carrick Fell krátce po posledním představení *Mrazivých hlubin* roku 1857 v Manchesteru.

Dickens byl tenkrát, stejně jako dnes v noci mezi shadwellskými brlohy, pln neutuchající energie, která pravděpodobně pramenila z jeho hluboké nespokojenosti. Několik týdnů po posledním představení naší hry mi řekl, že propadá stavu šílenství a že, pokud si jeho slova správně vybavuji, „i kdybych zdolal všechny švýcarské hory a dělal ty nejbáznivější věci, dokud bych nepadl vyčerpáním, přineslo by mi to jen nepatrnou úlevu.“ V noticce, kterou mi poslal jednou ráno, poté, co jsme předchozí noci společně večereli, pili a probírali věci vážné i nevážné, napsal: „Chci utéct sám před sebou, neboť když se postavím před zrcadlo a spatřím v něm svou přepadlou tvář, prázdnota, jež mne naplní, je nepopsatelná, a mé zoufalství ohromující.“

A poznal jsem, že kromě toho, že své zoufalství popsal jako „ohromující“, je také nesmírně, nesmírně skutečné a hluboké. Tenkrát jsem si myslel, že za tím stojí jeho upadající manželství s Catherine, ale nyní vím, že mnohem podstatnější důvod představovala jeho láska k osmnáctileté mladici Ellen Ternanové.

Roku 1857 mi Dickens zničehonic oznámil, že okamžitě odjždíme do Cumberlandu, abychom načerpali inspiraci pro několik článků o severní Anglii, které jsme měli společně napsat pro časopis *Household Words*. Měl v plánu dát jim název *Lenivé procházky dvou zahalečů*. Dokonce i jako spoluautor, nebo spíš, abych pravdu řekl, milý čtenáři, hlavní autor musím prohlásit, že z našeho úsilí vzešla pouze série neoriginálních a přízemních cestovních zápisků. Až později jsem poznal, že Dickens měl kromě výstupu na Carrick Fell o Cumberland jen pramalý zájem a ještě méně se mu chtělo naše tamější zážitky sepisovat do podoby časopiseckých článků.

Ellen Ternanová, její sestry a matka totiž zrovna hrály v divadle v Doncasteru, a to právě představovalo hlavní důvod naší návštěvy.

Jak ironické by bylo, kdybych na vrcholu Carrick Fell zahynul kvůli Dickensově skryté vášni pro osmnáctiletou herečku, jež neměla o spisovatelových citech pro ni sebemenší tušení.

Z Londýna do Carlisle jsme dojeli vlakem a druhý den jsme si objednali kočár do vesničky s názvem Heske, nacházející se, jak se Dickens vyjádřil: „Na úpatí hory

Carrock či Carrick nebo také Carrick Fell, o které jsem mnohé četl. Existují různé verze jejího názvu a je v nich docela zmatek.“

A právě tato hora se stala místem mého pádu.

Dickensův spalující pocit marnosti a nezdolatelná síla si žádaly pokořit horu a z nějakého důvodu, jenž není znám mně a určitě ani jemu samotnému, rozhodl, že se musíme vydat právě na Carrick či Carrock Fell.

Ve vesničce Heske jsme nenašli žádné průvodce, co by se nás při výstupu ujali. Počasí bylo úděsné – chlad, vítr a déšť. Dickensovi se nakonec podařilo přesvědčit majitele poněkud posmutnělého hostince, kde jsme se ubytovali, aby se stal naším průvodcem, přestože se přiznal že: „V životě sem na ten kopec nevylejzal, ani z něj neslejl, vašnosto.“

Nakonec jsme Carrick Fell ve zdraví našli, jeho vrcholek se ztrácel v nočních oblacích, které se držely docela nízko. Vydali jsme se nahoru. Hospodský často váhal, ale zato Dickens se hnál vpředu a snažil se odhadnout správný směr. Ve výstupu jsme pokračovali i poté, co se zvedl vítr studený až do morku kostí a přivál s sebou hustou mlhu.

Všudypřítomné příšeří nabylo ještě temnějších odstínů, což dávalo tušit, že nastává soumrak. Brzy jsme se ztratili. Hostinský se přiznal, že nemá ani potuchy, na jaké straně hory se nacházíme. Dickens dramaticky sáhl do kapsy, jako by právě hrál postavu průzkumníka Richarda Wardoura, vytáhl kompas, ukázal, kudy se vydat, a my jsme ho temnotou následovali.

Během půl hodiny se kompas, který si Dickens zakoupil ve městě, rozbil. Rozpršelo se ještě víc a my brzy promokli až na kost a třásli jsme se zimou. Jak jsme kráčeli po klikatých cestách, které se kolem skalnatého kopce obtáčely, severská noc byla stále temnější a temnější. Nakonec jsme dorazili k místu, jež snad mohlo být jeho vrcholkem – kluzký skalní hřeben zasazený mezi nespočtem zcela totožných kluzkých skalních hřebenů, které se do jednoho ztrácely v mlžné noci. Vydali jsme se na cestu zpět a neměli jsme ani tušení, kde se nachází naše vesnice, hospoda, večeře, náš krb a postele.

Po celé dvě hodiny jsme jen tak bezcílně bloudili, bičoval nás déšť a kvůli husté mlze a tmě, která si věru zasloužila přízvisko „egyptská“, pomalu neviděli na krok. Když jsme došli k burácejícímu potoku, Dickens jej uvítal, jako by to byl nějaký přítel, se kterým se už dlouho neviděl. „Budeme tento tok následovat dolů k řece na úpatí hory,“ vysvětlil Dickens ubohému hostinskému, který se třásl jako osika, a svému stejně nebohému spolupracovníkovi. „Je to dokonalý průvodce.“

Dokonalý být mohl, to ano, ale stejně tak i zrádný. Byl stále bouřlivější a vedl nás po pořád příkřejších a příkřejších svazích, lemovaných ještě zrádnějšími skalisky, z nichž hustý déšť a vznikající vrstva ledu činily vskutku nebezpečné místo. Nestačil jsem. Uklouzl jsem, těžce dopadl na zem a pocítil, jak se mi v kotníku něco hrozivě zkroutilo. Ležel jsem do půli těla ve vodě, celý se třásl, všechno mě bolelo a měl jsem ukrutný hlad. Z posledních sil jsem musel do tmy zavolat o pomoc a doufal jsem, že Dickens a ten třesoucí se hostinský nejsou ještě z doslechu. Pokud ano, tak jsem měl smrt takřka jistou. Na vyvrknutý kotník jsem se nemohl postavit ani s pomocí hole. Nezbylo by mně, než se korytem potoka doplazít několik kilometrů až k řece, a potom, pokud by se mi podařilo nějak odhadnout správný směr do vesnice, plazit se podél

říčního břehu až do vzdálenosti několika kilometrů. Jsem uvyklý na městský život, milý čtenáři. Takovéto nadlidské výkony by mi má fyzická kondice rozhodně neumožnila.

Naštěstí Dickens mé volání uslyšel. Vrátil se a uviděl mě, jak tam ležím v potoce a kotník mám napuchlý tak, že dosahoval dvojnásobku své normální velikosti.

Nejdříve mne pouze přidržoval, když jsem kulhal dolů po zrádném svahu, nakonec mě ale skutečně nesl. Věděl jsem takřka jistě, že si sám sebe představuje jako hrdinského Richarda Wardoura, jenž nese svého rivala, Franka Alderslyho, po arktických pláních do bezpečí. Dokud měl dost síly na to, aby mne udržel, bylo mi úplně jedno, jakým představám se právě oddává.

Nakonec jsme konečně dorazili do hostince. Jeho majitel, jenž se celý třásl a pod vousy si brebentil kletby, vzbudil manželku, aby nám uvařila pozdní večeři či brzkou snídani. Sloužící zatopili v krbu, v jídelně i v našich pokojích.

V Heske doktora neměli (oni tam totiž neměli skoro nic), a tak se role lékaře ujal sám Dickens, položil mi na opuchlý kotník ledový obklad a zavázal mi jej, jak nejlépe dovedl. Prozatím to muselo stačit.

Vydali jsme se dál do Wightonu, pak do Allonby, do Lancasteru a do Leedsu a celou dobu pokračovali s tou maškarádou, že sháníme materiál pro cestopisný článek, i když jsem nemohl bez pomoci dvou holí vůbec na nohy a všechen čas trávil v hotelech. Nakonec jsme přijeli do Doncasteru, který také byl po celou dobu naším skutečným a tajným (nebo spíš Dickensovým tajným) cílem.

Zhlédli jsme tam několik her, včetně té, kde se v malé roličce mihla Ellen Ternanová. Druhého dne se pak Dickens vydal s Ternanovými na piknik, jehož součástí byla rovněž, jsem si tím nyní docela jistý, dlouhá soukromá procházka s Ellen. Co se na té procházce stalo, jaké myšlenky a city při ní byly vyjádřeny či odmítnuty, pro mě zůstává dodnes záhadou, ale je nezpochybnitelným faktem, že Dickens se z Doncasteru vrátil v mizerné a vražedné náladě. Když jsem se snažil dohodnout s ním nějaký termín, kdy bychom mohli v redakci *Household Words* dopsat a uspořádat články pro naši mizernou sérii s názvem *Lenivé procházky dvou zahalečů*, poslal mi Dickens velmi osobní odpověď, kde stálo: „*Ten smutek, jenž na mne v Doncasteru padl, mě stále tak sužuje, že nemohu psát a ani na chvíli nenalézám klid.*“

Jak jsem řekl, tenkrát jsem nevěděl a ani dnes nevím, co přesně onen smutek, jenž na něj v Doncasteru padl, způsobilo, ale velmi brzy to mělo změnit naše životy.

Chtěl jsem ti, milý čtenáři, tato fakta sdělit proto, abych vyjádřil domněnku, z níž se teď s odstupem let, kdy píšu tyto řádky, stalo spíše přesvědčení, a to, že naše pátrání po tajemném Droodovi oné horké páchnoucí červencové noci nebylo ani tak pátráním po přízraku, který se navrátil z říše mrtvých, ale spíše po něčem, co Dickens hledal roku 1857 při návštěvě Doncestru v Ellen Ternanové a potom během osmi tajemství zahalených let až do nehody ve Staplehurstu.

Ale stejně jako tomu bylo během našeho výstupu na Carrick nebo Carrock Fell, mohou mít takové posedlosti pro druhé lidi hroživé následky, aniž to měl posedlý v úmyslu. Ti druzí lidé však mohou i tak zemřít nebo se zranit stejně, jako by to bylo všechno dopředu naplánované.

* * *

Tak asi dvacet minut jsme kráčeli ještě ponuřejšími a smrdutějšími brlohy. Občas se zpoza zdí oprýskaných budov ozývaly zvuky početné lidské přítomnosti, z temnoty po obou stranách úzké uličky k nám doléhaly šepoty a kočičí mňoukání, jindy zase nebylo slyšet nic než ozvěnu našich kroků či klapot Dickensovy hole, která ťukala o dlažební kameny (tedy přesněji řečeno pouze v těch několika málo vydlážděných ulicích). Té noci se mi vybavil jeden úsek z Dickensovy poslední (a stále nedokončené) knihy, *Našeho vzájemného přítele*, jednoho z prvních děl, jež v minulém roce začaly vycházet v podobě na pokračování. V té části, kterou mám na mysli, píše autor o dvou mladých mužích jedoucích v kočáře k Temži, aby identifikovali tělo utonulého člověka, jež z řeky vytáhli otec s dcerou, kteří něco takového dělají každý den jako způsob obživy:

„Kočár uháněl dál, minul památník, Tower, potom přístaviště; projel čtvrtí Ratcliffe a Rotherhithe; projel místa, kde se zdálo, že nashromážděná lidská spodina je, jako tolik jiného morálního odpadu, unášena stále blíže ke své záhubě a marně se snaží zastavit, dokud pod vlastní tíhou nepřepadne a nepotopí se v řece.“

Musím se přiznat, že podobně jako zhýralé mladé postavy v kočáře z Dickensova příběhu jsem příliš nevnímal, kudy jdeme, prostě jsem jen sledoval obří stín detektiva Hatcheryho a drobný stín Dickensův. Později jsem své nepozornosti litoval.

Najednou všudypřítomný zápach zesílil. „Pfuj,“ zavolal jsem na stíny svých společníků. „Už se zase přibližujeme k řece?“

„Ještě něco horšího,“ otočil hlavu Hatchery a zavolal na mě. „Ke hřbitovu, pane.“

Rozhlédl jsem se kolem sebe. Na nějaký čas jsem nabyl mylného dojmu, že se blížíme k Church Street nebo k Londýnské nemocnici, ale na konci této temné uličky se po pravé straně nacházelo jakési pole obehnané zdmi a železným plotem, kam se vstupovalo bránou. Nikde jsem si nevšiml kostela, takže tento hřbitov určitě nepatřil mezi kostelní, nýbrž mezi městské hřbitovy, jež se během posledních patnácti let velmi rozšířily.

Abys pochopil, milý čtenáři, v našich časech jsme my, takřka tři miliony Londýňanů, žili a kráčeli nad těly nejméně stejného (nejspíš ale mnohem většího) počtu našich mrtvých bratrů. Jak se Londýn rozpínal, pohlcoval okolní předměstí a vesnice a s nimi také tyto hřbitovy, kterým jsme svědili několik stovek tisíc rozkládajících se těl našich drahých zesnulých. Tak například hřbitov při kostele svatého Martina v polích měl v roce 1840, pětadvacet let před touto rušnou nocí, rozlohu asi jen nějakých šedesát metrů čtverečních, avšak pohřbeny tam byly ostatky šedesáti až sedmdesáti tisíc našich londýnských zesnulých. Teď je jich tam ještě víc.

V padesátých letech, v období Velkého zápalu a těch nejhorších epidemií cholery začínalo nám všem být jasné, že tyto přeplněné hřbitovy představují značné zdravotní riziko pro ty, co mají tu smůlu a žijí v jejich blízkosti. Každé pohřebiště ve městě bylo, a stále je, přeplněné tak, že takřka „přetéká“. Tisíce těl se pohřbily do mělkých děr pod kaplemi, školami, továrnami, v neobydlených oblastech i pod rodinnými domy. A tak byl roku 1852 schválen pohřební zákon, o jehož přijetí se zasazoval i Dickens. Tato legislativa nařizovala, aby generální zdravotnická komise ustanovila hřbitovy, kde bude možno pohřbít všechny mrtvé bez ohledu na vyznání.

Možná také víš, milý čtenáři, že v mých časech museli být všichni v Anglii pochováni po křesťansku ve farních kostelních hřbitovech. Existovalo ale několik výjimek. Až v roce 1832 schválil parlament zákon, který učinil přítrž rozšířenému

zvyku mnoha Angličanů, kteří pochovávali sebevrahy u veřejných cest a jejich hříšná srdce předtím probodli dřevěným kulem. Tento zákon, doklad moderního myšlení a lidumilnosti, umožňoval, aby byly mrtvolý sebevrahů pohřbeny na kostelních hřbitovech spolu s křesťany, avšak pouze za podmínky, že tělo bude uloženo do hrobu mezi devátou hodinou večerní a půlnocí, a to bez církevního obřadu. A taky bych měl poznamenat, že ve stejném roce 1832, jaký to osvícený čas!, se zrušilo povinné rozřezávání mrtvol vrahů a i oni dostali v těchto liberálních časech právo na pochování na křesťanském hřbitově.

Mnoho, a možná i většina z těchto hrobů zůstalo neoznačených. Ale ne nutně neobjevených. Lopaty mužů, kteří každý den kopali nové hroby, se vždy zabředávaly do rozkládajícího se masa, jehož se tam nacházely celé vrstvy, a potom do bezejmenných koster pod ním. Některé kostely si najímaly pomocníky, aby každé ráno zkontrolovali pohřebiště, zda se tam náhodou neobjevily kusy rozkládajících se farníků, které mohly, zvlášť po hustých deštích, vystoupat na povrch, jako by se chtěly na tomto světě ještě jednou připomenout. Viděl jsem, jak tihle dělníci hbitě na kolečkách odvázejí paže, ruce i jiné, již hůře rozpoznatelné části těl, tak jako nějaký pracovitý zahradník, který zrovna uklízí větve, jež se během bouře utrhy ze stromů.

Těmto novým místům posledního odpočinku se říkalo prostě „pohřebiště“, aby se tak odlišila od „kostelních hřbitovů“, a těšila se velké oblibě. První takováto pohřebiště byla placená (na kontinentě tomu tak stále ještě na mnoha místech je, pokud rodina nedokázala včas hradit poplatky za hroby svých milovaných, byla jejich těla vykopána, pohozena stranou, nádherné náhrobní kameny se použily k vydláždění cest či k opravě podpěrných zdí a půda se prodala nějakému spolehlivějšímu zákazníkovi), ale od padesátých let, kdy bylo zákonem nařízeno, že mnoho z přeplněných kostelních hřbitovů se musí zrušit, spadala většina nových hřbitovů pod správu města a měly zvláštní prostory pro náboženské konformisty (včetně kaplí a posvěcené půdy) i nonkonformisty, jimž byla vyhrazena jiná oblast. Rád bych věděl, zda těmto dvěma skupinám nevadí, že budou trávit věčnost tak blízko sebe.

Pohřebiště, k němuž jsme nyní v noci přicházeli, bylo zřejmě kdysi dávno kostelním hřbitovem, nicméně poté, co se okolní čtvrti staly pro slušné lidi příliš nebezpečné, se kostel přestal využívat, byl spálen a na jeho místě se postavily další obytné budovy, aby jejich majitelé mohli vydolovat nějaký ten peníz od přistěhovalců. Hřbitov nicméně zůstal zachován a používal se dál... a dál... a dál. Možná že ho před stoletím či dvěma převzali nonkonformisté, až byl nakonec někdy během posledních dvaceti let převeden na placený hřbitov.

Jak jsme se přibližovali k oprýskaným zdem a černému železnému plotu, přemýšlel jsem, kdo by za pohřbení na takovémto místě chtěl zaplatit byt' jen jedinou penci. Hřbitov kdysi zdobily velké stromy, nyní z nich ale zůstaly jen zvápenatělé skelety, mrtvé již po generace, a jejich zlámané větve se jako ruce natahovaly k černým budovám, jež pohřebiště na každé straně obepínaly. Zápach, jenž z těchto obezděných a oplocených prostor vycházel, dosahoval takové síly, že jsem chtěl sáhnout pro svůj kapesník, ale zakrátko jsem si uvědomil, že jsem jej předtím dal Dickensovi, aby s ním zakryl tělíčka mrtvých dětí. Skoro jsem čekal, že brzy spatřím, jak se nad tímto místem vznáší mrak zelených výparů, a je pravda, že mlha kolem nás nabrala nepřirozený odstín, který dával tušit, že se brzy dostaví další sprška horkého deště.

Dickens natáhl ruku k vysoké zavřené bráně z černého železa a pokusil se ji otevřít. Ale byla zavřená na bytelný visací zámek.

„Díky bohu,“ pomyslel jsem si.

Ale detektiv Hatchery sáhl pod kabát a odňal ze svého nemožně obtěžkaného pásu velký svazek klíčů. Požádal Dickense, aby podržel svítilnu, zatímco probíral zvonící klíče, dokud nenašel ten správný, kterým zámek odemkl. Obrovská černá klenutá brána se pomaličku otvírala a vrzala přitom tak, jako by již uplynuly desítky let od dob, kdy jí někdo naposledy prošel, aby zde za poplatek nechal na věčnost uložit těla svých milovaných.

Kličkovali jsme mezi temnými náhrobky a propadlými hrobkami, kráčeli pod větvemi mrtvých stromů a po nerovných kamenech, jimiž byly uzounké průchody mezi staříckými kryptami vydlážděny. Podle toho, jak rázně si Dickens vykračoval a jak přitom svižně klapala jeho hůl, jsem poznal, že si užívá každíčkou chvíli tohoto dobrodružství. Snažil jsem se, abych se z všudypřítomného zápachu nepozvracel a nestoupl ve tmě na něco jemného a vazkého.

„Já to tady znám,“ ozval se z tmy Dickensův hlas tak zvučně, až jsem z toho leknutím vyskočil několik centimetrů do vzduchu. „Navštívil jsem to tady za denního světla. Psal jsem o tom v *Nezávislém cestovateli*. Během noci jsem však zatím neměl to potěšení. Tu kapitolku jsem nazval „Město prázdnoty“ a toto konkrétní místo „Svatá Děsohrůza.“

„Jo, pane,“ zavolal Hatchery. „Celkem výstižný.“

„Nevšiml jsem si ale lebek a zkřížených kostí, které zdobily kovové hroty u brány,“ pronesl Dickens tak hlasitě, že se to za daných okolností vůbec nehodilo.

„Furt tam sou, pane Dickens,“ oznámil nám Hatchery. „Jenom mi nepřipadalo vhodný, abych na ně posvítil. Tak a sme tady, pánové. Náš vchod do Podměstí.“

Zastavili jsme u malé uzavřené krypty.

„To má být nějaký vtíp?“ zeptal jsem se hlasem, který mohl mým společníkům připadnout poněkud roztřesený. Už dávno jsem měl užít svou léčebnou dávku opiové tinktury. Dna mi způsobovala v mnoha částech těla značnou bolest a měl jsem pocit, jako by mi někdo kolem spánků utahoval pokovaný pás.

„Ne, pane Collins, žádnéj vtíp,“ oponoval Hatchery. Už zase se začal probírat svazkem klíčů, až nakonec jeden z nich, značně rozměrný, vytáhl a vsunul do staříckého zámku na kovových dveřích do krypty. Opřel se do nich a vysoké dveře se za notného skřípění pootevřely. Detektiv posvítil dovnitř a počkal, až s Dickensem vejdem.

„To je absurdní,“ vyštěkl jsem. „Tady přece žádné Podměstí ani podzemí být nemůže. Vždyť nám pod nohama celé hodiny mlaskalo smrduté bahno z Temže. Hladina spodní vody tu musí být ještě výš, než všechny tyhle mělké hroby kolem nás.“

„Tak tomu ale není, pane,“ zašeptal Hatchery.

„Tato část East Endu leží na skále, můj drahý Wilkie,“ informoval mě Dickens. „Stačí urazit jen několik metrů pod zem a narazíš na tvrdý kámen. Dozajista přeci znáš místní geologii, ne? A proto se je také rozhodli vybudovat právě tady.“

„Co tu vybudovali?“ zeptal jsem se a neúspěšně se snažil ve svém hlase skrýt rozčarování. „Katakomy,“ vydechl Dickens. „Starobylé podzemní prostory pod

klášterní hrobkou. A ještě starší jsou římské *loculy*, tady se určitě nachází ještě hlouběji, zcela určitě pod úrovní křesťanských katakomb.“

Raději jsem se ani neptal, co to vlastně ony *loculy* jsou. Něco mi říkalo, že význam tohoto tajemného pojmu se dozvím velmi brzy.

Dickens vešel do krypty, po něm detektiv a nakonec já. Kužel světla bloudil těmito stísněnými prostory sem a tam. Katafalk ve střední části malého mauzolea, velký tak akorát, aby se na něj vešla rakev, sarkofág či zahalené tělo, zel prázdnotou. Žádných výklenků, ani jiných míst pro ukládání těl jsem si nevšiml.

„Je prázdný,“ poznamenal jsem. „Někdo mrtvolu ukradl.“

Hatchery se potichu zasmál. „Ale jděte, pane. Tady nikdy žádná mrtvola nebyla. Tadle hrobka je a dycky byla jen vstupem do *země* mrtvých. Prosím, mohl byste povodstoupit, pane Collins?“

Ustoupil jsem k vlhké kamenné zdi v zadní části krypty, zatímco detektiv se sklonil, zapřel se ramenem do naprasklého mramorového katafalku a zatlačil. Zvuk kamene sunoucího se po tvrdé podlaze byl nesmírně nepříjemný.

„Když jsme vešli, neunikly mi drážky vyryté ve staré dlažbě,“ poznamenal Dickens k lopotícímu se detektivovi. „To je skoro stejně jasná stopa jako rýhy, které zůstanou v bahně, když se otevře těžká brána.“

„Přesně tak, pane,“ vydechl Hatchery, stále zapřený do katafalku. „Jenže skoro nikdy nejsou pro samý listy, bláto a různou jinačí špínu vidět, a to ani v pořádném světle. Ste velmi pozornej, pane Dickens.“

„Ano,“ utvrdil ho.

Měl jsem za to, že skřípění a kvílení pomalu posouvaného kamene byly tak silné, že se na hřbitov určitě brzy nahnou zástupy zvědavých hrubiánů. Ale následně jsem si uvědomil, že Hatchery za námi zamknul bránu. Jsme na tomto hřbitově uvězněni. A možná i v této kryptě, jejíž dveře i člověk tak silný a mohutný jako Hatchery otvíral jen velmi ztěžka. Poté, co jsme vešli, je ale opět zabouchl. Jak se katafalk posouval stále dál a dál, začaly být v temné, postupně se rozšiřující skulině, která se pod ním objevovala, patrný strmé kamenné schody. Uvědomil jsem si, jak ohromná síla je k manipulaci s katafalkem potřeba a že kdyby jej někdo zasunul zpět na místo, zatímco bychom se nacházeli v kamenné jeskyni pod zamčenou kryptou na zamčeném hřbitově, již nikdy bychom se odtamtud nedostali a zůstali bychom tam zavřeni navždy. Z té představy mě i za tak horké noci polil studený pot.

Nakonec Hatchery přestal s katafalkem posouvat a napřímil se. Trojúhelníková výseč temného otvoru se nezdála příliš veliká, jen tak něco přes půl metru, ale když do ní Dickens posvítíl, neuniklo mi nesmírně příkré schodiště, svažující se kamsi do neznáma.

Dickensovu tvář zespoda ozařovalo světlo z lucerny. Podíval se na detektiva a zeptal se: „Opravdu s námi dolů nepůjdete, Hatchery?“

„Ne děkuji, pane, opravdu to nejde,“ odmítl ten statný muž. „Dal sem slib, že to neudělám.“

„Dal slib?“ opáčil Dickens a v jeho hlase postřehl náznak zvědavosti.

„Ano, pane. Většina konstáblů a inspektorů, ať ve službě či mimo ni, má s těma z Podměstí takovou dohodu. Nechodíme tam dolů a neznepríjemňujeme jim životy, pane, a voni zas na voplátku nevylejzaj a neznepríjemňují ty naše.“

„Zrovna taková dohoda, jakou se většina živých snaží učinit s mrtvými,“ poznamenal Dickens tiše a pohled stočil zpět k temné díře a příkrým schodům.

„Přesně tak,“ přikývl detektiv. „Věděl jsem, že to pochopíte.“

„No, měli bychom se vydat dolů,“ navrhl Dickens. „Doufám, že trefíte domů i bez svítilny, detektive. Budeme ji totiž nyní tam dole nepochybně potřebovat.“

„Jasně, pane,“ spustil Hatchery. „Mám s sebou tady za pasem ještě jednu, kdybych potřeboval. A navíc se domů ještě nechystám. Počkám tu až do svítání. Esli do té doby nevylezete, půjdu rovnou na policejní stanici na Leman Street a nahlásím, že se pohřešují dva pánové.“

„To je od vás moc laskavé, detektive Hatchery,“ řekl Dickens a usmál se. „Ale jak už jste se zmiňoval, konstáblové a inspektoři by se stejně tam dolů za námi nevydali, kdyby po nás měli pátrat.“

„Aj, tak to nevím, pane,“ pokrčil rameny detektiv. „Jste voba slavní spisovatelé a vážení pánové, tak by možná pro tentokrát uznali za vhodný udělat výjimku. Doufám ale, že nám k tomu nedáte příležitost.“

Dickens se zasmál. „Tak pojď, Wilkie.“

„Pane Dickens,“ zastavil nás ještě Hatchery, sáhl pod kabát a vytáhl obrovskou pistoli revolverového typu. „Možná byste si ji měli vzít s sebou, pane. I kdyby to mělo bejt jen na krysy.“

„Propána,“ špitl Dickens a mávnutím ruky nabídku na zapůjčení pistole odmítl. (Musíš mít na paměti, milý čtenáři, že v naší době – nemám ani nejmenší tušení, jak tomu je v té vaší – policisté žádné střelné zbraně nenosili, stejně jako je nenosila většina našich zločinců. Na Hatcheryho řeči o „smlouvách“ mezi podsvětím a vymahači zákona je víc pravdy, než by se mohlo na první pohled zdát.)

„Já si ji vezmu a rád,“ řekl jsem. „Krysy nenávidím.“

Puška byla stejně těžká, jako vypadala, a zabrala mi celou pravou kapsu u saka. Ta obrovská věc v kapse mi poněkud narušila rovnováhu. Určitě by mne ale ještě víc z rovnováhy vyvedlo, kdyby se mi stalo, že bych zbraň potřeboval, ale neměl ji zrovna u sebe.

„Víte, jak se z takové pistole střelí, pane?“ zeptal se Hatchery.

Pokrčil jsem rameny. „Předpokládám, že ten konec s otvorem namíříte na cíl a stisknete spoušť,“ odpověděl jsem. Všechno mě bolelo. V duchu jsem si už představoval džbánec s opiovou tinkturou, zamčený ve skřínce ve spíži.

„Ano, pane,“ potvrdil Hatchery. Měl klobouk naražený tak natěsno, až se zdálo, že mu stlačuje lebku. „V zásadě máte pravdu. Ale možná ste si povšim, že má dvě hlavně. Horní a větší spodní.“

Toho jsem si nevšiml. Snažil jsem se nemožně těžkou zbraň vytáhnout z kapsy, ale zadrhla se o podšívku a roztrhla mi drahé sako. Za tichého klení se mi nakonec podařilo pistoli vydolovat a na světle si ji prohlédnout.

„Tý spodní si nevsímejte, pane,“ oznámil mi Hatchery. „Do tý se dávají kartáčový střely jako u brokovnice. Pěkně nebezpečný věcičky to sou. Ty ale nebudete potřebovat, pane, teda aspoň doufám, a navíc tento druh nábojů u sebe nemám. Můj bratr, kerej ještě donedávna sloužil v armádě, tu pušku koupil vod jednoho americkýho chlapíka, vyrobili ji ale ve Francii. Nemusíte mít žádnéj strach, pane, jsou na ní anglický

zkušební značky rovnou z našeho Birminghamského zkušebního úřadu. Bubínek tý hladký hlavně nabítej je, pane, a to celkem devíti nábojema.“

„Devíti?“ opáčil jsem, když jsem schovával tu obrovskou těžkou věc zpět do kapsy a dával přitom pozor, abych si podšívku nepotrhal ještě víc, než už byla. „Skvělé.“

„Chcete víc nábojů, pane? Mám jich tady v kapse plnej pytlík. Musel bych vám předvíst, jak se používá nabíják. Je to ale v podstatě velice jednoduchý.“

Skoro jsem se tomu zasmál a přemýšlel jsem, co všechno asi detektiv Hatchery ještě po kapsách a u pasu nosí. „Ne, díky,“ odmítl jsem. „Devět nábojů by mělo postačit.“

„Jsou ráže 42, pane,“ pokračoval detektiv. „Devět takovejch by mělo stačit na jakoukoli běžnou kysu... ať už štyrnohou či dvounohou, pokud by na to přišlo.“

Při těchto slovech jsem se otrásl.

„Sejdeme se s vámi opět před svítáním, Hatchery,“ slíbil Dickens, zatímco si do kapsy u saka schovával hodinky. Potom vkročil na strmé schodiště a lucernou si svítil na cestu. „Pojď, Wilkie. Do východu slunce nám zbývají pouhé čtyři hodiny.“

* * *

„Wilkie, znáš Edgara Allana Poea?“

„Ne,“ odpověděl jsem. Ušli jsme teprve deset schodů a zdálo se, že konec prudké šachty je ještě v nedohlednu. Ty „schody“ vypadaly spíše jako jakési jehlanovité výstupky a vzdálenost od jednoho k druhému byla bezmála metr. Každý schod a dlaždice byly kluzké, jak po nich stékala podzemní vlhkost, a stíny, které vrhala naše malá svítilna, zrádné a temné jako inkoust. Kdyby kdokoli z nás dvou uklouzl nebo špatně došlápl, docela určitě by si zlomil nejednu kost, a možná i vaz. Ze schodu na schod jsem se pohyboval kombinací chůze a skákání a pořádně jsem se zadýchal, abych neztratil z dohledu kývající se kužel světla, který vycházel z lucerny v Dickensově ruce. „Tvůj přítel, Charlesi?“ zeptal jsem se. „Nebo snad expert na hrobky a katakomby?“

Dickens se zasmál. Ozvěna jeho smíchu zněla v příkré kamenné šachtě naprosto hrozně. Z celého srdce jsem doufal, že už to neudělá.

„Na tvou první otázku odpovídám rozhodně ‚ne‘, můj drahý Wilkie,“ zavolal na mě. „A co se týče toho druhého tvrzení, tak máš možná pravdu.“

Dickens došlápl na rovnou zem a obrátil lucernu, jež osvětila strmé stěny, nízký strop a chodbu, rozpínající se do temnoty. Tmavé obdélníkové obrysy na obou stranách ponuré chodby byly pravděpodobně vchody. Doskočil jsem na poslední schod a přidal se k Dickensovi. Otočil se ke mně a obě ruce, z nichž v jedné držel svítilnu, položil na bronzové držadlo své hole.

„Setkal jsem se s Poem v Baltimoru roku 1842 během posledních týdnů svého turné po Spojených státech,“ vysvětloval. „Nejdřív mi vnutil svou první knihu *Grotesky a arabesky* a následně i svou pozornost. Nezávazně jsme spolu konverzovali, jako bychom byli staří známí. Dlouze jsme hovořili, nebo spíše hlavně on sám hovořil o literatuře a o svém díle, potom zase o mém a následně zas o mém. V Americe jsem se k tomu, abych si přečetl jeho povídky, už nedostal, ale zato Catherine ano. Docela ji

uchvátily. Poe evidentně velice rád psal o hrobkách, mrtvolách, předčasných pohřbech a srdcích vytržených zažíva z hrudi.“

Zíral jsem do temnoty za malým kruhem světla vycházejícího z lucerny. Takhle přepínat zraky mi nesvědčilo, nemám totiž příliš dobré oči a zdálo se mi, jak se stíny všude kolem mne slévají a přemísťují, jako by tudy procházely vysoké postavy. Bolest hlavy se mi ještě zhoršila.

„Tuším, že to určitě musí mít nějakou souvislost, Dickensí,“ řekl jsem ostře.

„Snad možná jen v tom, že pan Edgar Allan Poe by si dle mého úsudku rozhodně tuto výpravu užíval víc než nyní ty, můj drahý Wilkie.“

„Dobrá tedy,“ odpověděl jsem poněkud rozladěně. „Kéž by tady nyní ten tvůj Poe byl.“

Dickens se znova zasmál a tentokrát sice ozvěna nezněla tak mocně jako před chvílí, ale zato děsivěji, jelikož zvuk se odrážel od různých stěn a výklenků ukrytých v temnotě. „Možná že tu je. Možná že ano. Pokud si dobře vzpomínám, tak jsem četl, že pan Poe zemřel šest nebo sedm let poté, co jsem se s ním setkal, poměrně mladý a za podivných a možná nedůstojných okolností. Na základě naší kratičké, byť podnětné známosti bych si dovolil prohlásit, že tohle místo je *přesně* ten typ kamenné jeskyně, kde by se duchovi pana Poea strašení obzvláště zamlouvalo.“

„A co je tohle vůbec za místo?“ zeptal jsem se.

Dickens zvedl lucernu, jako by to měla být odpověď na mou otázku, vydal se dál do chodby a já ho následoval. Ty domnělé vchody po obou stranách byly pouze výklenky. Když jsme došli k prvnímu z těchto výklenků na pravé straně, Dickens k němu namířil lucernu.

Spatřili jsme zhruba dva metry vysokou mříž sahající od kamenné podlahy ke kamennému stropu. Působila velmi impozantně, příčníky měla plné, ale jinak se v ní nacházely otvory ve tvaru kvítků. Oranžovočervené železo, jehož barva připomínala krev smíchanou s pomerančovou šťávou, vypadalo tak staře a zrezivěle, že by se pravděpodobně rozpadlo, jen co bych do něj rázně udeřil pěstí. Za železnou mříží ležely do řad a sloupců naskládané rakve tak bytelné, že snad musely být vyloženy olovem. V nestálém světle a tančících stínech jsem jich napočítal na tučet.

„Přečteš, co stojí na té destičce, Wilkie?“

Dickens hovořil o bílé kamenné plaketě připevněné vysoko na železné mříži. Druhá plaketa ležela spadená v nahromaděném prachu a hromadách rzi na podlaze výklenku a třetí potom otočená na boku u spodní části mříže.

Urovňoval jsem si brýle a přimhouřil oči. Na kamenné desce byly bílé pruhy a skvrny, jež tam zanechala stoupající vlhkost, a tmavě červené flíčky od rzi z okolní mříže. Bylo tam napsáno zhruba toto:

E. I.

KAT (nečitelné) KOMBY

REV (nečitelné) D

L. L. B (zašpiněné)

Přečetl jsem to Dickensovi, který sám přikročil blíže, aby se mohl lépe podívat. Potom jsem řekl: „Takže nejsou římské.“

„Tyto katakomby?“ opáčil Dickens rozrušeně, zatímco se v podřepu snažil přechýst plaketu, která ležela v prachu na zemi jako vyvrácený náhrobek. „Ne. Byly římskou architekturou pouze částečně inspirované – hluboké chodby byly lemovány po obou stranách pohřebními výklenky – ale skutečné římské katakomby by měly velmi spleť rozložení. Tyhle jsou křesťanské, ale velmi staré, Wilkie, velmi staré, a proto jejich uspořádání, podobně jako je tomu u některých částí města nad námi, připomíná mřížku. V tomto případě má jejich půdorys podobu středověkého kříže obklopeného těmito pohřebními výklenky a menšími chodbami. Všimni si, že to nade mnou nejsou kameny, ale klenutý cihlový strop...“ Pozvedl svítilnu výš.

To už jsem si cihlové klenby všiml. A až nyní jsem si uvědomil, že ty vrstvy načervenalé „špíny“ na zemi, někdy i několik centimetrů silné, jsou nánosy z drolicích se cihel a omítky padající z klenutého stropu.

„Tohle byly křesťanské katakomby,“ zopakoval Dickens. „Vybudované přesně pod kaplí nad námi.“

„Ale tam přece žádná kaple není,“ zašeptal jsem.

„Už je tomu mnoho let nazpátek,“ souhlasil Dickens a snažil se oklepat si z rukavic špínu, i když v jedné ruce držel hůl a v druhé svítilnu. „Hodně dávno. Klášterní kaple, řekl bych. Patřící klášteru při kostele svatě Děsohrůzy.“

„To sis vymyslel,“ obvinil jsem ho.

Dickens mi věnoval divný pohled. „Samozřejmě,“ potvrdil. „Půjdeme dál?“

Vůbec se mi nelíbilo stát na ztemnělé chodbě a nemít za sebou žádné světlo, a tak jsem uvítal, když se Dickens konečně vynořil z výklenku a byl připraven vydat se vpřed. Nejprve ale ještě posvítíl zpět do hrobky a kuželem světla z lucerny projížděl podél řad a sloupců rakví, naskládaných za rezavou mříží.

„Zapomněl jsem se zmínit,“ pronesl tiše, „že podobně jako u původně římských katakomb se těmito pohřebním výklenkům říká *loculy*. Každý *loculus* je vyhrazen jedné rodině anebo možná určitému mnišskému řádu, jehož členové tam byli po desítky let pochováváni. Římané hloubili své katakomby logicky, jednu po druhé, ale zato tihle křesťané kopali podzemní tunely během mnohem delších časových úseků a méně systematicky, a proto se jim stávalo, že poněkud ztratili směr. Znáš Garrawayovu kavárnu?“

„Na Exchange Alley?“ zeptal jsem se. „V Cornhillu? Samozřejmě. Mnohokrát jsem si tam dal kávu, když jsem čekal, až začne dražba v aukční síni ve vedlejší budově.“

„Pod Garrawayovou kavárnou se nachází podobná klášterní krypta,“ oznámil mi Dickens šeptem, jako by se bál, že by nás mohl zaslechnout nějaký přelud. „Byl jsem tam, mezi lahvemi portského. Někdy mě napadá, jak příhodné je, že u Garrawaye tuto kryptu mají, vždyť v jejím chládku se mohou osvěžit všichni ti zemdlelí pánové, ty ztracené duše, celý život čekající nahoře v sále, tam dole se mohou skrýt před tím, čemu ti blázni na povrchu říkají ‚skutečný svět‘.“ Pohlédl na mě. „Ovšem, kdyby všechny ztracené duše těch Londýňanů, kteří zapomněli jak mravně a spořádaně žít, měly sestoupit do ztělého, temného podzemí, nestačily by jim, drahý Wilkie – a ty to víš, vždyť jsem tě tam vzal – ani pařížské katakomby, tak velké a rozlehlé.“

„Dickensi, co to ke všem čertům plácáš...“ Ztichl jsem. Na konci temné chodby se ve slabé záři naší lampy něco pohnulo. Že by kroky?

Dickens tím směrem namířil svítlnu, ale v kuželu světla jsme nespatriili nic jiného než kameny a stíny. Strop hlavní chodby byl rovný, z kamene, nikoli klenutý cihlový. Táhl se zhruba do vzdálenosti pětáctýřiceti metrů. Dickens kráčet neohroženě vpřed a zastavoval se jen u některých výklenků, které chodbu na obou stranách lemovaly. Bez výjimky se jednalo o *loculy*, výklenky ukrývající hromady masivních rakví za stejnými zrezivělými mřížemi.

Dickens světlem z lucerny posvítil na zeď, a dokonce přejel volnou rukou po kameni a na některých místech do něj i zatlačil, jako by hledal nějakou skrytou páku či tajný průchod. Nic se však před námi neotevřelo.

„Takže...“ začal jsem. „Cože jsem to chtěl říct? Vidiš? Žádné Podměstí tady přece jenom není. Ani pan Drood. Jsi spokojen? Tak pojďme prosím domů, Dickensi. Musím si vzít opiovou tinkturu. Víc toho tady už nenajdeme.“

„Ale kdepak,“ odbyl mě Dickens. „Všiml sis té svíčky na zdi?“

Nevšiml. Přešli jsme k předposlednímu *loculu* a Dickens namířil světlo z lucerny výše. Ve výklenku se krčila tlustá lojová svíce, z níž už zůstal pouze ohořelý pahýl.

„Možná ji tam zanechal nějaký raný křesťan z pradávných dob,“ prohodil jsem.

„To asi ne,“ odpověděl Dickens suše. „Prosím, zapal ji, drahý Wilkie. A kráčeji přede mnou zpět ke vchodu.“

„Proč?“ zeptal jsem se, ale když mi neodpovídal, sundal jsem ji, zalovil v levé kapse pro zápalky (v pravé jsem stále pocíťoval tíhu neuvěřitelně těžké pistole) a svíčku zapálil. Dickens přikývl, poněkud stroze, zdálo se mi, a držel ohořelou svíčku přede mnou, zatímco jsem kráčet zpět ke vchodu, odkud jsme přišli.

„Tam!“ zavolal Dickens, když jsme ušli zhruba polovinu vzdálenosti.

„Co?“

„Nevídl jsi, jak se plamen svíčky zachvěl, Wilkie?“

Pokud ano, nevšiml jsem si toho, ale i přesto jsem odpověděl: „Určitě jen průvan od vstupního schodiště.“

„To nejspíš ne,“ odpověděl Dickens. Důraz, jaký vždy pokládal na záporku, mi začínal vadit.

Dickens posvítil do *loculu* nalevo a pak napravo. „Áááááha!“ zvolal.

Se stále mírně plápolající svíčkou v ruce jsem nakoukl do výklenku, ale nespatriil jsem nic, co by u Dickense mohlo vyvolat takové projevy nadšení a uspokojení.

„Na podlaze,“ upřesnil Dickens.

Všiml jsem si, že do červeného prachu byla vyšlapána jakási cestička vedoucí k železné mříži a rakvím. „Že by tady nedávno někoho pochovávali?“ nadhodil jsem.

„O tom vážně pochybuji,“ zpražil mne Dickens další ze své řady zamítavých reakcí na mé domněnky. Přistoupil ke klenuté hrobce, podal mi svítlnu a oběma rukama v bílých rukavicích zatřásl železnou mříží.

Část mříže, jejíž spoje, okraje a panty nebyly patrné dokonce ani z blízké vzdálenosti, se zhoupla dovnitř směrem ke kupám rakví.

Dickens bez zaváhání vstoupil dovnitř. Za chvíli se pak zdálo, jako by se jeho svítlna nořila do červeného prachu pod ním. Trvalo mi nějakou dobu, než jsem si uvědomil, že se tam nachází schodiště a Dickens po něm sestupuje dolů.

„Pojď za mnou, Wilkie,“ ozval se spisovatelův hlas.

Zaváhal jsem. Měl jsem svíčku. A pistoli. Ke vstupnímu schodišti bych doběhl za třicet vteřin a za dalších třicet bych se pak dostal nahoru do krypty, zpět pod ochranu detektiva Hatcheryho.

„Wilkie!“ Svítlna i její nosič už se mi ztratily z dohledu. Stále jsem ovšem viděl, jak světlo dopadá na cihlový strop nad místem, kde spisovatel zmizel. Podíval jsem se zpět k potemnělému vchodu do *loculu*, potom na těžké rakve naskládané na katafalcích po obou stranách cestičky z červeného prachu a nakonec zpět k otvoru, do nějž Dickens vlezl.

„Wilkie, pospěš si prosím. A zhasni tu svíčku, ale vezmi ji s sebou dolů. Lucerna nám nebude svítit věčně.“

Prošel jsem otevřenými dvířky v mříži, pak kolem rakví a nakonec zamířil ke stále ještě skrytému schodišti.

KAPITOLA ŠESTÁ

Po oprýskaném kamenném schodišti, nad nímž se klenul cihlový strop, jsme za několik minut došli do další úrovně chodeb a *loculů*.

„Zase hrobky,“ zašeptal jsem.

„Tyhle jsou starší,“ odpověděl mi Dickens šeptem. „Všimni si těch zataček v chodbě, Wilkie. Strop je zde také mnohem nižší. A vchody do *loculů* jsou zde zazděné, což mi připomíná jednu z povídek nebožtíka Poea, o němž jsem se již dnes zmiňoval.“

Raději jsem ani po Dickensovi nechtěl, aby se se mnou o obsah té povídky podělil. Zrovna jsem se ho chtěl zeptat, proč mluvíme šeptem, když se otočil a přes rameno na mě špitl: „Vidíš tu záři tam před námi?“

Zprvu jsem si jí nevšiml, protože splývala se světlem lucerny, ale po chvíli jsem ji spatřil. Byla velmi slabá a její zdroj se zřejmě nacházel někde za zatačkou v kamenné chodbě.

Dickens svítlnu z velké části zastínil a pokynul mi, abych ho následoval. Dlažební kameny v této nižší, starší úrovni katakomb byly samá nerovnost a mnohokrát jsem se musel zapřít o svou hůl, abych nespadl. Hned za zatačkou se chodba napravo i nalevo větvila do dalších průchodů.

„Jsou tohle římské katakomby?“ zašeptal jsem.

Dickens zavrtěl hlavou, ale připadlo mi, že to nebyla ani tak odpověď na mou otázku, jako snaha mne utišit. Ukázal na chodbu vpravo, odkud se zdálo, že záře vychází.

Byl to jediný nezazděný *loculus*. Klenutý otvor z velké části zakrývala potrháná záclona, ale ne natolik, aby zcela zastínila záři, jež zevnitř vycházela. Dickens se svižně vydal k otrhanému kusu látky, zatímco já jsem položil ruku na pistoli v kapse.

Tento *loculus* byl dlouhý a úzký, lemovaný dalšími výklenky, hrobkami a *loculy*. A mrtvoly zde neležely v rakvích.

Spočívaly na dřevěných policích, jež probíhaly od podlahy až ke stropu po celé délce této úzké chodby. Všechno to byly mrtvoly mužů a podle toho, jak vypadaly, se nejednalo o Angličany, křesťany ani Římany. Nacházely se již ve značném stadiu

rozkladu, ale nešlo o pouhé kostry. Jejich tmavá napjatá kůže a oči připomínající skleněnky nejspíše prošly procesem mumifikace. Ano, ta těla ve zpuchřelých hábitech a cárech, jež ležela všude kolem nás, značně připomínala egyptské mumie, snad až na orientální nádech prostupující jejich balzamované obličejy a skelné oči. Když se Dickens na chvíli zastavil, sklonil jsem se, abych si mohl blíže prohlédnout tvář jedné z mumií.

Zamrkala na mne.

Vykřikl jsem, odskočil a upustil svíčku. Dickens ji zvedl, přistoupil blíž a lucernu držel vysoko v ruce, aby osvětlil polici a mrtvolu na ní.

„Myslel sis, že jsou mrtví, Wilkie?“ zašeptal.

„A ne snad?“

„Copak nevidíš ty opiové dýmky?“ zeptal se tiše.

Neviděl. Všiml jsem si jich až nyní. Šly docela špatně vidět, jelikož mumie si je pevně tiskly k tělu, hlavičku a špičku držely v ruce. Tyto dýmky byly mnohem propracovanější než ty laciné, které jsme viděli v podniku staré Sal v Shadwellu.

„Ty snad necítíš to opium?“ zašeptal Dickens.

Předtím ne, ale teď ano. Rozhodně se jednalo o jemnější, sladší a nepochybně mírnější aroma než ten omamný puch v Salině doupěti. Ohlédl jsem se zpět po cestě, kterou jsme doposud ušli, a uvědomil jsem si, že mrtví muži na zetlených policích této dávné hrobky byli sice neuvěřitelně staří, ale stále dýchající Asiaté, kteří tam leželi se svými dýmkami.

„Pojď,“ vybídl mne Dickens a odvedl do postranní místnosti, odkud vycházela ta záře.

I zde se nám naskytl pohled na další police a palandy, na některých byly dokonce vidět i polštáře. Vznášel se zde hustší opiový mrak a ve středu místnosti, na černé dřevěné stoličce bez opěradla umístěné na katafalku, takže jeho zraky byly ve stejné úrovni s těmi našimi, seděl jako Buddha se zkříženýma nohama Číňan, který se zdál stejně starý a mumifikovaný jako ty bytosti na policích za námi i před námi. Ale jeho župan či róba, nevím přesně, jak to nazvat, stejně jako jeho čepička byly zhotoveny ze zářivě čistého hedvábí, červeného a zeleného, protkaného modrými a zlatými vzory. Dlouhý bílý vous dosahoval délky snad pětadvaceti centimetrů. Za tímto stvořením postávali dva ohromní muži, také Číňané, ale mnohem mladší, polonazí. Opírali se o holou kamennou zeď a ruce měli položené na břicho.

„Pan Lazar?“ oslovil ho Dickens a přiblížil se k muži se zkříženýma nohama. „Nebo bych měl raději říci král Lazar?“

„Vítejte, pane Dickensi,“ odvětila ona postava. „A vy také, pane Collinsi.“

O krok jsem ustoupil, když jsem uslyšel, jak toto typické zosobnění žlutého nebezpečí vyslovilo mé jméno zcela perfektní angličtinou bez cizího přízvuku. Až později jsem si uvědomil, že na jeho angličtině přece jen něco méně obvyklého bylo, a to cambridgeský akcent.

Dickens se tiše zasmál. „Tak vy jste věděl, že přijdeme.“

„Samozřejmě,“ odpověděl král Lazar. „Donese se mi totiž takřka vše, co se v Bluegate Fields, Shadwellu, Whitechaplu, nebo dokonce i v celém Londýně děje. A zprávy o plánované návštěvě někoho tak slavného a váženého jako vy, čímž myslím vás oba pány literáty, se ke mně pochopitelně donesly takřka okamžitě.“

Dickens se mírně, ale elegantně uklonil. Já jsem se zmohl pouze na upřený pohled. Uvědomil jsem si, že stále držím v ruce zhaslou svíčku.

„Tak to také dozajista víte, proč jsme přišli,“ nadhodil Dickens.

Král Lazar přikývl.

„Pomůžete nám ho najít?“ pokračoval Dickens. „Myslím tím Drooda.“

Lazar zvedl rozevřenou dlaň. Ohromilo mne, když jsem spatřil, že nehty na té ruce musel mít nejmíň patnáct centimetrů dlouhé. A zahnuté. A nehet u malíčku byl snad ještě dvakrát tak delší.

„Výhoda Podměstí,“ začal král Lazar, „je, že ti, kteří zde chtějí mít klid, ho také mají. Tato dohoda platí pro všechny mrtvé, jež nás zde obklopují.“

Dickens přikývl, jako by pochopil. „Je *toto* Podměstí?“ zeptal se.

Nyní přišla řada na krále Lazara, aby se zasmál. Na rozdíl od skřípavého smíchu opiové Sal, byl ten jeho uvolněný, plynulý a zvukný. „Pane Dickensi, tohle je jen obyčejné opiové doupě v obyčejných katakombách. Naši zákazníci kdysi přišli, a zase se vrátili do světa tam nahoře, ale dnes většina z nich raději zůstává po celá léta a desetiletí tady dole. Ale Podměstí? Ne, tohle není Podměstí. Možná by se dalo říct, že to je předsálí předsíně verandy u vchodu do Podměstí.“

„Pomůžete nám jej najít? A... *jeho*?“ zeptal se Dickens. „Vím, že nechcete rušit ostatní... ehm... obyvatele tohoto světa, ale Drood mi dal najevo, že chce, abych ho našel.“

„A jak to udělal?“ zeptal se král Lazar. Přiznám se, že tento bod zajímal i mě samotného.

„Tak, že se rozhodl vybočit ze své cesty a představit se mi,“ odpověděl Dickens. „Tak, že mi prozradil, kam má v Londýně namířeno. Zahalil se takovým tajemnem, aby si mohl být jist, že se ho vydám hledat.“

Čínan sedící na dřevěné stoličce ani nemrkl. A pak jsem si uvědomil, že během celého našeho rozhovoru vlastně nemrkl ani jedinkrát. Jeho oči se zdály stejně skelné a bez života jako ty, které patřily mumifikovaným postavám všude okolo. Když Lazarus opět promluvil, učinil to tak tichým hlasem, jako by si povídal sám se sebou.

„Bylo by velmi nežádoucí, kdyby kterýkoli z vás dvou pánů napsal a vydal cokoli o tomto podzemním světě. Sám vidíte, jak je křehký... a snadno přístupný.“

Vzpomněl jsem si, kolik musel Hatchery vyvinout úsilí, aby svými svalnatýma rukama odsunul katafalk v kryptě nad námi, který skrýval vchod do podzemí, potom se mi vybavila jen stěží viditelná cestička v červeném prachu směřující k neviditelným dvířkům v železné mříži, úzké a děsivé schodiště vedoucí do této úrovně a také bludiště, které jsme museli překonat, než jsme našli toto opiové doupě. Prostě jsem s tvrzením starého Číhana o tom, jak snadno je toto místo dostupné, mohl souhlasit jen těžko.

Nicméně Dickens asi ano. Pokývl a pak řekl: „Mým jediným zájmem je najít Drooda. Ne o tomto místě cokoli psát.“ Otočil se ke mně. „Doufám, že u vás je tomu stejně, pane Collinsi.“

Jen jsem zabručel a nechal jsem krále opiových nemrtvých, aby si to přebíral, jak chtěl. Byl jsem přece romanopisec. Všechno a všechny vnímám jako zdroj inspirace. Ten spisovatel, jenž tu nyní ve světle svíčky stál vedle mě, tuto tezi potvrzoval více než kterýkoli jiný autor, ať už z časů našich nebo těch uplynulých. Jak si jen mohl dovolit

mluvit za mě a tvrdit, že o tak pozoruhodném místě nebudu nikdy psát? Jak vůbec mohl něco takového říci *sám za sebe* a myslet to vážně? Muž, který ze svého otce, matky, nebohé manželky, bývalých přátel i bývalých milenek učinil pouze palivo, které pohání soukolí bizarního světa jeho smyšlených postav?

Král Lazar sklonil hlavu s hedvábnou čapkou tak pomalu, že jsme se možná právě stali svědky nejpomalejšího kývnutí na světě. „Bylo by skutečně velmi smutné, kdyby se vám, pane Dickensi, nebo vám, pane Collinsi, mělo během vaší návštěvy zde či během průzkumu Podměstí cokoli nepěkného stát.“

„My to vnímáme naprosto stejně!“ ujistil ho Dickens. Znělo to takřka radostně.

„Nicméně poté, co překročíte tuto hranici, vám nemůžeme v žádném případě zaručit bezpečnost,“ pokračoval Číňan. „Však to pochopíte sami až..., pokud se rozhodnete vydat dál.“

„My vás ani o žádné záruky nežádáme,“ ubezpečil ho Dickens. „Pouze o radu, jak a kdy v putování pokračovat.“

„Vy jste mě asi úplně správně nepochopil,“ promluvil Lazarus hlasem, který nyní poprvé zněl drsně a vkradl se do něj i asijský přízvuk. „Pokud se jednomu z vás něco stane, pánové, tak tomu druhému nebude dovoleno, aby se vrátil zpět do světa tam nahoře, kde by mohl o této události někomu povědět či o ní napsat.“

Dickens na mne znova pohlédl. Potom zpět na Lazara. „Rozumíme,“ odpověděl.

„Ne tak úplně,“ pokračovala vyhublá bytost, připomínající Buddhu. „Pokud se tady dole něco stane vám oběma – a pokud se něco stane jen jednomu z vás tak, jak už nyní víte, musí se to stát i tomu druhému –, vaše těla zde nezůstanou. Abych to upřesnil, octnou se na dně Temže. A stejně tak i detektiv Hatchery, ten už to ale chápe. A než se vydáte dále, je nutné, aby to bylo jasné i vám.“

Dickens se na mě znova podíval, ale na nic se nezeptal. Abych se přiznal, v té chvíli by se mi velmi zamlouvalo, kdybychom na chvíli přešli někam do ústraní a o této záležitosti hlasovali. A mám-li být ještě upřímnější, musím prohlásit, že ještě víc by mne potěšilo, kdybychom prostě čínskému opiovému králi popřáli dobrý večer a nechali celou věc být – opustili bychom tuhle příšernou podzemní márnici a vrátili se zpět na čerstvý noční vzduch, ač byl tento „čerstvý vzduch“ prosycen páchnoucími výpary přečpaného hřbitova, jemuž Dickens přezdíval Svatá Děsohrůza.

„Vše je nám jasné,“ ubezpečoval nadšeně Dickens Číňana. „S podmínkami souhlasíme a přejeme si pokračovat do Podměstí a najít pana Drooda. Jak na to, králi Lazare?“

Byl jsem v nesmírném šoku z toho, že Dickens učinil tak závažné rozhodnutí, aniž by se se mnou byl jen poradil či požádal o svolení, a tak mi připadalo, že Lazarovu odpověď slyším jen velmi tlumeně, jako by z velké dálky.

„Je suis un grand partisan de l'ordre,“ řekl nebo spíš zarecitoval.

„Mais je n'aime pas celui-ci.

Il peint un éternel désordre,

Et, quand il vous consigne ici,

Dieu jamais n'en révoque l'ordre.“

„Skvěle,“ odpověděl Dickens, ale já jsem se stále nacházel v takovém šoku z toho, že se opovážil mluvit za mě a že se tak kavalírsky rozhodl hrát s mým životem vabank, že jsem v ten moment francouzsky nerozuměl ani slovíčko.

„A jak a kdy najdeme tento věčný nepořádek a řád?“ pokračoval Dickens.

„Až pochopíte, že i věčný řád a nepořádek mají dokonalý řád stejně jako Wells, najdete apsidu a oltář a za lektorem sestupte dolů.“

„Ano,“ přikývl Dickens, jako by mu bylo vše jasné, a dokonce se podíval i na mě, jako by mi chtěl říct, abych si dělal poznámky.

„Řeky Styx a Acheron všichni znají, o tom nemůže být řeč,“ recitoval Lazarus.

„I Kókytos a Flegeton, ta naše v jednom je předčí leč:

zde špína, zápach i hluk zdají se k nevydržení,

tam to přeci jenom tak zlé zase není.

Tak jako oni i my pluli v pramici bez plachet zrovna

dva hrozní lotři, jimž Charon nemůže se rovnat.

Zde kvákání žab neuslyšíš, místo nich se pšouky rozléhají

tam jediný Kerberos, tu však psi pobřeží celé ovládají.“

Snažil jsem se podívat Dickensovi do očí, abych mu tak alespoň upřeností pohledu naznačil, že je čas, abychom odešli, nebo jsme to měli udělat již dávno, že náš opiem zmámený hostitel je šílený, stejně jako my, jelikož jsme se sem vůbec vydali, ale Nenapodobitelný, hrom aby do něj uhořel, jen znova přikývl, jako by mu to všechno dávalo smysl, a potom řekl: „Perfektní, skvělé, potřebujeme o Droodovi vědět ještě něco?“

„Že nemáte zapomenout zaplatit těm hrozným lotrům,“ zašeptal král Lazarus.

„Jistě, jistě,“ přitakal Dickens a vše nasvědčovalo tomu, že má z Číňana i ze sebe nemalou radost. „Takže se vydáme na cestu... A ještě něco... Předpokládám, že ta chodba, již jsme přišli, a vaše... ehm... stanoviště jsou, v souvislosti s Wellsem, součástí věčného neuspořádaného řádu?“

Lazarus se usmál. Viděl jsem, jak se mu v ústech zaleskly drobné, velmi ostré zoubky. Skoro se zdálo, jako by byly vybroušené „Samozřejmě,“ souhlasil tiše. „To první pokládejte za jižní loď, a to druhé za klášterní zahradu.“

„Mnohokrát vám děkuji,“ řekl Dickens. „Pojď Wilkie, jdeme,“ poručil mi a vedl mne ven z opiového doupěte plného mumíí.

„A ještě jedna poslední věc,“ zastavil nás ještě král Lazarus, když už jsme chtěli projít ven do hlavní chodby.

Dickens se zastavil a opřel o hůl.

„Dávejte si pozor na hochy,“ upozornil nás. „Někteří z nich jsou kanibalové.“

* * *

Vrátili jsme se zpět do vnější chodby, odkud jsme přišli, a vydali se vpřed. Světlo z lucerny se nyní zdálo ještě slabší než předtím.

„Už odcházíme?“ zeptal jsem s nadějí v hlase.

„Odcházíme? Samozřejmě že ne. Slyšel jsi, co říkal král Lazar. Jsme ke vchodu do Podměstí velmi blízko. Pokud nám štěstí bude přát, tak se sejdeme s Droodem, vrátíme se zpátky a pozveme detektiva Hatcheryho na snídani, ještě než nad svatou Děsohrůzou vyjde slunce.“

„Slyšel jsem toho nevymáchaného Číňana, jak říkal, že naše těla, včetně Hatcheryho, se ocitnou na dně Temže, jestliže budeme v této šílené výpravě pokračovat,“ řekl jsem. Můj hlas se odrážel od kamenných stěn a zněl velmi roztřeseně.

Dickens se potichu zasmál. Myslím, že v ten moment jsem ho začal nenávidět.

„Nesmysl, Wilkie, nesmysl. Vždyť se zkus vžít do jeho role. Kdyby se nám tady dole něco stalo, vždyť jsme přece lidé, kteří se těší nemalému zájmu veřejnosti, drahý Wilkie, tak si jistě dokážeš představit, že pozornost, jež by se na jejich malou svatyni zaměřila, by pro ně byla zničující.“

„To těžko, když budeme tlít v Temži,“ zamumlal jsem. „A co měla znamenat ta francouzština?“

„Tys nerozuměl, Wilkie?“ zeptal se Dickens, když jsme se vraceli zpět do první chodby. „Domníval jsem se, že trochu francouzsky umíš.“

„Byl jsem rozrušený,“ přiznal jsem se mrzutě. A navíc jsem ještě chtěl dodat, *a já také během posledních pěti let neplul tak často na pevninu, abych se tam ve vesničce Condette tajně setkával s mladou herečkou, a tak jsem neměl tolik možností si francouzštinu procvičit*, ale ovládl jsem se.

„Byla to taková básnička,“ vysvětlil mi. Ve tmě se zastavil, odkašlal si a dal se do recitování:

*Já velkým zastáncem řádu jsem,
avšak ten zde nemám rád.
Zobrazuje věčný nepořádek jen,
a když tě sem uloží věčně spát
ten boží řád už nebude obnoven.*

Podíval jsem se doleva i doprava na zazděné vchody do staříčkových *loculů*. Ta báseň takřka nedávala smysl.

„Díky této básni a zmínce o Wellsu je to zcela jasné,“ pokračoval Dickens.

„Zmínka o Wellsu?“ zopakoval jsem natvrdo.

„Zcela jistě Wellská katedrála,“ zpravil mne Dickens, pozvedl lampu a opět se dal do kroku. „Mám takový dojem, že jsi ji kdysi navštívil.“

„No to ano, ale...“

„Tady tato spodní úroveň katakomb je očividně vybudována podobně jako velká katedrála... Wellská katedrála, abych to upřesnil. Co na první pohled působí nahodile, má svůj řád. Hlavní loď, kapitula, severní a jižní transept, oltář a apsida. Tak například opiové doupě krále Lazara, jak nám laskavě vysvětlil, odpovídá pozici klášterní zahrady ve Wellské katedrále. Místo, odkud jsme sem shora přišli, by se pak nacházelo tam kde západní věže. A nyní jsme se právě vrátili do jižní boční lodi, jak vidíš, a zabočili doprava směrem k jižnímu transeptu. Všimni si, že tato chodba je delší než ta, která vede do „klášterní zahrady.“

Přikývl jsem, ale Dickens se ani neohlédl, takže mé gesto neviděl. „Ještě jsem slyšel, jak se zmiňuje o oltáři a nějakém lektorovi,“ připomenul jsem mu.

„To ano. Ale zřejmě jsi špatně slyšel, není to žádný lektor, ale *lektorium*, chórová přepážka, anglicky *rood screen*, r – o – o – d, můj drahý Wilkie. Jak nejspíš víš, a já to musím vědět zcela jistě, jelikož jsem doslova vyrůstal ve stínu obrovské katedrály v Rochesteru, o níž bych chtěl jednoho dne něco napsat, apsida je půlkruhový výklenek v kněžišti u oltáře. Na jedné straně u hlavního oltáře visí oltářní závěs, za nímž se mohou kněží nerušeně připravovat k obřadům. Na druhé straně, při transeptu naproti oltářního závěsu se pak nachází *lektorium*, chórová přepážka – *rood screen*. Není úžasné, jak se to slovo ‚rood‘ krásně rýmuje se jménem ‚Drood‘?“

„Zcela úžasné,“ odvětil jsem suše. „A co všechny ty bláboly o řekách Styx, Acheron, lotrech, jimž Charon nemůže se rovnat, a o pšoucích, co se všude rozléhají?“

„Tys to nepoznal?“ zvolal Dickens. Překvapeně se zastavil a zhoupnul svítilnu směrem ke mně. „To byl přece náš milý Ben Jonson a jeho báseň *O slavné plavbě*, kterou napsal někdy kolem roku 1610, pokud se nepletu.“

„Ty se pleteš jen málokdy,“ zamumlal jsem.

„Děkuji,“ řekl Dickens a očividně nepostřehnul, že jsem to myslel ironicky.

„Ale co mají tyhle verše o řekách Kókytos a Flegeton, Charonovi a Kerberovi společného s panem Droodem?“

„Nejspíše na jednoho z nás nebo na oba čeká plavba po řece, můj drahý Wilkie.“ Ve světle lucerny jsem uviděl, že chodba, neboli „hlavní loď“, se vepředu zužovala a nacházelo se tam několik průchodů. Příčná loď a apsida? Oltářní závěs a lektorium? Police plné asijských mumií, které kouří opium? Anebo jen další odporné hrobky plné kostí?

„Plavba po řece?“ zopakoval jsem hloupě. Tolik jsem si přál, abych u sebe měl své laudánium. A ještě více jsem toužil po tom, abych si je mohl nalít v klidu domova.

* * *

„Apsida“ byla kruhovitá oblast katakomb, nacházející se pod kamennou bání, která se zvedala do výšky zhruba čtyři sta padesát metrů nad zemí. Přišli jsme tam ze strany, jako bychom dovnitř vstoupili z chórového ochozu ve skutečné katedrále. „Oltář“ měl podobu obrovského kamenného katafalku, ne nepodobnému tomu, jež musel Hatchery nahoře odsunout, abychom mohli projít do podzemí.

„Pokud bychom měli tímhle pohnout,“ řekl jsem a ukazoval přitom na katafalk, „tak tady naše výprava končí.“

Dickens jen zavrtěl hlavou. „Nemusíme s tím hýbat,“ bylo vše, co jsem se od něj dozvěděl. Na levé straně visela jakási zpuchřelá záclona, která částečně zakrývala oblast oltáře před prostorem apsidy pod kopulí. Kdysi to snad mohla být tapisérie, avšak všechny její vzory se již během tak dlouhé doby v podzemní temnotě slily do odstínů hnědé a černé. Jiný, obyčejnější a ještě ztellejší závěs visel u kamenné zdi na levé straně tohoto improvizovaného presbytáře.

„Lektorium, rood screen,“ řekl Dickens, ukázal svou holí na tuto druhou záclonu a potom s její pomocí zpuchřelou látku poodhrnul. Nacházela se za ní úzká mezera ve zdi.

Cesta dolů se zdála ještě mnohem příkřejší a užší než cokoli z toho, co jsme museli doposud překonat. Schody byly dřevěné a strmý tunel byl pravděpodobně vyhlouben do hlíny a kamene. Jakési primitivní dřevěné piloty podepíraly stěny a strop.

„Myslíš, že tohle je starší než katakomby?“ zašeptal jsem Dickensovi, když jsme sestupovali po prudkém točitém schodišti. „Raně křesťanské? Římské? Nebo snad nějaký průchod starých druidů?“

„To těžko. Řekl bych, že tohle je celkem nové, Wilkie. Ne víc než několik let. Vždyť si všimni, že schody jsou zhotoveny z železničních prachů. Na některých místech je ještě pokrývají stopy asfaltu. Dovolil bych si tvrdit, že ten, kdo prokopával toto schodiště, si tak chtěl proklestít cestu do katakomb nahoře.“

„Co?“ opáčil jsem. „Ale odkud?“

O chvíli později jsem dostal na svou otázku odpověď. Přes nos mě uhodil zápach tak silný, jako by mi někdo vlepil políček. Sáhl jsem pro kapesník, ale potom jsem si zase uvědomil, že Dickens si jej ode mě vzal a před několika temnými hodinami použil k jiným účelům.

Za několik minut už jsme stáli v samotném kanále. Jednalo se o nízký klenutý tunel, napříč mohl mít tak jen přes dva a půl metru a jeho výška nepřesahovala dva metry, na zemi spíše stálo mazlavé bahno, než že by po ní něco protékalo, stěny i klenutý strop byly zhotoveny z cihel. Ze zápachu mi zde tak slzely oči, že jsem si je musel otřít, abych vůbec viděl, co bledý kužel světla z Dickensovy lucerny ozařuje.

Uviděl jsem, že Dickens si k nosu a ústům tiskne jiný hedvábný kapesník. *Přinesl si dva!* Než aby použil oba svoje, vyžádal si můj, aby mohl zabalit ta dětská tělíčka, a přitom si určitě musel být vědom toho, že jej budu později potřebovat. Pociťl jsem ještě větší hněv.

„Dál už nejdu,“ řekl jsem mu.

Když se na mě Dickens svýma velkýma očima podíval, všiml jsem si v nich překvapeného výrazu. „A proč proboha ne, Wilkie? Vždyť už jsme došli tak daleko.“

„V tomhle se tedy rozhodně brodit nebudu,“ odsekl jsem a rozzlobeně ukazoval na hluboký a smrdutý sliz v kanále.

„Ale to nebude třeba,“ uklidnil mě Dickens. „Podívej se na ty cihlové chodníky po stranách. Jsou několik centimetrů výš než hladina té odpudivé věci.“

Ony „chodníčky“ se klikatily po obou stranách úzkého kanálu a ztrácely se kdesi v nedohlednu. Jenže ono se jim chodníky dalo říkat jen dost těžko, vždyť ten na naší straně nemohl být širší než pětadvacet centimetrů.

Nejistě jsem zavrtěl hlavou.

Dickens vytáhl z kapsy zavírací nůž a rychle udělal na drolicí se cihle, tam, kde ústilo ono primitivní schodiště sem do kanálu, tři vodorovné značky. Kapesník si přitom stále držel před obličejem.

„K čemu to?“ zeptal jsem se, ale hned, jak jsem svou otázku vyřkl, napadla mě odpověď samotného. Ty páchnoucí výpary z kanálu nejspíš neblaze ovlivňovaly mou schopnost logického myšlení.

„Abychom našli cestu zpět,“ sdělil mi. Sklapl nůž, podržel ho před svítilnou a podělil se se mnou o tuto relativně bezvýznamnou informaci: „Dárek od amerických hostitelů při mém tamějším turné. Během těch několika let mi už mnohokrát přišel vhod. Pojďme, Wilkie, připozdívá se.“

„Proč myslíš, že náš cíl se nachází právě tímto směrem?“ zeptal jsem se. Balancoval jsem za ním na úzkém cihlovém pruhu a musel jsem mít skloněnou hlavu, abych si o nízkou klenutou zeď nesrazil cylindr do bahna.

„Jenom odhad,“ řekl Dickens. Během několika minut jsme došli k místu, kde se tunel rozvětvoval do tří průchodů. Naštěstí zde byl kanál užší, a tak Dickens přeskočil na druhou stranu a za pomoci své hole přitom udržoval rovnováhu. U prostředního průchodu udělal tři značky a ustoupil stranou, abych mohl skočit za ním.

„Proč zrovna tento průchod?“ zeptal jsem se poté, co jsme vstoupili dovnitř a ušli asi osmnáct metrů.

„Zdá se širší,“ odpověděl Dickens. Došli jsme k dalšímu rozcestí tunelů. Vybral ten napravo a opět udělal tři zářezy.

Asi po devadesáti metrech chůze tímto užším kanálem Dickens zastavil. U protější stěny, podél níž neprobíhal chodníček, jsem spatřil kovové svítidlo se svíčkou zavěšené na lopatě, jejíž držadlo bylo zabořené v bahně. Pod ní pak bylo ke zdi přistavené jakési kruhové síto, zhotovené ze dřeva a drátů. Ve svítilně ještě zbýval asi tak centimetr lojové svíčky.

„Co to proboha může být?“ zašeptal jsem. „K čemu to tady asi tak slouží?“

„To patří kanálovým lovcům,“ odpověděl Dickens lehkým konverzačním tónem. „Copak jsi nečetl Mayhewa?“

Nečetl. Pohleděl jsem na špinou lemované síto a zeptal jsem se: „Co by tady ve jménu Boha mohli v tom blátě asi tak najít?“

„Všechny ty věcičky, které nám dřív nebo později do kanálu spadnou,“ poučoval mě. „Prsteny. Mince. A dokonce i kosti se mohou k něčemu hodit těm, kteří jinak nemají vůbec nic.“ Šťouchl do lopaty a kruhového síta holí. „Richard Beard nakreslil právě takovéto zařízení jako ilustraci k Mayhewovým novinovým článkům *Londýnští dělníci a londýnská chudina*,“ odpověděl. „Opravdu by sis je měl přečíst, můj drahý Wilkie.“

„Hned jak se odsud dostaneme,“ zašeptal jsem, ač jsem neměl v plánu tento slib dodržet.

Pokračovali jsme dále a někdy jsme museli cupitat vpřed takřka v podřepu, jelikož klenutý strop se stále snižoval. Na chvíli mne zachvátila panika z toho, co si počneme, až v Hatcheryho svítilně dojde petrolej, ale pak jsem si vzpomněl, že v levé kapse stále ještě mám tlustý kus svíčky, kterou jsme našli v katakombách.

„Myslíš, že toto je součást Bazalgettova nového kanalizačního systému?“ zeptal jsem se po chvíli. Jediná dobrá zpráva, již mohu o našem dosavadním pokroku podat, je, že všudypřítomný puch již takřka otupil mé čichové smysly. Uvědomil jsem si, že budu muset své oblečení po skončení této výpravy spálit, což mě obzvlášť mrzelo, jelikož jsem si tohoto saka a vesty obzvlášť považoval.

Už jsem se nejspíše zmiňoval, že Joseph Bazalgette, hlavní inženýr instituce Metropolitan Board of Works (rozvojový výbor), navrhl komplexní systém nových kanálů, které by odváděly odpad z Temže. Rovněž chtěl obehnat hrází bahniska podél

jejích břehů. Hlavní podnět pro tyto plány představoval Velký zápach z roku 1858, kdy byla narušena činnost Dolní sněmovny, jelikož její členové utekli z města. Hlavní kanalizační systém v Crossness byl otevřen teprve loni, ale ve městě i pod ním probíhaly práce také na jiných kanalizačních projektech, jak důležitých, tak i méně významných. Pobřežní hráz měla být dokončena zhruba za pět let.

„Nového?“ opáčil Dickens. „Velmi o tom pochybuji. Pod naším městem se nacházejí stovky prastarých pokusů o vybudování kanálů, Wilkie... Některé z nich sahají zpět až k Římanům a na mnoho z nich v Metropolitan Board of Works už zapomněli.“

„Ne však naši kanáloví lovci.“

„Přesně tak.“

Najednou jsme se ocitli na vyšším, širším a sušším místě. Dickens zůstal stát a svítil lucernou do všech směrů. Stěny zde byly kamenné a klenuté, cihlový strop podpíralo několik pilířů. U sušších míst zdí ležely rohože na spaní nejrůznějších druhů, některé zhotovené z drsných provazů, jiné upletené z drahé vlny. Na řetězech zde visely lampy a strop zahaloval kouř. Ve střední části tohoto prostoru stála na vyvýšeném ostrůvku litinová kamna, jejichž odvod nevedl nahoru ke kamennému stropu, ale směřoval dolů do jednoho ze čtyř kanálů, jež z tohoto místa vybíhaly. Neopracovaná prkna položená přes bedny sloužila jako stoly. Všiml jsem si také, že samotné bedny byly plné nádobí a různého špinavého kuchyňského náčiní. Vedle nich pak stály menší krabice, jež nejspíše obsahovaly potraviny.

„Nemůžu tomu uvěřit,“ vydechl Dickens. Otočil se ke mně, oči mu jen zářily a ústa měl roztážená do širokého úsměvu. „Víš, co mi to připomíná, Wilkie?“

„Divoké hochy!“ zvolal jsem. „Ani nevěřím, že i ty už jsi četl ty předběžné výtisky!“

„Ale jistě,“ zasmál se nejslavnější spisovatel našich dní. „Každý literát, jehož znám, je čte, Wilkie. Nikdo to však nechce přiznat, jelikož se bojí kritiky a zesměšnění.“

Hovořil o předběžných výtiscích *Divokých londýnských hochů aneb Děti noci. Příběh ze současnosti*. Jednalo se o příšerný šestákový román na pokračování, který nyní koloval jen v podobě obtahů, nicméně měl být brzy vypuštěn mezi širokou veřejnost, pokud tedy jeho vydání úřady nezarází z důvodu obscénnosti.

Musím se přiznat, že jsem v tomto nabubřelém příběhu o divokých hoších, žijících jako bídná zvěř v kanálech pod městem, mnoho obscénního nespatoval, nicméně si vzpomínám na jednu obzvláště hrůzyplnou a provokativní ilustraci, na níž několik chlapců při průzkumu kanálu najde takřka obnažené ženské tělo. V jiné části, tentokrátě naštěstí bez obrazového doprovodu, se dočteme o tom, jak nový člen party divokých hochů narazí na mrtvolu muže, kterou zrovna požírají krysy. Tak možná to přece jen obscénní bylo.

Ale koho by napadlo, že příšerný šestákový příběh, vyprávěný zcela nezaopatřetě, se zakládá na pravdě?

Dickens se zasmál a následná ozvěna se rozléhala hned několika temnými kanály. Potom poznamenal: „Tohle místo se zas až tolik neliší od mého oblíbeného londýnského klubu, Wilkie.“

„Až na to, že nás král Lazar varoval, že někteří ze zdejších strážníků jsou kanibalové,“ připomněl jsem mu.

Jakoby v odpověď na naše bonmoty se ozvalo pištění krys, jež vyrazily z jednoho z otvorů, avšak nebylo možné poznat z kterého. Nejspíše ze všech.

„Vrátíme se už nyní zpátky?“ zeptal jsem se, možná poněkud hořce. „Teď, když jsme konečně objevili srdce celé záhady Podměstí?“

Dickens se na mě ostře zahleděl. „Velmi vážně pochybuji o tom, že před sebou máme srdce této záhady. Dokonce ani játra či plíce celého tajemství. Pojď, tento tunel se zdá nejširší.“

Po patnácti minutách, pěti dalších zatáčkách a zářezech ve stěně jsme vyšli na místě, oproti kterému životní prostory divokých hochů vypadaly jako malý *loculus*.

Tento tunel se ve srovnání s těmi ostatními, jimiž jsme doposud prošli, dal považovat za hotovou hlavní tepnu – měl takřka sedm metrů naššíř a čtyři metry do výšky, jeho středem rychle protékal proud vody, pravda, stále pořádně odporné a husté, ale oproti stojaté vrstvě bahna a špíny, která „zdobila“ předcházející kanály, o jakýsi pokrok přece jen šlo. Tyto stěny i cestička před námi byly postaveny ze zbrusu nových cihel.

„Tak toto už součást Bazalgettova nového systému dozajista je,“ pronesl Dickens až nezvykle úctyhodným tónem. Slábnoucí paprsky světla z jeho lucerny tančily po širokém kanále a stropech.

Dokázal jsem nad tím vším pouze zavrtět hlavou. V tomto gestu se skrývala únava stejně jako ohromení. „Kudy nyní, Dickensi?“

„Odtud už asi nikudy, řekl bych,“ odpověděl tiše. „Pokud tedy nebudeme plavat.“

Když jsem si uvědomil, co právě řekl, zamrkal jsem. Cihlový chodník zde byl široký nejméně jeden a půl a metru, čistý a bez poskvrnky, stejně jako kterýkoli nový chodník nahoře ve městě, nicméně sahal pouze do vzdálenosti takových pěti metrů na každou stranu od vchodu do tunelu, v němž jsme stáli.

„Vrátíme se tedy?“ zeptal jsem se. Při představě, že bych se opět musel plazit některou z těchto úzkých rour, mně naskakovala husí kůže.

Dickens posvítíl na dřevěný sloupek asi dva metry nalevo od nás, kde visel malý lodní zvon. „To bych neřekl,“ odpověděl potichu. Ještě než jsem mohl něco namítnout, čtyřikrát na ten zvon zazvonil. Jeho až nepatřičně hlasitý zvuk se všemi směry odrážel od cihlových stěn nad rychle tekoucí vodou.

Dickens našel na konci tohoto podivného cihlového přístaviště tyč a zabořil ji do vody. „Hloubka nejmíň dva metry,“ odhadoval. „Možná i víc. Víš, Wilkie, že ve Francii chystají projížďky lodí po kanálech? Budou ozářeny bodovými světly, ženy absolvují celou cestu v loďce a muži budou alespoň v některých úsecích kráčet vedle plavidla po svých. Tyto pramice bude pohánět jakési zařízení podobné bicyklu, zatímco světlomety v lodích a v rukou posádky, kráčející vedle plavidla, budou ozařovat různá zajímavá místa, jež se během plavby vyskytnou.“

„Ne,“ odpověděl jsem otupěle. „To jsem nevěděl.“

„Říká se, že pařížská smetánka prý pořádá hony na krysy.“

Už jsem toho měl plné zuby. Otočil jsem se k tunelu, ze kterého jsme přišli. „Pojď, Dickensi. Už takřka svítá. Pokud detektiv Hatchery odejde na lemanskou policejní stanici a nahlásí, že jsme se ztratili, napochoduje sem polovina londýnských konstáblů a dají se do pátrání po nejznámějším spisovateli na světě. Králi Lazarovi a jeho kamarádům by se to dozajista nelíbilo.“

Ještě než stačil Dickens odpovědět, pocítil jsem náhlý závan a z tunelu vyrazilo několik trsů hadrů, které se třepotaly okolo bílých tváří s krysími rysy.

Vytáhnul jsem pistoli. Na chvíli se mi zdálo, že se na nás chystají zaútočit obrovské krysy s obličejem připomínajícím larvu.

Dickens se postavil mezi mě a rychle se přibližující postavy, které se chystaly listivě zaútočit. „To jsou ti hoši, Wilkie,“ zakřičel. „Hoši!“

„Lidožroutští hoši!“ zavolal jsem mu na odpověď a pozvedl pistoli.

Jako by chtěla potvrdit má slova, vyrazila jedna z těch bledých tváří s maličkýma očima, dlouhým nosem a ostrými zuby na Dickense a cvakla zuby, jako by ho snad chtěla kousnout do obličeje.

Dickens odrazil útok holí a chňapl po tom dítěti, v ruce mu však zůstal pouze svazek cárů. Nahý hoch zatím spolu se svými dvěma nebo třemi společníky zmizel v nízkém temném průchodu, z něhož se, stejně jako předtím my, vynořili.

„Dobrý bože,“ vydechl jsem a v rukou stále svíral těžkou pistoli. Uslyšel jsem za sebou nějaký zvuk vycházející z vody a pomalu se otočil, pušku stále připravenou. „Dobrý bože,“ zašeptal jsem znovu.

K naší dlouhé úzké promenádě se blížila loď takové konstrukce, jakou jsem doposud nespatriil. Vysoká postava držela u boku lodi tyč a další seděla na zádi u vesla, ale až na vysokou záď a boky, veslaře a svítilny visící na přídi a na zádi se loď italské gondole podobala jen velice málo.

Řídily ji bytosti mužského pohlaví. Nedalo se říci, že by působily dospěle – tváře měly příliš bledé a stále v nich přebývaly některé mladistvé rysy, avšak jako chlapci také nevypadaly. Byly velmi hubené a oděné do tmavomodrých cárů, které svým způsobem připomínaly uniformy. Na rukou, hrudi a bránicích, jež prosvítaly pod špatně padnoucím oděním, měly kůže stejně bledou jako ve tváři. A obzvláště podivné mi přišlo to, že zde, v příšeří kanálu, měl každý z těchto chlapcomužů na nose brýle se čtvercovými kroužovými skly, jako by právě vjeli do oslepujícího slunečního svitu, který by vadil jejich citlivým očím.

„Domnívám se, že náš odvoz dorazil,“ zašeptal Dickens.

Přes rameno jsem se ohlédl k temnému otvoru, jelikož jsem pln hrůzy očekával, že se odtamtud každou chvíli znovu vynoří ti děsní divoši, a namáčknul se k Dickensovi, který se zrovna chystal nastoupit do loďky. Zaplatil mlčící bytosti u boku dva sovereignty a stejnou částkou obdaroval také tvora u vesla na zádi.

Oba zavrtěli hlavami a jeden ze sovereignů vrátili zpět. Ukázali na Dickense a přikývli. Potom se otočili ke mně a zatřásli hlavami.

Zcela očividně jsem nebyl vítán.

„Můj přítel mne musí doprovodit,“ vysvětlil Dickens tichému páru. „Neopustím ho.“ Vytáhl další mince. Temná silueta u vesla i ta u boku současně zavrtěly hlavami.

„Vy patříte k panu Droodovi?“ zeptal se spisovatel. Pak tu samou otázku zopakoval francouzsky. Ti dva mlčenliví ale nezareagovali ani na jednu z těchto řečí. Nakonec ten na zádi ukázal na Dickense a pohybem ruky mu naznačil, aby vešel. Ten u boku ukázal na mě a potom na cihlový chodník, čímž bezpochyby naznačoval, abych zůstal. Přišlo mi, že se se mnou dorozumívají, jako bych byl pes, jemuž páníček posunků naznačuje, co má udělat.

„K čertu s tím vším,“ zvolal jsem nahlas. „Vrať se se mnou, Dickensi. Hned.“

Spisovatel se podíval na mě, potom se zahleděl do tunelu za mnou, odkud se opět ozývaly zvuky rychlých kroků, potom spočinul zraky na lodi a nakonec natáhl krk, aby si prohlédl podzemní řeku. „Wilkie,“ promluvil nakonec. „Poté, co jsme došli tak daleko... a tolik se toho dozvěděli... Nemohu... Prostě se nemohu jen tak vrátit.“

Dokázal jsem na něj jenom zírat. „Tak se sem vrátíme jindy,“ naléhal jsem. „Nyní už musíme jít.“

Zavrtěl hlavou a podal mi svítilnu. „Máš pušku a v ní... kolikže nábojů to Hatchery říkal?“

„Devět,“ odpověděl jsem. Nedůvěra se ve mne zvedala tak rychle, jako žaludek někoho, kdo se plaví po rozbouřeném moři. Chce mne tu prostě nechat samotného.

„Máš devět nábojů a svítilnu, celá cesta zpátky je jasně označena vyrytými značkami,“ připomněl mi Dickens. Neuniklo mi, že poněkud šišlá, jak už poznamenali i mnozí přede mnou. Napadlo mne, že tato vada řeči je možná patrnější, když provádí akt zrady.

„A co když narazím na víc než devět lidožravých hochů?“ vyzvídal jsem tiše. Samotného mě překvapilo, jak rozumně můj hlas zněl, přestože jej ozvěna v obrovských zazděných prostorách poněkud zkreslovala. „Anebo zástupy krys, které se přijdou navečeřet, až odpluješ?“

„Ten chlapec nebyl žádný kanibal,“ namítl Dickens. „Pouze zbloudilé dítě v cárech tak volných, že se na něm ani neudržely. A k těm krysám, Wilkie... Zastřel jednu z nich. Ostatní se rozutečou.“

Zasmál jsem se. Opravdu jsem neměl na výběr.

Dickens nastoupil do loďky, pokynul převozníkovi, aby chvíli posečkal, a pak se podíval ve světle lucerny na hodinky. „Máme ještě hodinu a půl, než vyjde slunce a bude nutné vrátit se k Hatcherymu,“ řekl. „Počkej na mne zde na tomto čistém přístavišti, Wilkie. Ke svítilně si ještě zažehni i svíčku, abys lépe viděl, a počkej na mě. Vynasnažím se, aby můj rozhovor s panem Droodem nepřesáhl hodinu. Potom se zpět nahoru na světlo vrátíme společně.“

Chtěl jsem ještě něco říct nebo se znova zasmát, ale z úst mi nevyšel žádný zvuk. Uvědomil jsem si, že stále svírám tu obrovskou, těžkou, hloupou pušku a že její hlaveň směřovala k Dickensovi a dvěma lodníkům. Ani bych nepotřeboval kartáčové střeły, abych je všechny tři poslal do vzdouvajícího se proudu londýnského odpadu. Vždyť by jen stačilo třikrát stisknout spoušť. Na divoké hochy by mi zůstalo ještě celých šest nábojů.

Dickens promluvil, jako by mi četl myšlenky: „Vzal bych tě s sebou, Wilkie. Ale pan Dood si očividně přeje vést tento rozhovor jen mezi čtyřma očima. Pokud tady ještě budeš, až se vrátím, za méně než devadesát minut, tak tě ujišťuji, že nahoru půjdeme spolu.“

Položil jsem pistoli. „A pokud odejdu, než se vrátíš, pokud se tedy vrátíš,“ řekl jsem chraplavě, „tak bez svítilny najdeš cestu zpět nahoru jen velice těžko.“

Dickens na to nic.

Zapálil jsem svíčku a posadil se mezi ni a lucernu, pohled jsem namířil k ústí tunelu a záda k Charlesi Dickensovi. Odjištěnou pistoli jsem si položil na klín. Když pramička vyplouvala z malého přístaviště, ani jsem se neotočil. Veslo a tyč u boku byly tak tiché,

že se jejich zvuk mezi ozvěnou hučícího proudu podzemní řeky takřka vytrácel. Do dnešního dne nevím, jestli Dickens plul po nebo proti proudu.

KAPITOLA SEDMÁ

I celý zbytek léta roku 1865 se nesl ve znamení veder. Začátkem září neobvykle teplé a často bouřlivé počasí ustoupilo, a tak jsme se opět mohli těšit z čisté oblohy, příjemných dní a vlhkých nocí.

Během tohoto dvouměsíčního mezidobí jsem Dickense vídal jen zřídka. Jeho děti během letních prázdnin vydávaly své vlastní malé noviny, *Gad's Hill Gazette*, a můj bratr Charles mi jich v srpnu několik přinesl. Obsahovaly články o piknicích, výletech do Rochestru, kriketových utkáních a také první dopis od Dickensova syna Alfreda, který v květnu odplul do Austrálie, aby si tam zřídil ovčí farmu. O Nenapodobitelném jsem se dočetl, že jako obvykle předsedá piknikům, výletům do Rochestru a kriketovým utkáním, ale především usilovně pracuje na *Našem vzájemném příteli*.

Od Percyho Fitzgeralda jsem se dozvěděl, že Dickens se spolu s poměrně velkou partou přátel i rodinnými příslušníky vydal do sídla barona Bulwer-Lyttona v Knebworthu, aby tam oslavil otevření prvních domů pro chudé umělce a spisovatele. Za touto iniciativou stál Cech literatury a umění. Dickens toto setkání vedl a podle Fitzgeralda „působil rozjařeně jako vždycky“. Nenapodobitelný pronesl rázný a veselý proslov, při jednom z rozhovorů přirovnal svého nesmírně nafoukaného přítele Johna Forstera k Malvoliovi (a učinil tak ve společnosti několika spisovatelů, musel proto jistojistě vědět, že toto přirovnání se k Johnu Forsterovi donese) a pak vzal celou početnou skupinu do blízké hospůdky s názvem „Náš vzájemný přítel“, a než se spolu s přáteli a rodinou vrátil zpět do Londýna, dokonce si i zatančil pod širým nebem.

Mně se pozvání nedostalo.

Bratr Charles mi rovněž sdělil, že Dickens se pořád vzpomíná na následků nehody ve Staplehurstu, stále například musel cestovat jen pomalými vlaky, jelikož expresní cestování po železnici, a někdy dokonce i pouhá jízda kočárem, u něj způsobovaly „záchvaty“. Charles mne rovněž informoval o doslovu, jež Dickens přidal na konec *Našeho vzájemného přítele*, když jej první týden v srpnu dokončil. Jednalo se o vůbec první román, který doslovem opatřil.

Obhajoval v něm poněkud neobvyklé vyprávěcí postupy, jichž v románu použil, potom se krátce zmínil o svém zážitku ve Staplehurstu, vše o Ternanových a Droodovi pochopitelně zamlčel, a celé to ukončil poněkud zneklidňujícím prohlášením: „*S nesmírným vděkem si uvědomuji, že ještě nikdy jsem poslednímu sbohem svým čtenářům nebyl tak blízko jako tenkrát, mohu se tedy i nadále těšit ze života, dokud do něj nebude vepsáno slovo, jímž dnes ukončuji tuto knihu: KONEC.*“

Možná to pro tebe, milý čtenáři, mnoho neznamená, jelikož přebýváš v budoucnosti, ale Charles Dickens už se chvilu, kdy by mohl tímto slovem uzavřít další román, nedožil.

Jednoho příjemného dne na začátku září za mnou do pracovny, kde jsem zrovna psal, přišla Caroline a předložila mi vizitku pána, který zrovna čekal na odpočívadle. Stálo tam:

INSPEKTOR CHARLES FREDERICK FIELD
Soukromá vyšetřovací kancelář

Caroline si dozajista všimla, jak jsem se zatvářil, protože se zeptala: „Něco v nepořádku? Mám ho poslat pryč?“

„Ne, ne... Uved' ho dál. A nezapomeň prosím zavřít dveře, až vejde, má drahá.“

Asi o minutku později se Field objevil v pracovně, mírně se poklonil, stiskl mi ruku a dal se do řeči, než jsem sám mohl cokoli povědět. Vybavil jsem si přitom, jak Dickens kdysi inspektora v jednom ze svých článků pro *Household Words* popsal:

„... muž statného vzrůstu ve středních letech, má velké zaslzené vševědoucí oči, drsný hlas a zvyk dodávat svým slovům na důrazu tak, že zvedá tučný ukazováček, jež si neustále klade před oči či nos.“

Nyní ve středních letech už rozhodně nebyl, odhadoval jsem mu tak šedesát, a tam, kde mu kdysi mocná hříva kudrlin zakrývala uši, zůstaly nyní už jen prošeďivělé třásně. Avšak drsný hlas, vševědoucí oči a tučný ukazováček zůstaly přesně takové jako předtím.

„Pane Collinsi, pane Collinsi, jak jen mě těší, že se opět shledáváme, pane. A také to, že se vám tak neobvykle daří. Jaký krásný pokoj! Tolik knih. A jsem přesvědčen, že tam u slonovinového klu leží výtisk vaší *Žerty v bílém*, ano, na mou duši, nemýlil jsem se. Slyšel jsem, že jde o znamenitou knihu, avšak sám jsem si ještě nevyhradil čas, abych si ji přečetl, moje žena však ano. Možná si mne pamatujete, pane...“

„Ale samozřejmě, doprovázel jste Charlese Dickense a mě...“

„Na jedné z vašich výprav do těch temnějších částí našeho krásného města, pane Collinsi. A možná si také vzpomínáte, že jsem byl u toho, když jste se s Dickensem setkal poprvé.“

„Tak tím si tedy nejsem...“

„Ne, ne, ne, pane, mou přítomnost tam si budete asi jen těžko pamatovat. Psal se rok 1851 a pan Dickens si mne najal, abych tak řekl soukromě, a pověřil mne, abych zajišťoval bezpečnost během jeho představení Lyttonovy hry s názvem *Nejsme tak hrozní, jak se zdáme*, jež se hrála na počest vévody z Devonshiru. Byl jste tenkrát ctižádostivý herec a pan Dickens si vás, na doporučení pana Egga, jak si nyní vzpomínám, pozval, abyste se ujal role komorníka Smarta. ‚Malá rolička,‘ řekl vám myslím pan Dickens během první zkoušky, ‚ale zato skutečně vydařená!‘ A vám se také zadařilo, pane. Opravdu moc. A to už jsem pěkných pár představení viděl, mohu tedy srovnávat.“

„Děkuji vám, inspektore, ale...“

„Ano... ehm... mohu se prosím posadit? Děkuji vám mnohokrát. Stůl vám zdobí nádherné kamenné vejce, pane Collinsi. Je onyxové? Řekl bych, že ano. Úžasné.“

„Děkuji, inspektore. Za co vděčím...“

„Jsem si jist, že si vzpomínáte, pane Collinsi, že vévoda z Devonshiru pro premiéru Lyttonovy hry poskytl sídlo Devonshire House. Vše pro dobro Cechu literatury a

umění, jak si vzpomínám. Úřad prezidenta Cechu tenkrát zastával sir Edward a pan Dickens byl viceprezident. Asi si vzpomínáte, že mne spolu s několika pečlivě vybranými spolupracovníky najali, abychom na představení dohlíželi, a to v civilním oblečení, jelikož citově odcizená Lyttonova manželka jménem Rosina vyhrožovala, že hru zmaří. Viděl jsem první zprávu, již lordu Lyttonovi poslala. Vyhrožovala, že se přestrojí za prodavačku pomerančů, jimiž bude házet po jevišti.“ Inspektor Field se uchechtl a i já se pokusil o nucený úsměv.

„V dalším dopise,“ pokračoval, „vyhrožovala, že hodí pukavce na samotnou královnu, která se nicméně i tak rozhodla představení zúčastnit. Ale možná si na to sám vzpomínáte, máte přeci paměť spisovatele. Královna na premiéru dorazila spolu s princem Albertem a spolu se stali svědky vašeho vůbec prvního veřejného vystoupení s panem Dickensem. Bylo to 16. května roku 1851... zdá se to skoro jako včera, vidíte, pane? A vy jste tam měl své vlastní zvláštní hosty, pane Collinsi. Bratra Charlese a vaši matku... myslím, že se jmenuje Harriet a doufám, že se těší stejně dobrému zdraví jako vy. Mám takový pocit, že když přijede do města, bydlí vždycky u vašeho bratra a jeho manželky Kate, Dickensovy nejstarší dcery, pokud se nepletu. Na Clarence Terrace, mám takový dojem. Pěkná čtvrt'. A moc milá žena, to ano. Ó, ano, a měl jste na tom světoborném představení také další hosty... Edwarda a Henriettu Wardovy... doutník? Dobrá tedy, rád si vezmu.“

Nabídnutý doutník alespoň dočasně zastavil tento slovní výlev a ticho pokračovalo i poté, co jsme odstříhli u doutníků špičku, zapálili je a užívali si první minutu kouření. Ještě než detektiv stačil nabrat druhý dech, řekl jsem mu: „Vaše paměť dělá vám i vašemu povolání čest, inspektore Fielde. Ale mohu se zeptat, čemu vděčím za vaši návštěvu?“

Levou rukou si vyndal z úst doutník a tlustý ukazováček si přiložil k nosní dírce, jako by chtěl k něčemu přičichnout, a potom si jím poklepal na rty, jako by mu prst měl pomoci vymodelovat další slova. „Pane Collinsi, měl bystě vědět, že ten ‚inspektor‘ před mým jménem je pouhé zdvořilostní oslovení, jelikož pro detektivní oddělení Scotland Yardu již nepracuji. Abych byl úplně přesný, rok a půl poté, co jsem zajišťoval hladký průběh hry *Nejsme tak hrozní, jak se zdáme*, jsem odstoupil.“

„Nu, nemám nejmenších pochyb o tom, že toto zdvořilostní oslovení si více než zasloužíte a všichni ti, jež vás znají, vás tak určitě budou oslovovat i nadále,“ řekl jsem a ani jsem se neobtěžoval s tím, abych mu připomněl, že titul „inspektor“ měl prostě vytištěný na navštívence.

„Děkuji vám, pane Collinsi,“ zahlaholil rudolící detektiv a vyfoukl velký oblak kouře. Jelikož dveře do pracovny byly zavřené a okno pootevřené jen na štěrbenku, aby mne nerušil hluk z ulice, malá místnost se rychle naplňovala namodralým kouřem.

„Prozradte, mi, inspektore, jak vám mohu být dnes nápomocen? Píšete snad paměti? Nachází se snad ve vaší nezměrné a bezchybné paměti nějaká mezírka, již bych mohl pomoci zaplnit?“

„Paměti?“ zachechtal se inspektor Field. „To je nápad... ale ne, pane, to tedy v plánu nemám. Jiní, jako například váš přítel, pan Dickens, psali o mých... smělých činech, mohu-li si to tak dovolit nazvat... A řekl bych, že o nich budou psát určitě i další po něm, ale sepsat své vlastní paměti nyní opravdu nezamýšlím.“

„A jak vám tedy mohu pomoci?“

Doutník držel pevně mezi zuby, naklonil se, lokty se opřel o můj stůl a pak svůj masitý ukazováček nasměroval nejprve nahoru, potom dolů, pak jím zaklepal o desku stolu a nakonec jím ukázal na mě. „Doneslo se mi, pane Collinsi, bohužel až příliš pozdě, že vy a pan Dickens jste se vydali do Tygří zátoky a do Podměstí, kde jste pátrali po jistém panu Droodovi.“

„Kdo vám to řekl, inspektore?“ Můj hlas zněl chladně. Zvědavost a vtíravost tohoto bývalého detektiva ze Scotland Yardu mi již začínala vadit.

„Samozřejmě Hib Hatchery. Pracuje pro mě. Působí v mé soukromé vyšetřovací kanceláři. Copak vám to pan Dickens neřekl?“

Vzpomněl jsem si, že Dickens se zmiňoval o tom, že inspektor Field zanechal práce pro policii a nemůže se naší výpravě zúčastnit. Doporučil nám namísto sebe Hatcheryho, ale příliš pozornosti jsem této poznámce nevěnoval.

„Ne,“ odpověděl jsem. „Zdá se mi, že ne.“

Field přikývl a prst jako by mu sám od sebe vystřelil ke kořeni nosu, zatímco druhou rukou vytahoval z úst doutník. „Hatchery je hodný člověk, pane. Není možná tak vynalézavý jako skutečně vynikající inspektoři a detektivové, avšak hodný člověk to je. A dá se na něj spolehnout. Když mne Dickens kontaktoval, že zase potřebuje někoho, kdo ho doprovodí do... ehm... nebezpečných čtvrtí našeho města, domníval jsem se, že to opět bude další z jeho nevinných výletů po brlozích, zrovna takový, na jakém jsem vás a návštěvníky z Ameriky provázel už předtím. Na nějakou dobu jsem se pracovně nacházel mimo Londýn a až po mém nedávném návratu se dozvěděl, že cílem Dickensovy honby je pan Drood.“

„Ani bych to honbou nenazýval,“ poznamenal jsem.

„Tak tedy hledání,“ opravil se inspektor Field a vyfoukl obláček namodralého kouře. „Pátrání. Vyšetřování.“

„Je snad na zájmech pana Dickense něco, co se nějak dotýká vás?“ Nepronesl jsem tu otázku ostrým tónem, ale spíše tak, aby to bývalého policistu přinutilo jednat alespoň trochu narovinu.

„Ale jistě. Ano, pane Collinsi. Něco takového by tam bylo,“ odpověděl inspektor a zaklonil se na židli, až zavržala. Stále si prohlížel svůj zapálený doutník a mírně se zamračil. „Vše okolo pana Drooda se mne dotýká a rovněž mne to velmi zajímá. Všechno.“

„Pročpak, inspektore?“

Opět se naklonil dopředu. „Drood, nebo ta zrůda, která si tak říká, se objevila a začala páchat své zkaženosti, zrovna když jsem nastoupil, pane Collinsi, jako by mi to udělal naschvál. Právě jsem se stal po inspektoru Shackellovi šéfem detektivního oddělení Scotland Yardu... roku 1846... když začala Droodova hrůzovláda.“

„Hrůzovláda?“ opáčil jsem. „Nevzpomínám si, že bych o této hrůzovládě četl někde v novinách.“

„Mohu vás ujistit, pane, že v těch ponurých částech města, kam jste se s panem Dickensem v červenci vydali, se stane mnoho hrozných věcí, o nichž se v novinách neobjeví ani zmínka, pane Collinsi.“

„Docela určitě se nemýlíte, inspektore,“ odvětil jsem tiše. Doutníky jsme měli již takřka dokouřené. Hned, jak s nimi skončíme, vymluví se, že musím psát, a ukážu starému vysloužilému policajtovi dveře.

Znova se naklonil a tentokrát namířil svůj neposedný ukazováček na mě. „Musím vědět, co jste se s panem Dickensem o Droodovi tenkrát v noci dozvěděli, pane Collinsi. Chci vědět *všechno*.“

„Vůbec mi nedochází, proč vás to tak zajímá, inspektore.“

Field se usmál a byl to úsměv tak široký, že mu všechny vrásky, záhyby a plošky na stárnoucí tváři přetvořil do zcela nových nevidaných vzorů. Rozhodně se to nedalo považovat za vřelý úsměv. „Zajímá mne to, pane Collinsi, a to z důvodů, jež byste nikdy nemohl pochopit. A ty informace od vás získám i se všemi detaily.“

Narovnal jsem se na židli a bolest, již mi způsobovala revmatická dna, ještě umocňovala mé rozmrzení a netrpělivost. „To zní jako výhrůžka, inspektore.“

Jeho úsměv se ještě rozšířil. „Inspektor Charles Frederick Field, ať už během své práce pro policii či na volné noze, se nikdy k výhrůžkám neuchyluje. Ale informace, které potřebuje, aby mohl vést bitvu se starým a neúprosným nepřítelem, získá za každou cenu.“

„Pokud je tenhle... Drood... vaším nepřítelem, jak tvrdíte, již po více než dvě desetiletí, inspektore, tak vám jen těžko můžeme nějak pomoci. Vždyť musíte o vašem... nepříteli... vědět mnohem více, než kolik bude Dickens či já kdy schopni zjistit.“

„To ano, pane,“ souhlasil Field. „Souhlasím. Snad bych mohl i prohlásit, že vím o tom stvoření jménem Drood více než kterýkoli jiný smrtelník. Ale Hatchery mi sdělil, že Dickens se s tou bytostí setkal velmi *nedávno*. A mimo Podměstí. Na místě nehody ve Staplehurstu, abych byl přesný. Potřebuji znát veškeré informace o tomto setkání a chci rovněž slyšet, co jste viděli během své červencové výpravy do Podměstí.“

„Domníval jsem se, že na základě té dohody, alespoň tedy podle toho, jak mi ji Hatchery popsal, necháte vy, soukromí i policejní detektivové, obyvatele Podměstí na pokoji, pokud oni nechají na pokoji nás tady nahoře.“

Field zavrtěl hlavou. „Drood nás ale nenechává na pokoji,“ promluvil tiše. „Vím zcela jistě, že ta obluda má od doby, kdy jsem jí před dvaceti lety poprvé zkrřížil cestu, jen v samotném Londýně na svědomí nejméně tři sta vražd.“

„Dobrý bože,“ vydechl jsem. Pocit hrůzy byl nefalšovaný. Cítil jsem, že se mi rozlévá po celém těle jako obsah plné sklenice opiové tinktury.

Inspektor znova přikývl. „Potřebuji proto vědět *všechno*, co jste při svém amatérském pátrání zjistili, pane Collinsi.“

„Na to se budete muset zeptat pana Dickense,“ doporučil jsem mu chladně. „Byla to *jeho* výprava. To *on* se o Drooda zajímal. Již od začátku jsem předpokládal, že na tomto ‚výletě‘ s detektivem Hatcherym Dickens sbíral informace pro nový román či povídku. A stále se domnívám, že tomu tak je. Ale zeptat se budete muset přímo jeho, inspektore.“

„Vydal jsem za ním, hned jak jsem se po své dlouhé nepřítomnosti vrátil do Londýna a od Hatcheryho se dozvěděl důvod, proč si ho Dickens najal,“ vysvětloval Field. Zvedl se a začal před mým stolem přecházet sem a tam. Tučný ukazováček přitom vystřídal hned několik míst – nejdříve ústa, potom ucho, pak nos a nakonec se dotkl kamenného vejce na mém stole, slonovinového klu na polici s knihami a perské dýky na křbové římse. „Pan Dickens se nacházel ve Francii a nebyl k dispozici. Zrovna se vrátil a já si s ním včera pohovořil. Neposkytl mi žádné užitečné informace.“

„Tak vidíte, inspektore,“ řekl jsem a rozevřel dlaně. Doutník jsem odložil na okraj mosazného popelníku na stole a zvedl jsem se. „Pak vám tedy musí být jasné, že já už vám nic důležitého, co by vám mohlo pomoci, sdělit nemohu. To pan Dickens se vydal na tento průzkum. To pan Dickens...“

Zastavil se a ukázal na mě. „Viděl jste Drooda? Ocitl jste se v jeho blízkosti?“

Zamrkal jsem. Vzpomínám si, že ve chvíli, kdy jsem se probral ze svého podřimování na cihlovém přístavišti a podíval se na hodinky, zjistil jsem, že už je dvacet minut po východu slunce a čase, dokdy na nás měl Hackery čekat. Dickens zrovna připlouval v pramici ve společnosti vysokých tichých lodníků. Zdržel se tam více než tři hodiny. I přes všechno to nebezpečí, přes hrozbu, že by na mě mohli zaútočit a sníst mě divocí hoši, jsem usnul, zatímco jsem se zkříženýma nohama seděl na vlhkých cihlách, odjištěnou a nabitou pistolí stále v klíně.

„Neviděl jsem nikoho, kdo by odpovídal popisu pana Drooda,“ odpověděl jsem nakvašeně. „A to je tak asi všechno, co vám k tomu mohu sdělit, inspektore Fielde. Jak už jsem několikrát říkal, a nyní to řeknu již naposledy, byla to Dickensova výprava, Dickensovo pátrání a pokud se rozhodl, že se s vámi o podrobnosti z oné noci nechce podělit, musím to jako správný gentleman respektovat a zachovat mlčení. Přeji hezký den, inspektore, a také hodně štěstí při...“

Obešel jsem stůl a otevřel stárnoucímu inspektorovi dveře, nicméně Field se ze svého místa u stolu ani nepohnul. Kouřil doutník, pak se na něj podíval a nakonec potichu řekl: „Víte, proč Charles Dickens odjel minulý týden do Francie?“

„To netuším,“ přiznal jsem a hlas se mi takřka třásl rozčarováním. „Slušní pánové neslídí po tom, kam druzí jezdí a co kde mají na práci.“

„Ne, to ne,“ přitakal inspektor Field a znova se usmál. „Dickens strávil několik dní v Boulogni. Přesněji řečeno rozdělil svůj čas mezi ni a místečko zvané Condette, kde má už po několik let, přesněji od roku 1860, pronajatou skromnou chatu se zahradami, která kdysi patřila jistému panu Beaucourt-Mutuelovi. V této chatě velmi často spolu se svou matkou přebývala jistá herečka, nyní pětadvacetiletá, jménem Ellen Ternanová.“

Charles Dickens od doby, kdy si chatu v Condette údajně pronajal, ale ve skutečnosti koupil, navštívil už toto místo a jeho obyvatelky více než padesátkrát a měl bych podotknout, že některé z těchto výletů trvaly i více než týden. Možná byste měl zavřít dveře, pane Collinsi.“

Udělal jsem to, ale zcela šokován jsem zůstal stát u zavřených dveří. Ellen Ternanová, její matka, sám Dickens a já jsme patřili asi mezi osm lidí na světě, kteří tušili, z jakého důvodu Dickens chatu v Challet tak často navštěvuje. A kdyby se můj bratr Charles nepřiznal do Dickensovy domácnosti, ani já sám bych se o tom nikdy nedozvěděl.

Inspektor Field začal opět pochodovat po pokoji a prst měl přitom u ucha, jako by mu snad měl našeptat nějaké informace. „Paní Ternanová a její matka žijí od doby červnového neštěstí ve Staplehurstu nastálo v Anglii. Můžeme proto předpokládat, že Dickens strávil čtyři dny v Boulogni proto, aby z chaty v Condette vyzvedl jejich i své vlastní věci. Aby to mohl udělat, musel absolvovat stejnou trasu jako v době staplehurstské nehody. Oba víme, pane Collinsi, že to pro pana Dickense musel být velký nápor na nervy, které od té nehody nejsou již příliš pevné.“

„To ne,“ přitakal jsem. Kam tím ten chlap sakra míří?

„Po čase stráveném v Boulogni,“ pokračoval pravděpodobně neúnavný starý muž, „se Dickens vydal na den nebo na dva do Paříže. Podezřívavější člověk než já by snad mohl tvrdit, že se tam vydal zahlazovat stopy, jak my detektivové rádi říkáme.“

„Inspektore Fielde, domnívám se, že nic...“

„Nechci vás přerušovat, pane, ale měl bystě vědět, až s panem Dickensem budete jistě velmi brzy hovořit, že právě v Paříži ho postihlo celkem závažné krvácení do mozku.“

„Dobrý bože,“ zvolal jsem. „O tom mi není nic známo. Jste si jist?“

„Jak asi víte, pane, takovými věcmi si člověk nikdy nemůže být úplně jist. Ale pana Dickense to skolilo v Paříži, odnesli ho do hotelového pokoje a na nějaký čas byl docela netečný – nedokázal odpovídat na otázky ani promluvit tak, aby se tomu dalo rozumět. Francouzští doktoři ho chtěli poslat do nemocnice, ale pan Dickens svou příhodu přisoudil ‚úžehu‘, jeden den si pobyl v hotelu v Paříži, pak si ještě dva dny odpočal v Boulogni a vrátil se domů.“

Přešel jsem zpět ke stolu a sesul se do křesla. „Co chcete, inspektore Fielde?“

Doširoka rozevřel oči a podíval se na mne nevinným pohledem. „Už jsem vám říkal, co nejenom chci, ale i vyžaduji, pane Collinsi. Všechno, co vy a pan Dickens víte o tom stvoření zvaném Drood.“

Unaveně jsem zavrtěl hlavou. „Pláčete na špatném hrobě, inspektore. Abyste se dozvěděl cokoli nového o onom fantomu Droodovi, budete se muset vrátit za Dickensem. Já už nevím vůbec nic, co by vám mohlo pomoci.“

Field pomalu přikyvoval. „Já se také za panem Dickensem vrátím, pane Collinsi. Ale nepláču na špatném hrobě. Moc se těším, jak se mnou budete při pátrání po Droodovi spolupracovat. Já od vás plně očekávám, že informace, jež potřebuji od Dickense získat, mi zprostředkujete vy.“

Poněkud hořce jsem se usmál a opět zavrtěl hlavou. „A proč bych měl zradit přítele a jeho důvěru a naservírovat ty informace vám, takzvaný inspektore Charlesi Fredericku Fielde?“

Když postřehl tuto mírnou urážku, usmál se. „Služebná, která otevřela dveře a uvedla mne dál, pane Collinsi. I přes svůj věk je stále velmi krásná. Možná také bývalá herečka, nebo ne?“

I já jsem se ještě usmíval a zavrtěl jsem hlavou. „Pokud vím, inspektore, paní G. nikdy na jevišti nestála. A pokud ano, rozhodně mi po tom nic není, pane. A vám už vůbec ne.“

Field přikývl a opět začal přecházet sem tam, kouř se kroutil nad ním i za ním, prst měl přiložen u kořene nosu. „To máte pravdu, pane, naprostou pravdu. Ale i tak můžeme předpokládat, že je to ta samá paní Caroline G., jejíž jméno jste do svého bankovního účtu poprvé zanesl 23. srpna 1864, což je tak před rokem, jako že od vás obdržela částku dvaceti liber. A od té doby jí tento obnos vyplácíte prostřednictvím své banky každý měsíc, je to tak?“

Už mne to začínalo skutečně unavovat. Pokud mne chtěl tento podlý zakrslík vydírat, tak si vybral špatného spisovatele. „No a co, inspektore? Zaměstnanci platí svým služebným.“

„To ano, pane. Alespoň pokud vím. Kromě oné paní Caroline G..., rovněž její dcera, myslím, že se jmenuje Harriet, stejně jako vaše matka, což je, pane, pěkná

náhoda, dostává prostřednictvím vaší banky výplatu, ale domnívám se, že co se týče mladé Harriet, mám takový dojem, že jí někdy říkáte Carrie a jen nedávno dovršila čtrnáct let věku, jdou tyto výlohy na její soukromé vzdělání a hodiny hudby.“

„A co z toho všeho vyplývá, inspektore?“

„Pouze to, že paní Caroline G. a její dcera Harriet G. jsou v městských matrikách a záznamech o domovní dani po několik let uvedeny jako nájemnice i služebné, které již po několik let zaměstnáváte.“

Neřekl jsem nic.

Inspektor Field přestal přecházet po pokoji a podíval se na mě. „Já se pouze snažím naznačit, pane Collinsi, že jen málo zaměstnavatelů je tak velkorysých, aby zaměstnali své bývalé nájemníky, kteří se dostali do úzkých, a k tomu ještě navíc poslali svou mladičkou služebnou do drahé školy, nebo dokonce zaplatili velmi nemalé částky hudebníkům, aby jí dávali soukromé hodiny.“

Unaveně jsem zavrtěl hlavou. „Měl byste toho nezdvořilého naléhání nechat, pane Fielde. Uspořádání mé domácnosti je známo všem mým přátelům, stejně jako to, že se mi velmi příčí manželství, podobně jako veškeré bezduché obměny života a morálky středních vrstev. Paní G. a její dcera jsou již po několik let hosty v mé domácnosti a mí přátelé to, jak sám dobře víte, akceptují. Caroline mi už několik let dělá u stolu příjemnou společnost. Není v tom žádné pokrytectví ani nic, co bych musel skrývat.“

Field přikývl, zamračil se, típnul, co mu zbylo z doutníku, a řekl: „Vaši přátelé to dozajista chápou, tedy alespoň někteří z nich, pane Collinsi. Ale rozhodně budete souhlasit s tím, že když je pozvete na večeři, své manželky nechávají doma. A možná v tom ani není žádné pokrytectví, pokud tedy nepočítáme to, že ve svých veřejných listinách úřadům tvrdíte, že paní G. je vaše služebná, stejně jako jistá „Harriet Montague“, věk šestnáct let, (ač v té době bylo dceři paní G., Harriet G, pouze deset). Stejně tak jste tam o těchto dvou dámách uvedl i jiná přísedná prohlášení. Toto všechno ale stačí k pochopení toho, proč pan Dickens nyní již několik let označuje mladou Harriet jako ‚komornou‘ a její matku jako ‚hospodyni‘.“

Tohle mě vyděsilo. Jak jen by se mohl ten člověk dozvědět o Dickensových nezávazných bleptech, pokud by se mu do rukou nedostala má nejsoukromější korespondence?

„Harriet není má dcera, inspektore,“ procedil jsem skrz zuby.

„Ale ne, jistěže ne, pane Collinsi,“ spustil onen muž, mával přitom prstem a usmíval se. „To jsem se ani nepokoušel naznačit. I ten nejmizernější detektiv by snadno vypátral, že jistá Caroline Comptonová, dcera tesaře Johna Comptona a jeho ženy Sarah, se provdala za jistého pana George G., účetního z Clerkenwellu. Svatba se konala... Mám takový dojem, že 30. března 1850, pane. Mladá Caroline tenkrát dovršila teprve dvacet let věku a její manžel, George Robert G., měl pouze o rok navíc. Jejich dcera, Elizabeth Harriet, kterou ale z důvodů známých jen vám, snad na počest vaší matky, raději oslovujete Harriet či Carrie, se narodila v Somersetu na periferii Bathu 3. února 1851. Je velmi mrzuté, že její otec George G. následující rok onemocněl tuberkulózou, které 30. ledna 1852 ve Westonu poblíž Bathu podlehl a zůstala po něm vdova Caroline a dvanáctiměsíční dcerka Elizabeth Harriet. V zájmu úřadů se zchudlá paní G. znovu ocitla o několik let později, kdy, jak asi, pane, víte, provozovala vetešnictví v Charlton Street, poblíž náměstí Fitzroy Square a dostala se do problémů se

splácením svých dluhů. Celý tento příběh by býval mohl skončit velmi tragicky, možná i vězením pro dlužníky, kdyby tenkrát nezasáhl jistý gentleman. Tak kolem května roku 1856.“

„Inspektore Fielde,“ promluvil jsem, když jsem se opět zvedal, „náš rozhovor zde končí.“ Znova jsem přešel ke dveřím.

„Ne tak úplně, pane,“ špitl.

Přihnal jsem se k němu a mé zaťaté pěsti i třesoucí se hlas ho nemohly nechávat na pochybách, že jsem již značně rozčilen. „Vyzývám vás, abyste se vytasil s tím nejhorším, co na mě máte. Tak do toho. Vaše nuzné a hanebné pokusy mne vydírat, abych zradil důvěru jednoho ze svých nejdražších přátel, vám přinesou pouze výsměch a odsouzení, jež si nepochybně zasloužíte. Jsem svobodný muž, pane. *Nemám co skrývat.*“

Field přikývl. Ukazováčkem, kterým jsem již začínal pohrdat, si poklepával na dolní ret. „Tím jsem si docela jist, pane Collinsi. Čestní lidé nemají před druhými co skrývat.“

Otevřel jsem dveře. Třesoucí se rukou jsem držel mosaznou kliku.

„Řekněte mi prosím ještě jednu věc, než odejdu, pane,“ řekl Field, zatímco zvedal svůj cylindr a přibližoval se ke mně, „jen abych si něco ujasnil. Slyšel jste někdy o dívce jménem Marta R.?“

„Co?“ Krk jsem měl tak stažený, že jsem skoro nemohl mluvit.

„Slečna Marta R.,“ zopakoval.

Zavřel jsem dveře tak rychle, že hlasitě praskly. Neviděl jsem Caroline, že by číhala na chodbě, velmi často se ale nacházela v doslechu. Znova jsem otevřel ústa, žádá slova z nich však nevyšla.

Hanebného Charlese Fredericka Fielda to nijak netrápilo. „Vlastně ani nemáte důvod, proč byste měl slečnu R. znát,“ promluvil tiše. „Je to chudá sloužící – pracuje jak po domácnostech, tak v ubytovnách, jak říkají její chudobní rodiče, pane, a jsou opravdu chudí, jak po strážce duševní, tak finanční. Oba jsou negramotní. Pocházejí z Wintertonu, pane. Předkové jejího otce po více než sto let sloužili u yarmouthské sled'ové flotily, zdá se ale, že sám Martin otec vystřídal v okolí Wintertonu různé jiné příležitostné práce, zatímco Marta, jež opustila domov svých rodičů před dvěma roky ve věku šestnácti let, byla zaměstnána v místních hotelech.“

Dokázal jsem na Fielda pouze tupě zírat a vše se ve mně svíralo.

„Znáte Winterton, pane?“ otázal se ten hanebník.

„Ne,“ zmohl jsem se ještě odpovědět. „Ne, neznám.“

„Ale i tak jste v oné oblasti loni strávil poměrně dlouhou dovolenou, je to tak, pane Collinsi?“

„Nešlo o dovolenou,“ odpověděl jsem.

„Tak co tedy, pane? Asi vám tak úplně nerozumím. Ten cigaretový kouř asi nedělá vašemu hlasu dobře.“

„Nebyla to dovolená jako taková,“ odpověděl jsem a vrátil se ke stolu, ale neposadil se. Všemi deseti nataženými roztřesenými prsty jsem se opřel o inkoustem pošpiněnou desku svého stolu. „Jednalo se o výzkum,“ dodal jsem.

„Výzkum, pane? Aha... pro jeden z vašich románů?“

„Ano,“ přitakal jsem. „Pro svůj poslední román *Armada* jsem potřeboval prozkoumat pobřežní vody a přilehlé oblasti.“

„Už chápu, jen jsem se chtěl ujistit.“ Ten bídák si prstem nejdříve poklepal hrud' a pak ukázal na mě. „Četl jsem něco z vaší knížky, *Armada*, jež nyní vychází na pokračování v časopise *The Cornhill*, pokud se nepletu. Ve vašem příběhu píšete o smyšleném Hurle Mere, jež velmi připomíná skutečnou oblast Horsey Mere, kam se dá dostat po moři z Yarmouthu anebo z Wintertonu po silnici vedoucí na sever, není to tak, pane?“

Na chvíli jsem zůstal potichu. Potom jsem odpověděl: „Velmi rád se plavím, inspektore. Můj výzkum pro mě částečně představoval i dovolenou, abych se přiznal. Vydal jsem se na sever spolu s dvěma dobrými přáteli svého bratra Charlese, kteří se také velmi rádi plaví.“

„Chápu,“ přikývl inspektor a oči měl tak vlhké, že z nich nešlo nic vyčíst. „Nicméně si dovolím tvrdit, že nejlepší je říci vždy plnou pravdu. Dá se tak předejít mnoha případným problémům. Nemohli se snad tito přátelé jmenovat Edward Piggot a Charles Ward, pane?“

Nelze ani vyjádřit, jak moc mne to zaskočilo. Tahle obluda s vlhkýma očima a tučným ukazováčkem snad mírou své vševědoucnosti přesahovala kteréhokoli vypravěče z kteréhokoli příběhu, ať už ho napsal Dickens, Chaucer, Shakespeare nebo kterýkoli jiný smrtelník. A taky byla horší než všichni zlodušci, jež kdy kdokoli z nás vytvořil, Jaga nevyjímaje. Stále jsem se opíral o stůl a prsty měl od tlaku celé bílé. Poslouchal jsem dál.

„Slečna Marta R. loni v létě dovršila osmnáct let, pane Collinsi. Její rodina se domnívá, že někdy v tu dobu poznala nějakého muže, konkrétně v červenci, buďto v hostinci Rybářův návrat v samotném Wintertonu, anebo v hotelu v Yarmouthu, kde tenkrát pracovala jako pokojská.“ Ukazováčkem poklepal na vyhaslý doutník v mosazném popelníku, jako by jej snad takto mohl znova zapálit. Skoro jsem byl překvapený, že se mu to nepovedlo.

Nadechl jsem se. „Chcete mi snad tvrdit, že tato... tato slečna R. se pohřešuje, inspektore? Nebo ji někdo zavraždil? Považuje ji rodina či úřady ve Wintertonu nebo Yarmouthu za mrtvou?“

Zasmál se. „Chraň Bůh, to ne, pane. Kdepak. Nic takového. I od té doby, co loni v létě potkala onoho pána, se doma čas od času ukáže. Ale svým způsobem se vlastně přece jen ztratila.“

„Co prosím?“

„Ano. Letos v létě, v červnu, abych byl přesnější, když onen ‚milý pán‘ podle všeho podnikl další krátký výlet do Yarmouthu, možná pracovní, tak Marta R. údajně na nějaký čas zmizela z Wintertonu i Yarmouthu, zato se ale, mohu-li takovým nepodloženým svědectvím věřit, objevila zde v Londýně.“

„Opravdu?“ opáčil jsem. Z oné obrovské dvouhlavňové pistole, již mi zapůjčil detektiv Hatchery, jsem nikdy nevystřelil. Poté, co jsem ji zajistil, vynesl jsem ji z přehlubokých kanálů zpět na povrch, kde na nás k naší obrovské úlevě Hatchery stále čekal i přesto, že jsme dorazili se zpožděním a venku již svítalo. Zbraň jsem detektivovi vrátil zpátky, nyní jsem ale litoval, že jsem si ji nenechal.

„Ano,“ potvrdil inspektor Field. „Říká se, že ona devatenáctiletá služka z Wintertonu nyní žije v pronajatém pokoji na Bolsover Street – postarší bytná tam bydlí rovněž, ale dozvěděl jsem se, že nájemníci do svých pokojů vstupují zvláštním vchodem. Určitě mi dáte za pravdu, když řeknu, že Bolsover Street není zas až tak daleko od místa, kde se nacházíme nyní, na Melcombe Place poblíž náměstí Dorset Square.“

„To máte pravdu,“ přiznal jsem. Pokud by hlasy měly barvu, ten můj by nyní byl naprosto bezbarvý.

„A také mám nepochybně pravdu, když řeknu, že paní Caroline G., s níž již více než dvanáct let žijete v poměru velmi podobném manželství, avšak bez společenského a božího požehnání, ani její dcera slečna Harriet G., k níž se chováte nadmíru laskavě a štědře, jako by byla vašim vlastním dítětem, nic nevědí o existenci slečny Marty R., bývalé hotelové pokojské v Yarmouthu a nyní podnájemkyně v bytě na Bolsover Street, natožpak o roli, kterou ve vašem životě hraje.“

„Ano,“ odpověděl jsem. „Tedy ne.“

„A rovněž se domnívám, pane Collinsi, že není v zájmu vašem, ani v zájmu těch dvou dam, jež s vámi žijí pod jednou střechou, aby se o těchto faktech ony nebo kdokoli jiný dozvěděl. Že je to tak? Že se nemýlím?“

„Nemýlíte se.“

„Výborně, výborně,“ pochvaloval si inspektor Field. Zvedl svůj cylindr, avšak k odchodu se stále neměl. „Já se totiž velmi nerad mýlím, pane Collinsi.“

Přikývl jsem. V nohou jsem najednou ucítil takovou slabost, že jsem se na nich stěží udržel.

„Nemáte náhodou někdy v brzké době v plánu navštívit pana Dickense?“ zeptal se detektiv, zatímco v rukou otáčel cylindrem a tím zatraceným ukazováčkem poklepával na jeho krempu. „A až ho navštívíte, rozhodně se nezapomeňte zeptat na osobu zvanou Drood, s níž se údajně před dvěma a půl měsíci setkal v tunelech Podměstí.“

„Nezapomenu,“ slíbil jsem a posadil se.

„A je vám jasné, že o vše, co se dozvíte od pana Dickense, se se mnou podělíte, hned jak to jen bude možné?“

Znova jsem přikývl.

„Výborně, pane. Na vaší ulici bude čekat jeden hoch, pane Collinsi. Takový obyčejný uličník jménem Angrešt, zametač silnic. Nebudete ho muset nijak složitě hledat. Stačí pouze, když holí či deštníkem zatukáte o lampu na rohu ulice a chlapec o sobě dá vědět. Ať už ve dne či v noci. S místním konstáblem jsem se dohodl, že toho hochu nechá na pokoji. Budete-li pro mě mít jakýkoli vzkaz, ať už písemný či ústní, předejte jej Angreštovi a já vás co nejdříve kontaktuji. Ty informace od vás budu považovat za velkou laskavost, pane Collinsi. Zeptejte se kohokoli v Londýně a ten vám potvrdí, že já na laskavosti nezapomínám. Je vám to jasné, pane?“

„Ano.“

Když jsem vzhlédl, inspektor už byl pryč. Slyšel jsem, jak za ním Caroline zavírá dole dveře a vrací se po hlavním schodišti zpět nahoru.

Kromě proužků namodralého kouře u stropu v mé pracovně po inspektorovi nic nezůstalo.

KAPITOLA OSMÁ

Za svým přítelem jsem se vydal den po návštěvě inspektora Fielda u mě v pracovně. Bylo zrovna jasné nedělní odpoledne na začátku podzimu a Dickensův domov Gad's Hill Place působil velmi radostným a uvolněným dojmem. Děti a hosté si hráli venku na zahradě. Musím přiznat, že Gad's Hill Place byl přímo vzorovým příkladem venkovského sídla, v němž přebývá přešťastná rodina. Dickens samozřejmě *chtěl*, aby Gad's Hill byl vzorovým příkladem venkovského sídla, v němž přebývá šťastná rodina. *Trval*, aby každý, kdo tam žije, přispíval k udržení tohoto obrazu, zdání a – i přesto, že rodině chyběla matka, již vyhnal, a přes citelné napětí, pocházející zevnitř i zvenku – *skutečnosti*, že se jedná o venkovské sídlo šťastné rodiny – prostě příjemné útočiště pro pilného spisovatele, jeho ctihodnou, milující a chápající rodinu a její přátele.

Přiznávám se, že někdy jsem si připadal, jako bych já byl Candidem a Charles Dickens doktorem Panglosem.

Když jsem krácel po cestičce směrem k Dickensovu sídlu a zpocený krk i čelo jsem si utíral kapesníkem, vydala se mi naproti Dickensova dcera Kate. Jak už jsem řekl, byl zrovna svěží podzimní den, ale já jsem šel už od nádraží pěšky a nebyl jsem na takovou fyzickou zátěž zvyklý. Jako součást své přípravy na setkání s Charlesem Dickensem jsem rovněž doma vypil dvě sklenice laudána mnohem dříve, než to obvykle dělám, a i když lék neměl většinou žádné vedlejší účinky, připadalo mi, že zahradu, trávu, stromy, hrající si děti a Kate Macready Dickensovou-Collinsovou obklopuje zlatavá zářící aura.

„Ahoj, Wilkie,“ zvolala Kate, když ke mně přišla blíž a vzala mne za ruku. „V poslední době tě tu vídáme tak málo.“

„Ahoj, Kate. Je tu můj bratr tento víkend s tebou?“

„Ne, ne. Necítil se příliš dobře, a tak zůstal v Clarence Terrace. Dnes večer se za ním vrátím.“

Přikývl jsem. „A Nenapodobitelný?“

„V chatě dokončuje práci na letošní vánoční povídce.“

„Nevěděl jsem, že v té chatě se již dá bydlet,“ podivil jsem se.

„Ale ano. Minulý měsíc ji plně vybavili a otec tam od té doby pracuje každý den. Každou chvíli by se tu ale měl objevit, půjde totiž na svou pravidelnou odpolední procházku. Určitě mu nebude vadit, když ho vyrušíš. Vždyť je koneckonců sobota. Mám tě zavést k tunelu?“

„To je dobrý nápad,“ odpověděl jsem.

Přešli jsme trávník a vstoupili na cestu.

Chatu, o níž Kate hovořila, věnoval Dickensovi loni na Vánoce herec Charles Fechter. Bratr mi sdělil, že tehdejší svátky nepatřily k těm nejšťastnějším, už jenom proto, že Dickens nějak utvrdil sám sebe v tom, že můj bratr Charles umírá, přestože ho pouze sužovaly sice časté, ale nepříliš závažné žaludeční problémy. Z Dickensovy strany se samozřejmě mohlo jednat spíše o zbožné přání než objektivní diagnózu, jelikož Katina svatba s Charlesem loni v létě autora rozhořčila až k slzám a přivedila mu vnitřní zmatky. Vnímал to tak, že ho vlastní netrpělivá dcera opouští v době, kdy ji potřebuje nejvíc, a právě proto to také udělala. I můj bratr si byl vědom toho, že ho

Kate nemiluje a že prostě potřebovala z domácnosti Charlese Dickense po dvou letech, které následovaly po krušných časech, kdy vyhnal matku z domu, utéct.

Kate – „Katey“, jak ji také mnoho z nás oslovovalo – příliš krásy nepobrala, ale zato jako jediná z Dickensových potomků zdělila po otci jeho ráznost, ostrovtip, ještě jízlivější obdobu jeho smyslu pro humor, jeho netrpělivost s ostatními, způsob mluvy a mnoho z jeho zvláštních návyků. Mému bratrovi sdělila, že si ho nechystá vzít ani tak z lásky, ale z mnohem pragmatictějších důvodů, a sice že se jí tak naskytne možnost úniku. Charles i přesto souhlasil.

A tak tedy ony chladné Vánoce roku 1864 byly u Dickensů doma v Gad's Hillu poněkud trpké a úzkostné, srovnáme-li je s předchozími svátky v Tavistock House, kde se pořádaly opulentní a bouřlivé oslavy, jichž se účastnilo mnoho hostů. Nicméně se snad atmosféra alespoň o něco zlepšila poté, co ráno na první svátek vánoční Fechter Charlesi Dickensovi předal... nic miň než chatu ve švýcarském stylu.

Fechter sám byl divný patron, velmi nestálé povahy, věčně zadumaný, nezdravě bledý a manželka i ostatní (ale nikdy ne Dickens) se často stávali terčem jeho výbuchů hněvu. U snídaně oznámil, že ty tajemné bedny a krabice, které přivezl s sebou, obsahují díly „malé skládací chaty“, ale, jak se brzy všichni přesvědčili, zas až tak malá nebyla. Jednalo se o normálně velkou chatu, kde se klidně dalo i bydlet, pokud by někdo chtěl.

Rozradostněný a nadšený Dickens okamžitě rozkázal, že všichni „silní a zdraví staří mládenci“ – čímž chtěl nepochybně vyloučit mého bratra, a to určitě i z jiných důvodů, než že se již oženil – mají vyběhnout ven a pustit se do sestavování Dickensova dárku. Nicméně ani Dickens, ani jeho host Marcus Stone (opravdu mohutný a silný muž), ani Henry Chorley, ani množství sloužících a zahradníků a místních údržbářů, kteří byli onoho vánočního dne povoláni, prostě na tu obrovskou skládačku v padesáti osmi bednách (obsahujících dohromady devadesát osm očíslovaných součástí) nestačili. Fechter musel nakonec povolát svého francouzského tesaře z divadla Lyceum, aby stavbu dokončil.

Ta chata, jež se nakonec ukázala být mnohem větší než přerostlý domek pro panenky, jak se Dickens původně domníval, nyní stála na autorově zvláštním pozemku naproti silnici Rochester High Road. Prostě se z ní vyklubala pěkná chata v barvě perníku, v přízemí se nacházela jedna místnost a v patře potom ještě balkónek, kam se přistupovalo po venkovním schodišti.

Dickens z ní měl nesmírnou radost, úplně jako malý kluk, a když na jaře zem pookřála, najal si dělníky, kteří pod silnicí vykopali tunel pro pěší, aby autor mohl odejít z domu do chaty, aniž by ho přitom někdo zpozoroval, vyrušil či přejel koňským povozem. Kate mi vyprávěla, jak Dickens tleskal jako dítě, když dělníci tunel prorazili, a potom pozval všechny – hosty, dělníky, přihlížející sousedy a i povaleče z Falstaffova hostince přes cestu – k sobě domů na grog.

Když jsme dorazili k tunelu a vešli do jeho chladných útrob, Kate se zeptala: „Co vlastně s otcem celé ty dlouhé noci děláte, Wilkie? Určitě za tím bude nějaké tajemství. Zdá se, že ani Charles to neví.“

„O čem to proboha mluvíš, Katey?“

V matném světle na mě pohlédla. Vzala mě za rameno a stiskla je. „Ty moc dobře víš, co mám na mysli, Wilkie. Nechod' kolem toho jak kolem horké kaše. I přes to,

kolik práce měl s dokončením *Našeho vzájemného přítele* i jinými díly, otec od doby, kdy jste se v červnu vydali na první tajné dobrodružství, každý týden na jednu, někdy i na dvě noci někam zmizí. Georgina to klidně dosvědčí. Odchází večer, odjede osobním vlakem do Londýna a vrátí se velmi, velmi pozdě, třeba i dalšího dne dopoledne. O důvodech, proč tyto noční toulky podniká, nechce Georgině, ani nikomu jinému vůbec nic říct. A do toho všeho ten poslední výlet do Francie, kde ho stihl úpal. Všichni se svorně domníváme, dokonce i Charles, že jsi otce v Londýně seznámil s nějakou novou zhýralostí a on si ji chtěl následně vyzkoušet o samotě v Paříži, ale zjistil, že je to na něj trochu moc.“

Neuniklo mi, že v Kateyině žertovném tónu se skrývají skutečné obavy.

Poplácal jsem ji po rameni a řekl jsem: „Dobře víš, že my gentlemani musíme vzájemně ochraňovat svá tajemství, Katey... taková, jaká jsou. A ty bys ze všech žen měla nejlépe vědět, že spisovatelé jsou podivní tvorové – vždycky provádějí nějaký zvláštní výzkum tam i onde, ve dne i v noci.“

Podívala se na mě v přítmí tunelu a v jejích zářivých očích jsem zpozoroval nespokojenost.

„A také víš,“ pokračoval jsem hlasem tak tichým, že ho takřka vstřebaly cihly nad námi i na zemi, „že tvůj otec by nikdy neudělal nic, čím by zneuctil sebe či svou rodinu. Určitě to víš.“

„Ehm,“ odkašlala si Kate. Byla totiž přesvědčena o tom, že Dickens už sám sebe i rodinu zneuctil tím, že vyhnal její matku z domu a dal se dohromady s Ellen Ternanovou. „Tak,“ řekla a pustila mé rameno, „světlo na konci tunelu, Wilkie. Dál za otcem už jdi sám.“

* * *

„Můj drahý Wilkie! Jen pojď dál, pojď dál! Zrovna jsem na tebe myslel. Vítej do mého hnízdečka. Jen dál!“

Když jsem vstoupil do otevřených dveří jeho horního pokoje, Dickens vyskočil od svého malého psacího stolu a srdečně mi potřásl rukou. Přiznávám, že mnou zmítala nejistota ohledně toho, jak mne po dvou měsících, kdy jsme se takřka neviděli, přivítá. Jeho vřelost mě nicméně překvapila a ještě víc jsem si připadal jako špion a zrádce.

„Zrovna reviduji několik posledních řádek letošní vánoční povídky,“ informoval mne nadšeně. „Jmenuje se ‚Kočébr‘ a ujišťuji tě, můj drahý Wilkie, že si ji čtenáři určitě velice oblíbí. Nadmíru oblíbí, dovolil bych si předvídat. Od ‚Zvonů novoročních‘ asi moje nejlepší. Nápad na ni jsem dostal ve Francii. Za pár chvil skončím a pak se ti mohu po celý zbytek odpoledne i večer věnovat, příteli.“

„Samozřejmě,“ souhlasil jsem a poodstoupil, když se Dickens vrátil ke svému stolu a peru, jímž divoce škrtal a vpisoval poznámky mezi řádky a na okraje stránky. Připomínal mi rázného dirigenta před pozorným a poslušným orchestrem slov. Namočil pero do inkoustu, pak jej zvedl, mávnul s ním ve vzduchu, pak je přiložil na papír, opět zvedl, až se po chvíli opět ozvalo škrabání po papíře a já jako bych přitom slyšel tóny hudby.

Velmi jsem obdivoval výhled z Dickensova „hnízdečka“ a musel jsem přiznat, že byl ohromující. Chata stála mezi dvěma vysokými cedry, jež poskytovaly stín a nyní se pohupovaly ve větru. Měla mnoho oken, která nabízela pohled na pole zrajícího obilí, lesy a ještě víc polí, a dokonce z nich šlo spatřit i Temži, kde probleskovaly bílé plachty lodí. Věděl jsem, že ze střechy Gad's Hill Place se dalo snadno dohlédnout až do Londýna ztrácejícího se v dálce, ale pohled z chaty na vzdálenou řeku, vížku rochesterské katedrály a zlatnoucí pole dozrávajícího obilí se zdál mnohem idyličtější. Na silnici Rochester Road dnes provoz nebyl hustý. Dickens vybavil své hnízdo blyštivým mosazným dalekohledem usazeným na dřevěné trojnožce a snadno jsem si dokázal představit, jak spisovatel v noci pozoruje měsíc a za teplých letních dnů dámy v jachtách na Temži. Tam, kde nebyla okna, visela zrcadla. Napočítal jsem jich pět. Dickens zrcadla miloval. Každická ložnice v Tavistock House a nyní i v Gad's Hill Place byla opatřena hned několika zrcadly, stejně jako chodby a předsíně. V pracovně měl jedno obzvlášť veliké. Tady v chatě tak chtěl vytvořit dojem, aby místnost působila jako otevřené prostranství – něco jako dětský domek na vysokém stromě, ale beze stěn – obklopené slunečními paprsky, modrou oblohou, stromovým, zlatnoucími poli a výhledy do dálky, jež se všude okolo v zrcadlech odrážely. Vánek, který sem volně proudil otevřeným oknem, s sebou přinášel vůni listoví a květin, okolních polí, kouře, vycházejícího z listí či plevle, které někdo poblíž pálil, a dokonce slabou solnou vůni moře.

Musel jsem myslet na to, jak nesmírně se tento svět Charlese Dickense liší od výpravy, kterou jsme podnikli do doupěte opiové Sal a potom vstříc noční můře zvané Podměstí. Jako by všechna ta temnota začala vyprchávat jako vzpomínky na zlý sen. Denní světlo a čistý vzduch *tohoto* světa byly skutečné, ač se mi pod vlivem mé opiové tinktury zdálo, že září a pulzují. Bylo těžké pochopit, jak může páchnoucí příšeří kanálů a katakomb, i hrozných brlohů nahoře existovat vedle něčeho tak čistého.

„Tak,“ zvolal Dickens. „Pro dnešek hotovo.“ Opoznámkoval i poslední stránku a přiložil ji k ostatním do kožené tašky. Zvedl se a vzal ze stojanu v rohu svou oblíbenou vycházkovou hůl z trnkového dřeva. „Dnes jsem si ještě nedopřál procházku. Vyrazíme, Wilkie?“

„Ale samozřejmě,“ odpověděl jsem, tentokrát již s menším přesvědčením v hlase.

Díval se na mě pohledem, jenž byl chvíli zkoumavý, chvíli pobavený i výsměšný. „Co takhle rychlá procházka Cobhamským lesem, potom do Chalku, Gravesandu a zpět domů?“

„Aha,“ vydechl jsem. To je určitě tak devatenáct kilometrů. „Aha,“ řekl jsem znova a přikývl. „Ale co tví hosté? A děti? Nenastal nyní čas, kdy si s nimi obvykle hraješ, bavíš je a provázíš hosty po stájích?“

Dickens se na mě uličnický usmál. „Je tu v rodině dnes ještě i jiný invalida, můj drahý Wilkie?“

Věděl jsem, že „rodinou“ zde měl na mysli Collinsovy. Asi hned tak nepřestane dělat narážky na bratrovu údajnou nemoc.

„Není to nic vážného,“ odpověděl jsem příkře. „Čas od času mě ale, jak jistě víš, můj drahý Dickensi, sužuje revmatická dna. Dnes se nicméně rozhodla potrápit mne o něco více než jindy. Kratší vycházka by mi sedla lépe.“ *Pomalá procházka vedle do Falstaffova hostince by mi skvěle vyhovovala*, byl vzkaz, který jsem se pokoušel vyslat.

„Ale dnu přece nemáš v nohou. Že je to pravda, můj drahý Wilkie?“

„Víceméně ano,“ odpověděl jsem, ale skryl jsem před ním, že když se tahle dna rozšíří, tak jak se to málem stalo dnes ráno, způsobuje mi bolest v každíčké části těla. Kdybych si ráno nedal dvojitou dávku opiové tinktury, zůstal bych upoután na lůžko. „Nejvíc zasahuje oči a hlavu.“

„Tak tedy dobrá,“ povzdechl si Dickens. „Doufal jsem, že mě dnes při procházce někdo doprovodí – Forsterovi jsou tento víkend mými hosty, ale John se od té doby, co se přiznal do bohaté rodiny, rozhodl vzdát veškeré námahy, jak asi víš, tak to tedy dnes zkrátíme a společně si vyrazíme jen do Chathamu a k pevnosti Fort Pitt, a pak přes mokřady Cooling Marsh domů. Večer si to ale vynahradím, a to o samotě.“

Přikývl jsem, ale stále nepřítli nadšeně. I tak před sebou máme nejmíň devět kilometrů, a to při Dickensově rázném kroku, jehož rychlost neklesne pod šest kilometrů za hodinu. Jen co jsem na to pomyslel, začalo mi v hlavě a v kloubech bušit.

* * *

Nevypadalo to nakonec tak hrozně, jak jsem se obával. Odpoledne se opravdu vydařilo, vzduch byl tak chladivý a vůně tak osvěžující, že mi ani nečinilo potíže udržet s Dickensem krok, když jsme vyšli ze silnice na cestičku, z cestičky na stezku, ze stezky do vyježděných kolejí podél kanálu, potom jsme kráčeli přes podzimní obilná pole a dávali si pozor, abychom hospodářům nepošlapali úrodu, potom jsme nastoupili na stinnou lesní cestičku a nakonec se dostali zase na silnici, po jejíž krajnici jsme se vydali vpřed.

Během první hodiny, kdy jsme kráčeli v tichosti, nebo tedy spíše já krácel v tichosti, jelikož Dickens celou cestu přátelsky žvanil, zmínil se o stále narůstající Forsterově upjatosti, problémech v Cechu, podrobnostech o mizerných obchodních schopnostech svého syna Alfreda, o mizejících nadějích na to, že se jeho dcera Mary vdá, o povstání černochů na Jamajce, jež mu stále leželo v hlavě, podělil se se mnou také o postřehy o svém nejmladším synu Plornovi, jehož údajně charakterizovala lenost a nedostatečná intelektuální hloubka. Já jsem ale po celou dobu jen nehlasně přikyvoval a přemýšlel jsem, jak z Dickense vytáhnout informace, které vyžaduje inspektor Field.

Nakonec jsem toho ale nechal a rovnou řekl: „Včera mě přišel navštívit inspektor Field.“

„Ó, ano,“ utrousil Dickens nezávazně a jak krácel, střídavě zvedal a zase spouštěl svou hůl z trnkového dřeva. „Předpokládal jsem to.“

„Tebe to nepřekvapilo?“

„Ani v nejmenším, Wilkie. Ten bídák ve čtvrtek přijel i sem do Gad's Hillu. Hned mi došlo, že ty se staneš jeho další obětí. Vyhrožoval ti?“

„Ano,“ odpověděl jsem.

„A čím, mohu-li se zeptat? Mně ty jeho pokusy o vydírání připadly docela trapné a těžkopádné.“

„Vyhrožoval mi, že veřejnosti oznámí... mou situaci doma.“ Jedinou věcí, o níž jsem v tu chvíli nepochyboval, bylo, že Dickens neví, a ani nemohl vědět o existenci

slečny Marty R. Zato inspektor o ní věděl dozajista, nebylo ovšem v jeho zájmu, aby se o tento fakt s Dickensem podělil.

Dickens se uvolněně zasmál. „Říci celému světu o tvé hospodyni a komorné, co? Přesně to jsem předpokládal. Přesně to, Wilkie. Inspektor Field je neurvalec, ale, stejně jako mnohým jemu podobným, mu to zas až tak dobře nepálí. Asi není dostatečně obeznámen s tím, jaký jsi volnomyšlenkář, a jak opovrhuješ názory společnosti, pokud se domnívá, že by tě snad takové odhalení mohlo přinutit zradit starého známého. Všichni tví přátelé vědí, že máš kostlivce ve skříni – dva milé a chytré kostlivce ženského pohlaví, abych se vyjádřil přesněji – a je jim to zhola ukradené.“

„Ano,“ přitakal jsem. „Ale proč se jen tak zoufale snaží získat informace o Droodovi? Chová se, jako by mu na tom závisel život.“

Nyní jsme vešli na stezku probíhající skrze mokřady Cooling Marsh i okolo nich.

„Svým způsobem je pro našeho pana Fielda skutečně životně důležité, aby zjistil, zda pan Drood skutečně existuje a pokud ano, tak kde ho hledat,“ odpověděl Dickens. „A všimni si, že o našem vyděračském příteli hovořím jako o panu, nikoli *inspektoru* Fieldovi.“

„Ano,“ přitakal jsem, když jsme opatrně přeskakovali z kamene na kámen v obzvláště bažinatém úseku stezky. „Field mně prozradil, že nyní, když pracuje jako soukromý detektiv, se již jedná pouze o čestné oslovení.“

„Takové čestné oslovení si udělil sám a detektivní oddělení Scotland Yardu ani metropolitní policie by s ním rozhodně nesouhlasily, můj drahý Wilkie. Já už jsem si o panu Fieldovi nemálo zjistil, jelikož jsem ho, snad mi promineš ten neskromný výraz, zvěčnil jako inspektora Bucketa v *Ponurém domě*, a dokonce i dříve, v mé malé obdivné práci s názvem *Na pochůzce s inspektorem Fieldem*, jež vyšla v *Household Words* roku 1851. Svou úřední funkci opustil jen krátce na to, jak víš... Myslím, že se tak stalo roku 1853.“

„Ale tenkrát jsi ho obdivoval,“ namítl jsem. „Alespoň dost na to, abys z něj vytvořil poutavou postavu.“

Dickens se znova zasmál. Obešli jsme mokřad a zamířili zpět ke vzdálenému Gad's Hillu. „Já, Wilkie, obdivuji mnoho lidí pro jejich potenciál stát se inspirací pro některou z mých postav, tebe nevyjímaje, Wilkie. Jak jinak bych jen mohl po celé ty roky snášet Forsterovu hroznou upjatost? Ale nad panem Fieldem se vždy vznášel odpudivý zápach školního tyрана a surovce a jako takový má samozřejmě tendenci uchylovat se k různým nekalým metodám a hledat na každém to nejhorší.“

„Ty si myslíš, že není ze Scotland Yardem a metropolitní policií zadobře?“

„To rozhodně není, Wilkie. Nesledoval jsi náhodou ten notoricky známý případ traviče Palmera? Božíunku, už je to tak před deseti lety. Jak ten čas letí, abych se vyjádřil obrazně. No ale, zajímal ses o ten případ, třeba z novin nebo v klubu?“

„Ne, to nemohu říct,“ přiznal jsem.

„To nevádí,“ řekl Dickens. „Postačí, když řekneme, že náš vysloužilý inspektor Field sehrál v tomto senzacemi opředeném případě vraždy svou úlohu, těšil se velkému zájmu tisku a trval na tom, aby ho oslovovali *inspektor* Field. Pravdou je, že náš kamarádíček s tučnými prsty se snažil u novinářů a široké veřejnosti vyvolat zdání, že stále patří k metropolitní policii. A jeho následovníci, skuteční policisté a detektivové,

to nelibě nesli, Wilkie. Velice nelibě nesli. A tak se rozhodli přestat mu vyplácet penzi.“

„Jeho penzi?“ zvolal jsem. „Jeho ztracenou penzi? Ten chlap tebe vyslýchá a mě vydíral jen kvůli své... zpropadené... penzi?“

Dickense očividně podráždilo, že byl narušen rytmus jeho chůze, ale zastavil se, šťouchl holí do trsu plevle a pak se usmál. „Ano, kvůli penzi. Náš společný známý, *takzvaný* inspektor, vlastní soukromou vyšetřovací kancelář, jež mu vcelku vynáší, vždyť statnému Hatcherymu jsem za jeho noční doprovod zaplatil hezkou sumičku, ale možná si vzpomínáš, Wilkie, jak... hamižný se myslím dá považovat za to správné slovo, jak hamižný tento bývalý policista jménem Field byl, je a bude. Prostě se nedokáže srovnat s tím, že o svou penzi přišel. Nezdáhal bych se uvěřit, že by se uchýlil i k vraždě, aby ji získal nazpět.“

Zamrkal jsem na něj. „Ale proč Drood?“ zeptal jsem se nakonec. „Co získá, když toho přízračného Drooda najde?“

„Může tak získat zpět svou penzi,“ odpověděl Dickens, když jsme se dali opět do kroku. „Anebo se alespoň tak domnívá. Právě nyní ministr vnitra sir George Grey prochází důvody, kvůli nimž byla Fieldovi penze pozastavena. Učinil tak po dlouhotrvajícím naléhání Fieldova právníka, jehož služby, jak tě mohu ujistit, rozhodně nestály málo. A jsem přesvědčen, že pan Field ve své stařecké poblouznělosti...“

Ani jsem Dickensovi raději nepřipomenul, že Charles Frederick Field je pouze o sedm let starší než on sám.

„... vymyslel nějaký zázračný plán, že pokud vystopuje a zajme toho krále zločinců Drooda... přízračnou postavu, jež našemu šéfinspektorovi před nějakými dvaceti lety vlezla do zelí, tak mu ministr vnitra i všichni detektivové ze Scotland Yardu, jeho bývalí přátelé i lhostejní následovníci u metropolitní policie nejenom prominou, ale rovněž mu obnoví penzi, na hlavu nasadí vavřínové listy a na svých statných ramenech ho slavně ponесou k nádraží Waterloo.“

„A je opravdu králem zločinců?“ zeptal jsem se tiše. „Tenhle Drood? Podle Fielda prý zavraždil za ty roky už na tři sta lidí.“

Dickens na mě opět pohlédl. Všiml jsem si, že vrásky a rýhy ve tváři se mu během léta prohloubily. „Myslíš, že se dá takovému číslu věřit, můj drahý Wilkie?“

„Já... vůbec nevím,“ přiznal jsem. „Zní to trochu přemrštěně, to nepochybně. Nevzpomínám si, že bych kdy slyšel o třech stech nevyřešených vraždách, ať už ve Whitechapelu nebo kdekoli jinde. Ale ono místo, kam jsme se vydali, Dickensi, bylo skutečně zlověstné. Velmi zlověstné. A ani jsi mi neprozradil, co se stalo poté, když jsi mne v té podivné a bizarní lodi tenkrát v noci opustil.“

„Ne, neřekl,“ připustil Dickens. „A oné noci jsem ti slíbil, že ti to brzy prozradím, můj příteli. A uplynuly již dva měsíce. Moc se za to zpoždění omlouvám.“

„To zpoždění vůbec nevadí,“ ujistil jsem ho. Bolest hlavy se postupně vracela, přestože opiová záře, která vše obklopovala, se již začínala vytrácet. „Ale rád bych se dozvěděl, co se oné noci přihodilo. Chtěl bych vědět, cos zjistil o tom Droodovi, za nímž jsme se celou noc hnali.“

Dickens na mne opět pohlédl. „A nemusím se obávat, že by náš vzájemný přítel Field z tebe tyto informace vydíráním vytáhl?“

Zastavil jsem se. „Dickensi!“

On se se mnou nezastavil, ale zato začal kráčet pozpátku, pohupoval svou holí a usmíval se. „Jen žertuji, Wilkie, jen žertuji. Pojď, Wilkie, přidej do kroku, ať zbytečně nedlíme na místě, když už jsme tak blízko domova. Kráčeji vedle mě a snaž se prosím své chroptění ztišit alespoň na pouhý sípot kovářských měchů a já ti povím vše, co následovalo poté, když jsem tě zanechal v Podměstí na cihlovém přístavišti v kanálech pod katakombami.“

KAPITOLA DEVÁTÁ

„Poté, co jsem tě zanechal na cihlovém molu,“ začal Dickens. „jsem se snažil pořádně obhlédnout tu podivnou loďku, v níž jsem plul.

To plavidlo mi tak trochu připomnělo bídou loďku patřící mé postavě Hexamu Gafferovi, do níž nakládá mrtvoly a jiné věci, jež najde v Temži, ale v tomto případě se jí nějaký šílený řezbář snažil s poměrně tristními výsledky vtisknout podobu benátské gondoly. Když jsem si pozorněji prohlédl ony dvě vysoké, mlčenlivé postavy, jednu u vesla na zádi, druhou pak na boku lodi, připadaly mi stále méně přitažlivé, Wilkie. Pozlacené maškarní masky jim víceméně zakrývaly pouze oblast očí, a tak se dalo poznat, že jsou mužského pohlaví, ač pouze náznakově. Všiml sis někdy, že andělé ve velkých katolických katedrálách na kontinentě jsou vyobrazováni jako androgynické bytosti? U mých společníků na lodi se tento rys projevoval ještě patrněji a jejich androgynitu navíc podtrhovaly středověké punčocháče a haleny, jež měli na sobě. V duchu jsem si kastráta na boku lodi pojmenoval jako Venuši a eunucha na zádi jako Merkura.

Když jsme po širokém proudu odpadní vody upluli tak asi sto metrů, ohlédl jsem se, ale mám takový dojem, že ty ses ani jednou nepodíval mým směrem. Potom naše přízračná gondola zmizela za zatačkou a já tě ztratil z dohledu. Zář ze svítlen zavěšených na železných tyčích na boku a na zádi byla příliš slabá, než aby dostatečně ozářila hučící tok pod námi. Spatřil jsem tak akorát vlhký a kapající strop nad námi, od jehož klenutých cihel se světlo odráželo.

Ani ti asi nemusím připomínat, Wilkie, jak strašný zápach na onom vedlejším toku panoval. Báł jsem se, že už to moc dlouho nevydržím a začne mi být nevoľno. Naštěstí ale maskovaná postava u vesla stočila po několika stovkách metrů plavby po onom páchnoucím Styxu naše plavidlo do postranního tunelu uzoučkého jako nějaká odpadová roura. Venuše i Merkur se oba museli ohnout, stejně jako já, a poháněli plavidlo vpřed tak, že se dlaněmi v rukavicích zapírali o cihly nízkého stropu a okolních stěn. Potom jsme připluli k širšímu proudu, a proudu říkám záměrně, Wilkie, jelikož více než kanál připomínal obezděnou podzemní řeku, skoro tak širokou jako kterýkoli z přítoků Temže na povrchu. Věděl jsi, že některé z řek v Londýně byly částečně nebo úplně zakryty? Například Fleet? Nepochybně ano. Ale jen velmi málo si vzpomeneme na jejich podzemní úseky.

Mí hermafroditičtí průvodci navigovali naši loďku na dlouhou dobu po proudu a zde, jak tě můj drahý Wilkie musím upozornit, začne mé vyprávění nabývat fantaskních rysů.

Náš první průvodce onou nocí, detektiv Hatchery, nazval tento podzemní svět ‚Podměstím‘, stejně jako ten čínský opiový přízrak král Lazar, avšak když jsem na vlastní oči spatřil ono propletené bludiště sklepení, podsklepení, kanálů, jeskyní a slují, zasypaných příkopů, opuštěných dolů z dob dlouho předtím, než naše město existovalo, zapomenutých katakomb a jen částečně dostavěných tunelů, uvědomil jsem si, že se skutečně jedná o město pod městem, jakýsi strašlivý Londýn pod Londýnem. Opravdové Podměstí.

Pluli jsme po pomalém toku dál, a když si mé oči pomalu přivykly na temnotu obklopující tento širší proud, uvědomil jsem si, že se dívám na lidi. *Lidi*, můj drahý Wilkie. Nejenom nějaké divoké hochy, kteří, jak mi postupně začínalo docházet, byli jako zdivočelí psi či vlci, kteří kdysi dávno ve středověku hladově pobíhali okolo nějaké vesnice, ale opravdové lidi. Rodiny. Děti. Ohně, na nichž se ohřívaly pokrmy. Primitivní chatrče, natažená plátna a matrace, a dokonce i opotřebovaný vyřazený nábytek, rozmístěný ve výklencích cihlových stěn, v postranních jeskyních a na bahnitých březích této části tunelu.

Na různých místech se ze samotného bahnitého podkladu zvedaly namodralé plameny, připomínající ty, jež plápolají na vánočním pudinku, Wilkie, a některá z těch nebohých stvoření se kolem těchto plynových erupcí shlukla, aby se zahřála.

A potom, když už jsem si začínal myslet, že budeme těmito temnými uličkami omývanými vodou proplovat navěky, proud se rozšířil a my dorazili ke skutečnému přístavišti. Do kamenné stěny tunelu bylo vytesáno široké schodiště, které na obou stranách ozařovalo jasné světlo z loučí. Merkur uvázal loď a jeho společník mi pomohl vystoupit z pohupující se lodi. Když jsem se vydal po těch schodech nahoru, směrem k mosazným dveřím, zůstali oba nehybně a tiše stát v lodi.

Po obou stranách schodiště stály velké egyptské sochy vytesané do kamene, Wilkie, a další sochy pak zdobily prostor nade dveřmi, zrovna takové jako ony prastaré artefakty, jež můžeme zhlédnout v Londýnském muzeu a které nám za zimních večerů před zavírací dobou dokážou nahnat strach. Viděl jsem tam rovněž černá bronzová těla mužů s šakalími či ptačími hlavami. Nacházely se tam postavy svírající kopí, žezla a zahnuté berly. Do kamenného překladu nade dveřmi byly vyryty nápisy v obrázkovém písmu, hieroglyfech, jež často vídáme na ilustracích obelisků v knihách o Napoleonových výpravách podél Nilu. Trochu to připomínalo dětskou škrábanici, samé vlnovky, ptáci, oči... znaků připomínajících ptáky tam bylo obzvláště hodně.

Dva velcí mlčenliví, ale živí a dýhající muži černé pleti – když jsem se k nim blížil, ihned se mi vybavilo označení ‚núbijci‘ – stáli u těch bytelných dveří a otevřeli je, hned jak jsem se k nim přiblížil. Byli oděni do černých hábitů, jež nechávaly jejich svalnaté ruce a hrudi odkryté, a drželi podivná zahnutá kopí, nejspíše zhotovená ze železa.

Podle impozantního vstupního schodiště od podzemní řeky, soch a reliéfů venku a strážců u dveří jsem odhadl, že pravděpodobně vstupuji do chrámu. A ač je pravda, že všudypřítomná ozvěna a svítilnami ozářené vnitřní prostory navozovaly napjatou atmosféru pohanského chrámu, jednalo se spíše o knihovnu. Na policích v první místnosti, jíž jsem prošel, i v dalších místnostech, kam jsem nahlédl, ležely svitky, psací destičky i množství světských knih. Zpozoroval jsem rovněž různé odborné a naučné tituly, jimiž je vybavena každá dobrá knihovna. V místnosti se nacházelo jen

málo nábytku, pouze několik stolů osvícených loučemi nebo měděnými lustry a sem tam nějaká pohovka bez opěradla, podobná těm, jakými byly ve starém Římě, Řecku či Egyptě vybaveny měšťanské domy. Rovněž jsem si povšiml mnoha postav, některé z nich seděly, jiné stály, další popocházely po místnosti. Většina z nich vypadala jako Malajci, Maďarové, Indové nebo Číňané. Ale nevšiml jsem si tu ani jednoho staříčkého opiového spáče, žádných postelí či paland, opiových dýmek ani kouře či zápachu oné zpropadené drogy. Také mi neušlo, že převážná část těch mužů, které jsem ve všech těch místnostech spatřil, měla z nějakého důvodu vyholené hlavy.

Drood na mne čekal ve druhé místnosti, Wilkie. Seděl u malého stolku poblíž syčící lucerny. Stůl pokrývaly různé knihy a svítky. Také jsem si všiml, že Drood popíjí čaj z porcelánových šálků značky Wedgewood. Byl oděn do tmavého roucha, díky němuž působil zcela jiným dojmem, než když na sobě ve Staplehurstu měl špatně ušitý oděv pohřebníka. Nyní vypadal mnohem důstojněji, avšak v záři svítilny se zdála všechna jeho znetvoření ještě zřetelnější – zjizvená hlava, takřka bez vlasů, chybějící oční víčka, nos, jenž jakoby mu při nějaké hrůzoplné operaci amputovali, nepatrné rty a uši jen o něco málo větší než nedopalky. Když jsem k němu přistoupil, vstal a podal mi ruku.

„Vítejte, pane Dickenssssi,“ pozdravil mne svým šišlavým hlasem, poznamenaným neobvykle dlouhými a důraznými sykavkami, které jsem se ti tak neúspěšně snažil napodobit. „Věděl jsem, že přijdete,“ řekl, když připravoval čajovou soupřavu.

„Jak jste mohl vědět, že přijdu, pane Droode?“ zeptal jsem se a potřásl mu rukou. Při stisku jeho chladné bledé dlaně jsem málem ucukl.

Usmál se, Wilkie, a já znova spatřil jeho drobné, podivně rozmístěné zoubky, neobyčejně ostré, mezi nimiž se rychle míhal růžový jazyk. „Jste velmi zvědavý muž, pane Dickesssi,“ oznámil mi. „Dobře to vím z mnoha vašich neobyčejných knih a povídek. Všechny z nich se těší mému velkému obdivu.“

„Děkuji vám, pane, jste příliš laskav,“ odpověděl jsem. Asi si snadno dokážeš představit, můj drahý Wilkie, jak podivně jsem se cítil, když jsem seděl v podzemním chrámu či snad knihovně v Podměstí a poslouchal, jak onen prapodivný člověk, který se od nehody v Staplehurstu stal neoddělitelnou součástí mých snů, chválí mé knihy, jako kdybych právě dokončil veřejné čtení v Manchesteru.

Ještě než jsem si stačil rozmyslet, co říci dál, Drood nalil do hezkého šálku přede mnou čaj a nadhodil: „Určitě mi chcete položit pár otázek.“

„To máte, pane Droode, naprostou pravdu,“ utvrdil jsem ho. „A doufám, že je neshledáte dotěrnými či příliš osobními. Musím se přiznat, že mne skutečně sžírá nemalá touha dozvědět se něco o vaší minulosti, jak jste se dostal na toto... místo, co jste dělal v přístavním vlaku z Folkestone onoho strašného dne ve Staplehurstu... prostě všechno.“

„Tak já vám tedy povím všechno, pane Dickenssi,“ přislíbil můj podivný společník.

Další půlhodinku jsem pak popíjel čaj a poslouchal jeho příběh, drahý Wilkie. Chceš si vyslechnout shrnutí jeho životopisu, nebo to necháme na některý jiný den?“

* * *

Rozhlédl jsem se kolem. Nacházeli jsme se něco přes kilometr od Gad's Hill Place. Uvědomil jsem si, jak moc jsem se zadýchal, ušli jsme toho dost a poměrně rychle. Alespoň na bolest hlavy jsem skoro zapomněl, když jsem poslouchal Dickensovo poutavé vyprávění. Řekl jsem: „Samo sebou, Dickensi, chci si konec tvého příběhu poslechnout už nyní.“

„Ale on to není konec, můj drahý Wilkie,“ opravil mne Dickens a při každém druhém kroku mávnul holí. „Spíše začátek, abych ti pravdu řekl. Ale podělím se s tebou o to, co mi oné noci Drood řekl, byť v poněkud zhuštěné podobě, jelikož cíl naší cesty máme již v dohledu.“

* * *

„Ten muž, jehož nazýváme Drood, se narodil anglickému otci a egyptské matce. Jeho otec, jistý Charles Frederick Forsyte, se narodil v minulém století, vystudoval Cambridge a působil jako stavební inženýr, nicméně jeho hlavní vášní bylo cestování, dobrodružství a literatura. Ověřil jsem si to, Wilkie. Forsyte byl sám spisovatel, a to jak románů, tak různých vědeckých textů, avšak nejvíce se asi proslavil svými příběhy z cest. Část svého výcviku strávil také v Paříži – bylo to zrovna po skončení napoleonských válek, kdy už mohli Angličané opět bez problémů do Francie cestovat – a tam se seznámil s mnoha vědci, kteří s Napoleonovou výpravou navštívili Egypt. Všechny ty příběhy, které si vyslechl, ho zaujaly tak, že chtěl ta exotická místa spatřit na vlastní oči – Sfingu, již francouzská artilerie úspěšně ustřelila nos, pyramidy, místní obyvatele, města, a také, ano, ženy. Forsyte byl mladý, svobodný a některé z Francouzových vyprávění o svůdných muslimských ženách zahalených závoji, zpod nichž vyhlížely kohlem namalované oči, v něm roznítily něco víc než jen touhu po cestování.

Během jednoho roku se Forsyte dohodl s jistou anglickou stavební společností, jež uzavřela smlouvu s francouzskou firmou, kterou vlastnil někdo, koho Charles Frederick Forsyte potkal na jedné ze společenských akcí, a kterou si najal mladý egyptský vládce Muhammad Alí. Byl to právě on, kdo se jako první pokusil do Egypta přinést západní vědomosti a vylepšení.

Jako stavitele Forsyta ohromilo, jak nesmírné znalosti starých Egyptanů se skrývaly v jejich pyramidách, kolosálních zříceninách a v síti kanálů podél Nilu. Jako dobrodruh byl ten mladý muž Káhirou i jinými egyptskými městy zcela fascinován, a ještě více ho snad zaujaly výpravy, které z těchto měst pořádal ke vzdálenějším rozvalinám a pozoruhodným místům podél Nilu. Jako muž shledal, že egyptské ženy jsou zrovna tak svůdné, jak je Francouzi ve svých vyprávěních popisovali.

A právě během prvního roku v Káhiře se Forsyte setkal s mladou egyptskou vdovou, jež se později stala Droodovou matkou. Žila poblíž čtvrti, kde byli angličtí a francouzští stavitelé víceméně odříznuti od zbytku společnosti – Forsyte přebýval v přestavěné budově, která kdysi sloužila jako skladiště koberců. Ta žena uměla anglicky, pocházela z bohaté a staré alexandrijské rodiny (její zesnulý manžel pracoval jako obchodník v Káhiře) a účastnila se různých večerů a setkání pořádaných anglickou stavební firmou. Jmenovala se Amisi, což znamená ‚květina‘, a mnoho Angličanů,

Francouzů i Egyptanů Forsytovi prozradilo, že díky své kráse dostala takové jméno právem.

I přes muslimské predsudky vůči Francouzům a křesťanům probíhaly námluvy s mladou vdovou vcelku prostě – Amisi několikrát „nahodile“ poblíž koupaliště, kde se scházely místní ženy, dovolila Forsytovi spatřit svou tvář bez závoje, což pro mnoho egyptských žen představovalo tichý souhlas se zasnubami. Byli sezdáni podle muslimského práva bez komplikovaného obřadu. Vlastně k tomu, aby Droodova budoucí matka sňatek stvrdila, stačilo pronést jedinou větu.

Ten chlapec, jemuž nyní říkáme Drood, se narodil o deset měsíců později. Otec hoča pojmenoval Jasper, což matce, sousedům ani jeho budoucím „kamarádům“, kteří nebohého míšence bili jako mulu, nic neříkalo. Po dobu takřka čtyř let vychovával Forsyte syna tak, aby se z něj stal anglický gentleman, vyžadoval, aby se doma mluvilo pouze anglicky, ve volném čase hoča sám vyučoval a oznámil, že později bude jeho vzdělávání pokračovat v prestižních anglických školách. Amisi do toho nijak nezasahovala. Ale, naštěstí pro budoucí přežití mladého Jaspера Johna Forsyta-Drooda, jeho otec trávil mnoho času mimo domov, jelikož práce na různých stavebních projektech ho zaváděla velmi daleko od Káhiry a od jeho ženy a syna. Když kráčel mladý Jasper John Forsyte s matkou po ulici, měl na sobě pouze potrhané hadry, jelikož Amisi si byla vědoma důležitosti toho, aby se ostatní dospělí a děti nedozvěděli o tom, jak bohatý mladý Jasper ve skutečnosti je. Vrstevníci, anebo dokonce egyptští dospělí by mohli toho chlapce se světlou kůží zavraždit, pokud by se dozvěděli o bohatství jeho jinověrného otce.

A potom, stejně znenadání, jako se mu tenkrát naskytla příležitost do Egypta odjet, stavební práce Charlese Fredericka Forsyta zde skončila. Rozhodl se vrátit zpátky do Anglie a svou muslimskou ženu a míšeneckého syna zanechal v Egyptě, aniž by se s nimi alespoň dopisem rozloučil. Už o něm nikdy neslyšeli.

Droodova matka byla nyní hned dvakrát zneuctěná – zaprvé proto, že si vzala křesťana, a zadruhé proto, že ji opustil. Její přátelé, sousedé a příbuzní ji obviňovali z obou těchto tragédií. Když se jednoho dne koupala, několik mužů, jejichž tváře zakrývaly šátky, ji odvěklo a přinutilo ji zúčastnit se soudu, jemuž předsedali jiní maskovaní muži. Byla odsouzena k tomu, že musela projíždět ulicemi na oslu s vysokým sedlem, zatímco ji obklopovaly hulákající davy mužů a místní policie. Potom ji zase jiný dav mužů ukamenoval k smrti a na střechách a ve dveřích tomu s uspokojením přihlížely ženy v černých hábitech a závojích.

Ale když se policie přihnala sebrat syna mrtvé ženy do Forsytova bývalého domu ve Staré čtvrti poblíž říčních skladišť, chlapec už tam nebyl. Sloužící, sousedé i příbuzní popřeli, že by ho skrývali. Prohledalo se mnoho domů, ale dítě jako by se do země propadlo. Zůstalo po něm i oblečení a hračky, jako by prostě ten chlapec jen tak vešel do dvora a bohové ho vynesli na oblohu či odtáhli do řeky. Nakonec se lidé shodli na tom, že poté, co se některý z dobromyslných sousedů či sloužících doslechl, že Amisi popravili za zločin nemravnosti, poradil čtyřletému Jasperovi, aby utekl. A on si prostě našel cestu do pouště, kde zahynul.

Něco takového se ale očividně nestalo.

Abys chápal, Wilkie, Amisi měla bohatého a vlivného strýce, obchodníka s koberci jménem Amun, jenž žil v Alexandrii – svou sestru měl vždycky velice rád a velmi ho

rozesmutnilo, když poté, co se poprvé vdala, odešla do Káhiry, ale ještě více ho rozhořčilo, když se doslechl, že se provdala za jinověrce. Poté, co se mu doneslo, že ji onen Angličan opustil, rozhodl se vydat do Káhiry a svou neteř přesvědčit, aby se i se synem vrátila do Alexandrie. Amun, jehož jméno znamená ‚skrytý‘, byl již docela stár, měl ale mladé manželky a kromě toho, že ve dne se věnoval obchodování s koberci, za noci působil jako kněz v jednom z tajných chrámů, kde bylo stále vyznáváno původní náboženství – dávné, pohanské, předmuslimské náboženství starých Egyptanů z dob, než byli všichni pod ostrím šavle obráceni na islám. Chtěl za každou cenu Amisi a jejího syna přimět, aby se s ním vrátili bydlet do Alexandrie.

Kdyby byl přijel možná jen o hodinu dřív, podařilo by se mu zachránit i Amisi. Nicméně v době, kdy dorazil, se na ni již snášely kameny a on tomu nemohl nijak zabránit. Co nejrychleji se tedy rozjel do Amisina domu, sloužící za horkého dne pospávali a sousedé všichni sledovali kamenování, vytáhl malého Jaspéra Johna Forsyta z postele, venku ho posadil na koně a okamžitě společně Káhiru opustili. Mladý Jasper netušil, že Amun je jeho prastrýc, ani že matka zemřela, ve své mladičké mysli se domníval, že ho unáší pouštní bandita. Stařík a mladý chlapec se společně na bílém hřebci prohnali branami Káhiry a potom zamířili na pouštní cestu do Alexandrie.

V domovském městě, mezi zdmi svého opevněného sídla hlídaného skupinou dobře vyzbrojených strážů, spřátelených kněží a věrných alexandrijských úkladných vrahů, přijal Amun Jaspéra za vlastního, aniž by kdokoli věděl o jeho pravé totožnosti. Další den ráno, poté co se mladý Jasper John Forsyte probudil v podivném novém prostředí, ho strýc Amun zavedl do ohrady a poručil mu, aby si vybral kozu. Mladý Drood vybíral dlouho, předlouho, jak to ostatně malé děti často dělávají, Wilkie, až si nakonec zvolil největší a nejbělejší kozu s šikmýma očima a hotovým ďábelským pohledem. Strýc Amun přikývl, nařídil chlapci, aby ji vyhnal z ohrady, a potom vedl chlapce a mečící zvíře do soukromého nádvoří skrytého mezi rozvětvenými prostory rozlehlého sídla. Tam strýci Amunovi zmizel úsměv z tváře, vytáhl dlouhou zahnutou dýku, podal ji chlapci a řekl: ‚Tato koza je vše, co zbývá z chlapce jménem Jasper John Forsyte, syna jinověrce Johna Forsyta a té hanebné ženy Amisi. Jasper John Forsyte tady dnes ráno zahyne a žádné z těchto jmen již nebude smět být nikdy zmíněno – ani tebou, pod pohrůžkou smrti, ani nikým jiným, rovněž pod pohrůžkou smrti.‘

A potom strýček Amun položil svou silnou ruku na ruku malého Jaspéra Johna, jež svírala rukojeť dýky, a rychle podřezal koze hrdlo. Zvíře, které s sebou stále ještě šhubalo, za několik vteřin vykrvácelo k smrti. Krupěje krve potřísnily mladému čtyřletému chlapci bílé kalhoty a košili.

‚Od této chvíle se jmenuješ Drood,‘ prohlásil strýc Amun.

Drood nebylo Amunovo příjmení, Wilkie, ani běžné egyptské jméno. Jeho význam se v podstatě v mlžinách času a tajných náboženských rituálech vytratil.

Během následujících let uvedl strýc Amun chlapce do tajného světa, který spolu s kroužkem svých věrných obýval. Přes den byli muslimové, malý Drood se naučil odříkávat korán a modlit se pětkrát denně, jak to musí dělat každý správný věřící, v noci ale Amun a jiní Alexandrijci, kteří patřili do jeho tajného uskupení, vyznávali Starou cestu, dávné náboženské způsoby a obřady. Drood za svitu loučí následoval otce a jiné kněží do pyramid a tajných místností skrytých pod různými posvátnými místy jako například pod Sfingou. Ještě než Drood dosáhl věku třinácti let, navštívil se strýcem a

ostatními tajnými kněžími Káhiru, ostrov jménem Fílé, zříceniny pradávného pohřebiště daleko při horním toku Nilu i údolí, kde leží již po dlouhá staletí mrtví egyptští králové, jistě víš, Wilkie, že se jim říká faraoni. Leží pohřbeni ve složitých hrobkách vytesaných do skal a skryti pod kamenným dnem údolí.

Na těchto skrytých místech vzkvétalo egyptské náboženství a s ním spojené tajné vědomosti, staré tisíce let. Právě zde byl chlapec jménem Drood zasvěcen do tajů tohoto náboženství a naučil se vykonávat některé tajné obřady tak jako kdysi Mojžíš.

Strýc Amun se zaměřoval na posvátné léčivé vědy. Zastával místo vysokého kněží v Chrámu spánku (a Drooda na tuto dráhu připravoval) zasvěcenému Eset, Usirovi a Serapovi. Tento takzvaný „léčivý spánek“ má v Egyptě tradici dlouhou přes deset tisíc let. Kněží, kteří dokázali takovýto léčivý spánek vyvolat, získali rovněž kontrolu nad pacientovou myslí. Dnes samozřejmě tento postup známe pod odborným názvem mesmerismus a jeho zázračné účinky jako vyvolání hypnotického (magnetického) spánku.

Asi víš, že i já mám schopnost – a jak někteří říkají neobvyklý talent – toto umění provozovat, Wilkie. Už jsem se ti zmiňoval o svém výcviku s profesorem Johnem Elliotsonem v University College Hospital v Londýně i o vlastních výzkumech věnovaných tomuto jevu, stejně jako o tom, jak jsem před několika lety použil magnetickou sílu, abych, na naléhání jejího manžela, pomohl nebohé vidinami sužované Madame de la Rue. Naše seance v Itálii i Švýcarsku trvaly po mnoho měsíců a určitě by se mi podařilo ji zcela vyléčit, kdyby do toho Catherine, hnaná svou nepodloženou žárlivostí, nezasáhla.

Drood mi prozradil, že ve mně tyto magnetické hypnotické schopnosti rozpoznal, hned jak mne na svahu mezi troskami vagonů ve Staplehurstu uviděl. Sdělil mi, že toto nadání, které pochází od bohů, ve mně poznal okamžitě, stejně jako jeho strýc Amun před mnoha desetiletími, když mu byly teprve čtyři roky, rozpoznal tyto tenkrát ještě skryté schopnosti u něj.

Ale to odbíhám.

Po zbytek svých chlapeckých let a rané dospělosti v Egyptě se Drood věnoval zdokonalování svých dovedností skrze rituály a vědomosti, jež po sobě zanechali předkové. Věděl jsi například, můj drahý Wilkie, že nikdo menší než sám historik Herodotos nám říká, že velký král Ramses, faraon egyptský, jednou onemocněl tak vážně, že pro něj již nebylo naděje a že, jak píše Herodotos, ale jak také tvrdil Droodův strýc a jeho učitelé, „sestupoval do sídla smrti“? Ale pak se opět navrátil zpět, na světlo, zcela uzdravený. Tento faraonův návrat se oslavoval po tisíce let a oslavuje se i v islámem ovládaném Egyptě až dodnes. A víš, Wilkie, jaký mechanismus stál za Ramsesovým zázračným návratem z temného sídla smrti?“

Zde Dickens vyprávění přerušil, aby dosáhl dramatického efektu, dokud mi nezbylo, než se zeptat: „Co za tím stálo?“

„Ta kouzelná síla se nazývá mesmerický magnetismus,“ pokračoval. „Ramses byl zhypnotizován a při obřadu v chrámu mu bylo umožněno, aby zemřel jako člověk, ale zpátky se vrátil – již vyléčený od zhoubné choroby – jako něco víc než člověk.

Tacitus se zmiňuje o proslulém Chrámu spánku v Alexandrii. A právě zde mladý Drood absolvoval většinu svých půlnočních studií a stal se z něj vykonavatel tohoto dávného umění magnetického vlivu.

Té noci v chrámové knihovně v Podměstí mi Drood vysvětlil – a dokonce i ve sveticích a knihách ukázal –, že Plutarch zaznamenal, že při navozování věšteckého i léčebného spánku v chrámech zasvěcených Eset a Usirovi se využívala hypnotická látka zvaná kyphi, která se používá i dnes – Drood mi k ní dal přičichnout z lahvičky, Wilkie. Stejně tak navození tohoto hypnotického spánku napomáhají zvuky lyry. Vůni kyphi a lyru využívali při svých tajných jeskynních a chrámových obřadech i Pythagorejci, protože stejně jako staří Egypťané věřili, že pokud je toto magnetické působení správně nasměrováno, může osvobodit duši z těla a přinést dokonalou harmonii s duševním světem.

Nedívej se na mě tak, můj drahý Wilkie. Dobře víš, že na duchy a spiritisty jen tak nevěřím. Přece už jsem ve svých člancích odhalil nemálo podvodů. Nicméně jsem odborník na magnetické působení a doufám, že velmi brzy své odborné kvalifikace ještě zvýším.

Podle Herodota a Klemense Alexandrijského se tato modlitba a hypnotické ovládnutí umírajícího užívaly v Egyptě při všech významných pohřbech po více než deset tisíc let:

„Vy bohové, kteří dáváte lidem život, smilujte se a sud'te duši tohoto mrtvého příznivě, aby se dostala k bohům věčnosti.“

Ale některé z duší nepropustí, Wilkie. *Některé* z nich zůstávají pod vlivem jejich hypnotického působení a vracejí se zpět. Stejně tomu bylo u faraona Ramsese. Stejně tomu bylo i u muže, jehož známe jako Drood.“

* * *

Dickens se zastavil a já také. Nacházeli jsme se nyní necelý kilometr od Gad's Hillu, i když jsme kráčeli poněkud pomaleji, než bylo obvyklé u Dickensova zběsilého kroku. Přiznám se, že i mne napůl omráčilo, jak jsem během uplynulých zhruba dvaceti minut naslouchal Dickensovu māmivému hlasu a nevnímal takřka nic ze svého okolí.

„Nepřipadalo ti to nudné, Wilkie?“ zeptal se a v očích měl ostrý a vyzývavý pohled.

„Nemluv nesmysly,“ uzemnil jsem ho. „Tvoje líčení je fascinující. A fantastní. Hned tak každý nemá tu příležitost vyslechnout si od Charlese Dickense příběh jako z *Tisíce a jedné noci*.“

„Fantaskní,“ zopakoval Dickens. „Myslíš, že je příliš fantastní, než aby se mu dalo uvěřit?“

„Charlesi, ptáš se mě, zda se domnívám, že ti Drood řekl pravdu o svém příběhu, nebo jestli říkáš pravdu ty mně?“

„To i to,“ odpověděl Dickens. „Obojí.“ Stále se na mě upřeně díval.

„Nemám ani nejmenší zdání, jestli ten Drood řekl alespoň jediné slůvko pravdy,“ vysvětlil jsem. „Ale tobě věřím, že jsi pravdivě vypověděl to, co jsi od Drooda slyšel.“

Lhal jsem, milý čtenáři. Ten příběh se zdál natolik absurdní, že jsem ho nemohl brát vážně a ani uvěřit tomu, že by jej tak chápal Dickens. Vzpomínám si, jak mi kdysi Dickens prozradil, že *Příběhy tisíce a jedné noci* patřily mezi oblíbené knihy jeho dětství. Napadlo mě, že ta nehoda ve Staplehurstu v něm možná znovu rozezněla některou ze strun jeho chlapeckých let.

Dickens přikývl, jako by byl ředitel školy, který chválí žáka za správnou odpověď. „Nemusím ti snad připomínat, můj drahý starý příteli, že to, co jsem ti sdělil, je důvěrné.“

„Samozřejmě že ne.“

Takřka klukovsky se na mě zasmál. „I kdyby náš známý inspektor Field vyhrožoval, že dá celému světu vědět o hospodyni a komorné?“

Mávnul jsem nad tím rukou. „Ale neřekl jsi mi to nejpodstatnější z Droodova příběhu,“ připomněl jsem mu.

„Skutečně?“

„Ne,“ odpověděl jsem příkře. „Neřekl. Co pohledával ve Staplehurstu? Odkud se tam vzal? Co prováděl mezi zraněnými a umírajícími? Kdysi jsi mně, myslím, říkal, že ten Drood snad tenkrát kradl umírajícím duše. A co u všech všudy jen vyvádí v jeskyni pod katakombami za řekou v tunelu?“

„Než abych ve svém vyprávění pokračoval dále,“ začal Dickens a dal se znova do kroku. „tak ti prostě jen odpovím na tvé otázky, Wilkie, jelikož jsme nyní už velice blízko domova. Ale nejdříve musím prohlásit, že Hatchery provedl svou detektivní práci správně, co se týče okolností Droodovy přítomnosti ve Staplehurstu. Skutečně cestoval v rakvi v zavazadlovém voze.“

„Proboha,“ zvolal jsem. „A proč?“

„Přesně z těch důvodů, jaké jsme předpokládali, Wilkie. Drood má v Londýně a v Anglii nepřátele, kteří se ho snaží vypátrat a ublížit mu. Náš inspektor Field patří mezi ně. Drood rovněž není příslušníkem našeho národa ani vítaným zahraničním návštěvníkem. Popravdě řečeno má být podle všech oficiálních záznamů a dokumentů už více jak dvacet let mrtvý. Skutečně se tedy v rakvi navracel z výletu do Francie. Z výletu, během nějž se setkal s dalšími vyznavači své víry a odborníky na magnetické působení.“

„Jak podivuhodné,“ vydechl jsem. „Ale jak si vysvětlit jeho podivné chování na místě nehody, kdy se pokradmu skláněl nad oběťmi, které potom, když ses k nim vrátil, byly již mrtvé? ‚Kradení duší‘, jaks to kdysi nazval.“

Dickens se usmál, máchnul svou holí jako mečem a utál květ nějaké plevelné rostliny. „Tady se dobře ukazuje, že i zkušený a inteligentní pozorovatel se může zmýlit, pokud mu chybí dostatečný kontext, Wilkie. Drood se nesnažil ty nebohé duše umírajících ukrást. Právě naopak, snažil se jim za pomoci hypnózy ulevit při bolestném přechodu a pronášel přitom slova ze starých egyptských pohřebních obřadů, tak, jak jsem ti je před chvílí citoval, aby jim pomohl na jejich cestě za věčností. Asi tak jako katolík udělující pomazání nemocných. Byl přesvědčený, že pouze za pomoci hypnotického obřadu z chrámu spánku skutečně pošle jejich duše k poslednímu soudu, ať už vyznávají jakéhokoli boha.“

„Jak podivuhodné,“ zopakoval jsem.

„A nyní něco k jeho minulosti tady v Anglii a jeho přítomnosti v Podměstí,“ pokračoval Dickens. „Droodův příjezd do Anglie, jeho půtka s námořníkem, nuž a tak dál, to vše je téměř přesně tak, jak jsme si tenkrát vyslechli. Jenže *opačně*. Drood byl před více než dvaceti lety poslán do Anglie, aby vyhledal své mladé egyptské příbuzné, bratrance a sestřenici (dvojčata), kteří ovládali jinou staroegyptskou schopnost, a to

čtení myslí. Drood měl u sebe při příjezdu do Anglie tisíce liber v hotovosti a další bohatství v podobě zlata, uloženého v zavazadlech.

Oloupili ho druhou noc jeho pobytu zde. V přístavišti ho okradli britští námořníci a šeredně ho pořežali – právě tak přišel o svá víčka, uši, nos a část jazyka. Když se domnívali, že je mrtvý, hodili ho do Temže. Několik obyvatel Podměstí ho na řece objevilo a snesli ho dolů, aby tam zemřel. Ale Drood nezemřel, Wilkie. A pokud ano, tak sám sebe vzkřísil. I když ho ti neznámí lotři okradli, bodali a bili, podařilo se mu zhypnotizovat sám sebe a udržet svou duši – nebo alespoň mysl – v rovnováze mezi životem a smrtí. Ti lovci z Podměstí našli bezvládné tělo, ale magnetickým působením vyvolaný spánek byl narušen zvukem lidských hlasů, zrovna když se mu podařilo hypnotickým zaříkáváním získat nad sebou kontrolu. Drood znova ožil. Aby se odplatil těm nebohým duším, jež ho zachránily, Drood postavil svůj chrám s knihovnou v jejich podzemním hájemství. Tam až do dnešního dne léčí ty, jež vyléčit dokáže, pomáhá těm, jimž může pomoci, svými prastarými obřady, a těm, kterým již nemůže pomoci, se snaží alespoň zmírnit bolest při umírání.“

„Mluvíš o něm jako o nějakém svatém,“ řekl jsem.

„Věřím, že svým způsobem tomu tak je.“

„Proč se prostě nevrátil domů do Egypta?“

„Občas se vrací, Wilkie. Občas ano. Aby navštívil své studenty a kolegy. Aby jim pomohl s určitými dávnými obřady.“

„Ale stále jezdívá zpět do Anglie? Po všech těch letech?“

„Ještě pořád nenašel svého bratrance a sestřenici,“ vysvětlil Dickens. „A ano, nyní má pocit, že Anglie je jeho domovem stejně jako Egypt. Konec konců je to přece napůl Angličan.“

„I poté, co zabil tu kozu, která nesla jeho anglické jméno?“ vyzvídal jsem.

Dickens neodpověděl.

Namítl jsem: „Inspektor Field mi tvrdil, že ten tvůj Drood, léčitel, mistr hypnotizér, takřka spasitel a tajný mystik zabil během posledních dvaceti let přes tri sta lidí.“

Čekal jsem, až se zasměje.

Dickens ale svůj výraz nezměnil. Stále si mne pozorně prohlížel. Potom promluvil: „Ty bys věřil, že ten muž, s nímž jsem hovořil, zabil na tři sta lidí, Wilkie?“

Zadíval jsem se mu do očí a vrátil mu jeho nic neříkající pohled. „Možná hypnotizuje své poskoky, aby špinavou práci udělali za něj, Charlesi.“

Nyní se usmál. „Jak, můj milý příteli, dozajista víš, ať už z učení profesora Johna Elliotsona, nebo z mých vlastních příspěvků, které na toto téma občas napíšu, nemůže osoba pod vlivem hypnotického spánku udělat vůbec nic, co by se přičilo jejím morálním zásadám a přesvědčením v bdělém stavu.“

„Potom možná Drood do hypnotického spánku uvrhl vrahy a hrdlořezy, aby se vydali vykonat ony zločiny, které popisoval Field,“ nedal jsem se odbýt.

„Kdyby to již vrahové a hrdlořezové byli, můj drahý Wilkie,“ namítl tiše Dickens, „pak by je nemusel hypnotizovat, že ne? Prostě by jim jen zaplatil a hotovo.“

„Možná to tak udělal,“ připustil jsem. Absurdita našeho rozhovoru dosáhla takové míry, že se v něm nedalo již dále pokračovat. Rozhlédl jsem se kolem sebe na travnatá pole, která v podzimním odpoledním světle doslova zářila. Za stromy jsem již viděl Dickensonovu chatu a lomenou střechu jeho sídla Gad's Hill Place.

Položil jsem Nenapodobitelnému ruku na rameno, než se mohl dát znova do kroku. „Je snad snaha o zlepšení tvých hypnotických dovedností a znalostí důvodem, proč každý týden alespoň na jednu noc zmizíš někde v Londýně?“

„Aha, tak přece jen máme v rodinném kruhu špiona. Nemá náhodou časté zažívací potíže?“

„Ne, bratr Charles s tím nemá nic společného,“ zareagoval jsem poněkud ostře. „Charles Collins je muž, který dokáže udržet tajemství, a je ti nesmírně oddaný, Dickensi. A jednoho dne se stane otcem tvých vnoučat. Měl by sis ho více považovat.“

Přes obličej mu přeběhl stín nevole. Nebylo to pouhé zamračení, spíše možná jakýsi výraz nelibosti, i když pravý důvod – zda šlo o nesouhlas s tím, že můj bratr si vzal jeho dceru (s kterýmžto svazkem nikdy nesouhlasil) nebo o rozladění nad tím, že už zestárl tak, aby se stal dědečkem, to se již nikdy nedozvím.

„Máš pravdu, Wilkie. Omlouvám se za své žertování, ale nemusíš se obávat, jednalo se o dobromyslný rodinný žert. Ale něco mi říká, že ze svazku Katey Dickensové a Charlese Collinse žádná vnoučata nevzejdou.“

Co zase k čertu tímhle myslel? Ještě než bychom se zase začali špičkovat či pokračovali v chůzi, řekl jsem mu: „O tvých každotýdenních výletech do města mi pověděla Katey. Ona a Georgina i tvůj syn Charles se o tebe strachují. Vědí, že ta nehoda tě poznamenala a stále ti nedá pokoje. Teď mají strach, že jsem tě v některém z vykřičených podniků v Londýně seznámil s nějakou novou neřestí, ke které jsi, odpusť mi nyní ten výraz, magneticky přitahován alespoň jednu noc týdně.“

Dickens zaklonil hlavu a hlasitě se zasmál.

„Pojď, Wilkie. Nemůžeš-li zůstat tak dlouho, aby sis pochutnal na skvělé večeři, již Georgina připravuje, vykuř si se mnou alespoň doutník, zatímco si budeme prohlížet stáje a pozorovat děti a Johna Forstera, jak si hrají na trávníku. Potom tě malý Plorn zaveze dvojkolkou na stanici, abys stihl podvečerní rychlík.“

* * *

Když jsme došli k příjezdové cestě, vyrazili za námi psi.

Dickens skoro vždycky nechával psy poblíž brány, jelikož mnoho drzých tuláků a špinavých pobudů mělo zvyk scházet ze silnice Dover Road a u zadních i předních dveří Gad's Hill Place žadonit o nezaslouženou almužnu. Nejdříve nás toho odpoledne uvítala paní Buncerová, Maryin droboulínký špic, se kterým se Dickens dorozumíval zvláštním dětským, takřka pisklavým hlasem. O chvíli později přiskočila Linda, loudavý, hromotlucský funící bernardýn, který si snad neustále hrál na honěnou s obrovským mastifem jménem Turk. Nyní u těchto tří čtyřnožců vypukly doslova záchvaty skákání, olizování a mávání ocasem. Nadšeně vítali svého pána, kterého, musím přiznat, měla zvířata v nemalé oblibě. Stejně jako mnoho lidí i psi a koně zřejmě chápali, že Charles Dickens je vskutku Nenapodobitelný a podle toho je také třeba se k němu chovat.

Když jsem se snažil poplácat bernardýna, pohladit dovádějícího mastifa a přitom se vyhnout poskakujícímu špicovi, z nichž všichni tři mne neustále opouštěli, aby se vrátili projevovat své štěstí před Dickensem, objevil se nový pes, obrovský irský ohař, jehož

jsem zde doposud neviděl. Celý rozzuřený se vynořil zpoza rohu živého plotu, začal se přibližovat ke mně a hrozivě přitom vrčel a vyl, jako by mi snad chtěl prokousnout hrdlo. Přiznávám, že jsem pozvedl hůl a několik kroků ucouvl.

„Přestaň, Sultáne!“ okřikl ho Dickens. Útočící pes se nejdříve zastavil tak šest kroků ode mě a potom se plný nefalšované psí provinilosti a servilnosti skrčil, když uslyšel, jak ho pán, rovněž nefalšovaným tónem, kárá. Potom Dickens tohoto ničemného psa podrbal za ušima.

Popošel jsem blíž a ohař zavrčel a znova odhalil tesáky. Dickens ho přestal drbat. Sultán dal najevo, že se cítí provinile, klesl ještě níž do šterku na příjezdové cestě a přitiskl čumák k Dickensovým botám.

„Tohoto psa neznám,“ řekl jsem.

Dickens zavrtěl hlavou. „Percy Fitzgerald mi Sultána věnoval teprve před několika týdny. Přiznávám, že mi někdy připomíná tebe.“

„Jakpak to?“

„Tak zaprvé je zcela neohrožený,“ vypočítával Dickens. „Zadruhé pak naprosto oddaný. Poslouchá jenom mě, a to bez výjimky. A za třetí, co se týče jeho chování, tak ani za mák nedá na názory veřejnosti; nesnáší vojáky a zaútočí na ně, hned jak je spatří, nenávidí policisty a je o něm známo, že je proháněl na silnici. Rovněž nenávidí všechny ostatní tvory svého druhu.“

„Ale přece není pravda, že bych nenáviděl všechny ostatní tvory svého druhu,“ namítl jsem tiše. „A taky jsem nikdy nenapadl vojáka, ani se nehonil za policistou.“

Dickens mě zřejmě vůbec neposlouchal. Poklekl, aby pohladil Sultána za ušima, zatímco ostatní tři psi se okolo svíjeli a vyskakovali v záchvatech žárlivosti. „Jednou se stalo, že Sultán vzal do huby paní Bouncerovou, toho malého špice, ale projevil tolik laskavosti, že se ji uvolil vyplivnout, když jsem mu tak poručil. Zato se ale všechna koťata v okolí, zejména ta z posledního vrhu té kočky, která bydlí ve stodole vedle Falstaffova hostince, začala od doby, kdy Sultán dorazil, záhadně ztrácet.“

Sultán mi věnoval pohled, který mě nenechával na pochybách, že pokud by se mu naskytla příležitost, neváhal by mě sežrat.

„A přes všechnu jeho oddanost, odvalu a zábavné rysy,“ uzavřel Dickens, „se obávám, že jednoho dne může být náš přítel Sultán utracen a že to budu muset být já, kdo to udělá.“

Vrátil jsem se vlakem zpět do Londýna, ale namísto toho, abych se vydal domů na Melcombe Place, vzal jsem si drožku na Bolsover Street č. p. 33. Tam mě u zadních soukromých dveří do svého malého bytu, jenž se sestával z malé ložnice a jen o něco větší obývací místnosti s velmi základním kuchyňským vybavením, čekala slečna Marta R., která se u domovnice zapsala jako slečna Marta Dawsonová. Dorazil jsem o několik hodin později, než jsem slíbil, ale ona zaslechla mé kroky na schodech, a tak mi vyšla naproti.

„Připravila jsem kotlety a nechala jsem je na kamnech, tak jsou ještě teplé,“ oznámila mi, když za mnou zavřela dveře. „Jestli se chceš teď najíst, tak můžeš, jinak bych ti je znova ohřála až později.“

„Ano,“ odpověděl jsem. „Ohřej je později.“

Nyní bych měl poznamenat, milý čtenáři z daleké budoucnosti, že si dovedu takřka – ne zcela, ale takřka – představit, že v časech, jako jsou ty vaše, už memoáristé

ani romanopisci neskrývají za pomyslnou stěnu ony soukromé záležitosti, takové, jež by zde mohly následovat, ty, jak bych to řekl, intimní chvíle mezi mužem a ženou. Doufám ale, že vaše doba přece jen není tak zhýralá, že byste i o těchto nejintimnějších momentech hovořili a psali zcela bez zábran, avšak pokud očekáváte takováto prostopášná oddělení zde, budete zklamáni.

Mohu prohlásit, že pokud byste měli možnost vidět fotografii slečny Marty R., možná byste přemýšleli, proč mi, pokaždé když jsme spolu, připadá tak krásná. Pro pouhé oko či čočky fotoaparátu (a Marta mi prozradila, že když více než před rokem dovršila věk devatenácti let, rodiče ji nechali vyfotografovat) je Marta R. vzrůstem malá, poněkud stroze vyhlížející žena, jež má úzký obličej, takřka negroidní rty, vlasy sčesané na pěšinku tak výraznou, že to vypadá, jako by jí temenem hlavy probíhala lysina, hluboko posazené oči a nos a barvu pleti, kvůli kterým by mohla být na jihu Spojených států poslána na plantáže sklízet bavlnu.

Fotografie Marty R. nemůže nijak vyjádřit její energii, dychtivost, tělesnou štědrost a dobrodružnost. Mnoho žen – s jednou povětšinou času žiji – dokáže napodobovat a vysílat k mužům na veřejnosti tělesnou smyslnost, umí se podle tohoto oblékat a načernit si obočí, i když žádnou nebo skoro žádnou smyslnost nepocítí. Podle mě to dělají prostě jen ze zvyku. Jen několik žen, jako například mladá Marta R., tuto smyslnou povahu skutečně mají. Najít takovouto osobnost mezi všemi těmi ženami, jejichž starostlivost, zájem a city jsou pouze polovičaté a kterými se to v naší společnosti v šedesátých letech devatenáctého století jen hemží, není ani tak jako hledat jehlu v kupce sena, ale spíše se podobá hledání teplého, citlivého těla mezi všemi těmi studenými mrtvolami ve francouzské márnici, kam mě Dickens tak rád brával.

* * *

O několik hodin později uklidila na malém stolku a my k němu usedli za světla svíček k večeři. Jedli jsme vysušené kotlety – Marta se neřadila mezi dobré kuchařky a nikdy nebude – a nabírali si na vidličky seschlou zeleninu. Marta nějakým způsobem obstarala láhev vína. Chutnalo stejně špatně jako to jídlo.

Vzal jsem ji za ruku.

„Má drahá,“ oslovil jsem ji, „zítra brzy ráno si musíš sbalit své oblečení a vlakem ve čtvrt na dvanáct odjet do Yarmouthu a tam znova nastoupit do svého starého zaměstnání v hotelu, nebo pokud by to již nešlo, si najít podobné. Nejpozději zítra večer musíš navštívit své rodiče a bratra ve Wintertonu a říct jim, že se máš dobře a nic ti nechybí a že jsi za své úspory strávila malou dovolenou v Brightonu.“

Určitě jí musím připočíst k dobru, že Marta nefňukala ani se nešklebila. Kousla se do rtu a zeptala se: „Můj milý, udělala jsem snad něco, čím jsem tě urazila? Může za to snad la večere?“

Zasmál jsem se, i když jsem pocítoval únavu a dna mi do končetin a očí vhněla stále nesnesitelnější bolest. „Ne, ne, má milá. Je to prostě jen kvůli tomu, že tu kolem čmouchá jeden detektiv a my mu nesmíme dát šanci, aby mě vydíral – nebo tebe či tvou rodinu, má milá. Než ho ta hra unaví, musíme se na nějaký čas rozloučit.“

„Policajt!“ zvolala Marta. Měla velmi klidnou povahu, ale přece jen to byla venkovská sloužící. Policie, zejména ta londýnská, u lidí jako ona vzbuzovala hrůzu.

Znovu jsem se usmál, abych zmírnil její obavy. „Ale ne, kdepak. Už k policii nepatří. Spíš jenom soukromý detektiv, zrovna takový bídň typ, jako si najímají stárnoucí pánové, aby dohlíželi na jejich mladé manželky, když se vydávají činit dobrodiní. Není třeba mít strach.“

„Ale musíme se rozloučit?“ Rozhlédla se po místnosti a já poznal, že už v duchu dává sbohem tuctovému nábytku a vybledlému válečkování na stěně, jako by se nějaký člen královské rodiny loučil se svým rodinným sídlem, když ví, že již bude brzy vyhnán.

„Jen na krátkou dobu,“ ujistil jsem ji a poplácal po ruce. „Já se nejdřív postarám o toho detektiva a potom si vše naplánujeme znova. Vždyť tento byt bude i nadále pronajímán na jméno slečna Dawsonová, jelikož se určitě brzy navrátíš. Chceš to tak?“

„To bych byla velice ráda, pane... Dawsons. Chceš zde dnes strávit noc? Na nějaký čas poslední?“

„Ne dnes, má nejdražší. Dna mi dává pořádně zabrat. Musím se vrátit domů a vzít si lék.“

„Kež bys jen měl jednu láhev svého léku i tady, má lásko, aby ti ulevila od bolesti, zatímco já bych ti ulevila od napětí a úzkosti!“ Stiskla mi ruku tak silně, až mi do bolavé paže vystřelila bolest. V očích se jí objevily slzy a já věděl, že tomu tak je kvůli mně a ne proto, že musí odjet. Marta R. měla velmi soucinnou duši.

„Vlak ve čtvrt na dvanáct,“ připomněl jsem jí, zvedl se a oblékl si kabát. Na komodu jsem vyskládal bankovky a mince v celkové hodnotě šesti liber. „Dej si pozor, abys tu nic nenechala, má nejdražší. Přeji ti šťastnou cestu a brzy se s tebou spojím.“

* * *

Když jsem dorazil domů na Melcombe Place, čtrnáctiletá Harriet spala ve svém pokoji, ale Caroline byla stále vzhůru.

„Máš hlad?“ zeptala se. „Měli jsme dnes telecí a já pro tebe trochu odložila.“

„Ne, dal bych si jen trochu vína,“ odpověděl jsem. „Tak jako dnes mě dna již dlouho netrápila.“ Odešel jsem do kuchyně, odemkl svou soukromou skříňku klíčem ukrytým v kapse u vesty, vypil tři sklenice opiové tinktury a vrátil se zpátky do jídelny, kde mě již čekala Caroline s dvěma sklenicemi dobrého madeirského vína. Pachuť odporného patoku, který jsem pil u Marty, jsem ještě stále cítil na jazyku a chtěl jsem se jí zbavit.

„Jak ses měl dnes u Dickense?“ zeptala se. „Nečekala jsem, že přijdeš tak pozdě.“

„Dobře víš, jak umí být tvrdohlavý, když mě zve na večeři,“ upozornil jsem ji. „‘Ne’ jako odpověď nepřijme.“

„O tom, abych se přiznala, nic nevím,“ řekla Caroline. „Vždy, když jsem večeřela s panem Dickensem, byl jsi u toho ty a jedli jsme buďto u nás doma, nebo v soukromém sále v restauraci. Nikdy netrval na tom, abych já u stolu zůstávala až do pozdních hodin.“

Nepokoušel jsem se jí to vyvrátit. Cítil jsem, jak laudánium již začíná působit na nesnesitelnou pulzující bolest hlavy. Lék ve mně vyvolával podivný pocit, kdy mi připadalo, že se nadnáším a zase klesám, skoro jako by stůl a židle byly malé plachetnice plující v rozčeřených vodách za větší lodí.

„Hezky jste si spolu popovídali?“ dorážela Caroline. Měla na sobě červený hedvábný župan, který působil příliš křiklavě, než aby se dal považovat za vkusný. Připadalo mi, že na něm vyšité zlaté květiny tepou jako drobná srdce.

Řekl jsem: „Dickens mi dnes odpoledne vyhrožoval, že mě zabije, pokud neuposlechnu jeho rozkazy. Utratí mě jako zlobivého psa.“

„Wilkie!“ Svě zděšení nepředstírala a ve slabém světle jsem viděl, jak jí zbledl obličej.

Nuceně jsem se zasmál. „Nic si z toho nedělej, má nejdražší. Nic takového se samozřejmě nestalo. Je to jen další doklad toho, jak rád Wilkie Collins přehání. Nádherně jsme se spolu prošli a ještě lépe si u dlouhotrvající večeře, skleničky brandy a při následném doutníku popovídali. Byl tam i John Forster a jeho nová nevěsta.“

„Ten suchopár?“

„Ano.“ Sundal jsem si brýle a protřel si spánky. „Měl bych si jít lehnout.“

„Chudáčku,“ utěšovala mě Caroline. „Chceš, abych ti promasírovala svaly?“

„Ano,“ odpověděl jsem. „To by mi pomohlo.“

Ani nevím, kde se Caroline G. naučila ono umění svalové masáže. Nikdy jsem se po tom nepídil. Stejně jako většina z jejího života, než jsem ji před dvanácti lety potkal, to zůstává záhadou.

Ale na potěšení a uvolnění, které mi její ruce přinášely, nic záhadného nebylo.

Tak o půl hodiny později u mě v ložnici se zeptala: „Mám s tebou dnes večer zůstat, drahoušku?“

„Ne dnes, má drahá. Dna mě stále velmi trápí – a když mne zaplaví rozkoš, bolest se po ní ihned vrátí, jak víš. Navíc mám zítra ráno něco velmi důležitého na práci.“

Caroline přikývla, políbila mě na tvář, vzala svícen na komodě a odešla dolů.

Pak mě napadlo, že bych mohl psát, pracovat celou noc, jak jsem to často dělal u *Ženy v bílém* a předchozích knih, ale tichý zvuk z odpočívadla v podlaží mě přesvědčil, abych zůstal, kde jsem. Ta žena se zelenou kůží a zuby připomínajícími kly si dovolovala stále více. Několik měsíců poté, co jsme se přistěhovali, omezovala své potulky na strmé a temné schodiště pro sloužící, ale nyní se ozvěna jejích kroků často po půlnoci ozývala na koberci a dřevěné podlaže odpočívadla.

Anebo mohly ty zvuky pocházet z mé pracovny. To by bylo ještě horší, kdybych vešel dovnitř a viděl *jeho*, jak ve světle měsíce pracuje u mého stolu.

Zůstal jsem v ložnici a přešel k oknu, jehož závěsy jsem odhrnul.

Poblíž lampy se potuloval hoch oděný v cárech. Seděl opřený o popelnici a možná spal. Anebo vzhlížel k mému oknu. Jeho oči halil stín.

Zatáhl jsem závěsy a vrátil se do postele. Někdy kvůli opiové tinktuře nemohu celou noc usnout, zatímco jindy mě uspí a přinese intenzivní sny.

Pomalu jsem odplouval do říše spánku a snažil se vytlačit Charlese a jeho přízrak jménem Drood ze své mysli, když v tu mi nosní dírky naplnil nasládlý, takřka nechutný zápach – snad hnijícího masa. Za očními víčky mi jako stříkající krev pulzovaly obrazy červených muškátů, hromad, kup a bytelných věží z muškátů jako odněkud z pohřbu.

„Pane bože!“ vykřikl jsem a ve tmě se posadil. Naplňovala mě taková jistota, jako by šlo o nějaký druh jasnozřivosti. „Charles Dickens se chystá zavraždit Edmonda Dickensona.“

KAPITOLA DESÁTÁ

Poté co jsem si ráno udělal poznámky o svém rozhovoru s Charlesem Dickensem, jsem si o samotě u sebe v klubu dal pozdní snídani. Potřeboval jsem čas na přemýšlení.

Dickens se mě předchozího dne několikrát dotázal, zda mu věřím, avšak pravda je, že tomu tak nebylo. Alespoň ne zcela. Nebyl jsem si jistý, zda vůbec tam dole v kanálových labyrintech pod Londýnem potkal někoho jménem Drood. Viděl jsem onu podivnou gondolu a její dvoučlennou posádku, Venuši a Merkura, jak jim Dickens říkal, takže jsem měl přece jen aspoň jeden pevný jistý bod, odkud jsem mohl začít.

Ale opravdu jsem je viděl? Vzpomínám si na připlouvající loď, jak do ní Dickens nastoupil, jak potom zmizela za zatáčkou a jak ji jedna maskovaná figura u boku poháněla tyčí a druhá na zádi pomocí vesla udávala směr. Ale opravdu se nemýlím? Byl jsem unavený, vyděšený a také ospalý. Než jsem se vydal s Dickensem na cestu, vzal jsem si víc dávek opiové tinktury, než si běžně dávám, a u večeře pak navíc vypil značné množství vína. Všechny zážitky oné noci, dokonce ještě předtím, než jsme sestoupili do podzemí, abychom našli čínského opiového krále Lazara, se zdály snové a neskutečné.

Ale co Dickensovo vyprávění o životě pana Drooda?

Co s ním? Charles Dickens byl obdařen takovou představivostí, že by byl schopen během vteřiny vymyslet tisíce takových příběhů. Je však pravda, že ten příběh o Droodově dětství, jeho anglickém otci, zavražděné muslimské matce... mi připadal hluboko pod úroveň Dickensových tvůrčích sil.

Kupodivu to byla právě ta část Droodova příběhu, jež pojednávala o jeho schopnostech hypnózy a magnetického působení, díky níž jsem té povídačce alespoň částečně věřil. Rovněž by se tak vysvětlilo, proč Dickens, jemuž nyní cestování vlakem i kočárem přinášelo takovou hrůzu, jezdil každý týden nejméně jednou z Gad's Hillu do Londýna.

Stal se studentem... anebo možná spíš učedníkem... velkého hypnotizéra jménem Drood.

Jak jsem dobře věděl ještě před tím, než se mě snažil (neúspěšně) zhypnotizovat krátce po nehodě ve Staplehurstu, Dickensova fascinace hypnózou sahala takřka třicet let nazpátek, kdy byl znám pod svým raným pseudonymem „Boz“. V té době se o hypnózu a mesmerismus zajímala celá Anglie. Onen fenomén se k nám dostal z Francie, kde byl jakýsi „magnetický chlapec“ údajně v hypnotickém transu schopen říci, jaký čas ukazují hodinky a co je napsáno na kartách, ač měl oči velmi pevně zavázány. V té době jsem Dickense samozřejmě ještě neznal, ale nejednou četl jeho pojednání o tom, jak se v Londýně zúčastnil tolika přednášek o hypnóze, kolika jen stihl. Ale byl to právě onen profesor, o němž se Dickens zmiňoval, jistý John Elliotson z University Colledge Hospital, který mladého Boze zaujal nejvíce.

Elliotson dokázal pomocí svého magnetického působení uvrhnout subjekty – z nichž mnoho patřilo mezi pacienty jeho londýnské nemocnice – do mnohem hlubšího transu než většina ostatních hypnotizérů. V takovémto transu se oni muži a ženy, chlapi a dívky nejen přiblížili k vyléčení svých chronických potíží, ale rovněž u nich byly navozeny prorocké až jasnozřivé stavy. Sestry Okeovy, obě epileptičky, poté, co je profesor Elliotson uvedl do hypnotického stavu, nejen vstaly ze svých kolečkových křesel, aby tančily a zpívaly, ale rovněž vykazovaly silné rysy jasnozřivosti. Dickens byl přesvědčen, že se nejedná o podvod. Stal se z něj, jinými slovy, konvertita.

Na člověka, který neměl žádná skutečná náboženská přesvědčení, začal Dickens oddaně věřit na živočišný magnetismus a hypnotické síly, jež tuto energii ovládají. Nesmíš zapomenout, milý čtenáři, na kontext naší doby – věda činila velké kroky směrem k poznání zásadních a vzájemně spolu souvisejících sil a fluid, například magnetismu a elektřiny. Tok a řízení hypnotického fluida, společného všem živým tvorům, zejména však lidské mysli a tělu, připadaly Dickensovi stejně vědecké a prokazatelné, jako když Faraday za pomoci magnetu vygeneroval elektřinu.

Následujícího roku 1839, když Elliotson rezignoval na post profesora léčebných látek a postupů na University Colledge – nikdo nepochyboval o tom, že za tím stál tlak, jenž na něj byl vyvíjen kvůli jeho rozporuplným hypnotickým demonstracím –, Dickens se ho veřejně zastal, tajně mu půjčil peníze, zařídil, aby obstarával zdravotní péči o Dickensovy rodiče i jiné členy jeho rodiny a, o několik let později, se snažil úzkostlivému a malomyslnému doktorovi pomoci, když ho přepadly sebevražedné sklony.

Dickens sám se samozřejmě nikdy zhypnotizovat nenechal. Každý, kdo tvrdil, že by snad mohl někomu dovolit, aby ho do takového stavu byl jen na chvíli uvrhl, neznal Charlese Dickense dostatečně dobře. Byl to právě mladý Boz, z něhož se měl brzy stát vyzrálý Nenapodobitelný, kdo chtěl neustále ovládat jiné. Hypnóza se pro něj stala pouze jedním z nástrojů k dosažení toho cíle a zájem o ni si udržel až do konce života.

Dickens se zanedlouho začal pokoušet sám s hypnózou experimentovat a využívat ji k léčení. V době, kdy se roku 1842 vydal na návštěvu Ameriky, již svým přátelům vykládal, že pravidelně hypnotizoval Catherine, aby jí vyléčil bolesti hlavy a nespavost. (O mnoho let později se mi svěřil, že živočišný magnetismus využíval, aby svou nešťastnou ženu zbavil ještě větší šíře „hysterických příznaků“. Rovněž se mi přiznal, že úplně poprvé Catherine uvedl do hypnotického stavu vlastně náhodou. Zrovna s několika americkými přáteli probíral magnetické působení a „objasňoval tuto problematiku vcelku názorně“, mával kolem svých posluchačů rukama a dotýkal se jejich obočí, aby předvedl techniky, které spatřil během odborných demonstrací, když tu Catherine pod vlivem jeho působení upadla v hysterii. Několikrát před ní zamával rukama, aby ji probral, ale místo toho její hypnotický trans ještě prohloubil. Dalšího večera pak před přáteli Catherine využil jako pokusný subjekt a krátce nato se pak začal pokoušet vyléčit její „hysterické příznaky“.) Potom rozšířil okruh těch, na něž uplatňoval své rostoucí hypnotické schopnosti, na malý kroužek přátel a rodinných příslušníků.

Ale bylo to až u Madame de la Rue, kdy Dickense jeho využívání magnetického působení dostalo do problémů.

Madame Augusta de la Rue byla anglická manželka ve Švýcarsku narozeného bankéře Emila de la Rue, ředitele janovské pobočky bankovní společnosti, kterou založil jeho dědeček. Během krátkého období, jež započalo v říjnu roku 1844, kdy vzal Dickens Catherine do Janova, aby tam mohl během podzimu a zimy psát, byli Dickensovi a de la Rueovi sousedé a často se spolu vídali v nevelké skupince v Janově žijících cizinců.

Augusta de la Rue trpěla příznaky nesmírného neklidu, mezi nimiž nechyběla nespavost, nervózní tiky, lícni křeče a záchvaty úzkosti tak mocné, že se ta žena prakticky nemohla hnout z místa. Lidé z časů méně osvícených než ty naše by snad mohli tvrdit, že ji posedli démoni.

Dickens navrhnul, že by mohl využít svých narůstajících hypnotických schopností, aby Madame de la Rue pomohl, a její manžel to pokládal za úžasný nápad. „Velmi rád za vámi přijdu,“ napsal jí později Dickens v jednom vzkazu a během následujících tří měsíců, od listopadu přes prosinec až do ledna 1845, se jí autor věnoval několikrát denně. Některých z těchto sezení se zúčastnil i její manžel. (Emile se sám udatně snažil od Dickense umění hypnózy naučit, avšak běda, na magnetické působení neměl ani špetku talentu.)

Středobodem tajemna obklopujícího nemoc madame de la Rue byla přítomnost proradného fantóma, který ji pronásledoval ve snech a nějak způsoboval její strádání. „Je naprosto zásadní,“ vysvětloval Dickens Emilovi de la Rue, „aby tento fantóm, k němuž směřují a kolem nějž se soustřeďují její zneschopňující myšlenky, *nenabyl znova sílu*.“

Aby se nic takového nestalo, Dickens se rozhodl, že přijde v kteroukoli denní i noční dobu, kdy ho de la Rueovi zavolají. Někdy Dickens zanechal Catherine v jejich studené janovské posteli samotnou a vydal se ve čtyři hodiny ráno k lůžku Madame de la Rue, aby své nebohé pacientce pomohl.

Její záchvaty, křeče, tiky a bezesné noci začaly pomalu odeznívat. Emile měl nesmírnou radost. Ale i tak ji Dickens každý den nadále hypnotizoval, aby jí mohl položit více otázek o tom fantómovi. Těm, kteří sledovali hypnotická sezení v obývacím pokoji sídla de la Rueů, připomínala spiritistické seance, při nichž madame de la Rue, uvržená do hlubokého transu, vypovídala o temných i světlých éterických bytostech, jež se kolem ní kdesi daleko pohybují. A fantóm se nad ní přitom vždy snažil získat kontrolu, zatímco Dickens se chrabře pokoušel vymanit ji ze zhoubného vlivu oné nestvůry.

Když Dickens a Catherine koncem ledna Janov opustili, aby ve svých cestách pokračovali do Říma a Neapole, Emile mu stále každý den posílal aktuální zprávy a deníkové záznamy o manželčině stavu. Dickens odepsal, že je velice důležité, aby za nimi de la Rueovi nejpozději koncem února přijeli a Emile de la Rue s manželkou si vše zařídili tak, aby tam mohli odcestovat co nejdříve.

Catherine nevěděla o tom, že její manžel má v plánu se s Madame de la Rue znova setkat. Stejně tak nic netušila o tom, že Dickens se svou „pacientkou“ tajně domluvil, že každý den bude od jedenácti dopoledne po celou jednu hodinu vyvíjet maximální koncentraci, aby jí mohl v duchu zhypnotizovat na dálku. V době, kdy k ní vysílal tyto „paprsky myslí“, se madame de la Rue co nejvíce soustředila, aby toto záření vytvořené Dickensovým magnetickým působením, přijala.

Cestovali zrovna kočárem, Catherine seděla kvůli čerstvému vzduchu nahoře, Dickens byl vevnitř, když odbila jedenáctá hodina a Dickens se počal soustřeďovat na svou vzdálenou pacientku. Sotva co si začal představovat své hypnotické pohyby rukama a navádět magnetické fluidum, uslyšel, jak nahoře na kozlíku spadla Catherine paruka. Catherine nic netušila o tom, že Dickens právě směrem do Janova vzduchem vysílá své magnetické působení, ale přesto se nahoře na kozlíku dostala do silného hypnotického transu, během něž se jí křečovitě chvěla oční víčka.

V době, kdy se Dickensovi usadili v Římě, se již u pacientky vzhledem k tomuto odloučení od jejího hypnotického doktora začaly objevovat vážné komplikace. Emile napsal, že u Augusty se opět projevují příznaky, které naznačují, že fantóm se vrací zpět. „Na dálku ho nemohu porazit ani držet na uzdě,“ odepsal Dickens. „Pevně však věřím, že pokud budu u ní a s ní, podaří se mi onu temnou sílu roztříštit jednou provždy jako sklo.“

De la Rueovi se ke Catherinině obrovskému překvapení objevili v Římě krátce po obdržení tohoto vzkazu a Dickens obnovil každodenní sezení, tentokrát na ni hypnoticky působil, jak napsal, „pod olivovníky, někdy ve vinohradech, jindy v cestovním voze či v zájezdních hostincích během polední přestávky.“

A zhruba někdy v této době Dickens Emila informoval, že Madame de la Rue vykazuje velmi znepokojivé symptomy. „Něco jí přeskočilo v hlavě a schoulila se do klubička takovým způsobem, o němž by si člověk myslel, že to snad ani není možné. Abych vůbec poznal, kde má hlavu, nezbylo mi než uchopit její vlasy a následovat je až ke kořínkům.“

A v této době rovněž Catherine (jež koncem ledna opět otěhotněla, někdy v době, kdy se spolu s manželem vydala na mocně soptící Vesuv) oznámila, že je znepokojena zjevnou nevhodností jeho vztahu s madame de la Rue.

Dickens, jak to měl ostatně ve zvyku vždy, když byl z něčeho obviněn, se velice rozčílil a vyjel na Catherine, že její obvinění jsou nesmyslná až obscénní a že všichni ostatní, kteří s tímto případem mají něco společného, i ti, co ne, bezpochyby chápou, že jeho jedinou motivací jako hypnotizéra je ulevit jedné ze svých nejvážněji postižených pacientek. Dickens křičel, spílal Catherine a vyhrožoval jí, že odjede z Říma bez ní.

Nicméně manželka v třetím měsíci těhotenství, jež si za svým dokáže stát tak pevně jako Velká čínská zeď, se nenechá jen tak snadno zastrašit.

Tenkrát Catherine zcela poprvé promluvila proti jedné z Dickensových posedlostí a koketérií a on se, poprvé a naposledy, podvolil. Vysvětlil de la Rueovým, že Catherine je znepokojena tím, kolik času její manžel se svou pacientkou tráví, a rovněž se za Catherinin přístup velice omlouval a tvrdil, že se přehnaně stará o své vlastní potřeby, zatímco potřeby těch druhých jsou jí ukradené.

A Dickens jí tuto urážku na cti nikdy nezapomněl ani neodpustil. O mnoho let později, předtím, než ji po incidentu s náramkem pro Ellen Ternanovou vykázal z domu, znova vynesl na světlo to, co nazýval její neopodstatněnou žárlivostí a co mu způsobila. „To, co tě rozhořčilo před více než čtrnácti lety v Janově, nemělo žádné jiné kořeny, začátek, prostředek či konec než to, díky čemuž ses cítila během svého manželského života hrdá a čestná a co ti poskytlo lepší společenské postavení, než si zasloužíš, a obklopilo tě mnoha záviděníhodnými věcmi,“ vyjel po ní.

Považovala vztah s nebohou démony sužovanou Madame de la Rue za něco podezřelého. Dickens ji o mnoho let později zpravil, že měla vědět – a pokud by skutečně byla hodnou a milující manželkou, tak by to věděla – že pomoc té trpící ženě představovala ten nejčistší projev jeho vlastní vnitřní tvořivosti a šlechetnosti. Jeho schopnost hypnotizovat ostatní tvořila spolu se schopností psát skvělé romány snad k těm největším darům, které se skvěly na nebeské klenbě jeho osobnosti.

Nyní byl Dickens pouze druhořadým hypnotizérem, který potkal skutečného mistra.

Když jsem dojedl snídani v klubu, složil noviny, položil svůj ubrousek na židli a u dveří si vzal klobouk a hůl, neměl jsem nejmenších pochyb, že Dickens každý týden cestuje do Londýna vlakem, ze kterého je strachy bez sebe, aby se od *někoho* naučil více o hypnóze.

A dávalo docela smysl domnívat se, že ten někdo se jmenuje Drood.

* * *

„Ale, ale, pan Collins. Jaká šťastná náhoda,“ ozval se za mnou příkrý hlas, když jsem kráčet po Chancery Lane směrem k Lincoln's Inn.

„Pan Field,“ zabručel jsem, napůl otočil hlavu a pokývnul, ale nezastavil jsem se. Záměrně jsem ho neoslovil „inspektore“.

On si toho zřejmě nevšiml anebo alespoň předstíral, že ne. „To máme dnes pěkný podzimní den, vidíte, pane Collinsi?“

„To ano.“

„I včera se nám počasí vydařilo. Užil jste si ten výlet do Chathamu a do Gad's Hillu?“

Dvakrát jsem holí ťuknul o dlažební kostky. „Sledujete mě snad, *pane* Fielde? Domníval jsem se, že jste se domluvil s tím chlapcem, aby na Melcombe Place a na náměstí Dorset Square čekal, až pro vás budu mít jakoukoli zprávu.“

„To ano, mám, pane Collinsi,“ odpověděl pouze na mou druhou otázku. „Ten hoch jménem Angrešt tam zrovna teď trpělivě čeká. On si může dovolit být trpělivý, jelikož mu platím, aby čekal. V mém vlastním povolání však není takováto trpělivost bez vážných následků možná. Čas, jak se říká, jsou peníze.“

Procházeli jsme náměstím Lincoln's Inn Fields. John Forster tam žil během svých dlouhých mládeneckých let a mě vždycky zajímalo, jestli Dickens umístil zlovolného právníka Tulkinghorna z *Ponurého domu* na stejnou adresu, jako měl kdysi Forster, jen náhodou.

Když jsme prošli náměstím a dorazili k Oxford Street, zastavili jsme u obrubníku, zrovna když kolem s rachotem projelo několik valníků. Potom jsme museli čekat, až projede kolona kočárů. Field si z vesty odepnul hodinky a podíval se na ně. „Jedenáct hodin dvacet pět minut,“ řekl. „Touhle dobou už by se slečna R. měla nacházet někde na předměstí Londýna, ve vlaku do Yarmouthu.“

Uchopil jsem hůl, jako by to byl kyj. „Takže vy jste si najal lidi, aby špehovali každého z nás,“ procedil jsem skrz zuby. „Pokud platíte svým přísluhovačům za toto, inspektore, plýtváte jak časem, tak penězi.“

„Souhlasím,“ přitakal Field. „A proto tedy, když se se mnou podělíte o to, co víte, ušetříte čas i peníze nám oběma, pane Collinsi.“

„Pokud jste mě včera nechal sledovat,“ namítnul jsem, „musíte vědět všechno co já.“

Field se zasmál. „Mohu vám vypočíst trasu, již jste s panem Dickensem během trojhodinové procházky absolvovali. Avšak není mi známo ani pouhé jádro vašeho rozhovoru, i když vím, že jste hovořili – nebo spíše pan Dickens hovořil – po celou dobu, co jste se vraceli z mokřad Cooling Marsh.“

Přiznám se, že když jsem toto uslyšel, zvedl se ve mně neskutečný hněv a začaly mi rudnout tváře. Nevzpomínám si, že bych si během procházky s Dickensem všiml ještě nějakých jiných chodců, snad jen jakéhosi pobudy, který se po celou dobu potloukal poblíž. Připadal jsem si bezmocně a provinile, ač jsme s Dickensem neprováděli nic horšího, než že jsme si vyrazili na odpolední zdravotní procházku. A jak mohl Field vědět, že Marta odjela vlakem ve čtvrt na dvanáct? Jak jen se toho ten pekelný inspektor tak rychle dopátral? Uháněl snad jeden z jeho přísluhovačů jako splašený z nádraží Charing Cross, aby svému vyděračskému a nenechavému nadřízenému oznámil tuto velmi důležitou informaci? Vysílali mu jeho špehové z nějaké uličky vedoucí ke Gray's Inn nebo od křižovatky Seven Dials signály i právě teď? Můj hněv stále narůstal a slyšel jsem, jak mi pod naškrobenou košilí překotně buší srdce.

„Chcete vědět, kam mám namířeno nyní, inspektore?“ zeptal jsem se ho rozzlobeně, když jsem zabočil vlevo a rychle se vydal západním směrem na Oxford Street.

„Předpokládám, že jdete do Britského muzea, pane Collinsi, kde se nejspíše chystáte strávit nějaký čas v čítárně, ale především důkladně prostudovat Layardovy a Richovy ninivské a etnografické sbírky z Egypta.“

Zastavil jsem se. Doslova jsem cítil, jak mi vstávají vlasy na hlavě.

„Muzeum je dnes zavřené,“ namítl jsem.

„To ano,“ připustil inspektor, „ale váš přítel pan Reed vám otevře postranní dveře a dá vám zvláštní vstupenku.“

Přistoupil jsem o krok blíž k nevycválanému šedesátníkovi a velmi tichým avšak odhodlaným hlasem mu řekl: „Děláte chybu, pane.“

„Skutečně?“

„Ano.“ Stíkl jsem mosazné držadlo své hole, dokud jsem neměl pocit, že se ohýbá. „S vaším vydíráním si na mě nepřijdete, pane Fielde. Já nepatřím mezi ty, co by toho museli hodně skrývat. Ať už před přáteli, rodinou či čtenáři.“

Field zvedl obě ruce, jako by ho mé tvrzení ohromilo. „Jistěže ne, pane Collinsi! Jistěže ne! A to slovo... vydírání... by snad mezi dvěma takovými gentlemany, jako jsme my dva, nemělo ani padnout. Prostě jen prozkoumáváme oblasti společného zájmu. Co se týče pomoci zabránit případným těžkostem, do nichž byste se mohl dostat, tak jsem vaším poslušným služebníkem, pane. Vždyť je to koneckonců má práce. Detektiv využívá svých informací k tomu, aby lidem pomáhal, ne škodil.“

„Pochybuji, že se vám o tom podaří Charlese Dickense přesvědčit,“ upozornil jsem ho. „Zvláště kdyby se dozvěděl, že ho stále necháváte sledovat.“

Field až smutně zakroutil hlavou. „Mým cílem není nic jiného, než panu Dickensovi pomáhat a ochraňovat ho. Ani netuší, v jak velkém se nachází nebezpečí, je-li ve styku s tím ničemou, jenž si říká Drood.“

„Z toho, co mi pan Dickens povídal,“ odporoval jsem mu, „je Drood spíše zneuznaný člověk než ničema.“

„Tak, tak,“ zamumlal Field. „Pane Collinsi, jste mladý. Přinejmenším docela mladý. Mladší než pan Dickens nebo já. Ale vzpomínáte si na osud lorda Lucana?“

Zastavil jsem se u pouliční lampy a holí zaťukal o dlažbu. „Lorda Lucana? Toho radikálního člena parlamentu, jehož našli před lety zavražděného?“

„Naprosto hrozivým způsobem zavražděného,“ dodal inspektor Field. „Když sám přebýval ve svém sídle, jmenovalo se Wieston, v Hertfordshire poblíž Stevenage, bylo mu vytrženo srdce z těla. Lord Lucan byl přítelem vašeho kolegy spisovatele a starým známým Edwarda Bulwera-Lyttona, lorda Lyttona. Vždyť také sídlo lorda Lucana leželo jen něco málo přes šest kilometrů od hradu Knebworth, patřícímu lordu Lyttonovi.“

„Několikrát jsem tam byl,“ řekl jsem. „V Knebworthu, myslím. Ale co může mít tahle stará vražda společného s tím, o čem se bavíme nyní, inspektore?“

Field si přiložil svůj tučný ukazováček vedle nosu. „Lord Lucan byl, ještě předtím, než převzal titul po svém zemřelém starším bratrovi, znám jako jistý John Frederick Forsythe... taková černá ovce rodiny, i přesto, že získal titul v oblasti stavitelství a vlastním nákladem také vydal několik knih založených na svých cestách. Povíдалo se, že si mladý lord Lucan během svého dlouhého pobytu v Egyptě vzal islámskou ženu a možná s ní měl i jedno či dvě děti. K vraždě lorda Lucana došlo necelý rok poté, co ten muž zvaný Drood roku 1845 poprvé zavítal do Londýna.“

Zíral jsem na stárnoucího detektiva jako u vytržení.

„Takže nyní již asi chápete, pane Collinsi,“ pokračoval inspektor, „že je docela možné, že my dva si můžeme být vzájemně značně nápomocni, pokud si mezi sebou vyměníme vše, co víme. Domnívám se, že váš přítel pan Dickens se nachází ve značném nebezpečí. Vskutku. Já vím, že pokud se pan Dickens i nadále bude scházet s tím ničemou Droodem, hrozí mu reálné nebezpečí. Proto vás jako přítele onoho velkého spisovatele žádám, abyste mi pomohl být jeho ochráncem.“

Chvilí jsem si hladil vous. Nakonec jsem se zeptal: „Inspektore Fielde, co ode mě chcete?“

„Pouze informace, které nám mohou pomoci účinněji chránit vašeho přítele a zadržet toho zloducha,“ odpověděl.

„Jinými slovy po mně žádáte, abych i nadále Charlese Dickense špehoval a podělil se s vámi o všechno, co mi poví o Droodovi.“

Starý detektiv na mě i nadále zíral svým upřeným pohledem. Kdybych pozorně neočekával jeho přikývnutí, asi bych je ani nepostřehнул, jak bylo neznatelné.

„Ještě něco jiného?“ zeptal jsem se.

„Pokud by se vám podařilo pana Dickense přesvědčit, aby vás vzal s sebou na jednu z dalších nočních výprav do Podměstí, a tentokrát až do samotného Droodova doupěte, moc by mi to pomohlo,“ řekl.

„Abych vám mohl potom osobně ukázat, kudy se k němu dostat, až přijde čas ho zatknout,“ dodal jsem.

„Ano.“

Tentokrát byla řada na mě, abych přikývl. „Inspektore, je velice těžké donášet na nejbližší přátele, zvláště pokud jsou to přátelé tak temperamentní a vlivní jako pan Charles Dickens. Mohl by mne zničit, profesně i osobně.“

„Ale vždyť to činíte v jeho nejlepší zájmu...“, spustil inspektor.

„Tak to bereme my,“ přerušil jsem ho. „A jednoho dne to tak možná bude chápat i Dickens. Je to ale člověk, jehož charakterizují velmi silné city, inspektore. I pokud by mu mé... špehování... mělo zachránit život, je docela možné, že by mi to nikdy neodpustil. Rovněž by se mě mohl pokusit zničit.“

Detektiv se na mě stále zkoumavě díval.

„Pouze chci, abyste pochopil, jaké riziko podstupuji,“ informoval jsem ho. „A proč vás za to riziko na oplátku požádám o dvě věci.“

Tváří mu proběhl úsměv tak neznatelný, že jej lidské oko mohlo jen těžko postřehnout. „Samozřejmě, pane Collinsi,“ odpověděl úlisně. „Jak již jsem řekl, jedná se o dohodu mezi dvěma gentlemeny. Mohu vědět, o jaké požadavky jde?“

„Inspektore, nečetl jste náhodou Dickensův román *Ponurý dům*?“

Postarší muž vydal jakýsi velmi nechutný zvuk. Na chvíli se mi zdálo, že se chystá odplivnout na chodník. „Já... prošel jsem si jej, pane Collinsi. Velmi zběžně.“

„Ale jistě vám neuniklo, inspektore, že mnoho lidí se domnívá, že jste předobrazem postavy jménem inspektor Bucket, která v tom románu vystupuje?“

Field přikývl, ale neřekl na to nic.

„Nejste snad s takovým vyobrazením spojen?“ vyzvídal jsem.

„Vždycky mi přišlo, že ta postava jménem Bucket je karikaturou a travestií správného policejního chování, postupů a důstojnosti,“ zabručel starý detektiv.

„Nicméně,“ namítl jsem, „Dickensův román, který mi, popravdě řečeno, jinak přijde docela bezútešný a nezábavný – zvlášť nemůžu přijít na chuť té cukrkandlově přeslazené vypravěčce Esther Somersonové – poněkud ožije v posledních kapitolách, kdy se inspektor Bucket ujme případu zavražděného právníka Tulkinghorna a rovněž začne své neúspěšné, avšak vzrušující pronásledování lady Dedlockové, Estheřiny skutečné matky, kterou na konci románu najdou, jak umírá u hřbitova.“

„A co tím chcete říct, pane?“ zeptal se Field.

„Chci tím říct, inspektore, že jako profesionální spisovatel vidím nemalý potenciál v knize, jež by měla jako svou ústřední postavu detektiva, ať už soukromého nebo ze Scotland Yardu, ne zas až tak odlišného od inspektora Bucketa, až na to, že by byla... samozřejmě... inteligentnější, bystřejší, vzdělanější, hezčí a morálnější. Jinými slovy, fiktivní postava, jež by se zas až tak nelišila od vás.“

Starý detektiv na mě pohléděl úkosem. Masitý ukazováček mu spočíval u ucha, jako by zrovna naslouchal jeho šeptaným radám. „Jste velmi laskav, pane Collinsi,“ vyrazil ze sebe nakonec inspektor. „Velmi laskav. A možná bych vám tedy mohl nějak skromně pomoci při vašem výzkumu věnovaném takové postavě a románu? Nabídnout nějaké rady, třeba ohledně správných vyšetřovacích metod a policejních postupů, abyste se vyhnul takové pohromě, jakou pan Dickens předvedl ve svém románu?“

Usmál jsem se a posunul si brýle. „Více než to, inspektore. Velmi by mi prospělo, kdybyste mi umožnil přístup k... jakpak jim říkáte... záznamům o vraždách. Předpokládám, že si takové věci uchováváte, byť jsou strašlivé.“

„Uchováváme, pane,“ odpověděl Field. „A pro pána spisovatele, který chce dosáhnout, jak se říká, co největší uvěřitelnosti, by tyto dokumenty jistě při práci na románu představovaly neocenitelný zdroj. To je čestný požadavek a já ho bez zaváhání přijímám.“

„Výborně,“ řekl jsem. „Mé druhé přání vám jistě také nezpůsobí žádné potíže, jelikož jsem si jist, že to sledování, o které bych měl zájem, byste stejně dřív nebo později zahájil, i kdybych vás o to nepožádal.“

„O jaké sledování jde, pane?“

„Chci vědět všechno, co vy a vaši přísluhovači můžete zjistit o herečce Ellen Ternanové. Kde se zdržuje. Místo, kde je s matkou ubytována a zda nájem platí Dickens. Rovněž by mě zajímalo, jak si vydělává peníze a zda jí takto získané prostředky postačují k tomu, aby byla schopná v podmínkách, v nichž se zrovna nachází, samostatně vyžít. Kam chodí. Její vztah k panu Charlesi Dickensovi. Prostě všechno.“

Inspektor Field mne stále obdařoval svým nechápavým, spíše bezvýrazným, mírně vyčítavým pohledem, který, jak jsem nepochyboval, jistě věnoval tisícům lotrů. Ale já lotr nebyl – ještě ne – a tak jsem se jeho vlivu nepoddal.

„Podivný požadavek, pane Collinsi, pokud to tak mohu říct. Pokud tedy nemáte o slečnu Ternanovou *osobní* zájem.“

„Vůbec žádný, inspektore. O tom vás mohu ujistit. Spíše jsem přesvědčen, že slečna Ternanová je s touto... záhadou, jíž se společně snažíme přijít na kloub, nějak spojena. Navíc také věřím, že ty nejlepší zájmy pana Dickense mohly být touto ženou zkompromitovány. Abych pomohl svému příteli... a možná i sobě... musím se i o ní a o jejich vztahu dozvědět více.“

Field si protřel spodní ret tím zahnutým a tlustým ukazováčkem. „Vy se, pane Collinsi, domníváte, že slečna Ternanová by mohla být s tou obludou jménem Drood spolčena? Jako přísluhovačka?“

Zasmál jsem se. „Inspektore, mně je toho o té ženě známo tak málo, že se zatím nemohu pouštět ani do spekulací. Proto, máme-li naši dohodu uzavřít, potřebuji o ní, jejích sestřích, matce a vztahu s mým přítelem Dickensem vědět co nejvíce.“

Field si i nadále prstem poklepával na rty a mačkal si je.

„Takže si rozumíme, inspektore?“ zeptal jsem se.

„Myslím, že ano, pane Collinsi. Řekl bych, že si rozumíme velice dobře. Souhlasím s vašimi podmínkami a doufám, že vám budu moci poskytnout všechny informace, které po mně žádáte.“ Field ke mně natáhl svou mozolovitou ruku.

Potrásl jsem jí.

O minutku později jsem pokračoval ve své cestě do Britského muzea, Field pospíchal vedle mě a já mu řekl všechno, co mi Dickens předcházejícího dne na procházce do Cooling Marsh a zpět sdělil.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Uhodila zima, do listopadu zbavila všechny stromy poblíž Gad's Hill Place listů a vyhnala Dickense z jeho letní chaty zpět do pracovny v průčelí domu, kde v zeleném, porcelánem vykládaném krbu praskal oheň, zahubila všechny červené muškáty v zahrádce a seslala šedivé mraky proplovat nad stejně šedivými kamennými zdmi a ulicemi Londýna, kde jsem přebýval.

S příchodem tohoto chladnějšího počasí začaly mě i Dickense trápit nemoci ještě urputněji. Slavnější spisovatel musel stále bojovat s hroznými vzpomínkami na Staplehurst, s neustálým vyčerpáním, s bolestí ledvin, jež ho sužovala již od dětství, a navíc po onom „úžehu“ ve Francii pociťoval necitlivost v levém boku. Očividně byly spisovatelovy potíže vážnější, než si chtěl připustit. Měli jsme spolu s Dickensem společného lékaře, vzájemného přítele Franka Bearda, a přestože se Beard jen málokdy s ostatními bavil o svých pacientech, vycítil jsem u něj hluboké obavy.

Já měl své vlastní neduhy, mezi něž patřila vážná revmatická dna a s ní spojená bolest, omdlévání, bolavé klouby a stále větší tloušťka, kvůli níž jsem se cítil znechucen sám sebou, jelikož jsem se nedokázal uskromnit v opulentnosti jídel, která jsem si dopřával, nadýmání, žaludeční křeče a mnoho dalších zaživacích potíží stejně jako nepříjemné srdeční palpitace. Zdálo se, že o Dickensových zdravotních těžkostech nikdo neví, zatímco o těch mých věděli snad všichni. Jeden Francouz mi přes mého nakladatele napsal, že „se vsadil o deset lahví šampaňského, že jsem naživu, čemuž nikdo nevěřil“ a pokud stále dýchám, tak mě snažně prosí, abych mu tento fakt sdělil.

Toho podzimu jsem napsal matce: *„Už na sobě pociťuji čtyřicítku (popravdě mi bylo v lednu předcházejícího roku čtyřicet jedna) – šedivé vlasy mi rychle vypadávají... revmatismus a dna jsou již po drahnou dobu mými neodbytnými nepřáteli, strašlivá tloušťka ze mě činí těžkopádného nemotoru – prostě mě sužují všechny ty nejhorší příznaky středního věku.“* A přesto, svěřil jsem se jí, jsem se necítil stár. Neměl jsem žádné pravidelné zvyky ani přijatelné předsudky.

Milý čtenáři, ještě jsem ti ani nic nepověděl o té nejdůležitější ženě v mém životě.

Má matka, Harriet Geddesová-Collinsová, potkala svého budoucího manžela malíře Williama Collinse, když jim bylo oběma tak kolem pětadvaceti. Matka rovněž pocházela z rodu umělců – ona i obě její sestry neustále kreslily a jedna z matčiných sester se dokonce dostala na Královskou akademii umění v Londýně. Harriet Geddesová se s otcem poprvé setkala na plesu, který pořádalo několik známých mého otce pro své přítelkyně, potom se znova několikrát viděli v Londýně, roku 1821 si vzájemně potvrdili, že žádný z nich si zrovna nepěstuje jiné vztahy, a v roce 1822 v Edinburghu se vzali. Já se narodil tak asi o osmnáct měsíců později, 8. ledna 1824 a můj bratr Charles o čtyři roky později, v lednu 1828.

Mezi přátele mého otce patřil i básník Samuel Taylor Coleridge a já si velmi jasně vzpomínám, jak jednou, když jsem byl ještě mladý chlapec, přišel k nám domů, zjistil, že otec není doma, ale i tak u nás zůstal a před mou matkou plakal kvůli své rostoucí závislosti na opiu. To bylo zcela poprvé, kdy jsem slyšel plakat dospělého muže – plakal tak zjímavě, že ani nemohl popadnout dech – a v životě nezapomenu na slova,

jež mu má matka tehdy věnovala: „Pane Coleridgi, neplačte. Pokud vám opium skutečně dělá tak dobře a *musíte* je mít, tak proč prostě nejedete a nevezmete si je?“

V poslední době se i mně samotnému mnohokrát stalo, že jsem kvůli své vzrůstající potřebě této drogy hořce plakal a matčina slova mi znova vytanula v mysli.

Můj otec se vrátil domů hned poté, co matka básníkovi udělila svou radu, a já si vzpomínám, že Coleridge pohnutým hlasem zvolal: „Collinsi, tvá manželka je mimořádně rozumná žena!“

Má matka byla rozumná žena a můj otec velký umělec a velký člověk. Své druhé křestní jméno – „Wilkie“ jsem dostal podle otcova známého, ctihodného sira Davida Wilkieho, starého přítele mého otce ještě ze školních dní, který mě krátce po narození zvedl, podíval se mi do očí a konstatoval: „Vidí.“ (Tímto jako by chtěl předat výtvarnou štafetu od mého otce mně, ale – jak ještě uvidíme – jsem tomuto předpokladu nedostál. Můj mladší bratr byl obdařen výraznějším výtvarným nadáním, a proto tato role připadla jemu.)

Můj otec byl velikým člověkem, jenž měl velké lidi i za přátele. Když jsem vyrůstal, byl jsem dítě s jemnými rysy, vykulenýma očima a baňatým čelem – připadalo mi zcela samozřejmé, že se u nás doma často schází takoví návštěvníci jako Wordsworthovi, Coleridge, Robert Southey či sir Walter Scott. Můj otec nejen dostával zakázky kupříkladu od Francise Chantryho, vévody z Newcastlu, sira Roberta Peela, sira Thomase Lawrence, sira Thomase Heathcoatea, sira Thomase Baringa a lorda Liverpoola, ale rovněž v jejich společnosti strávil nemálo času.

Samozřejmě je pravda, že když otec trávil čas s takovými velikány, matka u toho většinou nebyla přítomna. Jsem si jist, že otec se za matku a jistě ani za Charlese či mě nestyděl, ale nejraději se s těmi velikány scházel daleko od rodinného krbu. Ale nikdy nezapomínal psát domů a poté, co vyjmenoval všechny vzrušující události a osobní setkání, která se během těch dní a týdnů, co byl pryč, naskytla, čas od času přidal i takovýto dovětek, jaký jsem našel v jednom z dopisů, když jsem nedávno třídil matčinu korespondenci:

„Je těžké zbavit se stesku po domově, ač trávím svůj čas tak příjemně, jak jen čas mezi laskavými přáteli, veselými mladými dámami a všemi jinými radovánkami trávit lze. Utěšuji se tím, že vás tento zahálčivý život, jež vedu, potěší a mně snad dodá sílu, a proto jsem odhodlán vytěžit z něj co nejvíce.“

A věřím, že z něj vytěžil co nejvíce, ač, přestože měl tolik zakázek od slavných lidí, nebyly jeho příjmy nikdy stabilní ani pravidelné. Ale matka žila skromně a dohlédla na to, abych ji v tom následoval i já s Charleym, a tak se nám podařilo nějaké peníze ušetřit.

Můj otec byl nesmírně zbožný člověk. Dlouho přísahal, že ze svého života vymytí veškeré sklony k zahálčivosti či bezbožnosti a že je nebude trpět ani v životě své ženy a dětí. Někteří ho označovali za mravokárce a ješitu, avšak nespravedlivě. V jiném dopise mé matce, poslaném z nějakého skotského hradu, ještě když jsme s Charleym byli hodně mladí, otec napsal:

„Vzkaž dětem, že jediný způsob, jak mohou sloužit svým rodičům, je poslouchat je naprosto ve všem. Naříd' Charleymu, aby v Písmu našel všechny pasáže, v nichž je tato povinnost nejvíce zdůrazňována, a vypsál mi je.“

V jiném dopise, adresovaném přímo mému bratrovi a mně, jež si stále uchovávám a často znova a znova pročítám, se ukazuje pravá povaha otcovy náboženské horlivosti:

„To, co mi o vás matka ve svém posledním dopise napsala, mne velmi potěšilo. Modlete se k Bohu, aby vás skrze Ježíše Krista, ducha svatého, učinil požehnáním pro vaše rodiče a pak vám jistě nic nebude scházet ke štěstí.“

Otec, věren své víře, se rovněž proslavil svým pranýřováním. Jeho tolerance k jakýmkoliv pokleskům bližních byla velmi malá. Když jednou našeho blízkého souseda, malíře Johna Linnela (který namaloval několik našich portrétů), viděl, jak pracuje v neděli – přesazoval zrovna své broskvoňové a nektarinkové stromy k severní zdi – nejenže ho ostře pokáral, ale rovněž ho udal kongregacionalistickému kazateli, který byl zrovna u nás na návštěvě. Otec rovněž věřil, že Linnel šídl jednoho ze svých zahradníků na plat, a rovněž informaci vehementně rozšiřoval. Když po něm Linnel chtěl, aby mu to dokázal, otec zvolal: „Co na tom sejde, jestli jsi ošdlil jednoho ze svých lidí na plat, či ne, když neustále provádíš věci ještě desetkrát horší?“

Mezi ty desetkrát horší věci patřila práce v neděli a přechod k nonkonformistům.

Jednou jsem s otcem kráčel po ulici Strand a potkali jsme básníka Williama Blakea, a když se Blake – známý mého otce – zastavil a natáhl k němu ruku, otec ho schválně ignoroval, otočil se k básníkovi zády a vedl mě pryč, ještě než jsem stihl cokoliv říct. Abyste rozuměli, Blake totiž nesl v druhé ruce korbel tmavého piva.

Později, když mi bylo něco málo přes dvacet let a sepisoval jsem po otcově smrti jeho paměti, uvědomil jsem si, jak na něj mnoho z takzvaných „velkých umělců“ té doby žárlilo. Tak například John Constable, náš dlouholetý známý, dostával za své mlhavé malby, jimž dominovala zatažená obloha, jen několik málo stovek liber, můj otec si vydělával přes tisíc liber ročně za zakázky, které Constable výsměšně označoval jako „sladoučké krajinky“ a „bezvýrazné, přízemní mondénní portréty.“ Když si Constable nemohl najít žádné mecenáše (převážně proto, že neustále maloval tak neoblíbená díla jako například *Obilný lán*, zatímco můj otec se těšil podpoře hned několika mecenášů a rovněž dokázal využít toho, že v Akademii byla poptávka po různých dekorativních malbách), ve své frustraci napsal následující dopis, jenž byl k nesmírnému rozhorlení mého otce zveřejněn: „*Turner vystavuje obrovský obraz města Dieppe... Calcotte nic, jak se mi doneslo... Collins pobřežní výjev s rybami, jako ostatně vždycky, a krajinomalbu, jež, alespoň co do barevnosti a tvaru, připomíná kraví trus.*“

Už jsem se dříve zmiňoval, že můj otec, ještě když jsme byli docela mladí, poznal, že skutečným dědicem a pokračovatelem jeho uměleckého nadání a dráhy bude Charley, nikoli já, ač můj jmenovec sir David Wilkie to tenkrát u kolíčky předpovídal jinak. Otec přihlásil Charleyho do soukromé umělecké školy a trávil s ním při výletech do Evropy mnoho času – analyzovali spolu malby v katedrálách a muzeích (přestože můj otec katolické kostely nesnášel) a rovněž pomohl Charleymu zajistit přijetí do prestižní Královské akademie.

Se mnou se otec nikdy o tom, jak si představuji svou budoucnost, nebavil, snad mi jenom, když mi bylo třináct let, dal doporučení, že bych mohl pouvažovat o studiu na Oxfordu a následném vstupu do církve.

Bylo to právě ve věku třinácti let v Římě, během jednoho z našich dlouhých výletů po Evropě, když jsem zažil své první milostné dobrodružství. Vzpomínám si, jak jsem o

něm přesně o sedmnáct let později vyprávěl Charlesi Dickensovi, a to když jsme byli na první společné návštěvě Říma. Dickensovi se příběh této předčasné milostné vyspělosti natolik zalíbil, že jej později převyprávěl své švagrové Georgině Hogarthové s tím, že ji ale ušetřil podrobností o tom, jak tato aférka dospěla k „choulostivému konci“. Rozpustile se zachechtal, když popisoval, jak se Georgina zarděla, když Dickens shrnul mé první milostné pokušení slovy „tak se nám z mladého Willyho hezky vyklubal pohanský Jupiter“.

Buď jak buď jsem dokonce ani ve věku třinácti let ani vzdáleně neuvažoval o studiu na Oxfordu a následném vstupu do církve.

Je všeobecně známo, že umělci bývají hodně citliví – alespoň vůči svým vlastním pocitům – a mladý Charley byl citlivější než většina ostatních. Asi nebudu přehánět, když řeknu, že se dal považovat za zasmušilé dítě – věčně nad něčím dumal a hloubal a oba nu rodiče, zejména však matka, považovala tento neutuchající smutek (jenž hraničil až s mrzutostí) za známku jeho uměleckého génia. Rovněž neměl rád ženy a dívky.

Zde bych tě, milý čtenáři, rád požádal o shovívavost. Kdyby tyto paměti neměly vyjít až v daleké budoucnosti, ani bych se o tom nezmiňoval, ale – jak už vám pravděpodobně při četbě tohoto díla došlo – existovalo mezi Charlesem Dickensem a jeho zetěm Charlesem Collinsem citelné a stále napětí a já se obávám, že právě nelibost mého bratra k ženám (ne-li přímo misogynie) se mohla na jejich neutěšeném vztahu podepsat. Abys pochopil, milý čtenáři, ať už se něco takového ve tvé vzdálené budoucnosti vyvinulo jakkoli, v našich časech nebylo neobvyklé, když mladí muži procházeli dlouhými obdobími, kdy dávali přednost společnosti chlapců a mužů před ženami. Pokud vezmeme v potaz, že ženy měly v naší době omezený přístup ke vzdělání a vůbec bylo v průběhu dějin pro něžné pohlaví složitější pochopit a zvládnout některé obtížnější aspekty studia, je logické, že přemýšliví a citliví muži dávali z těchto důvodů přednost společnosti jiných mužů.

Pamatuji si, že jednou, když bylo Charleymu zrovna patnáct let, jsem narazil na jeho deník s črtami, který poněkud neobvykle ležel ledabyly pohozený u něj v pokoji (většinou byl totiž velmi pořádný a své osobní věci si důkladně schovával). Žertem jsem poznamenal, že na všech kresbách v jeho sešitě jsou vyobrazení nazí muži.

Charley se zarděl, ale velmi procítěně mi odpověděl: „Já tak nerad kreslím ženy, Willy. Ty snad ano? Připadá mi, že jsou všechny tlusté a baňaté, samý faldík, a oduté na takových místech těla, kde to *není* žádoucí. O kolik víc potěšení mi přináší pevné placaté hýždě a svalnatá stehna a svalnaté hrudi než ty nechutné ženské nedostatky a masité hrboly a nevzhledné převisy.“

Zrovna jsem na to chtěl nějak vtipně zareagovat, jak by se na devatenáctiletého inteligentního mladého gentlemana jako já slušelo, když Charlie spustil nanovo: „Vždyť, Willy, Michelangelovy nahé ženy na stěně Sixtinské kaple, dokonce i Eva, jsou vlastně malby nahých mužů. Dokonce i sám velký Michelangelo nahými ženami pohrdal! Co mi řekneš k tomuhle, bratře?“

Měl jsem sto chutí mu připomenout, že já byl tenkrát onoho parného dusného dne v Římě s ním, když otec nám *oběma* tento důležitý fakt sdělil. Ale nakonec jsem odolal. Vše, co jsem toho odpoledne v pokoji svého bratra, poté, co sešit uložil a zamkl do šuplíku, řekl, bylo: „Velmi zdařilé kresby, Charley. Skutečně velmi zdařilé.“ Ani jsem se nevyjadřoval k nepsanému pravidlu, že umělec by neměl ve svých kresbách

zpodobňovat mužské genitálie – přinejmenším by měl na příslušném místě nechat prázdný prostor nebo, jak se to doporučovalo, tam nakreslit jednoduchou bederní roušku. Charlie však některé z oněch mužských orgánů kreslil v očividném stavu vzrušení.

Uplynulo teprve několik málo měsíců od této příhody, kdy k určitému odhalení – snad poté, co v Charlesových kresbách spatřil podobné indiskrétnosti či se mu snad znelíbila některá z jeho poznámek – dospěl i můj otec. Pamatuji si, jak si jednou ráno předvolal Charleyho k sobě do ateliéru, pak se zavřely dveře a zevnitř se začaly ozývat opakované výkřiky mého bratra, jak můj otec citlivého mladíka vyplácel buďto větví, holí či příložníkem.

Poté, co můj otec zemřel, věřím, že jsme si mohli já a Charlie spolu s naší matkou krásně žít v našem nádherném domě na Hanover Terrace až do smrti. Nicméně vztah s Caroline G. mě z tohoto šťastného útočiště vytrhl. Ale i tak, během celých měsíců, ba i let poté, co jsem se s Caroline a její dcerou Harriet odstěhoval na nové místo, jsem se rád vracel do matčina domu a psal tam dopisy našim společným přátelům (mým a matčiným), stejně jako jsem jiným přátelům psával ve svém novém domově. Matka o Carolinině existenci nic nevěděla, a pokud ano, nedala mi to nijak znát. Je pravda, že jsem ji obdařil mnoha příběhy o svém staromládeneckém životě a nikdy se při nich ani slůvkem o žádné ženě nezminil, natožpak o ovdovělé Caroline, stejně tak byla ovšem pravda, že matka nikdy nevyjádřila zájem přijet mě do některého z domů, které jsme během všech těch let s paní G. a její dcerou Harriet obývali, navštívit.

Když jsem roku 1851 potkal Dickense, stále jsem ještě žil s matkou. Později jeden novinář o mně a Dickensovi za toho raného období napsal: „Oba to byli čilí muži, s vášní pro divadlo, rádi také něco popili, milovali společnost a výlety, rádi se veselili, užívali si a vedli vzrušené rozhovory.“ A po našich výletech, veselých a vzrušených rozhovorech se Dickens vracel domů ke své stále ubučenější manželce a já zase domů k matce.

Jsem přesvědčen, že Charley by s naší matkou žil, dokud by nezemřela, a pak zůstal v jejím domě až do své smrti, kdyby se býval neoženil s Kate Dickensovou.

Nikdo z nás se nedozví všechny důvody, proč dal Kate zničehonic na jaře roku 1860 nabídku k sňatku. Popravdě řečeno, alespoň podle toho, co se mi podařilo zjistit, mu onu nabídku tenkrát na jaře dala Kate. A Kate určitě stála i za tím, že se jejich svatba konala již v polovině léta – a to i přesto, že její otec dával okatě najevo, jak se mu to přičí, nejen ono datum, ale i celý nadcházející sňatek.

Charley neměl s dvořením se ženám a námluvami takřka žádné zkušenosti. V podstatě se až do věku třiceti dvou let (kdy nastal rok jeho svatby) ženám stále vyhýbal. Onoho jara a léta se proslýchalo, že Katey Dickensová se zamilovala do Edmunda Yatese a snažila se získat jeho srdce. Jednalo se o mladšího přítele Nenapodobitelného, který pomohl roztržce mezi Dickensem a Thackerayem tím, že o tomto starém autorovi napsal velmi nelichotivý medailon. Současník napsal o Yatesovi toto: „... rovněž velmi úchvatný. Avšak pouze povrchně.“

Ať už byl povrchně úchvatný, či ne, Kate Dickensová se do něj zamilovala, a když si Yates odmítal tohoto poblouznění všimnout, přestože velmi často Tavistock House a později i Gad's Hill Place navštěvoval a přes Katiny zjevné koketerie – zjevné

každému, i Charlesi Dickensovi a mně – ta tvrdohlavá mladá žena (jež právě dovršila dvacet let) dala nabídku k sňatku mému bratru Charleymu.

Pár měsíců před svatbou, poté, co jsem navštívil Gad's Hill, kde Kate opět zcela očividně namířila své milostné zájmy k novému cíli, jsem matce napsal: „Charley se stále usilovně snaží sám sobě namluvit, že se má oženit.“

Po mnoha letech, kdy můj bratr zemřel na množství žaludečních vředů, jež se nakonec ukázaly jako rakovinné, jsem se Kate zeptal, proč ho tak nabádala k sňatku. „Potřebovala jsem z toho domu pryč,“ odpověděla. „Dostat se pryč od svého otce.“

Dickens neskrýval svůj nesouhlas s tímto manželstvím. I přesto ale stále Kate byla jeho oblíbeným dítětem a nedokázal jí nic odepřít, ani toto pošetilé manželství.

Sedmnáctého července roku 1860 byl kostel panny Marie v Highamu – jehož vížka půjde spatřit z chaty Charlese Dickense, až bude za pět let na to sestavena – takřka zaházen bílými květinami. Okolní čtvrti, které obývali lidé z nižších vrstev a kudy vedla cesta clo kostela, se rovněž ztrácely v květinách. Předcházející noci vystřelovali vesničané na počest svatečkanů z pušek, ale rozladěný a znepokojený Dickens vyšel v noční košili ven na trávník před Gad's Hillem, s brokovnicí v ruce, a vykřikl: „Co to má všechno k čertu znamenat?“

Byl vypraven zvláštní vlak, aby dopravil svatební hosty z Londýna. Vzpomínám si na rozhovor s Thomasem Beardem, skromným gentlemanem, který šel o dvacet let dříve Dickensovi za svědka. Beard se vyznačoval tím, že byl jediným člověkem na Katině svatbě, jenž se zúčastnil i svatby nevěstina otce, ačkoli při jednom velmi krátkém přípitku na „počest“ tohoto faktu Dickens ironicky a přišlo mi, že možná i poněkud hořce, hovořil o „jistém podobném obřadu pořádaném v jisté městské stavbě před dvaceti lety.“

Katina matka, Catherine, se samozřejmě nedostavila. Ani Elizabeth Dickensová, Nenapodobitelného stará, avšak stále žijící matka. Georgina Hogarthová představovala jediného zástupce ze strany nevěstiny matky. Těch nepřítomností si však zřejmě všimlo jen velice málo lidí.

Poté, co svatební obřad skončil, se dav hostů vrátil do Gad's Hillu na velmi vydatnou svatební snídani. A i zde všechno na stole i kolem něj zdobily bílé květiny. Ač byla snídane skutečně opulentní, trvala pouze hodinu. Hostitel slíbil, že žádné proslovy se konat nebudou a taky to dodržel. Všiml jsem si, že nevěsta a ženich seděli na chvíli u stolu a pak, zatímco ostatní hosté hráli na trávníku hry, někam zmizeli. Má matka, která s tím sňatkem nesouhlasila o nic víc než Charles Dickens, potřebovala onoho dopoledne neustálou péči. Když se Charley s Kate vrátili, oblečení na cestu, nevěsta na sobě měla černý šat. Katey to nevydržela a rozplakala se otci na rameni. Charley ve tváři blednul stále víc a víc, až jsem dostal strach, že omdlí.

Matka a já jsme se spolu s dalšími asi třiceti hosty shromáždili na štěrkové cestě, abychom políbili novomanžele, potráslí si se všemi rukama a hodili starými botami. Poté, co kočár odkodrcal pryč, matka oznámila, že se necítí dobře. Nechal jsem ji sedět ve stínu a vydal se zpravit Dickense o našem odjezdu, avšak nikde jsem ho nemohl najít, ani na trávníku, kde si mladí lidé hráli, ani v salonu dole, ani v kulečnickové místnosti či v pracovně.

Viděl jsem, jak Mamie schází dolů po schodech, a vydal se nahoru do Katina pokoje – tedy do místnosti, jež byla až do dnešního rána jejím pokojem. Tam jsem

uviděl Dickense, jak klečí na podlaze a hlavu má zabořenou v dceřiných svatebních šatech. Nenapodobitelný plakal jako malé dítě. Vzhlédl ke mně, po tvářích mu stékaly slzy a možná viděl ve dveřích pouze mou siluetu anebo se domníval, že jsem jeho dcera Mamie, a zlomeným hlasem zvolal: „Ale kvůli mně by přece Katey z domu neodešla!“

Neřekl jsem nic. Otočil jsem se, sešel dolů ze schodů, vyzvedl matku a zavolal kočár, aby nás odvezl zpátky na nádraží, odkud jsme odjeli do Londýna.

* * *

Charles a Katey neměli žádné děti. Šířily se pověry – možná s nimi začal Dickens, ale snad i sama Katey – že manželství nebylo nikdy naplněno. Rozhodně se nedá zpochybnit, že v době železničního neštěstí ve Staplehurstu roku 1865 byla Katey nešťastná a záletná žena, jež si očividně hledala milence. Všude kolem se to jen hemžilo mladými muži, kteří by se bez skrupulí pomilovali s vdanou ženou, nebýt sveřeposti a neustálé ostrážitosti jejího otce.

Charleyho vleklá nemoc a žaludeční vředy se rovněž staly v Dickensově domácnosti problémem. Měl jsem za to, že se jedná pouze o vředy, a když můj bratr Charles nakonec roku 1873 zemřel na rakovinu žaludku, bylo jen malou útěchou, že Dickens ho ve smrti předešel.

Dickens mi tenkrát onoho podivného podzimu roku 1865 ostře oznámil: „Tvůj bratr mi vždycky u snídaně připomíná smrtku, Wilkie.“ Nikdo nezůstával na pochybách, že je Dickens přesvědčen o tom, že Charlie umírá, a domnívá se – sám Nenapodobitelný si své vlastní nemoci, a dokonce i fakt, že jednou zemře, odmítal připustit –, že čím dříve to bude mít Charlie za sebou, tím líp.

* * *

A tak se, milý čtenáři, dostávám zpátky ke svému vlastnímu vratkému zdraví oné zimy let 1865 až 1866.

Můj otec trpěl revmatismem, jenž si za cíl zvolil jeho levé oko, což mu během posledních let života takřka znemožňovalo malovat. Má revmatická dna se mi neodvratitelně nastěhovala do levého oka, takřka mě oslepila a způsobovala, že jsem levým okem při psaní šilhal. Bolest se rozšířila do ramen a do ruky, až jsem si nakonec vždy musel brk přendat z pravé ruky do levé, když jsem jej chtěl namočit do inkoustu.

Nakonec jsem už vůbec nemohl psát a všechny následné knihy jsem musel diktovat z pohovky, na níž jsem ležel, ale až poté, co jsem vycvičil svou mladou sekretářku – nejdříve Harriet a pak někoho nesrovnatelně hrozivějšího –, aby si nevšímalá toho, jak úpím bolestí, a soustředila se pouze na věty, které jsem mezi výkřiky agónie diktoval.

Už jsem se zmínil, že opiová tinktura představovala mou jedinou úlevu od bolesti. Možná zde již také padlo, že bývalo běžné zředit tři až pět *kapek* tekutého opia ve sklenici vína, avšak v této době – v zimě let 1865 až 1866 – jsem potřeboval dvě až tři *sklenice* onoho léku, abych mohl vůbec pracovat či spát.

Také jsem se již zmiňoval, že to přinášelo i nevýhody. Pocity, že mě někdo sleduje a pronásleduje. Vidiny. (Nejdříve jsem se domníval, že ona žena se zelenou kůží a

zahnutými zuby je také právě taková vidina, ale potom mě v temnotě schodiště napadla a já se probral s několika škrábanci na krku.)

Jednoho dne jsem ve své pracovně psal svůj román *Armadale*, když jsem si všiml, že jen několik centimetrů nalevo ode mě sedí nějaký muž. Rovněž psal. Ten člověk byl můj dvojník. Anebo spíš byl mnou – měl na sobě stejné oblečení, v ruce držel stejné pero, otáčel se ke mně se stejně matným, avšak zděšeným pohledem, jakým jsem na něj musel hledět i já.

Natáhl se ke mně pro čistou stránku.

Nemohl jsem mu dovolit, aby psal mou knihu. Nemohl jsem dopustit, aby ta stránka, má stránka, patřila *jemu*.

Vyjeli jsme po sobě. Židle se převrátily. Lampa se roztrhla. Ve tmě jsem ho vytlačil pryč, vypotácel jsem se na chodbu a pak do ložnice.

Ráno jsem vešel do pracovny a zjistil, že stěna, část okna a parapetu, jeden z rohů drahého perského koberce, má židle i poduška na ní a dvě police s knihami jsou pokryty skvrnami od inkoustu. Šest dalších stránek mého románu bylo napsáno písmem, které se zdálo takřka, ale ne úplně, jako to moje.

Spálil jsem ty stránky v krbu.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

V prosinci roku 1865 mi inspektor prostřednictvím svého posla, detektiva Hatcheryho, sdělil, že Dickensova „pacientka“ Ellen Ternanová se cítila natolik dobře, že se mohla nejen zúčastnit vánočního plesu, pořádaného bratrem nastávajícího manžela její sestry, Anthonyho Trollopa, ale rovněž se již ze svých zranění ze Staplehurstu zotavila natolik, že mohla na onom večírku i tančit.

A měla ve vlasech červené muškáty.

Kolem Vánoc toho roku si inspektor Field neustále stěžoval, že mi dává mnohem více informací než já *jemu*. A měl pravdu. Přestože mě Dickens během podzimu, kdy se jen velmi pomalu zotavoval z následků staplehurstského neštěstí, několikrát pozval do Gad's Hillu a rovněž jsem s ním nejednou ve městě povečeřel a zúčastnili jsme se společně mnoha nejrůznějších recepcí, nikdy jsme se o Droodovi již příliš nebavili. Jako by snad Dickens nějak tušil, že jsem se zpachtoval s vypočítavým inspektorem Fieldem. Ale kdyby tomu tak skutečně bylo, proč by mne i nadále zval k sobě domů, psal mi dopisy plné novinek a večřeřel se mnou v našich oblíbených londýnských hospůdkách?

Inspektor Field mě nicméně pouhý týden poté, co jsem mu takřka slovo od slova přeříkal Dickensův příběh o tom, jak se Dickens setkal s Droodem, informoval, že mi spisovatel lhal.

Pokud se takto skutečně choval, pak to znamená, že neexistuje žádný přítok podpovrchové řeky, jak mi to Dickens popisoval. Žádný tunel vedoucí k další řece, ani podzemní brlohy, jež obývají stovky chudáků, kteří byli zahnáni do podzemí, ani egyptský chrám u břehů tohoto dosud neobjeveného podzemního Nilu. Buďto mi

Dickens lhal, aby nevyzradil skutečnou trasu k Droodovu doupěti, anebo si celé to setkání prostě vymyslel.

Inspektor Field byl značně nespokojen. Očividně spolu se svými lidmi strávil dlouhé hodiny či přímo dny a noci prohlédáváním katakomb, jeskyní a kanálů, avšak zcela bezvýsledně. Během našich nepříliš častých a rozmrzelých setkání mi oznámil, že takovým tempem Drooda nikdy nedostane a že sejde věkem ještě dříve, než se mu podaří potěšit bývalé nadřízené u metropolitní policie natolik, aby mu obnovili penzi a on tak zřejmě nikdy nezíská zpět své dobré jméno.

I tak mi ale inspektor v zimě i nadále sděloval, co zjistil o Dickensovi. Během oněch podzimních měsíců, poté, co dokončil práci na *Našem vzájemném příteli* a nejspíše s radostí sledoval, jak jeho poslední kapitoly vycházejí v časopise *All the Year Round*, si Dickens pro sebe najal dům v Londýně na adrese Southwick Place 6 poblíž Hyde Parku. To ale nepředstavovalo nic tak zvláštního, jen před dvěma lety si totiž najal podobný dům na takřka stejné adrese, aby měl v Londýně pohodlné místo pro své společenské závazky.

Ten nový dům poblíž Hyde Parku měl Dickensově dceři Mamie umožnit, aby do Londýna mohla přijet, kdykoli se bude chtít zúčastnit nějaké společenské události (ač takových příležitostí zase příliš mnoho nebylo, jelikož se zdálo, že společnost v té době jak Mamie, tak i Katey do značné míry opovrhovala).

Takže pronájem tohoto domu poblíž Hyde Parku v sobě zdánlivě neskýtal nic zvláštního. Ale, jak mi inspektor o několik týdnů později sdělil – a mrknul přitom na mě a tučným ukazováčkem se dotkl nosu –, mnohem podivnější je, že Dickens pronajal dva domky ve vesničce jménem Slough – jeden z nich se jmenoval Elizabeth Cottage a nacházel se na High Street, ten druhý, na Church Street, od něj pak byl vzdálený jen něco přes kilometr. Ač o vánočních svátcích toto odhalení stále ještě patřilo do budoucnosti, později jsem se od inspektora Fielda dozvěděl, že Dickens si obě tyto nemovitosti najal pod příjmením Tringham – jako Charles Tringham se zapsal v Elizabeth Cottage a v tom druhém domě na Church Street jako John Tringham.

Ještě jsem se od něj dozvěděl, že ten dům na Church Street zůstal po nějakou dobu neobydlený, avšak později se tam nastěhovala jistá paní Ternanová a její dcera Ellen.

„Nevíme, proč pan Dickens použil jména Tringham,“ poznamenal inspektor, když jsme po Novém roce kráčeli náměstím Dorset Square poblíž mého domu. „Abyste chápal, na první pohled se to nemusí zdát důležité, ale v našem povolání vždycky pomáhá, když víme, proč si někdo vybere zrovna takové falešné jméno, jaké si vybere, aby pod ním vykonával špinavou práci.“

Přešel jsem tu narážku o „špinavé práci“ a vysvětlil jsem mu: „Na Wellington Street, poblíž kanceláří, kde se nachází redakce časopisu *All the Year Round*, na němž s Dickensem spolupracujeme, stojí obchod s tabákem, jehož majitelka, která je mně i Dickensovi velmi dobře známa, se jmenuje Mary Tringhamová.“

„Aha,“ vyhekl inspektor Field.

„Ale řekl bych, že odtamtud jeho falešné jméno nepochází,“ dodal jsem.

„Ne?“

„Ne,“ zopakoval jsem. „Neznáte náhodou, inspektore, jistou povídku, vydanou roku 1839 Thomasem Hoodem?“

„To neznám,“ odpověděl inspektor kysele.

„Pojednává o vesnických drbech,“ informoval jsem ho. „A obsahuje taky krátkou básničku:

„... vše, co tam zjistit se dá, to zjistit jdem
do Tringhamu, kde se tlachá a plácá celý den.“

„Ahá!“ zvolal inspektor znova, ale tentokrát o něco přesvědčivěji. „Nu, pan Dickens... anebo pan Tringham, pokud se mu to tak líbí víc, dělá všechno pro to, aby svou přítomnost ve Sloughu utajil.“

„Jakpak to?“ zeptal jsem se.

„Své dopisy posílá z Etonu a přátelům tvrdí, že se tam pouze procházel po parku,“ vysvětloval inspektor Field. „A ze Sloughu chodí přes pole na nádraží v Etonu, jako by chtěl, aby si ho tam všimli – pokud si ho tedy vůbec někdo všiml – a na vlak do Londýna čeká tam, a ne ve Sloughu.“

Zastavil jsem se a zeptal se: „Jak víte, co Dickens píše svým přátelům v osobních dopisech, inspektore? Otvíral jste snad nad párou jeho korespondenci či vyslýchal jeho přátele?“

Inspektor Field se jen usmál.

Ale všechna tato odhalení, milý čtenáři, patří až do roku 1866, nyní se však musíme společně vrátit do těch podivných nezapomenutelných Vánoc roku 1865.

* * *

Když mě Dickens na svátky pozval do Gad's Hill Place a ve svém vzkazu mi navrhoval, abych zůstal i během Nového roku, ihned jsem přijal. „Komorná a její matka to jistě pochopí,“ napsal a typicky žertovným způsobem tak narážel na Harriet (jíž jsme, když dospěla, říkali ještě mnohem častěji Carrie) a její matku, Caroline. Nevím, jakým způsobem Caroline a Carrie k mé nepřítomnosti přistupovaly a zda ji chápaly, a bylo mi to také vcelku jedno.

Když jsem cestoval vlakem do Chathamu, držel jsem v ruku vánoční vydání časopisu *All the Year Round* – jež jsem pomáhal sestavovat a do nějž jsem rovněž přispěl a které obsahovalo Dickensonu vánoční povídku „Kočébr“ – a přemýšlel o stylu a kompozici Dickensoných posledních děl.

Možná, že pouze spisovatel (anebo nějaký budoucí literární kritik, jako třeba ty, milý čtenáři) dokáže odhalit, co se vlastně skrývá za slovy v díle nějakého jiného spisovatele.

A začal bych s nejnovější Dickensonou vánoční povídkou.

„Kočébr“ je hrdina stejnojmenného Dickensonova dílka a rovněž označení pro kočujícího obchodníka, který se svými lacinými výrobky obchází vesnici za vesnicí. Ta povídka pojednává o muži, jehož opustila manželka a jemuž zemřelo dítě, a on musí před světem – z profesních důvodů – skrývat své city. Ta Dickensonova postava byla „králem všech kočébrů“ a projevovala otcovský zájem o mladou dívku s „pěknou tváří a lesklými tmavými vlasy.“ Jednalo se snad o jakýsi pokroucený Dickensův autoportrét? Měla ta mladá dívka snad představovat Ellen Ternanovou?

Ani nás u Dickense asi nepřekvapí, že ta dívka s pěknou tváří a lesklými tmavými vlasy je zároveň také hluchá a němá. Co by to bylo za vánoční povídku od Charlese Dickense, kdyby ji neokořenil falešným patosem?

„Když nás vidíte na stupátku,“ říká kočébr před svými zákazníky, „dali byste skoro všechno, co máte, abyste se mohli stát jedním z nás. Když byste ale viděli, jak se nám vede, když zrovna neprodáváme, velice rychle byste se chtěli vrátit do své vlastní kůže.“

Naznačuje nám snad Dickens zde, jak propastný je rozdíl mezi jeho radostným veřejným životem a soukromím, poznamenaným smutkem a nezměrnou samotou?

A pak samozřejmě nesmíme zapomenout na Dickensův rozsáhlý román *Náš vzájemný přítel*, jenž byl (stejně jako „Kočébr“) dokončen v září předešlého roku a který právě skončil po celkovém počtu devatenácti dílů, které v našem časopise *All the Year Round* vycházely rok a půl.

Nejspíš by to chtělo ještě jednoho profesionálního spisovatele, abychom pochopili, jak komplexní a nebezpečná záležitost román *Náš vzájemný přítel* vlastně je. Četl jsem jej v našem časopise, když tam po rok a půl vycházel, rovněž jsem slyšel, jak Dickens ukázky z něj předčítá malým skupinkám, něco jsem taky přečetl přímo z rukopisu, a když vyšla poslední část, přečetl jsem si celý příběh opět znovu. Byl neuvěřitelný. Zcela poprvé v životě mi připadlo, že Dickense nenávidím prostě jen z ženvivosti.

Nevím, jak je tomu v tvých časech, milý čtenáři, ale v těch našich, když se devatenácté století pomalu přehupuje do své poslední třetiny, v očích, srdcích a analytických myslích „náročných čtenářů“ získává tragédie převahu nad komedií. Shakespearovy tragédie se hrály mnohem častěji než jeho skvělé komedie a také se jimi recenzenti vážněji zabývali a rozebírali je. Nesmrtelný a promyšlený humor například u Chaucera nebo Cervantese byl v nejužším seznamu mistrovských děl vytlačován vážnějšími tragédiemi a historickými hrami jak klasiků, tak našich současníků. Pokud bude, milý čtenáři, tato tendence pokračovat, tak v době, kdy čtete tento rukopis, po více než jednom století, snad už komedie nebudou vůbec existovat a nenajde se nikdo, kdo by je ocenil.

Ale něco takového vždy závisí na osobním vkusu. Po celé roky – a nyní desetiletí – nabývalo dílo Charlese Dickense stále temnějších odstínů a pochmurné náměty ovlivňovaly strukturu jeho románů a způsobovaly, že jeho postavy velmi přesně zapadaly (až možná příliš přesně) do přihrádek celkové tematické struktury, asi tak jako lístky knihovního katalogu umístěné do správného šuplíku. (Nemohu zase tvrdit, že i ty nejvážnější z Dickensových románů posledních let by byly úplně bez humoru, vždyť Dickens by snad ani nedokázal napsat něco, v čem by se humor nevyskytoval alespoň v náznacích, stejně jako nedovedl zachovat zcela vážnou tvář na pohřbu. V tomto ohledu byl skutečně nezodpovědný. Nicméně jeho náměty nabývaly na vážnosti a opouštěl víceméně bezstrukturní pickwickovské oslavy života, které z něj učinily Nenapodobitelného Boze, a v jeho dílech začaly centrální roli přebírat společenská kritika a satira, kde se vyjadřoval k problémům, jež pokládal za důležité.)

Ale v *Našem vzájemném příteli* se mu podařilo stvořit vyvážený komediální román o více než osmi stech hustě popsaných stránkách, aniž by – alespoň pokud mohu tvrdit já – jedinkrát šlápl vedle.

To se zdálo zcela neuvěřitelné. Klouby a oči mě z toho pálily bolestí.

V *Našem vzájemném příteli* Dickens upustil od velkých motivů *Malé Doritky*, *Ponurého domu* či *Nadějných vyhlídek* a takřka zcela podřídil své osobní a společenské názory přehlídce jazyka a jeho jemností a to se mu podařilo dotáhnout takřka k dokonalosti. *Takřka k dokonalosti*. Složitost postav v této knize dalece přesahovala vše, co doposud napsal, a skutečně se zdálo, jako by Dickens znovu oživil mnoho ze svých dřívějších hrdinů a obdařil je nově nabytou vyzrálostí a nově nalezenou schopností odpouštět. A tak se zde zlý právník Tulkinghorn z *Ponurého domu* znova objevuje jako mladý právník Mortimer Lightwood, ale dokáže své skutky odčinit tak, jak by to Tulkinghorn nikdy nedokázal. Podlý Ralphy Nickleby se znovu narodil jako neomalenec Fledgeby, ale nepodaří se mu uniknout trestu tak jako Nicklebymu. (A skutečně, to, jak Fledgebyho nemilosrdně zpráská jiný nevycválanec, Alfred Lammle, představuje jeden z nejlepších bodů v díle Charlese Dickense vůbec.) Noddy Boffin se zase promění ve Scrooge, avšak nikdy se z něj nestane držgrešle, starý žid pan Riah zase alespoň částečně odčiní hříchy kritizovaného (především židy) Fagina, jelikož není bezcitný lichvář, ale pouze špatným svědomím sužovaný *zaměstnanec* bezcitného křesťanského lichváře. A Podsnap je – kromě toho, že představuje zdrcující portrét Johna Forstera (zdrcující, nicméně tak důvtipně napsaný, že se Forster v oné postavě nikdy sám nepoznal, přestože nikomu jinému ta podobnost neunikla) – Podsnap je... Podsnap. Přímo ztělesnění upjatosti, jež svým způsobem představuje podstatu naší doby.

A přestože vyznění a struktura *Našeho vzájemného přítele* se dají považovat za bezchybnou satirickou komedii, již by neopovrhl ani takový Cervantes, samý základ tohoto románu připomíná šerosvitný obraz tak temný, až to vyvolává pocit beznaděje. Z Londýna se stala pustá kamenná poušť, „chudší, přestože se jeho bohatství zečtyřnásobilo, méně velkolepý, přestože se jeho území zvětšilo“. Je to „město beznaděje, nad nímž se klene olověná obloha, jež nepustí jediný sluneční paprsek“. Atmosféra se dá označit bezmála za pohřební, a dokonce i obloha je zahalená neproniknutelným závojem mlhy, jejíž odstíny jsou žluté a hnědé, až se nakonec změní na všudypřítomnou vlezlou čerň – „shluk par, jímž prostupuje tlumená ozvěna projíždějících kol a jenž do sebe vsakuje tlumené zvuky kašle.“ Město, které měl Dickens tak rád, popsal buď jako šedé, zaprášené, temné, zablácené, chladné, větrné či deštivé, utápějící se ve svém vlastním odpadu a špíně. V *Našem vzájemném příteli* se většinou všechny tyto charakteristiky spojují dohromady.

Ale i v tomto hrozivém prostředí – v ohromných záchvěvech nedůvěry, zlomyslné vypočítavosti, rodící se nepoctivosti, všudypřítomné hrabivosti a vražedné žárlivosti – se postavám podaří najít lásku a podporu nikoli u svých rodin, jak tomu tak často bývalo v předchozích pracích od Dickense i jiných autorů, ale v úzkém kruhu přátel a milovaných, věrných lidí, kteří svým způsobem tvoří jakousi náhradní rodinu, která tyto postavy, na nichž nám záleží, chrání před bouří chudoby a sociální nespravedlnosti. A právě tyto stejné kroužky milovaných lidí rovněž trestají ty, jimiž opovrhujeme.

Dickens stvořil mistrovské dílo.

Avšak čtenářská veřejnost to tak nechápala. První díl v časopise *All the Year Round* se sice prodával velice dobře (koneckonců se jednalo o nový Dickensův román po více než dvou a půl letech), nicméně potom prodejnost rychle upadala a posledního čísla se prodalo pouze 19 000 kusů. Dobře jsem věděl, jak ohromně to Dickense zklamalo, a

přestože on sám na tom vydělal (jak jsem se dozvěděl z poznámek, o něž se Katey podělila s mým bratrem Charleym) zhruba sedm tisíc liber, vydavatelé Chapman a Hall na vydání knihy prodělali.

Kritici knihu buďto bezvýhradně milovali, či bezvýhradně nenáviděli a svůj verdikt vždy psali s typickou sebejistou nadsázkou, avšak pokud bychom dali dohromady všechny recenze, tak převažuje spíše zklamání. Ti v intelektuálních kruzích očekávali další román se silným tématem, v jehož popředí stojí sociální kritika, napsaný podobně jako *Ponurý dům*, *Malá Doritka* či *Nadějné vyhlídky*, avšak tentokrát se jim dostalo... pouhé komedie.

Ale, jak říkám, je potřeba jiného profesionálního spisovatele, jako třeba já, aby pochopil, že Dickens dosáhl takřka nemožného tím, že se mu podařilo udržet jemný satirický tón během celé tak úctyhodné délky románu, a navíc tak dokonalým způsobem, že satira nikdy nesklouzla k cynismu a že z humorného nadhledu se nestala pouhá karikatura a ani neúprosná kritika společnosti se nevyvinula v pouhou bezduchou řeč.

Jinými slovy, já jsem prostě *Našeho vzájemného přítele* považoval za mistrovské dílo.

Nenáviděl jsem ho. Jako konkurenční spisovatel jsem si v onu chvíli, když vlak odjížděl z Londýna směrem do Gad's Hillu, přál, aby Charles Dickens tenkrát ve Staplehurstu zemřel. *Proč se tak nestalo?* Vždyť spoustu jiných tam vypustilo duši. Tak nesnesitelně se vytahoval přede mnou i před jinými přáteli, že právě ten jeho vagon byl jediný vůz první třídy, jenž se nezřítil na dno řeky pod mostem a neroztříštil na kousíčky.

Ale když odhlédneme od tohoto, tak to bylo právě osobní odhalení v *Našem vzájemném příteli*, jež jsem považoval za nejpodstatnější a nejrelevantnější k situaci, v níž jsme se právě nyní nacházeli.

Já jsem jako zkušený spisovatel i pozorný čtenář vypožoroval v Dickensově románu takřka na všech místech znaky a reflexe katastrofálního vyvrcholení jeho dlouhého vztahu s manželkou a počátku nebezpečné známosti s Ellen Ternanovou.

Každý spisovatel občas vytvoří postavu, velmi často jde o padoucha, která vede dvojí život, avšak Dickensův román se nyní zdál takovými podvojnými lidmi doslova prospikován. V *Našem vzájemném příteli* se hlavní protagonista, mladý John Harmon (který má zdědit ohromné bohatství, ale zdá se, že se za podezřelých podmínek utopil, když se po mnoha letech strávených na moři vracel do Londýna) ihned přijede na policejní stanici podívat na rozkládající se mrtvolu (ta má na sobě jeho oblečení, a proto se všichni domnívají, že patří jemu). Harmon pak vystupuje pod jménem Julius Handford a později pak jako John Rokesmith, aby mohl pracovat jako tajemník u Boffinsů, řadových sloužících, kteří kontumačně zdědili všechen majetek i „prašné hromady“, které měly patřit Johnu Harmonovi.

Padouši v *Našem vzájemném příteli* – Gaffer Hexam, Rider Roguehood a pan a paní Lammleovi (podvodníci, kteří se navzájem oklamali a uzavřeli manželství bez lásky i bez peněz a jež nyní společnými silami podvádějí a využívají ostatní), Silas Wegg s nožní protézou a obzvláště vraždychtivý školní ředitel Bradley Headstone – mohou *předstírat*, že jsou někým nebo něčím jiným, avšak je jim dovoleno, aby ve svých

srdcích zůstali sami sebou. Pouze kladné postavy trpí svými podvojnými či ještě rozeklanějšími identitami tak, že přestávají vědět, kým ve skutečnosti jsou.

A toto tragické pomatení neodvratně přináší jedna mocná síla – láska. Pošetilá, neopětovaná, ztracená či skrytá romantická láska pohání veškeré tajnosti, intriky a násilí v Dickensově zatím nejodvážnější (a nejohroživější) komedii. *Náš vzájemný přítel*, jak jsem si ke své bolesti a hrůze uvědomil, představuje název a příběh hodný Shakespeara.

John Rokesmith/Harmon svou pravou identitu milované Belle prozradí, až když spolu již dlouho žijí v manželství a mají dítě, a to jen proto, aby ji mohl lépe ovládat, zkoušet a vzdělávat – odnaučit ji lásce k penězům a naučit lásku skutečné. Zdá se, že se z pana Boffina stává nevrlý lakota, který vyžene schovanku Bellu z domu a zpět k jejím chudobným kořenům, ale všechno je to jen fraška – další způsob, jak vyzkoušet pravou povahu Belly Wilferové. Dokonce i marnotratný právník Eugene Wrayburn – jedna z nejsilnějších (byť nejzmatenějších) Dickensových postav vůbec, dospěje do stádia, kdy si zmateně ťuká na čelo a na hrud', vysloví své vlastní jméno a vykřikne: „... možná mi nemůžeš prozradit, co to může být? – Ne, na mou duši nemohu. Vzdávám to!“

John Harmon, ztracený mezi všemi přestrojeními a manipulativními plány, nakonec utrpí podobnou ztrátu identity a zvolá: „Ale to jsem nebyl já. Pokud vím, nic takového jako ‚já‘ nikdy neexistovalo.“

Slabý a žárlivý ředitel Bradley Headstone jako by se zpovídal ze všech skrytých vášní a žárlivosti Charlese Dickense, když Lizzie Hexamové, po níž tolik touží, říká:

„Jsem k tobě přitahován. Kdybych byl zavřený v neproniknutelném vězení, vytáhla bys mne ven. Prorazil bych zeď a přišel k tobě. Kdybych ležel na nemocničním lůžku, nadzvedla bys mne, já bych se dopotácel k tobě a padl ti u nohou.“ A později: *„Tys jsi moje zkáza... Ano! Ty jsi moje zkáza... zkáza... zkáza! Ztrácím sílu, víru v sebe sama, nemohu se ovládat, pokud jsi blízko mě anebo v mých myšlenkách. A poslední dobou na tebe myslím pořád. Už když jsem tě poprvé spatřil, nesmazatelně ses zapsala do mé mysli.“*

Porovnejme to s tím, co Charles Dickens napsal ve svém soukromém dopise nedlouho poté, co se poprvé setkal s Ellen Ternanovou: *„Od posledního představení Mrazivých hlubin již nevím, co je klid a spokojenost. Předpokládám, že žádný člověk nikdy předtím nebyl tak uchvácený a rozervávaný jedinou duší.“* A: *„Běda, jaký to pro mě byl bídný den! Bídný a bezútěšný den!“*

Dickensova vášně pro Ellen Ternanovou, stejně jako zhoubu, již tato vášně představovala pro jeho osobnost, rodinu a duševní zdraví, na mne přímo křičela zpod masky každé postavy a násilné události v *Našem vzájemném příteli*.

V hrozivém výjevu, kdy Bradley Headstone obeznámí vystrašenou Lizzie Hexamovou se svou vášní – a stalo se tak, celkem příznačně, na mlžném hřbitově, jelikož ředitelova láska je odsouzena k záhubě, je jednostranná a krátká, nakonec zajde žárlivostí a znovu se zrodí jako vražda – poblouzněný ředitel promlouvá hlasem, v němž jako by se ozývaly Dickensovy tiché výkřiky bolesti, jež ho toho roku sužovala:

„Dokud nepřijde ten pravý čas, žádný člověk neví, jaké hlubiny se v něm skrývají. Pro některé nic takového nikdy nenastane, ti mohou být pokojní a vděční! Ale mně jsi toto odhalení přinesla ty, vyburcovalas je, a hladiny tohoto rozbouraného moře se od té doby neustále zvedají... Miluji tě. Co asi touto větou myslí jiní lidé, když ji vysloví,

nemohu povědět, ale pro mě to znamená, že se nacházím v zajetí jakési nezdolatelné přitažlivosti, již jen marně odolávám a jež mne zcela ovládla. Dokázala bys mě vtáhnout do ohně, dokázala bys mě vtáhnout do vody, dokázala bys mě přivést na šibenici, dokázala bys mě přivést k jakékoli smrti, k tomu, čemu jsem se snažil nejvíce vyhnout, k odhalení a zostuzení. A právě kvůli této ničivé přitažlivosti a nesmírnému zmatení v mé mysli, jež mě činí naprosto bezmocným, tvrdím, že jsi moje zkáza.“

A po celou dobu, co Bradley Headstone vykřikuje tato slova, lomcuje kamenem v hřbitovní zdi, dokud se rozdrobená omítka nesesype na chodník a nakonec „do kamene udeřil zařátou pěstí tak silně, že si kotníky prstů rozedřel do krve“.

Charles Dickens ještě nikdy předtím takto přímo, bolestně a důrazně o hrozivých propojených silách lásky a žárlivosti nepsal. A už to ani nikdy znova neučinil.

A podobně jako u Breadleyho Headstonea mohlo snad zmatení identit, pozbytí kontroly nad vlastním životem, ztráty způsobené erotickou a romantickou posedlostí z Charlese Dickense učinit šílence za dne a vraha za noci? Zdálo se to absurdní, ale nedalo se to vyloučit.

Když vlak vjel do stanice, odložil jsem časopis stranou a poposedl, abych se podíval ven na studený, šedivý, zatažený první svátek vánoční. Rozhodně jsem před sebou měl podnětnou návštěvu.

* * *

O rok dříve – před Staplehurstem – se podobně zmatečného vánočního setkání u Dickense roku 1864 zúčastnil můj bratr Charley a jeho žena Katey, herec Fechter (který přinesl onen úžasný dárek v podobě chaty ve švýcarském stylu), Marcus Stone a Henry Chorley. Byl jsem překvapen, že letos se dostavil ještě jeden starý mládenec, Percy Fitzgerald, jenž měl v plánu pobýt několik dní, naopak vůbec mne nepřekvapilo, že jsem zpět u rodinného krbu spatřil Charleyho a Katey, potěšilo mne, že další obyvatelé Gad's Hillu, Georgina a Mamie, se nachází v poměrně dobrém rozpoložení. Zcela mne ohromilo, přestože onen mladý přeživší nehody ve Staplehurstu se v létě zmínil o tom, že ho Dickens pozval, že v Gad's Hillu se rovněž nachází i Edmond Dickenson, který pobude celý týden. Takže celkem jsme byli u stolu tři starí mládenci, a možná čtyři, pokud tak sám sebe chápal i Dickens.

A toho dopoledne mi Dickens slíbil, že u večere se mohu těšit na další příjemné překvapení: „Můj drahý Wilkie, na dnešní večer mám pro všechny překvapení v podobě dvou zvláštních hostů – jistě se ti budou moc líbit. To ti slibuji. Rozhodně nás potěší, jako ostatně vždy.“

Kdyby o nich nehovořil v množném čísle, býval bych se Nenapodobitelného žertem zeptal, jestli se k nám u vánočního stolu nepřidá pan Drood. Ale asi bych to přece jen ani tak neudělal, jelikož Dickens toho dne působil velmi unaveně a ztrhaně. Otázal jsem se na jeho zdraví a on mi odpověděl, že ho během podzimu a začátku zimy sužovaly bolesti a podivné slabosti. Podle všeho se velmi často radil s naším vzájemným přítelem lékařem Frankem Beardem, ač se jeho doporučeními řídil jen málokdy. Beard u něj údajně diagnostikoval „slabost srdečního svalstva“, avšak Dickens byl zřejmě zcela

přesvědčen, že na jeho bolavém srdci se podepsaly spíše příčiny z říše citů než nedostatky v dutině hrudní.

„Za to mohou ty proklaté dusné dny, které mi letos v zimě nahlodávají mysl, Wilkie,“ postěžoval si Dickens. „A pak, po třech nebo čtyřech neobyčejně horkých a vlhkých dnech, se dostaví vytrvalé záchvěvy chladu, při kterých si připadáš jako zpráskaný pes. Ale – všiml sis toho? – nikdy nesněží. Dal bych cokoli za ty prosté, studené, zasněžené Vánoce, na jaké si pamatuji z dětství.“

Byla pravda, že v Londýně ani v Gad's Hillu tyto Vánoce žádný sníh zem nepokrýval. Ale zrovna jsme zažívali jeden z oněch záchvěvů chladu, které Dickens popisoval, a naše odpolední procházka toho vánočního dne – šel s námi i Percy Fitzgerald, stejně jako mladý Dickenson a Dickensův syn Charley, avšak můj bratr Charley zůstal doma – připomínala spíše kolébavý průvod neohrabaných několikavrstvých balíků vlny než gentlemany na výletě. Dokonce i Dickens, který obvykle na déšť, horko ani chlad nic nedal, si oblékl silnější svrchník, než na vycházkách obvykle nosíval, a kolem krku a úst si uvázal i druhou vlněnou šálu červené barvy.

Na výletě nás rovněž doprovázelo pět psů – těžkopádný bernardýn Linda, Maryin malý pinč jménem paní Bouncerová, Don, černý novofundlandský pes, obří mastif Turk a Sultán.

Sultána Dickens držel na pevném vodítku. Pes musel rovněž nosit kožený náhubek. Percy Fitzgerald, který Dickensovi onoho irského ohaře loni v září věnoval, vypadal potěšeně, že Sultán již takřka vyrostl a očividně se těší dobrému zdraví, avšak když k němu Percy přistoupil, aby ho pohladil, Sultán na něj nazlobeně zavrčel a chňapnul po něm, ač mu košík neumožňoval pořádně rozevřít tlamu, jako by byl pevně rozhodnut ukousnout Fitzgeraldovi ruku v zápěstí. Percy vyděšeně a potupně uskočil. Zato Dickens vypadal, že mu to přineslo jakousi podivnou radost.

„Ke mně se Sultán chová vždy mile a poslouchá mě,“ oznámil nám. „Avšak většinu ostatních živých bytostí nemůže vystát. Už prokousal pět náhubků a často se vrací domů s krví na čumáku. Víme zcela jistě, že jisté modrooké kotě slupnul jako malinu, avšak později ho z tohoto zavrženíhodného činu ukrutně bolelo svědomí... anebo alespoň břicho.“

Když se mladý Dickenson zasmál, Dickens dodal: „Ale všimněte si, že Sultán vrčel a vyjížděl po každém z vás... kromě Wilkieho. I když je Sultán věrný pouze mně, je mezi ním a Wilkiem jistá zvláštní podobnost, to vám povídám.“

Za lemem své vlněné šály jsem se zamračil. „Proč to říkáš, Dickensi? Protože máme oba blízko k Irsku?“

„Ne, můj drahý Wilkie,“ ozval se zpod červené šály Dickensův hlas. „Protože umíte být oba nebezpeční, pokud nejste dostatečně ukázněni a nevládne nad vámi tvrdá ruka.“

Ten idiot Dickenson se zase rozesmál. Charley Dickens a Percy se na sebe po Dickensově poznámce jen nechápavě podívali.

Možná za to mohla zima, nebo se snad Dickens nad svými hosty slitoval nebo to možná způsobily jeho vlastní zdravotní problémy, že naše procházka toho odpoledne připomínala spíše loudavou obchůzku Dickensových pozemků než onen pro něj typický závod v běhu. Přišourali jsme se ke stáji a podívali se na koně, včetně Maryina jezdeckého hřebce jménem Boy, již staršího Trotty Vecka a norského poníka Newmana

Noggse, jenž vždycky působil nesmírně vážným dojmem. Když jsme krmili koně mrkvemi a vznášely se kolem nás obláčky jejich horkého dechu, vzpomněl jsem si, jak jsem Dickense v létě poprvé po nehodě ve Staplehurstu navštívil a jak Nenapodobitelného nervy nedokázaly ustát ani velmi pomalé cválání Newmana Noggse, zapřaženého do dvojkolky. Ta dvojkolka spolu s Noggsovým postruhem, visícím na stěně stáje, byly dnes jako obvykle opatřeny sadou norských hudebních zvonů, které měly překrásný zvuk. Dnes však příliš chladné počasí projíždku neumožňovalo.

Opustili jsme stáje a Dickens, před nímž se na vodítku vzpínal Sultán, nás vedl tunelem k chatě. Zelené letní obilné lány se přeměnily v nepravidelné zmrzlé nahnědlé strniště. Silnice Dover Road byla v tomto pošmourném vánočním dni takřka prázdná, kdesi v dálce po ní pomalu drkotal jediný rozvrzaný vůz naložený senem. Pod nohama nám praskala a rozpadala se zmrzlá tráva.

Dále náš průvod vedený Dickensem pokračoval přes pole rozkládající se za jeho domem. Zde se spisovatel zastavil a podíval se na mě a já se na chvíli těšil tím, že vím, co měl na mysli.

Právě zde, zrovna na tomto místě, jednoho příjemného dne v prvním zářijovém týdnu spálil Charles Dickens veškeré své dopisy, které obdržel během předcházejících třiceti let. Jeho synové Henry a Plorn nosili z jeho pracovny jeden košík plný dopisů za druhým a dcera Mamie žadonila, aby neničil tak neocenitelné literární i osobní památky. Dickens však spálil každičkový dopis, který kdy obdržel ode mě, od Johna Forstera a Leigha Hunta, od Alfreda Tennysona a Williama Makepeace Thackerayho, od Williama Harrisona Ainswortha a Thomase Carlyla i od svých amerických přátel Ralpha Waldo Emersona, Henryho Wadswortha Longfellowa, Washingtona Irvinga, Jamese T. a Annie Fieldsové i od své ženy Catherine. I od Ellen Ternanové.

Později mi Kate řekla, že když držela dopisy v rukou a rozpoznala na nich písmo a podpisy Thackerayho, Tennysona a mnoha jiných, rázně se otci snažila domluvit, aby tuto korespondenci zachoval pro potomstvo. Avšak Katey mi z nějakého důvodu lhala, když mi tohle vyprávěla. Onoho třetího září, kdy se Dickens zničehonic rozhodl spálit všechny své dopisy, se totiž s mým bratrem Charlesem nacházela na svatební cestě ve Francii. Dokonce se o tom dozvěděla až o mnoho měsíců později.

Její mladší sestra Mamie u toho ale přítomna byla – na tom stejném místě, jako jsem teď nyní stál já, na Dickensově zadním dvoře, odkud je vidět na zamrzlá pole a pusté holé kentské lesy – a skutečně na otce naléhala, aby dopisy nepálil. On na to ale odpověděl: „Kéž by na té hromadě byly i všechny dopisy, co jsem kdy napsal já.“

Poté, co toho dne šuplíky a složky v Dickensově pracovně zely prázdnotou, jeho synové Henry a Plorn si ve žhnoucím popelu, jenž po této mohutné vaře zůstal, opékali cibule, dokud náhlý odpolední déšť nezahnal všechny dovnitř. Dickens mi později napsal: „*Potom pršelo velmi hustě... Má korespondence nejspíše způsobila, že se tvář nebes pořádně zamračila.*“

Proč Dickens spálil to dědictví, představované jeho dopisy?

Předcházejícího roku 1864 mi Dickens prozradil, že napsal svému starému příteli, herci Williamu Charlesi Macreadymu: „*Když jsem dennodenně viděl, jak je osobních dopisů nevhodně využíváno tak, že jsou poskytovány široké veřejnosti, kam vůbec nepatří, před nedávnem jsem se rozhodl, že u Gad's Hillu zapálím obrovský oheň, jenž*

pohlí každický dopis, který jsem vlastnil. A od nynějška zničím každý dopis, který dostanu, snad s výjimkou těch ryze obchodních, a jsem značně klidnější.“

Jaká nevhodná využití měl na mysli? Někteří přátelé, které máme s Dickensem společné – a kteří věděli o tom velkém pálení – se domnívalo, že Nenapodobitelného strastiplné veřejné odloučení od Catherine (neměli bychom ale zapomenout, že se dostalo na veřejnost převážně kvůli jeho vlastnímu špatnému úsudku) mu do mysli zaselo děsivou představu, že jeho budoucí životopisci a podobné literární příšery se budou celé dny a měsíce po jeho smrti probírat nepřeborným množstvím jeho korespondence, která se u něj za všechny ty roky nahromadila. Po celá desetiletí, spekulovali tito vzájemní přátelé, byl život i dílo Charlese Dickense veřejným majetkem. Domnívali se, že kdyby se ale do spárů zvědavé veřejnosti dostaly i jeho nejsoukromější a nejosobnější myšlenky, byl by ztracený.

Já měl ale poněkud jinou teorii vysvětlující, proč Dickens ty dopisy spálil.

Věřím, že ten nápad s pálením dopisů jsem vlastně Dickensovi vložil do hlavy já.

Ve vánočním vydání časopisu *Household Words* z roku 1854 se objevila moje povídka „Čtvrtý chudý cestovatel“, jejíž vypravěč, právník, říká: „Má právní praxe, pane Franku, mne utvrdila v tom, že kdyby všichni spálili dopisy, co obdrží, polovina soudů v téhle zemi by se mohla klidně zavřít.“ Soudy v té době Dickensovi zrovna ležely v hlavě, jelikož psal *Ponurý dům*, a potom roku 1858 mu rodina jeho manželky Catherine vyhrožovala, že ho pošle k soudu za různé nespravedlnosti, kterých se na Catherine dopustil, včetně, jak by se dalo předpokládat, nevěry.

A jen o několik měsíců předtím, než Dickens svěřil svou korespondenci ohni, psal jsem o pálení dopisů v *Ženě v bílém*, jež v té době zrovna vycházela na pokračování v *Household Words* a již Dickens velmi pečlivě redakčně upravoval. V mém příběhu obdrží Marian Halcombeová dopis od jistého Waltera Hartrighta. Marianina nevlastní sestra Laura je do Hartrighta zamilovaná, avšak umírajícímu otci dala slib, že si vezme někoho jiného. Hartright odjede a chystá se odplout do Jižní Ameriky. Marian se rozhodne, že Lauře obsah dopisů neprozradí:

„Dokonce přemýšlím, zda bych neměla zajít ještě dál a ten dopis navždy spálit, aby se náhodou někdy nedostal do nesprávných rukou. Nejenže se v něm o Lauře píše tak, že to musí zůstat tajemstvím mezi odesilatelem a mnou, ale navíc se tam potvrzuje jeho podezření – tak vytrvalé, záhadné a znepokojivé – že ho někdo tajně sledoval. Avšak ponechat si ten dopis není bezpečné. Stačí trocha nepozornosti a mohl by se octnout ve vlastnictví nějakého cizince. Mohu onemocnět, zemřít – opravdu ten dopis raději hned spálím, ať mám o starost méně.“

A je spálený! Popel z jeho dopisu na rozloučenou – možná posledního, co mi kdy napíše – leží v několika černých hromádkách v krbu.“

Mám za to, že právě tento výjev z *Ženy v bílém* udělal na Dickens v době, kdy se nesmírně pracně snažil vést druhý, tajný život s Ellen Ternanovou, ohromný dojem, ale rovněž věřím, že poslední kapkou, ať už z jakéhokoli důvodu, která ho přinutila spálit své dopisy, bylo Katino manželství s mým bratrem Charleym v červnu roku 1860 a, jak jsem si docela jistý, přinutil i Ellen Ternanovou, aby i ona spálila veškeré dopisy, které jí během uplynulých tří let poslal. Domnívám se, že Dickens chápal Katin sňatek s Charlesem jako jakousi zradu, pocházející zevnitř rodiny, a asi se nedá moc co vytknout domněnce, že se pak začal strachovat, že by ho jeho dcery a synové, zvláště ta nejstarší

dcera, jež ho, jak se všichni shodli, v tolika ohledech připomínala, mohli zradit znova, a to právě tak, že až zemře, prodali by či vydali jeho dopisy.

Dickens mezi lety 1857 až 1860 hrozivě zestárnul – někteří tvrdili, že u něj snad ani nenastalo nic jako střední věk, z mladíka se prostě rovnou stal stařík – a mohlo to být právě jeho skomírající zdraví a vidina smrti, jež mu připomněly můj výjev s pálením dopisů a přiměly ho, aby zničil veškeré důkazy o svých nejniternějších myšlenkách.

„Vím, na co myslíš, můj drahý Wilkie,“ promluvil najednou Dickens.

Ostatní muži vypadali vyděšeně. Zabalení do mnoha vrstev vlny sledovali, jak slabé zimní slunce, zahalené závojem mraků, zapadá za zvlněnými zamrzlými kentskými poli.

„Na co myslím, můj drahý Dickensi?“ vyzvídal jsem.

„Myslíš na to, že velická vatra by nás nyní krásně zahřála,“ odpověděl Dickens.

Když jsem to uslyšel, zamrkal jsem a na pomrzlé tváři ucítil, jak mám oční řasy ztuhlé.

„Vatra!“ zvolal mladý Dickenson. „Jak úžasný nápad!“

„To by byl, kdybychom se nemuseli vrátit zpět domů a přidat se k ženám a dětem při jejich vánočních hrách,“ vysvětloval Dickens a spráskl přitom ruce, na nichž měl nataženy těžké rukavice. Zvuk, jenž se přitom ozval, zněl jako výstřel z pistole. Sultána to poplašilo, zničehonic uskočil stranou, až to vodítkem prudce škublo, a skrčil se, jako by na něj někdo skutečně vystřelil.

„Horký punč pro každého!“ zvolal Nenapodobitelný a naše procesí bavlněných koulí opásaných pestrými šálami se začalo batolit zpět do domu za ním.

* * *

Toho potěšení zúčastnit se her s ženami a dětmi jsem se vzdal a místo toho se uchýlil do svého pokoje. Vždycky jsem v Gad's Hill Place zůstával ve stejném pokoji pro hosty a nehlasně jsem si oddechl, když jsem zjistil, že je stále ještě vyhrazen mně a že jsem během posledních měsíců nebyl převeden do nižší kategorie. (Protože v domě o vánočních svátcích zůstávalo mnoho rodinných příslušníků, a to ani nemluví o oněch tajemných hostech, kteří měli toho večera dorazit, byl Percymu Fitzgeraldovi obstarán pokoj ve Falstaffově hostinci přes ulici. Připadalo mi to docela zvláštní, jelikož Percy byl Dickensův starý přítel a rozhodně si zasloužil pokoj v jeho domě víc než ten sirotek Dickenson, kterému se této pocty naopak dostalo. Ale už je to dlouho, co jsem se přestal snažit chápat či předpovídat rozmary Charlese Dickense.)

Zde bych měl podotknout, milý čtenáři, že o své noční, opiem navozené jasnozření, že Dickens se chystá zabít mladého bohatého sirotka Edmonda Dickensona (přičemž jsem spatřil červené muškáty, jež zaplňovaly krajinu i hotelový pokoj jako krev) jsem se ještě s inspektorem Fieldem ani nikým jiným nepodělil. Důvod byl nasnadě – vždyť šlo o pozdně noční halucinaci způsobenou opiem, a ač některé mi jako spisovateli připadaly velmi podnětné, bylo by nesmírně těžké šilhavému inspektoru Fieldovi objasnit celý ten řetězec skryté logiky a drogou vyvolané intuice, jež k tomu prozření vedly.

Ale nyní zpět do mého pokoje v Gad's Hill Place. Ač jsem Caroline po dlouhých pobytech u Dickense tvrdil něco jiného, jeho domov představoval pro hosty příjemné útočiště. Každý pokoj pro hosty měl úžasně pohodlnou postel, ve které se spalo vskutku sladce, několik drahých a stejně pohodlných kusů sedacího nábytku a – tak to bylo v každém pokoji pro hosty a i v některých chodbách a společenských místnostech – stůl pokrytý psacími potřebami, včetně hlavičkového papíru, obálek, nabroušených brk, vosku, sirek a pečatního vosku. To všechno bylo rozloženo v místnosti, která zářila čistotou, byla svědomitě uklizená a naprosto nic tento dokonalý řád nenarušovalo.

Na každého hosta v Gad's Hillu rovněž v pokoji čekala dobře vybavená knihovna a několik svazků vždy leželo na nočním stolku. Tyto knihy pečlivě vybíral sám Dickens pro každého hosta zvlášť. Já jsem na nočním stolku objevil výtisk svého vlastního románu *Žena v bílém* – nikoli ten s mým podpisem, který jsem Dickensovi osobně věnoval, ale titul zcela nově zakoupený, jehož stránek se zatím ještě nikdo nedotkl. Dále pak články z časopisu *Spectator*, výtisk *Příběhů tisíce a jedné noci* a rovněž svazek Herodota se záložkou v kapitole o historikových cestách do Egypta, kde se rovněž pojednávalo o chrámech spánku.

Nad šatním zrcadlem v mém pokoji visela kartička, na níž stálo: „V tomto pokoji spal po dobu pěti týdnů Hans Christian Andersen – ale nám všem to přišlo jako CELÉ VĚKY!“

Něco málo jsem o té dlouhé návštěvě věděl. Jednoho večera nad sklenicí vína Dickens přátelského Dána (který angličtinu ovládal jen velice málo, kvůli čemuž musel být jeho dlouhý pobyt s Dickensovy ještě víc vyčerpávající) charakterizoval jako „něco mezi Pecksniffem a ošklivým káčátkem. Takový skandinávský kříž by se značně pronesl už po týdnu, natožpak po čtrnácti dnech a ještě delší době.“

Ale když jsem Caroline nebo Harriet poté, co jsem u Dickense strávil několik dní, či dokonce týdnů, uplynulý pobyt nejednou popsal jako „zkoušku“, myslel jsem to docela vážně. Ač měl Dickens vždy velmi dobrou náladu a všemožně se snažil, aby se u něj hosté vždy cítili pokojně, klidně a co možná nejpohodlněji, při všech společných jídlech a setkáních s nimi zapřádal rozhovory, rovněž se žádný z hostů nemohl zbavit pocitu, že ho během pobytu Nenapodobitelný *posuzuje*. (Dovolil bych si tvrdit, že ten ubohý Hans Christian Andersen – který poznamenal, aniž by si přitom ale nějak stěžoval, že Katey, Mamie a hoši se během jeho dlouhého pobytu chovali poněkud stroze – si nepovšiml netrpělivosti a občasného pokárání ze strany svého hostitele).

V tichosti svého pokoje – i když jsem občas zdola ze salonu slyšel radostné výkřiky dětí a Charlese Dickense, kteří se věnovali svým hrám – jsem z bezpečného úkrytu v mé cestovní tašce vytáhnul džbánec opiové tinktury a naplnil čistou sklenici, která stála vedle neustále doplňované nádoby s chladnou vodou u umyvadla. Tento večer, o tom jsem nepochyboval, pro mě jistě zkouškou bude – především zkouškou mých citů k příteli. Vypil jsem první sklenici léku a hned si nalil další.

Možná přemýšlíš, milý čtenáři z budoucnosti, kdy možná snadno odsuzujete druhé, proč jsem přijal návrh onoho dotěrného detektiva, abych donášel na Dickense. Doufám, že se vám o mně nezhoršilo mínění, když jste četli pasáže těchto pamětí, v nichž jsem onu spikleneckou dohodu uzavíral.

Důvody, proč jsem na tu faustovskou smlouvu přistoupil, byly tři.

Zaprvé jsem věřil, že Dickens chtěl, abych bývalému inspektorovi Charlesi Fredericku Fieldovi řekl všechno, co se stalo oné noci, kdy jsme pátrali po Droodovi, a také všechno, co mi následně vyprávěl o samotném setkání s Droodem. Možná se ptáte, proč by Dickens chtěl, abych něco takového udělal. Všechny důvody neznám, avšak jsem si takřka jistý tím, že chtěl, abych to udělal, aniž by mi něco takového přímo nařídil. Dickens věděl, že mě ten soukromý detektiv vyslýchal. A nepochybně mu rovněž došlo, že člověk jako Field se uchýlí k vydírání, při kterém mi bude vyhrožovat něčím horším, než že by veřejně vyrazil povahu mého vztahu s Caroline. Navíc jsem přesvědčen, že Dickens by mi nikdy nesdělil příběh Droodova života, ani by vůbec nepřiznal fakt, že podniká výpravy do londýnského Podměstí, *kdyby neočekával, nebo přímo nechtěl, abych tyto informace předal dál tomu panovačnému inspektorovi.*

Jakou hru vlastně Dickens hrál, jsem nevěděl. Nicméně ona tajná dohoda mezi Dickensem a mnou byla rozhodně neprůhlednější než ta mezi mnou a vypočítavým inspektorem Fieldem.

Zadruhé jsem měl vlastní pádné důvody, abych inspektora využil jako prostředek k získání informací o Charlesi Dickensovi a Ellen Ternanové. Byl jsem si vědom toho, že o této stránce svého života by mi Dickens nikdy nic nesdělil. Jeho vztah s onou herečkou, už dlouho předtím, než byl během nehody ve Staplehurstu málem prozrazen, změnil každíčký aspekt jeho života včetně všech jeho vztahů – i ke mně. Avšak rozsah a podrobnosti o tom tajném vztahu a onom druhém životě by, jestliže by mělo být po jeho (a kdy taky nebylo?), zůstaly skryté až do konce Dickensova života a i nadále po jeho smrti. Měl jsem důvody, se kterými tě, milý čtenáři, obeznámím později, proč jsem potřeboval tyto podrobnosti znát. Inspektor Field měl sklony ke špehování, takřka žádné morální zábrany a rozsáhlou síť pilných detektivů, což z něj činilo naprosto skvělý zdroj pro mě potřebných a důležitých informací.

Zatřetí jsem tuto zdánlivě zrádnou dohodu s inspektorem Fieldem uzavřel proto, že můj přátelský vztah s Charlesem Dickensem začal již více než před rokem, ještě dlouho před Staplehurstem, upadat, a já to chtěl nějakým způsobem změnit. Vlastně jsem detektivovi předával informace o Droodovi proto, abych pomáhal Dickense chránit v době, kdy byl nejzranitelnější. Domníval jsem se, že obroda našeho ohroženého přátelství – jež bylo nyní na Dickensově straně poněkud nevyvážené – v sobě skrývala ohromnou důležitost pro účinnější pomoc a ochranu mého přítele Charlese Dickense.

Uplynulo dvacet minut od chvíle, kdy jsem požil laudánium, a již jsem pociťoval, jak bolest způsobená revmatickou dnou začíná povolát stisk mé bolavé hlavy, vnitřností a končetin. Tělem se mi rozlil pocit hluboké rovnováhy a duševní bdělosti.

Ať už pro nás měl Dickens u vánoční večeře uchystána jakákoli překvapení, byl jsem nyní připraven jim čelit se svou obvyklou elegancí a dobrou náladou, jak se ode mě ostatně také očekávalo.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

„Ne – ehm – Dickensi! Přísahám. Ne tenhle – ehm – ehm – nesmysl s názvem *Náš vzájemný přítel*. Ne! Je to – ehm – je to – Copperfelde, proboha! Přísahám bohu, že

jako příklad vášně a hravosti – ehm, echm – jaksi až nepopsatelně smíchaných dohromady – Ne, vážně, Dickens! – Copperfelde! – mě velice ohromuje, stejně jako mě – ehm – dojímá. Ale jako umělecké dílo – a ty víš – ehm – že já – Ne, Dickens! Proboha! – Poznal jsem ta nejlepší umělecká díla všech dob – ale toto je mi naprosto nesrozumitelné. Jak jsi je – ehm – jak jsi to jenom tak mohl napsat – jak jen někdo může – no! Vůbec to nechápu a nemá cenu se o něm bavit.“

To hovořil onen host, jehož přítomnost měla být dnešním překvapením, a obrovské čelo si přitom utíral hedvábným kapesníkem s abstraktními vzory. Potom si začal utírat i krhavé oči, z nichž začaly stékat slzy.

Našimi tajemnými hosty byli samozřejmě slavný tragéd William Charles Macready a jeho nová manželka, Cecile.

Modlím se a pevně doufám, milý čtenáři, že ve tvé vzdálené budoucnosti nyní nezavládlo zmatené ticho, jelikož pokud jste ve vašich časech zapomněli i na Williama Charlese Macreadyho, jak bych se jen mohl domnívat, že byste snad mohli mít povědomí o jméně či životě nicotného Wilkieho Collinse?

William Charles Macready byl snad nejlepším tragédem našich časů. Převzal štafetu po Keanovi a – jak mnozí tvrdili – tohoto předchozího velíkána shakespearovského divadla předčil jak ve vytríbenosti podání, tak i v dokonalejší věrnosti. Své nejnezapomenutelnější role během těch mnoha desetiletí, kdy dominoval anglickým jevištím, ztvárnil v *Macbethovi* a *Králi Learovi*. Narodil se, pokud se nemýlím, roku 1793. V době, kdy Macready již platil za vyzrálou a uznávanou ozdobu jevišť, slavil Dickens (známý jako Nenapodobitelný Boz) svůj první velký literární úspěch, který mu přinesla *Kronika Pickwickova klubu*. V oblasti divadla byl však pouhým začátečníkem, ale zapáleným a divadelní múzou okouzleným.

To, jak Macready dokázal na jevišti dokonale zvládnout patos a lítost – často ale za cenu jakéhokoli smyslu pro noblesu či důstojnost, typickým pro tolik shakespearovských herců – mladému spisovateli velmi učarovalo.

Macready byl stejně jako Dickens osobnost komplikovaná, citlivá a plná paradoxů. Navenek se zdálo, že si je vším jist, stejně jako Nenapodobitelný, avšak – alespoň podle těch, jež ho znali nejlépe – jeho nitro neustále naplňovaly pochyby. Tak jako Dickens byl na svou profesi patřičně hrdý, ale rovněž se obával (tak jako občas i Dickens), že takové povolání mu nikdy neumožní stát se pravým gentlemanem. Ale od konce třicátých let vycházející hvězda Dickens a jeho přátelé Macready, Forster, Maclise, Ainsworth, Beard a Mitton vytvořili úzký kruh nadání a ctižádostivosti, který takřka neměl v dějinách našeho skromného ostrova obdoby.

A z právě jmenovaných mužů byl William Charles Macready nejznámější, dokud ho tedy nakonec nezastínila sláva Charlese Dickense.

Po mnoho let (vlastně desetiletí) psal Nenapodobitelný Boz v rámci své vedlejší činnosti obdivné recenze, a zvláště oslavoval (společně se svým spoluautorem a redaktorem Johnem Forsterem) taková průlomová představení jako Macreadyho provedení *Leara*, v němž byla opět obnovena Shakespearova skutečná tragická povaha hry, jelikož po více než století a půl divákům nezbylo než snášet příšernou adaptaci se šťastným koncem od Nahuma Tatea. Macready rovněž do *Leara* znovu vrátil postavu blázna. Tento osvícený záchranný čin rezonoval s Dickensovým cítěním tak, jako by někdo udeřil kladivem do zvonu. Jednou jsem si vyhledal, co Dickens k tomuto tématu

psal. Znovuzavedení blázna označil jako „jedinečné a úžasné odlehčení“, představení jako celek ohodnotil jako „velkolepé“ a ke strhující postavě krále Leara poznamenal:

„Srdce, duše a mysl zlomeného člověka jsou před námi odhalovány ve všech stádiích oné cesty ke zkáze... Něžnost, hněv, šílenství, výčitky svědomí a lítost se nejdříve rozdělí a pak znova spojí k sobě jako články řetězu.“

Roku 1849 jeden namyšlený americký shakespearovský herec jménem Edwin Forrest – který se kdysi s Macreadym přátelil a nemálo vytěžil z jeho velikosti – navštívil Anglii a urazil Macreadyho ztvárnění Hamleta, dokonce se ani nezdráhal prohlásit, že Macready si to cupital po jevišti a pronášel své promluvy jako nějaký zženštilý hejsek. Forresta publikum během zbytku jeho anglického turné nepřijalo dobře. Smáli se mu, že Hamlet v jeho podání pronáší slova slavného barda s úděsným americkým přízvukem. A potom, v květnu toho samého roku, uspořádal Macready vlastní americké turné – už lam předtím byl a dostalo se mu tam z větší části vřelého přivítání – a všechny ty bostonské a newyorské tlupy, vážní Shakespearovi příznivci, návštěvníci divadel i různí nevymáchaní výtržníci na Macreadyho *během představení* začali házet pukavce, židle, mrtvé kočky, a dokonce ještě nechutnější předměty. Mnoho amerických příznivců divadla se snažilo velkého tragéda obhajovat. Avšak další a další bandy výtržníků organizovaly výboje proti Macreadymu a anglické převaze nad vším shakespearovským. Vše vyvrcholilo 10. května 1849 – kdy došlo k jednomu z nejkrvavějších povstání v dějinách New Yorku. Než skončilo, takřka patnáctitisícový dav rozdělený na Macreadyho příznivce a odpůrce se srotil před divadlem nazvaným Astor Palace. Starosta a guvernér zpanikařili a povolali domobranu, které Američané říkali Národní gardy. Do davu byla zahájena palba a dvacet až třicet obyvatel zůstalo ležet mrtvých na ulici.

A během toho všeho posílal Dickens Macreadymu povzbudivé a blahopřejné telegramy, jako by snad byl nějaký trenér u boxerského ringu, s ručníkem přes rameno a čichací solí v ruce.

Během let Dickens v tichosti sepsal a pokorně nabídl velkému herci mnoho krátkých her a komedií, avšak Macready je všechny taktně odmítl (Dickens však Macreadymu pomáhal inscenovat několik znamenitých představení, jako například *Jindřicha V.* v roce 1838.) Ale tato odmítnutí Dickense a Macreadyho vzájemně nijak neodcizila, což je pozoruhodné, jelikož z vlastní zkušenosti vím, že Dickens by takováto odmítnutí jinak nestrpěl od nikoho, ani od královny.

A tak jejich přátelství trvá a zraje již přes třicet let. Ale obecně platí, že Dickensových přátel ubylo – buďto se mu znelíbili, nebo zemřeli – a z Dickensových poznámek jsem vycítil, že i na Macreadyho v poslední době reaguje převážně smutně.

Život se s velkým tragédem nemazlil. Povstání u divadla Astor Palace stárnoucího herce přesvědčilo, aby odešel do penze, a když zahájil své turné na rozloučenou, jeho milovaná nejstarší dcera Nina zemřela. Macready, věřící, sebezpytující člověk, se doslova zabeđnil před společností, aby čelil svým novým mocným pochybám o sobě i o světě. Jeho žena Catherine zrovna čekala již desáté dítě. (Paralely mezi Dickensovými a Macreadyovými byly více než povrchní – páry k sobě měly tak blízko, že když Dickens svou ženu Catherine vzal počátkem čtyřicátých let na své první americké turné, svěřili své děti právě Macreadyovým – avšak na rozdíl od Dickense, William Charles Macready svou Catherine nikdy nepřestal milovat.)

Macreadyho poslední představení se konalo na Drury Lane 26. února 1851. Samozřejmě si pro toto představení na rozloučenou zvolil *Macbetha* – roli, se kterou byl nejvíce ztotožňován, a hru, během níž na něj před dvěma lety v New Yorku pískali a napadali ho. Po skončení představení samozřejmě následoval úchvatný banket, tak velkolepý, že se musel konat ve staré rozlehlé budově Hall of Commerce. Bulwer-Lytton šišlavě pronesl svůj upřímný projev. John Forster zarecitoval nesmírně mizerné verše, které pro tuto příležitost napsal Tennyson. Thackeray, jehož jediným úkolem bylo připíjet na zdraví přítomným dámám, ze samé nervozity takřka omdlel. Celou akci zorganizoval právě Dickens, ten také – oblečen do zářivě modrého kabátu s ohromnými knoflíky a do saténové vesty – přednesl řeč, humornou, smutnou a procítěnou zároveň, prostě nezapomenutelnou.

Catherine Macreadyová zemřela v roce 1852. Podobně jako jejich dcera Nina padla v dlouhé vyčerpávající bitvě s tuberkulózou. Dickens mi vyprávěl o své poslední návštěvě u jejího lože, a jak krátce potom příteli napsal: „*Jak jen ten nemilosrdný srp stíná křehká stébla našich životů a nešetří nikoho.*“ V následujícím roce pak zemřeli i oba Macreadyho synové, Walter a Henry, a hned po nich pak i sestra Lydia. Žádné z dětí se nedožilo dvaceti let.

Po osmi letech truchlení, které strávil v odloučení ve chmurném sherbournském sídle, se ve věku šedesáti sedmi let, v roce 1860, znova oženil – vzal si třiadvacetiletou Cecile Louisu Fredericu Spenserovou, z níž se stala druhá paní Macreadyová – a přestěhovali se do pěkného nového domu v Cheltenhamu, vzdáleného od Londýna tak čtyři nebo pět hodin jízdy. Brzy poté se jim narodil syn.

Dickense to nesmírně potěšilo. Nenapodobitelný nesnášel představu, obával se jí a opovrhoval jí, že zestárne (a proto ho také Mary Angela, jeho nejstarší vnučka, dcera Charleyho a Bess, oslovovala dnes večer „ctihodný“, jak si to spisovatel přál, jelikož nesnesl, aby se o něm v jeho přítomnosti hovořilo jako o „dědečkovi“) a rovněž si nepřál vidět nebo připustit, že u těch, jež jsou mu blízcí, se objevují známky stárí a vadnutí.

Ale William Charles Macready u našeho vánočního stolu roku 1865 ve věku sedmdesáti dvou let vykazoval snad všechny možné známky stárí a vadnutí.

Ty samé rysy, které všichni považovali u herce za zajímavé – mocná brada, masivní čelo, velký nos, propadlé oči a vyšpulené rty, připomínající pupenec – nyní pouze upomínaly na kdysi hrdého dravce. Působil dojmem, jako by se jeho obličej scvrkl a seschnul.

Jako herec vyvinul Macready techniku, která se stále na divadelních školách vyučovala, pojmenovanou „Macreadyho pauza“. Sám jsem měl možnost ji na jevišti zažít. V podstatě se nejednalo o nic jiného než o zaváhání, nečekanou přestávku či vynechávku vloženou do Shakespearova dialogu tam, kde žádná pauza naznačena nebyla, a je pravda, že skutečně dokázala danou promluvu zdůraznit či vypíchnout, a dokonce i pozměnit význam slov nacházejících se před zmíněnou pauzou i po ní. Macready již před několika desítkami let včlenil tuto pauzu i do své každodenní mluvy a jeho diktátorské způsoby, jež uplatňoval při režírování her, zesměšňovali mnozí – „Stůjte – ehm – ehm – v klidu, k čertu!“ nebo „Dívejte se – ehm – ehm – na mě, pane!“

Avšak nyní nebylo kvůli Macreadyově pauze Macreadymu takřka vůbec rozumět.

„Nemohu – ehm – ehm – nemohu ti říct – ehm – ehm – Dickensi, jak... Co to je za nesmyslný a – ehm – ehm – hrozný křik těch druhých... Děti? Děti? Tvých dětí, Charley? Co to je za kočku? Za-za-za-a-a – zatraceně! Cecile! Co jsem to chtěl předtím říct? Collins! Ne vy, ten druhý, s brýlemi! Četl jsem vaši – ehm – ehm – viděl jsem vaši... vy – vy – vy snad jste nemohl myslet, že ona... Prosím vás, Georgino, buďte tak laskavá a zbavte nás toho – ehm – ehm – ulevte nám od toho – é – é – řinčení hrnců z kuchyně, ne? Ano! Bože! Mohl by někdo inspicientovi říci, že ty děti by měly... Aha! *Žena v bílém* je, co jsem... – ehm – ehm. Ta kniha je... Krocan! Znameníť krocan!“

* * *

Krocan byl opravdu dobrý. Někteří lidé napsali, že nikdo jiný než Dickens se nezasloužil víc o to, že anglické rodiny u vánočních stolů vyměnily kostnatou a mastnou husu za vydatného a masitého krocana. Jen samotný konec *Vánoční koledy* nejspíše způsobil, že mnoho našich dříve husy pojíhajících vesničanů si nyní pochutnávalo na velkolepějším zástupci drůbeží říše a užívali si opravdových krocáních hodů.

Buď jak buď, krocan byl dnes znameníť, stejně jako všechny přílohy. Dokonce i bílé víno chutnalo lépe než to, které Dickens obvykle servíroval.

Na Dickensovy poměry se jednalo o poměrně malou vánoční sešlost, avšak i tak u stolu sedělo více lidí než na kterékoli vánoční večeři, kterou kdy pořádala Caroline. Ve vzdáleném čele stolu seděl samozřejmě Charles Dickens a před ním se jako válečná trolej vyjímal ta větší ze dvou rozkrájených krocáních pečení, již takřka sněžených. Hned napravo od něj seděl Macready a naproti němu tragédova mladá manželka Cecile. (Jsem si jistý, že existuje železné společenské pravidlo, že manželé by neměli sedět naproti sobě – a ani vedle sebe, řekl bych –, ale Charles Dickens se společenskému diktátu nikdy nepodřizoval. Pouhá upjatost, řekl by.)

Vedle něj seděla jeho kmotřenka a jmenovkyně, Kate Macreadyová Dickensová-Collinsová. Vůbec se ale netvářila příliš nadšeně, že se nachází vedle svého kmotra, anebo prostě vůbec nebyla nadšená z toho, že je s námi u stolu. Vrhala jedovaté pohledy na svého otce, cukala sebou při Macreadyho pauzami přeplněných a nerozluštitelných promluvách, potom pohlédla na svou sestru Mamie a nakonec zvrátila oči v sloup. Mamie – Mary – hned po mé levici (Dickens ji z nějakého důvodu poctil tím, že ji usadil na opačný konec stolu proti němu) během těch několika týdnů, co jsem ji neviděl, znova přibrala a stále více vypadala jako její matronovitá matka.

Naproti Katey seděl můj bratr Charles, který dnes večer vypadal opravdu nemocně. Ač jsem v této věci s Dickensem souhlasil jen velice nerad, Charleyho obličej byl tak bledý, že skutečně připomínal smrtku.

Edmond Dickenson, nebohý sirotek, jenž přežil staplehurstské neštěstí, byl usazen po Katině pravici. Celý večer na všechny zíral, zubil se přitom a zářil radostí jako nějaký blázen. Naproti Dickensonovi seděl další mladý svobodný muž, šestadvacetiletý Percy Fitzgerald, který byl zrovna tak veselý a nadšený jako Dickenson, avšak bez oné přihlouplosti.

Židle mezi Dickensonem a Mamie Dickensovou patřila Charleymu Dickensovi. Nenapodobitelného nejstarší potomek působil onoho večera z nás všech nejradostněji a důvod možná seděl hned naproti němu. Přiznávám, že Bessie Dickensová, jeho manželka, byla snad nejhezčí ženou u stolu – anebo možná druhá nejhezčí hned po Cecile Macreadyové. Dickens se na Charleyho za to, že se zamiloval do Bessie Evansové, nesmírně zlobil – její otec Frederick Evans byl sice dlouho Dickensovým přítelem, ale ten mu nikdy neodpustil, že zastupoval Catherine během nepřijemných vyjednávání spojených s jejich odloučením – ani to, že pak působil jako její zmocněnec –, *přestože to byl právě Dickens, kdo Evanse požádal, aby se těchto rolí ujal.*

Naštěstí pro svou spokojenost a budoucnost Charley otcovy výhrůžky a ultimáta ignoroval a Bessie si vzal. Tuto noc působila tiše a poklidně – v přítomnosti svého tchána takřka nepromluvila – avšak světlo svíčky dopadající na její hezký krk jako by promlouvalo za ni. Po Bessině levé straně seděla Georgina Hogarthová, která se ze všech sil snažila na večeři dohlížet, slepičím tónem komentovala každé jídlo na stole a pokoušela se tak nahradit znatelnou nepřítomnost Dickensovy ženy.

Po Georginině levici a hned vedle mě vpravo seděl mladý Henry Fielding Dickens. Pokud si dobře vzpomínám, dnes tento šestnáctiletý hoch o Vánocích jedl u stolu s dospělými poprvé. Zdálo se, že je na tento fakt patřičně hrdý. Měl na sobě zbrusu novou saténovou vestu, jejíž knoflíky působily poněkud okatě. Mnohem méně okaté byly náznaky chlapcových dlouhých kotlet, jež si očividně chtěl nechat narůst podél svých jemných spánků. Zatím se to ale příliš nedařilo. Celou dobu, avšak domnívám se, že nikoli vědomě, se dotýkal svých hebkých tváří a horního rtu, jako by se chtěl přesvědčit, zda se tam ony vytoužené kotlety a knír během večeře již neobjevily.

Nalevo ode mě, mezi Mamie Dickensovou a mnou, seděl opravdový (tedy alespoň pro mě) „překvapivý host“ večera – velmi vysoký, podsaditý, rudolící plešatý muž s tak bohatým knírem a kotletami, o jakých se nebohému mladému Henry D. mohlo zatím jenom zdát. Jmenoval se George Dolby a párkrát jsem ho potkal v redakci *Household Words*, avšak pokud se nepletu, působil ve správě nějakého divadla nebo podniku, nikoli ve vydavatelství. Z představování před večeří vyplynulo, že Dickens Dolbyho znal pouze povrchně, měl s ním nějaká obchodní jednání a – jelikož Dolby neměl o těchto Vánocích co dělat – tak se prostě bez velkého rozmýšlení rozhodl, že ho pozve do Gad's Hillu.

Dolby byl rázný a schopný řečník, přestože jeho promluvy zatěžovalo koktání, to ovšem zmizelo, když napodoboval jiné lidi (což dělal často). Své příběhy zaměřoval především na divadelní drby a, až na chvíli, kdy mluvil sám za sebe a poněkud koktal, pronášel je s takřka dokonalým divadelním akcentem a frázováním – rovněž ale také dokázal naslouchat. A smát se. Mnohokrát se během večera zasmál tak hlasitě, radostně, zvučně a procítěně, že z toho Katey Dickensová a Mamie obracely oči v sloup, avšak, jak jsem si povšiml, u Nenapodobitelného to na tváři vždy vykouzlilo úsměv. Zřejmě nejvíce se Dolby bavil při Macreadyho takřka nerozluštitelných promluvách a vždy trpělivě čekal, až dozní „ehm – ehm – ehm“ a ozve se nějaká ta fráze s „proboha“, až nakonec vypukl v radostný smích.

Společná část večera již takřka uplynula – děti a vnoučata přišly „ctihodnému“ a svým rodičům popřát dobrou noc, konverzace se nějak zadrhávala, a dokonce i Dolby

vypadal poněkud zamyšleně a smutně, Katey a Mamie přestaly obracet oči v sloup a vrhat na nás na všechny nespokojené pohledy. Zdálo se, že jsou již připraveny od stolu odejít někam, kam se ženy uchylují, když se muži přesunou do knihovny či kulečnickové místnosti na sklenici brandy a doutník. Mladý Dickenson se zničehonic zeptal: „Promiňte, pane Dickensi, že jsem tak smělý, ale co zrovna nyní píšete? Započal jste již práci na novém románu?“

Namísto toho, aby se ihned zakabonil, se Dickens usmál, jako by se na tuto otázku těšil celý večer.

„Abych pravdu řekl,“ promluvil, „na nějaký čas jsem psaní pověsil na hřebík. Nevím, kdy s ním opět začnu.“

„Otče!“ zvolala Mamie a předstírala zděšení. „Ty nepíšeš? Nesedíš ve své pracovně a každý den nepíšeš? Nechceš nám snad i říci, že od zítřka již přestane vycházet slunce?“

Dickens se znova usmál. „Popravdě jsem se rozhodl, že v následujících měsících a možná i letech budu směřovat své úsilí jinam. K jisté tvořivé činnosti, která se mnohem více vyplatí – jak po stránce umělecké, tak finanční.“

Na Katině tváří se objevila její vlastní verze Nenapodobitelného úsměvu. „Chceš se snad věnovat výtvarnému umění, otče? Třeba ilustracím?“ Tiše se podívala na svého manžela, mého bratra, před kterým ležel talíř s posledními zbytky krocana. „Měl by ses mít na pozoru, Charlesi. Máš dalšího konkurenta.“

„Nic takového,“ uzemnil je Dickens. Kate svými poznámkami otce často dráždila, avšak tentokrát otec na její škádlení odpověděl velmi klidně a vyrovnaně. „Rozhodl jsem se, že stvořím zcela novou formu umění. Něco, co svět ještě nikdy předtím nezažil – ani by si nedokázal představit!“

„Další – ehm – ehm – nový – é – é, co tím chceš říct – proboha, Dickensi!“ začal Macready.

Spisovatel se naklonil nalevo a tiše promluvil k Cecile: „Má drahá, ze všech lidí u tohoto stolu váš manžel zná nejlépe krásu a sílu toho nového úsilí, jemuž se již za pár týdnů začnu věnovat.“

„Takže se chceš stát profesionálním hercem, otče?“ zahlaholil Henry, který po celý život otce pozoroval na prknech amatérského divadla a jehož otec proháněl po jevišti během raných představení svých *Mrazivých hlubin*.

„Ale kdepak, chlapče,“ odpověděl Dickens a stále se usmíval. „Dovolil bych si tvrdit, že náš přítel Wilkie na opačném konci stolu možná alespoň tuší, co mám na mysli.“

„Vůbec nic mě nenapadá,“ přiznal jsem se.

Dickens položil obě ruce na stůl a rozhodil ramena způsobem, který mi připomněl výjev z da Vinciho obrazu „Poslední večeře“. Sotva co se mi tahle myšlenka vloudila do hlavy, rychle za ní následovala další – *jestliže je tohle poslední večeře, tak kdo z nás zde je Jidáš?*

„Pověřil jsem Willse, aby mým jménem jednal s panem Chappellem z New Bond Street ohledně organizace nejméně třiceti veřejných čtení,“ pokračoval Dickens. „Jednání sice teprve začala, avšak jsem přesvědčen, že vše dobře dopadne a začne se tak psát nové období mé kariéry, veřejné zábavy i osvěty.“

„Ale otče,“ zvolala Mamie, „přece moc dobře víš, co ti doktor Beard říkal, když jsi byl poslední dobou tak nemocný – že máš oslabené srdce a potřebuješ klid. Tvá předchozí veřejná čtení tě tak vyčerpala...“

„Takový nesmysl,“ zvolal Dickens a jeho úsměv se ještě rozšířil. „Uvažujeme, že bychom pověřili tady pana Dolbyho...“

Ohromný muž se začervenal a pokývnul hlavou.

„... aby se ujal role mého impresária a společníka během těchto představení. Chappell si vezme na starosti veškeré finanční a administrativní záležitosti a rovněž bude mně, panu Dolbemu a nejspíše i panu Willsovi platit osobní i cestovní výlohy. A já si prostě vezmu svou knihu a v určeném čase na určeném místě z ní budu číst.“

„Ale čtení z tvých knih se těžko dá považovat za... jak že jsi to nazval, otče?... novou formu umění,“ namítla Katey. „Vždyť jsi to dělal již tolikrát.“

„To ano, má milá,“ souhlasil Dickens. „Ale nikdy ne tak, jak to mám v plánu dělat na tomto i budoucích turné. Jak víš, já nikdy prostě jen... *nečtu* ze svých knih, ač to občas předstírám. Při všech svých vystoupeních promlouvám z paměti a vyhrazuji si právo scény do značné míry upravovat, sjednocovat, pozměňovat a přepisovat, a dokonce při některých příležitostech i zcela improvizovat, tak jak to již mnohokrát učinil tady náš velký tragéd a vylepšil tak i samotného Shakespeara.“

„Aha – ano – já – samozřejmě – ale, u Lyttona, ano, tam bych vlastní invenci zapojoval od začátku do konce,“ zakoktal Macready a pod bledou kůži a vrásky se mu vloudila červeň, „ale u – ehm – ehm – u barda... Proboha! Nikdy!“

Dickens se zasmál. „Nu, má díla však nejsou bardova. Ani je nenajdete nikde vytesané v kameni jako Mojžíšovo desatero.“

„Ale pořád,“ řekl můj bratr, „nová forma umění? Za tu se snad žádné čtení nedá považovat...“

„Ovšem to moje od nynějšího turné takové bude,“ odsekl Dickens. Úsměv se mu z tváře vytratil.

„Vaše čtení jsou již tak velmi jedinečná, co se týče způsobu přednesu a jeho dokonalosti, pane,“ pochválil ho mladý Dickenson.

„Děkuji, Edmonde. Tvé velkomyslnosti si cením. Ale během svých budoucích čtení, počínaje tímto turné a rovněž během těch následujících, jak již jsem se zmiňoval, možná po mnoho let, mám v plánu povýšit svá představení na zcela novou nebývalou úroveň dramatickosti kombinované se skutečným porozuměním, jak zacházet se živočišným magnetismem.“

„Magnetismus, probůh!“ vykřikl Dolby. „Pane, chcete snad publikum nejen pobavit, ale rovněž je zhypnotizovat?“

Dickens se znova usmál a prsty si přejel po kotletách. „Pane Dolby, předpokládám, že čtete. Romány, myslím.“

„Ale jistě, pane!“ zasmál se Dolby. „Velmi se mi líbily všechny knihy vaše i tady pana Collinse... Myslím toho pana Collinse na konci stolu po mé pravici.“ Otočil se ke mně. „Ta kniha *Armadale*, kterou vám vydalo nakladatelství pana Dickense. Skvělá četba! Ta hrdinka – mám za to, že se jmenuje Lydia Gwiltová. To je ale žena! Úžasná!“

„Zatím jsme ještě neměli to potěšení vydat zmíněné dílo pana Collinse v podobě na pokračování,“ informoval ho Dickens formálním tónem. „A rovněž se nám ani nedostane té cti vydat ji v podobě knižní. V květnu ji vydá jiný nakladatel. Ačkoli

musím s potěšením prohlásit, že nyní se snažíme našeho drahého Wilkieho zlákat, aby svůj další román vydal v časopise *Household Words*.“

„Aha, skvělé, skvělé,“ opakoval Dolby vesele a dobrosrdečně. Neměl ani tušení, jakého *faux pas* se svou chválou dopustil.

Skutečně, můj zatím poslední román *Armadale*, navazující na úspěch mé předchozí knihy *Žena v bílém*, která se objevovala v Dickensově periodiku *Household Words*, vycházel na pokračování – za mnohem větší odměnu pro mě – v časopise zvaném *The Cornhill*. A jako standardní knihu ji mělo vydat nakladatelství Smith, Elder, & Company, které stálo i za časopisem *The Cornhill*.

Ale toto pomýlení nepředstavovalo jedinou stránku tohoto *faux pas* ani důvod, proč Dickensova tvář – ještě před chvílí zářící nadšením a uvolněná – se nyní zdála přepadlá a stará. Důvod této změny nálady se, jak jsem byl přesvědčen, skrýval v hrdince Lydii Gwiltové, o níž se Dolby bohužel tak nevhodně zmínil.

Na jednom místě jsem nechal Lydii, jež trpí bolestí nejen svou vlastní, ale i všech těch smrtelníků okolo ní, pronést:

„Kdopak jen byl ten člověk, který vynalezl opium? Z celého srdce mu děkuji, ať už to byl kdokoli. Kdyby se všichni ti ubožáci, sužovaní bolestí tělesnou i duševní, jimž přinesl úlevu, mohli setkat, aby mu pěli chválu, to by byl panečku sbor! Prožila jsem šest hodin sladkého zapomnění a vzbudila jsem se naplněna klidem myslí.“

Od různých prostředníků, včetně mého bratra a Katey, jsem slyšel, že Dickense tato slova nepotěšila, stejně jako ho nepotěšil ten tón, shovívavý k laudánu a jiným opiátům, v němž se celý román nesl.

„Ale slíbils, že nám prozradíš, jak čtení románů souvisí s novou formou umění, představovanou tvými zamýšlenými čteními.“

„Ano,“ souhlasil Nenapodobitelný a usmíval se na Cecile Macreadyovou, jako by se chtěl omluvit za přerušení svého proslovu. „Jistě znáte onen zvláštní a – dovolil bych si říci – jedinečný pocit, který člověk zažívá při čtení. To, jak naše oči kromě slov na stránkách nevnímají žádné jiné okolní podněty, když se pustíme do nějaké dobré knihy?“

„Anebo by se také dalo říct,“ zvolal Dickenson, „že všechno okolo se prostě vytratí. Všechny ostatní myšlenky se vytratí! Zůstanou pouze výjevy a zvuky a postavy a světy, které pro nás stvořil autor. Jako bychom zůstali k všednímu světu okolo nás zcela neteční. Všichni čtenáři to jistojistě zažili!“

„Přesně tak,“ souhlasil Dickens, do tváře se mu opět vrátil úsměv a do očí lesk. „A to je přesně ten pravý receptivní stav vědomí, v němž se musí člověk nacházet, aby mohl hypnotizér vykonávat svou práci. Pomocí uváženého využití řeči, vět, popisů a dialogů bude u čtenáře vyvolán stejný receptivní stav mysli, v němž se nachází pacient pod vlivem hypnotického působení.“

„Proboha!“ zvolal Macready. „Publikum – ehm – v divadle vstupuje do naprosto stejného – é – é – receptivního transu. Vždycky jsem tvrdil, že – ehm – ehm – publikum tvoří – ehm – ehm – třetí vrchol – ehm – divadelního trojúhelníku, jehož součástí jsou ještě herci a autor hry.“

„Přesně,“ přitakal Dickens. „A to je právě středobod mých nových vystoupení, která kdysi bývala pouhými čteními. Diváci budou uvrženi do onoho zvláštního stavu vnímavosti – mnohem intenzivnějšího, než je ten, když si čtou sami doma, ve vlaku, či

dokonce ve svých zahradách – a já chci tohoto počínajícího hypnotického stavu spolu se svým hlasem a slovy využít k tomu, abych u publika navodil ještě hlubší receptivní, pozorný a vstřícný stav vědomí, než u nich může vyvolat pouze sama literatura či divadelní představení.“

„Pouze za pomoci slov?“ zeptal se můj bratr.

„A také velmi uvážene a pečlivě propracovanými pohyby rukama,“ upřesnil Dickens. „Ve vhodném prostředí.“

„A to prostředí bude je – je – jeviště,“ zvolal Dolby. „Ano, propána! Zní to skvěle!“

„Nejen pouhé jeviště,“ řekl Dickens a slabě pokývnul hlavou, jako by byl již připraven k úklonám. „Ale potemnělá místnost. Velmi přesně a dle vědeckých zásad rozestavěné plynové osvětlení bude ozařovat převážně mou tvář a ruce. Velkou pozornost věnujeme rovněž rozsvícení publika tak, aby mi všichni viděli přímo do očí.“

„Chceme s sebou vzít vlastní odborníky na plynové osvětlení,“ vložil se do toho Dolby. „Pro Willse to představuje hlavní bod našich jednání.“

Macready uhodil pěstí do stolu a zasmál se. „Jak málo publikum ví o tom, že – ehm – ehm – osvětlení – ehm – ehm – plynové osvětlení je jistým druhem – ehm – opojení. Opojení, proboha! Zbavuje totiž místnost, divadlo, prostor kyslíku!“

„To ano,“ potvrdil Dickens a rozpustile se zasmál. „A právě toho rovněž využijeme k tomu, abychom u toho – jak skromně doufám – velmi početného publika na těchto veřejných čteních navodili patřičně vnímavý stav mysli.“

„Patřičně vnímavý k čemu?“ zeptal jsem se odměřeně.

Dickens na mě při této poznámce vrhnul takřka hypnotický pohled. Tiše promluvil: „To se právě během těchto čtení – této nové formy umění – uvidí.“

* * *

Po večeři jsme se my muži, vyzbrojeni brandy a doutníky, odebrali do kulečnickové místnosti za Dickensovou pracovnou. Jednalo se o útulnou, dobře osvětlenou místnost, v níž jsem strávil již mnoho příjemných hodin. Jedna ze stěn byla do poloviny obložená, aby se tak předešlo případnému poškození od našich neposedných tág. Dickens bral kulečnick vážně – a často říkával, že se při něm ukáže „kolik v sobě má člověk skutečně vytrvalosti“ a potom, většinou při pohledu na mého bratra, dodal: „nebo kolik mu jí chybí.“ Každopádně nikdy nezapomenu, jak se Nenapodobitelný skláněl nad zeleným plátnem potaženým stolem, sako měl přitom vysvěcené a na nose mu seděly velké brýle s dvojitými skly, jež mu propůjčovaly podivný zjev pickwickovského staříka z dřívějších dob.

Jeden z důvodů, proč měl Dickens rád společnost Percyho Fitzgeralda, byl, že ten mladík bral kulečnick rovněž vážně a dovedl jej hrát docela dobře – tedy alespoň tak dobře, aby to pro mě a Dickense představovalo výzvu. Já sám jsem se rovněž dokázal tágem obstojně ohánět, jak se na správného starého mládence sluší, avšak velmi mě ten večer překvapilo, že náš mladý host, ubohý sirotek Edmond Dickenson, hrál jako někdo, kdo z výher v kulečnicku žije. (A vzhledem k tomu, co jsem o něm věděl, a s přihlédnutím k Dickensovým řečem o tom, že ten chlapec je nezávisle bohatý, tomu možná i tak bylo.)

Macready s námi taky chvíli v dobré náladě hrál, než mu manželka přišla dát vypít sklenici mléka a odvedla ho na kutě. Ale byl to George Dolby – Dickensův budoucí impresário a doprovod při veřejných čteních –, kdo skutečně dokázal zábavu oné noci oživit – přímo řval smíchy, vyprávěl opravdu vtipné anekdoty, při nichž se překvapivě ani jednou nezakoktal, na obrovském holém temeni a čele se mu ve světle lamp nad námi leskly krůpěje potu. Opakovaně se mu podařilo porazit Percyho, pak mě, následně Dickense a nakonec i tvrdohlavého a až neobvykle zdatného mladého Dickensona, jehož taktika v sobě ukrývala jak znalost balistiky, tak i úskočnost, což by od něj nikdo jen tak od pohledu nečekal.

Dickens se, jak to měl ve zvyku, o půlnoci odebral na lože, ale povzbuzoval nás, abychom klidně hráli dál. Já jsem většinou zůstával, dokud byli stále vzhůru nějakí zajímaví hosté a často hrával a popíjel hostitelovu brandy až do svítání. Avšak když Dolby odložil tágo a odešel spát krátce po Dickensovi, možná si ještě nebyl úplně jist svými výsadami, jež jako host v Gad's Hillu měl, přestali jsme již hrát. Percy se vydal v doprovodu sloužícího se svítilnou do Falstaffova hostince a já a Dickenson jsme se odebrali nahoru do svých pokojů.

Přestože jsem si už dříve vzal dávku svého léku, revmatická dna mě, když jsem uléhal ke spánku, opět sužovala. Pohledem jsem přeměřil, kolik laudána ještě v cestovním džbánu zbývá, a pak jsem si odlil dvě sklenice této povzbuzující i utišující látky.

Říkám povzbuzující i utišující, protože laudánium, jak jistě, milý čtenáři z lékařsky osvětlené budoucnosti víš, uklidňuje nervy a pomáhá usnout, ale také povzbuzuje rozum a umožňuje po dlouhou dobu usilovně pracovat za vyšší míry soustředění než v běžném stavu. Nevěděl jsem, a možná to nevěděl nikdo, jak je možné, že stejný přípravek dokáže sloužit oběma rozdílným cílům, ale nad veškerou pochybnost mi bylo jasné, že tomu tak prostě je. Dnes v noci jsem látku potřeboval pro její prvně zmiňované účinky.

Má tékováá mysl se snažila zaměřit na Dickensovy podivné plány na veřejná čtení, jež měla představovat „zcela nový druh umění“ a propojit si ony nesmysly, které plácal o hypnóze a magnetismu, s jeho údajnými návštěvami toho v podzemí přebývajícího Drooda, avšak požehnané laudánium mě od těchto fantastických otázek osvobodilo.

To poslední, o čem jsem před spaním té noci přemýšlel, byla informace, kterou mi před několika týdny sdělil inspektor Field.

Zdálo se, že sledování Ellen Ternanové je několikrát zavedlo do této oblasti, a dokonce i do Gad's Hillu. Samozřejmě že, jak mi Field pověděl, bývalá herečka má v Rochesteru známé, a právě z tohoto důvodu do těchto končin zavítala, aniž by se s Dickensem dopředu nějak tajně domlouvala. Přesto bylo ale jasné, že Gad's Hill navštívila opakovaně a od září tam strávila nejméně pět nocí.

Musel jsem přemýšlet nad tím, jak asi Mamie a Katey reagovaly na takové násilné obsazení místa, jež patřilo jejich matce. Dokázal bych si ještě představit, že Mamie a Georgina vetřelkyni v domě uvítaly, jelikož dozajista věděly, že Charlese Dickense rozdírala samota a potřeba oné iluze mládí, kterou stárnoucí mužské mysli a duši může přinést pouze romantický vztah. Ale Katey? Kate Macready Dickensová, přestože ji samotnou trápila hořká samota – její otec mi v říjnu o manželce mého bratra prozradil, že „je tak nešťastná... poháněná touhou najít si jiné milence, že si to na jejím zdraví i osobnosti pomalu, ale jistě začíná vybírat svou daň, Wilkie“ – se zdála být stále věrná

památce své vypuzené matky. Nedokážu si představit, že Katey, pouze o rok starší než Ellen Ternanová, by mohla domnělé milence svého otce otevřít srdce.

Rozhodně není jednoduchá věc říct bratrovi manžela vaší dcery, že je se svým manželem tak nespokojená, že neustále hledá nové milence a já mám takové podezření, že mi to Dickens sdělil proto, abych jeho slova Charleymu zopakoval. Ale já jsem to samozřejmě neučinil.

Ale Katey musela proti Elleniným návštěvám hlasitě protestovat, jinak by se bývala herečka do Gad's Hillu i nadále vracela.

Zrovna tyto myšlenky se mi honily hlavou, když se konečně dostavil hluboký a bezesný spánek.

* * *

Kdosi mnou silně trásl a syčel mé jméno.

Rozespale jsem se otočil. Pokoj se ztrácel v temnotě, jen z podlahy u boku postele jakoby vycházelo podivné světlo... Oheň? blesklo mi hlavou a vtom jsem spatřil temnou siluetu sklánějící se nade mnou.

„Vstávej, Wilkie!“

Ve svém nenadálém nočním návštěvníkovi jsem rozpoznal Dickense, jen v noční košili, přes ramena přehozený vlněný kabát, v jedné ruce držel dvouhlavňovou brokovnici a ve druhé zmačkaný plášť.

„Už je to tady,“ pomyslel jsem si.

„Vstávej, Wilkie,“ zašeptal znova. „Rychle. Jenom si obuj boty. Přinesl jsem ti kabát.“

K nohám mi hodil plášť a já v něm poznal svůj svrchník. „Co...“

„Pšššt! Vzbudíš ostatní. Vstávej. Rychle. Než uteče. Nemáme času nazbyt. Jen kabát a boty... Hodný Wilkie...“

Sešli jsme dolů, Dickens s pistolí a svítilnou kráčel přede mnou a oba jsme se snažili být tak tiší, jak jen to šlo.

Sultán, vzteklý irský ohař, byl přivázaný vzadu na chodbě a měl náhubek, i tak se ale za všech sil snažil dostat ke dveřím.

„Co to má znamenat?“ zašeptal jsem Dickensovi. „Co se stalo?“

Nenapodobitelný měl dlouhé kotlety a vlasy na vrcholku hlavy z toho, jak právě vylezl z postele, různě pocuchané, některé z nich dokonce zcela napřímené, což by za jiných okolností jistě působilo velmi komicky, avšak nikoli dnes v noci. V Dickensových očích jsem viděl opravdový strach – nic podobného jsem u něj ještě nezažil.

„To Drood,“ zašeptal. „Nemohl jsem spát. A vtom jsem si vzpomněl na něco, co jsem si chtěl poznamenat pro Willse. A tak jsem se zvedl z postele, chtěl jsem sejít do pracovny, abych si to zapsal, a pak jsem to spatřil, Wilkie...“

„Co jsi proboha spatřil?“

„Droodovu tvář. Tu bledou znetvořenou tvář. Vznášela se u okna. Tiskla se ke studené okenní tabuli.“

„U tvé pracovny?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ odpověděl Dickens a pohled měl vyděšený jako splašený kůň, „u oken mé ložnice.“

„Ale Dickensi,“ namítnul jsem šeptem, „to není možné. Tvá ložnice se nachází v prvním patře, stejně jako pokoje pro hosty. Aby mohl Drood nakukovat do oken, musel by stát na žebříku dlouhém nejmíň dva a půl metru.“

„Vím, co jsem viděl, Wilkie,“ odsekl Dickens.

Prudce rozevřel dveře a s vodítkem a lucernou v jedné ruce a dvouhlavňovou brokovnicí v druhé vyrazil do noci hned za vzpínajícím se psem.

* * *

Zadní dvůr Dickensova domu halila neproniknutelná tma. Žádný měsíc, ani hvězdy, ani světlo z domu. Studený vítr si brzy snadno poradil s mým ledabyle zapnutým kabátem a já se začal pod plápolající noční košili třást. Nohy a kotníky jsem měl mezi botami a kabátem obnažené, noční vzduch mě na holé kůži ukrutně studil a zmrzlá tráva mne řezala jako malé břitvy.

Sultán vrčel a vzpínal se. Dickens psa nechal, aby nás vedl, jako bychom byli vesničané na stopě vraha z nějakého senzačního románu.

A možná jsme i byli.

V temnotě jsme pospíchali podél stěny domu a přiběhli do zahrady pod okny Dickensovy ložnice. Sultán se dál vzpínal, vrčel a škubal vodítkem, avšak Dickens se zastavil, aby odstínil malou lucernu, a nasměroval její světlo na zmrzlou půdu květinového záhonu. Nenacházely se tam žádné usvědčující stopy ani známky toho, že by tam snad stál žebřík. Mezi rychle se pohybujícími mraky vykouklo několik hvězd a pak zase rychle zmizely.

Pokud by Drood do toho okna hleděl, aniž by stál na žebříku, musel by se vznášet tak tři metry nad zemí.

Sultán zavrčel, trhnul vodítkem a my ho následovali.

Vrátili jsme se zpět dozadu za dům a zastavili se na malém poli, kde Dickens roku 1860 spálil všechny své dopisy. Studený vítr si pohrával s holými větvemi stromů a ozývaly se přitom zvuky, připomínající rachocení kostí. Zašeptal jsem Dickensovi: „Jak by to mohl být Drood? Jak jen by se sem dostal? Co by tady pohledával?“

„Jednoho dopoledne mě z Londýna sledoval,“ vysvětlil mi Dickens šeptem a pomalu se ke mně otáčel, dlouhá dvouhlavňová brokovnice mu visela přes rameno. „Jsem si tím jistý. Mnohokrát jsem v noci spatřil na druhé straně silnice u chaty nejasnou postavu. Psi se vždycky rozštěkali. Když se objevím, ta postava už je pryč.“

Nejspíš nějaký pomahači inspektora Fielda, pomyslel jsem si a skoro to vyslovil nahlas. Namísto toho jsem se ale zeptal: „Proč jen by sem Drood přišel a o Vánocích v noci ti hleděl do oken?“

„Pššt,“ mávnul Dickens, aby mě umlčel, a volnou rukou svíral Sultánovy čelisti, aby utišil jeho vrčení.

Na chvíli se mi zdálo, že přijíždí sáně, ač nikde neležela ani vložka sněhu, ale pak jsem si uvědomil, že tiché zvonění rolniček přichází z potměšlé stáje, kde na stěně visí zvonky poníka Noggse Newmana.

„Pojď“, povzbudil mne Dickens a pospíchal ke stáji.

Vrata stáji byla otevřená – obdélníkovitý otvor ještě temnější než noc, jež nás obklopovala.

„Tys...“, zašeptal jsem.

„Vždycky bývají zavřené.“ zasyčel na mě Dickens. „Ještě před soumrakem jsem je kontroloval.“ Sultán zničehonic ztichl a Dickens mi předal jeho vodítko, položil svítilnu na zem a pozvedl brokovnici.

Z temnoty stáje se ozvalo poslední tiché zařinčení zvonů a pak najednou zavládlo ticho, jako by je někdo rukou utlumil.

„Sundej Sultánovi náhubek a pak ho odpoutej“, poručil mi šeptem Dickens a zbraní stále mířil na otevřené dveře.

„Ať je tam kdokoli, roztrhá ho na kousky“, varoval jsem Dickense.

„Odepni mu náhubek i vodítko“, zasyčel.

Poklekl jsem na jedno koleno, srdce mi bilo jako splašené, třásl jsem se zimou a zápasil jsem s přezkami na náhubku. Obával jsem se, že ten vzpínající se irský ohař s divokýma očima – vážil skoro stejně jako já – mě končetinu po končetině roztrhá, hned jak mu sundám vodítko.

Neudělal to. Když jsem upustil náhubek na zem, pes se přestal vzpínat a vrčet a já jsem v temnotě nahmatal sponu u vodítka.

„Utíkej!“ zavolal Dickens na psa.

Sultán ho uposlechl a vystřelil tak rychle, jako by měl namísto svalů železné pružiny. Nerozběhl se však do ztemnělých stájí. Prudce zabočil vlevo, hravě přeskočil živý plot a zmizel do polí a pak dál směrem k lesu a vzdálenému moři.

„Zatracený pes“, ulevil si Dickens. Uvědomil jsem si, jak málo jsem slyšel Nenapodobitelného klít. „Jdeme, Wilkie“, zavelel kategoricky, jako bych snad byl druhý pes, kterého měl v záloze.

Podal mi zastíněnou svítilnu a rozběhl se do tmy za otevřenými vraty stáje. Musel jsem sebou hodit, abych mu vůbec stačil, a takřka jsem přitom na zmrzlé trávě uklouzl, zatímco Dickens již doběhl ke vratům stáje a ani si nepočkal na světlo.

Vstoupil jsem do temnoty a Dickensovu přítomnost jen několik desítek centimetrů ode mě spíše vycítil, než že bych ho přímo viděl, a věděl jsem – možná jasnozřivě – že tam stojí s brokovnicí namířenou směrem do dlouhé uličky ve stáji a do toho funí a přešlapují koně, které jsem také spíše vycítil, než že bych je viděl.

„Světlo!“ zavolal Dickens.

Nahmatal jsem stínítko lampy.

Nejasně jsem spatřil, jak koně – všichni vzhůru, avšak potichu – ve svých stáních nepokojně podupávají, z nozder jim, jak ve studeném vzduchu dýchali, vycházela bílá pára, připomínající mlhu, a potom jsem zahlédl, jak se na samém zešeřelém konci stáje, kde visely zvonky a postroje, mihlo cosi bílého.

Dickens nadzvedl brokovnici výš a já ve světle lampy spatřil bělma jeho očí, když se chystal stisknout spoušť.

„Zadrž!“ zavolal jsem na něj tak hlasitě, že to koně poplašilo. „Proboha, nestřílej!“

Rozběhl jsem se k té nejasné bílé skvrně. Věřím, že kdybych se nepostavil mezi hlavě a její cíl, Dickens by vystřelil i přes mé volání.

Bílá skvrna na vzdáleném konci temné uličky nabyla v záři svítlny jasnějších obrysů. Stál tam Edmond Dickenson, oči měl doširoka rozevřené, avšak jen tupě zíral před sebe, aniž by nás viděl či slyšel. Měl na sobě noční košili. Jeho holá a bledá chodidla kontrastovala s černými studenými dlažebními kostkami stáje. Dlaně mu na koncích chabých paží visely jako pobledlé hvězdy.

Dickens udělal pár kroků vpřed a rozesmál se. Hlasitý smích ještě víc poplašil koně, avšak Dickenson jej pravděpodobně vůbec nevnímá. „Náměsíčný,“ zvolal Dickens. „Proboha, náměsíčný. Po nocích se prochází kolem domu.“

Přidržel jsem svítilnu blíže k mladíkově tváři. Plamen se jasně odrážel v chlapcových očích, ale on ani nemrkl, ani nedal jiným způsobem najevo, že si je vědom mé přítomnosti. Skutečně jsme narazili na náměsíčného.

„V zahradě pod tvým oknem jsi nejspíše spatřil jeho,“ promluvil jsem tiše.

Dickens se na mě zamračil tak ošklivě, až jsem se bál, že mě prokleje jako svého neposlušného psa, avšak jeho hlas zněl tiše: „To rozhodně ne, Wilkie. V zahradě jsem neviděl nikoho. Vstal jsem z postele, podíval jsem se k oknu a jasně jsem tam uviděl Droodovu tvář, přitisknutou k okenní tabuli – jeho zkrácený nos a ty oči bez víček, které na mne za sklem zíraly. Za mým vysoko položeným oknem v prvním poschodí, Wilkie. Ne dole v zahradě.“

Přikývl jsem, jako bych souhlasil, nepochyboval jsem však o tom, že Nenapodobitelnému se to jen zdálo. Možná si vzal trochu opiové tinktury, aby se mu lépe spalo – věděl jsem, že Frank Beard, jeho lékař, mu ten lék důrazně doporučoval, když Dickens nemohl během podzimu spát. Já jsem stále cítil, jak mi laudánium protéká tělem, jak mi pulzuje v žilách, přestože kvůli zimě se ruka, v níž jsem držel lucernu, klepala, jako bych měl třasavku.

„Co s ním uděláme?“ zeptal jsem se a kývnul na Dickense.

„To, co se dělá se všemi lidmi vážně postiženými náměsíčnictvím, můj drahý Wilkie. Opatrně ho zavedeme zpět do domu a ty ho uložíš do postele.“

Podíval jsem se směrem k nyní již poněkud jasnějšímu obdélníkovitému otvoru, který představovala otevřená stájová vrata. „A co Drood?“ zeptal jsem se.

Dickens zavrtěl hlavou. „Když se Sultán vrací ze svých nočních toulek, mívá na čumáku krev. Můžeme jen doufat, že tomu tak bude i tentokrát.“

Měl jsem sto chutí se Dickense zeptat, co tím myslel. (Inspektor Field by si takové informace dozajista považoval.) Pohádal se snad se svým egyptským učitelem hypnózy? Přál si, aby Drood zahynul? Aby ho zakousl jeho zabijácký pes? Přestal snad již být studentem onoho podzemního osnovatele, který – podle bývalého šéfa detektivního oddělení Scotland Yardu – vysílal své přísluhovače, aby zabili více než tři sta mužů a žen?

Neřekl jsem nic. Na rozhovor byla příliš zima. Dna už se opět vracela a do očí a mozku mi vystřelovala šípy bolesti, tak, jak tomu často bývá před vážným záchvatem.

Vzali jsme pana Dickensona za povadlá ramena a pomalu ho ze stáje přes rozlehlý dvůr vedli k zadním dveřím domu. Uvědomil jsem si, že než ho uložím zpět do peřin, budu muset tomu idiotovi utřít chodidla.

Když jsme došli k zadním dveřím, ohlédl jsem do temného dvora a očekával, že každou chvíli se možná přizene do kotouče světla z lucerny Sultán a z tlamy mu bude

viset vybledlá ruka či bělavý kotník nebo oddělená hlava. Avšak kromě studeného větru se nic nehýbalo.

„A tak končí další vánoční noc v Gad's Hill Place,“ pronesl jsem tiše. Když jsme vstoupili dovnitř do domu, kde bylo relativně teplo, mírně se mi zamlžila skla u brýlí. Na chvíli jsem pana Dickensona pustil, abych si mohl brýle sundat a přešetřit si je o rukáv kabátu.

Když jsem si železné obroučky nasadil za uši a mohl tak opět vidět, všiml jsem si, že na Dickensově tváři se mezitím objevil onen chlapecký úsměv, kterým mě během naší známosti trvající celých čtrnáct let obdařil již tolikrát.

„Bůh nám všem žehnej,“ pronesl dětskou fistulí a oba jsme se zasmáli tak hlasitě, že to mohlo probudit všechny v domě.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Byla tam zářící koule... ne, ne tak docela koule jako spíš podlouhlý zářící modrobílý ovál... a viděl jsem tam i černý proužek na tmném pozadí.

Ten proužek ulpíval na stropě a představoval důsledek kouře, který tam po mnoho let stoupal a usazoval se tam. Ten modrobílý zářící ovál se nacházel přímo nade mnou a ještě blíž, byl mou součástí, jako by splýval s mými myšlenkami.

Byl zároveň měsícem, bledou družicí, již jsem měl ve své moci. Otočil jsem se vlevo a spatřil jsem slunce – něco jako slunce, nikoli ale modrobílé, ale bílé a oranžové, vystřelující paprsky do tmného vesmíru. Tak jako ten modrobílý ovál byl pro mne měsícem, pro toto slunce žhnoucí v temnotě prostoru a času jsem představoval družici já.

Vtom mi toto slunce zakryl stín. Spíše jsem cítil, než viděl ten modrobílý ovál a dlouhá dýmka, jež ho se mnou spojovala, odsvištěla pryč.

„No tak, Hatchery, dostaň ho odtamtud. Postav ho na nohy a podepři ho.“

„Co je, co je, co je,“ zaskuhral nesmírně podivný, avšak přesto tak známý hlas. „Ten milostpán tady si předplatil kouřeníčko na celou noc a nechce bejt rušenej. Ať vás ani nenapadne...“

„Sklapni, Sal!“ zaburácel jiný známý hlas. „Esli eště jednou byť jen pípneš, tak tady inspektor tě zavře do tý nejčernější kobky v celým Newgate, eště než vyjde slunce.“

Už se neozvalo ani pípnutíčko. Ještě před chvílí jsem se vznášel nad mraky, jež měnily barvu, a otáčel se kolem prskajícího, plivajícího slunce, zatímco kolem mne obíhala má modrobílá družice – která však už zmizela. Nyní jsem ale ucítil, jak mne silné ruce z kosmického éteru stahují zpátky na hroudovitou, zablácenou, slámu pokrytou zem.

„Pomož mu,“ zavelel hlas, jež jsem si spojoval s netrpělivými cizinci. „Podepři ho, pokud se neudrží na nohou.“

Znova jsem se vznášel, tentokrát mezi temnými palandami přepevnými na temných zdech, zatímco syčící slunce se za mnou vytrácelo. Přede mnou se objevila vyzáblá silueta.

„Sal, vodstraň tady Yaheeho z cesty, nebo mu ty kouřem prolezlý kosti vytrhám z toho prohnílýho starýho těla a prodám je divokejm hochům na píšťaličky.“

„No ták, no ták,“ uslyšel jsem. Všechny stíny kolem se slily dohromady. Jeden z nich uložili zpátky do rakve. „To je hodnej Yahee. Jen klid. Hibe, Vaše Výsosti, tenhlencten vašnosta má eště doplácet. Esli ho vodvete pryč, voberete mě vo penízky.“

„Lžeš, babo jedna,“ ozval se panovačnější z obou mužských hlasů. „Ještě před chvílí jsi tvrdila, že si drogu předplatil na celou noc. Měl jí v dýmce tolik, že by mu to vydrželo mámit hlavu až do svítání. Ale pár mincí jí ještě hod'. Jenom nějaké drobné.“

A pak jsme vyšli do noci. Zarazil mě chladný vzduch – určitě bude brzo sněžit – a všiml jsem si také, že nemám svrchník, cylindr ani hůl. Byl jsem nesmírně vděčný, že má chodidla se nedotýkala dlažebních kamenů – já se nad nimi totiž směrem ke vzdálené, kývající se pouliční lampě vznášel. Pak mi došlo, že ten větší z mužů, mých průvodců, mě nese přes rameno, jako bych byl nějaké sele, které někdo vyhrál na posvícení.

Už jsem se z opiových výparů dostatečně vzpamatoval, abych začal protestovat, avšak temný stín, jenž nás vedl – ani na chvíli jsem nezapochyboval, že je to můj nepřítel inspektor Field – na mne promluvil: „No tak klid, pane Collinsi, tady poblíž se nachází hostinec, který nám i přes pozdní hodinu otevře, a objednáme vám něco, co vás dá zase dohromady.“

Hostinec otevřený v tak pozdní hodinu? I kdybych neviděl tak zamlženě (a, jak jsem si uvědomil, v mlze se ztrácela i tato chladná noc), v tak nemožném čase, jen hodinu před úsvitem, tak nevlídného, mrazivého rána na začátku jara bych určitě žádný otevřený hostinec nespátřil.

Slyšel jsem a jen matně viděl, jak inspektor Field tluče na dveře, pod nimiž se houpala tabule s nápisem „Šest veselých poslů“. Nyní už jsem věděl, ač mě hrud' ukrutně bolela z toho, jak mě Hatchery vláčel jako výherní sele, že ve skutečnosti nestojím tady v zimě a ve tmě s těmito dvěma muži. Dozajista ležím na palandě v doupěti opiové Sal a vychutnávám si poslední zbytky svého kuřiva z modré nádoby.

„Snad nehoří, ne?“ ozval se ženský hlas, jenž se takřka ztrácel, jak se nadzvedávaly různé závory a vrzaly staré dveře. „A, to jste vy, inspektore! A vy, detektive Hatchery. Oba venku za tak příšerný noci? A koho to máte s sebou, nějakýho utonulýho, Hibe?“

„Ne, slečno Abbeyová,“ odpověděl obr, který mě nesl. „Jenom jednoho pána, co se potřebuje trochu občerstvit.“

Odnesli mě dovnitř do hostince s červenými závěsy a já ocenil, jak je tam teplo – v krbu v jídelně stále ještě žhnuly uhlíky ač jsem věděl, že jde o pouhý sen. Hostinec U Šesti veselých poslů a jeho majitelka, slečna Abbey Pottersonová, byly jen přeludy z Dickensova *Našeho vzájemného přítele*. Žádný hostinec toho jména tady poblíž přístaviště neexistoval, ač se tady nacházelo mnoho podniků, kterými se Dickens mohl inspirovat.

„Pálí tady vynikající šery,“ řekl inspektor Field, zatímco slečna Abbeyová zapalovala různé lampy a ospalý hoch přikládal do malého krbu. „Možná by pán nepohrdl jednou lahví?“

Byl jsem si jistý, že tato slova rovněž pocházela přímo z *Našeho vzájemného přítele*. Komu jen mohla patřit, že se nyní v mé opiem omámené mysli vynořila? Pak

jsem si vzpomněl, pronesl je „pan inspektor“, další z Dickensových interpretací právě tohoto inspektora Fielda, který nyní usedal na pohodlnou lavici.

„Ten pán by rozhodně neopovrhl tím, kdybyste ho obrátili a postavili na zem,“ promluvil jsem ve snu. Nyní se mi do hlavy hnala krev a nebyl to zrovna příjemný pocit.

Hatchery mě nadzvedl, narovnal mě a opatrně posadil na lavici vedle inspektora. Rozhlédl jsem se okolo, jako bych očekával, že každou chvíli spatřím pana Eugena Wrayburna a jeho přítele Mortimera Lightwooda, avšak kromě sedícího inspektora, stojícího Hatcheryho, pobíhajícího chlapce a slečny Abbeyové, která kolem nás proplouvala, zel hostinec prázdnotou.

„Ano, dáme si vaši speciální šery, prosím,“ poručil Field. „Pro nás pro všechny. Abychom zahnali zimu i mlhy.“ Slečna Abbeyová i hoch odběhli do zadní místnosti.

„Máte to marné,“ oznámil jsem inspektorovi. „Vím, že toto vše je pouhý sen.“

„Ale, ale, pane Collinsi,“ brebentil Field a štípl mě do hlavy tak silně, až jsem zasténal. „V doupěti opiové Sal nemají slušní pánové jako vy co dělat, pane. Kdybychom vás odtamtud s Hatcherym nevytáhli, určitě by vás tam ani ne za dalších deset minut okradli o peněženku i zlaté zuby.“

„Já žádné zlaté zuby nemám,“ namítnul jsem a dával si záležet, abych každé slovo vyslovil dost zřetelně.

„Myslím to obrazně, pane.“

„Můj svrchník,“ připomněl jsem mu. „Cylindr a hůl.“

Hatchery jako kouzlem vytáhl všechny tři zmíněné předměty a rozložil je před nás na prázdný stůl.

„Ne, pane Collinsi,“ pokračoval inspektor Field, „gentleman jako vy by měl užívání opia omezit pouze na laudánium, které se prodává třeba v takových poctivých lékárnách jako u pana Cowpera na rohu. A opiová doupata u temného přístaviště nechat pohanským Číňanům a začouzeným Indům.“

Ani mě nepřekvapilo, že zná jméno mého hlavního dodavatele laudána. Vždyť jsem se koneckonců nacházel ve snu.

„Už to bude pěkných pár týdnů, co jsem o vás neslyšel, pane,“ spustil znova Field.

Opřel jsem si bolavou hlavu do dlaní. „Neměl jsem vám co nového říct,“ vymlouval jsem se.

„To ale považuji za problém, pane Collinsi,“ povzdechl si inspektor. „Jelikož tak porušujete naši smlouvenou dohodu, jež by vám měla být zcela jasná.“

„Do háje s naší dohodou,“ zamumlal jsem.

„Ale tak, pane,“ napomenul mne Field. „Napijete se pěkně horké šery, abyste si vzpomněl na své povinnosti a na to, jak se má správný gentleman chovat.“

Ten chlapec, který se jmenoval, jak jsem byl přesvědčen, Bob, přinesl veliký džbán, z něž se linula nasládlá vůně. V levé ruce držel železnou nádobu připomínající klobouk ve tvaru cukrové homole, zvaný copotain, – Dickens o podobném psal, jak si vzpomínám, a já si tenkrát pozorně pročítal jeho psaný popis, i když mi, stejně jako Dickensovi, byl tento neobvyklý předmět dobře znám, stejně jako nejmíň tisíc dalších podobných kuriozit – do nějž vyprázdnil obsah džbánu. Potom strčil zašpičatělý konec „klobouku“ do žhavých uhlíků, znova zapálil oheň a nádobu v něm nechal ležet. Pak

odešel, ale za chvíli se zase vrátil a nesl tři čisté sklenice. Za ním kráčela majitelka hostince.

„Děkuji vám, slečno Darbyová,“ řekl inspektor Field, když chlapec pokládal sklenice na stůl a potom vytáhl z ohně kovovou nádobu. Jemně s ní zatřásl – ta věc zasyčela a vyvalila se z ní pára – a potom nalil její horký obsah zpět do džbánu, který prve přinesl. Během předposlední části této svátosti Bob chvíli každou sklenici podržel nad kouřícím džbánem, dokud se nezamlžila. Když mu přišly již dostatečně začouzené, konečně je naplnil a vysloužil si za to potlesk od inspektora a jeho detektivního nohsleda.

„Děkuji ti, Williame,“ řekl Field.

„Williame?“ zopakoval jsem zmateně, když jsem přikládal tvář blíže ke sklenici, abych lépe ucítil ony jasně bílé výpary, jež z ní stoupaly. „Paní Darbyová? Nemyslíte náhodou Boba a slečnu Abbeyovou? Slečnu Abbey Pottersonovou?“

„To tedy rozhodně ne,“ odpověděl Field. „Mám na mysli Williama – toho hodného chlapce Williama Lampera, jehož jste jen před pár vteřinami viděl – a jeho zaměstnavatelku slečnu Elisabeth Darbyovou, která tento podnik vlastní a vede již po osmadvaceti let.“

„Toto není hostinec U Šesti veselých poslů?“ zeptal jsem se a opatrně si usrkl ze svého nápoje.

„Žádný takový podnik v Londýně neznám,“ zasmál se inspektor Field. „Tady se to jmenuje *U Glóbu a holuba* a už je tomu tak po dlouhá léta. Tam v té zadní místnosti si možná kdysi užíval i náš učený Christopher Marlowe, jestli tedy nedával přednost nebezpečnějšímu podniku U Bílé labutě přes ulici. Ale Bílá labuť rozhodně není hostinec pro slušné pány, a to ani pro takové dobrodruhy jako vy. A majitel by nám rozhodně neotevřel dveře a neohřál šery jako tady má milá Lisa. Napijte se, pane, a řekněte nám, mohu-li prosit, vše, co víte.“

Horký nápoj pomalu osvěžoval mou znavenou mysl. „Už jsem vám říkal, inspektore, že vám nemám co povědět,“ začal jsem poněkud ostře. „Charles Dickens se připravuje na své triumfální turné a – během těch několika málo příležitostí, kdy jsme se viděli – od oné vánoční noci o Droodovi nepadlo ani slovo.“

Inspektor Field se naklonil blíže. „Tvrdil jste, že Drood se vznášel před Dickensovým oknem v prvním podlaží.“

Tentokrát přišla řada na mě, abych se zasmál. Jednou rukou jsem si pohladil bolavé čelo a tou druhou pozvedl sklenici. „Ne,“ odpověděl jsem, „*pan Dickens* tvrdil, že viděl, jak se mu za oknem vznáší Droodova tvář.“

„Vy nevěříte v levitaci, pane Collins?“

„Pokládám to za velmi... nepravděpodobné,“ odpověděl jsem rozmrzele.

„Ale zdá se, že ve vašich dopisech se k tomuto tématu vyjadřujete zcela jinak,“ nadhodil inspektor Field. Zamával svým tučným ukazováčkem a mladý Billy ihned přiběhl, aby doplnil naše stále ještě zamlžené sklenice.

„Jakých dopisech?“ zeptal jsem se.

„Mám za to, že vycházely pod názvem *Magnetické večery doma* a byly jasně podepsány iniciálami W. W. C. – William Wilkie Collins.“

„Proboha!“ vykřikl jsem možná až příliš hlasitě. „Vždyť tohle se muselo objevit... kdy? Tak před patnácti lety.“ Tu sérii dopisů, o které hovořil, jsem napsal pro časopis

Leader G. H. Lewese někdy počátkem padesátých let. Pouze jsem v nich podával zprávy o různých doma prováděných pokusech, jež byly tenkrát tak v módě – hypnotizér při nich vyvíjel magnetické působení na muže a ženy, a dokonce i neživé předměty jako sklenice vody, jindy zas různé „senzibilové“ četli lidem myšlenky a předpovídali budoucnost, pokoušeli se dohovorit s mrtvými a... jak jsem si nyní přes bolest hlavy i alkoholové a opiové opojení vzpomněl – psal jsem tam i o jedné ženě, jež se vznášela na židli s vysokým opěradlem.

„Vy jste na tyto jevy mezitím změnil názor, pane Collinsi?“ Fieldův tichý, avšak panovačný a podlý hlas mi připadal stejně protivný jako vždycky.

„Nejednalo se o mé názory, inspektore. Pouze o mé tehdejší profesionální postřehy.“

„Ale nyní již nevěříte tomu, že by mohl existovat člověk – například někdo hodně zběhlý v dávných učeních nějaké dlouho zapomenuté společnosti –, který by se dokázal vznášet tři metry ve vzduchu a hledět panu Dickensovi do oken?“

A dost. Měl jsem toho *dost*.

„Já ničemu takovému nikdy nevěřil,“ rozhorlil jsem se. „Před čtrnácti nebo patnácti lety, když jsem byl ještě mnohem mladší, jsem psal o... událostech... spojených s jistými domácími mystiky a důvěřivostí těch lidí, kteří jejich činy sledovali. Jsem moderní člověk, inspektore Fielde, což pro mou generaci znamená ‚člověk pochybovačný‘. Tak například už ani nevěřím, že ten tajemný pan Drood existuje. Anebo abych se vyjádřil přesněji, mám za to, že vy i Charles Dickens jste legendu o té bytosti každý využili pro své vlastní, vzájemně neslučitelné účely, zatímco ze mě jste si v této hře udělali jakéhosi pěšáka... ať už je ta hra jakákoliv.“

Na člověka v mém stavu, navíc v tak brzkých ranních hodinách to byla docela dlouhá promluva. Zanořil jsem obličej do sklenice dýmající šery.

Když se inspektor dotkl mého ramena, vzhlédl jsem. Ve své rudolící žilnaté tváři měl vážný výraz. „Taková malá hra zde skutečně probíhá, pane Collinsi, ovšem rozhodně není hrána na váš účet. A patří do ní pěšáci – i důležitější figurky –, avšak vy pěšák nejste, pane. Ač je takřka jisté, že váš pan Dickens ano.“

Vyprostil jsem svůj rukáv z inspektorova sevření. „O čem to mluvíte?“

„Přemýšlel jste někdy nad tím, pane Collinsi, proč přesně chci toho Drooda tak najít?“

Neubránil jsem se úšklebku. „Chcete zpátky svou penzi,“ odpověděl jsem.

Čekal jsem, že inspektor na to zareaguje podrážděně, avšak překvapil mě jeho krátký uvolněný smích. „To ano, pane Collinsi, máte pravdu. Penzi zpátky chci. Ale to je ten nejméně důležitý cíl v této šachové partii. Váš pan Drood i já již stárneme a oba jsme se rozhodli, že tuto hru na kočku a na myš, trvající již přes dvacet let, musíme ukončit. Každý z nás má na šachovnici ještě dost figurek, aby mohl učinit závěrečný tah, což o to, ale zřejmě si neuvědomujete, pane, že toto utkání musí... *musí*... skončit tak, že jeden z nás zemře. Buďto Drood, anebo inspektor Field. Jinak to prostě nejde, pane.“

Několikrát jsem zamrkal. Nakonec jsem se zeptal: „Proč?“

Inspektor Field se ke mně znova naklonil blíž a dech mu byl cítit po horké sherry. „Možná jste si myslel, že jsem přeháněl, pane, když jsem říkal, že od doby, co sem před více než dvěma desítkami let připlul z Egypta, jsou Drood a jeho zhypnotizovaní

nohsledi zodpovědní za smrt nejméně tří set lidí. Nu, nepřeháněl jsem, pane Collinsi. Ten konečný počet je tři sta dvacet osm. Už to takhle nemůže pokračovat dál, pane. Toho Drooda musíme zastavit. Během všech těch let, co jsem sloužil u metropolitní policie, i potom jsem sváděl boj s ďáblem – oba jsme během této hry obětovali pěšáky, věže i cennější figurky – ale nyní nastal čas na skutečnou koncovku, pane Collinsi. Buďto mi ten ďábel zajme krále, nebo zajmu já jeho. Jinak to prostě nejde.“

Zíral jsem na inspektora. Už nějaký čas jsem pochyboval o Dickensově duševním zdraví a nyní jsem věděl, že můj život ovlivňuje i další šílenec.

„Vím, že jsem vás požádal o pomoc, aniž bych vám na oplátku nabídl cokoli jiného, než že neprozradím váš vztah se slečnou Martou R. paní Caroline,“ začal inspektor Field. Považoval jsem to za velmi eufemistické vyjádření faktu, že mne vydíral. „Ale za vaši pomoc vám mohu poskytnout i jiné věci, pane. Hmotné věci.“

„Prosím?“ opáčil jsem.

„Co pokládáte za svůj největší problém, pane Collinsi?“

Chtěl jsem odpovědět „Vás“ a ukončit to jednou provždy, avšak překvapil jsem sám sebe, když mi z úst vyšlo jiné slovo: „Bolest.“

„Ano, ano... Zmiňoval jste se o revmatické dně, jež vás trápí. A pokud mohu být tak smělý a vůbec něco takového zmínit, pane, jde vám to na očích poznat. Neutuchající bolest představuje nemalou potíž pro každého člověka, avšak zvláště pro umělce jako vy je to obzvlášť závažné. Detektivové spoléhají na své dedukční schopnosti, jak asi velmi dobře víte, pane, a ty mé mi napovídají, že jste do této špinavé čtvrti a do doupěte opiové Sal zavítal pouze proto, že jste doufal v další úlevu od bolesti. Není to tak, pane Collinsi?“

„Ano,“ odpověděl jsem. Nezmínil jsem se však inspektoru Fieldovi o tom, že Frank Beard, můj lékař, nedávno vyjádřil domněnku, že má „revmatická dna“, jíž už tak dlouho trpím, může být závažnou formou nějaké pohlavní choroby.

„Sužuje vás i nyní, když hovoříme, pane Collinsi?“

„Připadá mi, jako bych měl namísto očí pytlíky krve,“ přiznal jsem se. „Obávám se, že vždy, když je otevřu, začnou mi po tváři do vousů stékat litry krve.“

„Hrozné, pane, příšerné,“ mumlal inspektor Field a pokyvoval hlavou. „Ani v nejmenším se vám nedivím, že hledáte úlevu v laudánu či opiové dýmce. Ale pokud chcete slyšet pravdu, pane, tak od kvality kuřiva u opiové Sal nemůžete čekat žádné zázraky.“

„Co tím myslíte, inspektore?“

„Pro někoho, kdo se nachází v tak závažném stavu jako vy, má opium příliš zředené. A navíc se ani nejedná o čistý produkt. Možná je pravda, že kombinace vašeho laudána a opiové dýmky mohla mít na vaši bolest blahodárné – možná i zázračné – účinky, avšak obecně platí, že v opiových doupatech v Bluegate Fields a Cheapside prostě nedosahuje droga takové kvality, aby vám mohla skutečně pomoci.“

„Tak kde tedy?“ zeptal jsem se, ale hned jak jsem svou otázku vyslovil, věděl jsem, co mi odpoví.

„U krále Lazara,“ řekl inspektor. „Číňanovo tajné hnízdečko v Podměstí.“

„V kryptách a katakombách,“ dodal jsem otupěle.

„Ano, pane.“

„Prostě chcete, abych se znova vydal do Podměstí,“ obvinil jsem ho a zadíval se mu do očí. Červenými závěsy do hostince prosvítalo bledé, studené světlo. „Prostě chcete, abych se znova pokusil přivést vás k Droodovi.“

Inspektor Field zavrtěl plešatějící a prošedivělou hlavou. „Ne, tak Drooda nenajdeme, pane Collinsi. Pan Dickens vám jistě loni na podzim nelhal, když tvrdil, že pravidelně navštěvuje Droodovo doupě, avšak rozhodně tam nevcházal přes nedaleký hřbitov. Již několik měsíců tam hlídkují mí lidé. Drood mu jistě prozradil jiný vchod do své podzemní říše. Anebo je rovněž možné, že ten egyptský d'ábel již žije nějakou dobu nad zemí a prozradil panu Dickensovi jedno z míst svého pobytu. Tím pádem váš přítel nemusí již tou samou trasou slézat do Podměstí, pane Collinsi, avšak vy můžete, pokud chcete poznat úlevu, kterou přináší čisté opium krále Lazara.“

Sklenici jsem měl již prázdnou. Podíval jsem se na inspektora a oči mi najednou zvlhly. „To nemohu,“ odpověděl jsem. „Již jsem to zkoušel. Těžkým katafalkem, který v kryptě zakrývá vchod do podzemí, prostě nepohnu.“

„Já vím, pane,“ řekl inspektor Field a jeho hlas zněl tak klidně a nezaujatě, jako by promlouval majitel pohřebního ústavu. „Ale Hatchery vám velmi rád pomůže, kdykoli se vám do podzemí zachce, ať ve dne či v noci. Nemám pravdu, Hibe?“

„Samozřejmě, pane,“ odpověděl nedaleko stojící Hatchery. Přiznám se, že jsem na jeho přítomnost takřka zapomněl.

„Jak mu mohu dát vědět?“ zeptal jsem se.

„Ten chlapec stále čeká na vaší ulici, pane Collinsi. Prostě pošlete po Angreštovi vzkaz a detektiv Hatchery se do hodiny dostaví, aby vás doprovodil nebezpečnými čtvrtěmi, otevřel vám vchod ke schodišti do podzemí a počkal na vás, dokud se nevrátíte.“ Pekelný inspektor se usmál. „Dokonce vám opět zapůjčí svůj revolver, pane Collinsi. Ale od krále Lazara ani jeho štamgastů vám žádné nebezpečí nehrozí. Na rozdíl od nestálé klientely opiové Sal, Lazar a jeho oživlé mumie tam dole dobře vědí, že jejich existence stojí pouze na mé shovívavosti.“

Zaváhal jsem.

„Můžeme vám nabídnout jako odměnu za to, že nám pomůžete prostřednictvím vašeho přítele pana Dickense najít Drooda, ještě něco jiného?“ zeptal se Field. „Nemáte třeba nějaké problémy doma?“

Podíval jsem se na něj úkosem. Co jen mohl vědět o mých problémech doma? Jak jen mohl zjistit, že mé noční i denní hádky s Caroline mě přinutily navštívit doupě opiové Sal stejně jako potřeba úlevy od bolesti způsobované dnou?

„Já sám jsem již více než třicet let ženatý, pane Collinsi,“ pokračoval tiše, jako by mi četl myšlenky. „Dovolil bych si tvrdit, že ta dáma, se kterou žijete, se dožaduje po tak dlouhé době svatby, zatímco ta druhá slečna z Yarmouthu se chce vrátit zpět do Londýna, aby k vám měla blíž.“

„Hrom do vás, Fielde!“ zvolal jsem a bouchnul pěstí do těžkých opotřebovaných prken stolu. „Do toho vám vůbec nic není.“

„To jistě ne, pane. To jistě ne,“ zahlaholil inspektor svým nejúlisnějším hlasem. „Ale potíže takového charakteru vás mohou rozptylovat při práci stejně jako při plnění našich společných cílů. Jen se snažím přijít s něčím, co by vám mohlo pomoci... Tak jako by to pro vás učinil nějaký přítel.“

„Pro to žádná pomoc neexistuje,“ zavrčel jsem. „A vy nejste žádný přítel.“

Inspektor Field pokýval hlavou, jako že mi rozumí. „Pokud vám ale, pane, přece jen jako starý zkušený ženáč mohu poskytnout nějakou radu, změna místa někdy může na nějaký čas do manželských rozporů zanést pokoj a klid.“

„Myslíte tím, že bychom se měli přestěhovat? Už jsme to s Caroline probírali.“

„Nemýlím-li se, pane Collinsi, tak jste si vy i ta vaše dáma přišli několikrát prohlédnout jeden pěkný domek na Gloucester Place.“

Už mě nepřekvapilo ani nešokovalo, že nás inspektor nechal sledovat. Vůbec bych se nedivil, ani kdybych zjistil, že u mě doma na Melcombe Place někde důmyslně skryl trpaslíka, aby si dělal poznámky při našich hádkách s Caroline.

„Je to moc pěkný dům,“ připustil jsem. „Avšak paní Shernwoldová, která tam nyní bydlí, jej nechce prodat. A navíc, kdybych ten dům nyní koupil, nezůstaly by mi už vůbec žádné peníze.“

„Obě tyto překážky lze odstranit, pane Collinsi,“ zavrnl inspektor Field. „Pokud bychom se opět dohodli na spolupráci, mohl bych vám takřka najisto zaručit, že během roku či dvou se budete moci vy, vaše dáma a její dcera nastěhovat do toho pěkného domu na Gloucester Place, zatímco vaše slečna R. by se mohla opět vrátit do toho bytu na Bolsover Street a, pokud byste chtěl, proplatili bychom jí cestovné i jiné bezprostřední náklady.“

Zašilhal jsem po něm. Bolela mě hlava. Chtěl jsem se vydat domů, tam se nasnídat a zalézt do postele. Chtěl jsem si přetáhnout peřinu přes hlavu a spát celý den. Nyní namísto vydírání přišlo uplácení. Když se to tak vezme, to vydírání mi bylo jaksí příjemnější.

„Co musím udělat, inspektore?“

„Nic víc než to, co už jsme společně probírali, pane Collinsi. Využít vašich dobrých vztahů s panem Dickensem a zjistit, kde se schovává Drood a co plánuje.“

Zavrtěl jsem hlavou. „Dickens je nyní zcela ponořen do příprav na nastávající šňůru veřejných čtení. Jsem si jist, že již od Vánoc není s Droodem v žádném kontaktu. Kromě toho, že je stále ještě vydešený z toho, co tenkrát v noci za oknem spatřil, má plnou hlavu různých detailů ohledně přípravy nastávajících čtení. Ani byste netušil, co všechno něco takového obnáší.“

„To zcela jistě netuším, pane Collinsi,“ přiznal inspektor Field. „Ale vím, že váš přítel své turné zahájí za týden 23. března ve společenském středisku v Cheltenhamu. Potom, 10. dubna, se objeví v St. James Hall v Londýně, hned nato pak budou následovat čtení v Liverpoolu, Manchesteru, Glasgow, Edinburghu...“

„Vy snad znáte celý program?“ přerušil jsem ho.

„Ale jistě.“

„Pak vám tedy musí být nepochybně jasné, že během takto nabitého turné se mi jen těžko může podařit získat Dickensovu pozornost. Veřejná čtení jsou pro autory nesmírně vyčerpávající. Dickensova čtení jsou vysilující jak pro něj, tak i pro všechny kolem něj. Na světě prostě není nic jako Dickensova veřejná čtení a on slibuje, že tentokrát mají být ještě lepší než kdy předtím.“

„Slyšel jsem,“ přitakal inspektor Field tiše. „Do této šňůry veřejných čtení je totiž nějak zapojen Drood.“

Zasmál jsem se. „A jak asi? Jak by mohl člověk takového vzhledu jako Drood cestovat s Dickensem anebo se spolu s ním objevovat při jeho představeních, aniž by si toho někdo všiml?“

„Drood je člověk mnoha převleků,“ zpravil mě Field. Mluvil tlumeným hlasem, jako by se snad bál, že Hatchery, slečna Darbyová či ten hoch Billy by mohli být oním egyptským zlosynem v přestrojení. „*Garantuji* vám, že Dickens – ať už vědomě či nevědomě, úmyslně či jako pouhý Droodův nástroj – bude na svém turné vykonávat záměry toho ďábla.“

„Jak by jen...“ Začal jsem a pak ztichl, když jsem si vzpomněl na Dickensovu poznámku, že má v plánu na publikum během čtení působit magnetickým vlivem. Zhypnotizovat je. Ale k jakým temným účelům by to mohlo sloužit?

Všechno se to zdálo absurdní.

„Ale i tak,“ řekl jsem unaveně, „znáte Dickensův program. A víte, že s ním cestuje pouze nepočetný doprovod.“

„Pan Dolby,“ vypočítával inspektor Field. „Dickensův asistent pan Wills.“ Následně se dal do výčtu jmen plynářů a odborníků na osvětlení, a dokonce i těch spolupracovníků, které vyslali dopředu, aby prohlédli divadla, kde se bude vystupovat, stanovili ceny vstupného, zajistili reklamu a podobně. „Ale Dickens by se, pane Collinsi, během tak náročného turné jistě velice rád vídával se svým drahým přítelem. Víím, že má v plánu se o zahajovací noci v Cheltenhamu sejít se svým známým Macreadym. Nemohl byste zařídit, abyste mohl svého přítele na nějaký čas doprovázet a zúčastnit se jednoho či dvou jeho čtení?“

„Toť vše, co po mně chcete?“

„Vaše nenápadná pomoc – prostě jen budete vše pozorně sledovat, sem tam si s někým popovídáte a pak mi podáte hlášení – se může ukázat neocenitelná,“ zavrnl inspektor Field.

„Jak jen si můžete myslet, že by se vám pro nás podařilo ten dům na Gloucester Place zajistit, i kdyby to mělo být až příští rok, když jej paní Shernwoldová chce přenechat svému synu misionáři a v žádném případě jej nechce prodat?“ zeptal jsem se.

Inspektor se usmál. Každou chvíli jsem čekal, že mu z jeho červenožlutých rtů začnou rašit papouščí pera. „To už nechejte na mně, pane, ač předpokládám, že by to nemělo představovat žádný problém. Je pro mě ctí pomoci někomu, kdo nám asistuje při tak veřejně prospěšném cíli, a to zbavit Londýn sice snad nejméně známého, avšak nejnebezpečnějšího mnohonásobného vraha.“

Povzdchl jsem si a přikývl. Kdyby inspektor natáhl ruku, abychom zpečetili naši tajnou smlouvu, ani nevím, jestli bych ji dokázal stisknout. Možná to vycítil, a tak jen pokýval hlavou – dohoda byla uzavřena – a rozhlédl se okolo.

„Chtěl byste, aby nám slečna Darbyová a ten hoch připravili ještě další šery, pane? Skvěle se po ní spí.“

„Ne,“ odmítl jsem a snažil se postavit, když vtom jsem ucítil, jak mě Hatcheryho obrovská ruka nadzvedává a vytahuje od stolu. „Chci se vrátit domů.“

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Rozhodl jsem se, že Dickense na jeho turné několik dní doprovodím.

Inspektor Field se nemýlil v tom, že Dickens ten nápad, abych se k němu během jeho cest na nějaký čas přidal, uvítal. Poslal jsem vzkaz Willsovi – který, přestože byl jistě z každodenních cest s Dickensem velmi unavený, vždy jednou za pár dní přijížděl zpátky do Londýna, aby si vyřídil své vlastní i Dickensovy obchodní záležitosti v redakci časopisu s Forsterem (jenž celým nápadem na šňůru veřejných čtení opovrhoval) – a za pár dní obdržel něco pro mě velmi vzácného – telegram, v němž stálo:

„MUJ DRAHY WILKIE – TURNÉ JE TAKOVA ZABAVA! Z NASEHO DOLBYHO SE VYKLUBAL SKVELY IMPRESARIO I SPOLECNÍK NA CESTY. JEHO TASKARICE SE TI JISTE BUDOU LIBIT. STEJNE JAKO MNE. PRIDEJ SE K NAM A ZUSTAN S NAMI, JAK DLOUHO CHCES. NATVE VLASTNI NAKLADY, SAMOZREJME. TESIM SE NA TVOU SPOLECNOST. – CH. DICKENS.“

Přemýšlel jsem, jak asi Dickens po nehodě ve Staplehurstu zvládá takřka každodenní cesty vlakem, a jen několik minut poté, co jsme vyjeli z nádraží v Bristolu do Birminghamu, jsem se to dozvěděl.

Dickens seděl sám naproti mně v kupé. Místo vedle mě obsadili George Dolby a Wills, avšak byli zabráněni do hovoru, a tak nejspíš na rozdíl ode mne ani nepostřehli, jak je spisovatel stále rozrušenější, když vlak nabíral na rychlosti. Dickens nejdříve pevně uchopil držadlo své hole a pak okenní parapet. Když se začal vagon otřásat, podíval se ven z okna, pak rychle odvrátil tvář, a potom zase vykoukl ven. Jeho obličej, opálený od slunce při pravidelných odpoledních procházkách, a proto tmavší než u většiny Angličanů, zbledl a vyrašil na něm pot. Potom Dickens vytáhl z kapsy placatci, dlouze se z ní napil brandy, začal dýchat více zhluboka, potom si lokl znova a odložil ji. Nakonec si zapálil doutník a otočil se ke mně, Dolbymu a Willsovi, aby si s námi popovídal.

Nenapodobitelný na svých cestách dával přednost zajímavému, dokonce excentrickému, a snad až okázalému oblečení – hubertus, přes který měl přehozený drahý dandyovský plášť, na vrásčité, sluncem osmahlé hlavě mu spočíval plstěný klobouk, který měl poněkud komicky naražený na stranu. Zaslechl jsem, jak onen hřmotný Dolby v Bristolu na nádraží vychrlému Willsovi říká: „Šéf v tom vypadá jako moderní švihácký pirát, jemuž se v očích snoubí železná vůle démona a něžný soucit anděla.“

Ani bych se nedivil, kdyby si i Dolby toho dopoledne přihnul brandy.

Vedli jsme spolu živý rozhovor – byli jsme jedinými cestujícími v tomto voze první třídy, zbytek našeho nepočetného doprovodu odjel do Birminghamu již před námi. Slyšel jsem od Dickense, že během prvních dní turné se Wills Dolbyho velmi důkladně přeptal, jak má impresário v plánu vykonávat svou práci. Když turné teprve začínalo, odcestoval Dolby vždy napřed spolu s plynaři a odborníky na osvětlení a Dickense

každý den doprovázel pouze Wills. Nyní, když měli Liverpool, Manchester, Glasgow, Edinburgh a Bristol již za sebou – a ani v jednom z těchto měst se nenaskytly větší problémy, jelikož Dolby odvedl skutečně důkladnou práci – cestoval velký impresário spolu s Dickensem, jehož to očividně nesmírně těšilo. Na zbytku turné je ještě čekala města Birmingham, Aberdeen, Portsmouth a pak závěrečná představení zpět v Londýně.

Dolby, kterého jeden z jeho pozdějších klientů, americký spisovatel Mark Twain, označil jako „veselou gorilu“, otevřel velký proutěný košík, který měl s sebou ve vlaku, na skládací stoleček, jímž vybavil prostřední část našeho kupé, rozložil lněný ubrus a pak začal vytahovat různé dobroty, představující náš oběd – sendviče s natvrdo uvařenými vejci a ančovičkami, lososovou majonézu, studené drůbeží maso, lisované hovězí a nakonec sýr rokfór a třešňový koláč jako dezert. Rovněž z koše vylovil láhev kvalitního vína a do umývacího stolu v kupé nasypal led, do nějž dal chladit ginový punč. Zatímco jsme si pochutnávali na této hostině, Dolby ohřál nad lihovou lampou kávu. Nevím, jaké další vlastnosti onen mohutný muž s hustými kotletami, nakažlivým smíchem a svým způsobem roztomilým koktáním měl, avšak zcela jistě mezi ně patřila efektivita práce.

Poté, co jsme otevřeli i druhou láhev vína a dopili chlazený ginový punč, začali jsme zpívat cestovní písně – některé z nich jsem znal již z dob, kdy jsem v minulém desetiletí společně s Dickensem cestoval po Evropě. Když jsme se blížili k Birminghamu, nechal se Dickens přemluvit, aby nám zatančil námořnický tanec hornpipe a my jsme ho přitom doprovázeli výskáním. Poté, co celý zadýchaný skončil, mu Dolby nabídl sklenici punče a Dickens nás pak začal učit pijáckou píseň z německé opery *Čarostřelec*. Najednou kolem nás na vedlejší koleji prosvítl rychlík a vzniklý vzduchový proud Dickensovi sfouknul z plešatějící hlavy jeho překrásný plstěný klobouk. Wills, který působil spíše neohrabaným než atletickým dojmem, prudkým pohybem natáhl do okna svou dlouhou ruku a rychle po klobouku chňapl, než by navždy zmizel kdesi v dálce. Všichni jsme mu zatleskali a Dickens křehkého muže srdečně poplácal po zádech.

„Za takřka stejných okolností jsem na tomto turné přišel o čapku z tulení kůže,“ svěřil se mi Dickens, když si klobouk, který mu Wills předal, nasazoval zpátky na hlavu. „Jen velmi nerad bych o tuto pokrývku hlavy přišel. Naštěstí Wills proslul jako znamenitý chytač v kriketu. Nevím sice přesně, v jakých chvatech vyniká nejvíce, avšak jeho chytačské schopnosti jsou přímo legendární. Police má doslova přeplněné stříbrnými poháry.“

„Já jsem nikdy nehrál...“ začal Wills.

„Nevadí, nevadí,“ zasmál se Dickens a znova svého společníka poplácal po zádech. George Dolby vypukl v smích tak hlasitý, že to dozajista slyšeli až na druhém konci vlaku.

* * *

V Birminghamu jsem měl možnost lépe poznat strukturu a časování turné.

Již jsem bydlel v nespočtech hotelů, a ač takové cestování bylo většinou příjemné, věděl jsem, že Dickens má z loňské zimy a jara pošramocené zdraví, stejně jako jsem z osobní zkušenosti věděl, že neustálé přejíždění z místa na místo a pendlování po hotelech není zrovna nejlepší způsob, jak si zlepšit zdraví. Svěřil se mi, že levé oko ho bolí stále více a vidí na něj rozmazaně, břicho má nadmuté a plynatost ho trápí již od začátku turné, z cestování kodrcavými vlaky cítí nevolnost a závrať, ze kterých ještě neměl čas se během krátkých pobytů ve městech, kde vystupoval, zotavit. Takřka každodenní cestování a vyčerpávající večerní čtení přiváděly Dickense na samou hranici jeho možností a možná i za ni.

Když jsme dorazili do Birminghamu, Dickens ještě předtím, než si odpočal a vybalil tašku, pospíchal do divadla. Wills se musel věnovat jiným povinnostem, ale Dolby a já jsme Nenapodobitelného doprovodili.

Jak s majitelem procházel divadelní sál, Dickens okamžitě nařídil změny. Dle jeho dřívějších nařízení musela být sedadla na obou stranách jeviště a některá lůžová sedadla buďto odebrána, nebo ohrazena provazem, avšak nyní stál u svého speciálně vyrobeného čtenářského pultu či pulpitu a rozhodl, že musí být odejmuta ještě i další sedadla po stranách velkého sálu. *Každý účastník jeho čtení se musel nacházet v čáře přímé viditelnosti, a tato čára nesměla být ničím blokována.* Nejen proto, aby na něj diváci dobře viděli, jak jsem vyrozuměl, ale rovněž proto, aby s nimi i on sám mohl udržovat oční kontakt.

Dělníci, které na místo vyslal již dopředu, vztyčili obrovskou temně červenou stěnu, před kterou bude během představení Dickens stát. Měla dva metry na výšku a čtyři a půl na šířku. Mezi ní a pulpitem ležel koberec stejné barvy. Nainstalováno již bylo i ono unikátní plynové osvětlení. Dickensem pověřený plynář a odborník na osvětlení tady na každé straně Dickensova pultíku namontovali dvě stojaté trubky, zvedající se do výše zhruba tří a půl metru. Obě tyto trubky propojovala podélná řada plynových světýlek s cínovými odrazkami, před zraky diváků skrytá za tmavě červenou deskou. Kromě tohoto jasného osvětlení se rovněž na každé trubce nacházela plynová lampa, chráněná zeleným stínítkem, jejíž záře byla namířena přímo na čtenářovu tvář.

Stál jsem v záři, kterou tato důmyslná osvětlovací plošina a dvě zastíněné lampy vydávaly, jen asi minutu, ale i tak mi nahnala hrůzu. Kdyby mou tvář ozařovala takováto světla, bylo by pro mne velmi složité, ne-li nemožné číst z jakékoli knihy, avšak dobře jsem věděl, že Dickens během těchto domnělých čtení ze svých knih skutečně *četl* jen málokdy. Prostě se ty stovky stránek textu, který měl během představení odříkat, naučil nazpaměť – přečetl, naučil nazpaměť, dlouze text měnil a zlepšoval a potom si každý ten příběh nejméně dvěstěkrát přeríkával nanečisto. Po začátku představení potom knihu, kterou držel v ruce, vždycky zavřel, anebo prostě jen obracel její stránky, nepřítomně a symbolicky, zatímco text pronášel z paměti. Po většinu času se skrze zářivý obdélník plynového světla upřeně díval do publika. Aby Dickens na diváky dobře viděl, zůstávalo hlediště dostatečně osvětleno.

Ještě než jsem Dickensův čtecí pultík opustil, důkladně jsem si jej prohlédl. Stál na čtyřech tenkých elegantních nožkách a zvedal se asi tak do výše Nenapodobitelného nenapodobitelného pupíku. Stolek měl rovný neskloněný povrch a pokrývalo ho červené plátno. Po jeho stranách se nacházely malé poličky, na té levé měl Dickens uloženou karafu s vodou, na druhé pak své drahé kozinkové rukavice a kapesník. Na

levé straně desky stolu byl rovněž připevněn dřevěný klín, o nějž si Dickens mohl – a často to tak dělal – opřít pravý či levý loket, když se naklonil dopředu. (Často při čtení stával těsně nalevo od stolku a, jak jsem měl již během předchozích představení v Londýně možnost spatřit, zničehonic se někdy až rozpustile naklonil vpřed, pravý loket opřel o ten vyvýšený klín a rukama přitom živě gestikuloval. Dělal to pro to, aby k němu publikum pociťovalo ještě osobnější a důvěrnější vazbu.)

Nyní si Dickens odkašlal, já odešel od stolku a potom dolů z pódia. Postavil se ke svému pultíku a začal zkoušet akustiku sálu s pomocí různých úryvků ze svých děl, jež budou dnes večer na programu. Připojil jsem se k Georgeovi Dolbymu, který seděl v poslední řadě na balkoně.

„Šéf zahájil turné četbou své vánoční povídky ‚Doktor Marigold,‘“ zašeptal Dolby, ač jsme se od Dickense nacházeli dost daleko. „Ale příliš se to neujalo, tedy rozhodně ne k šéfově spokojenosti – asi vám nemusím připomínat, že větší perfekcionista snad ani na světě neexistuje –, a tak se místo toho rozhodl oprášit staré osvědčené kousky – výjev z *Dombeyho a syna*, kdy Paul umírá, potom scénu s panem, paní a slečnou Squeersovými z *Nicholase Nicklebyho*, soud z *Kroniky Pickwickova klubu*, bouři z *Davida Copperfielda*, a samozřejmě *Vánoční koledu*, jelikož té se obecenstvo nemůže nikdy dostatečně nabažít.“

„O tom nepochybuji,“ odvětil jsem suše. Nikdy jsem se netajil tím, že mi tato „úlisná vánoční selanka“ nebyla příliš pochuti. Rovněž jsem si povšiml, že když Dolby šeptal, jeho koktání se neprojevovalo. Jak podivná taková postižení jsou. Když jsem pomyslel na postižení, ihned jsem odzátkoval cestovní lahvičku, jež obsahovala mou opiovou tinkturu, a párkrát si přihnul. „Bohužel vám nemohu nabídnout,“ vysvětlil jsem Dolbymu nezávazným tónem. Dickense jsem se obávat nemusel, stále ještě na vzdáleném jevišti recitoval různé úryvky ze svých děl. „Lék.“

„Zcela to chápu,“ zašeptal Dolby.

„Překvapuje mne, že ‚Doktor Marigold‘ u diváků nezabodoval,“ přiznal jsem se. „Našeho vánočního čísla, které tuto povídku obsahovalo, se prodalo víc než dvě sta padesát tisíc výtisků.“

Dolby jen pokrčil rameny. „Když ji šéf četl, diváci se smáli a plakali,“ vyprávěl tiše. „Ale připadlo mu, že se smějí a pláčou málo. A ne na těch správných místech. Proto se rozhodl vyzkoušet něco jiného.“

„Jaká škoda,“ zalitoval jsem a cítil jsem, jak se mi tělem rozlévá bezstarostné teplo vyvolané drogou. „Dickens ji nacvičoval více než tři měsíce.“

„Šéf si nacvičuje vše,“ zašeptal Dolby.

Ono označení „šéf“, které Dolby Dickensovi přisoudil, ve mně vyvolávalo nejisté pocity, avšak Dickensovi se zřejmě líbilo. Pokud jsem mohl soudit, Dickensovi se na tom velkém, podsaditém koktavém impresáři s konstitucí medvěda líbilo snad vše. Nepochyboval jsem o tom, že tento prostoduchý impresário pomalu začíná obsazovat místo blízkého přítele a občasného důvěrníka, které jsem u Dickense po více než deset let zaujímal já. Ne poprvé – a už vůbec ne poprvé pod prozíravým vlivem opia – jsem docela jasně viděl, že Forster, Macready, Dolby, Fitzgerald i já – my všichni – jsme pouhými rostlinami, které spolu bojují a předhánějí se v tom, která svými úponky nejpevněji obtočí ono ztrhané, prošedivělé, vrásčité a plynaté slunce jménem Charles Dickens.

Bez dalšího slova jsem se zvedl a odešel z divadla.

* * *

Chtěl jsem se vrátit do hotelu – kam se, jak jsem věděl, chystal uchýlit i Dickens, aby si před představením na pár hodin odpočal, avšak stáhl se vždycky do sebe a s nikým se nebavil, dokud neměl dlouhá noční čtení za sebou –, ale namísto toho jsem se procházel temnými a zaprášenými birminghamskými uličkami a přemýšlel, co tady vlastně dělám.

Před osmi lety, na podzim roku 1858 – poté, co jsem Dickense doprovázel na jeho šílené výpravě za Ellen Ternanovou na sever Anglie (kdy mě Dickens ujišťoval, že tato cesta představuje výzkum pro naše společné články *Lenivé procházky dvou zahalečů*) a poté, co jsem se takřka zabil na Carrick Fell – jsem se rozhodl v Londýně plně soustředit na divadlo. Hned po úspěchu *Mrazivých hlubin* z předcházejícího roku zakoupil herec Frank Robson mé dřívější melodrama *Maják* – v němž, stejně jako v *Mrazivých hlubinách*, účinkoval i Charles Dickens – a desátého srpna 1857 se mi sen o tom, že bych se stal profesionálním dramatikem, splnil. Dickens seděl se mnou na místě vyhrazeném autorům a tleskal stejně jako ostatní, přiznám se, že jsem se během těch ovací postavil a uklonil, avšak „ovace“ je možná trochu silné slovo, jelikož potlesk mi přišel spíše zdvořilostní než nadšený.

Recenze na *Maják* byly rovněž stejně zdvořilostní a vlažné. Dokonce i mírný John Oxenford z *Timesů* napsal: „I přes všechny silné stránky, jež *Maják* má, nelze než dospět k závěru, že se jedná spíše o dramatickou anekdotu než o skutečné drama.“

Nenechal jsem se ale těmito vlažnými proudy odradit a roku 1858 jsem si – abych se vyjádřil výrazem, jež používal i Dickens – napíнал hlavu, abych sepsal typičtější divadelní kousek.

Inspiraci mi přinesl Dickensův syn Charley, právě se totiž navrátil z Německa a podělil se s námi o děsuplné dojmy z márnice, kterou tam navštívil. Ihned jsem se chopil pera a papíru a sepsal hru s názvem *Červená lahvička*. Dvěma hlavními postavami byli šílenec a travička. (Vždycky mě fascinovaly jedy i ti, kteří je podávají.) Hlavní scénu *Červené lahvičky* jsem umístil do márnice. Přiznám se, milý čtenáři, že jsem takové prostředí považoval za skvělé – místnost plná mrtvol přikrytých plachtami, ležících na studených deskách, kolem prstů uvázanou šňůrku, která vedla k poplašenému zvonu nahoře pro případ, že by některá z mrtvol nebyla tak „mrtvá“, jak se zdá. Celé toto hrozné prostředí mělo rozehrát strunu našich nejhlubších obav z předčasných pohrbů a ožvlých mrtvol.

Sám Dickens řekl jen málo, když jsem mu onen nápad představil, a pak mu přečetl i části ze samotné hry, které jsem měl již dokončené, ale navštívil londýnskou léčebnu pro duševně nemocné, aby se tam přeptal na pár detailů, které by přidaly mé hlavní postavě šílence na důvěryhodnosti. Robson, který již podal tak skvělý výkon v *Majáku*, přijal mou novou hru pro divadlo Olympic Theatre a sám se ujal role blázna. Během zkoušek jsem se skvěle bavil a všichni herci mě ujišťovali, jak je hra úžasná. Souhlasili s mým tvrzením, že z londýnských návštěvníků divadel se v poslední době stala banda vykořeněnou s otupělou myslí a potřebují skutečně silné podněty, aby se probrali.

Jedenáctého října 1858 mě Dickens doprovodil na premiéru *Červené lahvičky* a po skončení představení naplánoval společnou večeři pro mě a mé přátele u něj doma v Tavistock House, v té době již bez své manželky. S asi dvaceti lidmi, které jsem znal, jsem seděl v sále během představení společně.

Byla to učiněná katastrofa. Mí přátelé se u kouzelně morbidních a melodramatických částí třásli, avšak zbylí diváci se uchechtávali. Asi nejhlasitější chechot se ozval při vyvrcholení scény v márnici, kde – až příliš okatě, jak později kritici napsali – jedna z mrtvol zazvonila na zvonec.

Žádné druhé představení se nekonalo. Dickens se snažil po celý zbytek toho nekonečného večera udržet dobrou náladu, vtipkoval na účet londýnského publika, avšak večere v Tavistock House pro mě byla velmi krušná. Později jsem zaslechl, jak Percy Fitzgerald řekl: „Byla to skutečně pohřební hostina.“

Avšak pohroma s názvem *Červená lahvička* mě neodradila od toho, abych i nadále zároveň děsil, ohromoval a znechucoval své spoluobčany. Hned po nebývalém úspěchu *Ženy v bílém* jsem byl dotázán na tajemství svého úspěchu. Redaktorovi jsem skromně odpovídal:

Ustanovte ústřední myšlenku.

Stvořte postavy.

Nechte postavy rozvíjet zápletku.

Začněte příběh na začátku.

A nyní, mohu-li prosit, porovnejte tento umělecko-vědecký přístup s tím nahodilým způsobem, jak své romány dával po celá desetiletí dohromady Charles Dickens – postavy prostě tahal jen tak ze vzduchu (často volky nevolky inspirované skutečnými lidmi z jeho života), aniž by se vůbec zamýšlel nad tím, jak vůbec zapadají do hlavního smyslu románu, do toho zamíchal celou škálu náhodných nápadů, potom nechal postavy zabíhat do různých náhodných událostí a nepodstatných postranních zápletek, jež nemají vůbec nic společného se základní myšlenkou, a často svůj příběh začal až jako by v polovině, čímž porušil důležité pravidlo Wilkieho Collinse, že všechno má jít hezky popořádku.

Je až s podivem, že jsme my dva spolu byli schopni tolikrát spolupracovat. Cítil jsem se značně hrdý na to, že jsem do společně stvořených her, povídek, zápisků z cest i delších prací přinesl alespoň určitou míru soudržnosti.

Nemohl jsem se proto tohoto nezvykle chladného a deštivého květnového večera v Birminghamu neptat sám sebe, proč tady pozoruji Dickense, jak vstupuje do poslední části něčeho, co se zdálo být úžasně úspěšnou šňůrou veřejných čtení po Anglii a Skotsku? Kritici mi neustále vytýkali mou náklonnost k „melodramatičnosti“, ale jak jinak proboha nazvat tuto novou a výstřední kombinaci literatury a bohatých divadelních efektů, již se Dickens chystal dnes v noci na jevišti předvést? Nikdo z naší branže ještě nikdy nic takového neviděl. Nikdo *na celém světě* ještě nic takového neviděl ani neslyšel. Vždyť to degradovalo postavení autora a z literatury činilo lacinou pouťovou zábavu. Dickens podlézal lidem jako nějaký jevištní klaun se psem.

Zrovna tyto myšlenky se mi proháněly hlavou, když jsem vycházel ze zpustlé ulice bez oken – spíše úzkého průchodu nežli ulice – a chtěl se vydat zpět k hotelu, avšak cestu mi zastoupili dva muži.

„S dovolením, prosím,“ řekl jsem rázně a zamával na ně svou holí se zlatým držadlem, aby mě pustili.

Ani se nepohnuli.

Popošel jsem v úzké uličce napravo, ale oni hned za mnou. Zastavil jsem se a jal se kráčet po levé straně a oni mi zase zastoupili cestu.

„Co to má znamenat?“ dožadoval jsem se. Neodpověděli mi a začali se ke mně přibližovat. Oba muži strčili ruce do potrhaných kapes svých kabátů, a když pak ty mozolovité, špinavé ruce vytáhli, svírali v nich krátké nože.

Otočil jsem se a rychle se rozběhl směrem k hlavní ulici, avšak do uličky vstoupil další muž a zatarasil mi cestu. Rovněž něco držel v ruce. To něco se v skomírajícím světle zalesklo.

Přiznávám se, milý čtenáři, že se mi srdce divoce rozbušilo a zdálo se mi, že žaludek mám jako na vodě. Nerad na sebe pomýšlím jako na zbábělce, to snad žádný člověk, avšak byl jsem člověk poklidný, malého vzrůstu, a přestože jsem někdy ve svých dílech psal o násilí, pěstních soubojích, rvačkách a vraždách, osobně jsem s těmito věcmi neměl a nikdy nechtěl mít zkušenosti.

Na chvíli jsem se chtěl dát do běhu. Měl jsem jakési absurdní, ale velmi skutečné nutkání začít volat svou matku, ač se Harriet nacházela stovky kilometrů daleko.

Přestože jediný z těch tří mužů nepromluvil ani slovo, sáhl jsem do saka a vytáhl svou dlouhou peněženku. Mnoho z mých přátel a známých – Dickens nepochybně – se o mně domnívalo, že se až příliš nerad loučím s penězi. Ale Dickens a jeho přátelé, kteří si již dlouhou dobu na nedostatek peněz stěžovat nemohli, zcela přehlíželi fakt, že já se musím uskromňovat, a pokládali mě za nenapravitelného lakomce, co by si nechal i pro pár drobných koleno vrtat a který až příliš připomíná Ebeneezera Scrooge ještě před prozřením.

Ale v tuto chvíli bych obětoval každíčkou libru a šilink, co jsem u sebe měl, a dokonce i mé ne sice zlaté, ale vcelku dobře sloužící hodinky, jen aby mě ti násilníci nechali projít.

Ale oni jako by nechtěli peníze. A to mě možná děsilo nejvíce. Anebo to možná byly ty děsivě vážné a nelidské výrazy v jejich stárnoucích tvářích – zejména ta napjatá strnulost sloučená s čímsi jako radostné očekávání, zračící se v šedivých očích toho největšího muže, který se ke mně přibližoval se zvednutým nožem.

„Zadržte!“ hlesl jsem. A pak znova: „Zadržte, zadržte!“

Ten obrovský muž v ošumělých šatech zvedal nůž, až se mi dotýkal hrudi a krku.

„Zadržte!“ ozval se za námi hlasitý a rozkazovačný hlas, poblíž hlavní ulice, kde se stále skrývalo světlo a naděje.

Útočníci i já jsme se ohlédlí.

Stál tam malý muž v hnědém obleku. Ačkoli jeho hlas zněl velmi rozkazovačně, byl menšího vzrůstu než já. Neměl klobouk, a tak se mi naskytl pohled na jeho krátké šedivé vlnité vlasy, připlácnuté k hlavě vlhkostí, jelikož zrovna drobně pršelo.

„Jděte pryč, příteli,“ zavrčel ten muž, který mi držel u krku nůž. „S tímhle nechcete mít nic společného.“

„Ale ano, chci,“ zvolal a rozběhl se k nám.

Všichni tři účastníci se otočili jeho směrem, avšak mně se příliš trásly nohy, než abych mohl uprchnout. Takřka jsem nepochyboval o tom, že za několik málo chvil

budu i se svým zachráncem ležet mrtvý na špinavých dlažebních kamenech v této bezejmenné zšeřelé uličce.

Ten muž v hnědém obleku, jehož jsem původně pokládal za stejně tělnatého jako já sám, ale nyní jsem si uvědomil, že je sice podsaditější, avšak svalnatý jako nějaký malý akrobat, sáhl do svého tvídového saka a vytáhl krátký kus dřeva, připomínající něco mezi námořnickým trnem a policejním obuškem. Ten obušek měl tupý, masivní konec, opatřený zřejmě olovem nebo něčím podobným.

Dva z mých útočníků po něm vyjeli. Ten cizinec v hnědém obleku nejdříve zlomil tomu prvnímu lumpovi dvěma rychlými máchnutími zápěstí žebra a toho druhého prásknul přes hlavu, až se ozvalo takové křupnutí, jaké jsem ještě nikdy předtím neslyšel. Nejhrmotnější z těch lotrů, který mi ještě před chvílí držel u krku nůž, natáhl čepel, na níž držel palec, a dorážel, kroužil, činil výpady a máchal po mém zachránci, byl přitom přikrčený jako kočka, ruku měl napřaženou a všelijak tancoval a natrásal se, jak to měl jistě z tisíců podobných šarvátek v postranních uličkách nacvičeno.

Když útočník svým nožem mocně a nebezpečně mávnul nejdříve doprava a pak doleva, muži v hnědém obleku se podařilo hbitě uskočit. Nebýt jeho obratnosti, určitě by již padl s rozpáraným břichem k zemi. A potom – mnohem rychleji, než bych si vzhledem k jeho nevýraznému zjevu dokázal představit – přiskočil můj zachránce k našemu společnému útočníkovi, zlomil mu pravou paži shora vedeným rozmachem svého malého kyje, při zpátečním úderu mu rozbil zuby a – když se ten mohutný muž sunul k zemi – uhodil ho potřetí, tentokrát do slabin, a to tak prudce, až jsem sám zakřičel a ucouvnul. Pak ho, když ten ničema konečně padl na kolena a potom tváří do bláta, praštil ještě naposledy zezadu po hlavě.

Pouze první útočník, ten se zlomenými žebry a kotníkem, zůstal při vědomí. Snažil se odpotáčet pryč, dále do temných útrob uličky.

Muž v hnědém obleku ho ale dostihl, otočil s ním, dvakrát ho uhodil do tváře svou krátkou, avšak smrtící zbraní, podkopl mu nohy a potom mu, když již ležel a sténal na zemi, uštědřil poslední nelítostný úder do hlavy. Pak už se žádné další sténání neozvalo.

Poté se ten podsaditý muž v temném obleku otočil ke mně.

Přiznám se, že jsem začal ustupovat s rukama zvednutýma nad hlavu a dlaně jsem měl prosebně rozevřené směrem k nebezpečné postavě, jež se ke mně přibližovala. Scházelo jen málo, velmi málo a nadělal bych si do kalhot. Snad pouze ta neskutečná – a řekl bych až *nemožná* – rychlost této násilné scény, jejímž svědkem jsem se právě stal, zabránila tomu, abych se strachu zcela plně poddal.

Už několikrát jsem ve svých dílech psal o násilných půtkách, ale všechny tyto události jsem zaznamenal, jako by to bylo nějaké pomalé, dobře secvičené taneční číslo. Ale všechno to skutečné násilí, které jsem spatřil nyní – rozhodně to nejhorší a nejbrutálnější, s jakým jsem kdy přišel do styku – se odehrálo snad během pouhých sedmi či osmi vteřin. Uvědomil jsem si, že, pokud mě tady ten hnědě oděný poděs nezabije, nejspíše se neubráním zvracení. Držel jsem ruce nad hlavou a snažil se promluvit.

„Ničeho se nebojte, pane Collinsi,“ oslovil mě ten muž a obušek si přitom schovával zpět do kapsy u saka. Potom mě uchopil pevně za rameno a vedl mě směrem k východu z temného průchodu, na prosvětlenou hlavní ulici, kam jsem měl původně

namířeno. Kočáry a drožky kolem nás projížděly, jako by se vůbec nic zvláštního nestalo.

„Kdo... kdo... jste?“ vypravil jsem ze sebe. Měl stisk tak pevný, jaký asi musí mít kovárenský ocelový svěrák.

„Pan Barris. K vašim službám. Potřebujete doprovodit zpět do hotelu, pane.“

„Barris?“ zeptal jsem se hlasem, který se k mému nemalému zahanbení značně třásl a zakoktával. Vždycky jsem byl hrdý na to, že si dokážu v obtížných situacích zachovat chladnou hlavu, ať už na moři či na souši (musím ale připustit, že v poslední době mi takto klidnou mysl zajišťovalo především laudánium).

„Ano, pane. Reginald Barris. *Detektiv* Reginald Barris. Pro mé přátele Reggie, pane Collinsi.“

„Vy pracujete u birminghamské policie?“ zeptal jsem se ho, když jsme odbočili na východ a dali se do rychlé chůze, zatímco měl ruku stále položenou na mém rameni.

Barris se zasmál. „To ne, pane. Pracuji pro inspektora Fielda. Přijel jsem z Londýna, přes Bristol, stejně jako vy, pane.“

V románovém světě se přídavné jméno „roztřesený“ ve spojení s „nohama“ používá docela často, je to klišé.

Ale skutečně mít nohy tak vratké a roztřesené je vcelku absurdní situace, zvláště pro někoho jako já, kdo se rád plaví a nečiní mu nejmenší potíže projít se po kývajícím se palubě lodi na širém moři v Lamanšském průlivu.

Pouze jsem řekl: „Neměli bychom se vrátit? Ti tři muži jsou možná zranění.“

Barris, pokud se tak tedy skutečně jmenoval, se uchechtl. „Já vám zaručuji, že jsou zranění, pane Collinsi. Jeden z nich je mrtvý, nemýlím-li se. Ale nevrátíme se. Nechme je tam.“

„Mrtvý?“ zopakoval jsem hloupě. Nemohl jsem tomu uvěřit. Nikdy bych tomu nevěřil. „Musíme zpravit policii.“

„Policii?“ opáčil Barris. „To ne pane. To bych nedělal. Inspektor Field by mě propustil, pokud by se jméno naší soukromé firmy octlo v birminghamských či londýnských novinách. A mohli by vás tady zadržovat celé dny, pane Collinsi. A neustále by vás povolávali zpět, abyste se účastnil nekonečné řady výslechů. A to všechno kvůli třem pouličním lupičům, kteří by vám kvůli peněženke prořízli hrdlo? Na takové věci, pane, raději zapomeňte.“

„Já to nechápu,“ řekl jsem, když jsme opět odbočili a dostali se na ještě širší ulici. Nyní už jsem poznával cestu zpět do hotelu. Po obou stranách této rušné hlavní třídy svítily lampy. „Poslal vás Field, abyste... mě sledoval? Ochraňoval?“

„Ano, pane,“ přiznal Barris a konečně mi pustil rameno. Cítil jsem, jak se mi na místo, které svíral, opět hrne krev. „Jsme tady dva, pane, kteří... ehm... na tomto turné doprovázejí vás a pana Dickense. Pro případ, že by se ukázal Drood. Anebo některý z jeho nohsedů.“

„Drood?“ opáčil jsem. „Nohsledi? Vy se domníváte, že ty tři muže vyslal Drood, aby mě zabili?“ Z nějakého důvodu se mi z tohoto pomýšlení znova udělalo nevolno. Všechny ty výmysly okolo Drooda představovaly důmyslnou, ale již poněkud únavnou hru.

„Ty tři? Ne, to ne, pane. Jsem si takřka jistý, že tihle lumpové neměli s Droodem, na něž má inspektor spadeno, nic společného. Vůbec nic. Tím si můžete být jistý.“

„Jak to?“ zeptal jsem se, když už se hotel objevil v dohledu. „Proč?“

Barris se mírně usmál. „Byli to běloši, pane. Drood bělochy takřka nikdy jako své poskoky nevyužívá, ač Němce či Ira občas přijmout může. Ne, kdyby se vás chtěl tady v Bristolu zbavit, poslal by Čínany, Malajce, Indy, anebo dokonce černocho, co uprchl z nějaké lodi. Tak, a tady už jsme u vašeho a páně Dickensova hotelu. Nachází se tam jeden z mých kolegů a poté, co vstoupíte do haly, bude už na vaši bezpečnost dohlížet on. Já zůstanu stát tady, dokud nevklečíte do dveří, pane.“

„Kolega?“ zopakoval jsem. Avšak Barris se ztratil ve stínech postranní uličky a pozvedl ruku, jako by si chtěl poklepat na neviditelný klobouk.

Otočil jsem se a rozřeseným krokem se vydal k osvětlenému vchodu do hotelu.

* * *

Po tak otrěsném zážitku se mi vůbec nechtělo zúčastnit se Dickensova představení, avšak po horké koupeli a skoro čtyřech sklenicích opiové tinktury – vypotřeboval jsem celou svou cestovní láhev a znovu ji naplnil z větší, pečlivě zabalené láhve, kterou jsem měl uloženou v zavazadle – jsem se rozhodl, že si na sebe dám slušnější oblečení, jak se na návštěvu divadla patří, a na čtení půjdu.

Od Willse i Dolbyho jsem věděl, že Dickens během poslední jedné či dvou hodin před svým nočním představením takřka vůbec nekomunikuje. Spolu se svým asistentem odešel do divadla pěšky a já si o pár chvil později vzal drožku. Už jsem nechtěl kráčet znova sám birminghamskými ulicemi. (Pokud mě detektiv Barris či jeho kolegové sledovali, nikde jsem si jich, když mě drožka vysadila u postranních dveří divadla, nevšiml.)

Bylo tři čtvrtě čtvrt na osm a publikum zrovna přijíždělo. Stál jsem na konci sálu a díval se, jak se objevili Dickensovi odborníci na plyn a osvětlení, zkontrolovali pozice temných trubek a nerozsvícených lamp na obou stranách jeviště a pak odešli. O chvíli později se znova objevil sám plynář, trochu zahýbal nadhlavními lampami za tmavě červeným plátnem potaženou stěnou a pak zase zmizel. O několik minut později se plynář objevil již potřeť a zapnul plyn. Efekt, který světlo, nyní sice ještě docela mdlé, avšak již jasně osvětlující Dickensův čtecí pultík, na temném pozadí vytvářelo, byl strhující. V hledišti už nyní seděly stovky lidí a všichni diváci najednou ztichli a zbystřili. Jejich soustředěný zájem se dal takřka nahmatat.

O chvíli později se na jeviště přivalil George Dolby a podíval se na nízká světla, dolů na stůl a potom, s poněkud domýšlivým výrazem, do stále přibývajícího publika. Dolby malinko posunul karafu s vodou na Dickensově stole a pokývl hlavou, jako by chtěl vyjádřit spokojenost nad touto důležitou a nezbytnou úpravou, a potom se pomalu vytratil za vysokou stěnou, jež se táhla od okraje opony až k místu uprostřed jeviště, odkud měl Dickens předčítat. Když jsem krácel po postranní části pódia, abych se sám odebral do zákulisí, Dolby v těsném závěsu za mnou, vzpomněl jsem si na Shakespearovu nejslavnější jevištní poznámku ze *Zimní pohádky*: „Opouští scénu, pronásledován medvědem.“

Dickens seděl v šatně oblečen do formálních večerních šatů. Byl jsem rád, že i já jsem se rozhodl takto obléct, ač každý, kdo mě znal, věděl, jak málo mi záleží na

formálním ošacení či upraveném zjevu. Ale pro dnešní večer byly bílá vázanka a frak vhodné, ne-li přímo nutné.

„Ale, můj drahý Wilkie,“ rozzářil se Dickens, když jsem vešel. „Je od tebe tak laskavé, že ses rozhodl dnes večer představení zúčastnit.“ Působil naprosto klidně, avšak zdálo se, jako by úplně zapomněl, že jsem s ním strávil den na cestě do Birminghamu.

Na toaletním stolku ležela kytice červených muškátů, květ jednoho z nich odřízl a vložil si jej do knoflíkové dírky, potom odřízl ještě jeden a připevnil jej na klop i mně.

„Pojď,“ vyzval mě, když si upravoval zlatý řetízek u hodinek a ještě naposled si před zrcadlem zkontroloval knoflíky, vousy i napomádované vlasy. „Nahlédneme do publika a budeme doufat, že se již vrtí netrpělivostí.“

Vystoupali jsme na samotné jeviště, kde za ochrannou stěnou stále ještě popocházeli Dolby. Dickens mi v této stěně ukázal malou skulinu, odkud jsme se – poté, co se odstranila látková krytka – mohli podívat do nyní obsazeného hlediště, kde sebou již diváci začínali nepokojně šít. Rovněž mi dovolil nahlédnout. V ten moment mě samotného zachvátila úzkost a i přes své bohaté herecké zkušenosti jsem přemýšlel, zda bych za takovýchto podmínek dokázal číst, aniž by na mě doléhala nervozita, avšak Dickens nevykazoval žádné známky rozrušení. Přišel k němu plynář, Dickens přikývl, naklonil se blíž k otvoru ve stěně a – když plynář klidně kráčel na jeviště, aby tam ještě naposledy doladil nastavení lamp – zašeptal mi: „Tohle je má oblíbená část večera, Wilkie.“

Přitisknul jsem se k Dickensovi, abychom mohli dění otvorem ve stěně sledovat oba. Stál jsem u něj tak blízko, že jsem cítil jeho vlasovou pomádu. Najednou se prudce rozžehla světla a jejich odražená záře dopadla na dva tisíce tváří v publiku, odkud se ozvalo nadšené: „Áááááá“.

„Měl bys už zaujmout svoje místo, příteli,“ zašeptal Dickens. „Počkám tak asi ještě minutku, abych vybičoval jejich očekávání, a pak začneme.“

Zrovna jsem se dal na odchod, když na mě mávnul, abych se vrátil zpět. Přiložil mi rty těsně k uchu a zašeptal: „Dávej pozor na Drooda. Může být kdekoli.“

Nedokázal jsem rozpoznat, zda to myslel vážně, a tak jsem přikývl a temnotou kráčel ven. Podařilo se mi trefit k postranním schodům, potom jsem se musel prodrat proudem opozdílů až do zadní části foyer a nakonec k řadám sedadel u jeviště, kde jsem měl tak zhruba ve druhé třetině uličky vyhrazené místo. Wills mi na požádání toto místo určil proto, abych se mohl o přestávce, následující po devadesáti minutách z dvouhodinového představení, snáze dostat za Dickensem do šatny. Tmavě červený koberec na jevišti, jednoduchý stolek, a dokonce i karafa s vodou – vše osvětlené jasnými světly – v té poslední minutě před Dickensovým příchodem doslova vyzářovaly napětí.

Když Dickensova štíhlá postava přicházela ke čtecímu pultíku, publikum začalo bouřlivě tleskat. Potlesk ještě zesílil a stal se takřka ohlušujícím, ale Dickens si toho vůbec nevšiml, nalil si z karafy trochu vody a pak čekal, až se ovace zklidní, tak jako někdo může čekat u silnice, až přejedou všechny kočáry, aby se mohl dostat na druhou stranu. A potom, až se ticho konečně dostavilo, Dickens... neudělal nic. Prostě tam stál a hleděl do publika, jen občas natočil hlavu, aby viděl na všechny. Jako by se chtěl

podívat do očí každému muži a každé ženě v obecnstvu... a že nás tam v tom sále sedělo nejméně dva tisíce.

Jeden či dva opozdilci si ještě hledali místo vzadu v sále a Dickens s tím naprostým a svým způsobem znepokojujícím klidem čekal, až se usadí. Pak na ně po několik vteřin upřel svůj pokojný, vážný, soustředěný, mírně tázavý pohled.

A potom spustil.

Několik let po této noci v Birminghamu mi Dolby řekl: „Když se člověk v těch posledních letech díval na šéfa, jak předčítá, nepřipadalo mu ani tak, že se účastní obyčejného představení, ale že je součástí jakési *výstřední podívané*. Nešlo o to, aby se divák pobavil, ale aby byl *očarován*.“

Očarován. Ano, možná. Anebo mě spíše napadá výraz posedlý, tak jako tolik těch spiritistických švindlířů, kteří byli v mých časech tak populární. Věřili, milý čtenáři, že jsou posedlí duchem průvodcem, který je může přepravit na onen svět. A během těchto představení se skutečně zdálo, že není posedlý pouze sám Charles Dickens, ale že se k němu připojilo i celé publikum. Jak ještě uvidíte, bylo těžké se k němu *nepřipojit*.

Rozesmutňuje mne, milý čtenáři, že nikomu z tvé budoucí generace se nedostane možnosti slyšet či vidět Charlese Dickense číst. V časech, kdy píšu tyto řádky, již probíhají pokusy s nahráváním hlasu na různé válce, podobně jako fotografové zachycují obrazy věcí či lidí na fotografické desky. Ale toto všechno přišlo až po Dickensově smrti. Nikdo z vašich časů již neuslyší ten jeho tenký, mírně šišlavý hlas ani – jelikož, pokud vím, z žádného z jeho proslovů nebyly pořízeny snímky daguerrotypií ani jinými fotografickými metodami (ale všechny fotografické techniky byly v Dickensových časech tak pomalé, že nedokázaly zachytit ani jen velmi nepatrný pohyb, a Dickens se pohyboval *neustále*) – spatřit tu podivnou změnu, jež během těchto vystoupení Nenapodobitelného a diváky postihla. Jeho čtení představovala v našich časech něco jedinečného a – jak bych si dovolil tvrdit – ani v tvé době se jim nikdo nevyrovná a nedokáže je věrně napodobit (pokud se tedy ještě v tvé budoucnosti knihy píšou).

Dokonce i v září všech těch jasných plynových světel jako by se Dickensovi kolem hlavy vznášel podivný perleťový oblak, když předčítal ze své poslední vánoční povídky. Věřím tomu, že ten mrak byl ekto plazmatickým zpodobněním mnoha postav, které Dickens stvořil a nyní – jednu po druhé – povolával, aby před námi promlouvaly a hrály.

Jak do něj tito duchové vstupovali, Dickensův postoj se měnil. Podle toho, jak mu duše jednotlivých postav diktovaly, polekaně uskakoval anebo se lenivě či zdrceně kácel. I výraz ve tváři se mu měnil velmi často a radikálně – některé z obličejových svalů, jichž tak často využíval, ochabovaly, zatímco jiné ožívaly. Úsměvy, úšklebky, chmury a spiklenecké pohledy, které u onoho muže obývajícího Gad's Hill nikdo nikdy neviděl, se nyní proháněly po tváři toho posedlého příjemce duchů, jehož jsme měli před sebou. Hlas se mu každou vteřinu proměňoval, a když zrovna nesmírně živým způsobem předváděl nějaký dialog, tak se dokonce zdálo, že Dickens je posedlý dvěma či více démony najednou.

Při jiných představeních jsem slyšel, jak se tón jeho hlasu rychle změnil z chraplavého, skuhravého, šišlavého, napjatého tlumeného krákání Faginova – „*Ten mládenec se mi žamlouvá. Mohl by še nám šiknout. Umí š tou holkou pěkně žatočit. Ani*

nešuštni, milánku, tiše jako myška, ať slyším, čo ší povídají – ať je slyším.“ – na onen pochmurný tenor pana Dombyho, jenž pak přešel do přihloupělého afektovaného hlasu slečny Squeersové, až nakonec začal mluvit nářečím cockney tak dokonale, že by se mu žádný herec na anglických jevištích nevyrovnal.

Ale hlas a řeč nebylo všechno, co nás toho večera všechny upoutalo. Dickens se při přechodu z jedné postavy do jiné vždy ihned proměnil (anebo v tom okamžiku, kdy jedna postava jeho tělo opustila a vstoupila tam druhá.) Když se z něj stal žid Fagin, Dickensovi, jehož postoj byl vždy vzpřímený, takřka vojenský, se zakulatila ramena, sklonil se a nahrbil, čímž toho zloducha dokonale napodobil. Spisovatelovo čelo jako by se zvedlo a prodloužilo, obočí mu zhoustlo, z očí se staly dva potemnělé otvory, jež se sem tam samy od sebe v jasném plynovém světle zaleskly. Když Dickens četl popisné pasáže, byly jeho ruce klidné a nepohyblivé, avšak jakmile se z něj stal Fagin, začal jimi třást, svírat jednu v druhé, rychle je o sebe třít, škubat jimi v záchvěvech hamižnosti a schovávat je v rukávech. Když četl, udělal Dickens vždy pár kroků nalevo a pak zase napravo od svého speciálně vyrobeného stolku. Když vystupoval Dickens sám za sebe, byl tento pohyb plynulý a sebejistý, avšak jakmile se ho chopil Faginův duch, změnil se na mrštný, těkává a takřka hadí.

„Tyto postavy a změny jsou pro mě stejně skutečné jako pro publikum,“ prozradil mi Dickens před začátkem této šňůry veřejných čtení. „Má díla jsou pro mě tak skutečná, že si je prostě jen nevybavuji, ale zdá se mi, jako by se mi před očima znovu vytvářela a já všechny ty výjevy před sebou vidím. A publikum tuto skutečnost dokáže postřehnout.“

Já jsem to tedy oné noci rozhodně postřehl. Ať už za to mohlo snížené množství kyslíku, způsobené plynovými plameny, anebo doslova hypnotický zjev Dickensovy tváře a rukou, jež byly díky jedinečnému osvětlení tak silně ozářeny a kontrastovaly s potemnělým tmavě červeným pozadím, připadalo mi, že se na mě spisovatel neustále dívá i když ty oči zrovna patřily některé z jeho postav – a společně s publikem jsem vstoupil clo jakéhosi transu.

Ve chvílích, kdy zrovna nečetl dialogické pasáže, ale vyprávění a popisy, byl Dickens sám sebou. To jsem v jeho hlase slyšel neochvějnou jistotu, že zářivého pohledu jsem vyčetl, jak dobře se baví, a dokonce jsem u něj postřehl i skutečný náznak nadřazenosti, který nicméně většina publika vnímala jako projev sebejistoty, jenž pocházel z jeho vědomí, že dokáže okouzlit tolik lidí po tak dlouhou dobu.

Když dočetl vánoční povídku a pak úryvky z *Olivera Twista*, delší, devadesátiminutová část večera skončila a následovala přestávka. Dickens se otočil, opustil jeviště a bouřlivého potlesku, stejně nadšeného, jako když přicházel, si nejspíše vůbec nevšímal.

Zatřásl jsem hlavou, jako bych se právě probudil ze snu, a odešel do zákulisí.

Dickens ležel rozvalený na pohovce a vypadalo to, že je příliš vyčerpaný, než aby mohl vstát nebo se pohnout. Dolby střídavě přicházel a odcházel a dohlížel na číšníka, jenž donesl láhev vychlazeného šampaňského a talíř s asi tuctem ústřic. Dickens se napřímil, aby si mohl srknout šampaňského a vysát ústřice.

„To je to jediné, co šéf dnes večer může jíst,“ zašeptal mi Dolby.

Když Dickens uslyšel šeptání, vzhlédl a řekl: „Můj drahý Wilkie... to je báječné, že ses tady o přestávce zastavil. Bavil ses dobře při první části představení?“

„Ano,“ přiznal jsem. „Bylo to... výjimečné... jako vždycky.“

„Mám za to, že jsem ti již říkal, že ukázky z ‚Doktora Marigolda‘ nahradíme něčím jiným, jestliže přijmu na podzim a v zimě nabídku na další čtení,“ informoval mě Dickens.

„Ale publiku se to tak líbilo,“ namítl jsem.

Dickens pokrčil rameny. „Ale ne tak jako Dombey či Scrooge nebo Nickleby, jež budu předvádět již za několik minut.“

Měl jsem za to, že v programu bylo uvedeno, že během druhé, třicetiminutové části večera má číst z *Kroniky Pickwickova klubu*, Dickens vždycky rád zakončoval večer procítěným smíchem, avšak rozhodl jsem se ponechat to bez poznámky.

Deset minut takřka uplynulo. Dickens se poněkud namáhavě zvedl, horkem povadlý rudý muškátový květ hodil do smetí a vložil si do knoflíkové dírky květ nový, čerstvý.

„Uvidíme se po představení,“ rozloučil jsem se a odešel zpět do sálu přidat se k nadšeným davům.

* * *

Jakmile potlesk utichl, Dickens vzal svou knihu a předstíral, že nahlas čte: „Nicholas Nickleby ve škole pana Squeerse... Kapitola první.“ Takže nakonec vybral Nicklebyho.

Po vyčerpání, které jsem u Dickense zpozoroval v zákulisí, jako by se slehla zem. Dickens nyní působil ještě čileji a živěji než v první části večera. Síla jeho hlasu opět vyslala mezi diváky magnetický proud, aby upoutal a nasměroval jejich pozornost, jako by každý v početném obecnstvu byl jehlou v kompasu. A Nenapodobitelného pohled jako by byl opět upřen na každyčického z nás.

A i přes tuto nesmírně přitažlivou sílu se začaly mé myšlenky ubírat jiným směrem. Uvědomil jsem si, že vydání mého dvoudílného románu *Armadale* se stane již tento týden skutečností a došlo mi, že budu muset najít téma a zápletku pro další knihu. Něco kratšího a možná ještě senzačnějšího, avšak s jednodušší zápletkou než u nesmírně komplikovaného *Armadale*...

Najednou něco opět nabudilo mou pozornost.

Všechno se v obrovském sále změnilo. Světlo se zdálo hustší, pomalejší, temnější, takřka rosolovitě.

Bylo ticho. Ne takové to pozorné ticho dvou tisíc diváků, jež zde ještě před chvílí vládlo, občas přerušené tím, jak lidé tlumeně zakašlali, zasmáli se a po již dvouhodinovém sezení se neubránili vrtění, avšak nyní nastalo *naprosto* ticho. Takřka jako by všech těch dva tisíce sto lidí najednou zemřelo. Nevykazovali žádné známky pohybu či toho, že by vůbec dýchali. Uvědomil jsem si, že ani neslyším svůj vlastní dech, ani necítím tlukot svého srdce. Tento birminghamský sál se proměnil v obrovskou hrobku a bylo tu i právě takové ticho.

Ve stejnou chvíli jsem postřehl, že v temnotě jsou nataženy stovky tenkých bílých jen stěží postřehnutelných šňůr a jejich konce jsou přivázány k prostředníčku na pravé ruce každého člena obecnstva. Všechno halila tma tak neproniknutelná, že jsem nemohl spatřit bod, kde se všechny ty šňůry sbíhaly, ale věděl jsem, že jsou určité

spojeny s obrovským zvonek, který se někde nahoře skrývá. Všichni jsme se nacházeli v márnici. Ty šňůry – hedvábná lanka, jak jsem si uvědomil – k nám byly přivázány pro případ, že by ještě někdo z nás žil. Ten zvon, jehož zvuk, jak jsem vytušil, musí být nepopsatelně hrozivý, tam visí proto, aby něco či někoho upozornil, pokud by se někdo z nás pohnul.

Uvědomoval jsem si to, stejně jako fakt, že mezi těmi dvěma tisíci sty přítomnými jsem jediný živý. Snažil jsem se sedět zcela nehnutě a veškeré soustředění věnovat tomu, abych za tu šňůru, připevněnou k prostředníčku pravé ruky, nezatáhl.

Vzhlédl jsem a uvědomil si, že husté těžké světlo plynových lamp již na ztemnělém jevišti neozařuje tvář a ruce Charlese Dickense.

Shlížel na nás Drood.

Ihned jsem rozpoznal tu mrtvolně bledou kůži, roztřepené chomáče vlasů u znetvořených uší, oči bez víček, nos, který připomínal spíš dvě mžurky nad dírou v lebce, dlouhé šhubající se prsty a matné, neustále těkající oči.

Ruce se mi zatřásl. Třicet metrů nad hlavami všech mrtvol v publiku se hlasitě rozezněl zvon.

Drood se s trhnutím ohlédl. Jeho matné oči se zadívaly do těch mých.

Celý jsem se roztrásl. Zvon hlasitě vyzváněl. Žádná jiná mrtvola nedýchala, ani se nehýbala.

Drood vyšel zpoza Dickensova stolku a pak vystoupil z obdélníku zářivého světla. Seskočil z pódia a začal se vznášet uličkou. Ruce a nohy se mi třásl, jako bych měl zimnici, avšak jakoukoli jinou částí těla jsem pohnout nemohl, dokonce ani hlavou.

Jak se Drood přibližoval, *ucítil* jsem ho. Byl cítit jako Temže poblíž Tygří zátoky, kde ve všudypřítomném zápachu ze splašků zahnívá doupě opiové Sal.

Drood něco držel v ruce. Když se ke mně ve strmé uličce přiblížil tak na vzdálenost dvaceti kroků, poznal jsem, že je to nůž, avšak zcela nepodobný jakémukoliv noži, který jsem kdy držel v ruce, používal či viděl. Čepel měla tvar půlměsíce a daly se na ní rozpoznat hieroglyfy. Tenký jílec se skrýval za Egyptanovými bledými a kostnatými klouby, takže jediné, co šlo vidět, byla ta půlměsícovitá zahnutá lesklá čepel, jež měla nejméně dvacet pět centimetrů v průměru a v Droodově ruce trochu připomínala dámský vějíř.

Utíkej! nakazoval jsem sám sobě. *Vezmi nohy na ramena! Dej se do křiku!*

Avšak nemohl jsem pohnout jediným svaem.

Drood se zastavil nade mnou, v nejzazší hranici mého postranního vidění, a když otevřel ústa, zaplavil mne zápach připomínající výpary z temžského bahna. Viděl jsem, jak mu mezi drobnými zoubky skotačí bledě růžový jazyk.

„Už je vám jasssnéééé,“ zasyčel na mě a pravou rukou, v níž svíral čepel, se připravoval na smrtící rozmach, „jak je to sssnadné?“

Máchnul čepelí a opsal s ní široký, děsivý oblouk. Ostrý hrot půlměsícovité čepele mi proťal vousy, přesekl kravatu, límeček, kůži, krk, průdušnici, hrdlo a míchu tak snadno, jako by byly z másla.

Publikum začalo bouřlivě tleskat. Hustý rosolovitý vzduch byl nyní již zase normálně osvětlen. Hedvábné šňůry zmizely.

Dickens se dal na odchod, aniž by na potlesk bral jakýkoli zřetel, avšak u okraje opony, kde čekal Dolby, se zastavil. O chvíli později, stále ještě za neutuchajícího aplausu, se Dickens vrátil zpět do záře plynových lamp.

„Mí drazí přátelé,“ řekl poté, co pozvedl ruce, aby diváky utišil, „zdá se, že se vloudila chybička. Nebo spíše já jsem udělal chybu. V našem programu jste se mohli dočíst, že po přestávce měl následovat „Soud“ z *Kroniky Pickwickova klubu*, ale já jsem si na pódium omylem přinesl *Nicklebyho* a předčítal jsem z něj. Byli jste k tomuto omylu nanejvýš shovívaví a potleskem jste rozhodně nešetřili. Již se připozdívá, mé hodinky ukazují přesně deset, to jest čas, kdy měl náš společný večer skončit, avšak se „Soudem“ jste počítali, a pokud bude většina z vás chtít, velmi rád jej ještě přidám k tomu neplánovému čtení, které jste si právě vyslechli.“

Publikum rozhodně chtělo. Tleskalo a radostně volalo, aby Dickense povzbudilo. Nikdo neodešel.

„Předvolejte Sama Wellera!“ zavolal Dickens soudcovským hlasem a radostně nadšení, potlesk a volání publika ještě zesílily. Jak se postupně objevovaly různé klasické postavy – paní Gampová, slečna Squeersová – publikum se projevovalo ještě hlasitěji. Přiložil jsem si ruku ke spánkům a zjistil jsem, že čelo mám studené a pokryté potem. Jak Dickens četl dál, vypotácel jsem se ven.

Sám jsem došel až do hotelu a zatímco jsem čekal, až se Dickens a jeho doprovod navrátí, vypil jsem další sklenici opiové tinktury. Srdce mi zběsile tlouklo. Byl jsem otřesený, měl jsem hlad jako vlk a rozhodně bych uvítal, kdybych si mohl do soukromí svého pokoje nechat přinést nějaké vydatné jídlo, ale, i když on sám dnes v noci již nic jíst nebude, pozval Dickens Willse, Dolbyho a mě na večeři, která se měla uskutečnit v jeho apartmánu, jen co si trochu odpočine. Zatímco my jsme jedli, procházel se po pokoji tam a zpět a hovořil o tom, že dostal nabídku na další turné, které by začalo někdy kolem Vánoc.

Objednal jsem si bažanta, rybu, kaviár, paštiku, chřest, vejce a suché šampaňské, a těsně předtím, než se objevil číšník a toto všechno, stejně jako Willsovu skromnou večeři a Dolbyho hovězí a skopové přinesl, Charles Dickens se u krbu, kde stál, otočil a zvolal: „Můj drahý Wilkie! Co to máš proboha na límečku?“

„Co?“ Přiznám se, že jsem se zarděl. Než jsem se vydal do Dickensova apartmánu a vypil sklenici laudána, příliš mnoho času jsem osobní očistě nevěnoval. „Co?“ Zasařtral jsem rukama za svou vousatou bradou a nad hedvábnou kravatou ucítil něco hustého a zkornatělého.

„Zrovna tady, pohněte rukama,“ pobídl mě Wills. Posvítil lampou blíž.

„Dobrý bože,“ vydechl Dolby.

„Dobrotivé nebe, Wilkie,“ zvolal Dickens hlasem, který zněl spíše pobaveně než vystrašeně. „Máš po celém límečku a krku zaschlou krev. Vypadáš jako Nancy poté, co ji Bill Sikes poslal na věčnost.“

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Léto roku 1866 bylo únavné.

Můj román *Armadale* vydali podle plánu v červnu a recenze na něj přesně odpovídaly tomu, co jsem od těch jako vždycky úzkoprsých a nudných kritiků čekal. V časopise *Athenaeum* jejich starý hudební kritik a recenzent H. F. Chorley napsal – „*Není příjemné, ač to musíme učinit, o tomto silném příběhu hovořit, ale v zájmu všeho, čeho si máme v životě, v umění a v poezii vážit, není možné, abychom byli při vyslovování soudu příliš jednoznační.*“

On soudil, že má kniha je nemorální.

Recenzent časopisu *The Spectator* došel ke stejnému závěru, který ovšem nebyl vyjádřen pouze stroze, ale takřka hystericky:

„*To, že se tam objevují takové postavy, jaké stvořil, a takové činy, jaké popisuje, mu nezaručuje, že překročí hranice slušnosti a rozbouří všechny lidské city. A o to se Armadale právě pokouší. Jako hlavní postavu zde máme ženu, která je odpornější nežli splašky na ulicích, žila až do zralého věku pětatřiceti let, a přestože si prošla nejrůznějšími hrůzami, jako vražda, loupež, bigamie, padělání, žalář a pokus o sebevraždu, nezanechalo to na její kráse jedinou poskvrnku... Vyprávění má podobu deníku, což by, nebýt jeho neskutečnosti, bylo prostě odporné a je skutečně potřeba veškerého pozlátka přirozeného stylu a jemných narážek pana Wilkieho Collinse, aby se zamaskoval jeho skutečný význam.*“

Tento druh kritického útoku pro mne nic neznamenal. Věděl jsem, že kniha se bude prodávat dobře. A možná jsem se také již, milý čtenáři, zmiňoval, že nakladatel mi vyplatil pět tisíc liber, v té době a i dlouho potom rekordní sumu, a to ještě předtím, než jsem vůbec napsal jediné slovo. V Americe vycházel na pokračování v časopise s názvem *Harper s Monthly* a nejenže se mu podařilo vydobýt si tam velkou oblibu, ale šéfredaktor toho periodika mi dokonce napsal, že mému románu se podařilo zachránit časopis před zkázou. V Anglii vycházel v časopise *The Cornhill* a rovněž se těšil značné oblibě, což vyvolalo z Dickensovy strany jistou závist, již dal o minulých Vánocích znát. Nepochyboval jsem o tom, že bych mohl *Armadale* upravit pro jeviště a že by mi to přineslo ještě větší příjmy než kniha samotná.

Je pravda, že částka, kterou mi George Smith z nakladatelství Smith, Elder & Company vyplatil, přivedla podnik téměř ke krachu, přestože se oba díly mého románu neprodávaly špatně. To mi však starosti nedělalo. Svým způsobem jsem však pociťoval frustraci z toho, že se svým dalším románem – ať už o čemkoli – se budu muset docela určitě vrátit do Dickensova časopisu *All the Year Round*, jak jeho přispěvatel a autor během vánoční večeře předvídal. Nezlobilo mě to prostě jen proto, že záloha, kterou dostanu před vydáním, bude menší, Dickens, John Forster a Wills značně šetřili, pokud měli vyplácet honoráře jiným spisovatelům než Dickensovi, ale spíše to, že mým redaktorem se opět stane Charles Dickens.

Ale i tak jsem zůstal přesvědčen o tom, že negativní recenze nic neznamenají. Kritici a měšťáčtí recenzenti prostě ještě nebyli na takovou postavu jako Lydia

Gwiltová z *Armandale*, mou *femme fatale*, připraveni. Nejenže Lydia vystupovala v knize takovým způsobem, jaký byl u ženských postav v literatuře mé doby nevídaný, ale vystávala ze stránek knihy tak jako žádná žena, kterou doposud ve svých dílech stvořil či kdy stvoří Charles Dickens. Zevrubný plastický portrét této ženy, která se mohla mnoha nepozorným čtenářům či bezradným kritikům zdát vypočítavá a krutá, byl hotovým husarským kouskem.

A když už mluvíme o krutých ženách, Caroline mě letošního horkého léta hubovala hned za několik věcí.

„Proč nechceš zvázat sňatek, Wilkie? Svým přátelům, kteří tě tu navštěvují, mě představuješ takřka jako manželku. Jsem tvá společnice, korektorka, hospodyně a milénka. Každý, kdo tě zná, ví, že žijeme jako v manželství. Už dávno jsme měli z toho zdání učinit skutečnost.“

Odpověděl jsem: „Pokud mě alespoň trochu znáš, má milá Caroline, jistě dobře víš, že mi ani zbyla nezáleží na tom, jak na mě lidé pohlížejí nebo co si o mně myslí.“

„Ale mně na tom záleží,“ zaječela žena, se kterou jsem strávil nejméně posledních dvanáct let. „A Harriet má již patnáct roků. *Potřebuje* otce.“

„Měla otce,“ namítl jsem klidně. „Zemřel.“

„Když jí byl jeden rok!“ křičela Caroline. Zdálo se, že balancovala na oné tenké hranici mezi hněvem a slzami, rozumem a hysterií, na kterou se ženy dostávají tak často. Někdy jsem měl pocit, že to dělají schválně. „Stává se z ní mladá žena. Už brzy vstoupí do společnosti. *Potřebuje* tvé jméno.“

„Nesmysl,“ zachechtal jsem se. „Má moc pěkné jméno a moc pěkný domov. Vždycky se jí bude dostávat mé podpory a lásky. Co víc by mohla mladá inteligentní dáma chtít?“

„Slíbil jsi mi, že si letos nebo příští rok koupíme nebo alespoň pronajmeme ten hezký dům na Gloucester Place,“ fňukala Caroline. Nesnáším, když ženy fňukají, a pohrdám tím. *Všichni* muži, milý čtenáři, nesnáší, když ženy fňukají, a opovrhují tím. Vždycky tomu tak bylo. Jediný rozdíl mezi tím, jak na fňukání reaguji já a jak na ně reaguji jiní muži, je, že já se tomuto hlasitému citovému vydírání nepoddávám.

Podíval jsem se na ni skrze skla brýlí. „Řekl jsem přece, že drive nebo později se tam nastěhujeme, miláčku. A také to tak bude.“

„Jak?“ dorážela Caroline. „Zatímco sis užíval v Birminghamu s Dickensem, já jsem hovořila s paní Shernwoldovou. Vyjádřila se v tom smyslu, že by nám ten dům i pronajala, avšak přislíbila jej svému svobodnému synovi, který se má někdy příští rok vrátit z Afriky.“

„Důvěřuj mi, má milá Caroline,“ uklidňoval jsem ji. „Slíbil jsem tobě a Harriet, že v tom domě jednou budete bydlet, a taky to splním. Zklamal jsem tě snad někdy, má kočičko?“

Nasupeně na mě hleděla. Caroline G. byla hezká žena, někdo by snad řekl i krásná, i přestože se již dostávala do let (sice mi zarputile odmítala prozradit svůj věk, na základě svého vlastního soukromého vyšetřování jsem se ale dozvěděl, že Caroline se narodila před třiceti šesti lety, roku 1830), ale když se jí v očích zračila taková zloba, nebyla ani hezká, ani krásná. I přes tisíce a tisíce řádků romantických blábolů, kde se tvrdí opak, tě ujišťuji, že žádná žena nemůže být krásná, když fňuká a nazlobeně se dívá.

„Zklamal jsi mne třeba tím, že se nechceš se mnou oženit a stát se Harrietiným opravdovým otcem,“ vyjela po mně. „Jen si nemysli, že já nejsem schopna najít si někoho jiného a provdat se za něj, Wilkie Collinsi. To si nemysli ani na vteřinu.“

„Však já si to ani na vteřinu nemyslím, má kočičko,“ odpověděl jsem a vrátil se zpátky k novinám.

* * *

Charles Dickens, i přes pokračující nemoc a stále se zhoršující pocit úzkosti při cestování po železnici, prožíval klidné léto. V redakci časopisu *All the Year Round* jsem zaslechl, jak Wills říká Forsterovi, že Dickensovo jarní turné mu vydělalo čtyři tisíce šest set sedmdesát dva liber. Chappellovi – o kterých Charles Dickens jednou prohlásil: „spekulanti, Wilkie, pouzí spekulanti, avšak, samozřejmě, toho nejdůstojnějšího a nejctihodnějšího charakteru“ – byli tak potěšeni svými podíly na zisku, že jen co Dickens v Londýně dvanáctého června dokončil poslední čtení a vrátil se do Gad's Hillu, aby „si odpočinul a poslechnul zpěv ptáků“, ihned autorovi učinili nabídku na další turné, jež by obnášelo celkem padesát nocí na cestě. Wills prozradil Forsterovi, že Dickens uvažoval nad tím, že by si zajedno představení účtoval sedmdesát liber – výnosy z prodeje vstupenek by to rozhodně umožňovaly, avšak nakonec Chappellům nabídl čtyřicet dva čtení za dva a půl tisíce liber. Ihned přijali.

Během června a července bylo v Gad's Hillu rušno – plno hostů, různé místní slavnosti, kde Dickens zastával tak rozličné funkce jako porotce v soutěži o nejlepší koláč či kriketový rozhodčí. Samozřejmě musel také vyřizovat nemálo obchodních záležitostí. Sice zrovna nepsal žádný román, ale začal pracovat na plánovaných nových vydání svých předcházejících děl, šlo o takzvaná „vydání Charlese Dickense“, která by se, nově vysázená, objevovala jednou za měsíc. Nemohl by samozřejmě ty nově vydávané knihy nechat úplně beze změn, a tak se rozhodl, že pro každý titul napíše novou předmluvu.

Jak se ukázalo, mělo se jednat nejen o nejoblíbenější z mnoha vydání Dickensových děl, ale také o – pro něj – vydání poslední.

Toho léta jsem se s Dickensem často vídával jak v Gad's Hillu (kde se jeho přízní těšilo vždy nejméně šest hostů), tak v Londýně (docházel do redakce *All the Year Round* nejméně dvakrát týdně a často jsme spolu zašli na oběd či večeři). Kromě toho, že už plánoval svou další vánoční povídku pro náš časopis a nacvičoval materiál na zimní turné, mi prozradil, že má pár nápadů na nový román, jež bych chtěl od jara roku 1867 začít vydávat na pokračování. Zeptal se mě, na čem pracuji já.

„Taky mám pár nápadů,“ informoval jsem ho. „Jednu či dvě šňůrky a pár korálků, co na ně navléknout.“

„Něco, co bychom mohli vydávat na pokračování?“

„Docela možná. Pomýšlel jsem na příběh s postavou detektiva.“

„Myslíš ze Scotland Yardu?“

„Anebo zaměstnaného v soukromé detektivní kanceláři.“

„Aha,“ řekl Dickens s úsměvem. „Něco jako nová detektivní dobrodružství inspektora Bucketa.“

Zakroutil jsem hlavou. „Napadlo mě, že jméno ‚Cuff‘ by mohlo zabodovat. Seržant Cuff.“

Dickensův úsměv se rozšířil. „Seržant Cuff. To se povedlo, můj drahý Wilkie. Naprosto skvělé.“

* * *

Řekl jsem chlapci, který čekal na rohu ulice, aby vzkázal inspektorovi, že bychom se měli sejít. Čas a místo pro takováto setkání jsme měli dohodnuty již dlouho dopředu, a tak následujícího dne ve dvě hodiny odpoledne jsem stál na mostě Waterloo a pozoroval, jak mi ta malá zavalitá postavička spěchá v ústřety.

„Pane Collinsi.“

„Inspektore.“ Pokývl jsem směrem ke stínům pod mostem. „Nezařízené bydlení na čtrnáct dní.“

„Prosím?“

„To řekl Sam Weller Pickwickovi.“

„Aha, jistě, pane. Samozřejmě. Pan Dickens tento most vždy obdivoval. Před několika lety jsem mu pomáhal, když pracoval na svém článku „Po proudu“. Představil jsem mu nočního výběrčího mýta. Našeho pana spisovatele velmi zajímaly sebevraždy a těla plující po řece, jak se mi tehdy svěřil.“

„Třináct,“ promluvil jsem.

„Co prosím?“

„Před třinácti lety,“ odpověděl jsem. „Charles Dickens vydal svůj článek „Po proudu“ v časopise *Household Words* v únoru roku 1853. Redigoval jsem jej.“

„Aha, jistě,“ přitakal Field. Přejel si palcem po bradě. „Měl jste nějaký zvláštní důvod k tomuto našemu dnešnímu setkání, pane Collinsi? Někáké zprávy?“

„Spíše jejich neexistence,“ odpověděl jsem. „Vůbec jste nereagoval na mé písemné zprávy a dotazy.“

„Omlouvám se,“ řekl inspektor, avšak jeho chraplavý hlas příliš omluvně nezněl. „Měl jsem velice napilno, pane Collinsi. Skutečně velice napilno. Velmi jsem ocenil vaši zprávu z Dickensova čtení v Birminghamu, přestože se náš přítel Drood neobjevil. Mohu vám zodpovědět nějaký konkrétní dotaz?“

„Mohl byste mi prozradit, zda některý z těch tří mužů zemřel?“ zeptal jsem se.

„Tři muži?“ Inspektorův zjev, vyznačující se rozpukanou rudolící kůží, pokrytou vystouplými žilami, byl hotovým ztělesněním nevinné nevědomosti.

„Ti tři muži v uličce, inspektore. Ti tři muži, kteří mě napadli a které váš detektiv Reginald (pro přátele Reggie) Barris zmydlil svou holí. Řekl mi, že minimálně jeden z nich úderům podlehl. Než jsem odjel z Birminghamu, zašel jsem se do té uličky ráno podívat, avšak nezůstalo tam po nich ani stopy.“

Inspektor Field se nyní usmíval a přikyvoval, ukazováček vedle nosu. „Ano, ano, samozřejmě. Barris mě o této nepříjemné události, k níž v té uličce došlo, zpravil. Jsem si jist, že všichni tři hrubiáni z toho vyvázli nanejvýš s bolavou hlavou a urážkou na jejich zločinecké cti, pane Collinsi. Musíte Barrisovi prominout. Má sklony k

melodramatičnosti. Někdy mám takový pocit, že by se mu líbila spíše kariéra u divadla než život zaměstnance soukromé detektivní kanceláře.“

„Proč jste mu nařídil, aby mě sledoval, inspektore? Domníval jsem se, že mám pozorovat Charlese Dickense v naději, že by se s ním mohl Drood spojit... a ne že bude někdo sledovat mě.“

Field pozdvihl obočí, nad nímž mu stále ještě zůstávaly zbytky vlasů. „Detektiv Barris vám to jistě vysvětlil, pane. Obáváme se, že ten Drood by se vám mohl pokoušet o život.“

„Barris mi tvrdil, že ti tři muži v uličce byli nejspíše jen obyčejnými zloději,“ informoval jsem ho.

„Ano,“ souhlasil inspektor Field a znova přikývl. „To, že se jednalo o bělochy, tomu takřka najisto nasvědčuje. Ale můžete pokládat za štěstí, že se tam Barris objevil. Jinak byste možná utrpěl těžká zranění a nepochybně by vás okradli.“

Již jsme dvakrát přešli most Waterloo a nyní jsme se vydali na sever směrem ke Strandu. Někde tady západně u řeky se nacházela továrna na leštidla na boty, kde, jak mi jednou Katey Dickensová prozradila, musel její otec v dětství pracovat. Tenkrát se jí o tom údajně zmínil takřka žertovně, avšak Kate se mi svěřila, že podle jejího názoru tato událost zřejmě pro Dickense představovala jeden z nejbolestnějších zážitků, který do značné míry ovlivnil jeho život.

„Vím, kde se nachází váš Drood, inspektore,“ když jsme na Strandu zabočili vpravo směrem k Somerset House a Drury Lane.

Field se zastavil. „Skutečně, pane?“

„Ano.“ Ticho, které mezi námi zavládlo, se zcela utopilo mezi kodrcáním a rachotem projíždějících povozů. „Dickens je Drood,“ řekl jsem nakonec.

„Prosím?“ opáčil inspektor.

„Dickens je Drood,“ zopakoval jsem. „Žádný Drood neexistuje.“

„To mi přijde jako krajně nepravděpodobné, pane Collinsi.“

Takřka blahosklonně jsem se usmál. „Již předtím jsem říkal, že Drood se zdá být výplodem spisovatelovy fantazie, inspektore. Nyní jsem ale pochopil, že ten přízrak je něčím víc. Dickens Drooda stvořil, aby sloužil jeho vlastním zájmům.“

„A o jaké zájmy se podle vás jedná?“

„Moc,“ odpověděl jsem. „Jakýsi zlomyslný pocit moci nad ostatními. Jak jsem vám již říkal, Dickens po mnoho let experimentoval s magnetickým působením a hypnózou. Nyní si stvořil tohoto mistra hypnotizéra jako jakési své alter ego.“

Pokračovali jsme dále na východ a inspektorova těžká hůl klapala o chodník. „Jen těžko si mohl Drooda vymyslet, pane Collinsi, vždyť letos v srpnu tomu bude již dvacet let, co se toho zlosyna snažím dopadnout.“

„Spatřil jste ho někdy, inspektore?“ zeptal jsem se. „Drooda, myslím.“

„Spatřil?“ zopakoval. „Ne, to ne, pane. Už jsem vám nejspíš říkal, že na vlastní oči jsem toho vraha nikdy neviděl. Nicméně se mi podařilo zadržet některé z jeho nohsledů. A rozhodně jsem se mohl seznámit s výsledky jeho práce. Více než tři sta vražd během dvaceti let, z nichž k těm nejhorším patřila hrůzná smrt lorda Lucana roku 1846. Vy sám jste mi vyprávěl ten příběh, o němž vám Dickens tvrdil, že jej slyšel od Drooda – a o lordu Lucanovi se vyprávělo, že v Egyptě počal syna, což dokonale sedí.“

„Až moc dokonale,“ odvětil jsem strojeně.

„Jak to myslíte, pane?“

„Možná jste detektiv, inspektore Fielde,“ řekl jsem, „ale ještě nikdy jste nevymyslel a nesepsal příběh, jenž pojednává o detektivní práci. Ale já ano.“

Inspektor Field pokračoval v chůzi a dále přitom klepal svou holí, avšak ohlédl se ke mně a poslouchal.

„Více než dvě desetiletí již koluje pověst o vražedném Egyptanovi jménem Drood,“ vysvětloval jsem. „Tajemný přístavní vrah. Přízračný orientální hypnotizér, který vysílá své přísluhovače, aby zabíjeli a loupili. Neskutečný obyvatel velmi skutečného Podměstí. Avšak stále je pouze jen pověstí, nevíme, zda je jeho příběh pravdivý, stejně jako nám není známo nic o jeho skutečné fyzické existenci. Charles Dickens se těmito chudinskými čtvrtěmi u přístaviště a podél řeky procházel celá dlouhá léta. Proto se tedy o tomto Droodovi jistě doslechl – možná ještě dříve než vy, inspektore – a pro své vlastní účely začlenil tuto neskutečnou postavu do skutečných událostí jako třeba vražda Lorda Lucana (jež se navíc vyznačovala tím senzačním faktem, že při ní tomu muži vytrhli srdce z těla).“

„A jaké by ty účely měly být, pane Collinsi?“ zeptal se inspektor Field. Právě jsme prošli kolem Somerset House. Dříve byla tato stavba využívána královskou rodinou, avšak její novější přestavba hostila během posledních třiceti let různé vládní úřady. Věděl jsem, že tam pracovali Dickensův otec a strýc.

Přešli jsme Strand a vydali se úzkou uličkou, jež nám posloužila jako zkratka směrem k Drury Lane, kde si fiktivní David Copperfield objednal v restauraci hovězí a kde velmi skutečný Wilkie Collins doufal, že tam bude moci již velmi brzo na jevišti uvést adaptaci své knihy *Armada*.

„Za jakým účelem, pane?“ zopakoval inspektor, když jsme kráčeli osamocenou uličkou. „Za jakým účelem by pan Dickens lhal o existenci Drooda?“

Usmál jsem se a mávnul svou vycházkovou holí. „Dovolte, abych vám pověděl jeden malý příběh z Dickensova turné, inspektore. Slyšel jsem jej od George Dolbyho.“

„Jak si přejete, pane.“

„Poslední představení Dickensova turné před návratem do Londýna se konalo v Portsmouthu,“ začal jsem. „Měl zrovna trochu času pro sebe, a tak se rozhodl, že se spolu s Willsem a Dolbym vydá na jeden ze svých výslapů a náhodou dorazili na Landport Terrace. ‚Propána!‘ zvolal Dickens, ‚zrovna tady jsem se narodil! Muselo to být v jednom z těchto domů.‘ A tak vedl Willse a Dolbyho od domu k domu a vysvětloval, že zrovna ten to musí být, protože ‚mu připomíná otce‘. Ale potom hned zase změnil názor, a že to musí být nějaký jiný, protože ‚vypadal jako místo, kde se narodil člověk, který je pak opustil‘. Potom zase označil nějaký jiný, protože to určitě byla ‚kolébka vyzáblého, slaboučkého děťátka‘ a tak dál, dokud nedošli na konec řady domů.“

Potom, inspektore, na náměstí, lemovaném domy z červených cihel s bílými okenními rámy, se Dickens rozhodl napodobovat šaškování Grimaldiho.“

„Grimaldiho?“

„Mima, jehož Dickens obdivoval,“ vysvětlil jsem. „A tak, před zraky Willse a Dolbyho, slavný spisovatel Charles Dickens vystoupal po schodech jednoho z těchto domů, třikrát zaklepal na mosazí posázené zelené dveře a jal se čekat na nejvrchnějším schůdku. O chvíli později, když dveře otevřela jakási tlustá žena, Dickens vyskočil, dal

se na útěk a Dolby s Willsem se k němu rychle přidali. Dickens čas od času ukázal za sebe, jako že je pronásleduje neviditelný policista, a všichni tři muži přidali na rychlosti. Když vítr Dickensovi sfouknul z hlavy klobouk a hnál jej před nimi, proměnilo se toto směšné pantomimické číslo ve skutečnou honičku za neposednou pokrývkou hlavy.“

Inspektor Field se zastavil. Já také. Po chvíli řekl: „A co tím chcete naznačit, pane Collins?“

„Chci tím naznačit to, že Charles Dickens, přestože je podle kalendáře již padesát čtyři let starý, je v duši stále dítětem. Zlobivým dítětem. Vymýšlí a hraje hry, které ho baví, a skrze svou slávu a sílu osobnosti, nutí ty kolem něj ty hry hrát také. Já a vy jsme právě nyní součástí Dickensovy hry s názvem Drood.“

Field tam stál, škrabal se na nose a zdálo se, že usilovně přemýšlí. Zničením mi připadlo, že vypadá velmi staře. A jaksi zesláble. Nakonec se zeptal: „Kde jste byl devátého června, pane Collins?“

Zamrkal jsem. Potom jsem se usmál a řekl: „Copak vám o tom vaši detektivové nepodali zprávu?“

Field ukazoval holí k Albionu naproti divadlu.

„Ano pane, to se nemýlíte. K polednímu jste se zastavil v kanceláři vašeho vydavatele. Toho dne vydali vaši novou knihu. Potom jste si prošel několik knihkupectví na Pall Mall, potom na Strandu až k Fleet Street, kde jste podepisoval výtisky svého románu jistým přátelům a obdivovatelům. A pak jste večeřel... tam...“ Field ukazoval holí k Albionu naproti divadlu Drury Lane.

„... s několika umělci, včetně jednoho postaršího gentlemana, jenž byl přítelem vašeho otce,“ pokračoval inspektor. „Vrátil jste se domů krátce po půlnoci.“

Podařilo se mu vymazat mi úsměv z tváře a to mě namíchlo. „Co tímto nemístným proslovem, který chápu jako útok na své soukromí, chcete naznačit, inspektore?“ vyzvídal jsem chladně.

„Chci tím naznačit, že vy i já víme, kde jste se devátého června nacházel, pane Collins. Ale nikomu z nás není známo, kde se onoho významného výročí pohyboval pan Dickens.“

„Významného výročí?“ opáčil jsem a pak mi to došlo – první výročí nehody ve Staplehurstu, při níž Dickens mohl přijít o život. Jak jsem jen mohl zapomenout?

„Pan Dickens ten den trávil doma,“ spustil inspektor, aniž by se díval do jakýchkoli poznámek, „avšak k večeru šest minut po půl páté nasedl do rychlíku směr Londýn. Když tam dorazil, vydal se na jednu ze svých dlouhých procházek, tentokrát směrem k oblasti kolem Bluegate Fields.“

„Doupě opiové Sal,“ napadlo mě. „Vchod do Podměstí v kryptě hřbitova, jemuž přezdíval svatá Děsohrůza.“

„Ne, tentokrát ne, pane,“ řekl inspektor Field. „Pana Dickense sledovalo sedm mých nejlepších detektivů. Pokládali jsme za vysoce pravděpodobné, že pan Dickens o tomto důležitém výročí Drooda vyhledá. Ale váš přítel mé lidi a mě – i já jsem se oné noci té honby zúčastnil – pořádně prohnal. Když už jsme si mysleli, že někde sestoupil do podzemí, vynořil se zpoza nějaké zbořeniny či barabizny, zavolal si drožku a odfrčel pryč. Nakonec pak Bluegate Fields a přístaviště opustil a přesunul se docela blízko k

místu, kde právě nyní stojíme... Přesněji řečeno ke kapli svatého Enona severně od Strandu poblíž východního vchodu do Clement's Inn, abych byl přesný.“

„Kaple svatého Enona,“ zopakoval jsem. To jméno se mi zdálo povědomé. Pak jsem si vzpomněl. „Moderní Golgota!“

„Přesně tak, pane. Kostnice. Chodby pod kaplí byly tak přeplněny nevyžádanými mrtvolami, že roku 1844, poté, co jsem začal pracovat v detektivním oddělení, ale ještě před tím, než jsem se stal jeho velitelem, je správce kanálů zazdil, když pod budovou stavěl odvodňovací šachtu. A ta těla se tam stále celé roky rozkládala, dokud budovu roku 1847 nezakoupil jistý lékař, aby – jak se tenkrát vyjádřil – mohl ostatky přenést na „důstojnější místo“. Vykopávání těl trvalo takřka celý rok, pane Collinsi, a v těch podzemních průchodech se utvářely dvě ohromné hromady – na jedné z nich se nacházela lidská těla, na druhé pak hnijící dřevo z rakví.“

„Ještě jako mladý muž jsem se tam tenkrát šel podívat,“ vzpomínal jsem a mírně natočil hlavu směrem ke kapli svatého Enona. „Stále nedokážu zapomenout na onen hrozný zápach, jenž se tam toho studeného únorového dne, kdy jsem sledoval tu hroznou podívanou, rozléhal. Nedokážu si ani představit, jak by to asi muselo páchnout za horkého a vlhkého dne, jako je ten dnešní.“

„Tenkrát jste to sledoval spolu s dalšími asi šesti tisíci Londýňany,“ dodal inspektor Field.

„A co má kaple svatého Enona společného s Dickensem a devátým červnem?“

„Podařilo se mu ztratit se nám tam z dohledu, pane Collinsi,“ vysvětloval Field a vztekle poklepával na dlažební kostky svou těžkou holí s mosazným držadlem. „Sedm mých nejlepších lidí a já, možná nejschopnější detektiv v celém Londýně, jsme ho sledovali, a stejně nám vyklouzl.“

Musel jsem se znova usmát. „Velmi se tím baví, inspektore. Jak jsem vám již říkal, Dickens má srdce dítěte. Miluje tajemství a duchařské historky. A čas od času se u něj projeví velmi krutý smysl pro humor.“

„To tedy ano. Ale důležitější je, že váš přítel nějak věděl o tajném vchodu právě do té odvodňovací šachty, vykopané roku 1844, když se tam stále ještě nacházela všechna ta těla. Nakonec jsme tu šachtu našli – lemuje ji bezpočet vlhkých páchnoucích děr, které obývají stovky podzemních nájemníků. Dále pak vede k dalšímu bludišti tunelů, kanálů a komůrek.“

„Ale Dickense jste nenašli?“

„Ano, našli, pane. Všimli jsme si jeho svítilny v bludišti před námi. Avšak zrovna v tom okamžení jsme se ocitli pod útokem – snesla se na nás sprška kamenů, házených rukou i vystřelovaných z praku. Některé z nich byly tak veliké jako vaše pěst, pane.“

„Divocí hoši,“ napadlo mě.

„Přesně tak. Teprve až detektiv Hatchery vystřelil ze své zbraně, tak se útočníci – pouhé stíny, které se nořily z postranních tunelů a házely po nás kamení, a pak znova ustupovaly do temnoty – rozprchlí a my jsme mohli pokračovat v honbě za vaším přítelem. Ale už bylo příliš pozdě. V zaplaveném bludišti jsme ztratili jeho stopu.“

„To muselo být skutečně nanejvýš frustrující, inspektore,“ nadhodil jsem. „A rovněž vzrušující. Ale co z toho přesně vyplývá?“

„Vyplývá z toho to, pane Collinsi, že Charles Dickens by se asi nesnažil nás v chodbách Podměstí tak usilovně setřást a vybírat si ty nejnemožnější trasy, pokud by té noci neměl namířeno za mužem jménem Drood.“

Rozesmálo mě to. Nemohl jsem si pomoci. „Já bych tvrdil pravý opak, inspektore. Charles Dickens vás jen tak nazdařbůh proháněl tunely pod Londýnem pouze proto, že ho tato zběsilá honba a zdání tajemna, které vytvořil, nesmírně baví a je ochoten tomu obětovat nemálo času. Kdyby neměl za to, že ho vy a vaši muži budete sledovat, ani by do Londýna té noci nepřišel, o tom vás ujišťuji. Žádný Drood neexistuje.“

Inspektor Field pokrčil rameny. „Myslete si, co chcete, pane. Velmi si vážíme, že nám při pátrání po tom vrahovi a zlosynovi, v jehož existenci nevěříte, tak vytrvale pomáháte. Ovšem my, lidé od policie, kteří jsme se již s Droodovými nohsledy a jejich činy měli možnost nejednou seznámit, moc dobře víme, že představuje velmi skutečnou a děsivou sílu.“

Nevěděl jsem, co na to říct.

„Byl váš dotaz na ty lotry z Birminghamu jediným důvodem, proč jste se chtěl setkat, pane Collinsi?“

„Vlastně ne,“ odpověděl jsem a nevědomky sebou rozpačitě trhl. „Chtěl bych využít vaší nabídky, již jste mi učinil.“

„Ten byt číslo popisné devadesát na Gloucester Square a paní Shernwoldová?“ zeptal se Field. „Pracuji na tom, pane. Pevně věřím tomu, že příští rok se tam budete moci vy a vaše paní G. nastěhovat.“

„Ne,“ zavrtěl jsem hlavou. „Ta druhá nabídka. Zmiňoval jste o tom, že bych mohl využít služeb vašeho detektiva Hatcheryho, aby mě doprovodil na hřbitov svaté Děsohrůzy a pomohl mi odsunout ten katafalk ukrývající vchod do Podměstí, kudy bych se mohl vydat do opiového doupěte krále Lazara. Revmatická dna mě v posledních týdnech nesnesitelně trápí... a laudánium již takřka vůbec nepomáhá.“

„Detektiv Hatchery je vám kdykoli k službám,“ odpověděl inspektor rázně, aniž bych v jeho hlase rozpoznal káravý či panovačný tón. „Kdy se má u vás nahlásit, pane Collinsi?“

„Dnes v noci,“ odpověděl jsem. Cítil jsem, jak se mi zrychluje pulz. „Dnes o půlnoci.“

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Říjen roku 1866 s sebou přinesl chladné počasí a deště. Čas jsem střídavě trávil ve svém klubu, doma, v opiovém doupěti krále Lazara a mnoho víkendů jsem rovněž strávil jako host v Gad's Hill Place.

Jednoho deštivého sobotního odpoledne, pod utišujícím vlivem opiové tinktury, jsem s Dickensem rozebíral různé nápady na svou příští knihu.

„Pomýšlím na něco z říše nadpřirozena,“ řekl jsem.

„Máš na mysli duchařský příběh?“ vyzvídala Dickens. Seděli jsme v jeho pracovně a těšili se z tepla, které sálalo z krbu. Nenapodobitelný právě pro tento den dokončil práci

na své vánoční povídce. Vítr vháněl do oken za jeho stolem kapky deště. „Něco o komunikaci s mrtvými?“ pokračoval a mírně se zamračil.

„Ne, vůbec nic takového,“ odpověděl jsem. „Spíš jsem uvažoval o takové poutavé směsi námětů, o nichž jsem se ti již před časem zmiňoval – pátrání, loupež, záhada – a do toho všeho bych začlenil nějaký předmět, na němž by spočívala kletba. Zda-li je skutečná, či ne, o tom by si samozřejmě musel rozhodnout každý čtenář sám.“

„Jaký předmět?“ zeptal se Dickens. Poznal jsem, že se mi podařilo vybičovat jeho zájem.

„Nějaký drahý kámen. Rubín nebo safír. Či dokonce diamant. Už si dávám dohromady zápletku, byla by poháněna následky, které by postihly každého, kdo by ten kámen získal, ať už pozitivě, nebo ne.“

„Pozoruhodné, můj drahý Wilkie. Velmi pozoruhodné. Ten drahokam či diamant by v sobě ukrýval nějakou starou rodinnou kletbu?“

„Nebo náboženskou,“ dodal jsem a cítil jsem, jak mi hrud' zaplavuje teplo, pocházející z mé polední dávky opiové tinktury. „Kdyby ten kámen byl ukraden nějaké starodávne a pověřivé civilizaci...“

„Z Indie!“ zvolal Dickens.

„Spíš jsem pomýšlel na Egypt,“ řekl jsem, „avšak Indie by také šla. Myslím, že by posloužila velmi dobře. Jako návrh názvu jsem si zaznamenal Hadí oko či Oko hada.“

„Poněkud příliš senzační,“ kritizoval Dickens, utvořil prsty stříšku a natáhl nohy k ohni. „Ale rovněž podnětné. Zpracoval bys nějak do tohoto případu toho seržanta Cuffa?“

Začervenal jsem se a jen pokrčil rameny.

„A bude v této knize rovněž figurovat opium?“ zeptal se.

„Možná,“ odpověděl jsem trucovitě a Dickensův vřelý zájem začal opadat. Několik našich vzájemných přátel mi prozradilo, že Dickens vyjádřil nad tím, jak má postava Lydia Gwiltová chválí onu drogu, značnou nelibost.

Změnil téma. „Předpokládám, že jako model si vezmeš diamant Koh-i-noor, jenž jsme měli možnost zhlédnout na velké výstavě roku 1850 v Křišťálovém paláci.“

„Již jsem si o tomto drahokamu pár věcí zjistil,“ připustil jsem chladně.

„Nu, můj drahý Wilkie, zajisté kolovaly pověry o tom, že ten Koh-i-noor byl skutečně prokletý, poté co jej ‚Lev paňdžábský‘, ten pohanský maharádža Dalip Singh, věnoval britské královně. Jenom příběh toho, jak byl ten diamant propašován z Láhauru do Bombaje samotným generálním guvernérem lordem Dalhousiem, v době, kdy ještě stále zuřila vzpoura, by vydal na dva či tři napínavé romány. Říká se, že lady Dalhousieová osobně zašila diamant do opasku, který lord Dalhousie několik týdnů nosil, než jej předal kapitánovi britské válečné lodi v bombajském přístavu. Prý měl u skládací postele každou noc uvázané dva obrovské psy, aby ho probudili, kdyby do jeho stanu vstoupili lupiči.“

„O tom jsem nic neslyšel,“ přiznal jsem. Chtěl jsem psát o rubínu či safíru, kamenech posvátných jednomu dávnému egyptskému kultu, avšak když jsem si od Dickense vyslechl pravý příběh Koh-i-nooru, mé prsty sebou začaly netrpělivě škubat, jako bych si měl každou chvíli začít dělat poznámky.

Najednou nás přerušilo hlasité zabušení na dveře Dickensovy pracovny.

Stála za nimi Georgina, v očích měla slzy a byla takřka bez sebe strachem a rozrušením. Když ji Dickens uklidnil, vysvětlila, že ten irský ohař – Sultán – zaútočil na další nevinnou oběť, tentokrát malou dívku, dceru jedné ze služebných.

Dickens ji poslal zpátky dolů. Potom si povzdechl, otevřel skříň, vytáhl z ní dvouhlavňovou brokovnici, kterou jsem měl již možnost spatřit tenkrát před deseti měsíci o Vánocích. Potom přešel ke stolu a z pravého šuplíku vylovil několik velkých nábojů. Venku už přestalo pršet a zvuk dešťových kapek bubnujících do skla ustal, avšak zpozoroval jsem temná oblaka, která se rychle pohybovala tak nízko nad zemí, až se v nich ztrácely tmavé větve stromů, jež v tomto období ztratily již většinu listů.

„Obávám se, že jsem byl k tomu psovi až příliš shovívavý,“ postěžoval si tiše. „Sultán má dobré srdce, a je mi naprosto oddaný, avšak jeho surová duše byla ukována v plamenech pekelných. Odmítá se poučit. Dokážu strpět všechno, u psa i u člověka, kromě toho, když se nemohou či odmítají poučit.“

„Už žádná další varování?“ zeptal jsem se, zvedl se z křesla u krbu a následoval Dickense ven z místnosti.

„Už žádná další varování, můj drahý Wilkie,“ řekl Dickens. „Neodvratitelný rozsudek vyslovila síla mnohem mocnější než my, už když Sultán ještě jako štěně cucal mámino mléko. Teď už zbývá ten rozsudek pouze vykonat, Wilkie.“

* * *

Popravčí četa se skládala, jak tomu už tak bývá, ze samých mužů – kromě Sultána, Dickense a mě byl ze svého pokoje povolán i čtrnáctiletý Plorn. Na víkend přijel i můj bratr Charles s manželkou Katey, avšak ten se zúčastnit nechtěl. Starý kovář s ošlehanou tváří, který zrovna u Dickense ve stáji měnil podkovy dvěma koním, se k nám připojil také. (Vyšlo najevo, že ten kovář byl starý přítel odsouzeného – už od dob, kdy byl ten zabijácký pes ještě štěně, se velmi bavil při jeho dovádění – a nyní, ještě předtím, než poprava vůbec začala, už fňukal do kapesníku.)

Nakonec se k nám přidal ještě Dickensův nejstarší syn Charlie, který zrovna ten den přijel na návštěvu, a dva sloužící, z nichž jeden byl manžel té služebné, jejíž dceru Sultán pokoušel. Jeden ze sloužících za sebou táhnul prázdný vozík, na kterém bude z popraviště odvezena Sultánova mrtvola, a ten druhý nesměle nesl jutový pytel, jenž se měl za chvíli proměnit v odsouzenecovo pohřební roucho. Ženy a ostatní služebnictvo pozorovalo, jak naše procesí kráčí přes zadní dvůr, kolem stájí až k poli, kde Dickens před šesti lety spálil svou korespondenci.

Nejdříve Sultán nadšeně a vzrušeně poskakoval a ani si nevšímal nového náhubku, který měl na čumáku. Nejspíše se domníval, že se jde na loveckou výpravu. *Pěkně si něco zakousnu.* Poskakoval od jednoho muže k druhému, všichni se sotva vlekli, měli obuté vysoké boty a oblečené bavlněné kabáty, svými drápy vířil vodu v kalužích a čvachtal v bahně. Ale když se zvířeti nikdo z lidí nechtěl podívat do očí, pes napnul vodítko – které držel Charles Dickens – až k prasknutí a zkoumavým pohledem si prohlížel brokovnici na pánově rameni a prázdná kolečka. Tyto věci netvořily obvyklou výbavu na jejich výpravách na tetřevy.

Když se skupina tak devadesát metrů od stájí zastavila, Sultánův pohled se změnil na zamyšlený, možná i mrzutý a pak své oči upřel na toho, kdo nesl zbraň – na svého nejmilovanějšího pána. Zračily se v nich pochyby a po chvíli i prosba o milost.

Charley povolil vodítko a ustoupil stranou. Všichni jsme se schovali za Dickensem, který tam i nadále stál a zíral Sultánovi do očí. Velký irský ohař sklonil hlavu, jako by chtěl na konec svého nevyčteného dotazu umístit otazník. Dickens vložil do hlavně dva náboje a masivní zbraň zaklapnul. Sultán naklonil hlavu ještě o něco více doleva, avšak oči stále upíral na svého pána.

„Johne,“ oslovil Dickens tiše toho kováře, který stál až na samém levém okraji naší skupinky svědků popravy, rozestavěné do tvaru půlměsíce. „Hodil byste za něj prosím kámen?“

Kovář John zabručel, ještě naposled se vysmrkal, zastrčil si kapesník do kapsy kabátu pod pláštěnkou, naklonil se, zvedl jeden plochý kámen, s nímž by se na jezeře dobře házely žabky, a vrhnul jej za Sultánův ocas.

Pes obrátil hlavu. Ještě než se mohl podívat zpět, Dickens svižně pozvedl brokovnici a vypálil oba náboje. Dvojitý výstřel zněl ve vlhkém, studeném, těžkém vzduchu ještě hlasitěji, než jsme čekali. Sultánova hrud' vybuchla a všude kolem se rozletěla krví potřísněná srst, rozstřílené maso a rozbité kosti. Jsem přesvědčen o tom, že psovo srdce vzalo zasvě tak rychle, že nervy ani nestihly vyslat do mozku zvířete žádné signály bolesti. Když ho síla výstřelu odrazila tak metr od nás, nezavrčel ani nezasténal. Nepochybuji o tom, že Sultán byl mrtvý ještě předtím, než dopadl na zem pokrytou vlhkou trávou.

Sloužící rychle nacpali těžkou mrtvolu do pytle a pak ji během chvilky naložili na kolečka. Potom se je jali táhnout zpátky k domu, zatímco my ostatní jsme obstoupili Dickense, který otevřel dýmající brokovnici, vyndal z ní použité nábojnice a opatrně si je uložil do kapsy u svrchníku. Potom se mi zadíval do očí podobným způsobem jako před chvílí Sultánovi. Očekával jsem, že za chvíli mi Nenapodobitelný řekne, možná latinsky: „Ať ty, co mě zradí, stihne smrt“. Ale zůstal potichu.

O chvíli později mladý Plorn, zjevně rozrušený pachem krve a střelného prachu ve vzduchu – ten stejný chlapec, o němž Dickens nedávno prohlásil, že mu „chybí vytrvalost a rozhodnost, u ničeho nevydrží“ snad kvůli jakési „nepoddajné apatii v jeho povaze“ – zvolal: „To bylo něco, táto. Opravdu něco!“

Dickens neodpověděl. Nikdo z nás nepromluvil, když jsme pomalu kráčeli zpět do vyhrátého domu. Ještě než jsme stihli dojít k zadním dveřím, zvedl se opět vítr a začalo pršet.

Když jsme vešli dovnitř, zamířil jsem do svého pokoje, abych se převlékl do suchého a vzal si další dávku opiové tinktury, avšak Dickens na mě zavolal a já se zastavil na schodech.

„Neklesej na mysl, Wilkie. Snad budu mít pro drahého Percyho Fitzgeralda, který mi toho zpropadeného psa daroval, alespoň jednu utěšující zprávu – ve stáji na slámě už nyní skotačí dva Sultánovi potomci. A jelikož vím, že dědičnost vládne železnou rukou, jeden z těch dvou bude dozajista stejně divoký jako Sultán. A docela jistě také podědí smrt zastřelením.“

Nenapadlo mě nic, co bych k tomu mohl dodat, a vydal jsem se nahoru pro svůj lék.

Lazar, čínský král opiových nemrtvých, mě zřejmě očekával, když jsem se koncem srpna roku 1866, takřka dva měsíce před Sultánovou popravou, poprvé vrátil do jeho říše.

„Vítejte, pane Collinsi,“ zašeptal starý Číňan, když jsem rozhrnul závěsy ve výklenku jeho tajného podzemního království. „Vaše lůžko a dýmka jsou připraveny.“

Detektiv Hatchery mě oné pozdní srpnové noci bezpečně dovedl ke hřbitovu, odemkl brány a dveře krypty, kde znova odsunul těžký katafalk, a pak mi jako prve půjčil svou neskutečně těžkou pistoli. Když mi podával svítilnu, slíbil mi, že na mě v kryptě počká, dokud se nevrátím. Musím se přiznat, že nyní pro mě bylo mnohem složitější najít cestu všemi těmi hrobkami a tajnými průchody, než když mě tenkrát doprovázel Dickens.

Lazarův šat a čepička měly dnes jiné barvy než posledně, avšak hedvábí bylo stejně čisté, lesklé a dokonale nažehlené, jako když jsme sem zavítali s Dickensem.

„Vy jste věděl, že se vrátím?“ zeptal jsem se, když jsem ke starci, usazenému v nejbzdálenějším a nejtemnějším koutě pohřebního výklenku, krácel blíž.

Král Lazar se jen usmál a pokynul mi, abych vešel dále do doupěte. Tiché postavy na třípatrových postelích, opírající se o kamenné stěny, se zdály být ty stejné orientální mumie, jaké jsme zde spatřili při naší poslední návštěvě. Jediný doklad toho, že stále ještě dýchají, tvořily pouze kouřové výpary, které vycházely z ozdobných dýmek, jež svíraly v rukou, a které se vznášely v úzkém, lampami ozářeném průchodu.

Všechna ostatní místa již byla obsazena, ale tato trojpatrová postel na konci místnosti, oddělená vlastním červeným závěsem, zela prázdnotou.

„Budete našim zvláštním hostem,“ zašeptal Lazar a mně opět neunikl ten jeho zpěvavý cambridgeský akcent. „A jako zvláštnímu hostovi se vám dostane patřičného soukromí. Khane?“ Mávnul rukou a jiná postava v temném šatu mi podala dlouhou dýmku s překrásnou sklokeramickou hlavičkou na konci.

„Tu dýmku předtím ještě nikdo nepoužil,“ řekl král Lazar tiše. „Je jen a pouze pro vás, stejně jako vaše lůžko. Nikdo jiný než vy na něm nikdy ležet nebude. A opium, které budete dnes v noci kouřit, má takovou kvalitu, která je vyhrazena králům, faraonům, císařům a těm svatým mužům, kteří se chtějí stát bohy.“

Chtěl jsem promluvit, avšak měl jsem v ústech příliš sucho, a tak jsem si olízl rty a zkusil to znova. „Kolik...“ začal jsem.

Král Lazar se mě dotknul svými dlouhými zažloutlými prsty s ještě delšími a zažloutlejšími nehty. „Gentleman se přece o cenách nebaví, pane Collinsi. Nejdříve vyzkoušejte, co jsem pro vás dnes v noci připravil – a potom mi sdělíte, zda má taková nenapodobitelná kvalita skutečně takovou cenu, kterou se za ni všichni tito ostatní pánové...“, pohybem svých dlouhých prstů ukázal na řady ztichlých lůžek, „... rozhodli zaplatit. Ne-li, pak si, samozřejmě, nebudu účtovat nic.“

Král Lazar se ztratil v temnotě a ta v hábitu oděná postava jménem Khan mi pomohla na mé lůžko, pod hlavu mi vsunula vroubkovaný dřevěný klín – až nečekaně pohodlný – a pak mi zapálila dýmku. Potom Khan odešel a já jsem ležel na boku, vdechoval voňavý kouř a všechno napětí a starosti se mi začaly vytrácet z hlavy.

Chceš, milý čtenáři, znát účinky tohoto prvotřídního opia? Ve tvých časech možná tuto skvělou drogu užívají všichni. Ale i tak pochybuji, že účinnost vašeho opia by se mohla rovnat anebo alespoň přibližovat dokonalosti tajné receptury krále Lazara.

Pokud dráždí vaši zvědavost, jak si účinky opia představoval třeba takový Charles Dickens, mohu vám zde odcitovat první odstavec jeho vůbec poslední knihy – kterou už ovšem nestačil dopsat:

„Věž starobylé anglické katedrály? Kde by se tu věž starobylé anglické katedrály vzala? Důvěrně známá masivní čtverhranná šedá věž té staré katedrály? Kde ta by se tu vzala? Ve skutečnosti mezi ni a okem netrčí ve vzduchu žádný hrot rezavého železa, ať už se člověk dívá odkudkoli. Co se to tam plete za hrot a kdo ho tam dal? Nejspíš se tak stalo na sultánův rozkaz, aby na něj mohli napíchnout hordu tureckých raubířů, jednoho po druhém. Je to tak, neboť je slyšet třesk činelů a sám sultán s dlouhým průvodem tudy prochází ke svému paláci. Deset tisíc zakřivených šavlí se blyští odrazem slunečních paprsků a trojnásobný počet tanečnic sype na cestu květiny. Po nich následují bílí sloni vyšňoření nádhernými čabakami v nespočetných barvách, tak četní, že ani je, ani jejich ošetřovatele nelze spočítat. Nicméně ta věž katedrály se pořád tyčí v pozadí, což přece není možné, a na tom zlověstném hrotu se zatím nesvíjí žádná postava. Počkat! Že by ten hrot byl něco tak přízemního a obyčejného, jako je rezavá špička sloupku na starém rámu zborcené a polorozpadlé postele? Úvaze o téhle možnosti je třeba věnovat mlhavou chvilku rozespalého smíchu.“

Tady to máte. Člověk závislý na opiu, který se snaží prodrat k vědomí v nějakém oprýskaném zchátralém opiovém doupěti. Desetitisíce šavlí blyštících se ve svitu slunce. Třicet tisíc tanečnic. Bílí sloni vyzdobení čabakami nespočtu úžasných barev. Jaká poezie. Jaký postřeh!

Jaký nesmysl.

Charles Dickens neměl ani nejmenší potuchy o tom, jakou moc či účinky opium má. Jednou se mi chlubil, že během svého druhého turné, jež bylo v létě a na podzim toho roku 1866 stále ještě budoucností, když ho mučila bolest a nemohl spát, povolal si na pomoc „Morfea skrývajícího se v laudánu“. Avšak když jsem se dotazoval na podrobnosti, spíše Dolbyho než Dickense, jelikož jsem chtěl znát pravdu, dozvěděl jsem se, že k přivolání Morfea využil pouhopouhé dvě kapky opia zředěné ve veliké sklenici portského. Touto dobou už jsem já pil několik sklenic čistého laudána denně a neřekl jsem je ani troškou vína.

O skutečných účincích laudána, natožpak silného opia, neměl Dickens ani potuchy.

Dovol mi, čtenáři z mé posmrtné budoucnosti, abych ti popsal, jaké účinky opium krále Lazara skutečně mělo:

Ucítili jste teplo, nejdříve v břiše a v žilách, něco jako když si přihnete dobré whisky, ale v tomto případě se to teplo nikdy nepřestalo šířit a narůstat.

Byl to elixír, jenž proměnil drobného, hodného, povětšinou milého Wilkieho Collinse, který měl nepřírozeně vysoké čelo, špatný zrak a až směšně hustý plnovous a kterého jen málokdo bral vážně, o němž se prohlašovalo, že „je s ním legrace“, zrovna takový typ člověka, kterému Američané říkají „parták“, v sebevědomého velikána, kterýmžto, jak v hloubi srdce nikdy nepochyboval, vždycky byl.

Mělo ohromnou očištnou sílu, jež mě zbavovala oné nesnesitelné úzkosti, která trýznila mou duši, oslabovala mne a strašila už od dětství, byla to síla, která

prohlubovala vnímání a umožňovala pohlížet na ostatní lidi, na sebe sama i na vztahy takovým způsobem, že i to nejobyčejnější a nejprostší ozařovalo jasné zlatavé světlo, jež muselo pocházet od samotných bohů.

Obávám se, že se nejedná o přesný popis, avšak se sepsáním kompletního popisu všech blahodárných a jedinečných účinků opia starého Číňana váhám. (Mnoho těch, kteří nemají proti často uváděným vedlejším účinkům drogy takovou vrozenou odolnost jako já, by se mohlo rozhodnout, že ji musí rychle vyzkoušet – aniž by si ale uvědomili, že kvalita kuřiva u krále Lazara je tak vysoká, že už ji nejspíše nikdy nic nepřekoná, ani v Londýně, ani nikde jinde.) Postačí, když řeknu, že jsem nelitoval jediného šilinku, který si za ni starý Číňan řekl – o mnoho hodin později, když mě pomohli zvednout se z lůžka a ona tajemná bytost jménem Khan mě doprovodila až ke strmému schodišti, nad nímž již čekal oddaný Hatchery. Musím ještě dodat, že jsem nikdy nelitoval všech těch tisíců liber, které jsem za to opium během následujících měsíců a let zaplatil.

Díky bohu za onu štědrou zálohu, kterou mi George Smith z časopisu *Cornhill* vyplatil, než jsem začal psát *Armadale*. Nemůžu říct, že by každická penny z té horentní sumy šla na opium – vzpomínám si, že nejméně tři sta liber jsem utratil za víno a nejméně patnáct set liber investoval do cenných papírů (a to ani nemluvě o dárkách, které jsem kupoval Caroline a Carrie, jak jsme doma oslovovali její dceru Harriet, a penězích, které jsem posílal Martě R.) – avšak většina z oněch neuvěřitelných pěti tisíc liber, jež jsem od Smitha obdržel, skončila v zažloutlých rukách toho podzemního Číňana.

Urostlý, mohutný Hatchery s cylindrem na hlavě na mě vždycky nahoře v kryptě trpělivě čekal, ač jsem se někdy vracel až pozdě dopoledne (nebo dokonce až odpoledne). Potom si ode mě vzal zpátky svou obrovskou pistoli (kterou jsem vždycky v doupěti krále Lazara pokládal vedle sebe na lůžko, i když jsem se tam cítil bezpečněji než kdekoli jinde na světě) a odvedl mě ven z krypty, ze hřbitova a z chudinských čtvrtí zpět do světa smutných, neklidných, zaslepených lidí, kteří nevědí nic o zázracích prvotřídního opia krále Lazara.

* * *

Takřka skoro stejně jako má neustále uplakaná Caroline jsem si přál, abychom se do toho domu na Gloucester Place mohli nastěhovat. Náš nynější dům č. p. 9 na Melcombe Place na náměstí Dorset Square byl pro mě osobně vždycky dost pohodlný, avšak nyní, když Carrie začala dospívat v ženu a Caroline do toho nepřetržitě fňukala, mi připadal nějaký menší.

Avšak byli to převážně ti nevtíkaní nájemníci, kvůli kterým se mi náš dům zdál malý.

Ta žena se zelenou kůží a zuby připomínajícími kly se stále procházela po schodech, když nebyly dostatečně osvětlené, avšak mnohem více mě znepokojoval druhý Wilkie.

Druhý Wilkie nikdy nemluvil, prostě se jen díval a čekal. Ať už jsem já sám byl oblečen jakkoli, on na sobě vždycky měl límeček, košili, vestu a na krku uvázanou kravatu. Nepochyboval jsem o tom, že kdybych si najednou oholil svůj hustý plnovous,

jenž nyní už tvořil mou nedělitelnou součást a kromě chvil, kdy jsem si jej před zrcadlem zastříhoval, jsem jej vůbec nevnímal, druhý Wilkie by si ten svůj ponechal. Kdybych si sundal brýle, on by si je nechal na nose. Nikdy neopouštěl mou pracovnu a nacházel se tam pouze v pozdních hodinách, avšak s každým takovým nočním setkáním se mi jeho přítomnost zdála stále nepříjemnější.

Když jsem vycítil, že v místnosti se mnou je ještě někdo jiný, vzhledl jsem a spatřil druhého Wilkieho, jak tiše sedí v zadní části místnosti na žlutě čalouněné židli s opěradlem ve tvaru pavučiny. Někdy byla židle obrácená – což měl jistě na svědomí on – a seděl na ní rozkročmo, ruce v rukávech košile za zády, hlavu skloněnou a světlo lampy se odráželo od jeho malých brýlí. Vrátil jsem se ke své práci, ale když jsem opět zvedl zraky, druhému Wilkiemu se nějak podařilo posunout blíž ke mně, seděl jen kousek od mého stolu na židli se zahnutým opěradlem, která je vyhrazena mým hostům. Malé oči upíral – až hladově, pomyslel jsem si – na rukopis, na němž jsem zrovna pracoval, a nikdy nemrkl.

Nakonec se mu vždycky podařilo dostat se ke mně tak blízko, že se naše ramena takřka dotýkala. A nezměrný strach a hrůza těchto chvil se ještě prohloubily v okamžení, kdy druhý Wilkie sáhl po mém peru. Neměl jsem pochyb o tom, že chtěl mé dílo dokončit sám. Již dříve jsem vám popisoval, jak násilné tyto tahanice o pero, kalamář a rukopis bývaly a kolik inkoustu se při nich všude kolem rozstříklo. Nakonec mi nezbylo než opustit pracovnu a navrátit se tam opět až ve dne, kdy druhý Wilkie nepřicházel.

Avšak toho podzimu roku 1866 jsem slýchal, jak druhý Wilkie dýchá a občas i popochází za zavřenými dveřmi mé pracovny i ve dne. Po špičkách jsem se vydal ke dveřím – doufal jsem, že tam objevím sloužícího či Caroline nebo Carrie, které se mnou tak laškují – avšak když jsem je prudce rozevřel, nikdy za nimi vůbec nikdo nestál. Vždycky jsem na potměšlém schodišti pro sloužící, kde rovněž čekala i žena se zelenou kůží, uslyšel ozvěny kroků člověka, který musel mít zhruba stejně velké boty jako já.

Věděl jsem, že bylo jen otázkou času, kdy se druhý Wilkie u mě v pracovně objeví i ve dne. Proto jsem si své poznámky a psací potřeby nosil s sebou do klubu Athenaeum, kde jsem sedával na pohodlném koženém křesle u okna a mohl v klidu pracovat.

Avšak potíž byla v tom, že jsem neměl příliš na čem pracovat. Poprvé za posledních několik let, od doby, kdy mě Charles Dickens před deseti roky poprvé zaměstnal, abych psal pro časopis *Household Words* (zhruba pět let poté, co jsme se poznali), se mi nápady v hlavě neslévaly v zápletku. Po vzrušené diskuzi s Charlesem Dickensem o mém plánovaném dobrodružném románu s nadpřirozenými prvky, který jsem chtěl pojmenovat *Hadí oko*, jsem si udělal několik poznámek a pak si opsal pár hesel o indických drahokamech z osmého vydání encyklopedie Britannica, jež patřila do fondů klubovní knihovny, dál jsem se však zatím ještě nedostal. Vrátil jsem se tedy ke svému předcházejícímu nápadu psát o detektivovi, který místo u policie vyměnil za soukromá vyšetřování, inspektor Field v podobě seržanta Cuffa, avšak fakt, že se mi s inspektorem Fieldem nechtělo trávit více času, než bylo nutné, a můj pochopitelný odpor k celému konceptu vlezlého detektivního čmouchání měly za následek, že ani tento výzkum se nevyvíjel příliš dobře.

Něco ve mně prostě psát nechtělo. Mnohem více se mi zamlouvaly čtvrtéční večery, kdy mě můj doprovod bezpečně zavedl na hřbitov svaté Děsohrůzy a ony hodiny slastného vytržení a inspirativního prozření, jež následovaly v podzemním doupěti. Velmi mě ale frustrovalo to, že nic z toho božského prozření nelze prostě sepsat na papír – nikdo, ani ten nejnadanější slovotpec, by to nedokázal. Během svých výletů do opiového zapomnění, které trvaly od čtvrtéčních nocí do pátečních rán, jsem nikdy nepochyboval o tom, že by toho nebyli schopni ani takoví géniové jako Shakespeare či Keats, kdyby se v podzemním doupěti zničehonic zhmotnili jejich duchové. O tak nesmělém muži a nenápaditém spisovateli jako Charles Dickens ani nemluvě. Každý týden jsem v temných očích krále Lazara spatřoval, že si je vědom mé narůstající božskosti a stále silnějšího pocitu marnosti nad tím, že nemohu své nové poznání vyjádřit pomocí mrtvolných shluků písmen, jež zaplňují a prostupují bílou stránku jako nespočet drobných trilobitů s inkoustovými krunýři, rozbrázděnými od hrotu pera. Všechny ty kostrbaté psané symboly, jak jsem si nyní začínal uvědomovat, byly pouhým stenografickým záznamem žalostných skřeků, které lidé, ty osamělé opice, vydávají již od časů, kdy naše Země i její bratříček Měsíc byli ještě mladí.

Všechno ostatní, co mne toho podzimu roku 1866 obklopovalo, mi přišlo příliš absurdní, než abych to bral vážně – všechny ty nesmysly kolem existence či neexistence Drooda, nekonečná šachová hra o moc mezi inspektorem Fieldem, Nenapodobitelným a mnou, sladké mámení i pronikavé ječení žen v mém životě, má neschopnost vytesat do papírového kamene nějaký příběh, můj nehlasný a rozhodně nedobojovaný zápas s Charlesem Dickensem...

Ale vše se změnilo jednoho pátečního listopadového rána, kdy jsem se po dlouhé blažené noci v Lazarově hrobce vrátil domů, oblek mi stále ještě páchl opiem, a zjistil, že v salonu sedí Charles Dickens spolu s Caroline. Měla zavřené oči, zakloněnou hlavu a ve tváři nezvykle uchvácený výraz. Dickens jí okolo hlavy a nad ní prováděl rukama různá hypnotická gesta a zastavoval se jen ve chvílích, kdy se dotkl jejích spánků a něco jí šeptal.

Ještě než jsem stačil promluvit, obě hlavy se otočily mým směrem, Caroline otevřela oči, Dickens se rychle vymrštil a zvolal: „Můj drahý Wilkie. Jdeš jako na zavanou. Musíme neodkladně vyrazit na nádraží. Chci ti ukázat něco neuvěřitelného.“

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

„Potřebuji někoho zavraždit,“ vydechl Dickens.

Přikývl jsem, ale neřekl nic. Vlak do Rochesteru již minul Gad's Hill.

„Jsem si zcela jist, že potřebuji někoho zavraždit,“ zopakoval Dickens. „To je ta jediná věc, která při mých čteních chybí. Všechny ostatní pocity jsou v seznamu ukázek, které jsem pro nadcházející turné vybral, obsaženy. Kromě... vraždy.“ Opřel se o svou hůl a zadíval se na mě. „Co myslíš, můj drahý Wilkie? Taková pozměněná a zesílená verze Billa Sikese, jak vraždí Nancy, co ty na to?“

„Proč ne?“ odvětil jsem.

„Skutečně, proč ne,“ zachechtal se Dickens a oprášil si sako. „Vždyť jde jen o lidský život.“

Jistě tak žvanil i proto, že si během jízdy již třikrát přihnul whisky. Vždy, když sebou vůz zatřásl nebo se zakodrcal, Dickens pevně stiskl sedadlo před sebou anebo sáhnul rukou do kapsy kabátu, kde se ukrývala malá placatice.

Když jsem se ho zeptal na ten výjev, kdy jsem ho přistihl, jak hypnotizuje Caroline, zasmál se a vysvětlil mi, že má nejdražší byla velmi rozrušená, když mu vyprávěla o bolesti, kterou mi způsobuje revmatická dna, o mých narůstajících potížích s usínáním a o tom, co chápala jako mou stále vážnější závislost na opiu. Dickens ji ujistil, že hypnotické působení mě odešle do říše snů bez nežádoucích účinků laudána a zrovna ve chvíli, kdy jsem vešel, se ji tomuto umění snažil naučit.

„Je to nadějná žačka,“ pochválil ji, když se nyní vlak kodrcavě přibližoval k Rochesteru a míjel vřesoviště, po kterých jsme se s Dickensem již nejednou procházeli. „Musíš jí dnes večer dovolit, aby na tobě hypnotické působení vyzkoušela. Zaručuji, že ti přivodí klidný spánek bez opiátových snů či ranní únavy.“

Vyhýbavě jsem zabručel. Abych se přiznal, už teď mě houpání vagonu a metronomický zvuk jeho kol takřka uspaly. Strávil jsem v doupěti krále Lazara dlouhou noc a nedá se prohlásit, že bych se tam zrovna vyspal. Naštěstí foukal toho jinak velice příjemného listopadového dne chladivý větřík a zrádný zápach opiových výparů z mého oblečení takřka vyčichl.

„Takže ty tvrdíš, že se v Rochesteru máme s někým setkat?“ zeptal jsem se.

„Přesně tak,“ přitakal Dickens a oběma rukama stiskl mosazné držadlo své hole. „Dvě dámy. Jedna z nich je má stará přítelkyně a ta druhá se stane tvou společnicí, můj drahý Wilkie. Poobědváme na jednom úžasném místě. Doneslo se mi, že obsluha je tam vzorová.“

Z toho úžasného místa s příkladnou obsluhou se vyklubal hřbitov rochesterské katedrály, té obrovské hromady šedého kamene. Ty dvě dámy byly Dickensova ne až tak úplně tajná láska Ellen Ternanová a její matka. Logicky jsem si odvodil, že mou „společnicí“ se na tomto výletě stane paní Ternanová.

Když jsem tam ve slabém listopadovém odpoledním světle stál mezi náhrobky, přikyvoval, ukláněl se a nezávazně klábosil s těmi dvěma ženami, nemohl jsem nepomyslet na možnost, že se Charles Dickens zcela zbláznil.

Ale kdepak, Dickensovo chování se nikdy nedalo vysvětlit tak jednoduše. Když naše čtveřice procházela hřbitovem, paní Ternanová a Ellen vysvětlily, že jsou v Rochesteru na návštěvě u Ellenina strýce a mohou se zdržet jen na chvíli, uvědomil jsem si, že toto setkání dává smysl, pokud se na svět díváme ztýraným, pokrouceným, sebeospravedlňujícím pohledem jako Dickens. Vztah s Ellen Ternanovou skrýval takřka před celým světem, bratr Charles mi prozradil, že Dickens do celého tajemství o něco více zasvětil i jeho dcery a Georginu poté, co Mamie jednou v neděli otce přistihla, jak se prochází po Londýně s Ellen Ternanovou po boku, a inspektor Field mi sdělil, že Ellen několikrát navštívila Gad's Hill, ale zaručeně se musel domnívat, že ode mě mu žádné nebezpečí nehrozí. Komu bych to tak mohl prozradit? Nejenže Dickens ze zkušenosti věděl, že dokážu udržet tajemství, ale bylo mu rovněž známo, že mé vlastní uspořádání partnerského života (jenž se minulý týden, poté, co se Marta R. opět vrátila na nějaký čas do Londýna, ještě zkomplikoval) ze mě činilo takového

společenského vyvrhela, že na Dickensovy vlastní pletky jsem mohl jen stěží hledět skrz prsty a veřejně je pomlouvat, ať písemně, či šířením pomluv.

Paní Ternanová možná o mé situaci s Caroline G. věděla, jelikož po celou dobu pikniku působila velmi odtaziť. Ta bývalá herečka (vyrozuměl jsem, že ona i Ellen nyní ve svém domě ve vesnici Slough, za který platil Dickens, dávaly hodiny přednesu) se teď dozajista chovala s mnohem větší předstíranou noblesou, než když jsem se s oběma ženami při představení *Mrazivých hlubin* setkal poprvé. Paní Ternanová se svým noblesním krokem nadnášela jako nějaká stárnoucí šalupa, které se k trupu přisálo příliš mnoho vilejšů.

Pomalů jsme kráčeli po hřbitově, dokud Dickens nenašel převrácený náhrobní kámen, který považoval za vyhovující. Tento podlouhlý kus mramoru obklopovaly z každé strany čtyři menší kameny. Dickens zmizel za blízkou kamennou zídou – mohla být vysoká tak sto padesát centimetrů a stál za ní náš pronajatý kočár (na jehož kozlíku seděl sluha v livreji), a když Nenapodobitelný hovořil s kočím, viděli jsme pouze jeho hlavu. Potom oba muži zmizeli v kabině kočáru. Dickens se o chvíli později vrátil a přinesl čtyři polštáře, položil je na ony čtyři ploché kameny a pobídl nás, abychom se posadili.

A také jsme to udělali. Ellen a paní Ternanovou tato poněkud děsivá hřbitovní křesla očividně uvedla do rozpaků. Kousek na západě stál vysoký strom a jeho holé větve kreslily na našich tvářích a náhrobcích, na nichž jsme seděli, stíny, jež připomínaly inkoustové čmáranice. Když Dickens opět vyběhl z brány a pak za zídou, aby se na něčem domluvil se sluhou, konverzace mezi mnou a dvěma dámami vázla.

V mžiku se vrátil zpátky a v rukou nesl dlouhý kostkovaný kus látky – ten přehodil přes největší povalený náhrobní kámen a přetvořil jej tak v jakousi směšnou napodobeninu domácího jídelního stolu. Přes rameno měl přehozený bílý ubrousek takovým způsobem, jak to nadutí číšníci dělávají již od nepaměti. Za chvíli zmizel z dohledu a – s trochou pomoci od svého sluhy – vyskládal nahoru na zeď řadu talířů. Musím říct, že to ve mně vzbuzovalo velmi povědomý pocit – spíše jako bychom se nacházeli v nějaké pařížské venkovní restauraci. Potom se Dickens opět přihnal k nám, ubrousek a ručník stále na svých místech, a začal nám postupně servírovat, nejdříve samozřejmě obsloužil dámy.

Z piknikového koše na vrcholu zdi Dickens jako kouzelník vytáhl smaženého platýze, tresku s garnátovou omáčkou, sušenky a paštiku, potom cosi, co jsem zprvu pokládal za dobře ugrilovaná holoubátka, avšak později jsem zjistil, že jde o vynikající malé bažanty (které Dickens k dochucení ještě zalil omáčkou), dále pak pečené skopové kýty s dušenou cibulí a opraženými bramborami, a za tím vším následoval ještě pudink. Kromě jídla jsme také dostali možnost pochutnat si na chlazeném bílém víně – které Dickens, z něž se nyní stal someliér, odzátkoval, velmi okázale rozlil a čekal na naše posudky, přičemž špulil rty a oči mu rozpustile těkaly. Nakonec před nás postavil láhev šampaňského, stále ještě uloženého v kbelíku s ledem.

Dickens si své role číšníka a experta na víno tak užíval, že se sám ani pořádně nenajedl. Když vytáhl pudinky, s velmi výživnou omáčkou, kterou dámy odmítly, avšak já ji s chutí přijal, měl tvář celou červenou a pokrytou potem, přestože listopadové odpoledne již pomalu přecházelo do chladnějšího večera.

Velmi vzácně se v životě lidském stává, milý čtenáři, že i ten nejmírnější člověk dostane nástroj, přesněji řečeno zbraň, která je mu řízením osudu vložena do ruky a s níž může jediným máchnutím zbortit celou budovu. V takové situaci jsem se nacházel při té podivné hřbitovní hostině já, jelikož jsem poznal, že většina z našeho dnešního poledního menu pochází z knihy, jež byla oblíbená někdy před patnácti lety. Ta kniha se jmenovala *Co budeme mít dnes na večeři* a recepty, které obsahovala, podle nakladatelů údajně sesbírala jistá lady Maria Clutterbucková.

Ó, jak by dámy Ternanovy, slečna a paní, nyní již značně rozveselené vínem a šampaňským, začaly ihned lkát, kdyby se dozvěděly, že jejich vynikající (byť možná trochu morbidní) hřbitovní oběd sestavila Catherine Dickensova, zhrzená a vyhnaná manželka. Ač byla Catherine zcela zavržena (můj bratr Charles mi prozradil, že před měsícem napsala Dickensovi prosebný dopis, ve kterém se dožadovala rozhovoru o Plornových potížích, avšak Dickens na něj odmítl napsat odpověď a požádal Georginu, aby za něj poslala chladný, odměřený vzkaz), její alter ego v podobě lady Clutterbuckové (v době, kdy Catherine roku 1851 recepty sesbírala a vydala, zdaleka ještě tolik nenabrala na váze) bylo v Gad's Hillu očividně vítáno. Anebo alespoň ty recepty.

Během jídla a nezávazného tlachání jsem si Ellen Ternanovou pozorně prohlížel, zatímco ona si mě vůbec nevšimla. Od doby, kdy jsem se s ní setkal naposledy, uběhlo již osm let. Ty roky jí na kráse rozhodně nepřidaly. V osmnácti letech byla mladistvě krásná, avšak nyní již spíš pouze „hezka“. Patřila k těm typům žen se smutnými, oduševnělými očima (to pro mě ovšem znamenalo pramálo, jelikož takové smutné oči často prozrazovaly poetickou povahu, vyznačující se melancholií a urputně bráněným panenstvím), svažující se obočí, dlouhý nos a široká ústa s tenkými rty. (Já u mladých žen oceňuji pravý opak – malé nosy a plné rty, roztažené do svůdného úsměvu.) Ellen měla silnou bradu, jež snad v raném mládí mohla poukazovat na jakousi drzou odvážnost, nyní však dávala pouze tušit domýšlivou tvrdohlavost ženy, které je již značně přes dvacet, a ještě se neprovdala. Její vlasy se mi líbily, nebyly příliš dlouhé a v úhledných vlnkách se jí spouštěly do vysokého čistého čela, avšak nezakrývaly její uši, které se mi na můj vkus zdály příliš veliké. Z uší jí jako tři svítilny visely náušnice, které tak trochu napovídaly o lidovosti jejího předchozího povolání. Artikulovala sice přesně, avšak samé vyprázdněné fráze, což bylo pravděpodobně následkem jejího nedostatečného vzdělání. Příliš podnětné rozhovory se s ní tedy vést nedaly. Její libě znějící samohlásky a precizně vypilovaná divadelní intonace však nemohly zakrýt prostoduchost, která jí neměla nikdy umožnit, aby se stala milenkou nejváženějšího anglického spisovatele. Rovněž jsem nepostřehl ani ten nejmenší náznak skryté vášnivosti, která by mohla vyvážit její do očí bijící nedostatky... a to musím prohlásit, že jsem dokázal velice dobře vycítit každíčký nenápadný erotický signál i od těch nejupjatějších a nejpočestnějších dam.

Když jsme dojedli, proháněly se kolem nás již odpolední stíny a chlad z pohřebních židlí nám i přes polštáře začal pronikat do zadnic. Dickense již jeho hra na číšníka omrzela, obrátil do sebe poslední skleničku šampaňského a zavolal sluhu, aby se dal do úklidu. Talíře, sklenice, přístroje, servírovací mísy a nakonec ubrusy, ubrousky a polštáře zmizely v koších, které byly nakonec uloženy dozadu do kočáru. Vše se

odehrálo tak svižně a rychle, že se o sluhových zkušenostech nedalo pochybovat. Jako upomínka na naši hřbitovní hostinu zůstaly pouze drobký.

Doprovodili jsme Ternanovy ke kočáru.

„Děkuji vám za příjemné – byť neobvyklé – odpoledne,“ řekla Ellen Ternanová a vzala Dickensovu studenou ruku do své. „Bylo mi velkým potěšením vás opět spatřit, pane Collins,“ promluvila ke mně, avšak chladný a odměřený tón jejího hlasu se k této vřelé větě příliš nehodil. Paní Ternanová mě obdařila podobnými rádoby procítěnými slovy, avšak vyvinula ještě méně úsilí, aby zněla přesvědčivě. Potom sluha opět vyskočil na kozlík, vytáhnul bič a kočár už si to kodrcal k Rochesteru, pravděpodobně za strýčkem Ellen Ternanová, který tam už na ni čekal.

Z chlípného záblesku v Dickensových očích jsem vyčetl, že ještě tohoto večera se s Ellen setká znova, a to nejspíše v soukromí svého nebo jejího tajného domu ve Sloughu.

„Nuže, můj drahý Wilkie,“ promluvil na mě tónem, v němž se zračila naprostá spokojenost, a natahoval si přitom zpět rukávy, „co soudíš o našem obědě?“

„Vynikající, avšak zároveň poněkud morbidní,“ odpověděl jsem.

„Pouhá předehra, můj příteli,“ zachechtal se Dickens. „Pouhá předehra. Pouze jsme tak načerpali sil pro hlavní cíl dnešního dne... nebo večera. Aha, tam už přichází náš člověk!“

* * *

Ten muž blížící se k nám v nastupujícím šeru byl otrhaný, malý, špinavý a opilý. Svůj promáčkly klobouk svíral v ruce. Od hlavy až k patě na sobě měl oděny vrstvy umazaného šedého flanelu, který jako by byl naschvál poprášen kamenným prachem a vápencovou drtí. Dolů k nohám upustil jakýsi těžký balík, zamotaný do umouněného kusu plátna. Cítil jsem, jak z toho člověka táhnou rumové výpary – z jeho pórů, z oblečení a nejspíše snad i z kostí. Zatímco já jsem očíhával jeho, on mě zřejmě očíhával také, nejspíše ze mě i přes svůj vlastní zápach cítil to opium. Stáli jsme tam a zírali na sebe jako dva psi v nějaké zapadlé uličce.

„Wilkie,“ zahlaholil Dickens. „Rád bych ti představil pana Dradlese, ale většinou se mu říká jen Dradles, ač někteří obyvatelé Rochesteru tvrdí, že jeho křestní jméno zní ‚Granit‘, což bude nejspíše jen přezdívka. Dradles se živí jako kameník. Především se zaměřuje na náhrobní kameny, hrobky a pomníky, ale rovněž bývá najímán, aby v katedrále prováděl různé hrubé opravy, a proto vlastní všechny klíče ke katedrální věži, kryptě, postranním dveřím a jiným více či méně nápadným vchodům. Pane Dradles, je mi potěšením představit vám pana Wilkieho Collinse.“

Ta shrbená ztrhaná postava v ošumělém flanelu, zapnutém na oštípané rohovinové knoflíky zabručela cosi, co měl být zřejmě pozdrav. Odpověděl jsem mu poněkud zdvořilejším způsobem, a to tak, že jsem se mírně uklonil.

„Dradles,“ řekl jsem vesele. „Jak úžasné jméno. Vaše skutečné či snad nějaký profesní pseudonym?“

„Prostě se menuju Dradles a hotovo,“ zavrčel. „A Dradlese jen tak napadlo, jestli je Collins vaše skutečný méno, nebo ste si je jen vymyslel? A Dradles musí přiznat, že ‚Wilkie‘ se mu jako křestní méno moc nepozdává.“

Zamrkal jsem, napřímil se a v reakci na tento náznak urážky jsem ještě pevněji stiskl svou hůl. „Jsem pojmenován po siru Davidu Wilkiem, slavném skotském malíři,“ zpravil jsem ho chladně.

„Když to říkáte, šéfe,“ zabručel Dradles. „Nikdy jsem ale neslyšel o žádném Skotovi, kerej by dokázal dobře namalovat stáje, natožpak kostel či koně.“

„Wilkieho pravé křestní jméno zní William,“ vložil se do toho Dickens. Usmíval se, jako by ho to pobavilo.

„Billy Collins,“ zamručel Dradles. „Když byl Dradles malej, jednoho Billyho Collinse znal. Protivnej irskej hoch, co neměl v hlavě víc rozumu než ovce.“

Uchopil jsem hůl ještě pevněji, podíval se na Dickense a očima mu vyslal jasný vzkaz: „Musím tady zůstat a nechat se urážet od místního ožraly?“

Ještě než Dickens, stále se usmívaje, mohl odpovědět, vyrušila nás najednou střela, prudce vymrštěný kámen. Dickense málem zasáhl do ramene a mě do ucha, našťásti se nakonec jen odrazil od červenohnědé klobouku ve špinavé Dradlesově ruce.

Druhý malý kámen mi prosvítl kolem levého ramene a zasáhl kameníka rovnou do hrudi.

Dickens a já jsme se otočili a spatřili malého hochu, tak nanejvýš osmiletého, vlasy měl neupravené, oblečení potřhané, tkaničky rozvázané a schovával se za náhrobkem poblíž zídky, která oddělovala hřbitov od cesty.

„Eště není čas! Eště není čas!“ zavolal Dradles.

„Lžeš!“ zapištl ten otrhaný spratek a vrhl po něm další kámen. Dickens a já jsme od hochova bytelného terče raději pár kroků ustoupili.

„Čert aby tě spral!“ zakřičel Dradles. „Když Dradles říká, že eště není čas, tak eště není čas. Dnes žádněj čaj. Vrat’ se hezky před hostinec U Došků a tam čekej, jinak ti dneska Dradles nedá ani penci!“

„Lžeš!“ trval na svém ten malý d’ábel a mrsknul po Dradlesovi dalším kamenem, tentokrát větším, a ten ho zasáhl těsně nad kotníkem. Z mužových kalhot odlétl vápencový prach, drobné úlomky kamene a odštěpky staré omítky. Jeho mučitel mezitím hulákal: „Dudla dudla daj! Už dávno měls pít čaj!“

Dradles si povzdechl a řekl: „Dradles občas zaplatí tomuhle hochovi penci, aby Dradlesovi připomněl, že se má po desátý vrátit domů na čaj. V týhle době si totiž čaj vobvykle dávám a dneska jsem zapomněl to svý připomínací zařízení vypnout.“

Dickens se rozesmál a samou radostí z této informace se plácl do kolen. Proletěl kolem nás další kámen. Chybělo málo a zasáhl by kameníkovu tvář.

„Zadrž!“ zařval Dradles na ten drobný přízrak, který s rozvázanými tkaničkami přeskakoval od náhrobku k náhrobku. „Nebo ti po celejch čtrnáct dní a eště dyl nic nezaplatím! Dradles si potřebuje s těmi pány tady něco vyřídit a tvý házení jim rozhodně není po chuti.“

„Lžeš!“ zakřičel hoch zpoza příšeří nějakého keře mezi starými náhrobky.

„Už nám snad dá pokoj, dokud tady nebudeme hotovi,“ oznámil nám Dradles. Podíval se po mně a pak věnoval méně zlostný pohled Dickensovi. „Cože ste chtěl, abych vám Dradles dneska v noci ukázal, pane D.?“

„Pan Wilkie Collins a já bychom velmi rádi viděli, co je na vašem pracovišti nového,“ odpověděl Dickens.

Dradles zabručel a zavanul z něj rum. „Spíš bych řek, co je tam starýho,“ mružel. „Ty krypty nejsou zrovna nejlepší místo, kde hledat nějaký novoty. V těchhle časech už teda rozhodně ne.“

„Velmi rádi se tedy podíváme na to, co je tam starého,“ řekl Dickens. „Veďte nás. Pan Collins a já vám dobrovolně poskytneme svá záda jako jistě velmi široké štíty, které vás ochrání před vaším bystrým učitelem.“

„Dyť je to jen malej Hlídač,“ zafrněl Dradles záhadně. „Kameny jsou Dradlesova práce, život a jediná láska. A k tomu dobrý pití. O pár oblázků víc ho rozhodně nezabije.“

A tak jsme se tedy vydali směrem k velké katedrále, jejíž chladný stín nyní zahalil celý hřbitov. Dradles krácel vpředu a já s Dickensem jsme si to bok po boku rázovali za ním.

* * *

Za okrajem hřbitova se nacházela jáma s vysokým náspem a vycházely z ní páry. Dradles, tisknoucí si svůj těžký ranec pevně k hrudi, kolem ní přešel bez komentáře, avšak Dickens se zastavil a zeptal se: „To je vápno?“

„Jo,“ odpověděl Dradles.

„To, čemu se říká pálené vápno?“ vyzvídal jsem.

Ten starý muž se na mě přes rameno ohlédl. „Takový vápno vám v cukuletu spálí oblek, knoflíky a boty, pane Billy Wilkie Collins. A stačilo by jím jen trochu zamíchat a sežralo by vám i skoro celý brýle, hodinky, zuby a taky kosti.“

Dickens ukázal na dýmající jámu a tajemně se usmál. Sundal jsem si brýle, protřel si uslzené oči a vydal se za nimi.

Domníval jsem se, že vystoupíme nahoru do věže. Dickens do Rochesteru své hosty brával velice často – dalo se tam z Gad’s Hillu dojet docela rychle – a skoro vždycky pro ně zajistil výstup na věž, aby měli dobrý výhled na to staré město, plné budov z šedivého kamene a potemnělých uliček, za nimiž se na jedné straně rozpínalo moře a na druhé, směrem ke Gad’s Hillu, lesy a cesty.

Dnes jsme tam ale nešli.

Poté, co jsme si vyslechli nekonečné rachocení klíčů (ten stařík měl klíče snad v každé obrovské kapse svých flanelových kalhot, saka a vesty), Dradles otevřel masivní postranní dveře a my se za ním vydali po úzkém schodišti dolů do krypty.

Ani ti asi, milý čtenáři, nemusím říkat, že krypt jsem již začínal mít plné zuby. A pokud i ty, vůbec ti to nemám za zlé. Předcházející noc jsem strávil v opiovém doupěti, které by se snad nedalo lépe přirovnat k ničemu jinému než právě ke kryptě, a to ani nemluvím o té loňské i jiných výpravách s Charlesem Dickensem, které mě zavedly do podobných zatuchlých míst jako toto.

Dradles si nepřinesl svítilnu, avšak ukázalo se, že ani žádnou nepotřebujeme – již dávno vysklenými žebrovými okny sem pronikaly matné sloupce skomírajícího listopadového světla. Procházeli jsme mezi bytelnými sloupy, jež se nad námi zvedaly

jako obrovské kořeny či kamenné kmeny stromů, a v jejich stínech byla tma takřka neproniknutelná, avšak snažili jsme se následovat ty uzounké pruhy blednoucího světla.

Dradles odložil svůj neforemný ranec na kamenný výčnělek, rozvázal provázky a zalovil rukou vevnitř. Čekal jsem, že vytáhne láhev, slyšel jsem, jak tam šplouchá, avšak místo toho vylovil kladívko.

„Sleduj, Wilkie!“ zašeptal Dickens. „A poslouvej. At' se něco dozvíš.“

Měl jsem takový pocit, že dnes jsem se toho již dozvěděl víc než dost. Avšak když Dradles znovu zavázal svůj ranec a vydal se do ještě užší chodby mezi ještě mocnější sloupy a temnější shluky stínů, rozhodl jsem se ho následovat. Najednou začal poklepávat na vnitřní stěny.

„Slyšíte to?“ zeptal se ten starý kameník, což mi přišlo poněkud nesmyslné, jelikož rány se hlasitě rozléhaly po celé kryptě. „Tuk, takže tady je to pevný,“ zašeptal. „Klepu tedy dál... stále pevný... A dál... Stále pevný... A dál... Áha! Dutý! Takže jdeme dál za roh – dávejte pozor, kam šlapete, jelikož tam v temnotě před vámi je pár schodů – a Dradles stále poklepává a jeho uši slyší, co ty vaše neslyší a slyšet nemůžou... a áha... Tady máme nějakou dutinku a vokolo ní pevná zeď... A tu je to pevný, a hned zase dutý!“

Zastavili jsme se. Tady za rohem byla velká tma a dále se zřejmě nacházely schody, vedoucí do ještě hlubších sklepení.

„Co to znamená?“ zeptal jsem se. „Pevné a hned zase duté?“

„To znamená, že tam uvnitř jsou ztrouchnivělí nebožtíci, pane Billy Wilkie Collins!“ zaskučel Dradles. „Starý nebožtíci v kamenný rakvi, a ta rakev je ukrytá v hrobce!“

Dickens na mě překvapeně hleděl, jako by ty Dradlesovy vývody byly kdovíjak úžasný objev, avšak já se rozhodl zachovat si spíše rezervovaný postoj. Nejednalo se o případ onoho jevu s názvem „jasnovidectví“, o který jsem se trochu zajímal. Vždyť jsme přece stáli v kostelní kryptě. Na to člověk nepotřebuje opilce, ohánějícího se kamenickým kladívkem, aby mu řekl, že za stěnami se zde nacházejí mrtvolky.

Dradles nás vedl hlouběji do krypty. Nyní by se nám hodila svítilna, avšak žádnou jsme neměli. Svou holí jsem poklepával na nepravidelné kamenné schody, které se obtáčely okolo jednoho z masivních kamenných nosníků, podpírajících katedrálu. Byl jsem oblečen jen velice lehce, jak to ostatně odpovídalo dnešnímu neobvykle horkému a slunnému odpoledni, avšak tady dole jsem se třásl zimou a velice si přál sedět doma u ohně.

„Jo,“ ozval se Dradles, jako bych své myšlenky vyslovil nahlas, „je tady zima zimoucí. A taky vlhko. Stoupající vlhko. Studený dech těch nebožtíků, co sou vokolo nás, pod náma a za pár chvil i nad náma. Ten dech mrtvejch stoupá až nahoru do katedrály a na kamenech se tam kvůli němu vytvářej skvrny, krásný fresky blednou, dřevo hnije a zpěváci, vohození ve svejch róbách, se třesou zimou. Dradles slyší, jak to vlhko uniká ze štěrbin a prasklin těch starejch rakví a zrovna tak i slyší, jak se vod těch starejch nebožtíků vozývá vodpověď na jeho klepání.“

Zrovna jsem se chystal pronést nějakou uštěpačnou poznámku, avšak najednou se opět ozvalo tukaní jeho kladívka. Nyní jsem měl pocit, že něco v těch složitých ozvěnách v tomto ponurém labyrintu slyším i já.

„Asi tak něco přes dva metry vodsad' máme párek starejch nebožtíků, s takovejma těma berlema – ani si raději nepředstavuju, jak to vypadalo, když se jim ty berle do sebe zahákly, když do sebe ti milostpáni vomylem vrazili, však se taky tenkrát svítilo jenom svíčkama a nebylo pořádně vidět na cestu – a jsou uloženi v prastarý podzemní kapli, co byla zazděná v době, kdy byli všichni namol, jak připíjeli Mladýmu pretendentsi, však víte.“

Dickens a já jsme zůstali stát na místě v temnotě, zatímco Dradles sestoupil o několik schodů níž. Z toho stoupajícího chladu, který jsme cítili na kotnících a za krkem, se mi dělala husí kůže.

KLEP, KLEP, KLEP... ŤUK, ŤUK... KLEP, KLEP, KLEP, KLEP.

„Tady!“ zvolal Dradles a jeho hlas se děsuplně rozléhal. „Slyšeli ste to?“

„Co jsme měli slyšet, pane Dradlesi?“ zeptal se Dickens – skrytý v temnotě.

Ozývalo se šoupaní a vrzání.

„Mý pravítko,“ odpověděl Dradles. „Dradles to tady v temnotě přeměřuje. Tady je zeď tlustší... šedesát centimetrů kámen a potom přes metr volnýho prostoru. Vozvěna klepání tady Dradlesovi prozradila, že ti nepořádníci, co tu pohrbili ty nebožtíky, nechali mezi rakví a kamennou zdí drť a sutiny. A tak na dva metry vod nás leží mezi vším tím nepořádkem ten starej nebožtík – leží tam a čeká a nemá ani přikrytou rakev. Kdybych zeď prorazil svým velkým kladivem a krumpáčem, tak ten nebožtík, možná i sám biskup s berlou, by se posadil, votevřel oči a řekl: ‚Ale, Dradlesi, už na vás čekám zpropadeně dlouho!‘ A pak by se dozajista rozsypal v prach.“

„Pojďme odsud pryč,“ navrhl jsem. Chtěl jsem to zašeptat, avšak můj hlas zazněl ve všudypřítomném přítmí a stoupajícím vlhku velmi hlasitě.

* * *

Když jsme vystoupili ven, přivítaly nás už jen zbytky listopadového světla. Dickens zaplatil tomu nevycválcanci několika mincemi a potom mu pokynul, že už může odejít. Děkoval mu přitom a spiklenecky se usmíval. Dradles se začal šourat pryč a stále pevně svíral svůj vak. Neušel ještě ani šest metrů, když se ozvalo: „Deset strýců, dvacet tet! Je venku, ač už odbilo pět! Na mou duši říkám vám, když nepůjde, tak se rozhněvám!“ Potom přiletěla doslova smršť malých kamínků, které dopadaly na muže v šedých flanelových cárech.

„To je mi postava!“ zvolal Dickens, když Dradles a to šílené dítě konečně zmizeli z dohledu. „Jak úžasná postava. Víš, můj drahý Wilkie, když jsem pana Dradlese potkal poprvé, zrovna vytesával nápis do jednoho náhrobku, který se měl brzy zasadit na místo – měl být určený pro nedávno zesnulého pekaře a cukráře, jestli se nepletu. Když jsem se představil, ihned spustil: ‚Tady ve svém světě jsem tak trochu jako vy, pane Dickens.‘ Potom gestem ruky ukázal na hrobky a náhrobky kolem sebe a dodal: ‚Jsem zde vobklopen svými díly a slovy skoro jako slavný spisovatel.‘“

Dickens se znova zasmál, ale mě jeho líčení ani neokouzilo, ani nedojalo. V katedrále se již svítilo a sbor zpíval: „Povězte mi, pastýři, povězte mi...“

„Víš, Wilkie,“ promluvil Dickens a dobrá nálada ho neopouštěla navzdory pozdní hodině a zvedajícímu se chladnému větříku, prohánějícímu seschlé listy na tom

náhrobku, kde jsme jen před několika hodinami obědvali, „řekl bych, že zdejšího sbormistra znám.“

„Skutečně?“ opáčil jsem, aniž bych se snažil nějak zamaskovat svůj nezájem o toto téma.

„Ano. Mám za to, že se jmenuje Jasper. Jacob Jasper. Ne, John Jasper. To je ono. Pro svého nejmilovanějšího synovce Jack.“

Dickens většinou neměl ve zvyku takhle plácát, zvláště ne o takových banalitách. „Vskutku?“ opáčil jsem tónem, kterým jsem promlouval ke Caroline, když mě pocelovala při čtení novin.

„Ano,“ přitakal Dickens. „A znáš tajemství pana Jaspera, můj drahý Wilkie?“

„Jak bych mohl?“ zareagoval jsem poněkud příkře. „Ještě před malou chvílí jsem ani nevěděl o jeho existenci.“

„Jistě, jistě,“ pokračoval Dickens a mnul si ruce. „Tajemství Johna Jaspera zní, že je závislý na opiu.“

Obličejem mi proběhlo mrazení a stál jsem zcela vzpřímeně. Snad na celou půlminutu jsem nedýchal.

„A má snad ten nejhorší druh závislosti na opiu,“ dal se znova do řeči Dickens. „Žádné laudánium, přípravek, kteří civilizovaní lidé užívají k léčebným účelům. Kdepak! Pan John Jasper se vydává do těch nejhorších částí Londýna, do těch nejdopudivějších brlohů, kde hledá to nejhorší – což pro něj znamená *nejlepší* – opiové doupě.“

„Ano?“ vypravil jsem ze sebe. Cítil jsem, jak mi stoupající vlhko prochází kostmi až k jazyku a do mozku.

„A náš sbormistr Jacobs je rovněž vrah,“ řekl Dickens. „Chladnokrevný vypočítavý vrah, který, dokonce i ve svých opiem navozených snech, plánuje vzít život někomu, kdo ho miluje a důvěřuje mu.“

„Dickensi,“ řekl jsem nakonec, „o čem to ke všem čertům žvaníš?“

Poklepal mě na rameno a pak jsme se vydali hřbitovem směrem k silnici, kam se zrovna vrátil jeho kočár. „Samozřejmě že jde o fikci,“ zasmál se. „Zatím jen nástin nápadu, velmi nejasný, v těch nejhrubších obrysech – jedna postava, náznak příběhu. Však víš, jak to chodí, Wilkie.“

Ztěžka jsem polknul. „Samozřejmě. Tak o to tedy dnes odpoledne a večer šlo, milý Dickensi? Příprava na další z tvých knih? Něco pro náš časopis?“

„Ne příprava na *mou* knihu!“ zvolal Dickens. „Ale na *tvou*, můj drahý Wilkie! Na *Hadí zub*.“

„*Oko hada*,“ opravil jsem ho. „Nebo možná *Hadí oko*.“

Dickens tento rozdíl přešel mávnutím ruky. V houstnoucí tmě jsme již takřka nic neviděli. Lampy u kočáru svítily.

„To je jedno,“ řekl. „Mě napadl příběh, příteli. Ty máš svého úžasného seržanta Cuffa. Ale i ten nejlepší detektiv potřebuje nějakou záhadu, kterou by mohl řešit, jinak u čtenářů jen těžko uspěje. Doufal jsem, že právě to vzejde z našeho dnešního oběda a následné výpravy s Dradlesem.“

„Záhada?“ opáčil jsem hloupě. „Copak jsme dneska narazili na nějakou záhadu?“

Dickens roztáhnul ruce, aby tak ukázal na ztemnělou katedrálu, ještě temnější hřbitov a mnoho hrobů a hrobek. „Představ si zloducha tak ďábelského a vychytralého,

můj drahý Wilkie, že někoho zabije pouze proto, aby si vyzkoušel, jaké to je. Jeho obětí by nebyl člen rodiny, jak to u případů vražd často chodí, ale úplný cizinec nebo člověk útočnickovi jen velmi málo známý. Vražda bez jakéhokoliv motivu.“

„Proč by proboha chtěl někdo něco takového udělat?“ zeptal jsem se. Dickensovy nápady mi nedávaly vůbec žádný smysl.

„Vždyť jsem ti to zrovna vysvětlil,“ povzdechl si Dickens poněkud rozhořčeně. „Aby si vyzkoušel, jaké to je někoho zavraždit. Jen si představ, jak skvěle by mohl autor jako já nebo ty takového motivu využít. Kterýkoli autor, a to zvláště ten, co píše nápadité senzační romány, jakými jsi znám třeba ty, Wilkie.“

„Takže chceš říct, že se připravuješ na to, až budeš na svém nadcházejícím turné číst scénu s vraždou?“ zeptal jsem se.

„Dobré nebe, to ne. Jednoho dne si nacvičím výjev, jak ten nenapravitelný darebák, Bill Sikes, vraždí Nancy. Ale nyní ne. Už jsem si poznamenal několik nápadů, jak popis toho děsivého masakru vylepšit. Já ale mluvím o *tvém* příběhu, můj příteli...“

„Můj příběh je ale o drahokamu, který přináší neštěstí rodině, která...“

„Ale, čert vem drahokam!“ zvolal Dickens. „To byl jen takový počáteční nezávazný nápad. Diamant Koh-i-noor zklamal všechny, kteří se na něj přišli na velkou výstavu podívat. Měl takovou nezdravou žlutou barvu, připomínající moč – anglickému oku se prostě jako pravý diamant vůbec nezdál. Pryč s tvým bezcenným diamantem, Wilkie, vydej se po cestě tohoto nového příběhu!“

„Jakého příběhu?“

Dickens si povzdechl. Začal na prstech ruky vypočítávat potřebné prvky. „Prvek číslo jedna – někdo zabije takřka neznámého člověka prostě jenom proto, aby si vyzkoušel, jaké to je. Druhý prvek – dokonalý způsob, jak se zbavit těla. Tvůj seržant Cuff se opravdu zapotí, než přijde na správné řešení!“

„O čem to mluvíš?“ zeptal jsem se. „Během našeho podivného oběda a ještě podivnější výpravy s opilým Dradlesem jsem na žádný spolehlivý způsob, jak se zbavit těla, nenarazil.“

„Ale ano!“ zvolal Dickens. „Tak nejdřív to pálené vápno. Jistě jsi na tu jámu nezapomněl!“

„Mé oči a nos na ni tedy rozhodně nezapomněly.“

„A jak by mohly, můj drahý Wilkie! Představ si, jakou hrůzu by čtenáři museli pociťovat, když by se dozvěděli, že tvůj vrah – obyčejný, nenápadný vrah, jako Jago, poháněný bezdůvodnou zlobou – rozpustil tělo nějakého nebohého chlapíka v jámě páleného vápna. Nezůstalo by po něm nic než pár kostí, perleťových knoflíků a možná hodinky. Nebo lebka.“

„No ale pořád by tam byly ty zbývající kosti. A hodinky a lebka,“ namítl jsem mrzutě. „A ta jáma by se nacházela seržantu Cuffovi a policii přímo na očích, objevili by ji opravdu snadno.“

„Ale kdepak,“ zvolal Dickens. „Ty sis neuvědomil, jak skvělý dar jsem ti v postavě kameníka Dradlese věnoval? Tvůj padouch pověř – jak to učiní, to už nechám na tvém vlastním spisovatelském úsudku – právě takovou postavu jako Dradles, aby mu pomohla ty nebohé a zubožené ostatky oběti pohřbít právě v takové hrobce či kryptě, jakou jsme viděli nebo spíš slyšeli dnes večer. Poslední zbytky zavražděného muže – nebo ženy, pokud bys tedy chtěl napsat opravdu senzační román, můj příteli – budou

pohřbeny vedle starých nebožtíků a tam zůstanou, dokud tvůj chytrý seržant Cuff nezpracuje všechny stopy, jež dokáže poskytnout pouze Wilkie Collins.“

Na chvíli jsme tam jen tak nehlasně stáli. Nastalé ticho narušovalo pouze občasné podupávání dvou kočárových koní a nenápadné poposedávání promrzlého sluhy na kozlíku. Nakonec jsem řekl: „Skutečně úžasné... typicky dickensovské, o tom nepochybuji... Avšak já dávám přednost své původní myšlence s mytickým drahokamem, posvátným pro hinduisty nebo jiné pohany, který přinese smůlu jisté významné anglické rodině.“

Dickens si povzdechl. „Dobrá, dobrá, dělej, jak chceš. Ale zahazuješ opravdu skvělý nápad.“ Potom mnohem tišeji prohodil: „I když ten hinduistický diamant byl také můj nápad, nicméně nyní mi připadá příliš slabý na to, než aby zvládl unést celou zápletku.“

Potom se mě již o něco hlasitějším tónem zeptal: „Mohu tě zavézt na nádraží?“

To, že mě Dickens dnes poněkud atypicky nepozval do Gad's Hillu na večeři, mě ještě utvrdilo v tom, co už jsem tušil – dnes večer má v plánu pojít s Ellen Ternanovou a do Gad's Hillu se vrátí až následujícího dne.

„To bych rád,“ řekl jsem. „Caroline na mě již čeká.“

Když mi přidržoval dveře do kočáru, pošeptal mi: „Ještě než dnes povečeříš s milou hospodyní či překrásnou komornou, můj drahý Wilkie, doporučil bych ti, aby ses převlékl a možná si také dopřál horkou koupel.“

Zastavil jsem se s jednou nohou na stupátku, ale ještě než jsem mohl vůbec něco říct o opiu či o čemkoli jiném, Dickens nevinně dodal: „To stoupající vlhko z krypt na člověku zanechá stopy... jak nám náš přítel Dradles dnes večer tak skvěle předvedl.“

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

„Charles Dickens se chystá zavraždit Edmonda Dickensona.“

To už je během osmnácti měsíců podruhé, co jsem se po hlubokém opiovém spánku posadil v posteli a vykřikl tato slova.

„Ne,“ promluvil jsem do temnoty, napůl stále ještě v zajetí snu, avšak zároveň naplněn naprostou deduktivní jistotou mého zatím ještě nezrozeného detektiva seržanta Cuffa, „Charles Dickens Edmonda Dickensona *už zavraždil*.“

„Wilkie, drahoušku,“ ozvala se Caroline, která se posadila vedle mě a stiskla mi ruku. „Co to povídáš? Mluvíš ze spaní, miláčku.“

„Nech mě,“ odsekl jsem rozespale a vytrhl se z jejího sevření. Pak jsem se zvedl, oblékl si župan a odešel k oknu.

„Wilkie, můj drahý...“

„Ticho!“ Srdce mi tlouklo. Snažil jsem se, aby se mi z paměti nevytratilo to jasné odhalení, kterého se mi ve snu dostalo. Venku padal drobný zmrzlý déšť.

Podíval jsem se na své hodinky ležící na komodě. Ukazovaly něco málo před třetí ráno. Venku byly dlažební kostky navlhlé od lehkého namrzlého deště. Zadíval jsem se na pouliční lampu a pak jsem pohledem prošel malou verandu opuštěného domu naproti, dokud jsem tam nespátril schoulený stín. Posel inspektora Fielda – chlapec se

zvláštníma očima, jemuž inspektor říká Angrešt – tam stále ještě byl, už více než rok od doby, kdy jsem ho tam zastihl poprvé.

Vyšel jsem z pokoje, zamířil do pracovny, avšak na odpočívadle jsem se zastavil. Je noc. Určitě bych tam narazil na druhého Wilkieho, jak tam čeká, nejspíše sedí u mého stolu a upřeným pohledem bez jediného mrknutí zírá na dveře. Namísto toho jsem sešel dolů k malému sekretáři, kde měly Caroline a Carrie schovány psací potřeby. Nasadil jsem si brýle pevně na nos a dal se do psaní:

Inspektore Fielde,

mám dobrý důvod se domnívat, že Charles Dickens zavraždil toho mladého muže, který přežil neštěstí ve Staplehurstu, jistého pana Edmonda Dickensona. Chtěl bych se s Vámi setkat v deset hodin dopoledne na mostě Waterloo, abychom mohli probrat důkazy a domluvil se na způsobu, jak Dickense ošálit, aby se přiznal k vraždě mladého Dickensona.

*Váš poslušný sluha
William Wilkie Collins*

Dlouhou chvíli jsem se na ten vzkaz díval, pak jsem pokývl hlavou, složil jej, vložil do tlusté obálky, otcovým pečetidlem ji zavřel a vsunul si ji do kapsy županu. Potom jsem vybral z peněženky několik mincí, ze skříně na chodbě vyndal svůj svrchník, natáhl si přes pantofle galoše a vyšel do noci.

Jen co jsem došel k pouliční lampě na své straně ulice, malý stín na verandě naproti mně se vydělil z velkého stínu, který vrhala střecha. Za okamžik již chlapec přešel ulici, aby se se mnou setkal. Neměl na sobě kabát a v zimě a dešti se celý třásl.

„Ty jsi Angrešt?“ zeptal jsem se.

„Ano, pane.“

Vsunul jsem ruku do kapsy s dopisem, avšak z nějakého důvodu jej zatím nevytáhl. „Angrešt je tvoje příjmení?“ vyzvídál jsem.

„Ne, pane. Inspektor Field mi jen tak říká, pane. Kvůli mým očím, jak asi chápete.“

Pochopil jsem. Chlapcovy oči se nevyznačovaly pouze svou velikostí, ale i tím, že se neustále otáčely sem a tam jako dvě kuličky v kalíšku na vajíčka. Mé prsty stiskly dopis pro jeho pána ještě pevněji, avšak stále jsem váhal.

„Ty jsi zametač ulic, Angrešte?“

„Byl jsem zametač ulic, pane. Už ne.“

„A co děláš nyní, chlapče?“

„Zrovna prodělávám výcvik pod vedením velkého inspektora Fielda, chci se totiž stát detektivem,“ odpověděl Angrešt pyšně, avšak nikoli vychloubačně. Třásl se a kašlal. Byl to velmi hrdelní kašel – zrovna takový, který mou matku vždycky vyděsil, když jej za našich dětských let uslyšela ode mě nebo od Charlese. Tenhle uličník měl tak dobré způsoby, že si při kašlání zakryl ústa.

„Jak se jmenuješ ve skutečnosti, chlapče?“ zeptal jsem se.

„Guy Septimus Cecil,“ odpověděl a mírně přitom drkotal zuby.

Vytáhl jsem dopis a spolu s ním také pět šilinků, které jsem Guyi Septimu Cecilovi vhodil do promptně natažené dlaně. Nevím, zda jsem někdy u někoho spatřil

překvapenější výraz, snad možná u toho darebáka, kterého pan Reginald Barris utloukl v té zapadlé birminghamské uličce.

„Dneska v noci ani během následujících tří dnů pro tvého nadřízeného žádný vzkaz mít nebudu, pane Guyi Septime Cecile,“ promluvil jsem na něj tiše. „Zajdi si někde na teplou snídani. Najmi si pokoj – kde se *topí*. A pokud ti něco zbude, kup si kabát... pokud možno vyrobený z anglické vlny... aby sis jej mohl přehodit přes ty hadry, co máš na sobě. Pokud zemřeš na podchlazení, tak mně ani inspektorovi už moc užitečný nebudeš.“

Chlapec neustále těkal okolo svýma angreštovými očima, avšak nikdy se nepodíval přímo na mě.

„Tak už upaluj!“ poručil jsem mu přísně. „Ať už tě tady do úterka nevidím!“

„Ano, pane,“ slíbil Angrešt nejistě. Ale otočil se a cupital si to přes ulici zpátky, u verandy zaváhal, ale nakonec se rozhodl běžet dál, jelikož ho jistě zlákala představa tepla a dobrého jídla.

* * *

Rozhodl jsem se, že tu těžkou detektivní práci spojenou s vraždou Edmonda Dickensona vykonám sám a hned ráno jsem se do toho s vervou pustil. Abych se před takovým úkolem řádně posílil, vypil jsem dva a půl šálku laudána (což je asi tak dvě stě dávek, pokud bychom to počítali na kapky), nasedl jsem na polední vlak do Chathamu a najal si drožku, aby mě rychle dopravila do Gad's Hill Place. Ale nakonec o žádnou rychlou jízdu nešlo, spíše jsme se vlekli, na čemž se rozhodně podepsal věk a resignovanost koně i vozky.

Jak se blížil důležitý rozhovor s Dickensem, začala má doposavad nepřiliš rozpracovaná postava fiktivního detektiva seržanta Cuffa z románu *Oko hada* (nebo možná *Hadí oko*) nabývat jasnějších obrysů. Spíše než strohý, nanicovatý a neotesaný „inspektor Bucket“ z Dickensova *Ponurého domu* – postava tak bezduchá, jak to jen jde – by byl můj seržant Cuff vysoký, štíhlý, postarší, asketický a velmi racionální. Ta racionálnost by představovala jeho nejsilnější vlastnost, jako by byl na rozumu přímo závislý. Rovněž jsem si představoval, že můj asketický, prosedivělý, rozvázný seržant Cuff s ostrými rysy a jasnými očima bude mít blízko do penze. Napadlo mě, že poté, co skončí se svou detektivní kariérou, by se mohl věnovat včelaření. Ne, včelaření ne, příliš výstřední a navíc by tomu musel předcházet obtížný výzkum. Možná – pěstování růží. To je ono, růže. O nich jsem již něco věděl. Seržant Cuff by o nich věděl všechno.

Většina kriminálních příběhů začíná vraždou a detektivové pak stráví celou věčnost hledáním stop a identifikováním vraha, avšak seržant Cuff a já bychom tento proces prohodili a začali bychom vrahem a pak hledáním mrtvoly.

„Můj drahý Wilkie, jak milé překvapení! Včera jsi mi dělal příjemnou společnost a dnes se z ní budu těšit zas,“ zvolal Dickens, když mi vycházel v ústrety a nasazoval si přitom kabát s vlněnou kapucí, aby se ochránil před mrazivým větrem. „Doufám, že zůstaneš i po zbytek víkendu.“

„Ne, jen bych si s tebou potřeboval o něčem rychle promluvit, Charlesi,“ odpověděl jsem. Jeho úsměv na uvítanou byl tak dětinsky upřímný – malý hoch, jehož kamarád se

nečekaně ukázal – že jsem mu musel rovněž odpovědět úsměvem, avšak ve svém nitru jsem si udržoval nezaujatý neutrální výraz seržanta Cuffa.

„Skvělé! Zrovna jsem dokončil svou dopolední práci na předmluvách a vánoční povídce a chystal se vyrazit na pravidelnou procházku. Přidej se ke mně, drahý příteli!“

Když jsem pomyslel na výšlap, který může být klidně i přes dvacet kilometrů dlouhý, a navíc Dickensovým nemožně rychlým krokem, ucítil jsem za pravým okem pulzující bolest. Foukal vítr a vypadalo to, že snad začne i sněžit. „Kéž bych mohl, drahý Dickensi. Ale zmínil ses o Vánocích... no, a to je právě jedna z věcí, o nichž bych s tebou chtěl mluvit.“

„Opravdu?“ zastavil se. „Ty, který si vždycky stěžuješ, že jde jenom o zbytečný humbuk, se zajímáš o Vánoce?“ podivil se, zaklonil hlavu a upřímně se zasmál. „No, tak jsem se přece jen dožil toho, že i nepravděpodobné se stává skutečností.“

Přinutil jsem se k dalšímu úsměvu. „Jen mě napadlo, zda budeš i letos pořádát svou obvyklou slavnost. Ten den se již rychle blíží, jak asi víš.“

„To ano,“ připustil Dickens. Najednou si mě začal odměřeně a chladně přeměřovat pohledem. „A ne, obávám se, že letos žádná slavnost. Nezapomeň, že začátkem prosince zahajují další kolo veřejných čtení.“

„Aha, ano.“

„Na svátky se tak na den nebo na dva vrátím domů,“ pokračoval Dickens, „a samozřejmě pozvu i tebe. Letos to ale bohužel bude poněkud skromnější, můj drahý Wilkie.“

„To nic, to nic,“ ujišťoval jsem ho rychle a snažil se vystupovat tak, abych neudělal ostudu svému seržantu Cuffovi, který stále ještě čeká na stvoření. „A ještě bych se zeptal... Pozveš letos Macreadyho?“

„Macreadyho? Ne, to asi ne. Mám takový pocit, že jeho žena se poslední dobou necítí nějak dobře. A Macready cestuje stále méně a méně, jak asi víš, Wilkie.“

„Samozřejmě. A Dickenson?“

„Kdo?“

Aha! Pomyslel jsem si. Charles Dickens, Nenapodobitelný, romanopisec, člověk s dokonalou pamětí by přece jméno toho mladého muže, jehož ve Staplehurstu zachránil, nemohl nikdy zapomenout. Člověk, který již zavraždil nebo to má v plánu velmi brzy udělat, se snaží zastírat.

„Dickenson,“ zopakoval jsem ležerně. „Edmond. Jistě si ho pamatuješ od minulých Vánoc, Charlesi. Ten náměsíčný!“

„Aha, ale jistě, jistě,“ spustil Dickens a mával přitom rukou, jako by chtěl to jméno vymazat ze své paměti. „Ne. Mladého Edmonda letos nepozveme. Jen rodina. A nejbližší přátelé.“

„Vskutku?“ předstíral jsem překvapení. „Měl jsem za to, že jste si s Dickensonem docela blízcí.“

„Vůbec ne,“ uzemnil mě Dickens a začal si nasazovat své drahé a pro tento den snad až příliš tenké rukavice. „Prostě jsem toho mladíka během prvních měsíců jeho zotavování jen párkrát navštívil. Byl to, jak si asi vybavuješ, sirotek.“

„Aha, jistě,“ odpověděl jsem, jako bych snad mohl zapomenout na tento základní důvod, proč si ho Dickens zvolil jako oběť. „Popravdě řečeno jsem se docela těšil, jak

si s mladým Dickensonem opět popovídám o pár věcech, které jsme probírali již loňské Vánoce. Nevzpomeneš si náhodou, kde bydlí, Charlesi?“

Ted' na mě vrhl skutečně udivený pohled. „Ty chceš navázat na rozhovor, který jsi tady s Dickensonem vedl takřka před rokem?“

„Ano,“ řekl jsem svým nejrozhodnějším hlasem, jak by to asi udělal i seržant Cuff.

Dickens pokrčil rameny. „Jsem si jist, že jeho adresu neznám, pokud jsem ji tedy vůbec kdy znal. A navíc se domnívám, že se přestěhoval... Však to znáš, mladý neklidný svobodný muž, který žije chvíli tam, chvíli onde.“

„Ehm,“ zabručel jsem. Zašilhal jsem, jelikož mi do očí fouknul studený severní vítr, který se proháněl mezi Dickensovými na zimu zastřiženými živými ploty a shazoval ze stromů na zadním dvoře poslední seschlé listy. Docela dobře jsem ale také mohl zašilhat kvůli svému pocitu podezření.

„Vlastně,“ řekl Dickens zostra, „se mi zdá, že mladý Dickenson loňského léta či podzimu opustil Anglii. Vydal se za štěstím do jižní Francie. Nebo jižní Afriky. Nebo Austrálie. Na nějaké nadějně místo.“

Hraje to na mě, pomyslel jsem si a pocítil jsem přímo elektrizující nával jistoty, jako bych opravdu byl seržant Cuff. *Ale neví, že i já na něj.*

„Jak mrzuté,“ zabručel jsem. „Velmi rád bych se s mladým Edmondem znova setkal. Ale to se nedá nic dělat.“

„To ne,“ souhlasil Dickens. Jeho hlas zněl přes tlustou červenou šálu, kterou si přetáhl přes spodní část obličeje, zastřeně. „Opravdu mě nechceš na mé procházce doprovodit? Máme dnes překrásně.“

„Jindy,“ odmítl jsem a potřásl si s ním rukou. „Můj kočár a vozká čekají.“

Ale počkal jsem, až se mi spisovatel vytratí z dohledu a utichne klepání jeho hole. Potom jsem zabouchal na dveře, sloužící, která mi přišla otevřít, jsem podal klobouk a šálu a pak se rychle vydal do kuchyně, kde seděla Georgina u stolu pro sloužící a procházela jídelní lístky.

„Pan Wilkie, jaké příjemné překvapení!“

„Dobrý den, Georgino, dobrý den,“ pozdravil jsem ji přívětivě. Napadlo mě, zda bych na sobě neměl mít převlek. Detektivové převleky často nosí. Určitě také seržant Cuff, a to i přes své vysoké a asketické vzezření. Seržant Cuff bude dozajista mistr převleků. Jenže pro tohoto stárnoucího detektiva je jistě zamaskovat svou identitu mnohem snazší, jelikož na rozdíl ode mě nemá plnovous, ustupující vlasy, chabý zrak, kvůli němuž by musel nosit brýle, a přerostlé baňaté čelo.

„Georgino,“ řekl jsem uvolněně, „zrovna jsem viděl Charlese, jak odchází na procházku, a rozhodl jsem se, že se zastavím uvnitř, jelikož mí přátelé a já plánujeme malou slavnostní večeři – pro pár umělců a spisovatelů – a napadlo nás, že ten mladý Dickenson by se také možná rád zúčastnil. Neznáme ale jeho adresu.“

„Mladý Dickenson?“ V očích měla nechápavý pohled. Že by spolupachatelka? „Aha,“ řekla. „Vy myslíte toho nudného mladíka, ze kterého se tady loni na Vánoce vyklubal náměsíčný?“

„Přesně toho.“

„Ale ten byl tak nudný,“ řekla Georgina. „Vždyť vám ani nestojí za to, abyste ho zvali na váš skvělý večírek.“

„Možná ne,“ připustil jsem, „ale jen tak mě napadlo, že by se mu to mohlo líbit.“

„No, vzpomínám si, jak jsem mu loni posílala vánoční pozvánku, takže mě prosím následujte do salonu, kde si uchovávám své dokumenty.“

Aha! Zvolal v mém nitru duch nenarozeného seržanta Cuffa.

* * *

Všech těch několik vzkazů, které Dickens pro Dickensona napsal, Georgina Hogarthová zaslala advokátovi jménem Matthew B. Roffe, který působí na Gray's Inn Square. Ten je pak jistě přeposlal dál. Já tuto oblast samozřejmě dobře znám, jelikož jsem sám studoval práva – sám jsem o sobě kdysi prohlásil, že jsem „advokát již patnáct let, nikdy jsem ale nedostal jediný případ a paruky či taláru jsem se ani nedotkl.“ Studoval jsem na právnické škole Lincoln's Inn, avšak přiznávám, že při těch studiích jsem se věnoval především jídlu, které nám tam poskytovali, avšak vzpomínám si, že tak asi zhruba šest týdnů jsem přece jen studoval pečlivě. Poté se můj zájem o právnické knihy vytratil, což se ovšem nedalo prohlásit o mém apetitu. Už tehdy tvořili většinu mých přátel umělci a já se věnoval především literatuře. Tenkrát byla nicméně advokátní komora ke studentům, co to s právem nemysleli tak úplně vážně, poněkud shovívavější, a tak jsem se roku 1851 stal licencovaným advokátem, ač jsem se po celou tu dobu příliš nesnažil.

O panu Matthewovi B. Roffeovi jsem nikdy neslyšel a – soudě podle ošumělého vzhledu jeho malé, stísněné, zaprášené kanceláře poblíž Gray's Inn – klienti asi také ne. V čekárně s nízkým stropem, jen o málo větší než nějaká skříň, se nenacházel písař ani žádný zvonek, kterým bych se mohl ohlásit. Vešel jsem tedy dál a spatřil starého muže oděného v šatech už tak nejméně dvacet let vyšlých z módy. Seděl u svého stolu, zastavěného hromadami složek, závětí a dokumentů, mezi nimiž se povalovaly různé starožitné cetky. Hlasitě jsem si odkašlal, abych na sebe upozornil.

Přitiskl si k nosu vikr a zíral ze své papírové jeskyně. Značně přitom mrkal vodnatýma očkami. „Ehm? Copak, copak? Kdo to tam je? Přistupte blíž, pane, ať vím, kdo jste.“

Udělal jsem několik kroků směrem k němu, ale když mě nepoznal, představil jsem se mu. Pan Roffe se po celou dobu našeho setkání usmíval, avšak když uslyšel mé jméno, výraz v jeho tváři nijak nenaznačoval, že by mu bylo známo.

„Dostal jsem vaše jméno a pracovní adresu od svého přítele, Charlese Dickense,“ vysvětlil jsem tiše. Neřekl jsem sice úplnou pravdu, ale o naprostou lež se také nejednalo. „Od Charlese Dickense, toho spisovatele,“ dodal jsem.

Ten scvrklý človíček, připomínající marionetu, zareagoval na má slova převážně cukáním a škubáním, jako by jím projel elektrický proud. „Ó, dobré nebe, aha, ano, myslím... Jak skvělé, ano, samozřejmě... Ten Charles Dickens mi dal vaše, ne, dal vám mé jméno... Propána, kde jsem nechal slušné vychování? Posad'te se prosím, posad'te, pane... ehm?“

„Collinsi,“ doplnil jsem. Ukázal na křeslo, ztrácející se pod nánosem různých rozevřených knih a srolovaných listin, které nikdo zřejmě již po celá léta, ba i desetiletí neuklidil. Místo toho jsem se usadil na židli s vysokým opěradlem. „Ta je docela

pohodlná,“ pochvaloval jsem si a pak rozverně dodal, jak by to možná udělal i seržant Cuff, „a lepší pro má záda.“

„Aha, ano... Dobrá, ano... Dal byste si trochu čaje, pane, ale to snad..., pane, ne...“

„Collinsi. A ano, čaje bych se napil velice rád.“

„Smalley!“ zavolal pan Roffe do prázdné čekárny. „No tak Smalley!“

„Mám takový pocit, že váš písař je nepřítomen.“

„Ó, ano... Myslím ne...“ Ten stařík zašátral ve své vestě, vyndal hodinky, zamračil se na ně, potom si s nimi zatřásl u ucha a řekl: „Pane Collinsi, řekl bych, že asi zrovna není devět ráno ani devět večer?“

„To skutečně ne,“ odpověděl jsem a pohlédl na vlastní hodinky. „Něco málo po čtvrté odpoledne, pane Roffe.“

„Aha, tak tím se Smalleyho nepřítomnost vysvětluje!“ zvolal stařík, jako bychom právě přišli na kloub nějaké zapeklité záhadě. „Vždycky kolem třetí odchází k sobě domů na čaj a vrací se až po páté.“

„Vaše povolání si žádá, abyste pracoval dlouho do noci,“ pronesl jsem suše. „Býval bych si rád dal ten slíbený čaj.“

„To ano, ano... Sloužit právu se podobá... podobá... ano, manželství je možná to správné přirovnání. Jste ženatý, pane Collinsi?“

„Ne, pane. Tento šťastný rodinný stav mě jaksi minul, pane Roffe.“

„Mě také, pane Collinsi!“ vykřikl ten stařec a pleskl do kožené vazby jednoho ze svazků na stole. „Mě také. Tak to jsme dva, kterým se tohoto požehnání nedostalo. Ale právo mne zde drží od brzkého rána, než se zapálí lampy – ale zapalování lamp samozřejmě patří ke Smalleyho povinností – až do pozdní noci, kdy se lampy zháší.“

Pomalu jsem z kapsy začal vytahovat nový v kůži vázaný zápisník. Ten jsem si zakoupil právě pro tento účel – svou detektivní práci. Pak jsem vylovil ořezanou tužku a otevřel zápisník na první prázdné stránce.

Jako by někdo udeřil soudcovským kladívkem, pan Roffe se v židli narovnal, sepal ruce a položil je před sebe – čímž nyní poprvé utišil své dlouhé, věčně sebou škubající prsty – a vypadal tak pozorně, jak jen člověk v tak pokročilém věku, jemuž již značně ubývá sil, vypadat může. „Ano, tak,“ řekl. „A nyní k věci. Co vás sem přivádí, pane Collinsi?“

„Pan Edmond Dickenson,“ odpověděl jsem rozhodně – poněkud drsně, avšak zároveň citlivě. Takový způsob projevu bude mít i můj seržant Cuff.

„Aha, ano, jistě... Máte pro mě od pana Edmonda nějaký vzkaz, pane Collinsi?“

„Ne, pane Roffe, ač toho mladého gentlemana znám. Přišel jsem se vás na něj zeptat, pane.“

„Mě? Dobrá... Ano, samozřejmě, velmi rád vám pomohu, pane Collinsi, čímž zároveň pomohu i panu Dickensovi, pokud má pan Dickens o mou pomoc zájem.“

„O tom nepochybuji, pane Roffe, ale o místo současného pobytu pana Dickensona se zajímám já. Můžete mi sdělit jeho adresu, pane?“

Staříkova tvář se zakabonila. „To bohužel nemohu, pane Collinsi.“

„Je snad důvěrná?“

„Ne, ne, nic takového. Mladý pan Dickenson byl vždy velmi otevřený a průhledný... jako... jako... letní deštěk, pokud tedy nevádí, že vám a panu Dickensovi

fušuji do řemesla a používám metaforu. Panu Edmondovi by jistě nevadilo, kdybych vám jeho adresu předal.“

Olízl jsem naostřený hrot tužky a čekal.

„Ale běda,“ zalál starý pan Roff, „nemohu. Nevím, kde pan Edmond Dickenson v současné době přebývá. Měl pronajatý byt zde v Londýně – jen kousek tady od Gray’s Inn Square, abych byl přesný – nicméně je mi známo, že loni se jej vzdal. Nemám nejmenší tušení, kde se zdržuje nyní.“

„Co takhle u svého opatrovníka?“ napadlo mě. Seržant Cuff by se nikdy nenechal odradit starcovou špatnou pamětí.

„Opatrovníka?“ zopakoval Roffe. Starý pán vypadal poněkud vyděšeně. „No, to je... by mohlo být, myslím... mohlo být možné.“

Snažil jsem se přehrát si v paměti rozhovor s mladým Dickensonem, když se před osmnácti měsíci zotavoval v pokoji Hotelu Charing Cross. „Jedná se o jistého pana Watsona v Northamptonshire, pane Roffe? Bývalého liberálního člena parlamentu?“

„No, ano,“ souhlasil mými znalostmi očividně ohromený Roffe. „Ale s politováním musím prohlásit, že ne. Drahý pan Roland Everett Watson tento svět tak před čtrnácti lety opustil. Jak mu soud přiděloval stále nové opatrovníky, mladý pan Dickenson se stěhoval z místa na místo... teta z Kentu, strýc, který měl domov v Londýně, avšak neustále někde cestoval – většinu času, kdy se pan Edmond nacházel v jeho zákonné péči, strávil pan Spicehead v Indii... zhruba rok poté pak u churavějící sestřenice jeho babičky. Abyste rozuměl, Edmonda vychovávali především sloužící.“

Čekal jsem tak trpělivě, jak jen mi to dorážející bolest způsobovaná dnou dovolovala.

„A pak, když pan Edmond dovršil věku osmnácti let,“ pokračoval starý Roffe, „jsem byl jeho opatrovníkem jmenován já, avšak jednalo se o pouhou finanční formalitu. Pan Dickenson měl již dávno najat ve městě byt, a jelikož podmínky závěti byly velmi vstřícné a pružné, mohl pan Dickenson již od velmi mladého věku zacházet se svými peněžními prostředky takřka bez dozoru dospělých – a také to tak dělal... Ale jelikož jsem tyto prostředky po celá léta spravoval... (Před dávnými časy jsem měl na starosti již právní záležitosti jeho dědečka, a abyste chápal, závět zesnulých Edmondových rodičů vyžadovala, abych převzal dohled nad dědictvím a...)“

„Jak rodiče pana Dickensona zemřeli?“ zeptal jsem se. Vlastně jsem touto otázkou pana Roffe ani nepřerušil, jelikož zrovna umkl, aby se mohl pořádně nadechnout.

„Zemřeli? No přece při železničním neštěstí!“ odpověděl mi, když popadl dech.

Aha! Uslyšel jsem, jak mi seržant Cuff volá do ucha. Dickenson se do pozornosti Charlese Dickense dostal při vážném železničním neštěstí a rodiče toho chlapce zahynuli za podobných okolností. Jistě je jen velmi málo pravděpodobné, že by mohlo jít o náhodu. Ale co to jen znamenalo?

„A kde k té nehodě došlo?“ vyzvídal jsem a pečlivě si dělal poznámky do svého zápisníku. „Ne náhodou ve Staplehurstu?“

„Ve Staplehurstu? Proboha, to ne! Tam se přece zranil sám pan Edmond a zachránil ho váš vlastní zaměstnavatel, pan Charles Dickens!“

„Charles Dickens není můj...“ začal jsem, ale nedořekl to. Vždyť nemohlo vůbec ničemu vadit, když si tenhle starý blázen bude myslet, že pracuji pro Dickense. Možná mu to trochu víc rozváže jazyk, ač jsem měl pocit, že už jej měl rozvázaný až až.

„Ale abychom se vrátili k otázce opatrovnictví,“ řekl jsem a zvedl svůj malý zápisník. „Vy jste Dickensonův *současný* opatrovník a finanční poradce?“

„Propanička, to ne,“ kroutil hlavou Roffe. „Kromě toho, že roli jeho opatrovníka takřka před rokem převzal někdo jiný, povolanejší, dosáhl pan Dickenson zrovinka letos plnoletosti. Dvacáté první narozeniny oslavil čtrnáctého září. Každý rok jsem Smalleyho pověřil, aby mu zasílal srdečná blahopřání. Ale letos ne.“

„A proč letos ne, pane Roffe?“

„Ani Smalley, ani já nemáme nejmenší tušení, jak ho kontaktovat, pane Collinsi.“ Při tomto prohlášení vypadal ten stařík sklíčeně. S podivně smutnou jistotou jsem si uvědomil, že mladý Dickenson takřka nepochybně představoval jeho jediného klienta – jediného klienta toho člověka, který pojal za choť právo a pracoval ve své malinké kanceláři od rozbřesku až do doby dlouho poté, kdy zapadne slunce.

„Mohli byste mi prozradit, kdo byl posledním opatrovníkem pana Dickensona... než před dvěma lety dovršil plnoletosti?“ zeptal jsem se.

Pan Roffe se od srdce zasmál. „Vy si ze mě děláte legraci, pane Collinsi.“

Věnoval jsem mu ten nejdrsnější pohled ve stylu seržanta Cuffa. „Ujišťuji vás, že ne, pane Roffe.“

Přes staříkovu tvář přeběhlo podezření jako stíny mraků nad zamrzlým zbrzděným polem. „O tom vážně pochybuji, pane Collinsi. Pokud jste přišel z pověření pana Charlese Dickense, jak tvrdíte, pak jistě dobře víte, že – na žádost samotného pana Edmonda – byl zákonným opatrovnictvím a dohledem nad mladíkovými peněžními záležitostmi namísto mě pověřen pan Charles Dickens, a to začátkem ledna tohoto roku. Domníval jsem se, že je vám to známo, a proto jsem před vámi o svém bývalém klientovi tak otevřeně mluvil... Pane Collinsi, proč jste vlastně přišel?“

Projíždějící dopravy jsem si na cestě domů ani nevšiml. Nevšiml jsem si ani shrbené nevýrazné postavy, která mě dostihla a nakonec promluvila: „Co si myslíte, že děláte, pane Collinsi?“

Samozřejmě že to byl Field – ten prokletý inspektor. Tvář měl ještě červenější než jindy, zda z ledového větru či z nastupujícího stáří a sklonu k pití jsem nevěděl a ani mě to nezajímalo. Pod levým ramenem tiskl jakýsi raneček, ale kvůli neutuchajícímu větru si stále musel přidržovat i krempu svého hedvábného cylindru.

Zastavil jsem se v proudu ostatních chodců, kteří pevně svírali své klobouky, avšak inspektor Field ten svůj pustil a chňapl mě za rameno, jako bych byl některý z toho bezpočtu pobudů, na něž naráží při svých nočních obchůzkách.

„Co je vám do toho?“ dožadoval jsem se. Hlava se mi stále ještě točila z toho, co jsem se dozvěděl v advokátově kanceláři.

„Drood,“ zavrčel inspektor. „A vás by měl zajímat také. Za jakým účelem jste dva dny po sobě navštívil Charlese Dickense a pak se vrátil zpět do Londýna, abyste si promluvil s právníkem starším než sám Metuzalém?“

Chtěl jsem to všechno vyzradit. *Ještě než toho chlapce zavraždil, pasoval se do role jeho zákonného opatrovníka! Musel ho zabít dříve než v září, protože...*, ale nakonec jsem zůstal potichu a hleděl na tohoto opravdového detektiva. Oba dva jsme pevně svírali své klobouky, jinak by nám je studený zimní vítr dozajista sfouknul.

Nic z toho mi příliš nedávalo smysl. Byl jsem si jistý, ať už za to mohlo opium, či ne, že Dickens mladého Dickensona zavraždil prostě jen proto, aby si vyzkoušel, jaké

to je, a ne kvůli penězům. Nacházel se snad Dickens přece jen ve finančních problémech? Vždyť si ale během svého jarního turné vydělal takřka pět tisíc liber a za předmluvy ke zvláštním vydáním svých děl, které nyní dopisuje, jistě obdržel nemalou zálohu.

Ale pokud zavraždil mladého Dickensona kvůli penězům, proč by se měl kompromitovat tím, že se stal jeho opatrovníkem? Vždyť to naprosto odporovalo obsahu té přednášky, kterou jsem od Dickense vyslechl na hřbitově u rochesterské katedrály. Přednáška o vraždě takřka bezdůvodné, na jejíhož pachatele by jen těžko mohlo padnout podezření, protože by neměl žádný zjevný motiv. Jistě byl na takový nápad patřičně hrdý.

„Takže?“ dožadoval se inspektor Field.

„Takže co, inspektore?“ vyštěkl jsem na něj. Blahodárné účinky laudána, které jsem ráno požil, se již dávno vytratily a bolest z revmatické dny jsem pociťoval v každickém kloubu a šlaše. Oči mi slzely jak ze stále palčivější bolesti, tak z prudkého studeného větru. Neměl jsem náladu poslouchat něčí výčitky, a zvláště ne od nějakého... vysloužilého *policisty*.

„O co vám jde, pane Collinsi? Proč jste dnes brzy ráno poslal mého hochu pryč, aby se šel vyspat do vyhřáté postele a koupil si předraženou snídani? Co jste včera s Dickensem a mužem jménem Dradles dělal v kryptách rochesterské katedrály?“

Rozhodl jsem se, že za sebe nechám odpovědět seržanta Cuffa. Jeden starý detektiv zapírá druhému. „Každý máme nějaké to malé tajemství, inspektore. I ti, co se nacházejí pod celodenním dozorem.“

Fieldova již tak dosti červená tvář zrudla ještě více a začala připomínat starou pergamenovou mapu pokrytou malými vystouplými žilkami. „K čertu s vašimi ‚malými tajemstvími‘, pane Collinsi. Na nic takového nemáme sakra čas.“

Zastavil jsem se uprostřed chodníku. V žádném případě si nenechám líbit, aby se mnou někdo takto hovořil. Naše spolupráce skončila. Pevně jsem rukama stiskl hůl, aby se mi tak netřásl, a otevřel jsem ústa, abych ho seznámil se svým rozhodnutím, když v tu mi inspektor hodil nezalepenou obálku. „Přečtěte si to,“ nařídil mi nakvašeně.

„Nestojím o...“ spustil jsem.

„Přečtěte si to, pane Collinsi.“ Znělo to spíš jako nevycválané vrčení než gentlemanova prosba. Nemohl jsem jinak než mu vyhovět.

Vytáhl jsem z obálky jeden kus tlustého papíru. Rukopis měl silné obrysy, které zanechává spíše štětec nežli pero, a písmena vypadala spíše jako natištěná než napsaná ručně. Stálo tam:

DRAHÝ INSPEKTORE,

AŽ DO NYNĚJŠKA JSME OBA BĚHEM TOHOTO NAPÍNAVÉHO UTKÁNÍ ZÍSKÁVALI A OBĚTOVALI POUZE PĚŠÁKY. TEĎ VŠAK NASTAL ČAS NA KONEČNOU FÁZI HRY. PŘIPRAVTE SE NA ZTRÁTU MNOHEM DŮLEŽITĚJŠÍCH A CENNĚJŠÍCH FIGUREK NEŽ DOPOSUD.

VÁŠ ODDANÝ PROTIHRÁČ
D.

„Co to má proboha znamenat?“ zeptal jsem se.
„Znamená to přesně to, o čem se tam píše,“ procedil inspektor skrz zuby.
„A vy si ten podpis ‚D‘ vykládáte jako ‚Drood‘?“
„O nikoho jiného jít nemůže,“ zasyčel inspektor.
„Docela dobře by to také mohlo znamenat ‚Dickens‘,“ pronesl jsem tiše a napadlo mě, že by se za tím písmenem mohl skrývat i ‚Dickenson‘ či ‚Dradles‘.
„Prostě to znamená Drood,“ trval na svém inspektor.
„Jak si jen můžete být jistý? Copak vám ten přízrak už někdy podobným způsobem napsal?“

„Nikdy,“ odpověděl Field.

„Tak to ten vzkaz může být od kohokoli nebo...“

Inspektor s sebou měl jakýsi vak, tvořený svinutým kusem plátna a převázaný koženým páskem. Vypadalo to tak trochu jako ranec nějakého venkovana. Inspektor jej rozvázal a vytáhl zevnitř něco, co vypadalo jako potrhaná a ušmudlaná tmavá látka. Podal mi ji a řekl: „V tomto byl ten vzkaz zabalený.“

Opatrně jsem tu roztrěpenou látku držel v ruce – nejenže byla umazaná od špíny, ale ještě navíc skoro celá pokrytá něčím, co se velmi podobalo čerstvě zaschlé krvi. Kromě toho, že byla ta látka sama o sobě již dost potrhaná, tak ji ještě někdo nařezal břitvou, div že se nerozpadla na jednotlivé proužky. Když jsem si ji tak prohlížel, přemýšlel jsem o tom, čím může být tento odpudivý cár důležitý, avšak pak mi to došlo.

Najednou jsem tu krvavou látku poznal.

Když jsem tento cancour viděl před dvanácti hodinami naposled, pokrýval záda chlapce zvaného Angrešt.

KAPITOLA DVACÁTÁ

Takřka celý prosinec roku 1866 jsem strávil u matky v Tunbridge Wells. Rozhodl jsem se, že s ní zůstanu až do oslavy svých čtyřicátých třetích narozenin, připadající na osmého ledna. Je sice příjemné trávit čas s milenkami, ale – a v tomto mi prosím důvěřujte, jelikož takřka každý muž to takto vnímá, ale jen málokterý je dostatečně odvážný či upřímný, aby to přiznal – během těžkých časů nebo o narozeninách snad neexistuje vlídnějšího a konejšivějšího místa, kam se uchýlit, než k vlastní matce.

Uvědomuji si, milý čtenáři, že o své matce jsem toho zatím v tomto pojednání příliš neprozradil a musím se přiznat, že jsem tak učinil záměrně. Této zimy na přelomu let 1866 a 1867 a po takřka celý následující rok se mé milované matce dařilo celkem dobře – skutečně, skoro všichni její vrstevníci a většina těch mých ji vnímalo jako čipernější, čilejší a více se zajímající o svět kolem ní než většina žen, které nedosáhly ještě ani poloviny jejího věku – ale, jak budu muset již velmi brzy napsat, její zdraví se na konci roku 1867 začalo rychle zhoršovat a následujícího roku 1868 v březnu vydechla naposledy. Byl to pro mě hrozný rok. Stále ještě je pro mě na ony časy velmi obtížné být jen pomyslet, natožpak o nich psát. Smrt matky musí snad pro každého člověka představovat ten nejhorší den v jeho životě.

Ale, jak jsem se již zmínil, na přelomu let 1866 a 1867 se ještě těšila vcelku dobrému zdraví, a tak o tomto období mohu pojednávat přece jen o něco radostněji.

Rovněž jsem vám už dříve prozradil, že její křestní jméno znělo Harriet a po dlouhou dobu se těšila přízni otcových známých, mezi něž patřili slavní malíři, básníci a různí naděšní umělci. Poté, co můj otec v únoru roku 1847 zemřel, podařilo se mé matce vydobýt si mezi vyššími uměleckými a básnickými kruhy londýnské společnosti pověst jedné z nejznamenitějších hostitelek. A skutečně, náš domov na Hanover Terrace (odkud je výhled na Regent's Park) byl během těch let, kdy tam matka působila jako hostitelka, považován zajedno ze středisek uměleckého hnutí, jemuž se nyní říká preraphaelité.

Během své dlouhé návštěvy u ní, začínající v prosinci roku 1866, jsem zjistil, že si matka splnila svůj dlouhodobý sen přestěhovat se na venkov a svůj čas rozdělovala mezi několik chat, které si pronajala v Kentu – chata Bentham Hill poblíž Tunbridge Wells, Elm Lodge nacházející se přímo ve městě a i její nejnovější chata v Prospect Hillu v Southboroughu. Odjel jsem do Tunbridge Wells, abych tam s ní strávil několik týdnů, a do Londýna se vracel každý čtvrtek, abych se dostavil na svá pravidelná setkání s králem Lazarem a svou opiovou dýmkou. V pátek večer jsem pak nasedl na vlak do Tunbridge Wells a dorazil právě včas, abych si ještě s matkou a jejími přáteli stihl zahrát partičku cribbage.

Caroline mé rozhodnutí odjet na celé období, kterému někteří říkali „sváteční“, nepotěšilo. Připomněl jsem jí, že jsme Vánoce stejně nikdy neslavili – muže s milenkou jeho ženatí přátelé stejně k sobě domů nezvou, jak je rok dlouhý. Ani oni sami se k nám domů na návštěvu nijak nehrnuli, a v době Vánoc většinou nepřijal mé pozvání takřka nikdo, proto se toto období pro nás nacházelo na společenském bodu mrazu. U Caroline se nicméně projevila typicky ženská tvrdohlavost a zůstala na mě za to, že od prosince až do ledna budu pryč, řádně nazlobená. Naproti tomu Marta R. to přijala s naprostým klidem a porozuměním. Pochopila, že na nějakou dobu potřebuji z Londýna zmizet a strávit několik týdnů s matkou. Na nějaký čas svůj pokoj pronajatý na jméno „paní Dawsonová“ tedy opustila a odjela zpět do Yarmouthu a Wintertonu za rodinou.

Život s Caroline G. mi připadal stále komplikovanější a únavnější, zatímco čas trávený s Martou R. prostý a uspokojivý.

Avšak dny strávené o těch Vánocích s matkou mi připadly ze všeho nejuspokojivější.

Matčina kuchařka, která s ní všude cestovala, znala všechny oblíbené pokrmy mého dětství a ráno či večer, když mi do pokoje přinesli ták s jídlem, přicházela matka často za mnou. Ležel jsem v posteli, pochutnával si na své hostině a přitom jsem s matkou rozprávěl.

Když jsem uprchl z Londýna, naplňovaly mě děsivé předtuchy a pocity viny spojené s údajnou smrtí hochy přezdívaného Angrešt, ale po několika dnech strávených v matčině chatě tento temný mrak odplul. Jaképak podivné jméno že to ten chlapec ve skutečnosti měl? Guy Septimus Cecil. Jak je nesmyslné domnívat se, že ten mladý Guy Septimus Cecil byl skutečně zavražděn nějakými temnými silami z Podměstí, představovanými cizím čarodějem jménem Drood!

Stále jsem si připomínal, že se jedná o dobře promyšlenou hru, již na jedné straně hraje Charles Dickens, zatímco na opačné má svou podobnou, avšak nikoli totožnou

hru rozehranou inspektor Field. Ubohý William „Wilkie“ Collins se octl někde uprostřed.

Angrešt a zavražděn, to tak! Inspektor mi ukáže pár potrhanych kusů látky potřísněných zaslou krví – ta mohla klidně patřit nějakému psovi či jedné z tisíců zdivočelých koček, které se potulovaly mezi brlohy, odkud Angrešt pocházel – a já z toho měl být okamžitě naměkko a plnit inspektorovy rozkazy ještě horlivěji než doposud.

Drood spíše než přízrak nyní mnohem více připomínal míček v šíleném badmintonovém utkání mezi pomateným spisovatelem posledním herectvím a starým zlým zakrslíkem, který má příliš mnoho tajných motivů, než aby se daly spočítat.

Jen ať si svou hru na chvíli hrají beze mě. Pohostinnost městečka Tunbridge Wells a matčiny chaty mne od prosince až do začátku ledna velmi prospěla. O něco se mi zde zlepšilo zdraví – má revmatická dna mě zde v Kentu kupodivu tolik netrápila, ale i nadále jsem pokračoval v užívání laudána, ač v menším množství. Lépe se mi zde spalo a sny jsem měl jasnější. Rovněž jsem začal usilovněji přemýšlet o uhlazené zápletce a úžasných postavách románu *Hadí oko* (či možná *Oko hada*). Faktografický výzkum v knihovně mého klubu bude muset počkat, až svůj pobyt u matky ukončím, nicméně už nyní jsem si mohl – a také jsem tak učinil – udělat předběžné poznámky a hrubý nástin. Často jsem pracoval v posteli.

Čas od času jsem si také vzpomněl na svou detektivní práci, kdy jsem měl odhalit, zda mladého Edmonda Dickensona Dickens skutečně zavraždil, avšak můj rozhovor s mladíkovým advokátem mě příliš daleko neposunul, snad tedy kromě překvapivého faktu, že Dickens byl jen několik měsíců před Edmondovou plnoletostí jmenován jeho opatrovatelem a správcem majetku, a dokonce ani má vytříbená spisovatelská mysl nedokázala přijít s dalšími kroky, které při vyšetřování podniknout. Až se opět vrátím ke svému londýnskému životu, nenápadně se v klubu poptám, zda někdo něco neslyšel o vznešeném pánovi jménem Dickenson, ovšem žádný jiný zjevný způsob, jak ve vyšetřování pokračovat, mě nyní nenapadal.

Během druhého prosincového týdne můj duševní klid narušoval pouze fakt, že jsem zatím nedostal žádnou pozvánku na Vánoce do Gad's Hillu.

Trochu jsem sice váhal, zda bych onoho roku pozvání vůbec přijal (mezi mnou a Nenapodobitelným existovalo během posledních měsíců citelné napětí a mé podezření, že vraždil, k tomu ještě přispívalo), ale rozhodně jsem čekal, že mě pozve. Vždyť když jsme se posledně viděli, tak mi slíbil, že mezi pozvanými chybět nebudu.

Nicméně do matčiny chaty žádné pozvání nedošlo. Každé čtvrtéční odpoledne či páteční poledne, předtím nebo poté, co jsem navštívil Lazarovo doupe, jsem se zastavil u Caroline, abych si vyzvednul poštu a ujistil se, že Carrie má dost peněz, aby pokryla všechny své výdaje, avšak pozvánka od Dickense stále nikde. A potom, šestnáctého prosince, přijel můj mladší bratr do Southboroughu, aby tam s námi také jeden den strávil, a přinesl s sebou obálku, na níž jsem si všiml zpáteční adresy napsané osobitým Georginíným písmem.

„Zmiňoval se Dickens o Vánocích?“ zeptal jsem se bratra, když jsem hledal nůž, kterým bych obálku mohl otevřít.

„Nic mi neřekl,“ odpověděl Charley kysele. Snadno jsem rozpoznal, že mu vředy – nebo to, co pokládal za vředy – způsobují bolest. Můj nadaný bratr byl schlíplý a

deprimovaný. „Dickens prozradil Katey, že se jako obvykle chystá pozvat několik hostů – vím, že letos mají dorazit na pár dní Chappellovi a na Nový rok přijede Percy Fitzgerald.“

„Ehm, Chappellovi,“ zamružel jsem při otvírání dopisu. Byli to Dickensovi noví obchodní partneři na jeho čtecích turné a, napadlo mě, nenapravitelní grobiáni. Rozhodl jsem se, že pokud by se Chappellovi měli v plánu v Gad's Hillu zdržet po delší dobu, rozhodně bych tam nezůstal celý týden, jak to obvykle dělávám.

A teď si představte, jak mě překvapilo, když jsem si ten dopis přečetl. Uvádím jej zde v plném znění:

Můj drahý Wilkie,

To je mi tedy pěkné – že já jsem zde chycen v mocném víru příprav na Vánoce, zatímco Ty se proháníš po světě, jako by Ti v žilách proudila krev Haywarda i kapitána Cooka zároveň. Já jsem však nepochybně jedním ze synů dřiny – ale také otcem dětí, a tak očekávám, že od nich již co nevidět dostanu darem halenu, jezdecké kalhoty a cínové hodinky, nejspíš jako odměnu za to, že jsem vychoval snad největší rodinu na světě s tou nejmenší schopností něco pro sebe samostatně udělat. Ale i přestože někteří se musí lopotit, zatímco jiní si to trajdají sem a tam po světě, stále Ti posíláme ta nejsrdečnější vánoční přání – snad se k tobě na Tvých toulkách donesou – a přejeme ti, aby se Ti v nastávajícím roce dařilo tak jako ještě nikdy předtím. Tvůj nejoddanější sluha a bývalý spolucestující,

Chls. Dickens

Překvapeně jsem dopis upustil na zem. Potom jsem jej zvedl a hodil Charleymu, který si jej rychle přečetl. Vyhrknul jsem: „Co to má znamenat? Dickens si snad myslí, že jsem někde na okružní plavbě?“

„Na podzim jsi jel do Říma,“ připomněl mi bratr. „Možná si Dickens myslí, že tam stále ještě jsi.“

„Rychle jsem se tenkrát vrátil, abych zachránil to katastrofální provedení *Mrazivých hlubin* v divadle Olympic Theatre,“ řekl jsem poněkud příkře. „Po svém návratu jsem se s Dickensem setkal. Každopádně musí vědět, že jsem již zpátky v Anglii.“

„Možná si myslí, že ses vrátil do Říma či do Paříže.“ namítl Charley, „Poté, co jsi svým známým sdělil, že máš v Paříži nějaké obchodní záležitosti, začalo se v klubech spekulovat, že jsi tam možná mohl odjet. Anebo je Dickens příliš zadumaný, jeho děti mu poslední dobou dělají starosti. Katey, jak asi víš, je po většinu času sklíčená. Mamie pozbyla přízně londýnské společnosti. A nejmladší syn pro něj představuje velké zklamání. Dickens nedávno Katey řekl, že se rozhodl vyslat Plorna do Austrálie, aby se tam stal farmářem.“

„A co to všechno má k čertu společného s mou pozvánkou na Vánoce?“ zvolal jsem.

Charley pouze zavrtěl hlavou. Nepochyboval jsem o tom, že letos jsem byl ze seznamu vánočních hostů schválně vynechán.

„Počkej tady,“ nařídil jsem bratrovi, který potřeboval stihnout brzký vlak do Londýna. Vyšel jsem do matčiny šicí dílny, našel její dopisní papíry s adresou chaty v Tunbridge Wells a dal se do psaní stručné odpovědi:

*Můj drahý Charlesi,
ani necestuji po světě jako kapitán Cook, ani se zrovna nenacházím v Římě či Paříži. Jak už asi víš, jsem na návštěvě u matky v její chatě v Tunbridge Wells a vrátím se...*

Přestal jsem, list zmačkal, hodil do ohně a potom si vzal z matčina sekretáře nový papír.

*Můj drahý Charlesi Dickensi,
rovněž Ti přeji krásné Vánoce – a protože se letos o svátcích neuvidíme, dej za mě dámám uctivou poklonu a dětem sladkosti. Je mi líto, že budu mít možnost Tě vidět až někdy po Novém roce. Ted' skutečně nepluji po světě jako kapitán Cook, ani neobjíždím Skotsko či Irsko jako nějaký kočovný kejklíř, ale jsem – jak možná víš – hluboce zabrán do vyšetřování případu nezvěstné osoby či osob, což může mít ty nejdalekosáhlejší důsledky. Těším se, že Tě už velmi brzy překvapím výsledky tohoto vyšetřování.
Vyříd' mé nejsrdečnější pozdravy a přání vánoční pohody Georgině, Mamie, Katey, Plornovi i ostatním členům rodiny a vánočním hostům.*

*Tvůj oddaný detektiv,
Wm. Wilkie Collins*

Obálku jsem zalepil a napsal na ni adresu a – když jsem ji předával Charleymu, který si zrovna oblékal cestovní plášť – řekl jsem tím nejvážnějším tónem: „Toto musí být předáno Dickensovi do vlastních rukou, a ne jinak.“

V matčině přítomnosti jsem Vánoce a narozeniny strávil obzvlášť radostně – a také v útulném teplíčku chaty v Tunbridge Wells, kde to neustále vonělo dobrými jídly a kde jsem se mohl těšit z nenáročné ženské společnosti. Ale protože obě tyto slavnostní příležitosti připadly na úterý, s Caroline jsem se v obou těchto týdnech viděl vždy až ve čtvrtek. (Ve čtvrtek desátého ledna jsem se vrátil do Londýna se všemi zavazadly, prací a materiály pro výzkum, ale jelikož byl zrovna čas vydat se za Lazarem a mou dýmku, do svého domu na náměstí Dorset Square jsem se vrátil až jedenáctého ledna.)

Caroline ze mě neměla radost a vymyslela spoustu nenápadných způsobů, jak své rozhořčení dávat najevo, ale během doby strávené v Tunbridge Wells jsem se naučil přikládat náladám a vrtochům paní G. mnohem menší význam.

Během prvních týdnů roku 1867 jsem se stále častěji zdržoval v klubu Athenaeum, jehož skvělou knihovnu jsem využíval jako hlavní zdroj pro svůj výzkum, rovněž jsem tam jedl, často i spal a obecně trávil stále méně času doma na Melcombe Place, kde Caroline a Carrie stále měly své trvalé bydliště. (Marta R. zůstávala nyní v Yarmouthu, avšak denně jsme si dopisovali.)

Jelikož jsem často musel docházet do redakce časopisu *All the Year Round* (kde jsem stále měl svou pracovnu, avšak čas od času jsem ji sdílel s ostatními zaměstnanci a přispěvateli), od Willse a dalších jsem toho nemálo slyšel o Dickensově novém turné. Neustále mu byly zasílány sloupcové obtahy i jiné materiály pro náš časopis a zastihovaly ho na nejrůznějších adresách – Leicester, Manchester, Glasgow, Leeds, Dublin, Preston... Dickens se kupodivu dokázal alespoň jednou týdně vrátit zpátky do Londýna, aby uspořádal čtení v St. James's Hall na Picadilly a dostavil se do redakce, aby přinesl své vlastní příspěvky, zkontroloval účetnictví a zredigoval práce ostatních. Do Gad's Hillu během těchto bleskových návštěv zavítal jen málokdy, většinou přespával v pokoji nad redakcí anebo na své soukromé adrese ve Sloughu (poblíž Ellen Ternanové).

V této době jsem se s Dickensem vždy minul.

Do redakce se donesly mnohé příběhy o Dickensových strádáních, těžkostech i neskutečné odvaze (či štěstí). Já jsem si je většinou vyslechl od Willse, Percyho Fitzgeralda či jiných.

Dickens se zřejmě stále ještě vzpomínal na odhalení – stalo se to, když jsem se zrovna nacházel na své krátké návštěvě v Římě – že jeho osobní sloužící a komorník jménem John Thompson, jehož zaměstnával již čtyřicet let, člověk (alespoň se mi tak zdál) poněkud zakaboněný a škarohlídský, avšak nevtravý, pravidelně svého pána okrádal. Z naší redakce na Wellington Street zmizelo osm sovereignů, ale když se na krádež přišlo, peníze se rychle znova objevily. Ale pro Thompsona stejně již příliš pozdě, jelikož všechny ty drobné krádeže, které měl za celá ta léta na svědomí, nyní vyšly najevo. Dickens ho samozřejmě propustil, avšak jaksi neměl to srdce dát mu „špatné doporučení“. K dalšímu zaměstnavateli Thompsona poslal s poněkud nejasným, avšak nikoli zjevně negativním dopisem. Podle Percyho Fitzgeralda Dickense tato zrada pochopitelně rozrušila, avšak jediné, co Nenapodobitelný Percymu o svých pocitech sdělil, bylo: „Musel jsem se vydat na ještě delší procházku než obvykle, abych opět došel klidu.“

Nicméně pokud se dá věřit zprávám, které podával Dolby Willsovi, se Dickensovi klidu dostávalo méně a méně. Stále častěji než kdy jindy trpěl „nervovým vyčerpáním“, za něž bezpochyby mohlo cestování vlakem – následky nehody ve Staplehurstu jako by spíše s časem nabíraly na intenzitě místo toho, aby se zmírňovaly – a hned začátkem turné, druhou noc v Liverpoolu, se Dickens po první části svého vystoupení cítil tak zesláblý, že ho museli při cestě do zákulisí podpírat. Tam ho pak uložili na pohovku, kde zůstal zcela vysílen ležet, dokud nenastal čas vsunout si do knoflíku čerstvý květ a začít se závěrečnou částí vyčerpávajícího čtení.

Během představení ve Wolverhamptonu (dle prvních zpráv se tato nehoda stala v Birminghamu a já si proto nejdříve vybavil to staré divadlo, kde mě tenkrát v noci ohrožovala vidina Drooda) začal drát, na němž visel jeden reflektor nad Dickensovou hlavou, rudě žhnout. Toto těžké zařízení držel jediný silný měděný drát, avšak nový plynář, který začal pro Dickense pracovat teprve nedávno, omylem pod tento nosný drát umístil otevřený plynový hořák.

Když Dolby spatřil, jak drát nejdříve zčervenal a pak zbělal, začal neklidně přešlapovat a k čtoucímu Dickensovi na jeviště zašeptal: „Jak dlouho vám to ještě potrvá?“ Divoce přitom ukazoval na rozžhavený drát. Dickens si toho nebezpečí musel

být vědom – jakmile se drát upálí, těžký reflektor spadne na jeviště, ještě předtím však porazí rudým plátnem potažené kabiny a stěny rozmístěné okolo Nenapodobitelného. Výsledkem by byl okamžitý požár. Ty hořlavé stěny zasahovaly takřka až ke staříčké látce opony. Nedalo se pochybovat o tom, že jakmile by se onen drát přepálil, jeviště – a zřejmě také celé divadlo – by se za pár vteřin ocitlo v plamenech.

Dickens, který stále četl, aniž by vynechal jediné slovo či gesto, zcela klidně ukázal za zády Dolbymu dva prsty.

Rozrušený impresário netušil, co to má znamenat. Chtěl mu šéf naznačit, že skončí za dvě minuty, nebo že drát povolí za dvě vteřiny? Dolbymu a Bartonovi, plynaři, nezbylo nic jiného, než do zákulisí přinášet písek a kbelíky s vodou a připravovat se na nejhorší.

Ukázalo se, že Dickens žhnoucí drát zahlédl již v polovině čtení a chladnokrevně si v duchu vypočítal, jak dlouho potrvá, než se měď přepálí. Na základě těchto rychlých výpočtů Nenapodobitelný rychle vymyslel improvizované změny pro zbytek představení – za pochodu je upravoval a krátil – a podařilo se mu skončit jen pár vteřin předtím, než by se drát přepálil. (Když dostal od Dolbyho znamení, Dickens již věděl, že mu zbývají dvě minuty, než se reflektor zřítí.) Opona se zatáhla, Barton rychle vyběhl ze zákulisí, vypnul ten špatně umístěný hořák a Dolby – podle svého pozdějšího svědectví Willsovi – takřka omdlel, když ho Dickens poplácával po širokých zádech a zašeptal: „Nikdy žádné skutečné nebezpečí nehrozilo.“ Potom se zcela v klidu odešel uklonit publiku.

Všechny tyto senzační zprávy z Dickensova turné mě příliš nezajímaly. Ani v jedné z nich nijak nefiguroval Dood a navíc jsem měl spoustu práce s psaním nového románu. (Skromně se domnívám, že to je důležitější, než někde v zapadákové předčítat venkovským balíkům stará díla.)

Jak už jsem se zmínil, v klubu Athenaeum jsem již začal s předběžnými přípravami. Pracovalo se mi tam moc dobře – svůj oblíbený ušák jsem si přisunul k oknu, kam dopadalo nejvíce slabého zimního a jarního světla. Měl jsem tam také malý stolek na své materiály a pověřil jsem několik sloužících, aby mi v rozsáhlé klubovní knihovně vyhledali svazky, které jsem potřeboval. Rovněž jsem si přivlastnil papíry, abych si na ně dělal poznámky, a ty jsem potom uchovával ve velkých dopisních obálkách.

Nejdřív jsem musel nasbírat dostatek informací a velmi dobře mi přitom posloužily mé dlouholeté novinářské zkušenosti. (Stejně dobře sloužily i Dickensovi, avšak musím tě upozornit, milý čtenáři, že já byl skutečným novinářem, zatímco Dickens psal spíše jako pouhý soudní stenograf.)

Celé týdny jsem si z osmého vydání encyklopedie Britannica z roku 1855 opisoval náležitá hesla o Indii, různých hinduistických kultech a o diamantech. Jako velmi užitečnou jsem rovněž shledal novou knihu od jistého C. W. Kinga s názvem *Přírodopis drahých kamenů*, vydanou roku 1865. Abych zjistil něco více o indických reáliích, kterými bych mohl svůj román *Hadí oko* (nebo možná *Oko hada*) zahájit, obrátil jsem se na nově vydané *Dějiny Indie od nejranějších dob*, které napsal J. Talboys Wheeler, a rovněž na oba svazky knihy Theodora Hooka s názvem *Život generála sira Davida Bairda*. Pilní sloužící v klubu mi rovněž vyhledali patřičné články v nejposlednějších číslech časopisu *Poznámky a dotazy*.

A tak se tedy začalo pomalu rodit mé veledílo.

Již nějaký čas jsem věděl, že zápletky se bude točit okolo zmizení jednoho nádherného, avšak prokletého diamantu, který se do Anglie dostal z Indie. Tento kámen by představoval posvátný předmět pro jeden zlotřilý hinduistický kult a celý příběh by se odvíjel jako řada výpovědí od různých vypravěčů (podobně jako v Dickensově *Ponurém domě* anebo spíše v mé vlastní *Ženě v bílém*, kde jsem tohoto postupu zdárně využil). Jelikož v této době zasahovala do mého života celá ta záležitost s Droodem, příběh by se rovněž dotýkal takových témat jako východní mysticismus, hypnóza, síla hypnotické sugesce a závislost na opiu. Konečné rozřešení té krádeže (jak už jsem zamýšlel od doby, kdy jsem příběh začal teprve utvářet) bude v rodícím se žánru detektivního románu tak šokující, tak nečekané, tak důmyslné, tak neobvyklé, že ohromí čtenáře anglické i americké, včetně těch, jež takové senzační romány na pokračování sami tvoří (nebo se o to alespoň pokoušejí), Charlese Dickense nevyjímaje.

Jak tomu u zavedených autorů jako Charles Dickens či já chodí, nikdy jsme se nemohli věnovat pouze jednomu spisovatelskému úkolu. Dickens během svých příprav na turné a i při něm psal svou pravidelnou vánoční povídku, redigoval časopis *All the Year Round*, sepisoval důmyslné předmluvy ke zvláštním vydáním svých děl, přicházel s různými nápady na další romány a k tomu psal i nové povídky. Kupříkladu zvláštní příběh „George Silverman vysvětluje“ ho napadl, jak mi později prozradil, když spolu s Dolbym procházeli rozpadlým sídlem Hoghton Towers mezi Prestonem a Blackburnem. Toto staré rozbořené obydlí pomohlo v Dickensově mysli sjednotit různé neuspořádané nápady, s nimiž si již nějaký čas pohrával, avšak namísto románu – který potřeboval pro časopis *All the Year Round*, kde by vycházel na pokračování – z nich vznikla podivná povídka o zanedbaném dětství, ne nepodobném tomu, které zažil sám Dickens. (On sám tedy své dětství jako zanedbané a chudobné chápal.)

I já jsem se na jaře roku 1867 věnoval hned několika literárním a dramatickým pracím, které se mezi sebou do jisté míry vzájemně překrývaly. Má přepsaná verze *Mrazivých hlubin* se minulého podzimu nesetkala v divadle Olympic Theatre s úspěchem a to i přesto, že ji pokládám za mnohem lepší, jelikož jsem přepsal postavu a vášně Richarda Wardoura – postavu kterou hrál Charles Dickens, i když přesnější vyjádření možná je, že on tou postavou přímo byl. Po mém zásahu se z Richarda Wardoura stal muž mnohem dospělejší a uvěřitelnější, osvobodil jsem jej totiž od Dickensova patosu a přílišné sentimentality. Nicméně stále jsem neztrácel naději, že se mi podaří v divadle prorazit a toho jara – pokud mi to zdraví a má výzkumná práce povolily – jsem jezdil do Paříže, abych se tam poradil s François-Josephem Régnierem (jehož mi více než před deseti lety představil Dickens) z divadla Comédie Française, který tam chtěl pro jeviště upravit mou *Ženu v bílém*. (V Berlíně už se podobné představení hrálo.)

Mým vlastním cílem nicméně bylo prodat Régnierovi a francouzským divákům práva na adaptaci *Armada*, která by se do zajisté setkala s velmi vřelým a nadšením přijetím, a to i přes určité prvky, které Dickens považoval za kontroverzní.

Caroline milovala Paříž tak, že to ani se svými omezenými vyjadřovacími schopnostmi nemohla dostatečně popsat a prosila mě, abych ji vzal s sebou, ale já si stál na svém – jednalo se o pracovní cestu, takže na nakupování, procházky či nějaké společenské akce by se za takových podmínek rozhodně nenašel čas.

Toho měsíce jsem matce z mého hotelu v Paříži napsal: „*Dnes ráno jsem posnídal vajíčka a černé máslo a prasečí nožky à la Sainte Ménéhould. Nemám zde vůbec žádné žaludeční potíže. Sainte Ménéhould celý život nejedl nic jiného než prasečí nožky a dožil se požehnaného věku.*“

Régnier a já jsme se zúčastnili představení nové opery, divadlo bylo zcela plné, atmosféra úžasná a celkový zážitek nezapomenutelný. Za stejně nezapomenuté se daly označit i ty „výjimečné květinčky“ – jak jsme s Dickensem říkali těm atraktivním mladým herečkám a dámám pochybných mravů, jimiž země, v níž byl noční život stejně bohatý a pestrý jako jídlo, přímo oplývala – a, s trochou pomoci od Régniera a jeho přátel, musím prohlásit, že po celou dobu svého pobytu v Paříži, jsem nemusel jediný večer či noc strávit sám (nebo dokonce se stejnou „květinčkou“). Ještě než jsem se vrátil do Londýna, zakoupil jsem pro Martu ručně malovanou pohlednici města – má takové maličkosti moc ráda – a pro Carrie překrásné šifónové šaty. Caroline jsem do kuchyně pořídil nějaké koření a omáčky.

Druhou noc poté, co jsem se vrátil z Paříže na Melcombe Place, jsem si asi vzal příliš mnoho (nebo příliš málo) laudána, jelikož se mi velice těžko spalo. Chtěl jsem jít do své pracovny a psát, avšak nevyhnutelné setkání s druhým Wilkiem mě od tohoto záměru odradilo (i když v poslední době nevykazoval žádné násilné snahy uzmout mi papír či pero). Namísto toho jsem stál u okna své ložnice (Caroline si našla důvody, aby mohla spát ve svém vlastním pokoji), když v tom jsem u pouliční lampy na konci ulice poblíž náměstí zahlédl známý stín.

Okamžitě jsem si přes župan přehodil dlouhý vlněný kabát – noc byla velice chladná – a pospíchal na roh.

Chlapec vystoupil ze stínů a vydal se ke mně, aniž bych mu musel pokynout.

„Angrešte?“ oslovil jsem ho. Potěšilo mě, že mé pochyby o inspektorových závěrech se potvrdily jako oprávněné.

„Ne, pane,“ řekl ten hoch.

Když se přiblížil ke světlu, uvědomil jsem si, že jsem se zmýlil. Tento hoch byl menší, mladší, o něco méně otrhaný a jeho oči – ač moc malé a na úzkém obličejí zasazené příliš blízko u sebe, takže chlapec se nedal považovat za hezkého ani podle standardů chudiny – zdaleka nebyly tak vyboulené a těkavé, aby mu vynesly nějakou směšnou přezdívku jako Angreštovi.

„Ty patříš k inspektorovi?“ zeptal jsem se stroze.

„Ano, pane.“

Povzdechl jsem si a nad vousem si protřel tváře. „Budeš schopný zapamatovat si vzkaz pro inspektora, nebo ti to mám dát písemně?“

„Budu si to pamatovat.“

„Tak tedy dobrá. Řekni inspektorovi, že pan Collins se s ním chce setkat zítra v poledne... Ne, raději ve dvě hodiny odpoledne na mostě Waterloo. Zapamatuješ si to? Ve dvě na mostě Waterloo.“

„Ano, pane.“

„Doruč ten vzkaz ještě teď. Tak upaluj.“

Když chlapec uháněl pryč a povolená podrážka jedné z jeho špatně padnoucích bot plácala o dlažební kameny, uvědomil jsem si, že jsem ani nepomyslel na to – nechtěl jsem – zeptat se, jak se jmenuje.

Přesně ve dvě hodiny odpoledne kráčet inspektor svižným krokem do střední části mostu Waterloo. Byl zrovna nevlídný, studený, větrný den a v takovém počasí ani jeden z nás nemínil vést rozhovor venku.

„Ještě jsem se ani nestihl naobědvat,“ vyštěkl inspektor. „Znám tady poblíž jeden hostinec, kde se po celé odpoledne podává vynikající rostbíf. Přidáte se ke mně, pane Collinsi?“

„Znameníť nápad, inspektore,“ pochválil jsem ho. Před dvěma hodinami jsem sice v klubu již něco pojedl, ale stále jsem měl ještě hlad.

Když jsem seděl na lavici naproti inspektorovi a díval se, jak v mdlém světle nadšeně upíjí ze svého prvního džbánku piva, připadlo mi, že vypadá ještě starší a ztrhanější než při našem minulém setkání. Jeho oči působily unaveně. Šaty měl trochu neupravené. Jeho tváře zaplňovalo ještě více drobných vystouplých žilek připomínajících fangličky a podél mocných licousů mu probíhalo prošedivělé strniště. To by člověk u muže, který kdysi stál ve vedení detektivního oddělení Scotland Yardu, neočekával a hodilo by se spíše k člověku nižšího postavení.

„Nějaké zprávy?“ zeptal jsem se poté, co nám přinesli jídlo a my si je soustředně a zálibně prohlédli.

„Zprávy?“ opáčil inspektor, ukousl si chleba a usrkl vína, které jsme si objednali po pivu. „Jaké zprávy očekáváte, pane Collinsi?“

„No přece o tom chlapci přezdívaném Angrešt samozřejmě. Spojil se s vámi?“

Inspektor Field na mě jen zíral a z jeho očí, ztrácejících se mezi bludišti vrásek, doslova stoupal chlad. Nakonec tiše promluvil: „Náš přítel Angrešt se nám již nikdy neozve. Jeho tělo stažené z kůže leží někde v Temži... anebo na ještě nějakém horším místě.“

Přestal jsem jíst. „Jste si tím, jak se zdá, velice jistý, inspektore.“

„To jsem, pane Collinsi.“

Povzdechl jsem si – ani na chvíli jsem neuvěřil té smyšlence, že mladý pán Guy Septimus Cecil byl zavražděn – a vrátil jsem se zpátky ke svému hovězímu a zeleninové obloze.

Inspektor Field ale jakoby můj tichý nesouhlas vycítil. Odložil vidličku, napil se vína a pak se dal do chraplavého šepotu: „Pane Collinsi, vzpomínáte si ještě na tu spojitost ve vztazích našeho podzemního přítele Drooda a zesnulého lorda Lucana?“

„Samozřejmě, inspektore. Říkal jste, že lord Lucan byl pohřešovaný anglický otec toho muslimského chlapce, z něhož se později stal Drood.“

Inspektor si přiložil k ústům jeden ze svých tučných prstů. „Ne tak nahlas, pane Collinsi. Náš podzemní přítel má uši všude. Vzpomínáte si ještě na způsob, jakým byl Forsythe – aneb lord Lucan – zavražděn?“

Příznávám, že jsem se otrásl. „Jak bych mohl zapomenout. Rozřízli mu hrud'. Vytrhli srdce...“

Inspektor přikývl a pak mi opět naznačil, abych se utišil. „V té době, pane Collinsi – kolem roku 1846 – mohli dokonce i noví velitelé detektivního oddělení, a často to také dělali, přijímat místa „důvěrníků“ pro různé důležité osobnosti. Ve stejné

situaci jsem se koncem roku 1845 a takřka po celý následující rok nacházel i já. Většinu času jsem strávil v Lucanově sídle Wiseton v Hertfordshire.“

Chvíli jsem se nad tím musel zamyslet. „Byl jste povolán rodinou lorda Lucana, abyste vyšetřil jeho vraždu. Ale ten případ jste již vyšetřoval jako velitel detektivního oddělení.“

Inspektor Field se mi díval do tváře a pak přikývl. „Vidím, že je vám ta chronologie již jasná, pane Collinsi. Lord Lucan – John Frederick Forsythe, otec toho bastarda, ze kterého se stal okultní šaman Drood – si mě najal devět měsíců před svou smrtí. Potřeboval bezpečnost. Snažil jsem se mu ji tenkrát s pomocí soukromých agentů, které jsem si najal, zajistit. Domníval jsem se, že to postačí, jelikož sídlo Wiseton již bylo přiměřeně chráněno zdmi, ploty, psy, bytelnými dveřmi, petlicemi, sloužícími a zkušenými hajnými, kteří si dokázali poradit s mnoha pytláky i nepovolanými osobami.“

„Ale nestačilo to.“

„Očividně,“ zabručel inspektor Field. „Tři z mých nejlepších lidí se v době, kdy se stala ta... odporost... nacházeli přímo uvnitř sídla. Sám jsem tam byl oné noci přítomen, avšak v devět hodin mě povinnosti zavolaly zpět do Londýna.“

„Neuvěřitelné,“ podivil jsem se. Stále ještě jsem ale netušil, co se tím ten starý inspektor pokouší naznačit.

„Samozřejmě jsem se s tím, že jsem v době vraždy soukromě a tajně pracoval pro lorda Lucana, nijak nechlubil,“ zašeptal inspektor Field, „ale v detektivní branži se všechno celkem rychle provalí, a proto se to nadřízeným i detektivům, kteří pracovali pod mým vedením, nakonec doneslo. Bylo to pro mě nepříjemné období... Zrovna když jsem se měl nacházet na vrcholu své profesní kariéry.“

„Chápu,“ řekl jsem, ale ve skutečnosti jsem nepochopil nic jiného, než že inspektor připouští svou vlastní neschopnost.

„Ne tak úplně,“ zašeptal inspektor. „Za měsíc po vraždě lorda Lucana, kdy stále ještě samozřejmě probíhalo oficiální vyšetřování, o jehož výsledky se zajímala i sama Její Výsost, mi byl do kanceláře v detektivním oddělení Scotland Yardu doručen malý balíček.“

Přikývl jsem a ukrojil si veliký kus hovězího. Poněkud tuhé, ale jinak docela dobré.

„Ten balíček obsahoval srdce lorda Lucana,“ vyrazil ze sebe inspektor Field. „Bylo nějakým způsobem upravené, starobyitou egyptskou metodou, aby se nerozložilo. Každopádně ale šlo o srdce lidské a podle několika soudních lékařů, se kterými jsem se radil, s největší pravděpodobností patřilo Johnu Frederickovi Forsyтови, Lordu Lucanovi.“

Odložil jsem nůž a vidličku a jen jsem zíral. Nakonec se mi podařilo ono sousto hovězího spolknout. Najednou mi přišlo, že nemá žádnou chuť.

Starý inspektor se ke mně přes stůl naklonil. Z pusy mu táhl pronikavý zápach piva a hovězího. „Ještě jsem vám neřekl, pane Collinsi, co mi došlo spolu s Angreštovou zakrvácenou košilí a vzkazem od Drooda. Nechtěl jsem vás tenkrát rozrušit.“

„Jeho... oči?“ zašeptal jsem.

Inspektor přikývl a posadil se zpět na lavici.

Po této zprávě jsem umklkl a přešla mě chuť k jídlu. Inspektor Field si ještě nechal přinést kávu a zákusek. Dopil jsem poslední zbytek vína a čekal, ztracený v myšlenkách.

Pocítil jsem úlevu, když jsme vyšli ven do chladného větru. Čerstvý vzduch jsem uvítal. Nebyl jsem si tak úplně jistý, že věřím inspektorovým hrůzyplným příběhům o putovním srdci lorda Lucana či o Angreštových zabalených očích – autor senzačních románů občas pozná, když někde slyší senzační výmysl – nicméně to téma mě rozrušilo a probudilo mi v očích bolest, kterou přinášela revmatická dna.

Nerozloučili jsme se s Fieldem hned, když jsme opustili hostinec, ale ještě jsme společně šli kousek k mostu Waterloo.

„Pane Collinsí,“ promluvil inspektor poté, co se hlučně vysmrkal do kapesníku, „domnívám se, že jste se mnou chtěl mluvit ještě z jiného důvodu, než abyste se dozvěděl o osudu mého nešťastného pomocníka. O co jde, pane?“

Odkáshal jsem si. „Inspektore, víte, začal jsem pracovat na novém románu, který si vyžaduje ten nejneobvyklejší výzkum...“

„Samozřejmě,“ přerušil mě. „Proto také platím jednoho ze svých nejšikovnějších spolupracovníků, ctěného detektiva Hatcheryho, aby trávil každou čtvrtěční noc v kryptě, kde až do rána dalšího dne trpělivě čeká, než se vrátíte. Ujistil jste mě, že výlety do opiového doupěte krále Lazara podnikáte za účelem výzkumu a mně nepřísluší, abych si myslel něco jiného. Ale uznejte, já za tuto službu detektivu Hatcherymu vyplácím hodinovou mzdu, a to ani nemluví o tom, že po celou noc a část následujícího dne mi není k dispozici. Vy ovšem toto mé dobrodiní, řekl bych... dostatečně neoplácíte tím, že byste plnil svou část dohody a informoval mě o aktivitách a místech pobytu pana Dickense.“

Zastavil jsem se a pevně chytil oběma rukama svou hůl. „Inspektore Fielde, snad mi nechcete naznačit, že mohu za to, že Dickens se znova vydal na okružní turné veřejných čtení, čímž unikl z dosahu mého vyšetřování!“

„Já nenaznačuji nic,“ řekl inspektor. „Ale je pravda, že onen vážený pan spisovatel se do Londýna vrací nejméně na jeden den v týdnu.“

„Aby četl v St. James’s Hall!“ zvolal jsem poněkud podrážděně. „A občas se zastaví v redakci, aby tam udělal nějakou práci.“

„A také navštěvuje svou milenkou ve Sloughu,“ doplnil inspektor suše, „ač mí pověřenci mě nedávno informovali, že nyní shání pro slečnu Ternanovou – a nejspíše i její matku – jiný dům v předměstí Peckhamu.“

„To se mnou nemá co dělat,“ zareagoval jsem chladně. „Nejsem žádná drbna a o osobní záležitosti svých přátel se nezajímám.“ Možná jsem se nevyjádřil úplně nejšťastněji a ihned jsem toho také zalitoval. Kolemjdoucí na nás zírali a tak jsem se opět dal do kroku. Inspektor Field se ke mně rychle přidal.

„Naše domluva zněla, že se s Dickensem budete vídat, jak často to jen půjde, a takto nashromáždíte co nejvíce informací o tom vrahu Droodovi. Ty nám pak následně všechny předáte.“

„A tak jsem také učinil, inspektore.“

„To sice ano, pane Collinsi... nicméně velmi neuspokojivě. Ani jste u Dickense nestrávil Vánoce, ačkoli on značnou část svátků pobýval doma v Gad's Hillu a pak se do města opakovaně vracel.“

„Mě nepozval,“ namítl jsem. Chtěl jsem, aby to vyznělo chladně, ale i tak se mi do hlasu vkradla lítost.

„Za to vy nemůžete,“ promluvil ke mně inspektor Field konejšivým tónem hlasu, ze kterého se mi zachtělo přetáhnout ho holí po plešatějící hlavě. „Ale vy jste ani nevyužil nabízející se příležitosti přidat se k panu Dickensovi na jeho turné anebo při jeho dočasných pobytech v Londýně. Možná vás bude zajímat, pane, že Dickens stále minimálně jednou za čtrnáct dní unikne mým agentům a zmizí někde ve sklepeních brlohů a starých kostelních kryptách a objeví se pak až následujícího dne na nádraží, kde nasedne na vlak domů.“

„Asi potřebujete lepší agenty, inspektore,“ doporučil jsem mu.

Stařík se zachechtal a opět se ozvalo jeho neskutečné smrkání. „Možná,“ připustil. „Možná. Prozatím vás ale, pane Collinsi, nechci kárat ani si stěžovat na... nerovnováhu v plnění naší vzájemné dohody, ale pouze vám připomenout, že náš společný cíl, a to srazit na zem – anebo spíše dostat *nad* zem – tu zrůdu jménem Drood, než bude moct ta obluda vzít život dalším nevinným lidem.“

Dorazili jsme k mostu. Zastavil jsem se u zábradlí a podíval se na linii nábřeží, chatrčí, lodních jeřábů a říčních plavidel, pohybujících se v obou směrech. Kapky deště rozvířily hladinu Temže v nespočet bílých korunek.

Inspektor si přetáhl plyšový límec svého již dávno z módy vyšlého kabátu vzhůru přes krk. „Nyní mi prosím, pane Collinsi, sdělte důvod k tomuto setkání a já se vynasnažím udělat co nejvíce, abych vyhověl vašim požadavkům na další... ehm... asistenci při výzkumu.“

„Já vás nechci pouze požádat o další pomoc při výzkumu,“ začal jsem, „ale sdělit vám jistý fakt, který by pro vás při hledání Drooda mohl představovat neocenitelnou pomoc.“

„Skutečně?“ opáčil inspektor Field a zvedl husté obočí až ke krepě cylindru. „Prosím pokračujte, pane Collinsi.“

„V tom novém románu, jehož hrubý koncept už mám takřka hotový,“ dal jsem se do vysvětlování, „se nachází pasáž, která si vyžádá detektiva, měl bych dodat, že velmi inteligentního a zkušeného, aby vypátral pohřešovanou osobu.“

„Skutečně? S tímto postupem mám bohaté zkušenosti z mého předchozího i nynějšího působení, pane Collinsi, a velmi rád se s vámi podělím o své poznatky.“

„Ale já nechci, aby tato asistence přinesla pomoc jen mně,“ řekl jsem, ale místo na inspektora jsem se díval spíše na šedivé vlny. „Došlo mi, že jeden muž z Londýna, který se pohřešuje, možná představuje chybějící článek řetězu, který by mohl vést k ujasnění vztahů mezi Dickensem a Droodem od doby nehody ve Staplehurstu... pokud tedy takový vztah vůbec existuje.“

„Skutečně? A kdo jest tím pohřešovaným mužem, pane Collinsi?“

„Edmond Dickenson.“

Inspektor se podrbl na tvářích, zatahal se za licousy a pak si zcela nevyhnutelně přiložil k uchu ukazováček, jako by očekával, že mu prozradí nějaké novinky. Nakonec promluvil: „To je ten mladý gentleman, kterého pan Dickens pomohl zachránit ve

Staplehurstu. A ten stejný mladík, ze kterého se podle vaší výpovědi vyklubal před rokem na Vánoce v Gad's Hill Place náměsíčný.“

„Přesně ten.“

„Jak zmizel?“

„Přesně to bych rád věděl,“ přiznal jsem. „A možná právě toto potřebujete vědět i vy, aby se vám konečně podařilo proniknout k Droodovi.“ Podal jsem mu tlustou složku s poznámkami, které jsem si zaznamenal u advokáta pana Matthewa B. Roffea na Gray's Inn Square, Dickensonovou poslední známou londýnskou adresou a také přibližné datum, kdy onen mladík požádal pana Roffea, aby, na těch posledních pár měsíců, během nichž něco takového ještě bude potřeba, předal své opatrovnické povinnosti nikomu jinému než Charlesi Dickensovi.

„Nesmírně pozoruhodné,“ pronesl inspektor Field nakonec. „Mohu si je nechat, pane?“

„Ale jistě, jsou to opisy.“

„Toto skutečně může našemu společnému cíli posloužit, pane Collinsi, a já vám děkuji, že jste mě na tohoto člověka – ať už nezvěstného, či ne – upozornil. Proč se ale vy domníváte, že pan Dickenson může být pro naše vyšetřování důležitý?“

Pustil jsem se zábradlí. „Není to přeci jasné, i pro ne-detektiva jako já? Mladý Dickenson byl možná jedinou další živou osobou, o níž víme, skrze Dickensovo svědectví, že se na místě staplehurstského neštěstí nacházela v Droodově bezprostřední blízkosti. A skutečně, podle Dickensových slov právě Drood mého přítele zavedl k onomu mladému muži uvězněnému v troskách, který by, nezasáhl-li by Dickens, a Drood, jistě zemřel. A potom zde máme ještě fakt, že Dickens během měsíců po nehodě projevoval o toho sirotka nevysvětlitelný zájem.“

Inspektor si znova protřel tváře. „Pan Dickens je veřejně znám svým altruismem.“

Usmál jsem se. „Ale samozřejmě. Nicméně Dickensův zájem o mladého Dickensona hraničil až... jak bych to řekl... s posedlostí.“

„Anebo s vypočítavostí?“ zeptal se inspektor Field. Ze západu se zvedl vítr a my si opět chytili klobouky.

„Jak to myslíte, pane?“

„Kolik peněz,“ zeptal se Field, „se ocitlo pod správou toho, kdo zastával roli Dickensonova opatrovníka, než ten mladík loni dovršil plnoletost? Pane Collinsi, stačil jste při vašem vyšetřování rovněž navštívit banku mladého Dickensona a promluvit si s jejím ředitelem?“

„Samozřejmě že ne,“ odpověděl jsem a hlas mi zněl opět chladně. Taková myšlenka se nachází zcela v rozporu s chováním gentlemana. To už bychom si rovnou mohli vzájemně otvírat dopisy.

„No, nemělo by představovat problém to zjistit,“ zamumlal inspektor Field a zastrčil si mé poznámky do saka. „Cože jste to chtěl jako protislužbu za poskytnutí těchto fakt, které nám mohou pomoci najít Drooda, pane Collinsi?“

„Nic,“ odpověděl jsem. „Nejsem žádný obchodník ani trhovec. Poté, co začnete vyšetřovat zmizení tohoto muže, který možná ve Staplehurstu viděl Drooda – kdoví, možná právě to, že Drooda spatřil, představuje důvod jeho zmizení – bych chtěl slyšet, na co jste přišel... a tím přidám na uvěřitelnosti mému vlastnímu popisu pátrání po pohřešované osobě, jestli mi rozumíte.“

„Rozumím tomu zcela jasně.“ Starý inspektor ke mně přistoupil a natáhl ruku. „Jsem rád, že opět pracujeme na stejné straně, pane Collinsi.“

Na několik vteřin jsem se na nataženou ruku díval a až pak jsem jí teprve potřásl. Kdybychom oba neměli rukavice, asi bych o tom ani neuvažoval.

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ

Byl květen a nacházeli jsme se v Dickensově chatičce. Velmi příjemné místo.

Po vlhkém, studeném a jen pomalu se probouzejícím jaru pozdní květen znenadání přinesl sluneční svit, rozkvetlé květy, zelené trávníky, teplé dny, dlouhé večery, jemné vůně a vlažné noci, za nichž se velmi krásně spalo. Má revmatická dna se zlepšila natolik, že jsem bral nejméně laudána za poslední dva roky. Dokonce jsem přemýšlel, že bych ukončil své čtvrtetní noční výpravy do říše krále Lazara.

Měli jsme zrovna nádherný den a já stál v horním patře chaty, těšil se z čerstvého vánku, který sem otevřenými okny proudil, a vyprávěl jsem Dickensovi částečný příběh své knihy.

Schválně jsem napsal „vyprávěl“, protože i když jsem měl před sebou na klíně čtyřicet stránek konceptu a synopse, Dickens je po mně nemohl přečíst. Nečitelnost rukopisů mých románů vždy představovala problém. Doslechl jsem se, že když jsou podstoupeny tiskařům, dají se do křiku a vyhrožují, že dají výpověď – zvláště problematická bývá vždy první polovina mých knih, kdy mám tendenci značně spěchat, psát škrabopisem, snažit se vměstnat text do okrajů a různých mezer a zkracovat některá slova i věty tak, až se z nich stanou pouze inkoustové mazaniny a změť čar, šipek, značek a mocného škrtání. Laudánium, dovolil bych si tvrdit, čitelnosti také příliš neprospívá.

„Částečný příběh své knihy“ jsem rovněž napsal záměrně, jelikož o jejím konci jsem ještě s konečnou platností nerozhodl. Dickens si tedy chtěl vyslechnout alespoň dvě třetiny konceptu mého příběhu. Až pak budu mít v červnu hotovo víc, předstoupím s tím před Dickense znova a on učiní konečné rozhodnutí, zda mé *Hadí oko* (či *Oko hada*) uveřejní na pokračování ve svém časopise *All the Year Round*.

A tak jsem tedy tohoto skvostného dne na konci května roku 1867 strávil celou hodinu tím, že jsem Dickensovi četl a vyprávěl příběh svého románu. Musím mu připočíst k dobru, že dával naprostý pozor, a dokonce mě ani nepřerušoval, aby se na něco zeptal. Jediné zvuky, které se ozývaly kromě mého hlasu, byly občasné rachot kočáru dole na silnici, tiché šustění listů a větvi ve větru a zabzučení včely.

Když jsem skončil, odložil jsem rukopis stranou a dlouze se napil vody, kterou jsem si nalil do sklenice z karafy na Dickensově psacím stole.

Po několika vteřinách ticha Dickens doslova vyskočil z křesla a zvolal: „Můj drahý Wilkie! Jak úžasný příběh. Exotický, a přece domácí! Plný znamenitých postav a prostoupen velkým tajemnem. A to překvapení poblíž té části, kde jsi skončil – no, pro mě to tedy překvapení rozhodně bylo, můj drahý Wilkie, a věř mi, překvapit takového starého spisovatelského harcovníka jako já rozhodně není nic lehkého!“

„Opravdu?“ zamumlal jsem stydlivě. Vždy jsem toužil po Dickensově chvále a potěšení z jeho slov se mi nyní tělem rozlévalo jako milosrdné teplo, které mi každý den přináší můj lék.

„Tuto knihu rozhodně v časopise budeme chtít uveřejnit!“ pokračoval Dickens. „Dovolil bych si předvídat, že zastíní vše, co jsme doposud na pokračování vydali, včetně tvé skvělé *Ženy v bílém*!“

„Můžeme jen doufat,“ řekl jsem skromně. „Ale opravdu nechceš raději počkat a vyslechnout si i koncept poslední části knihy – až rozhodnu o tom, jak zaplnit všechny očividné mezery, například rekonstrukci zločinu – než se ke koupí práv na ni umluvit již teď?“

„To vůbec ne,“ zvolal Dickens. „Ač se nesmírně těším, až si za týden či dva vyslechnu skutečný konec tvé knihy, už nyní jsem slyšel dost k tomu, abych poznal, že jde o znamenitý příběh. A ten dějový zvrat! Aby sám vypravěč nevěděl o své vině! Skvělé, můj drahý Wilkie, naprosto skvělé. Jak říkám, tak překvapen jsem zápletkou nějakého románu již dlouho nebyl!“

„Děkuji ti, Charlesi,“ špitl jsem.

„Mohu ti položit několik otázek a učinit pár drobných pozměňovacích návrhů?“ zeptal se Dickens, když u otevřených oken přecházel sem a tam.

„Jistě, jistě,“ opakoval jsem. „Kromě toho, že již po několik let působíš v časopise *All the Year Round* jako můj redaktor, po dlouhou dobu jsi také se mnou spolupracoval na zápletkách i celkové podobě mnoha mých románů, a proto už dávno vím, že tvé dobré rady vždy přijdou vhod, Charlesi.“

„Tak tedy dobrá,“ souhlasil, „nejdříve k tomu zásadnímu dějovému zvratu. Nemyslíš si, že když náš hrdina, Franklin Blake, ukradne diamant jak pod vlivem laudána, ač podaného tajně, tak hypnotického působení hinduistických eskamotérů, jedná se o příliš velkou náhodu? Ti Indové, se kterými se na trávníku setkal, přece nemohli vědět, že náš pan... jak jen se jmenoval?“

„Kdo?“ opáčil jsem. Popadl jsem tužku a začal si dělat poznámky na zadní strany mého rukopisu.

„Ten doktor, kterému ke konci přeskochí.“

„Pan Candy,“ odpověděl jsem.

„Ano, jistě!“ zvolal Dickens. „No, chci prostě říct, že ti hinduisté, kteří se tam té noci vyskytli víceméně náhodou, nemohli tušit, že pan Candy jaksi žertem přidal Franklinu Blakeovi do vína opium. Co ty na to?“

„Ne...,“ uznal jsem. „To nejspíš nemohli.“

„Takže to dvojí odhalení, sestávající se z tajně podaného laudána a hypnotického působení hinduistických mystiků působí poněkud nadbytečně, ne?“

„Nadbytečně?“

„No, k tomu, aby Franklin Blake provedl loupež v omráčení, by přece úplně stačilo jedno z toho, ne?“

„Myslím, že... ano... to ano,“ souhlasil jsem a udělal si pár poznámek.

„A tak mnohem inspirativnější pro čtenářovu mysl bude, když ten ubohý pan Franklin Blake diamanty ze sekretáře své milované ukradne proto, že je chce ochránit, než když by tak měl učinit pod zlým kouzlem Indů?“

„Ehm,“ zabručel jsem. Tím pádem by se velké překvapení smršlo na pouhou podivnou souhru okolností. Ale možná by to šlo.

Ještě než jsem k tomu mohl něco dodat, Dickens pokračoval. „A ta podivná, neschopná služka – jak jen se jmenuje?“

„Rosanna Spearmanová.“

„Ano, pěkné jméno pro tak podivnou a narušenou postavu. Na začátku jsi říkal, že pochází z – tedy, že lady Verinderová si ji najala z – nápravného zařízení, jestli se nepletu.“

„Přesně tak,“ potvrdil jsem. „Představoval jsem si to tak, že Rosanna vzešla z podobného zařízení, jako je tvá instituce Urania Cottage, kterou jsi někdy před dvaceti lety založil s pomocí slečny Burdettové-Couttsové.“

„Aha,“ přikývl Dickens a stále se usmíval a přecházel sem a tam. „Myslel jsem si to, můj drahý Wilkie. Ale do Urania Cottage jsem tě jednou vzal. Jistě si dobře uvědomuješ, že všechny její obyvatelky jsou padlé ženy, kterým se dostává druhé šance.“

„Rosanna Spearmanová je na tom stejně,“ řekl jsem.

„Samozřejmě. Ale je prostě nemyslitelné, že by lady Verinderová nebo někdo jiný se stejným postavením Rosannu zaměstnal, pokud by věděl, že kdysi... šlapala ulice.“

„Ehmmmm,“ zamručel jsem. Vždyť to jsem právě chtěl – udělat z Rosanny napravenou lehkou děvku. Vysvětlilo by se tím její nešťastné vzplanutí k panu Franklinovi Blakeovi i onen erotický podtext tohoto citu. Nicméně jsem musel uznat, že nikdo tak kultivovaný jako moje fiktivní – a stejně tak nešťastná jako Rosanna Spearmanová – lady Verinderová by nezaměstnal prostitutku, byť polepšenou k nepoznání. Poznamenal jsem si to.

„Zlodějka,“ navrhl Dickens tak jistým tónem, jaký byl pro něj typický. „Můžeš z Rosanny udělat bývalou zlodějku – seržant Cuff by ji tak stále mohl poznat, ale jako někoho, kdo si prošel vězením, a ne jako bývalou ženu lehkých mravů.“

„Je snad krádež o tolik menší zlo než nejstarší řemeslo?“ zeptal jsem se.

„Ano, Wilkie, je to tak. Uděláš-li z ní bývalou lehkou děvku, byť sebelíp napravenou, tak bude pro domov lady Verinderové představovat poskvrnu. Nicméně přisoudíš-li jí statut bývalé zlodějky, ocení čtenář šlechtnou snahu lady Verinderové pomoci provinilé ženě zařadit se zpět do normálního života.“

„To zní rozumně,“ uznal jsem. „Velmi rozumě. Udělám si poznámku, abych pozměnil Rosanninu minulost.“

„A pak zde vyvstává problém s reverendem Godfreyem Ablewhitem,“ pokračoval Dickens.

„To jsem netušil, že u reverenda Ablewhitea je nějaký problém, Charlesi. Během čtení ses smál a volal, že se ti líbí, jaký se ukázal být pokrytec.“

„To ano, to ano, Wilkie. Líbilo se mi to. A čtenářům se to určitě bude taky líbit. Ten problém není s postavou samotnou – kterou jsi tak obdivuhodně popsal jako pokrytce, vypočítavce a budoucího zloděje majetku naší lady – ale s jeho titulem.“

„Reverend?“

„Přesně tak. Jsem rád, že chápeš, v čem je problém, můj drahý Wilkie.“

„Tím si nejsem tak úplně jist, Charlesi. Vždyť ta obvinění z pokrytectví a lhářství jsou ještě mnohem podnětnější, jedná-li se o církevního hodnostáře, který...“

„Ale to máš samozřejmě pravdu,“ přitakával Dickens. „Všichni přece známe takové licoměrné kněží – kteří chtějí, abychom je všichni viděli, jak činí dobro, ač jejich tajným cílem je, aby se sami obohatili. Nicméně takové obvinění nebude o nic méně účinné, když z reverenda uděláme prostě jen *pana* Godfreyho Ablewhitea.“

Začal jsem si to poznamenávat, ale zastavil jsem se a protřel si hlavu. „Působí to tak... zmírněně, rozbředle, zesláble. A jak může být reverend Godfrey předsedou tolika dobročinných spolků, když nepatří ke kněžstvu? A co by taková změna učinila s mou skvělou větou: ‚Profesí byl kněz, povahou sukničkář a z vlastní vůle hodný samaritán‘. Sám ses smál, když jsem ti to ani ne před hodinou předčítal.“

„To ano, Wilkie. Ale určitě to bude znít neméně dobře, kdy místo kněze napíšeš... třeba... advokát. A vyhneme se tak tomu, že bychom urazili city mnohých, možná i tisíců našich čtenářů, když něco takového není pro dobro tvé znamenité zápletky nutné.“

„No, nevím...“ začal jsem.

„Poznamenej si to, Wilkie. A slib mi, že během psaní o této změně pouvažuješ. Ať bys svůj román předložil jakémukoli časopisu, pravděpodobně by musel mít velmi liknavého redaktora, aby tě na takovou věc neupozornil. Kdybys ty redigoval rukopis někoho jiného, jsem si jist, že bys požadavek změny reverenda Godfreyho Ablewhitea na *pana* Godfreyho Ablewhitea vznesl také...“

„Tím bych si nebyl tak jistý...“ začal jsem.

„A nakonec, můj drahý Wilkie, tady máme tu záležitost s názvem,“ pokračoval Dickens.

„Aha,“ řekl jsem, tentokrát poněkud nadšeněji. „Co se ti líbí víc, Charlesi? *Oko hada* nebo *Hadí oko*?“

„Ani jedno, abych se přiznal,“ uzemnil mě Dickens. „Když jsem nad těmi názvy tak přemýšlel, můj drahý příteli, shledal jsem je oba poněkud dábelskými a snad i málo přitažlivými.“

„Dábelskými?“

„Nu, oko *hada*. Naskýtá se zde biblická konotace, Wilkie.“

„Rovněž ale pohanská hinduistická konotace, můj drahý Dickensi. Strávil jsem značné množství času důkladným výzkumem nejrozumnějších indických kultů...“

„A uctívá některý z nich hada?“

„Zatím se mi přímo takový ještě nepodařilo objevit, avšak hinduisté uctívají... všechno. Mají bohy opičí, krysí, kraví...“

„A nepochybně také hadí, s tím nemohu než souhlasit,“ připustil Dickens chlácholivě. „Ale ten název pořád příliš poukazuje na rajskou zahradu a tam přítomného hada... čili dábla. A zcela očividná spojitost s diamantem Koh-i-noor pak činí takovou konexi již zcela nepřijatelnou.“

Vůbec jsem ho nechápal. Neměl jsem ani potuchy, o čem to Dickens mluví. Místo toho, než abych začal něco nesouvisle reptat, opatrně jsem si nalil další vodu, usrkl si a nakonec řekl: „Jakým způsobem nepřijatelnou, Dickensi?“

„Tvůj drahokam, diamant, ať už ho nakonec nazveš jakkoli, má zcela očividnou spojitost s Koh-i-noorem...“

„Ano?“ opáčil jsem. „Možná. A co z toho?“

„Jistě si vzpomínáš, můj drahý Wilkie, nebo jsi na to při vlastním výzkumu sám narazil, že původní Koh-i-noor pochází z oblasti Indie, která se nazývá, pokud se nepletu, Hory světla, a kolovaly vytrvalé pověry, dokonce ještě předtím, než diamant dorazil k nám, že veškeré nálezy z oné oblasti pocházející přinášejí neštěstí.“

„No a?“ podivil jsem se. „Takto důmyslně skrytá logická asociace je pro můj román *Oko hada* nebo *Hadí oko* jako stvořená.“

Dickens přestal popocházet a pomalu zakroutil hlavou. „Ne pokud si naši čtenáři budou to neštěstí spojovat s královskou rodinou,“ promluvil tiše.

„Aááá,“ zvolal jsem. Chtěl jsem, aby to působilo zadumaně a uhybavě, ale nakonec to vyznělo, a to i mně, jako by mi v krku uvízla kuřecí kůstka.

„A jistě si, Wilkie, pamatuješ, co se stalo dva dny poté, co ten kámen dorazil do Anglie, a šest dní předtím, než jej měli předat Jejímu Veličenstvu.“

„Ne tak docela.“

„Nu, byl jsi tehdy ještě mlád,“ připustil Dickens. „Jistý chlapík jménem Robert Pate, vysloužilý poručík husarských jednotek, fyzicky napadl královnu.“

„Dobré nebe!“

„Přesně. Královna vyvázla bez zranění, ale veřejnost si okamžitě tento nezdařený útok spojila s faktem, že královské rodině byl darován ten diamant. Dokonce i generální guvernér Indie napsal do Timesů veřejný dopis, v němž vysvětloval, že takové pověry jsou zcela absurdní.“

„Ano,“ souhlasil jsem a stále si psal poznámky, „o lordu Dalhousieovi jsem si toho v knihovně klubu Athenaeum zjistil vcelku dost.“

„O tom nepochybuji,“ pronesl Dickens tónem, který bych, být kritičtější, mohl označit za velmi suchý. „A pak následovala další hrozná událost spojovaná s Koh-i-noorem... smrt prince Alberta.“

Přestal jsem si dělat poznámky. „Co? Vždyť se to stalo před šesti lety, to znamená víc než jedenáct let poté, co drahokam do Anglie dorazil a objevil se jako exponát na Velké výstavě. Koh-i-noor byl v Amsterdamu rozbit na více částí dlouho předtím, než Albert zemřel. Jaká spojitost by jen mezi těmito dvěma událostmi mohla existovat?“

„Zapomínáš, můj drahý Wilkie, že to byl právě královnin manžel, kdo Velkou výstavu organizoval a sponzoroval. Právě on navrhl, aby Koh-i-noor zabíral ve velkém sále ono podivné čestné místo. Její Výsost samozřejmě stále ještě nosí černé smuteční šaty a ti, co k ní mají nejbližší, prohlašují, že někdy ve svém hlubokém zármutku klade vinu za smrt svého milovaného onomu indickému kamenu. Takže asi chápeš, že výběru názvu musíme věnovat zvýšenou pozornost a vyvarovat se nejružnějších nářeků, které by v našem románu mohly být spojovány s Koh-i-noorem a jeho dopady na naši milovanou královskou rodinu.“

Neušlo mi, že hovořil v množném čísle. Sám jsem nasadil suchý tón a zeptal se: „Tak když ne *Oko hada* nebo *Hadí oko*... jaký jiný název dát příběhu o diamantu, který byl původně umístěn v oku hinduistické sošky hadího boha?“

„Ale,“ zvolal Dickens ležérně, opíral se o okraj svého psacího stolu a obličej měl roztažený do svého typicky redaktorského úsměvu. „Řekl bych, že hadího boha i oko můžeme klidně pustit k vodě. Co takhle nějaký jiný název, méně senzacechtivý a takový, který by v mladých čtenářkách vzbudil trochu víc nadšení a zájmu?“

„Mým knihám se u mladých čtenářek daří skvěle,“ odvětil jsem chladně.

„Ano, s tím souhlasím, můj drahý Wilkie,“ zvolal Dickens a tleskl rukama. „Nikdo jiný to po tvém nevídaném triumfu s názvem *Žena v bílém* nemůže vědět lépe než já. Na každého čtenáře, který se těšil na *Našeho vzájemného přítele*, připadla stovka těch, kteří nadšeně očekávali další pokračování *Ženy v bílém*.“

„Tak to bych netvrdil...“

„A co takhle... *Měsíční kámen*?“ přerušil mě Dickens.

„Měsíční kámen?“ zopakoval jsem natvrdle. „Chceš snad naznačit, abych to napsal tak, že ten kámen nebyl dovezen z Indie, ale rovnou z Měsíce?“

Dickens se zasmál tím svým halasným dětinským způsobem. „Skvělý vtip, můj drahý Wilkie. Ale nyní vážně... název jako *Měsíční kámen* zaujme potencionální čtenářky – nebo je přinejmenším rozhodně neurazí – a obsahuje nádech tajemna i romantiky, aniž by na něm bylo cokoli ďábelského či rouhavého.“

„*Měsíční kámen*,“ zamumlal jsem, jen abych si poslechl, jak to bude znít z mých vlastních úst. Ve srovnání s *Hadím okem* (nebo možná *Okem hada*) mi to přišlo značně fádní a mdlé.

„Skvělé,“ zvolal Dickens a opět se zvedl. „Wills připraví návrh smlouvy a *Měsíční kámen* uvede jako předpokládaný název. Znova musím říct, že jen ten koncept, který jsi mi dnes přečetl, byl nesmírně napínavý. A co teprve hotová kniha! Úžasný příběh plný úžasných a rozkošných překvapení. Ten zvrat, kdy vyjde najevo, že diamant ukradl sám hlavní hrdina, avšak jelikož se v té době nacházel v opiem navozeném náměsíčním stavu, tak si svůj čin vůbec nepamatuje, považuji za geniální, Wilkie, zcela geniální.“

„Děkuji ti, Charlesi,“ řekl jsem, zvedl se a odložil tužku. Tentokrát již zněl můj hlas méně nadšeně než předtím.

„Čas na procházku, můj drahý Wilkie,“ vykřikl Dickens a odebral se do rohu, aby si vzal hůl a z věšáku klobouk. „Napadlo mě, že když nám počasí tak přeje, mohli bychom si vyslápnout do Rochesteru a zpátky, co ty na to? Poslední dobou vypadáš velmi zdravě a svěže, můj příteli. Jdeš se mnou?“

„Půjdu s tebou pouze do Rochesteru, odkud odpoledním vlakem odjedu do Londýna,“ oznámil jsem mu. „Caroline a Carrie mě dnes čekají na večeri.“

Tady jsem si dovolil menší fabulaci, jelikož Carrie je na návštěvě u příbuzných na venkově a Caroline se domnívá, že se chystám noc strávit v Gad's Hillu.

„S tak dobrým přítelem je i polovina trasy víc než dost,“ zahlaholil Dickens, odložil do tašky své vlastní rukopisy a rychle si to namířil ke dveřím. „Z tak překrásného dne nesmí přijít ani minuta vniveč. Rychle pojďme, než nám cesty a stezky zprašní.“

* * *

Byl čtvrtek šestého června večer a já si zrovna užíval drobného potěšení, které jsem začal pěstovat již od začátku jara – a to, že jsem tu horu masa jménem detektiv inspektor Hibbert Aloyisus Hatchery brával do místního hostince na pivo a něco na zub, než jsem se nechal vzít pod jeho ochranu a pak spolu s ním sešel k přístavním brlohům a následně pak do ještě temnějšího světa hřbitova svaté Děsohrůzy, abych pak již sám sestoupil do podzemí, kde na mě již čekalo Lazarovo tržiště podzemních slastí.

Čím blíže jsem detektiva Hatcheryho během našich společných čtvrtčních večerů v hostinci poznával, tím víc mě překvapovala odhalení, s nimiž tento obrovský muž, kterého jsem již od našeho prvního setkání považoval spíše jen za jakousi komickou figuru, přicházel. Bydlel v úhledné čtvrti poblíž náměstí Dorset Square nepříliš daleko od mého domu na Melcombe Place, a přestože jeho manželka již před nějakým časem zemřela, měl tři velké dcery, které značně rozmazloval, a syna, jenž se právě dostal na Cambridge. A asi nejvíce mě překvapilo, že Hatchery sám náruživě čte a jak se ukázalo, některé z jeho oblíbených knih pocházely z mého pera. Nej přednější místo mezi nimi zaujímal *Žena v bílém*, kterou ovšem četl pouze v podobě na pokračování, když se před několika lety objevovala v časopise *All the Year Round*. Právě dnes v noci jsem mu darem přinesl tento román v knižní podobě a zrovna, když jsem jej pro svého občasného strážce podepisoval, přistoupil kdosi ke stolu.

Poznal jsem onen hnědý tvídový oblek a pak ono podsadité, avšak svalnaté tělo, jež do něj bylo oděno. Ten muž neměl na hlavě klobouk a jeho šedivé vlasy se mi nyní zdály nějak delší než tenkrát v Birminghamu – to byly ale značně mokré.

„Pane Collins,“ oslovil mě a dvěma prsty si mával nad obočím, jako by si chtěl poklepat na krempu klobouku, který měl již sundaný. „Reginald Barris k vašim službám, pane.“

Místo odpovědi jsem jen zabručel. Nechtěl jsem se s detektivem Barrisem vidět. Ani té noci, ani žádné jiné. Vzpomínky na těch několik strašných vteřin násilí v Birminghamu se mi zrovna začínaly vytrácet.

Ale Barris pozdravil Hatcheryho, a ten na něj kývl, zrovna když čekal, až podepíšu výtisk *Ženy v bílém*, který jsem mu chtěl věnovat – souhra událostí, která mi přišla, možná poněkud neopodstatněně, jaksi zrádná. Pak se Barris přidal k našemu stolu, aniž by se nás dovolil, drze si přitáhl židli, otočil ji, posadil se na ni obkročmo a svalnaté ruce si položil na opěradlo. Jeho nevybíravé způsoby mě zděsily a na chvíli mě napadlo, i přes jeho cambridgeský akcent, zda náhodou není Američan.

„Jaká šťastná náhoda, že jsem na vás tady takhle narazil,“ spustil Barris.

Takový nesmysl mi nestál ani za odpověď. Namísto toho jsem upřel na Hatcheryho chladný pohled, abych mu naznačil svou nelibost nad tím, že byl tak nediskrétní, co se týče našich společných zvyků. Zatrpkle jsem si totiž uvědomil, že tenhle obrovský muž pracoval pro inspektora Fielda – a zcela určitě musel podávat hlášení i tomu nesnesitelnému Barrisovi, jelikož ten měl u inspektora Fielda vyšší hodnost – a připomněl jsem sám sobě, že mezi mnou a Hatcherym neexistovalo žádné skutečné přátelství, ač jsem k němu byl během posledních týdnů tak šedřý.

Barris se přes svá předloktí naklonil ke mně a ztišil hlas. „Inspektor Field očekává vaši zprávu, pane. Slíbil jsem mu, že když na vás narazím, připomenu vám to. Čas se krátí.“

„Vždyť jsem inspektorovi podával zprávu ani ne před čtrnácti dny,“ namítl jsem. „A čas k čemu se krátí?“

Barris se usmál, ale pak si rychle přiložil k ústům prst a očima těkal zleva doprava, aby nám dramaticky připomněl, že musíme působit nenápadně. Vždycky jsem zapomněl, že inspektor Field a jeho zaměstnanci se domnívají, že Droadovi přísluhovači číhají všude.

„Do devátého června,“ zašeptal Barris.

„Aha,“ řekl jsem a napil se. „Devátého června. To posvátné výročí staplehurstské nehody a...“

„Pšššt,“ utěšoval mě pan Reginald Barris.

Otřásl jsem se. „Nezapomněl jsem.“

„Vaše zpráva se jen těžko dala považovat za jasnou, pane Collinsi...“

„Těžko dala považovat za jasnou?“ přerušil jsem ho dostatečně hlasitě na to, aby to mohl zaslechnout kdokoli, kdo by nás snad chtěl v tomto hostinci odposlouchávat, avšak zdálo se, že ani jeden z několika přítomných štamgastů o nic takového nemá zájem. „Pane Barrisi, jsem *spisovatel*. Po několik let jsem pracoval jako novinář, nyní působím jako profesionální romanopisec. Domnívám se, že má zpráva mohla jen těžko být *‘nedostatečně jasná’*.“

„Ne, ne, ne,“ vychrlil ze sebe mladý detektiv a rozpačitě se usmál. „Myslím tedy ano. Tedy ne. Zvolil jsem špatná slova, pane Collinsi, nikoli nedostatečně jasná, ale... možná... zcela jasná, avšak poněkud kusá?“

„Kusá?“ zopakoval jsem s takovým opovržením, jaké si to slovo zaslouhovalo.

„Skvěle podaná několika tahy,“ zavrhl mladý detektiv a naklonil se ještě blíže, „nicméně poněkud chudá na podrobnosti. Například jste uvedl, že pan Dickens stále tvrdí, že o současném místě pobytu pana Dickensona nic neví, avšak... jak jsme rádi říkali ve škole a u policie... vypálil jste na něj vše, co víte?“

Musel jsem se tomu usmát. „Pane... detektive... Barrisi,“ oslovil jsem ho tiše a postřehl, že Hatcheryho tento rozhovor mezi mnou a jeho nadřízeným zřejmě vůbec nezajímá, „to, co já na něj vypálil, mělo doslova sílu dělové koule.“

* * *

Barris hovořil o Dickensonově bohatství, jež mohlo posloužit jako motiv k vraždě.

Toho přenádherného květnového dne jsem se cítil tak skvěle, že jsem si dlouhou procházku z Gad's Hill Place do Rochesteru skutečně užíval, i když jsem musel napínat všechny své síly, abych Dickensově neskutečně rychlému kroku stačil. Když jsme se nacházeli asi tak dvě třetiny cesty od našeho městského cíle, tak jsem na Nenapodobitelného vypálil dělovou kouli, bombu a hlomoznu dohromady.

„Musím ti něco říct,“ začal jsem, když jsme podél severní strany silnice kráčeli ke vzdáleným kostelním vížkám, „před nedávnem jsem potkal přítele mladého Dickensona.“

Očekával jsem z jeho strany překvapený výraz, avšak on pouze nepatrně zaškubal svým panovačným obočím. „Skutečně? Býval bych si myslel, že mladý Dickenson žádné přátele neměl.“

„Očividně měl,“ zalhal jsem. „Starý kámoš ze školy jménem Barnaby či Benedict nebo Bertram nebo tak nějak.“

„A jaképak měl ten přítel křestní jméno?“ vyzvídal Dickens a v obvyklých přesných a rychlých intervalech ťukal o zem vycházkovou holí.

„Na tom nezáleží,“ namítl jsem a zalitoval, že jsem si tuto úvodní část svého smyšleného příběhu, jímž jsem chtěl Dickense vlákat do pasti, nepřipravil pečlivěji. „Byl to někdo, koho jsem potkal ve svém klubu.“

„Já bych to zas na tak lehkou váhu nebral. Ten člověk ti mohl lhát,“ namítl Dickens nezávazně.

„Lhář? Proč to, Charlesi?“

„Jsem si docela jistý, že Dickenson nikdy univerzitu nenavštěvoval – ani krátkodobě. Jeho stín nikdy nedopadl za práh žádné školy,“ vysvětloval Dickens. „Ten ubohý sirotek údajně měl pouze několik soukromých učitelů, jednoho horšího než druhého.“

„No...“ zaváhal jsem a přidal do kroku, abych Dickense dostihl. „Možná se nepoznali ve škole, ale tenhle Barnaby...“

„Nebo Bertram,“ doplnil Dickens.

„Ano, dobrá, vypadá to, že tenhle chlapík...“

„Nebo Benedict,“ dorážel Dickens.

„Ano. *Mohu to dopovědět*, Charlesi?“

„Ale jistě, můj drahý Wilkie,“ ujišťoval mě Dickens, usmíval se a natáhl ruku s rozevřenou dlaní. Z živého plotu, k němuž jsme se přibližovali, vystřelili jacísi šedí ptáčci, nejspíš holubi či křepelky, a vznesli se k modré obloze. Aniž by se zastavil, Dickens pozvedl svou hůl, jako by to byla brokovnice, a pohybem prstu napodobil stisknutí spouště.

„Tenhle mladík, bývalý Dickensonův přítel, ať už se poznali *kdekoli*,“ začal jsem, „se loni od samotného Dickensona dozvěděl, že on – Dickenson – několik měsíců před dovršením plnoletosti změnil svého zákonného poručníka.“

„Opravdu?“ bylo to jediné, co jsem od Dickense uslyšel. Spíše zdvořilostní odpověď.

„Ano,“ potvrdil jsem a stále čekal.

Asi tak sto metrů jsme kráčeli v tichosti.

Nakonec jsem vypustil další střelu. „A tenhle stejný mladík...“

„Pan Barnaby.“

„Tento stejný mladík,“ trval jsem na svém, „si potřeboval loni vyřídit nějaké záležitosti ve stejné bance, jejichž služeb využíval i Dickenson. A náhodou přitom zaslechl...“

„O jakou banku se jedná?“ zeptal se Dickens.

„Prosím?“

„Jakou banku máš na mysli, můj drahý Wilkie? Nebo spíš jakou banku zmiňoval přítel mladého Dickensona?“

„Tillsonovu banku,“ odpověděl jsem a cítil, jaká se v těchto dvou slovech skrývá síla. Jako bych právě táhl koněm, který dá brzy mat. Mám takový pocit, že to byl sir Francis Bacon, kdo řekl: „Vědění je moc“ – a ta moc, ve které jsem nyní Charlese Dickense měl, pocházela z vědění zprostředkovaného inspektorem Fieldem.

„Aha, ano,“ Dickens na to. Odkopl větvičku, která před ním ležela na šterkové cestě. „Tu banku znám, můj drahý Wilkie... Staromódní, nabubřelé, malé, temné a nevhledné místo, kde to páchne zatuchlinou.“

Nyní jsem už takřka, ale ne úplně, ztratil nit svého výsledku, kterým jsem chtěl Dickensovi sáhnout do svědomí.

„Nicméně jak se zdá, tak špatné to s touto bankou zas není, jelikož na účet nového poručníka pana Dickensona připsala nějakých dvacet tisíc liber,“ vypálil jsem na něj a přemýšlel, zda by k tomu můj seržant Cuff nakonec ještě nepřidal „Áha!“

„Takže nejen staromódní, nabubřelé, malé, temné a ošklivé místo, kde to páchne zatuchlinou, ale ještě navíc i indiskrétní,“ zachechtal se Dickens. „Do Tillsonovy banky již ani nevzkročím.“

Musel jsem se zastavit. Dickens udělal posledních pár kroků, než se zastavil, a mírně se nad tímto přerušením chůze zamračil. Srdce mi v hrudi tlouklo jako o závod.

„Ty nepopíráš, že jsi tyto peníze obdržel, Charlesi?“

„Popírat? Proč bych to měl popírat, můj drahý Wilkie? O čem to proboha mluvíš?“

„Ty nepopíráš, že jsi se stal poručníkem Edmonda Dickensona a převedl sis takřka dvacet tisíc liber, celé jeho dědictví, z Tillsonovy banky do své na svůj vlastní účet?“

„To nepopírám ani v nejmenším!“ zasmál se Dickens. „Obě tato prohlášení představují pravdivá fakta. Pojďme Wilkie, jdeme dál.“

„Ale...“ začal jsem, dohnal ho a snažil se s ním udržet krok. „Ale... když jsem se tě před nějakým časem zeptal, jestli nevíš, kde se mladý Dickenson nachází, tvrdils, že nejspíš odjel do jižní Afriky nebo kam, ale nic bližšího nevíš.“

„To je také samozřejmě naprostá pravda,“ přiznal Dickens.

„Ale vždyť jsi byl jeho *opatrovníkem*!“

„Šlo o pouhou formalitu,“ vysvětloval Dickens. „A jen na pár týdnů, než ten ubohý mladík dosáhl plnoletosti a mohl se svým dědictvím začít nakládat dle libosti. Domníval se, že když mě jmenuje svým poručníkem, bude to pro mě čest a já se mu to nesnažil vyvrátit. Šlo o zcela soukromou záležitost mezi mnou a Dickensonem.“

„Ale ty peníze...“ začal jsem.

„Ty byly samozřejmě na Dickensonovu žádost vybrány hned den poté, co oslavil jedenadvacáté narozeniny a mohl si se svými penězi začít dělat, co chtěl, můj drahý Wilkie. Hned ten samý den jsem mu na ně vypsál šek.“

„Dobrá, ale... proč z tvého účtu, Charlesi? Nedává to žádný smysl.“

„Samozřejmě že nedává,“ souhlasil Dickens a znova se zachechtal. „Ten hoch – který se stále domníval, že jsem mu ve Staplehurstu zachránil život – chtěl na onom dokumentu, který započne jeho nový život jako dospělého, vidět *můj podpis*. Takový nesmysl, samozřejmě, ale mě to skoro nic nestálo – prostě jsem jen obdržel jeho peníze a pak mu vypsál svůj vlastní šek. Jeho bývalý advokát a poradce – nějaký pan Roffe – u obou bank vše zařídil.“

„Ale ty tvrdíš, že netušíš, kam mladý Dickenson odjel...“

„To taky netuším,“ potvrdil. „Zmínil se o tom, že pojedje do Francie a pak skutečně začne nový život... možná v jižní Africe, nebo dokonce v Austrálii. Ale žádné dopisy jsem od něj neobdržel.“

Chtěl jsem se dát znova do řeči, ale uvědomil jsem si, že nemám vlastně co říct. Když jsem si předtím přehrával v hlavě, jak by tato naše konfrontace asi mohla vypadat, představoval jsem si sám sebe jako seržanta Cuffa, který využije momentu překvapení, a dožene podezřelého, aby se přiznal k vraždě.

Když jsme kráčeli, Dickens jako by si pozorně prohlížel mou tvář. Vypadal pobaveně. „Když jsi tohle všechno od toho úžasně všetečného pana Barnabyho či Benedicta nebo Bertranda slyšel, můj drahý Wilkie, nenapadlo tě náhodou, že jsem se vlichotil do role poručníka toho ubohého mladého Dickensona proto, abych ho pak mohl zavraždit kvůli penězům?“

„Co? Já... samozřejmě že ne... jak směšné... jak jsi jen mohl...“

„Protože přesně toto bych si ze všech těchto indicí vyvodil já,“ pronesl Dickens bystře. „Stárnoucí spisovatel, kterého možná trápí finanční potíže, náhodou zachrání život mladému sirotkovi a brzy si uvědomí, že ten chlapec neměl žádné přátele, žádnou rodinu, žádné blízké příbuzné – jenom vetchého starého advokáta, který si ani nepamatuje, jestli obědval, nebo ne – a co tedy ten ziskuchtivý spisovatel udělá? Vlichotí se tomu důvěřivému chlapci, aby ho jmenoval svým poručníkem...“

„Ty máš finanční problémy, Charlesi?“

Dickens se zasmál tak hlasitě a srdečně, že jsem se div nerozesmál také.

„Jak jen bych ho asi zabil, co myslíš, Wilkie? A kde? V Gad's Hill Place? To by bylo příliš nápadné, po celý den a noc se to tam doslova hemží různými hosty a návštěvníky.“

„Rochesterská katedrála,“ navrhl jsem otupěle.

Dickens zvedl hlavu, aby viděl přes zelené stromoví. „Ano, to ano... Jsme skoro tam... Aha! Ne, počkej, myslíš... Dickensona bych zabil v rochesterské katedrále. Samozřejmě. To krásně sedí. Tvé dedukční schopnosti jsou hodny génia, můj drahý Wilkie.“

„Rád tam lidi bereš v noci, za svitu měsíce,“ řekl jsem a ani jsem nemohl věřit, že tato slova vypouštím z úst.

„To skutečně ano,“ zasmál se Dickens. „Pan Dradles a kanovník, jehož ve svém románu pojmenuji Septimus Crispsparkle, mi dali klíče k věži, abych tam mohl vstoupit, kdykoli tam budu chtít vzít nějaké hosty...“

„A do krypt,“ zamumlal jsem.

„Cože? Ó, ano. Velmi správně. Ty samé klíče mi umožní i vstup do krypt. Takže by stačilo, abych si s mladým Dickensonem vyrazil na soukromou vycházku – kde bych ho vzal na věž katedrály, aby měl hezký výhled na Rochester ozářený měsíčním svitem, stejně jako jsem tam loni vzal Longfellowova švagra a jeho dcery – a potom, v příhodné vteřině – bych mu řekl, že když se trochu víc nakloní, bude mít mnohem lepší výhled na měsícem ozářené moře... a pak bych do něj malinko *strčil*.“

„Nechejme toho, Charlesi,“ řekl jsem drsně. Cítil jsem, jak se mi do levého oka plazí revmatická dna jako gejzír natlakované krve a bolesti.

„Ne, ne, je to naprosto skvělé,“ zvolal Dickens a otáčel v prstech svou holí, jako by vedl nějaký slavnostní průvod. „Není potřeba žádné střelné zbraně... ani kladiva, lopaty nebo nějakého jiného nevzhledného těžkého předmětu, jehož by pak bylo nutno se zbavovat – vystačí jen a pouze zemská přitažlivost. Jen krátký křik nocí. A potom... Co potom? Řekněme, že by se ten hoch napíchnul na kovové hroty zvedající se z plotu obklopujícího sakristii nebo by si rozrazil tu svou tupou hlavu o jeden ze starých náhrobních kamenů... co potom, seržante Cuffe?“

„Pak by následovala ta jáma s páleným vápnem,“ navrhl jsem.

Dickens se nyní zastavil a volnou rukou se chytil za čelo. Oči měl vykulené a tvář se mu roztáhla do blaženého úsměvu.

„Jáma s páleným vápnem!“ vykřikl. Proběhl kolem nás jezdec na klisně a ohlédl se za námi. „Samozřejmě! Jak jen jsem mohl na tu jámu s páleným vápnem zapomenout? A pak, za několik dní... krypta?“

Zavrtěl jsem hlavou, odhlédl a kousl se do rtu tak silně, že jsem ucítil krev. Opět jsme pokračovali v chůzi.

„Jistě, jistě,“ pokyvoval Dickens a nepřítomně dloubal holí do trsu plevelu. „Potom bych potřeboval starého Dradlese jako komplice, aby probořil a pak zase opravil zeď dole v kryptě. Nicméně když si přibereš komplice, velmi často to vede k prozrazení tvých vražedných pletich, a to už pak zbývá jen pár krůčků na šibenici.“

„Ale kdepak,“ oponoval jsem mu hlasem, který stále zněl fádně a bezduše. „Ty bys na toho chudáka Dradlese použil svou schopnost hypnotického působení. Vůbec by si pak nepamatoval, jak ti pomáhal zbavit se Dickensonovy mrtvolky... kostí... hodinek, brýlí a jiných kovových předmětů.“

„Hypnóza!“ vykřikl Dickens. „Skvělé! Přidáme k tomu ještě laudánium, milý příteli?“

„To nepokládám za nutné, Charlesi. Samo hypnotické působení postačí k tomu, aby ti tvůj komplic zcela nevědomky pomohl.“

„Chudák starý Dradles!“ zvolal Dickens. Skoro poskakoval nadšením. „Chudák Dickenson! Těch pár lidí na světě, kteří vůbec věděli o jeho existenci, se bude domnívat, na základě výpovědi jeho vraha, že odjel do Francie, jižní Afriky nebo Austrálie. Nikdo ho nebude oplakávat. Nikdo k jeho zazděné hrobce, kterou sdílí s prastarými nebožtíky, nepřinese jedinou květinu. A vrah vyřeší své... finanční potíže... a žije si dál jakoby nic... Úžasné, můj drahý Wilkie, naprosto perfektní.“

Srdce už mi zase divoce tlouklo. Rozhodl jsem se, že nechám vybuchnout bombu, kterou jsem možná upustil až příliš brzy. „Ano, Charlesi, ale tvá verze počítá s tím, že ten vrah si svůj čin uvědomoval... že věděl, že páchá vraždu.“

„Ale jak by nemohl...“ začal Dickens, ale pak umlkl a začal si rukou prohrabovat své řídké vousy. „Už chápu! Ten vrah, ten samý muž, který zhypnotizoval toho hrobnického komplice, sám jednal pod vlivem magnetického působení!“

Neřekl jsem na to nic, ale jak jsme kráčeli, díval jsem se Dickensovi do tváře.

Zavrtěl hlavou. „Obávám se, že tady to celé padá, Wilkie.“

„Jakpak to, Charlesi?“

„Doktor John Elliotson, můj první instruktor v umění magnetického působení, – sám jsi ho citoval, Wilkie! – i jiní odborníci, jejichž díla jsem četl a s nimiž jsem měl možnost hovořit, tvrdí, že nikdo pod vlivem magnetického působení, ani mocnější síly, nevykoná nic, co by ne učinil nebo co by se mu přičilo ve stavu bdělem.“

„Ale starému Dradlesovi jsi nařídil, aby ti pomohl zbavit se těla,“ namítl jsem.

„Ano, ano,“ souhlasil Dickens, zrychlil krok, stále si přitom rukama přejížděl ve vlasech a vousech a zřejmě usilovně přemýšlel o prvcích potenciální zápletky své knihy. „Ale ukládat právě zesnulé do hrobů a krypt – včetně jejich případné přepravy – a pak tyto mrtvolky zazdívat, je Dradlesovo *povolání*. Ten hypnotizér, který by ho měl ve své moci, by kolem něj prostě stvořil jakýsi živý sen a tím by ho oklamal. Ale nařídil

někomu vraždu... ne, to by v našem příběhu nešlo, Wilkie: Ne pokud je ten vrah duševně zdravý muž.“

„I duševně zdraví lidé mají temné myšlenky,“ namítl jsem tiše, když jsme vstoupili do stínů rochesterské katedrály. „I duševně zdraví lidé – vážení, veřejně činní lidé – mají temné stránky, o nichž nikdo neví.“

„Pravda, pravda,“ souhlasil Dickens. „Ale takové, aby byli schopni vraždy?“

„Ale co kdyby ten, kdo v celém tomhle případě tahá za nitky, byl sám masový vrah a mistr hypnotizér?“ navrhl jsem. „Mohl by znát spoustu nenápadných způsobů, jak přesvědčit muže a ženy nacházející se v jeho moci, že jsou pouze součástí jakéhosi divadelního představení a že jejich oběti nakonec vyskočí zpět na nohy, aby se uklonily před publikem.“

Dickens mě zpražil velmi ostrým pohledem. „Máš ještě senzacechtivější nápady, než bych si myslel, Wilkie Collins. Té tvé nové knize – *Měsíční kámen* – se jistě bude dařit velice dobře, když vezmeme v potaz, jak jsou lidé neustále hladoví po zabíjení, násilí a nejružnějších zhoubných vlivech, které se rodí v těch nejtemnějších koutech lidské mysli.“

„Můžeme v to jen doufat.“

Nyní jsme již vstoupili do města a od rochesterské katedrály nás dělil jen necelý blok. Obrovská věž vrhala svůj stín na nás a na celé shluky nízkých šedivých domů na každé straně cesty.

„Chtěl bys vystoupat nahoru a trochu se rozhlédnout?“ zeptal se Dickens a pokynul k vysoké kamenné věži. „Náhodou mám s sebou klíč.“

„Ne dnes,“ odmítl jsem. „Ale i tak ti děkuji, Charlesi.“

„Tak někdy jindy,“ navrhl Nenapodobitelný.

* * *

„Takže v souvislosti s těmi dvaceti tisíci liber neprojevil žádnou viditelnou lítost ani vinu,“ konstatoval Reginald Barris. „Ale co to výročí?“

„Staplehurstské výročí,“ zašeptal mladý detektiv. „Inspektor Field by byl velmi rád, kdybyste se nanejdvůž vynasnažil Dickense právě o tomto datu doprovodit, až se zase vydá do města. A zbývají už jen tři dny. Ve své zprávě neuvádíte nic o tom, zda Dickens přijal, nebo zamítl vaši nabídku, že s ním onen památný den strávíte u něj doma v Gad’s Hill Place anebo se k němu v noci přímo přidáte na jeho nevyhnutelné výpravě do londýnského Podměstí.“

Dopil jsem pivo a pak se usmál na Hibberta Hatcheryho, který, aby to nevypadalo, že nás poslouchá, listoval právě podepsaným výtiskem *Ženy v bílém*. „Líbí se vám ta kniha, detektive Hatchery?“

„Takový dar si ani nezasloužím, pane Collins,“ zahlaholil obr.

„To výročí, pane Collins?“ připomenul mi ten nesnesitelný Barris.

„Pan Dickens mě nepozval, abych s ním oné nedělní noci – devátého – zůstal v Gad’s Hillu či ho doprovodil na jeho honbě za přízrakem zvaným Drood,“ odpověděl jsem, aniž bych se mu podíval do tváře.

„Potom tedy, pane,“ promluvil detektiv, „je zcela nutné, abych vám domluvil setkání s inspektorem Fieldem. Už má vyhrazeno třiadvacet detektivů, kteří budou oné sobotní noci hlídkovat a...“

„Namísto toho,“ pokračoval jsem a přerušil tak toho nafoukance, „pan Dickens souhlasil, že onu neděli přijde na večeři ke mně na Melcombe Place a...“ zde jsem se pro větší dramatický efekt zastavil, „stráví tu noc u mě doma.“

Barris zamrkal. „Dickens se v den výročí nehody ve Staplehurstu bude nacházet u vás?“

Přikývl jsem a při tom pomalém pohybu hlavou pocítil jakýsi zasloužený pocit pýchy.

Barris vyskočil a hlučně otočil židli. „Tak tuto informaci musím ihned oznámit inspektoru Fieldovi. Děkuji vám, pane Collinsi. To je... úžasný... pokrok.“ Dotkl se své neviditelné krempy, pak se otočil k Hatcherymu a řekl mu: „Dávej tam na sebe pozor, Hibberte.“

Potom Barris vystřelil z hostince ven a já s Hatcherym se vydali k asi tak dva kilometry vzdálenému hřbitovu svaté Děsohrůzy. Tam vyskládal několik věcí, které bude při svém dlouhém ponocování potřebovat – malou svítilnu, mastný pytlík s večeří, již si dává vždy ve tři hodiny (nepochyboval jsem o tom, že tu večeři pro něj balila jedna z jeho dcer), malou láhev vody a zbrusu nový výtisk *Ženy v bílém*.

Když jsem sestupoval po schodech do prastarých katakomb, přemýšlel jsem – a ne poprvé – o neuvěřitelné schopnosti člověka přizpůsobit se podmínkám. Před dvěma lety, když jsem zde byl s Dickensem poprvé, pro mě tento sestup představoval zážitek velmi podivný a nemálo děsivý. Nyní už mi to tak vůbec nepřišlo – připadlo mi to tak běžné jako si dojít do lékárny za rohem pro svou týdenní dávku laudána.

Král Lazar a jeho strážci mě uvítali u potrhaného závěsu svého výklenku. Naplněná dýmka na mne již čekala.

O osm hodin později, když jsem vylezl zpět nahoru do nového dne, detektiv Hatchery měl již vše pečlivě uklizené, tedy až na můj román, který si četl v úzkém proužku ranního světla pronikajícího dovnitř pootevřenými dveřmi krypty.

„Všechno v pořádku, pane?“ přeptal se Hatchery, když knihu zasunoval do jedné ze svých obrovských kapes.

„Vše je v naprostém pořádku, detektive Hatchery. V naprostém. Zdá se, že před sebou máme krásný den.“

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ

V neděli devátého června 1867 jsem se vrátil domů později, než jsem měl v plánu. Toho rána jsem Caroline oznámil, že budu v klubu pracovat na své knize až do večera, ale že se určitě vrátím předtím, než se Dickens dostaví na večeři. Jak tě asi napadlo, milý čtenáři, ve skutečnosti jsem takřka celý den strávil s Martou R. v jejím pokoji na Bolsover Street, ztratil pojem o čase a domů pak pospíchal poněkud neupraven a trochu ztrhán.

Když jsem vešel do přijímacího pokoje v přízemí, spatřil jsem tam Charlese Dickense, jak tam nad již značně klímavou Caroline G. provádí hypnotická gesta.

Dickens si mě všiml jako první. „A, můj drahý Wilkie,“ zvolal vesele. „Zrovna včas!“

Caroline otevřela oči a promluvila: „Pan Dickens mě hypnotizoval.“

„To vidím,“ odsekl jsem chladně.

„Ukazuje mi ten správný postup, abych jej pak mohla použít i na tebe,“ vysvětlovala. „Potom se ti bude lépe spát za těch nocí, kdy... však víš.“

„Víš přece, že poslední dobou spím docela dobře,“ zalhal jsem.

Dickens se usmál. „Ale pokud bude Caroline umět využívat magnetického působení, aby ti pomohla do říše spánku, pak už se v noci nebudeš muset tolik spoléhat na laudánium.“

„Vždyť už tak skoro žádné nepotřebuji,“ bránil jsem se.

„Ale Wilkie, dobře víš, že to není pravda,“ vykřikla Caroline. „Vždyť jen dvě noci zpátky jsi...“ Když uviděla můj chladný pohled, zmlkla. „Zajdu si promluvit s kuchařkou,“ oznámila, „a zjistit, zda je již večera hotova.“

Večeře byla hotova brzy a sklídila úspěch, nejen co se týče chuti a jakosti (což je celkem překvapivé, jelikož naše „kuchařka“ Besse rovněž působila jako naše pokojská a členka našeho pouze tříčlenného služebnického personálu, těmi zbývajícími dvěma byli její manžel George a jejich dcera Agnes, tak zhruba ve věku Carrie), ale rovněž s ohledem na radostnou atmosféru a konverzaci.

Carrie, která vždy k Charlesi Dickensovi chovala jisté sympatie (zatímco jeho vlastní dcery mu jich v poslední době projevovaly stále méně), se chovala jako správná stydlivá školačka – mladá Harriet, stejně jako její matka, byla dostatečně inteligentní a již se naučila onomu vybranému umění, jak se ke starším mužům chovat okouzlujícím způsobem, aniž by to působilo koketně – a dokonce i Caroline do konverzace přispěla svou troškou do mlýna. Sám Dickens se choval uvolněně a přátelsky.

Nevím, zda jsem to, milý čtenáři z budoucnosti, v těchto nevalných pamětech dostatečně či přesně popsal, ale Charles Dickens, ač možná padouch, a snad dokonce i vrah, vždy platil za nesmírně příjemného společníka. Jeho příspěvky do rozhovoru byly vždycky uvolněné, příjemné, takřka nikdy sebestředné a naprosto pozbývaly jakoukoli nucenost či přetvářku. Těšil se, tedy alespoň v mém kruhu slavných anglických přátel a známých, pověsti schopného a chápavého řečníka, který nikdy nenudil. Nikdy nesahal po aforismech či neproniknutelných sentencích. Dokázal velmi bedlivě naslouchat, a proto se také hodně smál. A nakažlivě.

Během devátého června léta páně 1867 se tedy rozhodně smál hodně. U té večeře se zdálo, jako by ho vůbec nic netrápilo a nic mu neleželo v hlavě.

Po jídle jsme vyšli nahoru do mé pracovny na skleničku brandy a doutníky. Přiznávám, že jsem tam měl poněkud obavy, když se snášelo přišeeří – večery byly nyní v červnu dlouhé a, i když venku zrovna pršelo a teplota spadla, záclonami dovnitř stále pronikalo mdlé světlo – utěšoval jsem se ale myšlenkou, že tak brzy večer jsem druhého Wilkieho vídal jen málokdy. Ani jsem druhého Wilkieho nikdy nevídal, když byl okolo přítomen ještě někdo jiný, avšak – a to jsem ti možná, milý čtenáři, měl říct už dříve – druhý Wilkie mě pronásledoval již od raného dětství, nejdříve jsem jeho přítomnost pouze cítil a později ho již i viděl.

Nyní zde ale nebyl.

Dickens se omluvil, že potřebuje na toaletu, já vzal svou brandy a šel rozhrnout závěsy, abych mohl nahlédnout do noci.

Stále ještě přšelo. Mírně jsem se usmál, když jsem pomyslel na inspektora Fielda a jeho dvacet tři detektivů – z nichž většinu si najal jen pro dnešní noc, jak jsem se tento týden dozvěděl, jelikož Fieldova detektivní kancelář měla pouze sedm stálých zaměstnanců – jak tam venku někde postávají a snaží se zůstat nezpozorováni, zatímco v duchu jistě proklínají déšť a neobyčejnou zimu. Oheň v krbu, který zapálily Carrie a naše děvečka Agnes, mocně plápolal a pokoj byl příjemně vyhřátý.

Pobavilo mne, když jsem předešlého dne musel poslat Caroline, Carrie a naše tříčlenné služebnictvo pod různými záminkami pryč, aby Field, Barris a další jeho lidé mohli důkladně prozkoumat celý náš dům na Melcombe Place od sklepa až po půdu.

Inspektor Field na tom trval a mně nezbylo nic jiného než jim chodit za patami, když kontrolovali všechna okna a dveře – nahlas uvažovali, jak nemožné by bylo z okolních střech doskočit do oken v patře, a rozhodovali, kam ve čtvrti umístit hlídky, aby měly co nejlepší výhled na průchod, zadní dvůr a okolní uličky. Nakonec až s děsivou vervou prohledali sklep, a dokonce přeházeli asi půl tuny uhlí. A v zadní kamenné zdi, u níž bylo vždy uhlí navršeno, objevili díru... ani ne dvacet centimetrů širokou.

Detektivové do díry posvítili lucernami, avšak v tunelu, který se za ní skrýval, spatřili pouze prudkou zatáčku ztrácející se z dohledu někde v kameni a hlíně.

„Kam to vede?“ vyzvídál inspektor Field.

„Jak to mám vědět?“ ohradil jsem se. „Vždyť ten otvor dnes vidím poprvé.“

Field pak zavolal Barrise a jeho lidi, kteří – zcela překvapivě – s sebou měli cihly, maltu a nástroje potřebné k zazdění onoho neškodného otvoru. Ani ne za deset minut měli hotovo, sám Barris pokládá cihly a nanášel maltu. Když jsem viděl, jak krásně mu práce odsypá, napadlo mě, kde asi přišel ke svým svalnatým rukám. Ani cambridgeský, ani oxfordský akcent by u něj nemohly zamaskovat, že pochází z nižší řemeslnické společenské třídy.

„Chráníte snad mě a Dickense před krysami?“ zeptal jsem se s úsměvem.

Inspektor na mě namířil tlustý a podivně zlověstný ukazováček. „Pamatujte na má slova, pane Collinsi. Buďto se pan Dickens zítra sám pokusí vyhledat Drooda, anebo si sám Drood najde způsob, jak se k Dickensovi dostat. Pokud by zde k takovému setkání došlo, pane, ocitl byste se v nebezpečí.“

Zasmál jsem se a ukázal na malou díru, nyní již kompletně a zcela zbytečně zazděnou. „Vy si myslíte, že Drood by se snad mohl nějak protáhnout takovýmhle otvorem?“ Naznačil jsem rukama, jak uzounká skulina ve zdi byla, vždyť ani dítě namazané olejem by se jí neproplazilo.

Field můj úsměv neopětoval. „To individuum, jemuž říkáte Drood, se dokáže protáhnout ještě mnohem užšími otvory, než je tento, pane Collinsi. Pokud tedy obdrží pozvání.“

„No, a pak se již netřeba obávat vůbec,“ promluvil jsem a stále se tiše smál. „Já Drooda nikdy k sobě domů nepozval.“

„Vy ne, ale pan Dickens možná ano,“ namítl inspektor Field. A potom jeho muži dále pokračovali v zevrubném pročesávání mého sklepa.

„Chystám se do Ameriky,“ oznámil Dickens.

Zrovna jsme odpočívali, dopíjeli brandy a pokuřovali z doutníků, oheň nám syčel a prskal u nohou, zatímco do oken bubnoval déšť. V mé pracovně seděl Dickens tiše a zadumaně, což ostře kontrastovalo s jeho hovornou a radostnou náladou před hodinou u večere.

„To nemůžeš myslet vážně,“ vydechl jsem překvapeně.

„Myslím.“

„Ale...“ začal jsem, ale včas se zastavil. Chtěl jsem říct – *ale vždyť tvůj zdravotní stav ti to rozhodně neumožní*, ale taktně jsem se včas zastavil. O Dickensově špatném zdravotním stavu jsem byl obeznámen hned z několika zdrojů, včetně Franka Bearda, mého bratra Charleyho, Dickensovy dcery Kate a několika našich vzájemných přátel, ale kdybych před Dickensem zmínil, že jsem si vědom jeho zdravotních potíží, jen by ho to rozzlobilo. Mezi ony neduhy patřila narůstající únava, kvůli níž při svém jarním turné po Skotsku a Anglii v přestávkách mezi dvěma částmi představení často kolaboval, stále více ho také trápila levá noha a levá ledvina, problémy se zažíváním, nadýmání a bolesti hlavy a – co bylo možná nám všem nejzjevnější – jeho rychlé stárnutí.

Promluvil jsem nahlas: „Ale tvá nelibost k Americe a Američanům dozajista znemožňuje tvůj návrat do této země. Své odmítavé postoje jsi dal jasně najevo v *Amerických poznámkách* a *Martinu Chuzzlewitovi*.“

„Pche,“ mávnul nad tím Dickens rukou. „Ameriku jsem naposledy navštívil před pětadvaceti lety, můj drahý Wilkie. I tak zaostalé místo se muselo za dvacet pět let nějak změnit k lepšímu. Alespoň co se týče dodržování autorských práv a plateb anglickým autorům za vydávání jejich děl v podobě na pokračování jsme se pokroku jistě dočkali – jak ses o tom ke svému vlastnímu prospěchu měl sám možnost přesvědčit.“

To měl pravdu. S Američany jsem uzavřel nesmírně výhodnou dohodu a ještě lepší podmínky jsem si vyjednal pro vydání svého románu *Měsíční kámen*, který jsem ještě ani nezačal psát.

„A navíc,“ pokračoval Dickens, „mám tam mnoho přátel, z nichž někteří jsou příliš staří či nesmělí, než aby připluli do Evropy. Rád bych je ještě naposledy viděl, než si pro nás přijde smrt.“

Dickensova zmínka o smrti mě znepokojila. Usrkl jsem si z posledního zbytku brandy, hleděl do ohně a znova pomyslel na inspektora Fielda a malou armádu jeho mužů, kteří se tam někde venku třesou v dešti. Pokud by měl Dickens v plánu učinit to, o čem hovořil inspektor Field – vymluvit se, že se někde musí nutně s někým setkat, a vytrazit se z mého domu, místo aby zde strávil noc – měl by si pospíšet, jelikož se připozdívalo.

„Bud' jak bud',“ pokračoval Dickens a zavrtal se ještě hlouběji do kožených polštářů na svém koženém křesle, „jsem se rozhodl vyslat tam začátkem srpna Dolbyho, aby, jak se říká, obhlédl terén. Poveze s sebou dvě mé nové povídky, ‚George Silverman vysvětluje‘ a ‚Prázdninová láska‘. Obě si již američtí vydavatelé objednali a mám

takový pocit, že ta druhá se má objevit v dětském časopise *Pro naše mladé* nebo tak nějak.

„Ano,“ přitakal jsem. „Prázdninovou lásku‘ jsi mi před několika týdny ukazoval v Gad’s Hillu, jak si možná pamatuješ... a řekl jsi mi, že příběhy v ní obsažené skutečně napsaly děti a podle toho také působily jaksi namyšleně šibalsky. A já ti to uvěřil.“

„Nevím, zda mám být potěšen, či uražen, můj drahý Wilkie.“

„Samozřejmě ani jedno, Charlesi,“ uklidňoval jsem ho. „Pouhé konstatování faktu. Pokud se rozhodneš dosáhnout něčeho pomocí slov, měla by působit co nejpřesvědčivěji. Ale vzpomínám si, že před pětadvaceti lety ses mi zmínil, že tvé první americké turné bylo tak náročné a vyčerpávající, že ti takřka podlomilo síly. A Forster dodnes tvrdí, že Američané si takového génia jako ty ani nezaslouží. Jsi si jistý, že se chceš opět vystavit něčemu tak náročnému, Charlesi?“

Dickens ode mě přijal doutník a nyní vyfukoval kouř ke stropu. „Pravda, byl jsem tenkrát mladší, Wilkie, ale rovněž velice vyčerpaný z psaní *Hodin pana Humpreyho* a – jen několik dní před odplutím – jsem podstoupil docela náročnou chirurgickou operaci. A všechny ty proslovy, které jsem tam musel pronášet, by zmohly i ostříleného poslance. Rovněž jsem byl – to přiznávám – mnohem méně trpělivý a značně popudlivější než nyní v poklidu středního věku.“

Zamyslel jsem se nad oním poklidem jeho středního věku. Inspektor Field mne informoval, že Ellen Ternanová po většinu dubna a v květnu churavěla, proto se musel Charles Dickens – snad nejznámější člověk u nás – na dlouhé dny vytráčet, aby mohl pobývat u lůžka své nemocné milenky. Dickensovo tajnůstkářství se neomezovalo pouze na ona údajná setkání s tou osobou jménem Drood, ale dalo by se prohlásit, že všelijaká mlžení se stala nedílnou součástí autorova života. V poslední době mi například hned dvakrát poslal dopis, údajně napsaný z Gad’s Hill Place, ale ve skutečnosti, jak jsem nepochyboval, dělal zrovna v tu dobu společnost Ellen Ternanové nebo přebýval ve svém nedalekém tajném domě.

„Existují i další důvody, proč musím tuto zemi opustit,“ promluvil Dickens tiše. „A nastal čas, abych se ti o nich zmínil.“

Mírně jsem nadzvedl obočí, popotáhl si z doutníku a čekal. Očekával jsem od něj nějakou další fabulaci, a tak mě jeho slova obzvlášť překvapila.

„Vzpomínáš si ještě na onu osobu, kterou jsem nazýval Drood?“ zeptal se Dickens.

„Samozřejmě,“ přitakal jsem. „Jak jen bych mohl zapomenout na tvé líčení neštěstí ve Staplehurstu či na naši výpravu do londýnského podzemí, která se uskutečnila před dvěma léty?“

„Vskutku,“ pronesl Dickens suše. „Myslím, že mému povídání o Droodovi nevěříš, můj drahý Wilkie...“ Ještě než jsem mohl vznést jakékoli námitky, pohybem ruky mi naznačil, abych zůstal zticha. „Ne, nyní mě příteli prosím chvíli poslouvej. Prosím.“

„Je mnoho věcí, které jsem ti neřekl, Wilkie... které jsem ti nemohl říct... a kterým bys stejně nevěřil, i kdybych ti je prozradil. Avšak Drood nade všechnu pochybnost existuje, jak jsi v Birminghamu takřka objevil.“

Znova jsem otevřel ústa, ale zjistil jsem, že ze sebe nic nevypravím. Co tím myslel? Již dlouho jsem nepochyboval o tom, že má děsivá vidina během Dickensova čtení, které se konalo víc než před rokem v Birminghamu, nebyla ničím jiným než hrůzoplně živým opiovým snem, vyvolaným tím nebezpečným setkáním s bandou lotrů v tom

samém městě. Ta krev, kterou jsem později objevil na límečku košile a kravatě, pocházela z nezhojené rány, kterou mi způsobil jeden z těch banditů, když mi ke krku přiložil odpoledne nůž.

Jak jen ale mohl Dickens o tomto drogou navozeném snu vědět? Nikomu jsem se o něm nezmiňoval, ani Caroline, ani Martě.

Ještě, než jsem stačil vyslovit otázku, Dickens promluvil znova.

„Nebudeme uvažovat o tom, zda Drood existuje, či ne, ale raději se tě, můj drahý Wilkie, zeptám, jestli ses někdy zamyslel nad tím, jaké jsou skutečné důvody, proč chce tvůj přítel inspektor Field toho muže tak usilovně zajmout či zabít?“

Když jsem uslyšel „tvůj přítel inspektor Field“ začervenál jsem se. Vždycky jsem se domníval, že Dickens o mých stále trvajících kontaktech se stárnoucím detektivem ví jen velice málo nebo vůbec – jak jen by to mohl vědět? – ale zase je pravda, že mne velmi často překvapilo, co Dickens údajně ví nebo si to nějak dokázal odvodit.

Ale kdyby Drood skutečně existoval, což jsem si nechtěl připustit ani na vteřinu, nedalo by se vyloučit, že se to Dickens dozvěděl od toho přízraku a jeho přísluhovačů, podobně jako inspektor Field a jeho přísluhovači předávali své informace mně.

Opět jsem se, během uplynulých dvou let již poněkolkáté, cítil jako pěšák v nějakém děsivém šachovém turnaji hraném pod rouškou noci.

„Se svými názory na takzvanou Fieldovu posedlost jsi mě již seznámil dříve,“ připomněl jsem mu. „Říkal jsi, že takový úlovek by mu dozajista přinesl zpět jeho penzi.“

„To se mi nezdá jako dostatečný motiv ke všem těm inspektorovým drakonickým... snad by se až dalo říct *zoufalým* krokům, které poslední dobou podniká, nemyslíš?“ zeptal se Dickens.

Zamyslel jsem se nad tím. Anebo jsem se alespoň zamračil, sklopil zraky a snažil se působit dojmem, že přemýšlím. Ale popravdě jsem se v tu chvíli nemohl soustředit na nic jiného než na revmatickou dnu, která mi za levé oko vyslala záchvěv bolesti, ta se mi doplazila až za levé ucho a odtud s každíčkou uplynulou vteřinou zapouštěla kořeny hlouběji do mozku. „Ne,“ odpověděl jsem nakonec. „To asi ne.“

„Fielda dobře znám,“ pokračoval. Oheň v krbu praskala a řeřavé uhlí se rozpadalo. Připadlo mi, že je zde až nepříjemně horko. „Znám Fielda už takřka dvacet let, Wilkie, a jeho ctižádostivost přesahuje veškeré myslitelné meze.“

To mluvíš o sobě, pomyslel jsem si, ale neřekl nic.

„Inspektor Charles Frederick Field se opět chce stát hlavním komisařem,“ řekl Dickens. „Zcela vážně plánuje vrátit se do vedení detektivního oddělení Scotland Yardu.“

Zasmál jsem se, ač jsem pociťoval stále větší bolest. „To asi těžko, Charlesi. Vždyť ten člověk už je tak starý... kolem pětadesáti.“

Dickens se na mě zakabonil. „V královském námořnictvu máme admirály, kteří již překročili osmdesátku, Wilkie. Ne, na tomhle všem není absurdní jeho věk ani ta ctižádostivost, ale metody, jichž k dosažení svých cílů využívá.“

„Ale,“ promluvil jsem rychle a uvědomil si, že jsem Dickense svou zmínkou o pokročilém věku urazil, „říkal jsi mi, že inspektor Field to má u metropolitní policie rozházené kvůli oněm nesrovnalostem, jichž se dopustil jako soukromý vyšetřovatel.“

Vždyť mu, proboha, odebrali penzi! Určitě by se mu nemohlo nikdy podařit znovu získat svou bývalou pozici v novější, početnější a modernější londýnské policii.“

„Mohlo, můj drahý Wilkie, mohlo... Pokud by před spravedlnost přivedl údajného zločineckého vůdce, jehož vražedné řádění si vybralo stovky obětí, tak ano. Field se již před léty naučil, jak využívat městských novin a nyní jich určitě využije znovu.“

„Takže ty souhlasíš s inspektorem, Charlesi, že Drood je vrah a ještě k tomu má další vrahy pod svým vedením?“

„Nesouhlasím s ničím, co inspektor Field říká nebo si představuje,“ zavrtěl hlavou Dickens. „Jen se ti snažím něco vysvětlit. Pověz mi, Wilkie, máš rád Platonova Sokrata?“

Z této nečekané změny tématu jsem zamrkal. Hlava mne bolela stále víc. Charles Dickens, jak všichni věděli, neměl žádné formální vzdělání a byl na tento fakt poměrně citlivý, přestože se po celý život usilovně snažil vzdělávat se sám. Nikdy předtím jsem neslyšel, že by se zmínil o Platonovi či Sokratovi a nenapadal mě jediný důvod, proč s jejich jmény přišel nyní.

„Platon?“ opáčil jsem. „Sokrates? Ano, samozřejmě. Úžasné.“

„Potom ti jistě nebude vadit, když ti položím v naší společné honbě za objevením pravdy několik otázek.“

Přikývl jsem.

„Za předpokladu, že ten člověk, jemuž říkáme Drood, je více než jen halucinace či cynicky stvořená iluze,“ promluvil Dickens potichu, odložil sklenici brandy a prsty utvořil stříšku, „napadlo tě někdy, můj drahý Wilkie, proč jsem se s ním během uplynulých dvou let i nadále vídal?“

„Netušil jsem, že se s ním i nadále vídáš, Charlesi,“ zalhal jsem.

Dickens se na mě zpoza stříšky ze svých dlouhých prstů usmál.

„Pokud ale tvá známost s ním skutečně pokračovala i nadále,“ přemýšlel jsem, „pak bych se tedy domníval, že se tomu tak dělo z důvodů, které jsi mi popsal již dříve.“

„Abych se naučil vyšší a dokonalejší formě hypnotického umění,“ doplnil Dickens.

„Ano,“ souhlasil jsem. „A aby ses seznámil s podrobnostmi jeho prastarého náboženství.“

„To jsou všechno jistě velmi hodnotné cíle,“ souhlasil Dickens, „ale ty si myslíš, že jen kvůli takové drobné zvědavosti by někdo podstupoval všechna ta rizika? Pronásledování od horlivých přísluhovačů inspektora Fielda? Opakované sestupy do Podměstí? Pobyt v blízkosti šilence, který – podle našeho váženého inspektora – má na kontě stovky obětí?“

Netušil jsem, co ode mě Dickens nyní chce. Laudánium mi zamlžovalo mysl, ale i tak jsem se na chvíli snažil vypadat velice zamyšleně. Pak jsem řekl: „Ne, to asi ne.“

„Samozřejmě že ne,“ odvětil Dickens. Mluvil hlasem jako nějaký ředitel školy. „Napadlo tě někdy, Wilkie, že bych snad mohl Londýn *ochraňovat* před zlobou toho netvora?“

„Ochraňovat?“ zopakoval jsem. Revmatická dna mi obkroužila hlavu a svým bolestným stiskem mi sevřela pravé oko a lebku.

„Četls mé knihy, příteli. Slyšel jsi mé proslavy. Založil jsem a finančně podporoval domy pro padlé ženy a pro chudinu. Tato místa jsi se mnou navštívil. Víš, jak se stavím ke společenským otázkám.“

„Ano,“ odpověděl jsem. „Samozřejmě, Charlesi.“

„Dokážeš si vůbec představit ten hněv, který kypí a vře tam v Podměstí?“

„Hněv?“ opáčil jsem. „Myslíš Droodův hněv?“

„Mám na mysli hněv tisíců, možná desetitisíců mužů, žen a dětí, zahnaných do těchto podzemních sklepení, kanálů, chodeb a brlohů,“ odpověděl Dickens tak hlasitě, že to možná dole uslyšela i Caroline. „Hovořím, můj drahý Wilkie, o hněvu tisíců obyvatel Londýna, jež nedokážou žít ani v těch nejhorších brlozích na povrchu a nezbyvá jim nic jiného než se jako krysy stáhnout pod zem do temnoty a zápachu. Jako krysy, Wilkie.“

„Krysy,“ zopakoval jsem. „O čem to tady mluvíme, Charlesi? Jistě nechceš naznačit, že tenhle... Drood... zastupuje desetitisíce těch nejchudších obyvatel Londýna. Vždyť jsi sám říkal, že ten člověk je... podivný... a navíc cizinec.“

Dickens se zachechtal a konečky prstů takřka až bláznivou rychlostí klepal o sebe. „Je-li Drood iluze, můj drahý Wilkie, pak se jedná o iluzi představující nejhorší noční můru nadzemního Londýna. Je temnotou v srdci té nejneproniknutelnější temnoty duše. Jde o zpodobněný hněv těch, kteří v našem moderním městě a moderním světě ztratili i ten sebemenší paprsek naděje.“

Jen jsem nad tím zakroutil hlavou. „Už tomu vůbec nerozumím.“

„Tak tedy začněme znova. Už se připozdívá. Proč by mne stvoření jako Drood vyhledalo a vybralo si mě na místě nehody ve Staplehurstu, kde se všude vznášela smrt, Wilkie?“

„Nevěděl jsem, že tě vyhledal, Charlesi.“

Dickens jen rychle mávl pravou rukou, čímž chtěl vyjádřit netrpělivost, a pak znova pozvedl doutník. „Samozřejmě že mě vyhledal. Musíš lít poslouchat, můj drahý Wilkie. Právě v této schopnosti by ses měl, jako přítel i jako spisovatel, zlepšit. Nikomu jinému než tobě jsem o existenci Drooda a jeho vztahu ke mně neřekl. Musíš mě poslouchat, chceš-li porozumět nesmírné důležitosti tohoto... dramatu. Dramatu, na které chce inspektor Field nahlížet jako na nějaký turnaj či frašku.“

„Poslouchám,“ pronesl jsem chladně. Nestál jsem o to, aby mě Dickens – autor, kterého jsem poslední dobou předstíhl, co se týče prodejnosti, a který nikdy nedostal tak vysokou zálohu jako já – kritizoval.

„Proč jen si Drood vybral zrovna mě? Proč by si právě z rakve probuzený Drood mezi všemi přeživšími zvolil zrovna mě?“

Přemýšlel jsem o tom, zatímco jsem si nenápadně masíroval pulzující pravý spánek. „Nejsem si jistý, Charlesi. Ze všech cestujících v tom vlaku jsi byl bezpochyby nejslavnější.“ *Spolu se svou milenkou a její matkou*, dodal jsem neslyšně.

Dickens zavrtěl hlavou. „Není to má sláva, co ke mně Drooda přivábilo a co ho nyní drží v šachu,“ řekl tiše a mezi slovy z úst vyfukoval obláčky modrého kouře. „Jsou to mé schopnosti.“

„Tvé schopnosti.“

„Literární,“ dodal Dickens takřka netrpělivě. „Vždyť jsem... a nyní mi prosím odpusť mou neskromnost, avšak vzhledem k důležitosti této chvíle to pokládám za nutné... asi nejdůležitější spisovatel v Anglii.“

„Chápu,“ zalhal jsem. A potom jsem možná konečně pochopil. Anebo se tomu alespoň přiblížil „Drood chce, abys pro něj něco napsal.“

Dickens se zasmál. Nešlo o cynický či posměšný smích, pokud ano, tak bych se vymluvil na bolest hlavy a šel si hned lehnout, avšak spíše onen Dickensův obvyklý dětinský hluboký upřímný smích, při němž zakláněl hlavu.

„Dá se to tak říct,“ odpověděl a odklepl popel z doutníku do onyxového popelníku vedle svého křesla. „Skutečně trvá na tom, abych něco napsal. Nic menšího než jeho životopis, můj drahý Wilkie. Takové dílo vydá nejméně na pět svazků, možná i víc.“

„Jeho životopis,“ zopakoval jsem. Možná že již Dickense unavovalo, jak po něm neustále vše opakuji, avšak rozhodně ne tak jako mě samotného. Večer, který začal dobrým jídlem a smíchem, se nyní propadal do říše čirého šílenství.

„To představuje ten jediný důvod, proč ještě Drood v plném rozsahu nevypustil svůj hněv na mě, na mou rodinu, na toho proklatého inspektora Fielda, na tebe a na celý Londýn,“ oznámil mi Dickens unaveně.

„Na mě?“ opáčil jsem.

Dickens jakoby mě neslyšel. „Takřka každý týden sestupuji do londýnského Podměstí, té Hádovy říše,“ pokračoval. „Každý týden si s sebou беру svůj zápisník a poslouchám. Dělán si poznámky. Přikyvují. Ptám se. Jak nejvíc to jde. Abych zpozdil neodvratitelné.“

„Neodvratitelné?“

„Neodvratitelný výbuch hněvu toho netvora, až zjistí, že jsem z jeho mrzkého ‚životopisu‘ nenapsal ještě ani slovíčko. Ale slyšel jsem již mnoho... příliš mnoho. Vyprávěl mi o obřadech tak nechutných, že by je žádný soudný Angličan nikdy nedokázal pochopit. Slyšel jsem o hypnotickém magnetickém působení, jehož bylo využito k odporným a zavrženíhodným cílům – svádění, znásilňování, burcování, pomstě, šíření hrůzy, vraždám... Slyšel jsem... až příliš mnoho.“

„Už tam dolů musíš přestat chodit,“ řekl jsem a pomyslel přitom na tichý a klidný výklenek krále Lazara hluboko pod hřbitovem svaté Děsohrůzy.

Dickens se zasmál znova, avšak tentokrát již ne tak uvolněně. „Pokud za ním nepůjdu, přijde on za mnou, Wilkie. Na mé turné. Na nádraží. Do hotelů ve Skotsku a Walesu a Birminghamu. Do Gad's Hill Place. Té noci, kdy mladý Dickenson chodil ve spaní, se u mého okna v poschodí skutečně vznášela Droodova tvář.“

„A zabil Drood mladého Dickensona?“ zeptal jsem se v naději, že se již konečně dozvím pravdu.

Dickens na mě několikrát zamrkal a pak teprve pomalu, unaveně, možná i trochu provinile promluvil: „Nemám nejmenší tušení, Wilkie. Ten chlapec mě požádal, abych se na několik týdnů stal jeho poručníkem, jen formálně. Potom si nechal své dědictví proplatit přes mou banku a mým šekem. Potom... odešel. Víc ti k tomu nemohu říct.“

„Jistě ale musíš uznat,“ řekl jsem a snažil se využít příležitosti, „že Drood by kromě napsaného životopisu rovněž velmi uvítal i peníze toho chlapce? Svým zákeřným hypnotickým působením mohl někoho přinutit, aby chlapce zabil. Jeho peníze by pak využil ve svůj prospěch.“

Dickens se na mě díval tak upřeně a chladně, že jsem v křesle ucukl.

„Ano,“ připustil Nenapodobitelný. „U Drooda je možné všechno. Klidně mohl očarovat i mě, abych toho mladého Dickensona zabil a jeho peníze přinesl do podzemního chrámu, aniž bych si pak něco takového pamatoval. Přišlo by mi to pouze

jako sen nebo nejasná vzpomínka na nějaké divadelní představení, zhlédnuté před dlouhými časy.“

Když jsem poslouchal toto vyznání, takřka jsem nedýchal a srdce mi tlouklo jako splašené.

„Anebo,“ pokračoval Dickens, „klidně mohl ten čin nechat spáchat *tebe*, můj drahý Wilkie. Drood o tobě samozřejmě ví. Má s tebou své záměry.“

Vydechl jsem, zakašlal a snažil se nějak zpomalit tlukot svého rozrušeného srdce. „Nesmysl,“ vrtěl jsem hlavou. „Nikdy jsem se s tím člověkem nesetkal, pokud to tedy člověk vůbec je.“

„Jsi si jistý?“ zeptal se Dickens. Pod vousy se mu už opět objevil onen rozpustilý úsměv.

Vzpomněl jsem si na Dickensovu dřívější zmínku o mém zážitku v Birminghamu. Teď jsem měl jedinečnou – a možná poslední – příležitost se ho na to zeptat – avšak bolest mi v hlavě nyní pulzovala takřka stejně rychle a vytrvale, jak zběsile mi v této malé přetopené místnosti bilo srdce. Namísto toho jsem ze sebe vypravil: „Říkáš, že chodí k tobě domů, Charlesi.“

„Ano,“ Dickens se s povzdechem zabořil zpět do ušáku. Típnul krátký zbytek svého doutníku. „Už mě to tak unavuje, Wilkie. To utajování. Stálý pocit strachu. To, jak se v jeho přítomnosti musím přetvařovat. Všechna ta hrůza plynoucí z děsivých sestupů do Podměstí. Ty neutuchající obavy, že by se něco mohlo stát Georgině, Katey, dětem... Ellen. Jak jen mě to všechno znavuje.“

„Pochopitelně,“ zamumlal jsem. Pomyslel jsem na inspektora Fielda a ostatní, kteří čekají v dešti.

„Tak nyní již chápeš, proč musím do Ameriky,“ zašeptal Dickens. „Tam za mnou Drood nepůjde. Nemůže.“

„Proč?“

Dickens se v křesle napřímil a díval se na mě vytřeštěnýma očima, v nichž jsem poprvé za dlouhou dobu našeho přátelství spatřil čirou hrůzu. „Prostě nemůže,“ vykřikl.

„Ne, jistěže ne.“

„Ale zatímco já budu pryč,“ zašeptal Dickens, „ty se octneš ve velkém nebezpečí, můj příteli.“

„V nebezpečí? Já? Proč jen by mi mělo hrozit nebezpečí, Charlesi? Já s Droodem ani s tou příšernou hrou, kterou s ním ty a Field hrajete, nemám nic společného.“

Dickens zavrtěl hlavou, ale ani se neusmál, ani mi neodpověděl. Promluvil až po nějaké chvíli: „Budeš ve velkém nebezpečí, Wilkie. Drood už tě do stínu temných křídel své moci zahalil nejméně jednou – a nejspíš i vícekrát. Ví, kde bydlíš. Zná tvé slabiny. A – co je pro tebe asi nejhorší – ví, že jsi spisovatel, který je nyní u nás v Anglii i Americe dosti čtený.“

„Co to má co společného s...“ začal jsem. Když jsem se v polovině věty zastavil, Dickens znova přikývl.

„Ano,“ zašeptal. „Mě si zvolil za svého životopisce, avšak ví, že až zemřu... nebo až objeví mou podvodnou hru a sám se mě zbaví..., nebude problém najít si jiného. Do Ameriky odpluji nejdříve v listopadu – zbývá mi toho nemálo zařídit a Drooda budu muset přesvědčit, že do Spojených států se chystám proto, abych tam připravil půdu pro

vydání jeho životopisu – a do té doby si spolu ještě mnohokrát o mnoha věcech promluvíme, Wilkie, avšak slib mi, že budeš velmi opatrný.“

„Slibuji,“ řekl jsem. V té chvíli jsem již nepochyboval o tom, že se můj přítel Charles Dickens zbláznil.

Pak jsme hovořili ještě o jiných věcech, ale všechno mě bolelo a na Dickensovi se očividně projevovalo vyčerpání. Ještě než odbila jedenáctá hodina, popřáli jsme si vzájemně dobrou noc, Dickens se odebral do pokoje pro hosty a já do své ložnice.

Nechal jsem děvečku, aby pozhasínala všechny lampy v domě.

* * *

Caroline spala v mé posteli, ale já ji probudil a poslal ji dolů do jejího pokoje. Měl jsem pocit, že dnes, kdy v patře spal i Dickens, bude ve větším bezpečí dole.

Převlékl jsem se do županu a vypil tři sklenice laudána. Jindy velice účinný lék mi ale této červnové noci od bolesti a úzkosti ulevil jen málo. Na nějakou dobu jsem ležel ve tmě na posteli a cítil jsem, jak mi srdce v těle bije jako nějaké zběsilé, ale tiché hodiny. Potom jsem se zvedl a odešel k oknu.

Již přestalo pršet, ale zato se zvedla letní mlha a nyní se převalovala mezi živým plotem a keři v parku naproti. Měsíc stále ještě halilo několik mračen, avšak oblaka rychle proplouvající nad střechami prostupovalo proměnlivé šedobílé světlo. V kalužích se utvořil bezpočet nažloutlých obrazů, které tam vytvářela odražená záře z pouliční lampy. Ulice dnes v noci zela prázdnotou, nespátřil jsem dokonce ani toho chlapce, který nahradil Angrešta. Vrtalo mi hlavou, jaká stanoviště si inspektor Field a jeho asistenti asi zvolili. V tom prázdném domě na rohu? V temnotě uličky na východě?

Skutečné hodiny – ty dole na chodbě – pomalu odbily půlnoc.

Vrátil jsem se do postele, zavřel oči a snažil se zklidnit svou mysl.

Odkudsi zdola sem dutými zdmi a občasnými mřížkami doléhal tichý šelest. Cupitání. Otevírání dveří? Ne, to asi ne. Tak okna? Ne. Jako by někdo dole v temném sklepe posouval cihly nebo se pomalu, avšak cíleně pohyboval mezi hromadami černého uhlí. Ale cupitání jsem slyšel rozhodně.

Posadil jsem se v posteli a přitiskl si peřinu k hrudi.

Má zpropadená spisovatelská představitost, ještě navíc posilněná opiovou tinkturou, mi přinášela vidiny krysy velké jako menší pes, která se protahovala tou dírou ve sklepe, jež se tam objevila znovu. Ale tato přerostlá krysa měla lidskou tvář. Droodovu tvář.

Zaskřípaly dveře. Prkna v podlaze tichounce vrzala.

Že by se snad Dickens přece jen snažil vyplížit ven do noci, jak Field tak sebevědomě předpověděl?

Vyklouzl jsem ven z postele, natáhl na sebe župan, poklekl u komody, jejíž nejspodnější šuplík jsem otevřel, jak nejtíšeji to jen šlo. Pod složeným letním oblečením se tam skrývala ta obrovská pistole, kterou mi dal Hatchery. Připadla mi v ruce neuvěřitelně těžká a mohutná, když jsem po špičkách kráčet ke dveřím. Otevřel jsem je a panty zavrzaly tak, až jsem z toho leknutím ucukl.

Chodba se zdála prázdná, ale slyšel jsem hlasy. Šepot. Nejspíše šlo o mužské hlasy, avšak najisto jsem to nevěděl.

Byl jsem rád, že jsem si nechal punčochy, vyšel na chodbu a postavil se ke schodišti. Zdola se ozývalo pouze klepání kyvadla a tikání hodin.

Šeptání se ozvalo znova a šířilo se odněkud z konce chodby.

Mohla snad Caroline – rozzlobená, že jsem ji poslal pryč – vyjít nahoru, aby si promluvila s Dickensem? Anebo Carrie, pro kterou Dickens vždy představoval jejího oblíbeného hosta?

Ne, ten šepot nepocházel z pokoje pro hosty, kde spal Dickens. Spatřil jsem, jak zpoza pootevřených dveří pracovny vychází pruh světla. Vydal jsem se k němu blíž a těžkou pistolí přitom mířil na dveře.

Vevnitř plápolala jediná svíce. Když jsem přitiskl tvář ke dveřím, spatřil jsem tam u vyhaslého krbu tři křesla, v nichž seděly tři postavy. Dickens v červeném marockém županu byl usazen ve stejném ušáku jako předtím. Nakláněl se nad jedinou svíčkou a jeho výraz se ztrácel ve stínech, nicméně cosi vzrušeně šeptal a rukama mával ve vzduchu. Ze židle u stolu to vše poslouchal druhý Wilkie. Vousy měl o něco kratší než já, jako by si je snad nedávno přistříhl, a na nose mu seděly mé náhradní brýle. Jejich skla odrážela světlo svíčky a propůjčovala tak jeho očím démonický zjev.

To vysoké křeslo, kde jsem ještě před hodinou seděl já, bylo otočené opěradlem ke mně a rozeznal jsem v něm pouze černou ruku, dlouhé bledé prsty a náznak holého temena, zvedajícího se nad černým koženým čalouněním. Samozřejmě jsem věděl, o koho jde, ještě než se ta postava natočila k Dickensovi, aby mu něco svým syčivým šeptem pověděla.

V mém domě se nacházel Drood. Vrátila se mi ona vidina krysy ve sklepe, která pak přešla v klikatý úponek kouře či mlhy, plazící se tam dole mezi cihlami, až se nakonec přetvořil v obraz tohoto netvora.

Silně se mi točila hlava. Opřel jsem se o rám zárubně, abych mohl pevněji stát, a uvědomil jsem si přitom, že bych mohl otevřít dveře, vrhnout dovnitř, dvěma výstřely Drooda zabít a pak zbraň namířit proti druhému Wilkiemu. A pak možná... na samotného Dickense.

Ne... Střelit Drooda bych jistě mohl, ale skutečně by ho to zabilo? A kdybych střelil po druhém Wilkiem, nebylo by to totéž, jako bych pistoli obrátil proti sobě samému? Přijela by snad za šedavého ranního světla na Carolinin hysterický rozkaz policie a spatřila na podlaze pracovny tři mrtvá těla, z nichž jedno by byla studená mrtvola Wilkieho Collinse?

Naklonil jsem se blíž, abych uslyšel, co říkají, avšak v tu chvíli šepot ustal. Nejdříve zvedl hlavu Dickens a podíval se na mě. Potom druhý Wilkie, bledou kulatou tvář měl od kníru až po to nekonečné čelo svažetelou jako králík a zíral na mě. Potom se otočil Drood... pomalu, děsivě. Jeho oči bez víček rudě žhnuly jako rozžhavené uhlíky přímo z pekla.

Zapomněl jsem na pistoli ve své ruce, dveře jsem s tichým cvaknutím zavřel a vrátil se zpět do ložnice. Přes zabouchnuté dveře jsem uslyšel zvuky hovoru, ten už ale nyní neprobíhal šeptem.

Zaslechl jsem předtím, než jsem zavřel a zamknul dveře své ložnice, tichý smích? Tím si nikdy nebudu moct být jistý.

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ

Toho samého léta roku 1867 jsme se s Caroline, Carrie a našimi třemi sloužícími (Georgem, Besse a Agnes) málem ocitli bez domova. Skoro nás vyhodili na ulici.

Věděli jsme samozřejmě, že nájemní smlouva na Melcombe Place č. p. 9 již brzy vyprší, ale pevně jsem doufal, že se mi ji podaří ještě tak na rok či na dva prodloužit, ač s domovníkem jsem nevycházel zrovna nejlépe. Nicméně jsem se přepočítal. A tak skoro celý červen vyplnilo pobíhání po Londýně ve snaze najít nějaké nové místo k bydlení.

Asi se ani nemusím zmiňovat o tom, že jsem měl po celý červen plno práce s psaním *Měsíčního kamene* – během tohoto měsíce jsem dopsal první tři díly, které jsem ukázal Dickensovi – a velmi zaneprázdněn jsem byl i poté, jelikož Dickens mi nabídl další spolupráci, a tak to všechno musela vyběhat Caroline.

Zatímco se činila, já se uchýlil do klidu svého klubu, abych dokončil práci na prvních třech číslech *Měsíčního kamene*.

Poslední dva červnové dny jsem strávil v Gad's Hillu a přečetl dokončené kapitoly Dickensovi. Tomu se natolik líbily, že na místě souhlasil vyplatit mi sedm set padesát liber, aby časopis *All the Year Round* získal na můj román práva s tím, že první díl měl vyjít patnáctého prosince. Potom jsem ihned kontaktoval bratry Harperovy ve Spojených státech, aby mi za práva na vydání v Americe zaplatili stejnou částku.

Když jsem se vrátil prvního července do Londýna, Caroline mě ihned začala oblétovat a bzučet kolem mě jako hladová moucha. Dožadovala se, abych si šel prohlédnout domy, které se jí podařilo najít k možné koupi či pronájmu. Učinil jsem tak a musím prohlásit, že většina z nich pro mě představovala ztrátu času kromě jednoho místa na Cornwall Terrace. Pokáral jsem Caroline za to, že hledala i místa mimo Marylebone, jelikož jsem si tuto čtvrť již velice oblíbil. (Samozřejmě jsem také potřeboval, aby se naše nové obydlí nacházelo v příhodné vzdálenosti od Bolsover Street, kde „paní Dawsonová“ již bydlela prakticky na stálo.)

Můj hádavý domovník na Melcombe Place nyní trval na tom, že se musíme odstěhovat do prvního srpna – kterýžto požadavek jsem já kvitoval s naprostým klidem a měl v plánu jej neuposlechnout, až se ten den dostaví, zato Caroline způsobil silné bolesti hlavy a přiměl ji k tomu, aby ještě usilovněji a vytrvaleji hledala nové bydlení a dlouhé večery pak trávila hlasitým brbláním.

V květnu mě Dickens přizval, abych s ním spolupracoval na dlouhé povídce pro vánoční vydání časopisu *All the Year Round* pro rok 1867. Souhlasil jsem, ale až po dlouhých a takřka směšně urputných vyjednáváních s Willsem (Dickens se prozíravě snažil vyhýbat veškerým peněžním jednáním se mnou). Dožadoval jsem se velmi vysoké sumy čtyř set liber za mou polovinu povídky, ale přiznám se ti, milý čtenáři, že tato suma mi přišla na mysl pouze proto, že se jednalo o desetinásobek částky, kterou jsem dostal za svůj první úspěšný příspěvek do Dickensova časopisu – povídky s názvem „Sestra Rose“ z roku 1855. Nakonec jsem souhlasil s částkou tří set liber nikoli z důvodu nějaké slabosti či netrpělivosti, ale proto, že jsem se chtěl opět veřejně spojit s

Dickensem a doufal, že se tak v soukromí zhojí rány, které mohla způsobit ona nešťastná červnová záležitost s Droodem.

Dickens měl po celé léto vynikající náladu. Zbytek července jsem chtěl strávit prací na *Měsíčním kameni*, ale během návštěvy v Gad's Hillu mě Dickens přesvědčil, že bychom měli s přípravou naší vánoční povídky začít ihned. Navrhl příběh založený na naší výpravě po Alpách – což byly v mnohém šťastnější časy pro nás pro oba – a rovněž navrhl název *Nikudy ven*.

Caroline velmi potěšilo, když slyšela, že na nějaký čas odkládám *Měsíční kámen* na hřebík, zato se ale rádně vztekala, jakmile jsem jí sdělil, že většinu času budu během následujících měsíců trávit v Gad's Hillu.

To samé pondělí, kdy jsem se vrátil z Gad's Hillu – Caroline byla zavřená ve svém pokoji, popotahovala a křikem mne obviňovala, že se ode mě při hledání nového bydlení nedočkala ani za mák pomoci – jsem obdržel vzkaz od Dickense, který se vrátil do města, aby pracoval v redakci svého časopisu:

„Tímto stvrzuji, že já, níže podepsaný, jsem (doposud) byl natvrdlý osel, když jsem tvrdil, že vánoční číslo se bude sestávat z třiceti dvou stránek. Nyní prohlašuji, že vánoční číslo bude mít stránek čtyřicet osm, a to velice dlouhých a hustě popsanych, jak již nyní více než zjevně prokazuje mé značně zpocené čelo.“

Tak v takovéto rozverně náladě se Dickens onoho června roku 1867 nacházel.

Marta R. byla toho léta (a nejen tehdy) mnohem lépe naladěna než Caroline G., a když jsem dokončil svou práci v klubu Athenaeum, vydal jsem se do Bolsover Street, abych se tam navečeřel a strávil noc. Jelikož jsem měl v klubu Athenaeum pronajatý pokoj a rovněž velmi často vlakem dojížděl do Gad's Hillu, abych s Dickensem probral naši vánoční povídku a pak tam někdy i přespal, Caroline mi nepokládala žádné všetečné otázky.

Potom jednoho večera, zrovna když jsem dojídal svou brzkou večeři, jsem vzhlédl od talíře a spatřil inspektora Charlese Fredericka Fielda, jak si to rázuje přes jídelnu ke mně. Aniž by se dovolil, přitáhl si k mému osamělému stolu židli a posadil se.

Měl jsem sto chutí mu říct: „Je mi líto, inspektore, ale do tohoto klubu mají přístup pouze skuteční gentlemani.“ Když jsem ale na jeho tváři zpozoroval velmi neobvyklý úsměv, tak jsem si pouze ubrouskem přetřel rty, tázavě pozvedl obočí a čekal.

„Dobré zprávy, pane Collinsi, a já chtěl být ten první, kdo vám je sdělí.“

„Už jste chytili...“ rozhlédl jsem po velké místnosti, kde večeřelo ještě několik málo dalších lidí, „... toho podzemního gentlemana?“

„Ne, ještě ne, pane. Ale už velmi brzy! Týká se to vašich současných potíží s hledáním nového bydlení.“

Inspektoru Fieldovi jsem se o tom, že nám již velmi brzy vyprší nájemní smlouva, nezmínil, ale s velikou zvědavostí jsem očekával jakékoli zprávy, které by mi tento muž mohl o tomto problému sdělit.

„Jistě si vzpomínáte na onu překážku, kterou představovala paní Shernwoldová,“ promluvil potichu a kradmo se rozhlížel kolem, jako bychom byli dva intrikáni.

„Jistě.“

„No, tak ta překážka již patří minulosti.“

To mě skutečně překvapilo. „Ta dáma si to rozmyslela?“ vyzvídál jsem.

„Ne, pane,“ odvětil inspektor Field, „ta dáma je mrtvá.“

Několikrát jsem zamrkal, naklonil se dopředu a ještě spiklenečtěji inspektorovi zašeptal: „Jak se to stalo?“ Paní Shernwoldová patřila mezi ony vyzábělé mrzuté šedesátnice, u nichž vše nasvědčovalo tomu, že budou tento svět svou přítomností obšťastňovat ještě jako mnohem vyzábější a mrzutější devadesátnice.

„Projevila tolik laskavosti, že spadla ze schodů a zlomila si vaz, pane Collinsi.“

„Neskutečné!“ vydechl jsem. „Kde?“

„Nu přece v domě na Gloucester Place, číslo popisné devadesát, avšak na schodišti pro sloužící. Aspoň že se to stalo na místě, kudy, až se do domu nastěhujete, nebudete muset často procházet a připomínat si tak její neštěstí.“

„Schodiště pro sloužící?“ opakoval jsem a vzpomněl si přitom na svou dámu se zelenou kůží a slonovinovými kly. „Co paní Shernwoldová proboha jen dělala na schodišti pro sloužící?“

„To se již nikdy nedozvíme,“ kdáknul inspektor. „Ale načasování nemohlo být lepší, co vy na to, pane Collinsi? Nyní vám již nestojí nic v cestě, abyste se tam mohl nastěhovat.“

„Ten syn misionář,“ připomněl jsem mu. „Určitě se již brzy vrátí z Afriky, nebo kde zrovna pobývá a...“

Inspektor Field tuto mou spekulaci odbyl mávnutím své mozolovité ruky. „Vyšlo najevo, že půjčka na Gloucester Place číslo popisné devadesát nebyla paní Shernwoldovou nikdy splacena. Nemohla tedy s domem nakládat jako se svým vlastním.“

„Komu tedy ten dům úředně patří?“

„Lordu Portmanovi. Ten dům měl nejspíše vždy ve vlastnictví lord Portman.“

„Setkal jsem se s ním!“ zvolal jsem tak hlasitě, že se na nás několik strážníků vyděšeně podívalo. Pak již mnohem tišeji: „Znám ho, inspektore. Rozumný muž. Zdá se, že mu patří většina zástavby tam okolo Portman Square... i na Baker Street, stejně jako na Gloucester Place.“

„Nemýlíte se, pane Collinsi,“ přitakal inspektor Field a na tváři se mu objevil ten jeho spokojený, možná až trochu mefistofelský úsměšek.

„Netušíte, kolik za ten dům chce?“ zeptal jsem se.

„Laskavě jsem se na to poptal,“ odvětil inspektor Field. „Lord Portman se nechal slyšet, že by vám obydlí pronajal na dvacet let za částku osmi set liber. Samozřejmě že jsou v tom zahrnuty i ony překrásné stáje za domem. Ty byste mohl dále pronajímat, abyste získal nějaké peníze navíc.“

Vychlo mi v ústech a usrkl jsem si trochu portského. Osm set představovalo ohromnou částku – ale rovněž jsem věděl, že až matka zemře, Charlie a já po ní rovným dílem zdědíme nějakých pět tisíc liber, které jí přenechala teta, i když – dle podmínek otcovy závěti – zbytek bohatství představovaného jeho i jejím majetkem zůstane nepřístupný. A co se týče možnosti pronajímání oněch pěkných stájí, měl inspektor rozhodně pravdu.

Inspektor si z kapsy saka vytáhl až podezřele tmavé doutníky. „Předpokládám, že pravidla vašeho klubu nezakazují kouřit v jídelně,“ řekl.

„Jistěže ne.“

Jeden z nich mi nabídl, uřízl u nich špičky, svůj si zapálil, spokojeně si z něj popotáhl a pak přidržel sirku u mého doutníku, aby jej také zapálil.

Potom zamával na Bartlese, nejstaršího a nejdůstojnějšího číšníka v našem klubu, a požádal ho: „Dobrý muži, buďte prosím tak laskav a přineste mi skleničku toho, co pije pan Collins. Děkuji vám.“

Jak Bartles pospíchal pryč – a trochu se mračil kvůli kategorickému tónu tohoto nenápadně oděného cizince – žasl jsem nikoli poprvé nad tím, kolik různých osudů se již provázalo s osudem tohoto podivného rozkazovačného policisty.

„Dobrý doutníček, co vy na to, pane Collins?“

Chutnal, jako by byl napěchován něčím, co vyrostlo v plesnivé botě z nějakého zapomenutého sklepa.

„Prvotřídní,“ zalhal jsem.

Dorazilo inspektorovo víno a já je nechal neochotně připsat na svůj již tak dosti tučný účet, ale ona vždy šetrná, vždy konzervativní a vždy lakotná část mé mysli to nesla jen s velikou nelibostí.

„Na vaše neobyčejné štěstí, pane Collins,“ zahlaholil inspektor Field a pozvedl skleničku.

I já jsem pozvedl svou, prstem projížděl po křišťálovém skle a přitom doufal, že Caroline si nyní – už konečně – přestane věčně stěžovat a fňukat. Přiznávám se, že v tuto chvíli ani pak v následujících dnech jsem ani jednou nepomyslel na ubohou paní Shernwoldovou a její ironický osud, snad jenom když jsem Caroline lhal o podrobnostech jejího odchodu z tohoto světa.

* * *

Věřím, milý čtenáři z budoucnosti, že nastal čas, abych ti prozradil něco víc o druhém Wilkiem.

Dosud jste druhého Wilkieho zřejmě považovali za výplod mé fantazie či důsledek požívání laudána, které musím brát. Není ani jedno z toho.

Celý život mě pronásleduje můj vlastní dvojník. Už jako velmi malé dítě jsem byl přesvědčen, že mám dvojče, se kterým jsem si hrál a často o něm matce vyprávěl. Jako chlapec jsem pak otce slýchával, jak se zmiňuje o hodinách kreslení, které dával „Wilkiemu“, avšak já věděl, že v té době jsem se zrovna nacházel mimo domov. Byl to můj dvojník, kdo se z těchto hodin těšil. Když jsem jako velmi mladý patnáctiletý muž poprvé zakoušel tělesnou lásku se starší ženou, nepřekvapilo mě, že když jsem se ohlédl, spatřil jsem, jak ve stinném rohu postává druhý Wilkie – stejně mladý jako tenkrát já, se zářivými očima a bez vousů – a s velkým zájmem mě sleduje. V mé rané dospělosti jako by se toto mé druhé já vytratilo kamsi zpět do přízračné říše, odkud pocházelo. Na několik let se mi zdálo, že jsem se ho již zbavil.

Ale jen několik let před oním obdobím, o kterém nyní píšu v těchto pamětech, když se již bolest způsobovaná revmatickou dnou stala tak nesnesitelná, že bych ji bez pomoci laudána neustál, se druhý Wilkie vrátil. Zatímco já měl nyní povahu mírnější, družnější a všeobecně přátelštější, Wilkie se v době, co jsme se neviděli, stal agresivnějším a hrubším. Před léty, když jsem se poprvé setkal s Percym Fitzgeraldem (ještě než si ho natolik oblíbil Dickens), jsem se mu svěřil, že „*cítím přítomnost jakési podivné přízračné síly a často mám pocit, jako by za mnou někdo stál.*“

Nikdy jsem nepopíral, že opium mělo na přivolání druhého Wilkieho svůj podíl. Jak Thomas de Quincey, autor *Zpovědi anglického požívače opia* a přítel můj i mých rodičů, jednou napsal: „*Jestliže se z člověka, který neustále hovoří o volech, stane požívač opia, je pravděpodobné, že (pokud tedy nebude otupělý tak, že mu to snění znemožní) se mu pak o těch volech bude i zdát.*“ Já byl, jak při psaní, tak v životě, posedlý dvojí identitou – dvojníkem, vznášejícím se těsně za mlžnými hranicemi každodenní reality – takže není divu, že opium, jež jsem denně požíval, droga, která se tak často a účinně využívala k otevření dveří do jiných realit, přivolala druhého Wilkieho, s nímž jsem si kdysi v dětském pokoji hrával.

Kdybys, milý čtenáři, lépe znal mé dílo, věděl bys, že problematika identity prostupuje většinu mých povídek a románů, počínaje Antonií, kterou jsem začal psát, když mi bylo teprve dvacet dva let. Dvojníci, často znázorňující dobro a zlo, se procházejí stránkami mých příběhů. Mým postavám je často (kupříkladu Laura Fairlieová z mé *Ženy v bílém* či Magdalena Vanstoneová z pozdějšího díla *Bezejmenně*) jejich identita krutě a násilně odervána, takže musí obývat prázdné skořápky jiných jmen, jiných myslí, jiných těl.

Jestli je mým postavám dovoleno ponechat si své vlastní identity, tak povětšinou musí tyto identity skrývat, přebírat identity jiných či čelit ztrátě identity, způsobené poraněním očí, sluchu, hlasivek či amputací končetin. U mých postav neustále na povrch vyplouvají nové identity, přeměny, způsobované stále častěji užíváním drog.

Charles Dickens touto stránkou mých postav pohrdal, avšak čtenáři ji očividně zbožňovali. A měl bych také připomenout, že jsem nebyl jediný spisovatel, kterého fascinují otázky „druhého já“ a dvojitých, nejasných či zmatených identit – jistý pisálek jménem William Shakespeare začleňoval tato témata a formy do svých děl mnohem častěji než kdy já.

Často jsem uvažoval nad tím, dokonce ještě předtím, než začalo to děsivé období s Droodem, zda jsem méněcenným člověkem, protože mi chybí určité rysy, které jsou ale nejspíš přítomny u druhého Wilkieho. Například tady máme tu záležitost s mým jménem. Tedy spíš jde o to, jak lidé mé jméno používají.

Pro všechny jsem byl prostě Wilkie – ne pan Collins (i když inspektor Field a jeho zaměstnanci se jaksi vydali proti proudu a tohoto zdvořilého oslovení při komunikaci se mnou používali), dokonce ani „Collins“ (jak třeba já občas Charlese Dickense oslovuji „můj drahý Dickensi“) ... prostě Wilkie. Jako bych pro všechny zůstal věčným dítětem. Carrie mi už od malička říká „Wilkie“. Dickensovy děti mi – po celou dobu dospívání – říkaly „Wilkie“, pokud jim tedy Dickens, Catherine či Georgina nenařídili jinak. Muži v mém klubu, kteří by nikdy své vrstevníky neoslovili křestním jménem, i kdyby se třeba znali po celá desetiletí, mně klidně říkali „Wilkie“, sotva jsme se představili.

Velmi podivuhodná věc.

To ráno poté, co jsem nahlédl do své pracovny a spatřil tam Dickense, Drooda a druhého Wilkieho – a pak se dal na rychlý ústup – jsem se Nenapodobitelnému u snídaně přiznal, že se mi o takovém setkání zdálo.

„Ale vždyť bylo skutečné!“ vykřikl Dickens. „Byl jsi tam, můj drahý Wilkie! Hovořili jsme celé hodiny.“

„Z toho rozhovoru si nic nepamatuji,“ namítl jsem a ucítil pod kůží bodavou bolest, jako bych tam měl ledové jehly.

„Je to tak asi lepší,“ řekl Dickens. „Drood někdy využívá svého magnetického působení, aby lidem částečně nebo zcela vymazal vzpomínky na setkání s ním, pokud má pocit, že takové vzpomínky by nějakým způsobem mohly ohrozit jeho samého či jeho společníka. Nicméně takový hypnotický výmaz neplatí na mě, jelikož já sám se umění hypnózy věnuji.“

Skutečně? pomyslel jsem si sarkasticky. Nahlas jsem ale řekl toto: „Pokud se tedy nejednalo o sen, ale o skutečnost, jak se Drood dostal do domu? Náhodou vím, že celý dům byl bezpečně uzamčen.“

Dickens si mazal již druhý toast marmeládou a usmál se. „To mi neprozradil, můj drahý Wilkie. Za ty poslední dva roky jsem nabyl dojmu, že existuje jen velice málo míst, kam Drood nemůže proniknout, pokud se mu zachce.“

„Takže podle tebe je to nějaký duch.“

„Ne, vůbec ne, můj drahý Wilkie. Kdepak.“

„Můžeš mi tedy prozradit,“ promluvil jsem poněkud příkře, „obsah těch ‚dlouhých hodin rozhovoru‘... obsah, který mi přízrak Drood nařídil zapomenout?“

Dickens zaváhal. „Tak tedy dobrá,“ souhlasil. „Ale domnívám se, že bych s tím měl raději počkat. Blíží se určité události, o nichž pro tebe bude v současné době lepší nevědět, můj drahý Wilkie... Stejně jako o dalších faktech, která bych ti pro tvé vlastní dobro neměl zatím prozrazovat... takže tedy nebudeš vlastně lhát, když inspektorovi Charlesi Frederickovi Fieldovi oznámíš, že ses s Droodem nesetkal a nic o jeho plánech nevíš.“

„Tak proč mi potom on – nebo ty – o nich minulé noci pověděl?“ naléhal jsem. Nevzal jsem si ještě svou ranní dávku laudána a můj mozek i tělo se ho bolestně dožadovaly.

„Abychom získali tvé povolení,“ odpověděl Dickens.

„Povolení k čemu?“ Div jsem se nerozzlobil.

Dickens se znova usmál a zcela nesnesitelně mě poklepal po rameni. „Sám to brzy poznáš, můj příteli. Jakmile budou tyto záležitosti za námi, povím ti o našem dlouhém nočním rozhovoru všechny podrobnosti. Přísahám.“

Muselo mi to stačit, avšak velmi vážně jsem pochyboval o tom, že se vůbec nějaké setkání s Droodem, Dickensem a druhým Wilkiem uskutečnilo. Spíše to vypadalo, že Dickens využívá mého opiového snu ke svým vlastním nevyzpytatelným účelům.

Anebo má své vlastní tajné záměry a plány druhý Wilkie. Z této možnosti mi husí kůže naskočila ještě víc.

* * *

Do čísla popisného devadesát na Gloucester Place jsme se nastěhovali začátkem září roku 1867. Nezbylo mi, než si za asistence svých advokátů vzít půjčku osm set liber na zaplacení nájmu. Inspektor Field měl pravdu v tom, že stáje v ohradě za domem mi pomohou si něco přivydělat, pronajal jsem je jistě ženě – majitelce čtyř koní – za čtyřicet liber za rok, přestože jsem se docela natrápil, abych ji přiměl platit včas.

Dům na Gloucester Place byl mnohem větší a luxusnější než ten na Melcombe Place. Tento terasový dům se nacházel dále od ulice, měl pět podlaží a rozhodně by se

tam vešla i rodina mnohem početnější než ta naše a rovněž i mnohem více zkušenějších a šikovnějších sloužících než ti naši tři ubozí nalezenci. Nyní jsme měli k dispozici tolik hostinských pokojů, že bychom u sebe mohli ubytovat menší armádu. Jídlna v přízemí byla třikrát větší než ta na Melcombe Place a pohodlný pokoj, nacházející se za ní, jsme využili jako obývací. Obrovský salon ve tvaru L v přízemí jsem si okamžitě zabral jako svou pracovnu, přestože se jednalo o průchozí místnost – chodili tudy různí hosté z chodby, sloužící, Caroline, která pracovala v blízkém pokoji, no prostě bylo tam živo. Byl to ale prostorný pokoj, zabírající v celém domě jakousi centrální pozici, vybavený obrovským krbem a vysokými okny, takže ve srovnání s mou předcházející stísněnou pracovnou na Melcombe Place nepůsobila tak temně. Mohl jsem jenom doufat, že se za námi nenastěhuje i druhý Wilkie.

Když jsme na podzim konečně dokončili zkrášlovací práce, výsledek se mi velmi líbil. Všude jsem měl samozřejmě knihy a obrazy, které na tabulových stěnách v Gloucester Place vynikly mnohem lépe než na temných tapetovaných zdech v našem předchozím bydlišti.

Do pracovny jsem si pověsil portrét své matky – od Margaret Carpenterové – jako mladé dívky v bílých šatech. Má matka jej nikdy neviděla (nebylo by vhodné, aby přišla dům navštívit, když v něm bydlí i Caroline G), ale já jsem se jí o něm zmínil v dopise – „stále vypadáš tak dobře, jako na tom portrétu“. (To samozřejmě nebyla tak úplně pravda, jelikož matka měla nyní již přes sedmdesát a léta už si na ní vybrala svou daň.)

V mé pracovně rovněž visel portrét mého otce a obraz italského městečka Sorrenta. Nacházely se po stranách mého ohromného psacího stolu, který rovněž patřil otci. Další tabulovou stěnu v téže místnosti zdobil můj vlastní portrét v mladých letech od bratra Charleyho a pak ještě jedna malba mě samotného od Millaise. Můj vlastní výtvarný počín byste v domě našli pouze jediný – jmenoval se „Pašerákovo doupě“ a visel v jídelně.

Příliš jsem nedůvěřoval novotě jménem plynové osvětlení, přestože Dickens a ostatní na ni nedali dopustit, a tak mé pokoje, knihy, závěsy, psací stůl a malby v č. p. 90 na Gloucester Place osvětlovaly pouze voskové svíčky. Měl jsem rád ono měkké světlo, kterým svíčky a oheň z krbu vše ozařovaly – nesvítilo lidem prudce do tváře, když se usadili u jídelního stolu či u krbu – a nikdy bych jej nevyměnil za onu ostrou nelidskou záři plynového osvětlení, a to i přestože z práce jen ve světle svíčky mě ukrutně bolela hlava, kvůli čemuž jsem musel zvyšovat své dávky laudána. Za tu krásu to ale stálo.

I když dům vypadal zvenku velice honosně, vevnitř pod vedením zesnulé paní Shernwoldové poněkud zchátral, a proto jsme museli povolát malou armádu dělníků, kteří strávili víc jak měsíc malováním, opravami či instalací potrubí, bouráním vnitřní stěny, pokládáním nových kachlíků a vůbec různými úpravami, aby ten dům i zevnitř vypadal tak krásně jako zvenku.

Abych se s tím chaosem nějak vypořádal, musel jsem nejdříve odříct všechny společenské návštěvy. Na nějaký čas jsem se rovněž musel vzdát potěšení z našeho nového domu – spal jsem po několik týdnů výhradně v chatě své matky v Southboroughu nebo v Gad's Hill Place – a veškerý dohled nad prašnými a špinavými pracemi nechat na Caroline. Všechn ten shon dobře vystihuje následující dopis, který

jsem napsal příteli Fredericku Lehmannovi desátého září, jen den poté, co jsme se nastěhovali – „*Musel jsem opustit svůj starý domov – najít si nový – o ten nový dům smlouvat a snažit se jej získat – radit se se spoustou právníků – najmout britské dělníky – a do toho všeho se ještě snažit pokračovat ve své práci literární, aniž bych se mohl třeba být jen na den zastavit.*“

Ten podzim byl velice teplý a Dickens a já jsme na povídce *Nikudy ven* pracovali většinou v jeho pěkné chatě ve švýcarském stylu. Dickens svůj dlouhý psací stůl v patře rozložil tak, aby se nám u něj oběma pohodlněji sedělo, a my jsme spolu dlouhé hodiny psali pouze za takřka naprostého ticha, které narušoval jen bzukot včel a občasná otázka či pár slov, která jsme si sem tam vyměnili.

Ještě koncem srpna mi Dickens napsal vzkaz, v němž naznačil směr, kterým se naše společná práce na tomto úkolu bude ubírat. Co se týče podoby zápletky, museli jsme samozřejmě v určitých ohledech učinit vzájemné kompromisy.

„*Mám jakousi základní myšlenku, která nám, doufám, pomůže dosáhnout našeho cíle. Vrcholným momentem by měl být zběsilý úprk Alpami ve vichřici, na míle daleko od civilizace, kam se naše postavy i přes varování vydají. Měly by si projít všemi hrůzami a nebezpečnostmi, která s sebou dobrodružství v tak drsných podmínkách může přinést, mohly by třeba před někým utíkat anebo se snažit někoho dohnat (spíše to druhé, řekl bych). Na tomto člověku, ať už by se ho snažily dohnat či před ním uprchnout, by záviselo rozřešení celého příběhu. Do takového prostředí budeme moci začlenit hrůzu, krásu i napětí a rozvine se před námi škála úchvatných možností, jak vše ukončit. Pokud budeme mít toto na paměti a celý příběh k tomu směřovat, vytěžíme z toho přímo lavinu energie, která pak čtenáře zcela ohromí.*“

Ani na konci září se nám ještě žádnou lavinu vyčarovat nepodařilo a Dickens mi pouze podal zprávu, kde stálo: „*postupuji tempem koleček tlačených greenwichským důchodcem*“ a „*stejně jako ty pracuji s pomalostí, za niž by se ani šnek nemusit stydět...*“, ale když jsme pracovali v Gad's Hillu společně, probíhala naše práce mnohem svižněji, než když jsme psali každý zvlášť, a rovněž to do našeho snažení vneslo více nadšení.

Pátého října jsem se již vrátil zpět na matčinu chatu, pochutnával si na dobrých jídlech a cítil, že cíl našeho společného úsilí se již nachází na obzoru, poslal mi Dickens následující vzkaz:

„*Margueritu jsem poslal zachraňovat a ponechal jsem to tak, že Vendale – ve snaze ji ušetřit – tvrdí, že se jedná pouze o zranění z bouře, nic víc. Jen tak mimochodem, Obenreizer byl Vendalem pořežán svou vlastní dýkou. To kdybys potřeboval jizvu. Jestli ne, tak nevadí. Nepochybuji o tom, že moje vylíčení horského dobrodružství bude plné chyb, jelikož nepíšu zrovna čitelně. Ale sám pochopíš, co mám na mysli. Rozuzlení zápletky vidím podobně jako ty – zatím bez dalších podrobností. O té věci s Obenreizerem považuji (sebevražda?). Marguerita je svému milenci z celého srdce oddaná. Jakmile budeš připraven, dej mi vědět a všechno společně dotáhneme do konce.*“

Rád bych věděl, milý čtenáři, jaký význam mohou tyto pracovní poznámky, které si vyměňují dva tak profesionální spisovatelé, po více než století mít. Nejspíše velmi malý, dovolil bych si tvrdit, vezmeme-li však v potaz Dickensovu slávu, jež už za mého života sahala ke hvězdám, tak možná i tyto narychlo naškrabané a nesrozumitelné

vzkazy by snad mohly nějakého méně významného vědce zajímat. Dalo by se to samé prohlásit i o poznámkách, které jsem Dickensovi posílal já? Běda, to se již nikdy nedozvíme, jelikož Dickens i nadále páčil všechny dopisy, které dostával, jako by tak pokračoval v onom ohromném ohni, který se poprvé rozhořel na podzim roku 1860.

A toho stejného dne, páteho října, což byla první sobota nového měsíce, jsem se vrátil domů na Gloucester Place – Caroline jsem o tom, že mám v plánu se vrátit, dopředu nijak nezpravil. Přijel jsem pozdě, většinu z místností našeho nového domu halila tma a Caroline v kuchyni večeřela s nějakým cizím mužem.

Přiznávám, že mě to vyděsilo, možná i rozzlobilo. Caroline se na mě ze svého místa u stolu usmála, sloužící té noci nebyli přítomni, ale já si všiml, jak postupně začíná od krku až po uši a tváře rudnout.

„Co to má znamenat?“ zeptal jsem se toho člověka. „Kdo jste?“

Byl to vyhublý, sinálý, malý nezajímavý mužíček s lasiččími rysy. Kabát měl z té nejobyčejnější krtčí kůže a vůbec všechno na něm působilo zcela obyčejně. Vstal a jal se mi odpovídat, ale ještě než stačil cokoli vyslovit, promluvil jsem já: „Počkejte, vás přece znám... Před měsícem jsem si vás najal. Clow, nemýlím-li se. Nebo tak nějak. Jste instalatér.“

„Joseph Clow, pane,“ dodal velice kňouravým a hrdelním hlasem. „Ano, pane, zaměstnal jste mě. Zrovna jsme nahoře dokončili práci na potrubí a vaše hospodyně, paní G., byla natolik laskava, že mě tady dnes pozvala na večeři, pane.“

Zpražil jsem svou „hospodyní“ pohledem, ale ona se na mě prostě zase jen usmála. Taková nestoudnost! Já si právě půjčil a utratil neuvěřitelných osm set liber, abych téhle drzé poběhlci koupil jedno z nejkrásnějších obydlí v okolí Portman Square a ona si tady v mém vlastním domě dává za mými zády tajné dostaveníčko s prachobyčejným dělníkem!

„Tak dobře,“ řekl jsem a věnoval Caroline takový úsměv, který si určitě musela vyložit jako *později si to s tebou vyřídím*. „Jen jsem se zastavil pro nějaké čisté prádlo. Hned jdu zase zpět do svého klubu.“

„Pudink, který připravuje vaše hospodyně, je tak slad'oučký,“ pochvalovala si ta osoba. Kdybych v tom býval vysledoval nějakou nestoudnost či sarkasmus, praštil bych ho, avšak tento komentář se mi zdál docela nevinný.

„Otec pana Clowa je palírník a rovněž se věnuje instalatérství,“ pokračovala Caroline, rudá od hlavy až k patě. „Dnes přinesl vynikající sherry, abychom si mohli připít na oslavu ukončení prací.“

Přikývl jsem a odešel nahoru. Prádlo mi v cestovním vaku nescházelo. Přišel jsem si z velkého džbánu dolít opia. Naplnil jsem svou cestovní láhev, vypil dvě vrchovaté sklenice, pak jsem došel ke komodě, zašátral ve spodním šuplíku pod prádlem a našel nabitou pistolí, kterou mi Hatchery věnoval již před tak dávnou dobou.

Kdo jen by mě mohl obviňovat, kdybych zastřelil Caroline a jejího vyzábělého kníratého umazaného milence, co mu z kapsy čouhají trubky? Jistě spal v mé posteli ještě dříve než já – anebo si to alespoň dozajista přál.

Ale pak jsem si uvědomil, že pro okolní svět Caroline G. skutečně představuje jen mou hospodyní, nikoli manželku. Jistě jsem byl v právu, když jsem chtěl Josepha Clowa zastřelit jako vetřelce, avšak jen velmi málo porotců či soudců by mělo pochopení pro to, že jsem zastřelil pánského návštěvníka, který přijal pozvání na večeři

v kuchyni pro sloužící. Dokonce i ta prokletá sherry by zapálenému žalobci mohla posloužit jako důkaz.

Zarputile jsem se usmál, odložil pistoli, jen tak pro nic za nic si do cestovního zavazadla uložil čisté oblečení, ujistil se, že láhev je dobře zazátkovaná, vyšel ven a vydal se strávit noc do klubu. Už jsem se dozadu do domu nevrátil, abych se znova podíval na Caroline – jejíž rudolící tváře vypadaly ve světle svíčky velmi hezky, přestože se již nacházela v pokročilém věku – měla něco přes třicet – nebo na toho lasičského instalátéra, jejího budoucího milence a manžela.

Když jsem dorazil do klubu, již jsem si pískal a měl dobrou náladu. Už tehdy mě napadlo, jak bych mohl pana Josepha Clowa využít ke svému prospěchu.

* * *

Dickens a já jsme *Nikudy ven* dokončili koncem října, o mnoho týdnů později, než jsme předpokládali. Já dostal za úkol jednat o právech na přetisk. Nejdříve jsem je nabídl Frederickovi Chapmanovi, ale lepší nabídku mi nakonec učinil George Smith z nakladatelství Smith a Elder a já na něj práva okamžitě převedl.

Jak Dickens, tak i já jsme v naší novele *Nikudy ven* spatřovali divadelní potenciál a protože v oné době mohl kde který zloděj, který měl k dispozici jeviště a pár herců, jednoduše ukradnout literární dílo tak, že vytvořil jeho adaptaci, rozhodli jsme se, že těmto případným lupičům vypálíme rybník a divadelní adaptaci vytvoříme sami. Dickens – ve velkém spěchu, jelikož měl velmi napilno s přípravou své cesty do Ameriky – sepsal velmi hrubý scénář, který předal našemu hereckému impresáři, vzájemnému příteli Fechterovi, a mně přenechal, abych odvedl hlavní práci na adaptaci, zatímco on, Dickens, se bude nacházet mimo Anglii.

Na konci října byla rekonstrukce vysokého domu č. p. 90 na Gloucester Place dokončena k mé spokojenosti, dokonce i vodovodní instalace, a tak jsme s Caroline uspořádali takový oslavný večírek, který měl rovněž představovat rozloučení s Dickensem, který měl devátého listopadu odjet do Ameriky. Pro tuto příležitost jsem si najal skvělou francouzskou kuchařku – v následujících letech u nás pak pracovala na poloviční úvazek, ale s námi v domě nebydlela – a sám se aktivně podílel na sestavování menu a pak dohlížel na přípravu pokrmů.

Tento večírek se setkal s ohromným úspěchem a představoval první z mnoha, které se pak na Gloucester Place pořádaly.

O několik dní později, druhého listopadu, jsem se jako jeden z číšníků zúčastnil mnohem formálnějšího rozlučkového banketu, který se konal ve Freemasons' Hall. Sešlo se na čtyři sta padesát hostů, samá smetánka londýnského uměleckého, literárního a divadelního světa – všichni samozřejmě muži. Zaplnili celý hlavní sál, zatímco ženy (včetně pletichářské, avšak hezké Caroline G., a Dickensovy švagrové Georginy a sestry Mary) seděly na odlehlém balkoně, avšak později, až se podávala káva, se k mužům připojily. Carolinina dcera Carrie, nyní již téměř sedmnáctiletá, tam oné noci byla rovněž přítomná. Ve svém rozrušení jsem napsal pořadatelům raději dvakrát, abych měl jistotu, že ony dvě dámy dostanou vstupenky.

Hudební skupina granátnických gard nám z jiného balkonu celou noc vyhrávala. Jedním z nečekaných hostů byl Dickensův syn Sydney, námořník, jehož loď právě před dvěma dny zakotvila v Portsmouthu. Hlavní jídelnu zdobily britské a americké vlajky a panely nad každým z dvaceti oblouků, opatřených zlatými vavřínovými listy, nesly název některého z Dickensových děl. Lord Lytton – nyní čtyřiašedesátiletý, avšak vypadal dvakrát tak starší – tomuto večeru předsedal a vznášel se nad davy hostů jako nějaký ostrozraký dravec, celý oděný v černých společenských šatech.

Když Dickens po celé plejádě pochvalných proslovů konečně povstal, aby sám promluvil, nejdříve jen tak zmateně koktal a pak se dal do pláče. Když se konečně uklidnil, vypustil na nás proud velice výmluvných slov, avšak, jak později mnoho z nás souhlasilo, zdaleka ne tak výmluvných jako jeho slzy.

Příznávám, že když jsem toho večera seděl u hlavního stolu, poněkud omámený vínem a obzvláště štědou dávkou laudána, přemýšlel jsem, co by si asi všichni tito slavní hosté – nejvyšší soudce Cockburn, sir Charles Russel, lord Hughton, horda ctihodných královských akademiků či londýnský starosta – pomysleli, kdyby stejně jako já viděli Dickense, jak sestupuje do kanálů v Podměstí. Nebo kdyby měli alespoň potuchy o pravděpodobném osudu osamělého mladíka jménem Edmond Dickenson.

Možná by jim to bylo docela jedno.

Devátého listopadu jsme se s Caroline a Carrie odjeli podívat do Liverpoolu, jak Dickens odplouvá do Ameriky.

Spisovatel dostal na palubě lodi *Cuba* prostornou kabinu druhého důstojníka. (Carrie se mě později zeptala, kde tedy bude během plavby druhý důstojník spát, a já jí odpověděl, že věru netuším.) Na rozdíl od většiny ubikací na lodi měla tato kabina dveře i okno, které se otevíraly na palubu, takže dovnitř mohl pronikat čerstvý mořský vzduch.

Během naší krátké návštěvy působil Dickens mrzutě a rozrušeně a pouze já věděl proč. A věděl jsem to jen díky svým pokračujícím schůzkám s inspektorem Fieldem.

Ač se Dickens před čtvrt stoletím sám přesvědčil o puritánské konzervativní povaze Američanů, stále se jaksi nevzdával naděje na to, že by si s sebou do Ameriky mohl vzít i Ellen Ternanovou, aby mu na turné dělala společnost, třeba v přestrojení za Dolbyho asistenta. To by se samozřejmě nemohlo uskutečnit, ale pokud přišlo na takovéto představy, byl Dickens vždy nevyléčitelným romantikem.

Tohle jsem sice neměl vědět, ale Nenapodobitelný se s Willsem v redakci časopisu domluvil, aby mladé herečce poslal šifrovaný telegram, ze kterého by se dozvěděla, co má dělat, až Dickens dorazí do Nového světa. Vzkaz „vše v pořádku“ by znamenal, aby se nejbližší lodí vydala do Ameriky s tím, že všechny náklady by byly uhrazeny z účtu, který Dickens nechal pod Willsovou správou. Naproti tomu vzkaz „v bezpečí a v pořádku“ v sobě nesl skrytý význam, aby zůstala i s matkou v Evropě, kde se zrovna rekreovaly, a čekala tam na zprávy ohledně svého dalšího osudu.

V hloubi svého srdce – anebo spíš rozumné mysli – musel Dickens dobře vědět, že onoho krásného dne, devátého listopadu, jak jsem se dozvěděl, když mi inspektor Field o tomto bláznivém plánu poprvé řekl, Wills odešle Ellen Ternanové vzkaz „v bezpečí a v pořádku“, který by se dal chápat jako „nesmírně a nepopsatelně osamělý před zamračenými, všetečnými, odsuzujícími pohledy americké veřejnosti“.

Naše vlastní rozloučení bylo velmi dojemné. Dickens si uvědomoval, kolik práce mi zanechal – doladění a korektury novely *Nikudy ven*, stejně jako její divadelní adaptace a nastudování s Fechterem – ale rozhodně to nebylo to jediné, na co při loučení myslel. Poté, co jsem s Caroline a Carrie sestoupil po lodním můstku, vymluvil jsem se, že jsem si tam zapomněl rukavici, a vrátil se zpátky do prostorné kabiny druhého důstojníka. Dickens na mne již čekal.

„Modlím se, aby za mnou Drood do Ameriky nemohl,“ zašeptal, když jsme si znova tiskli ruce na rozloučenou.

„Určitě ne,“ odpověděl jsem mu, avšak žádnou skutečnou jistotu jsem nepociťoval.

Když jsem se otočil k odchodu a přitom mě napadlo, že je možné, a dokonce i pravděpodobné, že se již se svým přítelem Charlesem Dickensem nikdy neuvidím, zastavil mě.

„Wilkie..., v tom rozhovoru s Droodem devátého června ve tvé pracovně, v tom rozhovoru, na nějž si nepamatuješ... Pokládám za nezbytné tě varovat...“

Nemohl jsem se ani pohnout. Připadalo mi, jako by se veškerá má krev proměnila v led a ten led mi vniknul do samotných buněk.

„Souhlasil jsi, že kdyby se mi mělo něco stát, převezmeš roli Droodova životopisce,“ spustil Dickens. Zdálo se, jako by ho již postihla mořská nemoc, ač loď byla stále ještě pevně přivázána k molu liverpoolského přístavu a ani v nejmenším se nekývala. „Drood vyhrožoval, že pokud bys z tohoto slibu ucouvnul, zabije tebe i celou tvou rodinu... stejně jako opakovaně stejným způsobem vyhrožoval mně. Pokud by se dozvěděl, že jsem do Ameriky odplul proto, abych před ním uprchnul, a ne abych tam s nakladateli vyjednával o jeho životopise...“

Zhruba po minutě jsem zjistil, že mohu mrknout. Za další minutu jsem již mohl opět mluvit. „Ono nebude tak zle, Charlesi,“ vyhrkl jsem. „Ať se ti na americkém turné daří. Vrať se k nám bezpečně a ve zdraví.“

Vyšel jsem z kabiny a pak sestoupil po lodním můstku, kde již čekala Carrie s vystrašenou a netrpělivou Caroline.

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ

Měsíc poté, co Dickens odjel do Ameriky, jsem se cítil podobně, jako by mi znova zemřel otec. Nejednalo se o tak úplně nepříjemný pocit.

Snad ještě nikdy jsem neměl tolik práce. Nejenže mi Dickens zanechal doladování a korektury novely *Nikudy ven*, ale ještě mě pověřil redigováním celého vánočního čísla časopisu *All the Year Round*. To značně překvapilo Williama Henryho Willse – Dickensova zástupce v redakci, který se velmi ostře stavěl proti Nenapodobitelného cestě do Ameriky, avšak jako Dickensovu poslušnému vojákovu mu nezbylo nic jiného než přenechat pozici zástupce mně. Během listopadu jsem stále více a více času trávil v redakci časopisu a, protože Dickens mě rovněž požádal, abych pravidelně jezdil do Gad's Hillu a dohlédl na Georginu, Mary a Katey (a jelikož se mi tam na *Měsíčním kamenu* pracovalo mnohem lépe a také se tam po většinu času nacházel můj bratr Charley), brzy mi připadlo, že žiji spíše život Charlese Dickense než Wilkieho Collinse.

Caroline s tímto zřízením sice víceméně souhlasila, avšak nepříliš nadšeně a ochotně a vždy, když jsem se na pár dní vrátil do čísla popisného devadesát na Gloucester Place, se se mnou chtěla hádat. S tím, jak se stále více přibližoval prosinec, trávil jsem ve svém novém londýnském domě stále méně dní, zatímco mnohem častěji jsem pobýval v Gad's Hillu anebo v Dickensově bytě nad redakcí časopisu, kde jsem si pochutnával na dobrých jídlech a spával v pohodlné posteli.

Byl jsem tam zrovna přítomen, když dorazil telegram „v bezpečí a v pořádku“, který Wills ihned poslal Ellen Ternanové do Florencie, kde se spolu s matkou a rodinou rekreovala. Nedokážu pochopit, jak jen si Dickens představoval, že by Ellen sama z Itálie plula přes Atlantik do Ameriky. Takováto fantazie představuje jen další z důkazů, jak moc se tehdy Dickens ztrácel ve svých romantických snech. Později jsem se od Willse dozvěděl, že Dickens již před odplutím věděl, že Američané by přítomnost té svobodné ženy v Dickensově malém doprovodu neschvalovali. Dolby, který do Ameriky odplul dříve, aby obhlédl situaci, vynesl nad případnou Elleninou přítomností na turné verdikt v podobě telegramu obsahujícího jedinou slabiku: „Ne“. Dickens a já jsme se shodli, že jevištní adaptace novely *Nikudy ven* bude uvedena v divadle Adelphi někdy před Štědrým dnem a náš přítel Charles Fechter se zhostí úlohy zloducha Obenreizera. Poprvé mne Fechterův výkon uchvátil před takřka patnácti lety a osobně jsem se s ním setkal roku 1860, když v Londýně vystupoval v Hugově hře *Ruy Blas*. Ihned při tomto setkání jsme si vzájemně padli do oka a bezprostředně se z nás stali věrní přátelé.

Narodil se v Londýně anglické matce a německému otci, vychováván byl ve Francii, ale nyní si opět za svůj domov vyvolil Londýn. Jednalo se o člověka velice šarmantního a oddaného – to, jak před dvěma lety věnoval Dickensovi chatu ve švýcarském stylu, představovalo typickou ukázkou jeho štěrnosti a ukvapenosti – nicméně v jeho schopnosti nakládat s penězi by ho předčilo i dítě.

Fechterův dům byl snad jediným londýnským domem, kde se na formality dbalo ještě méně než u mě. Zatímco já nechával hosty u stolu v Carolinině péči, pokud jsem musel nečekaně odejít za nějakými povinnostmi, Fechter své hosty vítal v županu a pantoflích a umožnil jim, aby si sami zvolili, jakou láhev vína chtějí, a odnesli si ji ke stolu. On i já jsme obdivovali francouzskou kuchyni a dvakrát jsme ozkoušeli nevyčerpatelné zdroje francouzské gastronomie tak, že jsme večeřeli pouze jeden druh jídla, avšak připravený na mnoho způsobů. Jednou jsme měli v šesti chodech bramborovou večeři a jindy zas vaječnou večeři dokonce v osmi chodech.

Jedinou chybou, kterou Fechter jako herec měl, představovala jeho strašlivá tréma a bylo známo, že asistent za ním musel po zákulisí chodit s lavorem, než se zvedla opona.

Na přelomu listopadu a prosince jsem spěšně psal scénář divadelní verze novely *Nikudy ven* a obtahy posílal rovnou Fechterovi, který si údajně „dítko bláznivě zamiloval“ a ihned začal spolupracovat na tvorbě jeho jevištní podoby. Nepřekvapilo mne, že Fechterovi se postava Obenreizera tak líbí, jelikož Dickens a já jsme mu ji psali doslova na tělo.

V těch dnech, kdy jsem jezdíval vlakem směr Rochester do Gad's Hill Place, nebylo těžké představovat si, že Charles Dickens odešel nadobro – považoval jsem to, vzhledem k jeho neutěšenému zdravotnímu stavu (ač se to snažil před většinou lidí

skrývat) a vyčerpání způsobeném americkým turné, za docela pravděpodobné – a že já nejen jednoho dne jeho místo ve světě převezmu, ale že se tomu tak děje již nyní.

Začátkem prosince vyjde *Nikudy ven* v časopise *All the Year Round* a já neměl nejmenších pochyb o tom, že půjde o obrovský úspěch. Jméno Charlese Dickense tomu dozajista napomůže – již po dvacet let lidé každé Vánoce stávali na číslo časopisu s vánoční povídkou od Dickense dlouhé fronty. Nicméně je také pravda, že má *Žena v bílém* se prodávala lépe než některá Dickensova díla vydávaná na pokračování, a nepochyboval jsem o tom, že *Měsíčnímu kameni* se roku 1868 povede ještě lépe. Když jsem seděl u jídelního stolu v Gad's Hill Place, Georgina po mé levici, bratr Charley napravo a Kate spolu s několika ostatními Dickensovými dětmi o pár míst dál, skutečně se zdálo, že jsem Nenapodobitelného nahradil tak lehce, jistě a zcela, jako Georgina Hogarthová nahradila Catherine Dickensovou.

Rovněž jsem i nadále pokračoval ve výzkumu pro svůj román *Měsíční kámen*. Ve své honbě za lidmi, kteří mají přímé zkušenosti s životem v Indii (případně znají nějaké podrobnosti o hinduistických a muslimských náboženských zvycích) jsem dostal kontakt na Johna Wylieho, který v Indii sloužil na Káthijávárském poloostrově.

„V žádné jiné části Indie nedosahuje hinduismus takového fanatismu a primitivní chování tak děsivého barbarství,“ vyjevil mi Wylie mezi mocnými loky brandy. Odkázal mě na „sbírku Wheelerových dopisů a článků... Elusínská mystéria jsou oproti ohavnostem tam odhaleným naprostě nic.“

Když jsem mu vysvětlil, že má malá skupina hinduistů v *Měsíčním kameni* skutečně bude zlotřilá, zároveň ale kolem sebe bude mít jakousi aureolu vznešených mučedníků, jelikož za porušení pravidla své kasty, že nikdy nepřeluje „Temné vody“, bude muset léta obětovat své zboží, Wylie nad tím jen ohrnul nos a řekl, že jejich znovunavrácení do kasty by se spíše provedlo za pomoci úplatků těm správným bráhmanským skupinám než celoživotní snahou o očistu, jak to můj příběh vyžadoval.

Tak jsem se tedy rozhodl, že většinu připomínek a doporučení pana Johna Wylieho, který kdysi sloužil v Indii, nebudu brát v potaz a podřídím se diktátu své múzy. Pro anglické zasazení svého románu jsem prostě využil svých vlastních vzpomínek na yorkshirské pobřeží. Pro historické události – jelikož hlavní část mého románu měla začít roku 1848 – jsem i nadále využíval vynikající knihovny v klubu Athenaeum. To jediné, co jsem využil z doporučení pana Wylieho, byl indický Káthijávárský poloostrov, jelikož toto místo navštívilo tak málo bělochů a z tohoto mála se ještě méně vrátilo živých, aby o svém pobytu mohli podat zprávu, že jsem si mohl zeměpis, místopis a různé tam přítomné odnože a kultury hinduistické víry víceméně vymyslet podle sebe.

Na románu jsem pracoval každý den, a to dokonce i mezi takřka nezvladatelnými požadavky na adaptaci novely *Nikudy ven* pro divadlo.

Zprávám o naší hře se jaksi podařilo do Ameriky dostat ještě před samotným Nenapodobitelným. Obdržel jsem od Dickense dopis, v němž mi oznámil, že ihned, jak doplul do New Yorku, oslovili ho ředitelé divadel a zcela očividně se mylně domnívali, že má již v kapse hotový text adaptace. Dickens mě požádal, abych mu postupně posílal kopie každého dokončeného dějství a dodal: „*Trochu, můj drahý Wilkie, pochybuji o tom, zda se tomu dramatu zde bude dařit.*“

Potom následovala doslova celá smršť dopisů, kdy mi Dickens oznámil, že se snaží rychle najít nějakého amerického občana, kterému by mohl rukopis svěřit, a tak zajistit právo na jeho uvedení v Americe a zároveň zajistit to, abychom z toho měli alespoň nějaký finanční prospěch. O Štědrém večeru obdržel Dickens kopii finální verze hry a v reakci na to mi z Bostonu poslal tuto odpověď: *„Hra jest tedy s vypětím všech sil a maximálním nasazením hotova, avšak obávám se, že je příliš dlouhá. O jejím osudu se rozhodne, ještě než se tento dopis k tobě dostane, ale o jejím úspěchu vážně pochybuji...“* Ve zbytku dopisu Dickens vyjádřil své obavy nad tím, že některá z verzí našeho příběhu bude stejně v Americe uvedena neoprávněně, ale abych se přiznal, po přečtení slov *„o jejím úspěchu vážně pochybuji“* jsem již o ten dopis víceméně ztratil zájem.

* * *

I přes všechny své časově velice náročné a vyčerpávající závazky jsem se rozhodl vyhovět psané žádosti inspektora Fielda, abych se s ním setkal na mostě Waterloo. Předpokládal jsem, že mi asi chce sdělit něco důležitého, a ve své předpovědi jsem se nemýlil.

Starý detektiv vypadal až arogantně potěšen sám sebou, což mi zprvu připadlo trochu zvláštní, jelikož od té doby, co jsem mu sdělil, že se devátého června u mě doma nic významného nestalo, Droodova stopa značně vychladla. Kráčeli jsme po mostě Waterloo a vánek prohánějící drobné vločky sněhu zesílil, takže Fieldova ohromná vlněná kapuce se mu u ramenou třepotala jako netopýří křídla. Jedna z prvních novinek, které mi inspektor sdělil, byla, že metropolitní policie zatkla jednoho Malajce podezřelého z vraždy. Ten Malajec, jak se ukázalo, patřil mezi Droodovy hodnostáře a nyní je „rázně“ vyslýchán v podzemní cele. Rané informace z výslechu naznačovaly, že Drood možná opustil Podměstí a skrývá se v některém z brlohů na povrchu. Prý je jen otázkou času, ujistil mne inspektor Field, než se jim podaří po létech neutuchajících snah získat zásadní stopu k nalezení toho egyptského vraha.

„Takže policie se s vámi dělí o své informace,“ řekl jsem.

Inspektor Field se usmál a ukázal tak své obrovské žluté zuby. „Mí vlastní lidé a já provádíme vlastní výslechy, pane Collinsi. Stále ještě mám u policie mnoho blízkých přátel, i když komisař a jeho nadřízení se ke mně nechovají s takovou úctou, jakou bych si zasloužil.“

„Ví současný velitel detektivů o tom, že byl zajat jeden z nejdůležitějších Droodových pomocníků?“ zeptal jsem se.

„Ještě ne,“ odpověděl Field a tučný ukazováček si přiložil k nosu. „Nyní se, pane Collinsi, možná ptáte, proč jsem se s vámi chtěl v tak mrazivém dni setkat.“

„To ano,“ zalhal jsem.

„Nu, pane, s politováním vám musím oznámit, že náš dlouhý pracovní vztah končí, pane Collinsi. Mrzí mě to, avšak mé prostředky nejsou neomezené – jak si asi dokážete představit, pane – a od nynějška budu muset tyto prostředky zaměřit na konečnou fázi hry s tím netvorem Droodem.“

„Jsem... překvapen, inspektore,“ odpověděl jsem, zatímco jsem si tvář halil hlouběji do červené šály, abych skryl svůj úsměv. Přesně to jsem očekával. „Znamená to tedy, že před číslem popisným devadesát v Gloucester Street již nebude čekat žádný chlapec, který by sloužil jako náš posel?“

„Bohužel ano, pane Collinsi. Tím jste mi znova připomněl smutný osud ubohého mladého Angrešta.“ Na tomto místě mne inspektor překvapil, když z kabátu vytáhl obrovský kapesník a několikrát do něj ulevil svému rudolícímu nosu.

„Pokud tedy náš pracovní vztah skutečně musí skončit...“ promluvil jsem a snažil se, aby to znělo smutně.

„Je mi líto, ale musí, pane Collinsi. A dle mého názoru již Drood ztratil pro našeho vzájemného přítele pana Charlese Dickense význam.“

„Skutečně?“ opáčil jsem. „Jak jste k tomu došel, inspektore?“

„Nu, nejdříve zde máme fakt, že během červnového výročí nehody ve Staplehurstu se Dickens nepokusil Drooda nijak kontaktovat, a ani naopak, pane.“

„Váš kordon vycvičených detektivů jistě takové setkání Droodovi znemožnil,“ řekl jsem, když jsme se otočili k větru zády a začali kráčet po mostě zpět.

Inspektor Field se kuckavě zasmál. „To ne, pane. Kam se Droodovi zachce, tam se *dostane*. Ani pět set nejschopnějších lidí z metropolitní policie by mu té noci v setkání s Dickensem nezabránilo, ani kdyby se mělo uskutečnit ve vašem vlastním domě, pane, pokud tam Drood opravdu chtěl být. Takovou d'ábelskou schopnost ten cizácký netvor má. Ale ten nejpersvědčivější důvod, který mě přivedl k závěru, že Dickens již pro Drooda nemá žádný užitek, je jeho cesta do Severní Ameriky.“

„A proč vám to přijde tak přesvědčivé, inspektore?“

„Drood by *nikdy* nenechal pana Dickense odplout, pokud by z něj stále mohl mít nějaký užitek,“ vysvětloval starý detektiv.

„Úžasné,“ zamumlal jsem.

„A víte, jaký přesně ten užitek byl, pane Collinsi? Nikdy jsme se o tom nebavili.“

„Nikdy jsem o tom neuvažoval, inspektore,“ odpověděl jsem. Tváře jsem měl naštěstí již dosti červené od studeného vzduchu, jinak by jistě vyšlo najevo mé zardění při lži.

„Drood uvažoval o tom, že by pro něj pan Dickens mohl něco napsat, pane,“ oznámil inspektor Field teatrálně. „A to i z donucení. Ani bych se nedivil, kdyby Drood celou tu železniční tragédii ve Staplehurstu způsobil schválně, aby tak měl nejslavnějšího anglického spisovatele ve své moci.“

To byl samozřejmě naprostý nesmysl. Jak by jen asi podle inspektora Fielda mohl onen „cizácký netvor“ vědět, že zrovna Dickens unikne zkáze a jeho vagon první třídy se nezříjí z děravého mostu? Ale pouze jsem vydechl: „Ohromující.“

„A uhádl byste, pane Collinsi, co konkrétně by Drood chtěl, aby pro něj pan Dickens napsal a následně vydal?“

„Jeho životopis?“ nadhodil jsem, jen abych inspektorovi prokázal, že nejsem úplný hlupák.

„Ne, pane,“ zavrtěl hlavou Field. „Spíše jakési pojednání o prastarém pohanském egyptském náboženství, včetně všech jeho hrůzných obřadů a magických tajemství.“

To mě skutečně překvapilo. Zastavil jsem se a inspektor Field se zastavil vedle mě. Projíždějící uzavřené kočáry měly rozsvícené postranní lampy, ač se odpoledne ještě

nepřehouplo ani do své druhé poloviny. Vyšší budovy podél řeky vypadaly jako pouhé modročerné stíny, v nichž rovněž plápolaly lampy.

„Proč by Drood potřeboval profesionálního spisovatele, aby pro něj sepsal podrobnosti o mrtvém náboženství?“ vyzvídal jsem.

Inspektor Field se doširoka usmál a opět si poklepal na nos. „Pro Drooda není mrtvé, pane Collinsi. Ani pro celé legie jeho následovníků v londýnském Podměstí, jestli mi rozumíte, pane. Vidíte to?“

Podíval jsem se severozápadním směrem podél pobřeží řeky, kam inspektor ukazoval.

„Divadlo Adelphi?“ zeptal jsem se. „Nebo stará Warrensova továrna na krémy na boty? Nebo myslíte samotný Scotland Yard?“

„Mám na mysli toto všechno, pane Collinsi. A ještě více – oblast až po St. James Place a pak zpět k Piccadilly a Trafalgarskému náměstí a dál, včetně čtvrti Charing Cross a Leicester Square a pak zpět podél Strandu ke Covent Garden.“

„No a co s tím, inspektore?“

„Představte si tam obrovské skleněné pyramidy, pane Collinsi. Představte si celý Londýn od Billingsgate po Bloomsbury až k Regent's Parku zaplněný obřimi skleněnými pyramidami a bronzovými sfingami... představte si to, pane, pokud to dokážete. Protože Drood to dokáže každopádně.“

„To je šílené,“ zvolal jsem.

„Šílené, šílené, jako obyvatelé všech blázinců dohromady, pane,“ zasmál se inspektor Field. „Ale přesně to Drood a jeho podzemní patolízalští vyznavači egyptských bohů chtějí, pane. A chtějí toho dosáhnout za každou cenu, když ne v tomto století, tak v tom dalším. Jen pomyslete na ty skleněné pyramidy – a na chrámy, pane, a na všechny ty tajné rituály, co by se v těch chrámech konaly, a zástupy vyznavačů, jejichž mysl zotročilo působení hypnotické magie – těch všech tady může být začátkem dvacátého století tolik, že si to nedokážete ani představit.“

„Šílenství!“ vykřikl jsem.

„Ano, pane,“ přitakal Field. „Ale to šílenství nečiní Drooda o nic míň nebezpečným. Spíše naopak, řekl bych.“

„Tak tedy dobrá,“ promluvil jsem, když jsme opět došli na konec mostu, „mě už se to netýká. Děkuji vám za všechnu tu péči a ochranu, inspektore Fielde.“

Ten stařík přikývl a zakašlal si do ruky. „Je tu ještě jedna drobnost, pane. Svým způsobem tato nepříjemnost souvisí s tím, že ukončujeme náš pracovní vztah.“

„O co jde, inspektore?“

„Váš výzkum, pane.“

„Tak úplně vám nerozumím,“ odpověděl jsem, ač jsem víc než dobře chápal, co to znamená.

„Váš výzkum týkající se opiových doupat v Podměstí, pane. Přesněji řečeno vaše čtvrtiční výpravy za králem Lazarem. Bohužel vám musím oznámit, že vám již dále nebudu moci poskytovat detektiva Hatcheryho jako vašeho osobního průvodce a ochránce.“

„Aha,“ já na to. „Chápu. To se nedá nic dělat, inspektore. Stejně jsem tuto stránku svého výzkumu chtěl již ukončit. Abyste chápal, vzhledem k té hře, kterou připravuji, a

práci na novém románu, již z poloviny hotovém, prostě na takovýto výzkum nemám čas a ani ho už není dále zapotřebí.“

„Skutečně, pane... No... Velmi se mi ulevilo, že to tak říkáte. Měl jsem obavy, aby vám přeházení detektiva Hatcheryho k jiným povinnostem nezpůsobilo nějaké potíže.“

„Ne, vůbec ne,“ zalhal jsem. Abych se přiznal, mé každotýdenní setkání s Hatcherym v hostinci, před sestupem do říše krále Lazara, již před dlouhou dobu povýšila na každotýdenní společné večeře. Během jedné z nich mě Hatchery – nyní můj špion – v listopadu upozornil, že inspektor Field se ho již brzy chystá zbavit povinnosti mě každý týden doprovázet při mých výpravách.

Počítal jsem s tím a zeptal se ho, vcelku diplomaticky, zda by on, Hatchery, měl čas poskytovat detektivní služby i mimo Fieldovu vyšetřovací kancelář.

Rekl mi, že ano. Skutečně ano. A dokonce se postaral, aby mu inspektor Field při přidělování nových povinností nechal o čtvrtěných nocích volno. „Kvůli mým dcerám, řekl jsem mu,“ oznámil mi Hatchery, když jsme popíjeli kávu a pokuřovali z doutníků.

Nabídl jsem mu za to, aby i nadále dělal mého průvodce a ochranitele, aniž by se o tom zmínil svým nadřízeným, nemalou částku. Okamžitě souhlasil a stiskem ruky jsme naši dohodu potvrdili. Má ruka se v té jeho obrovské takřka ztrácela.

A stejně jsme si onoho zimního dne v polovině prosince roku 1867 podali ruku i s inspektorem Fieldem, vydali se na mostě Waterloo každý opačným směrem a předpokládali, tedy alespoň já ano, že se již nikdy více neuvidíme.

* * *

Toho samého týdne, kdy jsem inspektora Fielda vymetl ze svého života, dostavil jsem se na jiné setkání, tentokrát uspořádané mnou samotným. Jednalo se o večeři v hostinci U Kohouta a cheshirského sýru na Fleet Street. Schválně jsem dorazil pozdě a Joseph Clow tam již seděl a, přestože na sobě měl špatně padnoucí seržový oblek, stále v prostředí mnohem uhlazenějším – a dražším – než to, na jaké byl jako instalatér a lihovarníkův syn zvyklý, působil trochu jako pěst na oko.

Zavolal jsem číšníka majícího na starosti víno a objednal, avšak než jsem Clowovi stačil cokoli říct, ten potutelný mužíček spustil: „Pane... pane Collinsi... pokud tady jde o to, že jsem u vás tenkrát v říjnu zůstal na večeři, omlouvám se, pane, ale jen jsem přijal pozvání vaší hospodyně, paní G., které představovalo poděkování za to, že jsem instalatérské práce v podlaží dokončil dříve, než se původně plánovalo, pane. Jestliže jsem se zachoval nějak nevhodně, pane, a teď se mi zdá, že asi ano, přijměte prosím mou upřímnou omluvu a...“

„Netřeba se omlouvat,“ přerušil jsem ho. Položil jsem mu ruku na hrubě utkaný rukáv a smířlivě jsem promluvil: „To já vás sem pozval, pane Clowe... Mohu vám říkat Josephe?... Abych se vám omluvil. Jsem si jist, že můj překvapený pohled oné noci před dvěma měsíci jste si musel mylně vyložit... jako... nepřátelský a doufám, že svým pozváním na dobré jídlo tady v hostinci U Kohouta a cheshirského sýra to mohu alespoň částečně vykompenzovat.“

„Není třeba, není třeba...“ začal znova Clow, ale já ho znova přerušil.

„Abyste chápal, pane Clowe... Josephe... nyní k vám promlouvám jako dlouhodobý zaměstnavatel paní G. Možná vám sdělila, že pro mne již mnoho let pracuje.“

„Ano,“ odpověděl Clow.

Přerušil nás příchod číšníka, který mne poznal a exaltovaně pozdravil. Když jsem viděl, že Clow se v jídelníčku vůbec nevyzná, objednal jsem pro nás pro oba.

„Ano,“ pokračoval jsem, „přestože paní G. je ještě docela mladá, ona i její dcera u mne slouží již mnoho let. Popravdě řečeno už od dob, kdy Harriet – její dcera – byla ještě malá. Kolik je vlastně vám, pane Clowe?“

„Dvacet šest, pane.“

„Prosím prokažte mi tu čest a říkejte mi Wilkie,“ vyzval jsem ho hovorně. „A vy pro mne budete Joseph.“

Ten mladík s vyzáblou tváří jen rychle zamrkal. Očividně na překračování třídních hranic nebyl zvyklý.

„Pochopte, Josephe, že já si paní G. vsutku velice vážím... a dělám vše proto, abych se o ni i o její roztomilou dceru co nejlépe postaral.“

„Ano, pane.“

Přinesli nám víno, já jsem je schválil a postaral se o to, aby byla Clowova sklenice naplněná až po okraj.

„Když se mi zmínila o tom, co k vám cítí, Josephe, překvapilo mne to, jelikož Caroline... paní G... během třinácti let, co u mne pracuje, ještě nikdy o žádném jiném muži nemluvila s takovým uznáním. Ale její pocity a přání jsou pro mne tou nejvyšší prioritou, Josephe. O tom vás ujišťuji.“

„Ano, pane,“ řekl Clow znova. Vypadal, jako kdyby ho právě někdo praštil přes hlavu některým z jeho těžkých instalatérských nástrojů.

„Paní G. je mladá žena, Josephe,“ pokračoval jsem. „Když přišla ke mně do služby, byla to vlastně ještě dívka. I přes mnoho povinností a úkolů, které v domácnosti má, je to stále mladá žena, ve věku velmi podobném tomu vašemu.“

Popravdě řečeno dovrší Caroline o svých následujících narozeninách třetího února, jen za necelé dva měsíce, třicet osm let.

„Věno jejího otce je samozřejmě značné a já bych k němu ještě rád něco přihodil,“ pokračoval jsem. „A k tomu všemu dále patří i její skromné dědictví...“ Její otec zemřel v lednu v Bathu a nezanechal žádné věno ani dědictví a já samozřejmě k těmto nulovým částkám neměl v úmyslu ze svého přidat ani děravou penci.

„No, pane... Wilkie, pane... vždyť šlo jen o pozdní večeři, jelikož paní G. říkala, jak tvrdě jsem musel pracovat, abych tu vodovodní instalaci dokončil, pane...“ vyhrkl Clow. Potom nám začali postupně nosit jídlo a on nad jeho kvalitou i kvantitou užasle vytřeštil oči a náš rozhovor se stával více jednostranný, jak jsem mu sklenici stále dolíval vínem a snažil se mu vyložit svůj podivný, lstivý, naoko nezištný, avšak zcela neupřímný úmysl.

* * *

V této době se začala mého času dožadovat a stěžovat si i moje matka. Tvrdila, že ji začaly trápit různé neurčité, ale nesmírně mučivé bolesti. Člověk jen stěží odolával pokušení jí říct, že v pozeňnaných sedmdesáti sedmi letech představovaly neurčité (a někdy možná i mučivé) bolesti cenu za dlouhověkost.

Má matka si stěžovala vždycky, a přitom byla vždycky zdravá – zdravější než její manžel, který zemřel mlád, zdravější než její syn Charles, jehož po léta sužovaly bolesti žaludku, z nichž se nakonec vyklubala rakovina, a zcela jistě zdravější než její syn Wilkie, úpící pod krutovládou revmatické dny, kterážto ho pravidelně takřka oslepovala bolestí.

Ale matka si stěžovala a žádala mne, div ne nakazovala, abych u ní v Tunbridge Wells kolem Vánoc strávil několik dní. To jsem samozřejmě považoval za nemožné už jen proto, že i Caroline se dožadovala, abych s ní a Carrie o Vánocích strávil několik dní doma. To bylo rovněž nemožné.

Premiéra hry *Nikudy ven* se konala na druhý svátek vánoční.

Dvacátého prosince jsem matce napsal:

Drahá maminko,

ve všeobecném zmatku obklopujícím uvedení naší hry Ti píši, abych Tě ujistil, že na první svátek vánoční za Tebou rozhodně přijedu – možná i dříve.

Zpoždění a těžkosti doprovázející tento dramatický kus jsou hrozné. Musel jsem napsat nové páté dějství – dokončil jsem je dnes. Ta hra se musí uvést příští čtvrtek, a mezi tím máme neděli a první svátek vánoční!

Pokud mi zbude čas, abych Ti napsal znova, udělám to. Pokud ne, domluvme se prozatím tak, že přijedu na první svátek vánoční. A pokud mne zde nebudou příští pondělí či úterý při zkouškách potřebovat, tak dorazím dříve. Tvůj zaneprázdněný syn nemá takřka ani minutku sám pro sebe. Ale hra je naštěstí již napsaná – takže tu největší starost mám už za sebou. Jak jen se na pár dní klidu s Tebou těším! Prosím, až obdržíš tento dopis, obratem mi pošli odpověď. Mám pro Tebe tvé tabletky proti pálení žáhy a čokoládu, kterou Charley přivezl z Paříže. Mohu ti přivést ještě něco, pokud se mi to tedy vejde do brašny?

S úctou tvůj WC

Charley navrhl, že by za tebou v pátek o vánočním týdnu z Gad's Hillu přijel.

Nakonec jsem tedy k matce přijel na první svátek vánoční a strávil s ní na chatě v Tunbridge Wells část odpoledne a večer – většinu z tohoto společně stráveného času si stěžovala na nervy, na pálení žáhy i na zlověstné cizince v okolí – a následujícího dne jsem se pak prvním ranním vlakem vrátil do Londýna.

Fechter se v den premiéry jako obvykle nacházel v katastrofálním stavu. Během posledních dvou hodin před začátkem představení zvracel takřka neustále, a tak byl jeho asistent z toho, jak za ním neustále musel běhat s lavorem, k smrti vyčerpán.

Nakonec jsem jako prostředek k uklidnění rozrušeného herce navrhl pár kapek laudána. Fechter nemohl ani mluvit, a tak svůj souhlas vyjádřil vyplazením jazyka. Ukázalo se, že v důsledku nesnesitelné nervozity se barva jeho jazyka změnila na kovově černou, takže připomínal jazyk papouščí. Jakmile se ale zvedla opona,

Fechterovi se vrátil hlas i rázný krok a vžil se do své role neuvěřitelného padoucha Obenreizera.

Měl bych říci, že já vůbec žádný strach nepociťoval. Věděl jsem, že naše hra se setká s ohromným úspěchem, a nemýlil jsem se.

Dvacátého sedmého prosince jsem napsal – z redakce časopisu *All the Year Round*, č. p. 26 na Wellington Street:

Drahá maminko,

našel jsem si chvílku, abych Ti oznámil, že naše hra minulou noc slavila ohromný úspěch. Publikum bylo nadšené – a herci vynikající

Ty obtahy, které jsi mi poslala, mi došly v pořádku.

Charley je dnes, předpokládám, s Tebou.

Pokud můžeš psát, dej mi prosím vědět, jak se máš a kdy za tebou mohu příští týden přijet. Doufám, že se Ti již daří mnohem lépe, než když jsme se viděli naposledy.

Pozdravuj Charleyho.

Tvůj oddaný

WC

Ta čtvrtční premiérová noc byla roku 1867 jediná, kdy jsem si musel odříct svoji každotýdenní výpravu do doupěte krále Lazara. Ale již jsem si to dopředu zařídil tak, abych si to mohl vynahradit v pátek dvacátého sedmého prosince – to je také důvod, proč jsem matce psal z Dickensova pokoje v redakci, jelikož jsem Caroline i Martě oznámil, že tam strávím noc – a detektiv Hatchery projevil tolik laskavosti, že si pro mne namísto ve čtvrtek vyhradil čas v pátek.

* * *

Caroline G. se dožadovala manželství. To pro mne nepřipadalo v úvahu. Marta R. na druhou stranu chtěla jen dítě. (Nebo děti.) O manželství žádný zájem neprojevovala, jelikož ona maškaráda s „paní a panem Dawsonovými“ – jejím manželem, který jako obchodník musí často cestovat a jen velmi málo času tráví doma na Bolsover Street – jí zcela postačovala.

Právě v této době, během úspěchu hry *Nikudy ven* a dokončování *Měsíčního kamene* a zejména druhého tajného setkání s Josephem Clowem, které se uskutečnilo v o něco méně drahé londýnské restauraci, jsem začal uvažovat o možnosti, že bych Martě její přání vyplnil.

První dva týdny roku 1868 pro mne byly vcelku hektické a mám takový dojem, že jako tehdy jsem se snad ještě nikdy šťastný necítil. Ve svých dopisech matce (a nespočtu dalších přátel a spolupracovníků) jsem nepřeháněl. Hra *Nikudy ven* skutečně – přestože ji Charles Dickens na dálku zavrhl – představovala nefalšovaný úspěch. Stále jsem alespoň jednou za čtrnáct dní navštěvoval Gad's Hill Place, kde jsem vždy příjemně povečeřel s Georginou, Charleym a Katey (pokud tam Charley zrovna byl), Dickensovým synem Charleym a jeho ženou Bessie (s těmi jsem se tam setkával často),

Dickensovou dcerou Mamie (ta se tam nacházela vždy) stejně jako s občasnými hosty jako Percy Fitzgeraldem či Williamem Macreadym a jeho milou druhou ženou.

Všechny jsem je pozval do Londýna, aby zhlédli hru *Nikudy ven*. A svými dopisy jsem pozval i mnoho dalších, například Williama Holmana Hunta, T. H. Hillse, Ninu Lehmannovou, sira Edwarda Landseera a Johna Forstera.

Všechny tyto lidi a ještě mnohem více jsem pozval, aby osmnáctého ledna přišli k nám domů na večeři, nikoli ve večerních šatech, zdůraznil jsem, odkud bychom se pak vydali do divadla, kde všichni společně usedneme do pohodlné autorské lóže a zhlédneme hru. Caroline měla velikou radost a ihned začala naše tři sloužící mrskat pomyslným bičem, aby v našem obrovském domě vše připravili. Rovněž se celé hodiny domlouvala s francouzskou kuchařkou.

Matka mi napsala – nebo ten dopis spíše nadiktovala Charleymu, který se u ní toho dne v Tunbridge Wells zastavil – že za ní přišel jistý doktor Ramseys, lékař, jenž byl zrovna ve vesnici na návštěvě u rodiny a doslechl se o matčiných problémech. Poté, co ji podrobně vyšetřil, na základě jejích příznaků prohlásil, že se jedná o srdeční kongesci, a dal jí na to tři druhy léků (které jí, zdá se, pomáhaly). Rovněž jí doporučil, aby se odstěhovala z chaty ve vesnici, jelikož během renovačních prací je tam příliš hlučno. Když mu pověděla o své oblíbené Bentham Hill Cottage jen nedaleko od vesnice, doktor Ramseys na ni naléhal, aby se tam okamžitě odstěhovala. Charley také připojil poznámku, v níž mi oznámil, že matka rovněž požádala svou bývalou hospodyní, kuchařku a někdejší sousedku, paní Wellsovou, aby se k ní v Bentham Hill Cottage připojila, čímž se mne i Charleymu ulevilo, jelikož se tam s ní alespoň vždy bude nacházet někdo, kdo na ni dohlédne během jejího zotavování se z drobných zdravotních problémů.

Dále doktor Ramseys matce nařídil naprostý klid a slíbil, že se jí vynasnaží poskytnout takovou léčbu, aby se její stav co nejdříve zlepšil. Ke konci dopisu mi matka prozradila, že doktor Ramseys před mnoha léty utrpěl hrozivé popáleniny při požáru a od té doby má jizvy a bolesti. Rozhodl se tedy zasvětit svůj život pomoci druhým od bolesti.

* * *

Naše naděje na úžasný zisk z prodeje práv na hru *Nikudy ven* americkým divadelníkům vzaly zaslé, když mi Dickens poslal dopis, v němž stálo:

„*Na mizerné pirátské verze naší hry narážím takřka na všech stranách.*“

Dickens se dušoval, že udělal vše proto, aby můj scénář, nebo alespoň práva na něj, uložil do čestných rukou – dokonce zaregistroval *Nikudy ven* jako majetek Ticknora a Fieldse, jeho bostonských nakladatelů, avšak já jsem o upřímnosti (anebo alespoň účinnosti) jeho snah pochyboval. Jeho dřívější dopisy odsuzovaly můj konečný scénář jako „příliš dlouhý“ a ještě hůře jako že se „možná až nebezpečně přibližuje pouhému melodramatu“, a tak jsem Dickense napůl podezíral z toho, že čeká, až bude on sám moci hru přepracovat... či vytvořit adaptaci zcela novou. (Toto podezření se potvrdilo příštího června, kdy Dickens přesně toto učinil a napsal ve spolupráci s Fechterem novou verzi hry pro premiéru v Paříži. Propadla.)

Buď jak buď Dickens dále napsal, že muzejní divadlo v Bostonu uvedlo svou vlastní dramatickou verzi našeho příběhu jen za neuvěřitelných deset dní poté, co původní novela dorazila do Spojených států. Samozřejmě že se jednalo o ukázkový případ pirátství – a Dickens dokonce popoháněl Ticknora a Fieldse, aby taková představení nechali soudně zatrhnout. Avšak oni piráti dobře věděli, s přihlédnutím k tomu, jak Američané takové pirátství velmi snadno přijímají, že pokud by Dickens ve svých výhrůžkách pokračoval, strhla by se proti němu ohromná vlna nevole. Nenechali se tedy ničím zastrašit a i nadále uváděli svou zavrženíhodnou verzi. „Potom,“ pokračoval Dickens, „*před nás naklusal noblesní pirátský hostitel, tak jak se to děje v nejrůznějších zprzněných podobách všude.*“

Nu což. Této předaleké pohromě jsem přikládal jen velmi malý význam. Jak jsem třicátého prosince napsal matce: „*Hra nám přináší peníze. Je to opravdový úspěch – všichni na ní zbohatneme.*“

Když jsem matku v lednu navštívil, přinesl jsem jí k podpisu úřední listiny, abychom já a Charley mohli dostat naše spravedlivé podíly z pěti tisíc liber od tety Davisové, které představovaly její roční příjem – anebo je přenechat někomu jinému v případě, že by se nám snad něco stalo.

Galavečeře a následná okázalá návštěva divadla se blížily nezadržitelnou rychlostí. Caroline a Carrie nazdobily dům tak, jako by se tam měla konat korunovace, a naše výdaje za jídlo se toho týdne rovnaly částce, kterou jinak za stejnou komoditu utratíme za šest měsíců. Ale to nevadilo. Měli jsme důvod k oslavám.

Ve čtvrtek jsem napsal:

**Gloucester Place 90
Portman Square
17. ledna 1868**

Drahá maminko,

Charleymu i mně se velmi ulevilo, když jsme se doslechli, že ses přestěhovala a opět se svěřila do péče paní Wellsové. Vůbec se nedivím, že Tě takový přesun ohromně znavil. Ale až si odpočineš, doufám a věřím, že začneš pociťovat blahodárné účinky této změny. Zkus mi prosím jen krátce napsat, jak se Ti vede a kdy Tě budu moci já (nebo Charley) přijet do tvého nového bydliště navštívit. Nezapomeň, že mi vždycky pomůže odpočinout si u Tebe od hektického londýnského života a mnohem lépe se mi pak pracuje. Rovněž mi – až Ti již psaní nebude činit takové potíže – dej vědět, kdy mohu do Benthams Hill Cottage poslat trochu brandy a vína.

Naší hře se i nadále daří skvěle. Divadlo je každou noc plné. Dobře se mi podařilo strefit do vkusu publika, a to mi nádherně vynáší, od padesáti do pětapadesáti liber týdně. Takže o peníze se vůbec nemusíš strachovat.

Měsíční kámen mám již takřka z poloviny hotový.

*Jinak zatím nic nového. Loučí se
Tvůj oddaný WC*

Ani ve snu by mě nenapadlo, že toto je poslední dopis, který své drahé matce kdy napíšu. Tento druhý novoroční týden jsem měl tolik práce na *Měsíčním kameni* i

spoustu divadelních povinností, že mi znova nezbylo, než svou noc u Lazara přesunout ze čtvrtka na pátek. Detektivu Hatcherymu to nevadilo – tvrdil, že vzhledem k úkolům, které musí plnit pro inspektora Fielda, je pro něj jednodušší najít si volno spíš v pátek než ve čtvrtek. Znovu jsem tedy svého mohutného ochránce pozval na znamenitou večeři (tentokráte do hostince U Modrých sloupků na Cork Street), než se spolu se mnou vydal to temnoty přístavních brlohů a bezpečně mne doprovodil k onomu hrozivému místu plnému studené žuly a hrobů, jež Dickens již před tak dlouhými časy pokřtil jako svatá Děsohrůza.

Hatchery si tentokráte přinesl novou knihu, aby si ji mohl během své noční hlídky číst *Henryho Esmonda* od Thackerayho. Dickens se mi kdysi zmínil, že se mu líbilo, jak Thackeray svůj ohromný román víceméně náhodně rozdělil do tří „knih“, a proto si tento zlepšovák vypůjčil pro všechna svá následující díla. Tento drobný profesní detail jsem ale Hatcherymu neprozradil, jelikož jsem velmi nedočkavě spěchal dolů pod zem.

Král Lazar mě pozdravil stejně vřele jako vždycky. (Před týdnem jsem se mu zmínil o tom, že budu možná přicházet spíš v pátek než ve čtvrtek a on mne svou bezchybnou angličtinou ujistil, že jsem u něj vítán a očekáván kdykoli.) Lazar a jeho statný čínský ochránce mne doprovodili k mému lůžku a předali mi opiovou dýmku, již připravenou a zapálenou jako vždycky. Naplňovala mne spokojenost z uplynulého dne a mého života vůbec – a věděl jsem, že čas strávený kouřením opiové dýmky tento pocit uspokojení ještě stonásobně zesílí – zavřel jsem oči a ponořil se, již nejméně postě, do bezpečí svého krytého lůžka a spolu se stoupajícím a vlnícím se dýmem odletěl vstříc intenzivnímu zážitku.

Tato chvíle představovala konec mého života, jak jsem jej doposud znal.

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ

„Nyní se můžete probrat,“ říká Drood.

Otevírám oči. Ne, tak to není. Mé oči jsou již otevřené. Teď jimi ale mohu s *jeho* svolením vidět.

Nemohu zvednout hlavu, ani jí otáčet ze strany na stranu, ale z chladné desky, na níž ležím, vidím dost na to, abych poznal, že v opiovém doupěti krále Lazara se rozhodně nenacházím.

Jsem nahý – to vidím, aniž bych musel otočit hlavou. Rovněž mne do zad tlačí chladný mramor a cítím, jak mi přes břicho, hrud' a genitálie fouká studený vítr. Nepochybuji o tom, že ležím na čemsi, co může být jakýsi kamenný blok či nízký oltář. Nade mnou napravo se nachází obrovská černá onyxová socha, nejméně tři a půl metru vysoká, v podobě polonahého mužského těla, které má okolo bederní části obtočenou krátkou zlatou sukýnku a jehož mohutné, svalnaté ruce svírají zlaté kopí či oštěp. Nicméně v oblasti krku již lidské rysy končí, jelikož tuto hrozivou černou postavu zakončuje šakalí hlava. Nalevo ode mě se do stejné výše zvedá podobná socha kopiníka, nicméně namísto šakalí podoby má tady tuto hlavu jakéhosi obřího ptáka se zahnutým zobákem. Obě ty hlavy upřeně shlížejí dolů na mne.

Drood vstupuje do mého zorného pole a rovněž se na mě v tichosti zadívá.

To stvoření je zrovna tak bleďé a odpudivé, jak si je pamatuji ze své vidiny v Birminghamu a z oné červnové noci, kdy jsem je zahlédl u sebe doma, avšak celkově vypadá docela jinak.

Od pasu nahoru je nahý, až na široký těžký límec, nejspíše zhotovený z raženého zlata, do nějž jsou vloženy rubíny a proužky lapisu. Na holé mrtvolně bílé hrudi mu visí těžký zlatý přívěšek, který zprvu pokládám za křesťanský kříž, avšak zakrátko si všimnu, že má v horní části protáhlý oblouk. Podobné předměty jsem viděl ve skleněných vitrínách Londýnského muzea, a dokonce věděl, že se jim říká *anch*, avšak o jejich významu mi nebylo nic známo.

Droodův nos stále vypadá jako pouhé dva zářezy v umrlčí tváři, chybí mu víčka, avšak kolem hluboko posazených očí má namalovány tmavě modré vlnité čáry – tak tmavé, že se zdály skoro černé –, které se mu sbíhají na spáncích v bodech připomínajících kočičí oko. Z míst, kde by měl mít obočí, se zvedá tmavě červený pruh a pak mu stoupá nahoru po čele a pak rozděluje ve dvě jeho holé, bílé temeno, které jako by snad ani nebylo potaženo kůží.

V rukou drží dýku vysázenou diamanty. Vršek její čepele pokrývá červená barva či čerstvá krev.

Zkousím promluvit, ale nejde to. Nemohu ani otevřít ústa či pohnout jazykem. Cítím ruce, nohy a prsty, avšak pohnout jimi nemohu. Pouze oční víčka mám ve své vlastní moci.

Postaví se napravo ode mě, dýku v ruce.

„Un re-a an Ptah, uau netu, uau netu, aru re-a an neter nut-a. I arefm Djewhty, meh aper em heka, uau netu, uau netu, en Suti sau re-a. Kheseftu Tem uten-nef senef sai set.

Un re-a, apu re-a an Shu em nut-ef tui ent baat en pet enti ap-nef re en neteru ames. Nuk Sekhet! Hems-a her kes amt urt aat ent pet. Nuk Sakhu! Urt her-ab baiu Annu.

Ar heka neb t' etet neb t' etu er-a sut, aha neteru er-sen paut neteru temtiu.

Ať mi Ptah dá hlas a zbaví mne té roušky! Ať mne zbaví roušky, kterou mi kolem úst omotali nižší bohové.

Pojď ke mně, Džehuti, co v sobě neseš Heku, odejmi tu roušku! Odejmi Sutechovu roušku, jež mi poutá ústa.

Ať Tem odežene všechny, kteří by mne chtěli omezovat.

Dej mi hlas! Ať mi Šu rozevře ústa oním božským železným nástrojem, jenž dal hlas bohům.

Jsem Sachmet! Střežím nebesa na západě.

Jsem Sakhu! Střežím duše města lunu.“

Ať bohové a jejich děti vyslyší můj hlas a postaví se těm, kteří by mě chtěli utiřit.“

Dýkou po mé pravici obtáhne ve vzduchu svislou čáru a u země pak rychle opíše děsivý oblouk.

„Kebehsenufe!“

Co znělo jako stovky hlasů – patřících postavám mimo mé zorné pole – unisono zvolalo:

„Kebehsenufe!“

Otočí se směrem, kam ukazují má chodidla, a ve vzduchu opíše svislou čáru.

„Imsete!“

A sbor přízračných hlasů mu odpoví:

„Imsete!“

Drood se otočí k mé levé straně a dýkou ve vzduchu obtáhne svislou čáru.

„Duamutefe!“

„Duamutefe!“ odpoví sbor.

Drood pozvedne dýku k mé tváři a ve vzduchu, který, jak mi nyní dochází, prostupuje kouř a kadidlo, opíše další svislou čáru.

„Hapi!“

Jsem záře osvětlující toho, kdo otevírá brány věčnosti!“

Neviditelný sbor zapěje jediný dlouhý tón, který zní jako púlnoční vytí šakalů u břehů Nilu.

„Hapi!“

Drood se na mě usměje a velmi tiše promluví: „Pane Wilkie Colinssi, můžete pohnout hlavou, ale jen a pouze hlavou.“

Funguje to. Nemohu zvednout ruce, avšak hlavou otáčím ze strany na stranu. Nemám brýle. Vše, co se nachází dál jak tři metry, vnímám pouze jako rozmazanou zmeť – mramor, sloupy zvedající se do temnoty, syčící měděné lampy, z nichž vychází kouř, postavy zahalené do hábitů.

Tento opiový sen se mi vůbec nelíbí.

Nemyslím si, že bych to vyslovil nahlas, avšak Drood zakloní hlavu a zasměje se. Od zlata a lápisu v jeho límci se odráží světlo svíčky.

Snažím se pohnout tělem, dokud se ze zoufalství nerozpláču, avšak mé pokyny poslouchá jen a jen a má hlava. Divoce s ní třesu a slzy dopadají na bílý oltář.

„Pane Wilkie Colinssi,“ zavrčí Drood. „Chvalte pána pravdy, jehož sssvatyně je skrytá, z jehož očí vzešlo lidsstvo a z jehož úst se zrodili bohové. Vysoký jako nebe, široký jako země, hluboký jako moře.“

Chci zakřičet, avšak čelisti, rty i jazyk mě stále odmítají poslouchat.

„Můžete mluvit, pane Wilkie Colinssi,“ promluví sinalá tvář. Opět přistoupí k mé pravici a červený hrot dýky si oběma rukama přidržuje před hrudí. Kruh postav v kápích přistoupí blíž.

„Ty jeden špinavý parchante!“ zvolám. „Ty cizácký bastarde! Ty jedna smradlavá hromado hnoje! Toto je *můj* opiový sen, hrom do toho! Ty v něm nejsi vítán!“

Drood se opět usměje.

„Pane Wilkie Colinssi,“ zašeptá a kolem obličeje se mu vlní kouř z lamp a kadidelnic, „nade mnou se rozprostírá Nút, paní nebes. Pode mnou leží Geb, pán země. Po mé pravici Eset, paní života. Po mé levici Usir, pán věčnosti. Předě mnou – před vámi – se zvedá Hor, milované dítě a skryté světlo. A nad námi nade všemi září Re, jehož jméno ani bohové neznají. Nyní buďte prossím zticha.“

Snažil jsem se vykřiknout, avšak nešlo to.

„Od dnešního dne budete naším písssařem,“ říká Drood. „Ve zbývajících letech vašeho pozemského života budete přicházet k nám, abyssste poznal naši ssstarou víru, ssstaré způsoby a věčné pravdy. Budete o nich psát ve svém vlastním jazyce, aby o násss věděly i generace, jež teprve přijdou.“

Házím hlavou ze strany na stranu, avšak nemohu své svaly ani hlasivky přinutit k činnosti.

„Můžete promluvit, chcete-li,“ povolí mi Drood.

„Dickens je vaším písařem!“ vykřiknu. „Ne já. Dickens je vaším písařem.“

„Pouze jedním z mnoha,“ odvětlí Drood. „Ale on... se vzpírá. Pan Charless Dickenss věří, že jessst na stejné úrovni jako kněz či kněžka z chrámu spánku. Věřící, že sssíla jeho vůle ssse může rovnat té naší. Raději ssse rozhodl přijmout prassstarou výzvu, která by ho osssvobodila od toho, aby se mussssel stát naším píssařem na plný úvazek.“

„O jakou výzvu se jedná?“ zvolám.

„Zabít nevinnou lidssskou bytost před zraky ossstatních,“ syčí Drood a opět se přitom usměje, čímž odhalí své malé zuby. „Doufám, že mu ssstejnou službu prokáže jeho představitost, že bohy ošálí, avšak zatím on... i jeho tak vychvalovaná představitost... zklamali.“

„Ne!“ zakřičím. „Dickens zabil mladého Dickensona! Mladého Edmonda Dickensona. O tom nepochybují!“

Nyní již motiv té vraždy chápu. Jakási prastará pohanská duchovní úniková klauzule, která Dickensovi umožnila vymanit se z naprostého vlivu tohoto zlého mága. Vyměnil život mladého sirotka za to, aby se nemusel zcela podřídit Droodovi.

Drood zavrtí hlavou a pokyne jedné ze zahalených bytostí v kápi, aby z rozmazaného kruhu postav, které vidím všude kolem mě, přistoupila blíže k nám. Ten muž si sundá tmavou kápi. Je to mladý Dickenson. Oholil si hlavu a kolem očí má namalovány stejné tmavomodré vzory jako Drood, avšak nepochybně se jedná o mladého Dickensona.

„Pan Dickenss byl natolik lassskav, že tuto duši doporučil našemu malému ssspolečenství a naše malé společenství doporučil této duši,“ spustil Drood. „Jak víra, tak peníze mladého pana Dickenssona jsou zde vítány. Tím, že k nám pan Charless Dickenss tuto duši přivedl, se mu dossstalo... malého odpuštění.“

„Probud' se!“ křičel jsem sám na sebe. „Proboha, probud' se, Wilkie! Už dost! Wilkie, vzbud' se!“

Dickenson i ostatní zahalené postavy ustoupí zpět do temnoty. Drood promluví: „Nyní opět ztichněte, pane Wilkie Colinssi.“

Sáhne kamsi dolů pod kamenný podstavec, kam již nedohlédnu, a když se narovná, mihne se mu v ruce něco černého. Je to obrovité a vyplňuje mu to takřka celou dlaň a z jedné strany to dokonce dosahuje délky jeho neskutečně dlouhých bílých prstů.

Jak na to zírám, ta věc se svíjí a pohybuje.

„Ano,“ povídá Drood. „Je to brouk. Mí lidé jeho vyobrazením říkají skarabeus a uctívají ho v našem náboženssství a obřadech...“

Ten obří černý brouk zatřepe šesti dlouhýma nohama a snaží se odplazit z Droodovy ruky. On ale skrčí prsty a obrovský brouk mu spadne zpět do dlaně.

„Náš běžný skarabeus byl vytvořen podle několika druhů z čeledi vrubounovitých,“ poučuje Drood, „avšak většina z nich se zakládala na chrobákovi obecném – hohniválovi.“

Snažím sebou zakroutit, kopnout nohama, pohnout nesvázanýma rukama, avšak mohu pouze otáčet hlavou. Naplní mne ohromná nevolnost a musím se na studeném

kameni uklidnit a soustředit se na to, abych nezačal zvracet. Kdyby na mě nyní, když nemohu otevřít ústa, přišlo zvracení, rozhodně bych se udusil.

„Mí předkové ssse domnívali, že všichni brouci jsou sssamci,“ syčí Drood a zvedne dlaň, aby si mohl ten odporný hmyz lépe prohlédnout. „Domnívali se, že ta kulička, již před sssebou tak neúnavně valí, je broukovo semeno – jeho sperma. Mýlili se...“

Bláznivě mrkám, jelikož je to jeden z mála pohybů, který mohu provádět. Možná když budu mrkat dostatečně rychle, tak tento sen přejde v jiný anebo se rovnou probudím a zjistím, že ležím v důvěrně známém výklenku v zadní části Lazarova doupěte, jen kousíček od malých kamen na uhlí, kterými tam topí.

„Ve sskutečnosti ale, jak dokázala vaše britská věda, je to sssamička, která, poté, co na zem naklade oplodněná vajíčka, je obalí ve výkalech, kterými se larvy živí, a tuto kuličku měkkého hnoje valí před sebou. Jak na sebe jímá stále více prachu a písssku, kulička se neustále zvětšuje, a právě proto, pane Wilkie Colinsssi, si prapraprapradědové mých praprapradědů tohoto brouka spojovali s podobou a pohybem slunce... a se slunečním bohem Cheprerem, asociovaným spíše s vycházejícím než zacházejícím sluncem.“

Probud' se, Wilkie! Probud' se! Probud'! Volám v duchu sám k sobě.

„Náš egyptský název pro chrobáka obecného zněl *hpr*,“ bzučí Drood, „což znamená ‚zvedající se odněkud či přecházející do sebe‘. Je to velmi podobné našemu slovu ‚hpr‘, což znamená ‚stát se, změnit se‘. Odtud pak už zbývá jen krůček k ‚*hpri*‘, posvátnému jménu ‚Cheprer‘, označujícímu mladé vycházející slunce – boha stvoření.“

Zatraceně sklapni! Křičím v duchu na Drooda.

A jako by mě slyšel, zastaví se a usměje.

„Tento skarabeus pro vás bude představovat nenavratitelnou změnu, pane Wilkie Colinsssi,“ zasyčí potichu.

Postavy v kápích kolem nás začnou opět prozpěvovat.

Když mi Drood přidrží dlaň nad holým břichem, s vypětím zvednu hlavu.

„Toto není chrobák obecný,“ zašeptá Drood. „Jedná ssse o evropský druh roháče – a proto ta velká... jak jen jim ve vašem jazyce říkáte, pane Colinsssi? Kusadla? Klepeta? Jsou největší a nejsilnější ze všech brouků. Avšak tento *hpr* – tento skarabeus – byl ke svému účelu posvěcen...“

Položí ten ohromný hmyz velikosti dlaně na mé napnuté břicho.

„*Un re-a an Ptah, uau netu, uau netu, aru re-a an neter nut-a. I arefm Djewhty, meh aper em heka, uau netu, uau netu, en Suti sau re-a. Khesef-tu Tem uten-nef senef sai set,*“ prozpěvuje neviditelný dav.

Skarabeových šest ostnatých nohou mě škrabe na holé kůži a brouk se mi pomalu začne plazit k hrudnímu koši. Zvednu hlavu, dokud si takřka nezlomím vaz, a s vyboulenýma očima se dívám, jak se mi ta černá věc, co má kusadla delší než mé prsty, plazí k hrudi a hlavě.

Měl bych křičet – *musím* křičet – ale nemohu.

Sbor hlasů ve zlověstném příšeří spustí:

„*Un re-a, apu re-a an Shu em nut-ef tui ent boat en pet enti ap-nef re en neteru am-es. Nuk Sekhet! Hems-a her kes amt urt aat ent pet. Nuk Sakhu! Urt her-ab baiu Annu.*“

Roháčova obří kusadla mi prošťípnou kůži hned nad hradní kostí. Tak mučivou bolest jsem snad ještě nikdy nepocítil. Jak se ze všech sil snažím natahovat hlavu, abych lépe viděl, krční svaly mi doslova vržou.

Skarabeových šest nohou mě lechtá. Brouk mi dojemné kůže na břiše vyhloubí otvor, jímž nejdříve prostrčí svá půlměsícovitá kusadla a pak v něm zmizí i jeho hlava. Za pět vteřin je obrovský brouk pryč – zcela zanořený – a maso a pokožka se za ním zavřou jako vodní hladina, poté co do ní někdo hodil černý kámen.

Ježíši! Bože! Ne! Dobrý Kriste! Bože! Křičím v duchu.

„Ne, ne, ne,“ řekne Drood, který dozajista čte mé myšlenky. „*A budou křičet i kameny ze zdí a brouci v trámech jim odpoví*“. Ale to skarabeus, nikoli váš bůh – člověk Kristus, je, oním jednorozeným, pane Wilkie Collinsssi, ač váš samozvaný bůh jednou v závisti ke skutečnému Cheprerovi zvolal: „Ale já jsem skarabeus, ne člověk“.

Cítím ohromného brouka v sobě.

Sbor postav v černých hábitech propěvuje:

„Ar heka neb t’ etet neb t’ etu er-a sut, aha neteru er-sen paut neteru temtiu.“

Drood otočí své prázdné dlaně vzhůru, zavře oči a spustí: „Pojď, Eset! Životní pravda přichází k tomuto cizinci, stejně jako přišla k našim rodičům. Přijmi tuto duši jako svou vlastní, ó ty, co střežíš brány věčnosti. Očisti jeho duši ve zvedajících se plamenech, představovaných Nebthet. Dej tomuto nástroji sílu, jako jsi na skrytém místě v rákosí živila a dávala sílu Horovi, ó Eset! Ty, jejíž dech jest život a hlas smrt!“

Cítím, jak se ta věc *ve mně* pohybuje! Nemohu křičet. Má ústa se neotevřou. Z očí mi ze zoufalství kanou krvavé slzy.

Drood zvedne dlouhou železnou tyč s jakousi miskou na konci.

„Ať ústa tohoto písaře otevře Šu tímto posvátným železným nástrojem, který kdysi dal hlas bohům,“ recituje Drood.

Ústa se mi otevírají, roztahují se stále víc a víc, až začnu mít pocit, že se mi svaly ve tváři trhají, ale stále nemohu křičet.

V břiše mi skarabeus přebíhá přes vnitřnosti. Cítím jeho ostrá kusadla a tvrdý chitinový krunýř zabořený v mých střevech.

„Jsme Sachmet!“ zvolá Drood. „Ssstřežíme nebe na západě. Jsme Sakhu! Ssstřežíme duše Iunu! Ať bohové a děti uslyší náš hlas a ať uslyší náš hlas zachycený slovy tohoto písaře a přinessou smrt všem, co by nás chtěli umlčet!“

Drood mi vtlačí konec toho dlouhého nástroje, připomínajícího naběračku, do doširoka otevřených úst. V oné hranaté nádobce na konci se nachází cosi kulatého, jemného a chlupatého. Drood svůj nástroj nakloní a ta chlupatá koule mi vklouzne do krku.

„Kebehsenufe!“ zvolá Drood.

„Kebehsenufe!“ zopakuje neviditelný sbor.

Nemohu dýchat. Mé hrdlo je zcela ucpané tou srstnatou věcí. Umírám.

Cítím, jak se mi brouk dole v břiše zastavil. Jeho ostré nožky mě škrabou na vnitřnostech, protrhávají mi vnější žaludeční stěny a pod žebry se mi plazí stále výše až k srdci.

Chci onen chlupatý předmět z krku vyzvracet, avšak ani tohoto nejsem schopen. Oči mám tak vyboulené, že mi dozajista každou chvíli vypadnou z důlků. Pomyslím si – *Takto slavný spisovatel Wilkie Collins zemře. Nikdo se o tom nedozví*. Pak mě

veškeré myšlenky začnou opouštět, zorné pole se mi zužuje na dva temné tunely a v plicích se mi skrývá poslední výdech, tak zbytečný a marný.

Cítím, jak mě skarabeovy nohy lechtají na pravé plíci. Cítím jeho kusadla, která se mi otírají o povrch srdce. Cítím, jak mi skarabeus leze hrdlem a na krku se mi utváří vyboulenina. Potom ten brouk tu huňatou masu chňapne a přes hrdlo si ji odtáhne s sebou zpět dolů do mého břicha.

Mohu dýchat! Zakašlu a zalapám po dechu, zkusím říhnout a narychlo si vzpomenout, jak se správně nadechnout.

Drood mi nad hrudí a hlavou opisuje kruhy zapálenou svíčkou. Horký vosk mi ukapává na holou kůži, avšak tato bolest je oproti té, již mi způsobuje skarabeus, který se uvnitř mého těla začal znova pohybovat, naprosto zanedbatelná.

„Vzlétám jako pták a přisssstávám jako brouk,“ prozpěvuje Drood a schválně mi přitom na hrud' a krk kape ještě více horkého vosku. „Vzlétám jako pták a jako brouk přisssstávám na prázdném trůně v tvé bérce, ó Re!“

Ohromný brouk mi vyplní krk svým neuvěřitelně tvrdým chitinovým tělem a provrtá se mi měkkým patrem tak snadno jako pískem. Nyní cítím, jak mi proniká do dutin za nosem a za očima. Jak se snaží vyšplhat stále výš, dotýká se mi ostnatýma nohama zezadu očních bulv. Jak si razí cestu dále do lebky, slyším jeho kusadla odírající kost. Bolest je strašlivá – nepopsatelná, nesnesitelná – ale mohu alespoň dýchat!

Stále nemohu zaostřit zrak na nic jiného než na Drooda – sochy s hlavou šakala a obřího ptáka vnímám pouze jako nejasné obrysy a všechny postavy v temných hábitech se mi slily v jednu rozmazanou změt'. Uvědomuji si, že mi oči pokrývá závoj krve, kterou jsem vyplakal.

Cítím, jak mi obří roháč provrtává měkkou mozkovou blánu – a pak stále hlouběji. Bude-li to pokračovat byt' jen o vteřinu déle, rozhodně se zblázním.

Skarabeus se přestane pohybovat směrem ke středu mého mozku. Pustí se do jídla.

„Zavřete oči!“ nakáže Drood.

Učiním tak a cítím, jak se mi po tváři pokapané voskem kutálí krvavé slzy.

„Nyní jste naším píssařem,“ řekne Drood. „Vždy budete. Dáte se do práce vždy, když to dostanete přikázáno. Přijdete, když vás povoláme. Patříte k nám, pane Wilkie Colinsssi.“

Slyším, jak se skarabeova kusadla a čelisti při jeho hroživé hostině pohybují. Představuji si, jak onen hmyz uválí z mé napůl pozřené mozkové hmoty šedou a krvavou kouli a začne ji tlačit před sebou.

Ale nepohne se vpřed. Zatím ne. Uhnízdil se někde pod středem mého mozku. Když hýbe nohama, lechtá mě to a znova musím odolávat potřebě zvracení.

„Chvalme pána pravdy,“ promluví Drood.

„Jehož svatyně jest skrytá,“ doplní ho sbor.

„Z jehož očí vzešel sssvět,“ pokračuje Drood.

„A z jehož úst se zrodili bohové,“ doplňuje sbor.

„Nyní vysíláme tohoto písaře, aby plnil rozkazy našeho milovaného dítěte a skrytého světla,“ zvolá Drood.

„Za ním svítí Re, jehož jména bohové neznají,“ zpívá dav.

Zkousím otevřít oči, ale nejde to. Neslyším a jsem zcela znecitlivělý.

Jediným zvukem či pocitem, jež jsem nyní ve svém světě schopen vnímat, je klepání a škrabání skarabea, který sebou škube, otáčí se, zavrtá se o něco hlouběji a opět začne hodovat.

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ

Probudím se ze své opiové noční můry a zjistím, že jsem oslepl.

Obklopovala mne naprostá temnota. Každá místnost krále Lazara byla vždy vybavena lampou se stínítkem, navíc tam vždy skrze červený závěs nepřetržitě pronikalo světlo z hlavního sálu a kamínka poblíž vchodu do mého výklenku vždy vydávala příjemnou oranžovou záři. Nyní to vše nahradila naprostá tma. Zvedl jsem ruce k očím, abych se ujistil, zda jsou otevřené, a konečky prstů jsem se dotkl obnaženého očního povrchu. Rychle jsem ruku odtáhl pryč. Neviděl jsem ji.

V temnotě jsem vykřikl a – na rozdíl od mého snu – jsem své výkřiky slyšel velice jasně. Odrážely se od kamenných stěn. Zavolal jsem o pomoc. V úzkosti jsem zakřičel Lazarovo jméno. A pak znovu. Nikdo mi však neodpověděl.

Jen velmi pomalu jsem si uvědomoval, že neležím na svém vysokém lůžku opatřeném polštáři jak ve svatyni krále Lazara, ale na podlaze z kamene či tvrdé udusané hlíny. A že jsem nahý.

Stejně jako ve svém snu o tom, jak mne unesl Drood. Nebo to snad bylo skutečné?

Zoufale jsem se třásl zimou. Právě tento všudypřítomný chlad mne probudil. Avšak mohl jsem se pohybovat a za minutu jsem již kolem sebe na všech čtyřech šátral v temnotě a snažil se dotknout okraje jedné z dřevěných paland, kamínek či zárubně dveří.

Namísto toho mé prsty ucítily neopracovaný kámen a dřevo. Přejel jsem po tom rukama, abych zjistil, zda se nejedná o stěnu, pod níž se pak nachází jedno z patrových lůžek. Ale nikoliv. Ten kámen a dřevo byly prastaré – rozhodně tedy tak páchly. Kamenný povrch se na některých místech propadl. Uvnitř se skrývalo studené dřevo. Vše bylo cítit stařinou a rozkladem.

Nacházím se v jednom z loculů – jedné z mnoha pohřebních komor v mnohapatrových katakombách. Toto jsou kamenné nebo cementové sarkofágy, v nichž se nachází dřevěné rakve. A tyto rakve byly pobity olovem. Jsem tady dole s mrtvolami.

Přesunuli mě.

Samozřejmě, že mě přesunuli. Pronesli mě kruhovou apsidou, skrze chórovou přepážku až do samotného Podměstí. Potom mne po řece převezli do Droodova chrámu. Mohu se nacházet dlouhé kilometry od Lazarova doupěte, neskutečně hluboko pod městem. Bez svítilny se nahoru nikdy nedostanu.

Znovu jsem zakřičel, pak se zapřel o řadu na sebe naskládaných rakví a katafalků, zvedl se na nohy, ale pak zase hned dopadl na všechny čtyři. Potom jsem začal opět nataženýma rukama šátrat kolem, zda nenajdu lucernu, kterou jsem si s sebou ke králi Lazarovi vždy nosil a pak si s ní svítil i na cestu zpět.

Žádná tu ale nebyla.

Nakonec jsem kolem sebe rukama přestal máchat a prostě se schoulil ve tmě. Mnohem více jsem připomínal vystrašené zvíře než člověka.

Tyto katakomby měly mnoho pater, jimiž se muselo projít, než člověk našel tunel vedoucí ke kanálu či podzemní řece. Z bezpočtu všudypřítomných rovných i zahnutých chodeb vybíhaly stovky pohřebních *loculů*. Ke schodům z nejvyššího patra pohřebních komor, chodby hned nad hřbitovem svaté Děsohrůzy, kde na mě asi stále čeká seržant Hatchery – *Kolik času jsem tady dole již mohl strávit!?* – stačilo ujít jen devět metrů směrem doleva zahnutou chodbou, potom po těch schodech nahoru, následně sklonit hlavu a projít pobořenou zadní stěnou *loculu*, pak podél poslední řady rakví, potom v poslední chodbě zabočit doleva a nakonec vystoupat po schodišti nahoru do krypty a – nejspíše – na denní světlo. Tuto trasu jsem ve svých opiových nocích absolvoval snad již stokrát.

Natáhl jsem se pro vestu, jako bych si z ní snad chtěl vytáhnout hodinky a zkontrolovat čas. Žádné hodinky, žádná vesta. Vůbec žádné oblečení.

Uvědomil jsem si, že mrznu – zuby mi divoce drkotaly a tento zvuk se odrážel od kamenných zdí, ztracených ve tmě. Trásl jsem se tak silně, že mé lokty a předloktí již musely do ne tak dutého sarkofágu, na nějž jsem upadl, vyznačit nějaký obrazec.

Jak jsem se slepě potácel všude okolo, zcela jsem ztratil povědomí o tom, kterým směrem se vlastně pohybuji. Ani kdybych se nacházel ve výklenku krále Lazara, nedokázal bych z něj v takovéto tmě najít cestu.

Stále jsem se divoce trásl, ruce jsem měl nataženy před sebe, dlaně otevřené, prsty ztuhlé, a začal jsem se potácet vpřed podél řady katafalků, sarkofágů a rakví.

Dokonce i s rukama nataženýma před sebou se mi podařilo hlavou narazit do něčeho, co mne srazilo zpět. Cítil jsem, jak mi z rány ve spánku začala stékat krev a ihned jsem si začal prsty ohmatávat čelo a zcela zbytečně si před oči natáhl ruku, jako bych snad najednou mohl vidět. Nemohl. Znova jsem se rány dotkl – byla jen povrchová a naštěstí krvácela jen málo.

Opatrně jsem se opět zvedl a začal mávat rukama, dokud jsem nenalezl onu překážku, kvůli níž jsem málem upadl do bezvědomí.

Studený kov, tak zrezlý, že původně prázdná místa ve tvaru trojúhelníků byla nyní takřka zcela zaplněna rží.

Kovová mřížka!! Každý z *loculů* podél chodeb katakomb byl uzavřen starou kovovou mřížkou. Jestliže se mi podařilo najít tu mřížku, našel jsem i vchod do chodby, kterých se tu v katakombovém komplexu musel nacházet nespočet. Valnou většinu z nich jsem ale nikdy neviděl ani neprozkoumal.

Co když je ale ta mřížka uzamčená? To bych se do chodby nikdy nedostal. Někdo by tady po dvaceti, padesáti či stu letech mezi sarkofágy a rakvemi našel mé ostatky a domníval se, že jsem pouze dalším ze „starých nebožtíků“, jak by se vyjádřil kameník Dradles z rochesterské katedrály.

Znova se mě zmocnila panika, a tak jsem vši silou začal pěstmi a předloktími bušit do kovové mřížky, zrezavělé okraje mi odíraly kůži, avšak nakonec se objevila – prázdnota! Otvor! Nebo alespoň svislá škvíra vzniklá na místě, kde odpadla zrezivělá část mřížky.

Měla asi jen pětadvacet centimetrů našir a nepravidelný tvar, ale podařilo se mi jí nějak protáhnout. Ostré zrezivělé konce mřížky mi odraly hrud', zadek i scvrklé genitálie.

Podařilo se mi dostat na chodbu! Nepochyboval jsem o tom!

Pokud jsi ale prošel mříží za rakvemi, byl bys na tom ještě hůře než předtím, jelikož by ses tak dostal ještě hlouběji do tohoto nekonečného labyrintu.

Klesl jsem na všechny čtyři a ucítil pod rukama a nohama kámen. Ne, tohle určitě byla jedna z hlavních chodeb. Zbývalo mi jen dojít jí až k jednomu z dobře ukrytých schodišť do vyšší úrovně a pak po posledních schodech vyjít nahoru do krypty, kde na mě čekal Hatchery.

Ale kudy?? Jak jen bych to schodiště mohl najít v naprosté tmě? Kudy se jen dát??

Začal jsem se plazit nalevo od mřížky, kterou jsem právě prolezl, a opatrně se zvedl, protože jsem nevěděl, v jaké výšce se zde nachází strop. Když jsem zde Dickense před dvěma léty následoval k řece, některé z chodeb byly vysoké přes tři metry – jiné však spíše připomínaly tunely, v nichž se člověk musel přikrčovat, aby si nerozrazil hlavu. Se svítilnou to ale všechno tenkrát šlo velice snadno.

Kudy???

Natočil jsem hlavu, ale neucítil vůbec žádný pohyb vzduchu. Kdybych měl svíčku, možná bych tak poznal, odkud přichází průvan...

Kdybych jen měl tu ztracenou svíčku, snadno bych si našel cestu ven, aniž bych musel čenichat průvan!! Vykřikl jsem sám k sobě.

Uvědomil jsem si, že jsem vyjekl nahlas. Ozvěny se rozléhaly oběma směry a pak utichly. Pane Bože, jestli tohle bude ještě pokračovat, rozhodně se zblázním.

Nezbylo mi, než poslechnout svůj starý instinkt a jít stejně, jako bych opouštěl doupě krále Lazara. Mé tělo si onu zpáteční cestu, kterou jsem prošel již tolikrát, velmi dobře pamatovalo, ač můj mozek – bez zrakového smyslu ztracený – trval na opaku.

Levou rukou jsem se přidržoval zdi a začal kráčet chodbou. Míjel jsem další mřížky a otvory, ale žádný z nich nezakrýval onen potrháný závěs, oddělující Lazarovo doupě od chodby. U každého otvoru nechráněného mřížkou jsem poklekl a zkoušel, zda se uvnitř nenacházejí schody či další chodba, ovšem nacházely se tam pouze spadlé mříže, další rakve či prázdné výklenky ve stěnách.

Kráčel jsem dál, celý zadýchaný, třásl jsem se a zuby mi stále hlasitě drkotaly. Mé vědomí mě ujišťovalo o tom, že tady neumrznu – nebyla snad v jeskyních vždy stálá teplota? Co na tom sejde. Mé polámané poškrabané tělo se třáslو zimou.

Stáčela se snad chodba mírně doleva? Cesta do doupěte krále Lazara směřovala mírně doprava, když se k ní člověk přibližoval od skrytého schodiště z prvního patra katakomb. Pokud bych zrovna v onom patře byl a nacházel se napravo od schodů, stěny by se zde musely natáčet slabě doleva.

Neměl jsem ale nejmenší tušení o tom, kde se nacházím. Nešlo to naprosto nijak poznat. Ale zcela jistě jsem věděl, že jsem již nyní ušel minimálně dvakrát takovou vzdálenost, než jaká dělí vchod do druhé, nižší úrovně katakomb a závěsem zahalený vstup do opiového doupěte krále Lazara.

I tak jsem ale pokračoval dál. Dvakrát jsem po pravé straně ucítil studené závany. Když jsem ucítil onen záchvěv ledového vzduchu, ihned mi naskočila husí kůže – jako

by mě cosi mrtvolného a zlověstného hladilo dlouhými bílými prsty, v nichž nejsou kosti.

Zatřásl jsem se a pokračoval dál.

Po mé levici – nyní po pravici – se nacházely dvě chodby, jako když jsme s Dickensem poprvé objevili doupe krále Lazara. Tolikrát jsem kolem nich procházel, aniž bych se otočil nebo k nim pozvedl lucernu. V jedné z nich se nachází chodba, lemovaná ještě větším množstvím loculů, vedoucí do kruhové místnosti s oltářem, chórovou přepážkou a ukrytými schody, po kterých se schází do hlubších úrovní Podměstí.

Kde čekal Drood.

Ale já už se mohl v jedné z těchto nižších úrovní nacházet.

Dvakrát jsem se musel zastavit kvůli nevolnosti. Můj žaludek byl již prázdný – matně jsem si pamatoval, jak se mi udělalo špatně v tom prvním *loculu*, kde jsem se probral – nicméně stále mě provázelo tak silné nutkání ke zvracení, že jsem se vždy musel zapřít o studenou kamennou zeď, dokud záchvaty nepřešly.

Prošel jsem kolem dalšího nezamřížovaného otvoru – nacházela se tam pouze suť – a pak se dopotácel dalších tak zhruba dvacet kroků, než jsem narazil do pevné zdi.

Chodba zde končila. Tudy již dále cesta nevedla.

Začal jsem křičet. A křičel stále dál. Ozvěny se všude rozléhaly.

Zazdili tu chodbu, ve které mě nechali. Zapečetili ji, aby nikdo nenašel ani mé kosti.

Ryl jsem prsty do stěny a cítil, jak stará omítka, kamení a cihly odpadají. Lámal jsem mi nehty a konce pohybujících se prstů jsem měl celé rozedrané a zkrvavené.

Nemělo to smysl. Za těmito cihlami se nacházely ještě další cihly. A za těmi cihlami pak těžké kamení.

Dusil jsem se a lapal po dechu. Padl jsem na kolena a začal se plazit zpátky.

Zatím poslední otvor se nyní nacházel po mé pravici, ten plný suti, tentokrát jsem však do něj vlezl a ještě víc si přitom o změť kamení odral již tak dost krvácející kolena a dlaně.

Nebyly zde ovšem pouze kameny, ale i schůdky zasazené do studené kypré hlíny.

Začal jsem se po nich drápat a ani jsem nepomýšlel na případné překážky, které by tam na mě mohly čekat.

Narazil jsem hlavou do zdi a takřka se po těch schůdcích skutálel zpátky dolů, ale stačil jsem se zachytit okraje otvoru. Takže v té stěně *byl* otvor. Takřka jsem viděl jeho členité okraje.

Proplazil jsem se jím a pravou tvář a spánek si poškrabal o hrubý kámen. Další katafalk. Postavil jsem se na nohy a uvědomil si, že na onom opracovaném kameni či tvarovaném cementu se nachází víc na sebe naskládaných rakví. Ocítl jsem se v dalším výklenku. Za zvuku drkotajících zubů jsem se požíval doleva a přišlo mi, že tím směrem vidím poněkud jasněji.

Narazil jsem do další kovové mřížky a zamazal ji krví ze svých odraných prstů, jak jsem po ní šátral, dokud jsem nenašel otvor a nevylezl jím ven, kde se v temnotě dozajista ztrácela další chodba.

Rozhodně sem ale dopadalo světlo – jakási tenká, našedlá až přízračná záře. Přicházela zprava, asi tak sedmnáct metrů ode mě.

Povzbuzen tímto objevem jsem se z posledních sil rozběhl touto širší chodbou a slyšel přitom ozvěnu svých holých chodidel, dopadajících na kamennou či cihlovou podlahu.

Ano. Najednou jsem před sebou uviděl své ruce a paže. Prsty mi zalévala tmavá červeň.

Bylo zde schodiště, obrovské točité kamenné schody se zvedaly nahoru do výšky.

Znal jsem toto schodiště.

V záchvatu pláče jsem volal Hatcheryho na pomoc. Začal jsem po schodišti stoupat nahoru – mnohokrát jsem přitom upadl a uklouzl, znova se zvedl a drápal se dál – až jsem se nakonec konečně dostal k důvěrně známému trojúhelníkovitému otvoru.

Světlo v kryptě, ač velice matné a slabé, jak tomu v lednu v časných ranních hodinách bývá – rozhodně by se při něm nedalo číst – mě i tak oslepovalo svým jasem.

Dopotácel jsem se ke kamennému katafalku, který zakrýval tajný vchod do podzemí – vchod, do nějž, jak jsem si ihned odpřisáhl, již nikdy nevstoupím – a musel jsem se o něj zapřít, jinak bych se zcela určitě neudržel na nohou.

„Hatchery! Proboha, pomozte! Hatchery!“

Můj vlastní hlas mne tak vyděsil, že jsem se strachy takřka pomočil. Podíval jsem se směrem dolů na své nahé bílé tělo a mou pozornost upoutalo něco v horní části břicha, hned pod hradní kostí.

Nacházela se tam červená rána či škrábanec.

Tudy do mě vnikl skarabeus. Jinak jsem měl škrábance a rány po celém těle a nejhůř to odnesla chodidla, kolena a prsty. Hlava mě nesnesitelně bolela.

Z toho, jak se tam pohybuje brouk... A hloubí si tam noru...

„Přestaň!“ okřikl jsem sám sebe.

Jak to, že tu nikde nevidím Hatcheryho? Proč mě opustil zrovna nyní, když ho potřebuji ze všeho nejvíc?

Mohl jsi tam dole strávit celé dny, Wilkie Collins.

Cítil jsem, jak se mi celou hlavou rozléhá syčení – *pan Wilkie Collinssss.*

Pak jsem se zasmál. Nezáleželo na tom. Snažili se mě zabít, ať už šlo o kohokoli, docela jistě král Lazar a jeho pohanští potvorní přátelé z cizích zemí a s ním spříznění požívači opia, avšak neuspěli.

Dostal jsem se na svobodu. Přežil jsem.

Když jsem vzhlédl vzhůru, zjistil jsem, že vnitřek malé krypty někdo u stropu vyzdobil blýskavými girlandami – šedými a lesklými. Ty se tu ještě rozhodně nenacházely, když jsme sem s Hatcherym před hodinami – *dny, týdny?* – vkročili, o tom jsem nepochyboval. Vždyť Vánoce už byly před dvěma týdny. A proč by někdo vůbec zdobil prázdnou kryptu?

Ale na tom nezáleželo. Nezáleželo na ničem – ani na mém rozbolavělém, třesoucím se těle, urputné bolesti hlavy, strašlivé žízni a ohromném hladu – kromě touhy dostat se z tohoto místa navždy pryč.

KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ

O dvě hodiny později jsem se ocitl v dalším opiovém doupěti. Čekal jsem.

Měl jsem štěstí, že jsem naživu. Vždyť jsem běhal mezi těmi nejhoršími brlohy Bluegate Fields, nahý a hlasitě křičící, a neměl jsem ani potuchy, kam vlastně utíkám. Snad jen ta velice časná hodina (dokonce i hrdlořezové za tohoto lednového svítání doma spali) a fakt, že dokonce i je by mohl vyděsit bláznivý ječící muž s krvavými rukama, vysvětlovaly, že první osoba, na niž jsem během svého zběsilého úprku narazil, byl až policista provádějící svou pravidelnou pochůzku mezi místními obydlími.

I ten policista byl mým zjevem a chováním zděšen. Odňal z opasku malý zatížený obušek a věřím tomu, že kdybych na něj i nadále chrlil slova, jež nedávala žádný význam, ubil by mne do bezvědomí a dotáhl mne za vlasy na nejbližší policejní stanici.

Zeptal se mě: „Cože jste to právě říkal? Řekl jste: ‚Hatcheryho tělo?‘ Myslíte Hibberta Hatcheryho?“

„Bývalého seržanta Hibberta Hatcheryho, ano, konstáble, vydloubali mu vnitřnosti a rozvěšeli je po kryptě – Ježíši Kriste! Pane Bože – a pracoval pro mě, soukromě, nikoli pro inspektora Fielda, u nějž byl oficiálně zaměstnán.“

Policista se mnou zatřásl. „Co je s inspektorem Fieldem? Znáte inspektora Fielda?“

„Ó, ano. Ano,“ odvětil jsem a zasmál se. A pak se dal do pláče.

„Kdo jste?“ vyzvídal ten policista s mohutnými kníry. Sníh mu jeho obrovskou tmavou helmu přebarvil na bílo.

„William Wilkie Collins,“ odpověděl jsem skrze drkotající zuby. „Milionům svých čtenářů znám jen jako Wilkie Collins. Všichni mí přátelé, ale i většina ostatních mě oslovuje Wilkie,“ zachichotal jsem se znova.

„Nikdy jsem o vás neslyšel,“ zavrtěl hlavou konstábl.

„Jsem blízký přítel a spolupracovník pana Charlese Dickense,“ oznámil jsem mu. Čelisti se mi tak třásly, že jsem slovo „spolupracovník“ vyslovil jen stěží.

Policista mě tam nechal jen tak stát ve sněhu a ve větru, zatímco si plácal do dlaně svým těžkým pendrekem a prohlížel si mě. Svrástil přitom obočí pod krepkou své helmy.

„Tak tedy dobrá,“ řekl po chvíli a vzal mě za bledé natažené rameno a vedl mne dále do změti brlohů.

„Kabát,“ drkotal jsem zuby. „Deku. Cokoli.“

„Brzy,“ sliboval policista. „Velice brzy. Pospěšte si. Musíte to vydržet.“

Představil jsem si, jak na policejní stanici trůní ohromná kamna rozpálená do ruda. Rameno se mi v policistově sevření třásl. Už zase jsem plakal.

Ale na policejní stanici mne nezavedl. Matně jsem poznával rozpadlé schodiště a potměšlou chodbu, kterou mne vedl a postrkoval. Pak jsme se ocitli uvnitř a ihned mne začala obletovat svrasklá ženština. Její špičatý nos vykukoval zpod potrhané černé šály, kterou měla kolem obličeje uvázanou jako kapuci.

„Sal,“ promluvil policista, „zaveď tohoto... pána... někam do tepla a sežeň mu nějaké oblečení. Pokud možno co nejméně zavšivené, ale na tom zas až tak nesejde. Ujisti se, aby neodešel. Pověř některého ze svých Malajců, aby ho pohlídali.“

Opiová Sal přikývla a obcházela kolem mě. Dlouhala mě přitom do holých boků a bolavého břicha prsty s dlouhými nehty. „Tohohle milostpána sem tu viděla, konstáble Joe. Bejval mým zákazníkem a kouřil si svou dýmčičku zrovna tamhle na tý palandě, opravdu jo. Jedný noci si ho vodved inspektor Field. Úplně poprvý sem přišel s Hibem Hatcherym a jakýmsi pánem, kerej prej byl tuze důležitěj. Jo, tenkrát se tady naparoval jako nějaký šlechtic a koukal na mě přes brýle, kerý ale teďkonc nemá.“

„Kdopak byl ten důležitý pán?“ vyzvídal policista.

„Dickens, ten Pickwickovec, jako že je nebe nade mnou,“ zvolala Sal vítězoslavně, jako by snad musela využít veškeré své odhodlání, aby to jméno vytáhla z hlubin své opiem omámené mysli.

„Dávej na něj pozor,“ zavrčel policista. „Dej mu nějaké oblečení, i kdybys musela poslat toho idiota, aby nějaké sehnal. Ať Malajec dohlédne, aby nikam nechodil. A ulož ho tam k těm prťavým kamínkům, do nichž přikládáš jedinou kostku uhlí, aby nám neumřel, než se vrátím. Rozumíš mi, Sal?“

Ta stará babizna zachrchlala a pak kdáknula: „Eště nikdy sem neviděla chlapa s takhle scvrklým mužstvím, ty jo, Joe?“

„Udělej, co ti říkám,“ zahřímál policista, otevřel dveře a vyšel ven. Zvenku nás jako dech smrti ofoukl závan studeného vzduchu.

* * *

„Tyhle ti padnou, drahoušku?“ zeptala se Sal, když jsem seděl v jinak prázdné místnosti v zadní části jejího opiového salonu. Ohromný Malajec s rituálními jízvami na tvářích strážil dveře. Okno zde bylo zavřené a zabeďněné, i tak jím sem ale tohoto chladného lednového dne přicházel zápach z Temže a ledový průvan.

„Ne,“ odpověděl jsem. Košile byla příliš malá, nesmírně špinavá a páchla. Těžké dělnické kalhoty a kabát zapáchaly zrovna tak nesnesitelně a svědily ještě víc. Nepochyboval jsem o tom, že cítím, jak se uvnitř pohybují jacísi drobní tvorové. Nedostal jsem spodní prádlo ani ponožky. Staré prochozené boty, které mi přinesla, byly tak o polovinu větší než má chodidla.

„Nu, darovanýmu koni byste na zuby hledět neměl,“ zaskřehotala ta bláznivá ženská. „Ty věci patřily starýmu Yaheemu, co tu před dvěma dny náhle vypustil duši. Nikdo si je eště nepřišel vyzvednout.“

Seděl jsem tam ve studeném sobotním ranním světle, které spolu se zápachem pronikalo okenicemi dovnitř a...

Počkat. Bylo to sobotní ráno hned po té noci, co jsem sestoupil do Lazarova světa, nebo až o mnoho dní později? *Připadalo* mi to, jako by již uplynuly celé dny či týdný. Napadlo mě zavolat starou opiovou Sally, abych se jí zeptal, avšak pak mi došlo, že by to nejspíše nevěděla. Mohl jsem se zeptat toho Malajce se zjizvenou tváří přede dveřmi, ale vypadalo to, že nerozumí anglicky, a dokonce ani neumí mluvit.

Tiše jsem se zasmál a potom tlumeně zalkal. Vždyť nezáleželo na tom, co bylo za den.

Hlava mne bolela tak urputně, že jsem měl strach, abych z té bolesti neomdlel. Ohnisko té bolesti se nacházelo kdesi hluboko a daleko za očima, ne jako ta bolest hlavy, způsobovaná revmatickou dnou, která mi kdysi přišla tak mučivá.

Skarabeus si pro sebe hloubí širší díru. Valí si před sebou lesklou šedou kouli, jak postupuje vstupním tunelem do...

Seděl jsem na kraji špinavé palandy, hlavu jsem sklonil ke kolenům a snažil se čelit pocitu nevolnosti. Věděl jsem, že již dávno nemám co vyzvracet a ony stahy naprázdno již mé vnitřnosti proměnily v bolavou motaninu.

Šedivé lesklé girlandy visící u stropu.

Otrásl jsem se, abych ten děsivý výjev zahnal, avšak tento prudký pohyb mou bolest hlavy ještě zhoršil. Vzduchem se nesl zápach opiového kouře – laciného, mizerného, znečištěného opia. Nedokázal jsem uvěřit tomu, že jsem kdysi po celé týdny chodíval kouřit tento hrozný šmejda, který Sal nabízela – a v drogovém omámení spal v těchto špinavých palandách, po nichž přebíhají vši a jiný odporný hmyz. Co jen jsem si mohl myslet?

Co jen jsem si myslel včera v noci – anebo kdy se to vlastně odehrálo – když jsem sestupoval pod kryptu, abych se přidal k čínským mumiím v tom jejich opiovém doupěti?

Už je tomu několik měsíců, co sem inspektor Field s Hatcherym přišli, aby mne odsud vytáhli. A právě inspektor Field mi doporučil, abych se pod ochranou detektiva Hatcheryho začal vydávat do podzemního opiového doupěte krále Lazara. Mohlo to být po celou dobu spiknutí? Mohl snad Hatcheryho zavraždit právě Field – možná ze vzteku nad tím, že pro mne pracoval i bez jeho svolení?

Znova jsem zakroutil bolavou hlavou. Nedávalo to vůbec žádný smysl.

Cítil jsem, jak se mi uvnitř lebky něco pohybuje. Mělo to šest nohou a kusadla jako roháč. Zařval jsem strachy i bolestí – nedokázal jsem se udržet.

Dovnitř vtrhli inspektor Charles Frederick Field a detektiv Reginald Barris.

„Hatchery je mrtev,“ oznámil jsem jim skrze drkotající zuby.

„Já vím,“ vyštěkl inspektor Field. Chňapl mě za rameno stejným dobře nacvičeným chvatem jako ten policista, co mě ráno našel. „Pojďte. Jdeme tam teď hned zpátky.“

„Ale mne nepřinutí se tam vrátit!“

Mýlil jsem se. Silná ruka inspektora Fielda objevila v mém rameni nerv, o němž jsem ani nevěděl, že tam je. Vykřikl jsem bolestí, zvedl se a začal se potácet mezi Barrisem a oním mohutnějším, starším mužem. Po schodech mě pak napůl podpírali, napůl postrkovali a já se jen s obtížemi dokodrcal dolů. Dole na ulici na nás čekala skupinka dalších mužů.

Včetně inspektora a Barrise zde stálo sedm tichých drsných mužů, a přestože na sobě neměli uniformu, snadno jsem poznal, že větší část života strávili v policejních službách. Tři z nich nesli jakési brokovnice a jeden si u boku přidržoval obrovskou jezdeckou pušku. Jelikož jsem se nikdy o nic z vojenství nezajímal, pohled na všechny tyhle ozbrojence v londýnské ulici mě vyděsil.

Ale tohle zase ten pravý Londýn nebyl. Nacházeli jsme se přece v Bluegate Fields. Jak jsme opustili New Court a procházeli neutěšenými ulicemi, které jsem během

posledních dvou let navštívil již tolikrát – George Street, Rosemary Lane, Cable Street, Knock Fergus, Black Lane, New Road a Royal Mint Street –, všiml si, jak všichni ti nebozí žebráci zabalení do potrhaných hader ustupovali zpět do stínů anebo mizeli v temných vchodech hned, jak nás zahlédli. Není divu, že je těch sedm nekompromisně vyhlížejících a ozbrojených mužů vyděsilo a rychle se před nimi stáhli do svých odporých děr.

„Co se stalo?“ dožadoval se inspektor Field. Na své paži jsem ještě stále cítil jeho pevný železný stisk. Přinesl jsem si s sebou deku, abych si ji jako jakousi šálu mohl uvázat kolem krku, avšak byla upletená z tak nekvalitní vlny, že pro studený vítr nepředstavovala žádnou překážku. Zase začalo sněžit.

„Co se stalo?“ zopakoval inspektor Field znova a mírně mnou zatřásl. „Povězte mi všechno.“

V tuto chvíli jsem učinil jedno z nejosudovějších rozhodnutí svého života.

„Na nic si nevzpomínám,“ odpověděl jsem.

„Lžete,“ vyjel po mně inspektor a znova mnou zatřásl. Již se mnou nejednal v rukavičkách, vůbec nedbal na to, že nás odděluje společenská třída. Nyní jako bych se pro něj stal jedním z bezpočtu oněch v těch nejzapadlejších čtvrtích přebývajících lotrů, kterých jistě během desetiletí podobně pevným stiskem zadržel již bezpočet.

„Na nic si nevzpomínám,“ zalhal jsem znova. „Na nic poté, co jsem včera kolem půlnoci u krále Lazara začal kouřit opiovou dýmku... Pak si vybavuji až to, jak jsem se před několika hodinami probral v temnotě a našel si cestu ven. Nahoře jsem pak objevil... ubohého Hatcheryho.“

„Lžete!“ zopakoval inspektor.

„Uspali mne,“ namítl jsem nezaújatě, když jsme vstoupili do poslední řady uliček před hřbitovem. „Lazar nebo někdo jiný mi jistě do dýmky dali nějaké uspávací.“

U detektiva Barrise tato má spekulace vyvolala smích, avšak inspektor Field ho utišil přísným pohledem.

U vstupu na hřbitov svaté Děsohrůzy stál další muž v cylindru a s brokovnicí. Když jsme se přiblížili, dotkl se svého klobouku. U brány jsem ucouvl, avšak inspektor Field mě postrčil vpřed, jako bych byl malé dítě.

Sníh pokryl náhrobky, sochy a napadal na ploché střechy a římsy krypt. Seschlý strom strážící poslední z nich se na pozadí zatažené oblohy zdál jako černá inkoustová kaňka obtažená bílou křídou.

Vevnitř v kryptě čekali další tři muži a pára, která jim stoupala od úst, se nad nimi vznášela jako duchové uvěznění v chladu. Odvrátil jsem zraky, ale ještě předtím jsem si stačil všimnout, že Hatcheryho tělo zakryli jakousi plátenou plachtou. Ty šedé, lesklé girlandy už tu nebyly, ale zahlédl jsem v rohu druhé menší plátno, zakrývajícím něco jiného než Hatcheryho mrtvolu. Dokonce i v tak chladném vzduchu páchlo toto místo jako jatka.

Většina mužů, kteří nás sem doprovázeli, zůstala stát hned za dveřmi do krypty anebo venku. Krypta byla velmi malá a nyní se mi zdála nepatřičně přelidněná, když se nás v ní nacházelo šest. Každý se chtěl od zakrytého Hatcheryho těla držet co nejdál.

S úlekem jsem si uvědomil, že jeden ze tří mužů čekajících v kryptě není policista ani detektiv, ale statný Malajec, jemuž dlouhé špinavé a mastné vlasy visely až ke krku, a ruce měl za zády krutě spoutány železnými pouty. Na chvíli jsem si zmateně myslel,

že se jedná o toho Malajce, který mne hlídal u opiové Sal, avšak pak jsem si všiml, že tento muž je starší a tváře nemá zjizvené. Díval se na mě bez jakékoli zvědavosti či citu, pohled měl tak otupený, jak jsem to často vídával u odsouzených lidí před tím či poté, co je oběsili.

Inspektor Field mě naháněl k úzkému otvoru v podlaze, avšak já se vši silou a vůlí vzpíral. „Nemohu tam sejít,“ zalapal jsem po dechu. „Neudělám to.“

„Ale uděláte,“ odvětil inspektor Field a postrčil mne dopředu.

Jeden z detektivů střezících vysokého Malajce podal inspektorovi svítilnu a další z nich předal Barrisovi. Vydali jsme se dolů po úzkém schodišti, mladší detektiv kráčel v čele a inspektor Field mě držel pevně za rameno a postrkoval mě před sebou. Přidal se k nám ještě jeden brokovnicí ozbrojený detektiv, kterého jsem neznal.

* * *

Přiznávám se, milý čtenáři, že na většinu z toho, co se během následující zhruba půlhodiny událo, si vzpomínám jen matně. Byl jsem tak vyděšený, unavený a rozbolavělý, že moje vědomí se nacházelo ve stavu podobném tomu, jako když se naše mysl vznáší poblíž prahu spánku – chvíli jsme si vědomí našeho okolí, potom upadneme do snů a následně nás zase nějaký zvuk, pocit či jiný podnět přivede zpět do reality.

Ten podnět, který si vybavuji nejvíce, byl inspektorův neutichající pevný stisk mého ramene a to, jak mě takto postrkoval stále níže do temné díry, ozářené jen svítilnami.

V záři svítilen mi tento krátký sestup a cesta k opiovému doupěti připadala důvěrně známá jako pravidelně se navracející sen, neobsahovala v sobě nic z té noční můry, představované mým zběsilým útekem pod křídly temnoty.

„Tohle je ono opiové doupě?“ zeptal se inspektor Field.

„Ano,“ odpověděl jsem. „Tedy myslím, ne. Nevím.“

Namísto červené záclony se tu nacházela zrezivělá mřížka stejně jako u všech ostatních *loculů*. Světlo lucerny uvnitř odhalilo na sobě naskládané rakve, avšak řady patrových lůžek a stoličku, na níž vždy jako Buddha spočívala postava krále Lazara, jsem tam nikde nespatril.

„Tahle mřížka není pevně vsazená do zdi jako ty ostatní,“ zabručel Barris, uchopil zrezlé železo a začal jím lomcovat. Když dopadlo na zem, zařinčelo jako zvon zkázy. Vstoupili jsme do úzkého prostoru.

„Není tu žádný prach napadaný ze stropu,“ poznamenal Barris a pohyboval svítilnou sem a tam. „Museli tu nedávno zamést.“

Čtvrtý muž z naší družiny, vyzbrojený vzduchovkou, zůstal hlídkovat na chodbě.

„Ano, toto je opiové doupě krále Lazara,“ potvrdil jsem, když světlo z luceren ozářilo větší část známé chodby a výklenku. Ale nic tady nezůstalo jako dřív, dokonce ani otlačená místa v kameni po těžkých palandách a železných kamínkách. Na tom katafalku uprostřed, kde vždy ve svých barevných róbách sedával král Lazar, nyní ležel pouze prastarý sarkofág.

„Toto ale není to místo, kde jste se v naprosté tmě probral,“ promluvil inspektor Field.

„Ne. Myslím, že to bylo dále v chodbě.“

„Podíváme se tam,“ přislíbil inspektor a zamával na Barrise, stojícího před ním. Ten muž se vzduchovkou zvedl svou vlastní svítilnu a vydal se za námi.

Myslel jsem na Dickense. V které části Ameriky se nyní asi při svém turné nachází? V posledním dopise, který jsem od něj před Novým rokem obdržel z New Yorku, si stěžoval, že ho trápí „slabé srdce“ a že se cítí velice nešťastně, takže každý den zůstával v posteli až do tří odpoledne a pak se jen s velkými obtížemi a těžkostmi připravoval na nevyhnutelná večerní představení.

Má v sobě i Dickens skarabea? Přebíhá mu snad od mozku k srdci a zatíná tam svá mohutná kusadla, když Dickens udělá cokoli, čím se vzepře Droodovi?

Z původního itineráře a z telegramů, které Willsovi chodily do redakce časopisu, jsem věděl, že v lednu má Dickens číst v New Yorku, Bostonu, Filadelfii, Baltimoru a Brooklynu a že na každé z představení se prodalo od šesti do osmi tisíc vstupenek. Avšak ve kterém z těchto podivně znějících měst se nacházel nyní?

Znal jsem Dickense dost dobře na to, abych věděl, že se ze své nemoci i duševní mdloby vyzdraví a mezi čteními bude dovádět a žertovat, bavit děti a přihlížející v těch vlcích, kterými cestoval z města do města, a že do odpoledních a večerních představení pak vloží veškeré své síly i odhodlání. Rovněž jsem si ale uvědomoval, že se zároveň bude cítit mizerně a odpočítávat dny zbývající do jeho dubnového návratu do Anglie.

Avšak dožije se jej vůbec? Nechal by ho skarabeus žít, kdyby odhalil jeho zradu?

„Zde jste se probral?“ dožadoval se inspektor Field.

Musel mnou zatřást, abych se vzpamatoval ze svého blouznění. Díval jsem se do *loculu* prakticky stejného jako všechny ostatní, až na to, že v tomto úzkém výklenku byly v tlusté vrstvě prachu patrné stopy malých bosých nahých zranitelných nohou. Na rozbité mřížce zde rovněž ulpívala krev, jak jsem se otvorem v ní naprostou tmou protahoval ven. Dotkl jsem se šatů nad čerstvými ranami na mých žebrech a bocích.

„Ano,“ odpověděl jsem otupěle. „Nejspíše ano.“

„Zdá se až neskutečné, že se vám i v takové tmě podařilo najít cestu ven,“ poznamenal Barris.

Nic jsem na to neřekl. Třásl jsem se zimou a nic na světě jsem nechtěl tolik, jako konečně zmizet z této vlhké díry. Ale inspektor Field se mnou ještě neskončil.

Vydali jsme se zpátky k východu a světlo ze tří luceren poskakovalo po zdech a mezi vchody do výklenků tak zběsile, až se mi z toho dělalo mdlo. Připadalo mi, jako by zde realita a fikce, život a smrt, světlo a naprostá temnota tančily nějaký zběsilý děsivý tanec.

„Toto je chodba, vedoucí k chórové přepážce a nižším úrovním?“ zeptal se inspektor Field.

„Ano,“ odpověděl jsem, aniž bych zaregistroval, na co se mě vlastně ptá.

Úzkou chodbou jsme podél potměných *loculů* kráčeli ke kruhové místnosti pod dřívější katedrálou svaté Děsohrůzy. Tam Dickens tenkrát objevil ono úzké schodiště do skutečného Podměstí.

„Tam dolů nejdu,“ vykřikl jsem, vymanil se z inspektorova sevření a takřka upadl. „Nemohu tam jít.“

„Nemusíte,“ uklidnil mě inspektor Field a z jeho odpovědi jsem se takřka rozplakal štěstím. „*Tedy ne dnes,*“ dodal. Pak se obrátil k muži se vzduchovkou a rozkázal mu: „Přiveďte dolů toho Malajce.“

Jen tak tupě jsem tam stál, nevnímал čas a cítil, jak se mi skarabeus v hlavě pohybuje. Ze všech sil jsem se snažil, aby se mi opět neudělalo nevolno, avšak od schodiště vycházel zápach zatuchlé hlíny, rozkladu a hrobů. Když se ten muž se vzduchovkou vrátil, vedl si s sebou dalšího detektiva – měl na sobě tmavý plášť a nesl vzduchovku – a mezi nimi kráčel Malajec s pouty na rukou. Jak ten Asiat vstupoval do podzemní apsidy, upřeně se na mě díval, v oněch úzkých černých očích nad plochým nosem se mu zračila bolest a zoufalství podobně jako mně, avšak vycítil jsem tam i výčitku. Nikdy se nepodíval na Fielda či Barrise, jen na mě, jako bych snad byl jeho pronásledovatel.

Inspektor Field přikývl, dva muži s puškami prostrčili zajatce potrhanou chórovou přepážkou a pak dolů úzkým průchodem, zatímco mě Barris a inspektor vyvedli ven z chodby a pak až nahoru na denní světlo.

„Nechápu to,“ vypravil jsem ze sebe, když jsme konečně vyšli z krypty do mrazivého lednového vzduchu. Již přestalo sněžit, avšak ve vzduchu se válela hustá zimní mlha. „Už jste zpravili policii? Proč jsou zde jen samí soukromí detektivové? Jistě jste museli informovat i policii. Kde je policie?“

Inspektor Field mě zavedl do ulice, kde čekal černý uzavřený kočár. Připomínal mi pohřební vůz. Pára stoupající koním z tlamy okolní vzduch zamlžovala ještě víc. „Policii informujeme velmi brzy,“ ujistil mě. Hlas mu zněl sice tiše, avšak vycítil jsem v něm zlobu a odhodlání stejně pevné jako jeho stisk mé paže. „Tito muži Hibberta Hatcheryho znali. Mnozí s ním pracovali. Někteří ho měli velice rádi.“

Barris a inspektor mě vtlačili nahoru do kočáru. Barris pak kočár obešel a nasedl na druhé straně. Inspektor Field, který stále rukou tiskl mou paži, stál v otevřených dveřích. „Drood očekává, že dnes vtrhneme do Podměstí – v počtu nejméně dvanácti mužů, možná i více. Chce to tak. Ale do zítřka se zde sejde nejméně stovka lidí, kteří Hatcheryho znali anebo nenávidí Drooda. Zítřa se vydáme tam dolů. Zítřa najdeme Drooda a vykouríme ho z té jeho díry.“

S tichým zabouchnutím zavřel dveře. „Zítřa nikam nechodíte, pane Collinsi. Budeme vás potřebovat.“

„Nemohu...“ začal jsem, ale pak jsem spatřil ty dva muže s puškami, kteří vycházeli z krypty. Malajec s nimi už ale nekráčel. Pln hrůzy jsem zíral na pravý rukáv toho vyššího muže. Jeho drahý hnědý kabát byl od manžety nahoru celý rudý, jako by látku až k lokti zmáčela krev.

„Ten Malajec...“ vyrazil jsem ze sebe. „Určitě to byl ten v policejní vazbě. Ten, kterého vám metropolitní police předala k výslechu.“

Inspektor Field na to nic.

„Kde je?“ zašeptal jsem.

„Poslali jsme toho Malajce dolů jako poselství,“ odpověděl inspektor Field.

„Myslíte jako posla.“

„Poslali jsme ho tam jako *poselství*,“ zopakoval inspektor Field bezvýrazně. Zatukal na stěnu kočáru a Barris a já jsme se rozjeli směrem k úzkým ulicím Bluegate Fields.

* * *

Barris mne beze slova vysadil před číslem popisným devadesát na Gloucester Place. Ještě než jsem vstoupil do dveří, zůstal jsem stát roztřesený v mlze a sledoval, jak se mi tmavý kočár za rohem vytrácí z dohledu. Projel kolem další kočár, postranní světla rozsvícená. Rovněž zahrnul za roh. Nemohl jsem s určitostí prohlásit, zda se oba zastavily – mlha a sníh tlumily dokonce i ozvěny koňských kopyt a rachot kol – avšak dovolil bych si tvrdit, že ano. Barris tam nejspíše jmenuje hlídky a dává instrukce. Fieldovi muži budou dozajista střežit přední i zadní část domu, ač ne v tak vysokých počtech jako minulý rok v červnu.

Někde v mlze čekali mí noví Angreštové. Ale abych je přelstil, stačilo, abych sešel do vlastního uhelného sklepa, srazil několik cihel a úzkou dírou se vplazil do nižších úrovní Podměstí. Potom bych mohl podle libosti cestovat po městě... nebo spíše pod ním.

Zasmál jsem se této představě, avšak onen hysterický smích se brzy změnil v nevolnost. Skarabeus se mi v lebce pohnul.

* * *

Když jsem vstoupil do naší předsíně, otevřel jsem ústa, jelikož jsem chtěl vykřiknout hrůzou.

Girlandy z vnitřností detektiva Hatcheryho byly rozvěšeny od garnýže až k lustru, od lustru ke schodišti a od schodiště ke svícňům. Visely tam zrovna tak jako v kryptě, šedé, vlhké a lesklé.

Nakonec jsem se do křiku nedal. Po chvíli, během níž jsem se třásl jako dítě, mi došlo, že ony „vnitřnosti“ byly prostě jen obyčejné girlandy, z šedého a stříbrného hedvábí, ovázané stuhami. Často jsme je už ve starém domě používali při různých nanicovatých večírcích.

Cítil jsem, že se v domě zrovna vaří – dušené hovězí maso a rybí pokrm bouillabaise s výraznou vůní – a opět mi bylo na zvracení.

Caroline vyběhla z jídelny.

„Wilkie! Kdes pro všechno na světě byl? Myslíš, že můžeš prostě jen tak každou noc zmizet a... Pane Bože – kde jsi vzal ty *ohyzdné* cáry? Kde máš opravdové oblečení? A co je to za strašný zápach?“

Nevnímal jsem ji a hlasitě zavolal na naši pokojskou. Když přiběhla, tvář od kuchyňských výparů celou červenou, brskně jsem jí přikázal: „Připrav mi horkou koupel – ihned. *Velmi* horkou. Pospěš si.“

„Wilkie,“ dorážela Caroline, „odpovíš mi konečně na moje otázky a vysvětlíš mi, co se děje?“

„To ty mi něco vysvětlí,“ zavrčel jsem a mávl rukou, abych ukázal na všude rozvěšené girlandy. „Co tu dělá tohle harampádí? Co se děje?“

Caroline zamrkala, jako by jí někdo vlepil políček. „Ty se ještě ptáš, co se děje? Za pár hodin se koná tvůj *velmi důležitý* večírek před divadelním představením. Přijdou všichni. Musíme samozřejmě začít večeřet brzy, jak jsi to naplánoval, jelikož do divadla je třeba vyrazit v...“ umlkla a ztišila hlas, aby ji sloužící neslyšeli. To, co z ní nyní vycházelo, připomínalo spíše páru ucházející z konvice. „Jsi opilý, Wilkie? Nebo snad omámený tím svým laudánem?“

„Zmlkni,“ utrl jsem se na ni.

Tentokrát škulba hlavou a tváře jí zčervenaly, jako by ji skutečně někdo plácnul.

„Odvolej to,“ poručil jsem. „Pošli toho chlapce... Poslíčky... Ať dají všem vědět, že večírek se ruší.“

Takřka hystericky se zasmála. „Jak asi moc dobře víš, to je docela nemožné. Kuchařka již začala připravovat večeři. Lidé si zajistili dopravu. Stůl je prostřený a volné vstupenky položené na každé židli. Bylo by docela nemožné...“

„Odvolej to,“ zopakoval jsem, prosvištěl kolem ní a vydal se nahoru, kde jsem si dal pět sklenic opiové tinktury, to odpudivé oblečení dal sluhovi, aby je spálil, a pak jsem se vydal do koupelny.

* * *

Jistě bych v té horké vodě usnul, kdybych neustále nepocíťoval, jak se mi něco plazí v lebce.

Skarabeus vyvíjel tak velký tlak, že jsem třikrát doslova vyskočil z vany a postavil se před zrcadlo. Nastavil jsem svíčky tak, abych co nejlépe viděl, otevřel jsem ústa tak doširoka, jak bych se ani nedomníval, že to jde – svaly doslova nesouhlasně sténaly – a napotřetí se mi zdálo, že jsem zahlédl, jak se záře svíčky odrazila od černého krunýře, když se ten obrovský brouk kvapně běžel před světlem schovat.

Otočil jsem se a nad umyvadlem se dal do zvracení, avšak žaludek jsem měl úplně prázdný a brouk se mi mezitím již zavrtal zpět do lebky. Vrátil jsem se zpátky do vany, ale vždy, když jsem začínal klimbat, znova jsem spatřil vnitřek krypty, šedé lesklé girlandy, ucítil onen jateční zápach, který se mísil s vůní kadidla, a do toho jsem slyšel zpěvy, za nichž se mi obrovský černý brouk zavrtával do břicha tak lehce jako do písku...

Ozvalo se zaklepání na dveře.

„Jděte pryč!“

„Přišel ti telegram,“ zavolala Caroline přes dveře. „Poslíček říkal, že jde o něco důležitého.“

Zaklel jsem a zvedl se z vany – má koupel už stejně vychladala. Kapala ze mě voda, oblékl jsem si župan a otevřel na chvíli dveře, abych si mohl z tenkých bílých prstů paní G. převzít průklep.

Předpokládal jsem, že bude od Fechtery nebo někoho jiného z divadla – měli takový marnotratný zvyk jen tak zbůhdarma posílat telegramy, jako by nestačil úplně obyčejný vzkaz od poslíčka. Anebo jej možná poslal Dickens. Představoval jsem si, jak se v

jakémsi záblesku prozření rozhodl přiznat ke svému vlastnímu skarabeovi, přičemž nějak odušil, že i já v sobě nyní již jednoho mám.

Přečetl jsem si ona slova a podpis čtyřikrát, než mému vyčerpanému mozku, v němž přebýval vetřelec, došel jejich význam.

MATKA UMIRA. OKAMZITE PRIJED. CHARLEY

KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ

Když jsem pohlédl na matčinu tvář, viděl jsem člověka nacházejícího se na prahu života a smrti, z jehož těla se tichá duše snaží ze všech sil uniknout.

Oči pohybovala jen velmi těžce a měla je vyboulené, jako by na ně působil nesmírný vnitřní tlak. Duhovky takřka nešly vidět, pod krvavými a těžkými víčky jako by se skrývala pouze bělma. Ústa zela dokořán, avšak rty, jazyk a patro vypadaly vybledle a vyschle jako stará kůže. Nemohla mluvit. Nevydávala žádné zvuky, kromě podivného chrčení a syčení, které jí vycházely z hrudi. Nejspíše nás neviděla.

Charley a já jsme se hrůzou z jejího prázdného a vyprahlého pohledu objali. Vydechl jsem: „Pane Bože, jak jen se tohle mohlo stát?“

Můj milovaný bratr pouze zavrtěl hlavou. Paní Wellsová se vznášela poblíž, artritidou stížená ruce ji visely z černého krajkového přehozu a někde ve vzdáleném rohu místnosti postával matčin dlouholetý postarší lékař, doktor Eichenbach.

„Paní Wellsová vypověděla, že včera večer se matka ještě cítila dobře – ne, ne dobře, měla bolesti a taky trochu kašlala, nicméně stále to nebylo tak vážné. S chutí se najedla, vypila si šálek čaje, nechala si předčítat a povídala si s paní Wellsovou,“ koktal Charley. „A dnes ráno... Přijel jsem za ní z Londýna, abych ji překvapil, a našel jsem ji v takovém stavu.“

„Takhle už to u starých lidí, kteří musí tušit, že si pro ně smrt každou chvíli přijde, bývá,“ mumlal doktor Eichenbach. „Odcházejí bez varování. Bez varování.“

Když si značně nedoslýchavý doktor Eichenbach začal v rohu povídat s paní Wellsovou, naléhavě jsem Charleymu zašeptal: „Chci, aby ji prohlédl můj lékař. Frank Beard dorazí během chvíle.“

„Snažil jsem se zkontaktovat jejího zatím posledního lékaře, doktora Ramseyse,“ sdělil mi Charley potichu.

„Co prosím?“ zavolal doktor Eichenbach z rohu u krbu. „Chcete zavolat doktora... koho?“

„Ramseyse,“ odpověděl Charley s povzdechem. „Údajně nový místní lékař, který se doslechl o špatném zdravotním stavu naší matky a dobrovolně se rozhodl, že se o ni bude starat. Trvalo to několik posledních týdnů. Matka by se k němu sama od sebe jistě nevydala, neměla by důvod nedůvěřovat vašim skvělým radám a péči.“

Eichenbach se zamračil. „Doktor Ramsey?“

„Ramseys,“ zdůraznil Charley dostatečně nahlas, aby to nahluchlý lékař slyšel.

Eichenbach zavrtěl hlavou. „Žádný Ramsey ani Ramseyse poblíž Tunbridge Wells neordinuje,“ řekl. „A pokud vím, tak ani v Londýně, snad až na starého Charlese Bierbonta Ramseye, jehož péče je ale nyní omezena výhradně na rodinu lorda

Leightona. A mimoto se specializuje na pohlavní choroby – o nic jiného se nezajímá – a vážně pochybuji o tom, že paní Collinsová by se s ním právě kvůli tomuto potřebovala radit. A co je to vůbec za jméno, Ramseys? Zní nějak podezřele.“

Charley si znova povzdychl. „Mám za to, že doktor Ramseys navštěvoval v Tunbridge Wells rodinu a přitom se doslechl o matčině nemoci. Vidíte, paní Wellsová?“

Sařena se zatvářila zmateně a opět mávla rukama pod svým přehozem. „Abych se přiznala, tak nevím, pane Charlesi. Já o doktoru Ramseysovi slyšela jen z úst vaší drahé předrahé maminky. Osobně jsem s ním nemluvila.“

„Ale viděla jste ho?“ zeptal jsem se. Skarabeus se mi v lebce pohnul a měl jsem pocit, jako by mi srdce sevřela ledová ruka.

„Pouze jednou,“ odpověděla ta upřímná stará žena. „A jenom zdálky. Když jsem minulý týden kráčela po pěšince vedoucí přes louku, spatřila jsem ho, jak odchází z domu.“

„Jak vypadal?“ vyzvídal jsem.

„No, to mohu jen těžko popsat, pane Wilkie. Jen koutkem oka jsem zahlédla vysokého vyzáblého muže, jak po ulici kráčí pryč ode mě. Byl oděn velice formálně, avšak, a to musím prohlásit i já, velice staromódně, jak říkají mladí lidé. Měl na sobě černý žaket a cylindr staršího typu, jestli mi rozumíte.“

„Tím si nejsem tak úplně jistý, paní Wellsová,“ odvětil jsem tónem, který jsem považoval za klidný. „V čem byl ten klobouk staromódní?“

„Však vy víte, co myslím, pane Wilkie. Takový ten s poněkud širší krempou a nižším dýnkem – trochu se podobal těm jezdeckým kloboukům, které pánové nosili, když jsem byla ještě malá. A zcela očividně z bobří kožešiny, nikoli z hedvábí.“

„Děkuji vám, paní Wellsová,“ řekl Charley.

„A... ještě nesmím zapomenout na ten závoj,“ dodala paní Wellsová. „Dokonce i zdálky jsem ten závoj zahlédla. A pak se mi o něm později zmínila i vaše matka.“

„Mně se o něm ale nezmínila,“ namítl Charles. „Proč nosil doktor Ramseys závoj?“

„Samozřejmě kvůli těm popáleninám. Hrozným popáleninám, říkala Harriet... tedy vaše drahá matka, paní Collinsová. Doktor Ramseys nechtěl děsit lidi na ulici.“

Otočil jsem hlavu a na chvíli zavřel oči. Když jsem je zase otevřel, spatřil jsem pouze matčinu zmoženou tvář a dokořán otevřená, vyschlá ústa, v nichž se míhal suchý jazyk jako kus utrženého tažného lana. Její vypouklé bílé oči vypadaly jako dvě vejce, která někdo nesmírnou silou vtlačil do očních důlků.

„Paní Wellsová,“ promluvil Charley tiše, „byla byste tak laskava a přivedla toho chlapce, který občas pro matku vyřizoval různé občůzky? Potřebujeme poslat telegram doktoru Franku Beardovi do Londýna. Wilkie jej napíše tady a chlapec pak odnese odeslat.“

„Takhle pozdě, pane Charlesi? Telegrafní kancelář zavírá za méně než hodinu.“

„Pak si musíme pospíšet, vidíte paní Wellsová? Děkuji vám za pomoc. Matka by vám dozajista poděkovala, kdyby mohla.“

* * *

S Caroline jsme se rozloučili příkrými slovy.

Zcela nevysvětlitelně, *neuvěřitelně* mi pokládala další otázky, dožadovala se odpovědí a bránila mi vyjít ze dveří i *poté*, co jsem jí ukázal telegram od svého bratra.

„Kdes byl minulou noc?“ trvala na svém. „Kde jsi sehnal to úděsné oblečení, které Tommy spálil? A jak to, že tak šeredně páchlo? Kdy se vrátíš z Tunbridge Wells? Co uděláme ohledně toho večírku? A co s těmi lístky? Všichni počítali s tím, že...“

„Nejdřív sundej a vyhod' všechny tyhle zatracené girlandy,“ zavrčel jsem. „A klidně si ten večírek uspořádej. Jdi si do divadla se všemi mými přáteli. Rozhodně to nebude poprvé, co sis užívala na můj účet, když jsem u toho já nemohl být.“

„Co to má znamenat, Wilkie? Ty nechceš, abych se o tvé přátele u večere postarala? Ty nechceš, abych využila ty lístky do divadla na tvou hru poté, co jsi nejméně dvanácti lidem slíbil, že ji dnes večer budou moci zhlédnout z autorské lóže? Co tedy chceš, abych udělala?“

„Chci,“ vyštěkl jsem po ní, „abys šla k čertu.“

Caroline ztuhla.

„Umírá mi matka,“ řekl jsem nakonec rezervovaně a nevlídně. „A pokud se mě ptáš, s kým máš večeřet a jít do divadla, můžeš jít třeba s ďáblem, mně na tom nezáleží.“ Obličej mi zkroutil vztek. „Anebo se svým instalatérem.“

Caroline tam pořád stála jako zkamenělá a zrudla od kořínků vlasů až po živůtek. „Co... tím myslíš, Wilkie?“

Prudce jsem rozevřel dveře, za nimiž čekala mlha a zima, a vysmál se jí do tváře. „Ty to moc dobře víš, má nejdražší. Mám na mysli pana Josepha Charlese Clowa, syna lihovarníka z Avenue Road, co pracuje jako instalatér a jehož vedlejší činností je svádění. Přesně ten pan Clow, kterého jsi tajně hostila u mého stolu a se kterým ses od Vánoc nejmíň pětkrát setkala!“

A pak jsem vyšel ven a zabouchl jí dveře přímo před zrudlým a vyděšeným obličejem.

* * *

Když mě Charley přijel toho odpoledne v sáních vyzvednout, byla vesnička Tunbridge Wells podivně tichá, zapadaná sněhem a až děsivě bílá. Ještě tíživější ticho a hustší mlha tam ale vládly, když v deset hodin v noci do několika těžkých vrstev oděný Frank Beard v mrazivé mlze vystoupil z těch samých saní, které řídil věčně nemocný, avšak neznatelný Charley. Zatímco Charley odjel na nádraží, aby vyzvedl našeho přítele lékaře, já zůstal s matkou a spící paní Wellsovou. Doktor Eichenbach již dávno odešel domů.

Frank mi stisknul ruku, aby vyjádřil svou soustrast a pak odešel vyšetřit matku. Charley a já jsme čekali ve vedlejší místnosti. Plameny v krbu hořely jen slabě a my se rozhodli, že svíčky ani lampy zažínat nebudeme. Paní Wellsová spala na divanu ve vzdáleném rohu pokoje. Charley a já jsme hovořili šeptem.

„Když jsi ji minulý týden viděl, tak to s ní nebylo takhle špatné?“

Charley zavrtěl hlavou. „Stěžovala si na různé bolesti, bolístky a dýchací potíže... však víš, jak to má... měla ve zvyku... ale ne, nic nenaznačovalo tomu, že by mělo přijít toto strašné... ať už je to cokoli.“

Za chvíli se objevil Beard a my probudili paní Wellsovou, aby si rovněž mohla vyslechnout jeho diagnózu.

„Zdá, že Harriet postihlo velmi vážné krvácení do mozku,“ promluvil tiše. „Jak vidíte, nemůže dýchat, ztratila schopnost řeči, nemůže ovládat volní svalstvo a – nejspíše – ani svou mysl. I její srdce zní poškozeně. Po fyzické stránce jinak vypadá...“

Frank Beard na chvíli umklkl a otočil se k paní Wellsové. „Neupadla náhodou paní Collinsová v poslední době? Nezranila se nůžkami, kuchyňským nožem, či snad pletací jehlicí?“

„Rozhodně ne!“ zvolala ta stará žena. „Paní Collinsová již nebyla tak čilá, aby se kterákoli z těchto věcí mohla stát, doktore. Já bych to v žádném případě nedopustila, dávala jsem na ni pozor. A určitě by mi řekla, kdyby... ne, ne, ne, k žádnému takovému zranění nedošlo.“

„Proč se ptáš, Franku?“ vyzvídal Charley.

„Vaše matka má v těchto místech nedávnou ranku,“ vysvětlil Beard a ukázal si na bránci hned pod hrudní kostí. „Tak asi pět centimetrů širokou. Nic vážného, dobře se hojí, ale celkem neobvyklé u osoby, která...“ Zavrtěl hlavou. „Ale na tom nesejde. Jsem si jist, že to nemá nic společného s krvácením do mozku ani s vnitřní neuralgií, která ji musela postihnout někdy minulé noci.“

Pocítil jsem tak velkou slabost v nohou, že jsem se musel posadit.

„A... výhled?“ zeptal se Charley.

„Žádná naděje,“ odpověděl Beard mdle. „Vnitřní neuralgie a poškození mozku jsou příliš vážné. Může znovunabýt vědomí, dokonce se jí může před koncem i trochu rozjasnit mysl, avšak jinak nemá žádnou naději. Je to otázka dnů či týdnů.“

Paní Wellsové se z toho udělalo na omdlení, a tak ji Charley s Frankem pomohli zpět na pohovku.

Seděl jsem a zíral do ohně. V Americe nyní bylo brzké odpoledne. Někde na nějakém pohodlném, jasném a čistém místě byl Charles Dickens obletován jako král a připravoval se na další večer veřejného obdivu. V posledním vzkazu, který mi dal Wills přečíst, Dickens napsal: *„Lidé se za mnou všude otáčejí a zvědavě na mě hledí, jako by mě snad chtěli uhranout pohledem... anebo jeden na druhého volají: ‚Podívej! Přichází Dickens!‘“* Také se nám světil s tím, jak ho poznávají v každém vlaku, kterým jede. *„Když v železničním voze jasné vidím, že si se mnou chce někdo promluvit, zareaguji na toto přání většinou tak, že promluví jako první.“*

Jak vznešeně velkodušně! Jak nesmírně štědré od mého bývalého spolupracovníka a věčného soupeře! On si tam předstupuje před desetitisíce natěšených Američanů (byť byli svévolně omezení a beznadějně nevzdělaní), kteří doslova uctívali zem, po které kráčel, zatímco já tady seděl zničený, sužovaný bolestí a beznadějí, má matka umírala hroznou smrtí a ten... skarabeus... se mi proháněl lebkou jako...

„Už půjdu. Přespím u přátel ve vesnici a ráno, než odjedu, se na Harriet ještě podívám,“ promluvil Frank Beard. Uplynul nějaký čas. Charley mezitím odvedl plačící paní Wellsovou do jejího pokoje a nyní stál ve svrchníku a velké malířské čapce u dveří a chystal se odvézt Bearda. Vyskočil jsem na nohy, potřásl svému lékaři oběma rukama a srdečně mu poděkoval.

„Zůstanu s matkou,“ oznámil jsem Charleymu.

„Já s ní zůstanu, až se vrátím,“ odvětil bratr. „Vypadáš vyčerpaně, Wilkie. Zatop si, abys mohl spát na té dlouhé pohovce. Já se o matku postarám.“

Zavrtěl jsem hlavou, ale již nevím, zda proto, abych vyjádřil, že s matkou přes noc zůstanu já nebo že nejsem unaven a nepotřebuji si zatopit. Když Charley s Frankem Beardem odjížděli zpět do vesnice, slyšel jsem ony nepatřičně veselé zimní zvuky, které vydávaly zvony na koňských postrojích.

Odešel jsem do matčina pokoje a posadil se na tvrdou židli, stojící vedle její postele. Oči měla stále otevřené, avšak nedalo se pochybovat o tom, že nic nevidí. Čas od času pohnula víčky. Paže a zápěstí měla zohnuté jako zlomená křídla nějakého malého ptáčka.

„Mami,“ začal jsem tiše, „omlouvám se za to, že...“

Musel jsem se zastavit. Za co jsem se jí vlastně omlouval? Za to, že jsem ji zabil svým vztahem ke Droodovi? Zabil jsem ji snad já?

„Mami,“ začal jsem znova, ale opět umlkl.

Během posledních měsíců jsem jí psal a bavil se s ní jen velice málo, a pokud ano, tak víceméně jen o svém vlastním úspěchu. Byl jsem tak zaneprázdněn psaním té hry, následnými zkouškami a účastí na prvních představeních, že jsem si na matku nevyhradil takřka žádný čas, a dokonce i o Vánocích jsem s ní strávil jen několik málo nevlídných hodin, než jsem pospíchal zpět do Londýna. Zdálo se, že každý dopis, který jsem jí od loňského roku napsal, byl buďto o mně (ač ze srdce ráda slýchala o mých úspěších), nebo o vyřizování podmínek té pojistky, jež by, v případě, že zemře před námi, přešla na mě a Charleyho.

„Mami...“

Víčka jí opět divoce zacukala. Snažila se mi snad něco sdělit? Má matka byla vždy čiperná, výmluvná, sebevědomá, schopná a měla dobré společenské postavení. Po celá léta, dokonce i po otcově smrti, předsedala salonu umělců a intelektuálů. Vždy jsem si ji spojoval se zdatností, úctou a takřka dokonalým sebeovládáním.

A nyní *tohle*...

Nevím, milý čtenáři, jak dlouho jsem strávil u matčina lůžka. Ale vím, že jsem se dal do pláče.

Potom jsem se rozhodl, že se to musím dozvědět. Přisunul jsem svíčku blíž k ní. Sklonil jsem se nad jejím necitlivým tělem a trochu poodsunul peřinu.

Matka byla oděná v noční košili, avšak u krku měla pouze pár knoflíků – to mi k mému účelu nepostačí. Za neustálého pláče, při němž jsem si rukávem utíral nos, jsem příkrývku stáhl až k matčiným bledým, modrými žilami pokrytým a napučeným kotníkům a – přičemž jsem začal plakat ještě hlasitěji, zatímco v jedné ruce jsem držel svíčku – pomalu jí začal vytahovat flanelovou noční košili.

Levým předloktím jsem si přikryl oči, abych ji já – její milovaný syn – nespátl v úplné nahotě. Svíčka mi přitom sežehla obočí a vlasy. Ale přiznávám, že jsem jí propocenou noční košili vyhrnul příliš vysoko, a když jsem si částečně odkryl oči, spatřil jsem její povadlá vrásčitá ňadra.

A pod nimi, pod hřebenem jejích ostře vystupujících žeber, tlačících na bledou kůži, jsem v oblasti hradní kosti uviděl onu červenou ranku.

Zdála se stejně široká, stejně promodralá, stejného tvaru jako ta má.

Napůl šílený únavou a hrůzou jsem si roztrhl svou vlastní košili. Knoflíky se utrhyly a zakutálely pod postel. Musel jsem se pořádně ohnout, abych spatřil onu červenou jizvičku pod svou hrudí, a rychle jsem pohyboval svíčkou sem a tam, abych porovnal svou vlastní ránu od skarabea s tou matčinou.

Byly totožné.

Najednou se ozvalo zaskřípání podlahových prken, pak jsem za sebou uslyšel hlasitý výdech, otočil se – košili rozepnutou, podolek mi čouhal ven a matčina noční košile stále vyhrnutá k jejímu krku – a spatřil paní Wellsovou, která na mě hleděla pohledem, v němž se zračila nevyslovitelná hrůza.

Otevřel jsem ústa, abych vysvětlil, co se děje, avšak nenacházel jsem slov. Natáhl jsem matce noční košili zpátky, přikryl ji, položil svíčku na noční stolek a otočil se zpět k postarší hospodyni, která přede mnou ucukla.

Najednou se ozvalo děsivé zabouchání na dveře.

„Zůstaňte zde,“ nařídil jsem paní Wellsové, avšak ona přede mnou ustoupila ještě dále, a když jsem proběhl kolem ní, kousala se do kloubů prstů.

Pospíchal jsem ke dveřím – ve svém zmatení jsem se domníval, že se snad vrací Frank Beard, aby vyslovil nějakou nadějnější prognózu – ale když jsem k nim došel, ohlédl jsem se zpět k matčině pokoji. Paní Wellsovou jsem měl z dohledu.

Bušení pokračovalo, nyní ještě hlasitější.

Rozevřel jsem dveře.

V pozdní noci za nimi stáli čtyři velcí muži, které jsem neznal, všichni oblečení takřka stejně v tlustých černých převlečnících a pracovních čapkách. Za nimi čekal kočár připomínající pohřební vůz, jehož lampy vrhaly bledé světlo.

„Pan Wilkie Collins?“ dožadoval se ten největší ze čtyř mužů, který ke mně stál nejbližší.

Otupěle jsem přikývl.

„Nastal čas,“ řekl ten muž. „Inspektor vás již očekává. Až dorazíme do Londýna, vše již bude připraveno. Ihned pojdte.“

KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ

Podměstí hořelo.

Inspektor Field se včera nechal slyšet, že během čtyřiařdvaceti hodin sežene stovku mužů – bývalých detektivů, policistů mimo službu i jiných – kteří budou chtít vstoupit pod povrch města, aby pomstili smrt detektiva Hibberta Hatcheryho.

Musel jsem uznat, že jeho odhad byl poněkud skromný. Podle toho, co jsem během několika následujících hodin zahlédl, bylo jasné, že celé akce se zúčastnilo více než sto mužů.

Jen v tom širokém člunu, do nějž mi inspektor Field poručil nasednout, jich sedělo víc než dvanáct. Na nahnuté tyči, zvedající se za dlouhou kormidelní pákou na zádi, visela lucerna vydávající jasné světlo. U boku lodi dva muži manipulovali s oslepujícím karbidovým světlometem, podobným, jaký se používá v dolech ve Walesu k signalizaci havárií, jako například sesuvu půdy. Tento světlomet byl připevněn k pilíři a kužel jeho

jasné bílé oslnivé záře dopadal vpřed na hladinu široké tmavé podzemní řeky, pak zase na klenutý cihlový strop, na zakřivené zdi a na úzké chodníčky po obou stranách.

Následoval nás další člun. Slyšel jsem, že dva plují ze severu, od temžského ústí tohoto toku. Před námi a za námi naši podivnou flotilu doprovázelo dvanáct malých úzkých pramic, u boků a na zádi muži s bidly v ruce, zatímco uprostřed plavidla stáli muži s kulovnicemi, vzduchovkami a pistolemi.

I tady v hlavním člunu jsme měli kulovnice, vzduchovky a pušky. Nepochyboval jsem o tom, že mnozí z tichých mužů v tmavých pracovních oděvech byli někdejší ostrostřelci z armády či metropolitní policie. Tolik zbraní pohromadě jsem ještě nikdy předtím neviděl, avšak asi není divu, když se o nic vojenského nezajímám. Ani by mě nenapadlo, že v Londýně tolik lidí vlastní zbraň.

Dlouhý říční kanál byl temný a smrdutý, avšak temnotu velmi rychle zažehnaly paprsky a kužely světla, pocházející z malých luceren, kterými muži neustále pohybovali ze strany na stranu a doplňovali tak jasnou záři ohromných světlometů, připomínajících oko Kyklopovo. Páchnoucím vzduchem se rozléhalo volání. Kromě mužů v různých lodích, další tucty lidí procházely po úzkých kamenných či cihlových chodnících na každé straně stáčejícího se toku a rovněž v rukou nesly svítilny a zbraně.

K sestupu do této části Podměstí jsme se nemuseli vracet na hřbitov svaté Děsohrůzy (a, milý čtenáři, asi bych toho ani nebyl schopen). Existovaly nové chodby a schodiště – součást budoucí podzemní dráhy, jak jsem se dozvěděl – spojující stařícké katakomby, které byly kdysi součástí hřbitova Abney Park Cemetery ve Stoke Newingtonu. Prostě jen stačilo sestoupit po dobře osvětlených schodech, pak projít několika hůře osvětlenými tunely, pak sejít po dalším schodišti, vymotat se z bludiště stále odporně páchnoucích katakomb a pak po žebřících dolů do nových kanálů, které měly spojit hlavní kanalizační systém v Crossness a stále ještě nedokončené pobřežní hráze. Nakonec jsme uzounkými šachtami a prastarými tunely sestoupili ještě níže do skutečného Podměstí.

Jak dolů dostali všechny ty čluny, pramice a světlometry opravdu netuším.

Náš postup se rozhodně nedal označit za tichý. Kromě neustálých povelů, ozvěn kroků a občasných výstřelů z pušky po agresivních krysách – ti obtížní hlodavci se seskupovali a plavali před našimi čluny a doprovodnými pramicemi a voda jim omývala jejich hnědé hřbety – sem odkudsi zepředu často doléhaly výbuchy tak hlasité, až jsem si musel zacpat uši.

Menší otvory do dalších kanálů, některé z nich ne víc než metr široké, jiné mnohem větší – všechno přítoky našeho hlavního toku, příkopu řeky Fleet – v nepravidelných intervalech vybíhaly z obou stran stáčející se cihlové klenby. Většinu z nich zakrývaly zrezlé a slizem pokryté mřížky. Inspektor Field brskně nařídil, aby byly tyto mřížky odpáleny dynamitem. Ten přinesly skupiny mužů, které sem byly jak po svých, tak na lodích vyslány s předstihem.

Ty příšerné výbuchy – které navíc ještě klenutá cihlová architektura kanálů zesilovala tak, že takřka trhaly ušní bubínky – se ozývaly každých několik minut a připomínaly nějaké krymské bitevní pole s dělostřelectvem nalevo od nás, napravo od nás, těsně před námi a tak dále.

Bylo to zcela k nevydržení, zvláště pro nervy, poznamenané již nejméně tři dny trvajícím nedostatkem spánku, ale také pro svaly a kosti, jež byly zdrogovány a ponechány napospas v temnotě, a smysly, které i teď úpěly bolestí a nelibostí. Zalovil jsem ve své brašně, kterou jsem si přinesl z Tunbridge Wells, a vypil čtyři další dávky laudána.

Najednou se zápach zhoršil. Přiložil jsem si k ústům a k nosu kapesník, ale takřka vůbec mě před zničujícím puchem, který vhněl slzy do očí, neochránil.

Inspektor Field nenesl žádnou viditelnou zbraň, byl ale zabalený do černého zimního pláště, měl na hlavě venkovský klobouk s širokou krempou naražený nízko do čela, a kolem krku se mu obtáčela krvavě červená šála. Ta mu rovněž zakrývala spodní polovinu obličeje. V záhybech toho mohutného kabátu mohl mít ukrytý celý arzenál zbraní.

Neřekl mi ani jediné slovo, když mě ona čtyři strašidla v černých kabátech a Reggie Barris dopravovali do Podměstí a pak do člunu, avšak nyní – mezi zvuky vzdálených výstřelů – recitoval:

*„Jak jen se opovažuješ
se svým rozmazleným nosánkem (a ještě vedro je,
až nás všechny bolí hlava,
každý úředník si artyčoky a hrachovku dává,
maso nadýmavé a kapustu projímavou)
vydat se na takovou plavbu? Když každý záchodek
zadek zatěžkává svoji vahou
a z vlhkých stěn slzy moči kanou?“*

Barris a Fieldovi ostatní poskoci na něj zírali, jako by se zbláznil, ale já se zasmál. „Zdá se, že Charles Dickens a vy máte přece jen něco společného, inspektore.“

„Ano?“ Ten starý muž nadzvedl své tmavé huňaté obočí nad záhyby červené šály.

„Zdá se, že oba znáte báseň *O slavné plavbě* od Bena Jonsona nazpaměť,“ vysvětlil jsem.

„A který vzdělaný muž by ji neznal?“ opáčil inspektor Field.

„To máte pravdu,“ přitakal jsem a cítil, že kouzelné laudánium přece jen trochu povzbudilo mé takřka vyčerpané smysly. „Údajně existuje celý žánr kanálové literatury, kanálové poezie.“

„Umělecké zpodobnění špíny města, jež se nad námi tyčí ve své splaškové smrdutosti,“ doplnil inspektor Field. Ten starý muž se přede mnou pokoušel o jakousi aliteranční výřečnost, kterou bych od něj na základě našich předchozích setkání a rozhovorů nečekal. Anebo byl spíše velice, velice opilý.

„Chcete si vyslechnout něco ze Swiftova *Popisu přehánky* ve městě?“ pokračoval. „Věřím tomu, že vy, jako spisovatel, pane Collinsí, víte, že Swift neměl na mysli dešťovou přehánku. Anebo, což by se asi k naší slovatné kanálové plavbě hodilo více, byste si raději poslechl recitaci Knihy druhé z Popeovy skatologické *Hlupciády*?“

„Možná jindy,“ odmítl jsem zdvořile.

Příkop Fleet se rozšiřoval, dokud se z něj nestala skutečná podzemní řeka, dostatečně široká na to, aby mohlo našich dvanáct člunů a pramic postupovat vedle sebe. Cihlová klenba rovněž zmizela, když jsme najeli do zhruba čtyři sta metrů dlouhé jeskyně – její strop se ztrácel kdesi vysoko a halily jej vrstvy mlhy, dýmu či kouře.

Napravo zde zhruba tucet zamřížkovaných odpadních trubek, z nichž některé měly až tři a půl metru v průměru, do hlavního toku chrlil páchnoucí splašky, avšak nalevo jsem si všiml nízkých širokých plošin z bahna a suti, tvořících jakýsi říční břeh. Nad těmito suťovými hrázi se asi do výšky třiceti metrů nebo i více zvedaly výčnělky, otvory, výklenky, vstupy do krypt, protkaných labyrintem tunelů, stařícké jeskyně a hluboké sklepy pod těmi, nacházejícími se vysoko na této rozbrázděné stěně. Trochu mi to připomnělo několikapatrové budovy na Strandu.

Když jsme se přiblížili k břehu plnému suti, vzhlédl jsem a spatřil pohyb – lidi v cárech vykukující zpoza nízkých stěn, plápolající ohně, potrhané hadry visící na šňůře na prádlo natažené nad propastí, žebříky a primitivní mosty, spojující podzemní obydlí.

Charles Dickens se vždy domníval, že si prošel i ty nejubožejší londýnské brlohy a poznal život těch nejchudších z chudých našeho hlavního města, avšak zde – hluboko pod povrchem – se nacházely důkazy, že existují i lidé ještě chudší než ti nejchudší z chudých v rozpadlých tyfem prolezlých brložích na povrchu.

Viděl jsem rodiny v chatrčích a vysoko položených výklencích, drobné postavy, zřejmě děti, oděné pouze do změti špinavých cáků. Tito lidé nás pozorovali se strachem v očích, jako bychom byli Vikingové, podnikající nájezd na nějakou dějinami zapomenutou a bohem opuštěnou osadu. Ve výklencích na vysoké zdi se ukrývaly chatrče zhotovené z plátna, rozbitých cihel, bahna a starého cínu, které mi připomněly ilustrace indiánských skalních obydlí v kaňonech někde na americkém západě či jihozápadě. Avšak tato skalní obydlí nebyla ani zdaleka opuštěná, odhadl jsem, že v těch dírách ve skále hluboko pod městem žijí stovky lidí.

Další z Fieldových mužů se pěšky vynořili ze zešeřelých jeskyní, schodišť či cestiček podél kanálu na jihu. Jak pramice a čluny přistávaly u pobřeží plného suti, ozývaly se zvuky připomínající drčení kostí. Naši tmavě odění muži s loučemi, svítilnami a pistolemi se vydali na všechny strany.

„Spalte to!“ zavelel inspektor Field. Barris a ostatní důstojníci proměnili starcův tichý rozkaz na řadu rozléhajících se pokřiků.

Obyvatelé jeskyně se dali do splašeného křiku. Viděl jsem, jak Fieldovi muži vystupovali po žebřících a kamenných schodech a odháněli ty do cáků zabalené postavy pryč z jejich chatrčí a barabizen. Uvažoval jsem, proč by někdo vůbec přicházel do této jeskyně pod starými kryptami, a pak jsem si uvědomil, že důvodem je zdejší teplota – tak kolem jedenácti stupňů – zatímco nahoře na dlážděných ulicích a v rozpadlých nevyhřátých brložích mrzne.

Když ze shluků chatrčí a brlohů vyšlehly první plameny, ozvalo se hlasité zasupění a rozléhalo se prostorem, jako by stovka či dvě stovky různých bytostí vydechly najednou. Suché hadry, naplavené dříví, staré matrace a sem tam i nějaká ta stará pohovka hořely jako troud a během dvou minut, přestože většina kouře vystoupala nahoru a unikla různými šachtami, schodišti a chodbami ve skále, se kolem nás utvořil těžký černý kouřový mrak. Tímto mrakem se prodíraly početné oranžové plameny a do toho se stále ozývaly výbuchy, jak inspektorovi muži odpalovali mřížky z vchodů do kanálů na opačném konci řeky. Celý výjev značně připomínal divokou letní bouři.

Najednou z jedné vysoko položené terasy slétl ranec hadrů, během pádu se otrásal, pak se zasyčením dopadl do podzemní řeky a nakonec se potopil.

Z celého srdce jsem doufal, že se jednalo pouze o ranec hadrů. Doufal jsem, že to byly jen hadry, jež sebou škubaly, nikoli ruce a nohy, které během letu zběsile kopaly kolem sebe.

Došel jsem k inspektoru Fieldovi, stojícímu u boku na břehu uvízlého člunu, a zeptal se ho: „Skutečně bylo nezbytné všechny tyhle lidi takhle vypudit ven?“

„Ano.“ Ani se ke mně neotočil, jen upřeně hleděl na ten výjev před sebou. Občas pokynul rukou a Barris či jiný z jeho oblíbených podřízených poslal nějaké muže, aby pochytili prchající postavy či zapálili některou z chatrčí, kterou první plameny nestačily pohltit.

„Ale proč?“ naléhal jsem. „Vždyť jsou to jen ubozí žebráci, kteří nedokážou přežít ani na ulici. Tady ničemu nevadí.“

Field se otočil ke mně. „Tady dole,“ promluvil potichu, „tyto ubohé karikatury mužů, žen a jejich potomků nejsou poddanými Jejeho Veličenstva. Nejsou to Angličané, pane Wilkie Collins. Zde se rozprostírá Droodovo království a toto jsou jeho nohsledi. Věnují mu svou věrnost a – ať tak, či onak – nabízejí pomoc a služby.“

Začal jsem se smát a přišlo mi velice těžké přestat.

Inspektor Field pozvedl husté obočí. „Řekl jsem snad něco směšného, pane?“

„Droodovo království,“ vypravil jsem ze sebe nakonec. „Oddaní Droodovi... nohsledi.“ Dal jsem se znova do smíchu.

Inspektor Field ode mě odvrátil zraky. Nad námi byly postavy zabalené do hader a cárů všech velikosti vyháněny z kouřem naplněných jeskynních obydlí a pak odváděny nahoru na povrch, ať už tam na ně čekal kdokoli.

* * *

„Prosím, buďte tak laskav a jděte s panem Barrisem,“ poručil mi inspektor o chvíli později.

Jen velice málo jsem vnímal, co se děje kolem mě. Vzpomínám si, že jsme opustili zhruba sedmisetmetrovou jeskyni a hořící obydlí a pak se opět vrátili do poněkud klidnějšího tunelu. Před námi se klenutá vodní cesta větvila do dvou velkých kanálů. Napravo se nacházela jakási nízká přehrada či výpust, a proto musel být vybraný člun nadzvednut pomocí klínů a zdvihacího zařízení. Pramice tam již propluly. Člun inspektora Fielda se vydal doprava, avšak vepředu ústil velký kanál a oni očividně chtěli, abych jej spolu s Reginaldem Barrisem v pramici prozkoumal.

„Viděl jste Droodův chrám,“ vysvětlil inspektor. „Domníváme se, že se k němu nejspíše přistupuje nějakou falešnou zdí či skrytým kanálem.“

„Já ale Droodův chrám neviděl,“ odpověděl jsem unaveně.

„Ale popisoval jste jej, pane. Říkal jste, že k němu od řeky vedou schody, vstupuje se do něj vysokými bronzovými dveřmi, u nichž se na obou stranách nacházejí sochy – egyptské relikvie, lidské postavy s šakalími či ptačími hlavami.“

Zamrazilo mě v zádech, jelikož se mi opět vrátily vzpomínky na můj děsivý sen se skarabeem ani ne před šestatřiceti hodinami. Ale skutečně se jednalo o správný časový údaj? Mohla skutečně od mého probuzení v temné kryptě uplynout pouhá noc?

Odpověděl jsem však: „Tak to popsal Charles Dickens, inspektore. Já nikdy netvrdil, že jsem Droodův mytický chrám spatřil... a ani Drooda samotného, měl bych dodat.“

„Vždyť jste tam včera byl, pane Wilkie Collins, oba to víme,“ řekl mi inspektor Field. „Ale tady se o tom přit nebudeme. Jděte prosím s detektivem Barrisem.“

Než jsem se nasoukal do pramice, zeptal jsem se: „Blíží se zde vaše pátrání ke konci, inspektore?“

Starý muž vyštěkl úsměšek. „Sotva jsme začali, pane. Ještě tak nejméně osm hodin, než se sejdem s mými muži připlovajícími od Temže.“

Jak jsem to uslyšel, znova se mi udělalo mdlo a špatně. Jak dlouhá doba uplynula od mého posledního opravdového spánku – ne ztráty vědomí způsobené Lazarovými či Droodovými uspávacími, ale skutečného spánku? Čtyřicet osm hodin? Sedmdesát dva?

Neohrabaně jsem sestoupil do kymácející se pramice, kde již čekal Barris a dva muži. Jeden z nich poháněl loď bidlem, podobně jako gondolu, a druhý stál na zádi u kormidla. Opustili jsme řeku a pomalu pluli postranním cihlovým tunelem. Posadil jsem se na sedátko u středu tohoto malého šestimetrového plavidla, zatímco Barris stál poblíž a pomocí druhého bidla udržoval rovnováhu. Mechem pokrytý strop zde byl tak nízký, že na něj Barris dosáhnul rukama a mohl tak pomáhat postrkovat pramici vpřed. Všiml jsem si, jak se mu na drahých kožených rukavicích objevovaly zelené skvrny.

Napůl jsem podřimoval, když úzký kanál vyústil v šest metrů široký proud.

„Pane!“ zvolal detektiv u boku a namířil světlo z lucerny vpřed.

Čtyři nebezpečně vyhlížející divocí hoši byli až po pás ve vodě a zápasili s něčím těžkým a promáčeným. Zdálo se, že to právě vypadlo z menší trubky vysoko na této větší zaoblené zdi.

Připluli jsme blíže a uvědomili si, že „to něco promáčeného“ je lidská mrtvola. Chlapci drancovali její rozkládající se kabát a kapsy. Když na ně dopadlo světlo z lucerny, všichni čtyři ztuhli a jejich oči se zdály široké, bílé a nelidské.

Zmocnil se mne takřka závatný pocit děja vu, až jsem si nakonec uvědomil, že se dívám na výjev, který se objevil v hrozivém šestákovém románu *Divocí londýnští hoši aneb Děti noci – Příběh ze současnosti*, o němž jsme se s Dickensem oba zmínili – a zahanbeně jsme přiznali, že jsme jej četli – když jsme sem před dvěma lety sestoupili poprvé.

Když jsme se přibližovali, zdálo se, že tvář mrtvého se pohybuje a leskne, jako by někdo tento bílý a rozkládající se obličej přikryl velice jemným průhledným kusem plátěné látky. Jeho oči jako by se každou chvíli rychle otevřely a pak zase zavřely, svaly ve tváři jako by sebou škubaly v pokusu o úsměv, možná z lítosti nad tím, že se po smrti stal součástí živého obrazu z tak mizerně napsaného senzačního příběhu.

Pak jsem si uvědomil, že se mrtvole nepohybují svaly ve tváři. Její obličej, ruce a každou odhalenou část těla pokrývala tenká vrstva kroutících se červů.

„Stůjte!“ zakřičel Barris na divoké hochy, když upustili ono promáčené břemeno zpět do husté břečky a připravili se na útěk.

Muž u boku lodi stále svítil na prchající bandu lucernou, zatímco jeho kolega naše plavidlo poháněl bidlem, které zabořoval hluboko do husté břečky zaplňující tento kanál. Až na ty odporné červy jsem si absurditu této neskutečné situace, která jako by vypadla z nějakého šestákového románu, užíval.

„Zastavte!“ zavolal Barris znova. Najednou se v detektivově ruce objevil malý stříbrný revolver. Dodnes nechápu, jaký důvod mohl mít k tomu, zajmout tyto divoké bytosti.

Dva hoši se vytáhli nahoru vysokou trubkou, která se zdála tak úzká, že se jí snad nemohly protáhnout ani tyto nesmírně hubené a vyhladovělé přízraky. Nicméně se zakroutily jako žížaly a vytratily se z dohledu. Člověk by docela čekal, že se ozve zvuk podobný vytahování korkového špuntů z lahve, jak bosá chodidla posledního z chlapců zmizela z dohledu. Třetí z chlapců se přikrčil a pak se střemhlav vrhnul do jiné trubky na opačné straně.

Čtvrtý hoch se až po lokty zabořil do proudu a pak po připlouvající lodi hodil dvě dávky bahna, které nabral do dlaní. Detektiv držící svítilnu se skrčil a zaklel. Slyšel jsem, jak tato špinavá střela s plesknutím dopadla poblíž mého sedátka a potřísnila Reginaldu Barrisovi klopy jeho těžkého vlněného kabátu.

Zasmál jsem se.

Barris dvakrát vystřelil z pistole. Rány zněly v úzkém cihlovém tunelu tak hlasitě a děsivě, že jsem si přitisknul ruce k uším.

Chlapec se sesul do vody, obličejem dolů.

Pramice proplula okolo mužovy mrtvoly, pokryté červy, dokud jsme nedorazili k chlapci. Detektiv s bidlem se sklonil, chlapce otočil a přitáhl jeho tělo k lodi. Z jeho potrháných hadrů a otevřených úst stékala do naší pramice páchnoucí a špinavá voda.

Nemohl mít více než deset nebo jedenáct. Jedna z Barrisových kulek mu provrtala krk a přeťala hrdelní žílu. Z té rány stále vystříkovala krev, ale nyní již velmi slabě. Druhá ze střel mu vnikla do obličeje těsně pod okem, které zůstalo doširoka otevřené a vyčítavě na nás zíralo. Oči měl modré.

Muž s bidlem postrčil mrtvolu zpátky do černé vody.

Vstal jsem a chňapl Barrise za široká ramena. „Zabil jste dítě!“

„V Podměstí žádné děti nejsou,“ odpověděl Barris chladně a nezaujatě. „Jenom havěť.“

Vzpomínám si, jak jsem na něj poté zaútočil. Jenom díky soustředěnému úsilí detektiva s bidlem a toho na zádi, který pomocí kormidla udržoval rovnováhu plavidla, se naše kymácející loďka nepřevrátila a nevyklopila svůj náklad čítající čtyři muže do páchnoucího proudu k té červy prolezlé mrtvole a zavražděnému chlapci.

Vzpomínám si, jak jsem během útoku na Barrise vydával zvuky, avšak žádná srozumitelná slova – jen vrčení a tlumené výkřiky, zkomolené slabiky bez významu. Nezaútočil jsem na detektiva pěstmi, jak to muži často dělávají, ale prsty, nataženými jako drápy, a nehty, kterými jsem mu chtěl vyškrábat oči, jako nějaká poblázněná žena.

Matně si vzpomínám, jak mě Barris jednou rukou držel, dokud si neuvědomil, že nedám pokoj, dokud nás všechny nesvrhnu do temné vody. Také si nejasně vybavuji, že jsem křičel stále hlasitěji a plival tomu hezkému mladému detektivovi do tváře. Ten něco řekl muži na zádi za mnou, pak se zvedla stříbrná pistole, jejíž krátká, avšak těžká hlaveň se leskla v kývajícím se světle z lucerny.

A potom – našťěstí – si nepamatuji nic než temnotu a sny.

KAPITOLA TŘICÁTÁ

Probudil jsem se ve dne ve své vlastní posteli, ve vlastní noční košili. Všechno mě bolelo a vznášel se nade mnou Carolinin – zamračený – obličej. V lebce mi pulzovalo mnohem intenzivněji, než jsem doposud zažil, a všechny svaly, šlachy, kosti a buňky se jako struny otíraly o sebe a vyhrávaly disonantní skladbu plnou bolesti a fyzického vyčerpání. Připadlo mi, jako by od mé poslední dávky laudána uplynuly celé dny či týdny.

„Kdo je Marta?“ dožadovala se Caroline.

„Co prosím?“ Jen stěží jsem mohl mluvit. Rty jsem měl suché a popraskané, jazyk napuchlý.

„Kdo je Marta?“ zopakovala Caroline. Její hlas zněl asi tak příjemně a soucitně jako výstřel z pistole.

Ze všech různých druhů strachu, které jsem během posledních dvou let zažil, včetně probuzení v naprosto temné podzemní kryptě, nebyl žádný tak hrozný jako tento. Připadal jsem si jako člověk, který si pohodlně vyседává v krásném kočáře, který se zničehonic zřítí z útesu.

„Marta?“ vypravil jsem ze sebe. „Caroline... má drahá... o čem to mluvíš?“

„Po dva dny a dvě noci jsi neustále ve spaní opakoval jméno ‚Marta‘,“ odpověděla Caroline.

Její hlas zněl stále stejně chladně a nesmlouvavě. „Kdo je Marta?“

„Dva dny a dvě noci! Jak dlouho jsem byl v bezvědomí? Jak jsem se sem dostal? Proč mám na hlavě ty obvazy?“

„Kdo je Marta?“ trvala na svém Caroline.

„Marta... je postava z Dickensova románu *David Copperfield*,“ odpověděl jsem, dotkl se mohutné vrstvy obvazů, které jsem měl omotané kolem lebky, a snažil se předstírat nezájem o tento rozhovor. „Však víš... ta lehká děva, která prochází kolem špinavé, nevlídné Temže. Myslím, že se mi zdálo o řece.“

Caroline zkřížila ruce na hrudi a zamrkala.

Nikdy nepodceňuj, milý čtenáři, vynalézavost spisovatele, která mu může pomoci i za těch nejzoufalejších situací, dokonce i v tak zdánlivě beznadějných jako tato.

„Jak dlouho jsem spal?“ zeptal jsem se znova.

„Nyní je středa odpoledne,“ promluvila Caroline nakonec. „V neděli v poledne jsme uslyšeli zaklepání na dveře a našli tě, jak ležíš v bezvědomí před prahem. Kde jsi jen byl, Wilkie?“

Charley – spolu s Kate sem dvakrát přišli, aby dali vědět, že tvé matce se pořád daří víceméně stejně – řekl, že podle paní Wellsové jsi bez jediného slovíčka na vysvětlenou matku pozdě v sobotu opustil. Kam jen jsi šel? Proč tvé šaty – museli jsme je spálit – páchly kouřem a... ještě něčím horším? Co se ti přihodilo s hlavou? Frank Heard se na tebe přišel již třikrát podívat a ta sečná rána, co máš na spánku, a možný otřes mozku ho docela znepokojily. Obával se, že jsi v komatu a že už se nikdy neprobereš. Kde jen ses toulal? A proč se ti proboha zdálo o Dickensově postavě jménem *Marta*?“

„Za chvílku,“ řekl jsem jí a snažil se vystrčit nohy z postele, avšak došlo mi, že bych se nejspíš nezvládl postavit, a kdyby ano, rozhodně bych daleko nedošel. „Za chvíli ti na tvé otázky odpovím, avšak nejdříve pošli děvečku, ať mi sem přinese lavor. Rychle. Nejspíš budu zvracet.“

* * *

Milý čtenáři z předaleké budoucnosti, zdá se mi docela možné, dokonce pravděpodobné, že ve tvé vzdálené zemi po více než sto letech budou již všechny nemoci přemoženy, veškerá bolest poražena a nejrůznější tělesná utrpení, která lidi v mém století tak často sužují, budou pouhou vzdálenou pověrou odněkud z hlubin dějin. Ale v našem století, milý čtenáři, i přes veškerou aroganci, s jakou jsme se povyšovali nad různé primitivní národy, jsme věděli jen málo o tom, jak účinně bojovat proti bolesti či zraněním, a měli k dispozici jen minimum lékařských přípravků, které bychom mohli využít při našich ubohých pokusech přemoci nejstaršího nepřítele lidstva – nemoc.

Můj přítel Frank Beard byl lepší než většina z těch, kteří se věnovali pochybnému lékařskému povolání. Nepouštěl mi žilou. Nepřikládal mi na břicho pijavice, ani si nepřinášel svůj arzenál ošklivých ocelových nástrojů, aby mě s nimi trepanoval (lékaři v devatenáctém století měli často poněkud děsivý, avšak častý zvyk vyvrtávat pacientovi do bolavé lebky díru, jako by zbavovali jablko jádřince tesařským nebozezem, potom vyloupili kruhový kus kosti tak lehce, jako by odzátkovávali láhev vína, a přitom se chovali, jako by právě prováděli tu nejběžnější věc na světě). Ne, Frank Beard mě přišel několikrát vyšetřit, zcela upřímně o mně projevil strach, zkontroloval ránu a modřinu na spánku, vyměnil mi obvazy, vyptával se na mou neutuchající a zhoršující se bolest, doporučil mi odpočinek a mléčnou dietu, vyhuboval mi za mé nadměrné užívání laudána, avšak nenařídil mi, abych s tím přestal. Bezezbytku zůstal věrný duchu Hippokrata a řídil se heslem „především neškodit“. Stejně jako u svého slavnějšího pacienta – Charlese Dickense – o mě Frank Beard projevoval obavy, aniž by mi byl schopný nějak pomoci.

A tak jsem i nadále zůstal v bolestech.

Vědomí jsem nabyl ve své vlastní posteli dvacátého druhého ledna, čtyři dny po mém posledním sestupu do Lazarova doupěte. Po zbytek týdne jsem se cítil tak špatně, že jsem ani nemohl vylézt z postele, ale přitom jsem si velice přál navštívit ještě matku. Během všech těch let, co mě trápila revmatická dna, jsem nic takového ještě nezažil. Kromě obvyklé bolesti svalů, kloubů a střev se mi navíc zdálo, jako by se mi nějaký nezměrný, pulzující a žhnoucí zdroj bolesti usadil někde hluboko za pravým okem.

Anebo jako by se mi obrovský brouk prokousával mozkem.

Právě v této době jsem si vzpomněl na něco podivného, co mi Dickens před léty sdělil.

Povšechně jsme se bavili o moderní chirurgii a Dickens se mi jen tak mimochodem zmínil o určitém jednoduchém lékařském zákroku, který absolvoval již velice dávno, někdy v době před svou první cestou do Ameriky.

Dickens to nijak nerozvedl, avšak od Katey Dickensové a ostatních jsem se dozvěděl, co ta operace – jen stěží jednoduchý zákrok – obnášela. Když pracoval na románu *Barnaby Rudge*, začaly ho trápit stále nepříjemnější rektální bolesti. (Jak by obstály ve srovnání s mými současnými bolestmi hlavy, nemohu tvrdit.) Lékaři u něj diagnostikovali „píštěl“ – otvor v řitní stěně, kterým se protlačuje tkáň.

Dickensovi nezbylo, než okamžitě podstoupit operaci. Zvolil si doktora Fredericka Salmona, který před třinácti lety napsal *Praktické pojednání o struktuře rekta*, aby ji provedl. Při této proceduře se nejdříve konečník rozšířil pomocí čepele, pak se rozevřel několika sponami a nakonec ještě více roztáhl jakýmsi zlověstně vyhlížejícím chirurgickým nástrojem, zatímco prostupující tkáň byla pomalu a opatrně odřezávána. Potom byly její volné konce zatlačeny zpět, aby v řitní dutině již nezavázely, a nakonec byla řitní stěna pomocí stehů opět zacelena.

A Dickens toto vše podstoupil bez morfia, bez opia nebo jakékoli jiné formy toho, čemu dnes někteří říkají „anestetikum“. Katey vypověděla (samozřejmě se to dozvěděla od matky), že její otec zůstal během operace v dobré náladě a velmi rychle byl zase čilý. Již za několik dní se opět vrátil k psaní románu *Barnaby Rudge*, avšak, jak se patří dodat, ležel přitom na pohovce a musel mít pod sebou hromadu polštářů. A zanedlouho měl odjet na své první americké turné.

Ale to odbíhám od toho, co jsem chtěl sdělit.

Dickensovy poznámky o tomto „jistém jednoduchém lékařském zákroku“ se pojily k tomu, jak klamavě si člověk, ke svému vlastnímu štěstí, pamatuje bolest.

„Velmi často mne zaráží, můj drahý Wilkie,“ řekl mi onoho dne, když jsme zrovna projížděli v kočáře Kentem, „že svým způsobem vlastně nemáme žádnou skutečnou paměť na bolest. Ó ano, vzpomeneme si, že nás sužovala a vcelku barvitě nám vytane na mysl, jak byla hrozná a že už bychom ji nikdy nechtěli zažít – ale nedokážeme si ji skutečně vybavit, že ano? Vzpomínáme si na ten stav, ale nikoli na *konkrétní podrobnosti*, jako třeba u... dobrého jídla. A domnívám se, že právě z tohoto důvodu jsou ženy svolné projít si martyriem porodu i více než jednou – prostě proto, že si nepamatují *specifika* svých předchozích muk. A přesně k tomu jsem se chtěl, Wilkie, dostat.“

„K čemu?“ zeptal jsem se. „K porodu?“

„Ale kdepak,“ Dickens na to. „Spíše ke kontrastu mezi *bolestí* a *přepychem*. Bolest si pamatujeme velice povšechným (byť hrozivým) způsobem, avšak skutečně vybavit si ji nedokážeme, zatímco přepych nám v paměti utkví i se všemi nejjemnějšími detaily. Jen si to zkus ověřit sám na sobě. Jakmile někdo ochutná ta nejvybranější vína, vykouří ty nejlepší doutníky, povečeří v těch nejúžasnějších restauracích... nebo se dokonce svezde v tak luxusních kočárech jako ten, v němž právě sedíme... natožpak získá přízeň skutečně krásné ženy, tak veškeré zážitky, které se nevyrovnají těm nejlepším, nám už pak zdaleka nepřinesou tolik radosti. A tento proces pokračuje po celá léta, desetiletí... celou věčnost! Bolest si nedokážeme skutečně vybavit, zato na *přepych* – se všemi jeho požitkářskými detaily – nezapomeneme nikdy.“

Nu, možná. Ale ujišťuji tě, milý čtenáři, že ta hrozná bolest, která mne během ledna, února, března a dubna roku 1868 trápila, byla tak úděsným a nepopsatelným způsobem specifická, že na ni nikdy nezapomenu.

Když onemocní farmář, tak místo něj orají jiní. Pokud onemocní voják, tak nastoupí na ošetřovnu a v bojišti je nahrazen. Pokud nemoc skolí obchodníka, tak někdo jiný – třeba jeho žena – musí zajistit každodenní provoz obchodu. Pokud onemocní královna, tak se miliony lidí modlí za její uzdravení a v palácové ložnici se jí dostává té nejlepší péče. Nicméně v každém z těchto případů práce na farmě, v armádě, v obchodě, ve státě pokračuje dále.

Pokud ale vážně onemocní spisovatel, vše se zastaví. Pokud zemře, jeho „obchod“ skončí navždycky. V tomto smyslu by se kariéra populárního spisovatele dala přirovnat ke kariéře nějakého slavného herce – ale dokonce i ten nejproslulejší herec má svého dubléra. U spisovatele to neplatí. Nikdo ho nemůže nahradit. Jeho nezaměnitelný styl je pro něj vším. A obzvláště to platí pro oblíbeného autora, jehož dílo je zrovna vydáváno na pokračování v jednom důležitém celonárodním časopise. *Měsíční kámen* se začal od ledna objevovat jak v našem anglickém periodiku *All the Year Round*, tak i v americkém *Harper's Weekly*. Několik dílů jsem sice napsal dopředu a ty již byly vysázeny, avšak takřka okamžitě již vyvstane potřeba nových pokračování. Ta však existovala pouze v hrubých poznámkách a nástiněch a ještě jsem jim nedal konečnou podobu.

Takže tento nátlak přihodil ke strachu plynoucímu z bolesti, která se mi plazila mým ztrápeným mozkem a tělem, další obavy.

Během prvního týdne svého nového utrpení jsem se nemohl ani posadit a uchopit pero, nesmírná bolest mne zcela poutala na lůžko. Zkoušel jsem tedy nadiktovat další kapitolu Caroline a pak její dceři Carrie. Žádná z nich ovšem nesnesla bolestné výkřiky a steny, které jako vetřelci narušovaly mé pokusy o diktování. Namísto toho, aby zůstaly trpělivě sedět a čekat, až začnu opět diktovat, rozeběhly se k mému lůžku a jaly se mne utěšovat.

O víkendu najala Caroline stenografa, aby se pokusil psát dle mého diktátu. Nicméně ani tento asistent, zřejmě poněkud choulostivější povahy, nemohl snést mé sténání, výkřiky a bezděčné svíjení. Vzdal to po první hodině. Ten druhý stenograf, který se dostavil v pondělí, se o mou bolest sice nestaral, ale také nedokázal pro všechny mé nářky, kvílení a hořekování správně zapsat potřebné věty. Vyhodil jsem ho po dvou hodinách.

Oné pondělní noci již všichni spali, avšak já ve svém proděravělém mozku a pak níže v míše pociťoval bolest tak urputnou, že jsem nedokázal usnout, a dokonce ani v klidu ležet. Nepomohlo ani kolem půl tuctu dávek laudána. Vyhrabal jsem se tedy z postele, doškolbrtal se k oknu, odhrnul ponuře vyhlízející závěsy a vyhrnul rolety, abych mohl vyhlédnout ven do rozbředlé temnoty rozprostírající se směrem k Portman Square.

Nepochyboval jsem o tom, že tam někde pořád stáli na stráž inspektorovi agenti, až necvičené oko je mohlo jen těžko zahlédnout. Nyní mě již nikdy neopustí, když jsem se toho o jeho plánech a záměrech tolik dozvěděl.

Po celé dny jsem prosil Caroline, aby mi přinesla noviny včetně těch čísel *Timesů*, které jsem si kvůli svému výpadku vědomí nemohl přečíst. Avšak ta stará čísla již

vyhodili a v nových jsem nenašel žádnou zmínku o tom, že by se na hřbitově v chudinské čtvrti našlo vykuchané tělo bývalého policisty. Stejně tak jsem tam neobjevil žádné zprávy o požárech poblíž Temže či kanalizačního systému Fleet Ditch a Caroline se na mě jen zvláště zadívala, když jsem se jí zeptal, zda o takových požárech náhodou neslyšela.

Rovněž jsem vyzpovídal Franka Bearda i bratra Charleyho, když mne přišli navštívit, avšak ani jeden z nich nikde nezaregistrovali nic o vraždě detektiva či podzemních požárech. Jak Beard, tak Charley došli k závěru, že tyto mé otázky způsobily noční můry, které mne pronásledovaly – a je pravda, že těch pár roztroušených hodin spánku, kterých se mi během celého tohoto období dostalo, se skutečně neslo ve znamení děsivých snů – a já se jim jejich teorii nesnažil nijak vyvrátit.

Inspektor Field očividně využívá svého vlivu, aby policie a noviny o úřední vraždě seržanta Hatcheryho mlčely... ale proč?

Možná že Field – a stovka nebo i víc jeho mužů, kteří se zúčastnili kárné výpravy pod městem, tento fakt před policií prostě zatajili.

Ale zase vyvstávala stejná otázka... proč?

Té pondělní noci, kdy jsem se přidržoval závěsů a zíral ven na studený mlhavý Londýn, jsem neměl dostatek fyzické síly a duševní soustředěnosti, abych mohl zodpovědět své vlastní otázky, avšak pohledem jsem hledal inspektorovy neviditelné dohlázkáře, jako bych tam v temnotě snad chtěl najít spasitele.

Proč? Copak mi může inspektor Field pomoci od této bolesti?

Skarabeus se mi vespod mozku o několik centimetrů pohnul a já dvakrát zakřičel, přičemž ten druhý výkřik jsem utlumil kusem sametové záclony, který jsem si přiložil k ústům.

Field v této šachové partii představoval druhého hráče, jemuž se ve schopnosti představovat pro toho netvora Drooda skutečnou hrozbu vyrovnal snad jen nepřítomný Charles Dickens (jehož motivy byly nyní ještě nesrozumitelnější) a já si uvědomil, že tomuto starému proědivělému tlustému detektivovi začínám přisuzovat neskutečné, takřka mytické schopnosti.

Potřeboval jsem někoho, kdo by mne zachránil.

Avšak nikdo takový nebyl na obzoru.

Za notného vzlykání jsem se vydal zpět k posteli a cestou se musel přichytit podpěry, jelikož bolest mne na chvíli zcela oslepila, potom jsem zvládl udělat několik roztroušených kroků k šatníku. Klíč k nejspodnějšímu šuplíku se ukrýval právě tam, v krabici na štetce ukryté pod povlečením.

Pistole, kterou mi věnoval detektiv Hatchery, stále ležela pod čistým prádlem.

Vytáhl jsem ji – znovu mne překvapila její tíha – a dopotácel se zpět k posteli, na jejíž okraj jsem si sedl, poblíž hořící svíčky. Když jsem si nasazoval brýle, uvědomil jsem si, že nejspíše vypadám stejně šíleně, jako se cítím – vlasy a vousy jsem měl rozčuchané, tvář neustále rozšířenou do bolestného šklebu, při němž jsem měl takřka neustále otevřená ústa, zorničky rozšířené bolestí a hrůzou a noční košili nad sinalýma, třesoucíma se nohama celou zmačkanou.

I přes svou absolutní neznalost zbraní jsem usoudil, že náboje se stále ještě nacházejí ve svých válcových zásobnících. Stále jsem si připomínal: *Ta bolest nikdy*

neskončí. Skarabeus nikdy neodejde. Měsíční kámen nikdy nedokončím. Za několik týdnů utvoří desetitisíce lidí fronty, aby si mohly koupit další vydání All the Year Round či Harper's Weekly, a najdou jen prázdné bílé stránky.

Pocity prázdnoty a zmaru mne té noci pronásledovaly tak, že to nemohu ani popsat.

Zvedl jsem si pistoli k tváři a těžkou širokou hlaveň si vsunul do úst. Jak mi zajížděla do pusy, klepl mě do předních zubů jakýsi drobný výčnělek, pravděpodobně zaměřovač.

Velmi dávno kdosi – mohl to být starý herec Macready – nám u stolu, kde vládla radostná nálada, vysvětloval, že kdo se chce vážně střelit do hlavy, by měl kulku namířit nahoru skrze měkké patro, a nikoli si pistoli přiložit k tvrdé lebeční kosti, jelikož střela se tak může odchýlit a z člověka se pak namísto mrtvolky stane bolestí sužovaná troska, která bývá terčem posměchu.

Ruce se mi divoce třáslý – celý jsem se třásl – avšak snažil jsem se držet onu jako kovádlina těžkou zbraň tak pevně, jak jen to šlo. Druhou ruku jsem pozvedl, abych natáhl kohoutek, dokud s cvaknutím nezapadl na své místo. Když jsem to prováděl, uvědomil jsem si, že kdyby mi zpocený palec uklouzl, pistole by již vystřelila a odražená kulka by mi provrtala to, co mi ještě zbývalo z mozku.

A skarabeus by zhynul – anebo by si aspoň mohl v klidu hodovat a hrabat své tunýlky, jelikož já bych ho už svými bolestnými výkřiky neobtěžoval.

Začal jsem se trást ještě rychleji a plakal jsem přitom, ale stále jsem si tu nebezpečnou hlaveň pistole z úst nevytáhl. Dávicí reflex se projevoval velice silně, a kdybych již během odpoledne a večera nejméně šestkrát nezvracel, jistě by to na mne přišlo nyní. Takto jsem ale pouze ucítil v žaludku křeč, hrdlo se mi stahovalo, ale i přesto jsem si hlaveň v ústech i nadále posunoval směrem nahoru a na měkkém patře, o němž Macready mluvil, ucítil dotek studené oceli.

Přiložil jsem palec na spoušť a pomalu ji začal tisknout. Zuby jsem sevřel dlouhou hlaveň. Došlo mi, že jsem po celou dobu zadržoval dech, ale dále už v tom nemohu pokračovat, a tak jsem vydechl.

Mohl jsem dýchat skrze hlaveň pistole.

Kolik lidí vědělo, že je to možné? Ucítil jsem prudkou sladkokyselou chuť dělového oleje – který tam mrtvý detektiv Hatchery jistě nanasl již někdy dávno, ale stále ještě byla dosti výrazná – a mírně měděnou příchut' samotné studené oceli. Mohl jsem skrz pistoli dýchat, i když jsem ji pevně ze všech stran obepjal rty a přitom jsem slyšel, jak mé nádechy a výdechy pískají okolo bubínku a duté komory poblíž místa, kde se nacházel natažený a odjištěný kohoutek.

Kolik lidí tímto způsobem ukončilo svůj život a předtím, než se z nich stalo jen mrtvé, chladné, bezmocné a bezduché tělo, jim hlavou proběhla zcela bezvýznamná myšlenka?

Jako spisovatel jsem v této situaci vycítil ironii mnohem bolestnější než muka, která mi způsoboval skarabeus, a začal jsem se smát. Byl to zvláštní, tlumený a podivně nemístný smích, ještě navíc zkreslený hlavní pistole. Po chvíli jsem si zbraň z úst vytáhl – jindy matný kov se nyní ve světle svíčky leskl, jelikož jej po celé délce pokrývala vrstva mých slin – a zvedl jsem svícen. Vypotácel jsem se ven z ložnice a neodjištěnou pistoli jsem stále ještě mdle držel v ruce.

Dole jsem zamířil ke dveřím do své pracovny. Byly zavřené, avšak nikoli zamčené. Vešel jsem a pak za sebou široké dvojité dveře zabouchl.

Druhý Wilkie seděl bokem u mého stolu a v takřka úplné temnotě si četl knihu. Když jsem vešel, vzhlédl ke mně a posunul si na nose brýle, od nichž se Odráželo světlo mé svíčky, takže se mu oči schovávaly za dvěma svislými plápolajícími sloupky žlutého plamene. Neušlo mi, že má vous o něco kratší a méně prošedivělý než já.

„Potřebuješ mou pomoc,“ oslovil mě druhý Wilkie.

Nikdy, za všechna ta léta, od doby, kdy jsem od dětství poprvé začal nejasně pociťovat přítomnost svého druhého já, na mě druhý Wilkie ani nepromluvil, ani nevydal žádný zvuk. Překvapilo mě, jak zženštile jeho hlas zní.

„Ano,“ zašeptal jsem chraplavě. „Potřebuji tvou pomoc.“

UVědomil jsem si, že v pravé ruce stále ještě držím nabitou a odjištěnou zbraň. Nyní bych ji mohl zvednout a vystřelit pět – šest? – kulek do té až příliš skutečně vyhlížející postavy, která si tak domýšlivě vysedává za mým stolem.

Jestliže zemře druhý Wilkie, zemřu i já? Jestliže zemřu já, postihne smrt i druhého Wilkieho? Z této otázky jsem se zachechtal, avšak vyznělo to spíše jako vzlyk.

„Začneme dnes v noci?“ zeptal se druhý Wilkie a odložil rozevřenou knihu na mé osušovátko. Sundal si brýle, aby si je očistil kapesníkem (který si uchovával v stejné kapse u saka jako já), a já uviděl, že i bez nasazených brýlí, které by sloužily jako odrazky, jeho oči stále vypadají jako dva plápolající plamínky, tvarem připomínající kočičí zornice.

„Ne, dnes ne,“ odpověděl jsem.

„Ale brzy?“ Nasadil si malé brýle zpět na nos.

„Ano,“ slíbil jsem. „Brzy.“

„Přijdu za tebou,“ řekl druhý Wilkie.

Zbývalo mi zrovna tolik síly, abych zvládnul kývnout hlavou. Bos a s odjištěnou pistolí stále v ruce jsem vyšel z pracovny, zavřel za sebou těžké dveře, vypotácel se nahoru po schodišti, vešel do svého pokoje, svalil se do postele a usnul na zmuchlaných prostěradlech, pistolí stále v ruce a prst na její zakřivené studené spoušti.

KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVNÍ

Celé dlouhé roky jsem Caroline vysvětloval, že si ji nemohu vzít, protože má přecitlivělá matka, která se vždy velice snadno rozrušila a nyní kvůli tomu umírala (podle doktora Bearda), by prostě nikdy nepochopila a nesouhlasila s tím, abych takový svazek uzavřel s ženou již jednou provdanou, jež, jak by se zjistilo po svatbě, se mnou již po léta sdílela domácnost. Vysvětlil jsem jí, že nemohu té křehké staré ženě (která až na svou popudlivost nebyla vůbec tak křehká) přivodit takový šok. Caroline tento argument nikdy tak úplně nepřijala, avšak po několika letech ho již přestala zpochybňovat.

A nyní matka umírala.

Ve čtvrtek třicátého ledna – týden poté, co jsem se probral ve své posteli po požáru v Podměstí a Barrisově útoku na mě – mi Caroline pomohla s oblékáním a Charley mě

musel doslova odnést do kočáru, který nás měl odvézt na nádraží. Skarabea se mi podařilo relativně zklidnit dvojitou dávkou laudána. Někdy jsem je pil přímo z velké karafy.

Měl jsem v plánu i nadále užívat takto vysoké dávky a v psaní pokračovat u matky v chatě, dokud nezemře. Až tento zlomový okamžik nadejde a pomine, vyrovnám se s Caroline, skarabeem ve svém mozku i jinými problémy.

* * *

Když jsme jeli vlakem do Tunbridge Wells a Southboroughu, bylo mi tak špatně a tolik jsem se trásl, že chudák Charley, jehož samotného trápil bolavý žaludek, mě musel obejmout rukou a sednout si bokem na vnější sedadlo, aby mne alespoň částečně skryl před zraky veřejnosti. Snažil jsem se utlumit své nářky, avšak jsem si jist, že je ostatní cestující stejně slyšeli, a to i přes hluk, který vydávala lokomotiva, kolejnice a studený vzduch šlehající do vagonů, jak jsme se proháněli otevřenou krajinou. Jen Bůh ví, jaké zvuky bychom asi se skarabeem vydávali, kdybych si býval nevzal tak obrovskou dávku laudána.

Najednou jsem si s hrůzou uvědomil, jaké peklo musel Charles Dickens prožívat během posledních tří let po nehodě ve Staplehurstu – a zvláště pak na svých vyčerpávajících a náročných turné veřejných čtení, včetně toho amerického, které se nyní přehouplo do své druhé poloviny –, když byl takřka každý den a noc nucen cestovat z města do města roztřesenými, kodrcavými, chladnými, či naopak přetopenými, kymácivými vagony, prostoupenými pachem uhlí a potu.

Měl Dickens svého vlastního skarabea? Má Dickens toho skarabea právě teď?

To je vše, na co jsem při cestě tím rozkodrcaným vagonem dokázal myslet. Jestliže Dickens v sobě měl skarabea, ale nějak se jej dokázal zbavit – *tím, že před zraky lidí zabije nevinného člověka?* – pak Dickens představuje mou jedinou naději. Jestliže toho oblundného brouka měl stále v sobě, ale naučil se s tím nějak žít a pracovat, i potom byl stále mou nejlepší nadějí.

Vagon se zatřásl a já zasténal. Hlavy se otočily. Zabořil jsem obličej do mokré vlny Charleyho svrchníku, abych tam našel útěchu a únik, a pak jsem si vzpomněl, že přesně to samé jsem dělal v temné šatně internátní školy, když jsem byl ještě chlapec.

* * *

Můj dopis bratrům Harperovým do Ameriky začínal, jak jsem se domníval, dokonalou směsí mužského smutku a profesionálnosti:

„Kvůli vážné nemoci své matky jsem za ní musel odcestovat do její chaty na venkově, a pokud zrovna nesedím u jejího lůžka, pracuji na mém románu, jak nejlépe mohu.“

Nadále jsem – stejně profesionálně – psal o tom, jak dopisuji a rediguji dvanáctou a třináctou část románu (vycházejícího v týdenních intervalech) a jak jsem opravil některé z obtahů ilustrací, které mi poslali. (První z řady mých epistolárních vypravěčů, hlavní sloužící Gabriel Beteredge, byl kreslířem vyobrazen v livreji. To by rozhodně

nešlo, protože, jak jsem Američanům vysvětlil, hlavní sloužící pracující v přepychových sídlech nosívaly prosté černé šaty a vypadají, s bílou kravatou a prošeďivými vlasy, spíše jako staří kněží.) Ale dopis jsem zakončil něčím, co jsem považoval za osobní úlitbu:

„Můžete se spolehnout na to, že se ze všech sil vynasnažím poznat co nejvíce vaše zvyky, když vy se tak nadšeně zajímáte o ty naše. Velice mě těší, že se vám můj příběh zatím líbí. Obsahuje jisté prvky, které – pokud se zcela nemýlím – přede mnou ještě nikdo v literatuře nevyužil.“

Přiznávám, že ta poslední věta zněla poněkud troufale, dokonce možná i drobet povýšeně, avšak záhada ukradeného Měsíčního kamene závisela na dlouhém a přesném popisu toho, jak člověk kráčí nocí a jedná zcela pod vlivem opia – provádí složité úkony, na které si následujícího rána ani žádný jiný den nevzpomene, dokud mu jiný, sebeuvědomělejší poživac opia tyto vzpomínky nepomůže obnovit – a já věřím, že takovéto výjevy a motivy jsou ve vážném anglickém románu bezprecedentní.

Co se týče práce mezi intervaly, které jsem trávil u matčina lůžka, nepovažoval jsem za důležité či vhodné v dopise vysvětlovat, že vzdálenost mezi těmito intervaly byla značná, ač jsem v její chatě trávil všechn svůj čas. Popravdě řečeno, matka mou přítomnost ve svém pokoji nesnesla.

Charley mě upozornil, že během mé takřka dvoutýdenní nepřítomnosti se matce vrátila schopnost řeči, ačkoli „řeč“ rozhodně nepředstavuje to pravé slovo, které by vystihovalo její výkřiky, nářky, tlumené steny a zvířecí pazvuky, které vydávala, když ji kdokoli – avšak hlavně já – přišel hlídat.

Když jsme Charley a já toho čtvrtedního odpoledne předposledního lednového dne poprvé před matku předstoupili, její vzhled mne vyděsil tak, že se mi div neudělalo zle. Zdálo se, jako by přišla o veškerou svou váhu, takže ta zkroutená postava ležící v posteli připomínala spíše kropenatou kůži nataženou na kostech a šlachách. Při pohledu na ni se mi vybavilo – nemohl jsem si od této asociace pomoci! – mrtvé ptáče, které jsem jako malý chlapec našel na zahradě. Stejně jako u mrtvolky toho ptáče (s lysými a složenými křídly) byla matčina tmavá skvrnitá kůže průsvitná, takže pod ní šly spatřit obrysy toho, co mělo zůstat skryto.

Její zorničky – stále jen stěží patrné pod zpola zavřenými víčky – se stále zběsile chvěly jako vrabci chycení do pastí.

Ale skutečně se jí alespoň částečně vrátil hlas. Když jsem toho odpoledne stál u její postele, začala se svíjet, rukama připomínajícíma složená ptačí křídla zamávala a zatřásla, zkroutila zápěstí a prsty podobnými drápům divoce pohybovala dopředu a vzad. Celé to doprovázela křikem. Dalo se to považovat za křik a vrčení zároveň – jako nějaké staré rozladěné varhany – a z toho strašného zvuku mi ten zbytek vlasů, který mi zůstal vzadu na hlavě, vstával hrůzou.

S tím, jak se začala svíjet a sténat matka, začal jsem se svíjet a sténat i já. Pro Charleyho, který mě musel chytit za ramena a podepřít, to muselo být strašné. (Paní Wellsová uprchla ihned, jak jsem přijel, a během těch tří dnů, které jsem strávil v matčině chatě, se mi i nadále vyhýbala. Prostě neexistoval způsob – a ani žádný pádny důvod – vysvětlit jí, co jsem vlastně dělal oné noci, kdy mě viděla, jak jsem matce vyhrnul noční košili, abych se podíval, zda má ránu od brouka. Sloužícím přece člověk není povinován nic vysvětlovat.)

Jak jsem se svíjel a sténal, cítil jsem, jak se ve mně skarabeus kroutí a pobíhá sem a tam. Vycítil jsem – *věděl jsem* – že ten skarabeus v matce reaguje na mou přítomnost (a na přítomnost mého vlastního parazita).

Těžko jsem mohl udělat víc, než sténat a sesypat se Charleymu do náručí. Napůl mne odtáhl, napůl odnesl na pohovku ve vedlejší místnosti. Když jsme se od matky vzdálili, její nářky se poněkud zmírnily. I můj skarabeus se utišil. Koutkem oka jsem zahlédl stín paní Wellsové, která spěchala dovnitř, zatímco Charley se mnou seděl v obývacím pokoji poblíž krbu.

A tak to trvalo celé tři dny, které jsem s matkou strávil – anebo s tím drápajícím, řvoucím, svíjejícím se, bolestí naplněným čímsi, co bývalo mou matkou – v její chatě v Southboroughu hned za Tunbridge Wells.

Charley tam celou tu dobu strávil se mnou, což bylo rozhodně dobře, jelikož paní Wellsová by se určitě odmítla o matku starat, kdyby měla být v domě sama jen se mnou. Pokud Charlie někdy přemýšlel o tom, proč jsme se sobě s paní Wellsovou tak usilovně vyhýbali, nikdy se mě na to nezeptal. V pátek se dostavil Frank Beard – opět se nechal slyšet, že se máme vzdát jakýchkoli nadějí – a vstříkl matce morfium, aby mohla spát. Než té noci odešel, dal morfiovou injekci i mně. A následovalo snad jediných pár hodin ticha, během nichž se ubohý rozbolavělý Charlie mohl na pár hodin prospat, zatímco paní Wellsová dohlížela na matku.

* * *

Během svého pobytu u matky jsem se pokoušel pracovat. Přinesl jsem si svou lakovanou cínovou krabici s poznámkami a materiály získanými během výzkumu a jak dlouho to jen šlo, sedával u matčina malinkého stolu poblíž předních oken, avšak ruka, v níž jsem držel pero, jako by neměla žádnou sílu. Musel jsem si pero přendat do levé ruky, jen abych mohl namočit hrot do inkoustu. A dokonce ani potom nepřicházela žádná slova. Po tři dlouhé dny jsem zíral na stránku zcela nepoznamenanou nějakým literárním textem, snad kromě tří či čtyř mizerných řádků, které jsem nakonec zvládl naškrabat.

Po třech takovýchto dnech jsme všichni přestali předstírat, že moje přítomnost zde je nutná. Matka nesnesla, abych se k ní přiblížil, kdykoli jsem vstoupil do jejího pokoje, přitížilo se jí, jala se vzlykat a vzpínat se a i má vlastní bolest začala narůstat, dokud jsem neomdlel či neodešel.

Charley mi pomohl sbalit zavazadla a odpoledním rychlíkem mne odvezl zpět do Londýna. Poslal dopředu telegram, aby na nás Frank Beard a můj sluha George čekali na nádraží – všichni tři mě museli podpírat, aby mě dopravili do pronajatého kočáru. Když mne pak vynesli předními dveřmi mého domu a pak po schodech do ložnice, neunikl mi pohled, který mi věnovala Caroline G. V tom pohledu se nacházelo znepokojení, možná soucit, avšak rovněž rozpačitost, hraničící možná až s odporem.

Beard mi toho večera dal obzvláště velkou injekci opia a já upadl do hlubokého spánku.

* * *

*„Procitni v míru!
 Sám krásně procitni v míru!
 Hor z Edfu se probouzí k životu!
 Samotní bohové povstávají, aby mohli uctít tvou duši
 Ty, jenž máš podobu ctihodného okřídleného disku, stoupajícího oblohou!
 Ty jsi ten jediný sluneční kotouč, co zdobí nebesa,
 z východu rychle zaplavuješ zemi svou září
 a potom dennodenně odplouváš jako zapadající slunce
 a noc strávíš v Iunu.
 Hore z Edfu
 velký pane nebes,
 ty, jehož peří hraje všemi barvami,
 když se zvedáš nad horizont,
 obři okřídlený disku, co ochraňuješ svatyně!
 Procitni v míru!
 Ihy, který procitá v míru,
 Velký syn Hathor,
 jehož povznesla Zářivá z neterů!
 Sám procitni v míru.
 Procitni v míru!
 Ihy, synu Hathor, procitni v míru!
 Ty nádherný lotose, který stvořila Zářivá!
 Probud' se v míru!
 Probud' se v míru, Hore, synu Usira,
 ty bezúhonný dědici pocházející z mocného,
 vítězného Usira!
 Probud' se v míru, Usire!
 Ty velký bože, jenž přebýváš v Iunu,
 starší synu Geba!
 Probud' se v míru!
 V míru probud' neterý, jež jsou v Tareru,
 devatero okolo Jeho Výsosti!
 Procitni v míru!“*

* * *

Probudil jsem se v temnotě a zmatku.

Nikdy předtím se mi nezdála jen slova – zpívaná slova – a navíc ještě v jazyce, kterému jsem nerozuměl, avšak moje mysl – anebo skarabeus – ji nějak dokázala přeložit. Zápach kadidla a mastného dýmu z lamp mi stále zůstával v nose. Ozvěna dávno mrtvých hlasů z kamenných mohyl mi stále zvonila v uších. Najednou se mi před oči vpálily, jako červené kruhy, co zůstávají na sítnici, když se člověk příliš dlouho dívá na slunce, tváře a těla neterů, egyptských bohů – Nút, paní hvězd; Eset či Aset, paní nebes; Usir či Usirev, bůh našich otců; Neothet, bohyně smrti, jež není věčná; Sutech,

pán chaosu; Hor či Horus, pán toho, co má teprve přijít; Anup či Inpu, průvodce mrtvých; Džehuti či Thóth, strážce Knihy života.

Zmocnila se mne bolest, způsobená skarabeovým pobíháním, a tak jsem vykřikl do tmy.

Nikdo nepřišel – mohlo být tak nad ránem, dveře do ložnice jsem měl zavřené a Caroline s dcerou dole spaly za zavřenými dveřmi svých vlastních ložnic. Ale jak se mi ozvěny mých výkřiků postupně vytrácely z hlavy, uvědomil jsem si, že se v pokoji se mnou někdo nebo něco přece jen nachází. Slyšel jsem, jak to dýchá. Vycítil jsem jeho přítomnost, ale nikoli v podobě takřka neznatelného lidského tepla, díky němuž někdy v temnotě dokážeme rozeznat přítomnost druhých lidí v naší blízkosti. V tomto případě jsem naopak postřehl chlad. Jako by něco ze vzduchu vysávalo poslední zbytky tepla.

Zašátral jsem rukou na nočním stolku, našel sirky a rozsvítil svíčku.

Na malé tvrdé židli tam seděl druhý Wilkie, hned u nohy mé postele. Oblečen byl v černém kabátě, připomínajícím kutnu, který jsem vyřadil před několika lety, a na klíně měl položenou malou psací podložku s několika listy čistého papíru. V levé ruce držel tužku. Nehty měl okousané ještě víc, než tomu obvykle bylo u mě.

„Co chceš?“ zašeptal jsem.

„Čekám, až začneš diktovat,“ odpověděl druhý Wilkie.

Opět jsem si všiml, že nemá hlas tak hluboký a zvukný jako já. Ale... může člověk *skutečně* slyšet tón a zabarvení svého vlastního hlasu?

„Diktovat co?“ vypravil jsem ze sebe.

Druhý Wilkie čekal. Po notné chvíli se zeptal: „Chceš diktovat, o čem se ti zdálo, anebo další část *Měsíčního kamene*?“

Zaváhal jsem. Jistě je to nějaká past. Jestliže nezačnu diktovat podrobnosti o staroegyptských bozích a obřadech, začne mi snad skarabeus provrtávat lebku či tvář? Budou tím posledním, co kdy uvidím či pocítím, obrovská kusadla, jež se mi prokousávají ven tváří či okem?

„*Měsíční kámen*,“ odpověděl jsem. „Ale jeho obsah vymyslím sám.“

Neměl jsem dost síly na to, abych vstal. Asi po minutě marného boje se mi podařilo pouze posadit se v posteli. Ale skarabeus mne nezavraždil. Pln naděje jsem doufal, že nerozumí anglicky.

„Měli bychom zamknout dveře,“ zašeptal jsem. „Udělám to.“ Avšak nedokázal jsem vstát.

Druhý Wilkie vstal, zasunul závoru a opět se posadil, tužku připravenou. Všiml jsem si, že píše levou rukou. Já byl pravák.

Zasunul závoru a zamkl dveře, snažil se mne upozornit můj bolavý mozek. *On... to... dokáže ovlivňovat věci v hmotném světě.*

Samozřejmě že ano. Nezanedala mi snad ta ženština se zelenou kůží a zuby jako kly na krku promodralé škrábane?

Druhý Wilkie čekal.

Mezi vzlyky a občasnými bolestnými výkřiky jsem začal:

„*VYPRÁVĚNÍ PRVNÍ* – to všechno velkým – *od SLEČNY CLACKOVÉ* – to jméno rovněž velkými písmeny – a za ním středník – *neteře zesnulého sira Johna Verindera...* vynechat tři řádky... *KAPITOLA JEDNA*, římskou číslicí... vynechat dva řádky... *Jsem vděčná svým drahým rodičům, kteří jsou nyní oba mrtví...* ne, změň to... do závorek

dej... nyní oba v nebi... že mě učili pořádkumilovnosti a přesnosti již od mládí... ne, slečna Clacková nebyla nikdy mladá, místo toho tam napiš... od velmi raných let, tečka, začít nový odstavec.“

Zasténal jsem a zabořil se hlouběji do propocených polštářů. Druhý Wilkie trpělivě čekal, tužku v ruce nachystanou.

* * *

Dostaly se mi pouze dvě nebo tři hodiny nočními můrami poznamenaného spánku, když jsem uslyšel bouchání na dveře. Rukou jsem na komodě zašátral po hodinkách a uviděl, že již ukazují takřka jedenáct hodin. Tlučení na dveře se ozvalo znovu a tentokrát se k němu přidal i Carolinin přísný, avšak starostlivý hlas: „Wilkie, pusť mě dovnitř.“

„Nemohu, dveře jsou zamčené.“

Zabralo mi několik minut, než jsem sebral dost síly na to, abych odhodil příkrývku, dopotácel se ke dveřím a otevřel závoru.

„Proč jsi měl proboha zamčeno?“ dorážela Caroline, když vstřelila dovnitř a začala kolem mne poletovat. Vrátil jsem se zpět do postele a příkrývku si natáhl přes nohy.

„Pracoval jsem,“ zněla má odpověď. „Psal.“

„Pracoval?“ Všimla si hromádky papírů, stále ještě ležící na dřevěné židli, a zvedla je. „Jsou psané tužkou,“ řekla. „Odkdy ty píšeš tužkou?“

„Vleže mohu používat pero jen těžko.“

„Wilkie,“ promluvila Caroline a vrhala na mne zpoza vějíře z papírů podivné pohledy, „toto není tvoje písmo.“ Podala mi ty stránky.

Rozhodně to nebylo moje písmo. Rychle naškrabaná slova měla špatný sklon (typický pro leváky, jak jsem si uvědomil) a písmena byla utvořena jinak – ostřejší, hranatější, a v jejich nevzhledné neuspořádanosti z nich číselo až jakási násilnost – a dokonce ani rozteč a použité okraje neodpovídaly mému stylu. Po chvíli jsem promluvil: „Viděla jsi, že dveře jsou zamčené. Kvůli bolesti jsem po celou noc ani oka nezamhouřil, a tak jsem se dal do psaní. Ani ty, ani Carrie, ani žádný z těch slabošských stenografů, které jsi přivedla, nedokázali psát podle mého diktátu, tak mi nezbylo, než abych se toho zhostil sám. Nové díly musím do Ameriky i do Willsovy kanceláře doručit *do týdne*. A tak jsem tedy nucen pracovat přes noc a používat levou ruku, když ta pravá mi neslouží. Je až s podivem, že se to dá vůbec číst.“

Toto byl ten nejdelší proslov, na který jsem se od doby, co mě dvacátého druhého ledna našli v bezvědomí na prahu, zmohl, avšak paní G. to očividně nijak neohromilo.

„Zdá se mi to čitelnější, než tvé obvyklé písmo,“ namítla Caroline. Rozhlédla se okolo. „Kdepak je ta tužka, kterou jsi používal?“

Poněkud nepochopitelně jsem se začervenal. Druhý Wilkie si ji musel odnést s sebou, když někdy po svítání odešel. *Zavřenými dveřmi a pevnými zdmi*. Odpověděl jsem: „Nejspíš jsem ji upustil. Možná se zakutálela pod postel.“

„No... na základě těch několika odstavců, které jsem si nyní přečetla,“ začala Caroline, „musím prohlásit, že ta tvá strašná nová nemoc ani žalostný stav tvé matky nijak neotupily tvé spisovatelské nadání. Spíše naopak, jak se podle těchto krátkých

úseků zdá. Vyprávění slečny Clackové je skutečně legrační. Myslela jsem, že ji vypodobníš jako mnohem nesympatičtější a zakaboněnější – avšak na této první stránce či dvou působí jako skutečně legrační postava. Těším se, až si přečtu zbytek.“

Když odešla děvečce nařídit, aby mi přinesla podnos se snídaní, prolistoval jsem si překvapivě objemnou hromádku stránek. První věta zněla přesně tak, jak jsem ji diktoval. Ovšem kromě ní nic.

Carolínino rychlé zhodnocení se ukázalo jako pravdivé. Tahle „slečna Clacková“ – nesnesitelně všetečná pobožná pamfletářka – byla vykreslena neobvykle živě a umně. Odstavce a popisné pasáže, poznamenané zkresleným pohledem staré ženy na sebe sama, samozřejmě, jelikož byla vypravěčka, odsýpaly s mnohem větší autorskou jistotou a komickou lehkostí než ty delší, rozvláčnější a nemotornější pasáže, které jsem během noci skutečně diktoval.

Hrom aby do něj uhořel! Druhý Wilkie psal *Měsíční kámen* za mě a já s tím nemohl nic udělat.

A byl lepší spisovatel.

KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ

Matka zemřela devatenáctého března.

Já u její smrti nebyl přítomen. Jelikož jsem se nemohl zúčastnit pohřbu, požádal jsem svého přítele Holmana Hunta, se kterým jsem minulý týden zašel do divadla na svou hru *Nikudy ven*, aby tam jel namísto mě. Napsal jsem mu: „*Jsem si jist, že ho potěší...*“ měl jsem na mysli svého bratra Charleyho... „*když uvidí tvář starého drahého přítele, kterého měla má matka velice ráda a kterého máme velice rádi i my.*“

Vlastně je pravda, milý čtenáři, že jsem neměl nejmenší tušení, jestli matka měla Holmana Hunta ráda a jestli k ní něco pociťoval on, avšak několikrát s ní v mé přítomnosti povečeřel, takže jsem nespátkoval žádnou vážnější překážku, proč by nemohl na pohřbu Harriet Collinsové zaplnit ono prázdné místo.

Možná mě budete považovat za necitu, že jsem nešel vlastní matce na pohřeb, ač bych to i přes svou nemoc dozajista zvládl, ale rozhodně byste změnili názor, kdybyste věděli o tehdejší nalaďení mého srdce a mysli. Bylo to všechno zcela logické. Pokud bych se spolu s Charleym šel do matčiny chaty podívat na tělo, jak by asi její a můj skarabeus zareagovali na svou vzájemnou blízkost? Pomyšlení na to, jak ten brouk v matčině mrtvém těle pobíhá, škrabe a hrabe, jsem nedokázal snést.

A co by se mi stalo – před samotným pohřbem, kdyby se otevřená rakev s jejím tělem ještě nacházela v pokoji, aby jí přátelé mohli vzdát poctu – kdybych uviděl (zvláště pokud bych byl jediný, kdo by to spatřil), jak se skarabeova kusadla, hlava a krunýř pomalu prodírají ven z matčiných mrtvých, bílých rtů? A co kdyby její tělo opustil někudy jinudy – uchem, okem či hrdlem?

To by můj zdravý rozum neunesl.

A při samotném pohřbu, jak by její rakev spouštěli do promrzlé díry vedle otcova hrobu – bych byl jediný, kdo by se nakláněl dopředu, vyčkával a poslouchal a pak zas

vyčkával a poslouchal ještě déle, dokonce i když by začaly na víko rakve dopadat první hroudy hlíny.

Kdo jiný věděl lépe než já, že londýnské podzemí je protkáno tunely, v nichž se prohání něco děsivého? Kdo jen měl potuchy o krutém a nelítostném Droodovi a jeho děsivých způsobech, kterými získával moc, o odporných nenasytných skarabech, kteří dokázali pozřít i celý mozek?

A tak jsem zůstal doma v posteli a trpěl.

* * *

Koncem února jsem se již pustil znova do práce. Když mi to zdravotní stav umožňoval, psal jsem *Měsíční kámen* u svého stolu v pracovně, avšak mnohem častěji jsem své dílo dával dohromady uvelebený v posteli. Když jsem psal sám v pracovně či ložnici, často se ke mně přidával druhý Wilkie a tiše na mě takřka vyčítavě zíral. Napadlo mě, že se možná chystá převzít mé místo, až zemřu (dokončí za mne tuto knihu a pak napíše další, dostane se mu za ně chvály, bude spát s Caroline v posteli a vůbec zaujme mé místo ve společnosti). Kdo by to kdy poznal? Neměl jsem já ještě nedávno v plánu velmi podobným způsobem nahradit Charlese Dickense?

UVědomil jsem si, že znenadání objevená nemoc (a ještě více pak náhlá smrt) jedné z mých postav – všeobecně milované a ctěné lady Verinderové, která sice nikdy nebyla ústřední postava, ale když se občas objevila, vždy působila velmi vznešeným a uklidňujícím dojmem – zcela určitě pramenila z hlubších částí mé tvořivé mysli a svým způsobem jsem tak vyjadřoval čest matčině památce.

Měl bych se asi zmínit o tom, že skarabeus údajně skrze mé oči nedokázal číst. Každou noc, kdy mi Frank Beard vstříkl morfium, se mi i nadále zdálo o staroegyptských bozích a všech obřadech s nimi spojených, avšak nikdy jsem se nestal oním písařem, kterého ze mne chtěl Drood mít. Nikdy jsem o těch temných pohanských božstvech nenapsal ani řádku.

Brouk v mém mozku se zdál klidnější, když jsem psal, dozajista se mylně domníval, že zaznamenávám své sny o těch pradávných obřadech. Ale já namísto toho psal o starém zvědavém sloužícím Gabrieli Betteridgeovi (a jeho posedlosti *Robinsonem Crusoe*, knihou, již se i u mne těšila úctě), kurážné (byť hloupě paličaté) Rachel Verinderové a hrdinském (byť podivným způsobem oklamaném) Franklinu Blakeovi, znetvořené služce Rosanně Spearmanové, kterou čekala smrt v tekutém písku, o všetečné pobožné pamfletářce slečně Clackové (s jejíž komickou zlovolností přišel druhý Wilkie) a samozřejmě, chytrém seržantu Cuffovi (který však při vyřešení hlavní záhady nesehrál hlavní roli). Ten parazit v mé hlavě měl za to, že všechno tohle divoké sepisování představovalo poslušnou práci písaře.

Hloupý skarabeus.

Rané díly mého na pokračování vydávaného románu se setkávaly s neutuchajícím a stále nadšenějším zájmem. Wills mi pověděl o tom, jak redakci časopisu na Wellington Street zaplavovaly haldy netrpělivých čtenářů vždy, když mělo vyjít nové číslo. A všichni se bavili jen o tom vzácném drahokamu jménem *Měsíční kámen* a spekovali, kdo jej asi tak mohl ukrást a jak. Nikdo samozřejmě nemohl ani tušit, jaké můj génius

připravil celému příběhu zakončení, a dokonce i předtím, než jsem tyto poslední kapitoly napsal, jsem nepochyboval o tom, že to senzační rozuzlení by neuhádl opravdu nikdo. Když k tomu připočítám ještě úspěch své hry, jistě budu mít Charlese Dickense čím ohromit, až se vrátí.

Pokud se tedy svého návratu vůbec dožije.

Stále častěji jsme spolu s Willsem dostávali z různých zdrojů zprávy (převážně od upřímných dopisů George Dolbyho Dickensovým dcerám, jejichž obsah mi pak sděloval Charley), že Dickensovo zdraví se znepokojivě zhoršuje. Kvůli chřipce, kterou dostal při svých takřka každodenních cestách po amerických státech, musel zůstat v posteli až do odpoledne a jíst mohl až po třetí hodině či později. Všechny nás překvapilo, že Dickens – který vždycky během svých turné trval na tom, že chce bydlet v hotelech a nikdy v rodinných domech – v Bostonu onemocněl tak, že nemohl jinak, než zůstat u svých přátel Fieldsových, a ne se ubytovat v hotelu Parker House, jak měl původně v plánu.

Stále se zhoršující chřipka a nastuzení, neustálé vyčerpání a návrat oteklin na jeho levém chodidle Dickense takřka odrovnaly. Doneslo se nám, že Dolby musel „šéfovi“ během každého čtení pomáhat na jeviště, avšak jakmile se ocitl za oponou, Dickens odkráčel ke svému čtecímu stolku a dařilo se mu dokonale napodobovat svou starou bystrost a čilost. Ale během přestávky a po konci představení musel Dolby spolu s ostatními zcela vyčerpaného autora přidržovat, aby neomdlel. Paní Fieldsová Dickensově dceři Mamie napsala, že během posledního čtení v Bostonu osmého dubna, se Nenapodobitelný chvástal, že se opět začíná cítit silný jako za starých časů, avšak stále se nedokázal po představení sám převléct. Prostě jen tak půl hodiny ležel „ve stavu nezměrné vyčerpanosti“ a teprve potom se nechal odvést do svého pokoje.

A – jak jsem si všiml – Dolby se takřka mimochodem zmínil o tom, že, jelikož měl Nenapodobitelný problémy usnout, opět začal každou noc užívat laudánium – ač jen několik kapek zředěných ve sklenici vína.

Byl i v Americe nenasytý skarabeus, který potřeboval uklidnit?

Dickensovy dcery i jeho syn Charles se o otce strachovali, přestože Nenapodobitelného vlastní dopisy vždy překypovaly optimismem a uspokojením nad nadšeným přijetím, kterého se mu dostalo v každém americkém městě, kde četl. Ale jak březen a duben pomalu ubíhaly a můj stav se začínal lepšit a bolest i vysílení alespoň částečně ustupovat (i když občas se nárazově vracely a na několik dní mě upoutávaly na lůžko), nemohl jsem se zbavit myšlenky, že Dickens z Ameriky již živý nepřipluje anebo že se navrátí jako zlomený, umírající muž.

* * *

Během mé nemoci bylo složité s Martou R. udržovat kontakt. Podařilo se mi jí v počátečním stadiu mé krize přes sluhu George poslat jeden psaný vzkaz pod záminkou, že chci zjistit něco o možnostech získání pronájmu na Bolsover Street, avšak takovýto způsob se mi zdál příliš riskantní na to, abych v něm pokračoval.

V únoru jsem Caroline a Carrie třikrát namluvil, že se chystám s Charleym do Tunbridge Wells podívat se na matku, ale na nádraží jsem se pak Charleymu vymluvil,

že se prostě necítím dostatečně dobře na to, abych jel dál, a vzal si drožku zpátky domů. Ve dvou z těchto tří případů jsem strávil noc u Marty, ač jsem se cítil příliš mizerně, než abych si mohl čas strávený s ní náležitě užít, ale tento postup v sobě rovněž skýtal přílišné riziko, jelikož Charles se mohl kdykoli před Caroline o těchto dnech, kdy jsem nesvedl dojet až k matce, zmínit.

Marta mi mohla během toho údobí psát (a třeba na obálku uvést falešnou zpáteční adresu), avšak příliš jí to nevyhovovalo. Abych to uvedl na pravou míru, ona byla totiž v této době takřka negramotná, avšak později se pod mým vedením naučila číst jednoduché knihy a psát základní dopisy.

Když jsem byl opět koncem března schopen pohybu, vymyslel jsem způsob, jak se s ní vídat. Vysvětlil jsem Caroline, a dokonce i svému lékaři, že se musím sám projíždět kočárem (rozhodně jsem neměl na to *předstírat*, že jsem strávil dlouhé hodiny chůzí), aby se mi lépe přemýšlelo o mém románu, anebo jim namluvil, že se musím zastavit ve svém klubu, abych si v tamější knihovně v rámci svého výzkumu vyhledal další tituly. Ale tyto návštěvy u „paní Dawsonové“ v Bolsover Street nám umožňovaly společně strávit jen několik kvapných hodin a neuspokojovaly Martu ani mě.

Nicméně se mnou během těchto těžkých časů upřímně a nefalšovaně soucítila, což se docela lišilo od Carolininy zdráhavé a poněkud podezřívavé péče.

* * *

Maat dává světu význam. Maat vnesla řád do chaosu stvoření v prvotních časech a udržuje řád a rovnováhu po celou věčnost. Maat ovládá pohyby hvězd, dohlíží na východ a západ slunce, vládne toku a záplavám Nilu a svým kosmickým tělem a duší zaštiťuje všechny zákony přírody.

Maat je bohyně spravedlnosti a pravdy.

Až zemřu, srdce mi bude vyrváno z těla a při posmrtném soudu v podsvětí Tuat položeno na váhu, na jejíž druhé misce se bude nacházet pero bohyně Maat. Pokud se mé srdce ukáže oprostěné od hrozné váhy provinění – proti egyptským bohům, proti mým povinnostem určeným Droodem a vynucovaným posvátným skarabeem – bude mi povoleno, abych pokračoval v cestě dál a možná se přidal k samotným bohům. Nicméně pokud se mé hříšné srdce ukáže těžší než pero bohyně Maat, pak mou duši zničí a pozřou hrozní démoni.

Maat dala světu význam a stále světu význam dává. Můj soudný den v podsvětí Tuat se blíží, stejně jako ten tvůj, milý čtenáři. Stejně jako ten tvůj.

* * *

Rána pro mě bývala velice úmorná. Teď když jsem již v těch nejpozdnějších nočních hodinách nediktoval *Měsíční kámen* tomu zrádnému písaři, druhému Wilkiemu, často jsem se ze svých opiových či opiově-morfiových snů probouzel mezi druhou a třetí hodinou ráno a prostě mi nezbylo nic jiného, než se prosténat a prosvítet až do svítání.

Většinou jsem se zmohl na to, abych se brzy po poledni odebral do své prostorné pracovny v přízemí, kde jsem psal až do čtyř hodin, kdy mne Caroline a Carrie vzaly ven, alespoň do zahrady, abych se dostal trochu na vzduch. Jednomu příteli, co mě chtěl přijít v dubnu navštívit, jsem napsal: „Pokud chceš přijít, měl by ses dostavit před čtvrtou hodinou, jelikož ve čtyři mě chodívají vyvenčit.“

Jednoho takového odpoledne v polovině dubna, přesně dva měsíce poté, co matka zemřela, vešla Caroline do mé pracovny.

Přestal jsem psát a – pero stále v ruce – širokými okny se zahleděl ven na ulici. Přiznávám, že jsem přemýšlel, jak zkontaktovat inspektora Fielda. Ač jsem nepochyboval o tom, že inspektorovi pověřenci mě stále sledují, nepodařilo se mi ani přes nejdůmyslnější úsilí žádného z nich odchytnout. Chtěl jsem vědět, jak to vypadá s Droodem. Vyčoudil snad Field a více než stočlenná armáda jeho soupeřů egyptského vraha ven z jeho doupěte a pak ho v kanále bez milosti zastřelili, stejně jako to Barris před mými zraky udělal s tím divokým hochem? A co se vlastně přihodilo Barrisovi? Vyhuboval inspektor Field tomu ničemovi za to, že mne vzal po hlavě pistolí?

Ale zrovna předcházejícího dne mi došlo, že vlastně nemám zdání, kde se kancelář inspektora Fielda nachází. Vzpomněl jsem si, že když mne poprvé navštívil ještě ve starém domě na Melcombe Place, dal mi svou navštívenku – rozhodně na ní bude uvedena jeho pracovní adresa – avšak poté, co jsem vizitku po notném přehrabávání ve stole našel, uviděl jsem, že na ní stojí pouze:

INSPEKTOR CHARLES FREDERICK FIELD
Soukromá vyšetřovací kancelář

Kromě toho, že jsem chtěl vědět, co se stalo v Podměstí, chtěl jsem rovněž inspektora a jeho zaměstnance pověřit, aby pro mě udělali nějakou práci – chtěl jsem se dozvědět, kdy a kde se Caroline setkává s tím instalatérem Josephem Charlesem Clowem (jelikož jsem nepochyboval o tom, že se někde tajně setkávají).

A právě tyto myšlenky mi probíhaly hlavou, když jsem za sebou uslyšel, jak si Caroline odkašlává. Neotočil jsem se.

„Wilkie, můj drahý, chtěla jsem si s tebou o něčem promluvit. Od smrti tvé matky nyní uplynul již měsíc.“

To si nevyžadovalo žádný komentář a já jsem také žádný nevyslovil. Venku projel povoz. Stará kobylna měla slabiny celé pokryté strupy, a dokonce i nyní ji prošedivělý kočí práskal bičem. Napadlo mě, kam asi může tenhle hadrářský povoz tak spěchat.

„Lizzie už velmi brzy dosáhne věku, kdy bude moct být uvedena do společnosti,“ pokračovala Caroline. „Najít si nějakého gentlemana, aby se stal jejím manželem.“

Za všechna ta léta jsem si všiml, že kdykoli chtěla Caroline o své dceři – Elizabeth Harriet Gravesové – hovořit jako o své dceři, mluvila o ní jako o „Lizzie“. Nicméně když o ní hovořila jako o našem společném zájmu, označovala ji jako „Carrie“ – jménem, které se více líbilo i samotné dívce.

„Lizzie to natolik zjednoduší situaci, bude-li pocházet ze zavedené a stabilní rodiny, a to co se týče manželských výhledů i společenského přijetí,“ pokračovala Caroline. Stále jsem se k ní neotočil.

Na chodníku přes ulici jsem spatřil mladého muže, oděného v obleku, který se do vrtkavého jarního období nehodil barvou, ani tloušťkou. Ten člověk se zastavil, podíval se na hodinky, pak na náš dům, potom znova na hodinky a nakonec šel dál. Joseph Clow to nebyl. Mohlo se snad jednat o jednoho z Fieldových lidí? Pochyboval jsem o tom, že by se některý z inspektorových mužů mohl dopustit takové troufalosti, zvláště když jsem byl za arkýřovými okny své pracovny tak dobře vidět.

„Měla by mít jméno svého otce,“ naléhala Caroline.

„Však ona má jméno svého otce,“ odvětil jsem nezaujatě. „Dal jí je tvůj manžel, ač je to asi tak všechno, co vám poskytl.“

Už jsem se ti zmiňoval, milý čtenáři, že Caroline byla skutečně mou inspirací pro *Ženu v bílém*. Když jsme v létě roku 1854 spolu s bratrem Charleym a přítelem Johnem Millaisem tento přízrak v bílých šatech, prchající za měsíčního světla ze zahrady vily v severním Londýně, spatřili – samozřejmě šlo o Caroline, která utíkala před svým násilnickým manželem, co ji, jak mi tenkrát řekla, věznil pomocí hypnózy – byl jsem z nás tří jediný, kdo se za ní vydal. A uvěřil jsem jejímu povídání o zlém věčně opilém manželovi, jistém Georgi Robertu Gravesovi, a o tom, jak se její život s jednoroční dcerou Carrie nesl ve znamení nesvobody a psychického útlaču.

O několik let později mi Caroline oznámila, že George Robert Graves zemřel. Jak se to dozvěděla, jsem netušil a ani jsem se na to nezeptal (uvědomoval jsem si, jak je nepravděpodobné, že by se k ní vůbec taková zpráva dostala, jelikož po celé dlouhé roky, od doby, kdy celá uplakaná prchala v měsíčním světle přes Charlton Street, žila v mém domě). Ale prostě jsem to bez dalších otázek vzal na vědomí. Po všechna ta léta jsme oba předstírali, že je paní Elizabeth Gravesová – když jsem si ji vzal k sobě, dal jsem jí jméno „Caroline“ – kterou manžel týral hypnózou i pohrabáčem.

Ze mnohem pravděpodobnější jsem ale považoval – a ani po čtrnácti letech jsem neměl důvod změnit názor – že Caroline té letní noci roku 1854 prchala od kuplíře či zákazníka, který se na ni rozhněval.

„Sám uvidíš, jaké to Carrie přinese během několika následujících let výhody, když bude ta naše holčička moct říct a prokázat, že pochází ze zavedené rodiny,“ pokračovala Caroline a mluvila k mým žádům. Hlas se jí nyní mírně trásl.

To označení „naše holčička“ mě rozzlobilo. Vždycky jsem ke Carrie přistupoval se stejnou láskou a velkorysostí, jako by byla má vlastní dcera. Jenže ona nebyla. Nikdy nebude. Caroline se pokoušela mě vydírat a já měl dobrý důvod se domnívat, že tuto strategii dobře ovládala již dlouho předtím, co jsem ji zachránil. Avšak já se jí nepoddal.

„Wilkie, můj nejdražší, musíš uznat, že jsem měla vždy pochopení, když jsi mi říkal, že tvá křehká stará matka představuje nepřekonatelnou překážku pro to, aby sis mě vzal.“

„Ano,“ přiznal jsem.

„Ale když Harriet zemřela, tak již máš volnost.“

„Ano.“

„Volnost k tomu si mě vzít.“

„Ano.“ Stále jsem zíral ven z okna na ulici.

Čekala, až řeknu něco dalšího. Ale já to neudělal. Po dlouhé chvíli ticha, kdy jsem jasně slyšel každé zhoupnutí kyvadla vysokých hodin vedle na chodbě, se otočila a odešla z mé pracovny.

Ale tím náš rozhovor na toto téma ještě neskončil. Měla ještě jednu poslední kartu, již mohla vyložit – tu, kterou považovala za naprosto spolehlivou. A já věděl, že s ní už určitě brzy přijde. Avšak ona nevěděla, že i já sám jsem měl v ruce plno trumfů – a další schované v rukávě.

* * *

„Škrábání. Ozývá se tam škrábání.“

„Co?“

Byl jsem probuzen mnohem dříve než obvykle – pohled na hodinky mi prozradil, že neodbila ještě ani devátá – a poplašily mne všechny ty tváře, co se nade mnou skláněly – Caroline, Carrie, můj sluha George a jeho žena Besse, která působila jako naše pokojská.

„Kde?“ zopakoval jsem znova a posadil se na posteli. Tuto invazi do své ložnice před snídání jsem považoval za neodpuštělnou.

„Ozývá se tam škrabání,“ zopakovala Caroline.

„O čem to mluvíš? Kde?“

„Na našem schodišti, pane,“ odpověděl George a tvář měl celou rudou rozpaky nad tím, že byl zaveden do mé ložnice. Jistě to celé zpachtovala Caroline.

„Na schodišti pro sloužící?“ opáčil jsem a protíral si oči. Předcházející noci jsem nedostal žádné morfium, ale i přesto mě bolela hlava. Strašně.

„Slýchávají to v každém patře domu,“ doplnila Caroline. Hlas jí zněl hlasitě a drsně jako trumpetu. „I já jsem to slyšela. Jako by tam pobíhala nějaká velká krysa. Nahoru a dolů.“

„Krysa?“ zopakoval jsem. „Loni na podzim, když jsme renovovali dům a vyměňovali *potrubí*, jsme přece nechali provést i deratizaci.“ Slovo *potrubí* jsem schválně zdůraznil.

Caroline se nenápadně zarděla, avšak dále trvala na svém. „Na schodišti pro sloužící prostě něco je.“

„Georgi,“ promluvil jsem, „podíval jste se tomu na zoubek?“

„Ano, jistě, pane Collins, samozřejmě. Chodil sem po schodišti nahoru a dółu a následoval ten zvuk, pane. Ale dycky, když sem se k tomu dostal moc blízko, tak... Nenašel jsem to, pane.“

„Myslíte, že jde o krysy?“

George byl vždycky trochu pomalejší, ale jen málokdy vypadal tak přihloupě, jako když se snažil najít odpověď na tuto otázku. „Zní to jako jedna vobrovská, pane,“ vypravil ze sebe nakonec. „Ani né tak víc krys jako spíš... jedna zatraceně velká krysa, abych tak řek.“

„To je absurdní,“ zvolal jsem. „Všichni ven. Obleču se a za chvíli jsem dole, abych tu vaši jednu ‘zatraceně velkou krysu’ našel a zneškodnil. A nyní byste snad mohli nechat nemocného člověka, aby si trochu odpočal.“

Rozhodl jsem se, že na schodiště vstoupím z kuchyně, aby se nemohla dostat podě mě.

Nepochyboval jsem o tom, že vím, kdo ty zvuky vydává. Popravdě jsem již přemýšlel, jak je to možné, že jsem zde ještě onu ženu se zelenou kůží a malými kly namísto zubů během osmi měsíců, co bydlíme v novém domě, nespátl. Druhý Wilkie se sem z Melcombe Place nastěhoval docela snadno.

Ale jak to, že ji nyní slyšeli i ostatní?

Po celé dlouhé roky ta žena se zelenou kůží přebývala v temnotě schodiště pro sloužící a neslyšel ji ani neviděl nikdo jiný kromě mě. Tím jsem si byl jist.

Způsobili snad staroegyptští bohové, že nyní působí více skutečně, podobně jako druhý Wilkie?

Raději jsem se touto znepokojivou myšlenkou již dále nezabýval a zvedl ze stolu svíčku. Nařídil jsem ostatním, aby do kuchyně nevstupovali a drželi se dále ode všech dveří vedoucích na schodiště pro sloužící.

Žena se zelenou kůží mi z krku vysávala krev již dlouho předtím, než mi do života vstoupil Drood, skarabeus a staroegyptští bohové. Nepochyboval jsem o tom, že by mě mohla i zabít, kdyby se jí naskytla příležitost a dostala se ke mně dostatečně blízko. Nic takového jsem neměl v úmyslu jí umožnit.

Mírně jsem pootevřel dveře a vytáhl z kapsy kabátu těžkou pistoli od detektiva Hatcheryho.

Když jsem za sebou dveře zavřel, ocitl jsem se na schodišti pro sloužící takřka v naprosté tmě. Na této straně domu se nenacházela žádná okna a svíčky v několika svícnech na zdi nebyly zapálené. Schodiště se mi zdálo neobvykle – a znepokojivě – strmé a úzké, bez přestávky stoupalo po délce tří poschodí, potom následovalo krátké odpočívadlo, a nakonec schody pokračovaly opačným směrem k půdě.

Ještě než jsem se vydal nahoru, chvíli jsem poslouchal. Nic. Potom jsem se se svíčkou v jedné ruce a zbraní ve druhé vydal vpřed. Schodiště bylo tak úzké, že jsem se lokty dotýkal zdí.

Napůl cesty mezi přízemím a prvním patrem jsem se zastavil, abych rozsvítil svíčku na zdi. Žádnou jsem tam ale nespátl, přestože jedna z dcer naší komorné je měla za úkol pravidelně vyměňovat. Naklonil jsem se blíže a všiml si na pevně připevněném starém svícnu škrábanců a žlábků, jako by odtamtud něco napůl vyhořelou svíčku vyrvalo drápy. *Nebo zuby.*

Znova jsem se zastavil a nastražil uši. Někde nade mnou se ozývalo velmi tiché podupávání.

Žena se zelenou kůží a tesáky nikdy tak hlasité zvuky nevydávala, došlo mi. Vždycky po schodech nahoru a dolů spíše plula, ode mě či ke mně, jako by se snad ani nohama nedotýkala země.

Ale tak tomu bylo v mých předchozích domech. Na tomto schodišti se možná zvuky, vydávané takovými zlými duchy, více rozléhaly.

Jak že to Shernwoldová zemřela? Spadla právě z tohoto schodiště a zlomila si vaz. Co však pohledávala na schodišti pro sloužící?

Šla se snad také podívat, zda tu nejdou krysy?

A proč spadla?

Snad kvůli chybějícím svíčkám, které jako by někdo ze svícnu vykousal?

Pokračoval jsem dál do prvního podlaží, zastavil se na chvíli u dveří – byly staré, masivní a neozývaly se za nimi žádné zvuky, avšak vycházel zpod nich uklidňující proužek světla – a pak jsem stoupal dál.

I ve druhém svícnu svíčka chyběla.

Jen nedaleko nade mnou něco velmi hlasitě zadupalo a zaškrábalo.

„Je tam někdo?“ zavolal jsem tiše. Musím přiznat, že když jsem natáhl ruku s pistolí, cítil jsem skutečnou moc. Pokud byla žena se zelenou kůží tak hmotná, že mi na zádech mohla zanechat škrábance, jak to často dělávala, rozhodně bude dostatečně hmotná i na to, aby se na ní projevil účinky jedné z těchto kulek. Anebo několika z nich.

Kolik kulek se to v zásobníku skrývalo?

Devět, jak jsem si ještě pamatoval z toho dne, kdy mi detektiv Hatchery vtiskl tuto pistolí do ruky a říkal mi, že ji při sestupu do Lazarova doupěte budu potřebovat na obranu proti krysám. Dokonce si i vzpomínám, co říkal o ráži...

„Jsou ráže 42, pane. Devět takovejch by mělo stačit na jakoukoli běžnou krysu... ať už štyrnohou či dvounohou, pokud by na to přišlo.“

Potlačil jsem ten smích, který se mi dral do hrdla.

U dveří ve druhém patře se již schodiště, za mnou i přede mnou jen slabě ozářené nesmělou září mé plápolající svíčky, zdálo tak strmé, až působilo jako zcela svislé. Tento fakt – a možná i to, že jsem nesnídal, a začaly se projevovat vedlejší účinky tří sklenic ranního laudána – mi přivodil závrať.

Nade mnou se ozvalo něco, co znělo jako drápy škrabající o omítku či dřevo.

„Ukaž se!“ zvolal jsem do tmy. Avšak byla to jen falešná odvaha, naděje, že mne George, Caroline, Besse a ta děvečka uslyší. Nicméně nyní se asi nacházeli o dvě podlaží níž. A dveře byly skutečně velmi masivní.

Začal jsem stoupat ještě pomaleji. Pistole se přede mnou kývala ze strany na stranu jako nějaká neskutečně těžká korouhev v proměnlivém větru.

To škrabání nejenže nyní zesílilo, ale zdálo se, že má *směr*. Nepoznal jsem, zda pochází z odpočívadla ve třetím patře, kde se schodiště otáčelo opačným směrem, anebo z nějakého místa mezi mnou a tím odpočívadlem. Zapamatoval jsem si, že později sem musím nechat vybourat alespoň jedno okno, nejspíše někde do tlusté zděné obvodové stěny u odpočívadla.

Udělal jsem tři další kroky.

Nemohu ti, milý čtenáři, prozradit, odkud se ten přízrak zelené ženy se žlutými zuby vzal, jenom to, že mne doprovází už od raného věku. Vzpomínám si, jak vešla do dětského pokoje, když Charley spal. Vzpomínám si, jak jsem ji zahlédl v podkroví otcova domu, když jsem se tam ve věku osmi nebo devíti let opovážil vydat na průzkum.

Říká se, že když se s něčím setkáváme dostatečně často, přestaneme se toho tolik bát. Avšak není to tak úplně pravda. Ta ženština se zelenou kůží – její tvář nepatřila žádné žijící ženě, kterou jsem kdy znal, i když občas mi vzdáleně připomínala první

guvernantku, kterou jsme s Charleym kdy měli – mě vyděsila pokaždé, když jsem se s ní setkal, ač jsem ze zkušenosti věděl, že když po mne vyjede, dokážu se jí ubránit.

Ale nikdo jiný ji nikdy předtím neslyšel. Nikdy nevydávala žádné zvuky.

Udělal jsem další tři kroky směrem k odpočívadlu ve třetím patře a zastavil se.

Škrábání a dupání nyní nabraly na hlasitosti. Zvuk jakoby se ozýval odněkud velmi blízko nade mnou, ačkoli ve slabém světle svíčky, které nyní dopadalo takřka až k odpočívadlu, jsem zatím nic nespatriil. Nicméně znělo to velmi hlasitě a – nyní jsem pochopil Georgeovy obavy – značně to připomínalo krysu. Škráb-škráb. Ticho. Škráb-škráb-škráb-škráb. Ticho. Škráb-škráb.

„Mám pro tebe překvapení,“ řekl jsem a jednou rukou s jistými obtížemi zbraň odjistil. Vzpomínám si, jak mi Hatchery vysvětloval, že ta větší spodní hlaveň je něco jako brokovnice. Nyní jsem litoval, že mi do ní nedal náboje.

Po dalších dvou krocích jsem již viděl na odpočívadlo. Bylo prázdné.

Znova jsem uslyšel škrábání. Jako by se ozývalo odkudsi *nade* mnou, a dokonce i za mnou.

Zvedl jsem svíčku nad hlavu a pohlédl rovnou nahoru.

Pak se to škrábání proměnilo v divoký řev a já tam nejméně celou minutu jen tak stál a poslouchal to ječení, dokud jsem si neuvědomil, že pochází ode mě.

Otočil jsem se a dal se na úprk, letěl po schodech dolů, dorazil ke dveřím druhého poschodí, za hlasitého křiku jsem jimi zalomcoval, pak jsem se podíval přes rameno a opět vykřikl. Vystřelil jsem nejméně dvakrát z pistole, ač jsem věděl, že si tím asi nijak nepomůžu. A taky nepomohl. Vrhnu se znovu po schodech – dveře do prvního podlaží byly rovněž z druhé strany zamčeny – a zaječel, když jsem ucítil, že na mě kape něco vlhkého a odporného... shora... a pak se dal opět do zběsilého sestupu. Odrážel jsem se přitom ode zdi ke zdi. Upustil jsem svíčku a ta zhasla. Něco se mi shora otřelo o vlasy a pak se mi to plazilo zezadu po krku. Snažil jsem se to ze sebe v neproniknutelné temnotě setřást a dvakrát vystřelil z revolveru, zakopnul a hlavou dopředu spadl z posledních dvanácti schodů.

Do dnešního dne nevím, jak se mi podařilo neztratit zbraň nebo se s ní nezastřelit. Ležel jsem schoulený u paty schodiště, vrískal z plných plic a bušil na dveře do přízemí.

Něco velice pevného, tenkého a nesmírně dlouhého se mi obtočilo kolem pravé boty a strhlo mi ji z nohy. Kdybych si býval u boty zapnul přezku, ta věc by mě za ni docela určitě vytáhla nahoru po schodech.

Znova jsem zakřičel a naposledy vystřelil do temnoty, rozrazil dveře a – oslepen světlem – se rozvalil na dlouhá prkna kuchyňské podlahy. Začal jsem divoce kmitat nohama a dveře za sebou zabouchnul.

Doběhl George a to i přesto, že jsem předtím výslovně nařídil, že v této místnosti nemá nikdo být. Caroline a druhé dvě ženské postavy na mne celé bledé s otevřenými ústy zíraly ze dveří do chodby.

Takřka jsem George strhnul na podlahu, jak jsem se ho ze všech sil chytil za klopu a hlasitě na něj volal: „Zamkněte je! Zamkněte ty dveře! Ted’ hned!“

George mě poslechl a zaklapl závoru, jejíž velikost mi přišla zcela nepatřičná. Z druhé strany se neozývaly žádné zvuky. Mé zběsilé dýchání se rozléhalo celou kuchyní.

S obtížemi jsem si kleknul, pak se postavil na nohy, zvednutou a neodjištěnou pistoli stále v ruce, přitáhl jsem si George těsně k sobě a zašeptal mu do ucha: „Sežeňte si tolik prken, kolik potřebujete, a tolik mužů, kolik potřebujete. Během půl hodiny chci vidět všechny vchody na schodiště pobité hřebíky a zajištěné prkny, aby nešly otevřít. Jasně? Je... vám... to... *jasné*?“

George přikývl, setřásl mé sevření a vyběhl ven sehnat to, co jsem mu nařídil.

Vycouval jsem z kuchyně a nespouštěl při tom oči z až příliš křehkých dveří, vedoucích na schodiště pro sloužící.

„Wilkie...“ začala Caroline, položila mi ruku na rameno, ale když jsem nadskočil, rychle ji odtáhla pryč.

„Jenom krysy,“ zalapal jsem po dechu a zajistil pistoli, která mi zničehonic nějak ztěžkla v ruku.

„Wilkie...“ spustila Caroline nanovo.

Vymanil jsem se z jejího sevření a odešel do ložnice, abych se tam vyzvracel do umyvadla a dal si dávku laudána.

KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ

Caroline vyložila svou trumfovou kartu ve středu, dvacátého devátého dubna, den před tím, než měla loď *Russia*, na níž Dickens a Dolby absolvovali poslední část své dlouhé plavby, zakotvit v přístavu Queenstown.

Caroline věděla, že mám dobrou náladu, avšak všechny důvody, proč tomu tak bylo, neznala. Já jsem ale o nich měl více než jasno. Když Charles Dickens loni v listopadu odplouval do Ameriky, tak on byl mistrem a já nadšeným učedníkem, nyní ovšem *Měsíční kámen*, vydávaný na pokračování, slavil úspěch po celé zemi, s každým nově vydaným číslem zaplavovaly redakci na Wellington Street stále početnější davy, jak lidé obyčejní, tak vysoce postavení hořeli zvědavostí, kdo že to ten drahokam ukradl a jak. A mě těšila představa, že ani ten nejchytřejší mezi čtenáři rozhodně neuhádne rozuzlení.

Když Charles Dickens odplul minulý rok v listopadu do Ameriky, má hra *Nikudy ven* – a jednalo se skutečně o *mou* hru, když vezmu v potaz, kolikrát jsem ji na podzim přepisoval, přepracovával a kolika novými nápady ji obohatil – se teprve drala na svět. Nyní ji věnčí fenomenální úspěch a v divadle Adelphi se jí už odehrálo na sto třicet zcela vyprodaných večerních představení. Probíhala nadějná jednání o jejím uvedení v Paříži.

A nakonec, matčina smrt, která mne samozřejmě zasáhla (a vyděsila mne svou nejasnou příčinou a celým tím hmyzím aspektem), mne zároveň také osvobodila. Nyní, ve věku čtyřiceti čtyř let, jsem se stal skutečně samostatným mužem.

A Caroline vycítila, že i přes tu příhodu na schodišti pro sloužící (po dvou týdnech, co od ní uplynuly, jsem se stále neopovážil vkročit do kuchyně, ani přiblížit se k těm prkny pobitým a neprodyšně uzavřeným dveřím na chodbách v horních patrech) a časté záchvaty bolesti, kvůli kterým jsem musel užívat zvýšené dávky laudána a morfia, jen

abych mohl každý den alespoň na pár hodin pracovat, jsem se nacházel v nejlepší náladě za několik posledních let.

Když Dickens v listopadu odploval, sám sebe považoval za mistra a mě za chráněnce. Po svém návratu (podle všeho nemocný a nemohoucí) zjistí, že se ze mne stal nejprodávanější spisovatel, úspěšný dramatik a zcela nezávislý muž. Tentokrát se sejdem jako sobě rovní (konečně).

A také ve mně neustále narůstalo přesvědčení, že si Droodova skarabea v lebce neseme oba. Tento děsivý fakt náš vztah ještě dále zrovnoprávňoval.

* * *

Caroline za mnou přišla ve středu ráno, zrovna když jsem ležel ve vaně. Možná si myslela, že právě v tomto okamžiku budu nejkldnější... nebo alespoň nejsnáze ovlivnitelný.

„Wilkie, drahoušku, přemýšlela jsem o našem dřívějším rozhovoru.“

„Jaký rozhovor máš na mysli?“ zeptal jsem se, ač odpověď jsem velice dobře znal. Mé brýle se od páry celé zamlžily, já se natáhl pro ručník, a zatímco jsem si čistil skla, šilhal jsem očima. Z Caroline se stal obrovský bělorůžový rozmazaný flek.

„Ten o uvedení Lizzie do společnosti a budoucnosti našeho vztahu pod touto střechou,“ připomněla mi a hlas jí zněl velice nervózně.

Já byl naproti tomu zcela klidný, když jsem si své malé brýlky pokládal zpátky na nos. „Ano?“

„Rozhodla jsem, Wilkie, že pokud se má Lizzie... Carrie... v životě dostat všech výhod, musí její matka opravdu být vdaná a ona součástí stabilní rodiny.“

„S tím samozřejmě naprosto souhlasím,“ řekl jsem. Páry z vany se zvedaly ke stropu a kroutily na všechny strany. Caroline z nich měla obličej celý červený.

„Skutečně?“ podivila se. „Ty souhlasíš?“

„Naprosto,“ odvětil jsem. „Podej mi prosím ten ručník, drahá.“

Zcela ohromená mi jej podala a já si s ním začal otírat své příjemně zakulacené tělo.

„Já nevěděla... celou tu dobu... nebyla jsem si jistá...“ koktala Caroline.

„Nesmysl,“ já na to. „Tvoje blaho... a samozřejmě i to Carriino... pro mne vždy představovaly ten nejdůležitější zájem. A máš pravdu. Nastal čas na svatbu.“

„Ó, Wilkie, já...“ ani nemohla dokončit větu. Po tvářích, od výparů z koupele celých rudých, se jí kutálely slzy.

„Předpokládám, že stále ještě udržuješ kontakt s tím tvým instalatérem,“ řekl jsem, odložil ručník a oblékl si svůj sametový župan. „Panem Clowem. Josephem Charlesem Clowem?“

Caroline ztuhla. Červen se jí z tváře rychle vytratila. „Ano?“

„A předpokládám, že ti pan Clow jistě navrhl sňatek, má drahá. Domnívám se, že jsi mi o tom chtěla říct právě během tohoto rozhovoru.“

„Ano, ale, já... Nemohla jsem...“

Poplácál jsem ji po rameni. „Ale, mezi dvěma tak starými přáteli netřeba nic vysvětlovat,“ promluvil jsem vesele. „Přišel čas na svatbu – pro dobro Carrie i tvé vlastní – a pan Clow ti ji nabídl. Musíš ihned přijmout.“

Caroline byla nyní bledá až po konečky prstů. Udělala dva neopatrné kroky a narazila do umyvadla.

„Nařídím Besse, aby ti ihned sbalila oblečení,“ pokračoval jsem. „Tvé další věci, například knihy a tak dál, ti včas pošleme. Hned, jak se připravíš, tak ti George sežene drožku.“

Caroline nejdříve jen tak dvakrát naprázdno otevřela ústa, než ze sebe vypravila: „Lizzie...“

„Carrie samozřejmě zůstane se mnou,“ oznámil jsem jí. „To jsme si již my dva mezi sebou dohodli. Sama se tak rozhodla a její volba je definitivní. Ačkoli může být ten tvůj... instalatér... pan Joseph Charles Clow... velice vášnivý a ochotný a přestože se jeho otec možná těší pověsti uznávaného lihovárníka, není na tom ten tvůj instalatér přece jen zas až tak dobře, aby Carrie mohl poskytnout odpovídající zajištění. Jak jsi sama zmínila, Carrie bude již brzy uvedena do společnosti a chce, aby se tak stalo odsud, z tohoto krásného domu číslo popisné devadesát na Gloucester Place, který se tak často těší společnosti spisovatelů, malířů, skladatelů a jiných velikánů. Samozřejmě tě bude často navštěvovat, ale i nadále zůstane bydlet tady. Nehovořil jsem o tom jen s Carrie samotnou, ale i s tvou matkou a obě souhlasí.“

Caroline se zapřela o umyvadlo za sebou a zdálo se, že ji její třesoucí se, zdřevěnělé ruce již moc dlouho neudrží.

Když jsem kolem ní procházel, abych se vytratil do chodby, ani jsem se jí nedotkl a zdálo se, že Caroline by stejně za těchto okolností nedokázala ani zvednout ruku.

„Věřím, že tvé rozhodnutí je moudré, má drahá,“ promluvil jsem na ní ze dveří. „My dva vždy zůstaneme přáteli. Pokud bys ty anebo pan Joseph Charles Clow kdykoli něco potřebovali, dám vám kontakt na osoby, které vám dozajista pomohou, budou-li tedy chtít.“

Caroline i nadále zírala na místo u vany, kde jsem ještě před chvílí stál.

„Řeknu Besse, aby ti začala balit,“ řekl jsem. „A George pošlu k hlavní silnici, aby ti co nejdříve obstaral drožku. V případě potřeby kočímu klidně zaplatím za čekání. Takovou cestu je nejlépe nastoupit ráno, když se člověk cítí nejčerstvěji.“

Jak jsem se již dříve zmínil, loď Dickense a Dolbyho, *Russia*, doplula do přístavu Queenstown posledního dubnového dne, ale nikdo z Nenapodobitelného přátel nespěchal do Liverpoolu, aby je přivítal. Ve svých telegramech Dolby zcela jasně vyjádřil, že Dickens si přál „aklimatizovat se několik dní v soukromí, než se opět vrátí ke své práci a starým zvykům.“

Já jsem si to přeložil tak, že vyčerpaný spisovatel nepojede rovnou do Gad's Hill Place, ani nezůstane v Londýně (ač jím druhého května ve vlaku projel), ale přímo do Peckhamu, kde na něj již čekalo náručí Ellen Ternanové. Ukázalo se, že jsem měl v tomto předpokladu naprostou pravdu. Rovněž jsem se dozvěděl z nezávazných poznámek, které Wills utrousil v redakci, dozvěděl, že herečka se i s matkou právě před dvěma dny navrátila z Itálie.

To se Nenapodobitelnému krásně hodilo.

Až za čtyři dny se Dickens uvolil, aby ho přivítal Wills, Frank Beard a já. Přijel vlakem rovnou z Peckhamu na brzkou večeři s Fechterem a námi ostatními a pak jsme se všichni vydali do divadla Adelphi, aby Dickens konečně mohl zhlédnout hru *Nikdy ven*.

Byl jsem samozřejmě připraven vyjádřit soucitné politování, a dokonce i šok nad Dickensovým zbědovaným zdravotním stavem, avšak Frank Beard promluvil za nás za oba, když na nádraží vykřikl: „Proboha, Charlesi! O sedm let mladší!“

Měl pravdu. Po kulhání a napuchlém chodidle, o němž jsme v dopisech tak často čítávali, nebylo ani stopy. Trochu v Americe zhubnul, ale vypadal díky tomu mladší. Během osmidenní plavby po moři si očividně řádně odpočal od vši práce a povinností a díky dlouhým hodinám na palubě Dickens, který se vždycky rychle opaloval, získal takřka bronzovou barvu a i jeho vlasy a vousy se zdály tmavší a plnější. Oči mu zářily. Neustále se usmíval a jeho smích a zvukný veselý hlas se rozléhaly restaurací, kde jsme večeřeli, a pak i kočárem, který nás vezl do divadla.

„Dobrý Bože, Wilkie,“ pověděl mi Dickens důvěrně, když jsme podávali klobouky, rukavice a hole šatnáře v divadle, „věděl jsem, že tě sužují nemoci, ale vypadáš naprosto strašně, drahý chlapče. Celý se třeseš, jsi bledý a šouráš se jako Thackeray během svých posledních dní. Co se to do tebe proboha jen nastěhovalo?“

Co se to do mě nastěhovalo. Jak chytré. Jak nesmírně... čtverácké. Věnoval jsem Dickensovi mdlý úsměv a neřekl nic.

Později, během hry, se mi dostalo zcela neobvyklého zážitku.

Naše malá skupinka se usadila v autorské lóži – samozřejmě kromě Fechtera, který odpěchal do zákulisí, aby se před představením nalíčil a dostatečně vyzvracel (i když tento měsíc už možná bude v roli padoucha Obenreizera v Anglii vystupovat naposledy, jelikož má stále vážnější zdravotní problémy). I přes svou nemoc jsem v této lóži během uplynulých pěti měsíců seděl několikrát, ale tentokrát u toho byl poprvé přítomen i Dickens, který se na tvorbě hry podílel v raných fázích. Dickensovi samozřejmě celé divadlo ve stoje zatleskalo ještě předtím, než se otevřela opona. Ale čekal jsem to a mé pocity to nezranilo.

Ne, byla to samotná hra, jež se pro mne stala neobvyklým zážitkem. Včetně zkoušek jsem ji od začátku do konce zhlédl nejméně třicetkrát. Dokázal jsem odcitovat každíčký řádek, v původní i přepsané verzi. Na vteřinu přesně jsem věděl, jak účinkující odcházejí a přicházejí.

Ale tohoto večera mi přišlo, jako bych tu hru viděl poprvé.

Přesněji řečeno, milý čtenáři, bylo to spíše, jako by jen *jedno oko* tu hru vidělo poprvé. Ta bolest hlavy, která mne neustále trápila, se usídlila, jak měla ve zvyku, za mým pravým okem, a to s takovou silou, až jsem očekával, že mi oční bulva vzadu zasyčí tak, jako když hoch do korbele dobrého grogu ponoří doběla rozzhavenou tyč, aby jej ohřál. Rovněž jsem cítil, jak mě tam tlačí skarabeus. Někdy jsem měl pocit, že si klesí cestu vpřed, aby se na mě mohl podívat jedním z mých očí.

A jak jsem tam tak seděl a přidržoval si spánek nejdříve pravou rukou a pak levou a nenápadně si zakrýval nejdříve pravé a pak levé oko, bylo to, jako bych tu hru, kterou jsem napsal a již tolikrát zhlédl, sledoval úplně poprvé.

Scéna s vyměněnými dětmi v sirotčinci mi najednou přišla spíše naprosto nesmyslná než skutečně dojemná, a to i přesto, že u důvěřivého publika se setkala s očividným citovým ohlasem. To, že největší podíl na tomto ubohém počátečním výjevu měl právě Dickens, pro mne, jak hra pokračovala dál, představovalo jen malou útěchu.

Smrt našeho Waltera Windinga (způsobená jak zlomeným srdcem, tak i vinou nad tím, že omylem zdědil jméno a majetek jiného člověka) publikum jako vždy spolehlivě

rozplakala, ale mně se z ní zvedal žaludek. Pouhopouhý nesmysl. Prázdné blábolení. Proboha, mohl snad někdo, kdo se považuje za vážného autora, takovou scénu vyplodit?

A nyní si to Fechter po jevišti rázoval sem a tam ve svém kostýmu padoucha Obenreizera. Jaká to absurdní postava. Jaký to směšný výkon.

Vzpomínám si, jak jsem Fechterovi ukázal jeden odstavec z vydané povídky, který jsem považoval za klíčový k pochopení tajných motivací a myslí jeho postavy. Nyní jsem si ta slova s lítostí vybavil:

„Avšak Obenreizer měl jednu velkou zvláštnost, a to že mu oči občas pokryla jakási nepojmenovatelná blána – pravděpodobně se tak dělo z jeho vlastní vůle –, která zcela neproniknutelně na jeho obličejí skryla každický výraz kromě pozornosti. Neznamenal to ale, že by tuto pozornost plně věnoval osobě, se kterou právě hovořil, či ji zaměřil na okolní zvuky a předměty. Spíše se jednalo o jakousi dokonalou ostražitost k tomu, co měl ve své vlastní myslí a všemu, co věděl, nebo se domníval, že se nachází v myslích jiných lidí.“

Pamatuji si, jak jsem tu pasáž více než před rokem psal a rovněž si vybavuji, že jsem cítil značné uspokojení nad tím, jak dokážu popsat komplexní duševní a fyzické rysy zloducha. Domníval jsem se tenkrát, že tak vyjadřuji svůj vlastní tajný způsob pohledu na svět, o němž jsem věděl, že je neupřímný a klade si za cíl překazit mi vlastní plány a úsilí.

Ale tato slova z původní vánoční povídky – takzvaný klíč k Obenreizerově postavě – mi nyní připadla tak plytká. Plytká a hloupá a prázdná. A Fechter tato má slova využil k tomu, aby Obenreizera obdařil plíživým krokem a kradmým pohledem, který často kamsi – většinou ale zcela do nikam – s výrazem maniaka upřeně upíral. Nyní jsem to již nepovažoval za rysy vychytralého padoucha, ale spíše vesnického idiota, který utrpěl vážný otřes mozku.

Publikum to zbožňovalo.

Rovněž si velice oblíbili našeho nového hrdinu George Vendalea (který hrdinskou štafetu převzal od Waltera Wildinga, který zamřel hanbou). Dnes večer se mi zdálo, že George Vendale je ještě větší vůl než Obenreizer s tím plíživým a kradmým krokem a neustálým přihloupkým šilháním. I tříleté dítě by dokázalo prokouknout neustálé Obenreizerovy pletichy a lži, avšak Vendale – včetně stovek lidí v publiku – přijalo naši naivní premisu, že se prostě jedná o milou a důvěřivou duši.

Pokud by se na světě narodilo jen o něco málo víc milých a důvěřivých duší jako George Vendale, lidstvo by již dávno vymřelo na nezměrnou hloupost.

Dokonce i dějiště ve švýcarských Alpách mi nyní, ve skarabeem přivozeném prozření, připadlo jako hloupé a zbytečné. To, že se děj přenášel tam a zpátky z Londýna do Švýcarska, sloužilo jen k tomu, aby se ve hře objevilo něco z té podívané, která se nám s Dickensem naskytla během naší cesty po Alpách v roce 1853. Při posledních scénách hry, kdy Vendaleova milá, Margaret Obenreizerová (padouchova nádherná a hříchu prostá neteř), prozradí, že Vandale nezahynul, když byl před rokem svržen do útrob ledovce, ale celou tu dobu se o něj tajně starala v útulné švýcarské chatce, pravděpodobně se nacházející u úpatí výše zmíněného ledovce, jsem takřka vypukl v posměšný smích.

Scéna, kde se vychytralý Obenreizer (který před rokem Vendalea vylákal až nahoru na ledový most nad propastí) spustí dolů po zrádném svahu jen proto, že konec hry si vyžadoval jeho obět', způsobila, že má nově probuzená nedůvěra dosáhla závratné výše. Kéž by se Fechter té noci vrhal do skutečné bezedné propasti a ne se pouze spouštěl dva a půl metru do hromady matrací, které před zraky publika skrývala malovaná dřevěná kulisa ledové věže.

Musel jsem zavřít oči během závěrečné scény, kdy je Obenreizerovo bezvládné tělo nesené do malé švýcarské vesničky, kde se právě oslavuje svatba Vendalea a Margaret (proč se proboha nemohli vzít v Londýně?) a šťastný pár vítězoslavně odchází k pravé straně jeviště a Obenreizerovo bezvládné tělo je na márách odnášeno nalevo. Publikum střídavě jásal nad svatbou a zlostně syčelo na padouchův pohřeb. Tato juxtapozice, která se mi zdála velice důmyslná, když jsme ji s Dickensem zanášeli na stránku, mi nyní (pod vlivem skarabea) připadla naivní a absurdní. Avšak z publika se ozývalo syčení a jásání, jak byla Fechterova mrtvola odnášena východem na levé straně jeviště a náš novomanželský pár odjížděl v kočáře na pravé straně.

V publiku seděli sami idioti. V té hře hráli idioti. Její scénář nebylo nic víc než idiotské melodrama pocházející z idiotova pera.

Po skončení hry ve foyer – poté, co nás obklopilo asi pět set lidí, aby si s Dickensem potřásli rukou nebo mu sdělili, jak moc je ta hra nadchla (na mě, jako na skutečného autora, se docela zapomnělo, což mi této prozřením poznamenané noci ani v nejmenším nevadilo) – mi Dickens řekl: „Nu, můj drahý Wilkie, ta hra má skutečně triumfální úspěch. O tom nelze pochybovat. Ale, řečeno jazykem tvého Měsíčního kamene, stále zůstává neopracovaným diamantem. Jsou tam jisté skvělé prvky – naprosto skvělé – ale stále se to poněkud vleče.“

Jen jsem na něj zíral. *Viděl Dickens tu stejnou hru jako já?*

„Kulisy třeba mohly být zvládnuty lépe,“ pokračoval Dickens. „V tomto nastudování se nevyužilo všech příležitostí, jak podtrhnout celkovou dramatičnost a Obenreizerovu podlost.“

Musel jsem se skutečně přemáhat, abych se Nenapodobitelnému nevysmál do tváře. Lepší kulisy, více dramatičnosti a více podlosti jsou tím posledním, co tahle s přehnaným afektem zahraná a melodramatická hromada koňských koblih potřebuje. Potřebuje totiž leda tak lopatu a hlubokou díru, do níž ji pohřbít.

„Určitě víš, že i když Fechter možná velice brzy toto představení ze zdravotních důvodů opustí,“ pokračoval Dickens, „máme v plánu začátkem příštího roku ve Francii v Café Vaudeville zinscenovat novou verzi hry *Nikudy ven*. Doufám, že Fechter si v ní, dříve či později, bude moci svou úspěšnou roli Obenreizera zopakovat.“

Ještě jednou si zopakovat tenhle náš společný pád na zadek, pomyslel jsem si.

„Sám budu dohlížet na předělávky a možná se ujmu i role inspicienta, dokud hru v divadle Vaudeville nenacvičíme,“ řekl Dickens. „Doufám, že pojeděš s námi, Wilkie. Určitě si užijeme spoustu legrace.“

„Je mi líto, ale to nepůjde, Charlesi,“ odmítl jsem. „Zdraví mi to prostě nedovolí.“

„A,“ Dickens na to. „To mne ze srdce mrzí.“ Nepostřehl jsem v jeho hlase ani krapet lítosti, ale zato jsem tam docela jasně slyšel náznak úlevy. „No nic,“ pokračoval, „Fechter bude příliš vyčerpaný, než aby s námi mohl jít ještě ven, zastavím se tedy za

ním v zákulisí, abych mu poblahopřál ke skvělému výkonu, v roli Obenreizera možná již poslednímu... tedy alespoň v této verzi hry.“

A potom Dickens odkvačil pryč, přičemž mu stále gratulovali poslední z diváků.

Beard, který se k nám později přidá, si zrovna povídal s ostatními, a tak jsem vyšel na ulici. Vzduch zapáchal koňským trusem, jak tomu bývá před všemi divadly, když nespočet kočárů a drožek odváží dobře oděné diváky domů. V tento okamžik mi tento zápach připadal příhodný.

Nakonec nechal Dickens mě a Bearda čekat víc než půl hodiny. Později jsem se dozvěděl, že půjčil plačícímu Fechterovi dva tisíce liber... což mě docela podráždilo, jelikož teprve před dvěma týdny jsem tomu bláznivému herci půjčil tisíc liber já, ač jsem si to mohl jen stěží dovolit.

Zatímco jsem sám čekal v zápachu hnoje, pořádně jsem si přihnul ze své lahvičky laudána a uvědomil si, že i přes všechny Dickensovy velkolepé divadelní plány ve Francii tam určitě nezůstane déle než do prvního červnového týdne.

Drood a skarabeus ho devátého června nebo ještě před tímto datem přivedou zpět do Londýna. Bude to třetí výročí nehody ve Staplehurstu. Dickens má na tu noc určitě sjednanou schůzku a já se zapřisáhnul, že se jí zúčastním také.

Spolknul jsem poslední kapky laudána a zasmál se tak chladně a podle, jak by to Fechter ani Obenreizer nikdy nedokázali.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ

Koncem května jsem se dozvěděl (od paní Caroline G., Carolininy postarší tchýně, která s námi v domě na Gloucester Place občas bydlela, jelikož pro Carrie by nebylo vhodné, aby žila v domě starého mládence bez alespoň občasné společnosti gardedámy, alespoň formální), že Caroline nyní žije u matky Josepha Charlese Clowa, vdovy po lihovárníkovi. Datum svatby si domluvili na začátek října. Ty zprávy mne ani v nejmenším nevyvedly z míry, právě naopak, připadlo mi to jako ten správný krok ve správný čas pro správné lidi. A když už mluvíme o správnosti, poté, co jsem od Caroline obdržel poněkud zděšený dopis, odepsal jsem jí, že o svém vlastním původu a minulosti si může vymyslet cokoli, aby tím uspokojila maloburžoazní a poněkud upjatou rodinu Clowových a že já jí to rád potvrdím.

Mezitím jsem Carrie našel příjemné povolání, pracovala na půl úvazku jako guvernanka u jedné dobré rodiny, kterou jsem znal. Práci si velice oblíbila, stejně jako ji potěšilo, že má nějaké vlastní peníze, avšak nejlepší na tom bylo, že ta rodina ji často uváděla do společnosti skoro jako vlastní dceru. U mého stolu se setkávala s těmi nejlepšími umělci a spisovateli, v obývacím pokoji svého nového zaměstnavatele zase s nejznámějšími anglickými šlechtici i zástupci politické třídy. Takovéto podmínky ji na dospělost a vykročení do společnosti připravovaly naprosto skvěle.

Carrie již brzy dovrší věku šestnácti let a Marta R. třiadvaceti. Martu velice potěšilo, že se mi již přilepšilo natolik, abych se u ní mohl čas od času zastavit – samozřejmě jako její manžel „pan Dawson“, který se zrovna vrátil odněkud z cest – v jejím bytě na Bolsover Street. Marta o Caroline věděla a asi jí bylo taky jasné, že

Caroline je více než pouhá hospodyně, jak jsem ji každoročně vykazoval na úředních dokumentech. Když jsem jí ale oznámil, že „paní G.“ se vystěhovala a chystá se na podzim provdat, nedala najevo žádné emoce, ani to nijak nekomentovala.

Ale její vášnivost, vždycky velice silná, se zdála tenkrát koncem jara a začátkem léta obzvlášť intenzivní. Řekla, že chce dítě, ale já to prozatím jen odbyl smíchem a zavtipkoval jsem, že ubohý „pan Dawson“ musí být tak často na cestách, aby vydělal své drahé manželce na živobytí, že by pro něj rozhodně nebylo spravedlivé mít doma rodinu, s níž by se takřka nemohl vídat.

* * *

Přijď, Eset, královno nebes! Ať se toto dítě zrodí z plamenů svaté Neothet, bohyně smrti, jež není věčná. Ukryj se s dítětem Usira, boha našich otců. Ochraňuj a starej se o toto dítě, jako ses na skrytém místě v rákosí starala o Hóra, pána věci, co teprve mají přijít. Údy tohoto dítěte zesílí, stejně jako její tělo i mysl. Bude usazena na oltář svého otce a sloužit chrámu, jenž nese pravdu dvou zemí. Vyslyš nás, ó Usire! Ty, v jehož dechu skryt jest život! Vyslyš nás!

Probudil jsem se z jednoho ze svých morfiiových snů a našel tyto a podobné stránky na svém nočním stolku. Písmo patřilo druhému Wilkiemu. Nepamatuji se, že bych je diktoval. Ta slova, aniž bych si pamatoval své sny, nedávala příliš smysl.

Ale zdálo se, že skarabea to uklidnilo.

Prvního dne, kdy jsem takové stránky našel, jsem v krbu u sebe v ložnici zapálil oheň a svěřil je plamenům. Potom jsem ale strávil dva dny v posteli a úpěl bolestí. Od té doby jsem tedy, když jsem se ráno probudil ze snů, navozených morfiiovými injekcemi od Franka Bearda, tyto hustě popsané stránky sesbíral a uložil do uzamykatelné skříňky, kterou jsem schoval vysoko na poličku do své skříň v pracovně. Potom jsem skříň zamkl. Jednoho dne je všechny pozřou plameny, ale možná až po mé smrti. Potom už mi snad skarabeus nebude moci ublížit.

* * *

Někdy během května toho roku 1868 mi došlo, že když nejsem v kontaktu s inspektorem Charlesem Frederickem Fieldem, je to nevhoda spíš pro mě než pro něj.

Ač ta poslední noc v Podměstí byla skutečně děsná – ještě stále jsem mívával noční můry o tom divokém hochovi, jak padá tváří do špinavé vody a po Barrisově úderu hlavní pistole mi na spánku stále zůstávala jizva – musel jsem uznat, že když jsme se s inspektorem ještě scházeli, dostával jsem od něj mnohem více informací (o Dickensovi, o Droodovi, o Ellen Ternanové a vůbec o leccems, co se kolem nás děje), než jsem já kdy poskytl jemu. Nyní když se blížilo to, co bych mohl nazvat posledním střetnutím mezi mnou a Dickensem (po němž již nebude žádných pochyb, že jsem mu roven, nebo ho dokonce převyšuji), uvědomil jsem si, že potřebuji přesně takový druh informací, které mi inspektor Field až do ledna poskytoval.

A tak jsem ho začal v květnu hledat.

Jako bývalý reportér od novin jsem věděl, že nejspolehlivější postup nejspíš bude zeptat se někoho z metropolitní policie či jejich detektivního oddělení. Ač byl inspektor Field již ve výslužbě, někdo tam určitě bude vědět, kde bydlí a kde se nachází jeho soukromá vyšetřovací kancelář. Ale existovaly závažné důvody, proč se na to policie neptat. Za prvé ta pokračující inspektorova rozepře s policejními sbory kvůli odepřené penzi a jeho zasahování do případu traviče Palmera několik let zpátky i jiným záležitostem. Za druhé jsem se obával, že inspektor sám má po svých zásazích v Podměstí – zakládání požárů a střelení – problémy s policií. Rozhodně jsem nechtěl být s tímto nezákonným jednáním spojován.

A nakonec, což mi přišlo nejzávažnější, jsem věděl, že Drood i Dickens mají u metropolitní policie své kontakty a já jim rozhodně nechtěl dát vědět, že se po Fieldovi sháním.

Potom mě napadlo, že bych se mohl zastavit v redakci *Timesů* či jiných novin, zda tam někdo nebude vědět, kde bych mohl kancelář starého inspektora najít. Nepochyboval jsem, že nějaký zvědavý a agilní novinář, pracující v terénu, by mi to dozajista byl schopen prozradit.

Ale i v případě tohoto postupu převážily nevýhody nad klady. Ač jsem si ani v nejmenším nepřál, aby si mě s inspektorem Fieldem spojovala policie, ještě méně žádoucí to bylo v případě novin. Novinářskému řemeslu jsem se již nevěnoval tak dlouho, že jsem ztratil v novinách a časopisech kontakty na všechny lidi, kterým bych mohl důvěřovat.

A tak mi tedy nezbylo, než si ho najít sám. Během května jsem se snažil, seč jsem mohl – když jsem se cítil dostatečně dobře, procházel jsem pěšky střed města, a když mi bylo hůř, jezdil jsem drožkou, také jsem posílal George, aby v jistých slibných budovách a uličkách hledal Fieldovu kancelář. Možná kvůli naší procházce Stranem přes Lincoln's Inn Fields (anebo možná proto, že se tam nacházela kancelář Dickensonova staříckého advokáta) nebo našim opakovaným setkáním na mostě Waterloo jsem nabyl přesvědčivého dojmu, že kancelář letitého detektiva se nejspíš nachází někde mezi čtvrtí Charing Cross a věznicí Fleet, ukrytá v hájemství starých budov a právnických kanceláří mezi Drury Lane a Chancery Lane.

Ale ani týdny usilovného pátrání v této oblasti nepřinesly žádné ovoce. Tak jsem se tedy ve svém klubu zmínil, že (pro účely literárního výzkumu) hledám bývalého policistu, o němž Dickens psal někdy v polovině padesátých let, ale ač si většina členů Fielda pamatovala jako předobraz „inspektora Bucketa“ (nikdo si ho zatím neztotožňoval se „seržantem Cuffem“, který byl tak oblíbenou postavou z mého stále ještě na pokračování vycházejícího románu), nikdo z nich netušil, kde bych ho mohl najít. Popravdě řečeno velice často se domnívali, že inspektor Field již zesnul.

Stále jsem pevně věřil, že inspektor Field mne ještě před začátkem léta zkontaktuje. Ač byl jistě velice rozhořčen kvůli tomu, jak jsem se stal v lednu obětí útoku pistolí – domníval jsem se, že se inspektor Field obává, že bych ho mohl zažalovat za ublížení na zdraví –, nepochyboval jsem o tom, že ode mne stále chtěl informace. Dříve či později ke mně jeden z jeho agentů nebo nějaký nenápadný muž v hnědém obleku (ač jsem vážně pochyboval o tom, že by za mnou vyslal Reginalda Barrise) na ulici přistoupí a můj kontakt s posedlým inspektorem bude opět obnoven.

Do té doby, jak jsem si uvědomil, mi nezbude, než k přípravě na závěrečné změření sil s Dickensem použít své vlastní lidi.

* * *

Do začátku června mi Dickens z hotelu du Helder, kde v Paříži bydlel, psal takřka denně. Fechter se tam k němu přidal, aby dohlížel na zkoušky, avšak inspicientem – jak bylo dohodnuto – se stal sám Dickens. Francouzi mou hru pojmenovali jako *L'Abîme* („Propast“) a měla mít premiéru druhého června. Rovněž mi sdělil, že francouzská verze hry *Nikudy ven* představuje oproti té londýnské velké zlepšení a úspěch ji rozhodně nemine. Také se mi svěřil, že pokud bude moci, zůstane v Paříži až do poloviny června.

Jeho předpověď ohromného úspěchu hry jsem považoval za pouhé zbožné přání a jeho záměr zůstat ve Francii ještě dalších čtrnáct dní za pouhou lež. Ať už v sobě skarabea měl, či ne, věděl jsem, že Drood ho rozhodně devátého června, v den výročí nehody ve Staplehurstu, přivolá zpět do Londýna. O tom jsem ani v nejmenším nepochyboval.

Tak jsem tedy povolal do boje svou vlastní skromnou armádu špehů. Fechterovi jsem do Paříže poslal důvěrný dopis, aby mi v okamžiku, kdy Charles opustí město, aby se vrátil domů, okamžitě poslal telegram. Vysvětlil jsem mu, že chci pro Nenapodobitelného připravit malé, avšak příjemné překvapení a potřebuji proto o jeho návratu vědět s předstihem. Zároveň jsem mu kladl na srdce, aby toto ujednání zůstalo jen mezi námi. (Jelikož mi Fechter nyní dlužil více jak patnáct set liber, nepochyboval jsem o tom, že mé prosbě vyhoví.) Potom jsem se s podobnou důvěrnou žádostí obrátil i na svého bratra Charleyho, který spolu s Katey nyní na několik týdnů zůstával v Gad's Hillu a zotavoval se ze záchvatu středně závažných žaludečních bolestí. (Charley a Katey zaměstnávali jednu sloužící, avšak nedalo se na ni moc spolehnout a navíc mizerně vařila. Pohodlí sídla Gad's Hill Place rozhodně rekonvalescentovi vyhovovalo mnohem více, než přetopený a stísněný dům, který obývali v Londýně.) Charleyho úkolem v mé vyzvědačské misi bylo prostě jen poslat mi důvěrný vzkaz, jakmile se Dickens vrátí domů do Gad's Hillu, a další pak, až odjede do Londýna, což určitě učiní velice brzy po svém příjezdu.

Rovněž jsem věděl, že samotný Londýn nebude Dickensovým pravým cílem, poté co se po návratu z Francie na chvíli zastaví ve své základně v Gad's Hill Place. Dickens se totiž opět vydá do Peckhamu za Ellen Ternanovou. A právě z Peckhamu, jak jsem byl přesvědčen, vyrazí Dickens do Londýna, aby se v den výročí setkal s Droodem.

I já sám jsem si trochu zašpehoval. Jedna má postarší sestřenice – patřící spíše k matčině generaci než k mé – bydlela v Peckhamu a po několika letech, co jsem se s touto starou pannou neviděl, jsem ji v květnu dvakrát navštívil. Předstíral jsem, že jsem přijel proto, abych ji po matčině smrti utěšil, ale popravdě řečeno jsem většinu času v Peckhamu strávil tím, že jsem si obcházel dům Ternanových, číslo popisné šestnáct na Lindon Grove, kam jsem došel buďto pěšky nebo dojel drožkou. Náklady na bydlení jim Dickens platil pod falešným jménem „Charles Tringham“, jak si možná ještě vzpomínáte. Rovněž jsem si vyhradil čas, abych se vydal k potměnému bytu, který si

Dickens – tajně – vydržoval poblíž hostince U Pěti zvonů v New Cross. Nacházel se zhruba dvacet minut chůze (Dickensovým krokem) od čísla popisného šestnáct na Lindon Grove.

V dvoupatrovém domě, který Dickens Ellen a její matce poskytl, by klidně mohla pohodlně bydlet majetná pětičlenná rodina s odpovídajícím počtem sloužících. Ten dům – spíše menší sídlo než chata – obklopovala pěkně udržovaná zahrada, kterou zase obepínala prázdná pole a propůjčovala tak příměstskému domu příjemnou venkovskou atmosféru. Napadlo mě, že kdyby Marta R. někdy uviděla bydlení, kterého se dostalo Ellen Ternanové a její matce, nebyla by možná již se svým malým bytem v Bolsover Street tak spokojená.

Vždy, když jsem navštívil sestřenici v Peckhamu, prošel jsem si nejkratší cestu od domu Ternanových k nádraží.

Nakonec jsem odhadl, že Dickens z Paříže nejspíše odjede den nebo dva po premiéře své hry.

Ve svém posledním odhadu jsem se ale mýlil. Jak se ukázalo, jak Dickens, tak Fechter byli druhého června před premiérou *L'Abîme* tak sužováni nervozitou, že nemohli vstoupit do divadla. Dickens se o to sice pokusil, ale nedokázal to. Takže namísto toho, aby sledovali představení, spisovatel s hercem celý večer projížděli v otevřeném kočáře Paříží a často se dostavovali do kavárny poblíž divadla, kde překladatel Didier v přestávkách mezi jednáními oba rozrušené muže informoval o tom, že hra má – zatím – bouřlivý úspěch.

Během posledního jednání se Dickens opět pokoušel vstoupit do divadla – ovšem znova ho zradily nervy – a potom si zastavil drožku, aby ho zavezla na nádraží, kde chtěl stihnout pozdní noční vlak do Boulogne. Fechter a Dickens se objali na rozloučenou, vzájemně si poblahopřáli k úspěchu. Pak se herec odebral sám do hotelu a po cestě mi poslal slíbený telegram.

Následujícího dne, ve středu třetího června, mi bratr poslal vzkaz, že Dickens již dorazil do Gad's Hill Place a příštího rána se chystá odjet „do Londýna“. Vyslal jsem na nádraží do Peckhamu svého sluhu George a nařídil mu, aby Dickense (kterého dobře znal, jelikož nás mnohokrát navštívil) z diskrétní vzdálenosti sledoval (musel jsem mu vysvětlit, co „diskrétní“ vlastně znamená). Kdyby náhodou Dickens George zahlédl a vyptával se, co že to tam můj nepříliš inteligentní sluha pohledává, měl mu vysvětlit, že má doručit vzkaz mé sestřenici, ale jak se ukázalo, Dickens si během své krátké pochůzky ničeho nevšiml. Poté, co Dickens vstoupil do domu, měl můj špeh čekat někde poblíž (doufám diskrétně), aby se ujistil, že spisovatel se do svého bytu poblíž hostince U Pěti zvonů nevrátil. Potom George vlakem odjel rovnou domů, aby mi podal zprávu.

Tyto pletichy by se samozřejmě nedaly ani zdaleka uskutečnit, kdyby se mnou v čísle popisném devadesát na Gloucester Place stále žila i Caroline G. Avšak nyní tomu tak již nebylo. A její dcera Carrie trávila většinu času ve svém zaměstnání jako guvernantka.

Ale abych mohl Dickense na jeho cestě za Droodem zastihnout – a zrovna toto výroční setkání s tím Egyptanem jsem si za *žádnou cenu* nechtěl nechat ujít – musel jsem se závěrečné detektivní práce ujmout sám. (Zde jsem si nejvíce přál, abych měl k dispozici pomoc inspektora Fielda a jeho početných agentů.) Dickens se vrátil do Gad's

Hill Place pozdě ve středu třetího června, následujícího dne, ve čtvrtek čtvrtého, potom odjel do Peckhamu za Ellen a s Droodem se pravděpodobně měl v plánu setkat až příští týden v úterý devátého června.

Anebo se podle svého obvyklého letního rozvrhu vrátí již v pondělí a zůstane ve svém bytě nad redakcí časopisu na Wellington Street?

Dickens byl člověk, který ctil řád, což by naznačovalo, že do města přijede v pondělí ráno osmého června. Ale zase mi předtím z Francie napsal, že v Paříži nejpravděpodobněji zůstane až do příštího týdne. To nahrávalo domněnce, že chtěl s Ellen zůstat až do úterka devátého června, aniž by se někdo z nás – Wills, Dolby, kdokoli – dozvěděl, že je zpátky na venkově či ve městě.

Najít Dickense na nádraží Charing Cross bude složité. A udělat to tak, aby to vypadalo, že jsem na něj narazil náhodou, ještě těžší. Ty davy, dokonce i v úterý večer, budou početné a zmatek nezměrný. Potřeboval jsem Dickense nalákat na večeři, kde bychom si promluvili, jak jsem to měl v plánu. Během našeho dlouhého rozhovoru bych ho přemluvil, aby mě s sebou vzal na své setkání s Droodem, které se té noci uskuteční. Aby se mi podařilo ho přesvědčit, že by měl se mnou na tu večeři jít, musel bych na něj už narazit dříve, buďto na nádraží v Peckhamu, anebo pak přímo ve vlaku.

Připadalo však také v úvahu, že pokud Dickens ten večer nebude trávit u Ternanových, ale ve svém bytě poblíž hostince U Pěti zvonů, nepojede z nádraží v Peckhamu, ale z New Cross, které se nacházelo blíž. Musel jsem se tedy rozhodnout mezi Peckhamem a New Cross... anebo zvolit jistější variantu a vydat se na Charing Cross.

Zvolil jsem si nádraží v Peckhamu.

Ale kdy jen Dickens devátého června do města vyrazí?

Během prvních dvou výročí nehody ve Staplehurstu Dickens unikl Fieldovým agentům a údajně se s Droodem setkal pozdě v noci. Když jsem ho tenkrát spatřil ve své pracovně, jak hovoří s Droodem a druhým Wilkiem, bylo již po půlnoci.

Pokud Nenapodobitelný s Ternanovými – anebo alespoň s Ellen Ternanovou – chtěl zůstat tak dlouho, aby se ještě stihl včas setkat s Droodem, odhadoval jsem, že by jejich dům opustil někdy mezi pozdním odpolednem a pozdním večerem, nasedl na vlak do Charing Cross, navečeřel se v jedné ze svých oblíbených hospůdek a pak by někdy po desáté hodině zmizel do Podměstí některým ze svých tajných vchodů.

Takže bych asi udělal nejlépe, kdybych někdy od odpoledne začal na nádraží hlídkovat, dokud se Dickens neobjeví.

I zde ovšem vyvstávaly určité potíže. Peckhamské nádraží, jak jsem se již zmiňoval, nepatřilo mezi zrovna rušné a pohled na někoho, i tak slušně vyhlížejícího jako já, kdo tam dlouhé hodiny jen tak postává, aniž by nastoupil do vlaku, by mohl připoutat pozornost domácích, možná i místní policie. Problém rovněž představovalo i to, jak na Dickense čekat tak, aby si mne přitom nevšiml. Rozhodně jsem nechtěl, aby poznal, že jsem ho špehoval.

Naštěstí mi můj předcházející průzkum terénu poskytl řešení těchto těžkostí.

Za peckhamským nádražím, mezi depem a silnicí vedoucí do té příměstské vesnice a k číslu popisnému šestnáct na Linden Grove, se nacházel malý veřejný park, sestávající se pouze z několika nepříliš pečlivě udržovaných zahrádek, středové kašny a několika šterkových cestiček, z nichž jedna vedla po obvodu parku. Aby poskytl

občasným návštěvníkům parku (tvořených převážně cestujícími, znuděnými čekáním v nádražní budově či na nástupišti), nechali peckhamští radní po celém jeho obvodu vysázet živý plot, který byl nejvyšší – tak kolem dvou metrů – mezi parkem a skromnou silnicí. Samotný park, přestože z něj vedla pod laťkovou mříží cestička přímo na nástupiště, byl obrácen pouze k zadní části nádražní budovy, kde se nenacházela prakticky žádná okna.

Cestující, který se rozhodne čekat v tomto trpasličím parku, bude mnohem méně nápadný než ten, který by posedával celé hodiny na nástupišti. Obzvláště pokud by se jednalo o velice distingovaně vyhlížejícího pána, který by seděl na sluníčku a pracoval na svém rukopise – v tomto případě na kontrole obtahů pro závěrečné číslo *Měsíčního kamene*.

Dvě z kamenných laviček se nacházely ve stínu mladých stromů, ale také – naštěstí – dostatečně blízko živého plotu, hraničícího se silnicí. Tady mi dokonce nahrával i fakt, že ten živý plot byl velmi nedbale udržován – nacházely se v něm úzké díry, kterými jsem mohl sledovat ty, kteří po silnici z Peckhamu procházeli pěšky či jeli kočárem, aniž bych já sám mohl být spatřen.

Takže jsem si to nakonec naplánoval takto – počkat na Charlese Dickense v tom drobném parku za peckhamským nádražím, nechat ho nasednout a pak do vlaku sám nepozorovaně nastoupit a tam na Nenapodobitelného zcela „náhodou“ narazit a pak ho přesvědčit, aby se mnou v Londýně povečeřel.

Ráno ve čtvrtek devátého června mnou zmítaly obavy a zmocňovalo se mne přesvědčení, že ten plán k ničemu nepovede a že si budu muset počkat nejméně další rok, než mne Dickens zavede k Droodovi. U samotné večeře pak nebude čas na plané řeči. Této noci jsem konečně chtěl jednou provždy ukončit to, abych byl vnímán pouze jako poslušný a přátelský chráněncem literárního mistra Charlese Dickense. Té noci bude muset Dickens uznat, že jsem mu roven, a možná ho i převyšuji.

Ale co když Dickens do města nakonec vůbec nepřijede? Co kdyby již nezůstával u Ternanových a nasedl na vlak v New Cross? A co kdyby z Peckhamu opravdu jel, avšak já ho na nádraží nějak propásl anebo by mě... v horším případě... zpozoroval a dožadoval se vysvětlení?

Stokrát jsem o všech těchto okolnostech uvažoval a stokrát jsem se své plány snažil pozměnit, avšak vždy jsem se nakonec vrátil ke svým původním záměrům. Měly hodně daleko k dokonalosti, ale i tak představovaly mou nejlepší naději.

Odpoledne devátého června se obzvláště vydařilo. Po několika dnech deště vysvitlo slunce, květiny v mé vlastní zahradě zářily a vzduch byl svěží, letní, avšak nikoli nepříjemně horký a vlhký, jak to v Londýně bývá pro toto období typické.

Na cestu do Peckhamu a následné čekání neodhadnutelného trvání jsem si připravil svou starou koženou cestovní tašku – s ramenním pásem – do níž jsem uložil obtahy závěrečného dílu *Měsíčního kamene*, přenosnou psací soupravu, obsahující pero a inkoust, výtisk Thackerayho posledního románu, kdybych snad měl po přečtení své vlastní práce ještě čas, lehký oběd a pozdně odpolední svačinku sestávající se ze sýra, sušenek, několika plátků masa, natvrdo vařeného vejce a lahve vody. Nezapomněl jsem přidat své laudánium a také pistoli zesnulého detektiva Hatcheryho.

Úspěšně jsem překontroloval zásobník revolveru. Nejdříve mne udivilo, že všechny nábojnice se nacházely na svém místě, jejich kruhovitá mosazná dna stále zela v

příslušných komorách a napadlo mne, že o výstřelech na schodišti pro sloužící se mi možná jen zdálo. Ale pak jsem si uvědomil, že v tomto typu zbraně měděné nábojnice zůstávají i poté, co jsou z nich vystřeleny olověné kulky.

Z pěti nábojnic z celkového počtu devíti se vystřelilo. Zbývaly ještě čtyři.

Pouvažoval jsem nad tím, zda mám použité nábojnice vytáhnout nebo je nechat na místě – správný postup při zacházení se zbraní jsem prostě neznal – nakonec jsem se ale rozhodl prázdné nábojnice vyndat (uložil jsem je na bezpečném místě). Později jsem si pak vzpomněl, že bych se měl ještě ujistit, že ty zbývající se nacházejí na takových místech, aby se po dalším stisku spouště skutečně vystřel. Toho jsem docílil prostě tak, že jsem zásobník otočil do stejné pozice, v níž se nacházel předtím, než jsem vybral prázdné nábojnice.

Rozmýšlel jsem, zda mi pouhé čtyři náboje té noci pro mé účely poslouží, avšak jednalo se spíše jen o řečnickou otázku, jelikož jsem neměl nejmenší tušení, kde sehnat náhradní střelivo do této podivné pistole.

A tak mi čtyři budou muset stačit. Alespoň tři pro Drooda. Vzpomněl jsem si, jak mi detektiv Hatchery kdysi řekl, poté, co jsme se navečeřeli a vydali ke hřbitovu svaté Děsohrůzy, že i se zbraní tak velké ráže (neměl jsem tušení, co tento pojem označuje) je v policejní škole učili, aby nejméně dva náboje vystřelili do středu hrudi a jeden pak na hlavu.

Z těch slov se mi té noci, kdy jsem je uslyšel, udělalo nevolno. Nyní jsem je považoval za jakousi radu ze záhrobí.

Alespoň tři pro Drooda. Dvě doprostřed hrudi a jednu do té jeho podivné plešaté bledé odporné hlavy s hadími rysy.

A ta čtvrtá, poslední střela...

O tom rozhodnu až později, v noci.

KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ

Počáteční části mého plánu vyšly skvěle.

Strávil jsem odpoledne a podvečer v postupně slábnoucím slunečním světle v malém parku mezi peckhamským nádražím a venkovskou cestou. Projížděly po ní kočáry, procházeli chodci. Většinou mi stačil jediný pohled skrze živý plot, u nějž jsem seděl, abych poznal, že nikdo z příchozích zatím není ten, na koho čekám. Jediný chodník od příjezdové cesty k nádraží vedl podél oploceného vchodu do mého malého parku, jen nedaleko od lavičky, kde jsem seděl, a zjistil jsem, že mohu na své straně s kolemjdoucími snadno udržovat krok a jasně slyšet, o čem si povídají.

Jak jsem doufal a plánoval, tento živý plot mi nabízel jak úkryt, tak i možnost sledovat dění skrze uzounké mezery, které silně připomínaly příčné otvory pro zbraně. Řečeno mluvou lovců pěkných skotských hus či bengálských tygrů v džungli, byl jsem na číhané.

Příjemné odpoledne se zhouplo ve stejně příjemný večer. Snědl jsem oběd, potom odpolední svačinku a pak vypil tři čtvrtiny obsahu laudána v mé lahvičce. Rovněž jsem dočetl poslední z obtahů *Měsíčního kamene* a pak je odložil do tašky, spolu s ohryzkem

jablka, drobký z koláče a pistolí. Jak hodiny ubíhaly, měly mnou zmítat obavy, že se Dickens možná rozhodl použít nádraží v New Cross anebo do Londýna dnes vůbec neodjet.

Ale kupodivu čím déle jsem čekal, tím jsem byl klidnější. Dokonce ani bolestné vrtění skarabea, který se mi dnes podle všeho usídlil v horní části míchy, nenarušily mou narůstající jistotu, která uklidňovala mé nervy účinněji než jakýkoli opiát. Ještě nikdy jsem si v životě nebyl ničím tak jistý jako tím, že Dickens dnes večer přijde právě sem. Opět jsem pomyslel na zkušeného lovce tygrů někde v Indii, na jeho promazanou, smrtící zbraň, kterou bezpečně tiskne v pevných rukou. Věděl, že se jeho kořist přibližuje, ale nedokázal vysvětlit, jak to vycítil.

A potom, kolem osmé hodiny večerní, kdy se již červnové šero začalo přelévat v chladné přití, jsem odložil Thackerého román, který mě dostatečně nezaujal, podíval se dírou v živém plotě a spatřil ho.

* * *

Kupodivu – Dickens nebyl sám. Pomalu kráčel ve společnosti Ellen Ternanové po prašné cestě podél parku. Byla vyšňořená jako na odpolední procházku a přestože ulici halily stíny stromů a domů na západní straně, nesla si jeho mladá společnice slunečník. Za nimi na opačné straně ulice se šnečím tempem vlekl kočár – každou chvíli zastavoval a pak zas pomalu popojel o kousek dál – a já si uvědomil, že jej Dickens určitě najal, aby pak Ellen zavezl z nádraží zpět na Linden Grove. Tak ty dvě holubičky se tedy rozhodly vydat na nádraží společně.

Ale něco tady nehrálo. Vycítil jsem to ze způsobu Dickensovy chůze – velice váhavé, jako by ho snad něco bolelo – a také z nepřírozené vzdálenosti mezi nimi dvěma. Vycítil jsem to z toho, jak Ellen Ternanová každou chvíli spouštěla svůj zcela zbytečný slunečník, pak jej zavřela, pevně chytila oběma rukama a pak zase otevřela. To nebyly dvě zamilované holubičky, ale dva ranění ptáci.

Kočár se naposledy zastavil a čekal u obrubníku na protější straně silnice, tak třicet metrů od příjezdové cesty k nádraží.

Když Dickens s Ellen procházeli podél vysokého živého plotu, najednou jsem se vyděsil tak, že jsem se nemohl ani pohnout. Skomírající večerní světlo a stín, který plot vrhal, měly sloužit mému prospěchu a dodat mému poněkud proděravělému opevnění zdání neproniknutelnosti, avšak na vteřinu jsem si byl takřka jistý, že mě zahlédli. Za pár chvil by Dickens a jeho milanka mohli klidně spatřit známého drobného mužíka s vysokým čelem, malými brýlemi a hustým vousem, jak si vysedává na lavičce jen něco málo přes půl metru od chodníku, po němž kráčeli. Srdce mi tlouklo tak hlasitě, že jsem nepochyboval o tom, že je slyší. Částečně jsem zvedl ruce k obličeji – jako bych se za nimi snad mohl schovat – a v této poloze zůstaly jako ztuhlé. Jistě bych Dickensovi musel připadat jako bezbranný bledý vousatý králík s vykulenýma očima, na kterého právě dopadlo světlo lovcovy lucerny.

Když procházeli kolem živého plotu, mým směrem se vůbec nepodívali. Mluvili tiše, avšak i tak jsem jasně slyšel, co říkají. Vlak ještě nepřišel a hustota provozu na té

příměstské silnici se rovnala nule, až na jejich zaparkovaný kočár. Jediným dalším zvukem bylo vrkání holubů pod nádražními římsami.

„... můžeme na tu smutnou minulost zapomenout,“ říkal Dickens.

Na spojení „smutná minulost“ položil obzvláštní důraz. V jeho hlase se rovněž ukrýval náznak úpěnlivé prosby, jaký jsem u Dickense ještě nikdy... nikdy neslyšel.

„Naše smutná minulost je pohřbena ve Francii, Charlesi,“ promluvila velice tiše Ellen. Když procházela kolem mne, její široké rukávy se ořely o živý plot. „Ale nikdy nemůže být zapomenuta.“

Dickens si povzdechl. Znělo to takřka jako zaúpění. Zastavili se asi deset kroků od místa, kde se chodník stácel k nádraží. Nyní se nacházeli méně než šest kroků od mého úkrytu. Ani jsem se nepohnul.

„Tak co se s tím tedy dá dělat?“ zeptal se. Ta slova naplňovalo utrpení tak znatelné, že by klidně mohla patřit někomu, koho zrovna mučí.

„Jen to, o čem jsme se již bavili. To je jediný způsob, který nám zbývá.“

„Ale já nemohu!“ zvolal Dickens. Znělo to, jako by plakal. Kdybych se naklonil jen patnáct centimetrů blíže k plotu, tak bych ho spatřil, to jsem ale nemohl udělat. „Nemám vůli!“ dodal.

„Tak v sobě musíš najít odvahu,“ Ellen Ternanová na to.

Potom se ozvalo zašustění, tichý zvuk jejích malých botek, jak se sunou po chodníku, a pak hlasitější zvuk bot Dickensových. Představoval jsem si, jak se k ní Dickens naklání, avšak ona nevolky o krok ustoupila a Dickens se od ní opět vzdálil, aby uklidnil situaci.

„Ano,“ promluvil nakonec. „Odvahu. Když mne zklame vůle, mohu povolat odvahu. A když selže odvaha, tak povolat vůli. Tak to v mém životě chodí.“

„Ty jsi můj hodný chlapec,“ řekla mu tiše. Představoval jsem si, jak se mu rukou v rukavici dotýká tváře.

„Musíme oba nabrat odvahu,“ pokračovala a hlas jí rezonoval nucenou lehkostí, která se k mladé ženě jejího věku příliš nehodila. „Od tohoto dne se z nás stává bratr a sestra.“

„Už nikdy nebudeme... spolu... jako předtím?“ zeptal se Dickens. Jeho hlas zněl monotónně a chladně, jako by člověk odsouzený k smrti pod gilotinou opakoval soudcova slova.

„Nikdy,“ potvrdila Ellen Ternanová.

„Nikdy se z nás nestanou manželé?“ promluvil Dickens.

„Nikdy!“

Následovalo ticho, které trvalo tak dlouho, že jsem znova musel odolávat pokušení vyklonit se a skrze plot nakouknout, zda se Dickens a Ellen nějak nevypařili z povrchu zemského. Potom jsem znova uslyšel Nenapodobitelného povzdech. Když znova promluvil, hlas měl zvučnější, silnější, avšak jaksi nepopsatelně prázdný.

„Tak tedy dobrá. Sbohem, má lásko.“

„Sbohem, Charlesi.“

Byl jsem si docela jistý, že se vzájemně nedotkli ani nepolíbili, avšak jak jsem této jistoty nabyl, ti, milý čtenáři, nepovím. Když jsem uslyšel, jak Dickens prochází kolem zatačky v živém plotě, seděl jsem zcela bez hnutí. U té zatačky se zastavil – byl jsem si jist, že se za ní ohlíží – a pak se dal opět do kroku.

Naklonil jsem se a potom přiložil tvář k větévkám živého plotu, abych se podíval, jak Ellen Ternanová přechází ulici. Vozka ji zahlédl a popojel blíž. Slunečník měla zavřený a obě ruce pozvednuté k obličejí. Když nastupovala do kočáru, nepodívala se směrem k nádraží – starý prošedivělý kočí jí pomohl nastoupit, ona se posadila a pak za ní zavřel dveře – a nepodívala se tam, ani když se starý vozka vrátil na kozlík, kočár se na široké cestě otočil a začal kodrcat zpátky k Peckhamu.

Potom jsem otočil hlavu doleva a podíval se skrze otevřené laťoví.

Dickens prošel těsně kolem vchodu do parku, potom vystoupal po čtyřech schůdkách vedoucích k nástupišti, a pak se zastavil.

Věděl jsem, co se stane dál. Otočí se, aby se ještě naposledy přes park a živý plot podíval na otevřený kočár, který se již na ulici pomalu ztrácí z dohledu. Hlavu měl bolestně skloněnou, ramena pod letním plátěným oblekem úporně stažená a zastavil se na půli cesty k nástupišti. To vše mne nenechávalo na pochybách, že se každou chvíli *jistě* ohlédne.

A až se otočí – tak za dvě vteřiny, možná ještě dřív – uvidí svého bývalého spolupracovníka a domnělého přítele Wilkieho Collinse, jak je od zírání živým plotem celý shrbený jako nějaký zbabělý *voyeur*, tvář má sinalou a provinilou a hledí na Dickense očima, skrývajícima se za oválnými skly brýlí, v nichž se odráží blednoucí obloha.

Ale – zcela neuvěřitelně, neskutečně, neodvratitelně – se neotočil. Prostě jen pokračoval dále na nástupiště, aniž by se ohlédl za jedinou a největší láskou svého života, poháněného sentimentalitou a romantikou.

O několik vteřin později přijel vlak do Londýna, za ohlušujícího skřípění brzd a v hustém závoji páry.

Třesoucím se rukama jsem si z vesty vytáhl hodinky. Rychlík přijel přesně včas. Z nádraží v Peckhamu odjede za čtyři minuty a třicet vteřin.

Postavil jsem se, rozčtřeně sebral z lavičky svou tašku, avšak ještě celé čtyři minuty čekal, než Dickens nasedne do vlaku a usadí se.

Posadí se do kupé s okny na tuto stranu a zahlédne mě, jak se poženu kolem?

Zatím dnes bohové stáli při mně. Nepochyboval jsem, ač jsem si to nedokázal nijak vysvětlit, že mi svou přízeň budou projevovat i nadále. S tímto vědomím jsem si přitiskl tašku k hrudi a rychle se vydal na nástupiště, než mi všechny důkladně promyšlené plány překazí odjezd sice nemyslícího, avšak jízdní řád dodržujícího stroje.

* * *

Jízda rychlíkem z Peckhamu přes New Cross do Charing Cross samozřejmě netrvala dlouho. Většinu času jsem sbíral odvalu k tomu, abych se ze svého vagonu v zadní části vlaku, do něž jsem urychleně nastoupil, přemístil dopředu. Po tolika výletech s Dickensem jsem samozřejmě věděl, do jakého vagonu nastoupí i kam přesně si v takřka prázdném voze sedne.

Ale i tak jsem byl zcela šokován, když jsem k němu, tašku stále přitisknutou k hrudi, přistoupil a uviděl ho, jak ve zcela prázdném vagoně zírá na svůj vlastní odraz v okenním skle. Hotové ztělesnění smutku.

„Charlesi!“ zvolal jsem a předstíral příjemné překvapení. Aniž bych požádal o dovolení, posadil jsem se k němu na protější sedadlo. „To bych skutečně nečekal, že tady na tebe narazím. Ani nevíš, jakou mám radost. Myslel jsem, že jsi ještě ve Francii!“

Dickens prudce otočil hlavu a pak ji zvedl, jako by ode mne dostal políček. Během následujících několika vteřin Nenapodobitelného jindy zcela nečitelnou tváří proběhlo několik výrazů, které jsem dokázal rozeznat – nejdříve totální ohromení, potom hněv hraničící až se zuřivostí, dále jakási rozmrzelost nad narušením soukromí, potom opět ten smutek, kterého jsem si předtím povšiml v jeho odraze, a nakonec... nic.

„Co tady děláš?“ zeptal se mdle. Nedočkal jsem se žádného pozdravu ani nejmenšího náznaku dobrosrdečnosti.

„Nu, byl jsem na návštěvě u své staré sestřenice. Vždyť si přece vzpomínáš, jak jsem ti o ní vyprávěl, Charlesi. Bydlí mezi New Cross a Peckhamem, a když matka zemřela, přišlo mi...“

„Nastoupil jsi v Peckhamu?“ zeptal se. Jeho oči, jindy tak vřelé a přátelské, se nyní zdály chladné a zkoumavé a dívaly se na mě zpytavým upřeným pohledem žalobce.

„Ne,“ odpověděl jsem a cítil, jak mi tato nebezpečná lež uvízla v krku jako rybí kůstka. „Už dříve, poblíž Gad’s Hill Place. Má sestřenice bydlí mezi Peckhamem a New Cross. Vzal jsem si drožku k Pěti zvonům a nastoupil tam.“

Dickens na mne i nadále upřeně hleděl.

„Můj drahý Charlesi,“ vypravil jsem ze sebe po chvíli nastalého ticha. „Napsal jsi mi, že zůstáváš ve Francii. Jsem skutečně ohromen, že jsem tu na tebe narazil. Kdy ses vrátil?“

Ticho pokračovalo ještě dalších hrozivých nekonečných deset vteřin, potom obrátil svou tvář zpět k oknu a řekl: „Před několika dny. Potřeboval jsem si odpočinout.“

„Samozřejmě,“ já na to. „Samozřejmě. Po té Americe... po premiéře tvé hry v Paříži! Ale jak úžasné, že jsem tě takhle potkal zrovna tohoto důležitého večera.“

Pomalou otáčel tvář zpět mým směrem. Došlo mi, že vypadá o deset let starší, než když jsem ho před měsícem vítal po návratu z Ameriky. Prává část jeho tváře vypadala podivně mrtvě, voskově, ztrhaně a zhrouceně. „Důležitý večer?“ opáčil.

„Devátého června,“ promluvil jsem tiše. Doslova jsem cítil, jak mi srdce opět začíná bít rychleji. „Třetí výročí...“

„Čeho?“ ponoukl Dickens.

„Té úděsné události ve Staplehurstu,“ doplnil jsem. Úplně mi vyschlo v ústech.

Dickens se zasmál. Znělo to strašně.

„Jaké jiné lepší místo, kde si výročí takové zkázy připomenout,“ řekl, „než tady v roztržesném, kývajícím se vagonu, zapojeném do podobné soupravy jako ta, kterou onoho hrozného odpoledne potkal tak strašný osud. Jen tak mě napadá... kolik starých mostů asi dnes večer projedeme, než dorazíme do Charing Cross, můj drahý Wilkie?“ Pozorně se na mě díval. „Co opravdu chceš?“

„Pozvat tě na večeři,“ odpověděl jsem.

„Ne, zcela vyloučeno,“ Dickens na to. „Musím...“ Pak ale umlkl a znova se na mě podíval. „Ale koneckonců proč ne?“

Zbytek cesty do Londýna jsme strávili v naprosté tichosti.

Večeřeli jsme u Vereyho, kde jsme během všech těch let hodovali již tolikrát. Tentokrát to asi ale neproběhne zrovna v té nejpřátelštější atmosféře.

Když jsem se na toto setkání připravoval, měl jsem v plánu ihned začít vyjednávání větou *Potřebuji znovu vidět Drooda. Musím tě dnes večer doprovodit na tvé cestě do Podměstí.*

Až se Dickens zeptá na důvod, popíšu mu všechno utrpení a hrůzu, které mi uchystal skarabeus. (Měl jsem důvod věřit, že i on sám o bolesti pocházející právě z tohoto zdroje něco ví.) Pokud se mne na důvody ptát nebude, prostě ho v noci doprovodím.

Nehodlal jsem mu ovšem sdělit, že se chystám provrtat Droodovi hrud' dvěma kulkami a jednu tomu netvorovi střelit do hlavy. Dickens by určitě namítl, že Droodovi podzemní nohsledi – Indové, Malajci, Číňané, černoši, a dokonce i mladý Edmond Dickenson s oholenou hlavou – by nás roztrhali na kusy. *Tak at',* odpověděl bych, ač jsem nečekal, že to zajde tak daleko.

Ale vzhledem k tomu, co jsem se v Peckhamu dozvěděl z rozhovoru mezi Nenapodobitelným a tou herečkou (bývalou herečkou), jsem se rozhodl, že bych měl možná zvolit poněkud mírnější a nenápadnější způsob, jak ho přimět, aby mne k Droodovi zavedl. (Inspektor Field a jeho agenti nikdy nedokázali Dickense během jeho četných výprav do Podměstí vystopovat, ale zahlédli, jak vstupoval do různých sklepů a krypt ve středním Londýně. Skutečné umístění tajných dveří, chodeb a přístupových míst stále znal jen Dickens a Drood.)

Probrali jsme s Henrym, vrchním číšníkem, jídelní lístek. Podrobně jsme hovořili na téma (které jsem tak miloval) omáček, šťáv a příprav pokrmů. Pak jsme si objednali vína a likér. Potom jsem zahájil konverzaci s Dickensem.

Neměli jsme místnost úplně sami pro sebe – ty byly v této restauraci vyhrazeny jen větším skupinkám lidí – ale soukromí jsme si i tak užili dost – náš rozměrný stůl obklopovaly zdobené červené zdi, závěsy a přepážky a nacházel se na vyvýšeném místě stranou hlavního sálu. Hlasy ostatních strážníků sem takřka nedoléhaly.

„Nu,“ promluvil jsem, když Henry, ostatní číšníci a someliér odešli a červené sametové závěsy byly zataženy, „blahopřeji ti k úspěšné premiéře hry *L'Abîme!*“

Připili jsme si na to. Dickens, vytržen ze svých myšlenek, řekl: „Ano, byl to ohromný úspěch. Pařížské publikum ocenilo tu přepracovanou verzi příběhu tak, jak jsem to u londýnského publika nepostřehl.“

Jako bys tady snad byl už od ledna, abys viděl a slyšel, jak londýnské publikum reagovalo, pomyslel jsem si. Nahlas jsem ale řekl toto: „Londýnské představení stále ještě pokračuje, avšak vzdávám veškerou čest nově zrozené pařížské verzi.“

„Značně vylepšené,“ zavrčel Dickens.

Dokázal jsem takovou aroganci snést, jelikož díky tajným Fechterovým dopisům jsem věděl, že i přes veškeré Dickensovo zdání o závrtné úspěšnosti hry se jednalo především pouze o kritický úspěch. Jeden pařížský recenzent napsal: „*Pouze díky laskavé úctě Francouzů tato Propast své autory nepohltila.*“

Tak takto se to tedy s Dickensovou a Fechterovou milovanou *Propastí* skutečně mělo.

Ale nemohl jsem Dickensovi dát vědět, že jsem si toho vědom. Kdyby pojal podezření, že jsem si tajně dopisoval s Fechterem, určitě by mu také došlo, že jsem celou dobu věděl o jeho návratu z Paříže v noc premiéry a následných dnech strávených s jeho milenkou. Potom by se velice rychle sesypalo zdání onoho předstíraného překvapení z toho, jak jsem na něj ve vlaku narazil.

„Na další takové úspěchy,“ zvolal jsem. Znova jsme si přitukli a opět se napili.

Po chvíli jsem promluvil: „*Měsíční kámen* je již dopsán. Dočetl jsem obtahy posledního dílu.“

„Ano,“ odvětil Dickens bez sebemenšího náznaku zájmu. „Wills mi je také zaslal.“

„Všiml sis toho rozruchu na Wellington Street?“ Měl jsem na mysli davy lidí, které každý pátek netrpělivě čekaly u dveří redakce, aby si mohly zakoupit nejnovější díl *Měsíčního kamene*.

„Vskutku,“ procedil Dickens suše. „Když jsem se chtěl koncem května, než jsem odjel do Francie, dostat do redakce, musel jsem se ohánět svou holí jako mačetou, abych si proklestil cestu. Velmi nepohodlné.“

„To bych řekl,“ já na to. „Když jsem Willsovi osobně přinášel korektury či obchodní dokumenty, všiml jsem si, jak v nejrůznějších rozích postávají poslíčci a doručovatelé a s balíky stále uloženými na zádech si čtou nové pokračování.“

„Ehm,“ zabručel Dickens.

„Dokonce se mi doneslo, že lidé se mezi sebou na ulici sází – a dokonce i v některých lepších klubech, včetně mého – kdy že bude drahokam konečně nalezen a kdo usvědčen jako jeho zloděj.“

„Angličané se sází naprosto o všem,“ přihodil Dickens. „Jednou jsem se stal svědkem toho, jak pánové na lovecké výpravě vsadili tisíc liber na to, kterým směrem poletí další hejno hus.“

Naše smutná minulost je pohřbena ve Francii. Uvnitř své hlavy jsem slyšel, jak Ellen Ternanová tuto větu pronáší stále dokola. *Byl to novorozený chlapec či dívka?* napadlo mě. Jelikož mne již Dickensova nekonečná otažítost unavovala, usmál jsem se a řekl: „Wills mi oznámil, že prodeje *Měsíčního kamene* zastínily *Našeho vzájemného přítele* i *Nadějné vyhlídky*.“

Dickens zvedl hlavu a poprvé se na mě podíval. Pomalu – velmi pomalu – se mu začala ústa pod řídnoucími a prošedivělými kníry roztahovat do mírného úsměvu. „Ano?“ opáčil tiše.

„Ano.“ Chvíli jsem si prohlížel svůj žlutý likér a pak se zeptal: „Pracuješ teď na něčem, Charlesi?“

„Ne. V poslední době prostě nedokážu začít psát nový román, dokonce ani povídku, přestože nápadů a představ se mi hlavou honí jako obvykle plno.“

„To jistě.“

„Jsem příliš... rozrušený,“ dodal tiše.

„Bodejt' by ne. Jen to samotné turné po Americe by každého spisovatele unavilo tak, že by nebyl schopen práce.“

Zmínil jsem americké turné jako cestu ke změně tématu, jelikož Dickens po svém návratu a před odjezdem do Francie se svými přáteli velice rád probíral nejrůznější úspěchy, kterých v Americe dosáhl. Avšak on této mé pobídky nevyužil.

„Četl jsem si obtahy toho tvého posledního dílu,“ oznámil mi.

„Ano?“ opáčil jsem. „Uspokojily tě?“ Byla to jen zdvořilostní otázka, poprvé během našeho přátelství. Nedělal mi redaktora – tento zbytečný post během jeho několikaměsíční nepřítomnosti zastával Wills – a přestože Dickens byl formálně mým nakladatelem, našel jsem si již nakladatele skutečného, Williama Tinsleyho, jenž mi za první vydání mé knihy o celkovém počtu patnácti set kopií přislíbil sedm a půl tisíce liber.

„Pokládám tvou knihu za nesmírně únavnou,“ zhodnotil Dickens tiše.

Po nějakou chvíli jsem jen v obou rukách svíral sklenici a upřeně hleděl na starého muže přede mnou. „Prosím?“ vypravil jsem ze sebe nakonec.

„Slyšel jste mě dobře, pane. Myslím, že *Měsíční kámen* je nadměrně únavný. Jeho výstavba je tak těžkopádná, že se to dá jen těžko snést, a navíc celým vyprávěním prostupuje jakási tvrdošíjná ješitnost, která si čtenáře znepřáteluje.“

Nemohl jsem ani uvěřit, že můj dlouholetý přítel mi říká něco takového. Připadal jsem si tak rozpačitě, že jsem doslova cítil, jak mi krev stoupá do tváří, spánku a uší. Nakonec jsem řekl: „To mě tedy ze srdce mrzí, Charlesi, že tě můj román zklamal. Rozhodně ale nezklamal tisíce nadšených čtenářů.“

„To už jsi mi několikrát zmiňoval,“ připomněl mi Dickens.

„A co přesně ti připadá na jeho výstavbě těžkopádné? Vždyť napodobuje strukturu tvého vlastního *Ponurého domu*... akorát s různými vylepšeními.“

Jak jsem se ti možná již zmiňoval, milý čtenáři, výstavba *Měsíčního kamene* se nedala popsat jinak než jako geniální, skládající se z řady listin, které si jedna z vedlejších postav vyžádala od většiny postav hlavních, aby tak mohla vyprávět jejich nejrůznější příběhy pomocí sbírky deníkových záznamů, vzkazů a dopisů.

Dickens se zachoval natolik drze, že se mi vysmál do tváře.

„*Ponurý dům*,“ promluvil tiše, „byl vyprávěn jednak ve třetí osobě, vždy pod přísným dohledem autorského oka, a obsahoval také vyprávění v první osobě, představované drahou slečnou Esther Summersonovou. Byl vystavěn jako symfonie. Zato *Měsíční kámen* musí v uších každého čtenáře znít jako strojená kakofonie. Míra strojenosti, prostupující tu nekonečnou řadu psaných výpovědí v první osobě, je, jak již jsem řekl, zcela neuvěřitelná a únavná tak, že snad ani neexistují slova, která by to dokázala popsat.“

Několikrát jsem zamrkal a položil sklenici na stůl. Henry a dva číšníci přispěchali s prvním chodem. Someliér se přičítal s první lahví – Dickens ochutnal a přikývl – a potom se rej černých fraků a bílých naškrobených límců odebral opět pryč. Poté jsem se Dickensovi pochlubil: „Musím ti prozradit, že o výpovědi i samotné postavě slečny Clackové se hovořilo po celém městě. Někdo v klubu se mi nedávno svěřil, že tak dobře se nezasmál již od *Kroniky Pickwickova klubu*.“

Dickens ucukl. „Přirovnávat slečnu Clackovou k Samu Wellerovi nebo jiným postavám v *Kronice Pickwickova klubu*, můj drahý Wilkie, je takřka totéž jako porovnávat chromého, hrbatého osla s plnokrevným koněm. Postavy v *Pickwickcích* – jak by ti svorně potvrdily generace čtenářů, kdyby ses jich zeptal – jsou vykresleny s

láskou a přesvědčivě. Slečna Clacková působí jako umanutá karikatura z nějakého mizerně vyvedeného komiksu. Po tomto světě ani po žádném jiném, ať už by byl jejich stvořitelem kdokoli, se nikdo takový jako slečna Clacková nemůže procházet.“

„Tvá paní Jellybyová z *Ponurého domu*...“ začal jsem.

Dickens zvedl ruku. „Ta porovnání s paní Jellybyovou si nechej laskavě pro sebe. Nemá to smysl, drahý chlapče, nemá to smysl.“

Podíval jsem se do svého talíře.

„A ta tvá postava Ezry Jenningse, která se vynoří prakticky odnikud a v závěrečných kapitolách přinese odpovědi na všechny palčivé otázky,“ pokračoval Dickens a jeho hlas zněl monotónně, pevně a neúprosně jako jeden z těch strojů na prorážení tunelů, co jsou k vidění na Fleet Street.

„Co je s Ezrou Jenningsem? Čtenáři ho pokládají za skutečně úžasnou postavu.“

„Úžasnou...“ řekl Dickens a opět nasadil ten hrozivý úsměv. „A povědomou.“

„Co tím myslíš?“

„Ty sis myslel, že jsem na něj zapomněl?“

„Vůbec netuším, o čem to mluvíš, Charlesi.“

„Mluvím o tom asistentovi lékaře, s nímž jsme se setkali během naší výpravy na sever v září roku 1857 – propána, takřka před jedenácti lety –, když jsme vystupovali na Carrick Fell, ty jsi uklouzl, vyvrtnul si kotník a já tě musel snést až dolů k úpatí hory a potom na dvojkolce odvézt do nejbližší vesnice, aby ti tam lékař zavázal kotník a nohu. Jeho asistent měl zrovna takové strakaté vlasy a kůži, kterými je obdařen ten tvůj netvor, Ezra Jennings“.

„Copak snad nepíšeme na základě toho, s čím jsme se setkali ve skutečném životě?“ zeptal jsem se. Mně samotnému zněl vlastní hlas naříkavě a vůbec se mi to nelíbilo.

Dickens zavrtěl hlavou. „Ze skutečného života ano. Ale rozhodně nemohlo uniknout tvé pozornosti, že my oba jsme tvého Ezru Jenningse vytvořili v podobě ‚pana Lorna‘, albínského asistenta doktora Speddieho v našem společném díle *Lenivé procházky dvou zahalečů*, které se objevilo ve vánočním čísle našeho časopisu toho samého roku.“

„Žádné podobnosti nevidím,“ namítl jsem mdle.

„Opravdu ne? Jak podivné. Příběh pana Lorna – údajně mrtvého muže v posteli, který se probudil zpět k životu ve společném pokoji mladého doktora Speddieho v přeplněném hostinci – představoval hlavní náplň toho poněkud nenápaditého krátkého románu. Stejná tragická minulost. Stejný utrápený výraz a způsob mluvy. Stejná albínská pokožka a strakaté vlasy. Docela dobře si vzpomínám, jak jsem tyto výjevy psal.“

„Ezra Jennings a pan Lorn jsou dvě docela odlišené postavy,“ namítl jsem.

Dickens přikývl. „Rozhodně se odlišují ve své podstatě. Pan Lorn měl tragickou minulost a povahu. Tvůj Ezra Jennings je ze všech těch nemocných a nepřírozených postav, jaké jsi kdy ve tvé honbě za senzačností stvořil, nejodpudivější a nejznepokojivější.“

„Jakým způsobem znepokojivý, mohu-li se zeptat?“

„Zeptat se můžeš a já ti to prozradím, můj drahý Wilkie. Tvůj Ezra Jennings, kromě své závislosti na opiu – vlastnosti, společné tolika tvým postavám – vykazuje všechny možné znaky inverze.“

„Inverze?“ Již několik minut jsem v pozvednuté ruce držel vidličku s nabraným soustem, avšak stále si je ještě nevložil do úst.

„Abychom neslovíčkařili,“ promluvil Dickens tiše, „každému, kdo čte *Měsíční kámen*, musí být jasné, že Ezra Jennings je sodomita.“

Vidlička stále zůstávala na půli cesty k dokořán otevřeným ústům. „Nesmysl!“ zvolal jsem nakonec. „Nic takového jsem ani v nejmenším neměl v úmyslu!“

Anebo snad ano? Uvědomil jsem si – že jako v případě kapitol slečny Clackové – napsal většinu částí s Ezrou Jenningsem druhý Wilkie, když jsem se mu v nejhlubších opiových a morfiových záchvatech snažil diktovat svůj příběh.

„A ten tvůj takzvaný Třaskavý písek...,“ začal Dickens.

„Třaslavý písek,“ opravil jsem ho.

„Na tom nesejde. Nic takového neexistuje, jak asi sám dobře víš.“

A tady jsem ho dostal. Tady jsem ho načapal. „Ale existuje,“ oponoval jsem mu zvýšeným hlasem. „Kterýkoli jachtař ti potvrdí, že zrovna taková mělčina s tekoucími písky se nachází při ústí Temže, čtrnáct kilometrů od městečka Herne Bay.“

„U yorkshirského pobřeží ale žádné takové tekoucí písky nejsou,“ trval na svém Dickens. Jak jsem si všiml, zcela klidně si krájel a jedl svůj pokrm. „Každý, kdo kdy navštívil yorkshirské pobřeží, to ví. Každý, kdo kdy o yorkshirském pobřeží alespoň četl, to také ví.“

Otevřel jsem ústa – chtěl jsem pronést něco kousavého – avšak zjistil jsem, že nenalézám slov. Právě v této chvíli jsem si vzpomněl, že s sebou v tašce, která leží vedle mě na lavici, mám nabitý revolver.

„A mnozí se domnívají, stejně jako já nebo Wills, že ten tvůj výjev, jak tekoucí písky tečou, je rovněž nestoudný,“ dodal Dickens.

„Proboha, Dickensi, jak jen může nějaká mělčina, břeh či kus pláže s tekutými písky připadat duševně zdravému člověku necudný?“

„Možná,“ vysvětloval Dickens, „tím, jaký autor zvolí styl a narážky. A nyní ti zпамěti odcituji – z postřehu tvé ubohé, ke zkáze odsouzené paní Spearmanové – *‘Ten hnědý povrch se pomalu zvedl a potom se celý přesypal a zatrásl.’* Ten hnědý povrch, můj drahý Wilkie, hnědá *kůže*, co se třaslavě přesypá, a potom, cituji *‘člověka vcucne’* – což se přesně stane ubohé slečně Spearmanové. Zjevný a kostrbatý popis toho, co někteří mohou chápat jako fyzické vyvrcholení ženy při milostném aktu, ne snad?“

Znova jsem na něj mohl jen v úžasu zírat.

„Ale to zakončení, to natolik netrpělivě očekávané rozuzlení tvého všemi tak obdivovaného příběhu s tajemstvím pokládám za naprostý vrchol strojenosti, můj drahý chlapče,“ pokračoval Dickens.

Napadlo mě, že si mě možná nikdy nepřestane dobírat. Představoval jsem si, jak tucty ostatních stolovníků v hlavním sále restaurace přestávají jíst a poslouchají, zcela zděšeně, avšak pozorně.

„Ty *skutečně* věříš,“ rýpal Dickens dál, „nebo očekáváš od *nás*, čtenářů, že ti spolkneme, jak člověk, pod vlivem pouze několika kapek laudána ve sklenici vína, začne chodit ve spánku, vstoupí do ložnice své snoubenky – jen z tohoto důvodu už tento výjev nabyl na nemravnosti –, probere se jejími osobními věcmi, ukradne a pak ukryje drahokam, *aniž by si na to pak ani v nejmenším nepamatoval?*“

„Nemám o tom žádné pochyby,“ odvětil jsem otráveně.

„Ale? Jak jen si můžeš být jist něčím natolik absurdním, drahý chlapče?“

„Každá zmínka o chování pod vlivem laudána, čistého opia nebo jiné drogy v *Měsíčním kameni* byla před sepsáním podložena pečlivým výzkumem i mými osobními zkušenostmi,“ hájil jsem se.

Dickens se znova zasmál. Byl to dlouhý, zvučný, uvolněný a krutý smích, který trval snad nekonečně dlouho.

Postavil jsem se, odhodil plátěný ubrousek, zvedl tašku a otevřel ji. Pistole v ní byla pod skrčenými obtahy a zbytky oběda docela dobře viditelná.

Zavřel jsem tašku, vytratil se ven a takřka jsem v tom spěchu zapomněl na svůj klobouk a hůl. Ještě jsem zaslechl, jak se k našemu stolu vzadu žene Henry, aby se „pana Dickense“ zeptal, zda snad není něco v nepořádku s jídlem či obsluhou.

Tři bloky od restaurace jsem se zastavil. Sotva jsem popadal dech, pevně svíral hůl jako kladivo a vůbec si nevšímal dopravy ani shonu, který na ulicích toho pěkného červnového večera panoval, a dokonce ani lehkých ženštin, které mne sledovaly ze stínů průjezdu na protější straně.

„Zatraceně!“ zvolal jsem hlasitě a vyděsil dvě dámy, krácející v doprovodu staršího shrbeného pána. „Zatraceně!“

Otočil jsem se a vběhl zpátky do restaurace.

Když jsem nyní procházel hlavním sálem a pak odhrnul závěsy u našeho stolu, veškerá konverzace všude kolem utichla.

Dickens byl samozřejmě ten tam. A má poslední šance, jak se roku 1868 dostat do Droodova doupěte, zmizela spolu s ním.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ

Během července zůstával můj bratr ze zdravotních důvodů po delší čas v Gad's Hill Place. Sužovaly ho strašlivé žaludeční křeče a celé dny zvracel. Pro jeho ženu Katey bylo i nadále jednodušší se o něj starat v otcově sídle než u nich doma v Londýně. (Měla tam rovněž lepší šanci najít si nějakého nápadníka.)

Zrovna tohoto dne se Charleymu dařilo o něco lépe a seděl právě v knihovně v Gad's Hillu, kde hovořil s druhým Charleym – Dickensovým synem – který tam zrovna na něčem pracoval. (Myslím si, milý čtenáři, že jsem se ti ještě nezmiňoval o nehodě, která postihla Dickensova neznatelného asistenta z časopisu *All the Year Round* Williama Henryho Willse. Nějak se mu podařilo upadnout během lovecké výpravy z koně a přivodit si tak vážný otřes mozku. Sice se již trochu zotavil, ale i nadále si stěžoval, že neustále v hlavě slyší zvuky připomínající praskání dveří, což značně snížilo jeho výkonnost jako redaktora, natožpak Dickensova zastupitele, účetního, organizátora, obchodního ředitele a vůbec jeho věrné děvečky pro všechno, a tak Dickens – poté, co mne požádal o návrat zpět do redakce časopisu, ale nedočkal se souhlasné odpovědi – pověřil svého poněkud nepraktického a nepříliš schopného syna Charleyho, aby se ujal alespoň nějakých funkcí, které předtím zastával Wills, zatímco Nenapodobitelný se chopí těch zbylých. V praxi to vypadalo tak, že jeho syn doma i v

redakci odpovídal na dopisy, ale i toto bylo takřka nad chabé schopnosti Charlese Dickense juniora.)

Tak tedy toho červnového dne v Gad's Hillu si můj bratr Charley povídal s Charleym Dickensem, když v tom oba mladí muži uslyšeli, jak dva lidé, muž a žena, křičí a hádají se. Jejich stále hlasitější kočkování vycházelo odněkud z travnaté plochy za domem. Jednalo se o nezaměnitelný zvuk hádky, přecházející v násilí. Ženiny výkřiky, jak mi bratr později sdělil, zněly strašlivě.

Oba Charleyové seběhli dolů, pak ven a nakonec se vydali kolem domu. Dickensův syn na ono místo dorazil o celou půlminutu dříve než můj bratr na zotaveně.

A tam, na louce za dlouhým dvorem, kde jsme kdysi o Vánocích s Dickensem spatřili Edmonda Dickensona, jak chodí ve spaní, nyní Charles Dickens přecházel sem a tam a hovořil a křičel dvěma různými hlasy, jedním mužským, druhým ženským a při tom všem divoce gestikuloval, až se nakonec rozběhl k neviditelné oběti a zaútočil... zaútočil na *ni* velkou neviditelnou holí.

Z Dickense se stal ten zlořád Bill Sikes z *Olivera Twista* a právě nyní byl zcela pohlcen do krvavé vraždy Nancy.

Zkoušela uniknout, volala o milost. Žádná milost, zaječel Bill Sikes. Potom se obrátila s žádostí o pomoc k Bohu. Bůh nezareagoval, ale zato Bill Sikes ano – řval, klel a mlátil ji těžkou holí.

Zkoušela uniknout, zvednout ruku, aby odrazila dopadající rány. Dickens/Sikes ji mlátil znova a znova, rozbil jí jemné prstíky, rozdrtil kosti v nataženém předloktí a potom ji vši silou uhodil do zakrvácené hlavy. A pak zase a znova.

Charley Dickens a Charley Collins doslova *viděli*, jak vzduchem létá krev a mozková tkáň. *Viděli*, jak se pod umírající ženou, nyní ležící na tváři, rozlévá kaluž krve. Bill Sikes ji stále mlátil. *Viděli*, jak na Sikesovu řvoucí zkroucenou tvář stříká krev. *Dokonce i pes měl tlapy zborcené krví.*

A tloukl ji i poté, co již byla mrtvá.

Když Dickens vzhlédl ke svému synovi a mému bratrovi, stále byl ještě sehnutý nad ženinou pomyslnou mrtvolou, v obou rukou svíral neviditelnou hůl a držel ji nad krvavou spouští v trávě. Tvář měl po svém trumfu zkroucenou a zkřivenou. Oči měl doširoka rozevřené a skrýval se v nich divoký, šílený pohled. Můj bratr Charley se mi později svěřil, že v těch očích a pokřiveném ďábelském výrazu se skrývalo čisté vražedné zlo.

Neapodobitelný si konečně nacvičil tu správnou vraždu, kterou předvede na dalším turné svých veřejných čtení.

* * *

A právě toho dne jsem nabył jistoty, že musím Charlese Dickense zabít.

On bude před tisíci diváků předstírat, že morduje neviditelnou Nancy. Ale já ho zavraždím ve skutečnosti. Uvidíme, který způsob rituální vraždy se při vyhánění Droodova skarabea z lidského mozku ukáže jako účinnější.

Abych se na to připravil, napsal jsem mu omluvný dopis, ač jsem se vlastně neměl za co omlouvat. To on by měl prosit o odpuštění. Ale na tom nezáleželo.

Gloucester Place 90 Sobota, 18. července 1868

Můj drahý Charlesi,

píši, abych se Ti zcela upřímně omluvil za to faux pas, které jsem minulý měsíc vyvolal v naší oblíbené restauraci. To, že jsem nebyl schopen vzít v úvahu nesmírnou únavu z Tvých početných cest a různých vypětí, mohlo vyvolat dojem neshody mezi námi dvěma, a můj poněkud nešťastný způsob vyjadřování vedl k neblahým důsledkům, za něž se znova omlouvám a pokorně Tě žádám o prominutí. (Mé neurvalé pokusy porovnávat vlastní ubohé literární snažení s tvým nedostižným Ponurým domem byly drzé a mylné. Není zcela nejmenších pochyb o tom, kdo je tady učedník a kdo mistr.)

Nyní, když paní Caroline G. opustila můj domov, nejsou mé večírky již takové, jaké bývaly, ale i tak doufám, že přijmeš mé pozvání do čísla popisného devadesát na Gloucester Place a nenecháš mě čekat příliš dlouho. Také, jak sis i přes své vytížení v redakci All the Year Round během nepřítomnosti našeho nebohého přítele Willse všiml, naše ohromně úspěšná hra Nikudy ven již v divadle Adelphi skončila. Chtěl bych Ti říci, že jsem si již sepsal předběžné poznámky k nové hře – asi ji nazvu Černá a bílá, jelikož nejspíše bude pojednávat o francouzském šlechtici, který se z určitého důvodu ocitne na aukci v Jamajce, kde má být dražen jako otrok. Náš drahý vzájemný přítel Fechter před několika měsíci přišel se základním nápadem – o dalších podrobnostech si s ním znova chci promluvit v říjnu či listopadu – a rovněž by se velice rád zhostil hlavní role. Během příprav tohoto dramatu bych velice ocenil tvé rady a kritiku, abych se vystříhal podobně hrozných chyb jako při své práci na hře Nikudy ven. Rovněž by pro mne bylo velikou ctí, kdyby ses i s celou rodinou zúčastnil premiéry, pokud se toto mé skromné úsilí dočká zinscenování. Ještě jednou se Ti poníženež omlouvám a ze srdce si přeji, aby se toto nenadále a nechtěné přerušení našeho dlouholetého srdečného přátelství co nejrychleji stalo minulostí. I nadále zůstávám Tvým...

věrným a spolehlivým
W.C. Collinsem

Ještě chvíli jsem si ten vzkaz pročetl, sem tam provedl nějakou drobnou změnu, aby působil co nejkajícněji a nejúslušněji. Ani v nejmenším jsem se neobával, že by se tento dopis po Dickensově náhlé a záhadné smrti dostal do ruky nějakého životopisce a vyvolal u něj nechtěné podezření. Dickens totiž stále ještě udržoval svůj zvyk každoročně spálit všechny dopisy, které dostal. (Kdyby to šlo, nepochybně by plamenům svěřil i každý dopis, který poslal, ale většina z nás, co jsme si s tímto slavným mužem dopisovali, jsme jeho pyromanské sklony, co se týče korespondence, nesdíleli.)

Potom jsem George pověřil, aby jej poslal, a já se vydal koupit si dobrou brandy a štěně.

* * *

Následujícího odpoledne, když jsem nastupoval do vlaku směr Rochester, kde jsem si pak najal kočár, aby mě zavezl ke katedrále, jsem si brandy, nejnovější výtisk časopisu *All the Year Round* a bezejmenné štěně nesl s sebou.

Štěně jsem nechal v kočáře, avšak brandy a časopis jsem si vzal a vydal se přes hřbitov k vysoké mohutné katedrále. Rochester byl vždy přístavním městem plným úzkých uliček a staveb z červených cihel, což tomuto ohromnému kolosu ze starého šedého kamene dodávalo ještě působivějšího, ale také tísnivějšího vzhledu.

Jednalo se o krajinu Dickensova dětství. Právě přítomnost této katedrály ho před lety přiměla, aby se mi svěřil, že Rochester pro něj představoval „ztělesnění tíživosti, tajemna, rozkladu a ticha.“

Ticha tady v tomto horkém vlhkém červencovém dni bylo více než dost. A z nedalekých mokřin jsem cítil i rozklad. I přesto, že se Dickens jednou zmínil, že tu velice blízko „šplouchají a žbluňkají vlny“, jsem dnes šplouchání ani takřka žádné žbluňkání neslyšel. Rovněž panovalo naprosté bezvětrí. Mocné slunce zlatavým baldachýnem svého svitu zakrývalo zahnědlou travu i stařícké náhrobky.

Dokonce ani stín katedrály neposkytl přílišnou úlevu. Zaklonil jsem se, zahleděl se na šedivou věž a vzpomněl si na Dickensovu poznámku o tom, jak na něj tato stavba působila, když byl ještě malý chlapec: „... ve srovnání s její stálostí, silou, stabilitou a úctyhodným stářím jsem si, můj drahý Wilkie, připadal pouze jako nicotná hříčka přírody.“

Nu, můj milý čtenáři, kdyby bylo po mém – a také že jsem to tak měl plně v plánu – tak ať si tahle katedrála klidně stojí ještě po mnoho století a tisíciletí, ale zato život toho malého chlapce, z něhož je nyní stárnoucí spisovatel, již velice brzy skončí.

Na vzdáleném konci hřbitova, za náhrobky, jsem zjistil, že jáma s páleným vápnem, ke které vedla jen uzoulinká cestička, je stále otevřená, stále plná a páchnoucí jako vždycky. Když jsem kráčet hřbitovem zpátky a procházel kolem těch kamenů, stěn a povaleného náhrobku, kde jsme si tenkrát s Dickensem, Ellen Ternanovou a její matkou pochutnávali na tom morbidním obědě, pálily mě oči.

Potom jsem se vydal podél katedrály a ozvěna mých kroků se tiše rozléhala. Prošel jsem kolem fary na vzdálený dvůr. Mezi kamennou zdí a nízkou kamennou chatrčí s doškovou střechou jsem zahlédl pana Dradlese a jeho značně tupě vyhlížejícího asistenta, jak pracují na náhrobku, který je oba převyšoval. Do mramoru bylo vytesáno pouze jméno a data – GILES BRENDLE GYMBY, 1789-1866.

Když se ke mně pan Dradles otočil, uviděl jsem, že byl v obličeji pod vrstvou kamenného prachu, jímž protékaly říčky potu, tak červený, jako by měl každou chvíli vybuchnout. Přistoupil jsem k němu blíže a on si otřel čelo.

„Asi si na mne nepamatujete, pane Dradlesi,“ začal jsem. „Ale před nějakým časem jsem toto místo navštívil ve společnosti...“

„Dradles si na vás vzpomíná, pane Billy Wilkie Collins, co se menujete po nákyém otitulovaným malířovi nebo co,“ vydechla ta postava s rudým obličejem. „Byl ste tady s tím panem Charlesem D., co napsal hromadu knížek, a kerýho tak zajímali starý nebožtíci v těch jejich temnejch postelích.“

„Přesně tak,“ přikývl jsem. „Ale mám takový pocit, že my dva jsme poslední vykročili špatnou nohou.“

Dradles se podíval na své obnošené, dřevěné boty a mně neušlo, že nejsou „rozlišené“. To znamená, že boty pro pravou i levou nohu vypadaly stejně, jak tomu bývalo zvykem před několika desetiletími. „Dradles má jenom tydlenc dvě nohy,“ vypravil ze sebe. „Jak by mohla bejt někerá z nich špatná?“

Usmál jsem se. „Pravda, pravda. Jen mě napadlo, že jsem ve vás nezanechal zrovna ten nejlepší dojem. Přinesl jsem vám toto...“ Podal jsem mi láhev brandy.

Dradles se na ni podíval, znova si otřel tvář a krk, odzátkoval ji, přičichl si, loknul si, pak po mně zašilhal a promluvil: „Toto je mnohem lepší pitíčko, než na jaký je Dradles zvyklej ze své oblíbený hospůdky U Došků nebo vodkudkoli odjinud.“ Znova se napil. Jeho asistent, který měl tvář stejně rudou od namáhavé práce a od vedra, na něj jen hloupě hleděl, avšak nezeptal se, zda může taky ochutnat.

„Tak mě teď napadá,“ promluvil jsem nezávazně, „že tady nikde nevidím toho vašeho rošťáckého vrhače kamenů. Jak že jste mu to říkal? Hlídač? Je ještě příliš brzy na to, aby vás svou kamennou smrtí popoháněl domů?“

„Ten zpropadenej kluk je mrtvej,“ oznámil mi Dradles. Všiml si mého zděšeného výrazu a zachechtal se. „Ale ne, Dradles ho nezamordoval, ač vo tom nejednou uvažoval. Postaraly se vo něj neštovice.“ Znova si loknul a zašilhal po mně. „Žádnej milostpán, dokonce ani pan D., by sem nepřišel až z Londýna, aby Dradlesovi jen tak pro nic za nic přines láhev drahýho pití. Pan D. po mně chtěl, abych mu svejma klíčkama vtevřel dveře a pak mu vyťukal, kde že to ve svejch výklenkách vodpočívaj ty starý nebožtíci. A copak vod starýho Dradlese chce tohoto horkýho dne pan Billy W. C?“

„Možná si vzpomínáte, že i já jsem spisovatel,“ začal jsem. Podal jsem kameníkovi a správci katedrální krypty výtisk časopisu *All the Year Round*. „Toto, jak vidíte, je číslo z minulého pátku, v němž se nachází poslední kapitoly mého románu *Měsíční kámen*.“ Otevřel jsem časopis na příslušné straně.

Dradles se na stránku hustě posetou drobnými černými písmenky dlouze díval, avšak pouze zabručel. Netušil jsem, zda ten člověk dokáže číst. Ale spíše bych tipoval, že ne.

„Tak už se to tak sběhlo,“ řekl jsem, „že i já nyní provádím literární výzkum, jehož součástí je velká katedrála jako tato. Velká katedrála a jí náležející krypty.“

„Tak to už je Dradlesovi jasný, že chcete klíče,“ zvolal. „Klíče k temnejm místům, kde vodpočívaj starý nebožtíci.“ Zdálo se, že mluví ke svému tupému pomocníkovi, co měl svislé uši a vlasy, které mu nejspíš někdo ostříhal nůžkami na ovčí vlnu, avšak ten chlapec nijak nezareagoval, jako by ani neslyšel.

„Ne, ne,“ řekl jsem a uvolněně jsem se přitom zasmál. „Ty klíče jsou vaší zodpovědností a tak to také musí zůstat. Jen bych prostě čas od času přijel a velice rád využil vaší zběhlosti ve ‚vyťukávání‘ dutých míst. Rozhodně bych nikdy nepřišel s prázdnýma rukama.“

Dradles si znova loknul. Láhev již nyní byla více než z poloviny prázdná a špinavá kameníkova tvář, dokonce i pod silným nátosem prachu snad ještě červenější než předtím (pokud to tedy vůbec šlo).

„Dradles si za den poctivý práce účtuje trochu toho pitíčka,“ oznámil mi zastřeným hlasem.

„To já taky,“ zasmál jsem se.

Přikývl a pak se otočil zpátky k tesání do náhrobku – anebo spíš jen dohlížel na to, jak tuto práci vykonává jeho přihlouplý pomocník. Náš rozhovor očividně skončil a dohoda byla uzavřena.

Otřel jsem si tvář od potu a pak se pomalu vydal zpět ke kočáru. Štěně – nemotorné, avšak čilé stvoření s dlouhýma nohama, krátkým ocasem a flekatou srstí – začalo na čalouněném sedadle skákat radostí, když mě spatřilo.

„Už jen minutku, kočí.“ Ten starý muž, který napůl pospával, jen zavrčel a pak mu brada opět spadla k olivřejované hrudi.

Se štěnětem v náručí jsem se vydal zpět přes hřbitov a minul místo, kde jsme tehdy pořádali ten piknik. Vzpomněl jsem si, jak nás Dickens tehdy všechny rozesmál, když si přes rameno přehodil utěrku a zcela dokonale napodoboval chování schopného, avšak vlezlého číšníka, nosil nádobí ze zídky na stůl v podobě polehlého náhrobku a zkušeně nám naléval víno. Neubránil jsem se úsměvu. Štěně se mi zatím uvelebilo v záhybu ruky, čas od času zavrtělo ocasem a velkýma očima na mě obdivně zíralo. Caroline, Carrie a já jsme během posledních deseti let vlastnili několik psů. Náš poslední milovaný domácí mazlíček posel teprve před několika měsíci.

U zadní hranice katedrálního dvora ležela na zemi asi tak něco přes metr dlouhá větev, která spadla ze starého sukovitého stromu. Zvedl jsem ji, zbavil různých výrůstků a pak ji použil jako jakousi vycházkovou hůl. V levé ruce jsem stále nesl štěně a občas je palcem nepřítomně pohladil vzadu po hlavě. V zapleveleném prostoru za hřbitovem jsem se zastavil a rozhlédl. Kočár a silnice nešly vidět. Na samotném hřbitově se nikdo a nic nehýbalo. Odkudsi zdaleka za katedrálou se ozývalo ŤUK-KLEP-ŤUK-KLEP, jak Dradles – nebo spíš jeho učedník – prováděl svou namáhavou a pečlivou práci. Jediný další zvuk představovalo bzučení a cvrlikání hmyzu, který se ukrýval v plevelech a vysoké trávě, rozpínající se až k mokřinám. Dokonce i moře a jeho říční přítok byly v zasetí sluneční záře zcela tiché.

Jediným rychlým pohybem jsem štěněti zakroutil krkem. Ozvalo se lupnutí, ale nepřiliš hlasitě. To malé tělíčko mi povadlo v ruku.

Znova jsem se rozhlédl a pak mrtvolu štěněte hodil do jámy s páleným vápnem. Nenásledovalo žádné dramatické syčení ani bublání. Ta malá černobílá skvrnitá věc tam prostě jen tak ležela, ani ne zpola ponořená do té husté šedé kašovité hmoty. Zohnul jsem se a větví opatrně strčil štěně do žeber, hlavy a zadečku, dokud nekleslo těsně pod povrch. Pak jsem větev odhodil do vysoké trávy a zapamatoval si, kam dopadla.

Dvacet čtyři hodin? Čtyřicet osm? Rozhodl jsem se, že tomu dám sedmdesát dva hodin – a možná o něco víc, jelikož jsem měl v plánu počkat až do soumraku –, než se vrátím zpátky a tou stejnou větví pak provedu analýzu výsledků.

Vydal jsem se přes hřbitov zpět k čekajícímu kočáru a pohvizdoval si přitom melodii, která se onoho léta těšila velké oblibě.

KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ

O tři dny později jsem od Dickense obdržel milý vzkaz, v němž mi děkoval za můj dopis, bezvýhradně přijal mou omluvu a pozval mě, abych co nejdříve přijel do Gad's Hill Place. Rovněž mi vlídně připomenul, že bych měl přijet i kvůli bratrovi, jelikož se cítí stále ještě příliš nemocný, než aby se mohl vrátit do Londýna.

Pozvání jsem přijal a do Gad's Hillu odjel ještě ten samý den. Vyšlo to naprosto skvěle, jelikož jsem se večer chtěl stejně vydat do Rochesteru na hřbitov k jámě s páleným vápnem. Byl to horký den, avšak foukal svěží větřík, který s sebou přinášel zdravou vůni okolních polí. Pečlivě udržované keře, stromy a červené muškáty se v tom vánku vlnily, stejně jako Katiny dlouhé průsvitné letní šaty. Vlasy, jak mi neušlo, neměla sepnuté po stranách hlavy, ale na temeni – pro ni poněkud neobvyklé, avšak nikoli nevzhledné.

„Charles spí,“ oznámila mi. „Prožil hroznou noc, a i když vím, že se s ním chceš vidět, bude lepší, když teď zůstane v klidu.“

Věděl jsem, že mluví o mém bratrovi, nikoli o otci. Přikývl jsem. „Před večerí musím odjet, ale možná se Charley do té doby probudí.“

„Možná,“ připustila Katey, ale její výraz naznačoval něco jiného. Vzala mě za rameno

„Otec pracuje u sebe v chatě. Doprovodím tě k tunelu.“

Nadzvedl jsem obočí. „Pracuje v chatě? Ale já se domníval, že otec prozatím na psaní zanevřel.“

„To také ano, Wilkie. Nacvičuje si tu příšernou vraždu pro své nové turné.“

„Aha.“ Přešli jsme přes posečený trávník a pak vstoupili do tunelu. Jak tomu v létě chodilo takřka vždycky, chladný vzduch v dlouhém, temném průchodu představoval úlevu od dusna venku.

„Wilkie, přemýšlíš někdy o tom, zda nemá otec pravdu?“

Ne, pomyslel jsem si. *Nikdy*. Nahlas jsem se ale zeptal: „O čem, má drahá?“

„O tvém bratrovi.“

Pocítil jsem jisté znepokojení. „O závažnosti jeho onemocnění?“

„O všem.“

Nemohl jsem ani uvěřit tomu, že se mě na to ptá. Pověry o tom, že manželství Kate a Charley nebylo naplněno i nadále pokračovaly a zlovolné poznámky Charlese Dickense jim ještě dodávaly na síle. Pokud bych měl uvěřit nárážkám jejího otce, byl můj bratr buďto skrytý sodomita, impotent, nebo obojí.

Rozhodně jsem se nechtěl do těchto otázek dále zaplétat.

Poplálal jsem ji po rameni. „Tvůj otec prostě velice těžce nesl, že jsi odešla, Katey. Vždycky jsi k němu měla nejbližší. Žádný nápadník ani manžel by nezůstali ušetření jeho hněvu.“

„Ano,“ připustila Katey. Skromnost nikdy nepatřila k jejím výraznějším vlastnostem. „Ale vždyť s Charleym trávíme v Gad's Hill Place tolik času, jako bych snad domov ani neopustila.“

K tomu jsem neměl co říci. Zvláště když každý věděl, že to *ona sama* se rozhodla bydlet zde, když je Charley tolik nemocný – nyní skoro pořád.

„Napadlo tě někdy, Wilkie, jak by to vypadalo, kdybychom se vzali *ty a já*, a ne já a tvůj bratr?“

Takřka jsem se zastavil. Moje srdce, povzbuzené štědrrou polední dávkou laudána, mi začalo v hrudi rychle tlouct.

Kdysi jsem uvažoval o tom, že bych se mladé Kate Dickensové dvořil. Během toho, co všichni až na Dickense chápali jako „rozvod“ – trpké a trvalé odloučení, když Charles Dickens s konečnou platností Catherine vypověděl – se Kate ze všech dětí zdála nejvíce zmatena a zasažena tímto rozkladem rodiny, kterou mnoho lidí považovalo za nejvzornější v celé Anglii. Když bylo celé to šílenství v plném proudu, měla zrovna osmnáct let – mého bratra si vzala v dvaceti – a musel jsem přiznat, že mi i nyní přišla nenápadným způsobem přitažlivá. Dokonce už tehdy jsem vycítil, že na rozdíl od své sestry Mamie nepřibere s věkem na tloušťce a kyprosti jako její matka.

Ale ještě než stačil můj milostný zájem o Katey nabýt konkrétnější podoby, zamilovala se do Dickensova a mého přítele Percyho Fitzgeralda – anebo ji alespoň uchvacoval. Když Fitzgerald její panenské návrhy poněkud chladně odmítl, Katey se najednou obrátila na mého bratra Charlese, Dickensova kreslíře, který v té době Gad's Hill často navštěvoval.

Možná jsem se již dříve zmiňoval, milý čtenáři, že tento Katin milostný zájem nás všechny ohromil. Charley, ač mladší než já, se z matčina domu odstěhoval o několik týdnů dříve a nikdy o dívky ani dvoření neprojevoval zájem.

A nyní tohle. V tom potmělém tunelu mi neuniklo, že Katey se musela nějak dozvědět, byť jen z klepů, co šířil její otec, že jsem Caroline G. ze svého domu vypověděl a nyní (alespoň podle nich) byl movitý a také do jisté míry slavný starý mládenec žijící jen se svým služebnictvem a občas také s „neteří“ Carrie.

Věděl jsem, že Katey jen žertuje, a úsměvem jí to dal najevo. „Rozhodně by se z toho vyvinul velice pozoruhodný vztah, má drahá. Tvoje nezdolná vůle a má neutuchající nepoddajnost by nepochybně zplodily hádky, o nichž by se mohly vyprávět legendy.“

Katey se neusmála. Zastavila se u východu z tunelu, připomínajícího světelný oblouk. „Někdy mám pocit, že všichni skončíme s těmi špatnými lidmi – otec a matka, Charles a já, ty a... – snad jen Percy Fitzgerald a ta jeho upejpavá slečinka představuje výjimku.“

„A William Charles Macready,“ dodal jsem uvolněným žertovným tónem. „Nesmíme zapomenout na druhou ženu toho staříckého herce. Skutečně se zdá, jako by byli stvoření jeden pro druhého.“

Katey se zasmála. „Alespoň někdo došel štěstí,“ řekla, zavěsila se do mne, vyvedla ven na světlo a pak mě nechala jít.

* * *

„Můj drahý Wilkie! Jak skvělé, že jsi přišel!“ zvolal Dickens, když jsem vystoupal do prostorného horního patra chaty. Hbitě se zvedl, obešel svůj jednoduchý stůl a

oběma rukama mi stiskl dlaň. Trochu jsem ucukl, jelikož jsem se bál, že mne bude chtít obejmout. Vypadalo to tak, jako by se ty události minulý měsíc u Véreyho nikdy nestaly.

V Nenapodobitelného letní pracovně bylo tak příjemně jako vždy, zvláště když sem od vzdáleného moře foukal čerstvý větřík a povíval větvemi cedrů dole pod okny. Dickens k opačnému konci stolu přisunul rákosovou židli se zahnutým opěradlem a pokynul mi, abych se na ni posadil, zatímco on se vrátil do svého velkého pohodlně vyhlížejícího křesla, na němž sedával, když psal. Ukázal na krabici a karafu na stole. „Doutník? Vodu s ledem?“

„Ne, děkuji, Charlesi.“

„Ani nevíš, jak jsem rád, že je vše odpuštěno a zapomenuto,“ promluvil vřele. Ale již neupřesnil, kdo by měl vlastně odpustit a zapomenout.

„I já to tak cítím.“

Pohlédl jsem na hromady stránek na jeho stole. Dickens si všiml mého zájmu a několik z nich mi podal. Tohoto postupu jsem si u něj povšiml již dříve. Vytrhl stránky z jedné ze svých knih – v tomto případě *Olivera Twista* – podložil ty stránky tvrdou lepenkou a jal se na ně dopisovat různé změny a dodatky. Sem tam něco vyškrtl či si na okraj něco poznamenal. Potom takto upravené stránky poslal svému tiskaři, který mu vytiskl konečnou verzi – text, vysázený obrovským písmem, který měl trojitě řádkování a široké okraje, aby se do nich daly napsat další jevištní poznámky.

Změny v textu byly poměrně pozoruhodné a román určený ke čtení změnily ve scénář k poslechu, avšak nejvíce mne zaujaly jevištní poznámky, zapsané v okrajích: „Sklonit se... Ukázat... Zatřást se... S hrůzou se podívat okolo... Přichází vražda...“

A na podlepené stránce: „... udeřil ji *dvakrát* do zdvižené tváře, *kteřá se takřka dotýkala jeho... popadl těžký klacek a srazil ji k zemi!!!... odlesk tratoliště sedající krve, kteřý se ve slunečním světle tetelil a míhal na stropě... ale jaké tělo a kolik krve!!!!... I pes měl nohy zbrocené krví!!!!... roztříštil si lebku!!!!“*

Zamrkal jsem. Zapomněl jsem, že Sikes zabil jak Nancy, tak psa.

„*Hrůza až k samému konci!*“ bylo nejméně pětkrát napsáno v různých okrajích.

Odložil jsem stránky na stůl a usmál se na Dickense. „Tak konečně máš tu svou vraždu,“ vydechl jsem.

„Konečně,“ souhlasil Dickens.

„A to já si myslel, že jsem autorem senzačních románů, Charlesi.“

„Tato vražda poslouží něčemu vyššímu než jen senzaci, můj drahý Wilkie. Chci, aby si ti, jež se zúčastní mého závěrečného turné na rozloučenou, odnesli zážitek něčeho velice procítěného a dramatického, dosaženého jednoduchými prostředky, avšak ve výsledku vzbuzujícího velmi komplexní pocity.“

„Chápu,“ přikývnul jsem. Co jsem ale ve skutečnosti chápal, bylo, že Dickens chtěl zaútočit na neutuchající city svého publika. „Takže skutečně půjde o poslední turné veřejných čtení?“

„Ehm,“ zabručel Dickens. „Slýchám to od Bearda. Od Dolbyho. Od lékařů specialistů v Londýně, a dokonce i v Paříži. I od Willse, ač ten nikdy nechtěl, abych se svými turné vůbec začínal.“

„Nu, Charlesi, Willse nesmíme brát zas až tak vážně. Jeho názory v poslední době nepříznivě ovlivňuje to neustálé bouchání dveří, které mu zní v hlavě.“

Dickens se zasmál a pak zvolal: „Ó běda, ubohý Wills! Horacio, já ho znal!“

„Na lovu,“ řekl jsem s předstíranou lítostí. Jako na zavalitou dole po silnici Gravesand Road projel jezdec v červenobílých kalhotách, jaké se nosívaly na lišících honech. Seděl na šedém grošovaném hřebci, co se vzpínal, jak ho jezdec pobízel do slabin. Ihned po tomto vznešeném výjevu kolem projel rozkodrcaný povoz plný hnoje. Dickens a já jsme se po sobě podívali a v ten samý okamžik se rozesmáli. Jako za starých časů.

Až na to, že nyní jsem si přál jeho smrt.

Poté, co smích utichl, Dickens řekl: „Nadále jsem přemýšlel o tvém *Měsíčním kameni*, Wilkie.“

Celé tělo mi ztuhlo, ale i tak mi na tváři zůstal aspoň mírný úsměv.

Dickens zvednul ruce a dlaně obrátil ke mně. „Ne, ne, ne, můj drahý příteli. Přemítal jsem o něm zcela obdivně a s profesní úctou.“

Stále jsem se usmíval.

„Možná si to ani neuvědomuješ, můj drahý Wilkie, ale je možné, že tímto senačním románem jsi vytvořil zcela nový literární žánr.“

„Toho jsem si samozřejmě vědom,“ odvětil jsem toporně. Netušil jsem, o čem to mluvím.

Dickens jako by mě neslyšel. „Ta myšlenka, kdy se celý román točí okolo jediné záhady, a vystupuje v něm v ústřední roli dobře prokreslená postava detektiva – možná spíše soukromého než bývalého policejního důstojníka. A samozřejmě pozadu nezůstává ani vývoj ostatních postav a popis nejrůznějších změn v jejich každodenním životě, zapříčiněných různými důsledky a následky nějakého zločinu, jenž v románě představuje hlavní hnací sílu příběhu. No prostě něco zcela revolučního!“

Pokorně jsem přikývl.

„Rozhodl jsem se, že něco podobného vyzkouším sám,“ pochlubil se Dickens.

V tu chvíli má nenávist k tomu muži ještě vzrostla. „Už máš pro toto budoucí dílo název?“ zeptal jsem se hlasem ještě docela klidným.

Dickens se usmál. „Měl jsem na mysli něco jednoduchého, můj drahý Wilkie... třeba *Záhada Edmonda Dickensona*.“

Přiznávám, že jsem v židli ucukl leknutím. „Takže mladý Edmond se s tebou opět spojil?“

„Ne, vůbec ne. Ale jak ses mě na něj loni přeptával, napadlo mě, že když mladý muž prostě zmizí, aniž by za sebou zanechal sebemenší stopu, která by mohla vést k jeho nalezení, mohlo by to posloužit jako základ pozoruhodné zápletky, když by se k tomu přidala ještě vražda.“

Cítil jsem, jak mi srdce rychle bije, a přál jsem si, abych se mohl napít laudána z lahvičky, kterou mám schovanou v náprsní kapse saka. „A ty si myslíš, že mladý Edmond Dickenson byl zavražděn?“ zeptal jsem se.

Vzpomněl jsem si na Dickensona a jeho vyholenou hlavu, ostré zuby a fanatický pohled. Jen co se mi toto vybavilo, skarabeus se mi vzadu v mozku pohnul a zachvěl.

„Ani v nejmenším!“ zasmál se Dickens. „Nemám jediný důvod mladému Edmondovi nevěřit, když mi řekl, že se za své peníze vydá na cesty a možná se usadí v Austrálii. A rozhodně bych pak změnil i jméno té postavy i název. Ten současný je pouhý počáteční nápad, udávající zaměření celého příběhu.“

„A hypnóza,“ dodal Dickens, a když se opíral v křesle, utvořil z prstů stříšku.

„Zajímavé,“ zalhal jsem. „Co s ní, Charlesi?“

„Vím, že tě zajímá, Wilkie. Tvůj zájem o ni trvá již takřka tak dlouho jako ten můj, ač ses jí nikdy na rozdíl ode mě v praxi nevěnoval. A také jsi ji využil ve svém *Měsíčním kameni*, ač jen nepřímou a nenápadně, spíše jako pouhou metaforu než něco skutečného, avšak neučinil jsi tak zrovna nejvhodněji.“

„Jak to?“

„Řešení tvé takzvané záhady,“ pronesl Dickens tím svým přísným tónem školního ředitele, kterým ke mně promlouval tak často. „Nechal jsi pana Franklina Blakea ukradnout ten diamant v opiem navozeném spánku, aniž by ale pak *věděl*, že se tohoto činu dopustil...“

„Vždyť jsem již říkal,“ odvětil jsem chladně, „že je to zcela přijatelné a dočista možné. Vždyť jsem sám prováděl výzkum a...“

Ale Dickens nad tím jen mávnul rukou. „Ale, můj drahý Wilkie, vnímaví čtenáři – možná všichni čtenáři – si dozajista položí otázku, proč že to Frank Blake ukradl drahokam své milované.“

„A odpověď je nablízni, Charlesi. Protože se *bál*, že by jej mohl ukradnout někdo jiný, tak se tam, pod omamným vlivem opia, které pozřel nevědomky, vplížil jako náměsíčný a... ukradl jej.“ Sám jsem cítil, že to nezní příliš přesvědčivě.

Dickens se usmál. „No právě. Poněkud se to vymyká pravděpodobnosti a nepůsobí důvěryhodně. Ale kdyby jedna z tvých postav Franklina Blakea zhypnotizovala a nařídila mu, aby drahokam ukradl, k čemuž by ještě přistoupily následky požití opia ve víně (ač já osobně bych jak hypnózu, tak to opium do celé zápletky zakomponoval lépe, nešlo by o pouhou náhodu, ale o promyšlenou konspiraci) ... Nu, všechno to zapadá, nebo snad ne, můj drahý Wilkie?“

Na chvíli jsem se nad tím zamyslel. Nyní už bylo na změny příliš pozdě. Poslední část románu již vyšla v časopise *All the Year Round* i v americkém periodiku bratří Harperových a v kůži vázané trojsvazkové vydání mé knihy měl nakladatel Tinsley již rovněž vytištěno – za nedlouho již Dickens i ostatní obdrží volné výtisky.

„Ale stále trvám na tom, že to porušuje zásady hypnózy, Charlesi. Oba přece dobře víme, že profesor Elliotson i jiní tvrdí, že pod vlivem magnetického působení nemůže člověk udělat nic, co by v bdělém stavu porušovalo jeho morální zásady.“

Dickens přikývl. „To ano, ale Elliotson prokázal – *já jsem prokázal* – že pod vlivem magnetického působení se může naše chování i na delší dobu změnit, pokud je nám řečeno něco, co je údajně pravdivé, ale ve skutečnosti se jedná o lež.“

Nechápal jsem a požádal o bližší vysvětlení.

„Tak například žena by nikdy své dítě nevynesla v noci na ulici,“ pokračoval Dickens, „ale pokud bys ji zhypnotizoval a namluvil jí, že v domě hoří – nebo tam teprve vypukne požár, třeba v devět hodin večer –, tak by, buďto ještě v hypnotickém transu, anebo až mnohem později pod vlivem sugesce, chytila své dítě a spěchala s ním ven před dům, byť by z něj nevycházel jediný plamen. Tímto způsobem by pak mohli tví Indové z *Měsíčního kamene* Franklina Blakea zhypnotizovat, když by se k nim na pozemku přiblížil, a ten pletichářský doktor... pan Sweets?“

„Pan Candy,“ opravil jsem ho.

„Pan Candy by pak ubohému Franklinu Blakeovi tajně podal opium jako součást nějakého rozsáhlejšího plánu, nikoli pouze ve zcela náhodném zlomyslném vrtochu, za nějž by ho patřilo vsadit za mříže.“

„Takže ty naznačuješ, že ten stařík pan Candy by se rovněž nacházel pod hypnotickým vlivem Indů?“ opáčil jsem. Najednou jsem si začínal uvědomovat, jak by všechny tyto návrhy pomohly v knize zacetit různé logické mezery, které tam zůstaly.

„To by bylo elegantní řešení,“ pochválil Dickens, úsměv stále na rtech. „Anebo by do té krádeže Koh-i-nooru mohl být nějak zapleten Ezra Jennings.“

„Ne Koh-i-noor, Měsíční kámen,“ opravil jsem ho nepřítomně. „Ale *můj* Ezra Jennings je něco jako hrdina. Vždyť právě on celou záhadu vysvětlí a pak Franklinu Blakeovi v yorkshirském domě jeho tety předvede její rekonstrukci...“

„Ta rekonstrukce je velice užitečná pro rozuzlení tvého příběhu,“ pronesl Dickens tiše, „ale může u čtenáře vyvolat více pochybností než kterýkoli jiný prvek románu.“

„A pročpak?“

„Protože podmínky té osudné noci, kdy ke krádeži diamantu došlo, *nemohou být napodobeny*, můj drahý Wilkie. Jedna důležitá věc se totiž změnila, a to zcela vylučuje, že by se ta náměsíčnost a následná krádež mohly opakovat.“

„O jakou věc se jedná?“ zeptal jsem se.

„Při tom takzvaném experimentu pan Franklin Blake ví, že požil omamnou látku, ví o Jenningsově přesvědčení, že diamant ukradl právě on, *zná* tu řadu událostí, ke kterým došlo a má dojít znova. To samo o sobě naprosto vylučuje veškeré možnosti, že to samé množství opia...“

„Však také Jennings přidá do vína víc opia než původně pan Candy,“ přerušil jsem ho.

„Irelevantní,“ ucedil Dickens a znova nesouhlasně zamával prsty. Již mne toto jeho gesto začínalo štítat.

„Jde tu prostě o to, že taková rekonstrukce není možná. A tvůj Ezra Jennings – nejspíše sodomita, a rozhodně závislý na opiu... jeho bezmezný obdiv k de Quinceyho *Zpovědi požívače opia* mi přišel až nechutný – je velice chabou náhradou za hlavní postavu Franklina Blakea. Blake z toho nakonec vyjde jako nějaký hlupák. Kdybys ale býval využil ty Indy lépe, aby při loupeži uplatnili hypnotické působení a pak k tomu ještě přidal podání opia jako *součást* oné konspirace, nikoli pouze jako náhodný jev...“

Dickens se zastavil. Nevěděl jsem, co říci. Dole na silnici projel obrovský povoz, a podle zvuku ho táhli čtyři velcí koně.

„Avšak tvé využití toho detektiva – seržanta Cuffa – mi přijde takřka geniální,“ promluvil Dickens najednou. „Právě *on* mě přivedl k úvahám napsat vlastní román s detektivní zápletkou, v němž by měl také ústřední roli sehrát člověk s tak britkou myslí. Cuff je skvělý... Jeho štíhlá postava, chladný, pronikavý pohled a mozek výkonný takřka jako nějaký stroj. Skvělý vynález!“

„Děkuji ti, Charlesi,“ špitl jsem.

„Vypodobnil jsi ho skvěle, skvěle přivedl na scénu a jeho chování popsal právě tak znamenitě... až do toho místa, kde prostě sejde z hlavní cesty, takřka na nekonečně dlouhou dobu se vytratí, i přes množství důkazů, které naznačují něco jiného, dojde k mylným závěrům a potom si odjede do Brightonu věnovat včelaření...“

„Pěstovat růže do Dorkingu,“ opravil jsem ho a zmocnil se mě podivný pocit děja vu.

„Ale jistě. Nicméně ta samotná *postava* seržanta Cuffa – ten nápad učinit středobodem napínavého románu nikoli policejního, ale soukromého detektiva – je vynikající. Věřím, že čtenáři by si úžasně oblíbili takového mistra dedukce, možná tak štihlého a rozkazovačného jako Cuff, výstředního, zcela prostého pocitů, pokud by byla jeho minulost i postava rozebrána více do hloubky. Jsem již tuze zvědav, zda se mi podaří takovou postavu vytvořit v mé *Záhadě Edmonda Dickensona*, pokud se vůbec kdy dostanu k jejímu napsání.“

„Můžeš přivést zpět svého inspektora Bucketa z *Ponurého domu*,“ navrhl jsem mu nabručeně. „Ten se těšil nemalé oblibě, jeho podobizna se dokonce objevila na tabákových etiketách.“

„To ano,“ zachechtal se Dickens. „Stal se množná tou nejoblíbenější postavou z celé knihy a přiznávám, že výjevy s ním jsem psal obzvláště rád. Ale inspektor Bucket je příliš svěťácký... přízemní... prostě v sobě nemá to tajemno a šarm, které jsou tak typické pro tvého štihlého, uvolněného a odtazitého seržanta Cuffa. A navíc, když předobraz inspektora Bucketa, inspektor Charles Frederick Field, již není mezi živými, měl bych jeho dvojníka odeslat do hrobu spolu s ním.“

Po chvíli, která mi připadla velice dlouhá, jsem nebyl schopen slova. Musel jsem se soustředit na klidný dech a nedat najevo nic z oné změti myšlenek a pocitů, které mým nitrem zmítaly. Nakonec jsem promluvil, jak nejnezaujatěji to šlo: „Inspektor Field zemřel?“

„Ó, ano! Zemřel minulou zimu, v době mého amerického turné. Georgina si v *Timesech* povšimla jeho nekrologu a vystříhla jej. Věděla, že něco takového si určitě budu chtít zařadit do svého archivu.“

„Nic jsem o tom neslyšel,“ řekl jsem. „Nevzpomínáš si náhodou, v který den zemřel?“

„Ano, vzpomínám,“ přitakal Dickens. „Bylo to devatenáctého ledna. Dva z mých synů – Frank a Henry – se, jak možná víš, narodili patnáctého ledna, a tak se mi datum Fieldova skonu pamatovalo docela lehce.“

„Neskutečné,“ zvolal jsem, ačkoli jsem ani nevěděl, k čemu se vyjadřuji – zda k Dickensově paměti či úmrtí inspektora Fielda. „Objevila se v tom nekrologu v *Timesech* zmínka o tom, jak zemřel?“

„Doma v posteli, kvůli zdravotním komplikacím,“ odpověděl Dickens. Hovor na téma inspektor Field ho očividně nudil.

Devatenáctý leden byl den následující po naší expedici do Podměstí. Až do dvacátého druhého ledna jsem se nacházel v bezvědomí a pak jsem se ještě po několik týdnů necítil dostatečně dobře na to, abych mohl číst noviny. Tak tedy není divu, že jsem si té zprávy nevšiml. A stejně tak není divu, že jsem se v následujících měsících nemohl spojit s inspektorovými muži. Jeho soukromá vyšetřovací kancelář byla nepochybně zavřena a její bývalí zaměstnanci si našli práci jinde.

Pokud mi tedy Dickens nelhal.

Vzpomněl jsem si, jak mne loni napadlo, že Dickens, Drood a inspektor Field společně hrají nějakou složitou hru určenou pro tři hráče, v níž jsem já uvízl jako pěšák

uprostřed šachovnice. Mohla to být lež, která představovala součást nějaké Dickensovy léčky?

Pochyboval jsem o tom. Vždyť bych si mohl snadno u nějakého známého z redakce *Timesů* ověřit, zda je ten nekrolog skutečný. A pokud opravdu v lednu zemřel, tak někde musí mít svůj hrob. To bych si mohl rovněž ověřit. V jakémsi krátkém záchvěvu šílenství mi přišlo na mysl, že se třeba jedná o nějakou léčku ze strany samotného inspektora – který by mohl předstírat svou vlastní smrt, aby se tak ochránil před Droodovými nohsledy. Ale to mi připadalo, i přes všechny ty nemožné události během posledních tří let, až moc přitažené za vlasy. Vypudil jsem tu myšlenku z hlavy.

„Jsi v pořádku, Wilkie? Najednou mi připadáš nějaký bledý.“

„To ta zatracená dna,“ odvětil jsem. Oba jsme se postavili.

„Zdržíš se na večeri? Tvému bratrovi se nedaří natolik dobře, aby s námi mohl pravidelně stolovat, avšak pokud jsi tady ty...“

Podíval jsem se na hodinky. „Jindy, Charlesi. Potřebuji se vrátit zpět do města. Caroline pro nás připravuje nějakou specialitu a pak se chystáme do divadla...“

„Caroline?“ zvolal Dickens překvapeně. „Copak ona se vrátila?“

Zavrtěl jsem hlavou, usmál se, a třemi prsty si poklepal na čelo. „Myslím *Carrie*,“ opravil jsem se. I to ale byla lež, jelikož Carrie trávila celý týden s rodinou, kde pracovala jako guvernantka.

„Aha, dobrá, tak tedy jindy,“ souhlasil Dickens. Doprovodil mne ven před chatu a pak dál tunelem.

„Zařídím, aby tě některý ze sloužících zavezl na nádraží.“

„Děkuji, Charlesi.“

„Jsem rád, že jsi dnes přišel do Gad's Hill Place, můj drahý Wilkie.“

„I já Charlesi. Bylo to velice povznášející.“

* * *

Nejel jsem rovnou zpět do Londýna. Na nádraží jsem počkal, až se Dickensův sluha se svou dvojkolkou ztratí z dohledu, a pak nastoupil do vlaku směr Rochester.

Tentokrát jsem s sebou neměl žádnou brandy, a tak jsem počkal, až se mi katedrální hřbitov bude zdát dostatečně prázdný – dlouhé odpolední letní stíny se plazily po náhrobcích – a potom jsem se svěžím krokem vydal k jámě s páleným vápnem. Na kalné šedé hladině nebylo po štěněti ani památky. Chvíli jsem hledal v trávě a pak našel tu větev, kterou jsem si tu dříve odložil. Asi po třech či čtyřech minutách šťouchání a prohrabování jsem ty ostatky objevil – hlavně kosti, zuby, páteř a chrupavky, ale také ještě zbytky srsti a kůže. Chtěl jsem to, co z malé mrtvolky zbylo, vynést na povrch, avšak přišlo mi, že tou větví to jde jen docela těžko.

„Dradles by řekl, že todlenc je možná ten nástroj, kerej pan Billy Wilkie Collins potřebuje,“ ozval se hlas těsně za mnou.

Nadskočil jsem tak prudce, že jsem se málem převrátil do jámy s páleným vápnem.

Dradles mne svou na kámen ztvrdlou rukou chytil za rameno. V druhé ruce držel ostnatou kovovou tyč, která mohla mít tak dva metry. Kdysi snad patřila k železnému plotu před katedrálou, či snad tvořila dekoraci jedné z vížek anebo její bleskosvod.

Dradles mi tu věc podal. „S tímhlenc se vám bude šťouchat mnohem líp, pane.“

„Děkuji vám,“ řekl jsem. Skutečně, s tímto dlouhým a ostnatým nástrojem to šlo jako po másle. Obrátil jsem mrtvolku štěněte a usoudil, že větší tělo by se v jámě s páleným vápnem muselo ponechat tak pět nebo šest dní, a potom pomocí železné tyče ty drobné ostatky strčil zase zpět pod povrch. Na chvíli jsem si sám sebe představil jako nějakého přízračného kuchaře, který míchá polévku, a musel jsem se přemáhat, abych se nerozesmál.

Vrátil jsem tyč zpět Dradlesovi. „Děkuji vám,“ řekl jsem znova.

„Dradles chce, aby milostpán věděl, že to vůbec nestálo za řeč,“ zabručel umouněný kameník. Jeho tvář se tohoto chladného večera zdála stejně rudá jako před několika dny, kdy zostra páliło slunce a on musel pracovat.

„Dnes jsem na brandy zapomněl,“ oslovil jsem ho s úsměvem, „ale alespoň vám tady něco přispěju, abyste si mohl v hospodě U Došků dát nějaké dobré pití.“ Dal jsem mu pět šilinků.

Zacinkal mincemi v ztvrdlé mozolovité dlani a pak mi věnoval široký úsměv. Napočítal jsem čtyři zuby.

„Děkuju, pane Billy Wilkie Collins. Až tam Dradles pude, rozhodně nezapomene připít vám na zdravíčko.“

„Skvělé,“ usmál jsem se a přikývl. „Musím jít.“

„Pan C. Dickens, ten slavný spisovatel, před rokem použil zrovna ten samej nástroj, když tu byl,“ prozradil mi Dradles.

Otočil jsem se. Výpary z páleného vápna mi vhněly slzy do očí, avšak na Dradlese nijak nepůsobily. „Prosím?“ opáčil jsem.

Dradles se znova usmál. „Zrovna tím samým nástrojem míchal tudle smradlavou vomáčku,“ vysvětloval. „Ale pan C. Dickens, slavný spisovatel, si přinesl mnohem většího mrtvého psa, to teda jo.“

KAPITOLA TŘICÁTÁ OSMÁ

Dvacátého devátého října toho roku 1868 jsem si na sebe vzal ten nejlepší oblek a pak se v pronajatém kočáru rozjel ke kostelu ve čtvrti Marylebone, abych se tam zúčastnil svatby Caroline G. a Josepha Charlese Clowa.

Nevěsta vypadala zrovna tak, jak by to člověk u osmařicetileté ženy čekal, a možná ještě něco o něco starší. Ženich zato vedle ní ve svých sedmadvaceti působil docela mladistvě. Kdyby se do kostela připlížil někdo, kdo šťastný pár nezná, rozhodně by mu nikdo nemohl vyčítat, kdyby si myslel, že Caroline je matka ženicha či nevěsty.

Matka ženicha tam byla také – hloupá tlustá drobná ženština připomínající permoníka, oděná v nevkusných šatech kaštanové barvy, které vyšly z módy snad již před deseti lety. Celý obřad i následnou krátkou oslavu proplakala a poté, co šťastný pár odjel – nikoli na precizně naplánovanou svatební cestu, ale zpět do malinkého domu, který sdíleli spolu s ženichovou matkou –, jí museli pomáhat do kočáru.

Dostavilo se i několik dalších hostů z každé strany. Nepřekvapilo mě, že paní G., tchýně Caroline, nepřijela (přestože ta stařena svou snachu často nabádala, aby se znova

prováděla). Další důvod, proč se její bývalá tchýně rozhodla nedostavit (pokud o tom tedy ta stará žena věděla, aby to mohlo ovlivnit její rozhodnutí), jsem poznal, když jsem nahlédl do svatební knihy. Caroline uvedla falešné jméno otce – jistého „pana Johna Courtenayho“. Toto představovalo součást její celkové proměny – vymyslela si nové rodinné pozadí i minulost, a dokonce i první manželství. Já se zavázal, že (jako její bývalý zaměstnavatel) toto všechno potvrdím, včetně nejruznějších detailů, pokud bych na to byl kdy tázán.

Tato snaha o změnu sebe sama se zdála nakažlivá. Všiml jsem si, že mladá Carrie, která šla za svědkyni, se podepsala jako „Elisabeth Harriette G.“. Jednalo se totiž o nový způsob psaní jejích jmen. Avšak největší lži na oddacím listě se dopustil ženich, který své povolání uvedl prostě jen jako „gentleman“.

Nu, pokud instalatér, co má za ušima i pod nehty věčně zažranou špínu, může nyní být anglickým gentlemanem, vyvinula se naše země konečně v onen socialistický stát, o nějž tolik reformátorů tak neúnavně usilovalo.

Musím přiznat, že jedinou osobou, která se na téhle svatbě zdála šťastná, byla Carrie. Snad v sladkém zapomnění mládí či z prosté oddanosti své matce vypadala nejen uvolněně, ale také se chovala, jako bychom se my všichni účastnili radostné události. Ale pokud říkám „my“, mám na mysli jen hrstku lidí. Na Clowově straně uličky se nacházeli dva lidé – plačící, v krepových šatech oděná matka a jakýsi neznámý neoholený muž, snad Clowův bratr anebo prostě jen nějaký další instalatér, který se dostavil v naději, že se po obřadu dočká nějakého dobrého jídla.

Na Carolinině straně seděla pouze Carrie, Frank Beard a já. Naše skupinka byla tak malá, že Beard se musel podepsat vedle Carrie jako jeden ze dvou požadovaných svědků. (Beard mi navrhl, abych se podepsal já, avšak můj smysl pro ironické absurdno nebyl tak dobře rozvinut.)

Joseph Clow se po celou dobu obřadu zdál zkoprnělý strachem a napětím. Carolinin úsměv byl tak široký a tváře měla tak rudolící, že jsem nepochyboval o tom, že jistě každou chvíli vypukne v hysterický pláč. Dokonce i farář nejspíše vycítil na tomto obřadu něco podivného a často vzhlížel od Písma a svýma krátkozrakýma očima si prohlížel nepočetné účastníky, jako by snad každou chvíli čekal na zprávu, že jde jen o jakýsi vtip.

Během obřadu jsem pocíťoval v celém těle a mozku zvláštní otupělost. Možná za ni mohlo laudánium, kterého jsem požil ve zvýšené dávce, abych se na tento den posilnil, ale spíše jsem to přisuzoval pocitu skutečného odcizení. Když nevěsta a ženich opakovali své závěrečné sliby, přiznávám, že při pohledu na Caroline, která ve svých špatně padnoucích a poněkud lacině vyhlížejících svatebních šatech stála až křečovitě zpříma, vybavily se mi všechny jemné (nyní snad až příliš jemné) křivky a záhyby, které se pod těmi šaty skrývaly a které jsem tak důvěrně znal. Nepocíťoval jsem nic kromě zvláštního, stále patrnějšího pocitu prázdnoty, jenž se mne poprvé zmocnil, když jsem před několika týdny dorazil domů a tam na mne nečekala Caroline, Carrie, a často dokonce ani mí tři sloužící, kteří si zažádali o volno z důvodu nemoci v rodině Besse. Ten obrovský dům byl zcela prostý lidských hlasů a zvuků.

Když svatba skončila, žádná hostina ani oslava jako taková se nekonala – pouze krátké a nepříjemné popocházení po studeném farním dvoře. Potom pár odjel v otevřeném kočáře – na otevřený kočár byla sice docela zima, a dokonce začalo pršet,

ale novomanželé na uzavřený kočár prostě neměli dost prostředků. Poté, co vůz s čerstvě oddaným párem odkodrcal vstříc jejich novomanželskému štěstí, nabídl se Frank Beard, že ve svém vlastním kočáře odveze Carrie a matku Josepha Clowa do toho stejného domu, kam měli zrovna namířeno novomanželé. (Caroline pokládala za důležité, aby s ní Carrie v tom stíněném, spartánském domě strávila několik prvních týdnů manželského života, ač bude ta dívka i nadále pracovat jako guvernanka a brzy se nastěhuje zpět na Gloucester Place.)

Nakonec, poté, co se značně zmatený farář odebral zpátky do potemnělého kostela, zůstal jsem tam venku v mrazivém říjnovém větru již jen já a ten druhý instalatér (který, jak jsem zjistil, neměl k Josephu Clowovi žádný příbuzenský vztah). Rozloučil jsem se s tím hladovým mužem poklepáním na klobouk a pak se pěšky vydal k domu bratra Charleyho na South Adley Street.

S koncem parného léta se Charleyho zdraví poněkud zlepšilo a od poloviny září již spolu s Katey opět trávili většinu času doma v Londýně a do Gad's Hill Place jezdili méně často. Charles rovněž pracoval na různých ilustracích, přestože ho stále velice často sužovala bolest žaludku i celková únava.

Byl jsem tedy překvapen, když jsem ho onoho dne, dvacátého devátého října, poté, co jsem zaklepal u nich na dveře, nenašel doma. Uvítala mě Katey a zavedla do jejich malého a poněkud tmavého salonu. Věděla o Carolině svatbě a dožadovala se, abych se s ní podělil o všechny „perličky“. Nabídl mi trochu brandy – kterou jsem s vděkem přijal, jelikož nos, tváře i ruce jsem měl od podzimního chladu celé červené – a potom jsem nabyl dojmu, že i ona sama si nejspíš něčeho přihnula, než jsem přišel.

Každopádně jsem se s ní podělil o všechny „perličky“, ale jaksi došlo na to, že spolu s těmito „perličkami“ jsem jí povykládal celý průběh svého vztahu s paní Caroline G. Ten příběh je samozřejmě pro měšťáckou přecitlivělost poněkud těžko stravitelný, avšak já dobře věděl, že Katey o střední třídě nemá zdaleka tolik iluzí jako její otec. Pokud všechny ty pomluvy a fámy byly pravdivé, tak Katey si již dávno našla milence – nebo několik milenců –, aby si tak vynahradila nedostatek vášně (nebo neschopnosti ji vyjádřit), který vykazoval můj bratr. Kate byla prostě světácká žena. Nyní popíjela brandy a seděla vedle mě v potemnělém pokoji se zavřenými okenicemi, kde jediný zdroj světla představoval nepatrný oheň hořící v krbu a já jsem jí snad i nevolky vyjevil veškeré podrobnosti o svém životě s Caroline, které jsem snad neprozradil ještě nikomu, ani jejímu otci.

A, jak jsem hovořil, uvědomil jsem si, že existuje i jiný důvod – kromě potřeby konečně si někomu vylít srdce – proč jsem Katey Dickensové toto všechno povídal.

Neochotně, tajně a bolestně jsem nakonec přijal necitlivou předpověď jejího otce, že Charley si na tomto světě již dlouho nepobude. Byla pravda, že Charleyho zdravotní stav, ač to občas vypadalo, že nastává obrat k lepšímu, se v celkovém měřítku zhoršoval. Nyní jsem dokonce i já (jeho oddaný a milující bratr) považoval za pravděpodobné, že Charley nás za rok či za dva opustí a z této stárnoucí (nyní ve věku dvaceti osmi let), avšak stále pěkné ženy, se stane vdova.

Katey brzy projevila svou vlastní indiskrétnost, když mi řekla: „Určitě by tě překvapilo, kdybys věděl, co k svatbě paní G. poznamenal otec.“

„Pověz mi to,“ vyběhl jsem ji a naklonil se blíž.

Každému z nás nalila další sklenici brandy, ale pak zavrtěla hlavou. „Možná by to ranilo tvé city.“

„Nesmysl. Nic z toho, co by tvůj otec mohl vypustit z úst, mé city rozhodně nezraní. Vždyť se spolu přátelíme a důvěřujeme si již tak dlouho. Prosím, pověz mi to. Copak poznamenal k dnešnímu obřadu?“

„No, *mně* samozřejmě nic. Ale zaslechla jsem, jak se svěruje tetě Georgině..., Wilkieho milostný život je zcela nepředvídatelný. Kdoví, celá tahle svatební maškaráda mohla ze strany té ženy představovat jen jakousi léčku, jak Wilkieho přimět, aby si to rozmyslel a konečně si ji vzal.“

Seděl jsem tam zcela ohromen. Skutečně mě to ranilo. Může to být pravda? Mohla snad i tato *svatba* představovat další z Carolininých triků, jak mě přimět, abych se s ní oženil? Doufala snad, že se mi po ní bude stýskat tak, že za ní přijdu i do domácnosti Josepha Clowa, zpretrhám a zruším všechna manželská pouta a padnu před ní na kolena, aby se ke mně vrátila... a pak si mě vzala? Ucítíl jsem, jak mi tělem projel záchvěv čehosi, co bych mohl označit za znechucení.

Zcela otřesen jsem vyhrknul jen: „Tvůj otec je velmi moudrý muž.“

Naprosto nečekaně – napjatě – se ke mně natáhla a stiskla mi ruku.

Při třetí skleničce brandy jsem pak ke Katey zavrnl nějaká slova, o která jsem se, mnohem později a za značně odlišných okolností, takřka ve stejném znění podělil se samotným Charleym.

„Kate... nesuď mě příliš přísně. Byl to pro mě hrozný rok, poznamenaný nemocí, smrtí matky a samotou. Když jsem dnes viděl, jak se Caroline vdává, pocítil jsem na jednu stranu uspokojení, ale dolehl na mne také podivný znepokojující pocit. Vždyť byla koneckonců po více než čtrnáct let součástí mého života a více než deset roků se mnou žila ve společné domácnosti. Myslím si, má drahá Katey, že muž v mé situaci je hoden politování. Nejsem... Po dlouhou dobu jsem nebyl... Prostě nejsem zvyklý na život o samotě. Zvykl jsem si na to mít u sebe laskavou ženu, s níž si mohu promluvit jako teď s tebou, Kate... a která se o mě stará a možná čas od času mě i trochu rozmazluje. Všichni muži to takto mají rádi, ale já snad víc než kdokoli jiný. Pro ženu, manželku jako ty, není jednoduché si představit, jaké to je, když si muž zvykne na to, že na něj doma vždycky čeká pěkné stvoření... hezky oblečené, pokaždé někde poblíž, přinášející do života starého mládence světlo a teplo... a pak se najednou, ne z vlastního zavinění, ocitne sám jako nyní já... venku v zimě a tmě.“

Katey se na mne velice upřeně dívala. Když jsem tohle všechno vysvětloval, naklonila se ke mně ještě blíže. Její koleno pod dlouhými zelenými hedvábnými šaty se nyní nacházelo jen pár centimetrů od mého vlastního. Najednou se mne zmocnila touha padnout na kolena, složit jí hlavu do klína a rozplakat se jako malé dítě. V tom okamžiku jsem si byl jist, že by mne objala, poplácala po zádech, a možná si mou uplakanou tvář dokonce přitiskla na hrud’.

Místo toho jsem tam jen zůstal sedět, avšak naklonil se k ní ještě blíže. „Charley je moc nemocen,“ zašeptal jsem.

„Ano.“ V tom slově jsem nevycítil žádný smutek, jen prostý souhlas.

„I mne sužuje nemoc, ale nepochybně se vyléčím. Jedná se jen o přechodnou záležitost. Dokonce ani teď nijak neovlivňuje mé schopnosti ani... potřeby.“

Věnovala mi pohled, v němž se zračilo cosi jako napjaté očekávání.

Potom jsem se zeptal, tiše, ale naléhavě: „Kate, předpokládám, že by sis nemohla vzít muže, který...“

„Ne, to nemohla,“ odvětila Kate rázně. Postavila se.

Vstal jsem také a zmateně jsem se zapotácel.

Kate zavolala na služebnou, aby mi přinesla kabát, hůl a klobouk. Ještě než jsem si stačil rozmyslet, co dalšího říct, stál jsem již venku v zimě před prahem. Ani nyní jsem nenacházel žádná slova. Dveře se s bouchnutím zavřely.

Ani ne o půl bloku dál, když jsem se nakláněl v chladném větru, který mi do tváře vhněl déšť, jsem na protějším chodníku spatřil Charleyho. Zamával na mne, ale předstíral jsem, že ho nevidím, ani neslyším, rychle jsem běžel dál, rukou si přitom přidržoval krempu klobouku a předloktím zakrýval tvář.

O dva bloky dál jsem si zastavil drožku, aby mne odvezla na Bolsover Street.

Marta R., jež v té době neměla žádné sloužící, mi sama otevřela dveře. Z jejího bezprostředního výrazu jsem vycítil, že mne vidí moc ráda.

Oné noci bylo počato naše první dítě.

KAPITOLA TŘICÁTÁ DEVÁTÁ

V listopadu předvedl Dickens před publikem složeným ze stovky nejlepších přátel své vražedné představení.

Po více než rok Dickens vyjednával s Chappellem a spol. podmínky svého dalšího turné – které označoval jako „šňůru veřejných čtení na rozloučenou“. Chappell navrhl sedmdesát pět představení, avšak Dickens – jehož nemoc, slabost a různé jiné neduhy přibývaly takřka denně – trval na stovce čtení za sumu osmi tisíc liber.

Jeho nejstarší přítel Forster, který nikdy taková turné neschvaloval, jelikož Dickense zdržovaly od psaní a vždy ho nesmírně vyčerpaly, oslabily a neblaze se podepsaly na jeho zdraví, Nenapodobitelnému řekl, že pokud se nyní vydá na turné čítající stovku představení, tak mu to vzhledem k jeho současnému stavu dozajista přivodí smrt. Frank Beard i jiní lékaři, se kterými se Dickens nyní často radil, sdíleli stejný názor. Dokonce i Dolby, kterého si Dickens vydržoval jen kvůli těmto čtením, měl pocit, že nyní není dobré se do takového turné pouštět a zcela šílené pokoušet se o celou stovku představení.

A Dickensova rodina, staří přátelé, lékaři i důvěrní poradci se domnívali, že by Dickens neměl do svého turné na rozloučenou zařazovat vraždu Nancy. Někteří, jako třeba Wills a Dolby, se prostě domnívali, že na tak distingovaného a ctěného autora je to příliš senzacechtivé. Většina ostatních – Beard, Percy Fitzgerald, Forster i já – si byla takřka na sto procent jistá, že ho to přivede do hrobu.

Dickens ale poněkud zvráceně považoval nadcházející úmorné cestování a představení, nemluvě o duševních útrapách, které mu způsobovaly každodenní cesty vlakem, za (jak se svěřil Dolbymu) „úlevu mé mysli“.

Nikdo jiný kromě mě jeho přístup nechápal. Věděl jsem, že Dickens je něco jako mužská verze *succuba* – nejenže při těchto čteních dokáže stovky lidí očarovat svým hypnotickým a magnetickým působením, ale také z nich tak vysávat energii.

Nepochyboval jsem o tom, že bez této potřeby a schopnosti by Dickens již dávno podlehl svým nemocem. Byl to upír a potřeboval společenské příležitosti, aby mohl z publika vysávat sílu, kterou potřeboval, aby se dožil dalšího dne.

Uzavřel tedy s Chappellem dohodu o stovce představení za osm tisíc liber. Nenapodobitelného americké turné – které, jak se mi přiznal, ho přivedlo na samý okraj naprostého zhroucení – mělo původně čítat osmdesát představení, z nichž se ale nakonec několik zrušilo, takže se jich tedy uskutečnilo sedmdesát šest. A Katey mi prozradila (ještě dlouho před naším setkáním dvacátého devátého října), že jeho americké snažení vyneslo dvě stě dvacet osm tisíc dolarů a výdaje – především cestovní výlohy, pronájem sálů, poplatky za hotely a pětiprocentní provize jeho americkým agentům Ticknorovi a Fieldsovi – nedosáhly ani devětatřiceti tisíc dolarů. Ještě před cestou měl v Anglii výdaje šest set čtrnáct liber a samozřejmě musel také vyplatit odměnu Dolbymu, a to ve výši tří tisíc liber.

Z toho by vyplývalo, že příjmy z amerického turné z let 1867 a 1868 musely představovat malé jmění – značné jmění pro kohokoli z nás, co se věnujeme spisovatelskému povolání –, avšak Dickens se na toto turné vydal pouhé tři roky po skončení americké občanské války. Ta válka americký dolar značně zdevalvovala a začátkem léta 1868 americká měna stále ještě nenabyla své dřívější směnné hodnoty. Katey mi vysvětlila, že kdyby otec příjmy z turné investoval v Americe do cenných papírů a počkal, až se dolar vrátí na původní hodnotu, mohly by jeho příjmy činit takřka třicet osm tisíc liber. Namísto toho zaplatil čtyřicetiprocentní sazbu za převod svých dolarů na zlato. „Mé zisky,“ vychloubal se své dceři, „dosáhly dvaceti tisíc liber a nějaké stovky k tomu.“

Úchvatné, avšak neodpovídá to všemu tomu cestování, tvrdé práci, vyčerpání a ochabnutí jeho spisovatelského nadšení, které to turné zapříčinilo.

A tak možná současnou dohodu s Chappellem uzavřel z prostého hladu po penězích, stejně jako ze své teoretické potřeby vysávat lidem sílu.

Anebo chtěl s pomocí tohoto turné spáchat sebevraždu.

Přiznávám, milý čtenáři, že tuto poslední možnost jsem si nejen uvědomil a dávala mi smysl, ale také mě zmátla. V této chvíli jsem chtěl já být tím, kdo Charlese Dickense zavraždí. Ale možná by prostě bylo pohodlnější, kdybych mu pomohl vykonat sebevraždu.

* * *

Dickens začal turné ve svém oblíbeném sále v St. James's Hall v Londýně již šestého října, avšak ještě bez výjevu vraždy. Věděl, že bude muset své cesty a představení na nějaký čas přerušit – v listopadu se měly konat všeobecné volby a své turné tedy musel pozastavit už jen proto, že by si v této době nemohl pronajmout žádný sál ani divadlo, jelikož je měli obsazené politici pro své kampaně. (Dickens se nijak netajil tím, že vždycky podporoval Gladstonea a Liberální stranu, ale spíš z toho důvodu – jak jeho blízcí přátelé věděli –, že vždycky opovrhoval Disraelim, a ne proto, že by vkládal veliké naděje do schopnosti liberálů uskutečnit takovou reformu, kterou on, Dickens, vždycky prosazoval ve svých románech, článcích i veřejné činnosti.)

Ale dokonce i ta jednodušší, vraždy prostá představení – v Londýně, Manchesteru, pak znova v Londýně, Brightonu, Londýně – se na něm neblaze podepsala.

Začátkem října mi Dolby prozradil, že zpočátku měl Dickens velkou radost z opětovného zahájení svých veřejných čtení, ale po čtrnácti dnech trvání turné již Dolby přiznával, že jeho milovaný šéf špatně spí, zachvacují ho hrozné záchvaty smutku a vždy, když nasedne do železničního vagonu, zmocní se ho strach. Při sebemenším cuknutí či trnutí pak, podle Dolbyho, „šéf zaječí, jako by měl přijít o život“.

Franka Bearda zase mnohem víc znepokojovalo, že Dickensovi opět napuchávalo levé chodidlo – což vždy představovalo předzvěst vážnějších potíží – a navíc se mu s ještě větší silou než kdy předtím vrátily bolesti ledvin a krvácení střev.

Ještě výmluvnější snad ale byly zprávy, které se od Katey dozvěděl můj bratr Charles. Dickens prý často plakal a občas ho během této počáteční části turné vůbec nešlo utěšit. Je pravda, že Dickens během toho léta a začátkem podzimu utrpěl dost osobních ztrát.

Jeho syn Plorn – nyní takřka sedmnáctiletý – odplul koncem září za bratrem Alfredem do Austrálie. Dickens na nádraží propukl v pláč, což bylo pro Nenapodobitelného dosti neobvyklé, jelikož si většinou při rodinných loučeních dokázal zachovat chladnou hlavu.

Koncem října, když na něj následky turné začaly tak těžce doléhat, se Dickens dozvěděl, že jeho bratr Frederick, s nímž byli již léta odcizeni, zemřel. Forster mi prozradil, že mu Dickens napsal: „Byl to promrhaný život, ale chraň Bůh, abychom opovrhovali jím, nebo čímkoli jiným na tomto světě, co nepáchá úmyslné a kruté zlo.“

Mně osobně, během jedné z nepočtených společných večeří u Véreyho v Londýně, které se konaly během pauzy v jeho turné, Dickens prostě řekl: „Wilkie, ze srdce se mi stal hřbitov.“

Prvního listopadu, kdy se Nancyna vražda začala objevovat na obzoru, se můj bratr od Katey dozvěděl, jak Dickens Georgině řekl: „Všechno se ve mně popletlo a nyní se cítím stejně nespavý jako nemocný.“

A pak znova napsal Forsterovi: „Necítím se dobře a trpím těžkou únavou. Jinak si však nemohu na nic stěžovat, na nic, na nic, avšak, stejně jako Mariana, jsem znaven.“

Forster, který se v té době rovněž potýkal s únavou, mi tento vzkaz tajně ukázal – my, nejbližší Dickensovi přátelé, jsme se rozhodli, že budeme společně sledovat stav Nenapodobitelného zdraví. Avšak přiznal se mi, že nedokázal ihned správně zařadit tu zmínku o Marianě.

Avšak já ano. A když jsem Forsterovi recitoval verše z Tennysonovy básně „Mariana“, na niž Dickens poukazoval, nemohl jsem se ubránit úsměvu:

*„Jsem znavena, tak znavena,
ó Bože, že zemřít bych přála si.“*

Během jednoho z říjnových londýnských představení v St. James's Hall, kam jsem se vydal, aniž bych to Dickensovi dopředu oznámil, jsem se stal svědkem toho, jak se svým obvyklým elánem předčítá z *Kroniky Pickwickova klubu* – knihy, ke které se vždycky nesmírně rád vracel – nebo se to tak tedy publiku alespoň vždy zdálo, ale během několika minut začal mít značné potíže říci slovo „Pickwick“.

„Picksnicku,“ zavolal na svou postavu a pak se odmlčel, takřka se zasmál a zkusil to znova. „Peckwicksi... Omlouvám se, dámy a pánové, samozřejmě jsem chtěl říci... Pikniku! Tedy ne, Packritsi... Pecksniffe!... Picksticku!“

Po několika dalších takových rozpačitých pokusech přestal a podíval se na své přátele sedící v přední řadě (já jsem se té noci zrovna nacházel na balkoně) a v očích se mu zračilo něco jako pobavení. Ale zároveň také zoufalství, napadlo mě, jako by je chtěl požádat o pomoc.

A – dokonce i tak daleko vzadu, mezi oddanými smějícími se davy – jsem vycítil jeho náhlý nával paniky.

Již tolik týdnů Dickens vypilovával svůj scénář Nancyny vraždy, avšak zatím jej nevyužil. Té noci u Véreyho se mi svěřil: „Prostě se to bojím přecíst, můj drahý Wilkie. Nepochybuji o tom, že publikum by při tom zkamenělo hrůzou... a to by stačilo, abych přečetl jen osminu!... Znepokojuje mne ale to, zda by tento zážitek nebyl pro diváky *tak úděsný*, tak nepopsatelně děsivý, že by se mým čtením již napříště vyhnuli.“

„To sám poznáš, až si publikum prověříš ještě několika dalšími čteními, můj drahý Charlesi,“ poradil jsem mu té noci. „Sám vycítíš, kdy nastane ta pravá chvíle. Jako vždycky.“

Dickens na tuto pochvalu zareagoval prostým pokývnutím a pak si nepřítomně usrknul vína.

Potom jsem se od Dolbyho doslechl, že mám být zvláštním hostem – spolu s asi sto patnácti dalšími „zvláštními hosty“ – na soukromém čtení (během přestávky v politické kampani) v St. James's Hall čtrnáctého listopadu.

Dickens se konečně chystal zavraždit Nancy.

* * *

Toho dne, kdy se mělo čtení uskutečnit, jsem se vydal do Rochesteru. S panem Dradlesem jsem se setkal před katedrálou a jako obvykle mu předal dárek. Brandy, kterou jsem tohoto zaprášeného starce obdarovával, stála víc než ta, kterou jsem si kupoval pro sebe a zvláštní hosty.

Dradles ji se zabručením přijal a rychle si ji schoval kamsi do početných vrstev tlustých plátěných a flanelových kabátů a moleskinových a flanelových vest. Díky všemu tomu flanelu, plátnu a moleskinu již tak vypadal značně objemně a nafouknutě, takže jsem ani nedokázal rozeznat, kam že si tu láhev vlastně ukryl.

„Dradles říká tudy, milostpane,“ zavelel a vedl mě zpět kolem katedrály a věže a ke vchodu do krypty. Nesl zastíněnou svítilnu, a když začal po kapsách hledat správný klíč, na chvíli ji odložil. V nespočtu kapes, které na sobě měl, se nacházel nespočet klíčů a svazků klíčů, takže nějakou dobu trvalo, než našel ten správný.

„Dávejte si pozor na hlavu, pane Billy Wilkie Collins,“ bylo vše, co řekl, když pozvednul zacloněnou svítilnu a vstoupili jsme do temného bludiště. Tento podzemní den byl tak zatažený, že vysklenými lichoběžníky v mřížkovaném stropě neprocházelo takřka žádné světlo. Kořeny stromů, keře a někde i drny trávy pokrývaly místa, která již dlouho mrtví stavitelé katedrály zamýšleli jako světlíky pro tuto říši mrtvých.

Následoval jsem Dradlese především po sluchu a přidržoval jsem se přitom vlhké břidlicové stěny. *Stoupající vlhko.*

ŤUK-KLEP-KLEP-KLEP-KLEP-ŤUK-ŤUK-KLEP. Dradles zřejmě našel ozvěnu, která se mu pozdávala. Odstínil lucernu a ukázal mi křížení zdiva v místech, kde se chodba otáčela k úzkému schodišti vedoucímu níže do podzemí.

„Vidí to pan Billy W. C?“ zeptal se. Jeho dech naplnil studený prostor mezi námi rumovými výpary.

„Bylo to zde rozbořeno, potom vloženy nové kameny a ty pak nově omítnuty,“ odpověděl jsem. Musel jsem se snažit, abych nedrklal zuby. Říká se, že jeskyně bývají teplejší – tak kolem jedenácti stupňů – než ten studený listopadový vítr, co dnes venku povíval. Pro tuto jeskynní kryptu to však neplatilo.

„Ano, sám Dradles to ani ne před dvěma lety udělal,“ vydechnul na mě. „Nikdo, ani farář, ani sbormistr, dokonce ani jinej kameník by si nevšimnul – po dvou nebo třech dnech –, pokud by nová omítka byla nahrazena ještě novější. Ne pokud by to udělal Dradles.“

Přikývl jsem. „A za touhle stěnou se nachází rovnou hrobka?“

„Ne, ne,“ zasmál se ten oflanelovaný kameník. „Mezi starejma nebožtíkama a náma jsou ještě tak dvě zdi. Tady todle vede pouze k prostoru před starší zdí. Tak nanejvýš půl metru.“

„Stačí to?“ zeptal jsem se. Nedokázal jsem ale na konec věty dodat *na ukrytí těla?*

Dradlesovy revmatické oči se na mne ve světle lucerny podívaly. Vypadal velice pobaveně, ale zároveň se zdálo, jako by mi dokázal číst myšlenky. „Ne, na tělo ne,“ odpověděl až příliš hlasitě. „Ale na pouhý kosti, obratle, pánev, hodinky, řetízek nebo zlatej zub či dva a na pěknou rozesmátou lebku... by tam bylo místa víc než dost, pane. Víc než dost. Ten starej nebožtík tam vzádu určitě nebude tomu novému závidět jeho bydlení... To ne, pane Billy Wilkie Collinsi, to vás ujišťuju.“

Cítil jsem, jak se mi zvedá žaludek. Jestli toto místo velice rychle neopustím, tak se pozvracím tomuhle kameníkovi rovnou na jeho „nerozlišené“ boty. Ale ještě chvíli jsem to vydržel a zeptal se: „Je tohle to stejné místo, kam jste se vy a pan Dickens rozhodli uložit kosti, které má přinést?“

„Ne, ne, kdepak, pane. Náš pan Charles Dickens, slavný spisovatel, si vybral temnější, hlubší místočko pro kosti, co Dradlesovi přinese, hned tam dole pod schody, pane. Přeje si vašnosta, abych ho tam zavedl?“

Zavrtěl jsem hlavou a – aniž bych čekal na kameníka s tou malinkou lucernou – vypotácel se nahoru a na čerstvý vzduch.

* * *

Toho večera, když jsem seděl v St. James's Hall spolu s asi další stovkou nejblížeších Dickensových přátel, jsem přemýšlel, kolikrát již asi Nenapodobitelný stál na jevišti a účinkoval – buďto v nějaké divadelní hře, nebo jako zástupce nového typu spisovatele, kteří veřejně předčítají svá díla. Určitě mnohokrát. Nejméně. On patřil k tomu „novému typu spisovatelů“ více než kdokoli jiný. A zdálo se, že nikdo se mu zatím nevyrovná, ani ho nenahradí.

Tahle veřejná vražda Nancy představuje další krok, který by člověk od spisovatele nečekal.

Forster mi prozradil, že se mu podařilo přesvědčit Dickense, aby se Chappellů zeptal na to, co soudí o Dickensově – podle Forstera – velice neblahém nápadu zařadit do programu čtení Nancynu vraždu. A právě Chappellové Dickensovi navrhli tuto děsivou a strašlivou pasáž předvést na zkoušku nejdříve před soukromým publikem.

Ještě před představením jsem přeslechl, jak jeden velmi slavný londýnský lékař (nikoli náš drahý přítel Beard) Nenapodobitelnému řekl: „Můj drahý Dickensi, můžeš se spolehnout na to, že pokud během vraždy té dívky vykřikne byť jen jediná žena, pohltí celý sál hotová hysterie.“

Dickens jen skromně sklonil hlavu a na tváři se mu objevil úsměv, který by každý, kdo ho znal, označil spíše za zlomyslný než rozpustilý.

Když jsem usedal na své místo v druhé řadě vedle Percyho Fitzgeralda, všiml jsem si, že jeviště bylo uspořádané trochu jinak než při obvyklých čteních. Kromě osobitého plynového nasvícení a tmavě červené stěny, které mu na potměnělém jevišti poskytovaly takovou výhodu, se Dickens rozhodl přidat ještě dvě boční stěny stejné temné barvy, a za nimi dokonce ještě závěsy v podobném odstínu, jejichž účelem bylo, aby diváci na širokém jevišti zaměřili svou pozornost na malý dramaticky nasvícený prostor, který Dickense bezprostředně obklopoval.

Čekal jsem, že Dickens čtení zahájí něčím méně senzačním – třeba zkrácenou verzí vděčné a stále tak populární scény soudu z *Kroniky Pickwickova klubu* („Předvolávám Sama Wellera!“) – a bouřlivý výjev Nancynu vraždy přijde až později, aby se její silný emocionální dopad přece jen trochu rozmělnil v předcházejících čteních.

Ale neudělal to. Začal rovnou tou vraždou.

Vím, milý čtenáři, že jsem se již zmiňoval o Nenapodobitelného poznámkách k rané letní verzi tohoto výjevu, ale musím přiznat, jak málo tyto poznámky – či mé vlastní ubohé schopnosti popisu, ač vycvičené psaním prózy – skutečně odpovídaly tomu, co jsme viděli během následujících pětáctyřiceti minut.

Možná, milý čtenáři, ve tvé nesmírně vzdálené budoucnosti konce dvacátého či začátku dvacátého prvního století (pokud ještě vůbec měříte čas na léta páně) díky vědeckému pokroku vynalezli jakési zrcadlo, kterým můžete nakouknout zpět do minulosti a zhlédnout a vyslechnout si tak Kázání na hoře, Periklovy proslovy či původní představení Shakespearových her. Pokud ano, tak doporučuji, abyste si do vašeho seznamu významných historických projevů, které je nutno vyslechnout, přidali Dickensovo ztvárnění výjevu, jak Bill Sikes vraždí Nancy.

Samozřejmě že se na tu vraždu nevrhnul ihned.

Možná si vzpomínáte, jak jsem Dickensova čtení popisoval již dříve – klidné vystupování, v jedné ruce otevřená kniha, ač se do ní nikdy skutečně nedíval, prvek dramatičnosti, pocházející především z nejrůznějších hlasů, dialektů a postojů, které během svého projevu vystřídal. Ale ještě nikdy předtím žádnou ze scén, kterou četl, plně nesehrál.

Co se týče té vraždy, začal Dickens velice pomalu, ale mnohem teatrálněji, než jsem u něj (nebo u kteréhokoli jiného autora, který předčítal své dílo) kdy viděl. Fagin, ten proradný žid, ožil jako ještě nikdy předtím – kroutil rukama takovým způsobem, který naznačoval jak netrpělivé očekávání kradených peněz, tak i vinu, jako by si snad chtěl z

rukou smýt Kristovu krev a přitom stále kout své pikle. Noah Claypole se přišoural ještě zbaběleji a přihloupěji než v románu. Když na scénu vstoupil Bill Sikes, publikum se napjatě zachvělo – jen málokdy byla mužská násilnost tak přesvědčivě zachycena jen za pomoci několika stránek dialogu a dramatického popisu tohoto opileckého lupiče a jeho surového chování.

Nancyna hrůza byla patrná již od samého počátku, ale když spustila první ze svých mnohých výkřiků, bylo publikum celé bledé a naprosto pohlcené.

Jako by nám snad chtěl dokázat onen předěl mezi desítkami let jeho předchozích vystoupení (a to ani nemluvě o chabých a podřadných pokusech jeho epigonů) a tímto novým obdobím nevídané senzačnosti, odhodil Dickens svou knihu se scénářem, opustil svůj čtecí pulník a doslova vskočil do výjevu, který nám předváděl.

Nancy vykřikovala zoufalé prosby.

Bill Sikes ale jen vrčel ve svém neoblomném hněvu. I přes všechna ta úpěnlivá volání s ní neměl sebemenší slitování – „*Bille! Drahý Bille! Proboha, Bille! Proboha!*“

Dickensův hlas naplnil sál tak dokonale, že jsme slyšeli i poslední tichoučké prosby umírající Nancy, jako bychom stáli přímo na jevišti. Během několika chvil ticha (zato ale tak děsivých) by člověk dozajista uslyšel i škrabání myši v prázdném balkonu za námi. Slyšeli jsme, jak zmožený Dickens sotva popadá dech, když svým neviditelným (a zároveň tak skutečným!) klackem rozbíjel té ubohé dívce hlavu... znova! Znova! A znova!

Dickens využil onoho promyšleného osvětlení k obdivuhodným efektům. Nyní poklekává jako Nancy a světlo mu dopadá pouze na zakloněnou hlavu a dvě bledé ruce, zvednuté v marných prosbách o slitování. A teď na ni ječí jako Bill – klacek napřažený za zády, a jeho tělo najednou působí mnohem vyšším, mohutnějším a statnějším dojmem, než jak tomu u Dickense kdy bylo, čelo mu halí temné stíny, až na hrůzu nahánějící bělma Sikesových očí, v nichž se zračí šílenství.

A pak ji bije – a tluče – a znova bije – a tluče s ještě větší silou. Hlas té nebohé dívky, stále nepatrnější a tišší, jak se z ní vytrácí život i naděje, způsobil, že publikum zalapalo po dechu. Jedna z žen zaplakala.

Když Nancyno naléhání utichlo, dostavila se chvíle úlevy – možná naděje –, že ten netvor její prosby vyslyšel a že v jejím zbitém těle zanechá alespoň jiskřičku života. Mnoho z vyděšených diváků právě v této chvíli nesměle otevřeli oči, ale jen krátce nato ze sebe Dickens vydal nejhlasitější a nejšílenější Sikesův pokřik a začal umírající dívku znova tlouci a pokračoval i poté, co již vypustila duši a z jejího těla se stala jen potlučená a krvavá hromada masa a vlasů.

Když skončil a krčil se nad mrtvolou v té stejné děsivé pozici, v níž ho tenkrát poprvé na louce za Gad's Hill Place spatřili jeho syn a můj bratr, naplnilo celý sál Dickensovo lapání po dechu jako dunění nějakého pekelného parního stroje.

Skončil.

Ženy v publiku lkaly. Nejméně jednu z nich zachvátila hysterie. Muži zůstali sedět jako zkamenělí, pěsti měli zaťaté a naprázdno otvírali ústa. Všiml jsem si, že Percy Fitzgerald po mé jedné straně a starý Dickensův známý Charles Kent mohou jen stěží popadnout dech.

Co se mě týče, tak ten rohatý skarab mi za očima začal během představení dělat pěknou paseku, otáčel se, hrabal a klestil si cestičku z jedné části mozku do druhé.

Pociťoval jsem nepopsatelnou bolest, avšak nemohl jsem zavřít oči ani si ucpat uši, abych tu vraždu nevnímал, takovou měla omamnou sílu. Jakmile to měla Nancy definitivně za sebou, vytáhl jsem svou stříbrnou placatici a čtyřikrát si z ní řádně loknul laudána. (Všiml jsem si, že ostatní muži pijí z podobných placatic.)

Publikum zůstalo zticha ještě dlouho poté, co Dickens skončil, vrátil se ke svému pultíku, urovnal si klopý a kravatu a mírně se uklonil.

V tu chvíli jsem si myslel, že nebude následovat žádný potlesk a ta obscénní vražda se již na jeviště nikdy nevrátí. Vyděšené ticho by pro Chappelly představovalo dostatečný verdikt. Forster, Wills, Fitzgerald a jiní Dickensovi přátelé, kteří ho od této myšlenky zrazovali, by se tak dočkali zadostiučinění.

Ale pak potlesk vypukl. A stále nabíral na hlasitosti. A pokračoval i poté, co lidé v sále začali postupně vstávat. A zdálo se, že neskončí snad nikdy.

Propocení Dickens se usmál, poklonil se ještě hlouběji, poodstoupil zpoza svého pultíku a pak máchl rukou jako kouzelník.

Kulisáci tu byli jako na koni a vmžiku odtáhli ty stěny i tmavě červené závěsy.

Na jevišti se za nimi objevil dlouhý slavnostní stůl, potažený zářivě bílým ubrusem, plný nejrůznějších dobrot. V nespočetných stříbrných kbelících s ledem ležely lahve vychlazeného šampaňského. Menší armáda formálně oděných číšníků trpělivě čekala, až bude moci otevřít ústřice a pompézně odzátkovat to šampaňské. Dickens znova pokynul rukou a zavolal do publika (které se znova dalo do nadšeného potlesku), aby se všichni dostavili na jeviště a občerstvili se.

Dokonce i tato část večera byla důkladně zinscenována. Jak první muži a ženy rozřeseně vystupovali na pódium, jasná plynová světla jim úchvatným způsobem ozařovala rudolící tváře, mužům zlaté manžetové knoflíčky a ženám pestrobarevné šaty. Skoro jako by představení stále ještě trvalo, ale nyní jsme se všichni stali jeho součástí. S hrůzou, avšak zároveň i s pocitem jakéhosi temného napětí jsme si uvědomili, že se vlastně účastníme tryzny za mrtvou Nancy.

Když jsem se na jeviště konečně dopotácel i já sám, postavil jsem se stranou od slavnostního stolu a poslouchal jsem, co lidé Dickensovi říkali. Ten se stále usmíval a kapesníčkem si i nadále otíral zpocené čelo, tváře a krk.

Mezi prvními, kdo se k němu dostavil, patřily herečky madam Celeste a paní Keeleyová.

„Vy jste mými soudci a porotou,“ promluvil k nim Dickens vesele. „Mám to předvádět, či ne?“

„Ó, samozřejmě, ano, ano, *oui*, ano,“ vydechla madam Celeste. Vypadalo to, že každou chvíli omdlí.

„Ó, jistě, do toho!“ vykřikla paní Keeleyová. „Pokud to na publikum působí takovýmto způsobem, tak to *musíte* udělat. Musíte. Vždyť...“ Na tomto místě začala herečka velice pozvolna a teatrálně koulet obrovskými černými očima a zbytek věty dopověděla s přehnanou zřetelností a velice pomalu: „... publikum již po více než padesát let hledá skutečnou senzací a nyní ji konečně našlo, jako že je nebe nade mnou.“

A pak se paní Keeleyová zdlouha a ztěžka nadechla, vydechla a pak tam stála, jako by ztratila řeč.

Dickens se sklonil, vzal ji za ruku a políbil ji.

Dostavil se Charley Dickens s prázdnou ústřicovou mušlí.

„Nuže, Charley,“ promluvil k němu Dickens, „a co si o tom nyní myslíš ty?“ (Charley byl jeden z Dickensovi nejbližších lidí, kteří ho od toho zrazovali.)

„Je to ještě lepší, než jsem čekal, otče,“ pochválil ho Charley. „Ale stále si myslím, že bys to neměl dělat.“

Dickens několikrát překvapeně zamrkal.

Přiblížil se Edmund Yates s již druhou sklenicí šampaňského.

„A jak to vidíš ty, Edmundě?“ zeptal se ho Dickens. „Tady Charley, můj vlastní syn, tvrdí, že jde o jednu z nejlepších věcí, co kdy viděl, avšak stále na mě naléhá, aniž by uvedl důvod, abych ji nedělal.“

Yates se podíval na Charleyho a pak – vážným, až pohřebním tónem – promluvil: „Souhlasím s Charleym, pane. Nedělejte to.“

„Dobrotivé nebe!“ zvolal Dickens a zasmál se. „Obklopují mne samí pochybovači. Ty... Charlesi!“ vykřikl a ukázal na Kenta, který stál vedle něho. Ani já, ani on jsme se ještě ničím neobčerstvili. Hluk davu kolem nás byl stále hlasitější a uvolněnější.

„A Wilkie,“ dodal Dickens. „Co si myslí dva mí staří přátelé a spolupracovníci? Souhlasíte s Edmundem a Charleym, že toto představení nemám již opakovat?“

„Ani v nejmenším,“ odvětil Kent. „Mám jen jedinou poznámku technického rázu.“

„Prosím?“ opáčil Dickens. Znělo to dosti nahlas, ale já dobře věděl, jak moc málo mu při jeho čteních či divadelní práci záleželo na „poznámkách technického rázu“. Považoval se totiž za mistra inscenace a technických efektů.

„Skončíš to čtení... výstup... tím, že Sikes odtáhne psa z místa činu a zamkne za sebou dveře,“ vysvětloval Charles Kent. „Ale domnívám se, že publikum by možná chtělo víc. Možná Sikesův útek? A docela určitě jeho pád ze střechy brlohu. Publikum chce... potřebuje vidět, jak je Sikes potrestán.“

Dickens se zamračil. To odmlčení jsem chápal jako výzvu, abych promluvil já.

„Souhlasím s Kentem,“ řekl jsem. „Co jsi nám dnes předvedl, je úžasné. Ale ten konec... useknutý? Předčasný? Nemohu samozřejmě mluvit za ženskou část publika, ale v nás mužích zanechal touhu spatřit Sikesovu krev a smrt, stejně jako on sám toužil zabít ubohou Nancy. Pouhých deset minut navíc by ze současného čírou hrůzou naplněného konce udělalo mnohem uspokojivější a plamennější zakončení!“

Dickens zkřížil ruce a přiložil si je na hrud'. Všiml jsem si, že naškrobenou košili má celou promočenou od potu a ruce se mu třesou.

„Věř mi, Charlesi,“ řekl Kentovi, „po vraždě té dívky by žádné publikum na zemi již po deset – ani pět – minut nedokázalo udržet pozornost. V tomto mi důvěřujte. Sám jsem zde stál...“ Ukázal k pultíku, postavenému na nízké plošině... „a vím.“

Kent pokrčil rameny. Dickens promluvil tónem naznačujícím absolutní jistotu – mistrův hlas, kterým často vyjadřoval svůj konečný názor v diskuzích literárních i divadelních. Ale už tehdy jsem věděl a nepřekvapilo mne, když jsem později zjistil, že Dickens se tímto návrhem vážně zabývá a později skutečně čtení prodloužil a přidal k představení nejméně tři stránky vyprávění, jak navrhl Kent.

Odešel jsem si vzít trochu ústřic a šampaňského a přidal se k Georgi Dolbymu, Edmundu Yatesovi, Forsterovi, Charleymu Dickensovi, Percymu Fitzgeraldovi, Charlesi Kentovi, Franku Beardovi a ostatním, kteří postávali v zadní části jeviště, těsně před obdélníkem zářivého světla. Dickense nyní obklopile dámy, které na představení

pozval, a zdálo se, že v nich všech zanechal jeho výkon silný emocionální dojem a nadšeně Dickense pobízely, stejně jako předtím ty dvě herečky, aby vraždu Nancy předváděl i nadále. (Dickens mi řekl, abych s sebou přivedl i komornou – tedy Carrie –, ale nepředal jsem jí pozvánku a byl jsem rád, že se představení nezúčastnila. Mnoho z nás, když jsme s ústřicemi a sklenicí šampaňského kráčeli po jevišti, se podvědomě dívalo dolů na podlahu, zda náhodou našimi naleštěnými botami nešlapeme do kaluží Nancyny krve.)

„Pokládám to za naprosté šílenství,“ pověděl Forster. „Pokud tohle zařadí do většiny ze zbývajících devadesáti sedmi představení, tak mu to zcela jistě přivodí smrt.“

„Souhlasím,“ přitakal Frank Beard. Obvykle bodrý doktor podezíravě hleděl na svou sklenici, jako by se snad šampaňské zkazilo. „To se pro Dickense rovná sebevraždě. Nepřežije to.“

„Pozval novináře,“ prozradil Kent. „Slyšel jsem, jak si povídají. Tuze se jim to líbilo. Zítra o tom budou nadšeně psát v novinách. Každý muž, žena a dítě v Anglii, Irsku a Skotsku budou ochotni prodat i své vlastní zuby, aby získali peníze na vstupenku.“

„Většina z nich už stejně prodala všechny zuby, které jim zbývaly,“ poznamenal jsem. „Budou muset přijít s něčím jiným, co prodat židům ve vetešnictvích.“

Muži stojící okolo mne se zdvořile zasmáli, ale během chvíle ticha, která pak nastala, se opět zamračili.

„Pokud to novináři vychválí,“ zahřímal Dolby, ten medvěd v lidské podobě, „tak se do toho šéf rozhodně pustí. Nejméně čtyři taková představení týdně až do konce léta.“

„To ho zabije,“ ozval se znova Frank Beard.

„Mnoho z vás znáte otce mnohem déle než já,“ řekl Charley Dickens. „Víte o nějakém způsobu, jak ho přimět změnit názor poté, co si uvědomí, jak silné emoce v nás vyvolal a jaké ještě vyvolá?“

„Obávám se, že nikoli,“ odvětil Percy Fitzgerald.

„Nikdy,“ odpověděl Forster. „Rozumným radám odmítá naslouchat. Až se příště takhle všichni setkáme, může to být ve Westminterském opatství na Dickensově státním pohřbu.“

Když jsem tohle uslyšel, div že jsem nerozlil své šampaňské.

Již několik měsíců, od doby, co Dickens poprvé oznámil svůj záměr zařadit vraždu Nancy do většiny svých chystaných zimních a jarních čtení, jsem toto rozhodnutí považoval jen za způsob, jak si chce Dickens dobrovolně sáhnout na život, což jsem si ze srdce přál. Ale díky Forsterově poznámce jsem si uvědomil něco, co se docela určitě naplní – ať už Dickens zemře jakkoli, buďto kvůli tomuto sebevražednému turné, nebo tak, že ho zítra na Strandu přejede koňský povoz, bude se veřejnost hlasně dožadovat státního pohřbu. Londýnské *Timesy* nebo nějaký jiný plátek, přestože se za Dickensova života s jeho názory a postoji neztotožňovaly, by určitě začaly mezi prvními vehementně prosazovat myšlenku, aby byl Dickens pohřben ve Westminsterském opatství. Veřejnost – sentimentální jako vždy – by tento nápad jistě podpořila.

Davy by byly ohromné. Dickensovy ostatky by se ocitly po boku těch největších a nejzbožňovanějších literárních génů, které Anglie kdy měla.

Z této neodvratitelné pravdy jsem se na jevišti div nerozeřval.

Dickens musel zemřít, to bylo jisté. Ale nyní jsem si jasněji uvědomil to, co si mé temné podvědomí uvědomilo už dříve a způsobilo, že jsem s přípravou na to začal už před několika měsíci – *nejenže musí Dickens zemřít, on musí také zmizet.*

Nesmí se konat žádný státní pohřeb, žádné uložení ostatků do Westminsterského opatství. Tato myšlenka pro mne byla nesnesitelná.

„Co o tom soudíš, Wilkie?“

Jelikož jsem se příliš zabíral svým hrozivým prozřením, ani jsem moc neposlouchal, o čem se bavili, ale měl jsem takový matný dojem, že stále probírali způsoby, jak Dickense odradit od toho, aby vraždu Nancy zařadil do programu svých veřejných čtení.

„Domnívám se, že Charles prostě udělá to, co považuje za správné,“ promluvil jsem tiše. „Ale je na nás – na jeho nejdražších přátelích a rodině – abychom zabránili jeho pohřbení ve Westminsterském opatství.“

„Máš na mysli brzkému,“ řekl Fitzgerald. „Brzkému pohřbení ve Westminsterském opatství.“

„Samozřejmě. Přesně to jsem myslel.“ Odešel jsem si dolít šampaňské. Lidí na jevišti začalo pomalu ubývat, ale zato hluk stále narůstal. Zátky i nadále létaly vzduchem a číšníci stále rozlévali.

Mou pozornost upoutal pohyb v zákulisí, kde zrovna zřizenci posouvali čtecí pultík a jiné vybavení. Zastavil jsem se.

To nebyli zřizenci, co tam popocházeli. Stála tam jediná postava, takřka obklopená temnotou, na její směšný operní plášť dopadala slaboučká záře odraženého světla z jeviště. Na hlavě jí seděl staromódní cylindr. Tvář měla zcela bílou, stejně jako ruce s nepřírozeně dlouhými prsty.

Drood.

Srdce mi poskočilo až do krku a skarabeus se přesunul na své oblíbené pozorovací místo za mým levým okem.

Ale nešlo o Drooda.

Ta postava se mi teatrálně uklonila a smekla cylindr. Všiml jsem si jemných světlých vlasů, které zase začaly pomalu dorůstat, a poznal Edmonda Dickensonsona.

Copak by Dickens mohl pozvat Dickensonsona na své zkušební čtení? Jak jen ho mohl najít? Proč by...

Postava se napřímila a usmála. I zdálky se zdálo, jako by mladému Dickensonsonovi chyběla oční víčka. A zuby měl vybroušeny tak, že měly ostré špičky.

Otočil jsem se, abych se podíval, zda Dickens či ostatní rovněž toto zjevení zaregistrovali. Ale zdálo se, že si nikdo ničeho nevšiml.

Když jsem se obrátil zpět, ta postava v černém operním plášti tam již nestála.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ

Na Nový rok jsem spal až do poledne a probudil se sám a v bolestech. Týden před tímto prvním dnem roku 1869 byl podivně teplý beze sněhu, zatažené oblohy, zimní

atmosféry a také – tedy alespoň pro mne – bez lidské společnosti. Tento den byl ale temný a studený.

Moji sloužící, manželé Besse a George, mě požádali o dovolení, aby mohli alespoň na týden odjet do Besseina rodného domu ve Walesu. Vyrozuměl jsem, že jak její senilní otec, tak i – až donedávna – zdravá matka se rozhodli zemřít ve stejnou dobu. Bylo neslýchané (a možná i absurdní), abych uvolnil všechny své sloužící najednou – předpokládal jsem, že jejich nevzhledná a přihlouplá dcera, sedmnáctiletá Agnes s nimi pojede také – ale protože mám laskavé srdce, tak jsem jim to umožnil (poté, co jsem jim oznámil, že během své dovolené ve Walesu samozřejmě nebudou dostávat žádný plat). Kvůli novoroční oslavě, kterou jsem měl v Gloucester Place naplánovanou, jsem se s nimi dohodl, aby svůj odjezd o týden odložili, nakonec jsem se s nimi tedy rozloučil na Nový rok, dva dny poté, co jsem se vrátil z Gad's Hill Place, kde jsem strávil týden.

Carrie se mnou zůstala po většinu prosince (její pobyt s matkou a novým nevlastním otcem, který, jak mi šeptem sdělila, dost pil, netrval ani čtrnáct dní), ale rodina jejího zaměstnavatele (která ji stále považovala spíše za milého hosta než guvernanku) se na Štědrý den chystala odjet alespoň na dva týdny na venkov a já ji pobídl, aby jela s nimi. Užije si tam večírky, maškarní bály, novoroční ohňostroje, vyjížďky na saních, bruslení ve svitu měsíce, společnost mladých gentlemanů... Já jí nic takového nabídnout nemohl.

Toho Nového roku 1869 jsem měl pocit, že toho již nemohu nikomu příliš mnoho nabídnout.

Po Carolinině svatbě jsem se tomu pětipatrovému prázdnému domu číslo popisné devadesát vyhýbal, jak jen to šlo, během listopadu jsem pobýval u Lehmannových a Beardsových tak dlouho, jak mě jen tito laskaví lidé u sebe nechali. Dokonce jsem strávil nějaký čas i u Forstera (který mne skutečně neměl rád) v jeho směšném (ale pohodlném) sídle v Palace Gate. Poté, co se přiženil do bohaté rodiny, se z Forstera stal ještě domýšlivější a únavnější člověk než kdy předtím. Stejně tak se všim tím majetkem a pozlátkem narostla i jeho nelibost ke mně (nebo spíše žárlivost, neboť Forster vždycky těžko snášel, když měl někdo k Dickensovi blíží než on sám), ale stále se považoval za natolik distingovaného gentlemana, že mne prostě nechtěl jen tak vyhodit či se ptát, proč že jsem ho to navštívil. (Kdyby to býval udělal, upřímně bych odpověděl třemi slovy – *tvůj vinný sklep*.)

Ale nikdo nemůže navštěvovat přátele navždy, a tak jsem část prosince strávil na Gloucester Place jen s Carrie a svým služebnictvem – George, Besse a nesmělá Agnes neustále někde zaneprázdněně pobíhali ve snaze vyhnout se mým nevlídným náladám.

Když mne Dickens pozval, abych spolu s Kate a Charleym přijel do Gad's Hill Place strávit zase jednou vánoční svátky, váhal jsem – přišlo mi poněkud pokrytecké přijmout takovou pohostinnost od člověka, kterého jsem se chystal v nejbližší příhodné době zavraždit – ale nakonec jsem přece jen souhlasil. Prázdnotu domu na Gloucester Place jsem skutečně snášel jen velice těžko.

Dickens zůstal ten týden doma, aby si odpočinul a připravil se na zbytek svého turné – poprvé plánoval Nancynu vraždu před platicím publikem předvést pátého ledna, opět v St. James's Hall – ale již nyní na něj doléhala značná únava z několika představení, která se konala v prosinci. V krátkém dopise, který mi napsal, když

cestoval do Edinburghu expresem „Létající Skot“, stálo: „*Můj drahý Wilkie, Dolby hlasitě pochrupe jen nedaleko ode mě, a přestože jsme právě projeli něčím, co vlakem zatřásl tak, jako by to byly zející díry v kolejnicích, sladký spánek našeho medvědovitého přítele to nepřerušilo ani na vteřinku, a tak jsem nyní věnoval pár minut tomu, abych si spočítal neuvěřitelný fakt, že při vši té vzdálenosti, kterou musím na takovém turné procestovat, utrpí mé nervy na třicet tisíc jednotlivých otřesů. A ty moje nervy, jak víš, na tom poslední dobou nejsou zrovna nejlépe. Vzpomínky na nehodu ve Staplehurstu mám v hlavě stále ještě velice živé, a když se přece jen trochu vytratí, tak nějaký ten otřes či záchvěv mi je znova připomenou. Ani když stojím nohama na pevné zemi, nedostává se mé roztěkané mysli klidu. Nedávno jsem se naší úctyhodně americké známé paní Fieldsové svěřil, že trávím většinu zbývajících a rychle ubývajících času svého života cestami za září svých speciálních plynových lamp a že brzy již opět nastane hodina, kdy znova toto sirné a mučivé plynové světlo pohltí mne.*“

Kromě svého turné a této komplikované větné stavby si Dickens našel i jiné způsoby, jak sám sebe vyčerpávat. Ačkoli již konečně zrušil ono proklaté „vánoční vydání“ časopisu *All the Year Round* (podle mne to měl udělat již dávno), stále ještě trávil v redakci na Wellington Street každý týden nemálo hodin, vyjadřoval se k vzhledu a grafické úpravě časopisu, zkoušel velikosti písma na každém, kdo prošel kolem, a rovněž psal nadšené „poznámky redaktora“ vztahující se k nadcházejícímu ročníku časopisu, který měl dostat novou podobu. Čtenáře, poděšené zrušením „vánočního vydání“, ujistil, že... „*moji kolegové i já zůstaneme na svých starých místech, ve společnosti našich mladších spolupracovníků, které jsem čas od času najal, a patří mezi mé nejmilejší redaktorské povinnosti jejich řady neustále rozšiřovat.*“

Nejsem si jist, koho měl těmito „mladšími spolupracovníky“ na mysli, jelikož já jsem se na chodu časopisu již odmítal výraznějším způsobem podílet. Svému synovi Charleymu svěřil pouze odpovídání na dopisy a poněkud pochybnou práci shánění inzerentů. Wills se sice vrátil na své staré místo, ale nesvedl toho o mnoho víc než sedět za stolem a hledět do nikam, zatímco se mu v rozbolavělé hlavě rozléhalo bouchání dveří. A buď jak buď, Wills by se dal za „mladšího spolupracovníka“ považovat jen těžko.

Časopis *All the Year Round* takřka vždycky byl telepatickou hláskou troubou mysli a osobnosti Charlese Dickense.

Jako by mu všechna tato redakční práce, čtení ve Skotsku a neustálé nacvičování Nancyny vraždy nestačily, trávil Dickens každý den mnoho hodin tím, že se snažil vyhovět vůli svého zesnulého přítele Chaunceyho Harea Townsenda, který ve svém smrtelném deliriu Dickense požádal, aby sesbíral jeho (Chaunceyho) všude možné roztroušená pojednání o náboženství. Dickens se tomuto úkolu houževnatě věnoval a jeho únava stále narůstala, avšak na Štědrý večer u sklenky průměrné brandy jsem slyšel, jak se ho Percy Fitzgerald ptá: „*Stojí vůbec jeho náboženské názory za něco?*“

„*Vůbec za nic, řekl bych,*“ odpověděl Dickens.

Když Dickens během toho týdne, který jsem v Gad's Hill Place trávil, zrovna nepracoval, využíval hezkého počasí a odpoledne se vydával na třicetkilometrové i delší procházky, to znamená mnohem delší vzdálenost než těch jeho obvyklých „nuzných“ devatenáct kilometrů. Percy a několik dalších hostů se snažilo s ním na těchto vyčerpávajících pochodech udržet krok, avšak mně by revmatická dna ani

egyptský skarabeus nic takového neumožnili. A tak jsem jedl, popíjel brandy, víno a whisky, kouřil Nenapodobitelného poněkud neuspokojivé doutníky, navyšoval svou dávku laudána, abych zahnal melancholii, četl knihy, které Dickens a Georgina vždy vybrali zvláště pro každého hosta (mně na noční stolek mezi jinými tituly poněkud netaktně položili i de Quinceyho *Zpověď anglického požívače opia*, avšak tuto knihu jsem již četl mnohokrát a znal velice dopodrobna) a vůbec prostě jen tak lenošil. Poslední den roku jsem měl v plánu uspořádat na Gloucester Place slavnostní večeři, kam jsem chtěl pozvat Lehmannovy, Charleyho, Kate, Franka Bearda a pár dalších.

Ale nedá se říct, že bych týden v Gad's Hillu úplně promrhal.

Charles Fechter sice tyhle Vánoce z kapsy nevytáhl kompletní chatu ve švýcarském stylu, přinesl ale hrubou verzi scénáře hry *Černá a bílá*, o níž se poprvé zmínil, jen v těch nejobecnějších obrysech, před několika měsíci.

Fechter někdy dokázal být velice únavným a dotěrným přítelem, vždycky se potýkal s nějakými finančními problémy a jeho neschopnost hospodařit s penězi (či si je udržet) upomínala na neopatrné čtyřleté dítě. Ale v jeho příběhu míšeneckého francouzského šlechtice, který se dostane na Jamajku, kde mu hrozí prodání do otroctví, jsem spatřoval velký potenciál. Co jsem pokládal za ještě přínosnější, byl Fechterův příslib, že mi pomůže vyhnout se problémům s divadelním načasováním, úsporností zápletky, hutností dialogu atd., kterými podle Dickense a mého skarabea, co mi seděl za levým okem, trpěla hra *Nikudy ven*.

Fechter svůj slib splnil měrou vrchovatou a po následující dva měsíce mi velice často při mé práci na *Černé a bílé* asistoval – pomáhal mi pilovat a upravovat dialogy, aby působily přirozeněji a „živěji“, opravoval těžkopádné příchody a odchody, poukazoval na místa, z nichž by se dalo vytěžit více napětí. Své společné (a vcelku zábavné) úsilí jsme započali kolem Vánoc roku 1868 u Dickense v knihovně nad sklenkou brandy a doutníkem v ústech.

A potom, když náš pobyt tam skončil, jsme se všichni rozešli za vlastními povinnostmi – Dickens vraždil Nancy, Fechter sháněl role hodné jeho slovutného talentu a já se vrátil do té své velké prázdné hromady cihel na Gloucester Place.

Bratr Charles se na novoroční večeři dostavil i přesto, že se jeho žaludeční potíže stále zhoršovaly. Abych všechny trochu rozveselil, pozval jsem před samotnou večeří Bearda, Lehmannovy, Charleyho a Kate (která se od té nešťastné návštěvy dvacátého devátého října chovala v mé přítomnosti sice vesele, ale poněkud formálně) na pantomimické představení v nově otevřeném divadle Gaiety.

Má novoroční večeře měla všechny předpoklady setkat se s úspěchem – pomáhal jsem Nině Lehmannové najít novou kuchařku, kterou jsem si nyní vypůjčil, aby nám připravila vynikající francouzské jídlo, rovněž jsem obstaral mnoho šampaňského, vína i džinu a pantomima nám všem navodila uvolněnou náladu.

Avšak samotná dlouhá noc nucené zábavy představovala obrovské zklamání. Jakoby každý z nás najednou získal schopnost prohlédnout závoj času a spatřit všechny ty neblahé události, které na nás příští rok čekají. A našim neúspěšným pokusům o veselí neprosplili ani mí sloužící George a Besse, u kterých se zřetelně projevovalo, že již chtějí mít své povinnosti za sebou a ráno se vydat do Walesu ke smrtelným postelím Besseových rodičů. (Jejich dcera Agnes dostala chřipku, ležela proto nahoře v posteli, a tak jsme se dnes večer museli obejít bez jejího obvyklého těžkopádného pobíhání).

Prvního dne nového roku jsem se probudil s úpornou bolestí hlavy, zazvonil na George, aby mi přinesl čaj a uchystal horkou koupel a pak – když nikdo nepřišel – jsem zaklel, když jsem si uvědomil, že ti dva už odjeli do Walesu. Proč jen jsem je nechal jít, když jejich služby tak nutně potřebuji?

V županu jsem prošel studeným domem a zjistil, že všechny pozůstatky po naší včerejší oslavě byly uklizeny, všechno pěkně vyčištěno a uspořádáno, čajová konvice připravena, stačilo ji postavit na kamna, a rovněž na mne na kuchyňské kredenci čekaly různé pokrmy, které jsem si mohl dát k snídani. Zaúpěl jsem a připravil si pouze čaj.

V krbech bylo připraveno dřevo, ale nikdo je nezapálil, a tak mi nezbylo, než abych se toho zhostil sám. Po nějaké chvíli již v salonu, pracovně, ložnici i kuchyni praskal oheň. Ten sluneční svit a neobvykle horké počasí, dodávající vánočnímu týdnu tak neobvyklou atmosféru, s počátkem nového roku zmizely – když jsem konečně odhrnul závěsy, abych vyhlédl ven, bylo tam šedivo, větrno a padala námraza.

Poté, co jsem dojedl polední snídani, zvážil jsem své možnosti. Řekl jsem Georgeovi a Besse, že tento týden pravděpodobně strávím u sebe v klubu, ale když jsem se tam před dvěma dny ptal, dozvěděl jsem se, že volné pokoje budou mít pro své členy k dispozici až kolem šestého či sedmého.

Vždycky jsem se mohl vrátit do Gad's Hill Place, avšak páteho ledna měl Dickens před nic netušící veřejností poprvé v St. James's Hall předvést Nancynu vraždu a pak ve svém turné pokračovat v Irsku a dál – tenhle hrozný první den nového roku připadl na pátek – a já věděl, že jeho domácností bude zmítat shon a rušno spojené s posledními přípravami a nacvičováním. Navíc jsem musel psát *Černou a bílou*, Fechter se zrovna nyní nacházel v Londýně a zmatek, který v odlehlém Gad's Hillu panoval, byl tím posledním, co jsem potřeboval.

Zato jsem ale potřeboval sloužící, připravené jídlo a ženskou společnost.

Usilovně jsem o tom přemýšlel a ještě chvíli bloudil prázdným domem, než jsem konečně nahlédl do pracovny.

Druhý Wilkie tam seděl v jednom z kožených křesel u okna. Čekal na mě. Zrovna jak jsem předpokládal.

Jelikož toho dne nikdo jiný v domě nebyl, nechal jsem dveře do pracovny otevřené a sedl si na volné křeslo. Druhý Wilkie na mě již jen zřídka promlouval, ale poslouchal velice pozorně a občas i přikývl. Jindy zase zavrtěl hlavou či mi věnoval nevýrazný rezervovaný pohled, který, jak jsem věděl z Carolininych poznámek o svých vlastních výrazech, znamenal nesouhlas.

Povzdechl jsem si a začal ho seznamovat se svým plánem zavraždit Charlese Dickense.

Hovořil jsem uvolněným hlasem asi tak deset minut a zrovna, když jsem se dostal k té části, jak pan Dradles hledal prázdné místo mezi zdmi krypty pod rochesterskou katedrálou a jaké účinky mělo pálení vápna na mrtvolku štěněte, všiml jsem si, jak druhý Wilkie zvedl své opiem zastřené zraky a upřel je na něco za mnou. Rychle jsem se v křesle ohlédl.

Stála tam dcera George a Besse, Agnes, oblečená v noční košili a županu, na nohou potřhané pantofle. Kulatou, nevýraznou a nepěknou tvář měla tak bledou, že dokonce i její rty se zdály bílé. Pohledem těkala střídavě mezi druhým Wilkiem a mnou. Malé

ruce s okousanými nehty měla zvednuté jako králíčí pracky. Nepochyboval jsem o tom, že tam již nějakou dobu stála a slyšela vše, co jsem říkal.

Ještě než jsem stačil promluvit, otočila se a vyrazila ke schodům. Slyšel jsem pleskání jejích papučí, dokud nedorazila do svého pokoje ve třetím patře.

Vyžděšeně jsem pohleděl na druhého Wilkieho. Zavrtěl hlavou spíše smutně než poplašeně. Jen samotný jeho výraz mě nenechával na pochybách o tom, co musím udělat.

* * *

Až na plápolající oheň v krbech byl dům nyní temný. Vánoční týden, který se vyznačoval tak teplým počasím, skončil na Nový rok v noci ledovou bouří. Stále jsem klepal na dveře Agnesina pokoje.

„Agnes, prosím tě, pojď ven. Potřebuji si s tebou promluvit.“

Žádná odpověď, jen popotahování. Dveře byly zamčené. Svíčky měla ve svém pokoji rozsvícené a podle stínů, které jsem zahlédl šterbinou pode dveřmi, přitáhla k těm dveřím nějakou těžkou skříň nebo umývací stůl.

„Pojď ven, Agnes. Nevěděl jsem, že jsi tady v domě. Vyjdi ven, musíme si promluvit.“

Zase jen fňukání. A pak: „Promiňte, pane Collinsi... Nejsem oblečená. Necítím se dobře. Nechtěla jsem udělat nic špatného. Necítím se dobře.“

„Dobrá tedy,“ odvětil jsem klidně. „Promluvíme si ráno.“

Vrátil jsem se zpět do potměšilého pokoje, zapálil pár svíček a objevil vzkaz, kterého jsem si dříve nevšiml. Napsal jej George a zanechal na krbové římsce:

Pane Collinsi,

naše dcera Agnes je nemocná. Měla jet se mnou a Besse do Walesu, ale dnes brzy ráno jsme si to rozmysleli, jelikož to nebohé dítě má horečku. Myslíme si, že by nebylo nejlepší ji v takovémto horečnatém stavu brát ke smrtelným postelím.

A tak tedy s Vaším laskavým dovolením, pane, necháme Agnes pod Vaší ochranou a péčí až do příštího úterka, kdy se já (George) zase vrátím, abych Vám byl k službám, bez ohledu na to, jak se povede Besseiným rodičům.

Může vám vařit, pane. (Agnes) Až se dá trochu dohromady. Taky Vám pomůže udržovat dům alespoň trochu v pořádku, jestliže se rozhodnete nestrávit všechny čas ve Vašem klubu. A když budete pryč, tak její přítomnost (kdy se bude zotavovat a plnit své skromné povinnosti) alespoň zloděje varuje, že dům není prázdný.

*Váš oddaný
George*

Jak to, že jsem si toho listu nevšiml již před několika hodinami, když jsem se potýkal s krbem, jak jsem zapaloval oheň? Zrovna jsem se chystal svěřit ten vzkaz plamenům, ale pak mne napadlo něco lepšího. Opatrně, abych jej nezmačkal, jsem jej položil zpátky na římsu, kde jsem ho našel. Co dělat?

Nyní už bylo příliš pozdě. Ale hned ráno se s tím vypořádám. A k tomu jsem potřeboval peníze.

* * *

V sobotu jsem vstal za soumraku a celou situaci si promyslel. Jak šedivé světlo v pokoji nabíralo na síle – nechal jsem minulé noci odhrnuté závěsy – všiml jsem si, že na židli s rovným opěradlem u dveří se nachází úhledná hromádka poznámek druhého Wilkieho. Včera jsem si jich nevšiml, ale nejspíše pochází z minulé noci, jelikož Frank Beard byl natolik laskav, že mně brzy ráno po slavnostní večeři dal morfiiovou injekci. Většina z mých droodovských snů a následného diktování se uskutečňovala právě pod vlivem morfia.

Stále jsem si opakoval, že nemusím příliš spěchat. Ať už to přihlouplé děvče slyšelo cokoli, bylo to mezi zdmi jejího pokoje v bezpečí, dokud se nevrátí její rodiče – nebo alespoň George.

Jak jsem tam ležel na své velké posteli a pokoj naplňovalo stále více světla, ohromovalo mne, jak málo pozornosti jsem během všech těch let Agnesině přítomnosti věnoval. Jako by prostě představovala jen další hladová ústa, která je nutno nakrmit (ale nikoli platit) – dodatečná podmínka toho, že jsem zaměstnal George a Besse, kteří sami o sobě představovali jako sloužící jen jakýsi kompromis – sice nepříliš výkonní, ale zato velice levní. Za ty peníze, co jsem ušetřil na mizerných platech, které jsem těm dvěma po celé ty roky vyplácel, jsem si mohl kdykoli v případě potřeby najmout skvělou kuchařku. Ta částka, kterou jsem stále dostával za pronájem stájí za domem, na platy Agnesiných rodičů bohatě stačila a ještě z ní něco zbylo.

Agnes – nehty věčně okousané, nevýrazná, kulatá tvář, neustálá neohrabanost a mírné koktání – zde již tak dokonale splynula s okolním prostředím (a stejně tak i předtím na Melcombe Place), že jsem ji prostě považoval za součást nábytku. Během těch let jsem jí také víc než jako služku vnímal jako protiváhu k inteligenci a pěknému vzhledu, kterými byla obdařena Carrie. Ještě jako malé si spolu hrávaly, ale jakmile Carrie povyrostla, přestala ji Agnes jako kamarádka již zajímat, jelikož byla příliš hloupá a nenápaditá.

Ale co si mám počít teď, když ta dívka spatřila druhého Wilkieho a uslyšela, jak plánuji zavraždit Dickense?

Potřeboval jsem peníze, o tom nebylo pochyb. Napadla mne částka tři sta liber. Kdybych ji před ní pěkně v mincích a bankovkách vyskládal, muselo by to pro ni představovat malé jmění, ale zas ne tolik, aby jí to úplně spletlo hlavu. Ano, tři sta liber se zdálo zrovna tak akorát k tomu, co jsem zamýšlel.

Ale kde je sehnat?

Během několika posledních dní jsem utratil svou poslední hotovost a vypsál příliš mnoho osobních šeků – pořídil jsem lístky na pantomimu, koupil gin a šampaňské na oslavu a vyplatil honorář nové kuchařce. Banky měly až do pondělka zavřeno, a přestože jsem ředitele své banky znal, prostě by se nehodilo, abych mu o víkendů zaklepal doma na dveře a požádal ho, zda by mi neproplatil osobní šek na tři sta liber.

Dickens by mi tu částku samozřejmě půjčil, ale cesta do Gad's Hill Place by mi zabrala půl dne. A já nechtěl nechat Agnes o samotě po tak dlouhou dobu. Když v domě nebyla Carrie ani její rodiče, nemohla sice nikomu nic osobně povědět, zato by jí ale nic nebránilo v tom, aby v době mé nepřítomnosti napsala a poslala dopis. To by pro mne mělo katastrofální následky.

A rovněž jsem nechtěl u Dickense vyvolat zvědavost, proč že si to o víkendu půjčuji tři sta liber.

To samé platilo i o ostatních lidech v Londýně, kteří by mi ty peníze bez váhání půjčili – Fred či Nina Lehmannovi, Percy Fitzgerald, Frank Beard, William Holmann Hunt. Každý z nich by mi vyhověl, ale všem by to určitě následně vrtalo v hlavě. Fechter by se mne nikdy nezeptal, *proč* tu sumu potřebuji, ani by ho nezajímalo, co jsem s ní udělal nebo zda ji kdy dostane nazpátek, jenže Fechter byl – jako vždy – sám na mizině. Vždyť jsem mu již během minulého roku tolikrát půjčil a utratil tolik vlastních peněz za „divadelní výdaje“ (náhrady jsem se zatím nedočkal), nejdříve za hru *Nikudy ven* a nyní i za *Černou a bílou* (přestože se teprve začala psát), že i já sám jsem měl nyní začátkem roku finanční potíže.

Poté, co jsem se vykoupal a oblékl obzvláště dobře, uslyšel jsem z kuchyně nějaké zvuky.

I Agnes se v rámci svých omezených možností vyfintila, jak nejlépe dovedla, – myšlenka, že si na sebe vzala své nejlepší šaty, protože se chystala odjet, ve mne probudila paniku – a když jsem přišel do kuchyně, zrovna mi připravovala vydatnou snídani.

Když mne zahlédla, trhla sebou a stáhla se do rohu.

Věnoval jsem jí ten nejvřelejší a nejblahosklonnější úsměv, obě ruce jsem měl pozvednuty, dlaně natočeny k ní a zastavil jsem se ve dveřích, abych jí dokázal, že nemám v plánu jí nijak ublížit.

„Dobré ráno, Agnes. Vypadáš dnes obzvláště dobře.“

„D-d-d-dobré ráno, p-p-p-pane Wilkie. Děkuji vám, pane. Vaše vajíčka s fazolí a slaninou a t-t-t-topinky jsou takřka p-p-připraveny, pane.“

„Skvěle,“ odvětil jsem. „Mohu posnídat tady s tebou v kuchyni?“

Tento návrh ji očividně vyděsil.

„Když o tom tak přemýšlím, asi si to vezmu do jídelny jako vždycky. Již dorazily *Timesy*?“

„A-a-a-ano, ano, pane,“ vypravila ze sebe. „Leží na stole v jídelně jako obvykle.“ Raději již napodruhé vynechala „pane“, aby se náhodou zase nezakoktala. Tvář měla celou rudou. Slanina se páčila. „Ch-chcete dnes ráno kávu... pane Wilkie... nebo čaj?“

„Raději kávu. Děkuji ti, Agnes.“

Odešel jsem do jídelny, pročítal noviny a čekal. Všechno, co mi na talíři přinesla, bylo buďto spálené, či syrové nebo – nějakým nepochopitelným způsobem – obojí najednou. Dokonce i káva chutnala připáleně, a když mi ji dívka nalévala, spoustu jí rozlila na podšálek. Všechno jsem to snědl a vypil a snažil se předstírat, že mi to chutná.

Když se vrátila, aby mi dolila šálek, znova jsem se usmál a zeptal se: „Můžeš se tady se mnou na chvíli posadit a promluvit si se mnou, Agnes?“

Podívala se na prázdné židle a očima jí proběhla hrůza. Sedět u pánova stolu? To se přeci nedělá.

„Nebo zůstaň stát, pokud ti to více vyhovuje,“ dodal jsem přátelsky. „Ale myslím, že bychom měli probrat...“

„Já včera nic neslyšela,“ vyhrkla, jak nejrychleji dovedla. „N-n-nic, vůbec nic, pane Wilkie. Ani jsem nic neviděla. Nikoho dalšího jsem tam s vámi v pracovně neviděla, pane Wilkie, to přísahám. A nic neslyšela... Nic... O panu Dickensovi, ani o nikom jiném.“

Nuceně jsem se zachechtal. „To je v pořádku, Agnes. Zcela v pořádku... Byl u mne na návštěvě bratranec...“

Ano, můj bratranec. Který je mi zcela podobný. Můj dvojník. Bratranec, který jako by mi z oka vypadl, ale nikdy jsem o něm nemluvil, nezmínil se o něm Georgeovi ani Besse. Naprosto totožný včetně brýlí, obleku, vesty, bříška a několika šedin ve vousech.

„... představil bych ti ho, kdybys bývala tak rychle neutekla,“ domluvil jsem. Nebylo jednoduché udržet tak široký a milý úsměv, zvláště ne během řeči.

Dívka se trásla od hlavy až k patě. Musela se jednou rukou přidržet židle, aby se udržela na nohou. Všiml jsem si, že nehty má rozkousané až do krve.

„Můj... bratranec... se rovněž věnuje psaní,“ pokračoval jsem tiše. „Asi jsi slyšela konec nějakého nápaditého příběhu, který jsme vymýšleli... o vraždě spisovatele, ne nepodobného panu Dickensovi, který, jak víš, nás zde mnohokrát navštívil a náš příběh by ho jistě pobavil. *Někdo jako* pan Dickens – jeho jméno jsme použili jako jakousi zkratku – ale nikoli *skutečně* on. Asi víš, že píšu senzační romány a hry, že ano, Agnes?“

Oči té dívky divoce tékaly. Co bych dělal, kdyby omdlela nebo začala křičet nebo vyběhla na ulici, aby vyhledala policistu?

„Každopádně,“ promluvil jsem, „ani můj bratranec, ani já si nepřejeme, abys to celé špatně pochopila.“

„Promiňte, pane Wilkie. Nic jsem neviděla, ani neslyšela.“ Zopakovala to čtyřikrát.

Odložil jsem noviny a odsunul židli. Malá Agnes vyskočila patnáct centimetrů do vzduchu.

„Teď musím na několik minut ven,“ oznámil jsem jí razantně. O minulé noci se již nezmním. Nikdy. „Zanedlouho jsem zpátky. Mohla bys mi prosím zatím vyžehlit mých osm nejlepších svátečních košil?“

„Vyžehlila je maminka, ještě než odjela,“ vypravila ze sebe Agnes přiškrceně. Při slovech „maminka“ a „odjela“ jí zvlhly oči a ruce se jí roztrásly ještě rychleji než před chvílí.

„To ano,“ odvětil jsem takřka hrubě, „ovšem nebyly vyžehleny k mé spokojenosti. Tento týden se hned několikrát chystám do divadla a k tomu potřebuji mít košile v perfektním stavu. Mohla by ses do toho prosím pustit hned?“

„Ano, pane Wilkie.“ Sklonila hlavu a odešla s konvicí kávy v ruce. Když jsem odcházel ke skříni na chodbě, slyšel jsem, jak v kuchyni zahřívá žehličku.

Na další hodinu jsem ji musel nějak zabavit. Musel jsem za každou cenu zajistit, aby neměla čas napsat a poslat dopis, či se snad zaobírat myšlenkami na útěk.

Pokud se mi podaří ji zde během následující hodiny udržet, nemusím se ničeho bát.
Ničeho.

Marta R. měla radost, že mne na svém prahu vidí. Měla *vždycky* radost, že mne na svém prahu vidí. A její práh byl jen kousek od Gloucester Place a já měl tolik štěstí, že jsem na Portman Square poblíž mého domu narazil na volnou drožku. Pokud se mi bude takhle dařit i nadále, vrátím se ještě dříve, než Agnes vyžehlí první košili, natožpak napíše a pošle dopis.

Na první pohled by se mohlo zdát, že u Marty – kterou bytná a jiní obyvatelé Bolsover Street znají jako „paní Dawsonovou“ – není zrovna to nejvhodnější místo, kde by si člověk mohl vypůjčit tři sta liber, přestože jsem jí každý měsíc vyplácel štedrou apanáž ve výši dvaceti liber měsíčně. Ale já dobře znal její zvyky. Skoro nic si sama pro sebe nekoupila. Jedla jen velice skromně, oblečení si šila sama a vůbec vyžila jen s málem. Vždycky si něco z peněz, co jsem jí dával, odložila a také si s sebou z Portsmouthu přivezla vlastní úspory.

Řekl jsem jí, co potřebuji.

„Samozřejmě,“ odpověděla, odešla do vedlejší místnosti a vrátila se s hrstí plnou bankovek a mincí v hodnotě tří set liber.

Skvělé.

Když jsem vešel, nesundal jsem si svrchník a nyní jsem do jeho kapsy nacpal všechny ty peníze a vydal se k odchodu. „Děkuji ti, drahá. Tu částku ti vrátím v pondělí, hned jak banky otevrou. Možná i dříve.“

„Wilkie?“

Její hlas mne zarazil. Málokdy mne oslovovala křestním jménem.

„Ano, má drahá?“ Musel jsem se přemáhat, aby z mého hlasu nebyla patrná netrpělivost.

„Čekám dítě.“

Oči mi za malými kruhovitými skly brýlí rychle zamrkaly. Krk mi najednou polilo horko a začal mne svědit.

„Slyšel jsi mne, Wilkie? Čekám dítě.“

„Ano, slyšel.“

Otevřel jsem dveře, ale pak se zastavil. Neměla ani nejmenší tušení, jakou cenu pro mne tyto minuty a vteřiny, které jsem jí nyní věnoval, měly. „Jak dlouho?“ zeptal jsem se tiše.

„Myslím, že naše dítě se narodí někdy koncem června či začátkem července.“

Takže něco přes dva měsíce. Stalo se to přece jen oné říjnové noci – v den Carolininy svatby.

Usmál jsem se. Věděl jsem, že bych k ní měl nejspíš přistoupit a obejmout ji – určitě to očekávala, ač ode mne většinou žádala jen tak málo – ale nemohl jsem. A tak jsem se namísto toho jen usmál.

„Až přijde čas, navýším ti apanáž,“ slíbil jsem jí. „Z dvaceti liber tak na pětadvacet.“

Přikývla a pak se podívala dolů na sedraný koberec.

„Těch tři sta liber ti vrátím, hned jak budu moci,“ dodal jsem. A pak odešel.

„Pojď do salonu, dítě,“ zavolal jsem.

Když jsem se vrátil, Agnes zrovna žehlila třetí košili. Drožku jsem nechal čekat venku. Během jízdy z Bolsover Street jsem přemýšlel, kde by se rozhovor mezi mnou a tou dívkou měl uskutečnit. Kuchyně působila příliš neformálně... a v té místnosti jsem ji ještě nechtěl. Za normálních okolností bych sloužícího, se kterým chci mluvit, požádal, aby za mnou přišel do pracovny, to by ale tu dívku nyní příliš vyděsilo. A tak tedy padla volba na přijímací pokoj.

„Posaď se, prosím,“ vybídl jsem ji. Já obsadil velké kožené křeslo u krbu, ji jsem usadil na nižší, méně pohodlnou dřevěnou židli, kterou jsem sem přisunul. Z mého hlasu muselo být dívce dostatečně jasné, že se mnou nemůže nesouhlasit.

Posadila se. Měla sklopené zraky a soustředila se jen na své zakrvavené ruce, složené na klíně.

„Agnes, v poslední době jsem často přemýšlel o tvé budoucnosti...“

Nevzhlédla. Celé tělo se jí mírně třásl.

„Jak víš, nedávno jsem Carrie... slečně G... sehnal skvělé místo guvernanky ve vynikající rodině?“

Ona na to nic.

„Řekni něco, prosím. Víš snad o tom, že slečna Carrie zastává toto nové zaměstnání?“

„Ano, pane.“ Ty slabiky vyslovila tak tichounce, že by je snad přehlušil i rozpadající se žhavý uhlík v krbu.

„Rozhodl jsem se, že nastal čas, aby se ti také dostalo nějakých příležitostí,“ řekl jsem jí.

Nyní se na mne již podívala. Kolem očí měla kruhy tak červené jako své prsty. Plakala snad při tom žehlení?

„Prosím, přečti si to,“ řekl jsem jí a podal dopis, který jsem napsal předchozí noci na svůj nejlepší papír.

Když četla, tvrdý krémový papír se jí v rukou chvěl – pak začala pomalu otvírat rty, z nichž začala vycházet slova dopisu. Jakmile skončila, chtěla mi jej vrátit zpět. „To je... od vás velmi laskavé... pane. Velmi laskavé.“

Alespoň že již přestala koktat.

„Ne, nechej si jej, mé dítě. Toto je tvůj doporučovací dopis, a velice dobře napsaný, musím prohlásit. Vybral jsem ti rodinu, pro kterou budeš pracovat. Mají sídlo poblíž Edinburghu. Dal jsem jim vědět, že se chystáš přijet a nastoupíš tam zítra.“

Oči se jí rozšířily a rozšiřovaly se dál. Myslel jsem, že omdlí.

„Já ale o povinnostech guvernanky nemám ani tušení, pane Wilkie.“

Otcovsky jsem se na ni usmál. Chtěl jsem se k ní naklonit, abych ji poplácal po třesoucích se rukou, ale měl jsem strach, že by utekla, kdybych se o to pokusil. „To vůbec nevadí, Agnes. Slečna Carrie o nich také nic nevěděla, než nastoupila na své místo. A vida, jak krásně jí to vyšlo.“

Agnes opět zabloudila pohledem ke svým složeným rukám. Když jsem se postavil, tak znova ucukla. V tu chvíli jsem najednou začínal chápat, proč násilničtí muži bijí své

ženy – když se někdo chová jako králík, tak to nutkání ho jako králíka zpráskat je velice silné. Až moc dobře jsem si uvědomoval přítomnost těžkého pohrabáče u kamen.

Rozhrnul jsem závěsy. „Podívej se ven, prosím,“ poručil jsem jí.

Zvedla hlavu, ale oči měla stále rozšířené a poplašené.

„Postav se, Agnes. To je hodná holčička. Podívej se ven. Co vidíš?“

„Uzavřený kočár, pane.“

„To je drožka, Agnes. Čeká na tebe. Kočí tě odveze na nádraží.“

„Já nikdy drožkou nejela, pane.“

„Vím,“ povzdechl jsem si a těžké závěsy zase zatáhl. „Tam venku se před tebou rozevře celá paleta nových zážitků, mé milé dítě. A toto bude první z mnoha těch úžasných věcí.“

Odešel jsem ke stolu, stojícímu poblíž, a vrátil se s psací podložkou, listem papíru a tužkou. Všechno jsem jí to podal. Vzhledem ke stavu, v němž se zrovna nacházela, jsem se neopovážil svěřit jí kalamář a pero.

„Agnes, nyní napíšeš krátký vzkaz svým rodičům a prozradíš jim, že se ti naskytla skvělá příležitost najít si novou práci, a tak jsi odjela z Londýna, abys jí mohla využít. Žádné další podrobnosti neuvedeš... prostě tam uveď, že jim napíšeš, hned jak tam začneš pracovat.“

„Pane... já... nemohu... ne...“

„Prostě jen napiš, co ti nadiktuji, Agnes. Vezmi si tužku. To je hodná holčička.“

Vymyslel jsem jen velice krátký vzkaz – čtyři stručné a jednoduché věty, které zhruba odpovídají úrovni tohoto přihlouplého dítěte – a poté, co jej dopsala, jsem jej přehlédl. Na neforemném bleším písmu bylo očividně znát, že text psala ve stavu nemalého rozrušení, velká písmena používala zcela náhodně a i ta nejjednodušší slova hyzdily pravopisné chyby, tomu by se ale stejně nedalo nijak zabránit.

„Výborně, Agnes. Nyní to podepiš. A připoj srdečné pozdravy.“

Udělala to.

Odložil jsem tužku i psací podložku, vzkaz složil a schoval si jej do kapsy.

Tři sta liber jsem položil na oتمان mezi námi.

„Toto je pro tebe, mé dítě. Rodina, které jsem tě doporučil, ti samozřejmě bude dávat pravidelný plat... a vpravdě velice slušný, dokonce víc, než nyní dostává slečna Carrie (staré skotské rodiny dokážou být velice štědré) ... Tato částka, která, jak musíš uznat, je rovněž velice štědrá, ti umožní koupit si po příjezdu do Edinburghu nové oblečení, takové, co se bude lépe hodit k tvému novému zaměstnání a povinnostem. A i pak ti zbude dost prostředků, abys z nich mohla další rok či dva vyžít.“

Nikdy předtím jsem si nevšiml, že ta dívka má pihy. Když se na mne nyní podívala, její kulatý obličej byl tak bledý, že ty pihy na něm doslova zářily. „Má maminka,“ začala. „Můj tatínek... Nemohu... Oni...“

„Budou mít *velkou radost*,“ promluvil jsem srdečně. „Až se vrátí, všechno jim vysvětlím a rozhodně tě při nejbližší možné příležitosti navštíví. Nyní jdi nahoru a sbal si vše, co si s sebou chceš do tohoto nového života vzít. A nezapomeň na své nejkrásnější šaty. Čekají tam na tebe plesy a bály.“

Zůstala sedět.

„Jdi!“ zavelel jsem. „Ne, vrať se! Vezmi si ty peníze. Teď můžeš jít!“

Agnes vyběhla po schodech, aby si zabalila oblečení a několik bezcenných osobních věcí.

Následoval jsem ji nahoru po schodech, abych se podíval, zda dělá, co jsem jí nařídil. Potom jsem sešel dolů do sklepa k ponku, kde si George uchovával skříňku s náradím. Vybral jsem si veliké kladivo, s nímž se daly i vytahovat hřebíky, a těžký pohrabáč. Pak jsem se vydal zpět nahoru.

Milý čtenáři z jiných časů, pokud bys mě chtěl na tomto místě odsuzovat, prosím tě, abys to nedělal. Pokud bys mne znal osobně a ne pouze prostřednictvím slov, věděl bys, že jsem velmi mírný člověk.

Vždy jsem měl velice mírné chování a vystupování. Moje romány jsou – byly – senzační, avšak můj život je – byl – samotným ztělesněním mírnosti. Ženy to u mne vždy vycítily, a právě proto se malý, obrýlený, poněkud zavalitější pán jako já vždy těšil takové přízni dam. Dokonce i náš přítel Charles Dickens si ze mne kvůli mé mírnosti dělal legraci, jako by snad nedostatek násilnosti představoval něco, kvůli čemu by si člověk zasluhoval posměch.

Během své jízdy domů od Marty jsem si uvědomil, že bych na mladé Agnesině hlavě nedokázal zkrivit ani vlásek, bez ohledu na to, jak fatální následky by mohla její nevyhnutelná indiskrétnost pro můj život i kariéru mít. Ještě nikdy jsem proti nikomu nevztáhl ruku v hněvu.

Ale, ale, řekneš si určitě, milý čtenáři, a co tvé plány zastřelit Drooda a Dickense?

Rád bych ti připomněl, milý čtenáři, že Drood nesplňuje požadavky na to, aby se dal nazývat lidskou bytostí. Zabil desítky, ne-li stovky nevinných. Není ničím víc než netvorem z Egypta, o němž se mi zdá vždy, když mi Frank Beard vstříkne morfium.

A Dickens... Již jsem ti ukázal, co mi Dickens udělal. Vždyť to posuď sám, milý čtenáři. Kolik let nadutosti a zpupnosti bys ty snesl od toho muže... samozvaného *Nenapodobitelného*..., než bys proti němu konečně v ospravedlnitelném hněvu vztáhl ruku (či zbraň)?

Ale musíš chápat, že na takové ubohé, hloupoucké dítě jako Agnes bych nikdy ruku nevztáhl.

* * *

Sešla dolů oblečená ve svém nejlepším, ale i tak velice laciném ošacení a měla na sobě svrchník, který by ji v Anglii neuchránil venku před zimou ani deset minut a ve Skotsku ani dvě. V rukou nesla dvě levné cestovní tašky. A stále plakala.

„Ale, ale, má drahá mladá přítelkyně, nech už toho štkání,“ uklidňoval jsem ji a poplácával po rameni. Znova přede mnou ucukla. Řekl jsem jí: „Nepodívala by ses, zda tam ta drožka stále ještě čeká?“

Nakoukla skrze rolety, příkrývající okénka po stranách vstupních dveří. „Ano, pane, čeká.“ Znova se dala do pláče. „Nevím, jak z-z-zaplatit tomu muži, co řídí kočár. N-n-nevím, jak na nádraží najít svůj vlak. N-n-nevím *nic*.“ To ubohé dítě takřka propadalo hysterii.

„No tak, Agnes. Tomu kočímu jsem již zaplatil. A rovněž jsem mu přidal něco navíc, aby ti pomohl najít správný vlak i vagon a usadit tě na místo. Požádal jsem ho,

aby dohlédl, že v pořádku odjedeš. A rovněž jsem zaslal telegram členům té vybrané rodiny, kde budeš sloužit... přijdou ti v Edinburghu na nádraží naproti.“

„Moje maminka a tatínek,“ spustila znova se slzami v očích.

„Na tebe budou velice pyšní, že jsi projevila tolik statečnosti a zhostila se této jedinečné a úžasné příležitosti.“ Začal jsem otevírat dveře, ale pak se zastavil. „Ještě na něco jsem zapomněl. Než odejdeš, rád bych tě o něco požádal.“

Zírala na mě těma červenýma, vyděšenýma očima, v nichž jsem ale zahlédl i naději. Možná to vnímala jako odklad trestu.

„Tudy prosím,“ vyzval jsem ji a vedl ji zpět ke kuchyni.

Nejdříve si nevšimla, že desky a hřebíky ze dveří vedoucích na schodiště pro sloužící byly odebrány, ale jakmile to postřehla, zůstala stát jako přimražená.

„Rozhodl jsem se, že toto schodiště začnu opět používat, Agnes, a potřebuji tam tedy znova zapálit svíčky. Avšak mé staré unavené oči tam v tom přítomí již skoro nic nevidí...“ Znova jsem se na ni usmíval.

Zavrtěla hlavou. Laciné cestovní tašky upustila na zem. Ústa měla otevřená a výraz – abych řekl pravdu – velmi podobný tomu, který člověk vidá u těch pomatených žen, jež zavírají do blázců.

„Ne... pane,“ vypravila ze sebe nakonec. „Tatínek říkal, že...“

„Ale ne, žádné krysy ani myši tam už nejsou!“ přerušil jsem ji se smíchem. „Již dávno ne. Tvůj otec ví, že mám v plánu schodiště znova uvést do provozu. Zapálit svíčky ve svícnech u odpočívadel by ti nemělo zabrat více než minutu a pak se budeš moci pustit za svým dobrodružstvím.“

Znova zakroutila hlavou.

Já už měl v ruce připravenou rozsvícenou svíčku. Nyní jsem ji vložil Agnes do ruky a postavil se za ni. „Nebud' tvrdohlavá, Agnes,“ zašeptal jsem jí do ucha. Napadlo mne, že hlas mi zní trochu jako Droodovo syčení a šišlání. „Pěkně poslechni.“

Postoupil jsem vpřed a ona také, aby unikla mému dotyku. Nekladla odpor, dokud jsem ty dveře neotevřel a nepoždůchnul ji k potměnému prahu.

Vzepřela se, otočila hlavu a podívala se na mě stejně nevěřičně a smutně jako Dickensův irský ohař Sultán během té poslední procházky, na kterou jsme ho vzali.

„Nepůjdu...“ začala.

„Rozsviť každou svíčku, drahá Agnes, a až skončíš, tak zaklepej,“ nařídil jsem jí, postrčil ji dovnitř a zamkl dveře.

Potom jsem z kredence, kde jsem je prve schoval, přinesl kladivo, prkna a hřebíky a začal vše přitloukat zpět. Snažil jsem se přitom přibít hřebíky do záručně na ta samá místa, aby vše vypadalo jako předtím a George a Besse po svém návratu nic nepoznali.

Samozřejmě, že ječela. Velmi hlasitě, avšak stěny čísla popisného devadesát na Gloucester Place byly velice silné, a stejně tak i dveře. V kuchyni jen pár metrů od schodiště pro sloužící jsem její křik sotva slyšel a venku na ulici, jak jsem nepochyboval, nedolehne vůbec.

Z druhé strany na těžké dubové dveře bušila, potom na ně škrábala (podle zvuku) a přestala zrovna ve chvíli, kdy jsem přibil poslední prkno na spodní část dveří. Takto na temné schodiště z kuchyně nepronikne ani maličký paprsek světla.

Přitiskl jsem ucho těsně ke dveřím a zdálo se mi, že slyším, jak vystupuje po schodech nahoru – pomalu a váhavě. Jako by se část její mysli domnívala, že se z mé

strany jedná jen o jakousi krutou hru a až rozsvítí na každém odpočívadle svíčku, vypustím ji ven.

Když se ozvaly poslední výkřiky, zněly skutečně velmi hlasitě. Ale netrvaly dlouho. Utichly – jak jsem tušil – zcela náhle a hrozivě, jako by jí někdo zničehonic zacpal rukou ústa.

Vydal jsem se nahoru, abych prohlédl její pokoj. Důkladně jsem jej prosmejčil a nic jsem nedbal, že se již připozdívá a venku stále čeká kočí s drožkou. Poté, co jsem se přesvědčil, že ani v pokoji svém, ani v pokoji svých rodičů či kdekoli jinde v domě nenechala usvědčující vzkaz, ujistil jsem se, že všechno důležité oblečení a osobní věci si zabalila do těch dvou laciných cestovních tašek.

Na pečlivě ustlané posteli, pod přikrývkou, jsem objevil nevzhlednou a nyní bezokou hadrovou panenku. *Vzala by si ji snad se sebou do svého nového života v Edinburghu?* Rozhodl jsem, že nejspíš ano, odnesl ji dolů a nacpal ji do větší z těch dvou dívčích tašek.

Od zatlučeného vchodu na schodiště pro sloužící se již neozývaly vůbec žádné zvuky.

Vzal jsem kladivo i páčidlo a vydal se zpět do sklepa. Tam jsem si pak oblékl dlouhou gumovou zástěru, kterou George nosíval, když tady dole dělal práci, při které se člověk snadno ušpiní. Rovněž jsem si vypůjčil tlusté pracovní rukavice.

Trvalo mi jen několik minut, než jsem vzadu ve sklepě odházel od stěny všechno uhlí. Zazděná puklina ve zdi byla stále patrná, ale omítka mezi cihlami a kusy kamene se uvolnila. Pomocí páčidla jsem začal ty cihly vystrkovat.

Trvalo to déle, než jsem čekal, ale zase jsem neměl kam spěchat. Nakonec se mi tu díru, kudy se tehdy před dvěma lety devátého června dozajista protáhl Drood, podařilo prorazit. Natáhl jsem dovnitř ruku se svíčkou.

Plamenem zachvěly vzdálené vlhké proudy, ale neuhasily jej. Za kruhem světla se nacházela jen temnota a neproniknutelná černota.

Strčil jsem dovnitř obě Agnesiny přecpané tašky a zaposlouchal se, zda neuslyším šplouchnutí či žuchnutí, jak dopadnou, ale neozvalo se vůbec nic. Jako by snad propast pod mým domem ani neměla dno.

Ještě déle mi snad zabralo, než jsem kameny a cihly namáhavě naskládal zpátky a ohodil je novou omítkou. Ještě jako malého chlapce mne strýček naučil jednoduché zednické práce a já na to byl velice hrdý. Nyní se mi to náramně hodilo.

Následně jsem zase naházel uhlí zpátky, uklidil všechno nářadí, zástěru a rukavice, odešel nahoru, důkladně se umyl, do velikého kufru si zabalil oblečení tak na týden či na dva – včetně svých dvou čerstvě vyžehlených svátečních košil – odešel do pracovny, kde jsem posbíral všechny psací potřeby a materiály, které budu potřebovat (včetně rukopisu se začátkem hry *Černá a bílá*), vystoupal nahoru do Agnesina malinkého pokoje a nechal tam vzkaz na takovém místě, kde jej její rodiče snadno zpozorují. Ještě naposledy jsem prošel dům, abych se přesvědčil, zda je všechno na svém místě a dveře pozamykané – z temného schodiště samozřejmě stále nevycházely vůbec žádné zvuky a, jak jsem doufal, již nikdy vycházet nebudou –, potom jsem vyšel ven se svým obrovským kufrem a koženou aktovkou a zamknul vstupní dveře.

„Mnohokrát vám děkuji, že jste počkal,“ řekl jsem, celý udýchaný, ale v dobré náladě. „Vůbec jsem netušil, že mi balení zavazadel zabere tolik času. Doufám, že jste tady venku příliš nepromrzl.“

„Ale kdepak, pane,“ odpověděl kočí vesele. „Trochu jsem si na kozlíku zdřímnul.“ Podle toho, jak měl červené tváře i nos si docela jistě dopřál i něco jiného než jen spánek.

Když jsem nastupoval do kočáru, držel mi dveře. Jakmile opět vylezl nahoru na své místo, otevřel okénko a zavolal na mě: „Kampak to dnes odpoledne bude, pane?“

„Do Saint James Hotel,“ odpověděl jsem.

Poněkud luxusní místo – Charles Dickens tam ubytovával takové hosty jako Longfellowa či Fieldse, když přijeli na návštěvu Londýna, a někdy tam dokonce bydlel i on sám. Pravda, účtovali si za jeden pokoj docela velkou částku, nyní ale byla zvláštní příležitost.

Malé okénko se s bouchnutím zavřelo. Pozvedl jsem svou dlouhou hůl se zlatým držadlem, hlasitě zatřukal na strop drožky a rozjeli jsme se vpřed.

Později mne trochu rozesmutnilo, když jsem si uvědomil, že jsem si nevzal zpět těch tři sta liber, než jsem schodiště navždy neprodyšně uzavřel.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PRVNÍ

V úterý pátého ledna v St. James's Hall Dickens poprvé zavraždil Nancy před zraky platícího publika. Několik desítek žen ječelo. Nejméně čtyři omdlely. Jednoho postaršího muže viděli, jak se potácí ven ze sálu a lapá po dechu. Podpírali ho dva bledí přátelé. Já jsem odešel, ještě než vypukl bouřlivý potlesk, ale i tak jsem jej slyšel i na zasněžené ulici, kde již čekaly drožky a kočáry, až se publikum vynoří. Pára, stoupající od úst kočím usazeným vysoko na kozlících, se mísila s většími oblaky výparů z koňských tlam a vznášela se vzhůru jako dým.

* * *

Toho samého dne, pátého ledna, jsem se odpoledne poprvé od svého odjezdu vrátil zpátky domů. V předsíni mne nepřivítal žádný odporný zápach ze schodiště pro sloužící. Ani jsem s žádným nepočítal, a to nejen proto, že jsem byl prostě pryč jen tři dny.

Z toho schodiště se nikdy žádný odporný zápach linout nebude. O tom jsem nepochyboval. Tenkrát jsem na tom schodišti v zoufalství vystřelil pět kulek, ale nemělo to vůbec žádný účinek. To, na co jsem mířil, stejně nezastavily. Již to pozřelo tu ženu se zelenou kůží a kly, aniž by po ní zůstal byt' jen útržek šatů či úštěpek slonoviny. Po Agnes tam také nezůstane vůbec nic.

Zrovna jsem si v ložnici přibaloval do tašky pár čistých košil (vracel jsem se do hotelu, kde se ke mně na pár dní přidal Fechter), když jsem na chodbě uslyšel kroky a tiché odkašlání.

„Georgi? Vy už jste se vrátil? Tak brzy? Úplně jsem zapomněl, kdy že jste se to měl vrátit,“ řekl jsem vesele s očima upřenýma na toho muže. Tvář měl tak zachmuřenou, že před ní člověk doslova viděl bouřkové mraky.

„Ano, pane. Manželka tam ještě na pár dní zůstane. Její máti vodošla jako první – mysleli sme, že nejdříve si to přijde pro otce, ale ne, vzalo si to matku. Jeho poslední hodinka nadešla, zrovna když sem vodjížděl, ale prostě sme vás tady nemohli nechat samotnýho bez vašich věrnejch služebnejch, pane, a tak sem se vrátil.“

„Nu, to je mi moc líto, Georgi a...“ Podíval jsem se na vzkaz v jeho ruce. Mířil s ním na mě jako s pistolí. „Copak to máte, Georgi?“

„Vzkaz od naší malé Agnes. Vy jste jej neviděl?“

„Ne, ne. Myslel jsem, že Agnes s vámi odjela do Walesu.“

„Chápu, pane. Došlo mi, že jste neviděl ten vzkaz, kerej sem vám nechal na krbový římse v salonu. Asi ste neměl ani tušení, že Agnes tý noci byla v domě s váma. Pokud tam tedy ještě byla... Buďto mohla vodjet brzo ráno, ještě než ste vstal, anebo právě ještě v noci.“

„Odjela? O čem to proboha mluvíte, Georgi?“

„Tady, pane,“ řekl a podal mi ten vzkaz.

Přečetl jsem si jej s předstíraným překvapením a celou dobu přemýšlel – *je to snad past? Změnila snad ta malá hloupá holka nějak své písmo anebo do tohoto vzkazu začlenila něco jiného, čím by mohla upozornit své rodiče?* Ale ta slova zněla přesně tak, jak jsem jí je nadiktoval. Ani pravopisné chyby nevypadaly nějak podezřele.

„Jiná příležitost?“ opáčil jsem a oddálil si vzkaz od očí. „Co to má znamenat, Georgi? Našla si jiné místo, aniž by to probrala se mnou? Nebo s vámi a Besse?“

„Ne, pane,“ odvětil George vážně. Doslova mne provrtával svým ponurým pohledem. Ani nemrkl. „Tenhle vzkaz není tím, čím se zdá být, pane.“

„Ne?“ uložil jsem do cestovní tašky poslední kus čistého oblečení a zaklapl ji.

„Ne, pane. Nic takovýho jako jiná příležitost neexistuje, pane Collins. Kdo by zaměstnal líný neohrabaný dítě, jako je naše Agnes. To se mi vůbec nechce zdát, pane. Vůbec.“

„Tak co to tedy má znamenat?“ zeptal jsem se a vzkaz mu podal zpátky.

„Ten voják, pane.“

„Voják?“

„Ten mladej zlotřilej voják ze skotskýho regimentu, kerýho potkala v prosinci na tržišti, pane Collinsi. Desátník. Vo deset let starší než Agnes, pane, má neposedný malý očka, jemný ruce a knír, co vypadá jako slizká housenka, kerá se mu vyplazila až nad horní ret, aby se tam zakuklila, pane. Besse viděla, jak si s ním naše holka vykládá, a samozřejmě že rychle zakročila, to vám nemusím povídat. Ale pak se s ním Agnes nějak setkala znova, když jsme ji poslali ven něco zařídit. Přiznala se k tomu o Vánocích, když jsme ji přistihli, jak u sebe v pokoji pláče jak nějaký přihlouplý tele.“

„A vy si myslíte...“

„Ano, pane. To hloupý nerozumný děvče uteklo s tím vojákem. Je to stejně jistý, jako že manželčina máti již teďka vodpočívá v chladný zemi a její tatík nejspíš taky. Naše malá rodina se nám teďka celá rozutekla.“

Zvedl jsem tašku a na cestě ke dveřím poplácal George po rameni. „Nesmysl, drahý příteli. Určitě se vrátí. Po prvním milostném zklamání se dívky vždycky vrací domů! V

tom mi můžete věřit, Georgi. A pokud ne... nu, tak najmeme někoho, aby ji vystopoval a trochu jí promluvil do duše. Náhodou znám několik soukromých detektivů. Nemusíte se ničeho bát, Georgi.“

„Dobrá, pane,“ odvětil mi tónem stejně pošmourným jako jeho výraz.

„Ještě nějakou dobu zůstanu v hotelu. Buďte prosím tak laskav a noste mi tam každý den poštu. A v sobotu zde dejte všechno důkladně do pořádku, jelikož toho dne tady chci uspořádat večeři – možná se zde zdrží pan Fechter i ostatní.“

„Dobrá, pane.“

Sešli jsme po schodech společně.

„A nebuďte zasmušilý,“ řekl jsem mu a ještě naposledy ho poplácal po zádech, než jsem nastoupil do drožky. „Všechno nakonec dobře dopadne.“

„Jistě, pane.“

Člověk si může jen představovat, jakou zátěž muselo pro Dickense, jehož nervy, stále ještě roztřesené nehodou ve Staplehurstu, na tom byly stále hůře, a ne lépe, představovat takřka každodenní cestování vlakem, jež si jeho vyčerpávající turné vyžadovalo. Od bratra Charlese, jemuž to prozradila Katey, jsem se dozvěděl, že Dickens byl den po svém čtení pátého ledna tak vyčerpaný, že ani nemohl vstát z postele a dát si obvyklou studenou sprchu. Během několika dní se měl vydat na závěrečná čtení v Dublinu a Belfastu a rozhodl se, že s sebou vezme Georginu i svou dceru Mary, aby to působilo spíše jako slavnostní příležitost než pouhé rozloučení. Jen krátce poté se pak takřka stala hrozná tragédie, což jeho nervy ještě nadále poznamenalo.

Dickens, Dolby, Georgina, Mary a obvyklý cestovní doprovod se vraceli z Belfastu, aby pak nastoupili do poštovní lodi směr Kingston, přičemž se stalo něco strašného. Jeli ve vagonu první třídy těsně za lokomotivou, když tu uslyšeli, jak se nad střechou jejich vozu ozvala strašlivá rána. Vyhlédli ven a spatřili cosi, co vypadalo jako obrovský kovový létající srp, který porážel telegrafní sloupy tak lehce, jako by to bylo pouhé rákosí.

„K zemi!“ zařval Dickens a všichni si lehli na podlahu vagonu. Do oken na jejich straně vozu narazila změt' obřích třísek, štěrku, bahna, kamení a vody. Vůz sebou prudce trhl, jako by narazil do něčeho pevného, a pak následovalo několik nesmírně silných otřesů. Ty Dickense, jak později přiznal, přivedly k myšlence, že opět vykolejili a vlak se naklání na okraji rozbitého mostu.

Vagon se zcela zastavil a jediné zvuky, které přerušovaly náhlé ticho, bylo funění obrovské parní lokomotivy a několik výkřiků z vozů nižších tříd. Dickens se zvedl jako první, vyšel ven a začal se potichu bavit se strojvedoucím, zatímco Dolby a ostatní se teprve vzpamatovávali.

Strojvůdce, který (podle Dolbyho dopisu Forsterovi) byl ještě rozrušenější než Dickens a divoce se mu třásl ruce, vysvětlil, že kovová obruč obrovského hnacího kola se rozlomila, explodovala – její úlomky se rozletěly vzduchem a přetály telegrafní sloupy. A právě takový velký úlomek narazil do střechy Dickensova vozu. „Kdyby byl jen o něco větší,“ vypravil ze sebe strojvůdce, „anebo by letěl o něco níž nebo rychleji, prorazil by střechu vašeho vagonu tak snadno jako ty telegrafní sloupy.“

Dickens toho dne uklidňoval Mary, Georginu i ostatní cestující – dokonce i Dolby přiznal, že jím to hluboce otřásl, a to už je skutečně co říci – ale následujícího dne,

poté, co Nenapodobitelný znova zavraždil Nancy, musel Dolby šéfa po představení na cestě do zákulisí podpírat.

Dickens do svého programu zařadil i jedno čtení v Cheltenhamu jenom proto, aby tu vraždu mohl zhlédnout jeho drahý starý přítel Macready. Po skončení představení se nemohoucí pětasedmdesátník dostavil do zákulisí, roztřeseně se opřel Dolbymu o rameno a rozmluvil se až po dvou skleničkách šampaňského. Staříka ta Nancyna vražda tak vzala, že se to Dickens celé pokusil trochu zlehčit, ale Macready se nedal tak lehko odbýt. Do zesláblého hlasu se mu vrátilo alespoň něco z jeho dávné divadelní síly, když vykřikl: „Ne, Dickensi – ehm – ehm – na to – ehm – ehm – jen tak – ehm – ehm – nezapomenu. Určitě si – ehm – ehm – na ně, drahý chlapče vzpomínáš – ehm – ehm – na ty skvělé časy – ehm – ehm – fuč – ehm – jsou už fuč.“ A potom doslova zařval jako tygr: „Tohle vydalo za – ehm – DVA MACBETHY!“

Ta poslední slova zněla tak nesmírně hlasitě a procítěně, že Dickens a Dolby mohli na starého herce, který považoval Macbetha za svou životní roli a byl na ni patřičně hrdý, dokonce ještě víc než na svou manželku a odrostlou dceru, jen zírat. A údajně se snažil vyjádřit, že co se týče čiré hrůzy a emocionálního dopadu byla Dickensova vražda Nancy rovnocenná – hereckým výkonem i celkovým vyzněním – nejlepšimu z jeho nejlepších Macbethů.

Potom tam ten starý herecký velikán jen tak stál a hleděl na Dolbyho, jako by mu snad ten impresáριο (přestože neřekl ani slovo) chtěl odporovat. A potom Macready prostě... odešel. Jeho tělo tam zůstalo, v ruce třetí sklenici šampaňského, obrovská čelist a profil natočené vzpurně směrem vzhůru, ovšem sám Macready byl pryč a zanechal místo sebe, jak Dickens později sdělil Dolbymu, jen důmyslnou bledou optickou iluzi sebe sama.

V Cliftonu vražda způsobila něco, co Dickens rozverně označil jako nakažlivé omdlávání. „*Myslím, že na různých místech představení jsme museli ven na čerstvý vzduch nechat vynést tak kolem dvaceti dam, celých ztuhlých a netečných. Působilo to docela absurdně.*“ Nenapodobitelnému se to tuze líbilo.

Zato v Bathu takřka omdlel sám Dickens, jelikož ho toto místo doslova vyděsilo. „To město mi připomíná jakousi hřbitovní říši pod nadvládou mrtvých,“ poznamenal k Dolbymu. „Ulice si postavili ze svých starých náhrobků, a nyní po nich čas od času projdou a snaží se přitom vypadat ‚živě‘. Vůbec se jim to ale nedaří.“

Percy Fitzgerald mi v únoru prozradil, že poté, co se Georgina a Mary vrátily do Gad's Hillu, přijela za Dickensem opět Ellen Ternanová. Neřekl mi to tedy přímo (na to byl příliš diskrétní), ale odvodil jsem si to. Bylo to tak – Fitzgerald se měl konečně ženit a když tuto novinu celý udýchaný Dickensovi na nádraží sdělil, spisovatel odvětil: „Musím to sdělit tomu člověku, který je se mnou.“ *Tomu člověku, který je se mnou.* Kdyby se jednalo o někoho z plynářů nebo o Dolbyho, rozhodně by se nevyjádřil tak vyhýbavě. Bydlela Ellen Ternanová ve stejném hotelu jako Dickens, ale nyní jako sestra, a ne milenka? Lze si jen představovat, jak to asi muselo Nenapodobitelnému přitěžovat.

Říkám „přitěžovat“ záměrně, jelikož nyní se nedalo pochybovat o tom, že Dickense sužuje něco více než jen chabé zdraví. I přes všechny ty radostné zprávy o desítkách omdlelých žen si Nancyna vražda očividně na Dickensově těle i duši vybírala strašlivou daň. Všichni lidé, se kterými jsem mluvil – Fitzgerald, Forster, Wills, všichni –

souhlasili, že Dickensovy dopisy tou vraždou doslova přetékaly. Předváděl ji nejméně čtyřikrát každý týden, spolu s jinými oblíbenými pasážemi ze svých děl, a vypadalo to, že je posedlý nejen tím, aby každý sál, v němž předčítal, proměnil v divadlo hrůzy, ale také tím, aby během vraždy pocítoval vinu Billa Sikese.

„Nyní vraždím Nancy...“

„Moje přípravy na jistou vraždu...“

„Často myslím na své kolegy zločince...“

„Páchám tu vraždu znova, znova a znova...“

„Když kráčím po ulicích, mám mlhavý pocit, že se mne někdo snaží dopadnout...“

„Znova si smáčím ruce od nevinné krve...“

„Stále ještě mne čeká tolik vraždění, ale mám na to již tak málo času...“

Všechny tyto věty a ještě mnohé další se řítily k nám, kteří jsme zůstali v Londýně. Dolby napsal Forsterovi, že Dickens už nesnesl setrvávat ve městě, kde měl již odečteno, a proto bylo nutno změnit tak dlouho dopředu sestavený cestovní plán, musely se vyměnit jízdenky a uhradit nové poplatky, aby vyčerpaný Nenapodobitelný, který se jen stěží dopotácel na nádraží, mohl z daného města v noci uprchnout, jako by snad měl v patách policii.

„Lidé se na mě poté, co jsem zavraždil Nancy, dívají jinak,“ stěžoval si Dickens během jednoho ze svých krátkodobých pobytů v Londýně duchem nepřítomnému Willsovi. „Jsem přesvědčen o tom, že se mne bojí. Drží se ode mne dále... nejen z důvodu jakéhosi studu před slavnou osobou, ale spíše ze strachu a možná nelibosti či znechucení.“

Jindy zase Dolby Forsterovi vyprávěl, jak přišel po představení do zákulisí, aby dal vědět, že kočár je již připraven odjet na nádraží, a zjistil, že si Dickens již asi patnáct minut umývá ruce. „Nemohu tu krev smýt, Dolby,“ hořekoval znavený spisovatel a věnoval mu schvácený pohled. „Stále se mi drží za nehty a pod kůží.“

Do Londýna, Bristolu, Torquay, Bathu – Dickens nyní všechny ty hotely, nádraží a sály znal nazpaměť, a dokonce i tváře v publiku – potom opět zpátky do Londýna a následně se po určitých přípravách chtěl vydat do Skotska. Jenže nyní měl levou nohu tak napuchlou, že Frank Beard mu skotskou část turné doslova zakázal, a tak musela být o krátký čas odložena. Ale za pět dní se Dickens i přes urputné naléhání Georginy, dcer, syna Charleyho i přátel jako Percy, Wills a Forster opět vydal na cesty.

* * *

Rozhodl jsem se, že pojedu do Edinburghu, abych se podíval, jak Dickens vraždí Nancy. A možná také, jak ta vražda zavraždí Charlese Dickense.

Nyní jsem již neměl takřka žádných pochyb o tom, že Dickens chce pomocí tohoto turné spáchat sebevraždu, ale mé předchozí rozčarování touto myšlenkou se nyní poněkud zmírnilo. Část mé mysli stále namítala, že se Dickensovi dostane slavného pohřbu ve Westminsterském opatství, ale alespoň už bude ten člověk mrtvý. Jenže sebevražda ne vždycky vyjde, připomínal jsem sám sobě s jistým uspokojením. Kulka se někdy prožene hlavou, v mozku pěkně vydloube tunýlek, ale namísto mrtvolky z člověka na celý život udělá slintajícího idiota. Anebo se nějaká žena pokusí oběsit, ale

provaz jí nezlomí vaz, někdo ji najde, odřízne, ale až příliš pozdě, když už byl přísun krve do mozku přerušen na příliš dlouhou dobu. Po zbytek života jí na hrdle zůstane jizva, krk bude mít ošklivě pokroucený a v očích jen prázdný pohled.

Sebevražda čtecím turné, napadlo mě, se možná také nějakým podobně rozkošným způsobem nevydaří.

Přijel jsem a ubytoval se o něco dříve, a tak byl Dickens velice překvapen a potěšen, když spatřil, jak na něj čekám na nádraží.

„Vypadáš velice dobře, Wilkie,“ zvolal. „Zdravě. Opět sis pronajal jachtu a vydal se vstříc únorové vichřici?“

„Ty také vypadáš skvěle, Charlesi,“ zalhal jsem.

Dickens vypadal strašně – mnohem starší a prošedivější, navrchu hlavy mu již nezbývaly takřka žádné vlasy, jen několik málo šedivých sčesaných pramenů – a dokonce i jeho knír vypadal prořídle a neudržovaně. Oči měl zarudlé a pod nimi hluboké fialové kruhy, tváře celé pohublé a dech zkažený. Kulhal jako válečný veterán s dřevěnou nohou.

Věděl jsem ale, že sám nevypadám o moc lépe. Frank Beard mi musel zvýšit počet morfiových injekcí. Zprvu jsem dostával tak dvě až tři týdně, nyní ovšem již každou noc – vždy v deset hodin. Naučil mne, jak naplnit stříkačku a dávku si vpíchnout sám (není to zdaleka tak těžké, jak by se mohlo zdát). Rovněž mi doma nechal velikou láhev morfia. Jeho dávku jsem pak zdvojnásobil, stejně jako množství laudána, které jsem požíval během dne.

Z tohoto důvodu jsem byl také během dne i noci mnohem produktivnější. Když se mne Dickens zeptal, na čem zrovna pracuji, popravdě jsem mu odpověděl, že Fechter se nyní ke mně na Gloucester Place takřka nastěhoval a každý den společně mnoho hodin dáváme dohromady naši hru *Černá a bílá*. Rovněž jsem se mu pochlubil, že mám nápad na další román, založený na určitých zvláštních aspektech anglického rodinného práva, a začnu na něm pracovat ihned po premiéře hry koncem března.

Dickens mne poplácal po zádech a slíbil, že se na premiéru dostaví i s celou rodinou. Přemítal jsem, zda bude za měsíc, koncem března, ještě vůbec naživu.

Nicméně jsem mu neprozradil, že každou noc, po krátkém morfiovém spánku, jsem se tak kolem jedné či druhé hodiny ráno probouzel a diktoval své sny druhému Wilkiemu. Naše společná kniha o obřadech staroegyptských bohů se nyní mohla pochlubit již více než tisícovkou popsaných stránek.

Té noci v Edinburghu předvedl Dickens vraždu naprosto skvěle. Přiznám se, že i mne samotnému sem tam přeběhl mráz po zádech. Místnost možná nebyla tak přetopená jak v Cliftonu, ale i tak nejméně dvanáct žen omdlelo.

Poté strávil Dickens několik chvil s obecnstvem, načež se odpotácel zpátky do šatny, kde se znova se mnou i s Dolbym podělil o svůj postřeh, jak se za ním lidé bojí přijít nahoru na podium a promluvit si s ním a vůbec se k němu po představení přiblížit. „Cítí mé vražedné instinkty,“ oznámil nám s hořkým smíchem.

Právě tady podal Dickens Dolbymu seznam zbývajících představení a Dolby učinil takřka fatální (co se týče jeho zaměstnání) chybu, když zdvořile doporučil, aby byla vražda v menších městech z programu vyškrtuta a vyhazena pouze pro velká města.

„Tady, šéfe – pozorně se podívejte na ten seznam měst, který jste mi dal, jestli si na něm všimnete něčeho zvláštního.“

„Ne. O co by se mělo jednat?“

„Nu, ze čtyř představení konaných tento týden jste zařadil vraždu do tří z nich.“

„A co má být?“ vyštěkl Dickens. „O co vám proboha jde?“ Nejspíše zapomněl, že se v místnosti nacházím i já. Stejně jako starý Macready jsem tam stál se sklenicí teplajícího šampaňského v ruce.

„Prostě jen tohle, šéfe,“ vysvětloval Dolby tiše. „Úspěch vašeho turné na rozloučenou je tak jako tak zajištěn, ať už zvolíte ke čtení jakékoli pasáže. Takže je tedy úplně jedno, z jakých svých děl lidem předčítáte. Předvádět, jak Sikes vraždí Nancy, pro vás představuje nesmírné vypětí, šéfe. Sám to vidím. Vy sám to také vidíte a cítíte. Tak proč si to nenechat jen pro velká města – anebo ze zbytku turné úplně vypustit?“

Dickens se obrátil na židli, pryč od zrcadla, před kterým si odstraňoval to malé množství líčidla, které míval během čtení na tváři. Nikdy předtím jsem u něj nezpozoroval tak rozružený výraz, snad jen když předváděl Billa Sikese. „Již jste skončil, pane?“

„Řekl jsem ohledně té věci vše, co jsem měl na srdci,“ odvětil Dolby příkře, ale rozhodně.

Dickens vyskočil, popadl talíř, na kterém zbývalo ještě několik ústřic, a prásknul do něj rukojetí svého nože. Porcelán se rozletěl na šest kusů. „Dolby! Hrom do vás! Ta vaše zatracená zpropadená péče vás – i mě – brzy zničí.“

„Možná ano, šéfe,“ Dolby na to. Ten medvědovitý chlapík byl zářivě rudý a přísahal bych, že jsem mu v očích zahlédl slzy. Ale hlas mu zůstal klidný a odhodlaný.

„V tomto případě byste ale mohl projevit natolik laskavosti a slíbit mi, že tu zpropadenou péči omezíte pouze na sebe,“ pokračoval Dickens.

Zcela ohromen, sklenku šampaňského stále v ruce, jsem si uvědomil, že je to během té dlouhé doby, co se s Dickensem známe, poprvé, kdy jsem ho uslyšel, jak na druhého člověka zvýšil hlas (kromě případů, kdy zrovna někoho hrál). Dokonce i toho večera u Véreyho, kdy tolik zranil mé city, zůstal jeho hlas tichý, takřka jemný. Když se Dickens rozčílil ve skutečnosti, ne pouze na jevišti, působilo to ještě děsivěji, než bych si kdy dokázal představit.

Dickens tiše stál. Já zůstal jako přimražený vzadu v místnosti, mimo zájem obou účastníků této jedinečné rozpravy. Dolby odešel uložit seznam do svého pouzdra s psacími potřebami. Odvrátil tvář, jako by snad chtěl šéfa ušetřit svého ublíženého výrazu. Když se opět otočil, spatřil to, co jsem postřehl i já.

Dickens tiše plakal.

Dolby ztuhl a ještě než stačil cokoli udělat, Dickens – nevyhnutelně, charakteristicky – vykročil k němu, aby ho zcela vroucně objal. „Promiňte mi, Dolby,“ vyrazil ze sebe. „Nemyslel jsem to tak. Jsem unavený. Všichni jsme unavení. A já vím, že máte pravdu. Ráno to v klidu probereme.“

Ale ráno – byl jsem přítomen u snídaně – nejenže Dickens vraždu ponechal ve všech třech představeních, ale ještě přidal jednu navíc.

Když jsem se vrátil do Londýna, donesla se mi následující fakta – Dickens měl krvavou stolicí, což přičítal svým přetrvávajícím potížím s hemeroidy, avšak Dolby se domníval, že to nebude ten jediný důvod Dickensova neustálého krvavého průjmu.

Kotník Nenapodobitelnému znova napuchnul tak, že mu museli pomáhat nasedat do kočáru a pak i do vlaku. Normálně snad chodil, jen když přicházel na jeviště nebo z něj odcházel.

Trápila ho taková trudnomyslnost, že, jak přiznal, neexistovala slova, která by ji dokázala popsat.

V Chesteru se o Dickense pokoušely mrákoty a přiznal, že utrpěl lehčí mrtvičku. Když přivolali doktora, Dickens si mu postěžoval, že „pocit’uje závratě, občas má tendenci chodit pozpátku a otáčet se.“ Později mi Dolby řekl, že když se Dickens pokoušel položit na stůl nějaký malý předmět, dopadlo to tak, že nemotorně posunul celý stůlek dopředu a takřka jej převrhl.

Dickens si rovněž stěžoval na podivný pocit v levé ruce a přiznal, že když chce tu ruku použít – například aby něco zvedl nebo položil – musí se na ni pozorně soustředit a *vědomě ji nařídít*, co má udělat.

Dickens se mi ještě ráno v Edinburghu svěřil – a smál se přitom – že už se necítí v bezpečí, když zvedá vlastní ruce k hlavě, zvláště tu neposlušnou levačku, a brzy si bude muset najmout někoho, aby mu, než vyjde ven na veřejnost, česával těch pár vlasů, co mu ještě zbývaly.

Po Chesteru se ale Dickens vydal číst dál do Blackburnu, pak do Boltonu a stále dokola vraždil Nancy.

Dvacátého druhého dubna se Dickens zhroutil. Ale to předbíhám, milý čtenáři.

* * *

Nějaký čas poté, co jsem se vrátil z Edinburghu, jsem obdržel dopis. Poslala jej Caroline. Neprostupoval jím žádný zvláštní patos – psala takřka bez emocí, jako by popisovala chování vrabců u sebe v zahradě –, ale sdělila mi, že během šesti měsíců jejich manželství nedokázal její manžel Joseph pořádně vydělat na živobytí, že žijí doslova z drobků, co jim dává jeho matka (vlastně tedy z malého dědictví po otci, o které se jen nerada dělí) a že ji bije.

Když jsem si to pročetl, zmítaly mnou smíšené pocity, z nichž ten nejpatrnější měl podobu – jak musím přiznat – mírného uspokojení.

Nijak mne nežádala o finanční ani jinou pomoc, dokonce ani o to, abych jí odpověděl, ale svůj dopis podepsala: „*Tvá dlouholetá a opravdová přítelkyně.*“

Na chvíli jsem se posadil ve své pracovně a přemýšlel, jak asi může vypadat falešný přítel, jestliže se paní Caroline G., nyní paní Harriet Clowová, považuje za opravdovou přítelkyni.

Toho samého dne došel dopis Georgeovi a Besse, z nichž oba truchlili po svém – samozřejmě tiše a nenápadně, avšak Besse odchod Agnes obzvláště zasáhl (ještě více než smrt jejich rodičů, kteří jí nezanechali vůbec žádné peníze). Od koho ten dopis byl, jsem nezaregistroval.

Ale následujícího dne se George objevil u dveří mé pracovny, odkašlal si a vstoupil s omluvným výrazem ve tváři.

„Promiňte, pane, ale když už ste projevil tolik laskavého zájmu o osud naší dcery, drahý Agnes, myslel sem, že byste si to třeba chtěl přečíst.“ Podal mi malý lístek, do něž byl vyražen název nějakého hotelu.

*„Drahá Mamynko a Taťinku,
mám se dobře a doufám že vi také. Má příležitost se mi moc vidařyla. Desátník
MacDonald můj mylovaný, a já se chistáme devátého června vzýt. Po této radostné
událosty vám napýšu znova.*

S láskou vaše cera Agnes.

Když jsem to dočetl, tvář, rty a svaly mi zcela ztuhly, zrovna tak, jak se to stávalo, když jsem si někdy vzal příliš velkou dávku morfia či laudána. Podíval jsem se na George, ale nedokázal jsem ze sebe vypravit jediné slovo.

„Ano, pane,“ promluvil vesele. „Skvělý zprávy, co vy na to?“

„Ten desátník MacDonald je ten chlapík, se kterým utekla?“ vypravil jsem ze sebe nakonec. Můj hlas zněl, dokonce i mému šokem zcela ohlušenému uchu, jako by mnou někdo silně trásl.

Vždyť jsem to přeci věděl. George mi to říkal. Docela určitě. Nebo snad ne?

„Ano, pane. Musím přiznat, že jsem tomu mladíkovi asi poněkud křivdil. Zdá se, že to s naší milou Agnes myslí opravdu vážně.“

„Zcela upřímně doufám, že ano, Georgi. Skutečně vynikající zprávy. Mám obrovskou radost, že Agnes nic neschází a je v bezpečí a šťastná.“ Podal jsem mu ten vzkaz zpět. Hlavička na laciném papíru patřila jednomu hotelu v Edinburghu, ale ne tomu, kde jsem bydlel, když jsem přijel za Dickensem.

Něšli jsme snad toho večera povečeřet do jiného hotelu, když si Dickens stěžoval, že v tom, kde jsme bydleli, připravovali nekvalitní hovězí? Jsem si jist, že ano. Byl to ten, na jehož hlavičkový papír jsem nyní upřeně zíral, když si jej George strkal do své moleskinové vesty? Neměl jsem takřka žádných pochyb o tom, že ano. Nevzal jsem si tam snad v hotelové hale pár takových listů – možná. Docela určitě ano.

„Jen sem myslel, že by vás mohly tyhle skvělé zprávy zajímat, pane. Děkuji vám,“ George se nemotorně uklonil a vycouval z místnosti.

Podíval jsem se na dopis, který jsem zrovna psal Charleymu. Ve svém rozrušení jsem na posledním odstavci udělal obrovskou kaňku.

Po té hádce mezi Dickensem a Dolbym jsem si toho večera vzal nezvykle velkou dávku laudána. Pak jsme šli na večeři. Z doby poté, co jsme vypili první sklenice vína, si toho již mnoho nepamatuji. Vrátil jsem se do svého pokoje a napsal „Agnesin“ dopis? Z toho vzkazu, který jsem jí v lednu nadiktoval, jsem dozajista znal typy pravopisných chyb, které dělávala. Odešel jsem pak v noci ještě na recepci, abych tam ten dopis nechal odeslat?

Možná.

Určitě ano.

Jednalo se o jediné a docela prosté vysvětlení.

Pod vlivem opia a laudána jsem již dělával i jiné věci, na něž jsem si následujícího dne nepamatoval. Na podobném principu byl založen i můj Měsíční kámen.

Ale znal jsem jméno toho zpropadeného skotského desátníka?

Najednou se mi udělalo nevoľno, rychle jsem přistoupil k oknu a otevřel je. Do pokoje proniknul raně jarní vzduch, v němž bylo slabě cítit uhlí, koňský hnůj i vzdálenou Temži a její přítoky, které již v nejistém jarním slunečním svitu začínaly pomalu páchnout. Zprudka jsem se nadechl a opřel se o parapet.

Naproti na chodníku stál muž ve směšném operním plášti. Kůži měl bílou jako papír a oči vpadlé jako u nějaké mrtvoly. Dokonce i z této vzdálenosti jsem rozpoznal, že se usmívá a neunikla mi podivná temnota mezi jeho nepřirozeně zašpičatělými zuby.

Edmond Dickenson.

Anebo oživlá mrtvola ve službách Drooda, která kdysi bývala Edmondem Dickensonem.

Ta postava smekla svůj veliký, lesklý nemoderní cylindr, pak se vydala dále po chodníku a usmívala se na mě, dokud neodbočila na Portman Square.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DRUHÁ

Premiéra mé hry *Černá a bílá* připadla na neděli dvacátého devátého března roku 1869. Značně nervózní jsem se odebral do zákulisí a byl jsem tak rozrušený, že jsem ani nedokázal vnímat reakce diváků – zda se smějí a tleskají, či ne. Slyšel jsem jediné tlukot svého srdce a rozbolavělé pulzující spánky. Během přesně propočítaných jedenadevadesát minut, po které hra trvala (ne příliš dlouhá, aby se publikum začalo nudit, ale zase ani moc krátká, aby si připadalo ošizené, zrovna jak ten zpropadený Fechter, který se nyní celý nesvůj potloukal okolo, propočítal), jsem měl žaludek jako na vodě. Nechal jsem se inspirovat Fechterovým nápadem – který si toho stejného chlapce zavolal dříve, než se otevřela opona – a nařídil tomu hochovi, aby za mnou chodil s lavorem. Párkrát jsem si do něj před koncem třetího jednání ulevil.

Nakoukl jsem přes závěsy a v autorské lóži zahlédl svou rodinu a přátele – Carrie, která vypadala v nových šatech, jež jí věnovala rodina Wardů (pro níž stále pracovala) obzvláště hezky, můj bratr Charley s manželkou Kate, Frank Beard se ženou, Fred a Nina Lehmannovi, Holman Hunt (který se dostavil místo mě na matčin pohřeb) i jiní. V lóži blíže k pódiu seděl Charles Dickens a ti členové jeho rodiny, kteří se nerozprchli do Austrálie, Indie či osamělého vyhnanství (Catherine) – Georgina, dcera Mamie, syn Charley se ženou, syn Henry, který přijel domů na prázdniny z Cambridge a další.

Nedokázal jsem sledovat jejich reakce. Zbaběle jsem se odebral zpět do zákulisí a chlapec s lavorem se ihned přihnal ke mně.

Když skončilo poslední jednání, divadlo Adelphi zachvátil bouřlivý potlesk, Fechter a jeho milovnice, Carlotta Leclercqová, se odešli uklonit a pak povolali i zbytek herců. Všichni se usmívali. Ovace neustávaly a já jsem zaslechl, jak diváci vykřikují: „Autor! Autor!“

Fechter se vrátil, aby mne vyvedl ze zákulisí, a já při nástupu na jeviště nasadil ten nejpřesvědčivější výraz zdravé sebejistoty, kterého jsem byl schopen.

Dickens stál a zdálo se, jako by jeho potlesk zněl úplně nejhlasitěji. Měl na nose brýle a nacházel se tak blízko jevišti, že světla reflektorů, která se v nich odrážela, proměnila jeho oči v modré kruhovitě plamínky.

Naše hra u publika zabodovala. Všichni to potvrzovali. Noviny mi dalšího dne poblahopřály k tomu, že se mi – konečně – podařilo najít ten pravý recept na divadelní úspěch, jelikož jsem úspěšně proniknul – jak psali – „k samým základům přirozené a koherentní výstavby divadelní hry.“

Nikudy ven se hrálo po dobu šesti měsíců. Ani na chvíli jsem nepochyboval o tom, že *Černá a bílá* vydrží na jevišti rok, možná i osmnáct měsíců.

Ale již za tři týdny se začala v hledišti objevovat prázdná sedadla jako léze na tváři člověka postiženého leprou. Po šesti týdnech již Fechter a jeho družina hráli v poloprázdném divadle. Hra byla vyřazena z repertoáru po pouhých šedesáti dnech, což se nerovnálo ani polovině doby, po kterou se hrál náš mnohem kostrbatější dramatický kus s názvem *Nikudy ven*.

Vinil jsem z toho zatvrzelou hloupost londýnských diváků. Položili jsme jim k nohám skutečnou perlu, a oni se zaobírali tím, kam se podělo páchnoucí maso ústřice. Rovněž jsem viděl problém v některých prvcích z původního Fechterova scénáře, které, nejen podle mě, ale i určitých francouzských novin, dávaly hře příliš okatý „strýčkotomovský“ ráz. Začátkem šedesátých let se v Anglii (stejně jako předtím v Americe) strhla vlna zájmu o *Chaloupku strýčka Toma* – každý, kdo v Anglii vlastnil byt i ty nejotřepanější večerní šaty, to dílko viděl dvakrát –, ale zájem o otroctví a s ním spojené krutosti od té doby značně vyčpěl, zvláště po americké občanské válce.

A mezitím mne Fechterův „trumf“ málem přivedl do Marshalsea, vězení pro dlužníky – ač bylo Marshalsea již před několika desítkami let zavřeno a částečně zbouráno. Když pro hru *Černá a bílá* přislíbil „bohaté mecenáše“, měl na mysli především mě. A já se nechal zlákat – tajně jsem do nejruznějších výdajů, platů herců, honorářů malířům za kulisy a odměn muzikantům nalil menší jmění.

Rovněž jsem půjčoval stále více peněz vždy insolventnímu a rozhazovačnému Charlesovi Albertu Fechterovi a ani v nejmenším mne neutěšovalo vědomí, že jeho extravagantní životní styl zároveň podporoval i Dickens (oba dohromady jsme mu snad již napůjčovali přes dvacet tisíc liber).

Když se nad *Černou a bílou* po šedesáti dnech naposledy zavřela opona, Fechter jen pokrčil rameny a vydal se hledat další role. Mně přišly účty. Když jsem konečně Fechterova tváří v tvář konfrontoval s částkou, kterou mi dluží, odpověděl mi se svou obvyklou dětskou mazaností: „Můj drahý Wilkie, dobře víš, že tě mám rád. Myslíš si, že bych tě měl rád, kdybych nebyl pevně přesvědčen o tom, že ty, být na mém místě, bys to cítil stejně?“

Tato odpověď mi připomněla, že doma stále ještě mám onu pistoli se čtyřmi náboji, kterou mi kdysi dal ubohý Hatchery.

Takže, abych zaplatil všechny ty účty a vyhrabal se z dluhů, které tak brzy nahradily mou finanční jistotu (peníze z matčina dědictví a výdělky, které mi přinesl *Měsíční kámen* i jiná díla, byly již takřka pryč), udělal jsem to, k čemu by ve stavu takové nouze přistoupil asi každý spisovatel – užíval jsem více laudána, každou noc si píchal morfium, pil mnoho vína, častěji spával s Martou a začal jsem pracovat na novém románu.

* * *

Když mi Dickens po premiéře hry *Černá a bílá* aplaudoval, nadšeně přitom vyskočil ze sedadla, avšak o měsíc později ho jeho vlastní turné veřejných čtení položilo na záda.

V Blackburnu pociťoval závrat' a v Boltonu se pak jen těžce potácel a skoro upadl, ač jsem několik měsíců poté zaslechl, jak svému americkému příteli Jamesi Fieldsovi říká: „... pouze Nelly si všimla, že se potácím a cuká mi v oku, a jen ona se mi to opovážila říct.“

Za Nelly se skrývá Ellen Ternanová, kterou Dickens stále označoval také jako „pacientku“, a to kvůli těm lehkým zraněním, která utrpěla před čtyřmi lety ve Staplehurstu. Nyní se ale pacient stal z *něj*. A ona s ním stále čas od času cestovala. To byly zajímavé zprávy. Jak hrozný a poslední bod obratu v životě stárnoucího muže nastane, když se z jeho mladé milenky stane jeho pečovatelka.

Od Franka Bearda jsem věděl, že se Dickens nechal přesvědčit, aby mu poslal dopis s popisem svých symptomů. Bearda natolik znepokojily, že odjel do Prestonu ještě toho odpoledne, co mu dopis došel.

Když Beard po svém příjezdu Dickense vyšetřil, oznámil, že toto turné již nemůže dále pokračovat.

„Jste si jist?“ přeptal se Dolby, který se tam rovněž nacházel. „Divadlo je zcela vyprodané a na vrácení vstupného již příliš pozdě.“

„Pokud trváte na tom, aby Charles Dickens dnes večer vystupoval,“ řekl lékař a díval se na Dolbyho skoro tak nazlobeně jako Macready, „za nic neručím, snad jen že po celý zbytek života za sebou bude jednu nohu jen mrtvolně vláčet.“

Toho samého večera odvezl Dickense zpět do Londýna a dalšího dne ráno mu zařídil konzultaci se slavným lékařem, sirem Thomasem Watsonem. Poté, co Nenapodobitelného velmi důkladně vyšetřil a přeptal se na symptomy, Watson oznámil: „To, co jsem si vyslechl, zcela jasně prokazuje, že Dickense může velmi brzy postihnout paralýza levé strany těla, a dokonce i mozková mrtvice.“

Dickens ale tyto neblahé předpovědi odmítl brát vážně a během následujících měsíců tvrdil, že za to mohla jen přílišná únava. I tak se ale rozhodl své turné na nějaký zastavit. Dokončil sedmdesát čtyři z plánované stovky čtení (v Americe předvedl jen o dvě vystoupení méně a takřka se z toho zhroutil).

Ale po několika týdnech relativního klidu v Gad's Hill Place a v Londýně začal Nenapodobitelný dorážet na doktora Watsona, aby mu povolil turné dotáhnout do konce. Sir Thomas zavrtěl hlavou, varoval spisovatele před přílišným optimismem, doporučil mu nejvyšší možnou opatrnost a řekl: „Tak už to chodí, preventivní opatření jsou vždy nevědčnā, zvlášť když ten nejzávažnější důvod k nim je ten nejméně patrný.“

Dickens samozřejmě ten spor vyhrál. Tak jako vyhrával vždycky. Ale souhlasil, že počet závěrečných čtení – *skutečných* čtení na rozloučenou – nepřesáhne dvanáct a vypustí se jakékoli cesty po železnici. Rovněž bude nejspíše nutné odložit je až na rok 1870, tedy o osm měsíců.

A tak se Dickens vrátil do Londýna – většinu víkendů však trávil v Gad's Hillu, obýval svůj byt nad redakcí časopisu *All the Year Round* na Wellington Street a plně se věnoval redakční práci a všelijakým změnám, vylepšením a plánování budoucnosti svého periodika. Když zrovna neměl jiné povinnosti (sám jsem to viděl, když jsem si

přišel vyzvednout šek), odcházel do Willsovy nyní tak často prázdné kanceláře a pustil se tam do úklidu, třídění a zařazování dokumentů a utírání prachu.

Rovněž povolal svého advokáta, Oувryho, aby sepsal konečnou podobu závěti, což se včetně všech formalit uskutečnilo velice rychle dvanáctého května.

Ale během těchto jarních a letních měsíců se u něj projevovalo jen málo z té trudnomyslnosti, která ho sužovala během těch nejúnavnějších dní jeho turné. Dickens očekával dlouhotrvající návštěvu starých amerických přátel, Jamese Fieldse a jeho ženy Annie s takovým nadšením, jaké se projevuje u nějakého chlapce, který se již nemůže dočkat, až kamarádům ukáže nové hračky.

Závěť měl podepsanou, lékaři mu předpovídali brzkou mrtvici a smrt, a do toho všeho se ještě vložilo snad to nejteplejší a nejvlhčí léto, jaké kdy Londýn zažil, a začalo celé město pokrývat jako mokrá koňská houně namočená v páchnoucí Temži. A právě v této atmosféře začal Dickens pomýšlet na svůj další román.

* * *

Začátkem léta jsem již začal odhodlaně pracovat na své knize – sbíral jsem materiály a pustil se do psaní prvních řádků.

O podobě a hlavní myšlence knihy jsem rozhodl, když jsem jednou o víkend koncem května navštívil Martu R. (domovnici známou jako „Marta Dawsonová“) jako William Dawson, cestující advokát. Byla to jedna z těch vzácných příležitostí, kdy jsem, abych Martu potěšil, zůstal dvě noci. Samozřejmě jsem si s sebou přinesl dostatek laudána, ale morfium a stříkačku jsem raději nechal doma, což zapříčinilo, že jsem vůbec nemohl usnout. Té druhé noci jsem seděl na židli a pozoroval, jak Marta R. spí. Protože bylo v pokoji začátkem léta poněkud dusno, otevřel jsem okno a nechal závěsy doširoka roztažené, jelikož tato ložnice se nacházela naproti soukromé zahradě. Měsíční svit pokrýl podlahu, postel i Martu stříbřitými proužky.

Někteří lidé říkají, že žena, která čeká dítě, zkrásní. A je pravda, že takřka nad všemi ženami – snad kromě těch velmi vážně nemocných – se alespoň během části těhotenství vznáší jakási zvláštní aura zdraví a štěstí. Ale mnoho mužů, tedy alespoň těch, které jsem znal, rovněž vyznávají podivnou teorii, že žena s dítětem je rovněž *eroticky* přitažlivá (omlouvám se, milý čtenáři z budoucnosti, za tato troufalá a možná poněkud vulgární slova, ale možná jsou mé časy upřímnější), já to tak ovšem nevnímám.

Abych se přiznal, milý čtenáři, když jsem tam oné pozdní horké a dusné květnové noci seděl a neustále v ruce otáčel polštářem, podíval jsem se na spící Martu a nespátřil tam onu nevinnou mladou dívku, která mne před několika lety tak okouzila, ale stárnoucí, těžkopádnou baňatou postavu s vystouplými žilami a nadutými prsy, která mému bystrému spisovatelskému oku snad ani nepřipomínala člověka.

Caroline takto nikdy nevypadala. Měla samozřejmě, alespoň v mé přítomnosti, tolik dobrého vychování, že neotěhotněla. Ale bude v tom ještě něco víc – Caroline vždycky vypadala jako vznešená dáma, za kterou se považovala a kterou se tak usilovně chtěla stát. Ale ta chrápající postava, na niž měsíční světlo nakreslilo stříbřitý pruh, vypadala... jako tele.

Stále jsem otáčel polštářem v rukou a přemýšlel o tom všem s takovou jasností, jakou může mysli již tak dosti vybroušené vzděláním a logikou přinést pouze vhodná dávka laudána.

Paní Wellsová, domovnice Marty (neplést prosím s mnohem schopnější paní Wellsovou z Tunbridge Wells, poslední pečovatelkou mé matky) mě neviděla přijet. Marta mi prozradila, že je již více než týden zavřená v její podkrovní místnosti a léčí si chřipku. Někáký hoch jí údajně nosil večer polévku a ráno topinku a čaj, avšak když jsem přijel, tak jsem toho hochu nezahlédl a ani později z Martina pokoje. Paní Wellsová byla bláznivá stará ženská, která vůbec nečetla, skoro nikdy nevycházela ven a nic nevěděla o moderním světě. Znala mne jen jako „pana Dawsona“ a pouze jsme si spolu několikrát zběžně promluvili. Domnívala se, že pracuji jako advokát. Byl jsem si docela jistý, že o spisovateli jménem Wilkie Collins nikdy neslyšela.

Držel jsem polštář pevně, mačkal jej a potom roztahoval svýma jemně vyhlížejícíma, avšak (jak věřím) silnýma rukama.

Před třemi lety jsem ještě jednal se zprostředkovatelem realit, který mi tyto místnosti k pronajmutí u paní Wellsové zajistil. Ale i on mne znal pouze jako pana Dawsona a dal jsem mu falešnou adresu.

Marta rodičům takřka nikdy nepsala, a to nejen z důvodu jakéhosi odcizení, které pocházelo z jejího vztahu ke mně. I přesto, že jsem ji trpělivě učil, nebyly Marta ani její matka nikdy úplně gramotné – dokázaly utvořit písmena a podepsat se, avšak ani jedna z nich nedokázala příliš dobře číst a psát dopisy jim šlo jen ztěžka. Její otec to dokázal, avšak nikdy to nedělal. Čas od času Marta rodiče doma navštívila – ve svém rodném městečku ani poblíž Portsmouthu neměla žádné opravdové přátele, jen rodinu – avšak vždy mě ujišťovala, že jim nikdy nesdělila žádné podrobnosti o svém životě v Londýně – ani svou adresu, své skutečné podmínky a obzvláště ne ty výmysly o svém manželství s „panem Dawsonem“. Podle toho, co rodičům při své poslední návštěvě sdělila, byla Marta svobodná a pracovala jako pokojská v jednom blíže neurčeném londýnském hotelu a bydlela v laciném bytě s třemi křesťanskými pilně pracujícími dívkami jako ona sama.

Ale mohl jsem jí věřit, že jim neřekla pravdu?

Ano, myslím, že ano. Marta by mi nikdy nelhala.

Viděl jsem někdy ve městě někoho – nebo, a to je důležitější, viděl někdo nás – když jsem si vyšel s Martou R. ven?

Byl jsem si takřka jistý, že ne. A jelikož se Londýn někdy zdá až příliš malý a přátelé a známí z vyšších vrstev společnosti se často vzájemně potkávají, nikdy jsem Martu nebral nikam, zvláště ve dne, kde by na nás někdo z mého kruhu mohl narazit. Při těch několika málo příležitostech, kdy jsme si s Martou někam vyšli, jsem ji vždy brávil do zapadlých koutů města – odlehlých parků, špatně osvětlených hostinců či restaurací v postranních uličkách. Nejspíše prohlédla mou výmluvu, že se chci vydat na průzkum, poznávat ty části města, které ještě neznám, jako dítě, co si hraje na schovávanou. Nikdy si ale nestěžovala.

Ne, ne, nikdo o tom neměl zdání – a i kdyby nás *viděli*, neměli by ani potuchy o tom, kdo ta mladá žena vlastně je, a přikládali by tomu pouze malý význam. Jenom další mladá herečka, co se zavěsila do toho rošťáka Wilkieho Collinse. Jen další mladá květinka. Dokonce i Caroline o těchhle květinách věděla.

Vstal jsem ze židle a šel se posadit na kraj postele.

Marta se v posteli zavrtěla, přitočila se blíže ke mně, potom na chvíli přestala chrápat, ale neprobudila se. Ten polštář mi nyní ležel na klíně, ale stále jsem na něm měl položeny ruce. Měsíční světlo mi nyní pokrývalo dlouhé citlivé prsty, jako by je potřísnilo bílou barvou. Každý prst jsem nyní měl bělejší, než byla látka toho polštáře, a najednou se zdálo, že všechny splývají s tou jemnou tkaninou, noří se do ní, rozpouštějí se a zcela s ní splývají. Ruce mrtvolky mizející v rozemleté křídě.

Anebo rozežírané páleným vápnem.

Naklonil jsem se a přiložil spící Martě polštář na tvář. Skarabeus za mým pravým okem přicupital blíže, aby lépe viděl.

Frank Beard!

Před dvěma měsíci jsem tomu lékaři pověděl, že mám jednu vdanou, ale opuštěnou známou – je úplně sama, čeká zrovna dítě a má málo peněz. Mohl by mi doporučit nějakou porodní bábu?

Beard mi věnoval zčásti pobavený, zčásti káravý pohled a řekl mi: „Víš, kdy má ta tvá známá porodit?“

„Myslím, že někdy koncem června,“ odpověděl jsem a doslova cítil, jak mi hoří uši. „Anebo začátkem července.“

„V devátém měsíci ji sám přijdu prohlédnout... a nejspíše dohlédnu i na porod. Některé porodní báby jsou skvělé. Mnohé z nich jsou vražedkyně. Napiš mi jméno a adresu té dámy.“

„Zpaměti je neznám,“ odpověděl jsem. „Ale určitě se své známé zeptám a požadované informace ti pak pošlu v dopise.“

A tak jsem to udělal. A pak na to zapomněl.

Ale Frank Beard by si možná vzpomněl, kdyby si tento týden přečetl noviny a...

„Zatraceně!“ vykřikl jsem a mrštil polštářem na opačný konec místnosti.

Marta se vmžiku probudila a posadila se na posteli jako nějaký leviatan, nořící se z moře peřin.

„Ale nic, má drahá! Jenom ta revmatická dna a hrozná bolest hlavy. Promiň, že jsem tě vzbudil.“

Tu bolest hlavy jsem si skutečně nevymyslel, jelikož skarabeus – z nějakého důvodu nesmírně rozlícený – se mi zavrtal zpět do těch nejzazších koutů mozku.

„Ty můj cukroušku,“ zvolala Marta R. a přitáhla si mě k sobě. Za chvíli poté jsem usnul, s hlavou na jejích odulých prsou.

* * *

Knihu, kterou jsem v této době psal, jsem nazval *Muž a žena*. Pojednávala o tom, jak může být někdy muž vlákán do strašného manželství.

Zrovna nedávno jsem četl zprávu o manželství v našem království, kterou loňského roku vydala královská komise, která kupodivu schvalovala skotský zákon, který umožňoval konsenzuální manželství, a pak tato manželství *obhajovala* tak, že představují způsob, jak mohou „ubližené ženy“ lapit muže, kteří s nimi mají nečestné

záměry. Do okraje té zprávy jsem si zapsal a podtrhl: „*Někdy na sebe berou roli jakési pasti, do které se chytají zhýralí muži!!!!*“

Ty čtyři vykřičníky ti možná, milý čtenáři, přijdou přehnané, ale ujišťuji tě, že ani zdaleka nevystihovaly mé rozhořčení nad tímto absurdním a nestoudným przněním zákona za účelem pomoci mužechtivým poběhlicím! Ta myšlenka, že je někdo chycen do manželství jako do pasti – se souhlasem a pomocí Koruny! – jsem pokládal za nepředstavitelnou hrůzu. Hrůzu snad ještě horší než ta bytost, obývající schodiště pro sloužící na Gloucester Place.

Ale dobře jsem věděl, že prostě nemohu napsat knihu z pohledu takto podvedeného muže. Čtenářská veřejnost roku 1869 – natožpak široká veřejnost – by nikdy neviděla tu dojemnost a tragédii takové pasti, do níž se chytil muž, kterého by pokrytecky nazvali „hulvát“ (ač většina mužů z okruhu čtenářů i široké veřejnosti vůbec měli podobnou „zhýralou“ minulost).

A tak jsem tedy chytře proměnil svého podvedeného muže v křehkou, avšak velice urozenou a vznešenou dámu, z níž se – jen díky chvilkové nerozváženosti – stane oběť nuceného manželství s násilníkem.

Z toho muže jsem učinil nejen studenta na Oxfordu (jak jen jsem Oxford a vše, co představoval, nesnášel!), ale dokonce oxfordského atleta.

Přidal jsem k charakteru toho násilníka ještě jeden prvek, který jsem považoval za zcela geniální. Abys chápal, milý čtenáři z neskutečně vzdálené budoucnosti, v našich časech se v Anglii spojila pitomost cvičení a absurdita sportu s náboženským pokrytectvím a vznikla z toho obludnost s názvem „svalnaté křesťanství“. Ta myšlenka, že dobří křesťané by měli být „svalnatí“ a věnovat se co největšímu počtu bezmyšlenkovitých barbarských britských sportů, se stala velice módní. A nejen to, svalnaté křesťanství představovalo uvedení různých názorů pana Darwina do praxe i vysvětlení, proč má britské impérium právo vládnout světu a všem jeho ubohým hnědým človíčkům. Jednalo se o nadřazenost v podobě činek, běžeckých tratí a cvičišť plných bláznů, kteří skákali, hopsali a dělali kliky. Hnutí bylo propagováno na stránkách novin a časopisů i z kazatelen. A v Oxfordu a Cambridgi – těch prastarých anglických jeslích pro pedantické pitomce – je přijali se svým obvyklým povýšeneckým nadšením.

Dokonce v raných stádiích psaní románu *Muž a žena* jsem si některé lidi znepřátelil. Děti Franka Bearda a Freda Lehmana – které mne všechny měly velice rády a mnohokrát jsem je pobavil svými napínavými historkami z klasických turnajů a popisem bicepsů anglického šampiona Toma Sayerse. Když se ale doslechly o mém oxfordském násilníkovi, velmi je to pobouřilo. Považovaly to za zradu.

Ještě lépe jsem se pobavil, když jsem Franka Bearda požádal, aby mě vzal do různých zápasnických a sportovních zařízení, kde čas od času působil jako ošetřující lékař. Tam jsem se snažil z trenérů i jiných vydolovat příběhy o tom, jak nezdravý tenhle „svalnatý život“ ve skutečnosti je – jak činí z atletů násilníky stejně, jako by to způsobil návrat do Darwinovy džungle – a, s pomocí Franka Bearda, jsem tamní doktory bombardoval otázkami na fyzická i psychická zhroucení v důsledku takového výcviku. Stát v přímém slunečním svitu a psát si poznámky pro mne byla těžká práce, ale nakonec se mi to podařilo přestát s pomocí laudána, které jsem upíjel nejméně každou hodinu.

Vedlejší téma *Muže a ženy* (kromě nespravedlnosti onoho manželství, co připomíná léčku) byla myšlenka, že mravnost je zcela závislá na schopnosti člověka odpouštět – schopnosti, která v životě zvířete (či atleta) úplně chybí.

Beard, sám velký příznivec sportu, mé teorie nijak nekomentoval, když mne vodil z jednoho nezdravého propoceního doupěte do druhého. Čtvrtého července 1869 asistoval Frank Martě při porodu jejího dítěte – holčičky – na Bolsover Street. A Frank se také postaral o poněkud komplikované formality při zaznamenávání jména matky (paní Marta Dawsonová), jména dítěte (Marian, podle mé nejoblíbenější ženské postavy) a jména otce (William Dawson, cestující advokát) do úředních záznamů.

Vzhledem k tomu, že jsem měl příliš mnoho práce se svým románem, jsem se porodu nezúčastnil, ale později za týden či dva jsem se za novopečenou matkou a vřískajícím dítětem zastavil. Jak jsem slíbil tenkrát toho říjnového večera, kdy se vdávala má milenka a následně jsem navrhl sňatek manželce mého umírajícího bratra, zvýšil jsem Martě R. měsíční apanáž z dvaceti na dvacet pět liber. Když mi děkovala, plakala.

Ale to už svoje vyprávění ženu poněkud příliš dopředu a přeskočil jsem mnohem podstatnější věc, milý čtenáři. Abys plně pochopil konec tohoto příběhu, musíš vědět, co se stalo středeční noci devátého června 1869 – o čtvrtém výročí Dickensovy nehody a jeho prvního setkání s Droodem. Jedná se vlastně o poslední takové výročí, než nás Dickens opustí navždy.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ TŘETÍ

Ač byly Dickensovy zdravotní potíže velice vážné a předpovědi celé armády lékařů nadmíru chmurné, návštěva jeho amerických přátel z něj opět učinila malého chlapce.

James a Annie Fieldsovi byli Nenapodobitelného přáteli již od doby jeho prvního triumfálního amerického turné roku 1842. James se mi kdysi zmínil, že ještě předtím, než se s Dickensem sami sobě vzájemně představili, připojil se ke skupině literárních nadšenců, kteří onoho „podivně oděného Angličana“ následovali Bostonem během oněch opojných dní Dickensovy první návštěvy. Dickens prokázal, jak má tyto dva přátele rád, když byl během svého druhého amerického turné konečně donucen učinit výjimku ze svého nekompromisního pravidla, že nebude přebývat v soukromých domácnostech, a jako své útočiště si zvolil právě překrásný dům Fieldsových.

Na tuto návštěvu Anglie s nimi rovněž dorazil Charles Eliot Norton a Mabel, dcera starého Dickensova přítele Jamese Rusella Lowella, doktor Fordyce Barker a Sol Eytinge, který ilustroval nádherná „diamantová“ americká vydání Dickensových děl.

V Gad's Hill Place měl Dickens pro své hosty připraveno mnoho dobrodružství (ten staromládenecký zbytek ubytovali v nejlepších pokojích Falstaffova hostince přes cestu), avšak první zastávku Fieldsových na jejich cestě do Anglie představoval Londýn a Dickens si proto najal pokoj v St. James's Hotel na Picadilly – v tom samém zařízení, kde jsem tenkrát v lednu utratil tolik peněz, když jsem tam Fechterovi platil ubytování a stravu –, aby byl blízko hotelu na Hanover Square, kde bydleli Fieldsovi.

Vzal jsem si na sebe přestrojení sestávající se z klobouku s širokou krempou a dlouhého letního tmavého pláště a všechny je sledoval, nejdříve z hotelů, pak z Gad's Hill Place. Zakoupil jsem si námořnický dalekohled a najal si vlastní drožku (její kočí a kůň byli stejně nenápadní jako mé přestrojení). Všechny tyhle dny strávené detektivní prací a v přestrojení, kdy jsem neustále někoho sledoval, mi připomněly nebohého mrtvého inspektora Fielda.

Během prvních dní jejich londýnského pobytu vzal Dickens Fieldse a spol. na exkurzi po stránkách svých románů. Po svižné procházce podél Temže (jako by chtěl dokázat, že je stále zdrav a mlád), jim Nenapodobitelný ukázal místnosti ve Furnival Inn, kde začal pracovat na *Kronice Pickwickova klubu*, a pak pokoj v Templu, kde žil Pip z *Nadějných vyhlídek*, a přehrál výjev, jak se Magwitch potácí nahoru po potměném schodišti.

Když jsem se držel v těsném závěsu za nimi, ať už v drožce nebo pěšky, viděl jsem, jak jim Dickens ukazuje nejružnější staré domy a úzké uličky spojené s životem či smrtí jeho rozličných postav a vzpomínal jsem, že před více než deseti lety, když jsem ještě byl jeho přítelem já, mne vzal na podobnou prohlídku.

Mně na jejich výpravu v den výročí, devátého června, nevzali – ač Dolby obdržel pozvánku, aby se spolu s Fieldsovy a Eytingem zúčastnil noční části dobrodružství. Ale ještě než se jejich kočáry vydaly na cestu, já už stál na stráži před hotelem, kde bydleli Fieldsovi. Jejich první zastávkou mimo město se stal hřbitov na blatech.

Jednalo se samozřejmě o ten venkovský hřbitov s náhrobky ve tvaru kosočtverců, který Dickens tak barvitě popsal v úvodu *Nadějných vyhlídek* (knize, která mě osobně jinak zklamala). Pozoroval jsem je svým spolehlivým dalekohledem asi tak ze vzdálenosti devadesáti metrů a ohromilo mne, když jsem spatřil, že Dickens znova uchystal tu morbidní hřbitovní hostinu, se kterou tenkrát před tolika měsíci ohromil Ellen Ternanovou, její matku a mě na hřbitově rochesterské katedrály.

Zvolil stejné typy polehlých náhrobků, které posloužily jako jídelní stůl, před očima všech opět proběhla změna z Charlese Dickense, spisovatele, v Charlieho Dickense, vrchního číšníka, ze zdi se i tentokrát stal bar s pitím pro pány, používali i stejné nádoby a bílé prostírání, v koších vzadu v kočáře se skrývala dokonale propečená holoubátka, která číšník Dickens nosil na „stůl“ a měl přitom přes rameno přehozenou bílou utěrku.

Dokonce i nedaleké mokřiny a vůně soli od moře navozovaly podobnou atmosféru, ale zde všechno působilo ještě mnohem pustším a bezútěšnějším dojmem než rochesterský hřbitov.

Proč Dickens svým americkým přátelům znova předvádí tohle divadlo? I skrze čočky dalekohledu, který se mi v rukou poněkud třásl, jsem rozpoznal, že Jamese Fieldse tohle nucené umrlčí veselí poněkud zaskočilo. Dámy vypadaly značně zděšeně a jedy jen velice málo.

Pouze Eytinge, ten ilustrátor, se smál a užíval si tuhle Dickensovu hřbitovní maškarádu, ale nejspíš pouze z toho důvodu, že dokonce ještě před hlavním chodem vypil tři sklenice vína.

Bylo to snad ze strany Dickense, smrtelníka, jakési prohlášení, které činil tváří v tvář hrozící paralýze či smrti, kterou předpověděl Beard i ostatní doktoři?

Anebo ho začal ten skarabeus v hlavě konečně dohánět k šílenství?

Dámy a většina ostatních hostů se již výpravy do Velké londýnské pece, na kterou Dickens vzal Jamese Fieldse, stále opilého Sola Eytingea a velmi střizlivého George Dolbyho, nezúčastnily. (Já se této výpravy zúčastnil i přesto, že jsem žádné pozvání nedostal – když vystoupili z drožky, potají jsem se za nimi pěšky vydal.) Na chvíli se zastavili na policejní stanici na Ratcliffe Highway, aby si tam vyžádali policejního detektiva, který se na tomto nočním výletě stane jejich ochráncem. Já žádného takového ochránce nepotřeboval – měl jsem totiž v nadměrně velké kapse svého letního pláště schovanou pistoli detektiva Hatcheryho.

Co muselo pro v Bostonu narozené Fieldsovy představovat něco exotického, a možná i děsivého, bylo nyní pro mě, poté, co jsem těmito ulicemi s detektivem Hatcherym pravidelně po dobu více než dvou let procházel, velice dobře známé, takřka až všední.

Takřka.

Chystala se bouřka, oblohu nad sešikmenými střechami a úzkými uličkami křižovaly blesky, hrom se rozléhal všude kolem jako neustálé bombardování z děla v obléhaném městě, ale ne a ne se rozpršet. Bylo pouze stále více teplo a tma. Nad celým Londýnem se nyní muselo vznášet nesmírné napětí, ale tady, v téhle hniјící díře plné beznadějných žebráků, v tomto hrůzyplném půlnočním tržišti svobodných žen, osiřelých dětí, čínských, malajských a indických lotrů, německých a amerických vražedných námořníků, co utíkali před spravedlností, bylo šílenství ve vzduchu doslova viditelné, stejně jako ony modré elektrické výboje, které skotačily mezi křivými větrnými korouhvičkami a poskakovaly mezi podpůrnými železnými kabely, které se jako zrezivělá kotevní lana táhly dolů od budov, jež již dávno zapomněly, jak stát rovně samy o sobě.

Tato exkurze, na níž Dickens a jeho policejní detektiv ty dva Američany a Dolbyho vzali, vedla víceméně stejnou trasou jako ta, kterou jsem spolu s Nenapodobitelným, inspektorem Fieldem a detektivem Hatcherym absolvoval již před tolika lety – nejzbedovanější brlohy Whitechapelu, Shadwellu, Wappingu a New Courtu, laciné ubytovny, před nimiž opilé matky zcela necitlivě svíraly své špinavé děti (zdálky jsem spatřil, jak Dickens jedno z takových dětí vzal matce z náručí a sám je odnesl do ubytovny), cely plné lupičů a ztracených dětí, sklepní příbytky, kde schouleny na slámě a špíně, v neutuchajícím zápachu přicházejícím od řeky, přespávaly stovky londýnských vyvrhelů. Naplavenou břečku jako by této horké noci tvořil pouze koňský hnůj, dobytčí střeva, kuřecí útroby, mrtvoly psů, koček a občas dokonce i vepře či koně, a to všechno smíchané snad s tunami lidských výkalů. Ulice zaplňovali ničemní muži nesoucí nože a ještě nebezpečnější ženy nesoucí nakažlivou nemoc.

Dickensův milovaný Babylon. Jeho vlastní „Velká pec“.

V jednom ze svých méně významných románů (domnívám se, že šlo *Malou Doritku*, naprostou pohromu, co se zápletky týče) přirovnal Dickens děti bez domova, které nezbedně pobíhaly pod klenbami Covent Garden, ke krysám, a varoval, že jednoho dne tyto krysy, nahlodávající samotné základy města, možná „strhnou celé britské impérium“. Jeho vztek byl nefalšovaný, stejně jako soucit. Této noci devátého

června, když jsem se ze vzdálenosti jen několika metrů díval svým malým dalekohledem, jsem spatřil, jak Dickens bere strupovité a špinavé dítě, které snad bylo oblečeno jen v kusu potrhaného hadru. Zdálo se, že Field a Dolby si protírali oči, zatímco Eytinge to všechno sledoval nezaujatým pohledem opilého kreslíře.

Protože jsme měli léto – a pořádně horké – dveře příbytků byly otevřené, okna dokořán, skupinky a tlupy mužů a žen se procházely po špinavých dvorech a o nic méně špinavých ulicích. Měli jsme sice teprve polovinu týdne, ale většina mužů (a nemálo žen) byla opilá. Několikrát se stalo, že tyto tlupy vystartovaly k Dickensovi a jeho doprovodu, ale okamžitě se daly na ústup, když ve světle lucerny spatřily uniformovaného policistu s obuškem.

Poprvé mne začal jímat strach o vlastní bezpečnost. Přestože mi můj laciný plášť a klobouk s širokou krempou zahalovaly tvář a umožňovaly mi splynout s většinou okolních bídáků, někteří muži si mne povšimli, vydali se za mnou a opilecky se dožadovali, abych si s nimi přihnul. Pospíchal jsem v závěsu za Dickensovou družinou. Ta se držela uprostřed ulice, kam dopadalo nejvíce světla, ale já se krčil v nejtemnějších stínech, které vrhala průčelí, potrhané markýzy i samotné nahnuté budovy.

Na chvíli mne přepadl pocit, že mě někdo sleduje.

Držel se za mnou malý vousatý muž oděný v cárech – vypadalo to, jako by byl oblečený do špinavých pruhů mořských řas. Když jsem zabočil, abych následoval Dickensovu skupinu, zabočil také, a když jsem se zastavil, udělal totéž i on.

Na malou chvíli se mne dokonce zmocnila šílená představa, že mne sleduje druhý Wilkie, kterému se již konečně podařilo uprchnout z osidel mého domu jednou pro vždy.

Ale ač byla tato postava (na kterou jsem neviděl příliš jasně) stejně malá jako já (a druhý Wilkie), uvědomil jsem si, že pod těmi hadry se skrývá robustní tělo s masivní hrudí, které se tomu mému příliš nepodobá.

Když jsme vstoupili do samotného Newcourtu v temnotě Bluegate Fields, již jsem ho za sebou nespatriřl a celou záležitost připsal náhodě a svému rozrušení. Několikrát jsem si dlouze lóknul ze své lahvičky, ujistil se, že na dně kapsy se stále skrývá pistole, a pak si pospířil, abych dohnal hřmotného policistu, Dickense, Dolbyho, Fieldse a Eytingea.

Zastavili se u opiového doupěte staré Sal, což jsem předpokládal. Toto místo jsem již znal tak dobře, že bych tam trefil i se zavázanýma očima, ale kvůli ozařujícím bleskům – příval ran hromu stále zesiloval, avšak stále ani stopy po osvěžujícím dešti – jsem počkal, až Dickens a ostatní zmizí ve vyšším patře rozpadlé budovy, a až teprve potom jsem proklouznul na odpočívadlo v prvním podlaží a přikrčil se tam v temném rohu. Jelikož dveře byly otevřené a mluvilo se docela hlasitě, slyšel jsem, jak Dickens a policista podávají výklad udiveným americkým turistům, když je po opiovém doupěti provázeli.

Vzduch naplněný výpary spalovaného opia způsobil, že mé tělo a skarabeem obývaný mozek po té droze silně zatoužily. Abych tyto touhy alespoň trochu utišil, pořádně jsem si přihnul ze své lahvičky laudána.

„Makovicová princeznička...“ Slyšel jsem, jak se mezi burácením hromu horkým vzduchem rozléhá Dickensův hlas.

„Zdá se, že má dýmku vyrobenou ze starého laciného kalamáře...“, zaslechl jsem Fieldse.

Všechny tyto srozumitelné útržky promluv prostupovalo důvěrně známé, avšak nesrozumitelné kdákání, hekání, sténání a naléhání opiové Sal. Policista ji několikrát okřikl, aby se utišila, avšak její skřehotání ještě zesílilo a doléhalo spolu se zápachem opiového dýmu až ke mně. Znova jsem si tak připomenul, že opium staré Sal se co do kvality nemůže rovnat s prvotřídním kuřivem, kterým plnil ve své podzemní říši ony překrásné dýmky král Lazar. Znova jsem usrkl ze své lahvičky.

Dickens a policista se vydali dolů po těch propadlých, oprýskaných schodech a já musel ve své tmavé skrýši na odpočívadle prvního patra ustoupit ještě o několik kroků dál, aby mě nezahlédli.

Kam se asi vydají dále, přemítal jsem. Chce je snad vzít na hřbitov svaté Děsohrůzy a pak až ke kryptě, která v sobě ukrývá vchod do Podměstí?

Ne, uvědomil jsem si, to by Dickens nikdy neudělal. Ale bylo přece zrovna výročí, kdy se vždy setkával s Droodem. Jak jen to chce udělat, když má v patách Fieldsovy a ostatní, o policistovi ani nemluvě?

Hlučná skupinka mi odbočila z dohledu, a tak jsem sešel několik schodů, když vtom jsem na krku ucítil mohutnou silnou ruku a horký dech. Někdo mi do ucha zašeptal: „Nehýbejte se.“

Pohnul jsem se – sice jen nemotorně, jelikož mne polila hrůza, ale zato rychle – a volnou rukou vydoloval z kapsy Hatcheryho pistoli, zatímco mne přidušovalo to silné předloktí.

Ten vousatý muž mi pistoli vytrhnul a uložil si ji do kapsy kabátu, připomínajícího mořské řasy. Provedl to s takovou lehkostí, jako by prostě jen malému dítěti sebral hračku.

Pak mne ten vousáč přimáčkl robustní rukou ke zdi a následně zapálil sirku. „To jsem já, pane Collins,“ zasípal.

Nedokázal jsem si přiřadit tu tvář ani onen hlas. Ten muž na mě upřeně zíral a chvíli mi trvalo, než jsem přes ty špinavé vousy poznal, o koho se jedná.

„Barris,“ vydechl jsem. Mocnou rukou mne stále držel u oprýskané zdi.

„Ano, pane,“ přitakal ten muž, jehož jsem naposledy spatřil, jak mne poté, co v podzemním kanále zastřelil malého chlapce, mlátil pažbou pistole. „Tudy prosím.“

„Nemohu...“

„Pojďte tudy,“ nařídil mi bývalý detektiv Reginald Barris. Chytil mne za plášť a pak mne surově táhl za sebou. „Dickens se s Droodem již setkal. Dnes v noci se již nic nového nedozvíte.“

„Vyloučeno...,“ začal jsem, jak jsem nedobrovolně cupital za ním.

„Kdepak. Ten netvor se s Dickensem setkal v jeho hotelovém pokoji dnes ráno, těsně před svítáním. V té době jste ještě doma spal. Pojďte a dávejte si v téhle temné chodbě pozor, kam šlapete. Ukážu vám něco velmi pozoruhodného.“

* * *

Barris mne táhnul za sebou chodbou zahalenou do naprosté tmy – dokonce sem nepronikalo ani světlo z blesků – a pak na pavlač po straně budovy, které jsem si v

době, kdy jsem opiové doupě staré Sal jako zákazník pravidelně navštěvoval, nikdy nevšiml. Zde, čtyři a půl metru nad ani ne metr širokou uličkou, byla do otvoru ve zrezivělém zábradlí strčena dvě prkna, po kterých se dalo přejít na rozpadlou pavlač vedlejší budovy.

„Nemohu...“, spustil jsem.

Barris mě postrčil na prkna a já tento uzounký prohýbající se můstek opatrně po špičkách přešel.

Dostali jsme se na jinou potemnělou pavlač, která starou budovu obtáčela, a opatrně jsme kráčeli po jejím okraji (ve shnilé podlaze se nacházely díry) ke straně budovy natočené k pobřeží. Zápach zde byl mnohem silnější, ale alespoň nám zde na cestu svítily blesky, když mě Barris vedl do další chodby. Potom jsme po schodišti vystoupali o tři patra výš. Zpod zavřených dveří tady nepronikal ani sebemenší paprsek světla. Vypadalo to, jako by tato budova – ve zbědované čtvrti, kde je jinak každičkový sklep i bývalý chlév přečpaný chudými rodinami či celými zástupy požívačů opia – byla zcela opuštěná.

Schody zde byly úzké a příkré jako obyčejný žebřík s tlustšími příčlemi a než jsme se dostali nahoru – zdolali jsme pět dlouhých schodišť – sípal jsem a sotva popadal dech. Postranní pavlač se v tomto patře zcela zřítila a dírou ve zdi po levé straně jsem spatřil řeku, nespočet doškových střech a komínů, které vždy chvilkově osvětlila kanonáda blesků, ale v přestávkách mezi jednotlivými zablesknutími se opět okamžitě ponořily do naprosté tmy.

„Tudy“, vyštěkl Barris. Silou otevřel oprýskané rozvrzané dveře a pak zažehl sirku.

Tato místnost nejspíše zela prázdnotou již po celé roky. Krysy pobíhaly po podlahových lištách a mizely buďto ve vedlejší místnosti, anebo v děravé zdi. Jediné okno pokrývala přibitá prkna a do místnosti nepronikl jediný záblesk světla, ač venku burácel hrom a oblohu křižovaly blesky. Nezůstal tu vůbec žádný nábytek, jenom ve vzdáleném rohu se krčilo cosi, co připomínalo rozbitý žebřík.

„Pomožte mi s tím“, nakázal mi bývalý detektiv.

Společně jsme ta k sobě přibitá těžká prkna zanesli do středu místnosti a Barris – který byl, i přes svůj vzhled (potrhané oblečení, špinavý nepěstěný knír, rozčuchané vlasy) poukazující na vyhládlého člověka stále zázračně silný – zapřel konec toho žebříku o rozpraskaný prohnutý strop.

Ve stropě se pod nápořem přistaveného žebříku otevřela skrytá dvířka, a za nimi se objevil čtyřúhelník temnoty.

Barris posunul žebřík blíže k okraji tohoto otvoru a nařídil: „Vy první.“

Zapálil další sirku a já si všiml, jak se mu uprostřed těch černých vousů zaleskly bílé zuby. Každému, kdo by tento zdravý chrup spatřil, by muselo být hned jasné, že Reginald Barris s cambridgeským přízvukem nepatří mezi skutečné obyvatele New Courtu a Bluegate Fields. „Tak tedy dobrá“, souhlasil potichu. „Vylezu nahoru jako první a rozžehnu tam nahoře další zápalku. V kapse mám malou policejní svítilnu – hned vedle vaší pistole. Jakmile dorazíte nahoru, tak tu lucernu rozsvítím. Věřte mi, pane, tam nahoře je zcela bezpečno. Avšak v případě, že byste se pokusil upláchnout a já vás musel chytit, tak už by to pro vás s tím bezpečím vypadalo hůř.“

„Vidím, že jste stále pěkný neurvalec“, pronesl jsem opovržlivě.

Barris se uvolněně zasmál. „To ano,“ odvětil. „Ještě větší, než si dokážete představit, pane Collins.“

Vylezl po žebříku a já spatřil, jak nahoře ve tmě rozžehl sirku. Na chvíli mne napadlo, že bych mohl žebřík shodit, pak utéct na chodbu a pryč po schodišti. Neušel mi ale děsivě pevný stisk, kterým Barris horní konec žebříku svíral, a vzpomněl jsem si, s jakou silou mne postrkoval po tom můstku z prken a pak nahoru po schodišti.

Obtížně – jelikož jsem během roku opět přibral na váze – jsem se začal drápat po žebříku nahoru do zatuchlého přítí. Detektiv mi natáhl ruce na pomoc, ale já je setřásl. Jakmile jsem se dostal nahoru, zapálil svítilnu.

Ihned přede mnou se vynořila ebenová šakalí tvář boha Anupa. Zavrával jsem. O kousek dál na mne zírala dva metry vysoká sucha Usira. Bůh na sobě měl i náležité odění – celé bílé, na hlavě vysokou bílou čapku a v ruce nepostradatelnou hůl a cep.

„Tudy,“ zavelel Barris.

Procházeli jsme středem čehosi, co kdysi bývalo rozlehlou půdou. Pod římsami se na každé straně nacházely další vysoké sochy. Nalevo jsem si všiml Hora s jestřábí hlavou, na pravé straně Seta, co má zvířecí hlavu a dlouhý zahnutý čumák. Minuli jsme rovněž Džehutiho s hlavou ibise a Bastet s hlavou kočky. Všiml jsem si, že na některých místech byla prohnutá podlaha nedávno vyspravena. Dokonce i střecha se ve výklencích, kde spočívali bohové, dočkala změn, dostala podobu jakýchsi vikýřů, aby mohli bohové stát zpříma.

„Jsou ze sádry,“ oznámil Barris a pohyboval lucernou tam a zpátky, když jsme kráčeli podkrovím dále. „Přestože tady ty podlahy vyspravili, kamenné sochy by se propadly.“

„Kam jdeme?“ naléhal jsem. „Co to všechno znamená?“

Na konci půdy se nacházel čtvercový vchod, zakrytý kusem plátna, které vnitřek místnosti chránilo před počasím a holuby. Barris je odhrnul. Zárubeň tohoto vcelku nově vyhlížejícího vchodu byla zhotovena z čerstvého dřeva. Otvor osvětlovaly blesky a těžký noční vzduch proudil dovnitř a pak kolem nás jako nějaký odporný sirup. Na práh tohoto vchodu bylo položeno jediné prkno – ne víc než pětadvacet centimetrů široké a nacházející se zhruba patnáct až dvacet metrů nad zemí – které vedlo až k temnému otvoru na protější straně ulice, vzdáleného asi tři a půl metru. Zvedl se bouřkový vítr a plátno ve dveřním otvoru se třepotalo a vydávalo zvuky jako mohutné křídlo nějakého dravce.

„To nepřejdu,“ odporoval jsem.

„Musíte,“ Barris na to. Chytil mě pod paží, vysadil mne na práh a pak postrčil na to prkno. Druhou rukou držel lucernu tak, aby osvětlovala tu nemožně úzkou dřevěnou desku. Vítr foukal tak mocně, že mne určitě shodí dolů, než vůbec udělám první krok.

„Jděte!“ rozkázal mi a postrčil nad tu smrtonosnou propast. Záře lucerny na chvíli zmizela, a mně došlo, že Barris si na prkně podřepí a vrací do původní polohy na rám přibité plátno, které zakrývalo ten vchod.

S oběma rukama roztaženými a srdcem, co bilo jako zvon, jsem opatrně kladl nohu před nohu a sunul se dopředu jako nějaký cirkusový klaun, který má rozesmát publikum, než se dostaví skuteční akrobaté. Někde poblíž se zablýsklo a zaburácení hromu mne vylekalo jako tlesknutí nějakého obra. Zrovna když jsem se nacházel asi v polovině tohoto nemožného můstku, sílící vítr mi foukl kapuci mého pláště přes obličej.

I tak se mi ale nějak podařilo dostat až k protějším oknu, ale zde bylo plátno napnuto pevně jako kůže u bubnu – nemohl jsem proniknout dovnitř. Ustrašeně jsem se přikrčil a přitiskl k půlcentimetrové zárubni kolem otvoru a cítil jsem, jak to prkno pod námi pěruje a pomalu začíná sklouzávat – a sjíždět z prahu – jak se ke mně Barris blíží.

Pak mi natáhl širokou ruku přes rameno (kdybych se tenkrát pohnul, oba bychom se zřítili), zašátral po nějakém otvoru v plátně a po chvíli se již v pronikavém světle lucerny objevil průchod do další místnosti. Ihned jsem se do této druhé, ještě prostornější pudy vrhnul. Svatý Re postával nedaleko, jeho hlava měla podobu sokola. Nacházela se zde také Hathor s kravími rohy i Eset, které na hlavě spočíval trůn. Zpozoroval jsem rovněž Amona s korunou z ptačích per... Byli tu všichni.

Nohy jsem měl tak zesláblé, že jsem již nedokázal dále stát. Sedl jsem si na cestičku z čerstvě nařezaných prken, která vedla středem pudy. Ve střeše, obrácené nejspíše na jih k Temži, se vyjímal nové kruhové okno, které mohlo mít tak tři a půl metru v průměru. Těsně pod ním stál dřevěný oltář. Okno bylo zhotoveno z pevného kvalitního olovnatého skla, ještě nezdeformovaného tlakem. To sklo pokrývaly železné kroužky, v nichž se vždy nacházel další menší kroužek. Takhle nějak jsem si vždy představoval dělový zaměřovač na námořní lodi.

„Směřuje k Psi hvězdě, rovněž zvané Sirius,“ poučoval mne Barris, který opět zasunul plátno zpět a zhasil lucernu, jelikož neustále blýskání venku stačilo na to, aby tento rozlehlý půdní prostor osvětlilo. Až na nás, egyptské bohy a oltář, přes nějž bylo přehozeno černé plátno, zelo toto místo prázdnotou. „Nevím, proč je Sirius pro jejich obřady tak důležitý – vy možná ano, pane Collinsi – ale takovéto okno nasměrované přesně k té hvězdě najdete ve všech jejich londýnských hnízdech.“

„Hnízdech?“ Můj hlas zněl velmi ohromeně. Skarabeus byl natolik rozrušen, že mi v již tak dost proděravělé šedé hmotě mozkové začal hloubit další roztřepeně kruhovitě tunely. Bolest se nedala snést. Měl jsem pocit, jako by se mi oči pomalu zaplňovaly krví.

„Droodovi následovníci mají takováhle půdní hnízda po celém Londýně,“ pokračoval Barris. „Desítky. A některá se skládají až z dvanácti či více propojených púd.“

„Takže v Londýně najdeme nejen Podměstí, ale i Nadměstí,“ poznamenal jsem.

Barris to přešel bez povšimnutí. „Tohle hnízdo je už nějakých pár týdnů opuštěné,“ řekl. „Ale rozhodně se sem vrátí.“

„Proč jste mě sem zavedl? Co chcete?“

Barris znovu rozsvítil lucernu a namířil její světlo na stěnu a strmý strop. Spatřil jsem ptáky, oči, vlnovky, další ptáky... přesně to, co můj přítel zaměstnaný v Britském muzeu nazýval „hieroglyfy“.

„Dokážete to přečíst?“ zeptal se Barris.

Zrovna jsem chtěl odpovědět, když v tom jsem si ke svému nemalému rozrušení uvědomil, že ta obrázky zapsaná slova a věty přečíst *dokážu*. „*Předstup, Džehuti! Džehuti, z jehož slov vznikla Maat...*“

Jednalo se o část obřadu, prováděného při pojmenovávání a žehnání dítěte. Ta slova byla do hničícího dřevěného stropu vyřezána, ne namalována, a to přesně nad sochou Maat – bohyně spravedlnosti – která tam stála s ptačím perem ve vlasech.

Odpověděl jsem: „To snad dá rozum, že tuhle hatmatilku přečíst nedokážu. Nejsem žádný odborník z muzea. Proč se ptáte?“

Dodnes věřím, že tahle lež mi té noci zachránila život.

Barris si oddechl a zdálo se, že ho to uklidnilo. „Ani jsem s tím nepočítal, ale už *tolik lidí* se stalo Droodovými otroky a sluhy...“

„O čem to mluvíte?“

„Vzpomínáte si na onu noc, kdy jsme se viděli naposled, pane Collinsi?“

„Jak jen bych mohl zapomenout? Zavraždil jste tehdy nevinné dítě. Když jsem chtěl vyjádřit svůj nesouhlas, surově jste mě ztloukl po hlavě – mohl jste mě zabít! Ležel jsem několik dní v bezvědomí. Pokud vím, *pokoušel* jste se mě zabít.“

Barris usilovně vrtěl umouněnou vousatou hlavou. I přes všechnu tu špínu a rozčuchané vlasy jsem poznal, že se tváří smutně. „Nešlo o žádné nevinné dítě, pane Collinsi. Ten divoký hoch patřil k Droodovým nohsledům. Již dávno to nebyl člověk. Kdyby se mu podařilo uprchnout a prozradit, že jsme tam, během několika minut by se na nás v tom kanále vrhly Droodovy hordy.“

„To je směšné,“ odvětil jsem chladně.

Barris se usmál tak široce, že mi jeho obraz zůstal vypálen do sítnice i v přestávkách mezi jednotlivými záblesky. „Skutečně, pane Collinsi? Skutečně? Tak to tedy potom nevíte – za což jsem nesmírně vděčný – o těch mozkobroucích.“

Najednou jsem měl v ústech jako na poušti. Musel jsem se přemáhat, abych sebou neškubnul, jelikož jsem za svým pravým okem ucítil bodnutí kusadla. Rozhovor naštěstí přerušilo mocné zaburácení hromu a poskytlo mi tak pár chvil, abych se vzpamatoval. „Co prosím?“ vypravil jsem ze sebe.

„Inspektor Field a já jsme jim říkali mozkobrouci,“ vysvětloval Barris. „Drood tento egyptský hmyz – vlastně se jedná o anglický druh, ale vycvičený jeho pohanskými egyptskými způsoby – vkládá do těla a mozku svých otroků a konvertitů. Anebo je alespoň donutí *si myslet*, že to udělal. Vlastně za tím vším stojí jeho hypnotické schopnosti. Oběti ho celá léta poslouchají v jakémsi posthypnotickém oblouznění a on svou moc nad nimi upevňuje, kdykoli se mu dostane příležitosti. Mozkobrouci představují jakýsi hypnotický symbol jeho nadvlády nad oběťmi.“

„Takové bláboly,“ zvolal jsem v přestávce mezi hromobitím. „Náhodou jsem hypnózu a magnetické působení velice podrobně zkoumal. Je *nemožné* někoho ovládat na dálku a po tak dlouhou dobu, jak naznačujete... natožpak jim navodit takové mámení jako tenhle... mozkobrouk.“

„Opravdu?“ opáčil Barris. V mihotavém světle jsem spatřil, že se ten hrubián stále usmívá, jednalo se ale o děsivý a ironický úsměv. „Vy jste nebyl, pane Collinsi, přítomen u těch hrůz, které se v Podměstí strhly jen hodinu poté, co jsem vás ztloukl do bezvědomí – za což se velmi omlouvám, pane, ale v tu chvíli jsem se domníval, že patříte k *nim*, mozkobrouky ovládaným Droodovým přísluhovačům.“

„Jaká hrůza nastala poté, co jste ze mě málem vytloukl duši, detektive Barrisi?“

„Už žádný ‚detektiv‘, pane Collinsi. Toto přízvisko a povolání jsou pro mne již navždy minulostí. A to, co se, pane, stalo, několik hodin poté, co jste byl vynesena ven z Podměstí, nelze nazvat jinak než pád do léčky a krveprolití.“

„Zcela jistě přeháníte,“ namítl jsem.

„Padlo tam devět dobrých mužů. Ještě stále si myslíte, že přeháním? Hledali jsme Droodovo doupě, Droodův chrám a samozřejmě samotného Drooda... Ale on nás celou dobu jen lákal dále a dále do pasti.“

„To mi přijde absurdní,“ namítl jsem. „Vždyť jste tam měli té noci nejméně dvě stě mužů.“

„Sto třicet devět, pane Collinsi. Takřka bez výjimky se jednalo o policisty mimo službu nebo bývalé policisty a skoro všichni z nich znali Hibberta Hatcheryho a byli odhodláni nám pomoci chytit jeho vraha. Jen asi dvacet z nás vědělo, jaký netvor Drood ve skutečnosti je – žádný normální zabiják, ani opravdový člověk – a pět z těchto mužů našlo té noci smrt v rukou Droodových vražedných otroků. Všechny tyhle ničemy a ničemníky ovládali ti mozkobrouci s hypnotickými schopnostmi, o nichž tvrdíte, že neexistují. A následujícího dne byl zavražděn inspektor.“

V tomto okamžení mi spadla čelist. „Zavražděn? *Zavraždění* Nelžete mi, Barrisi. To vám nespoknu. Vždyť já vím, jak se to stalo. V *Timesech* – hovořil jsem s reportéry, kteří ten nekrolog připravovali – bylo uvedeno, že inspektor Field zemřel přirozenou smrtí. Ve spánku.“

„Aha? A byli tam ti *reportéři* toho rána a viděli tu hrůzu, která se tomu ubohému starci zračila ve tváři, pane Collinsi? Já ano. Právě pro mne inspektorova manželka poslala jako pro prvního, když jej nalezla mrtvého. Jeho dokořán rozevřená ústa a vykulené oči nepoukazovaly na člověka, který zemřel poklidně ve spánku na srdeční selhání, pane Collinsi. Oči měl zalité krví.“

„Slyšel jsem, že mozková mrtvice může zanechat takovéto příznaky.“

Zablýsklo se a nyní již mezi zablýsknutím a zvukem hromu nenásledovala žádná pauza. Bouřka už dorazila. „A zanechává po sobě mrtvice také hedvábný provaz zavázaný na dva uzly, pane Collinsi?“

„Já vás nechápu.“

„Hovořím o poznávacím znamení indického zabijáka, který nebohého Charlese Fredericka Fielda zadusil ve spaní. V tomto případě se nejspíše ale jednalo i o tři nebo čtyři takové zabijáky. Jeden z nich držel mému zaměstnavateli a příteli na tváři polštář a nejméně dva – ale spíš bych to viděl na tři, jelikož inspektor byl i přes svůj pokročilý věk silný muž – ho přidržovali, zatímco mu byla utahována smyčka. Zemřel strašlivou smrtí, pane Collinsi. Strašlivou.“

Nevěděl jsem, co na to říct.

„Inspektor měl sedm zaměstnanců, kteří pro něj pracovali na plný úvazek, včetně mě,“ pokračoval Barris. „Tito muži – mě nevyjímaje – patřili mezi nejlepších a nejschopnějších bývalých policistů v Anglii. Pět z nich již od ledna zemřelo za velmi podivných okolností. Ten zbývajících opustil svou rodinu a odplul do Austrálie, což mu ale příliš nepomůže. Drood má své přísluhovače v každém přístavu na zeměkouli. A já jsem přežil jen tak, že jsem se zašel tady v Droodově vlastním odpudivém rajonu – a během uplynulých šesti měsíců jsem musel zneškodnit tři z jeho zabijáků. Když už spím, tak mám vždy jedno oko otevřené, o tom vás ujišťuji.“

Jako by si na něco vzpomněl, Barris sáhl do kapsy a vrátil mi Hatcheryho pistolí.

Za pulzujícím pravým okem jsem ucítil nával skarabeem způsobené bolesti a napadlo mě, že bych mohl Barrise okamžitě zastřelit a jeho mrtvola by zde zůstala ležet

neobjevena po celé týdny či měsíce, dokud se sem Droodovi následovníci nevrátí. *Slitovali by se polom nade mnou?*

Bolest mne přinutila mrkat tak rychle, že jsem z toho div nedostal závrať. Schoval jsem si tu zatracenou zbraň do kapsy pláště.

„Proč jste mě sem zavedl?“ vyštěkl jsem.

„Tak především proto, abych zjistil, zda jste se nestal... jedním z nich,“ odvětil Barris. „A řekl bych, že ne.“

„Proto jste mne ale nemusel tahat až sem, na tyto špinavé pohanské půdy,“ snažil jsem se překřičet hrom.

„Ale musel,“ trval na svém Reginald Barris. „Chtěl jsem vás totiž varovat...“

„Žádná další varování již nepotřebuji,“ odsekl jsem pohrdavě.

„Vy ne,“ odvětil Barris. Na chvíli zavládlo ticho – první dlouhá nepřítomnost burácení hromu od té doby, co jsme opustili doupeť opiové Sal – a toto ticho se mi zdálo jaksi děsivější než ony zvuky bouře.

„Ale Charles Dickens ano,“ pokračoval Barris.

Tentokrát přišla řada na mne, abych se zasmál. „Vždyť jste mi říkal, že Dickens se s Droodem dnes ráno před úsvitem setkal. Jestliže patří mezi Droodovy... Jak jen jim říkáte?... broukootroky, tak jaké nebezpečí by mu mohlo hrozit?“

„Myslím, že on mezi jeho otroky nepatří, pane Collinsi. Nejspíše uzavřel s Droodem nějakou faustovskou dohodu – ovšem, co přesně obnáší, to netuším.“

Vzpomněl jsem si, jak mi Dickens prozradil, že slíbil napsat Droodův životopis, ale tato možnost mi přišla natolik směšná, že nestála ani za úvahu, natožpak abych ji zmínil.

„Každopádně,“ pokračoval Barris, který najednou pod těmi nánosy špíny vypadal nesmírně vyčerpaně, „od jednoho z těch zabijáků, co na mě Drood poslal, jsem se dozvěděl, že Dickens má zemřít roku 1870.“

„Myslel jsem, že jste všechny ty Droodovy nohsledy, co na vás poslal, zneškodnil,“ připomněl jsem mu.

„To ano, pane Collinsi. To tedy ano. Ale ze dvou z nich se mi ještě předtím, než jsem je odeslal do říše mrtvých, podařilo leccos vytáhnout.“

Když jsem na to pomyslel, zalil mne lepkavý pot. „Ale vždyť to už je za rok.“

„Vlastně za méně než šest měsíců. Ten vrah neprozradil, *kdy přesně* toho roku se chystají proti panu Dickensovi zasáhnout.“

V tu chvíli, jako na podnět nějakého divadelního režiséra, se ozvalo ohromně mocné zahřmění. Oba jsme se zachvěli, když najednou začal do starých došek nad námi bubnovat prudký déšť. Jak Barris odskočil a zavrával, světlo jeho lucerny divoce tančilo po stěně. Zahlédl jsem několik nejasných hieroglyfů a moje mysl je, aniž bych věděl jak, přeložila: „... *dej našim údům pevnost, ó Eset, a postarej se, aby se s námi během posledního soudu, který brzy přijde, nakládalo spravedlivě.*“

* * *

Než jsem dorazil domů, byl jsem celý promoklý. V předsíni mne uvítala Carrie. I přes značně pozdní hodinu na sobě stále měla denní šaty, nikoliv noční košili, a vypadala ustaraně.

„Copak se stalo, má milá?“

„Přišel za tebou nějaký muž. Dorazil před devátou hodinou a trval na tom, že na tebe počká. Kdyby nebyli doma George a Bessie, nikdy bych ho dovnitř nepustila – vypadá velice děsivě. Ani mi nepředal navštívenku. Ale prý jde o něco velice naléhavého...“

Drood, pomyslel jsem si. Byl jsem natolik unavený, že jsem ani nedokázal pociťovat strach. „To nic, Carrie,“ uklidňoval jsem ji. „Nejspíše jen nějaký obchodník, který se dostavil kvůli účtu, který jsme zapomněli zaplatit. Kam jsi ho zavedla?“

„Zeptal se mne, zda může počkat u tebe v pracovně. Souhlasila jsem.“

Zatraceně, pomyslel jsem si. Zrovna tam jsem Drooda potřeboval ze všeho nejméně. Nicméně jsem ji poplácal po tváři a řekl: „Jdi si teď lehnout. To je hodná holčička.“

„Mohu ti pověsit plášť?“

„Ne, chci si ho ještě na chvíli nechat na sobě,“ odpověděl jsem, aniž bych jí vysvětlil, proč jen bych si na sobě měl chtít ponechat zcela promáčený laciný plášť s kapuci.

„Nedáš si něco k večeři? Nařídila jsem kuchařce, aby ti, než odejde, připravila tvé oblíbené hovězí po francouzsku.“

„Já si tu večeři pak ohřeju sám, Carrie. Nyní si už jdi lehnout. Pokud bych něco potřeboval, zavolám George.“

Počkal jsem, až Carrie vyjde po schodišti nahoru, pak jsem prošel chodbou a salonem až do své pracovny.

Seděl tam pan Edmond Dickenson, ale ne v koženém křesle pro hosty, ale za mým stolem. Drze si pokuřoval mé doutníky a nohy měl natažené na otevřeném spodním šuplíku.

Vešel jsem a pevně za sebou přibouchl dveře.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ČTVRTÁ

Začátkem října mne Dickens pozval, abych s ním strávil několik dní v Gad's Hillu, než se Fieldsovi zase vrátí do Bostonu. Už uplynulo poměrně dlouho od doby, kdy mě Dickens pozval, abych u něj přenocoval. Popravdě řečeno, poté, co mi Dickens projevil podporu na premiéře hry *Černá a bílá*, jsme spolu komunikovali poměrně vzácně a výrazně formálně (hlavně ve srovnání s oním důvěrným přátelstvím dřívějších let). Přestože jsme své dopisy podepisovali „s láskou“, tak se zdálo, že té lásky již na obou stranách výrazně ubylo.

Během cesty do Gad's Hillu jsem hleděl z okna vagonu a přemýšlel, proč mě asi Nenapodobitelný pozval a co bych mu mohl asi tak říct, aby ho to překvapilo. Dickense jsem překvapoval velice rád.

Mohl jsem mu popsat svou výpravu do Nadměstí před čtyřmi měsíci, devátého června, zatímco on, Fields, Dolby a Eytinge pod ochranou policisty hopsali mezi brlohy, avšak tím bych zřejmě prozradil příliš mnoho. (A navíc bych se neměl jak vymluvit, že jsem je během první části noci sledoval.)

Rozhodně bych také mohl Dickense, Fieldse i další hosty, které si Nenapodobitelný tento víkend pozval, překvapit tím, že bych jim popsal všechny ty údajně roztomilé škleby a brebentění mé malé dcerky Marian a přidal další podobně vyčpělé dětské anekdoty, ale tím bych rozhodně prozradil příliš mnoho. (Čím méně Charles Dickens, jeho družina a patolízalové vědí o mém osobním životě, tím lépe.)

Tak čím ho tedy pobavit?

Rozhodně se jim zmíním, jak dobře pokračují práce na mé nové knize *Muž a žena*. Pokud bych hovořil pouze s Dickensem, mohl bych mu povědět o dopisech, které mi paní Elisabeth Hariette (Caroline) Clowová nyní posílala takřka každý měsíc – všechny ty podrobnosti o citovém odcizení a fyzických trestech od svého nevycválaného instalatérského manžela. To mi posloužilo jako skvělý materiál pro můj román. Stačilo jen toho takřka ngramotného instalatérského hrubce zaměnit za neurvalého oxfordského atleta – mezi těmito dvěma sortami lidí skutečně existoval jen velice malý rozdíl – a ze všeho toho bití a občasného zavírání ve sklepech, kterým si procházela Caroline, se ihned stal úděl mé sice vznešené, ale zato mizerné provdané hrdinky.

Co jiného?

Mohl bych, pokud by se nám naskytla příležitost strávit delší čas o samotě a alespoň částečně se vrátit k té důvěrnosti, kterou jsme k sobě kdysi pociťovali, Charlesi Dickensovi říci o tom, jak mne devátého června navštívil onen mladík, kterého tenkrát před čtyřmi lety zachránil ze sutin železničního neštěstí ve Staplehurstu – pan Edmond Dickenson.

* * *

Dickenson nejenže se uvelebil na křesle za svým psacím stolem a položil si špinavé boty na vysunutý spodní šuplík, ale dokonce se tomu drzému frackovi nějak podařilo dostat se nahoru do mé ložnice, odemknout skříň a sebrat tam osm set stran, na které druhý Wilkie svým těsným, nakloněným písmem zanašel mé sny o egyptských bozích.

„Co má tento vpád znamenat?“ vyjel jsem po něm. Můj pokus vyhlížet při tom velice přísně poněkud hatil fakt, že i s tím pláštěm s kapuci, který jsem měl na sobě, jsem venku skrz na skrz promokl jako nějaká toulavá kočka a voda teď stékala do kaluží na podlahu pracovny a na perský koberec.

Dickenson se zasmál a přenechal mi mé křeslo (avšak nikoli rukopis). Obešli jsme stůl stejně opatrně jako nějakí dva protivníci s noží v ruce v hospodě na New Courtu.

Posadil jsem se do křesla za svým stolem, zasunul spodní šuplík a Dickenson obsadil křeslo pro hosty, aniž by mne třeba požádal o dovolení. Jak jsem seděl, promočený kabát pode mnou vydával podivné čvachtavé zvuky.

„Nezlobte se na mě, ale vypadáte skutečně příšerně,“ poznamenal Dickenson.

„Toho si nevšímejte. Dejte mi zpět můj majetek.“

Dickenson se podíval na svazek papírů ve svých rukou a pak se pokusil nasadit překvapený výraz. „Váš majetek, pane Collins? Vy dobře víte, že ani vaše sny o Egyptě, ani tyto poznámky nejsou vašim majetkem.“

„Ale ano. A chci je zpátky.“ Vytáhl jsem z kapsy kabátu Hatcheryho pistoli, opřel spodní část držáku, držadla, rukojeti nebo jak se to jmenuje o desku stolu, oběma

rukama natáhl těžký kohoutek, dokud neklapnul a nezapadl na místo. Hlaveň mířila Edmondovi Dickensonovi přímo na hrud'.

Ten nesnesitelný mladík se zasmál. Opět se mi dostalo příležitosti spatřit, jak podivně vyhlížejí jeho zuby – když jsem je viděl tenkrát o Vánocích roku 1865, byly bílé a zdravé. Zkazily se mu od té doby anebo mu je do současné zašpičatělé podoby někdo vybrousil?

„Je toto vaše písmo, pane Collinsi?“

Zaváhal jsem. Drood se s druhým Wilkiem přeci tenkrát té noci setkal. Dickenson o tom jako Droodův vyslanec musí zcela jistě vědět.

„Chci ty stránky nazpět,“ trval jsem na svém. Prst jsem přitiskl na spoušť.

„A pokud vám je nedám, hodláte mne zastřelit.“

„Ano.“

„A proč byste do dělal, pane Collinsi?“

„Možná abych se ujistil, že nejste přízrak, za který se pokládáte,“ oznámil jsem mu tiše.

„Kdepak. Pokud po mně střílíte, budu krvácet,“ pronesl Dickenson tím šíleně veselým tónem, kterým mne rozlítal již tak dávno v Gad's Hillu. „A pokud máte dobrou mušku, tak i zemřu.“

„To mám,“ odvětil jsem.

„Ale co by vás k tomu vedlo? Víte přece, že tyto dokumenty patří Pánovi.“

„Tím Pánem máte na mysli Drooda?“

„Koho jiného? Ani v nejmenším nepochybuji o tom, že se mi podaří s těmito stránkami odejít – mnohem raději budu hledět do hlavně vaší pistole ze vzdálenosti tří kroků než do Pánovy byt' jen drobet rozzlobené tváře z mnohonásobně větší dálky. Ale jelikož jste nyní oproti mně maličko ve výhodě, tak byste se mne třeba na něco rád zeptal, než odejdu?“

„Kde je Drood?“ zeptal jsem se.

Dickenson se opět pouze zasmál. Možná právě vzhled jeho zubů mě inspiroval k další otázce.

„Pojídáte lidské maso nejméně jednou měsíčně, Dickensone?“

Smích i úsměv zmizely. „A kde jste to slyšel, pane?“

„Možná o vašem... Pánovi... a jeho otrocích vím více, než si myslíte.“

„Možná ano,“ připustil Dickenson. Sklonil bradu a nyní se na mne díval s pozvednutýma očima a svraštělým čelem, což působilo zvláštním způsobem znepokojivě. „Ale měl byste vědět,“ dodal, „že se nejedná o žádné otroky... jen o učedníky a ty, kteří milují Pána a dobrovolně mu slouží.“

Nyní jsem se zasmál já. „Právě hovoříte s někým, kdo má v hlavě jednoho z těch zatracených brouků toho vašeho Pána, Dickensone. Horší podobu otroctví si představit nedokážu.“

„Ale náš vzájemný přítel pan Dickens ano,“ namítl Dickenson. „Proto se rozhodl spolupracovat s Pánem na jejich společném cíli.“

„O čem to proboha plácáte?“ vyštěkl jsem. „Dickens a Drood žádné společné cíle nemají.“

Ten mladík – dříve měl obličej pěkně zakulacený, až roztomilý, nyní ovšem pořádně vychrtlý – zavrtil hlavou. „Dnes v noci jste sám navštívil oblasti kolem New Courtu a Bluegate Fields,“ promluvil potichu.

Jak jenom ví, že jsem tam byl? pomyslel jsem si poplašeně. *Chytili a mučili snad nebohého Barrise?*

„Pan Dickens moc dobře chápe, že takové společenské zlo musí skončit,“ pokračoval Dickenson.

„Společenské zlo?“

„Chudoba, pane,“ odvětil Dickenson poněkud rozlíceně. „Společenská nespravedlnost. Děti bez rodičů, které musí žít na ulici. Matky, z nichž se staly... lehké ženy... jen z čirého zoufalství. Všechny ty nemocné děti a ženy, kterým se nikdy nedostane zdravotní péče, ti muži, kteří si nikdy nenajdou práci ve zřízení, které...“

„Prosím vás, ušetřete mne těch komunistických řečí,“ naléhal jsem. Voda z mých vousů stékala na desku stolu, ale ruka s pistolí se mi ani nezachvěla. „Dickens o reformu usiluje takřka celý život, ale nejde o žádného revolucionáře.“

„Mýlíte se, pane,“ odpověděl Dickenson velmi tiše. „Spolupracuje s Pánem při přípravě revoluce, kterou přinese nejdříve do Londýna a pak i do zbytku světa, kde musí děti hladovět. Pan Dickens pomůže nastolit nový řád – takový, v němž barva kůže či množství majetku, který kdo vlastní, již nebude stát v cestě spravedlnosti.“

Znova mi nezbylo, než se zasmát, a byl to upřímný smích. Před čtyřmi lety, na podzim roku 1865, napadla horda jamajských černochů soudní budovu ve městě Morant Bay. Náš tamní guvernér, Eyre, se postaral, aby bylo čtyři sta třicet devět těchto černochů zastřeleno a zbývajících šest set zmrskáno. Někteří z našich idealističtějších liberálů se k zásahu guvernéra Eyrea postavili odmítavě, ale Dickens se mi svěřil, že by si přál, aby trest a odplata byly ještě přísnější. „Naprosto zcela nesouhlasím,“ rozhorloval se tenkrát, „s tím, aby se takto sympatizovalo s černochy – nebo domorodci – nebo s ďáblem – a domnívám se, že morálně je bezvýhradně chybné s těmito divochy zacházet stejně jako s lidmi v čistých košilích v Camberwellu...“

Během povstání v Indii, mnoho let předtím, než jsem ho potkal, povzbuzoval Dickens britského generála, který se s tímto konfliktem chtěl vypořádat tak, že vzbouřené Indy pochyťá, přiváže k hlavním děl a pak je odstřelí „domů“ po kouskách. Dickens v *Ponurém domě*, ale i mnoha dalších románech spíše vyjadřoval svůj hněv a opovržení nad tupými misionáři, kteří se starají o úděl hnědých a černých lidí ve světě, než že by se zabýval problémy spořádaných Angličanů, Angličanek a bílých dětí doma. „Jste šílenec,“ vypálil jsem oné červnové noci po mladém Edmondu Dickensonovi. „Váš pán je šílenec, pokud se domnívá, že Charles Dickens kuje pikle proti bělochům, aby z toho měli prospěch indiští, čínští a egyptští vrazi.“

Dickenson se nuceně usmál a vstal. „Musím tento svazek zápisů Pánovi doručit ještě před soumrakem.“

„Stůjte,“ zavelel jsem a zvedl zbraň, takže mířila na mladíkovu tvář. „Nechejte si ty zpropadené papíry, ale prozradte mi, jak mám ze sebe – ze své hlavy – dostat toho skarabea.“

„Odejde, jakmile mu to nařídí Pán, anebo po vaší smrti,“ prozradil mi Dickenson a opět se na mne díval oním pohledem radostného hladového kanibala. „Dříve ne.“

„Ani když zabiju nevinného člověka?“ zeptal jsem se.

Ten mladík pozvedl světlé obočí. „Takže vy už jste slyšel o této obřadní výjimce. Dobrá tedy, pane Collinsi. Můžete to vyzkoušet. Neexistuje sice žádná záruka, že to bude působit, ale vyzkoušet to můžete. Vyprovodím se sám. A ujišťuji vás, že ta mladá dáma, která mne dnes večer uvedla dovnitř, si na to již zítra nevzpomene.“

Potom se bez jediného slova otočil na podpatku a odešel.

A Dickenson měl skutečně pravdu, že Carrie si na jeho návštěvu nevzpomene. Když jsem se jí následujícího rána zeptal, co jí na našem návštěvníkovi přišlo nejděsivější, jen mi věnovala udivený pohled a odpověděla, že si na žádného návštěvníka nevzpomíná, pouze na nějaký zlý sen, ve kterém nějaký cizinec v dešti bušil na dveře a dožadoval se vpuštění.

Ano, pomyslel jsem si, když vlak vjížděl do stanice, před níž na mne bude čekat někdo z Gad's Hillu s kočárem či dvojkolkou, příběh o podivném konci oné hektické červnové noci by Nenapodobitelného mohl překvapit.

Avšak, pomyslel jsem si, bylo by skutečně děsivé, kdyby ho *nepřekvapil*.

* * *

V neděli během onoho příjemného víkendu tráveného v Gad's Hill Place – a je pro mne, dokonce i nyní, skutečně těžké zapomenout či přiléhavě vyjádřit, jak moc příjemné ony družné časy u Dickense doma byly – jsem seděl s Jamesem Fieldsem v jeho pokoji a povídali jsme si o literárním životě v Bostonu, když v tom se najednou ozvalo zaklepání na dveře. Stál za nimi jeden z Dickensových starších sloužících, který do místnosti vstoupil stejně strojeně jako nějaký dvořan královny Viktorie, srazil paty a podal Fieldsovi vzkaz napsaný hezkým ozdobným písmem na kousku jemného svitku. Fields mi jej ukázal a pak nahlas přečetl:

„Pan Charles Dickens vyřizuje ctihodnému Jamesi T. Fieldsovi (z Bostonu v americkém státě Massachusetts) uctivé pozdravení a těší se, až ho ctihodný J. T. F. navštíví v malé knihovně, jakmile se to ctihodnému J. T. F. bude hodit.“

Fields se zachechtal, potom si rozpačitě odkašlal, že ten vzkaz přečetl nahlas, a nakonec mi řekl: „Jsem si jist, že Charles měl na mysli, abychom se za ním do knihovny dostavili oba.“

Usmál jsem se a přikývl, avšak nepochyboval jsem o tom, že pro mne Dickens tuto humornou pozvánku nemyslel. Během těch čtyř dnů, co jsem v Gad's Hill Place pobýval, jsme s Dickensem neprohodili ani dvě slova v soukromí a vše nasvědčovalo tomu, že Nenapodobitelný se ani v nejmenším nechystá tento nešťastný stav nějak změnit. I tak jsem ale Fieldse následoval, jak pospíchal do malé knihovny.

Když jsem vešel, Dickensovi se tak úplně nepodařilo skrýt svůj nelibý výraz, byt' trval jen zlomek vteřiny – pouze starý přítel, který ho zná již po mnoho let, si takto kratičkého překvapeného rozčarování dokázal všimnout – nicméně se zasmál a zvolal: „Můj drahý Wilkie – jak příhodné! Ušetřil jsi mne toho, abych ti musel pracně psát pozvánku. Krasopis mi nikdy příliš nešel a nejspíše by mi trvalo další půlhodinu, než bych tu listinu připravil. Pojd'te dál, oba dva! Posad'te se, posad'te.“

Dickens byl usazen na kraji malého čtecího stolu a vedle něj ležela útlá hromádka papírů. Pro případné publikum měl připraveny dvě židle. Na chvíli jsem si poněkud

roztěkaně pomyslel, že by nám snad mohl číst záznamy svých vlastních snů o starém Egyptě.

„Takže jakého představení se to jako publikum vlastně zúčastníme?“ zeptal se očividně pobavený James T. Fields. Zdálo se, že ti dva se spolu cítí obzvláště šťastně, a když se vydávali na svá chlapecká dobrodružství, léta z nich doslova opadávala. V posledních několika dnech jsem ale u Dickense vycítil smutek. *Koneckonců proč ne?* pomyslel jsem si. *Až Fields se ženou příští týden odjedou, tak už se s ním nikdy víc neuvidí. Než se Fieldsovi znova vrátí do Anglie, Dickens již bude dlouho po smrti.*

„Vy dva, drazí přátelé, jste skutečně dnes mými jedinými diváky při tomto čtení,“ řekl Dickens, potom odešel zabouchnout dveře knihovny a nakonec se vrátil na své pohodlné místo na kraji stolku s tenkými nohami.

„Kapitola první, Svítání,“ četl Dickens. „*Věž starobylé anglické katedrály? Kde by se tu věž starobylé anglické katedrály vzala? Důvěrně známá masivní čtverhranná šedá věž té staré katedrály? Kde ta by se tu vzala? Ve skutečnosti mezi ní a okem netrčí ve vzduchu žádný hrot rezavého železa, ať už se člověk dívá odkudkoli. Co se to tam plete za hrot a kdo ho tam dal? Nejspíš se tak stalo na sultánův rozkaz, aby na něj mohli napíchnout hordu tureckých raubířů, jednoho po druhém. Je to tak, neboť je slyšet třesk činelů a sám sultán s dlouhým průvodem tudy prochází ke svému paláci. Deset tisíc zakřivených šavlí se blyští odrazem slunečních paprsků a trojnásobný počet tanečnic sype na cestu květiny. Po nich následují bílí sloni vyšňoření nádhernými čabrakami v nespočetných barvách...*“

A tak tedy četl takřka devadesát minut. Jamese Fieldse to nepochybně ohromilo. Čím déle jsem poslouchal, tím více mi na kůži, na temeni i konečcích prstů naskakovala husí kůže.

Kapitola první představovala impresionistický (a senzační) popis kuřáka opia, který se zvolna probouzí ze svých snů v doupěti zcela očividně založeném na podniku opiové Sal. Sama Sal se tam nachází také – přiléhavě popsaná jako „žena divokého vzezření“, co „sípavě šeptá“. Vedle ní se rozvaluje omámený Číňan a Malajec. Postava, z jejíhož pohledu dění sledujeme, očividně běloch, procitající z opiového snu, neustále mumlá: „Nesrozumitelné“, když poslouchá zmateného Číňana a bezvědomého, avšak nesrozumitelně brebentícího Malajce. Potom odchází a vrací se do „katedrálního města“, nepochybně Rochesteru (kterému se zde dostalo kostrbatého pseudonymu „Cloisterham“). Ve druhé kapitole se pak setkáme s plejádou typicky dickensovských postav, včetně níže postaveného kanovníka, ctihodného otce Septima Crispsparklea, patřícího mezi ony laskavé duchaprázdny, avšak dobromyslné „svalnaté křesťany“, z nichž jsem si dělal legraci v románu, na kterém jsem zrovna pracoval.

Ve druhé kapitole rovněž vyjde najevo, že onen nezvedený kuřák opia, kterého jsme zahlédli v kapitole první, je jistý John Jasper, laický sbormistr z katedrály. Jasper, jak se dozvídáme, má nádherný hlas (někdy zvláštním způsob krásnější než jindy) a temnou, složitou duši.

Ve druhé kapitole se rovněž seznámíme s Jasperovým synovcem, povrchním nezkušeným, ležérním, avšak očividně líným a samolibým panem Edwinem Droodem... Přiznávám, že když jsem uslyšel, jak Dickens to jméno přečetl, nadskočil jsem.

Ve třetí kapitole se nám dostane vcelku dobře napsaného, avšak ponurému popisu Cloisterhamu i jeho dlouhé minulosti, načež přichází na scénu další z Dickensovy takřka nekonečné řady dokonalých rudolících panensky mladých romantických milovnic – tentokrát s naslédle otřepaným jménem Rosa Budová (Poupátko). Její několikastránkový výstup ve mne nevyvolal okamžitou touhu ji uškrtit – jako tomu bylo u mnoha jiných jeho mladých panenských dickensovsky dokonalých postav, kupříkladu malé Doritky – a když si Edwin Drood a Rosa Budová vyšli na procházku (dozvíme se, že jsou již od dětství zasnoubení, což příhodně zařídili jejich nyní již mrtví rodiče, ale také že mladý Edwin k Rose a celému vztahu přistupuje s povýšeneckou samolibostí, zatímco ona by prostě chtěla vycouvat), vycítil jsem v tom výjevu ozvěny Dickensova odcizení od Ellen Ternanové, jehož projevy jsem měl možnost tenkrát před nádražím v Peckhamu sám zhlédnout.

A v oněch počátečních kapitolách jsme si Fields a já vyslechli, že Dickens svého Drooda – mladého muže Edwina Drooda – učinil stavitelem, který se chystá změnit Egypt. A určitě bude, jak říká nějaká přihlouplá ženština v sirotčinci, kde Rosa žije (proč jen proč musí být Dickensovy mladičké panny vždycky sirotky!), pochován v pyramidě.

„A co Arabové, Turci, feláhové a tak, těmi přece opovrhuje,“ říká Rosa, a má na mysli onu fiktivní dokonalou snoubenku „Eddyho“ Drooda.

„Rozhodně ne. ‘Rázná odpověď’.

„Tak aspoň určitě nesnáší pyramidy! No tak, Eddy!“

„Proč by měla být taková husička – je velká, takže husa –, aby nesnášela pyramidy, Roso?“

„Měl bys slyšet slečnu Twinkletonovou,‘ pokyvuje hlavičkou a slastně cucá blaho, co ta o nich tvrdí, a víc by ses neptal. Fádní stará pohřebiště. Isisové a ibisové, Cheopsové a famfaróni, koho to zajímá? A ten Belzoni, nebo jak se jmenoval, co ho vytáhli napůl udušeného sutí a prachem. Všechny dívky říkaly, že mu to patří, doufaly, že ho to bolelo, a škoda prý, že se neudusil.““

A mně došlo, že Dickens se chystá vytasit s dlouhým a docela určitě propracovaným porovnáváním prachu krypt a hrobů v Cloisterhamu – neboli Rochesteru a jeho velmi skutečné katedrály – s egyptskými hrobkami, kam se vydali na průzkum takoví dobrodruhové jako třeba právě onen Belzoni, „napůl udušený sutí a prachem.“

Třetí kapitola – víc nám toho dne nepřečetl – skončila tím, jak koketní (avšak stále lhotejná, tedy alespoň k Edwinovi) Rosa tomu „Droodovi“ říká:

„Pověz mi, co vidíš?““

„Co vidím, Roso?“

„Inu, myslela jsem si, že vy Egyptané se umíte podívat na ruku a vidět tam všelijaké věci. Neuvidíš tam náhodou šťastnou budoucnost?“

Brána se otevře a zavře, jeden vejde, druhý odchází a jisté je jen to, že ani jeden, ani druhý nevidí šťastnou přítomnost.

Znělo to, jako by se Dickens stal na chvíli mnou a psal o tom výjevu mezi ním a Ellen Ternanovou, který jsem viděl před peckhamským nádražím.

Když Dickens odložil poslední stránku svého krátkého rukopisu – četl z něj klidně, profesionálně, rozvážně, což kontrastovalo s oním vzrušeným přehráváním, které

předváděl na svém posledním turné, zvláště když došlo na tu vraždu –, James Fields začal tleskat. Zdálo se, že se ten Američan snad i rozpláče. Já ale zůstal jen tiše sedět a zírat.

„Znamenité, Charlesi. Naprosto znamenité! Úžasný začátek. Skvělý, provokativní, pozoruhodný a poutavý začátek! Nacházíš se na vrcholu svých sil!“

„Děkuji ti, můj drahý Jamesi,“ odvětil Dickens tiše.

„A co název? Ještě jsi nám jej neprozradil. Jak chceš svou úžasnou novou knihu nazvat?“

„Bude se jmenovat *Záhada Edwina Drooda*,“ odpověděl Dickens a pozoroval mne svými brýlemi na čtení.

Fields potleskem vyjádřil své nadšení a nevšiml si, jak zprudka jsem se nadechl. Ale Charlesi Dickensovi to zcela určitě neušlo.

* * *

Fields se vrátil nahoru, aby se převlekl k večeri, a já Dickense následoval zpět do jeho pracovny a řekl mu: „Musíme si promluvit.“

„Skutečně?“ opáčil Nenapodobitelný poté, co schoval nějakých padesát stránek svého rukopisu do kožené tašky a zamknul ji do jednoho z šuplíků ve stole. „Dobrá, učiníme tak tedy mimo doslech zvědavých uší rodiny, přátel, dětí, sloužících a psů.“

Kráčeli jsme s Dickensem teplým podvečerem do jeho chaty. Normálně byla chata touto dobou již uzavřena a zabeďněna kvůli nastávající zimě, ale nikoli tento rok. Trávník pokrýval koberec žlutých i červených listů a některé z nich uvízly v keřích nebo zvadlých červených muškátech, vysazených podél cesty. Tentokrát jsme se nevydali tunelem, ale rovnou jsme přešli silnici. Tohoto sobotního odpoledne zde nebyl žádný provoz, avšak před Falstaffovým hostincem jsem zahlédl řady bujných a dobře pěstěných koní. Někteří z nich zrovna dostávali něco na zub. Skupinka lovců se tam zašla občerstvit po honu na lišku.

Nahoře v patře chaty mi Dickens naznačil, abych se posadil na volnou židli s vysokým opěradlem, a poté se rozvalil do vlastního křesla. Z úhledně srovnaných krabic modrého a krémového papíru, per, kalamářů a malých sošek bojujících žab jsem poznal, že Dickens zde nedávno psal.

„Nuže, můj drahý Wilkie, o čem sis chtěl se mnou tak nutně promluvit?“

„Vždyť to sám dobře víš, Dickensi.“

Usmál se, vytáhl z pouzdra brýle a nasadil si je na nos, jako by se snad chystal ještě něco předčítat. „Předpokládejme, že to *nevím*, a vyjděme z toho. Nelíbí se ti snad začátek mé nové knihy? Abys věděl, mám toho napsaného víc. Kdyby sis vyslechl další kapitolku či dvě, mohlo by to v tobě probudit větší zájem.“

„Jedná se o nebezpečnou věc, Charlesi.“

„Ale?“ V jeho hlase jsem vycítil alespoň náznak skutečného překvapení. „Co je nebezpečné? Již před několika měsíci jsem přece říkal, že některé prvky v tvém *Měsíčním kameni* – závislost na opiu, hypnóza, orientální padouši, ústřední záhada spojená s loupeží – mne zaujaly natolik, že se možná sám o podobný román pokusím. A tak jsem se do toho pustil. Jsem ale teprve na začátku.“

„Používáš Droodovo *jméno*,“ připomněl jsem mu tak tiše, že to vyznělo jako naléhavé šeptání. Z nedalekého hostince jsem slyšel stále hlasitější opilecký zpěv.

„Můj drahý Wilkie,“ povzdechl si Dickens. „Nemyslíš, že nastal čas, abychom se přestali bát všeho droodovského?“

Co jsem na to měl říci? Na nějakou chvíli jsem si připadal jako oněmělý. Nikdy jsem se před Dickensem nezmínil o Hatcheryho smrti – o šedých lesklých girlandách v kryptě. Nebo o té noci v Droodově chrámu. Anebo o inspektorově vpádu do Podměstí a o těch strašných věcech, které se v důsledku tohoto kroku přihodily inspektorovým mužům. Nebo o Reginaldu Barrisovi – nyní špinavém, zarostlém muži, který přežívá z vyhozených zbytků jídla a věčně se musí ve strachu ukrývat – nebo o těch půdních chrámech, kam mě Barris jen před několika měsíci zavedl...

„Pokud bych měl dnes večer čas,“ řekl Dickens, jako by promlouval sám k sobě, „vyléčil bych tě z té posedlosti. Zbavil bych tě jí.“

Zvedl jsem se a začal netrpělivě přecházet sem a tam po malé místnosti. „Pokud tuhle knihu vydáš, Charlesi, tak zbavíš sám sebe života. Jednou jsi mi říkal, že Drood po tobě chtěl, abys napsal jeho životopis... ale tohle je *parodie*.“

„Ani v nejmenším,“ zasmál se Dickens. „Půjde o velice vážný román, zkoumající různé vrstvy, úrovně a rozpory zločinecké mysli – v tomto případě mysli vraha, ale také požívače opia a člověka, který velmi dobře ovládá hypnózu, avšak zároveň se také stal její obětí.“

„Jak by ji mohl dobře ovládat a zároveň být její obětí, Charlesi?“

„Až tu knihu dokončím, tak si ji, Wilkie, laskavě přečti a uvidíš. Bude tam odhaleno mnoho – nejen co se týče tam přítomné záhady, ale rovněž něčeho z tvého vlastního dilematu.“

Přešel jsem tuto odpověď, jelikož nedávala žádný smysl. „Charlesi,“ řekl jsem mu vážně a upřímně se na něj zadíval, „*skutečně* si myslíš, že kouření opia způsobuje lidem vidiny blyštících se zahnutých šavlí, zástupů tanečnic, a – cože to bylo – nespočtu slonů hýřících nádhernými barvami?“

„... bílí sloni vyšňoření nádhernými čabakami v nespočetných barvách, tak četní, že ani je, ani jejich ošetřovatele nelze spočítat,“ opravil mne Dickens.

„To je jedno,“ odbyl jsem ho, udělal pár kroků nazpět a sundal si brýle, abych si je kapesníčkem očistil. „Ale *skutečně* si myslíš, že v opravdovém opiovém snu člověk vidí barvami hýřící nebo vyšňořené slony, byť by jich byla třeba celá armáda?“

„Abys věděl, tak jsem opium sám vyzkoušel,“ svěřil se mi Dickens tiše. Vypadal takřka pobaveně.

Musím přiznat, že když jsem uslyšel tuto odpověď, zvrátil jsem oči v sloup. „Slyšel jsem to od Franka Bearda. Jen nepatrné množství laudána, a to pouze párkrát, když jsi během jednoho ze svých turné nemohl spát.“

„Buď jak buď, drahý Wilkie, laudánium je laudánium. Opium je opium.“

„V jakém poměru jsi je užíval?“ zeptal jsem se a stále popocházel sem a tam, od otevřeného okna k otevřeným dveřím. Snad za to mohla má vlastní štedrá ranní dávka opia, že jsem byl tak popudlivý.

„Poměru?“ opáčil Dickens.

„Prostě kolik kapek opiové tinktury jsi s vínem zředil?“

„Tak to nemám tušení. Těch pár večerů, kdy jsem tuto medicínu zkoušel, mi roztok vždy připravoval Dolby. Řekl bych tak dvě kapky.“

„Dvě... kapky?“ opáčil jsem.

„Ano.“

Po celou minutu jsem zůstal zticha. Jen toho dne, jako host v Gad's Hill Place, kam jsem si na prodloužený víkend ve svých zavazadlech přivezl pouze lahvičku a malý doplňovací džbánec – jsem již požil nejméně dvě stě kapek, a možná i dvakrát tolik. Potom jsem Dickensovi vyčetl: „Ale mě – ani nikoho jiného, kdo má onu omamnou látku dobře prozkoumanou jako třeba já, drahý Charlesi – nepřesvědčíš, že se ti zdálo o slonech, šavlích a zlatých palácích.“

Dickens se zasmál. „Můj drahý Wilkie, zrovna jako tys popisoval, jak... myslím, že jsi použil slovo ‚testoval‘... testoval schopnost postavy z tvého *Měsíčního kamene*, Franklina Blakea, vstoupit do ložnice jeho snoubenky, zatímco spala...“

„Do salonu vedle její ložnice,“ opravil jsem ho. „Můj redaktor trval na tom, že to musím změnit... aby to nepohoršovalo.“

„Aha, jistě,“ usmál se Dickens. Vždyť toho redaktora mně dělal on sám. „Vstoupit do salonu vedle ložnice své milenky a ukrást diamant, a to všechno ve spánku navozeném opiem, které požil zcela nevědomě...“

„Své pochyby týkající se uvěřitelnosti této scény jsi již vyjádřil,“ připomněl jsem mu kysele. „Přestože jsem říkal, že jsem pod vlivem té drogy prováděl jisté podobné experimenty.“

„Tím jsi mi nyní nahrál, drahý Wilkie. Výsledky svých pokusů jsi pak poněkud poupravil, aby sloužily tvé zápletce. A stejně tak moji načančaní tlustokožci a blyštivé šavle slouží dobru příběhu.“

„O to tady nejde, Charlesi.“

„Tak o co tedy?“ Dickensovi z tváře sálala nefalšovaná zvědavost. Rovněž ale vypadal nefalšovaně unaveně. V těchto dnech, kdy Nenapodobitelný zrovna nepředčítal a nehrál před nadšeným publikem, vypadal najednou jako velice starý muž.

„Jde o to, že tě Drood zabije, pokud tu knihu vydáš,“ vypálil jsem na něj. „Sám jsi mi řekl, že po tobě chce, abys mu pro jeho vlastní potřebu napsal životopis, a dozajista nemá zájem o senzační román plný opia, hypnózy, egyptských blábolů a s tak slabou postavou pojmenovanou Drood...“

„Slabou, avšak pro ten příběh podstatnou,“ přerušil mě Dickens.

Nezbylo mi než zakroutit hlavou. „Tak ty tedy odmítáš brát mé varování vážně. Možná kdybys měl možnost spatřit tvář nebohého inspektora Fielda toho rána poté, co ho zavraždili...“

„Zavraždili?“ zvolal Dickens a najednou se zprudka napřímil. Sundal si brýle a zamrkal. „Jak jsi přišel na to, že inspektora zavraždili? V *Timesech* se přece psalo, že zemřel ve spánku. A co mají znamenat ty řeči o jeho obličejí? Ty, Wilkie, jsi jej každopádně zahlédnout nemohl. Vzpomínám si, že jsi zrovna v té době vážně stonal a o inspektorově smrti ses dozvěděl až o mnoho měsíců později.“

Zaváhal jsem a začal zvažovat, zda mám Dickensovi říci o tom, jak mi Reginald Barris popsal skutečný způsob inspektorova odchodu z tohoto světa. To bych mu ale také musel vysvětlit, kdo to Barris je, za jakých okolností jsem se s ním setkal a také zmínit všechny ty půdní chrámy...

Jak jsem takto rozvažoval, Dickens si povzdechl a promluvil: „Tvá víra v Drooda je svým temným způsobem zábavná, Wilkie, ale nejspíše nastal čas s ní skoncovat. Možná je chyba, že vůbec začala.“

„Véra v Drooda?“ vyštěkl jsem. „Rád bych ti, můj drahý Dickensi, připomněl, že to ty jsi mě tou historkou o tom, jak jsi ho ve Staplehurstu poznal a později se pak s tím netvorem znova setkal v Podměstí, do celé téhle záležitosti vtáhl. Nyní už mi přijde docela pozdě na to přestat v něj věřit, jako by to byl duch Marleyho nebo budoucích Vánoc.“

Domníval jsem se, že ten poslední bonmot Dickense rozesměje, ale on jen nasadil ještě smutnější a unavenější výraz než dříve a pak zamumlal, jako by si povídal sám se sebou: „Možná už je příliš pozdě, můj drahý Wilkie. Anebo taky ne. Tuto neděli ale docela jistě pozdě je. Musím se vrátit zpět, abych se připravil na jednu z posledních večerí, na kterých si kdy s drahým Jamesem a Annie pochutnám...“

Jeho hlas již nyní zněl tak tiše a smutně, že jsem musel doslova napínat uši, abych mu přes rachot koňských kopyt ozývající se od Falstaffova hostince rozuměl.

„Promluvíme si o tom jindy,“ slíbil mi Dickens, když se zvedal. Všiml jsem si, že levá noha na chvíli nedokázala udržet jeho váhu a on se musel zapřít pravou rukou o stůl, aby znova nabral rovnováhu. Na nějakou dobu tam jen tak stál a jeho levá ruka i noha sebou jen zmateně zmítaly, což připomínalo nesmělé batole pokoušející se o první krůčky. Jakmile se otřepal, znova se usmál – tentokrát žalostně, připadlo mi –, doškolbtl se ke dveřím, pak dolů ze schodů a nakonec jsme se vydali zpět směrem k domu.

„Promluvíme si o tom jindy,“ slíbil znova.

A také se tak stalo, milý čtenáři. Ale jak sám uvidíš, příliš pozdě na to, aby se daly odvrátit neblahé události, které se měly přihodit.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PÁTÁ

Během posledního podzimu, zimy a jara Dickensova života i nadále psal svůj román a já zase pracoval na tom svém.

Dickens – jak je to pro něj typické – samozřejmě trval na onom sebevražedném záměru použít Droodovo jméno v názvu svého nového románu. Od Willse, Forstera a toho všetečného Percyho Fitzgeralda (který takřka nahradil mé místo v redakci časopisu *All the Year Round* i v Dickensově soukromí) jsem se ale dozvěděl, že Dickens dříve pomýšlel i na názvy jako *Zmizení Jamese Wakefielda* anebo *Živý, či mrtvý?* (Že by v názvu použil jméno Edmonda Dickensona, to nejspíše nikdy neměl skutečně v úmyslu – tím mě chtěl pouze vyprovokovat.)

Já začal svou knihu psát o několik měsíců dříve než on, a tak jsem na ni již prodal práva a od ledna roku 1870 měla začít vycházet na pokračování v *Cassell's Magazine*. V Americe jsem své dílo světil oddanému periodiku *Harper's Magazine* a – abych zamezil pirátství – zařídil jsem to tak, aby v Americe jednotlivé díly vždy vycházely o čtrnáct dní dříve než v Anglii. První díl Dickensovy *Záhady Edwina Drooda* se měl na trhu objevit až v dubnu – vydávaný v zelených obálkách nakladatelstvím Chapman a

Hall, v celkovém počtu dvanácti pokračování (jedno každý měsíc), z nichž jich ale světlo světa spatřilo pouze šest.

Můj bratr Charley dostal za úkol tento nešťastný román ilustrovat, avšak nemoc mu nakonec nedovolila tuto práci dokončit. Dickens to tak nejspíše zařídil hlavně z toho důvodu, aby se jeho zeťovi (a tím i jeho dceři) dostalo nějakého příjmu, anebo prostě jen proto, aby Charley v Gad's Hill Place jen tak nečinně a v bolestech nepolehával. Došlo to již tak daleko, že jen pouhý pohled na mého bratra dokázal Dickense podráždit.

Tím, že pokračoval v práci na nových pokračováních, porušil Dickens ono předtím tak neotřesitelné pravidlo – tj. že nebude nikdy zároveň psát román a pořádat turné či se na ně připravovat – jelikož ona série dvanácti „čtení na rozloučenou“, o kterou tak zarputile bojoval, měla začít v lednu.

Co se mě týče, tak práce na románu *Muž a žena* probíhala hladce. Každý měsíc mi pravidelně přicházela inspirace v podobě dopisů od Caroline, ve kterých se světovala se všemi příkořími, kterých se jí od jejího instalatéra dostává. Joseph Clow, jako správný žárlivec, zamykal Caroline do uhelného sklepa vždy, když plánoval strávit delší dobu mimo dům. Také do ní v opilosti kopal a mlátil ji. Byl to rovněž chvastoun, zval si domů přátele, se kterými holdoval alkoholu, karbanil a říkal o Caroline hrubé a sprosté věci, kterým se pak spolu s ostatními přítomnými mizery smál, zatímco jeho nevěsta se jen červenala a pokoušela utéct do svého pokoje. (Avšak Clow vysadil dveře jejich malinké ložnice, aby se tam Caroline nemohla před jejich zraky ukrýt.) Jako rozmazlený synáček své mamince dovolil, aby Caroline neustále urážela, a pokud se na tu stařenu byť jen vzdorně podívala, vlepil mé bývalé milence políček.

Na všechny tyto výlevy zoufalství jsem odpovídal pouze krátkými vzkazy, ve kterých jsem zdvořile potvrdil, že mi její dopisy chodí, a jen náznakem jí vyjádřil soucit. Tyto mé odpovědi jí pak vždycky doručovala Carrie (předpokládám, že je Caroline po přečtení pálí, jelikož Clow by jí mohl i zabít, kdyby se dozvěděl, že dostává dopisy ode mne). Nicméně celá tato zkušenost se do mého románu *Muž a žena* promítla.

Postava mého svůdníka – Geoffreyho Delamayna – byla (a mému literárnímu oku tak stále připadá) kouzelná postava – běžec na dlouhé trati, obdařený skvělým tělem a mrňavým mozkiem, hráč mnoha sportů, v Oxfordu vzdělaný tupec, násilník, mizera, netvor.

Kritikové si již u počátečních kapitol všimli, že se jedná o román plný vzteku a zahořklosti. A musím přiznat, milý čtenáři, že přesně takový byl. Rovněž velice upřímný. Do *Muže a ženy* jsem vložil nejen svoje rozhorlení nad samotnou myšlenkou, že by mohl být někdo lapen do manželství – podobně jako se mě pokoušela lapit Caroline a jak se k tomu samému nyní připravovala Marta R. aneb paní Dawsonová – ale rovněž svůj spravedlivý hněv nad násilím, které musí Caroline trpět z ukoptěných rukou a pěstí toho instalatérského hrubiána, jehož předtím úspěšně polapila do stavu manželského.

Dickensovu *Záhadu Edwina Drooda* neprostupoval vztek ani hořkost, nicméně všechny ty pravdy a osobní odhalení, která do této knihy autor přetavoval, byla, jak jsem si uvědomil až mnohem později, mnohem úžasnější než ta, kterými jsem svůj román, jež jsem považoval za velmi upřímný, obdařil já.

Když skončil poslední podzim Dickensova života, pokračoval v práci i během poslední zimy a jara. Takhle my spisovatelé směňujeme dny a roky našich životů za hromady papírů posetých čmáranci a škrťanci. A když se ozve smrt, kolik z nás by všechny ty stránky, všechny ty v potu krve vyplozené čmáranice a škrťance, jimiž jsme promarnili celý život, vyměnilo za jeden den navíc, plně *prožitý* a *opravdový*? A jakou cenu bychom my, spisovatelé, zaplatili za jeden den navíc strávený s těmi, které jsme během všech těch let našeho povýšeneckého solipsistického odloučení stráveného škrabáním a škrťáním přehlíželi?

Vyměnili bychom všechny tyto stránky za jedinou hodinu? Nebo všechny naše knihy za jedinou opravdovou minutu?

* * *

Pozvánku na Vánoce do Gad's Hill Place jsem neobdržel.

Můj bratr se tam s Kate vydal, ale jelikož se s Nenapodobitelným nepohodl ještě více než obvykle, ihned po prvním svátku vánočním se vrátili zpět do Londýna. Dickens dokončil druhé pokračování *Záhady Edwina Drooda* koncem listopadu a snažil se uspíšit návrh obálky a první sérii vnitřních ilustrací, ale poté, co na základě poněkud nejasné dějové linie Dickensova románu tu obálku vyhotovil, rozhodl se Charley v prosinci, že prostě tak rychle kreslit nedokáže, aniž by to nepřitížilo jeho zbědovanému zdravotnímu stavu. Dickens dal najevo svou netrpělivost, a možná i znechucení, rozjel se do Londýna, kde po poradě se svým vydavatelem Frederickem Chapmanem rozhodli, že ty ilustrace svěří mladému muži jménem Luke Fildes.

Vlastně, jak to chodívalo takřka vždy, o tom rozhodl hlavně Dickens. Tentokrát se řídil radou malíře Johna Everetta Millaise, který Nenapodobitelnému při svém pobytu v Gad's Hill Place ukázal Fildesovu kresbu v prvním vydání časopisu *The Graphic*. Když pak Dickens s Fildesem v kanceláři Fredericka Chapmana hovořil, měl ten mladý povýšenec tolik troufalosti, že se neváhal označit za „vážného umělce“, a proto by jeho ilustrace (na rozdíl od Charleyho a tolika jiných předchozích Dickensových kreslířů jako třeba „Phiz“, kteří nejraději zpracovávali komické pasáže) daly dobře vyniknout závažnějším aspektům Nenapodobitelného knih. Dickens souhlasil – velmi se mu zamlouval jak modernější Fieldsův styl, tak i jeho vážnější přístup – a tak můj bratr, poté, co vyhotovil obálku a dvě vnitřní ilustrace, skončil jako Dickensův kreslíř jednou provždy.

Avšak Charleymu, který si kvůli svým žaludečním potížím procházel peklem, to ani moc nevadilo (ale přišel o příjem, což představovalo pro plány mladého páru zdrcující ránu).

Ani já jsem si nedělal příliš hlavu s tím, že Dickens přerušil mnohaletou příjemnou tradici a nepozval mě na Vánoce k sobě do Gad's Hillu.

Od bratra i jiných se mi doneslo, že Dickensova levá noha opuchla tak, že strávil takřka celý první svátek vánoční v knihovně, kde na ni dostával teplé obklady, a když pak seděl u večeře, musel mít tu napuchlou a ovázanou končetinu nataženou na židli. S pomocí se pak nakonec zvládl doškobrtat po večeri do salonu, kde se tradičně pořádaly

různé rodinné soutěže, avšak sám Dickens se jich tentokrát velmi neobvykle (jelikož hry miloval) zúčastnil jen tím, že z pohovky sledoval, jak se ostatní baví.

Dickens přijal pozvání strávit poslední večer roku a následující den (poslední den roku připadl na pátek, Nový rok na sobotu) ve Forsterově luxusním sídle, avšak, podle Percyho Fitzgeralda, který to slyšel od Willse, jenž se to zase pro změnu dozvěděl od samotného Forstera, Dickense levá noha (stále obvázaná) a levá ruka stále ukrutně bolely. Nicméně si z těchto muk jen dělal legraci a přečetl druhé pokračování *Edwina Drooda* s takovou svěžestí a očividně dobrou náladou, že onen za vážného umělce se prohlašující Fildes by jen těžko našel nějaký výjev k ilustraci, pokud si vybíral pouze podle „závažnosti“.

Dickens měl samozřejmě vše jako obvykle zcela přesně načasováno, a tak jeho vystoupení před shromážděným publikem skončilo přesně s úderem půlnoci. Rok 1870 začal pro Dickense tak, jak pokračoval i nadále až do jeho smrti – směsí tvořenou nesnesitelnou bolestí a hlasitým potleskem.

Napadlo mne, že bych ve svém domě na Gloucester Place opět uspořádal novoroční oslavu, ale pak jsem si vzpomněl, že loni to neprobíhalo zrovna hladce. A své oblíbené hosty Lehmannovy a Beardsovy bych stejně asi pozvat nemohl, jelikož jejich děti na mě byly našťavané za to, že jsem vyjevil pravdu o atletech (a navíc jsem se ve Frankově přítomnosti za zcela neformálních podmínek od doby, co v létě odrodil dcerku Marty R., stále cítil poněkud rozpačitě). Rozhodl jsem se tedy, že ten večer strávím se svým bratrem a jeho ženou.

* * *

Byl to velice tichý večer – člověk slyšel, jak tikají dvoje jejich největší hodiny – a Charleymu se brzy přitížilo, a tak se v polovině večere omluvil, že si musí jít nahoru lehnout. Slíbil, že se pokusí do půlnoci probudit a přidat se k nám, ale soudě podle jeho bolestí svrašťelého obličeje jsem tomu příliš nevěřil.

Rovněž jsem se zvedl a řekl, že bych měl již odejít (jelikož se tam nenacházeli žádní další hosté), ale Kate mě takřka rozkazovačným tónem zadržela. Normálně by mi to připadlo přirozené – když jsem žil s Caroline, tak jsem, jak jsem již nejspíše zmiňoval, často odešel do divadla nebo někam jinam, zanechal hosty jen v její společnosti a dál na to nemyslel – ale ode dne Carolininy svatby byly vztahy mezi mnou a Kate poněkud napjaté.

Kate rovněž toho dne před večerí i během ní vypila spoustu vína a nyní, když jsme dojedli, přinesla brandy, se kterou jsme se odebrali do salonu, kde hodiny tikaly nejhlasitěji. Nepolykala slova (Katey skvěle zvládala sebeovládání), avšak její strnulý postoj a trhané výrazy ve tváři prozrazovaly, že jí alkohol již stoupá do hlavy. Z dívky, kterou jsem tak dlouho znal jako Katey Dickensovou se – přestože ještě nedovršila ani třicítku – pomalu stávala stará zatrpklá žena.

„Wilkie,“ promluvila najednou a v té zatažené zšeřelé místnosti to zaznělo takřka až děsivě nahlas, „víš, proč tě otec v říjnu pozval do Gad’s Hillu?“

Abych se přiznal, tak ta otázka poněkud ranila mé city. Vždyť jsem až doted’ nikdy nepotřeboval žádný důvod k tomu, být pozván do Gad’s Hill Place. Usrkl jsem si

brandy, abych skryl svou nelibost, pak se usmál a řekl: „Možná proto, že tvůj otec chtěl, abych si vyslechl začátek jeho nové knihy.“

Kate zamávala rukou, čímž dala poněkud nevybíravě najevo, že se mýlím. „Ale kdepak, Wilkie. Já náhodou vím, že otec měl tuto poctu původně vyhrazenou pouze pro svého drahého přítele pana Fieldse, a že jím velice otřásl, když jsi do knihovny spolu s ním vešel i ty. Ale prostě ti nedokázal říci, že se jedná o uzavřené čtení, jak to původně plánoval.“

Tak toto skutečně mé city ranilo. Snažil jsem se přihlídnout k faktu, že Kate byla očividně opilá. Stále jsem se pokoušel, aby můj hlas zněl příjemně, dokonce mírně pobaveně, a zeptal jsem se: „Tak proč mne tehdy na ten víkend pozval, Katey?“

„Protože Charlese – tvého bratra, mého manžela – nesmírně rozrušilo ono odcizení mezi tebou a otcem,“ odpověděla rázně. „Otec věřil, že pokud tě na víkend pozve do Gad's Hillu, podaří se mu takové domněnky rozptýlit a Charlese alespoň trochu povzbudit. Ale ani jednoho tak bohužel nedocílil.“

„K žádnému odcizení nedošlo, Katey.“

„Ale jdi!“ odfrkla a opět zamávala prsty. „Myslíš si, že já nepoznám, jak se věci ve skutečnosti mají, Wilkie? Přátelství mezi tebou a otcem víceméně skončilo a nikdo z rodiny ani mimo ni nedokáže říct proč.“

Nevěděl jsem, jak na to zareagovat, a tak jsem si jen usrkl brandy a mlčel. Minutová ručička na hlasitě tikajících hodinách se k půlnoci šinula příliš pomalu.

Pak jsem div nenadskočil, když Katey najednou řekla: „Dozajista jsi slyšel ty drby, že jsem si hledala milence.“

„To jsem tedy neslyšel!“ odvětil jsem, přestože se ke mně, samozřejmě, donesly, v klubu i jinde.

„Tak ty drby jsou pravdivé,“ pokračovala. „Snažila jsem si najít milence... dokonce i Percyho Fitzgeralda, než si vzal tu svoji ubrebtěnou krasavici, samý dolíček, samá ňadra, ale mozek nikde.“

Postavil jsem se a odložil sklenici. „Paní Collinsová,“ pronesl jsem strojeně a zarazilo mne, jak je zvláštní, že je nyní stejně jako má matka oslovována i jiná žena, „oba jsme to asi s tím vynikajícím vínem a brandy poněkud přehnali. Jako Charlesův bratr – kterého velice miluji – se domnívám, že existují určité věci, které bych neměl slyšet.“

Zasmála se a znova zamávala prsty. „Proboha Wilkie, posad' se. Posad' se! To je ono. Vypadáš tak hloupě, když se snažíš předstírat rozčilení. Charles ví, že jsem si hledala milence a také ví proč. Víš to i ty?“

Napadlo mě, že bych se mohl znova postavit a beze slova odejít, ale namísto toho jsem tam zůstal sedět jako hromádka neštěstí. Možná si vzpomínáte, že jednou v Gad's Hillu se zmínila o tom, že bratr to manželství nenaplnil. Tenkrát jsem změnil téma. Nyní jsem od ní mohl jen odvrátit zraky.

Poplácala mne po ruku, které jsem měl položený v klíně. „Chudáček,“ řekla. „Není to jeho chyba. To ne. Charles je v mnoha ohledech slabý. Můj otec... nu, znáš mého otce. Přestože umírá – a on skutečně umírá, Wilkie, na nějakou nemoc, která pro nás stále zůstává záhadou, dokonce i pro doktora Bearda – tak zůstává i tváří v tvář smrti silný. Pro sebe. Pro všechny ostatní. Proto se u snídane a večere nemůže na tvého bratra ani podívat. Otec vždycky slabostí opovrhoval. Proto jsem tě nenechala dokončit ten

návrh, který jsi mi učinil toho večera, kdy se ta... žena tvého života... provdala – abychom se, po Charlesově smrti, samozřejmě, vzali.“

Znova jsem se postavil. „Už opravdu musím jít, Kate. A ty by ses měla zajít podívat nahoru na svého manžela. Možná potřebuje pomoc. Oběma dvěma vám přeji vše nejlepší do nastávajícího roku.“

Postavila se, ale když jsem se odebral na chodbu, abych si oblékl kabát, klobouk a šálu a vzal si hůl, nešla za mnou. Jejich jediná sloužící odešla poté, co připravila večeři.

Přistoupil jsem ke vstupním dveřím, dotkl se krempy klobouku a rozloučil se: „Dobrou noc, paní Collinsová. Děkuji vám za znamenitou večeři a skvělou brandy.“

Kate měla otevřené oči a dlouhými prsty se dotýkala opěradla pohovky, aby udržela rovnováhu. Potom promluvila: „Však ty se vrátíš, Wilkie Collins. Znáš tě. Jen co Charlieho uloží do hrobu, budeš tu zpátky, ještě než jeho mrtvola vychladne. Doplažíš se zpátky jako pes – jako octův starý irský ohař Sultán – a začneš přede mnou výt, jako bych byla rozháraná fena.“

Znova jsem se dotkl krempy klobouku a pak co nejrychleji vyběhl ven do noci.

Bylo velmi chladno, avšak jasno. Záře hvězd působila až děsivě. Mé naleštěné boty vydávaly velmi hlasité zvuky, jak došlapovaly na zbytky sněhu na chodnících a dlažebních kostkách. Rozhodl jsem se, že dojdu až domů pěšky.

Překvapily mne půlnoční zvony. Po celém Londýně se na Nový rok rozezvučely kostelní i radniční zvony. Uslyšel jsem pár opileckých hlasů, které nadšeně vykřikovaly, a někde u řeky cosi, co znělo jako výstřel z muškety.

Na tváři jsem najednou ucítil chlad, a to i přesto, že jsem kolem ní měl obalenou šálu. Když jsem si přiložil ruce v rukavicích na tvář, nesmírně ohromen jsem zjistil, že je pokrytá slzami.

* * *

První představení ze závěrečné řady Dickensových londýnských čtení se konalo v St. James's Hall jedenáctého ledna. Po zbytek měsíce měl pak v plánu číst dvakrát týdně – vždy v úterý a v pátek – a nadále pak již pouze jednou týdně až do patnáctého března, kdy se mělo konat poslední představení.

Frank Beard i ostatní lékaři tato čtení samozřejmě velice ostře odmítali, a ještě více jim nešlo pod nos, že by Dickens měl do města často dojíždět vlakem. Aby je alespoň částečně uklidnil, najal si Dickens od ledna do prvního června dům číslo popisné pět na Hyde Park Place (naproti Mramorovému oblouku). Opět ale všem namlouval, že to udělal proto, aby měla jeho dcera Mary, kterou v zimě a na jaře čekalo mnoho společenských závazků, v Londýně kde bydlet.

Teď, když se Dickens nacházel po většinu času v Londýně, mohli byste si myslet, že jsme se často setkávali jako kdysi, ale když zrovna nečetl, tak pracoval na své knize a já zase na té mé.

Frank Beard se mě zeptal, jestli se nechci spolu s ním a Charleym zúčastnit Nenapodobitelného večerních představení, ale odmítl jsem z důvodu pracovních i zdravotních. Beard byl přítomen na každém z Dickensových čtení a vyjádřil vážné obavy, že Dickens může zemřít na jevišti. Před začátkem prvního představení Frank

Dickensovu synovi řekl: „Charley, nechal jsem ke straně jeviště přiložit schůdky. Každou noc u nich budeš stát, a pokud uvidíš, že tvůj otec byt' jen sebenepatrněji zavravorá, musíš ho zachytit a přivést ho ke mně, jinak, proboha, zemře před zraky všech.“

První noci Dickens nezemřel.

Četl z *Davidu Copperfielda* a pak „Soud“ z *Pickwickovců*, který se stále těšil neutuchající oblibě. Celý večer, jak se později sám vyjádřil, „proběhl naprosto znamenitě“. Když ale představení skončilo, Nenapodobitelný se v šatně sesul na pohovku a Beard zjistil, že mu pulz z obvyklých dvaasedmdesáti vyskočil na pětadevadesát.

A po každém vystoupení nadále narůstal.

Dvě ze svých představení naplánoval Dickens na odpoledne, a jedno dokonce na dopoledne. Udělal tak na požádání jistých herců a hereček, kteří si ho přáli vidět číst, avšak v pozdějších hodinách se nemohli dostavit. A právě během tohoto neobvyklého dopoledního čtení konaného jedenadvacátého ledna, kdy sedadla v hledišti zaplnily švitořící mladé herečky, předvedl Dickens znova onu slavnou vraždu. Některé z květinek omdlely a museli je křísit, a dokonce i někteří z herců v publiku poplašeně vykřikovali.

Dickens byl po představení tak vyčerpán, že se ani nedokázal z takové reakce těšit. Beard mi později řekl, že spisovatelův pulz toho dopoledne, pouze v očekávání Nancyny vraždy, vylétl na devadesát a po představení, když Dickens ležel rozvalený na pohovce, neschopen popadnout dech – „funěl jako umírající muž“, přesně těmito slovy Beard jeho stav popsal –, vyšplhal se mu tep na sto dvanáct, a dokonce i po patnácti minutách se snížil pouze na sto.

Za dva dny – kdy se naposledy setkal s Carlylem – musel už mít ruku v závesu.

Ale stále pokračoval se svými čteními dál, jak měl naplánováno. Jeho pulz se vyhoupl až ke sto čtrnácti – pak ke sto osmnácti – a dokonce i ke sto dvaceti čtyřem.

Během každé přestávky Beard zařídil, aby dva silní muži Dickense odnesli do odpočívárny, kde si Nenapodobitelný lehl a bezmocně hekal a funěl. Jen stěží popadal dech, takže až na pár nesrozumitelných slabik či útržkovitých zvuků ze sebe nedokázal nic vypravit a trvalo vždycky nejméně dlouhých deset minut, než se autor tolika dlouhých knih vzpamatoval natolik, aby dokázal vyslovit jedinou kloudnou větu. Potom mu buď Beard, nebo Dolby dávali napít několik doušek slabé brandy zředěné vodou, až Dickens nakonec vstal, strčil si do klopy čerstvý květ a pospíchal zpět na jeviště.

Jeho pulz se s každým vystoupením zvyšoval.

Prvního března roku 1870 četl Dickens naposledy ze svého milovaného *Davidu Copperfielda*.

Osmého března pak naposledy zamordoval Nancy. Několik dní poté jsem na náměstí Piccadilly potkal Charlese Kenta, který mi pak u oběda prozradil, že když Dickens odcházel na jeviště předvést poslední vraždu, pošeptal mu: „Vydám ze sebe všechno.“

Podle Franka Bearda ze sebe ale Dickens vše vydal již dávno. Ale i tak pokračoval dál.

Bylo to zrovna v polovině března – to únava z turné na Nenapodobitelného doléhala nejvíce – když si k sobě Dickense na audienci povolala královna.

Ještě předcházejícího rána se Dickens nemohl postavit na nohy, ale nakonec se nějak před Její Výsosti dobelhal. Dvorská etiketa mu nedovolovala se posadit (ačkoli když byl loni před královnu povolán starý Carlyle, oznámil, že je vetchý stařík, a bez váhání se posadil, čímž etiketě zasadil tvrdou ránu).

Dickens po celou dobu rozhovoru stál. (Ale stejně tak i Viktorie, která se mírně opírala o opěradlo pohovky – této možnosti se autorovi, který před ní stál ztrhaný bolestí, nedostalo.)

Tento rozhovor se zčásti uskutečnil také proto, že Dickens panu Arthuru Helpsovi, členovi královské rady, ukázal několik fotografií z americké občanské války a Helps se o nich zmínil Její Výsosti. Dickens jí pak ony snímky poslal.

Jelikož má Dickens velice rozpustilou duši, poslal nic netušícímu Helpsovi vzkaz, v němž předstíral, že se domnívá, že si ho královna předvolala, aby ho jmenovala baronetem. „Prosil bych, abyste za můj baronecí titul ještě připojili přízvisko ‚z *Gad's Hill Place*‘,“ napsal, „na počest božského Williama a Falstaffa. Posílám vám svá požehnání a snad vám tento požadavek nezpůsobí příliš mnoho těžkostí.“

Doslechl jsem se, že pan Helps i ostatní členové dvora se kvůli tomuto nedorozumění cítili nadmíru rozpačitě, dokud jim někdo nevysvětlil, že Nenapodobitelný má velice neotřelý smysl pro humor.

Během rozhovoru s královnou Dickens rychle svedl řeč na jasnozřivý sen, který prezident Abraham Lincoln údajně měl – a podělil se o něj s ostatními – té noci předtím, než byl zavražděn. V té době nejspíše Dickense problematika předtuchy smrti nesmírně zajímala, jelikož o tom Lincolnově snu se zmínil mnoha svým přátelům.

Její Výsost mu připomněla, jak se před nějakými třinácti lety zúčastnila představení hry *Mrazivé hlubiny*. Potom spolu nějakou dobu probírali události Franklinovy expedice, současný stav průzkumu Arktidy, pak se nějak dostali ke stále trvajícím problémům se státními úředníky. Odtud se pak konverzace stočila k problematice národního školství i závratným cenám jatečního masa.

Mohu si, milý čtenáři, stejně jako ty ve své vzdálené budoucnosti, jen a pouze představovat, jak taková audience musela probíhat, když Její Výsost stála vedle pohovky a chovala se, jak Dickens později prozradil Georgině, „velice nesměle... skoro jako dívka“ a Dickens před ní stál vzpřímeně jako tvrdé y, ale přesto se snažil působit uvolněně, ruce měl možná sepjaté za zády, zatímco levou nohou a rukou mu probíhala palčivá bolest, která mohla každou chvíli způsobit, že se Nenapodobitelný na místě zhroutí.

Ještě před samotným koncem audience Její Výsost údajně potichu řekla: „Musím se přiznat, že mne nesmírně mrzí, že se mi nenaskytla příležitost zúčastnit se některého z vašich čtení.“

„I mně je to velice líto, madam,“ Dickens na to. „Moje turné ale bohužel zrovna před dvěma dny skončilo a žádné další se již konat nebude. Po všech těch letech nyní s veřejným čtením končím jednou provždy.“

„A soukromé čtení nepřichází v úvahu?“ zeptala se Viktorie.

„Obávám se, že ne, Vaše Výsosti. Soukromé čtení bych neuspořádal u žádné příležitosti. Abyste chápala, madam, tak pro úspěch mých čtení je zcela nezbytné rozmanité publikum. Pro jiné autory, kteří předčítají veřejnosti, tomu možná tak není, ale pro mě rozhodně ano.“

„Rozumím,“ pokývala hlavou Její Výsost. „A rovněž chápu, že byste se zpronevěřil sám sobě, kdybyste své rozhodnutí změnil. Sama dobře vím, pane Dickensi, jak vytrvale si dokážete stát za svým.“ Usmála se a Dickens se později Forsterovi svěřil, že královna se určitě ve své mysli vrátila třináct let nazpátek, kdy se Dickens kategoricky odmítl před Její Výsostí objevit ve směšném kostýmu a nalíčení, které na sobě měl během komické frašky, následující po *Mrazivých hlubinách*.

Na samém závěru audience mu královna věnovala podepsaný výtisk svých *Skotských zápisků* a pak ho požádala o soubor jeho vlastních prací. „Velmi bych uvítala, je-li to možné, pokud bych je dostala ještě dnes odpoledne.“

Dickens se usmál, mírně se uklonil, avšak řekl: „Ještě jednou Vaši Výsost žádám o laskavou trpělivost, potřebuji o něco víc času, abych mohl svá díla nechat svázat tak, aby byla hodna stát se královským darem.“

Později jí zaslal všechny své knihy vázané v safiánu a pozlacené.

* * *

To poslední čtení, o kterém se zmínil před královnou, se konalo patnáctého března.

Toho večera četl z *Vánoční koledy* a ze „Soudu“. Tyto pasáže se vždy mezi publikem těšily velké oblibě. Jeho vnučka, maličká Mekitty, se tohoto čtení zúčastnila také a Kent mi později prozradil, že když její dědeček – oslovovala ho „čtihodný“ – mluvil podivnými hlasy, celá se třásla. A když pak spatřila, jak její „čtihodný“ *pláče*, sama se rozeštkala tak, že nebyla k utišení.

Ani já jsem si toto představení nemohl nechat ujít – neohlášený jsem seděl v zadní řadě, ztracený ve stínech.

Uvědomil jsem si, že té noci pozemské publikum dostane zcela poslední příležitost vyslechnout si Dickense předčítat hlasem Sama Wellera, Ebenezera Scrooge, Boba Cratchitta či malého Tima.

Počet diváků se vyšplhal do závratných výšin. Davy se před dvěma vchody do budovy na Regent Street a Piccadilly srotily již hodiny před začátkem představení. Později Dickensův syn Charley mému bratrovi řekl: „Ještě nikdy jsem ho neslyšel číst tak dobře a přitom s tak minimálním úsilím.“

Nicméně mně neuniklo, jaké úsilí musel Dickens vynakládat, aby zůstal v klidu. Když skončil „Soud“ z *Kroniky Pickwickova klubu*, Dickens, stejně jako vždycky, prostě odešel z jeviště.

Davy v hledišti propukly v šílenství. Potlesk, při němž publikum stálo, hraničil až s čirou hysterií. Dickens se několikrát na pódium vrátil, potom znova odešel, ale byl pokaždé opět přivolán zpátky. Nakonec rozrušené davy uklidnil a pronesl krátkou řeč, kterou si patrně již nějakou dobu promýšlel. Musel se značně přemáhat, aby ji mohl přednést – ve světle plynových lamp bylo patrné, jak mu po tvářích stékají slzy, zatímco jeho vnučka v lóži pro rodinu hořce pláče.

„Dámy a pánové, tuto etapu svého života uzavírám s pocitem trpké bolesti, a kdybych měl předstírat, že tomu tak není, bylo by to ode mne nejen lživé, ale také pokrytecké a necitelné.“

Potom stručně pohovořil o oněch patnácti letech, během nichž taková čtení pořádal – jak tato představení chápal jako povinnost vůči svým čtenářům a veřejnosti – a rovněž se zmínil o příznivém přijetí, kterého se mu ze strany čtenářů a veřejnosti dostalo. A aby nabídl alespoň nějakou kompenzaci za to, že jeho turné navždy končí, sdělil divákům, že *Záhada Edwina Drooda* se objeví již velice brzy (diváci byli natolik ohromení a vytržení, že ani v reakci na tuto úžasnou zprávu nezatleskali).

„Zář těchto oslnivých světél,“ pronesl a přistoupil o něco blíže k plynovým lampám a tichému publiku (odkud se ozýval pouze tichý pláč), „nyní opouštím jednou pro vždy a vám patří mé procítěné, upřímné, vděčné, uctivé a srdečné díky. Loučím se s vámi.“

Potom odkulhal z jeviště, ale neutuchající vlna hřmotného potlesku ho přivedla ještě naposledy zpátky.

Charles Dickens si políbil dlaň, zamával a potom se již nadobro odbelhal do zákulisí. Tváře měl přitom zmáčené slzami.

Když jsem se oné březnové noci vracel zpátky domů na Gloucester Place, snášel se k zemi mírný deštík. V kapse jsem měl schovaný nový, zatím ještě neotevřený dopis od Caroline Clowové – dozajista plný dalších podrobností o jejím trpkém údělu – a neustále jsem upíjel ze své stříbrné lahvičky.

Dickensovi příznivci – ta lůza, kterou jsem právě před chvílí slyšel v hledišti halekat a burácet – se budou dožadovat, aby byl pochován ve Westminsterském opatství hned vedle těch největších literátů. Nyní jsem o tom již ani v nejmenším nepochyboval. Dostali by ho tam, i kdyby měli jeho mrtvolu nést na svých vlastních nevyčválaných ramenech a sami mu vykopat hrob.

Rozhodl jsem se, že následujícího dne – ve středu – si odpočinu od psaní a vydám se do Rochesteru, abych tam Dickensovi připravil smrt a místo posledního odpočinku, jaké pro něj zamýšlím já.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ŠESTÁ

„Tak tadydlenc máme ten šutr,“ zašeptal Dradles a poklepal na povrch jednoho z kamenů ve zdi, který se zdál k nerozeznání od těch ostatních. „A tadydle nástroj, kerej se vo něj postará.“ Ve slabém světle lucerny jsem spatřil, jak zalovil někde v hloubi svého umatlaného moleskinového, flanelového a plátěného ošacení a vytáhl páčidlo skoro tak dlouhé jako mé předloktí. „A tudle nahoře, jak vidíte, pane Billy Wilkie Collins, vašnosto, máme vrub, kerej sem tam vyseknul. Je to úplně jednoduchý, jako když vodemykáte zámek svejch domovních dveří.“

Já jsem sice ten vrub na horní části kamene, kde byla nanesená omítka, neviděl, ale plochý konec páčidla jej objevil. Jak se Dradles vši silou opíral o konec páčidla, dýchal na mě své rumové výpary. Nakonec kámen zaječel.

Píši zaječel, milý čtenáři, a nikoli „zahlomozil“, „zaskřípal“ nebo „vydal hlasitý zvuk“, jelikož to, co se ozvalo, když byl kámen na svém prastarém místě ve zdi krypty o několik centimetrů posunut, znělo přesně jako ženské zaječení.

Pomohl jsem Dradlesovi až nečekaně těžký kus kamene odebrat a položit jej na točité schodiště krypty, temné a vlhké. Ve světle lucerny jsem spatřil čtverhrannou díru

ve zdi, která se mi ale pro mé účely zdála příliš malá. Když za mnou Dradles upustil to kovové páčidlo, přiznávám, že jsem leknutím nadskočil několik centimetrů nad zem.

„No tak, jen se neupejpejte a nahlídněte tam, seznamte se se starejma nebožtíkama, co tam na vás čekaj,“ zakrákoral kameník. Když jsem přidržoval svítilnu u otvoru, znova si nahýbal ze své lahve, kterou měl snad u sebe neustále.

Pohlédl jsem tedy dovnitř, ale stále se mi to místo zdálo malé. Tato vnější zeď byla od vnitřní zdi staré krypty vzdálená ani ne třicet centimetrů, a i když jsem si všiml, že tento úzký prostor sahá na obou stranách do hloubky tak třiceti až šedesáti centimetrů pod úroveň vnější cestičky, kde jsme nyní dřepěli, byl zpola zaplněn rozbitými kameny, starými lahvemi a jiným harampádím.

Slyšel jsem, jak se Dradles nalevo ode mne směje. Musel si ve světle lucerny všimnout mého zklamaného výrazu.

„Říkáte si, že je to příliš úzký, vidíte, pane Billy Wilkie Collins? Ale kdepak. Postačuje to naprosto parádně. Tady hrábněte!“

Držel jsem svítilnu, zatímco Dradles se v podřepu přibližoval ke mně. Zašátral ve svých naditých kapsách a zničehonic se mu v pravé ruce objevila dlouhá zvířecí kost.

„Odkupak to máte?“ zašeptal jsem.

„No přece z toho většího pokusného psa z jámy páleného vápna. Teďka tam dělám pořádek já, víme? A teď sledujte.“

Dradles položil dlouhou psí stehenní kost (anebo co to bylo) naležato do toho malého otvoru a pak ji několika prsty pinknul dovnitř. Slyšel jsem, jak dole drkotá po té suti, až se nakonec skutálela tak metr na stranu.

„Tam by se vám vešel celej vagon psích koster,“ zahalekal až příliš nahlas. „Ale my tam dolů za starejma nebožtíkama se zahrnutějma berlema nechceme poslat žádnýho psa, vidíte?“

Neřekl jsem na to nic.

Dradles znova zašátral mezi vrstvami svých špinavých zaprášených šatů a zničehonic držel v ruce lidskou lebku, které chyběla pouze spodní čelist.

„Kdo to je... kdo to byl?“ zašeptal jsem. Jen nelibě jsem nesl, že je z mého hlasu cítit značné rozechvění. Ač byl prostor, v němž jsme se nacházeli, velice úzký, všechno se tu značně rozléhalo.

„Joj, jména starejch nebožtíků jsou důležitý, avšak nikoli už pro ně samý, ale pro nás živý, co?“ zasmál se Dradles. „Říkejme mu Yorick.“

Ten starý muž si musel znova ve světle lucerny povšimnout mého výrazu, jelikož se dal do hlasitého smíchu – a tohle opilecké halekání se odráželo od křížové klenby nad námi, od stěn obklopujících onu svažující se zahrnutou chodbu se schodištěm, kde jsme se nacházeli, a také od nepředstavitelných místností a tunelů někde v neproniknutelné tmě daleko pod námi.

„Pan Billy Wilkie Collins si nesmí myslet, že my kameníci neznáme barda a nedovedeni z něj i něco vodcitovat,“ zašeptal ten stařík. „Tak se teda na to, co zbylo z ubohýho Yoricka, podíváme.“ Nato protáhl ruku s lebkou tím malým otvorem a pak ji v levé části úzké dutiny upustil. Na zvuk, který vydávala, jak tam dole narážela do kamenů, lahví a suti, snad nikdy nezapomenu.

„S lebkama je to dycky nejhorší,“ zahlaholil Dradles vesele. „Páteř, i když má všechny obratle neporušený, tam dycky vecpete, jako nějakýho zkamenělýho hada, a

nevadí, když se přitom nějaký části vodštípnou. Kudyma propadne lebka, tam se vleze i celej člověk. Anebo deset celejch lidí. Aj stovka. Už jste přesvědčenej, pane Billy Wilkie?“

„Ano.“

„Buďte teďka tak hodnej a pomozte mi vrátit tendle šutr zase nazpátek. Až si to tady šecko vyřídíte, dejte starýmu Dradlesovi vědět a von to tady zas zavomítne, aby nikdo nepoznal, že se s toudlenctou zdí provádělo něco nekalýho.“

Venku, kde foukal mrazivý březnový vítr, jsem starému kameníkovi v bankovkách nejružnějších velikostí vyplatil tři sta liber. Jak jsem je počítal, Dradlesův dlouhý suchý jazyk sebou zmítal, jako by patřil nějakému plazovi z Galapág. Svě prachem pokryté tváře a horní rty si olizoval tak rychle, že mi jeho jazyk připadal jen jako rozmazaná šedorůžová skvrna.

„A každý rok vám pak vyplatím dalších sto liber,“ slíbil jsem mu šeptem. „Dokud budu žít.“

Podíval se na mě úkosem. Když se dal do řeči, znělo to příliš, příliš hlasitě. „Snad si pan Billy Wilkie Collins nemyslí, že si musí Dradlesovo mlčení kupovat, nebo snad ano? Dradles dokáže mlčet stejně jako kterejkoli spořádaněj muž. Anebo nespořádaněj, na tom nesejde. Když někdo, kdo udělal to, co se chystáte udělat vy, chce někomu zaplatit za mlčení, moh by možná začít pomýšlet i na to, že by znova udělal, co už jednou proved, aby si to mlčení zajistil *napořád*. Ale to by byla zatraceně velká chyba, pane Billy Wilkie. To teda jo. Vo těch vašich spádech sem pověděl svýmu učedníkovi a zapřísáhnul sem ho, aby vo tom živý duši nepověděl, jinak pozná, jak vypadá Dradlesův hněv, ale je s tím seznámenej, pane. A dyby se mělo jeho statným božskému Dradlesovi něco podezřelýho přihodit, nenechal by si to pro sebe.“

Na chvíli jsem přemýšlel o jeho učedníkovi – je to hluchoněmý idiot, jestli si dobře vzpomínám. „Nesmysl. Berte to jako rentu. Peníze, které dostanete výměnou za vaše služby a výpomoc při našem společném...“

„Dradles ví, co je to renta stejně dobře, jako že starěj Yorick, kerýho sme nechali tam dole, měl humoru za sto, mladý Horacio. Až budete chtít ten starěj kámen, co teďka vypadá zcela neporušeně, zase vrátit a zaomítat zpátky, a to na celou věčnost, dejte starýmu Dradlesovi vědět.“ Potom se otočil na obnošeném podpatku, odkráčel pryč a ani se neohlédl. Jen se na rozloučenou prstem dotkl něčeho, co snad mohlo být krempou čehosi, co se kdysi možná dalo nazvat kloboukem.

* * *

Můj nový román na pokračování, *Muž a žena*, se již neprodával tak dobře jako *Měsíční kámen*. Na nový díl, vycházející každý měsíc, již nečekaly dlouhé řady čtenářů. Reakce kritiků byla vlažná, snad i odmítavá. Anglické čtenáře, jak jsem ostatně čekal, podrobné a důkladné popisy různých nešvarů svalnatého křesťanského atleta rozezlyly. Od bratrů Harperových se mi z New Yorku doneslo, že americké čtenářstvo má o román také jen omezený zájem a ještě chladnějším je nechává nespravedlnost anglického sňatkového práva, které umožňuje – a dokonce podporuje – aby mohl být člověk lapen do nechtěného manželství.

Ale já si z těchto nepříjemností hlavu nedělal.

Pokud jsi mou knihu *Muž a žena*, milý čtenáři z budoucnosti, nečetl (ačkoli doufám, že i po více než století je stále k dostání), dovol mi, abych ti zde nabídl alespoň krátkou ochutnávku. Tento výjev pochází z kapitoly čtyřicáté čtvrté (strana dvě stě dvacet šest v prvním vydání), kdy se moje nebohá do manželství lapená hrdinka setká s něčím (alespoň dle mého názoru) strašlivým:

„Ta věc se pomalounku přikrádala blíže, v hřejivém slunečním svitu na ni dopadaly temné stíny. Nejdříve jsem rozpoznala pouze nejasnou ženskou postavu. Za nějakou chvíli již začínaly být její rysy patrnější – jako by z ní vycházelo nějaké světlo, a to se neustále rozjasňovalo, rozjasňovalo a rozjasňovalo, až jsem před sebou nakonec spatřila vidinu SEBE SAMA, docela jako kdybych hleděla do zrcadla – moje vlastní dvojnice, co mne pozoruje mýma vlastníma očima... Pak mi řekla mým vlastním hlasem: ‚Zabij ho!‘“

V *Cassell's Magazine* mi jako zálohu dopředu zaplatili pět set liber, celkově jsem od nich obdržel sedm set padesát liber. V nakladatelství F. S. Ellise jsem zařídil, aby byl román *Muž a žena* vydán ve třech svazcích, z nichž první se měl na trhu objevit dvacátého sedmého ledna. Přestože se román v Americe prodával jen průměrně, Harperovi byli s kvalitou prvních dílů natolik spokojeni, že mi poslali zcela nečekaný šek na pět set liber. Rovněž jsem *Muže a ženu* psal s vědomím, že se rozhodně objeví na jevišti – tento i mé následující romány se daly považovat svým způsobem i za divadelní scénáře – a velmi jsem se těšil na další příjmy, kterých se mi za rychlé uvedení hry v londýnských a amerických divadlech dostane.

A srovnajte toto všechno s tím, jak málo toho během posledního roku vyplodil Dickens.

Ještě víc mne nazlobilo, když jsem se jednoho květnového dne zastavil na Wellington Street v redakci časopisu *All the Year Round*, abych tam s Willsem nebo Charley Dickensem projednal (vyžádal si) navrácení svých autorských práv, ale zjistil jsem, že si oba zašli na oběd, a tak jsem jen tak přecházel z kanceláře do kanceláře, jak tam bylo mým starým zvykem, a narazil přitom na otevřený účetní dopis od Forstera a Dolbyho.

Jednalo se o shrnutí výdělků z Dickensových čtení, a když jsem si je procházel, skarabeus sebou za mým levým okem neustále šil a způsobil mi úpornou bolest hlavy, která mi obtáčela čelo jako napevno uvázaný provaz. A právě v takovém neutěšeném stavu jsem si pročetl Dolbyho těsné, do sloupečků seřazené písmo:

Počet placených představení Charlese Dickense během posledních let dosáhl celkového počtu čtyři sta dvacet tři, z toho sto jedenáct proběhlo, když byl Dickensovým impresáři Arthur Smith, sedmdesát pak pod dohledem Thomase Headlanda a dvě stě čtyřicet dva pod Dolbym. Zdálo se, že během působení panů Smitha a Headlanda si Dickens nikdy nedělal přesné záznamy o příjmech, ale tohoto jara je odhadnul zhruba na dvanáct tisíc liber. S Dolbym pak ty příjmy dosáhly takřka třiceti tři tisíc liber. Dohromady se tedy jednalo o nějakých čtyřicet pět tisíc liber – v průměru tedy více než sto liber za představení – a, podle poznámky, kterou Dickens přiložil, představovala tato částka takřka polovinu veškerého Dickensova majetku, jehož hodnota byla odhadnuta zhruba na devadesát tři tisíc liber.

Devadesát tři tisíc liber. Celý minulý rok i tento jsem se, kvůli svým osobním vkladům do divadelní produkce hry *Černá a bílá*, závrtným půjčkám Fechterovi, nákladům na údržbu obrovského domu na Gloucester Place (a platům dvěma tamním sloužícím a kuchařce), štědrým apanážím pro Martu R. a především své potřebě nakupovat obrovská množství opia i morfia potýkal s nemalými finančními potížemi. Fredericku Lehmannovi jsem před rokem (když mi nabídl, že mi půjčí peníze) napsal: „*Umění ne vždycky vynáší. Zatracené umění.*“

* * *

Z důvodů špatného počasí jsem se domů z Wellington Street toho odpoledne vracel drožkou, když v tom jsem spatřil Dickensovu dceru Mary (které ale její rodinní příslušníci a my, co jsme k nim měli blízko, říkali „Mamie“), jak jde v dešti po Strandu. Ihned jsem kočímu nařídil, aby drožku zastavil, doběhl jsem k ní a zjistil, že sama a bez deštníku kráčí deštěm (vracela se po obědě domů do svého pronajatého londýnského domu), protože se jí nepodařilo zastavit drožku. Pomohl jsem jí tedy do té své, zaťukal holí na strop a zavolal na kočího: „Číslo pět na Hyde Park Place, prosím, u Mramorového oblouku.“

Na potahy sedadla z ní kapala voda – nabídl jsem jí dva čisté kapesníky, aby si mohla alespoň osušit ruce a tvář. Když jsem si všiml, jak má zarudlé oči, uvědomil jsem si, že plakala. Zapředl jsem s ní konverzaci, zatímco se stále utírala. Drožka pomalu za husté dopravy drkotala na sever a déšť toho dne o její střechu bubnoval obzvláště hlasitě.

„Jsi tak laskav,“ začala rozrušená mladá žena (ač se v pokročilém věku dvaatřiceti let za mladou ženu dala považovat již jen stěží). „Vždycky ses k naší rodině choval tak laskavě, Wilkie.“

„A tak to také zůstane,“ zamumlal jsem. „Po vši té pohostinnosti, které se mi za strany vaší rodiny po celá léta dostávalo.“ Kočí nad námi v dešti křičel a oháněl se bičem. Nemířil však na svého vlastního nebohého koně, ale na kočího jakéhosi povozu, který mu vjel do cesty.

Mamie jako by mě neposlouchala. Vrátila mi mé nyní zcela promočené kapesníky, povzdechla si a řekla: „Včera v noci jsem šla na královský bál a tak skvěle jsem se pobavila! Kolik radosti jsem si tam jen užila! Otec mě měl doprovodit, ale nakonec z toho bohužel na poslední chvíli sešlo...“

„Doufám, že nikoli kvůli jeho zdraví,“ já na to.

„Ano, naneštěstí ano. Řekl mi, že jeho noha – promiň mi ta slova, ale sám to tak popsal – je pouhým pytle plným bolesti. Jen s námahou se každý den dobelhá ke stolu, aby mohl psát.“

„To je mi moc líto, Mamie.“

„Ano, ano, to nám všem. Den před královským bálem přišla za otcem jistá návštěvnice – velmi mladá dívka pokoušející se o literární tvorbu, která se za otcem dostavila na doporučení lorda Lyttona –, a když se jí otec svěřoval, kolik radosti mu psaní toho *Drooda* přináší, měla ta troufalá dívka tolik drzosti, že se zeptala: „Ale co když zemřete ještě předtím, než tu knihu stihnete dopsat?“

„Neslýchané,“ zamumlal jsem.

„Ano, ano. Inu, otec – však to znáte, jak se někdy během hovoru usměje, ale zraky přitom najednou upře někam velice daleko – na to řekl: ‚Aha! To už mi také několikrát přišlo na mysl.‘ A tu dívku to rozrušilo...“

„Však se také není čemu divit,“ odvětil jsem.

„Ano, ano... Ale když otec spatřil, že ji uvedl do rozpaků, tak na ni velice tiše a tím nejlaskavějším hlasem promluvil: ‚Člověk může pracovat, víte – pracovat pouze za dne.‘“

„Tak, tak,“ pokýval jsem hlavou. „My všichni spisovatelé to vnímáme stejně.“

Mamie si začala na hlavě posouvat svůj čepec a upravovat si vlasy a povadlé kadeře, zatímco já se na chvíli zamyslel nad poněkud pošmournou budoucností obou Dickensových dcer. Mladší Katey byla provdána za velmi nemocného mladého muže a platila v současné době za společenskou vyvrhelku, jednak kvůli otcovu odloučení od matky a také kvůli svému vlastnímu záletnému chování. Pro uši společnosti, ale i většiny mužů, kteří by se mohli stát jejími snoubenci, měla příliš nabroušený jazyk. Mamie se nedostalo tolik inteligence jako Kate, ale její někdy pokud zoufalé pokusy o společenské přijetí se vždy odehrávaly na samém kraji společnosti, a to často v bouři zlovolných klevet, také kvůli politickým názorům jejího otce, sestřině chování a jejímu vlastnímu panenství. Zatím poslední vážnou nadějí na vdavky Mamie poskytoval Percy Fitzgerald, ale – jak se večer před Novým rokem vyjádřila Kate – Percy si nakonec vyvolil onu „upejpavou krasavici“, čímž se připravil o svou poslední možnost přiznít se do Dickensovy rodiny.

„Už se moc těšíme na návrat do Gad’s Hill Place,“ řekla Mamie najednou, když si konečně urovnala pomačkanou sukni a upravila živůtek tak, aby vše vypadalo způsobně.

„Aha, takže vy se chystáte ten londýnský dům opustit tak brzy? Měl jsem takový dojem, že Charles jej pronajal na delší dobu.“

„Pouze do prvního června. Otec se již nemůže dočkat, až se na léto vrátí do Gad’s Hillu. Chce, abychom tam všichni již od druhého nebo třetího června byli s ním, v radostné a uvolněné atmosféře. Po zbytek léta již nebude mít mnoho důvodů, proč se vracet zpátky do města. Cestování po železnici je pro otce v poslední době tak vysilující, Wilkie. A i pro Ellen bude určitě jednodušší navštěvovat nás tam než tady ve městě.“

Když jsem tohle uslyšel, zamrkal jsem, pak jsem si sundal brýle a otřel si je jedním z promáčených kapesníků, abych skryl svůj překvapený výraz.

„Slečna Ternanová vás tam stále navštěvuje?“ zeptal jsem se nenuceně.

„Ale ano, Ellen nás již po několik let pravidelně navštěvuje – vždyť se ti o tom tvůj bratr nebo Katey jistě zmínili, Wilkie! Když se to tak vezme, tak se docela divím, že jsi nikdy nepřišel na návštěvu zrovna v době, kdy u nás pobývala. Ale – vždyť ty máš poslední dobou tolik práce!“

„To ano,“ přitakal jsem.

Takže Ellen Ternanová stále bývá v Gad’s Hillu častým hostem. Jak překvapivé. Přisahal bych, že Dickens své dcery zapřisáhl, aby to nikomu neprozrazovaly – další důvod, aby se jim společnost vyhýbala – ale lehkovážná Mamie na to zřejmě

zapomněla. (Anebo se domnívala, že jsem stále natolik dobrým přítelem jejího otce, že to mohu vědět.)

V tu chvíli jsem si uvědomil, že nikdo z nás – nikdo z Dickensových přátel, rodiny, či dokonce jeho životopisců v nějakých vzdálených časech, jako jsou ty tvé, milý čtenáři – se nikdy nedozví celou pravdu obklopující jeho podivný vztah s herečkou Ellen Ternanovou. Skutečně ve Francii pohřbili dítě, jak jsem si odvodil poté, co jsem před nádražím v Peckhamu zaslechl onen útržek rozhovoru? Žili nyní pouze jako bratr a sestra s tím, že vzájemnou vášeň – pokud je tedy vůbec kdy poháněla – nechali navždy za sebou? Anebo snad ta vášeň pomalu mění podobu na méně utajovanou – možná to pro stárnoucího spisovatele vyústí ve skandální rozvod a druhé manželství. Mohl by se Charles Dickens vůbec kdy cítit šťastný s ženou, která mu během jeho vášnivého, naivního, romantikou prostoupeného života stále unikala?

Ve spisovatelské části mého nitra to vyvolávalo zvědavost, jinak mi ale odpovědi na tyto otázky byly ukradeny. Ty dohořívající zbytky našeho starého přátelství ve mně Dickensovi přály, aby se mu takového štěstí za života dostalo, ovšem především jsem pociťoval potřebu, že jeho život musí *skončit* – Dickens se musí ztratit, vypařit, být nadobro vymazán, jeho mrtvola se nesmí nikdy najít – aby ho ty pochlebovačné hordy nemohly pohřbít ve Westminsterském opatství. To jsem pokládal za nesmírně důležité.

Mamie neustále o něčem blábolila – o někom, s kým na královském bále tančila a laškovala – ale kočár najednou zastavil, já vyhlédl ven z okna, po němž stékal déšť, a spatřil Mramorový oblouk.

„Doprovodím tě ke dveřím,“ nabídl jsem jí, vystoupil ven a pomohl té hloupoucké staré panně na zem.

„Ó, Wilkie,“ špitla, když mne vzala za ruku, „jsi opravdu tak nesmírně laskav.“

* * *

Několik nocí poté, co se uskutečnilo toto náhodné setkání, jsem se pěšky vracel domů z divadla Adelphi, když v tom jsem uslyšel, jak za mnou v potměšilé uličce někdo nebo něco zasyčelo.

Zastavil jsem se, otočil a zvedl vycházkovou hůl s bronzovým držadlem, jak by to ostatně udělal každý muž, kterého v noci ohrožuje nějaký hrubián.

„Pane Colinssssi,“ zasyčela ta temná postava v úzkém průchodu.

Drood, napadlo mě. Srdce se mi divoce rozbušilo a ve spáncích mi začalo těžce pulzovat. Připadal jsem si jako přimražený, nemohl jsem se dát na útěk. Ještě pevněji jsem rukama sevřel svou hůl.

Ta temná postava udělala dva kroky blíže ke vchodu do uličky, ale úplně celá na světlo nevyšla. „Pane Colinsssi, to jsem já, Reginald Barris.“ Vybídl mě, abych přistoupil blíž.

Do uličky jsem vejít nechtěl, ale i z toho páchnoucího temného průchodu jsem viděl, jak na temnou tvář té postavy dopadá lichoběžník světla ze vzdálené pouliční lampy. Rozeznal jsem ty samé špinavé nepěstěné vousy, ty samé znavené oči pronásledovaného člověka, který se musí mít neustále na pozoru. Jeho zuby jsem v mdlém světle zahlédl jen krátce, ale zdálo se, že se zkazily. Kdysi hezký, sebevědomý a

statný detektiv Reginald Barris se proměnil v tuto vystrašenou postavu, která na mě zpod křídel stínů šeptá ze zapadlé uličky.

„Myslel jsem, že jste již mrtev,“ zašeptal jsem.

„Nejsem od toho daleko,“ odvětila ta potměšilá postava. „Pronásledují mě všude. Nenechají mě vysspat ani se najíst. Neustále se musím pohybovat.“

„Jaké zprávy pro mne máte?“ dožadoval jsem se. Svou těžkou hůl jsem stále držel v útočné pozici.

„Drood a jeho nohsledi se již dohodli na dni, kdy si přijdou pro pana Dickense,“ zasyčel na mě. Dech měl zkažený, cítil jsem to i ze vzdálenosti takřka jednoho metru. Uvědomil jsem si, že tohle droodovské syčení nejspíše způsobují jeho chybějící zuby.

„Kdy?“

„Devátého června. To už je za méně než tři týdny.“

Páté výročí, pomyslel jsem si. Dávalo to smysl. Zeptal jsem se tedy: „Co tím myslíte, že si pro něj přijdou? Že ho zabijí? Unesou? Vezmou dolů do Podměstí?“

Ten špinavec jen pokrčil rameny. Krempu potrhaného klobouku si narazil níže, takže jeho tvář se opět schovala v temnotě.

„Co mám dělat?“ optal jsem se.

„Můžete ho varovat,“ vyštěkl Barris. „Ale neexistuje žádné místo, kde by se mohl sskrýt – v žádné zemi by nebyl v bezpečí. Jakmile se Drood pro něco rozhodne, nedá se s tím nic dělat. Ale možná byste mu mohl alespoň říci, aby si ještě zařídil vše, co potřebuje.“

Pulz jsem měl stále velmi vysoký. „Mohu udělat něco pro vás?“

„Ne,“ odvětil Barris. „Já jsem již synem smrti.“

Ještě než jsem se stačil na cokoliv dalšího zeptat, ta temná postava začala couvat a pak se zdálo, jako by se nořila do špinavého dláždění uličky. Nejspíš tam někde muselo být schodiště do sklepa, které jsem neviděl, ale mým očím prostě připadalo, jako by se ta do stínů oděná postava zanořovala do země, dokud zcela nezmizela.

Devátého června. Ale jak jen si já sám s Dickensem vyřídím vše potřebné, než tento den nastane? Již brzy se vrátí do Gad's Hill Place a oba z nás máme nemálo práce s našimi romány. A jak jen ho mohu odlákat pryč – a zvláště na místo, kam ho potřebuji dostat – abych mohl učinit to, co je třeba? A to všechno před devátým červnem, výročím nehody ve Staplehurstu, dnem, který měl Dickens vždy vyhrazený pro setkání s Droodem?

Napsal jsem Willsovi formální a poněkud strohý dopis, v němž jsem se dožadoval navrácení autorských práv ke všem svým románům a povídkám, které se kdy objevily v časopise *All the Year Round*, a odpověď mi onoho posledního květnového týdne roku 1870 přišla od samotného Dickense.

Dokonce i obchodní část toho dopisu zněla velice přátelsky – ujistil mne, že se již připravují všechny potřebné podklady a že, ač jsme se nikdy na takovémto navrácení práv písemně nedohodli – všechna tato práva mi budou okamžitě navrácena. Ale krátký závěr dopisu vyzněl velice tesklivě, až osamoceně.

Můj drahý Wilkie, napsal, *nechodím za tebou, jelikož tě nechci rušit. Ale možná by ses za mnou mohl chtít zastavit ty? Kdo ví?*

Výborně.

Ihned jsem Dickensovi napsal vřelou odpověď, v níž jsem ho požádal „zda bychom se nemohli sejít, co nejdříve to půjde, avšak pokud možno ještě před oním výročím, které si každý rok touto dobou připomínáš.“ Pokud by Dickens tento dopis náhodou nespálil, jak měl ve zvyku, každý, kdo by si jej následně přečetl, by z něj mnoho nepoznal.

Když mi od Dickense prvního června přišla vlídná a souhlasná odpověď, dokončil jsem poslední přípravy a třetí, závěrečné jednání mohlo začít.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ SEDMÁ

Kde to jsem?

V Gad's Hillu. Ale nikoli v Gad's Hill Place, prostě jen v Gad's Hillu, na místě, kde se Falstaff pokoušel oloupit kočár, ale napadlo jej „třicet hrubiánů“ – ve skutečnosti jen princ Jindra a jeho přítel – a než ve strachu utekl, byl takřka oloupen sám.

Můj černý kočár je přistaven u Falstaffova hostince. Tento pronajatý kočár vypadá spíše jako pohřební vůz, což je přiléhavé. Jak se postupně začínají vytrácet poslední zbytky večerního světla, nelze jej ve stínu pod vysokými stromy takřka spatřit. Kočí na kozlíku není žádný skutečný kočí, ale námořník, kterého jsem si pro tento dnešní večer najal a vyplatil mu částku rovnající se šesti měsíčním platům opravdového kočího. Je to mizerný kočí, ale pochází z cizí země. Nemluví anglicky (dorozumívám se s ním lámanou němčinou, co si pamatuji ještě ze školy, a různými posunků) a vůbec nic neví o Anglii ani o jejích slavných osobnostech. Za deset dní opět odplouvá a k anglickým břehům se možná již nikdy nevrátí. Na nic se nevyptává. S koňmi to vůbec neumí – ti to vycítili a neprojevují mu vůbec žádnou úctu – avšak pro dnešní večer bych si vhodnějšího kočího nemohl přát.

Kdy že se to odehrává?

Vlažného večera osmého června roku 1870, dvacet minut po západu slunce. Vlaštovky a netopýři se řítí hradbou stínů do otevřené krajiny, křídla netopýřů a vidlicovité ocasy vlaštovek připomínají na pozadí padajícího šera výjev namalovaný bledými vodovými barvami.

Vidím Dickense, jak kluše přes cestu – nebo se o poklus alespoň pokouší, jelikož mírně kulhá. Má na sobě tmavé oblečení, které jsem mu na tento výlet doporučil, a jakýsi filcový klobouk se širokou krempou. Přestože má nohu a chodidlo očividně napuchlé, nenese si s sebou dnes večer žádnou hůl. Otevru dveře a on se posadí vedle mě do kočáru.

„Nikomu jsem dnes večer neřekl, kam jdu,“ povídá udýchaně. „Zrovna tak, jak jsi to po mně žádal, můj drahý Wilkie.“

„Děkuji ti. Takováto diskretnost bude potřeba pouze při této jedné příležitosti.“

„Všechno se mi to zdá velice tajemné,“ promluví, když klepu holí na strop, abych dal pokyn vozkovi.

„Však také ano,“ odvětim. „Dnes, můj drahý Charlesi, najdeme oba odpovědi k velkým záhadám – z nichž ta tvá je větší.“

Nic na to neřekne. Jak kočár po silnici uhání na východ, nadskakuje, otrásá se a chvěje, vysloví Dickens pouze jedinou poznámku. Ten námořnický kočí pohání koně k příliš vysoké rychlosti, neustále najíždí do nějakých děr a i před sebemenší překážkou prudce strhne řízení do strany, takže se náš kočár může každou chvíli převrhnout do příkopu plného vody po straně vozovky.

„Zdá se, že tvůj kočí jede až nezdravě rychle,“ poznamená Dickens.

„Je to cizinec,“ vysvětlím.

O nějakou chvíli později se Dickens přese mne nakloní a podívá se z levého okna na věž rochesterské katedrály, která se před námi postupně zvedá jako černý hrot probodávající tmavnoucí oblohu. „A,“ pronese, avšak zdá se mi, že se v té slabice spíše než překvapení skrývá potvrzení něčeho, co již věděl.

Kočár se skřípěním zastaví u vchodu na hřbitov, my se vybelháme ven – nesu malou nerozsvícenou lucernu a jak já, tak Dickens se v důsledku všeho toho otrásání a nadsakování během divoké jízdy sem pohybuje poněkud dřevěně – potom kočí praskne bičem a černý kočár se odkodrcá do houstnoucího přítmí.

„Ty nechceš, aby na nás kočár počkal?“ vyzvídá Dickens.

„Až nastane čas, kočí se pro mne vrátí,“ odpovím.

Pokud si všimnul, že jsem použil „pro mne“, a nikoli „pro nás“, nijak se k tomu nevyjádřil. Vstupujeme na hřbitov. Kostel a tato stará čtvrť města jsou tiché a prázdné. Příliv zrovna opadnul a my cítíme zápach rozkladu přicházející z mokřadů, avšak odněkud zdáli přichází také čerstvá slaná mořská vůně a občasný zvuk vlnobití. Jediný zdroj světla představuje ubývající srpek měsíce.

Dickens znova tiše promluví: „A co teď, Wilkie?“

Vytáhnu z kabátu pistoli – v kapse se mi její kohoutek a zaměřovač zasekl o podšívkou, a tak mi chvíli trvalo, než jsem ji dostal ven – a namířím ji na něj.

„Á,“ řekne znova a já opět v jeho hlase nezaznamenám žádné překvapení. Mému uchu, i přes divoké bušení ve spáncích, zní tato slabika spíše smutně, možná i úlevně.

Na chvíli takto stojíme, jako nějaký podivný a nepřírozený živý obraz. Vítr od moře si pohrává s větvemi borovice, stojící poblíž místa, kde zeď odděluje hřbitov od ulice. Lem a volný límeček Dickensova dlouhého letního kabátce se třepetají jako nějaký černý prapor. Zvedne ruku a chytne se za krempu filcového klobouku.

„Takže tedy jáma s páleným vápnem?“ zeptá se Dickens.

„Ano.“ Až na druhý pokus toto slovo vyřknu zřetelně. V ústech mám velice sucho. Spaluje mne touha napít se z lahvičky s laudánem, avšak nechci od Dickense ani na chvíli odvrátit pozornost.

Pokynu pistolí a Dickens se vydá směrem k temné zadní část hřbitova, kde se skrývá otevřená jáma s páleným vápnem. Kráčím zhruba metr za ním a dávám pozor, abych se k němu příliš nepřibližoval, kdyby se Nenapodobitelný náhodou rozhodl učinit nějaký prudký výpad proti mé pistoli.

Najednou se zastaví a já také. Udělám ještě tak dva kroky od něj, zbraň stále namířenou.

„Můj drahý Wilkie, mohu mít jedno přání?“ Mluví tak tiše, že jeho slova se mezi šelestem několika málo stromů a mnoha stébly trávy takřka vytrácejí.

„Nyní skutečně není ten nejvhodnější čas vznášet nějaká přání, Charlesi.“

„Možná,“ odvětlí Dickens a já si ve slabém měsíčním svitu povšimnu, že se usmívá. Vůbec se mi nelíbí, jak se na mě takhle dívá. Doufal jsem, že ke mně zůstane po celou dobu cesty k jámě s páleným vápnem, kde jsem chtěl svůj skutek dokonat, otočen zády. „Ale já i tak jedno mám,“ pokračuje tiše. Je to šílené, ale já v jeho hlase neslyším ani náznak strachu, naopak mi přijde ještě vyrovnanější než ten můj. „Jen jedno.“

„A jaké?“

„Možná se tomu podivíš, Wilkie, ale již po dobu několika let mám silnou předtuchu, že zemřu v den výročí nehody ve Staplehurstu. Mohu sáhnout do své vesty a podívat se na hodinky?“

Proč to chce proboha udělat? pomyslím si zmateně. Během příprav na tento večer jsem vypil takřka dvakrát tolik laudána, než mám obvykle ve zvyku, a vstříknul si dvojitou dávku morfia. Nyní mi ale připadlo, že tyto léky mi ani tak nepřinesly povzbuzení jako spíše malátnost a podivný závratný pocit. „Tak tedy dobrá, podívej se, ale rychle,“ vypravím ze sebe.

Dickens zcela v klidu vytáhne hodinky, ve světle měsíce se na ně podívá a než je zase schová, pomalu je natáhne. Zdá se mi to naprosto šílené. „Je pár minut po desáté,“ řekne. „Tohle letní pološero trvá v tuto roční dobu tak dlouho, a my odjížděli docela pozdě. Již za chvíli se dostaví půlnoc. Nemohu vysvětlit proč – jelikož tvým cílem nepochybně je, aby se nikdo nedozvěděl, kde a jak jsem zemřel – ale skutečně by pro mne znamenalo mnoho, kdyby mi bylo dovoleno naplnit své předtuchy a opustit tento svět až devátého, a nikoli již osmého června.“

„Doufáš, že někdo přijde anebo se stane něco, co ti umožní utéct,“ pronesu roztrášeným hlasem, který zní jinak než obvykle.

Dickens jen pokrčí rameny. „Pokud někdo vejde na hřbitov, stále mne budeš moci zastřelit a pak travinami uprchnout až ke kočáru, který na tebe dozajista čeká někde poblíž.“

„Našli by tvé tělo,“ odvětlím příkře. „A potom by tě pohřbili ve Westminsterském opatství.“

Dickens se dá do smíchu. Je to ten hlasitý, nenucený, uvolněný a nakažlivý smích, který jsem od něj slyšel již tolikrát. „Tak o tohle tady jde, můj drahý Wilkie? Westminsterské opatství? Uklidni tvé obavy, když ti prozradím, že jsem ve své závěti uvedl, že si přeji prostý, malý pohřeb? Žádný okázalý obřad ve Westminsterském opatství, ani nikde jinde. Na své poslední cestě nechci mít více než tři kočáry a ne více lidí, než se do těchto tří malých kočárů vejde.“

Můj divoký tep – a nyní i pulzující bolest hlavy – jako by chtěly udržet tempo se vzdáleným vlnobitím někde na východě, ale nepravidelný rytmus větru toto souznění neustále hať.

„Žádná poslední cesta nebude,“ promluví.

„Očividně ne,“ Dickens na to a opět mě rozzlobí dalším mírným úsměvem. „A právě proto bys mi mohl, než se rozloučíme navždy, toto jedno přání splnit.“

„A proč?“ zeptám se nakonec.

„Zmínil ses o tom, že každý z nás dnes večer nalezne klíč k záhadě. Já se nejspíše dozvím, co – jestli vůbec něco – následuje po smrti. Ale co ty, Wilkie? Jakou záhadu jsi chtěl tohoto krásného večera rozluštit ty?“

Mlčím.

„Nech mě hádat,“ povídá Dickens. „Chtěl bys vědět, jak má skončit moje *Záhada Edwina Drooda*. A možná se také dozvědět, jak *můj* Drood souvisí s *tvým* Droodem.“

„Ano.“

Znova se podívá na hodinky. „Do půlnoci zbývá pouhých devadesát minut. Přinesl jsem si placatící brandy – na tvé doporučení (ač Frank Beard by se rozhodně zděsil, kdyby to věděl) – a nepochybuji, že i ty sám sis přinesl nějaké obcerstvení. Proč se tady někde neposadíme a naposled si nepopovídáme, než zvony tam v té věži odbijí můj poslední den?“

„Domníváš se, že si to rozmyslím, co?“ řeknu se zlovlným úsměvem.

„Abych se přiznal, Wilkie, ani na chvíli by mě nenapadlo, že ano. Ani nevím, jestli bych si to vůbec přál. Jsem velmi... znaven. Ale rozhodně nemám nic proti jednomu poslednímu rozhovoru u dobré brandy.“

Dickens se otočí na podpatku a očima začne mezi všudypřítomnými náhrobky hledat vhodné místo k sezení. Já ho můžu nyní buďto následovat, anebo zastřelit a odtáhnout jeho mrtvolu k mnoho metrů vzdálené jámě s páleným vápnem. Doufal jsem, že k této poslední potupě nebude muset dojít. Ale koneckonců nemám nic proti tomu na několik minut posedět, než mne ona dočasná malátnost přejde.

* * *

Jako židle nám vybere dva polehlé náhrobky, mezi nimiž se nachází širší, přes metr dlouhý náhrobní kámen, připomínající nízký stolek. Celé mi to připomíná onen den, kdy Dickens Ellen Ternanové, její matce a mně hrál číšníka.

Poté, co se mu dostalo mého dovolení, vytáhl z kapsy vesty placatící brandy a položil ji na kamenný stůl před sebou a já učinil to samé se svou stříbrnou lahvičkou. Uvědomil jsem si, že jsem měl Dickensovi hned poté, co jsme sem přijeli, prohledat kapsy. Věděl jsem, že Dickens si doma v šuplíku schovává vlastní pistoli a má i brokovnici, s níž zastřelil Sultána. To, jak málo Dickense účel tohoto „tajemného výletu“ překvapil, ve mne vyvolalo podezření, že má možná někde u sebe schovanou zbraň... což by mohlo vysvětlit jeho jinak neobjasnitelnou netečnost.

Ale nyní je už příliš pozdě. Na tu krátkou dobu mi nezbude, než na něj dávat bedlivý pozor.

Na chvíli sedíme v tichosti. Zvony v nad námi se tyčící věži odbijí jedenáctou hodinu a mé pocuchané nervy tento zvuk vydráždí tak, že málem stisknu spoušť pistole, kterou stále mířím na Dickensovo srdce.

Všimne si mé reakce, ale neřekne nic, když ruku se zbraní snižuji ke kolenu, stále s ní na něj mířím, avšak vytáhnu prst z místa, které Hatchery, mám takový dojem, nazval „lučičkem spouště“.

Když se po dlouhé době opět ozve Dickensův hlas, znova sebou vyděšeně trhnu. „To je ta zbraň, kterou nám kdysi ukazoval detektiv Hatchery, že ano?“

„Přesně tak.“

Zafouká vítr a na chvíli se ozve šelest trávy. Jako bych se toho ticha bál, jako by nabourávalo mou vůli, přinutím sám sebe se zeptat: „Víš, že Hatchery je mrtev?“

„Ano.“

„A víš, *jak* zemřel?“

„Ano,“ přitaká Dickens. „Vím. Dozvěděl jsem se to od přátel z metropolitní policie.“

Dál už k tomuto tématu nemáme co říci. Ale inspiruje mne ještě k několika otázkám, které vlastně představují jediný důvod, proč se Charlesi Dickensovi dostává času navíc a zůstává ještě stále naživu. „Překvapilo mne, že jsi v *Edwinu Droodovi* vytvořil postavu – zcela zjevně se jedná o detektiva v přestrojení, co nosí bujné falešné vlasy – pojmenovanou Datchery. Takový výsměch Hatcherymu mi přijde, zvláště když přihlídneme k těm... ehm... nesmírně politováníhodným okolnostem, za kterých zemřel, jako dosti necitlivý.“

Dickens na mě upře zraky. S tím, jak si mé oči začínají přivykat na hřbitovní tmou, tak daleko od nejbližších pouličních lamp a oken obydlených domů, začne mi připadat, že náhrobky kolem nás – a zvláště ten polehlý z lehkého mramoru mezi námi, který připomínal herní stůl, kam jsme oba vyložili své poslední karty – odrážejí do Dickensovy tváře měsíční světlo jako nějakou slabou napodobeninu oslnivé záře, vydávané plynovými lampami, které si Dickens nechával nastavit pro svá čtení.

„Žádný výsměch,“ odvětlí. „Jen láskyplná vzpomínka.“

Upiji ze své lahvičky a mávnu nad tím rukou. Není to podstatné. „Ale tvůj *Drood* není ani z poloviny dokončen – vytištěna byla pouze čtyři pokračování a, jak říkám, zbývá napsat ještě více než polovinu příběhu – avšak i přesto jsi již nechal mladého Edwina Drooda zavraždit. Nyní se tě zeptám jako spisovatel spisovatele – jako spisovatel, který je v psaní detektivních příběhů rozhodně mnohem zkušenější, a možná i zběhlejší. Jak jen chceš udržet zájem čtenářů, Charlesi, když jsi vraždu zařadil do svého románu již tak brzy, a co se týče identity vraha, nabízí se pouze jediná logická možnost... zcela očividný padouch, John Jasper.“

„Nu,“ odvětlí Dickens, „jako jeden spisovatel odpovídající druhému, bych ti chtěl připomenout... počkat!“

V ruce s pistolí mi to cukne, zmateně zamrkám a namířím hlavě na Dickensovo srdce. Vstoupil snad někdo na hřbitov? Snaží se mě Dickens rozptýlit?

Ne. Zdá se, že si pouze něco ohromujícího uvědomil.

„Jápak to, můj drahý Wilkie,“ pokračuje Dickens, „že víš o Datcherym, a dokonce i o vraždě nebohého Edwina, když ty části románu, ve kterých se objeví, ještě nebyly vydány... aha... Wills. Nějak se ti podařilo od Willse získat obsah všech dokončených pokračování. William Henry je velmi milý člověk, přítel, kterému se dá věřit, avšak od té nehody, kdy kolem sebe neustále slyší praskání dveří, se změnil.“

Já na to nic.

„Tak tedy dobrá,“ začne Dickens. „Víš o vraždě mladého Drooda, k níž došlo na Štědrý večer. Víš o tom, že Crispsparkle v řece objevil Edwinovy hodinky a jehlici do kravaty, ale tělo se nenašlo. Také víš, že podezření padá na mladého popudlivého cizince z Cejlonu, Nevilla Landlesse, bratra krásné Helen Landlessové, a o krvi, co se našla na Landlessově holi. Rovněž je ti známo, že Edwinovo zasnoubení s Rosou bylo zrušeno a že Edwinův strýc, požívač opia John Jasper, po vraždě, když se poprvé dozvěděl, že zasnoubení skončilo a že všechna jeho zjevná žárlivost byla zbytečná, omdlel. V současné době mám napsaných šest pokračování z plánovaných dvanácti. Ale na co se to chceš zeptat?“

Cítím, jak se mi v rukách a nohou rozlévá teplo z laudána a má netrpělivost narůstá. Skarabeus v mém mozku mi přijde ještě netrpělivější než já sám. Cítím, jak mi za hřbetem nosu pobíhá sem a tam, potom vykoukne zpoza jednoho oka, pak zpoza druhého, jako by si chtěl najít místo, odkud uvidí nejlépe.

„John Jasper je pachatelem té vraždy na Štědrý večer,“ řeknu a mírně přitom zamávám pistolí. „Dokonce ti mohu prozradit také vražednou zbraň – je to ta dlouhá černá šála, kterou jsi nejméně třikrát zmínil, aniž bys pro to měl nějaký zjevný důvod. To se jen stěží dá považovat za nenápadné stopy, Charlesi!“

„Původně se mělo jednat o velmi dlouhou vázanku,“ prozradí mi s rošťáckým úsměvem. „Ale pak jsem to pozměnil na šálu.“

„Já vím,“ odvětim netrpělivě. „Charley se mi zmínil, jak jsi mu zdůrazňoval, že ta kravata musí být v ilustracích zobrazena a Fildesovi pak nařídil, aby to změnil na šálu. Vázanka, šála, na tom nesejde. Já se ale ptám – jak jen si myslíš, že bys asi dokázal udržet zájem čtenářů během celé druhé poloviny knihy, když všichni víme, že z vraždy bude nakonec usvědčen John Jasper?“

Dickens chce něco říct, ale pak náhle umlkne, jako by mu na mysl přišlo něco důležitého. Placatící brandy opatrně položí na omšelý náhrobek. Z nějakého důvodu si nasadí brýle – jako by snad součástí diskuze o jeho knize, kterou již nikdy nedokončí, mělo být i nějaké předcítání – a dvojitý odraz měsíce jejich skla promění v neprůhledné stříbrobílé ovály.

„Ty tu knihu chceš dokončit,“ zašeptá.

„Co?“

„Slyšel jsi dobře, Wilkie. Chceš zajít za Chapmanem a říct mu, že ten román můžeš dokončit za mě. Wilkie Collins, slavný autor *Měsíčního kamene*, chce navázat na dílo svého padlého přítele, zesnulého někdejšího spolupracovníka. William Wilkie Collins, řekneš drahému truchlícímu Chapmanovi a Hallovi, je jediný muž v Anglii – v celém anglicky mluvícím světě! – který znal mysl Charlese Dickense natolik dobře, že on, William Wilkie Collins, dokáže dopsat onen tajemný příběh, který tak předčasně skončil, když výše zmíněný pan Dickens náhle zmizel a s největší pravděpodobností si sám sáhl na život. Chceš dokončit *Záhadu Edwina Drooda*, můj drahý Wilkie, a tak mne vcelku doslova nahradit v srdcích čtenářů, stejně jako v seznamu velkých spisovatelů našich časů.“

„To je zcela absurdní,“ zvolám tak hlasitě, že se z toho až rozpačitě příkrčím a rozhlédnu kolem sebe. Můj hlas se odrazil od katedrály a její věže. „Absurdní,“ zašeptám naléhavě. „Na nic takového nepomýšlím a neusiluji o to. Nikdy jsem na nic takového nepomýšlel a neusiloval o to. Napsal jsem své vlastní nesmrtelné knihy – *Měsíční kámen* se prodával lépe než tvůj *Ponurý dům* či ten tvůj poslední román – a jako detektivní příběh je *Měsíční kámen* – jak jsem dnes v noci zdůrazňoval – mnohem lépe promyšlený než ta tvá povíadačka o vraždě Edwina Drooda.“

„Ano, jistě,“ prohodí Dickens tiše. Ale už zase se mu na tváři objeví ten jeho rozpustilý úsměv. Kdybych býval vždycky, když se takhle usmál, dostal šilink, už nikdy bych nemusel znova psát.

„A navíc,“ pokračuji, „jsem odhalil tvé tajemství. Víím o tom ‚velkém překvapení‘, na němž celá zápleтка tvého poněkud průhledného příběhu – dle mých profesionálních standardů – visí.“

„Opravdu?“ opáčil Dickens vcelku přívětivě. „Tak mne již dále nenapínej, Wilkie. Jako nováček v říši těchto příběhů s detektivní zápletkou jsem možná to své ,velké překvapení‘ přehlédl.“

Jeho sarkasmem jsem se nenechal zaskočit, a jen tak mimoděk mu namířil pistoli na hlavu. Potom jsem promluvil: „Edwin Drood není mrtev.“

„Ne?“

„Ne. Jasper se ho pokoušel zabít, o tom se nedá pochybovat. A Jasper si možná i myslí, že se mu ho podařilo sprovodit ze světa. Ale Drood přežil a spojí síly s tvými tolik okatými ,hrdiny‘ – Rosou Budovou, Nevillem a jeho sestrou Helenou Landlessovou, tvým svalnatým křesťanem kanovníkem Crispsparklem, a dokonce i s tou novou postavou, kterou jsi přivedl na scénu až tak pozdě...“ Snažím se z paměti vydolovat jeho jméno.

„Poručík Tartar,“ napoví mi Dickens.

„Ano, ano. Ten hrdinský mrštný poručík Tartar, který se tak náhle a zcela přesvědčivě zamiluje do Heleny Landlessové, a všichni ti další... laskaví andělé... se spojí s Edwinem Droodem, aby odhalili pachatele... Johna Jaspéra!“

Dickens si sundá brýle, na chvíli si je s úsměvem prohlíží, potom je opatrně složí do pouzdra, a to pak schová zpět do kapsy u kabátu. *Zahod' je!* Chce se mi vykřiknout. *Ty už ti teď nejsou nic platné! Jestliže si je teď necháš, tak je budu muset později lovit z jámy s páleným vápnem.*

Potom tiše promluví: „A co Dick Datchery, i on bude jedním z těch... laskavých andělů... co pomáhají obživlému Edwinovi odhalit identitu člověka, který se ho pokusil zavraždit?“

„Ne,“ odpovím vítězoslavně, „jelikož ten takzvaný ,Dick Datchery‘ je vlastně sám Edwin Drood... v přestrojení!“

Dickens sedí na náhrobku a chvíli o tom přemýšlí. Už dříve jsem u Dickense, který je jinak stále v pohybu, tuto tichou, znehybnělou pózu zpozoroval, ale jen když se mi nad ním podařilo zvítězit v šachu, což se stalo jen párkrát.

„Ty jsi... tento návrh je... *velice* důmyslný, můj drahý Wilkie,“ vypraví ze sebe nakonec.

Nepovažuji za nutné k tomu cokoli říct. Vždyť už musí být skoro půlnoc. Již se nemohu dočkat, až ho dostanu k jámě s páleným vápnem, dokončím úkol, který jsem si na dnešní noc předsevzal, a pak se vrátím domů, kde si dám *velice* horkou koupel.

„Ale ještě jednu otázku, prosím,“ naléhá tiše a pěstěným nehtem klepe o svou placatci brandy.

„Jakou?“

„Pokud tedy Edwin Drood vražedný útok svého strýce přežil, proč by se musel uchýlovat k tak komplikovaným krokům... skrývat se, získávat spojence a strojit se za takřka směšného Dicka Datcheryho? Proč prostě jen nejde na policii a neřekne, že se ho strýc pokoušel na Štědrý večer zavraždit? Byť by třeba ten pokus o vraždu zašel až tak daleko, že byl údajně mrtvý, ve skutečnosti ale pouze bezvědomý Edwin Drood hozen do jámy s páleným vápnem (kde by se musel probrat a pak vydrápat na povrch, zatímco ta žíravá látka mu pomalu nahlodávala oblečení a kůži... velmi drásavá scéna, to ti tedy musím jako spisovatel spisovateli říci, ale přiznávám, že jsem neměl žádný důvod ji napsat) ... Buď jak buď bychom tak neměli žádného vraha, žádnou vraždu, jenom

šíleného strýce, který se o ni pokoušel, a Edwin Drood by neměl žádné důvody k tomu, aby se skrýval. Bez vraždy Edwina Drooda by v příběhu tajemna zůstalo jen velice málo.“

„Drood má svoje důvody k tomu, aby své přestrojení odložil, až když přijde ten pravý čas,“ odpovím sebevědomě. Avšak vůbec netuším, o jaké důvody by se mohlo jednat. Dlouze se napiji laudána, ale dávám si přitom pozor, abych ani na chvilku nezavřel oči.

„Nu, přeji ti hodně štěstí, můj drahý Wilkie,“ řekne Dickens s uvolněným úsměvem. „Ale ještě než se pokusíš knihu dokončit, měl bys vědět, že dle mého nástinu, který jsem si nikdy nezapsal... je mladý Edwin Drood mrtvý. John Jasper, pod vlivem zrovna takového opiového laudána, které právě piješ, Edwina na Štědrý den zavraždil, jak to ostatně čtenáři již v polovině knihy tuší.“

„To je absurdní,“ řeknu znova. „John Jasper na svého synovce žárlí kvůli Rose Budové tolik, že ho zavraždí? No ale... stále před sebou máme ještě polovinu příběhu, kterou můžeme zaplnit leda tak... čím? Přiznáním Johna Jaspера?“

„Ano,“ odpoví Dickens a nasadí skutečně zlý úsměv. „Přesně tak. Zbytek *Záhady Edwina Drooda* skutečně měla představovat – nebo tedy alespoň jeho nejpodstatnější část – přiznání Johna Jaspера a jeho alter ega, Jaspера Drooda.“

Potřesu hlavou, avšak ona malátnost se ještě zhorší.

„A Jasper není Droodův strýc, jak se domníváme,“ pokračuje Dickens. „Ale Droodův bratr.“

Chci se tomu zasmát, ale zvuk, který vydám, připomíná spíše hlasité odfrknutí. „Bratr!“

„Ale ano. Mladý Edwin, jak musíš mít na paměti, spolu se skupinou stavitelů plánuje vydat se do Egypta. Chce Egypt změnit navždy a možná se tam i usídlit. Ale Edwin neví, můj drahý Wilkie, že jeho nevlastní bratr (nikoliv jeho strýc), Jasper Drood, nikoli John Jasper, se tam v Egyptě narodil. A získal tam své temné schopnosti.“

„Temné schopnosti?“

„Hypnóza,“ zašeptá Dickens. „Ovládání mysli a chování druhých. A nejen, Wilkie, hypnóza na úrovni našich salonních triků, ale skutečná nadvláda nad nitrem druhých, umožňující snad dokonce i čtení myšlenek, tedy opravdovou telepatii. Zrovna takový způsob dorozumívání myšlenkami, který v knize probíhá mezi mladým Nevillem Landlesssem a jeho krásnou sestrou, Helen Landlessovou. Schopnosti své mysli si zdokonalili na Cejlonu. Jasper Drood k těm svým přišel v Egyptě. Až se Helen Landlessová a Jasper Drood utkají v závěrečné hypnotické bitvě – a že se to také stane – bude to scéna, o níž si čtenáři budou ohromeně povídat po dlouhá staletí.“

Helen Landlessová, pomyslí si. Ellen Lawless Ternanová. Dokonce ani v tomto nedokončeném fragmentu neúspěšné knihy nedokáže Dickens odolat spojení nejkrásnější a nejtajemnější ženy v románu se svou vlastní fantazií a posedlostí, Ellen Ternanovou.

„Posloucháš mě, můj drahý Wilkie?“ zeptá se Dickens. „Vypadá to, jako bys měl každou chvíli usnout.“

„Ale vůbec ne,“ povídám. „Ale i když je John Jasper ve skutečnosti Jasper Drood, mnohem straší bratr oběti, myslíš, že čtenáře zaujme, když se budou muset prokousávat stovkami stránek pouhého přiznání?“

„Nikoli *pouhého* přiznání,“ zachechtá se Dickens. „V tomto románu, můj drahý Wilkie, vstoupíme do mysli a svědomí vraha tak, jak to nemá v dějinách literatury obdoby. Protože John Jasper – Jasper Drood – představuje *dva* muže – dvě celistvé a tragické osobnosti, uvězněné v opiem prosyceném mozku laického sbormistra z Cloisterhamu...“

Umlkne, otočí se, teatrálně pozvedne ruce k věži a ohromné stavbě za sebou.

„*Rochesterská* katedrála. A do její krypty...“

Znova pokyne rukou a mé omámené oči jeho gesto následují.

„... zrovna do této krypty ukryje John Jasper/Jasper Drood páleným vápnem nahlodané kosti a lebku svého milovaného synovce a bratra, Edwina.“

„Takové bláboly,“ řeknu otupěle.

Dickens se zasměje a zazní to jako oslí hýknutí. „Možná,“ promluví a stále se pochechtává, „ale dějových zvratů bude – *by bylo* – dost na to, že čtenář bude nadšeně hltat – *by nadšeně hltal* – všechna překvapivá odhalení, která by tento příběh ještě přinesl. Tak například, můj drahý Wilkie, náš John Jasper spáchal tu vraždu pod vlivem hypnózy i opia. To druhé, opium, požívané ve stále větším množství, posloužilo jako spoušť pro to první – hypnotický rozkaz k bratrově vraždě.“

„To nedává žádný smysl,“ namítl jsem. „Přece jsme spolu již několikrát probírali, že žádný hypnotizér nemůže nikoho přimět k tomu, aby spáchal vraždu... *nebo jakýkoli zločin*... v rozporu s morálkou a etickými přesvědčeními dané osoby.“

„Ano,“ Dickens na to. Vypije poslední zbytek brandy a placatci si zase schová do vrchní levé vnitřní kapsy (toto si zapamatuji na později). Jako vždy, když spolu probíráme nějaký aspekt zápletky či jinou stránku jeho umění, v hlase Charlese Dickense se mísí profesionalita ostříleného spisovatele a nadšení malého chlapce, který se již nemůže dočkat, až poví svůj příběh. „Zřejmě jsi mne, můj drahý Wilkie, neposlouchal, když jsem vysvětloval, že dostatečně schopný hypnotizér – jako například já, ale zcela rozhodně John Jasper Drood nebo ty ostatní egyptské postavy, s nimiž jsme se v románu ještě nesetkali, jelikož se měly na scéně objevit až později – *dokáže zmámit postavu, jako je třeba ten sbormistr z cloisterhamské katedrály, tak, že jí bude připadat, jako by žila ve fantaskním světě, kde doslova vůbec neví, co dělá*. A k tomu ještě přistupuje opium a řekněme třeba morfium ve velkých dávkách – tyto látky pohánějí onu neutuchající fantazii, která ho, aniž by si to uvědomoval, může dovést až k vraždě i něčemu horšímu.“

Nakloním se blíž. Na zbraň v ruce jsem takřka zapomněl. „Pokud Jasper zabil svého synovce... svého bratra... pod hypnotickým vlivem onoho tajemného Neznámého,“ zašeptám, „kdo je tím Neznámým?“

„Á,“ zvolá Charles Dickens a radostně se plácne do kolen. „A to je právě ta nejlepší a nejspokojivější část té záhady, můj drahý Wilkie. Ani jeden čtenář z tisíce – co z tisíce, z deseti milionů – dokonce ani jediný ze stovek spisovatelů, které znám a jichž si vážím – by nedokázal předtím, než se John Jasper Drood plně dozná, přijít na to, že oním hypnotizérem a skutečným vrahem v *Záhadě Edwina Drooda* není nikdo jiný než...“

V tomto okamžení začnou vyzvánět zvony na věži za Dickensem.

Zamrkám. Dickens se na svém náhrobku otočí, aby se podíval, jako by snad ta věž, v níž se skrývají zvony, odbíjející jeho zkázu, mohla udělat něco jiného, než se zcela nehybně, nezaujatě a chladně tyčit v temnotě.

Poté, co dozní všech dvanáct úderů a utichnou i ozvěny, rozléhající se stísněnými ponurými ulicemi Rochesteru, Dickens se ke mně otočí a usměje se. „Právě jsme si vyslechli půlnoční zvony, Wilkie.“

„Cože jsi to říkal?“ povzbuzuji ho. „Identita hypnotizéra? Skutečného vraha?“

Dickens si složí ruce na hrudi. „Pro tuto noc jsem toho již ze svého příběhu odvyprávěl až až.“ Zakrouť hlavou, vzdychne a potom se takřka neznatelně usměje. „Ale vlastně i pro celý život.“

„Postav se,“ rozkážu. Cítím se tak malátně, že takřka spadnu, když se sám postavím. Je těžké držet pevně pistoli a zároveň zhášet svítilnu, jako bych snad zapomněl, jak dělat dvě věci zaráz. „Vpřed!“ zavelím, ale nejsem si tak úplně jistý, zda Dickensovi nebo svým vlastním nohám.

* * *

Když kráčíme do zadní části hřbitova a pak dále k travnatějšímu mokřadu, kde se skrývá jáma s páleným vápnem, uvědomuji si, jak snadno mohl Dickens využít mé chvilkové nepozornosti a dát se na úprk.

Pokud by začal utíkat – a nepodařilo se mi ho zasáhnout prvním rychlým výstřelem – pak by pro něj byla hračka schovat se ve vysoké trávě mokřadu a odpálit se pryč. I ve dne by se tam dal najít jen těžko, v noci by pak šlo o takřka nespelnitelný úkol, a příliš by mi nejspíš nepomohla ani ta malá svítilna, kterou mám s sebou. Dokonce i zvuky jeho kroků a plížení by přehlušil zvedající se vítr a ozvěny vzdáleného vlnobítí.

Ale on nikam neutíká. Poslušně kráčí vepředu. Dokonce se zdá, že si pod vousy tiše pobrukuje nějakou písničku, ovšem její melodii neznám.

Když se zastavíme, nachází se na samém okraji jámy s páleným vápnem, ale stále zůstává obrácen ke mně. „Nesmíš zapomenout,“ promluví, „že kovové předměty v mých kapsách se v páleném vápně nerozpustí. Hodinky, co mi věnovala Ellen, placatice, jehlice do kravaty...“

„Já vím,“ odseknu. Najednou se mi velice těžce dýchá.

Dickens se přes rameno podívá na pálené vápno, ale stále zůstává otočen ke mně. „Ano, nacházíme se přesně na místě, kde by se v mé knize zbavil těla oběti Jasper Drood... Jasper je mladší než ty nebo já, Wilkie, a proto, přestože opium zredukovalo jeho fyzické schopnosti na polovinu, pro něj nepředstavovalo žádný velký problém nést po vzdálenost několika stovek metrů mrtvého chlapce...“

„Buď zticha!“ rozkážu mu.

„Nechceš, abych se otočil?“ zeptá se Dickens. „Odhlédl? Postavil se k jámě čelem?“

„Ano. Ne. Dělej, jak chceš.“

„Tak potom se tedy budu i nadále dívat na tebe, můj drahý Wilkie. Můj bývalý příteli a společníku na cestách, můj někdejší nadšený spolupracovníku.“

Vystřelím.

Ta neuvěřitelná rána, která se ozve, a nečekaně silný zpětný náraz – musím se přiznat, že už si příliš dobře nevybavuji ten pocit, jak jsem tenkrát v zimě střílel na schodišti pro sloužící – takřka způsobí, že zbraň upustím.

„Dobrý Bože,“ zvolá Dickens. Stále tam stojí. Takřka komicky si poplácává hrud', břicho, třísla a stehna. „Tak to vypadá, že jsi minul,“ zhodnotí.

Ale nedá se na útěk.

V pušce ještě zbývají, jak vím, tři střely.

Cíp Dickensova saka se mu vzedme asi tak do úrovně pasu. Znova se poplácá. Chytí sako do rukou a já v měsíčním světle zpozoruji, jak prostrkuje prst dírou, kterou tam zanechala kulka. Musela mu bok minout ani ne o jeden a půl centimetru.

„Wilkie,“ spustí Dickens velice tiše, „možná by bylo pro nás pro oba lepší, kdyby...“

Vystřelím znova.

Tentokrát Dickense kulka zasáhne do horní části hrudi – ozve se zvuk připomínající těžké kladivo, co dopadlo na studený kus masa – on se jednou otočí a spadne na záda.

Ale ne do jámy s páleným vápnem. Leží při jejím okraji.

A stále ještě žije. Slyším, jak hlasitě a bolestně lapá po dechu. Ozývá se i jakési bublání či klokotání, jako by měl v plicích krev. Přistoupím k němu blíž, dokud nestojím těsně nad ním, u okraje jámy. Přemýšlím, zda mne Dickens nyní vnímá jako zlověstnou siluetu na pozadí hvězd.

Ve svých dílech jsem – při několika příležitostech – použil onen ošklivý francouzský termín *coup de grâce*, rána z milosti, a z nějakého důvodu mi vždy činilo problémy zapamatovat si, jak se správně píše. Zato si ovšem velice snadno vybavuji, co obnáší – poslední, jednoznačně smrtící rána musí směřovat do mozku.

A v Hatcheryho pistoli se již nachází pouze poslední náboj.

Poklekl jsem vedle Nenapodobitelného, tvůrce takových bláznivých postav jako Barnacle, Grewgious, Dombeyovi či Dedlockovi, ale rovněž padouchů, parazitů a temných duší jako Fagin, Ferina Lišák, Squeers, Casby, Slyme, Pecksniff, Scrooge, Wholes, Smallweed, Wegg, Bumble, Lammle, Hawk, Fang, Tigg a...

Přiložím hlaveň Hatcheryho těžké pistole sténajícímu Charlesi Dickensovi ke spánku. Uvědomuji si, že prázdnou ruku mám zvednutou k obličejí jako jakýsi štít, co mě má ochránit před nánosem úlomků lebky, krví a mozkovou hmotou, které se již během několika vteřin rozletí všude kolem.

„Nesrozumitelné...,“ slyším ho sténat. A potom: „Prober se... Wilkie, prober se...“

Ten nebohý starý darebák se určitě snaží probrat z něčeho, co pokládá za pouhou noční můru. Možná takhle opouštíme tento svět všichni, sténáme, šklebíme se a modlíme k nepřítomnému a necitelnému Bohu, abychom se probudili.

„Prober se...,“ řekne a já stisknu spoušť.

Tak, a hotovo. Mozek, v němž se zrodil David Copperfield, Pip, Esther Summersonová, Uriáš Heep, Barnaby Rudge, Martin Chuzzlewit, Bob Cratchit, Sam Weller, Pickwick a stovka dalších postav obývajících mysl čtenářů, je nyní rozprsknutý

při okraji jámy jako nějaký šedorůžový sliz, který ve světle měsíce vypadá mastně. Jen úlomky rozbité lebky se zdají bílé.

I přes jeho přátelskou připomínku takřka zapomenou vyndat mu z kapes zlaté a kovové předměty, než mrtvolu strčím do jámy.

Je mi nepříjemné na něj šahat, a tak se snažím dotknout se pouze látky, což bylo možné, když jsem mu odebíral hodinky, placatici, mince a jehlici do kravaty, ale kvůli řetízkům, prstenům a manžetovým knoflíčkům mi nezbude, než se jeho vychládající kůže dotknout.

Na tento poslední krok si rozsvítím lucernu a všimnu si – s pocitem jistého uspokojení – že když zapaluji sirku a přikládám ji ke knotu, ruka se mi přitom vůbec netřese. Přinesl jsem si v kapse svrchníku smotaný jutový pytlík. Nyní do něj ukládám všechny kovové předměty a dávám si přitom pozor, abych žádný z nich neupustil do vysoké trávy, rostoucí v blízkosti jámy.

Když skončím, uložím si pytlík do vyboulené kapsy, hned vedle pistole. Nesmím se zapomenout zastavit u nedaleké řeky, abych tam všechny tyto věci – zbraň a pytlík – hodil do hluboké vody.

Dickens leží rozvalený přede mnou, nehybně, bezduše, ztuhle, jak to dokážou jen mrtví. Když mu přiložím nohu na zakrvácenou hrud', napadne mne, že bych možná mohl pronést několik slov, avšak nakonec to neudělám. Někdy jsou slova prostě nadbytečná, i pro spisovatele.

Dá to víc práce, než jsem si myslel, ale poté, co do něj několikrát strčím nohou a nakonec ještě kopnu, Dickens se otočí a svalí se do páleného vápna. Kdybych již dále nijak nezasáhl, jeho tělo by zůstalo plovat na hladině a až do rozbřesku by zůstalo viditelné. Protože nechci ponechat nic náhodě, přinesu si dlouhou železnou tyč, kterou jsem měl odloženou v travinách, pořádně se do ní celou vahou zapřu, a začnu s ní šťouchat a strkat – připadá mi to, jako bych dloubal do velkého pytle jemného loje – dokud se tělo neponoří pod povrch a nezůstane tam.

Na chvilinku rozsvítím lucernu, abych se přesvědčil, že na mne neulpěla krev nebo jiná kompromitující hmota, potom ji zhasnu a vydám se zpět k silnici, abych dal znamení tomu námořnickému kočímu, který již na mne čeká s kočárem. Když kráčím podél měsícem ozářených náhrobků, potichu si pískám. Možná, pomyslím si, tu samou písničku, co si před několika minutami neslyšně pobrukoval Dickens.

* * *

„Prober se! Wilkie... Prober se! Prober.“

Zasténal jsem, převalil se, předloktí si přiložil k čelu, ale podařilo se mi otevřít jedno oko. V hlavě mi pulzovala bolest, způsobená přílišnými dávkami laudána a morfia. Měsíční svit na nábytek v mé ložnici kreslil náhodné tvary. A také na tvář jen několik centimetrů od té mé.

Druhý Wilkie seděl na okraji mé postele. Ještě nikdy předtím ke mně nepřišel tak blízko... nikdy.

Promluvil.

Jeho hlas tentokrát nezněl jako ten můj, ani se mu nijak nepodobal. Zněl jako hlas staré hádavé ženy, hlas jedné ze tří čarodějnic z úvodní scény *Macbetha*.

Dotkl se – nebo možná ona se dotkla – mého obnaženého ramene a ani v nejmenším mi to nepřipadlo jako dotyk živé bytosti.

„Wilkie...”

„Wilkie...” Vousatá tvář druhého Wilkieho se takřka dotýkala mé. Jeho dech – můj dech – páchnul zdechlinou. „Zabij ho. Prober se. Poslouchej mě. Dokonči svou knihu... před devátým červnem. Dopiš *Muže a ženu*, rychle, do příštího týdne. A toho dne, co ji dokončíš, ho zabij.“

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ OSMÁ

Když jsem Dickensovi napsal souhlasnou odpověď na jeho nabídku, znějící *Možná by ses za mnou rád zastavil ty. Kdo ví?*, pozval mne do Gad's Hill Place na páteho června, což byla neděle. Poslal jsem mu vzkaz, že tam dorazím kolem třetí hodiny, to znamená v době, kdy Dickens o nedělích končívá s psaním, ale nakonec jsem odjel již dřívějším vlakem a onen poslední zhruba kilometr a půl šel pěšky.

Krása toho červnového dne byla takřka omamná. Po vlhkém jaře všechno, co se může zazelenat, nyní doslova zářilo zelení a i ty nejdrobnější pupence nádherně vykvetly, až z toho oči přecházely. Sluneční svit byl hotovým požehnáním. Lehký větřík mne laskal tak něžně a jemně, až jsem si z toho připadal trochu rozpačitě. Nad zelenými vlnitými kopci se na obloze jako nebeské ovečky vznášelo několik bílých načechraných obláčků. Vzduch byl natolik čistý, že člověk odsud dohlédl až na třicet kilometrů vzdálené věže Londýna. Na polích a pastvinách, rozprostírajících se po obou stranách cesty, se proháněla malá hravá telátka, rozpustilá hříbátka a čas od času také venkovské děti, plně zabrané do svých her, ke kterým pole a lesy začátkem léta přímo vybízely. Tato idylka by snad i mě, tak zapřísáhlého měšťana, přesvědčila k tomu, abych si koupil venkovské hospodářství – pak jsem si ale z jedné placatice přihnul laudána, z druhé zase trochu brandy a ihned mě tahle naivní touha přešla.

U příjezdové cesty ke Gad's Hill Place mne dnes nikdo nepřivítal, dokonce ani párek hlídacích psů – ty určitě zplodil ten nyní již zamordovaný Grendel mezi psy Sultán – které Dickens většinou nechával přivázané u sloupku brány.

Červené muškáty (stále ještě Dickensovy oblíbené květiny, letničky, které každé léto věrně sázeli spisovatelovi zahradníci a nechávali je tam, na jeho přání, tak dlouho do podzimu, jak to jen půjde) byly všude – podél příjezdové cesty, na prosluněném místě pod arkýřovými okny Dickensovy pracovny v hlavní budově, u živého plotu – a jako vždycky, z důvodů, kterým stále ještě nerozumím, jsem se z těch všudypřítomných červených fleků a flíčků otrásl velmi citelným strachem.

Napadlo mne, že za tak překrásného dne Dickense rozhodně najdu v jeho chatě, proto jsem prošel chladným tunelem – přestože na silnici nad ním nebyl takřka žádný provoz – a vydal se nahoru po schodišti, vedoucím do pracovny v patře.

„Zdravím na můstek!“ zvolal jsem.

„Zdravím připlouvající šalupu,“ ozval se Dickensův zvukný hlas.

„Mohu vstoupit na palubu?“

„Jak se vaše loď jmenuje, kapitáne? Odkud jste k nám zavítal a kam máte namířeno?“

„Má chatrná bárka nese jméno *Mary Jane*,“ zavolal jsem nahoru a snažil se o co nejpřesvědčivější americký přízvuk. „Vypluli jsme ze St. Luis a naším cílem je Kalkata. Zastavujeme v Liverpoolu a Samoe.“

Dickensův smích se nesl vlahým větříkem. „Tak to tedy, kapitáne, musíte rozhodně nahoru!“

* * *

Když jsem vešel, Dickens zrovna u stolu odkládal svůj rukopis do tašky z mazané usně. Levé chodidlo měl položené na polštáři, umístěném na nízké stoličce, ale když jsem vešel, tak nohu sundal. Dickens mi sice posunkem naznačil, abych se posadil na jedinou volnou židli v místnosti, avšak já byl na sezení příliš rozrušený a prostě jsem přecházel od jednoho okna k druhému a zpět.

„Mám takovou radost, že ses rozhodl mé pozvání přijmout,“ promluvil Dickens a přitom si schovával psací náčiní do tašky, kterou nakonec zavřel na přezku.

„Byl nejvyšší čas,“ odvětil jsem.

„Zdá se, že jsi trochu přibral, Wilkie,“ poznamenal Dickens.

„Zato ty jsi zhubl, Charlesi. Až na tvou nohu, tedy, ta vypadá o nějaké to kilo těžší.“

Dickens se zasmál. „Náš drahý vzájemný přítel Frank Beard má důvody strachovat se o zdraví nás obou, víd?“

„V poslední době se s Frankem Beardem příliš moc nevidám,“ přiznal jsem a neustále přecházel od okna na východ k oknu na sever. „Frankova milá dívka mi vyhlásila válku, jelikož jsem odhalil pokrytectví svalnatého křesťanství.“

„Nu, já si myslím, že odhalení pokrytectví nepředstavuje ten skutečný důvod, proč se na tebe ty děti hněvají, Wilkie. Spíše jde o to, jak jsi kacířsky zaútočil na jejich nejrůznější sportovní hrdiny. Já sám jsem neměl čas si tvé nové dílo přečíst, avšak doneslo se mi, že nemálo lidem poněkud hnulo žlučí.“

„A čím víc rozruchu kolem něj je, tím lépe se prodává,“ poznamenal jsem. „Ještě do konce měsíce mám v plánu vydat jej v knižní podobě, u společnosti F. S. Ellise.“

„Ellis?“ podivil se Dickens, postavil se a sáhnul po své holi se stříbrnou rukojetí. „Nevěděl jsem, že jejich společnost vydává knihy. Měl jsem za to, že se zaměřují na karty, kalendáře a podobné věci.“

„To je jejich hlavní činnost,“ přitakal jsem. „Dohodli jsme se tak, že z každého prodaného výtisku dostanu desetiprocentní provizi.“

„Úžasné!“ zvolal Dickens. „Ale copak, zdáš se mi dnes nějaký roztěkaný, můj drahý Wilkie – možná až neklidný. Chceš si se mnou vyrazit na procházku?“

„Ty *můžeš* chodit, Charlesi?“ Prohlížel jsem si jeho novou hůl, která mi ale připadala spíše jako berle, taková ta s dlouhou rukojetí, kterou používají chromí starci, než jako švihácká vycházková hůl, jaká se těší oblibě u mladých mužů jako já. (Jak si možná vybavíš, milý čtenáři, toho léta roku 1870 jsem měl čtyřicet šest let, Dickens

padesát osm a bylo to na něm do puntíku vidět, a možná i víc. Když se to ale tak vezme, tak i mě v poslední době několik lidí upozornilo, že se mi již do vousů vkrádají šediny, těžce dýchám, nabývám v pase, a vůbec mám celé znavené tělo jakési pohrbené. Někdo se dokonce zachoval natolik drze, aby si dovolil poznamenat, že vypadám mnohem starší, než ve skutečnosti jsem.)

„Ano, mohu chodit,“ odpověděl Dickens a mou poznámku přešel bez povšimnutí. „A zkouším si někam vyrazit každý den. Už se připozdívá, takže pořádný výlet do Rochesteru či na nějaké jiné vzdálené místo asi nepřipadá v úvahu, ale malou procházku po polích bychom snad mohli zvládnout.“

Příkývl jsem a vydal se za Dickensem po schodišti dolů. Taška s jeho nedokončeným rukopisem *Záhady Edwina Drooda* zůstala – nejspíše – někde na pracovním stole v chatě, kam by se mohl velice snadno někdo od silnice vplížit a přivlastnit si její.

* * *

Přešli jsme přes cestu směrem k jeho domu, ale potom jsme obešli postranní dvorek, minuli stáje, pak zadní dvůr, kde kdysi svěřil své dopisy plamenům, a potom se vydali do pole, kde před několika lety na podzim zhynul Sultán. Zdejší tráva, tenkrát tak seschlá a šedá, byla dnes jasně zelená, vysoká a pohrával si s ní vánek. Dobře vyšlapaná cestička vedla k vlnicím se kopcům a širokému stromořadí lemovanému potoku, který se vléval do řeky, ústící do moře.

Musím přiznat, že pokud Dickensova schopnost rychlé chůze utrpěla nějakou újmu, rozhodně jsem to nepoznal. Pořádně jsem se zadýchal, abych mu stačil.

„Frank Beard se mi zmínil, že sis musel do seznamu užívaných léků přidat i morfium, abys mohl spát,“ řekl Dickens. Hůl, kterou držel v levé ruce (předtím měl ve zvyku nosit ji v pravé), rychle kmitala nahoru a dolů. „A rovněž mi pověděl, že, ač jsi mu tvrdil, že jsi je již přestal užívat, injekční stříkačka, kterou ti před časem půjčil, se ztratila.“

„Beard je velmi milý člověk,“ poznamenal jsem, „který ovšem nedokáže udržet jazyk za zuby. Během tvého závěrečného turné celý svět informoval o tvém pulzu, Charlesi.“

Můj společník na to neřekl nic.

Nakonec jsem dodal: „Dcera mých sloužících, George a Besse – které stále ještě zaměstnávám, alespoň prozatím – u mě doma kradla. Musel jsem ji poslat pryč.“

„Malá Agnes?“ zvolal Dickens. „A krást? Neuvěřitelné!“

Překročili jsme úpatí prvního z nízkých kopců, a nechali tak za sebou Gad's Hill Place, silnici a stromořadí, které ji lemovalo. Cestička tady chvíli vedla stejným směrem jako to stromořadí a potom k malému mostu.

„Nebude ti vadit, když se na chvíli zastavíme, Charlesi?“

„Ale kdepak, můj drahý Wilkie. Ani v nejmenším!“

Opřel jsem se o klenuté zábradlí malého můstku a třikrát si ze své stříbrné placatice lóknul laudána. „Dneska máme příliš vedro, co ty na to?“

„Myslíš? Mně přijde takovéto počasí takřka dokonalé.“

Dali jsme se znova do kroku, ale tentokrát Dickens tolik nehnal – buďto se již unavil, anebo se rozhodl vzít taky trochu ohled na mě.

„Jak jsi na tom se zdravím, Charlesi? Člověku se donese tolik věcí. Podobně jako u těch zlověstných řečí našeho drahého Franka Bearda člověk vlastně neví, co z toho je pravda. Již sis po svých turné dostatečně odpočal?“

„Cítím se poslední dobou mnohem lépe,“ pochvaloval si Dickens. „Tedy alespoň v některé dny. Zrovna včera jsem jednomu příteli řekl, že budu nepochybně žít a pracovat až do osmdesáti, i dýl. A taky jsem se tak cítil. V jiné dny ovšem... nu, však to znáš, jak to za takových těžkých dní chodí, můj příteli. I tak je ale třeba dostávat různým závazkům a věnovat se práci.“

„A jak pokračuješ s *Edwinem Droodem*?“ zeptal jsem se.

Ještě než mi Dickens odpověděl, podíval se po mně. Jen málokdy jsme spolu probírali naše rozpracovaná díla. Okovaný spodek jeho hole rozverně svištěl letním vzduchem a rozechvíval vysokou travu na obou stranách cesty.

„*Drood* se mi sice píše pomalu, ale jinak to jde docela dobře,“ odpověděl nakonec. „Pro svou zápletku, zvraty a různá odhalení se jedná o jednu z nejsložitějších knih, jaké jsem se kdy pokoušel napsat, můj drahý Wilkie. Ale to ty rozhodně víš! Vždy ty sám jsi mistrem těchto detektivních příběhů! Již dávno jsem se měl se svými začátečnickými problémy svěřit tobě, Vergiliovi světa tajemství a napětí! A jak pokračuješ ty s *Mužem a ženou*?“

„Nejspíše jej dokončím již za dva nebo za tři dny.“

„Skvělé!“ zvolal Dickens znova. Potok jsme nechali za sebou, ale když jsme mezi stromy kráčeli k dalšímu poli, jeho nenápadné zurčení k nám stále doléhalo. Klikatá cestička pokračovala až ke vzdálenému moři.

„Až svůj román dokončím, rád bych tě požádal, zda bys mi neprojevil velkou laskavost, Charlesi.“

„Pokud to bude v mých omezených a ubývajících silách, rozhodně se o to pokusím.“

„Domnívám se, že během jediné noci bychom mohli vyřešit hned dvě záhady... pokud se tedy uvolíš k tomu vydat se spolu se mnou na tajný výlet, a to ve středu nebo ve čtvrtek v noci.“

„Tajný výlet?“ zasmál se Dickens.

„Když tento výlet oba z nás přede všemi udrží v naprosté tajnosti, bude mnohem větší naděje, že se naše záhady vyřeší.“

„Tak to tedy skutečně zní tajemně,“ uznal Dickens, když jsme došli k úpatí kopce. Byly zde roztroušené a navršené obrovské kameny připomínající mohyly – děti a statkáři jim přezdívali kameny Druidů, ač o nic takového ani v nejmenším nešlo. „Jakpak to, že když udržíme tento náš výlet v tajnosti, vzrostou naděje na jeho úspěch?“

„Slibuji ti, že pokud se ke mně ve středu nebo ve čtvrtek tak hodinu po západu slunce přidáš, docela určitě nalezněš odpověď na svou otázku.“

„Tak tedy dobrá,“ souhlasil Dickens. „Středa nebo čtvrtek večer říkáš? Ve čtvrtek máme devátého června, to již mám něco smluveného. Vyhovovala by ti středa?“

„Dozajista,“ přitakám.

„Výborně,“ odvětil Dickens. „I já bych s tebou, Wilkie, nyní potřeboval něco probrat. Pojď, najdeme si pohodlné místočko na jednom z těchto velkých polehlých

kamenů. Nemělo by to zabrat příliš dlouho, ale právě kvůli tomu jsem tě sem dnes pozval a skutečně se jedná o celkem důležitou záležitost.“

Charles Dickens se na procházce zastaví a chce se posadit? pomyslel jsem si. Nikdy bych nevěřil, že takový den se někdy dostaví. Ale jelikož jsem byl skrz naskrz propocený a sípal jako válečný kůň s prostřelenými plícemi, uvítal jsem to.

„Jak si přejete, pane,“ odpověděl jsem a rukou mu pokynul, aby se volby vhodného kamene zhostil sám.

* * *

„Nejdříve bych měl říci, Wilkie, že ti dlužím velkou a upřímnou omluvu. Vlastně několik omluv, ale ze všeho nejvíce jednu za jisté chování k tobě, které je tak nespravedlivé a špatné, že ani nevím, kde začít.“

„No tak, Charlesi. Nenapadá mě nic, co...“

Dickens mě umlčel zvednutím dlaně. Od místa, kde jsme na vysokém kameni seděli, se do všech stran rozprostíral Kent. V čirém světle jsem dohlédl až na zamlžený Londýn a nalevo na Lamanšský průliv. Věž rochesterské katedrály se v dálce zvedala jako šedivý bodec.

„Možná mi ani nebudeš schopen odpustit, můj drahý Wilkie,“ pokračoval. „Já bych to tedy... asi nedokázal, kdybych byl na tvém místě.“

„O čem to proboha mluvíš, Charlesi?“

Dickens pokynul ke vzdáleným korunám stromů u silnice a jeho domu, jako by snad toto gesto něco vysvětlovalo. „Po dobu takřka pěti let – tento týden tomu bude přesně pět let – jsme ty a já součástí žertu o bytosti jménem Drood.“

„Žertu?“ opáčil jsem netrpělivě. „Já bych to jen stěží označil za ‚žert‘.“

„A právě proto se ti chci omluvit, můj drahý příteli. Žádný Drood či egyptský chrám v londýnském Podměstí samozřejmě neexistují...“

O co mu jde? Jakou hru to se mnou nyní Dickens hraje? „Takže všechny ty povídky o Droodovi, sahající zpět až k nehodě ve Staplehurstu, byly lži, Charlesi?“

„Přesně tak,“ přitakal Dickens. „Lži, za které se ti ponížene a zcela upřímně omlouvám. A to s pocitem takové hanby, že to snad ani nedokážu vyjádřit... a to o hanbě něco vím.“

„Asi bys ani nebyl člověk, kdybys to tak necítil,“ pronesl jsem suše. Opět mi nezbylo, než si domýšlet, jakou hru to asi zrovna hraje. Kdybych byl pouhý prosťáček a svou víru v to, že Drood je skutečný – stejně skutečný jako ta bílá plachta, kterou jsme oba spatřili, když jsme pohlédli k moři – zakládal pouze na Dickensových příbězích, pak by se mi Nenapodobitelný možná měl za co omlouvat.

„Ty mi nevěříš,“ řekl Dickens a věnoval mi znavený pohled.

„Nechápu tě, Charlesi. Abys věděl, nejsi jediný, kdo spatřil Drooda a trpěl následky jeho kroků. Zapomínáš, že jsem viděl i jiné muže a ženy, kteří se stali otroky toho Egyptana. Co ta gondola na podzemní řece a dva maskovaní muži, kteří ji té noci, když jsme sestoupili hluboko pod krypty a katakomby, řídili? Chceš mi snad tvrdit, že ti muži i ta gondola, na které jsi odplul, byli pouhými přízraky?“

„Ne,“ odpověděl Dickens. „Šlo o mé zahradníky, Gowena a Smythe. A ta ‚gondola‘, jak ji nazýváš, byla pouhá temžská říční bárka, která měla na přídi a na zádi přibité a namalované ty nejjednodušší dřevěné ozdoby. Nedala by se použít ani při tom nejméně náročném amatérském divadelním představení – a vůbec nikde, kde mají dostatečné osvětlení. Abych se přiznal, Gowen a Smyth se pořádně zapotili, než tu děravou bárku snesli po všech těch nekonečných schodištích – a ani ji nevynesli zpět na povrch, prostě ji nechali tam dole být.“

„Ale potom si spolu s nimi odplul do Droodova chrámu,“ namítl jsem.

„Pluli jsme tím stáječícím se páchnoucím kanálem tak dlouho, dokud jsme se ti neztratili z dohledu. Potom jsem vystoupil a celé hodiny hledal přilehlými tunely pěšky cestu zpět,“ vysvětloval Dickens. „Málem jsem se tam té noci ztratil nadobro. Bývalo by mi to patřilo.“

Zasmál jsem se. „Copak se neslyšíš, Charlesi? Vždyť snad jen člověk, který se zcela pomátl, by se rozhodl zosnovat a vykonat takovouhle neskutečnou šarádu. Nebylo by to pouze kruté, ale také naprosto šílené.“

„V tom s tebou, Wilkie, do jisté míry souhlasím,“ povzdechl si Dickens. „Ale musíš si uvědomit, že onen sestup do Podměstí a ta gondola měly představovat závěrečnou scénu závěrečného jednání tohoto představení, alespoň tedy pokud jde o mě. Jak jen jsem mohl vědět, že tvé hlubší spisovatelské vědomí a nezměrné množství opia tuto hru udrží v tvé hlavě naživu po tolik let?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Kromě Droodových mužů na gondole byli do toho všeho vtaženi i jiní. Co třeba detektiv Hatchery? Víš vůbec, že nebohý Hatchery je mrtev?“

„Ano,“ odpověděl Dickens. „Doslechl jsem se o tom po mém návratu z Ameriky a v detektivním oddělení metropolitní policie jsem si zjistil, co přesně se stalo.“

„A co ti řekli?“

„Bývalý detektiv Hibbert Hatchery byl zavražděn v té samé kryptě na hřbitově svatě Děsohrůzy, kam jsem tě před lety zavedl při té naší falešné výpravě do podzemního světa, který se pod ní skrývá.“

„Nevidím, co bylo na onom sestupu do pekla ‚falešného‘,“ zabručel jsem. „Ale na tom nyní nesejde. Prozradili ti, jak Hatchery zemřel?“

„Během pokusu o loupež ho udeřili do bezvědomí a pak ho vykuchali,“ odpověděl Dickens potichu. Jako by ho ta slova bolela. „Domyslel jsem si, že jsi tam v té době musel zcela určitě být – dole v Lazarově doupěti – a jak moc tebou muselo otřást, když jsi pak spatřil jeho mrtvolu.“

Musel jsem se usmát. „A prozradili ti v detektivním oddělení, kdo je za tento zločin zodpovědný?“

„Čtyři indiští námořníci, kteří uprchli z lodě. Vrahouni. Dozajista následovali tebe a Hatcheryho do krypty – policie o tom samozřejmě nic nevěděla, Wilkie, ale já tušil, že ses v té době nacházel dole v Lazarově doupěti a neměl o tomhle ani tušení –, kde si pak počkali, až ohromný detektiv usne, což bylo někdy před úsvitem, a pokusili se ho okrást. Nepochybně jim šlo o hodinky a peníze, které měl v kapse.“

„To mi přijde absurdní,“ já na to.

„Vezmeme-li v potaz mohutnost našeho zesnulého detektivního přítele, tak s tebou musím souhlasit,“ uznal Dickens. „A Hatcherymu se podařilo jednomu ze svých čtyř

útočníků zlomit vaz. Jenže tím popudil ty zbývající, kteří se na Hibberta vrhli, zkopali ho do bezvědomí a pak... udělali to, co udělali.“

Jak příhodné, pomyslel jsem si. Scotland Yard si vždy dokáže najít nějaké vysvětlení i pro to, co nechápe. „A jak se tedy detektivní oddělení dozvědělo, že se jednalo o čtyři indické námořníky?“ zeptal jsem se.

„Protože ty tři přeživší pochytili,“ odpověděl Dickens. „Poté, co tělo toho čtvrtého vyplavila Temže. Pochytili je a přinutili k doznání. Stále ještě u sebe měli Hatcheryho hodinky s monogramem, peněženku, rodinné fotografie i nějaké peníze. Policie se s nimi nijak nemazlila... mnozí její členové totiž Hatcheryho znali.“

Musel jsem zamrkat. *Ve svých lžích jsou velice důkladní.* „Můj drahý Charlesi,“ promluvil jsem tiše, ale poněkud podrážděně, „nic z toho se neobjevilo v novinách.“

„Jistě že ne. Jak jsem již řekl, policie s těmito indickými vrahy rozhodně nejednala v rukavičkách. Ani jeden z těch tří se nedožil soudu. Pokud by se o to zajímal tisk, tak by se dozvěděl, že za Hatcheryho vraždu nebyl nikdo zatčen. Ale žádné podrobnosti o té vraždě se nikdy do novin ani *nedostaly*, Wilkie. Metropolitní policie se dá označit za celkem solidní vládní instituci, ale má také své temné stránky, tak jako ostatně my všichni.“

Zavrtěl jsem hlavou a povzdechl si. „A za toto ses mi chtěl omluvit, Charlesi? Žes mi lhal o Droodovi? Narafičil takovou frašku s kryptami a gondolou? Žes mi neprozradil, jak – podle tvých zpráv – zemřel detektiv Hatchery?“ Vybavilo se mi, kolikrát jsem Drooda spatřil, hovořil o něm s inspektorem Fieldem, poslouchal, jak o Droodovi hovoří detektiv Barris. Rovněž jsem viděl přeměněného Edmonda Dickensonsona, Droodovy nohsledy v Podměstí a jeho půdní chrámy. Držel jsem v ruce vzkaz od Drooda a spatřil tu zrůdu, jak sedí u mě doma a povídá si s Dickensem. Dickensova prostá lež mne této krásné neděle prostě nemohla přesvědčit o tom, že jsem blázen.

„Ne,“ odvětil, „toto není to hlavní, kvůli čemu se ti chci omluvit, přestože to představuje podstatný prvek mé velké omluvy. Wilkie, vzpomínáš si na ten první den, kdy jsi po nehodě ve Staplehurstu přišel ke mně domů a do mé pracovny?“

„Samozřejmě. Zmínil ses mi o mém prvním setkání s Droodem.“

„Ale ještě předtím. Hned jak jsi vešel do místnosti. Vzpomínáš si, co jsem dělal a o čem jsme si povídali?“

Chvilí mi trvalo, než jsem si vzpomněl, ale nakonec se mi to vybavilo. „Hrál sis se svými hodinkami a na chvíli jsme se bavili o hypnóze.“

„Zhypnotizoval jsem tě, Wilkie.“

„Ne, Charlesi, to jsi tedy neudělal. Copak si nevzpomínáš, jak jsi říkal, že bys to chtěl udělat, a začal mávat svými hodinkami, ale na mě to prostě neplatilo? Sám jsi souhlasil, že mám příliš silnou vůli, než abych se poddal jakémukoli druhu magnetického působení. Potom jsi hodinky odložil a vyprávěl mi o nehodě ve Staplehurstu.“

„Ano, řekl jsem, že máš příliš silnou vůli na to, abys mohl být zhypnotizován, Wilkie, ale to až deset minut poté, co jsem tě již uvedl do hypnotického transu.“

Hlasitě jsem se tomu zasmál. *O co mu jde?* Posunul jsem si krempu klobouku tak, aby mi do očí nesvítilo slunce. „Charlesi, *ted'* tedy lžeš... Ale proč?“

„Šlo o takový pokus, Wilkie,“ přiznal Dickens. Nakláněl hlavu zrovna tak, jak to dělával Sultán. Kdybych měl u sebe tu brokovnici, na místě bych se s Dickensem vypořádal stejně, jako se on vypořádal se Sultánem.

„Už tehdy,“ pokračoval Dickens, „už tehdy se mi v hlavě rodil nápad na román, v němž by člověk vykonával určité... kroky... pod vlivem dlouhotrvající sugesce, následující po hypnotickém transu. Přiznávám, že mne obzvláště velice zajímalo, jak by takové vsugerované přesvědčení ovlivnilo mysl tvořivého umělce. Tedy někoho, kdo má velice vybroušenou představivost a – to je, přiznávám, snad ještě důležitější – takového tvořivého člověka, spisovatele, který již v té době hojně užíval opium, jelikož opium mělo v tom tajemném příběhu, na který jsem pomýšlel, představovat ústřední motiv.“

Na tomto místě jsem se nejen zasmál, ale rovněž se plácl do kolen. „Skvělé! Naprosto skvělé! Takže ty mi tvrdíš, že jsi mi prostě – pomocí svých hypnotických schopností – nařídil, abych uvěřil té historce o Droodovi, kterou jsi mi pověděl poté, co jsi mne probral z transu?“

„Já ti nenařídil, abys v ni věřil,“ odpověděl Dickens rozmrzele. „Jen jsem ti to vsugeroval.“

Nyní jsem si již kolena poplácával oběma rukama. „Skvělé. A teď mi snad řekneš, že celou tu věc s Droodem jsi vytvořil prostě jen tak z ničeho, za pomoci své proslulé dickensovské představivosti, poháněné obdivem k hrůzostrašnému!“

„Ale kdepak,“ Dickens na to. Podíval se západním směrem a já bych přísahal, že měl v očích slzy. „Mně se o Droodovi té předcházející noci zdálo – zdálo se mi o stvoření, které se ve Staplehurstu vznáší mezi mrtvými a umírajícími, zrovna tak, jak jsem ti to popisoval, můj drahý Wilkie. Hrůzu skutečného zážitku jsem protkal fantazií o Droodovi.“

Nemohl jsem se ubránit širokému úsměvu. Sundal jsem si brýle, utřel si čelo kašmírovým kapesníčkem a zavrtěl hlavou. Obdivoval jsem tu jeho troufalost říkat mi takové věci a takhle si se mnou pohrávat. „Takže nyní se snažíš naznačit, že sis Drooda prostě vysnil, až se stal skutečným?“

„Ne,“ odpověděl Dickens. „Poprvé jsem legendu o Droodovi slyšel od inspektora Charlese Fredericka Fielda více než deset let před neštěstím ve Staplehurstu. Jak jen se dostala ta inspektorova fantaskní posedlost do mé noční můry o událostech ve Staplehurstu, se asi už nikdy nedozvím.“

„*Fieldova* fantaskní posedlost?“ zvolal jsem. „Takže Drooda tedy vymyslel inspektor Field!“

„Ještě než jsme se poprvé setkali, můj drahý Wilkie. Jistě si vzpomínáš, že kdysi jsem psal pro svůj starý časopis *Household Words* řadu článků o zločinu ve městě. To mohlo být tak v roce 1852. Inspektora Fielda mi vlastně představili herci, kteří Fielda znali ještě z dob, kdy *on sám* působil jako amatérský herec ve starém divadle na Catherine Street, před více než deseti lety. A byl to skutečně policejní detektiv Charles Frederick Field, který mi během našich dlouhých výletů nočními ulicemi Velké pece začátkem padesátých let pověděl o přízraku ve své mysli, kterému říkal Drood.“

„Přízrak,“ zopakoval jsem. „Takže mi tvrdíš, že inspektor Field byl šílený.“

„Věřím, že zprvu nikoli,“ odvětil Dickens. „Později jsem o tom hovořil s mnoha jeho spolupracovníky v detektivním oddělení – stejně jako s člověkem, který nahradil Fielda ve funkci policejního velitele poté, co se ten detektiv zhroutil.“

„Zhroutil se kvůli Droodovi,“ doplnil jsem uštěpačně. „Kvůli té své *smyšlence* o egyptském okultistickém vrahovi jménem Drood.“

„Ano. Zprvu ale nešlo o smyšlenku. V té době, kdy se inspektor Field měl stát velitelem detektivů, bylo spácháno několik strašlivých vražd, z nichž se ani jedna nevyřešila. Některé z nich se podobaly případům, se kterými si inspektor Field nevěděl rady již v předcházejících letech. Někteří z Malajců, Číňanů a Indů, které policie v té době zadržela, se snažili vinu svalit na přízračnou bytost jménem Drood – příliš mnoho podrobností o ní nepodali, ale všichni se shodovali alespoň v tom, že šlo o Egyptana, mnohonásobného vraha, který dokázal pomocí síly mysli a obřadů svého starého kultu ovládat druhé lidi a žil v rozsáhlém chrámu někde v podzemí – podle některých z těch darebných poživačů opia dokonce v chrámu pod samotnou Temží.“

„Vrátíme se?“ navrhl jsem.

„Ještě ne, Wilkie,“ zakroutil hlavou Dickens. Položil mi třesoucí se ruku na předloktí, avšak když si všiml, jak se na něj zlobně dívám, ihned ji zase odtáhl. „Chápeš již ale,“ pokračoval, „jak se tohle vše nejdříve pro Fielda stalo posedlostí a pak jakousi fantazií. Podle mnoha policistů, se kterými jsem později mluvil, včetně detektiva Hatcheryho, to byla právě nikdy neobjasněná vražda lorda Lucana v době, kdy se nacházel pod Fieldovou osobní ochranou... Čemu se směješ, Wilkie?“

Prostě jsem se nemohl přestat smát. Tento příběh, tahle zápletky byla tak úžasné spleť, avšak zároveň i krásně logická. Prostě tak, tak... *dickensovská*.

„A tenhle blud v podobě domnělého krále zločinců Drooda stál nakonec inspektora Fielda práci i penzi,“ pokračoval Dickens. „Inspektor Charles Frederick Field prostě nemohl uvěřit tomu, že by všechny ty strašlivé zločiny, se kterými *každý den* přicházel do styku, mohly být tak náhodné... a vůbec spolu nesouviset. Jeho stále zmatenější mysl mu našeptávala, že za všemi těmito hrůzami a utrpením, s nimiž se dennodenně setkával, se musí skrývat jediný nesmírně schopný zločinec. Jediný padouch. Hotový král zločinců, který by pro něj, velkého inspektora Charlese Fredericka Fielda, představoval rovnocenného soupeře. Soupeře, který není tak úplně člověkem, avšak jeho zatčení (o něž by se samozřejmě postaral inspektor Field) by učinilo přítrž doslova nekonečné smršti odporných zločinů, které po celý život pozoroval.“

„Takže tedy tvrdíš,“ přemítal jsem, „že ten vážený bývalý velitel detektivů, kterého jsme oba znali, Charles Frederick Field, z toho všeho nakonec zešlel.“

„Úplně mu přeskočilo,“ potvrdil Dickens. „Jeho šílenství trvalo mnoho let. Z jeho utkvělé myšlenky se stala posedlost, z posedlosti pak blud, z bludu noční můra, z níž se nedokázal probít.“

„Zní to všechno velice rozumně, Charlesi,“ řekl jsem tiše. Byl to takový nesmysl, že se mi z toho ani nezrychlil tep. „Zapomínáš ale na ty ostatní, kteří Drooda spatřili.“

„Kteří ostatní?“ vyzvídal Dickens nehlasně. „Kromě těch dvou zahradníků, mých lží a tvých hypnotických vidin, můj drahý Wilkie, mě nenapadá nikdo jiný, kdo by snad mohl na ten přízrak jménem Drood věřit – snad s výjimkou Fieldova syna.“

„Jeho syna?“

„Měl nemanželského syna, kterého zplodil s mladou ženou původem z Karibiku, s níž se předtím již několik let vídal. Žila poblíž doupěte opiové Sal, které oba tak důvěrně známe – myslím, že ty mnohem lépe než já. Inspektorova manželka se o této ženě (která zemřela, jak jsem se dozvěděl, krátce po porodu, možná na následky předávkování opiem) ani o tom chlapci nikdy nedozvěděla, ale Field se k tomu hochovi choval vždy dobře, zajistil, aby se mu dostalo vychování ve spořádané rodině daleko od přístaviště, posílal ho do vynikajících soukromých škol a nakonec prý i do Cambridge.“

„Jak se ten chlapec jmenoval?“ zeptal jsem se. Najednou jsem měl v ústech velice sucho. Kéž bych si namísto laudána přinesl raději vodu.

„Reginald, mám takový dojem,“ odpověděl Dickens. „Snažil jsem se o něm loni něco zjistit, avšak jak se zdá, ten mladík se po otcově smrti vytratil. Možná že odplul do Austrálie.“

„A jak si myslíš, že inspektor Charles Frederick Field zemřel, Charlesi?“

„Infarkt, můj drahý Wilkie. Zrovna tak, jak to psali v novinách. Už jsem ti to přeci říkal.“

Sklouzl jsem z kamene dolů a postavil se na nohy, v nichž mi kvůli odkrvení mravenčilo. Aniž bych se podíval, zda mne Dickens nepozoruje, jsem si přihnul z placatice laudána.

„Jistě se zdržíš na večeri. Tvůj bratr a Katey přijeli na víkend. Dostaví se i Percy Fitzgerald a jeho žena...“

„Ne,“ přerušil jsem ho. „Musím se vrátit zpět do města. Pracovat a dokončit *Muže a ženu*.“

Dickens se musel zapřít o hůl, aby se mohl postavit. Poznal jsem, že levou nohu mu prostupuje mučivá bolest, i když se pokoušel nedat to najevo. Odepnul si z vesty hodinky a řetízek.

„Dovol mi, abych tě zhypnotizoval, Wilkie. Ted'. V tuto chvíli.“

Ucouvl jsem. I mně samotnému zněl můj smích vyděšeně. „To si děláš legraci.“

„Ještě nikdy jsem nebyl vážnější, můj drahý Wilkie. Když jsem tě tenkrát v červnu roku 1865 zhypnotizoval, neměl jsem nejmenší tušení, že sugescie následující po transu bude trvat tak dlouho – nebo že je to vůbec možné. Podcenil jsem jak účinky opia, tak spisovatelskou představivost.“

„Nechci, abys mne zhypnotizoval,“ protestoval jsem.

„Měl jsem to udělat již dávno,“ řekl Dickens. Hlas mu zněl tak zastřené, jako by se měl každou chvíli rozplakat. „Pokud si vzpomínáš, Wilkie, *snažil* jsem se tě během těch let několikrát zhypnotizovat znovu – to abych mohl zrušit onu hypnotickou sugesci a probudit tě z toho neustále dotvářeného snu, v němž se nacházíš. Dokonce jsem se snažil naučit *Caroline*, jak tě zhypnotizovat, a sdělil jí jedno vyvolávací kouzelné slůvko, které jsem zasadil hluboko do tvého podvědomí. Pokud toto klíčové slůvko uslyšíš, zatímco se budeš nacházet v hypnotickém transu, tak se z tohoto dlouhého snu konečně probereš.“

„A jak zní ono vyvolávací... tajné slovo?“ dožadoval jsem se.

„Nesrozumitelné,“ odpověděl Dickens. „Vybral jsem méně obvyklé slovo, které člověk neslychá každý den. Ale aby to fungovalo, musíš se nacházet v hypnotickém spánku.“

„Nesrozumitelné“,“ zopakoval jsem. „Mám takový dojem, že jsi to slovo použil v den nehody ve Staplehurstu.“

„To ano,“ souhlasil Dickens. „V reakci na tu hrůzu.“

„Řekl bych, že jsi to ty, kdo tady zešílel, Charlesi,“ vyjel jsem po něm.

Zavrtěl hlavou. *Plakal*. Nenapodobitelný tady na travnatém políčku, ozářeném sluncem, plakal. „Ani neočekávám, že mi promineš, Wilkie, ale dovol mi pro dobro boží – pro tvé *vlastní* dobro –, abych tě nyní uvedl do hypnotického spánku a zbavil tě konečně té nešťastné kletby, kterou jsem na tebe uvrhl. Než bude příliš pozdě.“

O krok se ke mně přiblížil, obě ruce měl zvednuté, v pravé se mu ve slunečním světle zlatě leskly jeho hodinky. Já pro změnu o dva kroky ucouvl. O co mu opravdu v této hře jde, jsem se mohl pouze dohadovat a všechny ty dohady byly velmi pochmurné. Inspektor Field kdysi poznamenal, že se jedná o jakousi netradiční šachovou partii, které se účastní tři hráči – on sám, Drood a Dickens. Nyní jsem inspektorovo místo v této hře na život a na smrt převzal já.

„Skutečně mě chceš zhypnotizovat, Charlesi?“ zeptal jsem se tichým a vyrovnaným hlasem.

„Musím, Wilkie. Jedině tak mohu pomalu začít dávat do pořádku to, co jsem ti svým žertem způsobil – snad tím nejkrutějším žertem, ke kterému jsem se kdy – byť někdy i nechťeně – uchýlil. Zůstaň v klidu stát, uvolni se a já...“

„Ne teď,“ bránil jsem se, ustoupil o další krok vzad, ale natahoval k Dickensovi dlaně, abych ho uklidnil a nepoplašil. „Nyní jsem stejně příliš rozrušený a znepokojený, než aby to mohlo proběhnout úspěšně. Ale ve středu v noci...“

„Ve středu v noci?“ opáčil Dickens. Najednou působil zmateně a zmoženě, jako zápasník, který se již nachází daleko za hranicemi své vytrvalosti, ale instinktivně se stále ještě drží na nohách, bránit se příchozím ranám však již nedokáže. Díval jsem se, jak pokulhává, opírá se o hůl a zcela očividně mu činí potíže došlápnout na tu bolavou nohu. „Co se bude dít ve středu v noci, Wilkie?“

„No přeci ten tajný výlet, kterého ses se mnou uvolil zúčastnit,“ připomněl jsem mu tiše. Přistoupil jsem k němu blíž, vzal mu z rukou hodinky – kov byl velice rozpálený – a zasunul mu je zpátky do kapsy u vesty. „Souhlasils, že se mnou vyrazíš na jedno krátké dobrodružství, během kterého, jak jsem slíbil, se vyřeší nejméně dvě záhady najednou. Pamatuješ si ještě, jak jsme jeli provádět vyšetřování do toho domu v Cheshuntu, kde údajně strašilo?“

„Cheshunt,“ zopakoval Dickens. „Ty a Wills jste jeli napřed drožkou. John Hollingshead a já jsme se do vesnice vydali pěšky.“

„Ušli jste pětadvacet kilometrů, jestli si to dobře pamatuju,“ poplácal jsem ho po rameni. „Je tomu již tak dávno.“ Dickens najednou působil nepředstavitelně staře.

„Žádné duchy jsme ale neobjevili, Wilkie.“

„To ne, ale užili jsme si spoustu legrace, ne? Náramně jsme se pobavili. A stejně tomu bude i oné středeční noci, osmého června. Nikomu o tom ale nesmíš říct.“

Vydali jsme se zpátky, Dickens bolestně pokulhával, ale najednou se zastavil a zadíval se na mě. „Vydám se s tebou na tenhle... výlet... když mi slíbíš, můj drahý Wilkie... když mi *ted' hned* slíbíš a dáš své čestné slovo... že mi toho večera dovolíš, abych tě zhypnotizoval, a to při nejbližší možné příležitosti. Zhypnotizoval a osvobodil

tě z tohoto krutého bludu, do kterého jsem tě kvůli své zaslepenosti a nedostatku zdravého rozumu uvěznil.“

„Slibuji, Charlesi,“ ujistil jsem ho. On ze mne ale stále nespouštěl zraky, a tak jsem dodal: „První věc, co podnikneme, bude, že se od tebe nechám zhypnotizovat, aniž bych kladl jakýkoli odpor. Potom můžeš pronést to své malé zaklínadlo... ,Nesrozumitelné‘... kolikrát se ti zachce a uvidíme, co se stane. To ti slibuji na svou čest.“

Zabručel a pomalým krokem jsme se vydali zpět ke Gad's Hill Place. Tu chatu ve švýcarském stylu jsem opouštěl ve společnosti muže ve středních letech, naplněného vinou, tvořivou silou a chutí do života. Vracel jsem se ve společnosti umírajícího mrzáka.

„Wilkie,“ zamumlal, když jsme se přibližovali ke stínu stromů. „Povídal jsem ti někdy o třešních?“

„O třešních? Ne, Charlesi, nic takového si nevybavuji.“ Poslouchal jsem chaotické blábolení starého zmateného muže, ale chtěl jsem, aby se nezastavoval a belhal se dál. „Pověz mi tedy o třešních.“

„Když jsem byl ještě nepoddajný londýnský mladík... rozhodně se to muselo stát až po těch strašných časech v továrně na leštidla... ano, rozhodně až po nich.“ Slabě se mi dotkl ramene. „Někdy mi připomeň, abych ti o továrně na leštidla vyprávěl, můj drahý Wilkie. Nikdy v životě jsem se nikomu se zážitky z továrny na leštidla nesvěřoval, jednalo se ale snad o tu nejhorší věc...“ Zdálo se, že je již duchem nepřítomen.

„Slibuji ti, že si o tom jednoho dne rád vyslechnu něco víc. Nyní jsi mi ale chtěl něco prozradit o těch třešních.“

Stín stromů jsem uvítal. Kráčel jsem dál. Dickens se belhal.

„Třešně, aha, jistě... Když jsem ještě byl před tolika a tolika lety vcelku nepoddajný londýnský mladík, kráčel jsem jednoho dne po Strandu za jakýmsi dělníkem, který nesl na rameni poněkud nevzhledné dítě s velkou hlavou. Domyslel jsem si, že se nejspíše jedná o syna toho dělníka. Ale já si za své takřka poslední peníze koupil takový velký pytlík zralých třešní...“

„Aha,“ zabručel jsem a přitom mě napadlo, zda Dickens náhodou nedostal úžeh. Anebo rovnou mrtvičku.

„Ano, třešně, můj drahý Wilkie. Ale abys pochopil, nejkrásnější na tom bylo, když se to dítě na mne ohlédlo... věnovalo mi takový zvláštní, jedinečný pohled... a já začal tomu chlapečkovi pinkat ty třešně do pusy, jednu po druhé, a to dítě s obrovskou hlavou zcela nehlasně vyplivovalo pecky, jednu po druhé. Jeho otec vůbec nic neslyšel a neotočil se. Nedožvěděl se o tom. Mám takový dojem, že jsem tu velkou hlavičku nakrmil všemi třešněmi, co jsem u sebe tenkrát měl – nenechal jsem si ani jednu. A potom ten dělník s chlapcem na ramenou zamířil doleva, zatímco já pokračoval rovně a ten otec stále nic nevěděl, já byl zase o něco chudší – tedy alespoň co se týče třešní – a ten chlapeček s velkou hlavou tlustší a šťastnější.“

„Ohromné, Charlesi,“ zhodnotil jsem.

Dickens se snažil belhat rychleji, avšak nemohl na tu nohu takřka vůbec došlápnout. Při každém bolestivém kroku se musel ztěžka opírat o svou hůl. Podíval se na mě. „Někdy mám, můj drahý Wilkie pocit, že celá má kariéra je vlastně jen pokračováním

toho, jak jsem tenkrát tomu chlapci s velkou hlavou, kterého nesl otec na ramenou, házel do pusy třešně. Dává ti to smysl, Wilkie?“

„Ale jistě, Charlesi.“

„Ještě jednou mi slib, že mi dovolíš, abych tě zhypnotizoval a osvobodil tě z oněch magnetických osidel, do nichž jsem tě tak krutě uvrhl,“ promluvil náhle a důrazně. „Ve středu v noci, osmého června? Mohu se na to spolehnout?“

„Máš mé nejčestnější slovo, Charlesi.“

Když jsme došli k onomu potoku, přes který vedl malý klenutý most, pískal jsem si tu písničku, kterou jsem si pamatoval ze svého snu.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DEVÁTÁ

Svůj román *Muž a žena* jsem dokončil brzy odpoledne ve středu osmého června roku 1870.

Nařídil jsem Georgeovi a Besse, kteří již stejně moc dlouho mými zaměstnanci nezůstanou, že potřebuji mít v domě klid na spaní a poslal jsem je na celý den pryč, aby šli navštívit, kohokoli chtějí.

Carrie zrovna toho týdne cestovala spolu s Wardovými.

Poslal jsem jeden vzkaz redaktorovi v *Cassel's Magazine* a druhý do společnosti mého nakladatele F. S. Ellise, že jsem rukopis dokončil.

I Dickensovi jsem poslal vzkaz, abych mu oznámil, že jsem knihu již dopsal a připomenul mu naše setkání, které se má uskutečnit následujícího dne, devátého června odpoledne. Samozřejmě jsme se ve skutečnosti neměli setkat devátého června – naše schůzka byla stanovena na osmého června večer – ale byl jsem přesvědčen, že ten vzkaz stejně dorazí až následujícího dne, čímž poslouží jako to, čemu my vystudovaní právníci říkáme latinsky „alibi“. Rovněž jsem poslal přátelské vzkazy Lehmannovým, Beardsovým i dalším, abych je seznámil s tím, že jsem již *Muže a ženu* dopsal a – po dlouhé noci zaslouženého a blaženého spánku – mám v plánu dokončení práce oslavit návštěvou Gad's Hill Place dne devátého června odpoledne.

Později odpoledne jsem se oblekl do černých cestovních šatů s černým pláštěm a širokou kapuci, pronajatým kočárem dojel do Gad's Hillu a zaparkoval jsem pod starými stromy vedle Falstaffova hostince. Slunce zapadalo a z lesa za stavením již začala vystrkovat pařáty temnota.

Během celých deseti dní se mi nepodařilo sehnat indického námořníka, který by se zrovna chystal odplout z Anglie (a nikdy se již nevrátit). Ani německého, amerického, a dokonce ani anglického námořníka, který by se chtěl stát mým kočím. A nepodařilo se mi ani obstarat černý kočár, jaký jsem spatřil ve svých opiem a morfiem vyvolaných vidinách. Nezbylo mi tedy, než abych se toho večera na kozlík posadil sám – s řízením drožek a kočárů jsem neměl takřka žádné zkušenosti, a tak jsem se do Gad's Hillu šinul ještě pomalejším tempem, než by tomu bylo, kdyby řídil ten můj vysněný indický kočí – a navíc ten vůz, který jsem si pronajal, byl pouze malý otevřený kočár, ne o mnoho větší než ta dvojkolka, kterou pro mne Dickens vždycky posílal k nádraží.

Ale jinak jsem se snažil postupovat přesně podle plánu – pod sedadlem jsem měl schovanou malou svítilnu, Hatcheryho pistoli – všechny čtyři nevystřelené náboje na svých místech – v kapse kabátu, hned vedle jutového pytlíku na kovové předměty. Abych se přiznal, tak toto uspořádání, kdy řídím sám, dávalo větší smysl – žádný kočí, ať už z Indie nebo odkudkoli odjinud, mne takto nikdy nebude moct vydírat.

Ani počasí se toho červnového večera nevydařilo tak, jak jsem doufal.

Během vyčerpávající jízdy hustě pršelo a než jsem konečně před západem slunce dorazil k Falstaffově hostinci, byl jsem na malém kozlíku od všech těch kapek a šplouchanců skrz naskrz promáčený. A i ten samotný západ slunce vypadal spíše jako šedý rozmazaný nejasný tah štětcem na plátně končícího dne než ten nádherný výjev, který jsem si v duchu představoval.

Jediného (staříčkého) koně a rozvrzaný kočár jsem odstavil vedle hostince tak daleko, jak jen to šlo. Pršet ještě nepřestalo a stále mě smáčely proudy vody, a když dešť konečně ustal, kapalo na mě z okolních stromů i dál. V prostoru pro nohy se v malém voze utvářely louže.

A Dickens nikde.

Čas našeho setkání jsme stanovili na třicet minut po západu slunce (snad bych mohl Dickensovi prominout, že nezaznamenal přesný čas, kdy nastalo to ubohé zatažené cosi, co se dnes za západ slunce vydávalo), jenže brzy uplynula již hodina od doby, co slunce zapadlo, a po Dickensovi stále ani stopy.

Možná, pomyslel jsem si, tmavý kočár s černým zmoklým koněm a mou černě oděnou, promočenou maličkost v temnotě pod stromy nevidí. Napadlo mě, že bych tedy mohl rozsvítit jednu z lamp po stranách kočáru.

Pak jsem si ale uvědomil, že tenhle laciný kočár žádné lampy po stranách ani vzadu nemá. Mohl jsem ale rozsvítit lucernu a pověsit ji na kozlík vedle sebe. Takto by si mě Dickens snad ze svého domu nebo předzahrádky povšiml, ale stejně tak bych na sebe upozornil i všechny ty, co vstupovali do Falstaffova hostince nebo z něj vycházeli, a dokonce i lidi, krácející po silnici.

Napadlo mě, že bych mohl zajít do hostince, objednat si dobrý horký punč a poslat do Gad's Hill Place poslíčka, aby Dickensovi vzkázal, že na něj čekám.

Jako vystudovaný právník a tvůrce detektivních příběhů jsem ale věděl, že je to nesmysl. Rovněž jsem si zase vybavil ono podivné slůvko, které ovšem označovalo velmi důležitou věc – *alibi*.

Ani devadesát minut po západu slunce se Charles Dickens, možná ten nejdochvilnější osmapadesátiletý muž v celé Anglii, neobjevil. Blížila se desátá hodina. Pokud se do Rochesteru nevydáme co nejdříve, může celý výlet přijít vniveč.

Připoutal jsem podřimujícího koně k větvi, přesvědčil se, že nuzná brzda kočáru je zajištěna, a stínem stromů se vydal směrem k Dickensově chatě. Pokaždé, když se zvedl mrazivý noční vítr, větve listnatých i jehličnatých stromů na mne chrstly malý Niagarský vodopád.

V průběhu uplynulých devadesáti minut jsem zpozoroval, jak k Dickensovu domu zamířily hned tři kočáry, z nichž dva tam byly stale vidět. Je možné, že Dickens na náš tajný výlet zapomněl – anebo se jej prostě rozhodl ignorovat? (Na nějakou chvíli mne rozechvěla děsivá jistota, že sem do Gad's Hillu dnes odpoledne nějak dorazil můj falešný vzkaz, v němž stálo, že naše setkání se koná *zítra*, ale pak jsem si uvědomil, že

jsem jej schválně poslal až hodně pozdě odpoledne. Žádný poštovní doručovatel v celých anglických dějinách by nedokázal ten vzkaz dopravit tak rychle, vzhledem k úrovni poštovních služeb by se dalo hovořit o štěstí, pokud by se ten vzkaz v Gad's Hillu objevil do pátku do odpoledne – a nyní jsme měli středu večer).

Dotkl jsem se pistole ve vnější kapse a rozhodl se, že se k domu přiblížím tunelem.

Co bych dělal, kdybych nahlédl dovnitř jedním z oken nové zimní zahrady v zadní části domu (přistavěli ji letos na jaře k Dickensově potěše) a spatřil Nenapodobitelného, jak sedí u jídelního stolu? Nebo si čte?

Zaťukal bych na sklo, naznačil Dickensovi, aby vyšel ven, pak bych na něj nenápadně namířil pistolí a unesl jej. Znělo to jednoduše a možná mi nic jiného nezbude.

Pokud se tedy nebude někde poblíž nacházet Georgina nebo někdo jiný z toho početného zástupu lidí závislých na Dickensově podpoře a penězích jako krev sající mihule přitisknuté k nějaké větší rybě. (Do skupiny lidí, které zahrnuje tato podvodní metafora, jsem musel zahrnout i svého bratra Charleyho.)

V tunelu byla strašlivá tma a páchl výkaly divokých zvířat, která si tam nejspíš ulevila svým střevům. Té noci jsem si připadal jako jedno z nich, byl jsem celý promočený a nemohl se přestat třást.

Když jsem vylezl z tunelu, nevstročil jsem na hlučný štěrk hlavní příjezdové cesty, ale vydal se podél nízkého živého plotu k předzahrádce. Nyní jsem si všiml, že tam v odstavném prostoru u domu stojí tři kočáry – kvůli nedostatku světla jsem ale žádný z nich nepoznal – a jeden z koní najednou zvedl hlavu a odfrkl si, když mne ucítil. Možná mne vnímá jako dravou šelmu.

Potom jsem se vydal vpravo, postavil se na špičky, abych přes živý plot a nižší zastřižené cedry nahlédl mezi bílé závěsy. Za arkýřovými okny Dickensovy pracovny byla tma, ale ve všech ostatních místnostech se svítilo. Zahlédl jsem hlavu ženy – Georgina? Mamie? Katey? – jak se mihla kolem jednoho z předních oken. Spěchala někam anebo tento dojem měly na svědomí jen mé napjaté nervy?

Ustoupil jsem o několik kroků vzad, abych lépe viděl na horní rozsvícená okna, a vytáhl z kapsy těžkou pistolí.

Střela nějakého neznámého vraha proletí okenním sklem a připraví o život nejslavnějšího spisovatele... Taková hloupost. Vždyť nestačilo, aby Dickens jen zhynul, on musel i zmizet. Beze stopy. A dnes v noci. Jakmile si opožděně vzpomene na naše setkání a vykročí ze dveří, ihned se dám do toho. To přísahám nejen tomu našemu Bohu, ale i všem bohům egyptským.

Najednou mne zezadu uchopilo mnoho rukou, které mne povalily na paty a začaly napůl vléct, napůl nést dál od domu.

Tato věta ani zdaleka nedokáže vyjádřit míru násilí, které jsem v té chvíli musel snášet. Držely mne ruce hned několika mužů, a byly to *silné* ruce. A majitelé oněch rukou se ani za mák nestarali o mé pohodlí, táhli mne živým plotem, zavadili mnou o nízko umístěné větve stromu a pak mnou mrskli do značně nepohodlného květinového záhonu plného červených muškátů. Cítil jsem pod sebou i kamení a ostré větévky.

Červené muškáty! Zaplňovaly mé zorné pole – spolu s blikajícími hvězdičkami, které se mi před očima objevily poté, co jsem dopadl hlavou na zem – a ta jejich červeně mne zcela neuvěřitelně oslnila i v takové temnotě.

Dickensovy červené muškáty. Květy krve. Květina, která po ráně z pistole začíná rozkvétat na bílém poli sváteční košile. Červené květiny rašící z Nancy, kterou mlátí Bill Sikes.

Mé noční můry představovaly jakési jasnozřivé předtuchy, možná posilněné opiem, které rovněž pohánělo mou tvořivost, když všechny ostatní prostředky selhaly.

Zkoušel jsem se zvednout, ale ony silné ruce mne opět srazily zpět do bahna a jílů. Když zpoza rychle se pohybujících mračen na pár chvil vykoukl srpek měsíce, zpozoroval jsem, jak se nade mnou vznáší tři bílé tváře.

Jedna z nich se pak sklonila velmi nízko k mé vlastní tváři. Edmond Dickenson. Zuby měl vybroušené tak, že vypadaly jako malé bílé dýky. „Uklidněte se, pane Colinsssi. Uklidněte se. Dnesss žádné ohňostroje, pane. Dnesss ne.“

A jako na vysvětlenou tohoto tajemného výroku mi jiný pár rukou odebral z mé vlastní roztřesené ruky pistolí. Úplně jsem na ni zapomněl.

Nyní se přede mnou namísto Dickensona objevil Barris. Ten mohutný muž se buďto usmíval, nebo hrozivě šklebil – nedokázal jsem rozpoznat rozdíl – a já si uvědomil, že ty temné mezery v jeho ústech, které jsem zpozoroval, když jsem ho naposledy viděl v té temné uličce, neměl na svědomí pouze zubní kaz. I Barris měl zuby zbroušené do tvaru ostrých hrotů. „Tato noc patří nám, pane Colinsssi,“ zasyčela ta bledá tvář.

Jakýkoli pokus o odpor neměl smysl. Když jsem znova vzhlédl, vznášela se nade mnou tvář samotného Drooda.

Slůvko „vznášet se“ jsem zde použil schválně. Zdálo se mi, že se nade mnou Drood vznáší *celý*, ruce měl napřažené, jako by se chystal zanořit hluboko do vody, očima shlížel na mě a jeho tělo oděné v černém plášti jako by viselo na nějakých neviditelných provazech a vznášelo se rovnoběžně s tím mým, jen asi tak metr nad zemí.

Místa, kde měl Drood mít oční víčka a nosní dírky, byla tak rudá, že se zdálo, jako by je někdo uřízl skalpelem teprve před několika minutami. A úplně bych zapomněl na ten Droodův dlouhý jazyk, který se mu v ústech mihotal jako nějakému hadovi.

„Nemůžete zabít Dickense!“ zalapal jsem po dechu. „Vy ne! Musím to udělat já...“

„Pššššš,“ promluvila ta vznášející se bílá umrlčí tvář, která se mi zdála stále větší a větší. V Droodově dechu jsem ucítil hřbitovní hlínu a nasládlý zápach uhynulých nabobtnalých věcí, plujících kanály Podměstí. Vypoulenýma očima mu protékaly říčky krve. „Pššššš, no tak,“ zasyčel Drood, jako by chtěl utišit nějaké přízračné dítě. „My si dnesss v noci odnesssme duši Charlesse Dickensse. To, co zbude, sssi můžete nechat, pane Billy Wilkie Colinsssi. Co zbude, to je vaše.“

Otevru ústa, abych se dal do křiku, ale v tom okamžení vytáhl levitující Drood ze svého operního pláště napuštěný hedvábný kapesník a přitiskl mi jej na vzpínající se tvář.

KAPITOLA PADESÁTÁ

Následujícího rána mne probudila Carolinina dcera Carrie, přestože – jak jsem se již zmínil dříve – měla spolu s Wardovými, rodinou, pro niž pracovala jako guvernanka,

odjet z města. Vytrvale klepala na dveře a plakala přitom, a když jsem neodpovídal, vstoupila do mé ložnice i bez vyzvání.

Rozespale jsem se posadil v posteli a natáhl na sebe přikrývku. Jediné, co mne v mém polobdělém stavu napadlo, bylo, že Carrie přijela domů dříve a nějak se jí podařilo dostat do zamčené skříňky v zamčeném nejspodnějším šuplíku komody, kde jsem uchovával dopisy, které mi posílala její matka. Ve svém zatím posledním dopise – který jsem obdržel a přečetl si teprve před třemi dny – si stěžovala na opilecký večírek, který její manžel Joseph uspořádal pozdě v noci se svými sport milujícími přáteli a že následujícího dne se probrala zamčená ve sklepe, jedno oko měla napuchlé tak, že je nemohla otevřít, a přišla i o přední zub.

Proto ale Carrie neplakala.

„Wilkie, pan Dickens... Charles Dickens, tvůj přítel... zemřel!“

Mezi vzlyky se mi Carrie pokoušela vysvětlit, že její zaměstnavatelé, mí přátelé, Edward a Henrietta Wardovi, byli zrovna na cestě do Bristolu, když se od přítele, kterého potkali na nádraží, dozvěděli o Dickensově smrti. Okamžitě se rozhodli vrátit se do města, aby mi Carrie mohla dělat společnost.

„Když si... pomyslím... kolikrát byl pan Dickens... hostem u našeho stolu... když zde ještě bydlela matka...“, škala Carrie.

Protřel jsem si opuchlé oči. „Buď hodná a sejdi dolů,“ řekl jsem jí nakonec. „Vzkaž Besse, ať postaví vodu na kávu a připraví pozdní snídani.“

„George a Besse tady nejsou,“ připomněla mi. „Abych se dostala dovnitř, musela jsem si odemknout klíčem, který máme schovaný v zahradním altánku.“

„Aha, ano,“ rozpomněl jsem se a stále si protíral obličej. „Dal jsem jim včera v noci den volna... abych se mohl vyspat. Včera večer jsem dokončil svou knihu, Carrie.“

Nezdálo se, že by ji tento fakt nějak zvlášť ohromil a nijak se k němu nevyjádřila. Už zase plakala, ale neměl jsem nejmenší tušení, proč smrt toho starého pána, který nás nenavštívil již několik měsíců a který ji celé dlouhé roky přezdíval „komorná“, chápala jako tak velkou osobní ztrátu. „Tak tedy prosím dojdí pro kuchařku,“ požádal jsem. „Ale nejdřív buď tak hodná a postav vodu na čaj a kávu, prosím. A Carrie, zajdi ještě do trafiky na náměstí a kup tam všechny noviny, co tam budou mít. No tak, jdi už!“

Poté, co odešla, jsem odhodil přikrývky a podíval se na sebe. Carrie si toho přes své slzy nejspíše nevšimla, ale měl jsem na sobě špinavou bílou košili a kalhoty, nikoli pyžamo. Boty jsem měl stále ještě zašněrované a prostěradlo bylo zamazané od bláta, které vyhlíželo – a páchlo – spíše jako výkaly.

Zvedl jsem se, zamknul dveře a odešel se vykoupat a převléct, než se vrátí Carrie.

* * *

Jak den plynul, dozvídal jsem se stále více a více spolehlivých informací.

Poté, co se Dickens osmého června probudil a u snídani si popovídal s Georginou, porušil své obvyklé pracovní návyky a rozhodl se, že bude tentokrát ve své chatě pracovat celý den. Do hlavní budovy se vrátil pouze na oběd, tak kolem jedné hodiny, a následně se opět vydal do svého hnízdečka, aby až do večera pokračoval v psaní.

Později jsem měl možnost spatřit poslední stránku, kterou toho dne napsal. Nacházelo se tam mnohem méně oprav a škrtanců, než tomu u prvních verzí jeho rukopisů bývalo zvykem. Obsahovala tuto pasáž, v níž očividně popisoval krásné ráno v Rochesteru, velmi podobné tomu, které toho dne zažil v Gad's Hillu. Začínalo to takto: „*Nad starobylým městem září nádherné ráno...*“ Dále potom: „*Úžasná hra světla od pohupujících se větví, zpěv ptáků, vůně ze zahrad, polí a lesů – či spíše z jedné velké zahrady celého tohoto obdělávaného ostrova v době sklizně – proniká do katedrály, přehlušuje její zemitý pach a hlásá vzkříšení a život. Studené kamenné hrobky z minulých století a skvrnky jasu pronikají i do nejtemnějších mramorových koutů budovy a mihotají se tam jako třepotavá křídla.*“

Poslední slova románu *Záhada Edwina Drooda*, která toho odpoledne napsal, zněla: „... a pak se s chutí pustí do jídla.“

Dickens opustil chatu až pozdě a ještě před večerí odešel do své pracovny. Tam napsal dva dopisy (podle Katey, která o tom až po delší době zpravila mého bratra, který se o těch dopisech následně zmínil mně) – jeden Charlesi Kentovi, ve kterém Dickens přislíbil, že následujícího dne (devátého června) přijede do Londýna a rád by se s Charlesem setkal ve tři hodiny odpoledne. Dodal ale: „*Když nepřijdu... nu, tak prostě nepřijdu.*“

Ten druhý dopis byl adresován knězi a v něm Nenapodobitelný odcitoval varování bratra Vavřince Romeovi – „*Tak prudká vášně mívá prudký konec.*“

Potom Dickens odešel na večeri.

Georgina se později mému bratrovi svěřila, že když společně usedli k jídlu, podívala se na něj přes stůl a velmi ji znepokojil výraz v jeho tváři.

„Je ti zle, Charlesi?“ zeptala se.

„Ano, velmi zle. Během poslední hodiny... se mi velice přitížilo.“

Georgina chtěla okamžitě poslat pro doktora, ale Dickens jí mávnutím ruky naznačil, aby se posadila a pokračovala v jídle. „Musíme se navečeřet,“ řekl jako by duchem nepřítomen, „jelikož ihned po jídle musím odjet. Odjet... do Londýna... okamžitě. Po večerí. Mám domluvené... nějaké... setkání... zítra, dnes, dnes v noci.“

Najednou se začal oťrásat, jako by ho postihl nějaký vážný záchvat. Georgina to Katey popsala takto: „Vypadalo to, jako by se do jeho těla dobýval nějak duch a nebohý Charles se jeho útoku snažil ze všech sil vzdorovat.“

Dickens pronášel slova, která Georgině nedávala žádný smysl. Pak najednou zvolal: „Musím *okamžitě* do Londýna!“ a odsunul svou červeným damaškem čalouněnou židli.

Vstal, ale kdyby k němu Georgina hbitě nepřiskočila, dozajista by byl upadl. „Pojď do salonu,“ nabádala ho, celá vystrašená jeho sinalou tváří a ztuhlým výrazem. „Pojď si lehnout a odpočinout.“

Snažila se mu pomoci na pohovku, ale on nemohl vůbec chodit a jeho tělo jí v rukou připadalo stále těžší. Až nyní, svěřila se později Katey, skutečně pochopila, co znamená pojem „mrtvá váha“.

Georgině tedy nezbylo, než se vzdát pokusů dostat ho na pohovku a pomalu ho začala pokládat na podlahu. Tam položil obě dlaně na koberec, ztěžka se svalil doleva a velice nezřetelně pronesl: „Ano. Na zem.“ Pak upadl do bezvědomí.

V této době jsem se již blížil z Londýna ke Gad's Hillu a proklínal déšť. Ale tam ještě nepršelo. Ještě ne.

Kdybych na své stanoviště ve stínu stromů dorazil dříve, viděl bych, jak jeden z mladých sloužících (možná Smythe nebo Gowen, ti zahradniční gondoliéři, o nichž se Dickens zmiňoval) jako s větrem o závod uhání na Newmanu Noggsovi, poníkovi, co mne tak často odvážel z nádraží k domu, za místním doktorem.

Ten místní doktor, pan Steele, dorazil o půl sedmé večer, tedy ještě dlouho před mým příjezdem, a spatřil Dickense, „jak leží v záchvatu na podlaze jídelny.“

Ostatní sloužící přinesli do jídelny dlouhou pohovku a pan Steele dohlížel na to, jak na ni spisovatele, který byl sice v bezvědomí, ale škulal sebou, pokládali. Potom pan Steele zavedl pacientovi klystýr a podal mu i „jiné léky“, ale nemělo to žádný účinek.

Georgina mezitím začala snad všechny známé bombardovat telegramy jako trojpalubní válečná loď, vystřelující z děla. Jeden z nich se dostal i k Franku Beardovi, který se okamžitě vydal na cestu a podařilo se mu dorazit pozdě v noci, možná zrovna v době, kdy jsem byl – v bezvědomí, zrovna jako Dickens – odvážen pryč ve svém vlastním pronajatém kočáru.

Stále mi vrtá v hlavě, kdo mě to tenkrát v noci odvezl do města, prohledal mi kapsy, vytáhl klíč od vstupních dveří, odemkl, odnesl mě do postele a přikryl. Drood nejspíše ne. Tak Dickenson? Reginald Barris-Field? Nebo nějaká jiná vetchá obživlá mrtvola, které jsem si během toho nočního útoku nevšiml?

Ať už to byl kdokoli, nic neukradl. Dokonce jsem našel svou pistoli – Hatcheryho pistoli – zamčenou v šuplíku, kde jsem ji vždycky uchovával, všechny čtyři náboje stále na svých místech.

Jak jen mohli vědět, že jsem ji vždycky schovával právě tam?

A co, přemítal jsem dále, se jen mohlo stát s mým pronajatým kočárem? Dokonce ani má bujná spisovatelská fantazie si nedokázala představit, jak jeden z Droodových do operního pláště oděných poskoků vrací ten vůz do půjčovny kočárů v Cripplegate, kde jsem si jej obstaral, a dožaduje se vrácení zálohy. Samozřejmě že jsem se snažil vypůjčit si ten kočár co nejdál od domova a při jednání jsem udal falešné jméno – „Charles Tringham“, pseudonym, který rád používal Dickens –, ale ztráta té zálohy přišla zrovna v době, kdy jsem na tom finančně nebyl zrovna nejlépe. A ještě kvůli takovému ubohému malému rozvrzanému kočáru.

Ani tu svítilnu jsem nikdy již nezískal nazpět.

Když se v reakci na salvu telegramů od Georginy dostavila pozdě v noci Kate Dickensova, můj bratr Charles a další, byl Dickens stále v bezvědomí. Ležel rozvalený na pohovce a nijak nereagoval na jejich otázky ani dotečky. (Ony tři kočáry, které jsem spatřil na příjezdové cestě, představovaly pouhý začátek tohoto vpádu.)

Po celou dlouhou noc – nebo tedy spíše krátkou noc, abych byl přesnější, jelikož se blížil letní slunovrat – tak tedy po celou krátkou noc členové jeho rodiny, Beard a můj bratr, střídavě drželi Nenapodobitelného za ruku a přikládali mu na nohy horké obklady.

„Dokonce už o půlnoci,“ prozradil mi později bratr, „byly už Dickensovy ruce a nohy tak studené, že připomínaly povadlé končetiny mrtvolý.“

Brzy ráno poslal Dickensův syn telegram renomovanému londýnskému lékaři Russelu Reynoldsovi, který, ihned jak jeho zraky spočinuly na jménu „Dickens“, vyrazil tím nejbližším rychlíkem z Londýna a do Gad's Hillu dorazil spolu s vycházejícím sluncem. Avšak verdikt doktora Russella Reynoldse zněl stejně jako ten

Steeleův a Beardův – spisovatel utrpěl těžkou „mrtvici s ochrnutím“ a již se pro něj nedá nic dělat.

Katey poslali do Londýna, aby tyto zprávy sdělila své matce a připravila ji ještě na horší. Nikdy se mi nepodařilo zjistit, jak na toto sdělení Catherine Dickensova, Nenapodobitelného manželka a matka jeho deseti dětí, kterou před dvaadvaceti lety vyhnal, zareagovala. Jedním jsem si ale byl jistý – Charlese Dickense samotného by to nezajímalo ani v nejmenším.

Ellen Ternanová dorazila brzy odpoledne, zrovna v době, kdy se vrátila Katey.

Ještě někdy na jaře, když jsem Dickens navštívil během krátké přestávky mezi jeho čteními, mi ukázal svou nově postavenou zimní zahradu, navazující na jídelnu. Předvedl mi, jak díky ní může světlo slunce i měsíce prozářit dříve poněkud ponuré místnosti a – to mu asi připadlo nejdůležitější, jelikož se vychloubal jako nějaký malý kluk, který se vytahuje s novou hračkou – jak zaplní dům rozličnými vůněmi jeho oblíbených květin, které tam pěstoval. Všudypřítomné květy červených muškátů (ta samá květina, kterou nosil na klopě takřka při všech veřejných čteních) samozřejmě samy o sobě žádnou vůni neměly, ale jejich listy a stonky vydávaly zemitý, pižmový nádech, stejně jako lodyhy modrých lobelek. Nyní jsme ale měli devátého června, příjemný vlhký den, všechna okna v Gad's Hill Place byla otevřena dokořán, jako by jimi snad měla odletět duše stále ještě uvězněná v onom bezvládném těle na pohovce v jídelně, z jejíž oken se dalo dohlédnout na všechnu tu zeleň a červené květy v zimní zahradě.

Ale zcela nejvíce byla toho dne ve vzduchu patrná vůně šeríku. Kdyby byl Dickens při vědomí a ve víru práce na *Edwinu Droodovi*, rozhodně by k tomu něco poznamenal. Takto ale jeho syn Charley – který takřka celý ten den seděl se sestrou venku na schodech, kde byla ta vůně šeríku nejsilnější – pojal k této rostlině po celý zbytek života zášť.

Jako by snad zhluboka vdechoval tu vůni, která se jeho synovi zprotiví na celý život, zněl Dickensův dech s tím, jak odpoledne přecházelo ve večer, stále hlasitěji a ztrácel na pravidelnosti. Venku na druhé straně silnice – po které zcela nevzrušeně projížděly kočáry a povozy, jejichž vozkové neměli nejmenšího tušení, jaké drama se právě v onom tichém a klidném sídle odehrává – dopadaly stíny vrhané dvojicí cedrů na střechu Dickensovy chaty, kde toho dne nepříbylo na stránku ani jediné slovíčko (a už nikdy nepřibude).

Uvnitř hlavní budovy nikoho nepohoršilo, když Ellen Ternanová vzala umírajícího spisovatele za ruku. Zhruba kolem šesté hodiny Dickensův dech zeslábl. Začal vydávat jakési zvuky podobné pláči – muselo to působit značně rozpačitě, tedy já bych to tak alespoň vnímal, kdybych tam byl. Oči měl stále zavřené. Stisk ruky Ellen Ternanové, ve kterém se mísila naděje s beznadějí, neopětoval, avšak nějakých deset minut po šesté mu z pravého oka ukanula jediná slza a skutálela se dolů po tváři.

A pak všechny opustil.

Charles Dickens byl mrtvý.

Můj přítel i protivník, spolupracovník i konkurent, rádce i postrach žil po svých padesátých osmých narozeninách ještě zrovna čtyři měsíce a dva dny.

Jednalo se, samozřejmě, takřka na hodinu přesně, o páté výročí železniční nehody ve Staplehurstu a Dickensova prvního setkání s Droodem.

KAPITOLA PADESÁTÁ PRVNÍ

Ti, kteří mě tehdy znali, si mezi sebou později šuškali, že jsem na Dickensovu smrt zareagoval poměrně chladně. Například jsem, i přesto, že veřejnost o odcizení mezi mnou a Dickensem věděla, nedávno navrhnul Williamu Tindellovi, že bychom mohli jako způsob propagace mé nové knihy *Muž a žena* vložit do červencového vydání *Edwina Drooda* barevný proužek papíru s reklamou. Na závěr dopisu jsem připsal: „*Dickensova díla jsou vydávána ve značných nákladech a dostanou se k mnoha lidem... Pokud by bylo třeba, abych o tom s Dickensem osobně promluvil, mohu to udělat.*“

Tindell mi sedmého června, den předtím, než Dickens zkolaboval, napsal, že to nepovažuje za dobrý nápad.

Devátého června jsem mu odepsal (a dopis odeslal desátého června):

„Máte naprostou pravdu. A navíc již mezitím zemřel. Dokončil jsem ‚Muže a ženu‘ včera – a pak celý unavený upadl do hlubokého spánku. Hned jak jsem se ráno probudil, donesly se mi zprávy o Dickensově smrti. Ta reklama na nádražích je znamenitý nápad.“

Při jiné příležitosti mi můj bratr ukázal grafitovou podobiznu, kterou desátého června vytvořil John Everett Millais. V mé době jsme totiž měli takový zvyk (a nedivil bych se, kdyby se udržel až do tvé doby, milý čtenáři), že když nás navždy opustil nějaký velíkán, jeho rodina se ihned vydala sehnat nějakého malíře (v tomto případě právě Millaise) a sochaře (zde Thomase Woolnera), aby navždy zvěčnili podobu mrtvého. Jak na Millaisově kresbě, kterou mi Charley ukazoval, tak na posmrtné masce, kterou vytvořil Woolner (jak mi bratr prozradil), vypadal Dickens mladší, jelikož oba umělci všechny ty hluboké vrásky, které do Dickensovy tváře vyřezala bolest a starosti, vyvedli jen velice nenápadně. Na Millaisově kresbě jsem si ještě navíc povšimnul velkého obvazu či ručníku, který měl Dickens přivázaný pod bradou, aby se mu samovolně neotevřela ústa.

„Nevypadá klidně a důstojně?“ okomentoval obraz Charley. „Nevypadá to, že si prostě jen zdřímnul a za chvíli již s vervou sobě vlastní vyskočí na nohy a pustí se opět do psaní?“

„Vypadá, jako že je mrtvý,“ procedil jsem. „Mrtvý jak dřevo.“

* * *

Zrovna jak jsem předpokládal, celý národ – co celý národ, celý svět – se ještě předtím, než u Dickense ustala posmrtná strnulost, začal halasně a hlasitě dožadovat Dickensova pohřbení ve Westminsterském opatství.

V londýnských *Timesech*, které platily za Dickensova nepřítel a ohrnovaly nos nad všemi jeho politickými názory a reformními návrhy, s nimiž kdy vyšel na veřejnost (a to ani nemluvím o tom, že se jednalo o periodikum, které zavrhl takřka všechny jeho novější romány), se objevil tento do očí bijící úvodník:

„Již nás opustilo mnoho významných státníků, filantropů a uznávaných dobrodinců, avšak po smrti snad žádného z nich nezůstalo na světě tak velké prázdné místo jako po té Dickensově... Vskutku, podobná osobnost se nejspíše již nikdy nenarodí. V člověku se musí snoubit neobvyklé intelektuální i morální kvality... aby ho lidstvo obdařilo svou neochvějnou a nesmrtelnou přízní. A panu Dickensovi se to podařilo, jelikož se takové přízni těší jak u anglické, tak americké veřejnosti již takřka třetinu století... Westminsterské opatství představuje místo, kde odpočívají ti nejskvostnější velikáni anglické literatury; a z těch, jejichž prach je tam uložen či jejichž jména jsou zapsána na tamních zdech, si jen málo zasluhuje takový věčný domov více než právě Charles Dickens. A domníváme se, že ještě na menší počet z nich se bude i po mnoha a mnoha letech stále vzpomínat s takovou úctou. Jeho význam den ode dne poroste.“

Jak jen jsem úpěl, když jsem tyto řádky četl. A kdyby snad měl možnost přechít si je sám Dickens, dozajista by řval smíchy nad tím, jak jeho starý novinový nepřítel předvádí takovéhle vlezlé pokrytectví.

Děkan westminsterský rozhodně nebyl k hlasu veřejnosti hluchý a Dickensově rodině zaslal vzkaz, že on, děkan, je „připraven přijmout od rodiny jakékoli vzkazy týkající se pohřbu.“

Avšak Georgina, Katey, Charley a zbytek rodiny (Harry dorazil z Cambridge příliš pozdě, takže živého svého otce již nezastihl) byli informováni, že malý hřbitůvek u Westminsterského paláce je již přeplněn a z toho důvodu tam již nikdo další nemůže být pohřben. Dickens se párkrát vyjádřil, že by se mu jako místo posledního odpočinku líbil Cobham či Shorne, ale ukázalo se, že i tamější hřbitovy již praskají ve švech a nikdo další se tam nevejde. Takže když přišla nabídka od kapituly a děkana rochesterského na uložení Dickensových ostatků do tamější katedrály – hrob již byl v kapli svaté Marie připraven – Nenapodobitelného rodina předběžně přijala.

Milý čtenáři, jak jen jsem si nemohl vynachválit tu ironii, že Dickensovu mrtvolu pohřbí na celou věčnost jen několik metrů od té krypty, kde jsem se chystal do díry ve zdi naházet jeho lebku a kosti, aby se tam vytratily mezi sutí. Stále ještě jsem měl ten náhradní klíč od krypty, který mi Dradles vyrobil! I to krátké páčidlo, které mi Dradles věnoval (anebo by se to také dalo chápat tak, že mi je prodal za tři sta liber a doživotní každoroční rentu ve výši sta liber), abych mohl příslušný kámen vysunout ze zdi.

Jak skvělé! Jak naprosto úžasné! Všechno toto jsem si ráno přečetl v dopise od Charleyho, a dokonce se z toho u snídaně rozplakal.

Když již Dickensova mrtvola začala v červnovém vedru tlít, Forster (jak jen si musel tohoto prvenství užívat) a Charley Dickens odjeli do Londýna, aby se poradili s děkanem westminsterským.

Zpravili děkana o tom, že Dickens dal ve své závěti výslovně najevo, že si přeje pouze zcela soukromý a neohlášený pohřeb bez jakýchkoli veřejných poct. Děkan Dean Stanley souhlasil, že přání takového velikána by se měla bezvýhradně respektovat – zároveň by se ale mělo vyhovět i „vůli veřejnosti“.

Rozhodlo se tedy, že Dickense pohřbí přímo ve Westminsterském opatství.

K tomu všemu se mi dostalo ještě další urážky – kterých jsem si, milí čtenáři, během těch dvou desetiletí při jednání s Dickensem užil nemálo – když jsem při tomto neobřadném obřadu dostal přidělenou jistou roli. Čtrnáctého června jsem se vydal do Charing Cross, kam přijel zvláštní vlak z Gad's Hillu, a „přijal“ rakev s Dickensovými

pozůstatky. Tu rakev jsme pak položili, jak si to drahý zesnulý přál, na prostý pohřební vůz bez jakéhokoli smutečního zdobení (to platilo i pro koně). To už mohli rovnou vypravit prachobyčejný povoz.

Dále si Dickens přál, aby za pohřebním vozem nejdly více než tři kočáry.

V prvním z nich seděly Dickensovy děti, které zůstaly v Anglii – Charley, Harry, Mary a Katey.

Ve druhém pak Georgina, Dickensova sestra Letitia (na kterou si za života takřka ani nevzpomněl), manželka jeho syna Charleyho a John Forster (který si nepochybně přál, aby se mohl vézt v *prvním* kočáře anebo ještě lépe přímo v samotné rakvi se svým pánem).

Ve třetím kočáru pak jel Dickensův advokát, Frederick Ouvry, jeho vždy věrný (avšak ne vždy úplně diskrétní) lékař Frank Beard, můj bratr Charles a já.

Když jsme se přibližovali k místu určení, zvony u svatého Štěpána odbíjely půl desátou. O tomto pohřbu neuniklo ven ani slovíčko – malý triumf, jak Nenapodobitelného vůle zvítězila nad tiskem – a na ulici jsme si nevšimli takřka žádných přihlížejících. Veřejnosti byl toho dne přístup do opatství zakázán.

Jakmile naše kočáry vjely na nádvoří, všechny velké zvony se rozezvučely. Několik mladých mužů nám pomohlo rakev vchodem v západním podloubí při hlavní lodi donést do Rohu básníků v jižním transeptu.

Kdyby, milý čtenáři, kdyby jen ti, co spolu se mnou nesli rakev, a všichni přítomní truchlící dokázali číst mé myšlenky, když jsme onu prostou dubovou schránku do Rohu básníků ukládali. Napadlo mě, zda se takové obscénní a barvitě kletby vůbec někdy někomu na tak posvátném místě honily hlavou, ač některým z přítomných pohřbených básníků by to dozajista nečinilo žádné potíže, kdyby jejich mozky ještě fungovaly a neměli místo nich již jen hromadu prachu.

Padlo jen velice málo slov. Nepamatuji se, kdo je pronesl, ani jak zněla. Nikde se tu nenacházeli žádní zpěváci, žádný sbor, jen jakýsi skrytý varhaník vyhrával Pochod smrti, když truchlící vycházeli ven. Já odešel až jako poslední a zůstal tam na chvíli stát o samotě. Z hlubokých tónů linoucích se z varhan se mi v mém baculatém těle otfásaly všechny kosti a pobavilo mě, když jsem si uvědomil, že se i Dickensovy kosti v rakvi otfásají podobně.

Vím, že by ti více vyhovovalo, kdybych býval tvé kosti naházel do Dradlesovy oblíbené krypty „starejch nebožtíků“ v Rochesteru, pomyslel jsem si, když jsem se podíval na rakev svého přátelského nepřítele. Kvalitní anglické dubové dřevo zdobila pouze slova CHARLES DICKENS.

I to je moc, pomyslel jsem si, když jsem se konečně otočil, abych vyšel ven na denní světlo a přidal se k ostatním. *Příliš moc. A to je teprve začátek.*

Pod vysokými kostelními kamennými klenbami bylo velmi chladno a šero. Venku mi pak sluneční světlo připadlo příliš ostré.

Přátelům bylo dovoleno jít stále ještě otevřený hrob navštívit a později toho dne, poté, co jsem si dopřál mnoho loků laudána a i trochu toho morfia, jsem se dal spolu s Percym Fitzgeraldem na odchod. Touto dobou se již na kamenných dlaždicích u paty Dickensovy rakve nacházel růžový věnec a u hlavy se vršila ohromná kupa zářivě zelených kapradin.

Ze stránek časopisů *Punch* o několik dní později doslova ječel tento nasládlý žalozpěv:

*„Věčně spí tam, kde mu náleží – mezi velikány
ve starém opatství. Mezi několika vyvolenými,
nejslavnějšími z anglických slavných,
jimž té pocty dostalo se, že vedle našich vládců spočinuli.“*

A, pomyslel jsem si znova, když jsme spolu s Percym vyšli ven do večerních stínů a vzduchu provoněného červnovými zahradami, *to je pouze začátek.*

Děkan Stanley dal svolení, že hrob může zůstat otevřen po několik dní. Už toho prvního dne odpolední noviny tuto zprávu všude rozhlásily. Tisk se po tom příběhu vrhl jako starý Sultán, budiž mu země lehká, když skákával na každého muže v uniformě – nejdřív dusil, pak trhal, žvýkal, a nakonec ještě trochu víc podusil.

S Percym jsme odešli několik minut po šesté hodině – takřka přesně pět dní od chvíle, kdy Dickens zalkal a uronil tu jedinou slzu, načež se konečně uvolil přestat dýchat navěky. Opatství již zavřelo své brány, avšak stále tam ještě tiše a zasmušile čekala seřazená nejméně tisícovka lidí, kterým se nepodařilo dostat dovnitř.

Hrob zůstal otevřen ještě po dva další dny a po celé tyto dva dny u něj byly seřazeny zástupy lidí tak dlouhé, že jejich konce by se nikdo nedohledal. Slzy i květiny padaly do hrobu po tisících. I poté, co hrob konečně uzavřeli a vsunuli nad něj velký kamenný kvádr nesoucí Dickensovo jméno – po celé měsíce následující po tomto formálním uzavření – přicházeli i nadále truchlící, házeli květiny, ronili slzy. Jeho náhrobek se brzy pod ohromnými kopami voňavých barvami hýřících květů úplně ztratil a zůstalo to tak po mnoho let.

A to je pouhý začátek.

Když jsme s Percym – který plakal stejně neutišitelně jako Dickensova malá vnučka Mekitty, když na jaře viděla, jak její „čtihodný“ na jevišti pláče a mluví podivnými hlasy – toho večera čtrnáctého června odcházeli, omluvil jsem se, našel si za vysokými živými ploty v okolních zahradách prázdné nenápadné místo a abych utišil mocný výkřik, který se ve mně zvedal, zakousl jsem se do kloubů prstů tak silně, až mi začala téct krev.

A to byl pouhý začátek.

* * *

Později té noci čtrnáctého června jsem procházel svým prázdným domem tam a zpět.

Hned jak se George a Besse vrátili z jednodenní dovolené, bez rozpaků jsem jim dal výpověď a oni si ještě toho večera šli zabalit věci. Ani jsem jim neudal důvod, proč jsem je vyhodil, ani ode mne nedostali žádné doporučovací dopisy. Náhradu za ně si seženu později. Následujícího dne se za mnou měla zastavit Carrie – ve středu, přesně týden poté, co jsme s Dickensem měli domluveno to setkání po západu slunce u Falstaffova hostince – ale zdrží se jen krátce a pak se, jako každý měsíc, vydá na návštěvu své matky do domu Josepha Clowa.

Prozatím jsem měl ten obrovský dům celý pro sebe. Jediné zvuky, pronikající dovnitř doširoka otevřenými okny, představovalo občasné kodrcání pozdně noční dopravy projíždějící kolem a šumění listů, jak si s větvemi stromů pohrával vlahý větřík. A zdola se čas od času ozývalo škrabání a drápání – jako by se suché větévky či trny otíraly o tvrdé dřevo. Ubohá malá Agnes, anebo to, co z ní ještě zbývalo, zarývala nehty do zabedněných dveří schodiště pro sloužící.

Během prvních dvou dní poté, co jsem se doslechl o Dickensově smrti, se má revmatická dna překvapivě utišila. Ještě více mne však překvapilo – a rovněž rozrušilo – že již ve své lebce necítím žádný pohyb. Začínal jsem nabývat jistotu, že když mne Dickenson, Barris-Field a Drood mezi těmi červenými muškáty na Dickensově záhonku před týdnem v noci nějak uvrhli do bezvědomí, Drood mi skarabea z lebky odebral.

Ale toho dne, když jsme nesli rakev do Rohu básníků a při pozdější procházce s Percym, se ten starý tlak a neklidné pobíhání za mýma očima vrátilo zpátky, a nejen to – nyní jsem dokonce *slyšel*, jak mi ten brouk v mozku hloubí tunýlky.

Kromě své obvyklé noční dávky laudána jsem si ještě na přilepšenou píchnul tři injekce morfia, avšak stále jsem nemohl usnout. Přestože bylo teplo a měl jsem otevřená okna, zapálil jsem v krbu pracovní mocný oheň.

Něco na čtení... něco na čtení.

Procházel jsem kolem svých vysokých skříní na knihy, každou chvíli jsem vytáhl nějaký svazek, který jsem si již nějakou dobu chtěl přečíst (nebo jej dočíst), postavil jsem se s ním ke krbu, svíčkám nebo lampě na stole, obrátil jsem jednu dvě stránky, ale pak knihu opět vrátil zase na místo.

Té noci, a každického dne a noci, které následovaly, jsem vždy, když jsem spatřil, že na polici chybí nějaká kniha, pomyslel na ten kámen, který jsem měl odebrat ze zdi v Dradlesově kryptě. Kolik kostí, lebek a koster se ztratí v oné prázdnotě, představované ztracenými či nenapsanými knihami?

Nakonec jsem vytáhl nádherný, v kůži vázaný výtisk *Ponurého domu*, který mi Dickens s osobním věnováním daroval krátce poté, co jsme se potkali.

Ponurý dům jsem si vybral jen tak podvědomě, jelikož, jak se mi nyní zdá, jsem tu knihu zároveň nenáviděl a obdivoval, jako ostatně vše, co ten nebožtík sepsal.

Jen několika málo nejbližším přátelům jsem se opovážil svěřit s tím, jak chabě je podle mě tato tolik vychvalovaná kniha napsaná. To občasné vyprávění v první osobě očima „Esther Summersonové“ představovalo samý vrchol této absurdity.

Vždyť se, milý čtenáři, (pokud je tedy ta nicotná kniha v tvých časech ještě k dispozici, o čemž velmi vážně pochybuji – pevně však doufám, že *Měsíční kámen* ano) třeba podívej, jakou hlavní metaforu si Dickens zvolil na úvod knihy – tu mlhu! Objeví se, stane se z ní ústřední metafora, potom postupně zmizí, a znova už nebude takto využita.

Jak amatérské psaní! Takové selhání, co se týče námětu a záměru!

A také si všimni, milý čtenáři – jak jsem to té noci Dickensova pohřbu jako pomínutý dělal já, listoval jsem stránkami tak dychtivě jako právník hledající nějaký precedens, který by mu pomohl zachránit (nebo v tomto případě potopit) klienta –, jak zcela směšné a naprosto neuvěřitelné jsou všechny ty náhody, co se v té knize nacházejí nebo... A jak neuvěřitelně krutě působila postava věčného dítěte Harolda Skimpolea,

když jsme v té době všichni věděli, že ji Dickens založil na našem společném známém Leighu Huntovi nebo... naprosté selhání detektivního prvku na konci knihy, který se v žádném ohledu nemůže rovnat s tím z mého *Měsíčního kamene*, nebo ty neustále se měnící a vzájemně si protiřečící popisy Estheřina zjevu poté, co prodělala spalničky. (Tak byla tedy znetvořená, či ne? Chvíli ano. Teď zase pro změnu vůbec ne. To se nám to tady pěkně míchá spisovatelská neschopnost a nekonzistentnost ve vyprávění.) A pak... ale nejdříve se podívej tady, prosím, na celé to vyprávění Esther Summersonové! Co bys na to řekl? Co k tomu vůbec můžeš ty – anebo kterýkoli jiný upřímný čtenář – říct!

Esther začíná své vyprávění zrovna tak naivně a kostrbatě, jak bychom to od špatně vzdělané a nezkušené dívky čekali – vyjadřuje se v takřka dětinských větách jako například (zběsile jsem tuto pasáž nalistoval): *„Moje drahá stará panenka! Byla jsem tak plaché stvoření, že jsem se jen zřídka opovážila otevřít pusu – a nikdy ne srdce – před někým jiným. (...) Ty má milovaná věrná panenka, já věděla, že tady na mě čekáš.“*

Promíjím ti, milý čtenáři, pokud tě zničehonic při čtení těchto řádků popadne nutkání – stejně jako mě – odběhnout na toaletu a dát se do zvracení.

Ale Dickens zapomněl, že Esther přemýšlí a mluví takovým způsobem! Brzy již totiž ta „Esther“ popisuje i ty nejprostší výjevy s typickou dickensovskou aliterací a libozvučnou asonancí – „hodiny tikaly, plameny praskaly“ – a zanedlouho poté již ta špatně vzdělaná dívka plní celé stránky i kapitoly vyprávěním, v němž se projevuje dokonale odzbrojující výřečnost Charlese Dickense a jen a jen jeho. Jaké pochybení! Nic než paskvil!

A když jsem té noci po Dickensově pohřbu – nejspíše ale až následujícího dne, protože se mi zdálo, jako bych zaslechl, jak tikající hodiny, které jsem začal zase vnímat až nyní, nad praskajícími plameny odbily půlnoc – i nadále zběsile listoval stránkami, abych našel další municí pro svou šarvátku (možná rovnou válku), kterou vedu, abych tě, milý čtenáři, přesvědčil (a možná i mé vlastní vyčerpané já) o dlouho přehlížené průměrnosti onoho čerstvého nebožtíka, narazil jsem na následující pasáž. Ne, vlastně se ani nejedná o pasáž, vlastně jen takový zlomek, nebo spíš jen úštěpek zlomku pasáže, prostě něco, co se z Dickensovy hlavy tenkrát sypalo úplně samo a přirozeně.

Abys to lépe pochopil, Esther přicestovala do hostince poblíž přístavu Deal, aby se tam setkala s Richardem, budoucím manželem její nejdražší přítelkyně, mladým mužem, nad nímž netrpělivě visí smutek, posedlost a osobní pohroma jako hejno vran usazených na větvi stromu, z něž již v listopadu opadalo veškeré listí – netrpělivě nad ním visí, čekají, až přijde jejich neúprosný čas, zrovna tak, jak vždycky visely a viset budou nade mnou.

Dickens nám umožní nahlédnout Esther přes rameno na výjev v přístavu. Nachází se tam mnoho plavidel, a když se začne zvedat mlha, přibude jich jako kouzlem ještě víc. Tak jako Homér ve svém eposu *Ilias*, vyjmenuje Dickens krátce lodi, které se začínají objevovat, včetně obrovského a vznešeného korábu *Indiaman*, který zrovna připlul z Indie. A potom autor postřehne – a zprostředkuje nám, čtenářům – toto: „... a když vysvitlo mezi mraky slunce a místy se stříbrně zalesklo na temném moři...“

Místy se na moři stříbřitě zalesklo.

Stříbřitě se zalesklo na moři.

Abych si užil a zároveň se udržel v kondici, milý čtenáři, často si pronajímám jachtu s posádkou, která se postará o vše potřebné, a vydám se na plavbu podél pobřeží. Zrovna na jednom z takových výletů jsem se setkal s Martou R. Sluneční svit dopadající na moře jsem spatřil nesčetněkrát a často jej popisoval ve svých románech a povídkách. Používal jsem takové výrazy jako „azurový“ a „modrý“ a jiskřící“ a „skotačící“ a „šedý“ a „bělavý“ a „zlověstný“ a „hrozivý“, a dokonce „ultramarínový“.

A také jsem snad tisíckrát i mnohem víckrát spatřil onen úkaz, kdy vysvitne slunce a na moři „se místy stříbřitě zaleskne“, avšak nikdy jsem ani nepomyslel na to, že bych se o něm ve svých dílech zmínil, ať už bych k jeho popisu přistoupil jakkoli.

Potom, aniž by stihl nabrat nový dech (a možná i namočit pero), nechá Dickens mlhu v přístavu dále poodstoupit a napíše: „*proměnlivá hra světla a stínu na těch korábech a hemžení člunů mezi nimi...*“ V tomto okamžiku jsem nabyl naprosté jistoty – a to stačilo, aby můj rozrušený a skarabeem nabuzený zrak těchto pár slůvek, těch krátkých vět jen zběžně přelétl –, že nikdy, ani kdybych se dožil sta let a až do tohoto požehnaného věku si zachoval dostatek sil a tvořivosti, nebudu schopen takto přemýšlet a psát.

Styl té knihy každickým písmenkem upomíná na toho muže. A tím mužem je – byl – Charles Dickens.

Hodil jsem onen drahý, v safiánu vázaný a pozlacený výtisk *Ponurého domu* s osobním autorovým věnováním do praskajících, pukajících, poskakujících a zpropadených plamenů.

Následně jsem vyběhl do svého pokoje a serval ze sebe oblečení. Bylo celé prosáklé potem a já až do tohoto dne přísahám, že jsem z nich cítil nejen nasládlý zápach pohřebních květin, a to i z přiléhavých spodků, ale také ještě nasládlejší puch hromady hřbitovní hlíny, kterou vyházeli, když hloubili díru – místo věčného odpočinku – pro přichystanou (přichystanou *pro nás pro všechny*) dubovou rakev.

Celý nahý, s hlasitým smíchem a divokými výkřiky (ač si již nevybavuji, co jsem vykřikoval a čemu jsem se smál) jsem vytáhnul schovaný klíč a pak jím odemkl příslušné zámky, které bránily přístup k Hatcheryho pistoli.

Ta kovová věc mi přišla ještě těžší než obvykle. Nábojnice se stále nacházely, jak jsem ti již nesčetněkrát popisoval, na svých místech.

Palcem jsem natáhl nedočkávký kohoutek a kruhový konec hlavně si přiložil ke zpocenému spánku. Pak jsem se ale rozpomněl. Měkké patro. Nejsnazší cesta k mozku.

Začal jsem si vkládat ten dlouhý kovový válec do úst, ale pak jsem s tím musel přestat. Aniž bych zbraň zase zajistil, odhodil jsem tu nepotřebnou věc do šuplíku s oblečením. Po dopadu nevystřelila.

Potom, ještě než jsem se odešel vykoupat či si oblékl pyžamo a župan, posadil jsem se k malému sekretáři ve své ložnici (poblíž místa, kde většinou sedával druhý Wilkie, když podle mého diktátu psával o egyptských bozích) a napsal krátký, ale velmi výmluvný a jasný dopis. Odložil jsem jej stranou, následujícího dne jsem jej chtěl doručit osobně – nikoli poslat poštou – a pak jsem si konečně odešel dát koupel, načež jsem se odebral do postele spát, skarabeus neskarabeus.

Přední dveře jsem nechal odemčené a okna doširoka otevřená, což sloužilo doslova jako pozvánka pro lupiče – pokud by se tedy opovážili vykrást dům, který svou

návštěvou poctil samotný Drood. Stejně tak jsem nechal dole hořet všechny svíčky, petrolejové lampy i oheň v krbu. Ani jsem poté, co jsem spalil *Ponurý dům*, nevrátil na místo krbovou clonu.

At' už se mi té noci čtrnáctého června roku 1870 honilo hlavou cokoliv, ničím jsem si nebyl tak jistý, jako že mým osudem není uhořet při požáru domu.

KAPITOLA PADESÁTÁ DRUHÁ

Čtvrtého července roku 1870, kdy má malá dcera Marian slavila druhé narozeniny, jsem s prací skončil dříve (přetvářel jsem *Muže a ženu* do divadelní podoby) a pak se podvečerním rychlíkem rozjel do Rochesteru. Vzal jsem si s sebou malý vyšívaný polštářek, který pro mne Marta vyrobila, ještě než poprvé přijela do Londýna. Jakési děti ve vagonu si toho polštáře, který jsem nesl spolu se svou koženou taškou, všimly, ukazovaly na něj a smály se – starý muž, kterému je již šestačtyřicet let a takřka sedm měsíců, má plešatějící hlavu, prošedivělý vous a slabé oči, si nese vlastní polštář z důvodů pro mladé tak nepochopitelných, že po nich ani nemá cenu pátrat – a já se na ně jen usmál a žertovně zahrozil prstem.

V Rochesteru jsem ušel tak kilometr a půl od nádraží ke katedrále. Zrovna nedávno vyšlo další pokračování Dickensovy *Záhady Edwina Drooda* a toto město, katedrála a přilehlý hřbitov – v románu zamaskované jako „Cloisterham“ a „cloisterhamská katedrála“, což působilo stejně neuměle jako přestrojení Dicka Datcheryho, který nosil ohromnou paruku, na jejíž přítomnost na své hlavě neustále zapomínal – již pro pozorné čtenáře nabyly příslušný literární i tajemný nádech.

Zrovna před chvílí zapadlo slunce a já čekal s tím polštářem a taškou, až poslední dva návštěvníci vyšli ven branou a vydali se směrem ke středu města a ke vzdálenému nádraží. Byli to dva mniši, kteří tu po celou dobu jaksi podivně natahovali ruce – zřejmě si přišli uhlíkem obkreslit nápisy na náhrobcích.

Pak jsem zaslechl dva hlasy vycházející ze zadní části hřbitova, ale samotné mluvčí jsem nezahlédl, jelikož pohledu na ně bránily nerovnosti na hřbitově, stromy, bujné živé ploty, které oddělovaly hroby pro chudé poblíž mokřadových travin, a dokonce i vyšší majestátnější náhrobky, které nechali vztyčit tak arogantní a vrtkaví lidé jako třeba pan Thomas Sapsea, který přežil svou manželku, a nyní rozumuje nad jejím dlouhým epitafem, který si nemůže vynachválit (napsal ho samozřejmě on sám a o *sobě* a do kamene jej vyryl, co možná nejpřesněji, rudolící kameník jménem Durdles). Měl bych podotknout, že tenhle pan Sapsea si takhle rozumuje, pochvaluje a vůbec žije pouze na stránkách onoho na pokračování vycházejícího románu, který se ale nyní řítí ke svému předčasnému konci stejně nezvratitelně jako ten přístavní vlak, co měl tenkrát před pěti lety a nějakým tím měsícem odjezd ve dvě hodiny třicet devět minut z Folkestone a nezadržitelně si to uhaněl k propasti v železničním mostu.

„Takový tupý nápad,“ zaburácel mužský hlas.

„Myslela jsem, že by to mohla být zábava,“ ženský hlas na to. „Takový večerní piknik u moře.“

Zastavil jsem se tak šest metrů od rozhádaného páru, ale zůstal jsem ve skrytu za vysokým masivním mramorovým náhrobkem – takovým obeliskem ve stylu pana Sapseaho, věnovaným nějakému místnímu papaláši, jehož jméno, které již stejně skoro všichni zapomněli, takřka smazal déšť a slané větříky od moře.

„Zpropadený piknik na zatraceném hřbitově!“ zahulákal ten muž. I tomu nejméně zaujatému (a vzdálenému) uchu, které by to zaslechlo, by muselo být nad slunce jasné, že tohoto muže vlastní křik ani v nejmenším neuváděl do rozpaků.

„Jen se podívej, jak krásně nám tento – kus kamene – poslouží za stůl,“ promluvil ten znavený ženský hlas. „Jen se tady hezky posad’, uklidni se a já ti otevřu pivo.“

„Otevřu si ho sakra sám!“ zařval ten muž. Potom se ozval tříštivý zvuk, kterak se křehký porcelánový talíř rozbíjí o věčný – nebo alespoň monumentální – kámen. „Uklid’ to. A nejdřív mi dej sklenici piva. Ty hloupá slepice. Z čeho teď budu jíst? A na jízdné zpátky si hezky sama vyděláš, nebo... kdo to proboha... co vy tady děláte? Co to máte v rukou? Polštář?“

Stále jsem se usmíval, dokud jsem se k tomu muži nepřiblížil asi tak na půl metru. Ten měl sotva čas na to, aby se mohl postavit na nohy, aniž by při tom rozlil svou číši s pivem.

Nepřestal jsem se usmívat, ani když jsem přitlačil polštář k mužově hrudi a stiskl spoušť pistole, kterou jsem přidržel za tím polštářem. Výstřel zněl zvláštním způsobem tiše.

„Co!?“ zvolal Joseph Clow. Zavrával několik kroků zpátky. Jako by se nemohl rozhodnout, zda se chce dívat na mě (stále ještě jsem v ruce držel ten polštář, z něhož se slabě kouřilo) nebo na svou vlastní hrud’.

Na náprsence jeho ledabyle ušité, ale čistě bílé košile začal vykvétat jediný rudý muškát. Ruce se špinavými nehty zvedl k rozepnuté vestě, roztřeseně se chytil za tu rudnoucí košili a pustil se do boje s knoflíky.

Přimáčk’ jsem polštář na jeho nyní odhalenou hladkou pokožku, jen kousek nad hrudní kost, a ještě dvakrát stiskl spoušť. Oba náboje vystřelily v pořádku.

Clow se zapotácel o několik kroků zpět, dokud nezakopnul o roh nízkého polehlého náhrobku, podobného tomu, na němž se chystali povečeřet. Upadl, na zemi se jednou převrátil a zůstal tam ležet na zádech.

Otevřel ústa, aby se dal do křiku, ale nezval se žádný zvuk, jen jakési bublání a klokotání, které ovšem – jak jsem si uvědomil – vycházelo z právě proděravělých plic. Vypoulenýma očima tékal sem a tam, jak hledal pomoc. Jeho dlouhé nohy sebou již bezvládně škubaly a trhaly.

Přiběhla Caroline, přikřčila se ke svému manželovi a vzala mi z rukou, které se vůbec netrášly, ten polštářek. V pokleku oběma rukama přitlačila dýmající polštář ke Clowovým otevřeným, napjatým ústům a vyboulkým očím.

„Máš ještě jeden náboj,“ připomněla mi. „Vystřel jej. Ted’.“

Přimáčk’ jsem pistoli do polštáře tak nezměrnou silou, že to vypadalo, jako bych chtěl hlavní nacpat to peří a látku do Clowových otevřených úst a udusit ho. Všechny jeho pokusy o nářky a výkřiky byly nyní zcela utlumeny. Zmáčk’ jsem spoušť a věrná pistole naposledy vystřelila. Tentokrát se ozval povědomý zvuk (tedy alespoň mně, z toho morfiového snu), jak kulka rozštěpila lebku. Zaznělo to, jako by někdo rozlouskl nějaký obrovský ořech.

Vytáhl jsem dýmající polštář ven.

Caroline zírala na tu bílorudou tvář, do níž zůstal navždy otištěn zcela uštváný výraz. Takřka jsem očekával, že sem každou chvíli přes travnaté kopečky, které nás oddělovaly od katedrály a ulice, hbitě přikluše kanovník Crispsparkle.

Ale neobjevil se nikdo. Neozval se jediný hlas vyzvídající, co se děje. Vítr tohoto večera nefoukal od moře, ale k němu. Stébla trávy se ve vánku vlnila jedno jako druhé.

„Chyť ho za nohy,“ řekl jsem tiše. Vytáhl jsem z tašky dlouhou žlutou zástěru a začal si ji oblékat. Napsala mi o ní Caroline a kladla mi na srdce, abych si ji rozhodně nezapomněl vzít s sebou, a dokonce mi prozradila, v jakém šuplíku v kuchyni ji najdu. „Nechceme přece, aby jeho paty nechaly v bahně stopy,“ dodal jsem. „Co to tam proboha děláš?“

„Sbíráám jeho knoflíky z košile,“ odpověděla Caroline z místa, kde klečela. Mluvila velice klidně a její dlouhé prsty, vytrénované z vyšívání a karetních her, se hbitě míhaly v trávě a sbíraly ty malé kulaté věcičky. Nepospíchala.

Potom jsme tělo Josepha Clowa nesli k asi osmnáct metrů vzdálené jámě s páleným vápnem. Jednalo se možná o tu nejriskantnější část naší operace (já ho nesl za paže a byl jsem velice vděčný za tu zástěru, která mne chránila před mazlavým obsahem na temeni jeho hlavy, ovšem jak Caroline věděla, že zrovna toto bude představovat problém, jsem netušil), ale, ač jsem se neustále obezřetně rozhlížel na všechny strany, žádného člověka jsem na hřbitově ani nikde poblíž nespatriil. Dokonce jsem se úzkostlivě zadíval směrem k moři, jelikož jsem věděl, že námořníci u sebe takřka vždy nosí nějaký ten dalekohled. Najednou se Caroline začala smát a já se tak polekal, že jsem naše břemeno div neupustil.

„Co ti proboha přijde tak směšného?“ zalapal jsem po dechu. Ani jsem se tak nezadýchchal proto, že jsem nesl Clowa – ten se zdál tak lehký, jako by byl dutý – ale prostě kvůli té chůzi.

„My sami,“ odvětila Caroline. „Dokážeš si představit, jak asi vypadáme – já celá shrbená jako nějaká stařena, ty na sobě máš zářivě žlutou zástěru a oba dva neustále ustrašeně otáčíme hlavami jako poplašení holubi...“

„Jaksi mi ten humor uniká,“ procedil jsem, když jsme konečně Clowa dostali k jeho novému přechodnému bydlišti a já velice pozvolna – mnohem pozvolněji, než by si zasloužil, o tom nepochybuji – položil jeho horní polovinu na okraj jámy.

„Jednoho dne to budeš vnímat jinak,“ namítla Caroline a poté, co se i ona zbavila svého dílu břemene, si otřela jednu ruku o druhou. „Pohlídej to tady. Já jdu zabalit ty věci z pikniku.“ Ale ještě než odešla, podívala se k moři a pak zpátky nahoru na věž. „Vlastně by to mohlo být docela příjemné místo pro piknik. A ještě – rozhodně nezapomeň na ten pytlík, co máš v tašce, a na prsteny, hodinky, mince, pistoli...“

I přesto, že jsem měl s tímto vším mnohem víc zkušeností (anebo jsem to tak alespoň chápal), býval bych zapomněl – a strčil Clowa do jámy i s prsteny, zlatým náhrdelníkem a medailonem, na který jsem brzy narazil (obsahoval podobiznu ženy, ale *nikoli* Caroline), stejně jako s jeho hodinkami a mnoha mincemi, které bych pak za týden či za dva, až se sem zase vrátím, jen velice obtížně hledal, pokud by to nebylo již zhola nemožné) –, kdyby mi to nepřipomněla. Takto jsem ale všechny kovové předměty včetně nyní již bezmocné Hatcheryho pistole (po níž se mi rozhodně stýskat

nebude) během minuty shromáždil do pytlíku a za další dvě minuty již Clowovo tělo zmizelo pod hladinou páleného vápna.

Zahodil jsem tu kovovou tyč, kterou jsem měl po tak dlouhou dobu odloženou mezi plevelem, a pak se vrátil na místo, kde se měl pořádat ten piknik. „Co to zase vyvádíš?“ zeptal jsem se a hlas mi zněl poněkud zvláště. Nemohl jsem popadnout dech. Stáli jsme sice na nízko položeném hřbitově, ale mně připadalo, jako bychom se šplhali na nějaký vysoký vrchol v Alpách.

„Hledám a dávám dohromady kousky talíře, který rozbil. Takový krásný talíř.“

„No to snad...“ Umlkl jsem, když jsem směrem od silnice uslyšel hlasy. Po silnici jel otevřený kočár. Muž, žena a dvě děti se smáli a ukazovali na opačnou stranu od hřbitova a katedrály, kde se na nebi nacházely růžové mráčky, které zůstaly po zašlém slunci. Nikdo z té rodinky neotočil hlavu a zraky k nám.

„S *tímhle* musíš něco udělat,“ vybědla mě Caroline a podala mi umazaný, začerněný polštář, z jehož útrobu se stále ještě kouřilo.

Nyní přišla řada na mě, abych se začal smát, ale nakonec jsem tomuto nutkání odolal, jelikož jsem nevěděl, zda bych se dokázal utiшит, jak bych jednou začal.

„A proboha, Wilkie,“ přikázala mi, „sundej si tu křiklavou zástěru!“

Poslechl jsem ji a namířil si to i s polštářem a koženou taškou, obsahující předměty, jichž se bude nutné zbavit, zpět k jámě s páleným vápnem. V samotné jámě nebylo po Clowovi ani stopy. Během pokusů s nejrůznějšími psími mrtvolami jsem zjistil, že pokud se zatlačí dostatečně hluboko pod hladinu hustého vápna, ve většině případů tam zůstanou, dokud je někdo nevyloví, a to i přesto, že nadýmání a hniloba mrtvého těla zvyšují jeho vznosnou sílu.

Ale co si počít s polštářem? Pálené vápno by jej pravděpodobně během jednoho či dvou dnů rozežralo, zrovna tak jak tomu bylo u různých druhů oblečení, které jsem tam zkušebně naházal – nejnepoddajnější předměty představovaly knoflíky, opasky (bez mosazných přezek), šle, tkaničky a podrážky bot –, ale zůstal by pod hladinou i polštář? Kovovou tyč jsem však již zahodil a ani v nejmenším se mi nechtělo ji v rozbláceném rákosí hledat.

Nakonec jsem tedy tu hnědou vyšívanou věc hodil tak daleko směrem k moři, jak jen jsem dokázal. Kdyby se jednalo o nějaký z mých detektivních románů – nebo Dickensův – představoval by tento polštář zcela jistě zásadní stopu, znamenající zkázu pro mě (i pro Caroline). Někdy detektiv – taková chytřejší obdoba inspektora Bucketa, seržanta Cuffa, či dokonce Dicka Datcheryho – by nás vypátral, a když bychom s Caroline vystupovali po třinácti schodech na šibenici, honilo by se nám přitom hlavou *Ten zpropadený polštář!* (Ač bych v žádném ze svých děl ženu takto mluvit nenechal.)

Takhle se ale ten zatracený polštář – v skomírajícím světle jen stěží viditelný, jelikož zářivý měsíc ještě nevyšel – jen chvíli kutálel v dálce mezi rákosím a orobinci a nakonec zmizel v bahniscích mokřad.

Když jsem si ale vzpomněl, kdo mi tu vyšívanou noční můru věnoval jako dárek, rozzářil se mi na tváři úsměv a pomyslel jsem si: *Toto je možná ten největší příspěvek Marty R. mému budoucímu štěstí.*

Caroline již skončila, všechny střepy rozbitého talíře měla uloženy v piknikovém koši, a tak nám už nic nebránilo, abychom mohli opustit hřbitov. Do Londýna se

vrátíme oba stejným rychlíkem, co odjíždí v půl desáté, ale sedět společně nebudeme – dokonce ani nenastoupíme do stejného vagonu. Ještě ne.

„Jsou všechny tvé věci připraveny a odeslány?“ zeptal jsem se tiše, když jsme kráčeli úzkými starými uličkami Rochesteru směrem k osvětlenému nádraží.

Přikývla.

„Již se tam nemusíš vracet?“

„Ne.“

„Tři týdny,“ pokračoval jsem. „A mám adresu toho malého hotelu poblíž Vauxhall Gardens, kde budeš bydlet.“

„Ale dokud neuplynou tři týdny, tak žádný kontakt,“ zašeptala Caroline, když jsme vešli do rušnější ulice. „Ale opravdu si myslíš, že se budu moci prvního září nastěhovat zpět?“

„Jsem si tím zcela jist, má drahá,“ odpověděl jsem. A myslel jsem to vážně.

KAPITOLA PADESÁTÁ TŘETÍ

Před malou chvílí, než jsem začal psát tyto řádky, jen krátce po východu slunce, hned poté, co jsem zhasil světlo vedle pohodlného křesla, v němž odpočívám, jsem Franku Beardovi napsal následující vzkaz: *Umírám – přijď, pokud můžeš.*

Nedá se říci, že bych v tu chvíli, kdy jsem to psal, skutečně umíral, ale cítím se nyní skutečně mnohem hůře a smrt se o mne může začít pokoušet takřka kdykoli a dobrý spisovatel si vždy vše plánuje s předstihem. Později bych třeba již neměl dost síly ten vzkaz napsat, a tak jsem to raději udělal již teď. Ještě jsem jej neodeslal, avšak brzy možná požádám Marian či Harriet, aby jej Frankovi, který je stejně starý a vyřízený jako já, zanesly. Ale naštěstí to nemá daleko. Vidím jeho dům z okna své ložnice.

Nyní se dozajista ptáš, kdy že toto píšu.

Poprvé za celou dlouhou dobu naší společné plavby, milý čtenáři, se to nyní dozvíš.

Tento dlouhý rukopis dokončuji třetího týdne v září roku 1889. Po celé léto jsem byl velmi nemocen, ovšem práci na těchto pamětech jsem stejně nepřerušil, ale s přicházejícím podzimem se mé zdraví do značné míry zlepšilo. Třetího září jsem Fredericku Lehmannovi napsal tento vzkaz:

„Usnul jsem a lékař zakazuje, aby mne kdokoli budil. Spánek je mým lékem, říká, a skutečně věří, že se mé zdraví zlepší. Těch kaněk si nevšímaj, za to může příliš velký rukáv u županu, ruku mám ale stále pevnou. Zatím se tedy loučím, drahý starý příteli; a nevzdávejme se naděje na zdravější zítřky.“

Ale hned týden poté, co jsem to napsal, se k mým ostatním chorobám přidalo ještě nakažlivé onemocnění dýchacích cest a mohu prohlásit, že starý přítel Frank Beard – přestože do očí mi to neřekl – mi již nedává žádnou naději.

Těch stejných kaněk si jistě všimneš i na stránkách posledních kapitol tohoto rukopisu, který jsem pro tebe odložil, a prosím tě za prominutí. Rukáv mého županu je skutečně příliš veliký a navíc, abych přiznal, co se zdráhám přiznat Frederickovi, Frankovi, Caroline, Harriet, Marian či Williamu Charlesovi, mé oči a pohybová koordinace již nejsou to, co bývaly.

Jen před nedávnem, v květnu roku 1889, když se mne jeden zvědavý a nestydatý mladý novinář zeptal, zda je něco pravdy na zvěstech, že již delší dobu užívám „povzbuzující prostředky“, odpověděl jsem mu takto:

„Již po celých dlouhých pětatřicet let píši romány a vypěstoval jsem si pravidelný zvyk ulevit si od únavy, která následuje po duševní práci – podle George Sandové ta nejvíce skličující ze všech možných únav na tomto světě – někdy šampaňským, jindy brandy. Pokud se dožiju ještě příštího ledna, bude mi šestašedesát, a píšu další román. Toť mé zkušenosti.“

Nu, tohoto chladného dne třiadvacátého září již nevěřím, že bych se dožil ledna příštího roku, kdy by se na mém narozeninovém dortu objevilo už šestašedesát svíček. Ale již tak jsem se dožil o pět let vyššího věku než můj abstinující otec a o dvacet let vyššího věku než můj drahý bratr Charles, který se po celý život žádného „povzbuzujícího prostředku“ ani nedotkl, nepočítám-li občasný doušek whisky.

Charley zemřel devátého dubna roku 1873, a to na rakovinu střev a žaludku. Přesně to mu vždy přisuzoval Dickens, ač jsme se mu to my všichni ostatní snažili vyvrátit. Mou jedinou útěchou je, že v době Charleyho smrti byl Dickens již tři roky mrtvý. Kdybych Charlese Dickense slyšel, jak se na Charleyho pohřbu vytahuje, že se mu podařilo u mého drahého bratra správně určit diagnózu, zcela určitě bych ho musel zavraždit.

Mám shrnout těch devatenáct let svého života po tom létě, kdy zemřel Nenapodobitelný? Ani to snad nestojí za to, pro mě ani pro tebe, milý čtenáři, a nachází se mimo dosah a účel těchto pamětí. A dozajista i mimo oblast tvého zájmu. Toto vyprávění bylo o Dickensovi a Droodovi, a tvá zvědavost mířila právě tam, nikoli ke skromnému a nicotnému vypravěči.

Postačí, když prozradím, že Caroline G. se do mého domu číslo popisné devadesát na Gloucester Place vrátila začátkem podzimu roku 1870, jen několik týdnů po... několik týdnů poté, co zemřel Dickens a zmizel její manžel. (Jelikož matka Josepha Clowa nedlouho předtím prodělala několik záchvatů mrtvice, bylo to, jako by si zmizení jejího syna a jeho manželky nikdo nevšiml. Několik mírně zainteresovaných lidí se sice vyptávalo, ale ještě předtím, než se přišlo na to, že se pár pohřešuje, byly všechny účty pana a paní Clowových zaplacený, všechny dluhy vyrovnány, nájemné za jejich trpasličí domek uhrazeno do konce července a samotný příbytek uzamčen a pečlivě uklizen od veškerého oblečení a osobních věcí. Poté si domek a pár kusů nábytku v něm opět převzali pronajímatelé a těch několik lidí, kteří Clowovy znali, předpokládali, že ten věčně opilý dělník a jeho nešťastná nevěsta se odstěhovali. Většina z jeho nevymáchaných přátel se domnívala, že ten nezdárný instalatér a jeho těžce zkoušená manželka se odstěhovali do Austrálie, jelikož po několika sklenkách Clow vždy začal vyhrožovat právě takovým náhlým odchodem.

V březnu roku 1871 jsem už opět oficiálně do obecní matriky uváděl paní Caroline G. jako svou hospodyní. Carrie měla velikou radost, že se její matka vrátila zpět, a nikdy – tedy pokud vím – se ani jedinkrát nezeptala, jak že se Caroline podařilo z toho nešťastného manželství vyváznout.

Čtrnáctého května roku 1871 se „paní Martě Dawsonové“ narodila má mladší dcera Harriet. S Martou jsme pak měli ještě třetí dítě – Williama Charlese Collinse Dawsona, který přišel na svět o Vánocích roku 1874.

Asi ti ani nemusím říkat, že po každém takovém těhotenství byla Marta tlustší a tlustší. Poté, co se narodil William, se vůbec nesnažila shodit nadbytečná kila, která z ní visela jako obrovské pytle loje. Jako by se úplně přestala starat o svůj vzhled. Jednou jsem o Martě R. napsal, že byla přesně ten typ dívky, který se mi líbil, „*pěkná, kyprá, na hovězím odchovaná anglická dívka*“. Kdyby mě někdo požádal, abych tu větu roku 1874 přepsal, zněla by takto „*je to skvělý exemplář kyprého, masitého, dívku připomínajícího kusu anglického hovězího*.“

Jestliže se Caroline G. o Martě a těch dětech kdy doslechla, třeba i poté, co jsem je všechny přestěhoval do čísla popisného deset na Tauton Place, kde měli víc pohodlí a nacházeli se blíž mému domu, nikdy se o tom nezmínila, ani mi nedala jinak najevo, že to ví. Jestliže se Marta R. někde doslechla či dozvěděla, že Caroline se mnou od roku 1870 opět žije v domě na Gloucester Place (a později pak na Wimpole Street), nikdy se o tom nezmínila, ani nedala jinak najevo, že to ví.

* * *

Chceš-li vědět něco bližšího o mé literární kariéře po Dickensově smrti, drahý čtenáři, mohu ti jako shrnutí nabídnout jedinou krutou větu: ač si celý svět myslel, že mám úspěch, já celou dobu dobře věděl, že má kariéra se nakonec zvrhne v jedno obrovské selhání.

Podobně jako přede mnou Dickens, jsem i já začal nakonec pořádat veřejná čtení. Mí přátelé mi tvrdili, že jsou kouzelná a úspěšná. Já ovšem věděl, a stejný názor měli i upřímní kritici tady i v Americe, že se jedná o blekotavé, mdlé, zmatené pohromy.

Podobně jako přede mnou Dickens, jsem i nadále psal knihy a vždy, když to šlo, je následně převedl do divadelní podoby. Každá další z těch knih byla ale vždy slabší než ta předchozí a ani jedna z nich nedosáhla kvalit mého mistrovského díla, *Měsíčního kamene*, ač jsem tedy vlastně již před mnoha lety poznal, že *Měsíční kámen* žádné mistrovské dílo není. (A k tomuto prozření mne přivedla nedokončená *Záhada Edwina Drooda*)

Má neoblíbenost u veřejnosti – protože přesně s tímto jsem se musel potýkat, milý čtenáři – se zrodila již několik dní po smrti Charlese Dickense, protože v té době jsem soukromě navštívil Fredericka Chapmana z nakladatelství Chapman a Hall a navrhl jsem mu, že pro ně *Záhadu Edwina Drooda* dokončím, pokud by měli zájem. Zpravil jsem je, že přestože žádné poznámky vztahující se ke zbytku knihy neexistují – a byla pravda, že se neobjevily žádné z Dickensových obvyklých poznámek pod čarou ani nástinů děje na modrých papírech, které by naznačovaly, kterým směrem se má *Drood* nadále ubírat –, Dickens mně (pouze a jen mně) toto tajemství prozradil. Já – jen a pouze já – dokážu dopsat druhou polovinu *Záhady Edwina Drooda*, a to pouze za symbolický poplatek a s tím, že budu uveden jako spoluautor (podobně jak se to uvádělo u našich předchozích společných děl).

Chapmanova reakce mne zcela zaskočila. Vypukl totiž v hněv. Nechal se slyšet, že *žádný muž v Anglii*, ať už se považuje za jakkoli nadaného – čímž naznačil, že mne za kdovíjak nadaného nepovažuje – nebude moci nikdy zaplnit místo po Charlesi Dickensovi, i kdyby měl u sebe třeba sto stránek s nástinem děje. „*Bude mnohem lépe,*

když se svět nikdy nedozví, kdo Edwina Drooda zabil – nebo zda je Edwin Drood skutečně mrtev,“ napsal mi, „než aby se pera po padlém mistrovi chopil nějaký méně schopný duch.“

Ta poslední metafora mi připadla skutečně velmi šroubovaná a neumělá.

Chapman přísahal, že se nikdy nikde ani slůvkem nezmíní o té nabídce, kterou jsem mu učinil (a i mne kladl na srdce, abych se zachoval stejně), jinak by se totiž mohlo stát, že „se v očích Anglie, jejího impéria a vůbec celého světa neodvratitelně a nezvratně stanete tím nejnenáviděnějším a návdavkem nejdomýšlivějším mužem, co kdy žil.“

Jak jen se mohl vydavatel a redaktor vyjadřovat a psát takto chabě, větou tak pochroumanou, až do dnešního dne netuším.

Ale všelijaké pomluvy a klevety se o mne v té době započaly šířit i tak, a – jak jsem se již zmínil – nelibost veřejnosti vůči mé osobě vypukla naplno.

* * *

Tak jako přede mnou Dickens, vypravil jsem se na turné do Spojených států a Kanady. Konalo se v letech 1873 a 1874 a zcela objektivně se dá označit za naprostou katastrofu. Všechno to cestování vlakem, lodí a kočáry mne nesmírně vyčerpalo, ještě než se turné vůbec stačilo pořádně rozběhnout. Americké publikum se shodovalo s tím anglickým v tom, že mé čtení postrádá elán, a dokonce ani není pořádně slyšet. Během celého turné jsem se necítil dobře a nakonec to došlo tak daleko, že dokonce ani ohromné dávky laudána – které jsem měl v Americe značné problémy sehnat – mi nenavracely žádnou sílu ani potěšení. Američtí diváci byli pitomci. Celý ten národ se skládal z pánbičkářů, upjatých ženštin a nezdvořáků. Zatímco Francouzi ani v nejmenším nepovažovali za problém, že se mnou cestuje Caroline, Američany by jen samotná myšlenka, že se mnou jako doprovod cestuje žena, která není mou manželkou, nesmírně pobouřila –, a tak jsem si tedy všechno to cestování, stonání a ponížení na jevišti musel po celé měsíce protřpět sám, bez její laskavé pomoci. Najal jsem si jediného impresária, aby dohlížel na průběh mých her v New Yorku a Bostonu – jedna z několika divadelních premiér, které jsem tam pro své turné zajistil –, a ten se mě pak pokusil oškubat jako kuře.

V únoru roku 1874 jsem se v Bostonu a jiných urbanistických skvrnách na onom prázdném bílém plátně představujícím mapu oblasti, které říkají Nová Anglie, setkal s nejjasnějšími světly americké literatury a intelektuálního života – Longfellowem, Markem Twainem, Whittierem a Oliverem Wendellem Holmesem – a musím prohlásit, že pokud tito muži představovali „nejjasnější světla“, tak záře literatury a intelektuálního života ve Spojených státech byla vskutku velice mdlá. (Ač musím přiznat, že veršovaná pocta, kterou pro mne Holmes napsal a veřejně přednesl, mě potěšila.)

Později jsem si uvědomil a stále jsem přesvědčen o tom, že většina z těch lidí, kteří se předháněli, aby mě mohli zahlédnout, nebo si zakoupili vstupenku na mé čtení, tak činili prostě z toho důvodu, že *jsem byl přítelem a spolupracovníkem Charlese Dickense*. Dickens představoval přízrak, který jsem nedokázal setrást. Dickensova tvář,

připomínající Marleyho ducha, mne vítala na každém klepadle vždy, když jsem přistupoval k novým dveřím.

V Bostonu jsem se setkal se starým Dickensovým přítelem Jamesem T. Fieldsem a jeho ženou – vzali mne na dobrou večeři a pak na operní představení –, avšak snadno jsem vycítil, že Annie Fieldsová o mne příliš vysoké mínění nemá, a proto mě nepřekvapilo, když jsem si později přečetl následující poznámku, kterou si o mně pro soukromé potřeby napsala, ale která velice rychle pronikla na veřejnost a do tisku:

„Malý mužik, co má podivnou postavu a čelo i ramena, která vzhledem k jeho celkové výšce působí jako příliš veliké. Hovořil pohotově a mile, avšak ani v nejmenším podnětně... Muž anglickou společností rozmazlený a rozhýčkaný, co příliš mnoho pil i jedl, sužovaly ho nemoci, hlavně dna, a kdybych to měla shrnout, v žádném ohledu se nejedná o kdovíjak úžasného příslušníka lidské rasy.“

Když se to vezme kolem a kolem, tak jediné skutečně družné a příjemné období jsem během těch dlouhých měsíců strávených v Americe zažil při návštěvě svého starého přítele, francouzsko-anglického herce Fechter, který kdysi Dickensovi věnoval onu chatu ve švýcarském stylu, na jeho hospodářské usedlosti poblíž Quakertownu ve státě Pennsylvania.

Z Fechter se stal ochmelka a blouznivý paranoik. Herec, kdysi velmi výrazný (byť ne přímo hezký, jelikož se zaměřoval na role padouchů), působil nyní – a v tom se všichni shodovali – oplzle a nabubřele. Ještě než navždy opustil Londýn, tak se tam pohádal se všemi svými divadelními společníky – samozřejmě jim všem dlužil peníze. Potom si vjel do vlasů s milovnicí Carlottou Leclercqovou a veřejně ji urazil. Když odplul do Pennsylvánie, aby se tam oženil s dívkou jménem Lizzie Priceová – také herečkou, ovšem s nevýrazným nadáním – nikomu nepřišlo vhodné se Lizzie zmínit, že Fechter již v Evropě ženu má (a to se dvěma dětmi).

Fechter zemřel na cirhózu jater roku 1879 v podmínkách – jak napsal jeden londýnský nekrolog – „naprostého odloučení a zavržení“. Jeho smrt pro mne představovala obzvláštní ránu, jelikož i během mé návštěvy u něj v Quakertownu před šesti lety si ode mě půjčil peníze a nikdy je nevrátil zpět.

Rok před tím, než toto píšu (s kaňkami), anebo možná dva, roku 1887 – no prostě někdy krátce poté, co jsem se odstěhoval z čísla popisného devadesát na Gloucester Place do domu na Wimpole Street, kde žiji (a umírám) nyní – (abyste rozuměli, Agnes začínala ječet a domnívám se, že jsem nebyl jediný, kdo ji slyšel, jelikož i paní Webbová a ostatní noví sloužící se tomu zabeđenému schodišti pro sloužící vyhýbali jako čert kříži) a...

Kde jsem to skončil?

Aha, ano, loňský nebo předloňský rok jsem byl představen Hallu Cainovi (mohu jen doufat, milý čtenáři, že víš, o koho se jedná – jednalo –, stejně jako v případě Rossettiho, který nás představil) a Caine si mě dlouho pozorně prohlížel a jeho dojmy později vyšly tiskem:

„Měl veliké vypoulené oči a takový ten neurčitý zasněný pohled, se kterým se někdy setkáváme u slepců nebo lidí, kteří se právě nadýchlí chloroformu.“

Ale tehdy jsem ještě nebyl natolik slepý, abych si nevšiml, jak si mě zděšeně měří pohledem. Toho dne jsem Cainovi řekl: „Vidím, že nemůžete své oči spustit z těch mých, a musím prohlásit, že v nich mám dnu, která se ze všech sil snaží mě oslepit.“

Tenkrát jsem ale samozřejmě, stejně jako mnoho let předtím, používal slovo „dna“ ve významu „brouk“, tedy „skarabeus“, a ještě přesněji „Droodův hmyz, který se mi za bolavýma očima zavrtává do mozku.“ A skutečně se snažil, seč mohl, aby mne připravil o zrak. Vždycky tomu tak bylo.

* * *

Tak dobrá... čtenáři. Víím, že je ti zhola ukradená má vlastní minulost, bolesti, či dokonce i fakt, že když se pro tebe z posledních sil snažím napsat tyto řádky, sahá na mě již smrt. Nezajímá tě nic jiného než Dickens a Drood, Drood a Dickens.

Prokoukl jsem tě... čtenáři. Nikdy tě nezajímaly ty části těchto pamětí, kde se psalo o mně. Četl jsi je pouze kvůli Dickensovi a Droodovi či Droodovi a Dickensovi.

Když jsem před lety začal tyto paměti psát, neopouštěla mě naděje, že mne znáš a – což je mnohem důležitější – znáš mé dílo, že jsi četl mé knihy a viděl mé hry. Ale kdepak, lhostejný čtenáři z budoucnosti, nyní víím, že jsi nikdy nečetl *Ženu v bílém*, dokonce ani *Měsíční kámen*, tím méně pak romány *Muž a žena*, *Nebohá slečna Finchová*, *Nová Magdalena*, *Zákon a dáma*, *Dva osudy*, *Strašidelný hotel*, *Tulákův život*, *Spadané listí*, *Dcera Jezebel*, *Černá róba*, *Srdce a věda*, „*Říkám ne*“, *Proradný génius*, či *Kainovo dědictví* – anebo knihu, na které pracuji nyní, s názvem *Slepá láska* a kterou na pokračování vydává časopis *Illustrated London News*.

Ani jednu z nich neznáš, vid'... čtenáři?

A v té tvé nabubřelé budoucnosti, když v kočáře bez koní uháňíš do knihkupectví a pak se vracíš do svého podzemního příbytku, ozářeného jasnými elektrickými světly, nebo si dokonce čteš přímo ve svém kočáře, který může mít elektrická světla *uvnitř* (nic není nemožné) nebo večer ujíždíš do divadla – věřím, že divadlo stále znáte –, nedělám si nejmenších iluzí, že jsi kdy zhlédl představení mých *Mrazivých hlubin* (mých, nikdy ne Dickensových, které se poprvé hrály v Manchesteru) či *Černé a bílé* (premiéra v divadle Adelphi) či *Ženy v bílém* (premiéra v Olympic Theatre) či *Muže a ženy* (premiéra v Divadle prince z Walesu) či *Nové Magdaleny* (premiéra se konala v Olympic Theatre, ale také v New Yorku během mé návštěvy) či *Slečny Gwiltové* (premiéra v divadle Globe) či *Hlubokého tajemství* (premiéra v divadle Lyceum) či – konečně – *Měsíčního kamene* (premiéra v Olympic Theatre) nebo...

Jen sepsání předcházejících řádků mne vyčerpalo a připravilo o poslední zbytky síly.

Všechny ty dny, nespočet dní a nocí strávených psaním – psaním v nepopsatelných bolestech, nesnesitelné samoty a umrtvujícím strachu – a ty... čtenáři... jsi nic z toho nečetl ani nezhlédl.

K čertu s tím vším. K čertu s tebou.

Jde ti jen o Drooda a Dickense, Dickense a Drooda. Tak tedy dobrá, máš ho mít, obětují pro to poslední kapky svých skomírajících sil. Můžeš si toho Drooda třeba nacpat do své chlupaté zadnice, čtenáři. Na téhle stránce je více kaněk než slov, ale omluvu ode mě nečekej. Stejně tak se ti neomluvíím za to výrazivo. Už mám toho věčného omlouvání po krk. Celý můj život nebyl ničím jiným než nekonečným koloběhem omluv, jedné za druhou, aniž by k nim existoval nějaký důvod...

Kdysi jsem se domníval, že umím vidět do budoucnosti – jasnozřivost, tak tuto schopnost pojmenovávají ti na samé periferii vědy –, ale nikdy jsem neměl jistotu, zda je toto mé nadání skutečné, či ne.

Nyní ovšem tu jistotu již mám. Vidím každický detail zbytku svého života a mé schopnosti jasně vidět do budoucnosti – i když mne vlastní oči zrazují – nic neubírá na působnosti fakt, že ten „zbytek mého života“ bude trvat již jen méně než dvě hodiny. Tak mi tedy promiň ten budoucí čas. Nebude mít – jak se říká – dlouhého trvání. Píšu to nyní, dokud mohu, protože vím, že o něco později tohoto dopoledne nastanou poslední chvílky mého života, kdy již psaní nebudu schopen.

* * *

Drood mne doprovázel, ať už tak či onak, každický den po dobu těch devatenácti let a tří měsíců poté, co Charles Dickens zemřel.

Když jsem za mrazivé podzimní či zimní noci vyhlédl ven do deště, vždycky jsem tam na protějším konci ulice spatřil některého z Droodových nohsledů – Barrise, Dickensona, nebo dokonce onoho mrtvého chlapce s podivnými očima Angrešta –, jak na mne upřeně zírají.

Když jsem kráčival ulicemi Londýna ve snaze shodit nějaká ta nadbytečná kila, kterých mě nyní zbaví až smrtelné tlení, slýchal jsem za sebou kroky Droodových mužů, Droodových špiónů. A v úzkých uličkách se vždy míhaly temné siluety a zářící oči.

Představ si, čtenáři, pokud to vůbec dokážeš, jaké to je být v nějaké hrozné zapadlé vesnici, jako třeba Albany ve státě New York, kde narazíte na víc plivátek než lidí, a předčítat tam v nějakém obrovském sále, kam táhne a kde je zima, zatímco venku zuří vichřice – bylo mi řečeno, asi pro povzbuzení, že Dickensova čtení se tu před šestnácti lety zúčastnilo devět set lidí – a v hledišti sedí asi pětadvacet diváků. Ale mezi nimi, nad nimi, na vratkém starém balkoně, který byl zrovna toho večera pro publikum uzavřen, seděl Drood, očima bez víček na mne upřeně hleděl, úsměv, jenž odhaloval špičaté zuby, mu z tváře ani na chvíli nezmizel.

A ti omezení Američané se divili, jak to, že jsou má čtení tak tichá, strojená a mdlá.

Drood, jeho nohsledi a skarabeus ze mne každým dnem i nocí vysávali sílu, čtenáři.

Pokaždé, když při stále častějších vyšetřeních u Franka Bearda otevírá ústa, čekám, že každou chvíli vykřikne: „Proboha! Vidím krunýř ohromného brouka, co ti sedí v krku, Wilkie! Jeho kusadla tě požírají zaživa!“

Všiml sis, čtenáři, jakou důmyslnou hru, při které odhaluji vlastní nitro, jsem rozehrál volbou názvů pro své knihy?

Dva osudy. Kdysi jsem měl takovou možnost. Avšak Dickens a Drood pro mne zvolili tu horší z nich.

Hluboké tajemství. To představuje mé srdce. Vůči ženám, jež se mnou sdílely lože (avšak nikoli mé jméno) a dětem, které sdílejí mou krev (ale jméno rovněž ne).

Tulákův život. Tak to netřeba nijak rozvádět.

Muž a žena. Jediná past, které se mi podařilo vyhnout i přesto, že do všech ostatních jsem se chytil.

„Říkám ne“. Celý můj život.

Proradný génius. Drood, samozřejmě.

Kainovo dědictví. Ale byl jsem Kainem, či Ábelem? Kdysi jsem Charlese Dickense pokládal za svého bratra. Nepocit'uji lítost nad svým záměrem Dickense zabít a jen mne mrzí, že se mi nezdařil a moji příležitost převzal Drood.

Už to chápeš... čtenáři? Chápeš, co mi ta hroživá a strašlivá kletba Charlese Dickense způsobila?

Nevěřil jsem tehdy a nevěřím ani nyní, že Drood je pouhou hypnotickou sugescí, která započala jen tak z rozmaru v červnu roku 1865, aby mne pronásledovala až na samý konec života. Ale pokud to Dickens skutečně udělal – a žádný Drood neexistuje – byl by to nesmírně zlovolný a zavrženíhodný akt. Jen za tento zločin by si Dickens zasloužil zemřít a jeho tělo pak mělo být ponecháno napospas jámě s páleným vápnem.

Ale pokud Drooda mé nevědomé a opiem zmámené mysli při onom zapomenutém hypnotickém sezení (já si na něj tedy nepamatuji) *nevsugeroval*, o co víc krutě, vypočítavě a odporně by pak působilo to, *kdyby mi i přesto tvrdil opak – a že celý Drood se dá zničit během několika minut, kdy by přede mnou mával hodinkami a vyslovil zaříkadlo „Nesrozumitelné“, aby mne vysvobodil z té noční můry, ve kterou se můj život proměnil.*

Jen za to si zasluhoval zemřít. A i víckrát, kdyby to šlo.

Ale ze všeho nejvíc... čtenáři... si Dickens zasluhoval smrt a zatracení proto, že i přes všechny své slabiny (které měl jako spisovatel i jako člověk), byl on pokládán za literárního génia, a já ne.

Tato kletba – toto neustálé vědomí, stejně bolestné a nezměnitelné jako Adamovo strašlivé prozíření poté, co byl zlákan, aby snědl jablko ze stromu vědění – byla horší než Drood. A nic není horší než Drood.

Slepá láska. To je kniha, kterou mám nyní rozpracovanou. Ale, to v tuto chvíli již vím, nebudu žít dostatečně dlouho, abych ji dokončil.

Ale slepá láska ke komu?

Nikoli ke Caroline G., ani k Martě R. Má láska k nim byla nestálá, odměřená i přiměřená, v nejlepším případě zdráhavá a vždy – vždy – poháněná chůčem.

Nikoli k dospívajícím a dospělým dětem – Marian, Harriet a Williamu Charlesovi. Jsem rád, že jsou naživu. Víc k tomu pomalu nemám co říci.

Ani k mým knihám či úsilí, které jsem do nich vložil. K ničemu z toho jsem lásku nepocit'oval. Vždyť šlo, stejně jako v případech mých dětí, o pouhé výrobky.

Ale, Bůh mi pomáhaj, miloval jsem Charlese Dickense. Miloval jsem jeho nakažlivý smích a tu chlapeckou rozpustilost a ty příběhy, co vyprávěl, a ten pocit – který člověk v jeho přítomnosti vždy nabyt –, že každíčká chvíle našeho života je důležitá. Ale *nenáviděl* jsem jeho genialitu – tu genialitu, která za jeho života zastínila mne i mé dílo a i po jeho smrti mne stále zastiňuje a která – o tom nepochybují, bezvěrný čtenáři – mne bude v tvé nedostižné budoucnosti zastiňovat ještě víc.

* * *

Během uplynulých devatenácti let jsem často přemýšlel o tom krátkém příběhu, který mi vypravoval. Ten, v němž ještě jako chudý mladík kráčí ulicemi Londýna a

třešněmi ze svého sáčku přitom krmí toho hošíka s velkou hlavou, kterého otec nese na ramenou. Ten chlapec snědl všechny třešně. Jeho otec se o tom nikdy nedozvěděl.

Domnívám se, že Dickens mi ale ten příběh povyprávěl opačně. Myslím si, že on ty třešně *kradl* ze sáčku, který patřil tomu hochovi. A otec se o tom nikdy nedozvěděl. Ani svět.

Anebo se možná jednalo o *můj* tajný příběh. Anebo možná Dickens kradl ty třešně ode mě, když nosil na ramenou *on mě*.

Za hodinu již pošlu Marian, aby doručila můj vzkaz Franku Beardovi. *Umírám – přijď, pokud můžeš*.

Samozřejmě že přijde. Beard mě nikdy nenechal ve štychu.

A dorazí co nevidět. Vždyť má dům hned přes ulici. Ale i tak už to nestihne.

Budu sedět ve svém velkém ušáku, zrovna jako nyní. Hlavu budu mít podloženou polštářem, stejně jako teď.

V krbu bude stále prskat oheň.

Avšak jeho teplo již neucítím.

A omlouvám se za ty kaňky. Rukáv od županu mám skutečně příliš velký.

Do místnosti budou rozměrným oknem pronikat sluneční paprsky stejně jako nyní, jen z o něco větší výšky, zato hromádka hořícího uhlí v krbu bude o něco nižší, jak ji plameny postupně stravují. Bude něco kolem desáté hodiny dopolední. A i přes všechny ten sluneční svit pokoj každou chvíli potmíní.

Nebudu sám.

Vždycky jsi to věděl, čtenáři, že nebudu na konci sám.

V mém pokoji se objeví několik postav, které ke mně budou pomalu připlouvat blíže, zatímco já se – možná – budu ještě pokoušet psát, avšak ruka mi již začne ochabovat, pero za sebou zanechá již pouze čmárance a kaňky, až nakonec dopíšu navždy.

Samozřejmě že se dostaví Drood. Jazyk se mu bude míhat dovnitř a ven. Bude sssse panem Colinssem chtít podělit o tajemssství.

Za Droodem po jeho levici, mám takový pocit, uvidím Barrise, syna inspektora Fielda. I Field sám tam bude, za svým synem. U obou si v ústech povšimnu těch lidojedských zubů. Po Droodově pravici se na mě zašklebí Dickenson, který však není Dickensovým adoptovaným synem. Je to a vždycky bude Droodovo stvoření. A za nimi zpozoruji další postavy, všechny oděné do černých šatů a plášťů. Ve slábnoucím slunečním světle budou působit směšně.

Nebudu schopen jasně rozeznat jejich tváře. Skarabeus se mi konečně po tak dlouhé době prokouše očima.

Kdesi vzadu si ještě povšimnu nejasné a rozmazané postavy. Možná se jedná o detektiva Hatcheryho. Pod černou vestou a smutečním oblekem jen sotva rozeznám strašlivou výduť, něco jako děsivé, neskutečné, hrůzu nahánějící převrácené těhotenství.

Ale, čtenáři (prohlédl jsem tě – vím, že tě mnohem víc zajímá toto než já), Dickens mezi nimi nebude. *Dickens tam není*.

Pak uslyším na schodech Beardovy kroky, ale všechny ty postavy v místnosti se ke mně začnou valit blíže, syčet, šišlat, hekat, chrlit zvuky, budou se po mně sápat a mluvit a drmolit jedna přes druhou. Kdyby to šlo, přiložil bych si obě ruce k uším. Zavřel

bych, co mi zbylo z očí, kdybych mohl. Jelikož ty tváře budou strašlivé. A ten hluk nesnesitelný. A všechno mi to bude způsobovat hroživou bolest, jakou jsem ještě nikdy nepoznal.

Zbývá ještě pětadvacet minut, než se toto všechno stane – než pošlu vzkaz Franku Beardovi, avšak ti druzí dorazí ještě před ním –, již nyní ale pociťuji bolest a strach a beznaděj. Všechno je to tak nesrozumitelné.

Nesrozumitelné.

POZNÁMKA PŘEKLADATELE:

Záhada Edwina Drooda citována v překladu Jarmily Emmerové
Oliver Twist a *Ponurý dům* v překladu Emanuela a Tatány Tilschových
Hamlet a *Romeo a Julie* v překladu E. A. Saudka

Don Simmonds Drood

Z anglického originálu Drood,
vydaného nakladatelstvím Little, Brown and Company,
USA, 2009,

přeložil Adam Růžek

Obálku navrhl Martin Zhouf

Odpovědný redaktor Lucie

Křesťanova

Technická redakce Martin Zhouf

Sazba Petr Čihák

Vydalo nakladatelství

Plejáda publishing, s. r. o.,

Lobezská 1629/58,

326 00 Plzeň,

jako svou 9. publikaci.

Tisk a vazba Těšínská tiskárna a.s.,

Český Těšín

Stran 512

První vydání

Plzeň 2009

www.knihyplejada.cz

Knihy z nakladatelství Plejáda

si můžete objednat

na adrese nakladatelství

nebo emailem na adrese

obchod@knihyplejada.cz.

